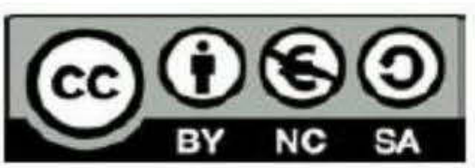

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՏԻԽՄԱԹՈՒՐ

ՏԻՄԹՈՒՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԷՖԵՌԵԱՐ ՆԱՄ ՃԷՐԻՏԷՆԻՆ

ԱՆՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶԸ

Կ. Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՄԱԳԱՐԻՖԵՓԻՃԼԷ

ՏԻՄԱՆԸ ԼԵԹԱՃԷԹՐԷՄԱՆԸ ԹԻՒՐՔԻՏԷՆ

ԱՑՆԷՆ ԷՐՄԷՆԻՃԷ ՀՐՈՒՃԱԹԱ ՆԱԳԼ

Վ.Է

ՄԷԱՐԻՖԻ ՈՒՄՄՈՒՄԻՑԵԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻ ՃԷԼԻԼԷՍԻ

ԲՈՒԻՈՒԱԹՔՑԱԼ ԹԱՊ ՈՒ ՆԷՇՐ ԻՏԻԼՄԻՇ ՏԻՐ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ԲԷՐՇԷՄՊԷ ԲԱԶԱՐՃՆՏԱ, Ն- 41 ԻՒՍԻ ԹԱՆՃՆՏԱ.

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԷՖԵՌԵԱՐ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆՏԷ

—

1882

(257)

200 ար

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԽՍՀՄ ԵՐԵՎԱՆ
ZUUՈ-Արմ. ՕՇՐ
ԳՐ. Ա. Մյասնիկյան
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

(45075-64)
31860-64

2004

ՏԻՒՍՊՈՒՐ

ԿԻՒԼՈՒՆՏԷՏԷ ԳՐԱԱՊ ՕԼՈՒՆԱՆ

ԽԱՓՓԸ ՀԻՒՄԱՆՈՒՆՈՒՆ

ՍՈՒՐԲԷՊԻ ՏԻՐ

Ձիւմբէնէ մալիւմ օլտուղու Իւղրէ, Տէվլէթի Ալիկէմիղին պիւտանէլթէ (1) զուհուրլուհան պէրու, ահքաամը ճէ-լիլէյի Գուբանիւէ վէ գալանինի Շէ-լիւէնէ քէմալիյլէ ըիանէթ օլունտու-ղունտան, Սալթանաթը սէնիյէմիղին գուվվէթ ու միքնէթ (2), վէ պիլճիւմլէ թէպաասընըն ըէֆահ (3) ու մամուրիյ-էէլթի (4) ըիլթպէյլի դանէլթ (5) վաըլ օլմուշ իքէն, նիւղ էլլի սէնէ վար որը քի, զավալիյլի (6) միլթէադըլպէ (7) վէ էսպապը միլթէնէվվիանէ (8) մէպնի, նէ Շէրի չէրիֆէ վէ նէ գալանինի մու-նիֆէէնէ (9) ինդընաա (10) ու խիթի-ապ (11) օլունմամագ հաասպիյլէ, էվ-վէլքի գուվվէթ ու մամուրիյէէթ պիլ-լաքս զաապ (12) ու ֆագրա միւպէտ-աէլ (13) օլմուշ, վէ հալ պու քի, գա-վանինի Շէրիւէ թահէթընատա խարէ օ-լունմաան մէմալիքին բայատը (14) օ-լմամաաճաղը վաղըհաթաան (15) պու-լունմուշ օլտուգ, ձիւլուսաա հիւմմաէտու.

(1) Պէտաէթը, պաշլանկըճ։
(2) Մէդդէթ, գուվվէթ։
(3) Րէֆահ, բահաթ իւղրէ կէվինմէգ։
(4) Մամուրիյէթ, չէն օլմագ, ապատ օլմագ։
(5) Դաէթ, զաուէ, ասն, ուշ։
(6) Զավալլը, զայէլէր։
(7) Մէ-ըէուէֆէթըդ, պիր պիրի արգասընատան կէլէն։
(8) Մէ-ըէնէվվէ, տիւրլիւ տիւրլիւ։
(9) Մէ-ունէֆ, եիւքսէք։
(10) Ինդընաա, խիաանաթ։
(11) Իդդիւաա, մուվաֆագաթ խիմմէք։
(12) Զաաֆ, զայիֆլիք։
(13) Մէ-պէտուէ, տէյիւիմիշ։
(14) Բայուր, գավի, Թէմէլլի։
(15) Վաղըհաթ, պէտի օլան, աչիքաար օլան։

նուիրուց բուզմա ֆիրուզունատ պէ-
բու, էֆքէնարը խայրիւէթը–սաարը միւ-
լիւքանէմիզ տաիի, միւճէրրէտ խ-
մարը (1) մէմալիք ու անհա (2), վէ թէր-
ֆիւէ (3) ահալի վէ ֆուգարա դաղի-
նէյի նաֆիսաբնա (4) միւնհասըր, վէ
մէմալիքի Տէվլէթի Ալալիյէմիզին մէվ-
դրի ճօղրաֆիսինէ, վէ ասաղիի միւն-
պէթէսինէ, վէ խալդըն գաղիլիյէթի
վէ խաթիաասալարընա նազարէն, էս-
պաղը ըաղրմէսինէ թէչէպշիւս օլունս-
տուղու հալաէ, պէչ ան սէնէ զարֆըն-
տա, պէթէվֆիգըհի Թաալէա, տուվէ-
բի (5) մաթլուպի հասըլ օլաճաղը զա-
հիր օլմաղա, ամն ու ինանէթի հաղ-
բէթի Պարիւէ էթիմատ (6), վէ խնատ-
ը բուհանիյէթի ճէնատը փէյղամ
պէրիւէ թէվէսսուլ (7) ու խաթիմատ (8)
պէրլէ, պունատան պէօյլէ, տէվլէթի
Ալալիյէ վէ մէմալիքի մահրուսէմիզին
հիւանի իտարէսի ղըմիրնատա, պաղը
գաւանինի (9) ճէմիաէ վաղ ու թէչէ-
պահի (10) ըաղրմ վէ միւհիմմ (11) կէօ-
բհունէրէք, իշպու գաւանինի միւգ-
թադիւէնինին (12) մէվաատը (13) էսասի-
էէսի տաիի, էմիւիէթի ճան, վէ մահ-
ֆուզիյէթի ըրզ ու նամուս ու մալ,
վէ թայինի վէրիի, վէ ասաքիրի միւգ-
թադիւէնինին սուբէթի ճէլլ, վէ միւսա-
տէթի խաթիաատը (14) գաղիյէթէրինս-

(1) Իշաբ, մահուր զըլմաղ, չէն զըլմաղ ։
(2) Անհա, նահիյէթլէր ։
(3) Թէրֆիւ, նան ու նիյմէթի նայիլ օլմաղ ։
(4) Նաֆիյ, ֆայիտէլի ։
(5) Մաալիյէ, սուբէթլէր ։
(6) Իհթիմատ, ինանմաղ ։
(7) Թէվէսսուլ, խաղիյէթի վէ տօղրուլուգ
իւղրէ սաարըլմաղ ։
(8) Իհթիմատ, կիւվէնմէք ։
(9) Գաւանինի, գանունլար ։
(10) Թէճհիզ, Թէմիլ դայմաղ ։
(11) Միւհիմմ, բէք լազըմ ։
(12) Միւֆթիւղէ, իգթիդարը ։
(13) Մեվզուաթ, մահսուլլէր ։
(14) Իհթիյաճատ, պէրհէմ պիր խըտմէթի թայ-
ինին էթմէք ։
(15) Ասպա, պիրհաատ աղիլ օլան ։

(16) Մըէֆֆուբ ըմնիյէ, պիր ատամըն եարա-
մըզըգը ։
(17) Ձիհաէնկեբիի ֆըմրէյէ, պիր ատամըն տօ-
ղուշտա օլան թապիաթը ։
(18) Թէչէպշիւս, էլ ափըշ, պաշլաղըշ ։
(19) Մաաշէրր, զարարլը, զարար վիրմի ։
(20) Մէհուլլեմ, սահիհ օլմասը պիլմէմիշ օլան ։
(21) Պիլուղա, զըտարը օլան ։
(22) Իհթիյաճատ, տօղրուլուգ, իչինէ սատըգուգ ։
(23) Հէսան, կիւզէլլիք ։
(24) Պէհրէմ, աչիքսար ։
(25) Զամիր, աչիքսար ։
(26) Ֆըէթուան, էքսիկլիք, նօգսան ։
(27) Լիհէչէ, քէսթր, մէրագ ։
(28) Իհթիյաճատ, Փիքիր բահաթսըզլըղը ։
(29) Թէվէր, կէնիշլէ թամէք, չօղալթմաղ ։
(30) Թէսայհուշլուք, կէչինմէք ։

քէնարխսինաէ կիւն պէ կիւն աէվլէթի վէ
միլլէթի ղայրէթի վէ վաթան մուհա-
պէզիի արթըզ, ծնա կէօրէ հիւանի հա-
բէքէթէ չալըշաճաղը, չիւնհէտէն ա-
զաաէ տիր ։

Վէ թայինի վէրիի մատաէսի տա-
խի, չինաբի պիր աէվլէթի, մուհաֆա-
զայի մէմալիքի իչին, էլպէթթէ սա-
կէր ու լէշկէրէ (1), վէ սայիր մէսա-
լիհի միւթթաղիյէնէէ միւհիմ օլա-
բաղ, պու իսէ, աղճէ իլէ իտարէ օլու-
նաճաղընա, վէ ադճէ տաիի թէպա-
անըն վէրիկիսիյլէ հասըլ օլաճաղընա
պիլնաէն, պունուն տաիի, պիր հիւա-
նի սուբէթինէ պադըշմաղ էհէմմ (2)
օլուպ, էկէրչի, մուդատաէմլէրաէ, վա-
բիտաթ զանն օլունմուշ օլան եէտաի-
վահիտ (3) պէկիյէէսինաէն (4), լէհիւլ
համա (5), մէմալիքի մահրուսէմիզ ա-
հալիսի, պունատան էվվէլճէ դուրթուլ-
մուշ իսէաէ, ալաթը թախրիպկիյէ-
աէն (6) օլուպ, հիչ պիր վագըթտա աէ-
մէրէյի (7) նաֆիսաը (8) կէօրիւլմէ-
եէն իլթիզամաթի ուսուլի մուգիրրէսի,
էլպէթթէ ճարի օլարաղ, պու իսէ, պիր
մէմլէքէթթէն, մէսաիհի սիեասիյէ (9)
վէ ումուրու մալիյէէսինի, պիր տաէ-
մին, եէտաի (10) իհթիմաարընա (11), վէ
պէյթի բէնէյի ճէպր ու դահրընա (12)
թէսլիմ տիմէք օլարաղ, օլ տաիի,
էկէր զաթէն, պիր իյիճէ տաէմ տէ-
յիլ իսէ, հէման քէնտի չըգարընա
պաղըպ, ճէմիի հարաբաթաթ ու սէքէ-

(1) Լէշկէր, ասկէր, օրտու ։
(2) Իհթիմ, բէք լազըմը ։
(3) Եէտաթէ վահիտ, եաղընըզ պիր ատամըն է-
լինաէ օլմաղ, վէ անըն քէյֆինէ պաղը
պուլունմաղ ։
(4) Պէհիյաէ, պէհլաար ։
(5) Լէհիւլ-լահմա, չիլքիր Ալլահա։
(6) Թախրիպ, խարապ խալճի ։
(7) Սեֆեր, մայրի, ֆայտաէ ։
(8) Նաֆիյ, ֆայիտէլի ։
(9) Սիեասիյէ, բօլիթիգաաեա տայիր։
(10) Եէտաի, կէ ։
(11) Իհթիյաճ, քէյֆ, միւրատ, խաթէք ։
(12) Դահր, զօր, ճէպր ։

նաթը (13), զաաը ու զուլմանի իսպա-
բէթի օլմասըյլա, պատէղին, էհալիյի
մէմալիքաէն հէր ֆէբրանին (14), էմնաք
ու գուտրէթինէ կէօրէ պիր վէրկիսի
միւնասիպ թայինն օլունաբաղ, քիմ
սէաէն դիւեատ չէյ ալընամամասը,
վէ Տէվլէթի Ալալիյէմիզին, պէբրէն (15)
վէ պահրէն (16) մէսաբիհի ասկէրլիյէէ
վէ սայիրէսի տաիի, դաւանինի իճա-
պիսէ իլէ թահսիսատ (17) ու թէպսիրն (18)
օլունուպ, ծնա կէօրէ իճրա օլունմա-
սը, լազըմէաէն տիր ։

Վէ ասկէր մատաէսի տաիի, պէր
մինաալը մուհարբեր, մէվաատը միւ-
հիմմէաէն օլարաղ, էկէրչի, մուհա-
ֆազայի վաթան իչին ասկէր վիրմէք,
ահալինին ֆէբրիէյի դիմիէթի (19) իսէ-
սէ, չիմնիկյէ գատար ճարի օլատուղու
վէճհիլ, պիր մէմլէքէթին, ատէսի (20)
նաֆուսու մէվճուտէսինէ պադըշմա-
եարաղ, քիմինաէն բիւ թպէյի թէչհամ
միւլկատէն դիւեատ, վէ քիմինաէն նօգ-
սան ասկէր խաթէնիյմէք, հէմ նիզամ
սըղըղը վէ հէմ դիրատի ու թիճա-
բէթի մէվաատը նաֆիսաբնէրն նիսպէթը
(21) մուճիպ օլատուղու միսիլու, սա-
կէրլիկէ կէչէնէրէրին, իլա նիհատէթ (22)
իւլ–էօմր, խաթիիսատմարը տաիի, ֆիւ-
թուսաթ (23) վէ գաթը թէչհամիւլա (24)
միսաթէպտիմ (25) օլմադատա օլմասըյլա,
հէր մէմլէքէթմէն, լիւզումու թադատի-
րինատ (26), թայէպ օլաճաղ նէֆֆէ-
բաթը ասկէրլիյէ իչին, պաղը ուսուլի

(13) Սեֆենաթ, իհմալ, թէքճասիւլ պիճայտ։
(14) Ֆէբր, պիր ատամ։ (ԼԶԳ ։
(15) Պէբրէհ, գարաճա օլան ։
(16) Պահրէհ, տէղնզէճ օլան ։
(17) Թահսիս, հուսուսա իչինէ ալմաղ ։
(18) Թէպսիր, աչիքնար գըլմաղ ։
(19) Ֆէբրիյէ նէֆհէ, սօնունա գատար ։
(20) Ատէս, սաաը ։
(21) Իհթիճ, պօղմաղ ։
(22) Իլա նիհատէհ, սօնունա գատար ։
(23) Ֆիւթուսաթ, գասֆ, կէվէքլիք ։
(24) Թէճհամիւլ, պիրլիկնին տէվամը ։
(25) Միսաթէպտիմ, սէպէպ օլուճու ։
(26) Լիւզումու ըաթֆէբէյնէհ, լազըմ կէլտիկինատ ։

հասէնէ (1), վէ ոէօրթ վէ եախօտ պէշ սէնէ միւտաէթ խթիխտամ ղըմիլնա տա տախի, պիր թարիղը միւնասէպ (2) վազ ու թէէխա օլունմասը, իճապը հալտէն տիր։

Վէհնասը, պու գավանինի նիղտամիյնէ հասը օլմադըգճա, թահսիլի դուվվէթ ու մամուրիյէթ, վէ ասաեիշ ու խթիրահաթ միւտքին օլմաեըզ, ճիւմլէսինին էսասը տախի, մէվլուտը մէշրուհէտէն (3) իպարէթ օլտուդունան, ֆիմապատա, ասհապը (4) ճիւնհանքն տավալարը, գավանինի չէրիյէ իդթիզաըննճա, ալէնէն (5), պէր վէճհի թէտգրգ (6) կէօրիւլիւզ հիւքմ օլունմատրգճա, հիչ քիմսէ հագդընտա, խէֆի (7) վէ ճէլի (8), իտամ (9) վէ թէամիմ (10) մուամէլէսի իճրասը ճայիղ օլմամագ, վէ հիչ քիմսէ թարաֆընտան, տիկկէրինին ըղղ ունամուսունա թասալլութ վուգու պուլմամագ, վէ հէր քէս էմնալ ու էմնաքինէ, քէմալի սէրպէսթիյէէրլէ մալիք վէ միլթէասըրըֆ օլարագ, ճնա պիր թարաֆտան միւտախէլէ (11) օլունմամագ, վէ ֆատարագա, պիրինին թէօհմէթ վէ գապահաթը վուգուպունառէ, անըն վէրէսէսի, ալ թէօհմէթ վէ գապահաթտան պէրի իւղ–պիմմէ (12) օլաճագլարընտան, անըն մալինի միւտաէրէ (13) իլէ, վէրէսէսի, հուգուգու իրսիյէէլէրինտէն (14) մահրում դըլընմամագ, վէ թէպասյի Սալթանաթը սէնիյէէմիզտէն օլան էհլի Իսլամ վէ միլէլի սայիրէ, պու միւտաաաթը չահանէմիզէ, պիլյա խթիխտա (15) մաղհար օլմագ իւզրէ, ճան ու ըրզ ու նամուս ու մալ մաեսուրիյէտլէրինէն, հիւքմի չէրի իդթիզաըննճա, քիաֆֆէյի մէմալիքի մահրուսէմիզ ատհալինէ, թարաֆը Շահանէմիզտէն, էմիյիյէթի քէամիլէ վէրիլմիչ, վէ տիկէր խուսուսլարա տախի, խթիխֆադը տարա իլէ գարար վէրիլմէսի լազըմ կէլմիչ օլմազլա, մէճլիսի Ումումը տայիյէ տաղասը, տահա լիւզումու մէրթէպէ թէքսիր (16) օլունարագ, վէ վիւքէլա վէ րիճալը Ցէվլէթի Սալիյէէմիզ տախի, պաղը թայինի օլունաճագ էյտանէ, օլաատա իճթիհա խէրէք, վէ ճիւմլէսի, էֆքեար ու միւթալաաթընը, հիչ չէքինմէէկսիզ, սէրպէսթճէ սէօյլէէրէք, իչպու էմիյիյէթի ճան ու մալ, վէ թայինի վէրկի խուսուսլարընա տայիր, գավանինի միւգթադիյէ, պիր թարաֆտան գարարլաշընըրըլըզ, վէ թանզիմաթը ասկէրիյէ մաատէսի տախի, Պապը սէրասկէրի Ցարը շուրասընտա սէօյլէշիլիզ, հէր պիր գանուն գարարկիր օլմուգճա, իլա մաաշալլահու թաալէա ասհապու իւլ–ամէլ թուքթուլմագ իւզրէ, պալեատը խաթիբը Հիւմայուննումուղլա թաատիդ վէ թէվհիհ (17) օլունմագ իչին, թարաֆը հիւմայուննումուղա արզ օլունտուն։

Վէ, իչպու գավանինի չէրիյէէ, միւճէրրէտ սին ու տէվլէթի վէ միլէ ու միլլէթի իչնէա իչին վազ օլունաճագ օլտուդունտան, ճանիպի հիւմայուննումուզտան, խիլաֆընա հարէքէթի վուգու պուլմաեաճաղընա, ահա ու միսագ (18) օլունուպ, Թըրգայի չէրիֆէ օտասընտա, ճէմիի իւլէմա վէ վիւքէլա հապըը օլտուդըլարը հալաէ, գաեէ-

(1) Հաէն, կիւղէլ։
(2) Մէնասիպ, նէօպէթ։
(3) Մէշրութ, պէհան օլունմուշ օլան։
(4) Ասհապ, սահիպլէր։
(5) Ալէնէն, ալէմ հուզուրունտա։
(6) Թէպէքքէ, հաղըգաթի հալի արամագ։
(7) Խէֆի, կիզլի։
(8) Ճէհլ, ալիքսաբ։
(9) Իթամ, էօլտուրմէք։
(10) Թէամմ, գէհիրլէմէք։
(11) Մէաղուխէլէ, իչէ գարըշմագ։
(12) Պէրէ էաղէյնտէ, գապահաթսըզ օլմագ։
(13) Մէսաաէրէ, գասթ իթմէք։
(14) Հասէսաէա էրպէնէ, միրասճա հագդլար։
(15) Պիլլէ էնֆէնա, այրը սէչի օլմահարագ։
(16) Թէէէէր, չօղալթմագ։
(17) Թէվհիհ, թանզիմ իթմէք, թէրթիպ իթմէք։
(18) Մէսաէ, ահա, բէյտան, վիրիլէն սէօզ։

մի (1) պիլյահ տախի օլունարագ, իւլէմա վէ վիւքէլա տախի թահսիլիփ (2) օլունճաղընտան, ճնա կէօրէ, իւլէմա վէ վիւզարատան, վէզիֆատը հէրքիմ օլուր իսէ օլսուն, գավանինի ՇէրիյէէնէՀ մուխալիֆ (3) հարէքէթի իտէնէլէրին, գապահամը սահիպ էէրլինէ կէօրէ, թէէխապամը լաեըգալարընըն, հիչ բիւթպէէնէ, վէ խամըը ու կէօնիւլ պագըմաեարագ, իճրասը ղըմընտա, մահսուսէն ճէդա գանուն նամէսի տախի, թանզիմ իթթիրիլմէսին։

Վէ ճիւմլէ մէէմուրինին, էլհասլէթի հաղիհի (1), մըղտարը վաճի (5) մահաչըրը օլարագ, չաէէտա (6) հէնուզ (7) օլմահանըլարը վար իսէ, ծնլար տախի թանզիմ օլունաճաղընտան, չէրան մէնֆաաը (8) օլաագ, խարաալիյէէթի միլլին սէպէպի սաղամը օլան բիւչվէթի մահաէէի քէրիհէսինին (9), ֆիմապատա տաէմի վուգուպ մահաէէահնին տախի, պիր գանուն գամի իլէ, թէէքիմինէ պագըլըպըն։

Վէ քէյֆիյէաթը մէշրուհէ, ուսուլի աթիդաեր պիւթիւն պիւթիւն թաղնէր (10) վէ թէճահտա (11) տիմէք օլաճաղընտան, իչպու իրսաէէյի Շահանէմիզ, Ցէրսաաէէթի վէ պիլճիմլէ մէմալիքի մահրուսէմիզ ատալիսինէ, իլան ու իչաա օլունաճաղը վիսիյլու, տիվէլի միւթէհապէ (12) տախի, պու ուսուլուն, ինշաալլահու Թաալէա, իւէլ էսպէա պագաաընա չահիա օլմագ իւզրէ, Ցէրսաաէէթիմիզտէ մուդրիմ պիլճիմի սիֆէրաեա տախի, բէամէն պիլտէրիլմէն։

Հէման, Բաալպիմիզ Թաալէա հաղրէթլէրի, ճիւմլէմիզի մուվաֆֆագ պուլուրսուն։

Վէ պու գավանինի միւէսսիսէնին խիլաֆընա հարէքէթի իտէնէլէր, Ալլահ Թաալէա հազրէթլէրինին լանէթինէ մուղհար օլսունլար, վէ իւէլ էպէա ֆէլահ (13) պուլմասընլար, ամին։

Ֆի 26 շաբան, սէնէ 1255, եէվմի բաղար։

(1) Դաւուդ պէյ, Ալլահ իամինէ եէմին իթմէք։
(2) Թահլիֆ, եէմին վիրմէք։
(3) Մուխալիֆ, պիր չէյին ղըտըը։
(4) Իշմուլերի հաղէհ, չիմոխի հալ։
(5) Վաֆի, վէֆա իտէր օլան, թամ։
(6) Շաեէա, կիկր։
(7) Հէնուզ, տահա, չիմոխի գատար։
(8) Մէնֆաաէ, նէֆիյէթ իտիվմիչ։
(9) Քէրէհ, մէքրուհ։
(10) Թաչէէր, տէկկիր քիմէք։
(11) Թէճահտա, եէհղրէմէք։
(12) Մէսաէիհ, մուհապպէքլի։
(13) Ֆեէլահ, բահսիթ։

ԻՍԼԱՀՆԹԱ ՏԱՅԻՐ, ԹԱՐԱՖԸ ՎԼՐԵՒԱԼԷԹԻ ՄՈՒԹԼՈՒԳԱՆԱ ԽԻԹԱՊԷՆ, ՊԱՀԼՈՄԸ ԽԱԹԹԸ ՀԻՒՄԱՆՈՒՆ ԻԼԼ ՄԻՒՎԼԷՇՇԱՀ ՇԷՐԼԻՖՍՍՏԸՐ ՕԼԱՆ

ՖԷՐՄԱՆԸ ԱԱԼԻՆԻՆ ՍՈՒՐԼԷԹԻ ՏԻՐ

Պատեղ էլդապ։

Եէտաի մուէյեիաի (1) միւլուքաանէմ վէտիայի (2) ճէնաապը Պարի օլան քեաֆֆէ յի սունուֆու Թէպապայի չահանէմին, հէր ճիհէթէ Թէմամիի հուսուլի սաաաէթէ հալ, ադաէմի (3) էֆքեաբը խայրկնէէթ–սիսաբը (4) փաաիչահանէմ օլարադ, ճիւլուսու մէյմէնէթ–մէհնուսու (5) հիմաեուհնուամ կիւնիհնաէն պէրու, պու պապատէ զուհուրա կէլէն հիմէմի (6) մահասուսէյի չահանէմին, համո օլսուն, բէք չօղ սէմէրէյի նաֆիաաը մէչհուա օլուպ, միւք ու միլլէթիվիղին մանուրկնէէթ ու սէրվէթէի (7), ան պէ ան (8) Թէզաեիա (9) էթմէքաէ խէաէ, Տէվլէթէի Սալիյէէմիզին չանընա մուվաֆըզ, վէ միլէլի միէթէմէաանիէ (10) արաընաա պիհադդ (11) հայիզ (12) օլսուղու մէվզըի (13) սալի վէ միւհիմմէ լաեըզ օլան հալին բէմալէ (14) խալը (15) իչին, չիմիկյէ գաապը վազ ու Թէէսսիսնէ մուվաֆֆադ օլսուղամ նիզամաթը ճէահաէ յի խայրկյէէնին, էզսէր նէվ (16) Թէէբիա ու Թէվսիի, մանթըսպու մաաէթէ–մահնուպու Փաաիչահանէմ օլսուղու հալաէ, ումում Թէպապայի չահանէմիզին մէսալի (17) ճէմիլէ յի (18) համիյէէթ–քեաբանէէրի, վէ միւթէֆիդը խապ պահիրիւ իհլասըմիզ (19) օլան ահվալի մուֆախամէնին հիմմէթ ու մուալիէնէթի խայրխահանէէրի էաէրի օլմադ իչղրէ, Տէվլէթի Սալիյէէմիզին, պու քէբրէ, պի իհանաէթուլլահի թաալէա, խարիճէն (20) հուդուդու աէնկնէէսի, պիր դաի տահա Թէէբիա (21) կյէէսիկնէ, վէ պու ճիհէթէ, չու ապ, Տէվլէթի Սալիյէէմիզ էյնէն, պիր դէհանը խայրկյէէթ–իպթիբանըն (22) մէպահի (23) օլաճադընաան, տահիյէն (24) տահի, Սալթանաթը սէնկնէէմիզին, Թէղհիահ (25) դուվվէթ ու միքնէթինէ, վէ բէվապըթը (26) դալ պիկյէէյի վաթանտաշի իչէ, պիրպիրինէ մէրպութ (27) օլան, վէ նազարը մաաէթէէթ էաէրի միւչէֆֆիղանէմ ճէահաէ յի խայրկյէէնին, էզսէր նէվ (16) Թէէբիա ու Թէվսիի, մանթըսպու մաաէթէ–մահնուպու Փաաիչահանէմ օլսուղու հալաէ, ումում Թէպապայի չահանէմիզին մէսալի (17) ճէմիլէ յի (18) համիյէէթ–քեաբանէէրի, վէ միւթէֆիդը խապ պահիրիւ իհլասըմիզ (19) օլան ահվալի մուֆախամէնին հիմմէթ ու մուալիէնէթի խայրխահանէէրի էաէրի օլմադ իչղրէ, Տէվլէթի Սալիյէէմիզին, պու քէբրէ, պի իհանաէթուլլահի թաալէա, խարիճէն (20) հուդուդու աէնկնէէսի, պիր դաի տահա Թէէբիա (21) կյէէսիկնէ, վէ պու ճիհէթէ, չու ապ, Տէվլէթի Սալիյէէմիզ էյնէն, պիր դէհանը խայրկյէէթ–իպթիբանըն (22) մէպահի (23) օլաճադընաան, տահիյէն (24) տահի, Սալթանաթը սէնկնէէմիզին, Թէղհիահ (25) դուվվէթ ու միքնէթինէ, վէ բէվապըթը (26) դալ պիկյէէյի վաթանտաշի իչէ, պիրպիրինէ մէրպութ (27) օլան, վէ նազարը մաաէթէէթ էաէրի միւչէֆֆիղանէմ

(1) Եէտաի մուէյեիաի դուտրէթլի օլան կէ։
(2) Վէտիայի, էմանէթ։
(3) Աֆքեաի, էն իւք, պիրինճի։
(4) Տիւք, գաբաաբըճը։
(5) Մէհնուսու, մէյմէնէթէ, պէրեբէթէ պաբզմըշ։
(6) Հէհմ, հիմմէ թէլը։
(7) Սէրվէթի, զէնկինլիք։
(8) Ան պէ ան, կիւն պէ կիւն, հէր վագըթ։
(9) Թէզաեիա, արթմագ։
(10) Մէ–ՐԷ–ՏԷ–ՐԷ, մէ աէնի, Թէբդիյէլի։
(11) Պիհադդ, սալէն հադդը օլարադ։
(12) Հայիզ, մալիք օլմագ։
(13) Մէվզը, տէրկճ,

(14) Քէմալ, Թէքմիլիք։
(15) Իւալ, նէթիճէ։
(16) Էզ–սէբ Նէվ, նէնկի պաշտան։
(17) Մեաէ, զայրէթ։
(18) Ճեհդէ, բարլագ։
(19) Իհլաս, տօսթ օլմագ։
(20) Խարիճէն, տիշարտան։
(21) Թէէբիա, գավկիլիք։
(22) Իքբիյաա, իգտամ էթմէք, պաշլամամագ։
(23) Մեպահ, պաշլանկըճ, Թէմել։
(24) Տահիյէն, իչէրսէն։
(25) Թեղհիահ, չօղալթմագ։
(26) Բեվապըթը, բաագըթալար, պաղլար։
(27) Մեբդութ, պաղլը։

ատէ (1) միւսաավի պուլունան քեաֆֆէյի սունուֆու Թէպապայի չահանէմին, հէր եիւզաէն հուսուլի Թէմամիի սաաաէթի հալ, վէ մէմալիքի չահանէմիզին մամուրկյէէթինի միւսթէկյիմ օլան մամուրկյէէթինի միւսթէկյիմ օլաճադ էպապ ու վէսայիլին (2), ան պէ ան իլերուլէմէի, միւթաաբ մէրհամէթ–իհթիեաաը միւհիքքանէմ իզԹիհազընան պուլունուաուգունա պինաէն, խուսուսաաթը աթկյնէէթ իւղպէբրին (3) իճրասընա, իբտաէ յի մուաաէկյէթ իֆտաէ յի Փաաիչահանէմ չէբկֆաաաբը օլմըշտուբ։ Շէօյկէբի, Կիւհլանէէ գրաաթ օլունան խաաԹը հիմաեուհնուամ իկյէ, վէ Թանպիմաթը խայրկյնէ մուճիհլինճէ, հէր ան ու մէգհէպուճ պուլունան քեաֆֆէյի Թէպապայի չահանէմ հադդընաա, պիկյա խաիխանա, էմինկյէթի ճանու մալ, վէ մահֆուզկյէթի (4) նամուս իչին, Թաբաֆը էշրէֆի վաաիչահանէմինէն վատ ու իհսան օլունմուշ օլան Թէէմինաթ, պու քէբրէ տաճի Թէէբիա ու Թէէյիա (5) գըլընաըպընաան, պունուն քեամիլէն ֆիհկյէ (6) չդաարըլմաաը իչին, Թէտապիրի (7) միւէսսիսինէն (8) էթմէկյնուպ (9) օլունմաաը, վէ գկյրի ճէհնաէը (10) ամըֆէթէի աէնկյնէ յի Փաաիչահանէմինէ օլարադ, մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէմինէ պուլունան Թրիհոթիեան վէ սայիր Թէպապայի գայրի միւսլիմէ ճէօմաաթլարընա, էճմաաաը ատաամըմ Թաբաֆլարընաան վիրկյմիշ, վէ սէնինկի (11) ատիրէաէ իլթա վէ իհսան գըլընմադը օլան պիլճիւմլէ իմմիթիազամի վէ միւաֆիեաթը բուհանկյնէ, պու քէբրէ տաճի Թագրիր վէ կպդա գըլընըպ, ֆաղամ, Թրիհոթիեան վէ Թէպապայի գայրի միւսլիմէ յի սայիրէնին հէր պիր ճէօմաաթը, պիր մէհլի (12) մուայէնէ (13) իչինաէ, իմմիթիազամի վէ մուաֆիեաթը հազրէյէրինին բուկյէթ վէ մուայենէնինէ իմմիթաար (14) իկյէ, օլ պապատէ վագըթըն, վէ կէրէք ատարը մէաէնկյնէթ վէ մայիմաթը միւքթէէսէպէնին (15) իճապ իմմիտիհկի իսլահաթը, իբտաէ վէ Թէճնաիպի Շահանէմ իկյէ, վէ Պապը Աալիմիպին նէզարէթի թահԹընաա օլարադ, մանհուսէն Բամբրիպհանէէրընաէ Թէչքիլ օլունաճադ մէճլիսկյէ մարիֆէթիկյէ պիլմիզաբէրէ, ճանիպի Պապը Աալիմիպէ արզ ու իֆտաէ կյրէմկյէ մէճպուբ օլաբադ, ճէնկնէթմէքճան ապոս իւլ ֆէԹհ սուլթան Մէհէմմէկա խանը ատի հազրէթէէրի, վէ կէրէք ալալաֆը ատաամլարը Թարաֆլարընաան, բամբրիպէէր իկյէ Թրիհոթիեան բիհագօպօսլարընա իԹա պուչրուբնուշ օլան բուխաաթի ու իպԹիհտարը, նիհաաթը ֆիւթիւվվէթքարանէկյի Փաաիչահանէմինէն նաչի, իչպու ճէօմաաթլարա Թէէմին օլունմուշ օլան հալ ու մէվզըի ճէհաա իկյէ Թէվֆիզ օլունուպ, վէ բամբրիպէէրին էլճալէթի–հազիհի ճարի օլան ուսուլի ինթիհաապկյնէէրի իսլահ օլունաուգաան ծէրա, բամբրիպկյ պէրաթը աալիհինին աֆքեաաինա Թամամպիգան, գայար հաաաթ իկյէ նասպ ու Թայինի օլունմալարը ուսուլինին, Թէմամէն վէ ահինէն իճրա, վէ Պապը Աալիմիպ իլէ ճէօմաաթը միւթթէլիֆէնին բուէսսայի բուհանկյնէսի պէ յհինաէ գաբարկիր օլաճադ պիր սուրէթէ Թամպիգան, բամբրիպ, վէ մէթրօբօլիա,

(1) Մէ–չնֆֆէէ, մէրհամէթ խոխի։
(2) Վէսայէլ, վէսիկնէէր, սէպէպլէր։
(3) Ամրէյնէմ ն–չ դէէ, աչաղըտա զիքր օլունան։
(4) Մահֆուզկյնէէ, հըֆզ օլունմագընդ։
(5) Թէէյնէ, սիդգաթ։
(6) Ցէէնէ չէֆտրմֆ, իճրա էթմէք։
(7) Թէտապիրէր, Թէտպիրընէր, չարկնէր։

(8) Մէ–նէ–նէր, Թէէսսիսրնի։
(9) Իրճէյէ–չ, պաշլամագ, էլ աթմագ։
(10) Զէյրէ ճէհաա, ճէհաա եանի գանաա ալթը։
(11) Սէնին, սէհնէլէր, եըլար։
(12) Մէհլ, մուհլէթ, վագըթ։
(13) Մ–այէնէ, պէնի։
(14) Իպճէյաբ, պաշլամագ։
(15) Մէ–էճնէ–եպ, գազանընընչ։

վէ մէրհասա, վէ բհագօգօս, վէ խա-
խամիարքն, հինէ նասպէնատա, ուսուլ
Թահլիֆիյէէնին (1) ինձա գըլընմասը,
վէ հէր նէ սուրբէթ վէ նամ իլէ օլուր
խէ օլսուն, բահիպլէրէ վիրիլմէքտէ
օլան ճէվապիզ (2) ու ալաեհտասի (3),
ճիւմլէթէն մէն օլընարագ, եէրինէ,
բաթրնդլէրէ վէ ճէօմասի պաշլարը-
նա, վարհասաթը մուայէնէ Թախսիս,
վէ բուհպանը սայիրէնին տախի, բիւթ-
պէ վէ մանսըպլարընդն էհէմմիյէթ-
լէրինէ, վէ պունսան սօնրա վիրիլ-
լէրինէ, վէ պունսան սօնրա կէօրէ, քէնտիլէրինի,
ճէք դարարա կէօրէ, քէնտիլէրինի,
պէրվէճհի հադդանիյէթի մասշլար
Թայէին օլսունուզ, ֆագաթի, Խրիսթի-
եան բահիպլէրինին, էմիլլը մէնդուլ
վէ դայրի մէնդուլէրինէ, պիր կիւնա
սէթթէ իրսա օլընմասարագ, Խրիս-
թիեան վէ սայիր Թէպասայի դայրի
միւսլիմ ճէօմասի լարընդն, միլլէթճէ
օլան մասալահաթլարընդն խաբէրսիզ, հէր
պիր ճէօմասինդն, բուհպան վէ ավա-
մը (4) պէ յինիստէ միւնթէխապ (5) ասա-
զասան միւրէջջէհ պիր մէճլիսին,
հիւքմի մուհաֆազասընա հավալէ գը-
լընմասը, վէ էհալիսի ճիւմլէթէն պիր
մէզհէպտէ պուլունան չէհիր, վէ գա-
սապա, վէ գարիհէլէրտէ, իճրայի այ-
նինէ մախսուս օլան էմնիյէթինին, վէ
կէրէք մէթթէպ, վէ խաթիպախանէ, վէ
մէզարլըդ միսկին սայիր մահէլլերին,
հէյհաթը ասլիհէլէրի իւզրէ Թամիր
վէ Թէրիհլէրինէ, պիր կիւնա մէվա-
նի (6) իգա (7) օլընմասէրագ, պէօյլէ
մահէլլերին միւճէհտէէն ինշասը լա-
զըմ կէլտիրտէ, բաթրիդ վէ եա բու-
էհասայի միլլէթին Թաավվուլի (8) հալին-
տէ, պունլարդն բէհմ ու սուրբէթի ին-
շասը, պիր քէրրէ ճանիպլի Պաալը Ա-
լեմիսէ արդ օլընմագ իգթիդա խէ-

(1) Ռասուլ Նահլիֆէյէ, եէմէն վիրմէքլիք ու-
սուլի:
(2) ՃԷվապէճ, աթկնէլէր, իհսանդէր:
(3) Ա՛վանէյոճ, ավօսիյէլէր, պիրլար:
(4) Ա՛վամ, ահալի, խալգ:
(5) Մ՛ունդհէյոճ, սէչիմճի:

(6) Մէվճուդ, մանիլէր, մէնն խոճհիկլէրը:
(7) Իգա, վուգուս պուլսուսմանլըզ:
(8) Թաավվուդ, պէնէնմէքլիք:
(9) Իրհէրոճ, էթթրաղլար, էօգիւրլէր:
(10) Գուհէսոճ, մէվանի, կիւճլիքլէր:
(11) Նախան, տինլէր:

ճէկինտէն, պա սուվէրի մարուզէ գա-
պուլ էլէ, միւթաալիզ օլաճագ իրա-
տէ յի սէնկյէէ յի Միւհիւքեանէմ մու-
ճէվինճէ, էգթիդասը իճրա, վէ եա
պիր միւտաէթի մուայէնէնէ զարճիրն-
սա, օլ պապտէ օլան էթթրաղլի (9)
պէհան օլընուպ, պիր մէզհէպին ճէօ-
մասինդը եաղընդը օլարագ, եանի սա-
յիրկյէ գարըշըդ օլմասարագ, պիր
մահէլլտէ պուլունուր խէ, օ եէրտէ,
այնինէ միւթաալլիզ խուսուսաթը, զա-
հիրէն վէ ալէնէն իճրասա, պիր տիւբ-
լիւ գուհուսա (10) տիւչար օլմասընդ,
ահալիսի էտհանը (11) միւթէխլիֆէտէ
պուլունան ճէօմասինդասան միւրէջ-
քէպ օլան չէհիր, վէ դասապա, վէ
գարիյէհլէրտէ խէ, հէր պիր ճէօմասա-
թընն թադըմը, սաբին օլսուդու այրը-
ճա մահէլլէտէ, պալէտտէ պասի ու
պէհան օլընան ուսուլէ էթթիխապէն,
քէնտի քիլիսէ, վէ խասաթախանէ, վէ
մէջթէպ, վէ մէզարլըդլարընը, Թա-
միր ու Թէրիհէ միւդթէհիր օլապիլը
մէսի, վէ միւճէհտէհէն ինշա օլընն-
մասը էգթիդասը իճրայի էմնիյէթինին կէ-
լինճէ, պունլար իչին, բուխասինդը լա-
զըմմէհի, Խաթիրնդլէր վէ եախօտա ճէօ-
մասինդ մէթթօրօլիտէրի, ճանիպլի Պա-
պը Ա՛լեմիսէն խաթիսա խոպ, ՅԷվ-
լէթի Ա՛լիյէէմիզճէ պուհնատա պիր կիւ-
նա մէվանիի միւքրիճէ օլմասընդը հալ-
տէ, բուխասինդը Սէնկյէէմ էրզան գը-
լընմասը, վէ պու մադուլէ իչէրտէ,
հիւքիւմէթ Թարաֆընատա վուգու
պուլաճագ մուամէլատի, քիւլլիյէն հաս-
պի օլմասը, վէ պիր մէզհէպէ Թասլի
օլունլարդն տաէսի նէ միգտասր օլուր
իսէ օլսուն, օլ մէզհէպտէն, քէմալի սէր-
պէսթիի էլէ իճրա օլունմասընդը Թէէմին
իչէն, Թէտաալիրի լազըմէ վէ դավիյ-

(1) Ա՛սհաֆ, սընընքլար:
(2) Թասքիրճի, Թասլրլէր, սէզդէյիճիլէր:
(3) Էլճաղ, լաճկպար, սէզդէր:
(4) Մ՛ահաբբէրճը ուէվանիյէ, գալէմլէր:
(5) Շէյն, աէրպ:
(6) Իջմաբ, ճէպր իհմէքլիք:
(7) Խրիճաալէն, էհեասի խոչբէք:
(8) Մէհճուբիյէ, մէքթէպլէր:
(9) Հէրճի, հիւճրլէր, իշլէր:
(10) Սահաֆ, սահաֆլար:

նէհնին իհթիհամ գըլընմասը, վէ մէզ-
հէպ, վէ լիսան, վէ եախօտա ճինսիյ-
նէէթ ճիհէթիէրինէ, սուննուֆու (1) Թէ-
պասայի Սալիհանաթը սէնկյէէմնէն,
պիր սընըֆին ախէր սընըֆընատա ա-
շադը Թուհթուլմասընը միւթէդամ
մէն օլան քէաֆֆէյի Թաալիպաթ (2),
վէ էլֆաղ (3), վէ Թէմհիդաթ, մու-
հարրիրաթը տիհմանիյէէտէն (4), իչէ
էպէտ մանէվ ու իպտիդ գըլընմասը, վէ
ահատասը նաս պէ յինտտէ, վէ եախօտա
մէէմուրին Թարաֆընատան տախի,
մուճիպլի չէյն (5) ու աբ օլաճագ, վէ եա
նամուսա Թօգունաճագ հէր տիւրլիւ
Թարիֆ ու Թաւսիֆէն խոպ իհմալի, գա-
նունէն մէնն օլընմասը, վէ չինէքի,
մէմալիքի Մահրուսէմտէ պուլունան
հէր տէն ու մէզհէպին այնինի, պեր-
վէճհի սերպէսթի իճրա օլունուպ զուն-
տան, Թէպասայի Շահանէմտէնէն հիչ պիր
քիմսէնէ, պուլունուպ զու տէնին այնի-
նինի իճրատէն մէնն օլընմամասը, վէ
պունտան տօլայը ճէվր ու էզա կէօր-
մէմէի, վէ Թէպասինի տէն ու մէզհէպ
հիմմէք խսդրէ, քիմնէ իճպարէ (6) օլսուն-
մասընը, վէ Սալիհանաթը սէնկյէէմի-
նին մէէմուրին ու խասաէմէնինէ նա-
Թիհասը ու նասապը Թէնախ, վէ իրսա-
տէ յի Շահանէմ մէհտէթ օլարագ,
Թէպասայի տէվլէթի Ալիյէէմին ճիւմլէ-
սի, հէր զանընի միլլէթտէն օլսուր խէ
օլսուն, տէվլէթինին խըսամէթ վէ մէէ-
մուրիյէթլէրինէ զապտ օլսունճագ-
լարընատան, պունլար էհլիյէթի ու զա-
պիյէթլէրինէ կէօրէ, ուսումի հագ-
գընատա մէրի իսլ իճրա օլաճագ նիզա-
մատա խամիսէն (7), մէէմուրիյէթ-

(1) Սաննաֆ, սընըֆլար:
(2) Թասքիրճի, Թասլրլէր, սէզդէյիճիլէր:
(3) Էլճաղ, լաճկպար, սէզդէր:
(4) Մ՛ահաբբէրճը ուէվանիյէ, գալէմլէր:
(5) Շէյն, աէրպ:
(6) Իջմաբ, ճէպր իհմէքլիք:
(7) Խրիճաալէն, էհեասի խոչբէք:
(8) Մէհճուբիյէ, մէքթէպլէր:
(9) Հէրճի, հիւճրլէր, իշլէր:
(10) Սահաֆ, սահաֆլար:

լէրտէ խամիսատամ օլընմասըդը, վէ
Սալիհանաթը սէնկյէէմ Թէպասընա-
ատան պուլունանլար, մէքթէպիսի (8)
շահանէմին, նիզամաթը մէվզուաս-
րընատա, կէրէք սինճէ վէ կէրէք խոճ
Թիհանճա, մուզաբբէր օլան չէրայիթի
իճա էյլէտիքլէրի Թազտիրտէ, ճիւճ
լէպ, պիրա ֆարզ ու Թէմհիդ, տէվ-
լէթի Ալիյէէմին մէքթէպիսի ասկէրիյ-
էէ վէ միլքիյէէտինէ զապտ օլսունմա-
սը, վէ պունատան պաշգա, հէր պիր
ճէօմասի, մէսրիֆ, վէ հիրճֆ (9), վէ
սանատիա (10) սայիր, միլլէթճէ մէք-
Թէպլէր եաբհասա մէէզուն (11) օլսուպ,
ֆագաթի, պու մադուլէ մէքթէպիսի
ումումիյէէնին ուսուլի Թէսրիս (12) վէ
մուսալիմիէլէրինին հիմմէթհասը, տաղա-
սը, Թարաֆը Շահանէմտէնէ մէնսուպ
միւհիմմէլէրի պիր մէճլիսի մէսրիֆնին (13),
Նէզարէթի ու Թէֆթիշի Թահհընատա
օլմասը, վէ էհլի Իսլամ իլէ Խրիսթի-
եան վէ սայիր Թէպասայի զայրի մու-
սլիմ միհանէսինտտէ, վէ եախօտա Թէ-
պասայի Խաճվիյէէ, վէ սայիր Թէպասայի
զայրի միւսլիմէտէն մէզահիպի (14) միւ-
Թէլիֆէնէ Թասլի օլունլարընն, պիր պի-
րի պէ յինիտտէ, Թիճարէթի վէ եախօտա
ճինսատաճա միւհիմմէլիք զուհուրա
կէլէճէք ճէմիի տասալի, միւհիմմէլիքի
տիհանլարա հավալէ օլսունուպ, խոճի-
մսի (15) տասա իչէն, իշպու տիհանլարի
Թարաֆընատան պունա օլսունաճագ մէճ-
լիսլէրը, ասլէնի օլաճագընատան, միւս-
տասի (16) էլէ միւտասի ալէյհ (17) մու-
վաճէհէ օլսունարագ, պունլարընն իպ-
մէ (18) խոճէճէքլերի չահիտլէր, Թէղա-
բիրի (19) վապասլարընը, տայիսա, քէն-

(8) Մէհճուբիյէ, իչինդի, բուխասինդը:
(9) Թէսրէֆ, տէրա վիրմէքլիք:
(10) Թէսրիֆ, իլմ ու մալումաթլար:
(11) Մէէզուն, մէզհէպտէ:
(12) Մ՛ուրէֆ, իլմ ու մալումաթլար:
(13) Մ՛ուհճէ, պունդան:
(14) Մ՛ուհտասիպ, տաղաճը, տասա խոչէ:
(15) Մ՛ուհտասիպ ալէյհ, հագգընատա տասա օլու-
նան տաճմ:
(16) Իպտէճ, գալգընմագ:
(17) Թէֆթիչէր, Թազրիրլէր:

ոմ այնին ու մեզհէպլերի իւղրէ իճրա խաէճէլէրինի, պիր պիր եէմին իլէ թաասիղ էյլեմէլերի, վէ հուգուգա աասկեէկ այնա օյան տաասլի տախի, էեաալա ու էլվիեէ (1) միւխթէլիֆ (2) մէճլիսլէրինաէ, վասի վէ գաասըլ մէմ լէքէնի հաղըր օլսուգլարը հալաէ, չէրան վէ եա նիզամէն բայեէնի օլսունուզ, իչուս մէհաբիմ վէ մէճալիսաէ, մունհաբէմաթը վագրա, ալէնի իճրա օլունմասը, վէ խրխթիեան վէ սաայիր թէզաատյի զայրի միւսլիմէէն իրի քինէ պէյնինաէ, հուգուգու իրսկնեէ կիսլի տաասլիի մալաատաէ, սահիղ տավա օյանլար, խաթէաիքլերի հալաէ, բաթրիգ վէ եա բուէսաա, վէ մէճալիս մաբիճէլէթլէյլէ բայեէնի օլունմագ իւզրէ, հալալէ գէլմէսինաս, վէ միճաղաթի վէ թիճարէնի գանունլարը յլա միւխթէլիֆ ալվանլարաա իճրա օլունաճագ ուսուլ ու նիզամաթի, մունաֆաաթի միւմքինի մէթթէպէ, սիւբաթլա էրմայ օլունարագ, վէ զաալի ու թէաալվին (3) գէլմէսինագ, մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէյինէ միւխթասիլ օյան էլվինէյի միւխթէլիֆէէ թէրճէմէ իլէ, նէչր ու իյան օլունմասը, վէ հուգուգու ինսանիյէէէի, հուգուգու սաասլէթ իլէ թէվֆիգ (4) էիմէէ իչնի, մաղինէէյի սուլ (5) օլանլարըն, վէ եաէթսո թէէաթսաաթը ճիւղիյէէէ միւսթահագագ պուլունանլարըն, հապս ու թէվզըֆլարընա մախսուս օյան քինաֆիէյի մահպէս, վէ մահալլի սաայիրէաէ, ուսուլ հապսիյէէնին, միւմքին մէրթէպէ, միւսաէթի գալիչ զարֆընաա, իսլահրնա միւսաշէրէթի օլունմասը, վէ հէր հալաէ, հապսխանէլէրաէ պիլէ, ճանիպի Սալթանաթը Սէնիյէէնինէն վաղ գէլընան նիզամաթը ինղրագաթիյէէէ միւվաֆիզ օյան մուամէլաթաան մասաա, հիչ պիր կիսնա միճաղաթը ճիամանիյէէ, վէ էղիյէէթ ու իչքինճէէէ միւշաահի քինաֆիէյի մուամէլէ տախի, քինամիլէն լագվ ու իսպաղ գէլընմասը, վէ պունուն խիլաֆընաա վուգու պուլաճագ հաբաթաթ, չէսիաէն մէհն ու զէճր (6) օլունաճաղընաան մասաա, պունուն իճրասընը էմր իաէն մէէմուրին իլէ, պիրիֆիվի իճրա էյլէէէն քէսանընն տախի, ձէզա գանունունաէի իդիթիզաարնճա, թէքսիր ու թէէսիսլ օլունմասը, վէ Տարիւլ Սալթանաթ իւս սէնիյէէմ, վէ էեաալաթ, վէ պիլատ, վէ գուրաատա, ուսմուրու զապթիեէ թանզիմի մաստէի, ասուսէ հալ օյան քինաֆիէյի թէզաատյի միւլուքանէէմէ, քէնտի մալ ու ճանլարընըն մուհաֆազասընա, սահիհէն վէ գալիէէն էմնիյէէթի վիրճէք սուրէթաէ թանզիմ գըլընմասը, վէ վէրկինին միւսաալաթը, թէքճալիֆի սայիրէէնին միւսաալաթընը մուճիպ օլսուղու միսիլլու, հուգուգա օյան միւսաալաթ տախի, վազաչիֆճ օյան միւսաալաթը միւխթէլիֆ օլսուզունաան, խրխթիեան վէ սայիր թէզաատյի զայրի միւսլիմ տախի, սահալիի Իսլամ միսիլլու, հիսսէյի սակէրլիյէէ իճրասը հագգընաա, մուսխախէրէէն վիրիլէն գարարա, էնգըճաա մէճպուրիյէէթինաէ պուլունմասը, վէ պու խուսուսաա պէհէլ վիրմէք, վէ եա նագտէն ագճէ իճրասըյլա խըսմէթի ֆիլիլիյէէէն մուաֆ օլմագ ուսուլինէն, իճրա օլունմասը, վէ խլամանն մաատաա թէզաատյէն, սունուֆուսաակէրլիյէէ իչինաէ, սուրէթի խաթիխսաատյարը հագգընաա, նիզամաթը լաղմէ եաբըլըգ, միւսաէթի գալիչէյի միւմքինէ զարֆընաա, նէչր ու իյան գըլընմասը, վէ էեաալաթ, վէ էլվիեէ մէճլիսլէրինաէ, թէզաատյի միւսլիմէ, վէ խէվլիյէէ, վէ սայիրէէնէն պուլուսնա մուճաղաթը ճիամանիյէէ, վէ էղիյէէթ ու իչքինճէէէ միւշաահի քինաֆիէյի մուամէլէ տախի, քինամիլէն լագվ ու իսպաղ գէլմէսինագ, վէ սաայիրէէնէն պուլուսնա մուճաղաթը ճիամանիյէէ, վէ էղիյէէթ ու իչքինճէէէ միւշաահի քինաֆիէյի մուամէլէ տախի, քինամիլէն լագվ ու իսպաղ գէլմէսինագ, վէ սաայիրէէնէն պուլուսնա

(1) Էլվինէէ, լիվալար։
(2) Մէ-էրէկլէր, գաբըշդ։
(3) Թէվզին, տիվանա Թահրիր էթմէք։
(4) Թէվֆիգ, մուվաֆըգ գըլմագ։
(5) Մաղինէյի սուլ, ֆիզնա չիսգէհ։
(6) Զէճր, մէն էթմէք, պըրագմագագ։

նան սաղանըն էմրի էնթիխապլարընը, պիր սուրէթի սահիհէէէ գոյմագ, վէ սաարանըն (1) սօղրուճա գաէհաբանու, թէէմին էյլէմէք իչին, իչպու մէճլիսլէրինն, սուրէթի թէրթիպ վէ թէչքիլլերի հագգընաա օյան նիզամաթընա խաէնընա թէչէպպիւս իլէ, Տէվլէթի Ալիյէէմ, նէթիճէէէի սաարաէր, վէ վէրիլէն հիւքմ ու գաբարը, սահիհէն պիրմէք, վէ պունա նաղարէթի էթմէք էսպագ ու վէսայիկի (2) միէսսիսէնինն (3) խաթիհսայընը (4) միխթալաա էյլէմէսի, վէ, չինգի, պէյ (5) ու ֆիրուխթ, վէ թէսարրուճու էմլաք ու ադար մուաէլերի հագգընաա օյան գաէանինն, քեաֆիֆէյի թէզաատյի Միւլուքանէէմ հագգընաա միւսաալի օյաու զունաան, գաէանինի Տէվլէթի Ալիյէէմ, վէ նիզամաթը զապթիաայի պէլեճիեէէ էթխթիեա (6) վէ իսթիեսալ էյլէմէք, վէ սաբէ էէրլի ահալինին վէրաէրլերի թէքճալիֆի (7) վիրմէք իւզրէ, Սալթանաաթը սէնիյէէմ իլէ, սիւվէյի էճնեպիյէէ պէհնինաէ եաբըլաճագ սուվերի (8) թանզիմիյէէէն սօնրա, էճնեպիյէէ տախի, թէսարրուճու էմլաք միւսաաէսինն էթմա օյանմասը, վէ թէզաատյի Սալթանաաթը սէնիյէէմին քեաֆիֆէի իւզերինէ թարհ օյունաճագ վէրկի վէ թէքճալիֆ, պէնըճի վէ մէզհէպլերինէ պագբըսաաարագ, պիր սուբէթաէ ասլ օյունմագաա խուսկինաէն, իչպու թէքճալիֆին, վէ այէխուսուս սաայրըն ասլ ու խաթիֆա սընաա, վագտ պուբմագաա օյան սուլ խաթիմալաթըն (9) եսլահը թէէտասալիրի սէրեասը (10), միւթալաա վէ միւզաքէրէ օյունուպ, սօղրուճան սօղրուճա ասլը վէրկի էթմէք ուսուլինին, բէ յէէրբէյ էճրասը, գասլի օյաուդճա, վարիսաաթը Տէվլէթի Ալիյէէմին իլգամ օյունմասը ուսուլինին եէրինէ, պու սուբէթի էթթիխսաատ գըլընըպ, ուսուլի հալինէ ճարի օյաուդճա, մէէմուրինի Տէվլէթի Ալիյինէէմ իլէ, մէճալիս ագալարընըն, միւզայիսէէրի այէնէն իճրա օյունաճագ օյան իլթիզամաթան ալերինի աէրիս հաէ իթթիհմէէրի, վէ եա պիր կիսնա, հիսսէ սուսլարը, միւճաղաթը չէսիաէ իլէ մէն գըլընմասը, վէ թէքճալիֆի մուհէլլինէ տախի, մէհմէ էմիէն (11), մունսուլաա խալել վիրմէկէճէք, վէ թիճարէթի տախիլյինէէճ մանի օյմասաճագ սուբէթաէ, վազ ու թէայինն օյունմասը, վէ ուսմուրու նաֆիսա էչին, թայինն վէ թախսիս օյունաճագ մէզալիի միւնասէպնէէ, պէրըճն վէ պահրէն ինչա վէ իհտաաս օյունաճագ թուրուգ ու մէսալիքաէն (12) խաթիֆաաէ իաէճէք օյան էեաալաթ վէ սանճագլարաա, վազ ու թէէսիս գըլընաճագ վէրկիի մախսուսլար տախի իլալէ խաիմէսի, վէ Սալթանաաթը սէնիյէէմին, պէհէր սէնէ իչին, վազիսաաթ վէ մէսաբիֆաթ սէֆիթէրինին թանզիմ ու իրաէսի (13) հագգընաա, մուսախխէրէն պիր նիզամը մախսուս եաբըլըշ օյաուզունաան, պունուն, թէմամիի իճրայի սէֆնասընա, իթթիհմա (14) օյունմասը, վէ հէր պիր մէէմուրինէ թախսիս գըլընըշ օյան մաաչլարըն, հիւքմի թէսիիեէսինէ, միւպաշէրէթի գըլընմասը, վէ հէր պիր ճէօմաաթըն բուէսաասը իլէ, թաբաճը էշրէֆի Շահանէյինէն թայինն օյունաճագ պիրէր մէմուրլարը, թէպայի Սալթանաաթը սէնիյէէմին, ուսմուրնա այիսա վէ բահի օյան մաատէ-

(1) Ասբա, բէ յէէր։
(2) Վէ-սայէլ, վէսիլէր։
(3) Մէ-էմուրէ, թէէսիսլի։
(4) Իմրիհսաալ, թահսիլ էթմէք։
(5) Պէյ, սաթըն ալմագ։
(6) Իճրիեա, թասլի օյմագ։
(7) Թէ-ճ-լիֆ, վէրկիլէր։
(8) Սաավէր, սուրէթլէր։
(9) Իսլահաաթ, գուլաննըլար։
(10) Սէրէ, չարուգ։
(11) Մեհմա էմին, մուսլին մէրթէպէ։
(12) Մէսալէ, եօլլար։
(13) Իրաէ, կէօսթէրմէք։
(14) Իճրիեա, իգտամ ու էհթիմամ էթմէք։

լէրին միւզաքէրաթընտա, մէճլիսի վա-
կտտա պուլունմադ իւզրէ, Մադամը
ճէլիլի վէքիլէթի մութալագատտան,
մահտուսէն ճէլալ օլունուպ, վէ իչտու-
մէէմուրլար, պիրէր աէնէ իչին թայ-
նին դըլընըպ, պունլար, մէէմուրիյ-
էէթլէրինէ պաշլատըդլարը կիպի,
թահիլի օլունմալարը, վէ Մէճլիսի վա-
կէանըն ատադաը, կէրէք ատի, վէ կէ-
րէք ֆէվդ էլ ատէ, վուգու պուլան
իհթիմալէրինէ, բէյ վէ միւթադա-
լարընը, ատղրուճա պէէան ու իֆա-
տէ իհմալէրի, վէ պունտան ատլարը,
ատլա բէնճիտէ օլունմամալարը, վէ
իֆատա, վէ իրթիքապ, վէ իհթիսա-
ֆա (1) տայիր օլան գաւանինին ահ-
քամը, քեաֆիֆէյի թէպատայի Սալ-
թանաթը աէնկիլէմ հագգլարընտա,
հէր դանդի սընըֆտա, վէնէ ահալիսի
մէէմուրկիլէմտէ պուլունուրլար իսկ
պուլունաունլար, ուտուլի մէշրուտաբ-
նա թէվֆիզտան, իճրա օլունմասը, վէ
Տէվլէթի Ալիէէմին թահսիլի ուտուլի
սէրբէս լսէ, ումուրա մալկիլէսինէ,
իհթիմալը վէրէճէք պանդա միսլու-
չէ յէր կաբըլսըզ, մէէմալէրի մահրու-
սէ յի Շահանէէմին, մէէմպալ սէրվէթի
մատաիյէէմ օլան խուտուտաթա իզ-
թիրա խաէն աէրմաճէլէրին թայնինի
իլէ, վէ մահտուսաթը մէէմալէրի Շահա-
նէէմին նադի իչին, իճտալ խաէն թու-
րուգ ու ճէհավիլին (2) քիւչատիյէ,
վէ էմին պիրաթի ու թիճարէթին
թէվսիինէ (3) հայիլ օլան (4) էսպապընը
մէննի իլէ, թէհլիլաթը (5) ահինէէնին,
իճրա օլունմասը, վէ պունուն իչին,
մէարիֆ ու ուլում ու աէրմաճէ յի
էվրօպատան իսթիֆատէէ (6) պադրը-
մասը էսպապընըն, պիլէթրաֆի մու-
թալասաը յլա, բէյ տէր բէյ մէվդու
իճրաճէ գօնուլմասը մատաէէրինաէն
իպարէթի օլմադլա, սիպ քի, Սատրա-
զամը սիւթուտէչկիէմի միւչարիլէ յհ-
սիպ, իչպու ֆէրմանը ճէլիլ իւլ խնա-
վանը միւլիւքանէէմի, ուտուլի իւզրէ,
կէրէք Տէրսաատէթխանէ, վէ կէրէք
մէէմալէքի Շահանէէմին հէր պիր թա-
րաֆընտա, իլան ու իչատէթա, խու-
սուսաթը մէշրուտէնին, պալէտաճ
պէէան օլունուպտու վէճհլէ, իճրայի
իզթիզաալարընտա, վէ պունտան պէօյ-
լէ, ահքամը ճէլիլէսինին, տայիմա,
վէ միւսթէմիրրէն, մէրիիւլ իճրա թու-
թուլմասը էսպապը լազըմէ վէ վէսայի-
լի գավկյէսինին խաթխոդա ու խաթխո-
մալի խուսուստա, պէդլի ճէլլի հիմ-
մէթ կյլէնէսիպ, չէօյլէ պիլէսիպ, ա-
լէաէէթի չէրիֆէէմէ իհթիմաա դըլա-
սըզ։

Թահրիրէն, ֆի էվայիլի չէհրի ճէ-
մադի իւլ ախըրընի, աէնէ խոնա ու
աէպանն ու միէթէ յն ու էլֆ (1272)։

(1) Իղնէ-ֆ, զուլմ իհմէք, եօլտան սաբմագ։
(2) ճէհ-վէլէ, ճէհվէլլէր, չայլար։
(3) Թէվէէ, կէնհլէ թամէք։
(4) Հայէլ օլմագ, մանի օլմագ։
(5) Թէ-հէլլի, դօլայըզ։
(6) Իսթիֆ-հոե, ֆայիտէ չըղարմագլըզ։

ՁԻՒԼՈՒՍՈՒ ՀԻՄԱԵՈՒՆ ԱԳԸՊԻՆՏԷ

ՄԱԳԱՄԸ ՎԱԼԷՅԻ ՍԱՏԱՐԼԷԹՈՒԶՄԱՆԷ ԻԻԹԱՊԻՆ ՇԷՐԷՖԻԹԶԻ ՈՈՒՏՈՒՐ

ՊՈՒՅՐՈՒԼԱՆ

ԹԱԹԹԸ ՀԻՄԱԵՈՒՆՈՒՆ

ՍՈՒՐԼԷԹԻ ՄԻՆԻՖԷՍԻ ՏԻՐ։

Վէզիրի մէհլիսէմիզիմ մէէհէմմէ
էմին բաշա,

Պու աէֆա ձէհաապը մալիք իւլ միլ-
լին էրաաէլի լէմէհզէյիսէսիյլէ, էճ-
մաապը ապադանըմդը թահլէթը ատաէէթ-
պահլէյնա ճիւլուսումուզ վուգու
պուլուպ, աէնին միւճէրրէթպ օլան տի-
րաէէթի ու սատագաթըն ճիհէթիյլէ,
խահպը (1) ճէհլիի սատարէթի, իւհաէլի
բէվկյէհէթինաէ իպգա, վէ սայիր վիւ-
քէյա վէ մէէմուրին տահի էէրէլէրինա-
էէ թագըրը գըլընմըշ ապը։

Տէվլէթի Ալիէէմիզին, պիհէնիհէի
թահպէա, էքսիլի սատարէթի հալ, վէ
պիկա իսթիհնա, պիլ ճիւմլէ թէպատայի
Սալթանաթը աէնկիլէմիզին, խահիհ-
ապը բէֆահ ու բահահթարը, սա-
զամը ամնապընը օլսուզունու, վէ պու-
հիճկյէէլի խայրկյէէնին հուսուսի, վէ
քեաֆիֆէյի աէքբէնէ յի մէէմալէքի մահ-
բուսէիզին, թէէմինի ճան ու ըղզ ու
մալկյէրի զըմնընտա թէէսիա օլունմուշ
օլան քեաֆիֆէյի գավանինի էսասկյ-
էէյի ատիլէէ, թահրաճնընդտան թէ-
մամէն թէէքիա ու թէէկիա գըլընը-
սըզընը, ճիւմլէկէ իլան խաէրիմ։

Մալթանաթը աէնկիլէմիզին, մէսա-
ըը թէէկիա վէ էսասը չէվբէթի օլան
Շէրիաթը չէրիֆէ քի, սատկէթ մահդա
տըը, անըն ահքամը միւնիֆէսի,
ճիւմլէմիզէ աէյնի թահրիզը աէրսակէթ
օլսուզու ճիհէթէյլէ, ումուրու չէրիյ-
էէկէ, զիհսատէսկյլէ սիդգաթի օլունը-
մասը, մահքուսու գաթիիզ օլուն-
մասը։

Վէ հէր աէվկյէթին, պայիսի աէվամ,
վէ թէգաէիսի չէվբէթի ու սատիյլէ,
գավանինի մէվգուսատա, հէր քէս թա-
րաֆընտան, թէէմամկյլէ միւթահահթ
օլունմադ, վէ քիսպար ու սըղար (2) ճիւմ-
լէթէն, հադգ ու վաղիֆէսի տայիրէ-
սինի թէճավուզ իհթիմամէրկյ օլաճա-
ղընտան, պու եօլտա հարէքէթի խաէն-
լէր, թահաֆրմըղտան, մահզարը միւ-
քեաֆահի օլաճադ լարը միսկյլսա, խի-
լաֆընտա պուլունանլարընն տահի, միւ-
ճադահթընը կէօրմէկէրի, մուհադգագ
ապը։

Պինաէէն ալէյհ, ումուրու միհթէ-
նէվվիայի աէվկյէթի Ալիկյէմիզահէ, պիկ
ճիւմլէ տահիան ու պէնաէկեան վէ
մէէմուրինին իսթիզամէթկյ խրամէթի,
վէ սահրպանկ իֆայի վաղայիֆի մէէ-
մուրկյէթի իհթիմկյէրի, ճիւմլէ յի ահա-
միրի միւեքքիաէկյի Շահանէէմիզահէն
ապը։

Մուազզամկթը մէհալիհի տիւէկյյ-
էէ, հադրէթի մուվաֆֆըզ իւլ ումու-
րան թէվֆիզը, վէ էրքիանը աէվկյէ-
թինի իգամամ ու իհթիհֆազը իւէ գա-
րինի հիւսնի նէթիճէ օլակէլտիկի, մու-
սէլլէմահէն ապը։

Տէվլէթի Ալիկյէմիզին, ումուրը միւ-
քիւէ վէ մալիկյէսինին, աէրէճէ յի մահ-

(1) Խոհ, լը, քհար, չան։

(2) Քիսպար ոո ըզըզ, պէօյուքկյը քիչիքկյը։

լուպէյի իմթիխամ ու մաղպուԹիյեէԹ խալը, իմԹէ չու գաիտէյի մուսէլլէմէէ, քէմալի ԹեվէսսուլԷ, եանի, ճիւմլէ Թաբաքիճնաան, խալխանէ վէ միաԹէգդըմանէ իմԹիխամ ու գայրէԹէ մէնուԹ օլուպ, Թաբաքը մըղաան օլ պապաէ, հէը տուրլիու նաղրէԹ վէ հիմմէԹ օլունաճաղը, վէ պիր միւաէէԹաէն պէրու, էսպապը միիմթէլիֆէէն նաչի, մալճէ(1) արըզ օլան միւչքիլաԹըն, պի ամնիհի Թաալէա, գաբիպէն աէֆի հադդընաա մասրուֆ օլաճադ հիմէմի մախսուսէյի Շահանէմիղէ, հէը տայիրէ վէ իտաըէ ճանիպինաէն, հադդըյլա վէ Թէմամըյլա իմԹիխպա օլունաըագ, վէ զամընդըզճա, աէվլէԹիմիզին իտաէ(2) ու ԹէզնիիաԹ իմԹիխպարը մալիսինաէն, վէ Թէզպաամընդըն ըէֆահընաան պաշդա ֆիքը ու էմէլ օլմաընդը պիլմինէրէք, էմմալը աէվլէԹին, խալիհսալ ու սաբիրնաա, ԹէզաըրուֆաԹը քէամիլէյի, վէ պիհուաէ Թէյլէֆ ու աէրէֆաէն(3) վիգաէէսինի մուճիպ օլաճադ խալահաԹըն, բէնաբէյ Թաբաֆիրմընա ադդ օլունմաը, վէ ՏէվլէԹի Աալիյէէմիղին ահատաի էսպապը չէվիրէԹի օլան ասաքիրի պէրդիյէէ վէ պահրիյէէմիղին տաիի, հէը հալ վէ մահէլլաէ մուհաֆազայի նիզամ ու իմԹիղամ, վէ իմԹիքմալի ըէֆահլաըընա ադդիգաԹ խայրէսի, վէ ՍալԹանաԹը սէնիյէէմիղին տօսԹ վէ միւԹէֆիգի օլան տիւէյլի էճնէպկյէէ իյէ ճարի օլան միւնասէպաԹը միւվալաԹքաբանէսինին, ան պէ ան Թէէքխինէ, սարիը մէճճուա, վէ մուահէտաԹը միւնադըտէ ահէքաճինընա, միւսԹէմիդրէն րիաէէԹ գէդըճմասը, վէյհաըլ, իտաբէյի աէվլէԹին, հէը ճիհէԹ վէ հէը ֆէդրինաէ(4) վէզայիֆի նէզայիֆի խաԹիդաէէԹ, վէ իֆֆէէԹ ու սաուադաԹ ու զայրէԹի, ճիւմլէնէն քէնտիխինէ էսասը հարէքէԹ, վէ պայիսի ֆէլահ ու սէլամէԹ պիլմէսի, իրաաէյի գաԹիյէէմիղէն տիը։

Շուրասընը տաիի լէան ու իլավէ խաէրիմ.բի, Թէզպաամընն, ասայիշ ու ըէֆահը հադդընաա օլան արզուլի Շահանէմ, իսԹիխնա գապուլ լիմմէէէ ճէկլինաէն, էաէան ու ադվամը միւխաԹէյհիֆաէն պուլունանլարը տաիի, ճիւմլէԹէն, Թաբաքը հիւմաէուունուամասան, սաուալէԹ ու հիմմէԹ, վէ Թէէմինի հիւանի հալլէբլի էմբինաէ, տիպ դաԹը միւԹէաավլիյէէ կէօրէճճէբլէր տիը։

Վէ, ճէճնապը Հադդընն, միլքիմիղէ իհան պուէուրմուշ օլաուղու էսպապը ադիմէ յի աէրվէլէԹ ու սանանընն Թէվսիի Թէաարիճիսի.բի, ադէէ յի մադաէէ ըէԹվաէէ յի սալԹանաԹըմընզաա, ճիւմլէնին, սաաէէԹի հալինի մուճիպ օլաճադ ԹաբաադդրէաաԹը սահիհէ տիր։

Անլէրին, վէ ՏէվլէԹի Աալիյէէմիղին խաԹիդլալը գադիճէյի միհիմմէսինին, իհաիմիղէ աադդը էՔքէաար օլաուղունու տաիի, ԹէքրարՔ իյէրիմ։

ՀադրէԹի ֆէյեաադը մուԹլադ, հապիպ էքրէմի հիւրմէԹինէ, ճիւմլէմիղի մուվաֆֆադ պուէուրա, ամին։

ՓԷյ 23 զիլգադէ, սէնէ 1277։

ՄԷՎԼԱՆՏՐ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆԷ

Պիր գանուն ու նիզամին, էա քեամիլէն տէյիէԹիրիլմէսի, վէ եաիօտ պադը ահքեամինըն Թաաուել ու Թահվիի, վէ էա միճճեաէէտէն պիր գանուն ու նիզամ վադը, իպԹիդա իյէր իսէ, գանուն ու նիզամ եաբմագաա միւԹէԹիճէզ օլան ուսուլուն, Թէմամիի իճրասընյլա, եանի, էվվէլա, Շուրայի տէվլէԹաէ, վէ պաաէհու մէճնէն քէնտիխինէ էսասը հարէքէԹ, վէ պայիսի ֆէլահ ու սէլամէԹ պիլմէսի, իրաաէյի գաԹիյէէմիղէն տիը։

Շուրասընը տաիի լէան ու իլավէ խաէրիմ.բի, Թէզպաամընն, ասայիշ ու ըէֆահը հադդընաա օլան արզուլի Շահանէմ, իսԹիխնա գապուլ լիմմէէէ ճէկլինաէն, էաէան ու ադվամը միւխաԹէյհիֆաէն պուլունանլարը տաիի, ճիւմլէԹէն, Թաբաքը հիւմաէուունուամասան, սաուալէԹ ու հիմմէԹ, վէ Թէէմինի հիւանի հալլէբլի էմբինաէ, տիպ դաԹը միւԹէաավլիյէէ կէօրէճճէբլէր տիը։

Վէ, ճէճնապը Հադդընն, միլքիմիղէ իհան պուէուրմուշ օլաուղու էսպապը ադիմէ յի աէրվէլէԹ ու սանանընն Թէվսիի Թէաարիճիսի.բի, ադէէ յի մադաէէ ըէԹվաէէ յի սալԹանաԹըմընզաա, ճիւմլէնին, սաաէէԹի հալինի մուճիպ օլաճադ ԹաբաադդրէաաԹը սահիհէ տիր։

Անլէրին, վէ ՏէվլէԹի Աալիյէէմիղին խաԹիդլալը գադիճէյի միհիմմէսինին, իհաիմիղէ աադդը էՔքէաար օլաուղունու տաիի, ԹէքրարՔ իյէրիմ։

ՀադրէԹի ֆէյեաադը մուԹլադ, հապիպ էքրէմի հիւրմէԹինէ, ճիւմլէմիղի մուվաֆֆադ պուէուրա, ամին։

ՓԷյ 23 զիլգադէ, սէնէ 1277։

ՄԷՎԼԱՆՏՐ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆԷ

Պիր գանուն ու նիզամին, էա քեամիլէն տէյիէԹիրիլմէսի, վէ եաիօտ պադը ահքեամինըն Թաաուել ու Թահվիի, վէ էա միճճեաէէտէն պիր գանուն ու նիզամ վադը, իպԹիդա իյէր իսէ, գանուն ու նիզամ եաբմագաա միւԹէԹիճէզ օլան ուսուլուն, Թէմամիի իճրասընյլա, եանի, էվվէլա, Շուրայի տէվլէԹաէ, վէ պաաէհու մէճնէն քէնտիխինէ էսասը հարէքէԹ, վէ պայիսի ֆէլահ ու սէլամէԹ պիլմէսի, իրաաէյի գաԹիյէէմիղէն տիը։

(1) Մալճէ, վարիսաԹճա, մալկնէճ։
(2) Իսաէ, կէրի տէօնաէ բմէք։
(3) Սէրէֆ, ֆադլա մասրաֆ, իսրաֆ։
(4) Ֆէէ, պիր իշին ԹէֆէէրրիսաԹը։

լիսի վիաքէլայի ֆիէհաամնա միւԹաաասբլայ, գաարըաշըրըլըգ, իճրասընա էմր ու ֆէրմանը հազրէԹի փադիշահի միւԹաալիգ պուլրուլնասրդճա, տիւսԹուր իւլ ամէլ ԹուԹուլսաղ։

ԵՀնիաէն վադ օլունան գաալանին ու նիզամաԹը, վէ եաիօտ Թէճաիտաիտաիտ խալահ օլունան գաալանին ու նիզամաԹը գաահիաէէ Թաասիլ ու Թահվիլ գըլընան մէվաասրն աՀքեամը, Թասրիհ ու Թայէին օլունան զէմանաէէն, վէ պիր վագըԹ Թայէին ու Թասրիհ օլունմասրդը հալաէ, ՏէրասաասէԹաէ Թագվիիի վագաիէէ, վէ վիլաաաԹ ու էլվիհէէտ, մահէլլի բէսմի զաղէԹաալարընա աէրճինաէն, վէ զաղէԹա պուլունմաէան Եէրլէրաէէ, մէրքէզի վիլաէէԹ ու լիվա օլան չէհիր վէ գասասպալարտաա, սայիր վէսաաէիԹի միւնասէպէ իլէ, իլանը կիւնիւնաէն իՀԹիպարէն, ան պէչ կիւն միւրուրինաէ, նէչր օլունմուշ աստիլէ, տիւսԹուր իւլ ամէլ օլուր։

Պիր գանուն էա նիզամին հիւքմիւ, մագասլինէ(1) շամիլ օլամաղ. ֆագաԹ մուխաֆֆիֆի(2) ճէզա օլան ահքեամը գանունիյէէ, պուլունան միւսԹէէմա աղը։

Իրաէէյի սէնիյէէ Թարիխի, ՓԷյ 25 ըէպի իւլ ախըր, սէնէ 1289։

ԹԱՊԻՒՆԷՔԻ ՕՍՄԱՆԻՅԵՆԷ ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԷՍԻ ՏԻՐ

ՄԱՏՏԷ 1. Վալիաէ յինի(3), վէ էաիօտ էալըՆըզ վալիսի, ԹապիիյէէԹի(4) ՏէվլէԹի Աալիյէէմէ պուլունտուղու հալաէ Թէվէզզիսաա(5) իսէն էչիաա, ՏէվլէԹի Աալիյէէ Թէպաասբնանան մաասուա տուր(6)։

2. Վալիաէ յինի էճնէպկի օլտուղու հալաէ, մէմալիքի Շահանէմէ միւԹէվէզզիսաա օլան(7) չաիս, պինան բիւշտ(8) վիւսուլի Թաբիիխինաէն պէաիլէ, իչ սէնէ զարֆընտաա, ԹապիիյէէԹի ՏէվլէԹի Աալիյէէէի, պինագդ(9) Թալէպ իտէպիլիր։

3. Սինան բիւշտ վասըլ օլան պիր էճնէպկի, մէմալիքի Օսմանիյէէտէ, աէվէԹէվէզզիսաա(10) պէչ սէնէ իգամէԹ էյլէտիկի հալաէ, պիզզաԹ, վէ էա պիլ վասըԹա, Խարիճիյէէ նէզարէէԹի ճէվիրէսինէ պիր խաԹիտաա Թագտիմիյլէ, ԹապիիյէէԹի ՏէվլէԹի Աալիյէէի խաԹիհսալ իտէպիլիր։

4. ՍալԹանաԹը սէնիյէէ, պէնտի սապդաա մուհարրէր չէրայիԹի եֆտաիԹմէմիշ օլան էճնէպկիլերի տախի, միւսաատէյի իսԹիխնաիյէէէ չաէէսէԹ կէօրտիւկիւ սուրէԹտէ, ֆէվգէյտաէ օլարագ, ԹապիիյէէԹինէ գապուլ իտէր։

5. Թէպաայի ՍալԹանաԹը սէնիյէէտէն, մէէզունէն ԹապիիյէէԹի էճնէպկիյէէէ կիրէն էչիաա, Թէպաիլի ԹապիիյէէԹ իԹիէքլէրի Թարիխտէն իԹիպարէն, էճնէպկի սըֆաԹընտաա ԹուԹուլուպ, հադդընրընտաա, օլ վէճհիլէ մուամէլէ օլունուր։ ՓագաԹ, ՏէվլէԹի Աալիյէէտէն մէէզուն օլմագսըզըն, ԹապիիյէէԹի էճնէպկիյէէէ կիրէր իսէ, իչտու ԹապիիյէէԹի ճէտիտէսի, քէէն լէմէէքիւն(11), վէ քէնտիտի քէմալքան(12), Թէպաայի ՏէվլէԹի Աալիյէէտէն աատ օլունուպ, քեաֆֆէյի խաաստաԹտաա, Թէպաայի ՏէվլէԹի Աալիյէէտէն մէէզուն օլմագսըզըն, ԹապիիյէէԹի էճնէպկիյէէէ կիրէր իսէ, իչտու ԹապիիյէէԹի ճէտիտէսի, քէէն լէմէէքիւն(11), վէ քէնտիտի քէմալքան(12), Թէպաայի ՏէվլէԹի Աալիյէէտէն աատ օլունուպ, քեաֆֆէյի խաաստաԹտաա, Թէպաայի ՏէվլէԹի

(1) Մաէէալէ, էվվէլ։
(2) Մուխաֆֆէֆ, խաֆիֆլէտիմի։
(3) Վալիէէն, բէաէր իլէ վալիաէ։
(4) ԹապիիյէէԹ, պիր տէվլէԹի Թապի օլմագսըզըգ։
(5) Թէվէզզիսաա, տօղուշ։
(6) Մասուա, սայըլմիշ, ատտ խաիլմիչ։
(7) Մէ-ՔՒՎԼԱՒՈ, տօղմուշ։
(8) Սինէ բէ-ըշ, 21 եաչընտա օլմագլըգ։
(9) Պինագդ, զաԹէն հագդը օլմագլըգ։
(10) ԱէՔՔՐԻՎլէ, պիր տիւզիկէ։
(11) ՔԻԷՆ լՔ ՆԻԻՈ, օլմամիչ մագամընտա ԹուԹուլմագ։
(12) ՔԻմաՔՆաո, էսկի հալի իւզրէ։

լէթի Ալլեհէ հադգընաս օլունան մուա-մէլէնին այնի իֆրա գըլընաճագ սըրը։ Հէր հալտէ թէպասայի Տէվլէթի Ալլեհէ-սէն պիր շախսըն, թէէրի թէ-պակկէթի իթմէսի, մութադա, իրա-ատ յի Սէնկինէ իւզէրինէ վիրիլէճէք պիր սէնէտ մուտլագ օլաճագ սըրը։

6. Մալթանաթը սէնկինէ թարաֆըն-ան մէէդուն օլմագ սըզըն, ահէարը էճնէպկիէաէ թէպասիլի թաղկիկէթի իտէն, վէ եախսա պիր էճնէպի ատ-լէթին խըրամէթի ահկերկինէսինէ կի-բէն չախսը, Տէվլէթի Ալլեհէ իսթէր ի-սէ, թաղկիկէթինտէն իագաթ իտէ-պիլիր։ Վէ պու մագուլէ թաղկիկէ-թի իագամ օլունան էշխասըն, մէմա-լիքի Շահանէհէ ալաէթի, մէհսուս օ-լուր։

7. Թէպասայի Տէվլէթի Ալլեհէսէն իբէն, էճնէպի իլէ թէղէվվիւճ իտէն դաարն, դէվճինին վէֆաթը թարի-խինտէն իթթիբարէն, իւչ սէնէ զար-ֆընսա, իսթիտա իտէր իսէ, թաղի-կինէթի ալլեհէսինէ բիճաթ (1) իտէ-պիլիր։ Պու մաաանէնին հիւքմի, շախ-սա շամիլ սիր. թէէարրուֆու էմնաք վէ արադի մնաաէսի, նիզամաթ ու գա-վանինի ումումիկէէսինէ թաալի սիր։

8. Թաղկիկէթի Տէվլէթի Ալլեհէ-սէն չըգմըշ, վէ եախսա մահրում օլ-մուշ օլան էշխասըն էվլատը, սաղի տաքի օլսա, բէաէրլէրինին սըֆաթը թաղկիկէթինէ թաալի օլմաճարագ, Ալթանաթը սէնկինէնին թաղկիկէ-թինտէ գալըր։ Վէ Տէվլէթի Ալլեհէ թաղկիկէթինէ կիրմիշ օլան էճնէպի-նին էվլատը, սաղի պիլէ օլսա, բէ-սէրինին սըֆաթը թաղկիկէթինէ, թաալի օլմաճըդ, էճնէպի սաա օ-լունար։

9. Մէհմալիքի մահրուսէյի փաաի-շահիտէ իգամէթ իտէն հէր պիր շախս, թէպասայի Տէվլէթի Ալլեհէսէն մուա-սաա օլուդ, հադգընաս, Տէվլէթի Ալլեհէ թաալիի (2) մուամէլէսի իֆրա օ-լունար։ Էկէր քէնտիսի, թէպասայի էճնէպկիէաէն իսէ, թաղկիկէթինէ, ուսուլէն իագաթ իթմէսի լազըմ կէլիր։

ՄԷՁԼԻՍԻ ՄԷՊՈՍԱՆԷՆ ԻՋԹԻՄԱԻՆՏԻ, ԳԱՆՈՒՆԻՑԷԼԷԹԻ ԹԷՔՒԼԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻՒԶՐԻ, ՄԷՀԱՔԻՄԻ ՆԻԶԱՄԻՑԷԼՆԻՆ ԹԷՇԿԻԼԱԹԸ ԳԱՆՈՒՆԸ ՄՈՒՎԱՓԱՔ ՏԸՐ։

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԻ

ՄԱՏՏԻ 1. Մէհաքիմի նիզամիյէ, լա-քին նէվ սիր, պիրի ճէզա, միկէրի հու-գուգ մահքէմէլէրի սիր։ Իչլու ճէ-զա վէ հուգուգ մահքէմէլէրի տաիի, իքի աէրէճէ սիր, պիրիսի պիտաէէթ, վէ միկէրի իսթինաֆի մահքէմէլէրի սիր։ Պունլարդըն ֆէվգուլատէ (3) Տէր-սաաէէթէ պիր մահքէմէ յի Թէմիիզ (4) վար սըր. Մէվսուսաթ ճէզայիկէ-աէն, ճիւնհա վէ գաղահաթլա, գա-պիլի իսթինաֆ (5) օլան հուգուգ տա-վալարը, իքի աէրէճէէ, Եանի, պիւ-տաէէթէն վէ իսթինաֆէն, վէ ճինա-էէթի տավալարը հադգընաս լազիգ (6) օլան հիքմէթը, գագիլի իսթինաֆ օլ-մաէքաղ, անճագ, թէմիիզլէն ըուլկէթ օլունուր։ Հուգուգ վէ գաղահաթ տավալարը, ահիաէ կէօսթէրիլմէկ-լի վէճհլէ, տէվայիրի սուլհիյէ մաբի-ֆէթիլէ տաիի թէմիկկէ օլունա-գիլիր։

---

(1) Ըչճաղ, կէրի տէօնմէք։
(2) Թաալի, թէպասան օլմագ։
(3) Ֆըէֆէըճնոե, իսպէհան։
(4) Թէմիիզ, աէքրա իթմէք։
(5) Գաղիլ խընիճաֆ, իսթինաֆի օլունագիլիր։
(6) Լահէէ, գաթիլն վէրիլմիշ օլան։

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՏԷՎԱՅԻՐԻ ՍՈՒԼՀԻՅԷ, ՎԷ ՀՈՒԳՈՒԳ, ՎԷ ՁԷԶԱ, ՎԷ ԹԻՃԱՐԷԹ ՄԱՀՔԷՄԷԼԷՐԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Տէվայիրի սուլհիյէ

2. Տէվայիրի սուլհիյէ, գարիճէլէր-աէ (1), իսթիճար մէճլիսլէրի, վէ նահիյէլէրաէ, նահիյէ մէճլիսլէրի սիր։

3. Տէվայիրի սուլհիյէ, հուգուգ տավալարընան, թարաֆէյնին (2) միւրաճաաթ վէ բիզալարը յլա, սուլ-հէն թէմիկկէսի գագիլ օլանլարը, սուլ-հէն, վէ գավախի մախսուսէսինէ թէմլ-ֆիգան պիլմիյիր։ Նէվահի մէճլիսլէ-րի, միւտաաղաթէն թէմիկկէսի գա-պիլ օլամաճան, վէ ասլէն եիւզ էլլի ղուբուշ, վէ եախսա պու մըղտար գըյ-մէթի թէճավուզ իթմէճէն տավալա-րը տախի, գաթիան, Եանի գագիլի իսթինաֆ օլմադըգ իւզրէ, հիքմ ի-աէր։ Պու մըղտար, վէ եախսա գըյ-մէթճէ, պու աէրէճէէն ֆէվգուլատէ տավալարը, իքի աէրէճէէն մէճմու տուր։ Վէ իչպու հիքմ սէլահիյէթի-նէ, գուրա (3) իսթիճար մէճլիսլէրի հայրիգ (4) տէյիլ սիր։

4. Տէվայիրի սուլհիյէէն, նահիյէ մէճլիսլէրինէն, մէվսուսաթ ճէզայիկէ-աէ սէլահիյէթլի, ճէզա գանունունուն իւչունճի ֆասլընսա մուհարրեր գա-պայիհսէն, (5) ալթը պէշլիկէ գա-տար ճէզայի նագտիլի իսթիճաֆ իտէն ճէրաէիմէ, գաթիան, վէ պու մըղ-տար ճէզայի նագտիլի թէճավուզ ի-տէն, վէ ալէյհ իսթագ, հապս ճէզա-սընը իսթիզամ իլլէէէն գաղահա-թա, գագիլի իսթինաֆ օլմագ իւզրէ հիքմ իլլէմէք սիր։

---

(1) Գուրէէ, քէօյ։
(2) Թուֆէյն, իքի թարաֆ։
(3) Գուրա, քէօյլեր։

---

5. Տէվայիրի սուլհիյէ, իկամ վիր-մէգ, հալընդը գարարլարընը, տէֆ-թէրի մախսուսունա գալա, վէ մու-սաադագ սուբէթլէրինի, լազըմ կէ-լէնլերէ իսթա իտէր։

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Հուքուք, վէ ընճուրի, վէ ճէզա պուռուրի հաէէնդէրէ։

6. Հէր գաղաաա, պիր պիտաէէթի մահքէմէի վար սըր։ Ալլեհէ նէգա-րէթինին թէնահի իտէճէկի հէր մէվ-գուսա, պիր ան թիճարէթի մահքէմէ-սի տախի պուլունուր։

7. Գաղա պիտաէէթի մահքէմէլէրի, սայիր մէհաքիմի նիզամիյէ կիբի, գա-վանին ու նիզամաթը մէվզուա իլէ, գաղիլի հիքմ օլան հուգուգ տավա-լարընը, բուլունէթէ մէէնուր, վէ պու-նլարդն խարիճինաէէի տավալարը, գա-թիին բէտա իլէ, մէրճաի (6) մախսու-սունա միւրաճաաթա լիւզում կէօս-թէրմէկէ մէճպուր տուր։

8. Գաղա պիտաէէթի մահքէմէլէրի, գաղահաթի վէ ճիւնհա աէրէճէսինտէ պուլունան ճէրայիմի, պիտաէէթէն, վէ աէօրանինճի մատաէ մուճիպինճէ, նահիյէ մէճլիսլէրինին, գաղիլի իս-թինաֆ օլան գարարլարընը, իսթինա-ֆէն թէէագուդ վէ հիքմ իտէր։

9. Գաղա մահքէմէլէրի, ճինաէա-թըն, թահգըգաթը էվվէլկիկէէսինի, ուսուլի մուհաքէմէյի ճէզայիկէ, վէ ան ալթընճը մատաէ հիքմինէ թէվ-ֆիգան, իճրա իթմէրէկէ, մապագա թարար թանդիմ վէ ըէսի լիվա պիտա-էէթի մահքէմէսինէ իտագ իտէրլէր։

10. Թիճարէթի մահքէմէսի պուլունմաէան գաղալարտա, գաղա մահքէ-մէլէրի, թիճարէթի տավալարընը տախի, գանունուս մախսուսունա թէվ-

---

(4) Հայէէ օլմաք, մալիք օլմագ։
(5) Գաղայէն, գաղահաթլար։
(6) Մէրճա, միւրաճաաթի օլունաճագ մահէլլէ։

31860-61 (45025-64)
ЦЕНТРАЛЬНАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ ОРДЕНА ЛЕНИНА БИБЛИОТЕКА СССР

ֆիզան, բայեցէք էյլերըը, պու հալ-
ատ, զէյլի գանտնու թիճարէթ մա-
ճխլինճէ, գաղանըն, մութէպերանը
թիւճճարը թարաֆընտան մինթէ-
թիւճճարը թարաֆընտան մինթէ-
խապ ազայի մուվագգաթանըն, մահ-
քէմէտ հուզուրի, մէյրամ տուր։

11. Հէր գաղա մահքէմէի, օ գա-
ղաձա մէրպաթ նէվահի (1) վէ գուրա-
ան պէշ պին ղուրուշ գըյմէթ, վէ
սէնէվի պէշ եիւզ ղուրուշ իրատ իւղէ-
րինէ թէքէվվիւն խոէն (2) տավարա-
րը, գամխան, էանի, գապկի խա-
թիճաի օլմամագ իւղրէ, վէ պու մըգ-
ատար գըյմէթի վէ իրատը թէճաալուգ
խոէն, վէ գըյմէթի թայինն վէ թագ-
ատր օլունմամըշ պիր շէյ իւղրինէ
մէհնի օլան տավարըը, գապկի խա-
թիճաի օլարագ, բայեցէք խաէր։

12. Գաղա մահքէմէլէրինին, գա-
թխան հիւքմ իաէպլէցճէկի մըգատար
պիր տավարա, բէհրլ մալ, ֆայիզի
իլէ պէրապէր, օ մըգատարը թէճաալուգ
էյլեաէ, վէ էաիօտ միւտաաինին տա-
վարընա մուգապիլ, միւտաաի ալէյհ
տախի, մահքէմէնին հիւքմ իաէպլէց-
ճէկի մըգատար պիր շէյի տավա խոիա-
աէ, էյի թարաֆընտըն խատաա էյլե-
տիկի չէնին, մէճմուի օ մըգատարան
պիճատաէ պուլունա պիլէ, օ տավարան
նինէ գաթխան (3) հիւքմ օլունուր։

13. Գաղա մահքէմէլէրի, ճէղա գա-
նաէտանան պէշինճի մուտաէսինճէ,
գապանամի նէվինաէն օլան ճէբայիաէ
գաթխան, վէ աէօբաիւնճիւ մուտաէ-
սի իպթիդասընճա, ճիւնգա նէվինաէն
պուլունան ճէբայիաէ, գապկի խաթի-
նաճի օլարագ, հիւքմ իաէրլէր։

14. Գաղա մահքէմէի, պիր ըէյա
իլէ էյի ադաան միւրըքէպ պիր։

15. Մահքէմէնին ըէյիի վէ ադա-
սընին վազայիֆի ասիկնէա, մէհա-
քիմին նիզամաթը տախիկնէա իլէ
մուտայէն պիր։

16. Ադաան պիրի, մահքէմէնին
պաշ քիթապէթի վազիֆէսինի էֆա խ-
աէր, վէ տիկէրի, ճիւնաաթընըն թահ-
ղըղաթը էվվէլկիէսինի, վէ տահա-
պընըն խաթինթադընը էֆրա, վէ լայխ-
հաղարընը մահքէմէնէ թագտիմ էյլէր։

17. Գաղա մահքէմէի մայնէթինա-
աէ, պիրինճի վէ էքինճի էանմանը յա
էյի քեաթիկ պուլունուր. պունդաը,
մահքէմէնին ումուրու թահրիրինէ վէ
գայիյէսինէ մէէմուր օլադագ, ճի-
նաաաթըն թահղըղաթը էվվէլկիէ-
տինաէ, պու իչէ մէէմուր օլան ադա-
էա տախի, մուտալէնէթ խաէրլէր։

18. Գաղա պիտաէէթ մահքէմէի-
նին վազու պուլաճագ թէպիիղաթը-
նը, վէ ըէյիինին էմինի էֆրա իչին,
մահքէմէ մայնէթինաէ պիր էֆրա մէէ-
մուրու, վէ պիր էֆրա մուտալինի, վէ
լիազումու գատար էֆրա միւպաշըրը
պուլունուր։

19. Էֆրա մուտալինէրինին ատէտի,
մահելլինին էճասընա կէօրէ, պաթը-
չաը թէճաալուգ էթմէմէք իւղրէ,
թէզէիա օլունասընիը։

20. Էճասը մահելլինէ կէօրէ, գա-
ղա մահքէմէի, հուգուգ վէ ճէղա
ատիրէսի նամըլա, իչի վէ էաիօտ
ատա պիճատաէ ատիրինէ թագտիմ
օլունասընիը։ Տատիրէնէրին պիրի, պիր
ըէյիի էվվէլ, վէ իչի ադա, վէ ատի-
կէրէրի պիրեր ըէյիի ատի իլէ իչի-
կէրէրի պիրեր ըէյիի ատի իլէ իչի-
չէր ադաան թէրէքքիպ խաէր։ Պունդ-
չէր ադաան թէրէքքիպ խաէր։ Պունդ-
ընըն ճիւմլէի, վազիֆէնէ միւտա-
ընըն ճիւմլէի, վազիֆէնէ միւտա-
ընըն ճիւմլէի, վազիֆէնէ միւտա

մահբէմէլէրինին, մէվաատը հուդուդը յէ վէ թիւճճարլըկէնէ տայիր դաղլի իսթինաճ օլան հիւքմլէրիյլէ, մէվաատը ճէդալկէաէն ճիւնհաեա միւթաալլիդ հիւքմլէրինի, վէ կիկլիմի պէշինճի մաատէտէ կէօմէրլիլիկի իւղրէ, տայիր գաղա պիտաէլէթ մահքէմէլէրինին, մէվաատը հուդուդը յէկէնէ տայիր հիւքմլէրինի, իսթինաֆէն բուլունէթ խաէր։

30. Իսթինաճ մահքէմէսինին, ճինաեաթ հադդընաա վաղիֆէսի, ուսուլի մուհաքէմէյի ճէդալկէնէ դանուն իլէ մուայէնէ տիր։

31. Իսթինաճ մահքէմէսի, իճմալը թադաիրինէ, հուդուդ վէ ճէդա նամըյլա, էքի տայիրէնէ թադալիմ օլունարագ, հուդուդ տայիրէսի մէվաատը հուդուդը յէկէնէ, վէ տիկէրի մէվաատը ճէդալկէնէնէ միւթաալլիդ տավաղլարը բուլունէթ խաէր։

32. Հէր իսթինաճ մահքէմէսի պիր բէյինա իլէ, աէօրթի աաղաատան միւրէքքէպ տիր։ Վէ էքի տայիրէնէ թադալիմ հալինաէ, հէր տայիրէսի աէօրթի աաղաատան իսդարէթի օլմագ իւղրէ, հիկիրմինճի մաատէտէ մուհարրէր օլտուդու վէճհլէ թէչէքքիւլ (1) խաէր, վէ աաղանըն էքինի մուվաղղաֆ (2), վէ էքինի ֆաիրի (3) տիր։

33. Ֆաիրի աաղանըն նաապ ու թայինէն իլէն, հէր վիլաեէթի մէրքէզինաէ, եաինաա տայիր լիվալարընաա, խալդըն իթիմաա ու վուսուդունու (4) ճէչլ իթիմիշ, վէ էվսաֆը (5) հաքիմկէնէթի (6) հայիզ պուլունմուշ օլանլարաան, վալիի վիլաեէթի, վէ Ա՛ալիէէ միւֆէթթիշի, վէ մահքէմէյի իսթինաճ բէյինի, պիլ միւզաքէրէ ալթը զաթ ինթիխապ իլէ, խամիլէրինի վէքիլաէթի մէճալիս խաարէսինէ, աաղա ինթիխապը նա աէլահիյէէթլէրի օլանլարա, իլաէէ խաէրլէր. անլէրաէ էչպու ալթը զաթաան էքինինի թէֆրիդ (7) ու թէրճիհ (8) խոիպ, պու իքի զաթ, պիրէր աէնէ միւաաէթլէ, Ա՛ալիէէ նէզարէթինաէն իսթինաճ մահքէմէսինէ աաղա թայինէն օլունուր։ Պու միւաաէթի ինդըզաըննաա (9), ինթիխապ օլունան զաթլարըն նէբդէրինէ, գաիտէյի մէդքիւրէէ թէվֆիդաան, միկէր էքինի թայինէն օլունուր։ Ֆաիրի աաղանըն ինթիխապը միաաէսի, հէր իչ սէնէաէ, վէ իճմալը հալինաէ, տաճա էվվէլ իճրա օլունարագ, միւաաէթլէրինի էքմալ իթմիչ օլան աաղանըն, թէբրար ինթիխապը ճայիզ օլուր։

34. Ֆաիրի աաղա, հայլի (10) վուդուինաէ, մուվաղղաֆ աաղանըն նէրինէ կէչմէմէզ, ֆագաթ, մէճմուրլուգ նէթիջէլէրի էնաասընաա, մուվաղղաֆ աաղանըն հայիզ օլտուդու ըիւթիւպ (11) վէ խաթիեաղաթընաա տաիի նայլ օլուր։

35. Հէր խաթինաճ մահքէմէսինաէ, պիրէր վէ եախօտ էքիչէր աաղա միւլաղիմի, վէ լիւզումու գաաար քէթէպէ (12) վէ իճրա միւպաշըրը պուլունուր։ Ա՛աղա միւլաղիմլէրինին վազիֆէսի, մահքէմէնին ումումու թահրիրկէնէսինէ նէզարէթի ու մուաէնէթի, վէ իճմալը հալինաէ, աաղաեա վէքիլաէթի, վէ էչլաաէն ալաճագլարը էմր իւղէրինէ, տավալարը խուլաաա կյլէմէզ տիր։

36. Իսթինաճ մահքէմէլէրինաէ, էչլաեսին ղըեաալընաա, աաղանըն էն գըաէմլիսի, վէ աաղաաան պիրինին

(1) Թէչէէէօ, թէչքիլ օլունմագ։
(2) Մ՛ուվաջջաֆ, մաասըր։
(3) Ֆաիրէ, մաասրդ, չէրէֆ իչլին։
(4) Վ՛ասսաֆ, էմինկէթ։
(5) Էվսաֆ, սրֆաթլար։
(6) Հ՛ուքումէյնէ, տաքիմիկը։
(7) Թէֆրիէէ, աեըրմագ։
(8) Թէրճիհ, իսթիւեն թաութմագ։
(9) Ինդըզաըննաա, պիլթուիկինաէ։
(10) Հայլ, մէհմուրլիկ թաէն տիւշմէք։
(11) Ը՛ութիւպ, բիւթպէկէր։
(12) Քէթէխուդէ, քեաթխալէր։

բէյինաէ վէքիլաէթինաէ, վէ եա ղըեաալընաա, աաղա միւլաղիմի էֆրայի վէքիլաէթի խաէր։

37. Մէրքէզի վիլաեէթի թիճարէթի մահքէմէսի, պուլունուուդա գաղանըն թիճարէթի տավալարընը, պիտաեէթէն, վէ լիվա մէրքէզի թիճարէթի մահքէմէլէրինին, գաղիլի իսթինաճի օլան հիւքմլէրինին, կիկլիմի պէշինճի մուաէնէճ, գաղա թիճարէթի մահքէմէլէրինին հիւքմլէրինի իսթինաֆէն, բուլունէթ խաէր։

38. Մէրքէզի վիլաեէթի թիճարէթի մահքէմէլէրինին մէրճաի իսթինաճը, Տէրսաաեէթի մահքէմէյի իսթինաճը տըր։

39. Տէրսաաեէթի մէհաքիմի նէզամիյէսինին սուբէթի թէչքիլի, իչպու դանունաա կէօմէրլիլէն ուսուլէ թէվֆիդ օլունաճագ տըր։ Մէսալինին քէսրէթի հալինաէ, իչպու մէհաքիմ ապաամինըն (1), վէ ումումու թահրիրկէնէ մէհմուրլարըլա միւհդուրլէրինին մըդաարը մուայէնաէն վէհաաէ օլմասը, միւճաճ (2) տըր։

ՏԻՕՐՏԻՆՃԻՒ ՖԱՍԼ

Մ՛ուհեդէյ Ը՛ութիշ

40. Թէմէլդ մահքէմէսի, ճէդա վէ հուդուդ նամըյլա, էքի տայիրէնէ միւնգաաեմ տիր։ Պունլարըն պիր բէյինի էվվէլի, վէ պիր բէյինի սանինի վար տըր։ Բէյինի էվվէլ, պուլունուուդու տայիրէնէ, վէ էքի տայիրէնէն իճթիհատնաէ, մահքէմէնին հէյէէէթինէ, բիւեաեէթի խաէր։ Վէ ճէդա տայիրէսի օն, վէ հուդուդ տայիրէսի ալթը աաղաան միւրէքքէպ տիր։ Պու տայիրէէրին, հէր պիրի մայէէթինաէ, պիր պաշ միւմէյիզ իլէ, լիզումու գաաար միւմէյիզ, վէ զալիմ քէթէպէսինաա, ինթիխապաամ օլունուր։

41. Ճէդա վէ հուդուդ տայիրէլէրինին վաղիֆէլէրի, դանունաու մախսուս իլէ մուայէնէ տիր։

42. Պիտաեէթի վէ իսթինաճի, վէ թէմէլդ մահքէմէլէրինին, մուաէլլէթը տավիիլկնէէլէրի, նիզամը մախսուս իլէ մուայէնէ տիր։

ՊԻՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Հ՛ուքում

43. Պիր քիմսէ, պիտաեէթի մահքէմէսի ազալըընաա թայինէն օլունմագ իչլին, սուլի ահվալ իլէ (3) միւշքիլէնիր (4) օլմամագլա պէրաապէր, եվվէլա, կիկլիմի պէչ եաչրնը էքմալ իթմիչ օլմագ, սանիեա, ճիւնհա վէ ճինաեէթի ճէդաըլլա մահքիմ (5) օլմամրչ պուլունմագ, սայիաա, Ա՛ալիկէ նէզարէթի, ինթիխապ էնճիւմէնի (6) հուդուդունաա, պիլ իսթինաճ, գաղուլ օլունմագ, վէ եախօա, պիր մահքէմէնին ադա միւլաղիմլիկինաէ, վէ միւմկիյիլիք վէ եա զալիմ քիթապէթինաէ աէօրթի սէնէ խըլսամէթի իթմիչ օլմագ, չարիկ տըր։

44. Լա ադալլ օթուդ եաչրնաա օլուդ սաա, աէօրթի սէնէ, պիտաեէթի մահքէմէսինաէ աաղալըդ իթմիչ օլանլար, պիտաեէթի մահքէմէսի բիւեաէթինէ, վէ եա իսթինաճի մահքէմէսի աաղալըդընաա թայինէն օլունաապիլէճէկլի կիկլի, իսթինաճի մահքէմէսի բիւեաեէթիյլէ, մահքէմէյի թէմէլդ աաղալըդընաա թայինէն օլունաապիլմէք իչլին տաիի, լա ադալլ դըրդ եաչրնաա պուլունմագ, վէ պիտաեէթի մահքէմէսի բիւեաեէթիյլէ, իսթինաճի աաղալըդընաա, վէ եա պու մէհմուրլիկէթ-

(1) Աքսամ, դըսմլար։
(2) Մ՛ուճաճ, ճայիզ։
(3) Սաաչ ուէնէ, ֆէնա հալլէր։
(4) Մ՛ուշքիլէնիր, չէտնէթի պուլմագ։
(5) Մահքիմ, տիւքմ կկմիչ օլան։
(6) Էնճիւմէն, մէնլիս։

լերին էքելմնաէ, ասէօրթ սէնէ միւսաէթ պուլունմուշ օլմադ լազըմըդը։ Մահքէմէյի թէմիզլիգ ըչխալերի, մահքէմէյի թէմիզլիգ ազասընաան, վէ եա, խաթնաճի ըչխալերինաէն, ինթիհասդ օլունուր։ Վէ պու մահքէմէլէրաէ, խրամէթի մէսաղուդ (1) օլուսդաա, հաքիմիկին զայըի, սայը մէէմուրլյունէթլէրէ նադլ իթմիշ օլանլադաան, դըրդ իւչունճու մաասաէ մուհաըրեր եվսաքը ճամի (2) պուլունանդաըրըն տաախ, զիյրաէ կէօսթէրիրէն սիւսիէյի հիւքքեամ աէրէճաթընա թէվֆիգան, ըչխա վէ աղա նասդը ճաչիզ տիր։

45. Միւտաաիի ումումիլէր, պուլունուդլարը մահքէմէնին, վէ եախսա օ աէրէճէաէ պուլունան տիկէր պիր մահքէմէնին բիւսաէթ ու սաադալըդընա, վէ միւտաաիի ումումի մուաւինլերի, վիլաէթ մահքէմէսի սաադալըդընա, թայնին օլունասիլէճէքլերի միսիլու, միւֆէթթիշլեր տաախ, պուլունուդլարը աէրէճաթա կէօրէ, հիւքքեամ (3) սընըֆընա տաախսիլ օլասիլիրլէր։

46. Ինթիհասդ էնճիւմէնի, Աալիյէկ նադրըր վէ միւսթէշարը, վէ մահքէմէյի թէմիզլիգ, վէ եա խաթնաճի բուէսասը իլէ, մահքէմէյի մէդքիւրի սայիրէլէրինաէն, պիրէր սաղսաան միւրէքքէպ տիր։

47. Մէհաքիմ (4) բուէսասը (5) իլէ սաղասը, վէ սաղա միւլազիմլերի, դըրդ իւչունճու վէ դըրդ սէօյսիւնճու մաասէլէրաէ մուհաըրեր չէրայիթ թէ թէվֆիգան, Աալիյէկ նէզարէթինէն, թաղրիրի իւղէրինէ, պա իրսաէյի Սէնիյէկ նասդ, վէ պուննաըրըն խարիճինաէ օլան սայիր մէէմուրինի մէհաքիմ, սօղրուսան սօղրուաա, Աալիյէկ նէզարէթի թարաֆընան, ինթիհասդ ու թայնին օլունուր։ Մէհաքիմլին պուլունուդլարը մէվզըլար, իւչ սընըֆ ինթիհասդ օլունարադ, հէր պիրինէն, էհէմմիյէթլի ու իհթիճաճաթընա կէօրէ, բուէսասա վէ սաղասընըն, մըդտարը մաաշլարը, թայնին դըլընըր։ Աադա միւլազիմլէրինէն, վէ սաէիր մէէմուրինի մէհաքիմ, մըդտարը մաաշլարը սաախ, իւչ սընըֆ մէվզը ինթիհասդ, թէրթիպ օլունուր։

48. Ճէրայիթի մախսուսէսինէ թէվֆիգան, ինթիհասդ ու թայնին օլունան հիւքքեամ, լա եիւն աղ (6) տիր, րիզալարը միւնզամ (7) օլմաարդճա, տիկէր մէէմուրլյունէթլէ, թայնին օլունամաղլար. ֆադաթ, խաթիֆալարը դապուդ օլունուր, վէ բիզա վէ միւվաֆադաթլարը յլա, պիր մահքէմէաէն, օ աէրէճէաէ պուլունան տիկէր մահքէմէնէ նադլըարը, ճայիզ օլապիլիր։ Աադա միւլազիմլերի, վէ զաաթի քուաթիսլերի կիսի, մահքէմէնին էճզաընան աադա օլունան մէէմուրլարընա, սընըֆլարընա եադրչմաէան ահվալսաան, վէ եախսա աաէսի իդթիհասլարընան (8) սօլաէը, աղլերինէ լիւզամ կէօրմնաիւկիւ, պուլունուդլարը մահքէմէ թարաֆընան թէպլիղ օլունուր խաէ, Աալիյէկ նէզարէթի ճանիպինաէն, լճաապը իճրա օլունուր։

49. Հիւքքեամնէն, հաքիմիկ սընըֆ թընա եադրչմաէան հալ ու հարէքեթլերի, մահքէմէյի թէմիզլիգէ թաադուդ էյլէաիրաէ, իդթիղասընա կէօրէ իւկմաը, վէ եա թէբդիր, վէ մուվադդաթէն դաթի մաաշ իլէ, մէէմուրլյունէթաէն թաթիլ օլունուրլար, վէ մուճաղաթը թէբրիպիկինէ (9) վէ թէբդիպիկինէ, վէ մուայիսիլ (1) ահվալսան օլաէը, հաալսը միւսթէքիլ զիմմիճաղաթը թէքաէրրիկինէ իլէ մահքէմէլէրի հալինաէ, ադլ խիլվէրէր։

50. Պիլա էօզրի չէրի, վէ պիկա բուլաաթ, թաթիլի մէէմուրլյունէթ խաէն հաբիսլէր, մահքէմէնէ աէվամ իթմէաէթլերի միւտաէթ իչին, մաաշլարընան մահրում օլուրլար։ Վէ պիր սյաաա, իւչ զերրէ, էօզիւրիւ վէ բուլաաթաըզ, աէվամ իթմէնէնէ հիւքքեամ, խաթիճա իթմիշ սաա օլունուա, եէրլէրինէ պաշգաաը թայնին դըլընըր։

51. Հիւքքեամ, մէէմուր օլաադըլարը մահքէմէնին զայրիսինաէ պիրէ, քէնաիլէրինէ վէ եաիսա զէվճէլէրինէ, վէ եա, աալէն վէ սըհրէն (2), ապա ու էճաաա ու եվլաալարընա, վէ վասի օլաաուգլարը եէթմիլէրէ այնա տավալարաան մաաաա, հիչ պիր տավաաա, թահրիրէն վէ չիֆահէն, միւտաաի վէ եա միւտաաի ալէյհ սընըֆընա պուլունմագաան, վէ սահաը տավաաա, րէյ վէ նասիհաթ վիրմէքտէն մէհինաէ տուր։

52. Պիաաէթի մահքէմէսի, րէչխա վէ եա աղասընաան պիրի ալէյհինէ, ուվէյսա սընըֆը էվվէլի, պիաաէթի մահքէմէլէրի բիւսաէթի սաախի, ուչէա սընըֆը էվվէլի, պիաաէթի մահքէմէլէրի բիւսաէթի էվվէլսի իլէ խաթնաճի սաադալըդը, վէ պիաաէթի մահքէմէլէրի րէչխի սաախի, վէ մահքէմէյի թէմիզլիգ պաշ միւմէյէիզլիկի, ուչէա սընըֆը սաախի, պիաաէթի մահքէմէլէրի սաադալըդը իլէ խաթնաճի մահքէմէլէրի պաշ քիթապէթի, սաախյէ սընըֆը էվվէլ միւթէմայիլի, պիաաէթի մահքէմէլէրի պաշ քիթապէթլերի, սաախյէ բիւթպէլէրինէ մուաաիլ (3) տիր։ Հէր մահքէմէնին, սաադա միւլազիմլիկի, օ մահքէմէնին պաշ քիթապէթի բիւթպէսի աէրէճէսինաէ օլուպ, ֆադաթ, օնա թէգաատիւմ (4) խաէը։ Դըրդ եէսինա էճզաընան սաա օլունան մէէմուրլը սլէյհինէ, ուսմուրու մէէմուրլէրինաէն սօլաէը վուգու պուլաճադ սաալալար, օ մահքէմէնին, հէյէթի ումումիյէսինաէ բուլունուր օլունուր։

Սէբէպէյէ հէ-++է-

54. Էվվէլա, մահքէմէյի թէմիզլիգ բիւսաէթի էվվէլսի, սաախա, մահքէմէյի խաթնաճի բիւսաէթի էվվէլսի իլէ մահքէմէյի թէմիզլիգ րէչխաէթի սաախյէսի, սաղիսա, մահքէմէյի թէմիզլիգ ազալըդը իլէ մահքէմէյի խաթնաճի րէչխի սաախյիկին, բասիսա, մահքէմէյի խաթնաճի սաադալըդը իլէ պիսաաէթի մահքէմէսի րէչխի էվվէլ վէ սաախյիկին, վէ մահքէմէյի թէմիզլիգ պաշ միւմէյէիզլիկլերի, խասիսա, պիսաաէթի մահքէմէսի սաադալըդը իլէ մահքէմէյի խաթնաճի պաշ քիթապէթլերի։

Ըխ-ըխ-պէ- գ-էրէւչֆէյէ հէ-++է-

55. Մահքէմէյի թէմիզլիգ խբինճի րէչխի, պալէա, մահքէմէյի թէմիզլիգ սաադալըդը իլէ խաթնաճի բիւսաէթի սաախի, ուչէա սընըֆը էվվէլի, պիսաաէթի մահքէմէլէրի բիւսաէթի էվվէլսի իլէ խաթնաճի սաադալըդը, վէ պիսաաէթի մահքէմէլէրի րէչխի սաախյիկին, վէ մահքէմէյի թէմիզլիգ պաշ միւմէյէիզլիկի, ուչէա սընըֆը սաախյէ, պիսաաէթի մահքէմէլէրի սաադալըդը իլէ խաթնաճի մահքէմէլէրի պաշ քիթապէթի, սաախյէ սընըֆը էվվէլ միւթէմայիլի, պիսաաէթի մահքէմէլէրի պաշ քիթապէթլերի, սաախյէ բիւթպէլէրինէ մուաաիլ (3) տիր։ Հէր մահքէմէնին, սաադա միւլազիմլիկի, օ մահքէմէնին պաշ քիթապէթի բիւթպէսի աէրէճէսինաէ օլուպ, ֆադաթ, օնա թէգաատիւմ (4) խաէը։ Դըրդ եէսինա

(1) Մէսդուդ, աէվգաթ իթմիշ, կէչմիշ։
(2) Ճումլէ, ճէմ խաիճ, ճէմ իթմիշ, զաաղանըդ։
(3) Հիւքքեամ, հաքիմիկը։
(4) Մէհաքիմ, մահքէմիլէր։
(5) Բուէսասա, րէչխալըը։
(6) Լա եիւն աղլ, աղլ օլունմագ։
(7) Միւնզամմ, զամմ խաիլմիչ։
(8) Աահդի էքթիսաար, իդթիսաարըդուդ։
(9) Թէբդիպ, գօրգուԹմադ։

(1) Մուայիսիլ, աէրզալար, գուսուրլար։
(2) Սըհր, խըսըմլըդ։
(3) Մուաաիլ, միւսաիլ։
(4) Թէֆաաիւմ, իւչ, իւչէրուսէ սաաբըմագ։

ճի մատաէսէ մուհարբէր օլուռդա իւղրէ, թաչրա մէհաբիմի իչ սընըֆա միւնդաէմ պուլունտուղունան, պիրինճի սընըֆ մէհաբիմէ պուլունաճադ հիւքքեամ ու մէհմուրլուն, պալէատէ կէօսթէրիլէն. Տէրատաէթ հիւքքեամ վէ մէհմուրլարը ըլութպէլէրինէն պիրէր, վէ իքինճի սընըֆ մէհաբիմի հիւքքեամը, իքիչէր, վէ իւչինճիւ սընըֆ հիւքքեամը, իւչէր տէրէճէ ալաղը ըլութպէլէրի հայդ, իթթիֆաղ օլունուր. Տէրատաէթ վէ թաչրա մէհաբիմինէ պուլունաճադ պէվաթ, պալէատէ թայինն օլունան աէրէճաթլէն ֆէվդընէ (1), վէ էա մատաունունա (2) պիր ըլութպէլի հաղիպ օլաղլար պիլէ, քէնարլէրի, ըլութպէլի մէհմուրիյէթլէրինէն, աէրէճէլի մուայէնէսինէ, աատա օլունուրլար. Պալէատէ պէրը օլունան ըլութպէլէր, զաթա մախսուս օլմաէրագ, մէհմուրիյէթ մէվզըլարընա միւնասըր տըր (3): Մէհմուրիյէթինէն իխրաճ օլունան հաբիմին, մէվզրան հաղիպ օլաուդու ըլութպէլի տաճի, սաադրթ օլուր (4):

Մաաթէ հալէտէ

Հուդուդ մէքթէպլինաէն, մէհզունէյթի ըւվիսիս (5) իլէ հաբիմ նէթիչէրիլինճէյէ գատար, հիւքքեաման հիւմի իֆայի վազիֆէյէ, աատի իգթիսադըրը, մահքէմէ յի թէմէ նիզճէ թէհադուդ խէնդլէրին ազլէրի ճայիղ օլադիլիր:

---

(1) Ֆէվգըլատէ, հօդարատա, նիւքսէքաէ:
(2) Մաաունաթա, աչադրատա, կէրիաէ:
(3) Մէհհաաըր, մախսուս:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՄԻԻՏՏԱԱՅԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԷՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Մէվզուը Գ-ԷՐԷԼՏՖ

56. Միւտտաայի ումումիլէր, ումուրա ատլիյէէաէ, հուդուդա ամէ մէհի վիգաւէ իչլին, թարաֆը Սալթանաթը աէնիյէէաէն մէհտուպ մէհմուրլար տըր: Պունլարընն վազիֆէ յի (6) ատլիյէէսի, ատայիչ ու հուդուդա ումումիյէէնէն մուհաֆազասը իչլին, ահքամը գանունիյէէնէն, հիւքմի ճէրէհանընա տիպգամի իթմէքթէն իպտիրէթի տըր:

57. Միւտտաայի ումումիլէր, տօղրուտան տօղրուէա, Աալիէէ նէզարէթինէն, էմրի թահթընտա պուլունտուպ, պունլարընն նասպ ու ազլի, Աալիէէ նէզարէթինէն թադրիրիյէ, պա իրատէ յի Սէնիյէէ, իճրա օլունուր: Միւտտաայի ումումիլէր, հաբիմլիք էվատֆրընր, ճամի օլմադ լազըմ տըր:

58. Միւտտաայի ումումիլէրին, ումուրա ճէզայիյէէաէ վազայիֆի, ճէզա ուսուլի մուհաբէմէ գանունույլա մուայէնէն տըր:

59. Տէրատաէթաէ, մահքէմէ յի թէմիղլի նէզարէթաէ, պաչ միւտտաայի ումումի նամընյլա պիր մէհմուր պուլունաճադը կիպի, հէր իսթինաճ մահքէմէսինաէ, պիրէր միւտտաայի ումումի, վէ հէր դաղա պիրաէէթ մահքէմէսինաէ, պիրէր միւտտաայի ումումի մուայէնի, պուլունաճադ տըր:

60. Պաչ միւտտաայի ումումի, միւտտաայի ումումիլէր հէյէէթինէն աամիրի օլուպ, մէհաբիմի իսթինաճիյէէէ նէզարէթինաէ պուլունան միւտտաայի ումումիլէր, պիզզաթ, վէ պիրաէէթ մահքէմէլէրի նէզարէթինաէ օլան միւտտաայի ումումի մուայէնէլէրի, պէվաաբէթա, ծնա թաալի տիր. ֆադաթի, իտարէյի աատիյէէնէէ այիա խուսուսաթտա, միւտտաայի ումումիլէր, վէ միւտտաայի ումումի մուայէնէլէրի իլէ, վէ անէբաէ նէզարէթի իլէ, տօղրուտան տօղրուէա, մուխաալէրէ խէրլէր:

61. Մահքէմէ յի իսթինաճի նէզարինաէ պուլունան միւտտաայի ումումի, օ մահքէմէնէն, տայիրէ յի հիւքմի տախիլինաէ իֆայի վազիֆէ խէր, վէ օ տայիրէնէն պիրաէէթ մահքէմէլէրի նէզարինաէ պուլունան միւտտաայի ումումի մուայէնէլէրի, ծնա թաալի օլաղադ, մէհմուր օլտուղդա դաղա տայիրէսի տախիլինաէ իֆայի վազիֆէ իյլէր:

62. Վիւքէլատան պաչգա, իճրայի մուհաքէմէլէրի, գանունէնէ, տիվանը Աալիէէ այիա օլանլարընն մուհաքէմէսինաէ, միւտտաայի ումումիլիք վազիֆէսինաէ, պաչ միւտտաայի ումումի, վէ էա մուայէնի իճրա խէր:

63. Ուսուլի մուհաքէմէ յի ճէզայիյէէ գանունունան նէչրինէ գատար, միւտտաայի ումումիլէրինն վազայիֆի, թաւիմաթը մախսուս իլէ թայինն օլունաճադ տըր:

64. Միւտտաայի ումումիլէր հէյէէթի գալէմիլէրինն սուրէթի թէչչիլի, պիր նիզամնամէ յի տախիլի իլէ թայինն օլունուր:

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Մէ-պոպայէ ո-ռո-ռէ-ռէ-էէ, պաավէայէ հաւ-էօ-իչ-ըայիէ-ճէ ժաղայիֆէ

65. Էվվէլա, հուդուդա ումումիյէ-

(1) վէ-ճա-ճա, ճիհէթլէր:
(2) Պէչ, խայրէթ, սէվապ:
(3) Բէ-պոպէ հա-էի-ճի, վէ էշ-էրէ-էէ-ա էն էլ հէ-էի-էճա-ճա, էանի, պիր տավասա, միւտտաի վէ էախօտ միւտտաի ալէյհ թարաֆընտան, մէճլիսէ պուլունան հաբիմ ալէյհինաէ, «պանա գարշը ղարաղը վար տըր» տէէէրէք պէեանը էթիրազ խէր իսէ, վէ քէզալիք հաբիմլէր ալէյհինաէ իչթիհատաա գըչամ իյլէր իսէ, տիմէք տիր:
(4) Մա-ճէ-ա-ը, ագլընճա էօզրիս պուլունան չախս:

մուավինեին, խոթիմա օլունմասընա, մահըմէտ թարաֆընան գարար վիրիլէպիլիր, վէ միւտաաային ումումի վէ հախօտ մուավինի, պիր տավահա խարրիճ էդ վազիֆէ միւտախէլէնէ գրնամ խէրլէր իսէ, ալէտաատարլարըն թարլէպի խզկէրինէ, մէնիի միւտախէլէնէ տախի, մահըմէտճէ գարար վիրիլէպիլիր։

69. Պիր տավահա, միւտաային ումումի, միւտախէլէ իլլէնէճէք օլտուղտա հալտէ, օ տավանըն եէվմի ըսլէթի, միւտաային ումումինին, լնպիհամը (1) ըէյի իլէ թայնին օլունուր։

70. Միւտաային ումումինին միւտախէլէսինի իճապ կաէն տավալարտա ալէտադասը օլան էշխաս, սուլհ թարիգլէ թէվվիհէ յի միւնազասա իթհաէլէր պիլէ, պունուն դրմինտա, հուդուդու ումումիյհէէհ խալել կէլմէզ։

71. Միւտաային ումումիլէր, միւտախէլէ իթհակլէրի տավալարտա, պէհէմիյհալ թարաֆէյն մուավաճէհէսինտէ պէհանը էֆքեար իթմէքլէ պէրապէր, խիւլասային իթհրազաթ վէ էտիլէսինի (2) լայհա իթհասըլլա, մահըմէտ պէհան կաէրլէր. պունլար, հիչ պիր սէպէպլէ, մահըմէտինին միզաքէրէսինտէ հաղըր պուլունմահաճաղը միսլլա, իթհայի ըէյտէ տախի, իշթիրաք կաէմէզլէր։

72. Միւտաային ումումիլէր, միւտախէլէ իթհակլէրի տավալարա տայիր, մահըմէտինին վիրմիկի գարարլարը, ուսուլի մուհաքէմէ գանունունա միւնասիբճէ չէրայիթէ թէվֆիգան, խոթիճաֆ վէ թէմէվվիզ կաէպլիրլէր. անճաղ, չէրայիթի խոթիճաֆինէ վէ թէմէվվիլհէյինին, քէֆալէթի վէ թէէմմինաթա տայիր ահքաամներ, իֆհաման խոթիմա օլունուրլար։ Ամմմա պէչինճի մնատէ մուճիպինճէ հուդուդու ումումիյհէէհ թաալլուգ կաէն ահվալտէն տօլայը, միւտաային ումումինին միւտախէլէ կաէճէկի խուսուսաթ հագդընտա, խոթիճաֆ վէ կա թէմէվվիզ տավասընըն նէթիճէսինէ, ալէտադատարլար թապի տիր. ֆագաթ թարաֆէյնի մէվճուտ օլուպ տա միւտաային ումումինին, եալընըզ հուդուդու ումումիյհէէհ մուհաֆազա իչին միւտախէլէսի իճապ կաէն տավալար հագդընտա, մահըմէտէն վիրիլէն դարարա, թարաֆէյն իթհրազ իթմէսէ պիլէ, միւտաային ումումի խոթիճաֆ վէ կա թէմէվվիզ կաէպլիրը, վէ միւտաային ումումի թարաֆընան, իգամէ օլունան խոթիճաֆ վէ թէմէվվիզ տավալարընըն նէթիճէսինտէն ալէտադատարլար, խոթիճաֆատ կաէմէզլէր։

73. Միւտաային ումումի, մէէմուր պուլունտուղու մահըմէտէն սուտուր կաէն քէաֆֆէյլի հէվքմլէրին իճրասընա նէզարէթ կաէր։

ԻՒՉԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԱՏԼԻԵՆ ԹԷՖԹԻՇ ՄԷԷՄՈՒՐԼԱՐԸՆԸՆ ՍՈՒՐՒՉԹԻ ԻՆԹԻՍԱՊ ՎԷ ԹԱՅՏԻՆԼԷՐԻՅԼԷ ՎԱԶԻՓԷԼԷՐԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէ-ֆէրրուլէէյհ ---ըէրլէ ԻՆրլէհոպ վէ Ռայէինլէրէ

74. Թաչրա մէհաքիմի նիզամիյհէսինին, մուամէլաթը ումումիյհէ վէ խուսուսիյհէսիյլէ, ահվալ ու հարաքէաթրը, ալէտ ատվամ մուայէնէ վէ թէֆթիշ իլէ, ումուրու տաիլիյհէսինին հիւքմի ճէրէյանընտա մուխալիֆ, վէ գանուն ու ուսուլէ մուզայիր ահվալին, թահդիդը զրմինտա, հէր վիլայէթի տայիրէսի իչին, Ամիրէ նէզարէթինին թագրիրի իլգէրինէ, պա

(1) Ինզիմամ, գաիմ, իլավէ։

(2) Էուէլէ, տէվվէլէր, խալաթլար։

իրատէյի Ամինիյէ, պիրէր միւֆէթթիշ թայէին օլունաճադ տըր։ Վէ խաթանալ տախի, միւհադաթըյլա, պիր վիլայէթի իթհխար օլունադաղ, պիր միւֆէթթիշ պուլունաճադ տըր։

75. Թէֆթիշ մէէմուրլիյէթինէ, թայնին օլունաճադ զէվաթի, պիլճիմլէ գանունինի հուդուդրյէ վէ ճէզայիյհէ իլէ, ուսուլի մուհաքէմաթա, վուկուհէ իլէ, ուսուլի մուհաքէմաթա, վուդուհաթ պէրապէր, գուճու թամին օլմազլէ պէրապէր, աէվլէթճէ հէր սուրէթլէ իթհխաատ շահան պուլունմադ մէչմուի տուր։

ԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէ-ֆէրրուլէէյհ Վաղիֆէ

76. Թէֆթիշ մէէմուրլարը, սէյհատ (1)օլուպ, տայիրէյի մէէմուրիյէթլէրի տախիլինտէ պուլունան մէհաքիմի նիզամիյէսինին ճիւմլէսինին, տայիմա տէվր ու թէֆթիշէ մէճպուր օլաճադլար տըր։

77. Միւֆէթթիշ, մահըմէտլէրէ, հէր նէ վագըթ խոթէր իսէ, տուխուլ իլէ, էվվէլա, հէյհէթի մահըմէտինին վագթ ու զէմանընտա տէվամ, վէ մէսալիհ ու զէմանընտա տէվամ, վէ մէսալիհ ու տաավինի հիւքմի րույէթէ տիգդաթի ու իհթիմամ իտխալ իթմէմէսինին, սանիեա, մուհաքէմաթ վէ միւզաքէրաթի, վէ միւթէֆէրրիաթընըն, գավայիտ ու ուսուլինիզամիյէսի իւզրէ, ճէրէյան իտխալ իթմէմէսինին, սալիսա, ճէլսէ ու իհզար, վէ թէֆհիմ ու թէտլիղի գարար-քէյֆիյէթլէրինին, ուսուլի մուհաքէմէյէ թէվֆիգան, իճրա օլունուպ օլունմասըղընը, բաալիա, թէտախիլտէ նէ մըգտար տաավի վէ մէսալհ օլտուղունու, խամիսա, մահքէմէնին ումուրու թահրիրիյէ վէ դուճուտիյէսինին սուրէթի ճէրէյանընը, սաիսա, իտխաթ ու վէսաեիգ (2) խարճլարըլլա, ըհտսումու թահսիլիյէնին, մուամէլաթը ճարիյէ վէ դուճուտիյէսի ուսուլ ու նիզամաթը մահսուսունա թէվֆիգ օլունուպ օլունմասըղընը, վէլհասըլ, մահքէմէնին, պիլճիմլէ մուամէլաթի ու ահվալընը, մուայէնէ վէ թէֆթիշ իտէճէք, վէ մուհաքէմէ վէ միզաքէրէ օլմատըղը վագըթլարտա, մահքէմէնին, էվրագ ու գուճուտունու տախի, բույնէթի ու մուայէնէ խտէճէքլերի կկոպի, քէթէպէյի մէհաքիմինի, վէ իճրա մէէմուր, վէ մուավինի, վէ միւպաշըրլարընըն, իֆհայի վազիֆէտ, գուսուր խոպ իթմէմիքլէրինի տախի, թէֆթիշ ու թահդիդ խտէճէք տիր։

78. Ահապը տաավի, հէր գանունի սընըճի վէ սըֆաթտա պուլունուր իտխ պուլունսուն, մէհաքիմճէ ահատա թարաֆէյն հագդընտա, մուամէլէյի թաապիմիյէ, վէ նա պիլաքս մուամէլէյի թահդիրիյէ իճրա օլունմասընա, վէ պիրինի իֆհատէսինի թաատիգ, վէ նախօտ միւտաֆատըր թէէյհա եօլունտա, տաղա թարաֆընան սէօզ սէօյլէնմէմէսինէ, միւֆէթթիշլէր թարաֆընտան տիգդաթ օլունաճադ տըր։

79. Մէհաքիմի նիզամիյէսինին, մուհաքէմաթ ու միւզաքէրաթըյլա հիւքմ ու գարարլարը հագդընտա, վէ պիլճիմլէ, վազիֆի ու մուամէլաթը տախիլիյէէրինէ միւթաալլիգ խուսուսլարտա, միւֆէթթիշլէր, հիւքմիմէթի իճրաիյէ մէէմուրլարը, վէ սայիրլէրի թարաֆընան, միւտախէլէ վէ իճրայի նուֆուզ օլունուպ օլունմասըղընը, թահարրի վէ թահդիդ խտէճէքլէր տիր։

80. Միւֆէթթիշլէր, թէֆթիշինէ մէէմուր պուլունտուղլարը խուսուսլարտա կէօրմէյէճէքլերի սուլ ահվալ ու հարաքաթրն մէնիի վուգուհունի, իճապ խտէնէճէք, թահրիրէն իհմթար ու թավսիյէ իլէ, Ամիրէ նէզարէթինէ տախի պէհանը էֆքիյէթի խտէճէքլէր տիր։

(1) Սէյհաթ, տօլաչըճը։

(2) Վէսայէթ, էվրագլար։

81. Մուֆթիները, հաքիմիք ար-
ֆաձիները հայիզ, վէ ֆաայը տաավի-
աէ, բէյ վիրմէկէ մէէդան տէյիլլէր
տիր։ Մուհաքէմէ վէ միւզաքէրէ էա-
նաաբնատ պուլունաալար պիլէ, իս-
թար վէ եահօտ իթհայի բէյ իւմմէյիտ,
ֆագաթ, մէչհուլալարը օլան ահվալ
իւզէրինէ իֆթիֆա խէն իսթաղաֆի
ու թէնպիհաթը, այրըճա իճրա խէ-
ճէլլէր տիր։

82. Մուհաքէմաթըն, ուսուլի մու-
հաքէմէ գանունունա թէվֆիղուն, սու-
բէթի այնայէտէ, վէ միւզաքէրաթըն
սուբէթի խէֆիյէտէ իճրաօլունա, միւ-
ֆէթթիշլէր թարաֆընատն, միւդդաթ
օլունաճագ տըր։

83. Միւֆէթթիշլէր, միւտէթթի
մահքիմէլէրինէն պիւտէ, վէ եա-
հօտ խիլաֆը գանուն, հապս խիլմիչ
էշխաս պուլունուպ պուլունմաալարը-
ընը, վէ հապսխանէլէրին, ուսուլի խ-
տարէյի տահխիյէլէրի, վէ մահպուս-
աին հագդլարընատ, մէէմուրլարընըն
մուամէլէլէրի եօլունատ օլուպ օլմա-
տըղընը, վէ հապսխանէլէրին մէվգըլա-
րը, հըֆզը սրհհէթ գայիտէյի ումումի-
յէէհինէ, մուվաֆըգ պուլունուպ պուլ-
ունմաարդընը, թահդըդ իչին, հապս-
խանէլէրի եօգլատնա խէճէլլէր տիր։

84. Միւֆէթթիշլէրին, վազիֆէլէրի
տահխիլինատ, իճրա խէճէլլէրի թէն-
պիհաթ խարճ օլունմազ (1), վէ եահօտ
մէհն էյլէտիրլէրի հալլէր, թէքէյրլիւր
էյլէր խէ, թարաֆլարընատն, Աալի-
էէ նէղաբէթինէ իշար օլունաճագ տըր։

85. Միւֆէթթիշլէր, վազդաաթը
ճէղաիյէտէն տօլաէր, միւթթէհիմ-
լէր հագդընտա, մահքէմէէ իթհաը
լազմ կէլլէն ժուրնալար, վագթ ու
զէմանը չը վիրմէտիկէ, վէ ուսուլի
խթհինթագ եօրունատ ճէրէյեան իթհմէ-
տիկէ, վէ մահքէմէճէ լիւզում կէօ-
րիւնէն թահդըդաթի վէ թէպդիա-
թըն, վէ եահօտ խթհիլամ վէ թէ-
ֆէրրիւաթընատ տայիր, հիւքիւմէթի
մահէլլիյէէնէ թահրիրէն վագը օլան
իսթիարընընն, պիկա թէէխխիր (2) ի-
ճապը իճրա օլունմաարդը թագաիր-
աէ, քէյֆիյէթի, Աալիյէէ նէղաբէ-
թինէ ինա վէ իչար խաէրլէր։

86. Մէհաքիմին վազայիֆի տահխ-
լիյէէնինէ, վէ բաէտատ վէ ատաատը-
նըն խթհիդլարը (3) գանունիյէէնինէ
թագունուր սուբէթատ, հիւքիւմէթի
մահէլլիյէէ մէէմուրլարը թարաֆլա-
րընատն, միւտահխէլէ վազդունատ,
միւֆէթթիշլէր, քէյֆիյէթի տէրհալ
Աալիյէէ նէղաբէթինէ պէէատն ու խթ-
թարա մէճպուր տուր։

87. Տահխիյի հուգուգըյէէ վէ ճէ-
զայիյէէնին խթհիտանատէտի, վէ էվ-
բադը, մէրճան (4) օլմատան մէհաքիմ
ու մէճալիսէ, հավալէ խիլմէք, վէ
մահքէմէէնին ըչյի վէ դաարը օլմատը-
ղը հալատ, տաէմ իհզար օլունմազ, վէ
եահօտ պիր քիսէ, պիկա մուճիպ,
ախզ ու թէվզիճ, վէ եա քէֆալէթի
թագէպլի, վէ եա սայիր սուբէթի
թագէիդ (5) գըլընմազ կիպի, դավանին
ու նիզամաթը տաղիյէէնէ մուդայիր
ահվալ վուգուհատ, միւֆէթթիշլէր,
հիւքիւմէթի մահէլլիյէէնէ, խթհարը
քէյֆիյէթի, վէ եօլտաչլուղունն մէհնի-
նի թագէպ խիմմէքլէ պէրաաբեր, քէյ-
ֆիյէթի, Աալիյէէ նէղաբէթինէ իչար
խաէճէլլէր տիր։

88, Մէհաքիմի նիզամիյէէտէն վի-
րիլէն իլամաթի ահքիամը, թէնպիհ (6)
ու իճրա օլունմաարդը, վէ եա զիեա-
տէ վէ նօգսան իճրա վուգուա պուլ-
մուգը, վէ եահօտ իլամաթըն իճ-
բայի ահքիամը պըրաաբնատ, մահ-
քիմէ յէնի խթհինաֆ վէ եա թէմ-
հիզի տաամ իթհմէք սաահիյէէթլէրի-
նէ մանի օլապիլէճէք ահվալ ու մու-
մէլաթ վուգուա կէթիրիլմիկի անգա-
չըլըգը թագաիրատ, միւֆէթթիշլէր,
հիւքիւմէթի մահէլլիյէէնէ, խթհարը
քէյֆիյէթիլէ պէրաաբեր, Աալիյէէ նէղա-
բէթինէ, պէէատն հալ իտէճէլլէրտիր։

89. Միւֆէթթիշլէր, տաավիյէէ-
եէ վէ չիքիաէթլէրը տաավիյէէնէ տա-
յէր, խթհիտանատէ վէ արզուհալ-
յէր, խթհիտանատէ վէ արզուհալ,
գաազուլ իտէմէղլէր։ Ֆագաթ, իչթի-
քատ, ան էլ հիւքիւմատ գահտէօնէէ
մուվաֆըգ սուբէթատ, քէնաուլէրինէ
չիքիաէթինատէ վիրիլմիկի թագաիր-
աէ, օ չիքիաէթինատէ, պիր մահքէ-
մէյի խպիիտաիյէէ հէյյէթի, վէ եա
տաազաընատն պիրի հագդընտա իսէ,
օլ մահքէմէնին թագի օլատուղու խա-
թինաճի մահքէմէլինէ հավալէ օլունմազ,
վէ նէզահէթէի, թարաֆընտա պէ-
եան գըլընմազ իւզրէ, վիլաեէթ, վէ
եահօտ միւթէաաբրըֆլըդ ճանիպինէ,
վէ մահքէմէյի խթհինաֆիյէէ հագդ-
ընտա իսէ, մահքէմէյի թէմհիղի
հավալէ օլունմազ իւզրէ, Աալիյէէ
նէղաբէթինէ իրսալ ու պէէատը հալ
իտէրլէր։

90. Միւֆէթթիշլէր, մէհաքիմի նի-
զամիյէէ բուէտաատը իլէ, ապա վէ տա-
յիր մէէմուրլարատն ուսմուրլ մէէմու-
րէթինի, պիհագդ իֆատա միւգթէտիր
օլմատանլարընն, վէ գըրդ տօզուգընն-
ճա տատաաէ մուճիպինճէ, տալի լա-
զմ կէլլէն հիւքիւմէթինն, տահվալ ու
քէյֆիյէտընը, տէլայիլի իլէ, Աալիյէէ
նէղաբէթինէ պիլտիրիճէէլլէր տիր։

91. Միւֆէթթիշլէր, մահքէմէէ
պուլունան էվրագատն պագըլարընա,
հապս էլ վագիֆէ, քէսալի խթհիլա (1)
խթհէք խապէտիրլէրի հալատ, սուբէ-
թի մուատտագալարընը (2), մահքէ-
մէնին ըչյախնատէն, ըչմէէն թալէպ ու
ախզ խէճէլլէր տիր։

92. Միւֆէթթիշլէր, իչպու ֆաալատա
միհտէրիճ մէվատտա հագդընտա Աա-
լիյէէնինէ հագդընտա Աա-
լիյէէ նէղաբէթինէ կէճտէրէճէլլէրի
մուհաբէրաթատատ պաշգա, հարա-
քատթ ու իճրաատթը միւպէյեն (3) պիր
էէվմիյէ ատֆթէրի թուխուպ, անընն
խուսուսաընը հավի, իչ այատ պիր
լայիհա թատղիմ վէ իրսալ խէճէլլէր
տիր։

93. Միւֆէթթիշլէր, նիզամաթը Աա-
լիյէէնին, իճրայի ահքիամընատա, սու-
ուպէթ (4) ու միւշքիլաթը միւսթէյ-
զմ ահվալ կէօրսիւլլէրինատէ, Աալի-
էէ նէղաբէթինէ իշար էյլէէճէլլէր
տիր։

94. Մէհաքիմի նիզամիյէէնէ տայիր
սէլսի (5) չէվիալ, սէնէ 1288, վէ ֆի
30 քանունուն էվվէլ, սէնէ 1287 թա-
րիխինատէ, նէչր ու իլան օլունմուշ օլան
նիզամնամէնին հիւքմո, իչպու գա-
նունէ իլէ միւնֆէսէ խ իր։

ՄԱՏՏԷՑԻ ՄԻՒՆԶԱՒԷ

Նիւվապը (6) չէրին, հինի իսթհիսա-
պընատա, մէհաքիմի նիզամիյէէ բիւս-
սէթլէրինէ լազմ օլան սըֆաթ ու չէ-
բայիթի գանունիյէէնի հայիզ օլատու-
լարընատ տիգդաթ ու նէզաբէթ իմ-
մէք իւզրէ, մէճլիսի իսթհիսաալը հիւ-
քմամը չէրիսէ, Աալիյէէ նէղաբէթին-
էն պիր մէէմուր պուլունուր։

ՈՒՍՈՒԼԻ
ՄՈՒՀԱՔՔԷՄԷՑԻ ՀՈՒԳՈՒԳԸՑՅԷ
Գ Ա Ն Ո Ւ Ն Ո Ւ

ՇՈՒՐԱՑԻ ՏԷՎԼԷԹՏԷՆ ԹԱՆԶԻՄ
ՕԼՈՒՆԱՆ ՄԱԶՊԱԹԱՆԷՆ ՈՍՄԱՆԼԻԻ ՏԻՐ։

ՄԷՀաքիմի ուսմանյէէ նիզամնա-
ճէնին, մէվատտը հուգուգը յէէ բույ-

(1) Իսլա օլմանըշ էսէ, Աանի տիգդաթ վէ իճ-
րա իսթիմէդ խէ։
(2) Պէլ ըչէէնէ, կիճիքտիրմէքսիզին։
(3) Իսթիֆէլա, նուգսան։
(4) Մէքճան օլմատան, Աանի վազիֆէսի տա-
խիլինատ պուլունմատան։
(5) Թաղէյի, սրգաչարընատ, գօվալատագ։
(6) Թէնֆիղ, իճրա իթհմէք, մէրի գըլմազ։

(1) Իքրիլ, վուգուգ, մալիւմաթ։
(2) Մուատտագալար, թատղիմ գըլընմիչ օլան։
(3) Մէ-ղէյյէն, պէէատն իսթիճի։

(4) Սուսպէկ, կիճլիւք։
(5) Սէնէ, աերն սօն կիւնիւ։
(6) Նէ-վէտ, հայիպլէր։

եէթ վաղիֆեսկյէ միւ քէլլէֆ պու-
լունան գըսմընըն , ուսուլի մուհաքէ-
մեթընա տայիը , Մէճէլլէ ճէմիյէէ-
թինէն , իւչ եիւզ պիր մատաէլի
հավի գալէմէ ալընան լայիհայի գա-
նունիյէէ , մահքէմէլի թէմեիզի հու-
գուգ բէյիսի ֆաղիլէթլու Բամիզ է-
ֆէնտի իլէ , աղաբնտան ատատէթլու
Շէֆիգ էֆէնտի հաղրէթլէրի հազրը
օլտուգլարը հալտէ , Նուբայի տէվլէթի
հէյէէթի ումումիյէէսինտէ գրատի ,
վէ պու սրրատա , Շուբայի տէվլէթին
եվայիլի թէչէբբիւլինտէ ճէմ ու թէր-
թիպ խոխլիպ , հէր նասըլ խսէ , մեվ-
գըի իճրաէէ գօնուլմամըշ , վէ պու
քէրրէ , Մէճէլլէ ճէմիյէէթինճէ էսաս
իմթիհսաղ օլունմուշ օլան ուսուլի մու-
հաքէմաթի գանունու լայիհասընա , վէ
ինա էլ իճաղ , Ֆրանսա գավանինի
մէճմուասընա , խոթիդատյի ([1]) մա-
լումաթի դրմինատա , միւրաճաաթի օ-
լունտու :

Պէհանէ հաճէթի օլմատըդը իւզրէ ,
մէհաքիմճէ հէր նէ բիւմպէ իլթիդա-
մը իճթիհատմ ու ատաէէթի օլունտա ,
աքլ ումմար մէհաքիմին թէվաիճէ յի
հուգուգու իսպատ ([2]) էմրի էհէմմիյէթ
իմթիհսաղ ու թէպահյիկէթի խաէճէը-
լէրի պիր դահաէ յի մուճթաբրըտա ([3])
վէ միւբէմմէլէ օլմատըգճա , ումուրու
ատլիյէէյի , աէրէճճէ յի մաթլուպէճէ
իսաղ , միւաթէհիլ ([4]) օլուպ , մեվզուի
պահս ([5]) օլան գանունուն հաքքընա-
պըլյէ , շու խոթիհալէ ([6]) , իհքեանէ
միւնգալէպ ([7]) ու միւթէհավվել օլա-
ճաղը տէրքեաբ , վէ մէհաքիմի մեր-
գումէտէ , գանունու մէզպուրուն թան-
զիմինէ աէկին , սուրէթի-մուվագգա-
թատա , ուսուլի մուհաքէմէ յի թիճա-

([1]) Խոթնէտոե , արթըրմագ :
([2]) Իսպատ , Իսպատուլան , ասնալի , խալգ :
([3]) Մուդդըաէէ , պիր թարզտա օլան :
([4]) Մէսմուհէլ , միւմքին օլմահան :
([5]) Մեվզուէ պահս օլան , պահս խոխլիքտակ պու-
լունան :
([6]) Խոխնտալէր , միւմքին օլմամագ :

ըէթի նէզամնամէսի ահքեամը մէրի իւլ
իճրա իսէ տէ , պու գանուն , ասլէն ,
եաղընըզ մեվտատը թիւճճարիյէէ իչին
եաբըլմըշ օլտուգտա ճիհէթլէ , մեվտա-
ը ատիյէէ յի հուգուգըդ յէէեէ , ատէ-
մի քիճանէթի ([8]) , պիրիմէճբիւպէ ան-
լաչըլմըդընտան , գանունու անճ իւլ
պէհանըն ([9]) , սիւբաթը թանզիմինատէ
օլան լիւզում ու էհէմմիյէթի , աչի-
քտար ատը :

Տէրաէօթի թէրթիպ ու թանզիմ օ-
լան ուսուլի մուհաքէմէ յի ճէզաիյէէ
գանունունտան թէմեիզ օլունմագ
իւզրէ , մեվզուի պահս օլան գա-
նուն լաէիհատը , Ուսուլի Մուհաքէ-
մէ յի Մէտէնիյէէ իւնվանը մախտու-
սուլա թէվսիմ օլունմուշ , վէ պիր
մուգատտէմ իլէ , տօգուգ պապա ,
վէ էպվապը մէրգումէնին պաղըլա-
ը , ֆուսուլի ([10]) միւթէատտիաէէճ
միւնգատէմ օլարագ , հավի օլտուգու
մեվտատա , վահիաէն պատ վահիատ գը-
րատթ , վէ աճքեամ ու իպտարթը
իւզէրինէ , միւտավէլէ յի ([11]) էճքեաբա
միւպատէրէթի իսիմիշ ատը :

Մեվտատը ումումիյէէճէ տայիը պի-
րինճի պապատ , թէչքիլի մէհաքիմ
գանունունա թէպլիւգ իսէն պապը
մեվտատա , պուբատան չրգարըլըպ , վա-
զիյիֆի տախլիյէէ պէհանըտնա օլան
պապը տանինին հավի օլտուգու մե-
վտատըն պիր թադըմը այնէն , վէ պա-
ղըսը տախի իպտրէճճ ճիւղի թատհի-
հաթ իճրատըյլա գապուլ օլունարագ ,
մէպատիի ([12]) տատա հադգընտա պու-
լունան պապը սաիսէ կէչիլտիքտաէ ,
իսթիհատլէրէ տայիը օլան ֆատը էվ-
վէլինին չատիլ օլտուգու մեվտատա ճիւմ
լէսինտէն , եիկիրմի պէչ պին ղուրուշ

([7]) Մէճէֆլէկ , տէյիշիլմիչ :
([8] Ա՛ուհմ էէֆտէնէ , եւվիրմիգ մերթէպէտտ :
([9]) Ան՛ֆ իւ պէհան , մուգատտէմ պէհան օ-
լունան :
([10]) Ֆուսուլ , ֆատլար :
([11]) Մէտտաէէճ , թէզէքքիր :
([12]) Մեպատի , մէպատիլեր :

տան եօգատը օլան տավալատա , թա-
րաֆէ յինէն սուբէթի խատատա վէ մի-
տաֆատարընը , վէ տէբայիլինի , մահ-
քէմէճէ պէհան իթմամկի մէճպուբէյ-
եէթինի , վէ իչպու լաեիհաեը թադ-
տիմ իթմամտիքճէ , խատմինին իչղա-
րըլյա , մուհաքէմէճինին իճրատընը թա-
լէպ խոխմէճէճկի մէգատաթընը ([1])
հավի պուլունան եիկիրմինճի մատատ
իւզերինէ պահս ու միւզաքերէճէ կի-
րիչիլմիշ տիր :

Նագատը ([2]) մահքէմէտէ , տավանըն
քիւչիւկիւ պիւեիւկիւ օլմահատագ ,
հէր նէվի ալտճադ վիրճճէք տավա-
լատը , պիր գանուն իլէ բուլճէթի ի-
տիմճքատ , վէ ճիւմլէսի հադգընտա ,
պիր պիճադտա թէադըգատի իճրա
գըլընմագտա օլմատըյտա , լաեիհա
վիրմէք հադգընըն , եիկիրմի պէչ պին
ղուրուշտան գիհատտ ալտճադը օլան-
լարա հատը ([3]) , եանի , խատգա մահ-
քէմէճէ , գըյմէթի չօգ օլան տավա-
լատըն , գըյմէթի օ տէրէճճէտտ օլմա-
եան տավալատտան , տատա միւհիմմ
թուքքուլտուղու հադգընտա պիր ֆիքը
թուքքուլտուղու հադգընտա պիր ֆիքը
իճթատը , միւնասիպ օլմահատագատը մի-
տիլլու , ֆըզըրայի ատիրէ տատի , թաշ-
բատա օլուպ տա , օգուտագ եազմագ
պիլմէճէն , վէ եախօտ եազըճը պու-
լամահտղարըն , իզտատյի ([4]) հուգու-
գունու միւսթէզիմմ կէօրիւնտիւկլիւն-
տէն , տավա տահիպլէրինին , ատլէ իմ-
լագ ([5]) , լայիհա վիրմէսինէ միւտատ
տէ կէօտէրիրմէսի , վէ մէգբիւր ֆըզ-
րայի ատիրէնին քէտմիլճէն իհտրաճը
դարարըյաշըրըլատագ , օ հօլտա թա-
տիլտի ([6]) իճրա օլունմուշ , վէ թա-
րաֆէ յինէն սուբէթի ճէլզ վէ իհղարը
հադգընտաքի ֆատլը տանինի թէչքիլ
իտէն մեվտատա ճիւմլէսինտէն պու-լու-

([1]) Մեէթտաբ , ատօղլեր , քէլտմըտը :
([2]) Նագատը , պադճը , կէօզ , նէզտ , հուզուր ,
([3]) Հատը , հուտուտա իչինէ ատմագ :
([4]) Իզտա , զայդ իթմէկ , թէլէֆ իթմէկ :
([5]) Ատէլ նէտէթ , մութլագա :
([6]) Թատոդէտ , խաֆիֆլէ թմէքտլիք :

նան եիկիրմի տէօրտինճի մատատէ
տտախի , տատէթիյէէ բուտուլատըը-
նըն , պիր մէմլէքէթտէ , էքսէրիյէէթլէ
միւտթամէլ օլան լիտանճա թահրիրի-
նէ ճէվազ ([7]) կէօտթէրիլմիշ խսէ տէ ,
պու սուբէթի , Գանունու Խատսիտէքի ,
տէվլէթին լիտանը բէտմիտնին թիւրք-
ճէ օլտուգու սէրահէթինէ մուխալիֆ ([8])
օլաճաղընտան պաշգա , տհալիսի մի-
լէլի ([9]) միւթթէլիֆէտէն իպտրէթի օ-
լան մէմլէքէթլէրտէ , պիր չօգ չիքէա-
եաթա սէպէպկյէթի վիրճճէկինտէն ,
ծնա տայիը օլան ֆըզրա , թայ ([10]) ու
իկտրաճ խոխլմիշ տիր :

Մուհաքէմաթա տայիը օլան պապը
բապինին , մէհաքիմի նիզամկյէէտէ ,
մուհաքէմաթըն ալէնի օլմատը , վէ ու-
մուրու զապթիանըն սուբէթի իճրատը
հադգընտաքի ֆատլը եվվէլի մեվտա-
տրնտան պապըլտրընճա , թատհինաթը
ճիւղկյէէ իճրատըյլա , թատրաֆէ յինէն
մուհաքէմէճէ կէլմէլէրի , վէ տտավա-
նըն սուբէթի բուլճէթի պէհանընտատա
օլան իբրինճի ֆատլա կէչիտիքտէ , հա-
վի օլտուգու մեվտատա ճիւմլէսինտէն
պուլունան գըրդ իչինճիս մատատէ
մէհաքիմի նիզամկյէէ մէճմուտրըրըն-
տան հիչ պիրինին , քէնտու վէ զէվճէ-
սինին , տտատ ու էճատատ , վէ եվլատ
ու ահֆատը ([11]) տտավալտրընտան պաշ-
գա , տտատվի վէքեալէթինէ պուլու-
նամամալտրը մուհտրթրեր օլմագլէ , պու-
մատատէնին էմնայի միւզաքերէսինտէ ,
եա ատլէ ումումի մէհաքիմի չէրկյէէ վէ
նիզամկյէէ մէճմուտրըրընըն , եախօտ
մէհաքիմի նիզամկյէէ մէճմուտրըրընըն ,
եաղընըզ մէհաքիմի նիզամկյէէտէ , իճ-
րայի վէքեալէթտէն մէհնի օլունմատը ,
բայի վէքեալէթտէն մէհնի օլունմատը ,
խատվատրըը ([12]) վարիտ օլմագլէ , օլ պատ-
տէ պիր չօգ միւտատվէէյի էֆքեաբ օ-

([7]) Ճէվազ , ճայզ :
([8]) Մուխալիֆ , զիտատ , գարըը օլան :
([9]) Մէնէլ , միւէթքիլեր :
([10]) Թայ , չըգարմագ :
([11]) Ահֆատ , Թօրունչար , հաֆիտլեր :
([12]) Խատվըըր , խաթըրլար , ֆիրքալեր :

լուսնուգոտան սօնրա, մէհաբիմի չերկեյնէ մէէմուրլարընըն, մէհաբիմուէ իճրայի վէբհալէթի ևիմէլերի մէնին խոկլէմէյով, ֆադաթ մէհաբիմի նիզամկյնէ մէէմուրլարընըն կէրէք չերի, կէրէք նիզամ մանէքմէլերնուէ վէբհալէթի ևիմէլերի միւնասիպ օլամաճաղընոտան, մաոտէյի մէգդիւրընէն, հալկյէ խպդասընա, էքսէրկյնէմէլէ գարար վերիլմիշ, վէ էսպապը հիւքմ հադդընտա օլան ֆասլը սալիս եկէ, թէադդըգը խաթթու խաթէմէ տայիր ֆասլը բապկին, պադը մէվասոը, ճիւղի թաահիհ եկէ գապուլ օլունարագ, զարար ու զիեան դապուլ օլունարագ, զարար ու զիեան տավալորը հադդընտաքի մէվասոը շամիլ օլան ֆասլը խամխե կէլինտիքտաէ, մէվասոը մէգդիւրէտէն ևիւզ ան խքինճի մաոտէտէ, մէտեուտնուն վէֆաթընտա, կիւզէլթէնին միւնդաթի օլաճաղընա տայիր պիր ֆըզդրա միւնտէրճ իսէ տէ, մէտեուտնուն վէրէսէսի, թէերքէսնինէ վազը կէտոտ ևիմիլ իքէն, թաբիիի վէֆաթընտա, կիւզէլթէնին գաթ խոկլէսի, տաէրին (1) հադդընտա մուճիպի զաոր օլաճադընտան, վէ չիմնիյէ դաոտար վերէսէնին, թէերքէքնէ վազը կէտոտ խոպ ևիմէմէսիյէ, ֆայիզին ճերքէճանը մաոտէսի թէպէտաիւլ կյլէմէքտաէ, էտնի, վազ իւլէկտոտ օլաուգլարը հալաէ, ֆաևիզ իյլէմէքտաէ, վէ ադսի թադսիրընտէ միւնդաթի (2) օլմադտոտ օլուպ, պուտ մուտաէմլէ կէրքէք տաէրինյէը, վէ կէրքէք վերէսէ հադդընտա տաէրնտէ օլտոտադընտան, ալնտ հալիհա (3) պիլ իպդա, ֆըզդրայի մէզդուրէ, պիլ ևիմիֆադ, թայտ ևիսրաճ խոկլմիշ, վէ միւտաֆատթը (4) իալիհտաէկյնէ պէէտանըընտա պուլընան ֆասլը սաոխս իլէ, մուհապիմթա միւթաալլիգ ֆասլը սապի տաոխի քէզալիք պադը թաատիլաթը խաֆիֆէ ևիճրասընըտա գապուլ օլունմուշ տուր։

Ա՛հքաամը խալիխտաիյնէ հադդընտա օլան պադը խաոխնին, հիւքմիւ վէճահի (5) վէ զրէտապկյնէ տայիր իչինճի ֆասլընը թէչրիկ խոէն մէվասոընն, պադընը այնէն, վէ պադընը թաահիհ ևիմիլ ճիւզկյնէ իլէ գապուլ օլունտահթը ճիւզկյնէ իլէ գապուլ օլունտահթը, պատէլհիւքմ, վագը օլան խոտտա րադ, պատէլհիւքմ, վագը օլան խոտտա վէ ևիմիրազլարընն ադսամը (6), վէ տուրէթի բույնէթ ու ֆասլը հադդընտաքի պադը սաոխին թէադդըգընտա կիրիչկլիկքաէ, պադը մէգդիւրտան, ֆասլը էվվկյնի հիւքմի զրէտապկյնի իւզրինէ, ատֆի տավա, էտնի, ևիմիրադը ալէչհիւքմ, վէ ֆասլը սաոխի ևիմիրադ իւլ զադը պէէտոտընտա օլադադ, պունլարընն տաոխի հավի օլուտզտու մէվասոընն պադըլարը, ճիւզի թաահիհ իլէ խոկլինճի հադդընտաքի ֆասլը սաոխիսե կէչկյնիքտաէ, պտս ֆասլընն պիսրինճի, վէ լաոխինաընն ևիւզ նէթմիշ

խթիխաա օլաննան իլամըն իճրայի հիւքմիս հալինաէ խաչ, պիլ ախերբ, միւչրխաթը ատիաէ թէգէվիլիւն խաճէկիւնաէն, գահաէյի ումումիյնէնէ թադրիպ մուամէլէ իլէ պէրապէր, միմբին մէրթէպ ատֆի միւչրիլաթ իչին, ագճէ վէ էմիալը մէնդուլէ թահսիլի հադդնաա օյան իլամաթ հիւքմիւնիւն թէմէնիլի խթիխաա խաէնդէրին, մէպլաղը մահբիմ պիհի թաղմին վէ իճա խաճէքքէրինի թէէմին իթմէնէրի չաբթը իլէ, վէ եա խաամի թարաճճնաան էմէ լաբ ա էմիալի հաճգ (1) օլաննուշ, վէ հախաա թահնէը թէվգըճա ալընմըշ պուլունուր խաչ, հիւքմիս իլամըն իճրասրնը թէէվխիր խաէպիլմէնէրի միւնասիպ կէօրիւնէրէ, մաատէյի մէզքիւրէ նէրինէ, պու մահլուկ միւճէմաէյն պիր մաատէ թահրիր խիւլմիշ, վէ պիր իլամըն նադդը իչին, տէրմիհան օլաննան իթիւրագաթ, նադդա քիւճճի օլմասա պիլէ, օլ իլամ, գանուն վէ ուսուլի մուհաքքէմէնէ մուղայիր կէօրիւնիւր խաչ, նադդը (2) 2—2½ լինճի մաատէտէ մուհարրէր օլմաղէ, պու մէսէլէ տահի, միւճիլի պահս ու միւմէսէլէ տահի, պաղը ասրա, միւապաքէրէ օլուղ, պաղը ասրա, միւաթէսիի, իլամը նադդընա քիւճճի իթիւրագաթ տէրմիհան խաէմէմիշ օլուղուրա հալաէ, մահբէմէլի թէէմիղին, օլ իլամը, սարահէթէն, գանուննա վէ ուսուլի մուհաքքէմէնէ մուղայիր կէօրմէսինաէն ասրաէր, նադդ իթմէսինէ, մէսաղ կէօսթէրիլմէսի, սուլի խթիխաամա աէպէպիյնէնէ վիրճէկիւնաէն պահդա, մէհաբիմին պիհի թարաճճըղը դահաէսինէ միւվաճճրդ օլմահաճաղընը, տէրմիհան իթմիշ խաչ ատ, մահբէմէլի թէէմիղ, թարաճճէյնի միւհաքքէմ վէ միւվաճէհէ իթմէնիպ, հաչրնըղ իլամըն, գանուն վէ ուսուլի միւհաքքէմէնէ միւթապադաթ, վէ ատէմի միւթապադաթընը, էվրադ լուզումնէ թէադըդ վէ թէմիղիպ իթմէքտաէ պուլունմասը յաա, մաատէյի մէզքիւրէնին հադըլտըղը կիպի խդդասընաա, նէ սուլի խթիխանէ մահէղղ, վէ նէ ատ մէհաքքիմին պիհի թարաճճըղընը միւխիլ (3) պիր հալ օլմաէրպ, վէ ալէ յհինէ հիւքմ օլաննան պիր փիմէնէնին, թէմէնիպ էվպ խթիխաասընաա գըհամ իթմէսի, օլ իլամըն, միւհիթաճը թէմիղիպ խաուկինի պէհան ոմէք օլմասըյաա, էսպապաղը նադդը կէօսթէրմէմիշ օլմասը, օ հադդաան մահրումիյնէնէթինի միճիպ օլամահաճաղը տէրքիար պուլունուպ, պինապէրին, ֆըզըյայի մէրգումէնին, հալկյղէ խպդասը, էքսէրկյհէմէլէ դաբարկիը օլմուշ տուր։

Պաղը սամին. իչթիքհա ան էլ հիւքքհամ հադդնաա օլարադ, ճիւճ էլ մէվասաընաան պուլունան իչի եիպ էնէթմիչինճի մաատէտէ, միւչթէքինին (4) տաղասընաա հադդըզըղը թէպէ յհէնն կյկէոիկի թադոիրտէ, մահբիմ օլաճաղը ճէզաեի նադդինէն, մէպաէ յի, պին, վէ միւնթէէհաղը, պէշ պին ղուրուշ թահսիտ ու թայհին խոիզմիշ օլուպ, անճագ, իչղուպ պէշ պին ղուրուշ ֆահիշ կէօրիւնէրէք, ասհապը ատավիսի, էյտէյ հաճէ, մէհաբիմ ալէ յհինէ պինադդ պէսսի (5) չէքվատէն մէնէ պայս օլապիլէճճկի չէքվատէն մէնէ պայս օլապիլէճճկի ճիհէթթէլէ, չու մահղուրու տէֆ'էն, իչի պին պէշ եիպ ղուրուչա թէնդիլ դըլընմընշ օլատղու միսիլու, իչի եիպ եէթմիշ պիրինճի մաատէտէ տահի, իչթիքհա ան էլ հիւքքհամ տավասըը հադդընաա, կէրէք մէհաբիմի խաթթինաֆիյնէաէն, վէ կէրէք մահբէմէլի թէմիղիղի հուդուդ տայիրէսինաէն վիրիլէն հիւքմ ու գարարլարըն, եալընղը մահբէմէլի թէմիղիղին հէյեէթի ումումիյնէսինաէ խաթթինաֆ օ-

(1) Հաճը, մէնն թթմէք, եանի սէքէսթրօ թթմէք։
(2) Նաֆը, պօզմադ, չէօղմէք, խալէ վիրմէք
(3) Մոհէլլա, խալէլ վիրճի, պօզուճու օլան։
(4) Մյուէննէթ, իչթիքհա խոճան։
(5) Պէսս, եայմագ, տաղըթմագ։

լուննապիլէճճկի մուհարրէր խաչ ատ, հէյեէթի մէզքիւրէ հուդուդ վէ ճէզա տայիրէյէրինաէն թէրէքքիպ էյզէկճկի, վէ հուդուդ տայիրէսի խաչ, վիրմիշ օլտուղու հիւքմ ու գարարը, հէյեէթի ումումիյնէաէ թէրմիճ իաէճճկի, վէ պիլ ֆարղ էքի տայիրէսէ ծնար զաթ պուլունտուդու հալաէ, ինսէյհաճէ, էքսէրկյհէմէ միւթաճաթի օլունտուգաան պահսէ, պաղը թաճիտան խթիխաասրնա մուամէլէ օլունմուշ խաուկինաէն, հաճիպ վէ միւթէճիպին հուդուդունու սիհանէթի իթմէքը, վէ էքի թարաճճա տախի, միւճիպի պաղը ու խաասը օլմահաճաղ, վէ խալղըմըղըն ահվալընա թէվֆիպ օլունապիլէճճկը սուբէթի իթթիհաղ էյզէմէք էհէմմի ումուր օլտուղունտան, օլ մէպհասաբտա (2) խայիճճկ իճրայի միւզաէրաթ օլունտուգտան սոնրա, էքսին եղղընըղրընըն, վէ իգթիքքհ (3) օլունմամըշ սէմէրաթ (4) միսիլու, հաչչէն պունա միւմասիլ պուլունապիլէճճկը սայիր պաղը մահսուլաթրն հաճգի ճայիղ օլմահաճաղրնը թասրիհէն, միաաէյի մէզքիւրէնէ պիր ֆըզըյա իլավէսի թէնսիպ օլունմուշ, վէ պաղը մէզքիւրան սիհկը մէվասաընաան պաղըլտըը այնէն, վէ պաղըլտըը թասհիհաթը ճիւղիչէ իճրասրնըյա գահդուլ օլունտարադ, լաեիհայի մէպհուս իչն անհանրն նիսպէթի միսահհահասը, (5) լէֆֆէչն թագսիմ գըլընմըշ օլսրը, (6) պագաէ էմր ու ֆէրման, հապրէյեթի միւ լէհ իւլ էմրին պիր։

(1) Մովաղղաֆէն, միաչչը մէհմուլար։
(2) Մէհզուռ, պիր նէսնէյնին պահս օլունտուպ մէպպէ։
(3) Իհթիքհ, գօբարմագ։
(4) Սէվէբ, մէյդիկէր։
(5) Մոհհահհամ, թասհիհ խոիզմիշ։

ՄԷՁԼԻՍԻ ՄԷՊԻՍԱՆԴՆ ԻՆԹԻՄԱԻՆՏԷ, ԳԱՆՈՒՆԻՅՆԷՓԻ ԹԷՔԼԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻՒՋՐԷ, ՈՒՍՈՒԼԻ ՄՈՒՀԱՔԷՄՏՅԻ ՀՈՒԳՈՒՔՋՅԵԼ ԳԱՆՈՒՆՆՈՒ ՄՈՒԿԱԳԴԱԹՔ ՏՐՐ։

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՄԱՏՏԷ 1. Մէհաքիմի նիզամկիւնէհէ մուհավիլ քեաֆֆէյի տաավի, տէրէճէյի էվլաատ, եանի պիտաէհէթ մանքէմէլէրինաէ բուլունէթ օլունսուր։ Պոնդարտան պէշ պին զուրուշա գատար օլանլարը, գաթիան, վէ մատատար գապկի խաթիճաի օլարագ հիւքմ ու ֆասլ խարկը։ Տէրէճէյի սանկիւնէատէ, եանի խաթիճաֆտա բուլունէթի օլունան տատավինին հիւքմիւ տաղի դաթի սարը։

2. Մէհաքիմի խաթիճաֆկիւնէատէն վիրկէն իտանաթ իլէ, մէհաքիմի խաթիճատկիւնէատէն սուրէթէի դաթիկիւնէատէ վիրկէն իտանաթ, գապկի թէմէլդ սարը։

ՊԱՊՐ ԷՎՎԷԼ

ՄԻՎԱՏՏՐ ՈՒՄՈՒՄԻՑՆԵՒՆԵ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ

3. Ավել ումուր մանքէմէլէր, տավարարդն մուհաքէմէսինաէ վէ հիւքմինաէ, միսաթէգդիլ սարը. պինաէն ալէյհ, տավարարդն սուրէթէի բուկիւնէթ ու ֆասլը էմրինաէ, քիմսէնէ թարաֆրինաան միսաահէյէ օլունամագ։ Վէ պիր մանքէմէատէն վիրկէն իտամ, օդ մանքէմէատէն, վէ եահոտ անդրն մանֆէվդրնաա (1) պուլունան տիկէր պիր մանքէմէատէն, ուսուլ ու դանուն տայիրէսինաէ, ֆէսախ վէ եա նագդ օլունմատդըա, մէրի վէ միսթէպէր տատ օլունուր։

4. Ումուր միլքիկիւնէհէ մէհքեմ օլան մէճալիս վէ տէվայիտաէն, վէ մէհաքիմ մարիֆէթիկիւյէ թէհքիք քիւլ իմմէվէ օլան դօմիսիօնլարաան, տատավիկի հաւգուդրնէհ նագդրնաա վէրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէպէր տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաա պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

ՊԱՊՐ ՍԱՆԻ

ՎԱԶԱՅԻՖԻ ՏԱԽԻԼԻՑԵԼ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐՐ։

5. Մէհաքիմի նիզամկիւնէ մէճլիսրնդը, էֆրամը թաթիլկիւնէատէն մատատա կիւնէէրտէ, լա ադալլ (2) պէշ սատատի մանքէմէատէ պուլունմատա մէճբուր սուր։ Պինաէն ալէյհ, ալթը այտա պիր քէրրէ, մէճմուրինի մէվճուտէնին վադրթի վէ սուրէթի տէվատմի, բուէսատա թարաֆրնաան պիթթայինն, քէնատիէրինէ պէհան ու թէնպիհ օլունատուդատան պաշգա, պիր գրթա բուսուսլատ պիթթանգիմ, մանքէմէնին տիվանխանէսինէ թատալիգ ու իլան օլունճադ սարը։

6. Հէր մանքէմէ գալէմինաէ, ալթը սաէտ տէֆթէր թուխտատճադ սարը. պունդարդն պիրինճիսի խաթիատա տէֆթէրի օլուգ, մանքէմէէհէ վիրուտա իտէն պիլ ճիւմլէ տրգուհալ վէ թագրիրէրինն թարիխլէրիյլէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհինն խամու չէօհրէթի, վէ թատալիկէթի, վէ մանէյլի իգտամէթի, վէ տատանդն նէյէ տայիր օլատաղա, վէ միսաշդրդն խամու չէօհրէթի, վէ արգուհալ վէ եա թագրիրինն մանքէմէհէ վիրուտաի թարիխի, միսթէսնէյ

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրտա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէպէր տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

ՊԱՊՐ ՍԱՆԻ

ՎԱԶԱՅԻՖԻ ՏԱԽԻԼԻՑԵԼ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐՐ։

5. Մէհաքիմի նիզամկիւնէ մէճլիսրնդը, էֆրամը թաթիլկիւնէատէն մատատա կիւնէէրտէ, լա ադալլ (2) պէշ սատատի մանքէմէատէ պուլունմատա մէճբուր սուր։ Պինաէն ալէյհ, ալթը այտա պիր քէրրէ, մէճմուրինի մէվճուտէնին վադրթի վէ սուրէթի տէվատմի, բուէսատա թարաֆրնաան պիթթայինն, քէնատիէրինէ պէհան ու թէնպիհ օլունատուդատան պաշգա, պիր գրթա բուսուսլատ պիթթանգիմ, մանքէմէնին տիվանխանէսինէ թատալիգ ու իլան օլունճադ սարը։

6. Հէր մանքէմէ գալէմինաէ, ալթը սաէտ տէֆթէր թուխտատճադ սարը. պունդարդն պիրինճիսի խաթիատա տէֆթէրի օլուգ, մանքէմէէհէ վիրուտա իտէն պիլ ճիւմլէ տրգուհալ վէ թագրիրէրինն թարիխլէրիյլէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհինն խամու չէօհրէթի, վէ թատալիկէթի, վէ մանէյլի իգտամէթի, վէ տատանդն նէյէ տայիր օլատաղա, վէ միսաշդրդն խամու չէօհրէթի, վէ արգուհալ վէ եա թագրիրինն մանքէմէհէ վիրուտաի թարիխի, միսթէսնէյ

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

ՊԱՊՐ ԷՎՎԷԼ

ՄԻՎԱՏՏՐ ՈՒՄՈՒՄԻՑՆԵՒՆԵ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ

3. Ավել ումուր մանքէմէլէր, տավարարդն մուհաքէմէսինաէ վէ հիւքմինաէ, միսաթէգդիլ սարը. պինաէն ալէյհ, տավարարդն սուրէթի բուկիւնէթ ու ֆասլը էմրինաէ, քիմսէնէ թարաֆրինաան միսաահէյէ օլունամագ։ Վէ պիր մանքէմէատէն վիրկէն իտամ, օդ մանքէմէատէն, վէ եահոտ անդրն մանֆէվդրնաա (1) պուլունան տիկէր պիր մանքէմէատէն, ուսուլ ու դանուն տայիրէսինաէ, ֆէսախ վէ եա նագդ օլունմատդըա, մէրի վէ միսթէպէր տատ օլունուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

(1) Նիւմէրօ ալթընտա օլարագ, սբրատրյա գայտ օլունուր։ Իքինճիսի, ճէվզ տէֆթէրի օլուգ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհէ կէօհտէրիլէն տատվէթիկէ, եանի իհզար բուսուսլատրնդն թարիխի, վէ գանդի միսաշդրդա վիրիլէն հիւքմ ու գարարլար, միսթէսնէյ տէյիլ սարը։ Շու գատար վար քի, Մէճլիսի Աֆրնամը Ասլինէհէն ան ալթընդը քիթապրնաան պէհան օլունսուդու իւգրէ, միսատաի վէ միսատաի ալէյհ թարաֆրնաան թայինն օլունան հիւքմիէրին հիւքմիւ նաֆիդդ օլուր։

(1) Մա֊ֆէվդնա, հօգատաա, իսաթիւն։

(2) Լա֊ֆէյլե, էն ատր։

Եռգտաս Եպրըմը մաքպաս (1) վա-
րագալար իւղերնէ Թէպհիզ (2) վէ
խմիա օլունաճաղընաան, իչպու էվրա-
գը մաքպաւա տախի, ալթը այտա
պիր քէրըչ, մահքեմէճ մուայնէնէ
վէ Թէագրգ, վէ պիր ափքիթէր օլ-
մադ իւղրէ, պրտասըյա վազ ու Թէր-
Թիպ օլունարագ, մի Թէաէլթիլ նիւ-
մէրօ իլէ, մահքեմէնին միհրիւ վազ
ու Թաղ օլունաուգաան սօնրա, ճիլա-
լէմպիրիպ, հրճգ օլունուր. վէ պաս-
նա զապթ ճէրիահէպ ափնիպիր։

8. Միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհ
Թարաֆրնաան մահքեմէնէ Թէպլիմ օ-
լունան էվրագ վէ սէնէհաաի ափերհալ,
ալթընճը մաատէաէ մէպմուր ափֆ-
Թէրի մախաուսունա գայա օլունաուգ-
ան սօնրա, նէվ, վէ ատէաի, վէ
Թարիհլէրինի միւպէյնէն, աահապը-
նա, մահքեմէնին պաշ քեաթիպի Թա-
բաֆրնաան, մադպաուգ իլմ ու խապէ-
րի վիրիպիր։

9. Մահքեմէնէ Թէպլիմ օլունան էվ-
րագ վէ սէնէհաթի աահիպլէրի, վէ հա-
խօա վէրիպլէրի Թարաֆրնաան, Թահ-
րիրէն խաթիաա օլունուգ աա, րէյհան
մահքեմէ Թարաֆրնաան «Էէրէք» ափ-
ի պաչրա լմաաըգճա, մահքեմէ քէ-
Թէպհանին, օ մադուլէ էվրագ վէ
սէնէհաթին ապրնը վէ հախօա աա-
րէմէլէրինի, հիչ պիր քիմսէնէ վիրմէ-
կէ, վէ մաէլէրինի պիլմիրմէկէ, մէէ-
զանիկնէնէի հօզ աաը. պանաան խի-
լաֆրնաա հարէքէթի խանին մէէմուր-
լար, սէնէհաթի աահիպնէ Թէրէթ-
Թիպ խէճէք զարար ու պիհանրին
Թազմինհաանէն պաչգա, իճմալը Թագ-
աիրինաէ, մէէմուրհյնէէթլէրինաէն աա-
խի չզապրըը։

10. Մահքեմէաէն, էվրագ ու սէ-
նէհաթի մահֆուզհնին, վէ հախօա
սիճիլսէ մուգայիէա իլամաթրն աա-
րէմէլէրի վիրիպմէք լազըմ կէլմիկի
Թագաիրագ, ամել ու իթիհադարա չա-
եան օլմագ իւղրէ, սուրէթլէրի ապըլ-
լարընա մուԹաապրգ օլաուգու, պէյ-
լինէ իչարէթի օլունարագ, մահքէ-
մէնին միհիւրիս, վէ պաչ քեաթիպնին
իմդադըյա Թաաահգ ու իթնա օլու-
նուր, վէ վիրիլէճէք սուրէթլէրին մաալ
վէ իպադաաթէր, ապրլարընա մուհաալիֆ
վէ Թպադիր օլաուգագ, Թէպհիլ ու Թադիր օլու-
նաճագ օլուր իսկ, պունաան ոօլաաըր,
Թարաֆէ՛նաէն պիրինէ Թէրէմմիւթ
իահճէք զարար ու պիհանաան, պաչ
քեաթիպ մէսուլ Թուհմուլուր։

11. Պիր տաւանըն րուչէթի ու միւ-
զաքերէսիյէ իքմալինէ գաաար օլան
միւտաէթի զարֆրնաա, մահքեմէ քէ-
Թէպհի, օլ տաւահաա միւԹէալիգ
էվրագ ու սէնէհաաթը, մահքեմէ րէ-
յիսինէն, Թահրիրէն էմրի օլմաուգ-
ճա, ահէր պիր քիմսէնէ վիրմէմէգ. վէ
րէյհանին էմրի իլէ, լազըմ կէլէնլէրէ
իթնա իահճէկի վագըթի, էվվէլ էմիր-
աէ վիրճէկի վարագա վէ սէնէհանին
այնիյլէ պիր սուրէթինի չզգարըգ, աա-
լընա մուԹաապրգ օլաուգու, մահքեմէ
պաչ քեաթիպնէ խնձա, վէ րէյհի
մահքեմէնէ Թաաահգ իթնիպաիքաէն
սօնրա, իչպու սուրէթի մուսաաաա-
գա, ապրնըն իահճէսինէ գաաար, ա-
սըլ հիւքմիհաաէ հրճգ ու խաթխաթ
օլունուր։

12. Մահքեմէնէ Թէպլիմ վէ հա հ-
մանէպնէն Թէվհի օլունան ագճէլէր,
եապընըգ բագդադ իլէ օլմահարագ,
Թէքմիլ հուրաճ իլէ, սէճիթլէրի մախ-
աուսունա գայա օլունաուգաան սօնրա,
մահքեմէ սանաըզընաա վիրիպիր. վէ պա-
սանաըզըն մէէմուրաա տախի, սահի-
պինէն խահի, վէ ագճէնէն մըզգա-
րընը, գօչանըզ պիր սէճիթէրէ գայա
իլէ, ուսուլի իւղրէ, պիր բարչասընը
քէսիպ, պատէլ Թէմիհր, մադպաուգ
իլմ ու խապէրի օլագ իւղրէ, սահիպնէ
վիրիպիր։

13. Զահիթ քեաթիպլէրի, վազայի-

(1) Մաքպաս, պասմա օլարագ։

(2) Թէպհիզ, Թէմիզ չէրմիր։

ֆի մէէմաբէյէրինաէ Թէքհաաիլ (1)
էյլէճիքլէրի հալաէ, բէյհա Թարա-
ֆրնաան Թէքհիր, վէ լէհէլ իգԹիզա
(2) ադլվէ հաԹէպհիլէրի լազըմ կէլէն
մադամա խիմաար օլունուր։

14. Կէրեք ահապը տաաավի Թարա-
ֆրնաան, մահքեմէնէ Թէպլիմ գըլը-
նան սէնէհաաթ, վէ էվրագ, վէ նա-
գաա, վէ էչհանըն, վէ կէրեք մահ-
քեմէ սէֆքիէրէլրինին հիւքմի մուհա-
ֆազաընաան, մահքեմէ բէյհի տաա-
խի մէսուլ օլուր։

ՊԱՊՐ ՍԱԼԻՒՍ

ՄԻՊԱՏԻՒ ՏԱՎԱ. ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Խրէխաըա ոօյէ ոէր։

15. Հէր պիր տաւա, արգուհալ իւչ
պչնան օլունմագ լազըմ սըր։

16. Արգուհալաա, եապընըգըր կիւն
վէ այ, վէ սէնէ Թարիհլէրի, վէ միւ-
տաի իլէ միւտաայի ալէյհին խամ ու
շէօհրէթ, վէ սանաթ, վէ մահէլլի խ-
գամէթի, վէ Թարաֆէ՛նաէն պիրի,
Թէպաայի Տէվլէթի Ալիյէհսէն օլ-
մաապգը Թագտիրաէ, գանդի սէվվէթ
Թէպաաաըհնան պաալունուգաա, վէ
տաւանըն խնկաասաը Թահրիր օլունմագ,
վէ արգուհալըն գիչրի, սանիպ
խաթիաա Թարաֆրնաան խնձա վէ եա
Թեմհիր գըլընմագ, վէ արգուհալ վա-
րագայի սահիհէ իւղրինէ եապընըգ
պաալունմագ, լազըմ կէլիր։

Վէքիլ խնձաըյա տախի արգուհալ
Թագտիմ օլունմագ ճայիզ օլաագ, գա-
գաթ, վէքհալէթի սէնէհանի համիլ (3)
օլմաը, վէ պա սէնէհաէ մուսաաաագ

(1) Թէպհէսէ՛լ, Թէնպհլվիք։
(2) Լէհէլ էյԹիզա, իգԹիզա խԹիմաէ։
(3) Համիլ օլմաէ, եէհմնհաէ պաալունմագ։
(4) Մէնէը, պիր չէյհն պաչլաապը, հասըլ
օլաուգու մահէլլ։

վէքիլ օլաուգունաա, խիզաաընաա Թահ-
րիր խիմէսի լազըմ կէլիր։

17. Արգուհալ ոօպրուաան ոօպրու-
եա մահքեմէնէ վիրիպիր։

18. Տաւանըն, գանդի մահքեմէաէ
բուչէթի օլունմաը լազըմ կէլէճէկի,
պէր վէճհի աթի Թայհին ու պէհան
օլունուր։

Էվվէլա, հէր տաւա, միւտաայի ա-
լէյհին իգամէթկեաէր մահքեմէսինաէ
բուչէթի օլունուր, ֆագաթ, միւտ-
աաի, տաւաաընը, միւտաայի ալէյհին
իգամէթկեաէր օլմաապգը հաչտէ,
մուվագգաթէն պաալունաուգու պէյ-
նէնին մահքեմէսինաէ, վէ եախօա
մէնչաի (4) խաաաա օլան էչհանըն
Թէահիւա ու Թէպլիմ օլունաուգու,
վէ եա ագճէնէն Թէէհիյէ օլունա-
ճադը մահէլլէրին մահքեմէլէրինաէն
հէր գանդիսինաէ միւբաա խաէր իսկ,
ֆագաթ ու բուչէթի իթնիրմէկէ միւգ-
Թէահիր օլուր։

Ամմիեա, պիր տաւանըն բուչէթի
էմնաընաա օլ տաւահաա միւԹէալիգ
օլարագ Թէահիւա վէ քէֆքալէթի մաա-
տէլէրինաէն տօլաէը տիկէր պիր տա-
վա հուաաաս (5) խաէր խսկ, տաւայի
հաախսկ (6), տաւայի ասլնէնէն բուչ-
էթի օլունաուգու մահքեմէնէ հաւա-
լէ օլունուր. ֆագաթ, տաւայի ասլնէ-
նէն, միւճէրրէա տաւայի հաախսկ-
աէ, միւտաայի ալէյհ օլան քիմսէնէի
քէնաի մահէլլի մահքեմէսինաէն պաչ-
գա պիր մահքեմէնէ իհդար միւբա-
աըլլա Թաանի (7) օլունմուչ օլաուգու
գարինէյլի հալիյնէ (8), վէ եա պագր
էվրագ վէ սէնէհաաթ աէէլպէթի (9) իլէ
տաալիթի օլաագ խաէ, օ հալաէ Թէահիւա
վէ քէֆքալէթի տաավաըընաա, միւտ-
աայի ալէյհ պաալունաան չաւաըն իհ-
զար օլունաուգու մահքեմէնէն, նագ-

(5) Հաաաաա, զահմուրա կէլմիչ։
(6) Թաանէ, ուսօթալուգ, հիլյէ գաալաանմագ։
(7) Գաբինէյէ հաւլէյնէ, մէվճուաա օլան տէյիլ,
խապաթ։
(8) Տէլէֆո՛ն, տէլիլ օլմագլուգ։

լի տալանա, հագգ ու սէլահէյհէթի վար տըր։

19. Հէր պիր արզուհալըն, մահքէմէհ իթա օլունուդու ագըպինտէ, սէքիզինճի մաատէտ պէհան օլունուդու վէճիլ, ատֆիթէրի մահաուսունա գայա, վէ զաճիրնա(1) գայա թարիխի, վէ ատֆիթէր նիմէրսաու վաղ ու թահրիր օլունադագ, բէյնիի մահբէմէհէ վիրիլիր։ բէյնա տաճի տավանըն միւպաշըրընը վէ զապթ քէաթիպինի պիլթայինն, արզուհալա իչարէթ էյլէտիբաէն ուճրա, իչղու իչարէթ տաճի, ատֆիթէրէ նադիու իմքա, վէ միւպաշըրըն եէմինէ, մէհմուրիյէթինի միւպէյինն պիր բուսուլա իթա օլունուր։

20. Թարաֆէյն, սուբէթի խտտտա վէ միւտաֆաալարընը, վէ տէլայիլինի մահբէմէհէ թահրիրէրէն պէհան խաչպիլըէր, պու սուբէթտէ, միւտաի օլան քիմսէ, արզուհալը մահքէմէհէ հուվալէ օլունուդուտան ուճրա, սուբէթի խտտտասընը վէ տէլայիլինի միւպէյինն պիր լայիհա թանզիմ վէ խաթինաա(2) էյլէտիկի սէնէտտաթ ու էվբագըն սուբէթլէրինի բագի իլէ, իքիչէր նիւսխէ օլարագ, մահքէմէհէ իթտու թագտիմ իթմէսի լազըմ կէլիր։

21. Միւտտաինին թագտիմ խաէճէկի լայիհա վէ էվբագ սուբէթլէրինին պիրէր նիւսխէսի, մահքէմէհէ պիրթ էվղըֆ(3), տիկէր նիւսխէլէրի, պիր հաֆիթա զարֆընտա, եէրինէ թահրիրէրէն ճէվապ վիրմէք լազըմ, միւտտայի ատէյհէ իրագ ու թէպղիղ(4) օլունուր, վէ անտէն սօնրա, թարաֆէյհին մուհաբէմէսինէ տավանըն ֆագըր էյնի, պիր կիշի թայինի գըլընըր։ չու գատար փի, միւտտայի ատէյհին, վարագային ճէվապիկէէսի, պիր հաֆիթա զարֆընտա, մահքէմէհէ վիրուտա իթմէտիկի հաղաէ, իչղու գուսուլու, միւտտաինին իֆհատթի վէ միսալէ տէկլիֆ(5) գատըլինի միսալէ գիմաղ(6) օլմաղըդ, միւտաֆատայի չիֆահէյհէսի(7) իդէրինէ, բուլեէթի տավա օլունուր։

22. Միւտտաինին, լայիհա վէ էվբագ սուբէթլէրի, միւտտայի ալէյհէ կէօնտէրիլէճէք տավէթիկէ բուսուլաընը պէրաբէր իրագ օլունմագ ճայիզ օլուպ, ֆագաթ, օլ հալտէ, տավէթիկէ բուսուլաընտա կէօնտէրիլէճէք մէհլ(8) էրի հաֆիթատան ագալ օլմաղ։

ՖԱՍԼ. ՍԱՆԻ

Թարաֆէյն սուբէթի ճէլը վէ էնղուբը պէհանըէտտա տուր

23. Թարաֆէյ հին մահքէմէհէ ճէլգ վէ իհզարդաըը, արզուհալարընն ատֆիթէրէ դայալարը սըրասընճա, մուհաքէմէ օլունաճագդաըը կիշն պիրթ թայհին, տավէթիկէ, եանի, իհզար բուսուլաարընն քէնտիկէրինէ իրագ վէ թէպղիղկէ իճրա օլունուր։

24. Տավէթիկէ վարագալարը, իքիչէր նիւսխէ օլարագ թահրիր, վէ մահքէմէ միւհիլգէ թէմիէր օլունուր։

Վարագայի տավէթիկէէնին քէաֆիլէսինէ, կիշն վէ այ, վէ սէնէ թահրիրկէրի, վէ թարաֆէյհին իտտու շէօհրէթի վէ մահէլլի իդամէթլէրի, վէ էճրէթի վէ մահէլլի իդամէթլէրի, վէ նէպի օլանլարընն թահվիկկէթլէրի, վէ միւպաշըրընն խաի, վէ թարաֆէյհին մահքէմէտէ հաղըր պուլունադագ կիշնէրի, թահրիր օլունուր։

25. Տավէթիկէ բուսուլաարը մահքէմէհէ ճէլգ օլունաճագ քիմսէնէ-

(1) Զաճրընա, քէաղարըն արգա թարաֆընտա։
(2) Խուչնուտ, կիւվնմէք, տաճանմագ,
(3) Պէր ընվէրճէ, պիր գօնարագ։
(4) Թէպղիղ, կէօնտէրմէք։
(5) Մէսրուհէյհտր, խոթխոթալը։
(6) Մէսրուհէլգէմ, սէպէպ օլուճու օլան։
(7) Շէֆֆահէ, աղըպտան սէպղէհէրէք։
(8) Մէհլ, միւհլէթ։

րին, միւպաշըր վասըթտաըլլա, պիղզամ քէնտիլէրինէ, վէ եախօտ իգտամէթքէաարլարը վասըթտաըլլա, իգտամէթկէաէրընա, վէ եախօտ պալէատէ միւհարրէր ատէմլէրտէն պիրինէ թէսլիմ էյլէտիբաէ, տիկէր պիր նիւսխէսինի, թէսլիմ իթմէտիկի քիմէնէհէ, ախզ իթմիչ օլտուղունու, վէ եէվմի թէսլիմինի միւչիր, իտդա վէ եա թէմսիլիր իթմէտրաքտէն ատնրա, հրֆզ օլունմագ իւզրէ, մահքէմէհէ իթա խաէր։

28. Տավէթիկէ բուսուլաը, թէսլիմ օլունաճագ քիմէնէ, միւհրիւ օլմատըղընը, վէ եազը պիլմէտիկինի պէհան, վէ եա միւհիւր պատմագ, վէ եա իմլա գօյմագտան իսթիհքաճի իտաէր իսէ, օլ հալտէ միւպաշըր, տավէթիկէ բուսուլաը սահիպինէ վիրիլտիկինի, վէ իմզա գօյմագ իսթէէտիկինի, վէ տայիր կիշնա սէպէպինի, տավէթիկէ բուսուլաընըն նիւսխէյի սանիկէէսինէ թահրիր իթմէտիրէրէք, ճէլգ օլունաճագ քիմէնէ, էկէր պիր գարիկէէտէ սաքին իսէ, գարիկէ էյիմմէ(2) վէ մըլթէթարլարընտան, վէ եախօտ բարաալարընտան մէվճուտ օլանլարընա, վէ պունլարտան քիմէ պուլունամագ իսէ, գարիկէնին իչէրու կէլիլէրինտէն իբի իչ քիշիէ, վէ մէսմուրինտէն պուլունտուղու սուբէթտէ տայիրէսի ամիրլէրինտէն պիրինէ, վէ գաստապատա սաքին օլտուղու հալտէ, մահէլլէսի էյիմմէ վէ մըլթէթարընտան գանղիսի պուլունապիլիր իսէ անլէրէ, վէ միւմքին օլտուղու թագտիրճէ, գօհչուլարընտան պիր էչխինէ, վէ կէմիտէ իսէ, կէմինին գաբուտանընա, իմզա վէ թէմսիլիր իթմէտիմէկէ, վէ պունլարտան հիչ պիրինին իճրասընա տէսթիրէս օլունամագ իսէ, տէրհալ քէֆֆիկէէթի, մահքէմէ բէյնինէ իթմաղ իթմէկէ, միւպաշըրլար մէճպուր տուր։

29. Եիկիրմի պէչինճի, եիկիրմի ալթընճը, եիկիրմի եէօնճի, եիկիրմի

(1) Մէֆթուհ, կէմի։
(2) Էյյոմ, խոամլար։

սեքիզինճի մատաէլէրին , ահքեամը միւնաէրիճէինէ թէվֆիղ հարէքէթ օլունամատըղը հալտէ, իրաւ վէ թէալիմ օլունան տավէթիյէ բուսուլասը , քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինատէ տիր ։

30. Միւպաշըրըն գուսուրունատն տօլաէը , տավէթիյէ բուսուլասընըն հիւքմիւզ գալմըղը թէպէյեիւն իտէր իսէ , միւպաշըր , հիւքմիւզ գալան բուսուլա մասրաֆընըն թաղմինինէ մէճպուր օլուր , վէ իճապընա կէօրէ , մէհէմուրիյէթինատէն թարա տախի օլունուր ։

31. Մէվատը միհիմմէ վէ միւթաճէլէէտէն մատտա խուսուսաթտա իհղար օլունաճագ քիմէնէհէնին իգտամէթկեահը , մահքէմէհէնին պուլունտուղու շէհիր վէ եա գատապա տէրուննինատէ օլտուղու սուրէթատէ , տավէթիյէ բուսուլասընատ կէօսթէրիլէճէք մէհլ , բուսուլանընն թարիխի թէպլիղինատէն իթիպարէն , իչ կիւնատէն ադալ օլսմազ ։ Օլ քիմէնէհէնին իգտամէթկեահը դիւր օլունան շէհիր վէ գատապա խարիճինատէ եանի պիր գատրիյէէտէ , եաօսո տիկէր պիր գաղատա վէ եա լիվա տախիլինատէ օլտուղու հալտէ , մէսքէնի օլան մահէլլին , իսպաթը վիճուտ իտէճէկի մահքէմէհէ գաչ սաաթ մէսաֆէսի վար իսէ , պէհէր ալթը սաաթ , պիր կիւն իթիպարընըյսա , մէհլի մուսայէնէ զամմ օլունուր ։

32. Անատօլու վէ Ռումէլի դըթաբարընըն , բէք իչէրուլէրինատէն , վէ Մըսըր վէ Թարապլուսու ղարպ , վէ Թունուս , վէ Հիճազ , վէ Եէմէն կիպի , Մէմալիքի մահրուսէնին դըթաբաթը պայտէ վէ սայիրէսինատէն , վէ Մէմալիքի մահրուսէնէ հէմճիվար օլան մէմալիքի էճնէպիյէէտէն իհղար օլունաճագ յարա , իբի այտան տէօրթ սաաա , վէ հէմհուտուտա օլմաման մէմալիքի էճնէպիյէէտէն կէթիրիլէճէքլէրէ

(1) Ճեվէհէրէ , տատէն խարիճինատէ ։

րէք , տէօրթ այտան ալթը սաա տաար , վէ Ամէրիդա միսիլու մէմալիքի պայտէտէն կէլէճէքլէրէ , պիր սէքի պայտէտէն կէլէճէքլէրէ , պիր սէհէր մէհլ թայեին օլունուր ։ Մունթահամ վաքօր իչլէմէէն սատալարատան , վէ մէմալիքի պահրիյէտէն իհղար օլունաճագլարա վիրիլէճէք միւտաէթի , իճապընա կէօրէ , մահքէմէ ճանիպինէն թայեին խոիլիր ։ Տիւէլի էճնէպիյէտէն մէմալիքինատէն ճէլպ օլունաճագլարըն միւտաէթի , մուհարէպէ կիպի ահվալը ֆէվգէլատէտէ (1), թէմէմտիտ (2) օլունուր ։

33. Պիր տավա , մէվատը միւսթաճէլէէտէն օլտուղու հալտէ , միւտաինին , իսթիտայի մախսուսու իւզէրինէ , միւտաի ալէյհ տէրհալ , վէ եախօտ իսթիտանընն իրթէսի կիւնիւ , մահքէմէէ ճէլպ օլունապիլիր . վէ մէյտանտա սէնէտաթը րէսմիյէէ կիպի , տէլայիլի գավիյէէ պուլունմուղու թադատիրատ , միւտաի ատուղու թադատիրատ , միւտաի ալէյհէն թաղմինի զըմմընտա , միւտաիանընն թաղմինի զըմմընտա , միւտաիատէն քէֆալէթի վէ եա թէէմմանաթը գավիյէէ ալընտըգտան սօնրա , միւճէրրէտ վիդաեայի հուգուգ իչին , միւտաի ալէյհին էմվալը տախի , հաճզ իթիտիրիլէպիլիր ։

34. Օթուղ իչիւնճիւ մատտաէտ պէէան օլունան ճէլպ վէ իհղար քէյֆիյէէթի , իդամէթկեահը օլմաթբպսա , մահէլլի ախէրէ ապիմէթ ու ղայտա , մահէլլի ախէրէ ապիմէթ ու ղայպուպպէթի մէլհուղ օլան չախս հագպուպպէթի մէլհուղ օլան չախս հագդընտա , վէ թէլէֆ վէ զիեաի միհթէմէլ վէ գապիլ պուլունան էմվալ ու էչեայի մէնգուլէէէ միւթաալլիգ տատվալարտա , վէ սայիր էմանլի օլան խուսուսաթտա տախի ճարի օլապիլիր ։

(1) Թէմդիտ , ուղաթմադ ։

ՊԱՊԸ ՐԱՊԻ

ՄՈՒՀԱՌԻՄԱԹԱ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ

ՖԱՍԼԸ ԼՎՎԷԼ

Մէհաթիդ Ղէրդիյեէտ, մահաթէհրընըն ալէնէ օլմա , վէ սահաբա ղարդընըն սարթընէ էճրաա դէեհընըդտա տըր ։

35. Մէհաքիմի նիզամիյէէտէ , մուրաֆաաթ ալէնէն (1) իճրա օլունուր . ֆագաթ , ալէնի իճրասընտա խէճալէթի վէ եա մահզուրու (2) մուճիպ օլան տավալար , մահքէմէհէնին գարարընըյլա , խաֆիէն իճրա օլունապիլիր ։

36. Էմնայի մուհաքեմաթատ , մահքէմէհէնին ումուրու զապըթասը , րէյիս պուլունան զաթա մուհավվէլ տիր ։

37. Էմնայի մուհաքեմէտէ , թարաֆէյնատէն պիրի սէօյլէր իչէն , տիկէրի անըն սէօգիւնիւ քէմէք , վէ եախօտ իֆհատէսի խիթմատպուլմադընըն ճէրհ ու թէքզիպէ գալդըշմադ , վէ եախօտ խամէ գարշը , ելֆաղը թահդիրիյէէ իսթիմալ էյլէմէք կիպի հարէքէթէ ճիւրաթ էյլէր իսէ , րէյիս թարաֆընատան մէհէն օլունուր ։

38. Իսթիմաի մուհաքեմաթ իչին , խարիճատէն մահքէմէէէ կէլէճէլէր , քէմալի էտէպ վէ սիւքիւթ իւղրէ տուրուպ , նիզամիյընըն վիդաեէսի իչին , րէյիսին քեաֆֆէյի եվամիր ու թէճնիսհարթընա , տէրհալ իսթաաթա մէճպուր տուր ։ Սամիհնատէն (3) հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն , րէյիսին էմր ու թէճնիպիհինէ իսթաաթ իսթմէզ , վէ եախօտ թարաֆէյնին իֆհատէյէրի , վէ րէյիս վէ ահազանըն քէլամր , վէ մահքէմէհէնին հիւքմու գարարը հագդընտա թահսին (4) վէ եա իթագպիհի (5) միւթէզամինին պիր կիւնա իչարէթ վէ հաբէքէթ իտէր , վէ եախօտ հէր նասըհսա , կիւրիւլտիւ վուգուհունէ սէպէպ օլուր իսէ , գալդըպ կիսթմէհինէ էմր օլունարագ , ինգըեաս (6) իսթմէտիկի հալտէ , տէրագաթ ահզ ու կիւրիֆթ օլունարագ մահքէմէհէնին թարա իսխիլիր ։

39. Կիւրիւլտիւնէ սէպէպ օլան քիմէհնէ , մահքէմէ մէէմուրին վէ խատէմէհինատէն օլտուղու հալտէ , օթուղ սէքիզինճի մատաէտէ պէէան օլունան մուտամէլէտէն պաշգա , պիր այլըգ մաաշը գաթի օլունուր ։

40. Ադանըն վէ սայիր մէէմուրինի մահքէմէհէնին իճրայի մէէմուրիյէէթլէրի էնտասընտա , նամուտունա թօգունմադ , վէ եա պունլարը իսթաֆէ (7) իսթմէք միսիլու հարէքէթէ ճէսարէթի իտինլէր , րէյիսին էմիրլէ , տէրհալ ահզ ու կիւրիֆթ օլունարագ , մահքէմէհէնին գարարընամէսիյլէ , թէվգըֆխանէյէ իրսալ օլունուր , վէ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա պիլ իսթիհթադ , թէօհմէթինի իսպաթ իտէր սուրէթլէ , մէէմուրու ճանիպինատէն եաբըլաճագ թադրիր իւղերինէ , եիկիրմի տէօրթ սաաթտան պիր հաֆթաեա գատար , հապսա իլգա իլէ , միճաղաթ օլունմասընտա , մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր ։ Միսթէթէհիմ , տէրագաթ , ահզ ու կիւրիֆթ օլունամատըղը հալտէ տախի , ալէյհինէ սաղիֆ իւզիւկը ճէղա ղըեապէն հիւքմ օլունուպ , ֆագաթ , պու պապտէ եաբըլաճագ իչմէն , քէնտիսինէ վէ եա իգամէթկեահընա , թէպլիղի թաբրիսինատէն ոն կիւն միւրուրինէ գատար , հապս օլունմագ իւզրէ , քէնտիկինատէն կէլիր իսէ , օլ հալտէ , տէֆի տավաեա հագդը օլուր ։ Միսթէթէհիմին թէօհմէթի , ճէղա գանունունամէսի մուճիպինճէ , մէդհիւր ճէղատատան , էչէտտի (8) միճաղաթը միւս-

(1) Ալէնէն , հէր քէս հուզուրունատա ։
(2) Մահզուր , զարար ։
(3) Սամիհնէն , սամիլէր , տիկնէյիճիլէր ,
(4) Թահնէն , պէկկէմէք ։
(5) Թաէպէհ , աերպալմադ ։
(6) Ինքըեաս , իթաաթ ։
(7) Իֆէֆէ , գօրգուդմադ ։
(8) Էչէտտի , չօգ չէսիտ ։

թէպէտեւ կէօրեւլուբ իսկ, օր հալաէ, գանուննու մէգդիւբ ահբեամընա թաթպիգան, մուհաքբէմէ, վէ թէհէտիպի իճրա օլունմադ իւզրէ, քէյֆիյէթէ, իճապ իտէն մահքբէմէյի ճէզալյէյէճ հավալէ օլունուր։

ՓԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թուրֆէնդէն հահուճէճ կէլճէլդէ, վէ գուշանըն ուրդումն բոյնէրին պէճանըպտ ուբր։

41. Միւտաաի վէ միւտաաի ալէյհատէն հէր պիրի, մահքբէմէճէ պիզգաթ կէլմէկէ, վէ եահօտ պիր մահքբէմէտէն, վէ էա պիր մահքբէմէ տաավի գալէմինատէն մուսաատագ վէքիալէթնամէ իթասըլա, վէքիլ կէճտաէմէկէ, վէ եահօտ վէքիլ իտէճէկի քիմէնէ իլէ պիրլիքտէ կէլիպ, վէքիալէթինի թէսճիլ (1) իթտիրմէկէ մէճպուր ուսր։

42. Պիր մահքբէմէտէ, մուհաքբէմէ եէ թէվքիլ (2) օլունան քիմէնէնին վէքիալէթի, օր մահքբէմէնին նիհայէթ (3) գարարընըն թէֆհիմինէ գաադ միւթէպէր օլուպ, իթտիրաղ ալէյ հիւքմ; վէ իսթինաճ, վէ իտտէյի մուհաքբէմէ, վէ թէմեիզ իսթիտալարընա տաիի վէքիլ օլսուղու, վէ եահօտ տավանըն ոօն տէրճճէնէ գաադ մուհաքբէմէնէ մէճզուն պուլունուղու, վէ եահօտ հէր վէճճլէ վէքիլի միւֆէվվէզ (4) վէ մուրահհաա իտուկի, վէքիալէթնամէսինտէ միւաարրահ (5) օլմատրգճա, մուհաքբէմէթըն հէր պիր տէրճէսինտէ դաադուլ օլունամազ։

43. Մէհաքիմի նիզամիյէէ մէճմուլարընտան հիչ պիրիսի; պիր մահքբէմէտէ տավա վէքիալէթինտէ պուլունամազ. անճագ, քէնտի տավասը իչին պիզգաթ մուհաքբէմէնէ սէրահիյէթի օլսուղու կիպի, դէվճէսինէ, վէ քէնտիսինին վէ դէվճէսինին ապա ու էճտաա, վէ էվլատ ու ահֆատընա, վէքիալէթի իտէպիկը. վէ վասի իսկ, պիվիտաէէ, վէ միւթէվէլլի իսկ, պիրի թէվիկէ մուհաքբէմէ օլապիկը։

44. Եէվմի մուայէնատէ, մահքբէմէեէ կէլճէճը ատահաղը տատալի, «էլ ադատէմ֊ի էլ ադատէմ» գահտէսինէ թէվֆիդան, միհղիր վասըլթասըլա, մահքբէմէ օտատընա ճէլզ, վէ, ասրլ, վէ եահօտ վէքիլ օլսուղլարը պիրի թահդըդ, վէքիլ օլանլարըն վէքիալէթի սէհնէտի ախզ ու հըրգ, վէ եահօտ չիֆահէն թէվքիլ օլունուր իսկ, քէյֆիյէթէ, թէվքիլի իսթիտանըն զիյրինէ գայա իլէ, միվէքքիլէ (6) իմզա իթտիրիյատիքտէն սոնրա, զապթ քիտթիպի մարիֆէթիյլէ, էվվէլա միւտաանինն, վէ պատէհու միւտաայի աէյհին արզուհալ վէ լյայիհա, վէ եվրադը սայիրէյէրի դրտաթ օլունուղուան սոնրա, քէզալիք, իսլթիտտա միւտաայի, վէ պատէհու միւտաայի ալէյհին իֆհատաթը իսթիհնա օլունուր։

45. Կէրէք միւտաայի, կէրէք միւտաայի ալէյհին չախսը, մահքբէմէճճ մէճճուլ պուլունուղու, վէ իգամէ օլունան տավա, քէնտի տավարը օլսուղունա տէյալէթի իտէր եէպալէրինատ եվրադը միվթէպէրէ պուլունմատրգը թագտիրտէ, չախսարընը, վէ իտտու չէօրէթէլէրինէ սանաթ ու մահէլլի իգամէթլէրինի մուարիֆ (7), մահելլէյէրի միլթաարընտան, վէ եահօտ թատլի օլսուղլարը էնտաֆ քէթխուտաընտան, վէ էա ատիր վէ զապթիլէրինտէն, պիր դրթա իլմ ու իտապէը կէթիրիլմէսի լազըմ ուրր։

46. Էնտայի մուհաքբէմէտէ, թաարաֆէ յետէն պիրի, տատէտին (8) իարիճճինէ չըզալ, եահօտ մահքբէմէճճ օլունան սիւալէ ճէվապ վիրմէկ իսկ, պիրինճի վէ իքինճի տէֆա իթթար օլունարագ, իտթիտաա (1) իթմէկ իսկ, միւճավէպէտէն (2) իտթինա (3) իթմիշ ատտա օլունուր։

47. Էտիի մուհաքբէմէնէն իտարէտի, ըէյիտէ պիտա օլսուղունատան, միւտաֆատա էանատընտա, տազատան հիչ պիրի, միւտտաի վէ էա միւտտաի աէյհ իլէ միվքտալէմէ իտէմէէճճկի կիպի, միվզաքէրէ վազթի կէլմէմիշ իքէն, օր տավա ալէյհինէ, վէ էա էհինէ պիր կիւնա ըէյ ու էֆքտար պէէան իթմէքտէն, վէ եահօտ թատաֆէյհատէն պիրի իլէ միվզահատաատա կիրիչիպ, վազը օլան իտտատա, վէ էա տէֆի թէէյհա, վէ եահօտ ճէրճ իտէր էսպապը տէյայիլ տէրտ իթմէքտէն իթթինտա իտէճճէք տիր։

Ճու գատար քի, միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհատէն պիր կիւնա սիւալ վէ իսթիզահը (4) օլսուղու թագտիրտէ, թատաֆէյհ իֆհատաթընը իքմալ էյլէտիքտէն սոնրա, ըէյիտատէն պատէէ իսթիզան (5) սիւալ վէ իսթիզահ իտէր։

48. Պիր մահքբէմէճէ, զապթը մուտահամճա, վազայիֆինատէն օլմատան պիր տավա արզ օլունուղու թագտիրտէ, թատաֆէյհատէն պիր կիւնա թատէպ վէ իթթիրազ վագը օլմամըշ, վէ բույէէթինէ միւտաէէրէթ գէլճէմըշ օլտա պիլէ, մահքբէմէ օր տավատը ըէտտա իթմէկէ մէճպուր ուսր։ Պինատէն ալէյհ, թատաֆէյհին արզուհալ վէ եվրադը գրտաթ օլունուղուան սոնրա, տավանըն բույէէթինէ մահքբէմէնին սալահիյէէթի օլմատրգը անլաշըլըր իսկ, պիվ միվզաքէրէ, վիբիլէճէք գարար, թատաֆէյհէ թէֆհիմ օլունարագ, միւրաֆաատան սոնրա, նազար օլունուր. օլունմատրգ տա, օր տավատը բույէէթ իթտիկի թագտիրտէ, օր հիւքմիւ հավի օլան իլտա, ֆէէա էա նազգ օլունուր։

49. Էտապապը գանուննիյէէտէն տօլտաը, պիր տավանըն պիր մահքբէմէտէն տիկէր մահքբէմէճէ նազգ ու հավալէտի, թատաֆէյհատէն պիրի, պուննու, մուհաքբէմէճէ կիրիչիմէզտէն էվվէլ իսթիտաա իթմէտաիքճէ, ճայիղ օլմազ։

50. Մահքբէմէ, թատաֆէյհատէն պիրինին, իտտաա վէ իֆհատէսինի միվզհեմ (6) վէ էա գարըշուղ կէօրիւբ իսկ, չիֆահէն վէ եահօտ թահրիրէն, քէնտիսինէն թատաֆէյհատէ վէ էյզահատը լազըմճէճէ թալէպ իտէր։

51. Վէքիլլերի օլսուղու հալտէ, իճապ իտէր, վէ մահքբէմէճէ գարար վիրիլիր իսկ, իֆհատաթը իսթինա օլունմազ իւզրէ, միւտտաի վէ էա միւտտաի ալէյհ, պիզ զապթ մահքբէմէճէ ճէզալ օլունատրգը. ֆագաթ, կէլմէսինէ պիր մանիի չէրիի օլսուղու թագտիրտէ, խանէսինէ կիտիպ թագրիրինի արմազ իչին, մահքբէմէ ատազատընատան պիրի մէճմուր գրլըըը, մէճմուրսուն միւտաիլէյհ, մահքբէմէ քէտթխալէրինտէն պիրի իլէ, էքի միւթէպէր չահիտի պիլ իսթիհազ, թագրիրի ալընաճագ չախսըն իֆհատաթընը թահրիր, վէ չահիտլէրէ տախի իտտա վէ թէմհիր իթտիրիր։

52. Մուրաֆանըն իլը մէճլիսինտէ, նէթիճէյի հիւքմ ըահիդ օլտաատրգը, վէ միւտտաի ալէյհին իգամէթինէտրը օլմատրգը հալտէ, պիր իգամէթկատ թայինի իլէ, մահքբէմէնին զապթ տէֆթէրինէ դայա վէ իչարէթ իթտիրմէկէ մէճպուր ուսր։ Իգամէթկատ թայինինտէն իսթինթգատ իթտիկի, վէ ֆիրարը մէլհուղ պուլունուղու թագտիրտէ, միւտտաինին թալէպի իլէ, մահքբէմէ թատաֆէյհինտան հէր նէ վագթի, մահքբէմէճէ տավէթ օլունուր իսկ, թէսլիմ իթմէք իւզրէ, քէնտիսինէն նէֆսինէ քէֆիլ թալէպ

(1) Թէսճիլ, սիճիլ տէֆթէրինէ եազտըրմագ։
(2) Թէվքիլ, վէքիլ թայինի իթմէք։
(3) Նիհայէթ, ոօն։
(4) Մէֆհուվէճ, իհտալ օլունմուշ։
(5) Մէճճրտո, պէհան իտիմիշ։
(6) Մէվճուհէն, վէքիլ իտէն ատամ։
(7) Մուարիֆ, պէհլի իտիճի։
(8) Սատաա, հօլ, հուատուտ։

(1) Իհթիճճա, մավաֆագաթ իթմէք։
(2) Մէճճաէվէ, ճէվապ վիրմէք։
(3) Իհթիճա, չէքինմէք։

(4) Իսթիճճահ, էյզահատ իտթէմէք։
(5) Իսթիճճահ, բույտատ իտթէմէք։
(6) Մէճճահհեմ, գաբաղը, էյն անլաշըլմազ։

օլունուը . չաեէա քէֆիլ էթմասընտան տախի խմթինա խտէր իսէ . օլ հալտէ թէվզըֆ օլունարադ, ֆէրտասը կիւնիւ էվվէլպէ էվվէլ օլ տավա բույէէթ օլունուը :

53. Լմնայի մուխասէմէտէ, թարաֆէ չնտէն պիրի վէֆաթ էյլէմիքտէ, վուդուի վէֆաթը, վէրէսէսի թարաֆընտան մահքէմէէ, վէ մահքէմէ ճանիպլինտէն տախի տիկէը թարաֆա թէպլիլ օլունաճադ տըր : Վէ պու հալտէ, մուհաքէմէ յի վագըանըն էթմամը բույէէթի ղըմընտա, տիկէը թարաֆ տախի, միւճէտաէտէն արղուհալ թադտիմլիլէ, միւթէվէֆանըն վէրէսէսինի ճէլպ վէ իհզար էթմիրմէկէ մէճպուր օլուպ, էթմիրմէտիկի թադտիրտէ, քէնտիսինէ վէֆաթ խուսուսունուն թէպլիղինտէն սոնրա, մուհաքէմէէ տայիր հէր նէ եաբըլըը, վէ նէէէ գարար վիրիլիր իսէ, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմինտէ աատ օլունուը : Մուհաքէմէ յի վագըանըն էթմամը բույէէթի ղըմընտա ճէլպ վէ իհզար օլունան վէրէսէ, միւտաէթի մուայէէնէ ղարիքընտա, մահքէմէէ կէլմէտիկի հալտէ, միւթէվէֆանըն հինի հայաթընտա վուգու պուլմուշ օլան մուհաքէմաթ, ուսուլի իւղրէ, ղըէապէն ֆասլ ու էթմամ օլունուը :

54. Տավա վէ տէֆի տավանըն իսպաթը, վէ թահլիֆ (1) խուսուսըընտա, Ահքեամը ատլիյէէնին Պինաթ քէթապընտա մուհարրըր ահքեամը մախսուսէէ թէվֆիղ հարէքէթ օլունուը . վէ իսպաթը միւտաա ղըմընտա պիր մէհլ թալէպ օլունուտուգտա, իճապը հալ վէ մասլահաթա կէօրէ, միւնասիպ պիր միւտաէթ թայէին գըէըընը :

55. Պիր տավաէա միւթէալլիղ տէվայիրի ըհամիյէէտէ, էվրագ վէ էա գունեուա պուլունուը, վէ ծնլարա միւրաաֆաթա լիւզում կէօրիւնիւը իսէ, պունլարը իսթիհսալ վէ իպրաղ էթմէք իւղրէ, սահիպ տավաէա, պիր մէհլի միւնասիպ վիրիլիր . վէ սահիպ տավանըն, իսթիհսալընա միւդթէէիր օլամաճաղը գունեուա վէ էվրագ, մահքէմէ ճանիպլինտէն պիր միւզաքէրէ թանզիմլիյէ, ճէլպ օլունուը :

56. Իսպաթը միւտաա (2) ղըմընտա իպրաղ օլունան էվրագ, տիկէը թարաֆտան գապուլ օլունմամը վէ էա ինքէար օլունուը իսէ, քիթապը իդրարընը պապը բապլինտէ, վէ քիթապը Պինաթընը պապը սանխինտէ միւնտէրիճ օլան ահքեամա թէվֆիղ մուամէլէ օլունուը, անճագ, իպրաղ օլունան սէնէտին սախթէլիկի իտտաա իլէ, սախթէքսարըղ մաատսինին թէտդըղը թալէպ օլունուը, վէ օլ պապտէ, տէլայիլ վէ էմարաթը գավիյէէ կէօրիւլիւը իսէ, սէնէտին սախթէ օլսուղունու իտտաա իտէն քիմէնէ, միւտաաընը իսպաթ իտէմէտիկի հալտէ, իսամինին զարար ու զիեանընը թէէպլիյէ իտէճէկինէ, քէնտիսինտէն քէֆիլ ալընարադ, իշպու սախթէքսարըղ տավասընըն թէտդըղ վէ բույէէթի, այնա օլտուղու մահքէմէէ հավալէ, վէ պունուն հալը քէմէէ հավալէ (3) դաատը, սարլ տաու հաամինէ (3) դաատը, սարլ տավանըն բույէէթի թէէպիր դըէընըը . չու դաատը քի, սախթէէլիկի իտտաա օլունան էվրագ, տավանըն միւթէզամինին (4) օլտուղու պիր գաչ մատաէտէն պիր իքիսինէ միւթէալլիղ պուլունտուղու հալտէ, պունուն իչին տիկէըլերի թէէպիր իտիլմեէերէք, բույէէթ վէ հիւքմ օլունուը :

57. Պիր տավանըն բույէէթի էմնատա, իպրաղ օլունան էվրագ վէ սէնեաաթը ըէսամիյէէտէն պիր մէէմուրուն վէ էա պիր մէվզուի ըէսամինին սուի մուամէլէսի անլաշըլըը իսէ, մահքէմէ տէրհալ պա միւզաքէրէ մէրճանինէ պէէան ու իհթիարը քէյֆիյէթէ մէճպուր տուր :

58. Պիր տավանըն բույէէթի էմնասընտա, միւտտաի վէ էա միւտտաի ալէյհինէն պիրի թարաֆընտան տէրմիեան օլունան տավայի հատիսէ, տավայի ասլիյէէնին էմնայի բույէէթինտէ ֆասլ օլունապիլիր . միւճէտաէտէն արղուհալ վիրմէք, վէ տիկէը թարաֆա թէպլիղ օլունմադ կիպի թէքէլլիւֆէ հաճաթ եօդ տուր :

59. Բույէէթի մուհատպէ, վէ մուայէէնէյի տէֆաթիր (1) վէ էվրագա միւհթաճ, վէ եախօտ միւչքիլ վէ տօլաշըդ պիր տավա օլտուղու, վէ լիւզում կէօրիւլտիւկիւ հալտէ, օլ տավաէը էթրաֆընյա թահդըդ ու թէֆթիշ էթտիքտէն սոնրա, միւմքին օլընը իսէ թարաֆէ յնի սուլհ էթմէք, վէ օլամազ իսէ, թէտդըդաթը վադըա, վէ բէյ վէ միւթալաալարընը միւպէյէնին թադըիր վիրմէք իւղրէ, թարաֆէ յնտէն միւնթէէխապ, պիրըը վէ էա էքիչէը միւմէ յէիզտէն իպարէթ պիր էնճիւմէն թէչքիլ օլունուը . վէ իշպու միւմէ յէիզլերին լինթիխապ, ասհապը տավա իսթինպընտան, ասհապը տավա իսթինքէաճ իտէը իսէ, մահքէմէճճ լինթիխապ վէ թայէին գըէընըը . քէղալէք, միւչեվվէչ վէ բիւրիւղլիւ պիր տավանըն թէէսիլի (2) բույէէթի իչին, թարաֆէ յնին իճտտաաթը վադըալարը, վէ իպրաղ իտէճէքլերի էվրագ մաէլէլերի իւղէրինէ, խիւսուսայի տավաէը, վէ հալ օլունաճադ ճիհէթլէրինի միւպէյէնին պիր գըէըա թադըիրը թանզիմ վէ իթա իլչէմէք իւղրէ, մահքէմէ օլ տավաէը, քէնտի ազաաընտան պիրինէ հավալէ իտէպիլիր :

Կէրէք միւմէ յէիզլէր թարաֆընտան վիրիլճէէք պիր գըէըա, վէ եախօտ էէկտիկէրէ մուխալիֆ օլարադ իբի դըէըա թադըիրլէրը, վէ կէրէք ատանըն թանզիմ իտէճէկի թադըիր, հէր հալտէ թարաֆէ յն հուզուրունտա գրաաթ, վէ պու պապտէ պիր կիւնա իֆտտէ վէ իթիրազլարը վար իսէ, խսթիխա վէ թէտդըդ օլունտուգտան սոնրա, իճապը վէճճիլ, ֆասլը տավա օլունուը :

60. Մէճճլէյի Ահքեամը Ատլիյէէնին պլին սէքիզ եիւզ եիկիրմի ալթընճը մատտէսինտէ մուհարրըր օլտուղու իւղրէ, թարաֆէ յնին սուլհա բազպէթլէրի, մէէմուլ օլան, վէ եախօտ մէհքէմ եանի հաքեմիէր մարիֆէթիյլէ բույէէթի գապլիլ վէ միւնասիպ կէօրիլէէն մուխասէմէլէրտէ, միւպլհ վէ եա մէհքէմ թայէինի խուսուսլարը թարաֆէ յնէ թավսիյէէ վէ իխթար օլունարադ, մուվաֆագաթ իթմէտիքլէրի հալտէ, Ահքեամը Ատլիյէէնին քիթապը Սուլհունտա միւնասիպճ օլան մէսայիլէ թէվֆիղան սուլհ վէ եախօտ քիթապը Դաղանըն թահքիմ ֆասլընա թէվֆիղան հիւքմ թայէին իթտիրլիր . մուվաֆագաթ իթմէտիքլէրի թադտիրտէ, մուհաքէմէ բույէէթ վէ իթմամ օլունուը :

61. Սուլհ վուգուլունտէ, սուլէթի սուլհու միւպէյէնին պիր գըէըա սէնեա թանզիմ, վէ թարաֆէ յնէ իմզա վէ թահթիմ (3) իթտիրլիլէրէք, իշպու սէնէտին զիյրի պիթթաատիգ իլմ օլարադ, թարաֆէ յնէ վիրիլիր :

Մէէքէմ թայէինի հալինտէ տախի, թարաֆէ յնին, թանզիմ; վէ իմզա, վէ թահթիմ իտէճէքլերի թահքիճճամէ, մահքէմէէնին զաիմ տէֆթէրլինի դայա օլունտուգտան սոնրա, մահքէմէլէրի հավալէ օլունաճադ, վէ մահքէմէլէրը թարաֆընտան, սուլէթի հիւքմլէրինի միւպէյէնին կէլճէէք վարադայի հիւքմլիյէ տախի, մահքէմէէնին զիյրի պիթթաատիգ, իլմ օլմադ իւղրէ, թա-

(1) Թահլիֆ, եէմին վիրմէք :
(2) Մէճպուտա, տավա :
(3) Հասմ, քէսմէք, վիրմէմէք :
(4) Մէ-րէճճաֆէն, հավի վէ միւզթէմիլ օլան :
(1) Տէֆթէրլէր, տէֆթէրլէրը :
(2) Թէհլիլ, գօլայլաշըրմադ :
(3) Թահթիմ, միհիւրլէմէք, խաթէմ պատմադ :

բաՁէ յոնէ իթա վէ թէպլիզ օլունա-
ճադ սըբ։ Թահբիհնամէտ հէր նէ
գայա վէ չարթ թահրիը օլունմուշ լ-
սէ, ճնա բիաեէթ օլունմագ լազըմ
սըբ. պինաէն ալէյհ, տաւանըն խա-
թիճաֆ օլունմամասը չարթը տախի,
թահբիհնամէէ աէրճ օլունմուշ խսէ,
մէհքէմիէրին վարագայը հիւքմիյէէսի
իւզերինէ, ահատոի (1) թարաֆէյն,
խաթիճաֆը տավա խէմէզ։

62. Էսգադը էրպաայի ամիյէէ-
ատէն պիրի մէվճուտ օլուբ խսէ, միւս-
տաի վէ եահօտ միւտտաի ալէյհ,
մահքէմէ ազասընտան պիրինի բէտտ
խէպլիրը, եանի, անըն մուհաքէմէ-
տէ պուլունմամասընը թալէպէ հագդ
ու ազասիյէէթի օլուբ. պիրինճիսի, օլ
աագանըն, տաւայի վադըտաա, տօզ-
բուտան տօզդուէա, վէ եահօտ տօ-
յանբսը յաա, մէնճֆաամը մալիյէէսի օլ-
մասը. էրինճիսի, էսաամինատէն պիրի-
նին ուսուլ վէ ֆիրուհնատէն, եանի ա-
պա ու էճտաա, վէ էպնա ու տֆա-
պա ու էճտաա, վէ էպնա ու տֆա-
արնտան պիրի իյէ, գարնտաչ, վէ ա-
մուճա, վէ տաէը, վէ տաժտա, վէ
գաէրն բէտէր, վէ տաժտարն պատա-
սը կիպի, էքրինճի, վէ իւչհնճիս, վէ
տէօրտհնճիս տէրէճճէէ գատտը գա-
բատպէթ (2) վէ սըհրիյէէթի պուլունա-
մասը. իւչհնճիսիս, թարաֆէ յնատէն
պիրի իյէ տատվէթի տհնէէվիյէէսի
պուլունմասը. տէօրտհնճիսիս, թա-
րաֆէ յնատէն պիրի իյէ տէրատէթի մու-
հաբէմէ պիրը տավասը օյատուդու հալ-
տէ, օլ էանատէ, տիիկէր թարաֆէրն
մուհաբէմէյի տավասընա, միւտաշէ-
բէթ խոխմիշ օյմասը սըբ։

Տաժանըն հիւքմինէ գատտը բէտ-
տի տագա խաթիատասը մագտուլ օլուպ,
վադուի անտէ պիրի թէտադդ, սըհ-
հէթի թէպէյհնի իյէտհիի հալտէ,
օլ տաղանըն մուհաբէմէտէ պուլուն-
մամասընա, վէ սըհհէթի թէպէյհնի
իյէտհիի թագտիրտէ, միւսթէտ-
տէն (3) եիւղ ղուբուշտան պէշ եիւղ
ղուբուշա գատտը, ճէղպէնագտի ա-
յընմասընա գարար վէրիլիը։

63. Էհմալը մէնգուլէ վէ ղայրի մէն-
գուլէ տաժաղարընտա, միւնաղի իւն
ֆիհնի քէշֆ ու մուայէնէէսիյէ, էհլի
խըզըբէ վէ վադուֆտան մալիւմաթ
ալընմասընա լիւզում կէօրիւլիւը, վէ
եահօտ թարաֆէյնատէն պիրի խաթիատա
իտէր խսէ, օլ վէճհլէ, վէ թարաֆէյն
վէ եահօտ վէքիլլէրի հաղըր օյտուդ-
ըսրը հալտէ, քէշֆ ու թահդիդ էյյէ-
մէք իւզրէ, մահքէմէնէն պիրը գէթա
գարարնամէսիյէ, տաղաագընտան պիւ-
գարարնամէսիյէ, տաղաագընտան պիւ-
դ նայիէպ թայհին օլունուր։ Մէգքիւր
գարարնամէտէ, էհլի խըզըբէ վէ վա-
դուֆտուն քիմզէր օլտաճադը, վէ իճրա
օլունտաճադ քէշֆ ու թահդիդաթ նէ-
տէն իսպարէթ օյտուդու, վէ մահէլլ,
վէ վադթի իճթիհատ քէյֆիյէտաթը պիրի
թահրիը, նայիէպ, վէ պիրը դէթա տա-
բէթի թարաֆէյնէ իթա օլունտաճադը
միսիլու, մահէլլինտէ քէշֆ ու մուայ-
նէէսէ օլունտաճադ տհվալ ու քէյֆիյէ-
տաթ, վէ այընտաճադ մալիւմաթ իւղէ-
տաթ, վէ այընտաճադ մալիւմաթ իւղէ-
րինէ, նայիէպ թարաֆընտան, տէր-
հալ պիրը դէթա թադրիը թանդիմ (4),
վէ քէնտիի իլէ էհլի խըզըբէ վէ վա-
դուֆ ճանիպինտէն, իւմղա վէ թախ-
թիմ օլունարագ, պիրը դէթա տաբէ-
թի թարաֆէյնէ վիրիլտիգտէն սոնրա,
մահքէմէնէ իթա օլունտաճադ, վէ ա-
նընն իւզերինէ թարաֆէյն մահքէմէնէ
ճէղպ, վէ մուհաքէմէյէրի էքսէր օյա-
նտաճադ սըբ։ Էհլի խըզըբէ ու վա-
դուֆտուն, մահքէմէճ գաթ օլունա-
դուֆտուն, մահքէմէճ գաթ օլունա-
ճադ իւճրէթ վէ եահօտ նէվմիյէէսի
իւ, տաղաագընտան մէտաբիֆի զարուրիյ-
նէէսի, հագդըդը չըդտան թարաֆա րիա-
ճաու իթմէք իւղրէ, էվվէլ էմիրտէ քէշ-
ֆի թալէպ իտէնատէն ալընտաճադ սըբ։
64. Դանատնէն վէ նէղամէն մէմուա-

(1) Ահատոի ֆրանճէյա, թարաֆէյնատէն պիրին։
(2) Գարաճէօ, եաղընըզդ, ագրապալըզդ։
(3) Մէ՛սրնէտ, խաթիատա իտէն։
(4) Թահղի՛ր, թէրթիպ իթմէք, եաբմագ։

վէ տատալը ուժուվիյէէէ մուղայիը,
վէ տաայիշի ուժուվիյէի մուխթլ օլմա-
ճան, վէ չէրայիթի դանուպիյէէ վէ
նիղամիյէէէ մուվաֆֆըգ օլան մուգա-
վէլէ սէնէտլէրինին ահքամը մէրի վէ
միւթէպէէր տատ օլունուր. ֆագաթ,
պու միսիլու մուգավէլէթի, եաղընըզ
ադաը իսկա իտէնլէր հագդընտա միւ-
թէպէէր օլուպ, իսկատը օլմաճանլարա
շիւմուլի օլամազ։ Վէ ահէրին հուգուգ
վէ մէնաֆիինէ թէճաւուզ իթմէզ։

65. Էնանայի մուհաքէմէտէ, զաթի
քնաթիպլէրի, մահքէմէ րէյիսիյէէ ա-
ազայի մէվճուտէնին էտամիսինի, վէ
թէրճիւման վար իսէ անըն տախի խա-
մինի, վէ թահրաֆէյնին, վէ շուհուտ
իգամէ օլունմուշ խսէ, անլէրին տախի
իամ ու չէօհրէթ վէ թահրիյէէթլէրի
իյէ իֆատէլէրինի, վէ թահրաֆէյնատէն
իպդագ օլունան էվրագ վէ սէնէտա-
թրն իճռագընա կէօրէ այհինէրինի,
եահօտ խիւսուսալըընը, վէ տավահա
թէտպիճ իտէն ահվալըն թահրիհի վու-
գուի, վէ մահքէմէճ ճէրիհան իտէն
թէտադդագաթ վէ միւդաաբէթաթ, վէ վի-
րիլէն հիւքմ ու գարարը, պիրը վա-
բագայի մախսուսէ իւղէրինէ զագաթ ու
թէրգրիմ իտէրլէր։

Իչպու զագաթ վարագաագը, նիհա-
եէթի իւչ կիւն զարֆընտա, րէյիս վէ
տաղայի մէվճուտէ հուզուրունտա լէ-
տէլ գրատ (1), ճէրիհանը մատտէէէ
մուվաֆֆըգ օլտուդու թատտիգ օլունա-
տուգտան սոնրա, պիհթէպնիզ (2),
դիլրի, րէյիս վէ տաղայի մէվճուտէ
վէ զագաթ փահմիյի թահրիրնատան
իսկա օլունուր։

Պիր տաժանըն մուհաքէմէտէ, պիր
կիւնտէ իսիմատ պուլմատըդ, վադթը
ախէրի, վէ եահօտ պագը թէտադդգա-
թա, վէ իսիմատ վէ իսիմիշտա թէ-
պլիդ օլունտուդու հալտէ, մուախ-
խարէն ճէրիհան իտէճէք մուտատէթթի,
վէ լահիդ օլաճագ գարարլար տախի,
մինվալի մէչրուհ իւղրէ, միւթէսէլլէ-
լէն զագաթ վէ թահրիը, վէ իրամըն
թէսվիտա վէ թանզիմինէ էտաս իթթի-
խազ գըլընըը։

Զագաթ վարագաագընըն փեաֆֆէ-
սի, նիսմէթօլու պիր վարագայի մախ-
սուսէտէ, պիր սիհագտա, վէ տէֆ-
թէր թուհթուլաճագ սուրէթտէ իս-
թինսյ օլունուրագ, այթը այտա պիր
քերրէ ճիլտէթսիրիլիպ, զագաթ ճէ-
րիհանի իթթիհազ օլունուր։

66. Գարարը գարինէ այէյհինէ, տա-
վանըն սագլ հիւքմինատէն սոնրա խա-
թիճաֆ օլունագպիլէճէկի միսիլու, խա-
թիճաֆ ֆասընտա պէէան օլունաճա-
գը վէճհլէ, գագլ ել հիւքմ տախի խա-
թիճաֆ օլունմասը ճայիզ սիր. պի-
նատէն այէյհ, տաւանըն բույէէթի էս-
նատա, էօյէ պիր գարար վէրիլիպ-
տէ, թարաֆէյնատէն պիրի իչպու գա-
բարը խաթիճաֆ իտէճէկինի պէէան
իյէ, տաւանըն թէէխիրի բույէէթինի
թալէպ իտէր խսէ, խաթիճաֆ մահքէ-
մէսինէ միւրաճաատի իյէմէք իւղրէ,
պիր հաֆթա մէհլ վիրիլէրէք, օլ գա-
բարը գարինէյի միւթէգամինին, քէն-
տիսինէ պիր գէթա իտամ իթա օլու-
նուր. էկէր խաթիճաֆ մահքէմէսի,
մահքէմէյի իպթիհատիյէէնին պուլունա-
տուդու չէհիրտէ տէյիլ իսէ, մէհլի
մէղքիւր իւղէրինէ, պէհէր այթը տա-
ատի իչէն, իքրիշէր կիւն զամմ օլունուր։

Իտամըն իթա վէ թէպլիդի թարի-
խինատէն իթթիպարէն, մէհլինն խիթմաթ-
նա գատտը, խաթիճաֆ խաթիատասընըն
վիրիլտիկնէն սիսպէյնին պիր իտամ ու
իտապէր իպդագ իթմէզ իսէ, իտամինէն
թալէպի իւղէրինէ, ճէղպ օլունարագ,
տավահա տէվամ օլունճագագընը. չու
գատտը փի, մէհլ ինգրզտասը իյէ, տա-
վահա տէվամ օլունտուդու էճնատէ,
խաթիճաֆ օլունտուդու իսպագի օլու-
նուր իսէ, խաթիճաֆընն նէթիճէյի գա-
բարընա ինթիզար օլունաճագ սըբ։

(1) Լէօեէլ էրտե, օգունտուգտան սոնրա։
(2) Պէր ըէպէէչ, պէհեագա չէքիլէրէք։

Լ Ա Հ Ի Գ Ա

—

Տաավինեին բուլեէթի էմնատա հասալ էլ իճալ վիրիլէն գարարլար տէօրթ նէվ օլար. պիրինճիսի, գարարը իտատի. իքինճիսի, գարարը մուվազդաթի. իւչինճիսիս, գարարը դարինէ. տէօրտինճիսիս, գարարը գաթի տիր։

Գարարը իտատի, տավանըն թահզըդ վէ բուլեէթինի թէսհիլ, վէ նէթթիճէյի հիւքմինէ իտատ իտէն պիր թէսպիհի միւպէյնին օլան գարար տըր (1)։

Գարարը մուվազդաթի, տավա սուբէթի գաթիյեէտէ ֆազլ ու հիւքմ օլունմազատան էվվէլ, մուվազդաթէն իթթիհատ օլունմասը լազըմ կէլէն պիր թէսպիհի միւթէզամմին գարար տիր (2)։

Գարարը գարինէ, տավանըն բուլեէթինի թէսհիլ, վէ նէթթիճէյի հիւքմինէ իտատ իլէ պէրապեր, իլղու հիւքմինն նէ օլաճաղընը, հէման իհտիերէն պիր թէսպիհի միւպէյնին գարար տըր (3)։

Գարարը գաթի տահի, տավաեը ֆազլ իտէն, եանի տավա անընա մահքէմէտ խիթամ պուլան գարար տըր քի, նիհայէթի հիւքմ տամէք տիր։

Կէրէք գարարը իտատի, վէ կէրէք գարարը մուվազդաթի, տավանըն հիւքմինատէն սոնրա, օլ հիւքմ իլէ պէրապեր իսթինաֆ օլունապիլիր, եօգսա պէր իսթինաֆ օլունամազ էվվէլճէ օլունամազ։

67. Պիր տավանըն տէրճէյի քիֆայէտէ թահզըդ վէ թէզադդը օլունտուղու, մահքէմէճէ անլաշըլըպզատա, մուրաֆանըն խիթամ պուլմուշ օլտուղու բէյիս թարաֆընատան իֆատէ օլունաճազ, վէ պատհու թարաֆէյն, հիչ պիր պէհանէ իլէ, իրատը քէլամ իտէմէհիպ, ֆազաթի, պազը իհթիրազաթը վազըասընը միւչիր, տերհալ րէայիսէ, պիր միւզաքէմէ վիրէպիլճէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Էպապը հէյէր պէեանընդա որը։

68. Հէր միւտտաի, տավասընը իսպաթա մէճպուր տուր, ֆազաթի մէճէլէյի Ա֊հքեամը Ա֊ալիյեէնին պին սէքիզ եիւզ ոն եէօհինճի մատտէսի մուճիպինճէ, միւտտաի ալէյհ իդդար խաէբ խսե, իդդարընլա էլզամ (4) օլունուր, վէ իսպաթատան աճիզ դալան թարաֆ, խասհինէ եէմին վիրտիրէպիլիր։

69. Կէրէք միւտտաի ալէյհին, վէ կէրէք վէքիլինէն, հուզուրու հաքիմատէ իդդարը միւթէպէր տիր, ամմա, հուզուրու հաքիմընէն պաշգա պիր մահէլլէ, միւտտաի ալէյհին իդդար իթմիշ օլտուղու, հադդընտա տէրմիեան օլունան իտտաանընէն իդամէյի չուհուա (5) էլէ իսպաթը մէհամու (6) օլմազ, ֆազաթի, օլ իդդարընն սըհհէտ տօլաեը չէրիք օլտուղու իտտաա օլունան չախսընն, չէրիք օլտուղու հադդընտա վիրիլէն գարարլար տըր քի, օլ քիմսանէ եէմին իթմիզ իսէ, ալէյհինէ հիւքմ օլունաճաղը, վէ օլ չախսընն չէրիք օլմասը, չէրքէթին տէյնինէն մահքեմէյնէթի միւթէէլլիմ օլաճաղը միւլապէսէյէլ, դիքր օլունան գարարլար, պատհու վիրիլճէճք հիւքմիս իհտատա իթթիրիր։

(1) Մէսէլա, պալէատէ պէեան օլունտուղու իւզրէ, պիր տավանընն միամէյհիզերէ հավալէ օլունմասը, վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան ադաբընն քէչիք ու միւսայեէնէ խիլմէսի հադդընատա վիրիլէն գարարլար, գարարըր իտատի տիր։

(2) Մէսէլա, միւնազի իւն ֆիհ օլան էչխանընն մահզուր վէ եա թէէլլիքէյէն վ գաեէյի իչին, մուվազդաթէն մուհաֆազա ալթընա ալընմասընա գարար վիրիլմէսի կիպի։

(3) Մէսէլա, պիր քիմսէնին լիւզումու թահլիֆի, վէ պիր վերքէթ ադորն տէյնինուէն թէինէ տէէլէթի խաէր էմնատան պուլունուր խսե, մէսմու օլուր, հուզուրու հաքիմին զայրի մահէլլէտ, վէքիլին իդդար իթմիշ օլտուղու խտտասը մէհամու օլմազ։

70. Իդդարընն չէրայիթի ու ահքամի, մէճէլլէյի Ա֊հքեամի Ա֊ալիյեէտէ, 1572 ինճի մատտէսինէն, 1612 ինճի մատտէսինէ գատար միւնտէրիճ օլան ահքամա թէվֆիղ օլունուր։

71. Ա֊հքեամը Ա֊ալիյեէնին, քիթապը իդդարընտա մուհարրեր օլտուղու իւզրէ, միւտտաի ալէյհին խզասբյտա միւմզի, վէ եա մէօհրիւ իլէ մահթումի օլան սէնէտաթի իլէ, թիւճճարընն միւթէտտիյեէ օլան տէֆթէրլէրինտէքի գուեուտա, իդդարը պիլ քինաեէ օլուպ, թագրիրի չիֆահի հիւքմինտէ տիր։

Սէնէտաթը պոյնէ գէլտի

72. Թէահիւտաթի վէ մուգավէլաթը չամիլ օլան սէնէտաթի, իքի նէվ օլուպ, պիրինճիսի թանզիմ օլունտուղու մահէլլէտ, մէճմուրինի մահտուսէտի թարաֆընատան, րէսմէն վէ նիզամէն թաատիպ օլունմուշ օլան սէնէտաթը որը քի, պունլարա սէնէտաթը րէսմիյեէ, վէ իքինճիսի, մէճմուրու մահտուսու թարաֆընատան թաատիպ իթթիրիզիյեէ տէ, ատէ իհզա վէ միւրիւ չամիլ պուլունան սէնէտաթի որը քի, պունլարա սէնէտաթը ատիյեէ սէնիյիր։

73. Վազիֆէսինէ այիտ օլմահան պիր մէճմուրուն, թաատիպ էյլէ մուտտատադ, վէ եահոտ մէճմուրու մահտուսունուն ուսուլի թաատիպտէ դուտուրու մուհադդադ օլան պիր սէնէտա, թարաֆէյնին իհզասընա միւմզի, եահոտ միւհրիւ իլէ մահթումի օլտուղու հալտէ, ատի սէնէտա սահըլընը։

74. Սէնէտաթը րէսմիյեէ թէահիւտա խսէն իքի թարաֆըն վէ վարիսլէրինին, վէ եէրինէ գայիմ օլանլարըն հադդլարընտա միւթէպէր օլուր։

75. Էչխասը միւթէատտիտ պէյնինտէ պէր վէճհի պալէա պիր սէնէտի րէսմի թանզիմ վէ թաահհի (1) օլունտուգտան սոնրա, վէ եահոտ թանզիմ օլտուղու սըրատա, էչխասը մէրգումէտէն պազընընըն, մէգբիւր սէնէտի րէսմինին մէճմուի ահքամընը, վէ եահոտ ահքամինատան պազընընը ֆէսխ (2) իթմէք իւզրէ, պէյնլէրինտէ խաֆիէն (3) վէ մուազզատէն (4) թանզիմ իթմիրլէրի մուգավէլաթի, եաղընըզ քէնտիլէրի, եանի դիքր օլունան մուգավէլաթը խաֆիյեէյի իմզա խտէն քիմէհանէլէր հադդընտա մէրի օլուպ, էչխասը սայիրէ հադդընտա միւթէպէր օլամազ։

76. Թարաֆէյնի միւթէահհիտէյնպէյնինտէ, քէնտի իմզալարը յլա միամզի, վէ եահոտ քէնտի միհիւրլէրինյէ մահթումի օլուպ, ֆազաթի, րէսմէն թաատիպ գելմէնամըշ օլան սէնէտաթը ատիյեէ, իմզա վէ եա թահթիմ իթմիհինի թաատիպ խաէր, վէ եա իմզա վէ խաթէմ անըն իմզա վէ խաթէմի օլտուղու, մահքեմէճէ թահադդուդ էյլէր խսե, օլ սէնէտա սէնէտաթը րէսմիյեէ կիպի միւթէպէր թուրտուր։

77. Քէնտի միհր վէ եա իմզասը յա ատի սէնէտա թահրիր իթմիշ օլան պիր չախս, սէնէտի մէգբիւր քէնտինինէ խալազ օլունտուգտա, միհր վէ իմզասընը վէ հազրընը իպրար վէ եահոտ ինգիլար իթմէկէ մէճպուր տուր. իթմէ յիպտաէ, մունսէրիճ (5) սիւբութ խաէր խսե, միւնքիր (6) ատտ օլունուր։ Լաբին իչտու միհր վէ իմզալար վազի վէ մուհարրիրլէրինին վարիսլէրինէ վէ

(1) Թ֊ռ֊ք, ալմազ վիրմէք։
(2) Յէ֊ֆ, պօզմազ, պօչ դըլմազ։
(3) Ա֊ֆէյէ, կիպլիհէկ։
(4) Մ֊ռ֊ղ֊ռ, միւչավէրէ իթմէք։
(5) Մ֊ռ֊հէրրէ, խսար, ինաա խաէրէք։
(6) Մէ֊ռ֊ռէ, ինքնար խտհմ։

եահօտ եէրլէրինէ գայիմ օլանլարա իպրաղ օլունտուգտա, իգրար վէ եահօտ ինքեարա մէճպուր օլմահրպ, խոթէրլերը խսէ, ինքեար ու իգրար, վէ եահօտ եալընզ օլ խռզա վէ միւհրիւն սբհհէթի վէ սաէմի սբհհէթի քէնտիլէրինճէ մէճհուլ օլտուգունու, լիֆտաէ վէ թիդքեար խոէրլերը։

78. Պիր սաէմ, վիրտիկի սէնէտտաէ օլան խաթէմի վէ խռզասընը, վէ խաթէթընը ինքեար խաէր խսէ, վէ եահօտ վարիսլերի վէ եա եէրլէրինէ գայիմ օլանլար թարաֆընտան թանրեամա տրգլարը պէեան օլունուր խսէ, օլ խռզա վէ եահօտ խաթէթ ու խաթէթսիզ ֆռսլը մախտուսունտա պէեան օլունաճաղը վէճհլէ, թէհգըդ վէ մուգապէլէսի լազըմ կէլիր։

Պէյնէռռա ոայէ Ռէվոոտ

79. Պէյնինէ իւչ դրամտըր. պիրինճիսի, չահաէթի վէ էրինճիսի, հիւճճի (1) խաթէթիյէ, իւչինճիսիս, գաբինէյի գաթէթիյէ սիր։

80. Սէնէտաթա բաղթը իրֆ (2) ու ատաթ օլան հէր տիւրլիս թէհլիւտաթ վէ մուգավէլաթ իլէ, չիրքէթ վէ էլթիհզամ, վէ իպրաղա տայիր օլունտա, պէշ պին ղուրուշտ միւթէճաւիզ օլան խոտաալար, սէնէտ իլէ խսպաթ օլունմադ լազըմ տըր։ Խուսուսաթը մէգբիւրէնէ տայիր պիր սէնէտէ գարշը տերմիեան օլունան տավա, պէշ պին ղուրուշտ թէճաւուզ էթմէմէկ հալտէ պիրէ, սէնէտ վէ եահօտ միւտտաի ալէյհին իպրար վէ եա տէֆթէրիյէ խսպաթ օլունմադ լազըմտըր։

81. Սէքսէնինճի մատտէտէ պէեան օլունան ուսուլ վէ դայիտէ, կիւղէշթէնին բէկս իւլ մալէ զամմըյէտ, վէ եահօտ էսասէն խոտաա օլունան պիր գաչ գալէմ մէպլաղըն պիրլէշմէսիյէ, հասըլ օլան մըգտար, պէշ պին ղուրուշտ թէճաւուզ էթմէ պիրէ, ճարի վէ մէրի օլուր։

82. Սէքսէնինճի մատտէտէ պէեան օլունան ուսուլ ու դայիտէ, ահվալը աթիյէտէ ճարի օլմահրպ, իգամէյի չուհուտա իլէ խսպաթը միւտտաա օլունմադ ճայիզ տիր։ Ահվալը մէղպուրէ տաիսի, մէվտտար աթիյէտէն իպարէթ տիր։ Պիրինճիսի, ղէվճ վէ զէվճէ, վէ ուսուլ վէ ֆիւրու, վէ պիրատտեր, վէ հէմշիրէ, եա պունդարընն եվլատլարը, վէ եա բէտեր վէ մատեր վէ հէմշիրէսի, վէ դաէրն բէտեր, վէ դաէրն վալիտէ պէյնինտէ օլան մուամէլէթ։ Իքինճիսի, պիր սէպէպի էզթըրարիտէն (3) տօլաըը, եահօտ գանունէն մադպուղ օլան էսպապա մէպնի, սէնէտ արմադ միւմքին օլմահան իտտաալար։ Իւչինճիսիս, տաէրին եէսիտէ օլան սէնէտինի գազաէն զայիֆհիշ օլմասը։ Տէօրտինճիսիս, թարաֆէյն պիր գարիյէտէ օլուպ տա, օլ գարիյէտէ սէնէտ եազապիլիր պիր քիմէնինէնին պուլունմամասը տըր։

83. Իգամէյի չուհուտա իլէ խսպաթը միւտտաա իտէճէք օլան քիմէնինէ, էվվէլ էմրէտ իգամէ իտէճէկի չահիտլերին իամ ու չէօհրէթի վէ մահէլլի իգամէթլերինի, վէ պունդարտան պաշգա, չահիտի օլուպ օլմասըղընը, վէ օլտուղտա թադաիրտէ, քիմզէր օլտուղտա, վէ պունդարը նէ վազդէթ իգամէ իտէճէկինի, հուղուրու մահքեմէտէ, վէ խասմի մուվաճէհէսինտէ պէեան իտէրէք, իչպու լիֆտէսի, վէ անըն իւղէրինէ խաթիման չուհուտա իչին թայինի օլունաճաղ կիւն, զաղթ ու թահրիր օլունտուգտան սօնրա, վիրիլճէք գարար, թարաֆընէ թէֆհիմ (4) օլունուր։

84. Շահիտ իգամէսի իչին վիրիլէճէք մէհլ, էկէր շահիտլերին իգամէթինկանը մահքեմէնին պուլունտուղու չէհր վէ գաասպատա, վէ եա պիր գարիյէտէ խսէ, իւչ կիւնտէն ոն պէշ կիւնէ գաասը տըր, վէ էկէր ախեր պիր չէհր վէ գաասպատա, վէ եա պիր գարիյէտէ խսէ, մահէլլինին պատը (1) մէսաֆէսինէ կէօրէ, մահքեմճէ թայինին օլունուր։

85. Շահիտլեր, մահքեմճէնին վէ թարաֆընէն հուղուրունտա, այրը այրը խաթխա օլունուր, ֆագաթ, հէր պիր շահիտ, խաթխա օլունմադտան էվվէլը իամ ու չէօհրէթի պիս սիւալ, միւտտաինին մուգաատէմա պէեան լյէֆիկի քէսանտան օլտուղու թէհմադգուդ խաէր խսէ, խաթխա օլունուր, վէ իւլա (2) խաթխա օլունմազ։

86. Եէվմի մուայէնէտէ, չահիտլերին պիրիսի կէլիպ ատ, տիկերինին էսպապը միւճապերէ վէ մէշրուատա մէպնի կէլէմէտիկի թէհմադգուդ խաէր խսէ, կէլմիշ օլան չահիտ, պիլ խաթխա, տիկերի իչին պիր վատէտի գալընէ թայինին օլունուր։

87. Շահիտին խասթա օլմասընտան, վէ եահօտ թայինէճի նիսատէն օլուպ տա, մազիրէթի (3) մէշրուատընտան տօլաըը, չահատէթինին իգամէթինկանհընտատ խաթխա վէ թահրիրի թազպպ օլունուր խսէ, օլ չահիտին լիֆտատաթընը ահզ իմանը վէ թահրիրի իլէ միւտտաի ալէյհին պիր մահքեմէյի չէրիյէ վէ նիզամիյէտէն սուրէթի գաթէթիյէտէ վիրիլիպ, թատնի վէ թէզվիրատէն միւպէյրա (4) օլան իլամընը օլարադ, պունդար, միւպաշթու (5) միւտտաաէտ քաֆիի ատտ օլունուր։

91. Գարինէյի գաթէթիյէ, մէճլիլէյի ահքամը Սալիյէէնին պին եէսի եիւզ գըրդ պիրինճի մատտէտինտէ մուհարրըր օլտուղու իւղրէ, հատտը եագըինէ պալիպ օլան էմարէ (6) տիր։

Թահէյիւլ ոայէ Ռէվոոտ

92. Իտտաասընը խսպաթ իտէմէէն թարաֆա, թալիպի թահլիֆ օլուպ

(1) Հէֆճճ, հէօճճէթլէր, տէվիսէր։
(2) Իրֆ, սօնրատան պիլմէքլիք։
(3) ԻշՌբբոր, մէճպուրիյէթ, նաչարլըզ։
(4) Թէֆհիմ, խոպէր վիրմէք։

(1) Պատ, ուզագլըզ։
(2) Վէ էլլա, զլտատ հալինտէ։
(3) Մատէրէ, նօղիր պէնտը։

(1) Մէֆհումը, խալի, պէրի վէ արի օլմագ։
(2) Սէնտուբէ, սապէթ օլմագ։
(3) Նէմրէ, էլտրէթ, ալէամէթ։

օլմասըզը պիս սիւալ, թալիպ օլուբ իսէ, միւտաաի ալէյհ թահլիֆ օլունուր։

93. Եէմին, հուդուրու մահքեմէսէ վէ մուվաճէհէյի խասամա օլուր։

94. Եէմինի գապուլ, վէ իճրա, վէ նախօա գապուլ վէ իճրասընաան խմ թինա, պիզզաթ միւտաաի ալէյհէ րաճի օլուպ, վէքիլինին գապուլ վէ իմթինաի միւթէպէր տէյիլ տիր։

95. Եէմին խէճէք օլան քիմսէնէ, քէյֆիյէտ օլմագ, վէ էա թայիֆէյի նիսաէն օլուպ տա, մաղիրէթի մէշրուտսը պուլունմագ կիպի պիր սէպէպտէն տօղաըը, մահքեմէսէն պաշգա պիր մահէլլէ թահլիֆի լազըմ կէլմիյի թագտիրսէ, ճանիյի մահքեմէսէն պիր նայիպ, էանի պիր մէսմուր իլէ պիր զաթ թայիֆին վէ իլտաճ իլէ, իսաան տախի հաղըը օլտուղու հալտէ, թահլիֆ իմթիրիլիր։

96. Թահլիֆէ տայիր մուամէլաթը տայիրէսէ, մէճէլլէյի Ա.հքեամը Ա.մլիյէհէնին պին եէտի եիւզ դըրդ իբնի ճի մաատէսինէն, պին եէտի եիւզ էլլի պիրինճի մաատէսինէ գաատը, միւնաէբիճ օլան ահքեամա թէվֆիգ հարէքէթի օլունաճագ տըր։

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊ

Թէոէլէէբ էօբէ -- էօբիմ պէնէնըդա տըր։

97. Պիր քիմսէ քէնտուսէ տիվ օլունան իսաթթ ու իսաթէմի ինքեար իսէր իսէ, պէր վէճհի ահի, օլ իսաթթ ու իսաթէմ թէադըդ, վէ եախօա քէնտիսի իսթիքթաա (1) օլունուր։ Վէ պիր միւթէվէֆտա տիվ օլունան իսաթթ ու իսաթէմ, վէրէսէսի թարաֆընաան ինքեար օլունուր իսէ, եալըզ թէադըդ վէ թահլիֆ օլունուր. չէօյլէ քի, թարաֆէյինին իսթիքթաադըյսա, վէ իսթիքթաադ իսէմէոիլէրի հալտէ, մահքեմէսէ իսէ նէֆիյը էհլի իսըպրէ պիլ ինթիխաալ, պու իչէ նէզդըրէթի իմմէք իւզրէ, տաղտաան պիզդրէթի տահի մէհմուր իսիվը, վէ օլ պաալի տահի մէհմուր իսիվը, միւտաէ եաբըլտաճագ դարտընամէյէ, միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտին հալի իլէ, էհլի իսըպրէնին էտամիսի, վէ քէյֆիյէթի ինթիխաալը տահի տէրճ օլունուր։

98. Րէտաի տաղա հադգընաա օլան գահտէ, տալիֆ իւլ պէեան մէհմուր վէ էհլի իսըպրէ հադգընաա տահի ճարի տիր։

99. Մէհմուր օլան տաղա ճանիպինտէն թայիին օլունաճագ եէվմ ու տաաթտա, միւտաի վէ միւտաի տաթտա, միւտաի ալէյհ հաղըը օլտուղուրը հալտէ, էհլի իսըպրէ պիլ ինթիխաալ, պիրինճիտա օլտուղուրը հալտէ, քէնտիսինէ էա լունմատըզը հալտէ, օլ էաղը իլէ մուզաըրըլտաղ, օլ էաղը իլէ մուզաըրըլտաղ, օլ էաղը իլէ մուդահէսէ վէ թահլիֆ օլունուր։

Էմրի թահլիֆտաէ (2) էտաս վէ մըդէտաս թուխուլտաճագ էվրադ հադգընտա, թարաֆէյն ինթիխաադ իտէմէ տէքլէրի հալտէ, մէհմուրսըն, չէտաընը թահլիֆ տաա իտէճէկի էվրադ, էվվէլա մահքեմէ վէ եախօա մէհմուրու մախսուս հուդուրունտա թաատիֆ օլունմուշ, վէ եախօա հուդուրու մահքեմէսէ տաավիճէ տայիր էվրադ իւրինէ վաղ ու թահրիր գըլընմըշ, էանի, սէնէտտաը ըճմալկէտէն մուտտուտա օլմուշ օլան էվրադտաա մուհաարըր վէ մէվզուի խահթէմ վէ խմիտտան, տանիճա, եաղըսը թահլիֆ օլունտաճագ քիմէնճէնին, տէվլէթի մէհմուրկէյհէթինէ էքըն եաղմըշ օլտուղու էվրադը ըճմալկէտէն, սալիտա, միւտայի ալէյհ թահրաֆընաան խմզա վէ

(1) Խրնէ՛ոտ, եաղը եապաըրմագ։

(2) Թ-ըղէ՛, գարշըլաշըրմագ։

թահթիմ օլունտուղու էդրար ու իթիրաֆ օլունան սէնէտտաըը տտիկէտէն իսպարէթի տիր։

Միւտտայի ալէյհին միւնքիր պուլունտուղու տտի պիր սէնէտտէքի խահթէմ վէ խմզա, քէնտիսինին օլտուղունա, մուգտտտէմա պիր մահքեմէ թարաֆընաան հիւքմ խիլմիյ օլտա պիլէ, մէտարը թահթիպ օլունուր։

100. Էտտաը թահթիպ իթթիխաադ օլունան էվրադ, մէէմուրինի տէվլէթտէն, վէ եախօա ահատտի նատտէն պիրինին եէմինտէ պուլունտուղու հալտէ, վադթի մուտտէնտէ թահթիպ օլունտաճագ մահէլլէ կէթիրիպ իրտէ իթմէլի տիր։

Էվրադը մէղրիբէնին նադի միւմքին օլմագը, վէ եախօա ատհատը, տիկէր պիր շէհր ու գասապատա միւդիմ օլտուգլարը հալտէ, մէէմուրուն թագրիրի իւղերինէ, թահթիպը խահթէ ու խահթէմ խուսուսունուն մահքեմէսինէ իճրասը զըմնընտա, մահքեմէ թարաֆընաան պիր իլմա վիրիլիպիլիր։

101. Ինքեար օլունան խահթ ու խահթէմ, մէշհուր (1) վէ միւթէաարիֆ (2) օլտուղու հալտէ, միւթէպէր թուխթուլուր։

Խահթ ու խահթէմին մէշհուր վէ միւթէաարիֆ օլմասը, սահիպինին պէյնի էլ նատա, խահթ ու խահթէմինին մահլումու մնատրուֆ պուլունմասը տըր։

102. Էտտաը թահթիպ իթթիխաադ օլունտաճագ էվրադ օլմագը, վէ եախօա օլուպ տա տէրքէճէյի քիֆտաէտտ պուլունմատըզը, վէ խահթ ու խահթէմ մէշհուր ու միւթէաարիֆ օլմատըզը հալտէ, էհլի իսըպրէ թարաֆընաան թէրքիպ օլունտաճագ իպտարէլէրէ, միւնքիր օլան քիմսէնէէ եաղը եադըրըլտաղ, մուտտէնտէ վէ թահթիպ օլունուր։

103. Միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտտին տիվ եաղըլտըղընը, վէ եախօա միւտտահի ալէյհին օլ սէնէտտէ վադը խահթէմ վէ եա խմզա իթտիհկինի կէօրէնլէր իսէ, հադգդտաթի հալին զահիրէ իխտտաճընա մէտար օլտավիլէճէք վուդտահտան խտապէրտար օլանլտրըն իֆտտէյէրի խահիմա, վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտտա քէնտիլէրինէ իսպրագ վէ իրտէ իլէ, սուրէթի իֆտտէյէրի, պիհթտահրիր, քէնտիլէրինէ խմզա իթտիրիլիր։

104. Թէադըդտաթը վադրա խիթտմընտա, սուրէթի ճէրէեանընը, վէ ինքեար օլունան խահթ ու խահթէմ, միւտտահի ալէյհին օլտուգ օլմասըզընը միւպէյեին պիր դրթա թագրիր պիհթտանգիմ, մէէմուր օլան տաղա վէ էհլի իսըպրէ թարաֆընաան թահթիմ, վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտլէրիլէ պէրատպէր, մահքեմէեէ իթտա վէ թագտիմ օլունուր։

105. Միւնազի իւն ֆիհ օլան սէնէտտ, ինքեար իսէն տտամ թարաֆընաան իսմզա վէ թահթիմ օլունտուղու թահադգուդ վէ թէպէյեիեն իթտիկի հալտէ, իսաամինին պու եիւզտէն վադը օլաճագ մէսարիֆինին թագմինի իլէ տախի մահքեմ օլուր։

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄՍԻՍ

Զուրը -- դիեն պուէլտըքտա պույը ճէվապ

106. Պիր չէյին իսմալը, վէ եախօա միալիմ իւլ մըդտաար էշհանըն պիր մահէլլի մուտտէնտէ իթտա վէ թէխմիի զըմնընտաա, ագտ ու թանգիմ օլունմուշ օլան պիր մուգտավիլէյի մախսուսէ ահքեամընըն տտէմի իճրասընտաան, վէ եախօա իճրասընըն թէէխխիրինտէն տօլաըը, միւթահիւտտէն իստտաա օլունան թագմինտի խուսուսու, միւթահիւտտէն թաահիւտ իլլէտիկի մաատէնին իճրասը իլէն, տիկէր թարաֆտան

(1) Մէշհուր, չէօրէթ պուլմուշ։

(2) Մէ-ըհէոըէֆ, պիկիմիչ, մաիուսմ։

ուսուլի խղրէ, ըէամէն պիր բրօթէսթօ վարագասը իլէ, եանի թէնպիհնամէ իլէ, վէ մէվզուի ըէամիսի մարիֆէթիյլէ, իլմիար ու թէպլիղ դըլընմասըդճա, լազըմ կէլմէզ։

107. Ամբլ մուդավիլէ սէնէտիսնէ միւթահիւտ օլան զամ, վաահէնին ինդըզասընտա, թաահիւտ իյլէտիկի չէկի իֆտա իլմիէտիկի հալաէ, իլմիարա հաճէթ օլմագսըզըն, վաահէյի մուայէնէնին ինդըզասը, իլմիար վէ թէնպիհ մադամընտա ատտ օլունճաճզընա տայիր, մուդավիլէ սէնէտիսնէ պիր չարթ մէվճուտ իսէ, օ չարթ մուճիպինճէ, վաահէնին ինդըզասը բրօթէսթօ, եանի իլմիար մադամընտա թուիթուլաճադ տըր։

108. Պիր միւթահիւտ, թաահիւտիւնիւն ատէմի իճրասընտան վէ եահօտ թաահիւտիւնիւն թէէխխիրի իճրասընտան տօլայը պիր կիւնա հէյլէսի օլմընճը օլտա տաիխ, լազըմ կէլէն զարար ու զիեանը թազմին իլմէկկէ մահքիւմ օլար, ֆագաթ, թաահիւտիւնիւն ատէմի իճրա վէ եա թէէխխիրի պիր սէպէպի իլթիբարընտա կէչմիշ եան պիր սէպէպտէն նէշէթի իլմիչ իսէ, օլ վաղըթի մահքիւմ օլմազ։

109. Միւթահիւտ, թաահիւտիւնիւն հէյլէէկ միւպէյնի օլմաճարագ, իճրա իտէմէտիկի թազտիրատէ, քէնտիսինտէն ալընմասը լազըմ կէլէն թազմինտի, տիկէը թարաֆըն, տօղրուտան տօղրուճա իլմիչ օլտուղու մըդտարը մաարուֆ զարար ու զիեանտան իտտըրէթ տիր։

110. Մուդավիլէնին ատէմի իճրասը, միւթահիւտիւն հէյլէ վէ տէսէսէնտէն նէշէթի իլմիչ օլտուղու թազտիրատէ, միւթահիւտիւն վիրէճէկի թազմինտի, ատէմի իճրա քէյֆիյէթինտէն աօլաէը, տիկէը թարաֆըն տօղրուտան տօղրուճա վուգուպուլան զարար, վէ մահրումի գալընըղը քէարընըն իֆտասընտան իտտարէթմիր։

111. Տէրունի մուդավիլէյտէ, թարաֆէյնտէն հէր գանղիսի թաահիւտիւնիւ իֆա վէ իճրա իտէմէզ իսէ, տիկէը թարաֆտան թազմին օլարագ, պիր մուայէնէ միգտար մէպլաղ վիրմէսի պէէան ու չարթ գըլընմըշ օլտուղու հալտէ, անտէն զիեատէ վէ նօգսան վիրիլմէսի ճայիզ օլմազ։

112. Ագճէ թէէխխիրէսինտէն իտտարէթի օլան թաահիւտտի իճրասընըն թէէխխիրինտէն տօլայը, թազմինտի լազըմ օլարագ, եալընըզ, վէ բէսիսէ մայիլ, չէհրի եհվազտէ պիրտէն, կիւղէլթէսինէն իֆտասը հիւքմ օլունուր։

Իչզու ֆայիզ խուսուսու, տաէնն պիր կիւնա զարարա տիւչար օլտուղունու իսպաթա մէճպուր օլմագաընըն հիւքմ գըլընըր. վէ պիր տէյնն սէնէտիսնէ ֆայիզ մուդավիլէյսի օլմատըղը հալտէ, օլ ալաճաղընն կիւմատըղը հալտէ, օլ ալաճաղընն կիւմատըղը հալտէ, թէնպիհնամէ(²) իլէ թալէպ օլունմուշ իսէ տէ, թէնպիհնամէ թահրիխինտէն, վէ օլունմամըշ իսէ, խաթիտա պուլդուրմուսուրը թարիխէյէրինտէն հիսապ օլունմագ լազըմ կէլիր։

ՖԱՍԼԸ ՍՍ.ՏԻՍ

Մէսաֆաորը էպիէոէյեէ պէեռնըդա տըր

113. Պիր տաէանըն բույեէթի իչին, պիր մահքէմէյէ արզուհալ վիրիլիպտէ, մուդատտէմճէ օ տաէա իչին, տիկէը պիր մահքէմէյէ տաիխ արզուհալ վիրիլմիշ, վէ եահօտ տաէանըն տիկէը մահքէմէյտէ բույեէթի օլունան աիէր պիր տաէանա թէէլլիւգի պուլունմուշ օլտուղունու պէեռան իտէրէք, իչին էվվէլքի մահքէմէյէ հավալէսինի, թարաֆէյնտէն պիրի, էսասը տաէանա կիրիչիլմէզտէն էվվէլ թալէպ իտէր, վէ մահքէմէճճէ, գանունէն գապուլի լազըմ կէլիր իսէ, հավալէսինէ գարար վիրիլիր. ֆագաթ, մահքէմէնին ատէմի սալահիյէթի իտտասը միւթէէնա տըր։

114. Տավէթիյէ բուսուլալարը, վէ էանայի մուհաքէմէտէ, թարաֆէյնին գանունէն միւպաահէլէ իտէճէքլէրի էվրագ իչինտէ, միւնաէբիճաթընըն պիթլանընը(¹) մուճիպ օլաճագ գուսուր պուլունտուղու սուբէթտէ, սարլ տաէանա պաչլանմազտան էվվէլ էթիբաղ օլունմագ լազըմ տըր. ասլընա իթիբաղ օլունուր իսէ, մէսմու տէկիլ տիր։

115. Մէճէլլէյի ահքամը Ալֆիյէնին 1637 ինճի մատտէիինտէ մուհարբէը օլտուղու վէճհիլ, հինի մուհաքէմէտէ պուլունմալարը մէչրութի օլան էչհատտան մատտա պիր մատտէտէ, միւտտաի ալէյհ իսպիթապի մուհաքէմէտէ օլ տաէանան տօլայը պիր չահսը սալիսէ բևճմա հագգ ու սալահիյէթի օլտուղունու իսպաթ իլէ, օլ չահսըն մահքէմէճէ ճէլլ ու իհգաըրընը թալէպ իտէր, վէ միւտտաի տաիխ, իչզու սալահիյէթի տէֆ իտէմէզ իսէ, չահսը սալիս(²) տաիխ, պիր միւտտէթի գալիլէտէ(³) ճէլլ ու իհգաը օլունուր։ Վէ չահսը սալիս իլէ օլան տաէա, տաէայի տալիյէ իլէ պիրիիքտէ բույեէթ ու հիւքմ օլունմագ միւմքին իսէ, իքիսի պիրտէն ֆասլ օլունուր. միւմքին տէյիլ իսէ, եէկտիկէրինտէն պիրի թէֆրիգ, էվվէլ էմիրտէ, տաէայի տալիյէ, վէ պատէհտա տաէայի հատիսէ, պաչգա պաչգա ֆասլ ու իրամ իտիլիր։

(¹) Պէ՞նըլան, պաթըլ, պօչ օլմագ։
(²) Ո՞ւխ, իւչ քունճիւ։

(³) Գա՞լէլ, ազ։
(⁴) ՊէՌ ԲԷՐ՞Ե, իսի թարաֆտան բագի օլմագ։

(¹) Ագվ ԷՐՒԵ, իւզերինէ աթմագ։

(²) Թէնպէհնաճէ, բրօթէսթօ։

ՖԱՍԼԸ ՍՍ.ՊԻ

Մ՞ահաէնդրա գրնաաէէ գեվոդը ջրէ

116. Պիր տաէանըն հիւքմ տէրէճէսինէ կէչտիկի, եանի թարաֆէյնին իֆտասընտը իտիմամ պուլուպ, մասլահաթ մահքէմէճճէ միւզաքերէ օլունաճաղը, րէյիսի մահքէմէ ճանիպինտէն թարաֆէյնէ թէֆհիմ օլունտուգտան սոնրա, վուգուի վէֆաթ, վէ եահօտ զամ վէ սրֆամճա թէէպպիլաթ, իլլամըն սուտուրի թէէպպիղնէ մանի օլմազ։

117. Թարաֆէյն պէյնինտէ օլան պիր տաէանըն բույեէթ օլունտուղու էնտաատէ, պիր չահսը սաէէ, օլտաէա միւտտաիէլէ իմմէբ հագգ ու սալահիյէթինի միւպէյնին ուսուլի վէճհիլէ, պիր արզուհալ թազտիմիյլէ, մուհաքէմէտէ պուլունմասընը թալէպ իտէր, վէ հագգը միւտտաիէլէնին, թարաֆէյն մուվաճէհէնտէ, իսպաթ իտէր իսէ, գապուլ օլունուր. անճագ, իչզու միւտտաիէլէ, հիւքմ օլունմագ հալինէ կէլմիչ օլան տաէայի տալիյէնէնին իտտիրընը թէէխխիր իտէմէզ։

118. Մահքէմէյէ արզուհալ վիրէն, ալթը այ մուհաքէմէյէ մուրաճաաթ իմմէդ իսէ, գէչը օլունան արզուհալ պամթալ իտիլիր. վէ միւճէտտէտէն արզուհալ վիրմէտիքճէ, տաէայը իթթիմամ օլունմագ։

119. Էանայի մուհաքէմէտէ, թարաֆէյն պիմ թէէրազի(¹) տաէաէր թէէրը վէ թէէխխիր իտէպիլիր. ֆագաթ, պու հալտէ, մահքէմէյէ պիր պէեռանտամէ իթթասընա մէճպուր տուրլար։

(³) Գա՞լէլ, ազ։
(⁴) ՊէՌ ԲԷՐ՞Ե, իսի թարաֆտան բագի օլմագ։

ՊԱՊԸ ԽԱՄՈՒՆ

ԱՀՔԵԱՄԸ ԻՊԹԻՏԱՅԵՑԻ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏՐՐ։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

ՀԻՒԱՆԴ ՀՆՉՈՒՄԷՆ ՀԱՓՓԸՆԱ ՊԱՐ։

120. Մուրաֆաա խոթամ պուլտուգտա, թարաֆէյն տիշարըեա չըդարըլարագ, հէյեէթի մահքէմէ, հէումեն, ըթայի հիւքմէ միւգթէփիր իսէ, ըէյիս, աաղաներն ըէյլէրինի թօրլար, վէ էկէր ըթայի ըէյտէն մուգաատէմ միւզաքէրըէեէ լիւզում կէօրիւլիւր իսէ, հէյեէթի մահքէմէ, միւզաքէրէ օտասընա չէքիլիր։

121. Միւզաքէրէ օտասընտա, ըէյիս վէ եախօտ թարաֆըտան թայեվին խաճէկի ատա, միւտտահինին խաթխտասըլյա, իսպաթը միւտտաա գրըն նընտա խպրագ էյլէտիկի սէնէտաթըն մէֆահիմինի (1), վէ էրտա էյլէտիկի էտիլլէնի (2), վէ միւտտահ ալէյհին իֆատաթընը, վէ եախօտ տէֆինի (3), իճմալէն (4) թէքրար էյլէտիքտէն սօնրա, իճապը պիլ միւզաքէրէ, հէյեէթի մէճլիս ըթայի ըէյտէ միւգթէփիր օտասընա ավտէթլէ, սուրէթի հիւքմ ու գարարը, ըէյիսի մահքէմէ, ալէնէն թարաֆէյնէ պէհան խաբ. վէ էմնայի միւզաքէրէյտէ, պիր կիւնա գարար վիրիլէմէմիշ իսէ, պէհանը հիւքմ մատտէսի իյնի, պաշգա կիւն թայնին, վէ թարաֆէյնի թէֆհիմ օլունարագ, օլ կիւնիւն վիրուտինէ գատար օլան միւտտէթտէ, պիլ միւզաքէրէ, տավա հիւքմ ու գարար ալնընա պըրնը։

122. Միւզաքէրէ քէյֆիյէէթի եանէ իթթիֆազ օլունան հիւքմիւն թաֆսիլաթը, վէ իլէլ(5) վէ էսպապը, վէ մէվատտը գանունիյէէսի, նիհաէէթի իչ կիւն զարֆընտա թահրիր, վէ 65 հինէի մատտէտէ մուհարրէր զապթա իլավէ օլունմագ չարթրյլա, սուրէթի հիւքմ ու գարար մութ թատարէն, տէֆթէրի մախտուտունա հէման գայտ իլէ, ըէյ վիրէն ըէյիս վէ ատզա թարաֆընտան իմզա օլունտուգտան սօնրա, թարաֆէյնէ պէհան օլունուր։

123. Վիրիլէճէք հիւքմլէր, ըէյիս իլէ պէրապէր պիլ ճիւմլէ աաղաներն իթթիֆագ, վէ եա էքսէրիյէէթի ատրասընյա, եանի մէճմութինին նրսֆընտան դիէտատէսինին, պիր ըէյտէ պուլունմասընյա հասըլ օլըր։

124. Միւթէատիիէն (6) իթթիլաֆը (7) ատրա վուգուխնտէ, ըէյիսին վէ եա բիէտատէթէ գայիմ օլան զաթըն պուլունտուղու թարաֆ, էքսէրիյէէթ գաղանմըշ իթթիզար օլունուր։

125. Թարաֆէյնտէն պիրինին թահլիֆի լիւզումունա գարար վիրիլմիկի հալտէ, գանդի մատտէլէր իւղերինէ թահլիֆ օլունաճաղը, վէ նէ սուրէթահլիֆ էէմին իտիլէճէկի, մուսարրահէն (8) թահրիր օլունտուգտան սօնրա, մուճիմճէ իթրա իթտիրիլիր։

126. Զարար ու զիեան թաղմինի տավա օլունուպ տա, պուննուն քէյֆիյէէթ վէ միւֆրէտատըը պիլի թէտգրզ ասըլ տավա իլէ պէրապէր հիւքմ օլունամընշ իսէ, պաշդաճա հիւքմ օլունմագ իւզրէ, միւտթէտի թարաֆընտան միւֆրէտատէ տէֆթէրինին մահքէմէ էէ իթտաը պէհան ու թէհնիհ օլունուր։

127. Մէտեունտան զարարտատէ օլըլուպ տա, սահիհէն պիր հալի միւզաչիդատա պուլունտուղու թահագգուգ վէ թէպէյնէն իթտիկի, վէ թէտկիյէէն իթտիկի, վէ իսպէ, իսկ իլէլ, էսպապըը, էօղիւրլըը, ատպէպլէր։

(1) Մէֆահիմ, մէֆհումլար։
(2) Իպթալ, տէվրլէր։
(3) Տէֆթ պավա ՝ՐՈԹ, օլունան տավարը հէրբիր։
(4) Իտմալ, խիյտա։ հէ չալըշմագ։
(5) Իլել, էսպապըը, էօղիւրլըը, ատպէպլէր։
(6) Մէ-ՐԷ-ՎԷ, միւտավի, պիր հալտէ օլմագ։
(7) ԻհՐՒՆԼԸՓ, ուեուչմամագ, զըտտա օլմագ։
(8) Մուսաբրահ, աչիգտար սուրէթտէ։

հէյի տէյն իչին, քէնտիսինէ պու հալտէն տօլայը, միւթէակ(1) պիր մէհլ իթտասը, մահքէմէճէ միւնասիպ կէօրիւլտիկիւ հուլտէ, ասըլ տավանըն հիւքմիւլէ պէրապէր, վիրիլէճէք մէհլին մըդտար վէ սէպէպլէրի, իլտմա տէրճ օլունուր։

128. Մէտեունտուն մալի, տիկէր աալաճագլըլարընըն խթիտասըյա սաթըմըշ, վէ եա հալի իճլաս վուգուպ պուլմուշ, վէ ֆիրար իտիպ տէ ալէյհինէ զրէապէն տավա օլունմուշ, վէ եա տաեինինէ պա սէնէտ վիրմիշ օլտուղու թէէմինաթա խալըլ կէթիրմիշ օլըր իսէ, թէէմիյէէյի տէյն իչին, պիր մէհլ իսթիհսալինէ նայիլ օլամանաճաղը միսիլլը, իթթա օլունմուշ օլան մէհլտէն տավի իսթիճատէ իտէմէզ։

129. Պիր տավայի ասլիյէէնին բույէէթի էանասընտա, ծնա միւթատալիճ պիր տավա թահատտուա իթմիշ իսէ, մահքէմէ իբհսինէ պիրտէն, պիր իլամ իլէ հիւքմ իթմէկէ մէճպուր տուրանճագ, իբհսինէ պիրտէն հիւքմ օլունամատըղը, վէ տավայի ասլիյէէնէ հիւքմ օլունմագ, տավայի հատիսէնին հիւքմինէ միւթէվագքիճ պուլունտուղու հալտէ, օլ տավայի հատիսէի ֆասլ իտիպ, պատէհու ասըլ տավանընն իճապընա պագաճագ տըր։

130. Վագը օլան իտտաա, պիր սէնէտի ըէսմի, վէ եա մէտեունտուն միւթէրիճ(2) օլտուղու պիր թատահիա, վէ եա իսթիճաճ օլունմամըշ օլան պիր հիւքմիւ սաալըդ իւղերինէ միւէսսէս օլտուղու հալտէ, ծնա տայիր հիւքմ լահիգ օլտուգտան սօնրա, իսթիճաճը իչին իսթիտտա օլունսա պիլէ, իտտաայի մէդքիւրուն հիւքմ ու գարարըը յլա պէրապէր, մուվագգաթան իճրասընա հիւքմ օլունամպը. ֆագաթ, պու հալտէ սահիպ իտտաատան քէճիլ եա թէէմինաթը գավլիյէ ալընըը. վիրէմէտիկի սուրէթտէ, մահքիւմէտէ էմանէթէն պիլի թատոփլ, մահքէմէտէ էմանէթէն թէվգրճ օլունուր։

131. Պիր իտտաա, 130 ունճու մատտէտէ պէհան օլունան խուսուսաթի իւղերինէ միւէսսէս օլմանըշ տա, իճրասը միւսթաճէլ պուլունտուղու հալտէ, մուվագգաթան իճրասը ճայիզ օլուպ, ֆագաթ, տաեին, թալէպ էյլէտիկի չէյին բէտտի զըմընտա, քէֆալէթի միւթէպէրէ իրաեէ իթմէտիկճէ, մուվագգաթան իճրասը հիւքմ օլունամագ. միւսթաճէլ օլան մէվատտա, իսթինաճա տէկին թէէմիր իճրասընտա մաղարրաթ, միւթէհագգըգ պուլունան խուսուսաթտան իպտարէթ տիր։

132. Եիւգ օֆուզունճու, վէ եիւգ օֆուզ պիրինճի մատտէլէրտէ պէհան օլունան իճրայի մուվագգաթ, նէֆսի ագար տավալարընտա հիւքմ օլունամագ։

133. Մահքէմէ հիւքմ էյլէտիկի մատտէնին, մուվագգաթէն իճրասընը տավի պէրապէրճէ հիւքմ իթմէտիկի սուրէթտէ, արթըգ մուսախարէն, տիկէր պիր գարարըա հիւքմիւնէ միւգթէփիր օլամաճըպ. ֆագաթ, թարաֆէյնտէն, հէր գանդիսի թալէպ ութէր իսէ, մահքէմէ յի իսթինաֆտա, եվվել պէ էվվել, իլտմըն իճրայի հիւքմիւնիւ թալէպ իտէպիլիր։

134. Տավասընտա հագգսըզ չրգան եշսաա, բրօթէսթօ, վէ իսթիտտա, վէ իլամ խարճլարը, վէ սայիր նիզամէն մագպուլ օլան տավա մէսարիֆինի թէէմիյէէճէ մահքիւմ օլաճագ իսէ տէ, հէր հալտէ, վէ հաթթա զիրը օլունան խարճ վէ մէսարիֆ, տիկէր թարաֆրն զարար ու զիեանընա մուգապիլ թուԹուլմագ իւզրէ հիւքմ օլունտա պիլէ, իչտա հիւքմիւն, մուվագգաթէն իճրասը թէճմիզ օլունամագ։

135. Հէր պիր տավանըն հիւքմ ու գարարը, թէֆհիմ օլունտուղու թա-

(1) Մէ-ՐԷ-Թէ, իթթիսալ, գարար իւզրէ։
(2) Մէ-ՐԷՒՃ, իթթիրաֆ, իպգրար իտիճի։

րիխտէն ելթիպարէն, նիհաեէթ ան պէշ կիւն զարիքնատա, իլամը թանղիմ վէ ելթա օլունմազ լազըմ կելիպ, իչպու միատեէթտէ չըդմաեաճազ օլուր ի-սէ, թէէվխիրինէ սեզէպ օլանլար մէ-սուլ թուլթուլուր:

136. Հիւքմ իլամլարը ֆասըլնատա մուհարրեր զաղիթը տալա վարագալա-ըընա մուխաղըդ, վէ վիրիլէն հիւքմիւն իչէլու էսպապը իլէ, մէվատաը գանուս նիյեէսի, վէ օլ հիւքմիւն թարիխի ի-թասը իլէ ելթիֆագը, վէ եա էքսէ-րիյեէթի տարա իլէ վիրիլտիկինի մու-թէզամինն օլմազ լազըմ կելիպ, պու-նուն միավէտտէսի գալմէմ ալընա-բազ, վէ ըէյես վէ ապզայի մէվճու-տէ հուզուրունատա լէտել դրաէ թաս-տիգ գըլընըզդատն, վէ սէբեպսիճի մատտէտէ մուհարրեր օլատուղու վէճհ-լէ, տէֆթէրի մախսուսունա դայա վէ թէմհիր օլունատուգատն սոնրա, վա-րագալի սահիհէ իւզերինէ պիթթէպ-եիղ, մահքեմէնին միւրուլլէ մէմ-հուր (1), վէ ըէյեին իմզասըլլա միւմ-զի օլարագ, մահքեմիճհէ վիրիլիր: Վէ պիր գրթա նեուսէէ յի մուսատտագա-սը, մահքեմ ալէյհէ թէպլիղ գրլընըր:

Իլամլարըն թէպլիղի քէյֆիյեէթի, տավէթի բուսուլալարընըն թէպլիղի հագգընատրի ուսուլէ թէվֆիգան, մահքեմ ալէյհին պիզզաթ քէնատի-նէ, վէ եախօա իդամէթկեատընա ի-թասընատն խպարէթ օլուզ, օլ վէճհ-լէ միւպաշըր մարիֆեթիլէ, պիթ-թէպլիղ, այընաճազ իլմ ու խապեր տաքի մահքեմէ քեաթիպի թարաֆըն-ատն, պատէթթատիգ, մահքեմիճհէ եէտնէ վիրիլիր, վէ հէր պիր իլամ պու վէճհլէ թէպլիղ օլունմատրգճա, հիւքմի իճրա օլունմազ:

137. Մահքեմ ալէյհ, միւթէատ-տիտ օլատուղու հալատէ, հէր պիրինէ պաշգա պաշգա, պիր սուրէթ թէպ-լիղ օլունուր. չու գատար քի, պիր չիրքէթ ազասը իսէ, միւտիրինէ, վէ ու-մում պիր գարիյեէ էհալիսի իսէ, պիր գրթա սուրէթ, վէքիլ իլէ մլխթարա իթա օլունատուգատն պաշգա, պիր սու-րէթ, գարիյեէնին մէճմուի նատա օյան պիր մահքեմէնէ թատալիգ օլունուր:

138. Տավատընատա հագգատղ չըդան թարաֆ, տավանըն մէսարիֆաթընը թէէսիյեէնէ մէճպուր սուր. ֆա-գաթ, տավանըն պիր գրամընատա, միւս-տահ, վէ տիկէր գրամընատա միւտահ ալէյհ հագգատղ չըդար իսէ, օլ հալ-ատ մէսարիֆի վագրա, թարաֆէյ-նէն միւշթէրիքէն ավզ ու խաթիֆա (2) օլունուր:

ՖԱՍԼ. ՍԱՆԻ

Հիւքմ գրթատ գէհատէ գէհատէտա գոր

139. Պիր տավանըն լուլեէթի իչին թայեին օլունան կիւնատ, ուսուլինէ թէվֆիգան, տավէթ գրլընան միւս-տահ վէ միւտահ ալէյհին իչինի, վէ եախօա վէքիլլէրի, մահքեմէնէ կէղ-մէմելէրի հալատ, մուախարէն պի-րի կելիպ ատ, խասմինին միւճէտատ-էն տավէթ վէ իհզարընը թայեպ խոնճեէնէ գատար, տավա թէէվխիր օլունուր:

140. Թարաֆէյնատէն պիրի կելիպ-ատ, տիկերինին կելմէմէսի մէվանիի (3) տահիհէատէն նէչէթ իթտիիկինէ, մահ-քեմէ գահիպ (4) օլուր իսէ, տավանըն լուլեէթի տիկեր պիր կիւնէ, վէ եկեր կելմեէնէնին մատղիրեէթի (5) աղլըբա պիր խասմալուղ կիպի պիղզաթ կել-մէկէ, վէ եախօա վէքիլ թայեին վէ իրսալ իթմէկէ մանի օլուր աէրէճէ-տէ պիր մատղիրեէթի մէչրուէ իսէ, օլ մադիրեէթ էսպապընըն իմտիֆահ-նէ (1) գատար, թէէվխիր օլունուր. պէր միվալը մուհարրեր, մադիրեէթի տահիհէ վէ մէչրուէ (2), մահկեմէ մըխ-թարընատն, վէ եախօա իբի իւչ նէչ-ֆեր մահկեմէ միւթէպէլլէրինատէն պիր դրթա իլմու խասլերըէ, մահքեմէնէ պէեան օլունմազ լազըմ կելիր:

141. Մահքեմէնէ կելմէմէսի մէվա-նիի տահիհէատէն նէչէթ իլլէտիիկինէ, մահքեմճէ զէհապ օլունմատան, վէ եախօա մատղիրեէթի մէչրուէտէն մահքեմէնի իսապերատար իթմէկէն, վէ եախօա վիրիլէն մէհլին լազըզատընատա տախի, մահքեմէնէ կելմէկէն չախս, միւթէմէդրիսա (3) տատ օլունուր:

142. Մահքեմէնէ կելմէքատէն թէ-մէդրիսա (4) վէ իմամինա իթմիղ օլան թարաֆ, միւտահի օլատուղու հալատ, միւտահի ալէյհ, քէնահ ալէյհինատ օլան իտատատա ճէվապ վիրմէկէ մէճ-պուր օլմագաբղըն, հագգը մահաքե-մէնին, մուվաճճահէն սիւբհանինէ տայիր պիր գարարը զրեատալի թալեպ վէ թահսիլ իտէպիլիր:

143. Հագգը մահաքեմէնին մու-վաճճահան սիւբհանի, միւտահի թարաֆընատն վիրիլէն իսթիտանըն իսթիալինէ պէրապէր, վաճգա պու-լան քեաֆիֆի մէսարիֆին, վէ միւս-տահ ալէյհ թարաֆընատն պու եհիճ-ատէն սոլաեը վաճգաի իսապաթ օլունա-սը սոլաեը վաճգաի իսապաթ օլունա-պիլէճէճը զարար ու զիհանըն թազմի-նէ, նիհատէն իպարէթ օլուզ, եօգսա հագ-գը տավա վէ մահաքեմէճի իսդաթ իտէմէզ:

144. Մահքեմէնէ կելմէքատէն թէ-մէդրիսա վէ իմամինա իտէն թարաֆ, միւտահի ալէյհ օլատուղու հալատ, քէնահինէ իւչէր կիւն միւտահիդէ իս-քինճի, վէ եինէ կելմէկիկի թագտիր-ատ իւչիւնճիւ ատֆա, պիր վարագալի տավէթիյեէ իրսալ օլունարագ, իչպու տավէթիյեէ վարագասընատա թայեին օլունան կիւնատ տախի կելմէզ, վէ վէքիլ կէօնտերմէզ իսէ, միւտահինին թալեպիյլէ, մահքեմէ օնա պիր վէքիլ թայեին, վէ միւտահինին տավա վէ պէյինէսինի իսթիհսա իտէճէկի թահ-րիր վէ իհթար օլունուր. չու գատար քի, միւտահի ալէյհ մահքեմէնին պու-լունատուղու չէհր վէ գատապատա տէ-կիլսէ, միւտահիի մէզպուրէ գահտէ-սինէ թէվֆիգան, թէմհիտ իսիկիր:

145. Եհզ գրրգ տէօրտինճի մատ-ոէտէ պէեան օլունան իչինճի վա-րագալի տավէթիյեէ թէպլիղ օլու-նուպ տա, միւտահի ալէյհ կելմէտի-կէ, վէ վէքիլ կէօնտերմէտիկէ, վէ միւտահի տախի հիւքմի ղրեատալի վի-րիլմէսինի թալեպ իմտիկի թագտիր-ատ, արթըգ մահքեմէ, միւտահի ա-լէյհին հուզուրունու մուհաճգատա ի-տեպիլէճէք պիր քիմսեէի վէքիլի մու-սէխխիր նատպ իտիպ, մուվաճճէհէսին-ատ, միւտահինին տավասընը, ուսուլի վէճհլէ, բուլեէթ ու ֆասլ իտէր, վէ իլամընը թանղիմ վէ իմթա իլլէր. վէ օլ հալատ, մահքեմ ալէյհին եալընըզ տէֆթի տավատա հագգը գալըր:

146. Վէքիլի միւսէխխիր, միւթէմէր-լիսին հուզուգունու մուհաճգատա ի-տեպիլէճէք տէրէճէտէ, տավանըն մու-թէպլիղ օլատուղու, ահքեամը գա-նունիկէ վէ նիզամիյեէնէ վագըճի օլ-մասը լազըմ կելիպ, մահքեմէ հէլթէ-թինին խարիճինատ օլմազ իւզրէ, պու-նուն ինթիհսապ ու թայեինի, մահ-քեմեէ այտա տիր, վէքիլի միւսէխ-խիրէ, մուհաբէմէտէ հէր գաչ կիւն պուլունուր իսէ, պէհէր կիւն իչին էլ-լի զուրուչու թէճավուզ իթմէմէք իւզ-րէ, մահքեմէճէ, միւնասիպ միգտար իճրէթ տախի, պիթթայեին, իլամա տէրճ գրլընըր:

147. Վէքիլի միւսէխխիր (5), ան-

(1) Մեհմետ, միհիբլէնմիշ:
(2) Խոճէֆ, թէմամէն արմագ:
(3) Մենէնի, մանիսէր, էնկիւլեր:

(4) Զահէպ, զահիպ օլմագ, պիր զանն ու ի-թիգատա գայիլ օլմագ:
(5) Մուազզեֆ, էօզիւր, սէպէպ կէօսթէրմէք:

(1) Իհտիֆ, տէֆ իթմէք:
(2) Մեէրոո, չէրիսթա մուեթտզգ:
(3) Մե-ԷՒեէրրէո, իհատ խոճէի:

տավէթիյեէ վարագասընատա թայեին օլունան կիւնատ տախի կելմէզ, վէ վէքիլ կէօնտերմէզ իսէ, միւտահինին թալեպիյլէ, մահքեմէ օնա պիր վէքիլ թայեին, վէ միւտահինին տավա վէ պէյինէսինի իսթիհսա իտէճէկի թահ-րիր վէ իհթար օլունուր. չու գատար քի, միւտահի ալէյհ մահքեմէնին պու-լունատուղու չէհր վէ գատապատա տէ-կիլսէ, միւտահիի մէզպուրէ գահտէ-սինէ թէվֆիգան, թէմհիտ իսիկիր:

145. Եհզ գրրգ տէօրտինճի մատ-ոէտէ պէեան օլունան իչինճի վա-րագալի տավէթիյեէ թէպլիղ օլու-նուպ տա, միւտահի ալէյհ կելմէտի-կէ, վէ վէքիլ կէօնտերմէտիկէ, վէ միւտահի տախի հիւքմի ղրեատալի վի-րիլմէսինի թալեպ իմտիկի թագտիր-ատ, արթըգ մահքեմէ, միւտահի ա-լէյհին հուզուգունու մուհաճգատա ի-տեպիլէճէք պիր քիմսեէի վէքիլի մու-սէխխիր նատպ իտիպ, մուվաճճէհէսին-ատ, միւտահինին տավասընը, ուսուլի վէճհլէ, բուլեէթ ու ֆասլ իտէր, վէ իլամընը թանղիմ վէ իմթա իլլէր. վէ օլ հալատ, մահքեմ ալէյհին եալընըզ տէֆթի տավատա հագգը գալըր:

146. Վէքիլի միւսէխխիր, միւթէմէր-լիսին հուզուգունու մուհաճգատա ի-տեպիլէճէք տէրէճէտէ, տավանըն մու-թէպլիղ օլատուղու, ահքեամը գա-նունիկէ վէ նիզամիյեէնէ վագըճի օլ-մասը լազըմ կելիպ, մահքեմէ հէլթէ-թինին խարիճինատ օլմազ իւզրէ, պու-նուն ինթիհսապ ու թայեինի, մահ-քեմեէ այտա տիր, վէքիլի միւսէխ-խիրէ, մուհաբէմէտէ հէր գաչ կիւն պուլունուր իսէ, պէհէր կիւն իչին էլ-լի զուրուչու թէճավուզ իթմէմէք իւզ-րէ, մահքեմէճէ, միւնասիպ միգտար իճրէթ տախի, պիթթայեին, իլամա տէրճ գրլընըր:

147. Վէքիլի միւսէխխիր (5), ան-

(4) ԹէՀրրէո, իհատ իթմէք:
(5) Վէ-էլլէ Գ-ուէԷԷէր, մահքեմէ քարաֆըն-ատն թայեին գրլընան վէքիլ:

ճագ, տավատա ղայիպլէն հուգու-գունու մուհաֆազա իչլն, հէր տիւրլու միւտաֆաատա պուլունմասը լաղըմ կելիպ, միւտաէինն իտտաասը-նը էգրար վէ էթիրաֆ իտէմէդ, վէ միւտտաէինն իսպաթտան ածիղ գալ-սըղը թագտիրտէ, իչպու վէքիլի միւ-սէխսիրլ, եէմին թէվէճճիւհ էթմէդ։

148. Մ[illegible]ատտաի ալէյհ մահքէմէնէ կելիպ տէ, իտտայի վագըա ճէվապ վիրմէեէրէք սիւքիւթիւնտէ իսրար իտէր իսէ, մէճէլլէյի Ա.Հքեամը Ա.տ-լիյեէնին 1834 իւնճիւ մուտաէսինտէ մուհարրէր օլտուղու վէճճլէ, միւտ-տաիտէն պէյհինէ թալեպ օլունուր, վէ միւտտաի ալէյհ սիւքիւթ էթմէ-յիպ տէ, պիր կիւնա մուաղիրէթի սա-հիհէ վէ մէչրուասը օլմագսըղըն, մահքէմէնէ տուրուշմագտան թէմէր-բիւտ վէ իմթինա էյլէր իսէ, քէնտի-սինէ իքինճի վէ իչիւնճիւ վարագայի տավէթիյնէ կէօնտէրիլէրէք, եէնէ թէ-մէրրիւտ էյլէր իսէ, վէքիլի միւսէխսիր թայեէնիյլէ, հագդընտա հիւքմիւ ղը-եապի վիրիլիր, վէ պու թէմէրրիւտ վէ իմթինա միւտտաի թարաֆընտան վագը օլտուղու թագտիրտէ, հագ-դընտա մահքէմէնէ կելմէքտէն իմթի-նա իտէն միւտտաիլէր միսիլու մուա-մէլէ օլունուր։

149. Թարաֆէյն մուվաճէհէսին-տէ լահիդ օլան հիւքմլէր նէ սուրէթլէ թէպլիղ օլունուր իսէ, ղըեապէն լա-հիդ օլան հիւքմ վէ գարարլար տա-խի, մահքիւմ ալէյհ թարաֆընտա օլ սուրէթլէ թէպլիղ օլունուր. էկէր պիղդաթ չախսը մահքիւմ, վէ եա ի-գամէթկեահընտա քիմէնէհի պուլու-նամաեարագ, հիւքմ վէ իլամ քէն-տիսինէ վէ եախօտ իգամէթկեահընտա թէպլիղ օլունմագ միւմքին օլամագ ի-սէ, օլ հիւքմ վէ իլամըն սուրէթի, մագպուղ սէնէյի ախղ իլէ, մահքէ-լէսի մլիմթաբընա թէպլիմ օլունարագ, տիկէր պիր սուրէթի տախի, մահքէմէ տիվանխանէսինէ թագլիդ, վէ պա-ղէթաեա տէրճ ու թէնվիդ իլէ իլան օլունուր։

150. Հիւքմիւ ղըեապինին թէպլի-ղի թարիխինտէն էթիպարէն, օթուղ պիր կիւն միւրուր էթմէտիքճէ, իճրա-սըղ ճայիղ տէյիլ տիր։ Մէկէր քի մու-սը ճայիղ տէյիլ տիր։ Վագտաթէն իճրասընա տախի հիւքմ օլունմուշ օլա։

ՊԱՊՐ ՍԱՏԻՍ

ՊԱՏԻՒ ՀԻՒՔՄ ՎԱԳԸ ՕԼԱՆ ԻՏՏԱԱ ՎԷ ԻԹԻՐԱՁԼԱՐՂՆ Ա.ԴՍԱՄԸ, ՎԷ ՍՈՒՐԷԹԻ ԲՈՒՅՑԵԹ ՈՒ ՖԱՍԼԸ ՀԱԳԴՂՆՏԱ ՏՂՐ։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Հէ-ւդ ղըեապէ է-ղէբէնէ, ուէֆէ ուա-լո, եանի էրնէրաշ-ալէ հէ-ւմ պէեանընտա ուըր։

151. Մ[illegible]ատտաի ալէյհ հագդընտա, ղըեապէն հիւքմ լահիդ օլտուղու հալ-տէ, իչպու հիւքմի ղըեապի ալէյհի-նէ իթիրազ իտէպիլիր։

152. Իթիրազը ալէյհ հիւքմտէն միւ-րաա, ղըեապէն օլունան հիւքմ ու իւ-լամըն իճրասընա մուխալիֆէթլէ միւտ-տաիւնին տավաասընը տէֆի իթմէք, վէ իչպու հիւքմիւ, գանղի մահքէմէ վիր-միշ իսէ, անտէն բիւճուք էյլէմէսինի թալեպ իթմէքտէն իպաբէթ տիր։

153. Ղըեապէն օլունան հիւքմ ու իլամըն թէպլիղի թարիխինտէն իթի-պարէն, օթուղ պիր կիւն միւրուրինէ պարէն, օթուղ պիր կիւն միւրուրինէ տէկիւն, իթիրազ օլունմասը ճայիղ օ-լուպ, անտէն սօնրա տէֆի տավա իս-լուպ, անտէն սօնրա տէֆի տավա իս-լուպ, անտէն սօնրա տէֆի տավա իս-թիհսալսընը, դագպուղ օլունմագ. վէ օ հալտէ, հիւքմի ղըեապի, հիւքմի վէ-ճահի հալինի քէսպ իտէր։

154. Եիւղ էլլի իւչիւնճիւ մատտէ-տէ պէեան օլունան միւտտէթ զար-ֆընտա, եիւղ էլլի պէչինճի մատտէ-տէ մուհարրեր օլան չէրայիթէ թէվ-ֆիղան, վուգու պուլան իթիրազը ա-լէյհ հիւքմ իսթիտասը, լահիդ օլան հիւքմիւն իճրասընը թէէխիր իտէճէք. ֆագաթ, եիւղ էլլինճի մատտէ մու-ճիպլինճէ, մուվագգաթէն իճրասընա հիւքմ վիրիլմիչ իսէ, օլ հալտէ իճ-րասը, թէէխիր օլունմաեագագ տըր. մա մաֆիհ, հիւքմիւն իճրասը, թէէ-խիր օլունտուղու հալտէ, իչպու իլամ մուճիպլինճէ, սահիպի հագդ օլան թա-րաֆ, հուգուգունուն վիդաեէսի զրմ նընտա, հաճզ իթտիրմէք կիպի, թէ-տապիրի լազըմկ իթթիխազ իթմէկէ, հագդը օլաճագ տըր։

155. Իթիրազը ալէյ հիւքմ, մահ-քիմլէհ թարաֆընտան սէպագաթ իտէն տավաեը, վէ անըն իւզերինէ զրեապէն լահիդ օլան հիւքմու իլամը տէֆի վէ ճէրհ իտէր էսպապ ու իլէլի միւհթէվի պիր գըթա արզուհալ էլէ օլուր։

Վէ իչպու արզուհալ, տօղրուտան տօղրուեա մահքէմէնէ վիրիլիր. զիբր օլունան հիւքմ ու իլամըն իճրասը զրմ նընտա, թէպլիղ վարագասը իւզերինէ մահքիւմ ալէյհ թարաֆընտան, տէֆի տավա իտէճէկինի միւպէյեին պիր չէրհ եազըլըզը հալտէ, մագպուղ օ-լուր իսէ տէ, թարիխի չէրհտէն սէ-քիզ կիւն զարֆընտա, վէ իճապը թագ-տիրինտէ, իչպու միւտտէթէ, մահէլ-լին պատիյեէթինէ կէօրէ, պէհէր ալթը սաաթտա, կէլինէճէք մէսաֆէ իչին, պիր կիւն զամմ ու իլավէսիյլէ, հասըլ օլաճագ էյտամ իչինտէ, իթի-րազ հիւքմ արզուհալընը թագ-տիրմ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, իթմէ-տիկի սուրէթտէ, անտէն սօնրա վիրի-լէճէք իսթիտասը մագպուղ օլմահա-ճագ, վէ իճրասը խուսուսունա տա-խի տէվամ օլունաճագ տըր։

156. Իթիրազը ալէյ հիւքմ արզու-հալը, միւթէրիղին խասմի թարաֆը-նա, պիրա թէէխիր թէպլիղիյլէ պէրա-պէր, իհզար ֆասլընտա մուհարրեր ուսուլէ թէվֆիղան, թարաֆէյն, մահ-քէմէնէ թայեէին օլունան կիւնտէ կէլ-մէլէրի իչին, տավէթիյնէ վարագա-լըըլլա տավէթի օլունուր։

157. Թայեէին օլունան կիւնտէ, թա-րաֆէյն մահքէմէնէ չաղըըլըզ, էվ-վէլ էմիրտէ, իթիրազը ալէյհիւքմ իս-թիտասը, նիղամընա մուվաֆիզ օլուպ օլմագըղը, վէ վագթին տախիլպ ի-տիմէտիկի, րույեէթ վէ մուայեէնէ օլունուր։

158. Իթիրազը ալէյ հիւքմ իսթի-տասը, նիղամընա թէվֆիղան թան-ղիմ, վէ վագթի մուայեէնինտէ թագ-տիմ օլունտուղու թահագգուգ իտէր իսէ, գագպուղ օլունուր, վէ օլ հալտէ, տէֆի տավասը, ուսուլ վէ գավահին-նէ թահթալիգան, կէրէք օլ կիւնտէ, վէ կէրէք եէվմի ախէրտէ, պիլրույեէ հիւքմի էվվէլ թաատիգ, վէ եախօտ ճէրհ ու իպթալ, վէ եա թաատիլ ու իպլահ օլունաճագ տըր. չու գատար քի, ղըեապէն օլունան հիւքմիւն բէսմ ու մէսաբիֆի, ղըեապէն մահքիւմ օլ-մուշ թարաֆընէն, հէր հալտէ իւհտէ-սինէ պըրագըլաճագ տըր։

159. Իթիրազը ալէյ հիւքմ մատ-տէսինին մուհաքէմէսի իչին, թայեէին օլունան կիւնտէ, միւթէրիղ օլան ա-տէմ, եէնէ մահքէմէնէ կէլմէտիկի հալտէ, իսթիհսանընէն բէտտինէ գա-րար վիրիլիր. վէ օլ պագտէ, վիրիլ-ճէք իլամ ալէյհինէ արթըգ իթիրազ իթմէք հագդը սագըթի օլուպ, ֆա-գաթ, տիլէտիկի վէ տավա գագիլ օլտուղու սուրէթտէ, իսթինաճ իտէ-պիլիր. պիլաքս, պունուն իսասի, եէվ-մի մէղբիւրտէ, մահքէմէնէ կէլմէտի-կի թագտիրտէ, ղըեապէն ալէյհինէ, լահիդ օլաճագ գարար իւղերինէ, եիւղ էլլի իւչիւնճիւ, վէ եիւղ էլլի պէչին-ճի մատտէղէրտէ մուհարրեր մէհլ ու չէրայիթի մուճիպլինճէ իթիրազ օլու-նագիլիր։

160. Մահքէմէնէ կելմէքտէն, վէ եախօտ մահաքէմէնէ տուրուշմագ-տան իմթինա իտէն միւտտաիլէր տա-խի, հագդըըրընտա վիրիլէն գարարը ղըեապի իւղերինէ, օթուղ պիր կիւն գարֆընտա իթիրազ իտէպիլիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Իրէարաբ էաբ ղաբ պեհանըուա ուբբ

161. Պիր տավատա, թարաֆէյնաէն օլմաեան, եանի կէրէք ասալէթէն վէ կէրէք վէքեալէթէն, մահքեմէնէ ճէլալ ու իհզար օլունմամըշ, վէ քէնաիսի տախի տախիլ օլմագ իւզրէ, իսթիտաա թագտիմ իթմէմիշ օլան պիր շախսը սալիսին ղրեապընտան, հուդուունա տօգունուր պիր հիւքմ վադը օլտուղու հալտէ, օլ շախս, հիւքմիւ մէզզուր ալէյհինէ իթիրազ իտէպիլիր։

162. Կէրէք մէհաքիմի իսլթիտաիյէաէն, վէ կէրէք մէհաքիմի իսթինաֆիյէաէն լահիդ օլան, հէր նէվի հիւքմու գարար ալէյհինէ, շախսը սալսէն իթիրաղա հադգը օլտուգ, հալընդ հիւքմէրին գարարտանմաէէրինէ իթիրազ օլունմամագ, վէ հիւքմէրին հիւքմիւ, քէնտուէէրինի հաքէմ նասպ ու թայէին իտէն թարաֆէյնին զայրիսի հադգրնտա նոաֆիզ ու ճարի օլմագ։

163. Իթիրազ իւլ զայր, սալը վէ թարի իթիազարըյտա, էքսիէ թագտիմ օլունուր։ Իթիրաղը սալը ալէյհինէ իթիրազ օլունան, հիւքմ ու իլամա նայիյ օլան քիմէնէ իլէ, շախսը սալսա պէ յինտէ պիր կիւնա տավա սէպգաթ իթմէմիշ իգրէն, միւճէտաէտէն վադը օլան իթիրազտան իսթարէթ տիր (1)։

Իթիրազը թարի տախի, պիր տավանըն բուլէէթի էնտազընտա, թարաֆէյտաէն պիրի ճանիպլինտէն, խապթը միւտտաաեա տէյիլ օլմագ իւզրէ, իպրազ օլունան պիր իլամը սապըգ ալէյհինէ, վադը օլան իթիրազ սըր (2)։

164. Իթիրաղը սալի, ուսուլի իւզրէ արղուհալ թագտիմիյլէ օլտուգ, իշպու արղուհալ, ճէրհ միւրատա օլտունան հիւքմիւ դարարը վիրմիշ օլան մահքեմէնէ հավալէ, վէ թարաֆէյն տախի, ուսուլի վէճհլէ ճէլզ ու իհզար օլունուր։

165. Իթիրազը թարի, սալ տավանը բուլէէթի իթմէքտէ օլան մահքեմէնէ, շիֆահէյն վէ եախօտ թահրիրէն պէէան օլունուր։ Եէնիտէն արղուհալ թագտիմինէ, վէ թարաֆէյնին իհզարընա հաճէթի էօգ տուր. ֆագաթ, մահքեմէ, ճէրհի միւրատա օլտունան իլամը վիրէն մահքեմէէտէն տուն օլտուղու թագտիրտէ, միւթէրիզ թարաքիընտան, պիր արղուհալ թագտիմ օլունարագ, իլամը վիրէն մահքեմէնէ հավալէ օլունմագ, վէ օրտուա թարաֆէյն ուսուլի վէճհլէ ճէլզ ու իհզար խոկմէք լազըմ տըր։

166. Իթիրազ իւլ զայր մատաէսի, ճէրհի միւրատա օլունան իլամըն ահքեմի միւրատա օլունունճաեա տէկին, ճայիզ օլտճագը միսիլլու, օլ իլամտա միւնտէրիճ օլան ահատտը թարաֆէյն հադգրնտա հիւքմիւ իգրա օլունմուշ օլտա տախի, շախսը սալսա, իթիրազա էտտա իթթիհատ իթմէկի հուդուդունտան, միւրուրը զէմանն գայիտէսի իճապընճա սագըթ օլմատըգճա, իթիրազա դրեամ իտէպիլիր։

167. Եախսը սալսա թարաֆընտան, իթիրազը թարի վուգուհնտէ, մահքեմէ, իճապընա կէօրէ, օլ տավաէը բուլէէթի իթմէէէրէք, պագմագտա օլտուղու սալը տավաէը ֆագաթ իտէպիլիր. վէ էկէր իթիրազը մէզքուր իւզէրինէ, լահիդ օլտճագ հիւքմ, սալ տավանըն հիւքմիւնիւ, թագէիէը իտէպիլէճէկինի հիտա իլէտիկի հալտէ, սալ տավանըն հիւքմիւնիւ, իշպու իթիրազ իւլ զայր տավաարընըն ֆագաթ ու բուլէէթինէ թագալլիգ իտէր։

168. Իթիրազ իւլ զայր, ճէրհի միւրատա օլունան իլամ հիւքմիւնհն իճբարընը թէէիիր իթմէգ. ֆագաթ, օլ հիւքմիւն իճբարընտան պիր թէէիրէ վէ եա զարար վուգուհ միւթէպէէին օլտուղու սուրէթտաէ, դիքր օլունան իթիրազ տավաարընըն արզ օլունտուղու մահքեմէ, հիւքմիւ մէզքուրտան իճբարընը պիր միւտտէթ թէէիիրէ դարար վիրէպիլիր։

169. Իթիրազ իւլ զայր մատաէսի, մագպուլ վէ էտտալը օլտուղու թահադդուգ իթթիհկի հալտէ, ճէրհի միւրատա օլունան հիւքմու իլամրն, եաէընըդ միւթէրիզ օլան քիմէնէնէն, հուդուդ վէ մէնաֆիինէ աէիտ օլան ճիհէթի ճէրհ օլունուպ, գուսուր ահքամը իպգա, վէ ֆագաթ, իլամը մէզքուրտան հիւքմիւ, գագիզի թէէիրիզ օլմաեան պիր մատաէէէ տայիր իսէ, օլ հալտէ, իլամը մէզքուրտան օլ իլամտա միւտտաի վէ միւտտաի տէյհ պուլունանլարտա այիտ օլան հիւքմիւ, ճէրհ տախի օլունուր։

170. Իթիրազ իւլ զայր տավաարը, զայրը մագպուլ, վէ եա պի էտտա օլտուղու թահադդուգ իլէտիկի թագտիրտէ, միւթէրիզ օլան քիմէնէ, պուհնտան տօլաէը, տիկէր թարաֆ հադգրնտա, թէէրէիթիպ իթմէկ օլտճագ զարար ու զիհանը տախի իթմաէէ մահքեմաէ օլտճագ տըր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՀԻՍ

Իսթինաֆ հաէէբնտա ուբբ։

171. Մէհաքիմի իսլթիտաիյէաէն պէշ պին զուրուշ, վէ տահա զիհատէ պիր մէպլաղ իւզէրինէ, վէ օլ մէզտաար գրյմէթտէ, վէ եա սէհնէվի պէշ եիւզ զուրուշ, վէ տահա զիհատէ իւրատա վէրիր էմինալը զայրի մանգուլէ հագ գրնտա, թէքէվվինն իտէն տատավինէ տայիր վիրիլէն հիւքմիւնէր, գապիլի իսթինաֆ սըր։

172. Ֆագիլի իսթինաֆ օլան պիր տավա, բուլէէթի օլունտուղու մահքեմէնին վազիֆէսինէ աէիտ, վէ տահա պէշ տախի, ֆագիլի մէհաքաթ օլուպ տա իսթինաֆ օլունմամագ իւզրէ, բուլէէթինէ բազը օլտուգդարընը հավի, թարաքիէյն մահքեմէնէ սէնէտա վիրմիշ օլտուգլարը թագտիրտէ, իսթինաֆ օլունմագ։

173. Միւտտաինին, պէշ պին զուրուշտան տան պուլունան տավաարընա մուգապէլէթէն, վէ եախօտ մահքուպունա մահտուպէն, միւտտաի ալէյհին տախի, պէշ պին զուրուշտան տան պիր տավատը վուգու պուլուպ տա, պիրէչհիրիսինի հալտէ, էքսիսինին մէզտաարը պէշ պին զուրուշու թէճավուգ իթմէ տախի, իսթինաֆը ճայիզ տէնիլ տիր. ֆագաթ, պիրիսի պէշ պին զուրուշու միւթէճավուգ իսէ, օլ հալտէ էքսիսի պիրիչհրէ իսթինաֆ օլունուր։

174. Ֆագիլի իսթինաֆ օլմաեան պիր տավա, միւտտաի վէ միւտտաի աէյհ թարաֆիարընտան պիլմուվաֆֆագա իսթինաֆը իսթիտաա օլունտա, վէ եախօտ պիտաաէէթ իլամընտա, հիւքմիւն սուրէթի գաթիյէէտէ օլտուղու պէէան օլունմամըշ, վէ եախօտ իսթինաֆ օլունտապիլմէսի, հէր նասըլտա թասրիհ գէլընմիշ օլտա պիլէ, եինէ իսթինաֆ օլունմագ։

175. Ադճէէճ մէզտաարը, զայրի մու-

---

(1) Մէսէլա, պիր տաեիհին, ալտճաղընը քէֆիլէէն թահսիլինէ տայիր պիր հիւքմ ու իլամ իսթինտալ իթմէկինի, մէտեուհնէն պիր իսթիխպար, քէնտիսինի իպրա իլէտիկինէէն պահսլա, օլ հիւքմ ու իլամա իթիրազ իթմէսի կիպի տիր։

(2) Մէսէլա, պիր միւթի, միւշթէրիէքէն տաքըն ալմըշ օլտուգլարը հադգրնտա, միւտտաինին վադը օլան իտտաասընա մուգապէլէթէն, միւտտաի ալէյհ, միւթի մէզքուրտէն տօլաեը, մուգատտէմա պաշգա պիր տէմ իլէ պիլմահաքէմէ, միւթի մէզքուր թէհամէն քէնտիսինին օլտուղունա տայիր, իսթինտալ իթմէկ օլտուղու պիր հիւքմի տապըգ իսթինտալ իթմէկ օլտուգ զարար ու զիհանը տախի իթմաէէ մահքեմաէ օլտճագ տըր։

այեէն օլան խտտաալար իւղէրինէ, թէրէթթիւլ իտէն հիւքմէր գապլուի խթինաճ ալը. զայրի մուայեէն տէնիլէն իտտաալարըն հատտը զաթինտէ, թագտիրի գըյմէթ միւմքին օլամաեան եախօտ միւմքին օլուպ տա, թարա֊ֆէ յնտէն թագտիրի գըյմէթ գըլըն֊ մաեան միւտտաատան իպարէթ տիր. թագտիրի գըյմէթ մատտէսի, միւտ֊ տաֆինն իտտաատրնտա, եախօտ հինի մուհաքէմէտէ, թարաֆէ յնին վագը օլաճագ իֆտտէլէրինտէ պէեան օլու֊ նուր:

176. Թայեինի հուտուա միսիլը, գըյմէթ իւղէրինէ ճէրչեան իթմէկէն տավալար, գապլուի խթինաճ ալը:

177. Պիր տավանըն, պիր գաչ ճի֊ հէթի օլուպ տա, ումումի հագդընտա հիւքմ լահիգ օլմագըզըն, պիր ճի֊ հէթինին թէֆրիդէյլէ, խթինաճը ճա֊ եիզ տէյիլ տիր. անճագ, գապլուի խ֊ թինաճ օլտուղու պալէտտէ թաատտտ օլունան տտավլի հագդընտա, հիւք֊ միէն լիհուդունտան էվվէլ, վիրնէն գարթնէլէրին խթինաճը ճա֊ եիզ տիր:

178. Պիր մահքէմէէ հավալէ օլու֊ նան տտավանըն բույնէթի, քէնտի վա֊ զայիճի տախլինտէ օլուպ օլմտտըղը հագդընտա, վիրտիկի հիւքմ ու գա֊ րար խթինաճ օլունուր. անճագ, օլ տտավա, մահքէմէնին վաղիճէսի տա֊ խթինտէ օլուպ տա, գանունէն ճայիզ օլան պիր սէպէպտէն տօլաեը, տիկէր մահքէմէնէ նագլ ու հավալէսի, մու֊ հաքէմէնէ պէտ օլունմամըշ իսէ, օլ պապտէ վիրնէնճէք գարար խթինաճ օլունա֊ մագ:

179. Պիր տավատա, միւրուրի զէ֊ ման օլուպ օլմտտըղընա տտայիր, վիրն֊ նէն գարարլար գապլուի խթինաճտըր:

180. Խթինաճը տավա, միւտտաի վէ եա միւտտաի ալէյհ, վէ եախօտ հուպուգճա պունլարըն եէրինէ գայիմ օլանլար թարաճընտան օլմագ չարթ տըր: Թարաճէ յնին հուդուգճա մա֊ գամլարընա գայիմ օլանլար, վէրէսէ, վէ վատ, վէ խթինաճա մէէզուն օլան վէքիլլէրի, վէ չիրքէթ միւտիրլէրի, վէ տէվլէթի Ա.ալիյէենին իտարէ մէէմուր֊ լարը, վէ սինտիք, հանի ղուրամա վա֊ սիլէրի տիր:

Բէզալիք, խթինաճ, եալընըզ թա֊ րաճէ յնի սըճաթըյլա պուլունմուշ օ֊ լան միւտտաի վէ եա միւտտաի ալէյհ, վէ եախօտ պունլարընա մագամլարընա գայիմ օլանլար ալէյհինէ իճրա օլու֊ նուր:

181. Մէհաքիմի խպթիտաիյէէնին հիւքմ ու գարարլարը իւղէրինէ, տա֊ վայի խթինաճ իչին, ալճմըշ պիր կիւն մէհլ թայեին օլունմուշ տուր. մէհլի մէգքիւր, թարաճէ յնի հաղըր ֆասլ օլունմուշ իսէ, սուրէթի իլամըն թարաճէ յնէ պիղզաթ, եախօտ իգա֊ մէթկեահընա թէպլիղի թարիխինտէն, մէթկեահընա թէպլիղի թարիխինտէն, վէ էկէր ղըեապէն հիւքմ օլունմուշ իսէ, իթիրազ ալել հիւքմ իչին, թայ֊ եին օլունան միւտտէթին ինդըզասըն֊ տան իթիպարէն հիսապ օլունուր:

182. Միւսթէնիճին իգամէթկեա֊ հը, խթինաճ մահքէմէսինին պուլուն֊ տուղու պէլտէտէն, ճն պէշ մէրհալէ վէ եա տահա պիեատէ մէսաճէտէ, վէ եախօտ մէմալիքի էճնէպիյէէտէ, վէ եախօտ մունթազամ վաբօր իչէ֊ մէհէն ատալարտա պուլունտուղու հալտէ, մէհլի խթինաճ տօդսան պիր կիւն իթիպար օլունուր:

183. Հիւքմ ու գարար, պիր սախ֊ թէ սէնէտա իւղէրինէ վագը օլմուշ, վէ եախօտ թարաճէ յնտէն պիրինին հիւք֊ մէ մէտար օլաճագ պիր սէնէտի օ֊ լուպ տա, խտտինին եէտտի քէթմին֊ տէ պուլունտուղունան տօլաեը, մահքիմ պուլունմուշ օլտուղու հալ֊ տէ, միւտտէթի մէհլի խթինաճ, օլ սախթէ սէնէտին, խտտի թարաճընտան լիգրար վէ թատիդ, վէ եախօտ պիլմուհաքէմէ իպտաթ օլունտուղու, վէ քէթմ օլունան սէնէտ տախի սա֊ հիպինէ իտտէ դըլընտըղը, վէ եա֊ խօտ պիր սուրէթէ էլինէ կէչտիկի թարիխէրտէն իթիպար օլունուր. չու գատտար քի, սէնէտի մէքթուպունն (1) նէտտինէ կէչտիկի կիւնիւ, պիր իպտաթ թահրիրի իլէ, թէպէյիւն իթմտիր֊ մէկէ մէճպուր օլաճագ տըր:

184. Միւտտէթի մէհլի խթինաճ, մահքիւմ օլան քիմէնէէնին վէֆաթը֊ յա թէվդըճ օլունուպ, միւտտէթի պագըյէէնին իպթիտասը, հիւքմիւն, միւթէվէֆանըն իգամէթկեահընտա, վէրէսէէնէ թէպլիղի թարիխինտէն ի֊ թիպար օլունուր:

185. Միւտտէթի մէհլի խթինաճըն ինդըզասըյլա, հագդը խթինաճ թա֊ րաճէ յնտէն դանիճի՝ օլուր իսէ օ֊ պունն, հէր պիրի հագդընտա տագըթ օլուր. ֆագաթ, օլ միւտտէթ զար֊ ֆընտա, հուդուգճա թարաճէ յնի մա֊ գամընա գայիմ օլանլար թարաճըա֊ րընտան խթինաճ օլունմատըզը ճի֊ հէթլէ, միւթէզարրուր օլանլարըն, անլէր ալէյհինէ պիտտաէթէ մահքէմէ֊ սինտէ տտավա խթիմէկէ հագդլարը օլա֊ ճագ տըր, վէ մէհլի խթինաճըն ին֊ դըզասըյլա, հագդը խթինաճ, պէր մինվալը մուհարէր, տագըթ օլաճագ իսէ տէ, թարաճէ յնտէն պիրի խթի֊ նաճ իլէէտիկի հալտէ, անըն տտավալը ֆասլ ու բույնէթ օլունունճաեա տէ֊ կինն, միւտտէթի խթինաճ, միւնդա֊ զիյէէ օլտա պիլէ, միւսթէնիճի ալէյհ օլան տիկէր թարաճընն տախի խթի֊ նաճ իթմէկէ տալահիյէէթի վար տըր:

186. Խթինաճը տավա, արզուհալ թագտիմիյլէ օլուր. վէ պու արզու֊ հալ, տօղրուտան տօղրուեա խթինաճ մահքէմէսինէ վիրիլիր, վէ մահքէմէ֊ նէ թագտիմ, վէ գայըբ թարիխի տավայի խթինաճա մէզպտա (2) ատտ օլունուր: Իչպու արզուհալտա, միւս֊ թէնիճ վէ միւսթէնիճի ալէյհին իմմ ու չէօհրէթի, վէ սանաթի, վէ մահնէլի էգամէթլէրի, վէ խթինաճի օլու֊ նան հիւքմ ու գարար իլէ, օլ հիւքմ ու գարարընն գանդի մահքէմէտէն սու֊ տտուր իթմիշ, վէ միւսթէնիճի գանդի թարիխատ թէպլիղ օլունմուշ օլտու֊ ղու, վէ խթինաճըն էսպապը, վէ գանունէն թայեին օլունան միւտտէթ զարճընտա, միւսթէնիճի ալէյհին, վէ եախօտ վէքիլինին, մահքէմէէ կէլ֊ մէսի թալէպի, վէ միւսթէնիճի հագգ֊ սըզ չըգար իսէ, միւսթէնիճի ալէյ֊ հին խթինաճ մուհաքէմէսի մասրա֊ ֆըլյա, գանունէն թատիդ օլունաճագ մէսարիճի սէճէրլիյէ վէ զարար ու զիևանըն թազմինէ պիր գավի քէ֊ ֆիլ կէօսթէրիլիպ, մէվզուի ըէսմիտէն մուտտատտադ քէճալէթի սէնէտինին ար֊ զուհալէ բապլի իսթիտիճի մատտէլէ֊ րի, թահրիր օլունմագ լազըմ կէլիր. չէրայիթի մէչրուհաը ճամի օլմաեան իսթինաճի իսթիտասը, մագպուլ օլմա֊ եըպ. ֆագաթ, միւտտէթի խթի֊ նաճի հէնուզ թէքմիլ օլմամըշ իսէ, նօգսան օլան չէրայիթի իքմալ իթտի֊ րիլիր. վէ էկէր, եէնիտէն խթիտտա թանզիմինէ հաճէթի կէօրիւլիր իսէ, միւսթէնիճին միւճէտտէտէն իսթիտտա թագտիմինէ հագգ ու սալահիյէէթի օլուր:

187. Խթինաճ արզուհալընըն մահ֊ քէմէէ իթտասը թարիխինտէն իթիպա֊ րէն, պիր հաճիթա զարճընտա, միւս֊ թէնիճ, իտտտա վէ իթիրազլարընը չամիլ արզուհալ վարագասը իւղէրինէ, պէնտ պէնտ եազըլմըշ պիր գըթա լա֊ յիհա թանզիմ, վէ խթինաճի արզու֊ հալը, վէ քէճալէթի սէնէտի, վէ մէզ֊ քիւր լայիհանըն պիրեր գըթա սուրէթ֊ լէրիյլէ պէրաապէր, խթինաճ մահքէ֊

(1) Մէխթուտ, կիզլէնիմիչ օլան:

(2) Մէզպտ, պաշլանկըճ:

մէօհնէ թագտիմ խաէրէք, մէղբիւր սուբէթլէրի, պատէթ թաստիգ(1), թաքաֆէհնին մուհաքէմէի իչին գանունէն թայնին օլունաճագ նէվմի մախսուսի միւպէյհին տավէթիկնէ բուսուլաը պէրաապէր, միւսթէհիք ալէյհէ թէպլիղ էթտիմէկէ մէճպուր տուր։

188. Եիւղ սէքսէն նէֆհնճի մատաէտէ գիքր օլունան սուբէթլէրլէ, տավէթիկնէ բուսուլաը, միւսթէհիք ալէյհէ թէպլիղ օլունտուղու հալտէ, պու տախի տավէթի օլունտուղու կիւնէ տէկին, ճէվապլարընը միւպէյհին վէ արզուհալ վարագաար իւղէրինէ, մուհարրէր պիր դրթա լայհա վիրմէկէ, վէ գանունէն թայնին օլունան իհզար միւտաէթի զարիճնատա, կէրէք միւսթէհիք վէ կէրէք միւսթէհիք ալէյհ պիղդաթ, մահքէմէյի խաթհնաճա հաղըր օլմադա, վէ նախօտ մուրախատա վէքիլ կէճտաէրմէկէ մէճպուր տուր. խիլաֆը թադտիրհնատէ, հաղըր պուլունան թարաֆըն թաէպլի իւղէրինէ, ղրեապէն հիւքմ օլունապիլիր. ֆագաթի, պու սուբէթլէ մահքիմ օլան չախս, չէրայհէթի գանունկնկէնէ թէվֆիգիգան, մահքէմէյի խաթհնաճատէ իթհրադը ալէհիւքմ իտէպիլիր։

189. Պիր հիւքմվէ նա գարարը գարինէյի չամիլ օլան իլանտա, օլ հիւքմուն վէ նա գարարը գարինէնէն մուվազաթէն իճրասը աերճ օլունմամըշ իսկ, ալէյհնատ օլան խաթհնաճի իլանընըն իճրասընը թէէխիր խարը։

190. Խաթհնաճի օլունապիլճէկ հիւքմ ու գարարըն մուվազաթէն իճրասը, գանունէն ճայիզ օլտուգտա, իլանտա պէհան ու թասրիհ գըլընմամըշ օլտուղու թագտիրատ, միւսթէհիք ալէյհ, տավայի խաթհնաճքըն բուկհէթհնատէն էվվէլ պիր խաթհատա թագտիմի, վէ մահքէմէյի խաթհնաճքըն նէթհիճէյի հիւքմունատէ հագդըզը չըգար խէ, մէպղուրը մահքիմճուն ըհտատ իչին պիր քիճիլ իրաէպի իլէ, մուվազաթէն թէքիլ իրաէպի իլէ, մուվազաթէն իճրասընը, մահքէմէյի խաթհնաճքըն թայնին թայնէպ խէպլիլը։ քէզալիք, պիտաէհնէ մահքէմէպի, սուբէթի գաթհլկնէէթհ մահքէմէպի, սուբէթի գաթհլկնէէթհ մահքէմէպի, սուբէթի գաթհլկնէէթհ

պէր վեճհի աթի պէեան օլունան էօ-պապտան տօլաեը , թարաճէ ֆնին , վէ եախօտ անլէր մադամընա գայիմ օ-լանլարըն պիրիսի ճանխալինաէն , թադ-տիմ օլունճադ արզուհալ իւղէրինէ , իատէյի մուհաբէմէ օլունապիլիր ։

202. Իատէյի մուհաբէմէ իչին թայ-եին օլունան էսպապ , էվվելա տավա օլունմամըշ պիր չէյին հիւքմ օլունմուշ օլմասը . սանիւա , տավա օլունմուշ օ-լան մըգտարան ֆաղլա չէյ հիւքմ օլունմասը . սալիսա , տավա օլունան մէվատտան պաղըրըլըն հիւքմ ներինաէ մէսքիւթիւն անհու դալմասը . բաալիա , պիր մահբէմէյի իսլահխանայէտէն , վէ եախօտ պիր մահբէմէյի իսլահնաֆիյ-եէտէն , իբի թարաճ պէյնինաէ թէ-քէվվիւն իտէն պիր տավա հնագդընա իւամ վիրիլտիբտէն սօնրա , թարաճէյ-նէն դաթ վէ սրճաթլարը թէպէտտիւլ վէ թադվիր իմէմէի , վէ խոտաա-լարը , էօկի տավալարընան իսպարէթ պուլունտուղու , վէյ հասըլ , օ իւտմա մուդայիր , միւճթահիտէն պիր իւամ տուտուրինէ դանունէն սէպէպ օլապի-լէճէք պիր մատաէ ղուհուր իմմէտի-կի հալաէ , եղինէ օլ մահբէմէ , օ իւտ-մըն հիւքմիւ խիլաֆընտա , հիւքմ ու գարար վիրմէսի . խամիտա , պիր իւամ տա , պիր պիրինէ միւպայիճ հիւքմէր պուլունմասը . սատիտա , տավանըն էս-նայի րուչէյինէ , սահիպ իսթիտա-նըն խատի թարաճընտան ղուհուր իմմիշ , վէ մահբէմէնին հիւքմ ու գա-րարընա թէէսսիրի օլմուշ պիր հիյլէ-նին վուգու պուլմասը . սապիտա , հիւքմ ու գարարտա էսաս իմմիճիսաղ օլուն-մուշ օլան էվրադ վէ սէնէտատըն , պատէյ հիւքմ սահիպ օլտուղու իւդ-րար վէ եա իսպաթ օլունմուշ օլմասը . սամինա , հիւքմէ մէտար օլտպ , խատ-մի թարաճընտան քէմմ օլունմուշ , վէ եա իմտիճիճիպ պաղը էվրադ վէ սէ-նէտատըն , պատէյ հիւքմ մահբէմէնէ իպրաղ օլունմասը . թատիա , ուսուլի մուհաքէմէնին , օլ չէրայիթի քի , կէ-րէք հինի հիւքմեէ , վէ կէրէք գապ-լէյհիւքմ , անլէրէ բիայէթ վաճիպ , վէ բիայէթ օլունմատըդը հալտէ , հիւքմ ֆաատա օլա , վէ մահֆում ալէյհ վագ-թիյլէ սիւքիւթ իտիպ ատ , հագդը չիքայէթինաէն սագըթ օլմուշ օլ-մատա , իչթէ պու չարթլարտան պի-րինէ բիայէթ օլունմամըշ օլմասը . վէ աչըրա , տէվկիթ , վէ եա գասապա , վէ գարիյէ էհալիսի , վէ էպնիյէյի ա-միրիյէ վէ մէվդուֆէ , վէ եախօտ իյ-թամ ալէյհինաէ տավա օլունուպ , հուգուգլարընըն մուհաֆազասը իչին , թարաֆլարընտան պուլունմասը լա-զըմ կէլէն վէքիլ , վէ եա վասի , վէ եա միւթէվէլլիլ օլմադըղընըն , հիւքմիւ լահիդ օլմասը խուսուսլարը տըր ։

203. Իատէյի մուհաքէմէ միւտաէ-թի , իսթինաճ իչին թայինին օլունան միւտաէթ օլուպ , իատէյի մուհաքէ-մէ արզուհալը , իչպու միւտաէթի մու-այինէն զարճընտա թադտիմ օլուն-մադ լազըմ տըր ։

204. Իբի եիւզ պէչինճի , վէ իբի եիւզ ալթընճը , վէ իբի եիւզ եէտին-ճի մատաէլէրաէ միւնաէրիճ օլան խու-սուսաթտան մատտա , իատէյի մու-հաքէմէ իսթիտաասընըն միւտաէթի լա-հիդ օլան հիւքմ , թարաճէյն մուվա-ճէհէսինտէ վագը օլմուշ իսթ , իւլմը-նըն պիզզաթ թարաճէյնէ , վէ եա-նըն պիզզաթ թարաճէյնա թէպղի-ղի թարիխինտէն , վէ ղըհապէն վու-գու պուլմուշ իսթ , իթիրազ ալել հիւքմ իչին թայինին օլունան միւտաէ-թին ինգըղասընտան իթիխալը օլու-նուբ ։

205. Մուհաքէմէտ , վէլի , վէ եա վասի , վէ եա պունլարընն վէքիլլէրի պուլունմամըշ օլան եէթիմլէր հագ-դընտա , միւտաէթի մէղդիւբէ , վիրի-լէն իւլմընն , հատտի պիւլուղա իր-տիքտէն սօնրա , պիզզաթ քէնտիլէրի-նէ , վէ եա իդամէթկահլարընա իճ-րա օլունաճադ թէպղիղի թարիխին-տէն , հիսապ օլունուբ ։

206. Իպրաղ օլունան սէնէտատընըն սահիթէ օլտուղու , վէ եա սահիպ իս-թիտանըն խատի թարաճընտան հնյ-լէ վուգուտա կէլտիկի , վէ եախօտ մէք-թուպ օլուպ , հինի մուհաքէմէտէ իպ-րաղ օլունամաեան պաղը էվրագընն , մուախախէրէն եղէ կէչիրիլմէսի խուսուս-լարը , իատէյի մուհաքէմէնէ սէպէպ օլմուշ իսթ , օլ հալտէ , լի էճլիլ իս-թիտա , թայինն օլունան միւտաէթ , օլ սէնէտատընըն սահիթլիկի , վէ եա խատմին հինյէսի թահադգուգ իճթի-կի , վէ եախօտ էվրագը մէքթուպինն եղէ կէչիրիլմիկի կիւնտէն , իճթիհար օլունուբ . ֆագաթ , էվվի մէղճիւ-րուն իհթիճաճա սալիհ էվրագ իղէ իս-պաթ օլունմասը լազըմ տըր ։

207. Մահբուս ալէյհին վէֆաթը , իատէյի մուհաքէմէ միւտաէթինին իսի-թամընտան էվվել վագը օլուբ իսթ , իչպու միւտաէթ թէվդըճ օլունուպ , միւտաէթի պագըյէնին իպթիտասը , հիւքմիւն վէրէսէնէ թէպղիղի թարի-խինտէն իճթիհար օլունուբ ։

208. Իատէյի մուհաքէմէ իչին , թայ-եին օլունան միւտաէթ , միւնգազիճէ օլտուգտան սօնրա , արթըդ մահքիւ-մուն , թադտիմի իսթիտաեա հագդը օլտմազ . անճադ , իատէյի մուհաքէ-մէտէ , միւտտահ ալէյհ պուլունան քիմէնէ , իւլմընն ահքամընտան պա-քիմէնէ , իւլմընն ահքամընտան պա-ղըսը , քէնտի լէհինտէ օլմագ ճիհէ-թինչէ , ալէյհինտէ օլան տիկէր հիւքմ-լէր հագդընտա , վագթինչէ իատէյի մուհաքէմէ իչին , իսթիտա իճթիհիչ օլա պիլէ , եղինէ տիկէր թարաճընն իս-թիտասը իւզէրինէ օլաճադ մուհաքէ-մէնին իսթիտընտա գատար , մարէվ դիքր ալէյհինտէ պուլունան հիւքմիւէր հագդընտա , օ տավի իատէյի մու-հաքէմէնի իսթիտա իտէպիլիր ։

209. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտաա-սը , պիր արզուհալ իւղէ օլտպ , իչպու արզուհալ , րէտտա օլունան իւամը վիր-միչ օլան մահքէմէնէ թագտիմ օլու-նուբ ։ Չիքր օլունան իսթիտա , իւամը վիրմիչ օլան մահքէմէնին զայրի պիր մահքէմէտէ , ախէր պիր տավանընն րուչէյինի էնտասընտա իպրաղ օլու-նուպ տա , վագը օլան իճթիրազ իւղէ-րինէ , իատէյի մուհաքէմէ իսթիտա օ-լունմուշ օլտա պիլէ , իչպու իսթիտա , եղինէ իւամը մէգքիւբու վիրմիչ օլան մահքէմէնէ հավալէ օլունուբ , ախէր տավանը րուչէյինի էնտասընտա իպրաղ օլուն

օլարագ , մէվգուֆ ([1]) օլան ագճէնին , խասմինէ իմա օլունմասընա, վէ պունաան զիւասէ զարար ու զիւեան վուգու պուլմուշ իսէ , անըն սահի իմասընա սահիպի խաթիտա մահբիւմ իտիլիր :

214. Խասէյի մուհաքէմէ իչին, տէրմիեան ([2]) օլունան էսպապ, վագը , վէ գանունա մուվաֆըգ կէօրիւնմիւկիւ հալտէ , խասէյի մուհաքէմէ խաթիտասընըն գապաթլինէ , վէ պէր վէճճին մուհարրէր , մահքէմէ սանասրընա էմանէթէն թէսլիմ օլունան մէպալիղին, սահիպինէ բէտտա օլունմասընա, վէ իլամը սապըգ հիւքմինուն, թէէսիսըն իճրասընա գարար վիրիլմիքտէն սոնրա , խասէյի մուհաքէմէյի միւաթէզիմ օլան ճիհէթի, թարաֆէյն մուվաճէհէնէ պաատէլ բուլնէ , հիւքմու սապըգ ուսուլ վէ նիղամընա թէվֆիգան , թաատիլ ու իսլահ օլունապագ , մուճէտտէտէն իլամա բապը օլունուր . չու գատար քի , իլամը սապըգտա , մահքիմ, պիր գաչ մատտէ օլուպ տա , խասէյի մուհաքէմէ , մէվտոր մէգքիւբէտէն պապրըքնա միւթաալիգ իսէ , տիկէրլէրինին իճրասը թէէսիսիր օլունմազ :

215. Գապուլ օլունան խասէյի մուհաքէմէ խաթիտասը , իչի իլամին պիր պիրինէ միւպայիս օլմասընան նէչէնի իյէտիկի հալտէ , էվվէլճէ վիրիլմիշ օլան իլամըն պիր աֆքամը , թէմամիյէ իճրա օլունաճագ սըր :

216. Խասէյի մուհաքէմէ խաթիտասը իւղէրինէ , վիրիլէն հիւքմ ու իլամըն ալէյհինէ , թէքրար խասէյի մուհաքէմէ խաթիտասը գապուլ օլունմազ :

([1]) Մէվգուֆ , ալը գօնուլմուշ :
([2]) Տէրմիեան օլունան , մէյտանտա օլան :

ՊԱՊՐ ՍԱՊԻ

ԹԷՄԵԻԶԻ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ .

217. Մէհաքիմի խաթիւնաֆիյէտէն, վէ սուբէթի գաթիյէտէ օլարագ , մէհաքիմի իսլահիյէտէն , թարաֆէյնին մուվաճէհէսի իւղրինէ իմա օլունան , վէ հախօտ հիւքմու պունան միւթէզամինին օլուպ տա , իթիրազ ալէյհիւքմ հիւքմու , միւտաէթի միւնադիլէրէ օլան հիւքմու գաթի իսմէ լարը իյէ , մէհաքիմի իսլահիյէտէն գապուլ խաթիւնաֆի օլարագ վիրիլմա տէ , մէյլի խաթիւնաֆրն միւրուրիյէ , սուբէթի գաթիյէտէ քէսպ իտէն հիւքմ իսմիյարը , գապուլ թէմէիզ տիր :

218. Գարարը իտատ , վէ գարարը գարինէլէրէ , տաւանըն էնսայի բույուէթինտէ, հատիս օլան իտտաալար հագդընտա վիրիլէն գարար , տարէ տավատա հիւքմու գաթի լահիդ օլմազտան էվվէլ , թէմէիզ օլունմազ . ֆագաթ , պիր գարարը գարինէ քի , հիւքմու գաթի սուռուրինէ տէկին , թէէսիսիրի թէմէիզինտէ , թարաֆէյնտէն պիրինէ թէլաֆիսի ([3]) գապուլ օլամատան պիր գարարը , խաթիյզամ իտէճէկի էվվէլճէ մալիւմ վէ միւթէհադ գըդ տըր , օլ գարար, տարէ հիւքմ լահիդ օլմազտան մուգատտէմ, թէմէ եիզ օլունապիլիր :

219. Մէհլի թէմէիզ տօգտան կիւնտէն խալարէթ տիր . միւտաէթի մէգպուբէ , թէմէիզի խաթիտա օլունաճագ իլամ, հիւքմի վէճահիւի միւթէգամ մին իսէ , ուսուլինէ թէվֆիգան, թէպլիղի թարիխինտէն , վէ հիւքմի զըեասիւի միւթէզամինին իսէ , իթիրազ ալէյհիւքմ միւտաէթինին միւնադիլինէ օլտուղու կիւնտէն , վէ խաթինաճի օլունմամիշ պիր պիտաէէթի իլամը իսէ , միւտաէթի խաթիւնաճըն խաթամը կիւնիւնտէն պէտ իտէր . ֆագամի , թէմէիզ խաթիտասընտա պուլունմագտըգըն , միւտաէթի մէգքիւբէ զարիֆըտա , վէճամի իտէն թարաֆըն վարիսլէրի , իլամը մէգքիւբ քէնտուլէրինէ , վէ իչէրինտէ եէթիմ վար իսէ , վասիսինէ թէպլիղ օլունուպ տա , տօգան կիւն կէչմէսինքճէ , թէմէիզ տավատանտան սագըթի օլմազ :

220. Թարաֆէյնտէն պիրի , թէմէիզ խաթիտա իթտիկի հալտէ , անըն տավասը ֆասլ օլունունճա գատար , տիկէր թարաֆ , մէհլի թէմէիզ միւբուր իթմիշ օլսա պիլէ , կէրէք մախսուսէն խաթիտա թագսիմիյլէ, վէ կէրէք միւտտահինին լայիհասընա ճէվապէն վիրճէճէկի լայիհատա իթիրազաթընը պէճան էլէ , օ տաիի թէմէ եիզի խաթիտա խէպիլիր , վէ իթտիկի հալտէ , չէրայիթի սայիրէ իճրասընտան մաֆիւվ թուլմուլուր :

221. Թէմէիզ խաթիտալարը , ապզուհալ թագսիմիյլէ օլուր , վէ պուարզուհալ, Տէրտաաեէթտէ իսէ, տօգրուտան տօգրուճա մահքէմէյի թէմէ եիզի հուզուգ տայիրէսինէ , վէ թագրատա իսէ , ճա պիտաէէթի մահքէմէսինէ , վէ ճախօտ խաթիտաճա մէճմուր մահքէմէճէ վիրիլիր , վէ մէվգուբի մէգքիւբէճէ իթտասըլտա , գայըր թարիխի տավայի թէմէիզէ մէպտա տատ օլունուր . արզուհալատա եէվմ , վէ չէհր , վէ սէնէ թարիխէրի , վէ միւտտահի վէ միւտտահ ալէյհինի իսմ ու չէօհրէթ , վէ մահելլի իգտամէթլէրի , վէ թէմէիզի խաթիտա օլունան իլամընի , գանդի մահքէմէտէն վիրիլմիշ , վէ նէ վագըթի թէպլիղ օլունմուշ օլտուղու , վէ գանուն վէ նիղամա նէ ճիհէթլէ մուղայիր խասէյի պէճան օլունմագ լազըմ սըր :

222. Հէր պիր թէմէիզ արզուհալընա , թէմէիզի խաթիտա օլունան իլամընի , մէհաքիմ վէ ճա տատալի գալէմէ էլէրինտէն մուտտատագ սուբէթիյլէ , միւսթէհսինէն սուբէթի խատտա վէ էսիլլէսինի , վէ իթիրազաթընըն էյղան վէ թաֆսիլաթընը չամիլ պէճան պէճան եազըլմըշ պիր գըթա լայիհա , վէ թէմէիզի խաթիտասընտա , հագդսըզ չըգտըգը թագսիրէ , խասմինէն նիզամէն թայէճէ մէսարիֆի մուհաքէմէսիյլէ , գարար ու զիւանընը իֆտաա քէֆալէթի օլունտուգունու միչիր , պիր մէվգուբի բէտմինէն մուտտատագ , պիր գըթա քէֆալէթի սէնէսաի, վէ պիրը օլունան լայիհա վէ սէնէսինէ խասմինէ թէպլիղ օլունմագ իւզրէ , պիրըր գըթա սուբէթլէրի բապի օլունմագ լազըմ սըր :

223. Իքի եիւզ եիկիրմի պիրինճի , վէ իքի եիւզ եիկիրմի իբրինճի մատտէլէրէ մուվաֆըգ օլմասան խաթիտա բէտտա օլունուր , վէ մէհլի թէմէիզ , միւթաալիգ իսէ , միւսթէսիլ , չէրայիթինէ մուվաֆըգ սուբէթլէ , էէնիսինէ պիր խաթիտա թանիիմ վէ թագսիմ խէպիլիպ , մէհլի թէմէիզ , միւթաալիգ իսէ , թէմէիզ հագդը սագըթի օլուր . չու գատար քի , պուտուդէ խաթիտա վագըթ ու զէմանընլէ բէտտա օլունմասագ , պուտ արատտա մէհլ միւթաալիգ իյէտիկի իսէ , չէրայիթի լազըմէնին իբտիդա իչին պէչ կիւն մէհլ վիրիլիր , վէ պուտ մէհլ զարֆընտտա , իբտիդա չէրայիթի օլունմասըդը հալտէ , արթըգ խաթիտա պիրթիւն պիրթիւն բէտտա օլունուր :

224. Թէմէիզ խաթիտասը , ագար հագդընտա օլան իլամընի, իճրասի հիւքմինու թէէսիսիր իտէր իսէ տէ , ագճէ, վէ եամլէը մէնգուլէ թահսիսի հագդընտա օլան իլամընի , իճրասի հիւքմինու թէէսիսիր իթմէգ . անճագ , միւթէալիմնին ինտէլ թէմէիզ , հագդսըզ չըգտըգը թագսիրէ , մահքիմ պիհի , էտտա վէ թէպլիղ իտէճէկինէ տաիր, քէֆալէթի գալիյէ կէօրէրիր,

([3]) Թէլաֆի , ֆէվթ օլան պիր չէյի թէտարիք իթմէք :

վէ եահօտա մահքիւմ օլան նուգուտա վէ էշեաԸը, պիր մէվգըի ըէամիեէ տէ-բօղիմօ խաէր, վէ կա խատմի թարա-ֆընտան, էմլաք ու էմլալը հաճզ օ-լունմուշ, վէ կա թահմիը թէվգըֆա այլընմիշ պուլունուր խսէ, հիւքմիւն իճրասը թէէվիր օլունուր։

Չիքը օլունան քէֆալէթ վէ թէէ-մինաթ, թէմմիղ խաթխատընըն իճա-զնուտան սօնրա տաճի վիրիլէսիլիր, վէ հէրնէ վագըթ վիրիլիր իսէ, իճրա մատտէսի թէէվիր գըլընըը. տէրօ-զիճօ խալէճէք ադճէ վէ էշկա, Ցէր-սաատէթտ Աալիյէէ նէզարէթի վէզ-նէսինէ, վէ թաշրատա, մալ սան-տըղլարընա, պա իլմ ու խապէր վազ ու թէէվիմ օլունուր։

225. Թէմմիղ խաթխատարընըն, մահ-քէմէյի թէմմիղէ իճտաը թարիխին-տէն իճիպարէն, նիհաէէթ պիր հաճ-թա զարճընտա, խաթխատա մէրպութ օլան իճիրազ լայիհասը, վէ քէֆալէթ ահէաճինէն սուբէթլէրի պատէթ թաս-տիղ, միւտտաի ալէյհէ թէպլիղ օլուն-մադ լազըմ սըը, միւտտաի ալէյհ տա-խի, քէհաիսէէ վագը օլան թէպլիղ թարիխինտէն իճիպարէն, նիհաէէթ պիր հաճթա զարճընտա, միւսէթ-տիի թէմմիղնին խաթիրազաթը վագըա-սընա դարչը, իրտա խէճէկնի իճա-տաթ վէ միւտտաճաաթը, վէ պիր ճիւմլէ էտիլէսինի միւպէյինի պիր դըթա ճէ-վտաղ լայիհասընը պիճիթանզիմ, մահ-քէմէյի թէմմիղնէ իճա վէ թագտիմ իճմէկկէ մէճպուր տուր։

226. Թաշրատա թէմմիղ խաթխատա-ը, միւսէթտիի թէմմիղ թարաճընտան պիղդաթ, վէ եահօտա պիտաէէթ մահքէմէնի բէյնի վասըթտաըլյա, մահքէմէնի խաթխատաճինէ բիւտաէթինէ իճա օլունուր. մահքէմէնի խաթխ-նաճինէ բէյնի տաճի, խաթխատաա մէրպութ լայիհա վէ քէֆալէթ ահէա-ճինին սուբէթլէրինի, պատէթ թաս-տիղ, տէրհալ միւտտաի ալէյհէ թէպլիղ խաէրէք, պիր հաճթա զար-ճընտա, անըն տաճի ճէվապ լայիհա-սընը ալտըդտան սօնրա, թարաճէյ-նինն էվրադընը, թահրիրաթընա լէճճ խաէրէք, պիրինճի բօսթա իլէ, մահ-քէմէյի թէմմիղէ իրսալէ մէճպուր տուր։

Միւսթէտիինին, պէր միհվալը մու-հարրէր, մահքէմէյի խաթխնաճիյէէ բի-եաէթինէ իճա օլունան խաթխատաը, շէրայիթի միւդթազիյէէյի ճամի կէօ-րիւնմէէտիկի թագտիրտէ, իքմալ ու իսլահը խուսուսու, քէնտուսինէ խի-խար վէ թէհպիհ օլունուր իսէ տէ, իքմալ ու իճմամ իճմէտիկի, վէ եա-խօտ միւտտաի ալէյհ, պիր հաճթա զարճընտա ճէվապ լայիհասընը վիր-մէտիկի թագտիրտէ, թէմմիղ խաթխ-տասը թէէվիր օլունմաճընը, հէմման մահքէմէյի թէմմիղէ կէօնտէրիլիր. վէ օ հալտէ, խաթխատընըն իճտաը թարիխի, վէ միւսթէտիիէ վագը օլան խի-թարաթ ու թէհպիհաթ քէյֆիյէա-թընըա, լայիհասընը միւտտաի ալէյհէ թէպլիղի թարիխի, տաճիճ իւ պէէտա միւզէքքէրէէ տէրճ ու իլալէ օլուն-մադ լազըմ սըը։ Խուսուսաթը մէզ-քիւրէէ տաէմի րիաէէթտէն, վէ եա-խօտ խաթխատընըն թէէվիրի իրսալին-տէն տօլաէը, թարաճէյնտէն պիրի-նինն միւթէզարրուր օլմատընա աէպէ-պիյէէթ վիրէն մէէմուր, վէ եա մահ-քէմէ, մէսուլ թուլթուլուր։

227. Թէմմիղ խաթխատարընըն մահ-քէմէյի թէմմիղէ վիրուտիյէ, միւտ-տաի ալէյհէ թէպլիղ օլունտուդտան պիր հաճթա սօնրաճա, վէ տէֆթէ-րի մախսուսունա գայըր սըրասընճա, թարաճէյնին միւվաճէհէ վէ խա-թխճվաթը իչին, մահքէմէնէ կէլէճէք-լէրի կիւն, պիթթ թայինն, եէվմի մէզ-քիւրատ, պիղդաթ քէնտուլէրինին վէ եախօտ միւսաատտագ վէքիլլէրինին, մահքէմէտէ հաղըր պուլունմադը-նը միւպէյինն, թարաճէյնէ, ուսուլի

վէճճէլէ, տավէթթ բուսուլատը պիթ-թանզիմ, քէնտուլէրինէ վէ եախօտ իգամէթկէահլարընա իրսալ ու թէպ-լիղ օլունուր։ Իհդար բուսուլատընտա կէօսթէրիլճէէք մէհլ, թարաճէյն, Ցէրսաատէթտէ իսէ, բուսուլատընն քէնտուլէրինէ թէպլիղի կիւնինտէն իթթիպարէն, պիր հաճթատան ադալէ օլամադ, վէ թաշրատա պուլունտուգ-լարը հալտէ, մահէլլինին մէսաճէսի հէր գաչ սաաթ իսէ, պէհէր պիթը սաաթտա կէլինճէէք մէսաճէ իչին, պիր կիւն իթթիպարընըլա մէհլի մէզ-քիւր իւղէրինէ զամմ ու իլալէ օլուն-նուր։

228. Թաշրատա կէօնտէրիլճէէք իհ-դար բուսուլատարը, մահքէմէյի թէմ-միղ բիւտաէթի թարաճընտան, պիր դըթա թահրիրաթա լէճճի պիտաէէթի մահքէմէսի բիտաէթինէ կէօնտէրիլիր, օլ մէէմուր տաճի, բուս-սուլաթը վիրտուի անտէ, տավէթթ օ-լունան չահարն, պիղդաթ քէնտուսի-նէ, վէ եախօտ իգամէթկէահընա պիթ թէպլիղ, թէպլիղ օլունտուդունու միւ-ճիր օլան իլմու խապէրի, հէմման պիր դըթա ճէվապնամէսինէ լէճճ խաէրէք, բիւտաէթի միւճարիլէյհաէա իրսալ իթթիկէ մէճպուր տուր։

229. Մահքէմէյի թէմմիղ, տավաը, էվրադ իւղէրինէ բույեէթ վէ թէտ-գըդ խաէր, վէ թարաճէյնին, մահ-քէմէյէ տավէթթ օլունմալարը, միւ-ճէրբէտ վիրմիշ օլտուդարը խաթխատ վէ լայիհալարտա պէէան օլունան խ-ճատէ վէ իթթիրազ, վէ ճէվապլարընը էյղահ էյնի տիր, պինայէէն ալէյհ, եէվ-մի մուտայէնտէ, թարաճէյնտէն հա-դըր պուլունանլար միւվաճէհէսինտէ, էվրադը մէվճուտէ պատէլ գըրտաճ, իճատէէրի խաթխատա օլունտուդտան սօնրա, վէ կէլէկէէն օլտուդու թագ-տիրտէ, դրէտապընտա թէտգըդտադը թէմմիղիյէէէ միւպաշէրէթթ օլունուր. վէ օլ վէճճէլէ, դրէտապէն վիրիլճէէք

դարար, թարաճէյնին միւվաճէհէսին խէզէրինէ, վիրիլմիշ հիւքմիւնտէ թու-թուլուր. ֆագաթ, միւտտաի ալէյհ, մահքէմէէտէ կէլմէմիշ, վէ ճէվապ լայի-հասը տաճի վիրմէմիշ օլուր իսէ, պիղդ-տէ պէէան օլունաճադը վէճճէլէ, վի-րիլճէէք գարարա իթթիրազ խաթպիյիր։

230. Եէվմի միւսայէնտէ, տավա-նըն բույեէթ վէ թէտգըդը խիլմամ պուլմաճըզ տա, եէվմի ախէրէ թա-այլիդ օլունտուդու հալտէ, թէքրար կէլճէճլըլէրի կիւն պիթթ թայինն, թա-րաճէյնէ թէֆհիմ օլունուր, վէ եէվ-մի մէզքիւրատ կէլմէմիշլէրի թագ-տիրտէ, դրէտապէն իքմալը տավաեա տէվամ օլունուր. պիր տավանըն բույ-եէթի էտնատէ, անա միւթէֆէրրի օ-լուզ տա, կէօրիւլմէմի լազըմ կէլճէն էվրադը սայիրէ տաճի, մահքէմէճճ ճէլզ վէ միւթաալաա օլունապիլիր։

Մահքէմէնէ տավէթթ օլունուզ տա կէլմէմիշ օլան թարաճ, թէքրար տա-վէթթ վէ իհդար օլունապիլճէէկի կիւնի, քէնտիճի տաճի մահքէմէնէ պիր խաթխ-տա թագտիմլիլճէ, ճէլզ վէ խաթխճվազ օլունմասընը թահէպ խաէր իսէ, իճա-պիր իճրա օլունուր։

231. Թէմմիղտէն միւրտա, միւթէ-րիզ իւն ֆիհ օլան իլմինն թէտգըդը յա-լա միւթէզամմին օլտուդու տավանըն սուբէթի բույեէթ ու հիւքմ, գա-նունա, վէ ուսուլի միւհաքէմէճէ մու-վաֆիզ իսէ, թաստիղ իթթճէք, տէյիլ իսէ, նագլ իլէ եէնիտէն պիր հիւքմ ու իլամա բահէթ իթթիրմէքքտէն իպարէթ տիր։

232. Իլամաթքն նագլընը իճտաղ ի-տէն էտադ, տէօրթ նէվ օլուպ, պի-րինճիսի, իլամը վիրէն միհքէմէնին տէ-լահիյէէթ վէ մէէգունիյէէթի նիղա-միյէսի խարիճինտէ օլարագ, տավա-եա պագմըշ օլմասը. իքինճիսի, խի-լաֆը գանուն հիւքմ օլունմուշ պու-լունմասը. իչինճիսի, ուսուլի միւ-հաքէմէճէ միւխալիֆ սուբէթտէ իճ-

րա խոլքին օլմասը. տէօրտիւնճիսինէ, պիր մատահ հագդընտա վիրիլէն իլամլարըն եէկտիկէրէ միւպային պուլունմասը մըր։

233. Պիր տավա, էսասէն այնա օլտուղու մահքէմէտէն ղայրի պիր մահքէմէտէ, մէսէլա, ումմուրա թիճարըթմաէն իբէն, հուգուգու տալիյէ մահքէմէսինատ, վէ եահօտ հուգուգու տալիյէ տավասը օլտուղու հալատ, մահքէմէյի թիճարըթմատ, վէ եահօտ մէվտասը չէրիյէհսէն օլտուղու հալատ, պիր մահքէմէյի նիզամլիյէսէ, վէ եահօտ պիտահէթի մահքէմէսինէ այնա իբէն, խոթիճաֆտա, եահօտ խոթիճաֆտա բահի իբէն, պիտահէթի մահքէմէսինատ, վէ եա խոթինաֆ մէրճանինէն ղայրիսինատ, բույրէթ օլունմուշ օլուր իսէ, էնայի բույրէթլինատ, պուննան մոլաէը կէրէք պիտահէթի, վէ կէրէք խոթիճաֆտա թաբաֆէյնատէն պիր իթիրազ վաղը օլմամիշ օլսա պիլէ, օլ պապատ օլան իլամ նադզ օլունուր. ամմա, տավա պիր մահքէմէյի թիճարըթի այնա իբէն, տիկէր թիճարըթի մահքէմէսինատ, վէ եահօտ պիր դաղա պիտահէթի մահքէմէսինէ այնա իբէն, տիկէր դաղա պիտահէթի մահքէմէսինատ կէօրիւլմիշ օլուպ տա, հինի բույրէթլինատ, թաբաֆէյնատէն հիչ պիր իթիրազ տէրմիեան օլունմամըշ իսէ, օլ պապատ օլան իլամ, նադզ օլունմազ։

234. Պիր մատահ հագդընտա վիրիլմիշ օլան իլամ, օլ մատահէնին հինի վազդունատ, տիւթմուր իւլ ամէլ օլան գանունա մուխալիֆ օլմասըդգա, նադզ օլունմազ։

235. Պիր իլամըն հիւքմիւ, գաթէն պիր մատահ յի գանունիյէսէնէ մուխալիդ օլա պիլէ, էսասըլը մուճթիթէ արդաոլունտա, եանլըշ մանէա վիրիլէրէք, տիկէր պիր մատահ յի գանունէ նէյէսէ թաթպիդ օլունմուշ իսէ, նադզ օլունուր։

236. Պիր մուգամէլէսինէն թահատիւս (1) իսէն տավանըն բույէնթինատ, օլ մուգամէլէսէ տայիր օլան սէնէտին միգտարը սարիհինէ (2), վէ եահօտ մուգամէլէսէ թաալլիգ իսէն գանուն ու նիզամըն հիւքմինէ, պաշգա տիւրլիւ մանէա վիրիլմիշ օլուր իսէ, օլ մուգամէլէսէ տայիր օլան տավանըն իլամը նադզ օլունուր։

237. Նադզը խոթիտա օլունան իլամնա, հիւքմ մէտար օլմադ իւզրէ, միւնատիրիճ օլան ահվալ ուջիֆիեաթ, մահքէմէյի թէմամիլատ, մուհադդադ ատա օլունուր. անճագ, պունուն էսասը օլան զաալիթ վարադ ալարընա, վէ եահօտ հինի մուհաքէմէտէ, թաբաֆէյնատէն իպրազ օլունան սէնէտաթ վէ էվրադա կէօրէ, օլ ահվալ վէ ջէյֆիեաթ, մէճրուհ օլտուղու թէպէյհան իսէր իսէ, վիրիլէն իլամըն հիւքմիւ նադզ օլունուր։

238. Պիր մահքէմէտէ, ուսուլի մուհաքէմէյէ մուխալիֆ օլարադ, բույէնթ օլունան տավանըն, մահքէմէյի թէմամիլատ եդդատ նադզ օլունապիլմէսի, օլմահքէմէյէ այնա վազաեիֆատ, ուսուլի մուհաքէմէսինէն իհթալ օլունմասընա, վէ իշղալ գուսուր ու խոթանըն լահիդ օլան հիւքմիւ թազիիր իսէյճէք աէրէճէտէ պուլունմասընա, վէ եա միւտաահ, վէ եա միւտաահ ալէյհ թաբաֆիընատ, ուսուլի մուհաքէմէնին թազիիր ու իհթալ օլունտուղունա իսպաթ իսէյճէք աէրէճէտէ նէտ իսպաթ իսէյճէք աէրէճէտէ իհթիրազ օլունուպ տա, մահքէմէճէ թէսդիգ դըլընմամըշ օլմասընա միւթէդդիդ վազդըթ մըր։

239. Իբի մահքէմէտէն, պիր տավա հադդընտա, վէ միւտաահ, վէ միւտաահ ալէյհ իլէ, տավանըն ջինսի տէսիյէ կիշիմիշ օլտուղու հալատ, եէկտիկէ-

(1) Թահատուէ՜, պուհուրա կէլէն։

(2) Մէ՜ֆհում՜ սարիհ, խալիս մանէա։

րինէ միւպային օլարադ վիրիլէն իլամլարըն իբթինաիսի, վէ էկէր միւխալիֆի գանուն կէօրիւնիւր իսէ, էվվէլջիսի տասի նադզ օլունուր։

240. Պիր մահքէմէտէն, վէ եահօտ պիր խոթինաֆ մահքէմէսինէ մէրպութ պիտահէթի մահքէմէլէրինատէն եէկտիկէրինէ միւպային իլամլար վիրիլպ տէ, ուսուլինէ թէվֆիգան, իսատէյի մուհաքէմէ, վէ եա խոթինաֆ սաբէթէլէրի իլէ, ֆէսխ օլունմասընը թազիլէրի իլէ, ֆէսխ օլունմասընը թազիիրէ, մահքէմէյի թէմամիլատէն նադզ օլունուր։

241. Պիր իլամըն նադզը իլգին, տէրմիեան օլունան իթիրազատ, նադզ քաֆիի օլմասա պիլէ, օլ իլամ, սարահէթլէն գանուն վէ ուսուլի մուհաքէմէյէ մուզայիր կէօրիւնիւր իսէ, նադզ օլունուր։

242. Մահքէմէյի թէմամիլ, նադզ իթիմիկի հիւքմիւն թահթընատ պուլունան տավանը, մուհաքէմէսինէ կիրիշմէյէրէք, իճմալ իտէն մահքէմէյէ հավալէ իլլէր, վէ էկէր տավանըն ասուլէթի մուհաքէմէսի, ուսուլինէ, վէ իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուվաֆֆըգ իսէ, թէյէյհան վէ թաատիգ իսէր։

243. Պիր իլամ, մահքէմէնին ատէմի սալահիյէթէ վէ վազիֆէսինատէն օլտուղու հալատ, նադզ օլունմուշ օլտուղու հալատ, մահքէմէյի թէմամիլ, տավանըն բույէնթինի, ասլընատան ասլընա եա այնա օլտուղու մահքէմէյէ հավալէ իսէր։

244. Պիր իլամ, ուսուլի մուհաքէմէճ խոթա վուգուինատէն ասլատը, նադզ օլունտուղու թաատիրատ, օլ իլամը թանզիմ վէ իթա իսէն մահքէմէտ, մուճիպի նադզ օլան խոթանըն վուգուինէ դաատար, ճէրէյան իսէն թահդիդատ, վէ վիրիլմիշ օլան գարարլար, միւթէալլէր թաուլուպ, խոթանըն վուգուինատէն սոնրա, իթթիխազ խոթիմ խոթիմիշ օլան գարարլար, իլգա (1) օլունուր, վէ չա հալատ, թաբաֆէյնի պատէլմուալաճէհ, իբթալը մատահաթի օլունուր, վէ էկէր պու խոթա, տավանըն պիտահէթի բույէնթինատ գուհուր իթմիշ իսէ, օլ իլամ, թէմամիլլէ մէնգուդ (2) օլուպ, տավա միճէտատէն բույէնթ վէ հիւքմ օլունուր։

245. Պիր իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուզայիր պուլունմասը ճիհէթիլէ նադզ օլունուր իսէ, թահհիհ օլունմագ իւզրէ, օլ իլամը վիրիլմիշ օլան մահքէմէյէ իսատէ օլունուր, վէ օլ մահքէմէ, ասլ մատահէնին թէբրար մուրաֆաասընա կիրիշմէյէրէք, եանլընզ նադզ օլունան հիւքմիւ թաբաֆէյնի մուվաճէհէսինատէ թահհիհ իսէր։

246. Տէրճէյի ախիրէտէ, եէկտիկէրէ միւպային օլարադ վիրիլմիշ օլան իբի դրթա իլամըն պիրինճիսի, մուվաֆիգը գանուն կէօրիւնիւպ տէ, իբթինճիսի նադզ օլունուր իսէ, տավանըն պիր մահքէմէտէ, թէբրար բույէնթինէ հաճէթ գարմազ. վէ էկէր իբթիսի պիրտէն նադզ օլունուր իսէ, իճմալընա կէօրէ պիր բույէնթ, միճէտատէն իլամա բահի օլունմազ իւզրէ, աեիա օլտուղու մահքէմէյէ հավալէ օլունուր։

247. Գանունա վէ եա ուսուլի մուհաքէմէյէ մուզահիր օլմասընատա տօլամը նադզ օլունան իլամլարըն խոլամը, մահքէմէսինէ այնա իսէ տէ, թաբաֆէյնի մուվաֆֆագաթ իթթիխէրի թահատիրատ, մահքէմէյի թէմամիլ, տավանը, իլամը մէնգուդու վիրիլմիշ օլան մահքէմէնին տէրճէճէսինատ օլագարադ, պաշգա պիր մահքէմէյէ հավալէ իսէպիլիր։

248. Նադզ օլունան պիր իլամ, հիւքմիւնիւն այնա օլտուղու մահքէմէտ թահհիհի, վէ եահօտ տավանըն բույէնթի իչին, տահիպ տա-

(1) Իլգա, լաղվ, իպթալ իթմէք։

(2) Մէ՜ֆհում՜ նադզ օլունմուշ, պօզուլմուշ։

վա թարաֆըննան , միւճէտահէտէն խա-
թիտա թագտիմինէ հաճէյի օլմաեըդպ,
մահբէմէ յի թէմիզին իլամը , իպրաղ
ու իրաէ օլունմադ քեաֆի տիր :

249. Պիր իւամ, էսպապը նագդիյ-
եէտէն պիրինէն , վէ եահօտ պիր դա-
չընըն վիճուտինէ մէպնի , մահբէմէ յի
թէմիզէ նագդ իլէ , թէբրար թէտ-
ադդ խիլմէք իւզրէ , պիր մահբէմէ-
եէ հավալէ օլունտուդտա , մէվզուի
պահս օլան տավաեա տայիր վիրիլէն
իքինճի իլամըն հիւքմիւ , իլամը մէն-
գուզուն հիւքմիւնտէ խաթիննատ օ-
լունան իլէ ու էսպապա պինա օլու-
նուպ տա , թէբրար նագդը միւտտաի
վէ եա միւտտաի ալէյհ թարաֆըն-
տան խաթիտա գըլընըը իսէ , մահբէ-
մէ յի թէմիզին հէյեէթի ումումիյ-
եէսինտէ , թէբրար թէտադդ իլէ , ին-
տէլ իճապ նագդ օլունուր , վէ իշղու
իքինճի նագդըն հիւքմիւ տաիսի , իպ-
թիտաքի իլամըն նագդընտա մէտարը
հիւքմ օլան էսպապա միւպթէնի օլուր
իսէ , տավանըն հավալէ օլունտուդու
մահբէմէ , մահբէմէ յի թէմիզէ վի-
րիլէն գարարա խաթիտալէ մէճմուր
տուր :

250. Մահբէմէ յի թէմիզ, հու-
գուգ տայիրէսինտէ , պիր մատտէնին
գարարը , իթթիֆագ վէ եա էքսերիյ-
եէթի արա իլէ վիրիլիր պիր մատտէ-
տէ, թէսաւվուր տարա ([1]) վուգուրնտէ,
րէյիսին պուլունտուդու թարաֆ թէր-
ճիհ([2]) իխիլմէ յիպ, մահբէմէ յի թէմ-
եիզին հէյեէթի ումումիյեէսինտէ, օլ
մատտէեէ գարար վիրիլիր :

251. Մահբէմէ յի թէմիզ իլամ-
բրնտա , թարաֆէ յինին իսմ ու չէօհ-
րէթ , վէ սանաթ , վէ մահէլլի իգտ-
մէթլէրի , վէ թէմիզ օլունան իլամին
հիւքմիյլէ , թարաֆէ յնտէն տէրմիեան
օլունան իթիբարաթի ու էսիլլէնին
խուլասալարը , վէ օլ հիւքմիւն նագդ
վէ եահօտ թատիդ էսպապը մու-
ճիպէսի կէօսթէրիլիր :

252. Մահբէմէ յի թէմիզ գարար-
լարը իւզէրինէ , իթիրազ ալէյհ հիւքմ ,
վէ իտտէյի մուհաքէմէ խաթիտասը
ճայիզ տէկիլ տիր . անճագ , ահվալը
աթիյեէտէն պիրինին վիճուտի թագ-
ատիրինտէ , թարաֆէյնտէն պիրի, մահ-
քէմէ յի թէմիզ գարարընըն քէնտի-
սինէ թէպդիղի թարիխինտէն իթիխա-
րէն , նիհաեէթ պիր մահ զարֆընտա ,
իթիրազաթը միւպէյինին , մահբէմէ յի
թէմիզէ պիր արզուհալ իթտասըյլա ,
վիրիլէն գարարըն թատհիհինի թա-
լէպ վէ իսթիտա իտէպիլիր :

253. Ահվալը մէդթիւբէնին պիրին-
ճիսի , մահբէմէ յի թէմիզէ , միւտ-
տաի ալէյհ սըֆաթընտա պուլունան
քիմէսնէնին , վազթիյլէ խատմինին ի-
թիրազաթընտա դարչը , ճէվապ լայի-
հասընը վիրմէմիշ, վէ քէնտիսի տաիսի,
հէր նասըլտա , մահբէմէ յի թէմիզէտէ
իսթիֆվապ օլունմամըշ օլմասը . իքին-
ճիսի , պիր թարաֆըն վիրմիշ օլտու-
ղու լայիհատա , պիր մատտէ յի գա-
նունկյեէեէ իսթիննատէն , տէրմիեան
իթթիմիշ օլտուղու պիր իթիրազ վէ եա
ճէվապըն , իլամտա մէվզուի պահս
իխիլմէ յիպ , պիւթիւն պիւթիւն մէս-
քիւթիւն անու պըրագըլմըշ օլմասը .
իւչիւնճիսիս , մահբէմէ յի թէմիզ իս-
լամընտա , պիր մատտէ յի դանունկյ-
եէեէ մուղայիր , վէ եահօտ եէկտի-
կէրինէ միւպայնի գարարլար պուս-
լունմասը . տէօրտիւնճիսիս , մահբէ-
մէ յի թէմիզէ իպրաղ վէ իրաէ օ-
լունմուշ օլան էվրագտա պիր ասնիա ([3])
վէ սահթէկիք օլուպ տա , մահբէմէնին
գարարընտա թէէսիր իթթիմիշ օլմասը
խուսուսարը տըր :

254. Իքի եիւզ էլլի իքինճի մատ-

([1]) Թէսաւվուր տարա , րէյիսէրին այնի տանը-
տա օլմասը :

([2]) Թէրճիհ , իսթիւն Թուխմադուզ :
([3]) Սահէտ , հայէտ , տէպիլ :

տէտէ մուհարրէր արզուհալ , մահբէ-
մէ յի թէմիզէտէ պիլ միւթալաա , միւս-
թէտինին իթիրազը , մուվաֆիգը նէգես
իւլէմի ([1]) կէօրիւնտիւկիւ թագտիրտէ ,
գապուլ օլունուր , վէ օլ հալտէ , թա-
րաֆէյին պիր քէրրէ տավլէթ օլունա-
րադ , կէլիրլէր իսէ , իսթիճվապ օլուն-
տուգտան սոնրա , վէ կէլմէզլէր իսէ ,
էվրագը մէվճուտէյլերի իւզէրինէ , ի-
լամը սապըդ իսլահ խիլիր :

ՊԱՊՐ ՍԱՄԻՆ

ԻՇԹԻՒԷԱ ԱԼԷՒ ՀԻՒՔՔԷԱՄ
ՀԱԳԴՐՆՏԱ ՏՐՐ .

255. Իչթիքէա անէլ հիւքքէամ , պիր
տավատա , թարաֆէյնտէն պիրինէ ,
մահբէմէնին րէյիս վէ եա ազասընտան
պիրի , վէ եա պիր դաչը , վէ եահօտ
հէյեէթի մէճմուատը ճանիպինտէն ,
գաստէն իխիլէն զատր ու զուլմտան
չիքեաեէթ տիմէք տիր :

256. Իչթիքէա անէլ հիւքքէամտա-
վասընըն սէպէպլերի իքի տիր , պիրի
իչթիքէա օլունան հաքիմին մուհաքէ-
մէեէ , վէ եա հիւքմի իլամա հիլյէ ու
խիւտէ իլէ ֆէսատ գարըշմըմըշ ,
վէ եահօտ բիւչվէթ ալմըշ օլմասը տըր .
տիկէրի , իհգադը հադդտան , իսթիս-
քճաֆ կյլէմէսի տիր :

257. Հաքիմին հիլյէ վէ խիւտէսի ,
թարաֆէյնտէն պիրի հագդընտա օ-
լան թատահուպ վէ եա իլթիզամընտան
վէ եա նէֆսանիյեէթտէն տօլայը ,
ատէ([2]) մուղայիր , վէ գանուն ու նի-
զամա մուխալիֆ ամէլ ու հարէքէթ-
տէ պուլունմասը տըր . մէսէլա , միւս-
տաի ալէյհին, վէ եահօտ խաթիմա օլու-
նան շահիտլերին լիֆտաէլերինի թէպ-
տիլ վէ թաղէիր իթմիշ, վէ եա էվ-

([1]) Նէֆս-ի-էմմարէ , հագդզաթի , սահիհլիք :
([2]) Ատա , աատալէթ :

րադ վէ սէնէտաթը մէվճուտէյնէն
հիւքմէ մէտար օլաճագ պիրինի , վէ
եա պագըօրնը քէթիմ վէ խիֆա էյլէ-
մէյ , վէ եա քիզզ օլտուղունու պիլ-
տիկի ահվալ ու քէյֆիեաթը , սահիհ
վէ մուհագդագ թանըմըշ , վէ եա-
հօտ սէհվ ու խաթատէն օլմահարադ ,
գաստէն զատր իթմէք արզուսիյլէ ,
նիզամա մուղայիր հարէքէթտէ պու-
լունմուշ օլմասը տըր :

258. Հաքիմին , թէրճիհի ([3]) մէ-
բամ իչին , պիզ զաթի , վէ եա պիլվա-
սրթա , սահվալը տավիտէն պլտըղը
չէյ , բիւչվէթի սայըլըը :

259. Իհգադը հագդտան խաթին-
քճաֆ իթմէք , նիզամէն գապուլէ չա-
եան օլան պիր խաթիտա վէ եա ար-
զուհալը , պիրնա մուճիպ րէտտ իթմէք ,
վէ եահօտ պիր տավա , բույուրթէ հա-
զրը պուլունմուշ , վէ սըրասը կէլմիշ
իքէն , պիր թագըմ իհպարը ([4]) վահիյ-
եէ պէեանիյլէ , հագըզաթէն սույի
գաստէն նաչի , բույուրթէ թէչէպ-
պիւս ու տէվամ իթմէմէք տիր :

260. Հիյլէ վէ խիւտէ վէ ախզը բիւչ-
վէթի մատտէյլերինին խապաթը , անճագ
սէնէտաթ վէ էվրագը միւթէպէրէ խպ-
րազը , վէ եահօտ պիղարագ քիմէս-
նէնէրին չահատէթլէրիյլէ պէրաբեր ,
գարինէ յի գաթիյեէնին վիճուտի իլէ
օլուր , իհգադը հագդտան խաթին-
քճաֆ օլունտուդունուն խապաթը տա-
խի , միւչթէբի թարաֆընտան հիւք-
քճամա հավալէ մէէնուրու վասըթա-
սըյլա , միւթէսէլսիլէն իչ տէֆա օ-
լարագ , իհգադը հագդ օլունմասը
ղըմընտա , մուխթիրէ վիրիլիպ տէ ,
եինէ տավահա պագըլմամըշ օլմասը յ-
լա օլուր . ֆագաթ , իշղու իչ գը-
թա մուխթիրէ արալարընտա , ագալի
իքիչեր հաֆիթա միւտտէթ կէչմէտիք-
ճէ , իթթա օլունամագ :

([3]) Թէրճիհ , գապուլ իթտիրմէք :
([4]) Իհտար , էօզիւրլէր :

261. Պիտաւէթ մահբէմէլբինտէն պիրինին, հէյհէթի մէճմուասը, վէ եաթսա աազաալընտան պիրի, վէ եա պիր գայը ալէյհինէ վադը օլան իշթիքաա ան էլ հիւքքամ տաւաալընդն բույհէթի, օլ մահբէմէնին մէնսուպ օլսուդու խաթինաճ մահբէմէսինէ, վէ պիր խաթինաճ մահբէմէսի, վէ եա պուննուն աազասը ալէյհինէ վուգուա կէլէն տաւանդն բույհէթի, մահբէմէյի թէմիիղին հուգուդ տայիրէսինէ բաճի տիր։

262. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքամ տաւաալընը խաէճէք օլան քիմսէ, իշսլու տաւաալը քիմսի ալէյհինտէ օլսուդու, վէ էսպապը գանունիյէհի նէ խտուկի, վէ նէտէն նէչէթի իլլէտիկի, վէ նէ իլէ խապաթ օլունաճադը խտուտալարընը միսլէյհին, վէ թաբիիա իլէ միսլէրդաա, վէ քէնտի խմզասը էլէ միսմի, վէ եա միհրի իլէ մէճհուր օլարադ, պիր արզուհալ թադսիմ իթմէկէ մէճպուրէյի ճամի օլմահան արզուհալ, գապուլ օլունմազ։

263. Եաղը, վէ իմզասը, վէ միհրիս օլմահան առամին խաթխատասը, քէնտիսինէն էնրի իւզէրինէ, ախէր քիմէնէնին էմրի իւզէրինէ գապուլ օլունմազ։

264. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքամ արզուհալը, պիր վէքիլ թարաֆընտան տաւսի վէրիլէպիլիյէ։ Ֆադաթ, նէհտինտէ պունուն իչին վէքիլէթի մահսուսէսինէ տայիր, մուսաատադ պիր ախէտա օլմադըգդա, վէ խաթխատա մէրպութ պուլունմադըգդա, գապուլ օլունմազ։

265. Միւշթէբի, խաթխատասընտա չիքահէթինի մուճիպ օլան ահվալ ու քէյֆիյէտէթը, պէր թաֆսիլ պէհանէ մէէդնուն իսկ տէ, հիւքքամ վէ մահքէմէ հադրընտա, հիւքմէթ ու ադալաթ մուդայիր, քէլիմաթը զայրի լահիգա մուհաորթէր օլսուդու հալտէ, մահքէմէնին գարարը յոլա, միւաթէահիտէն եիւզ դուրուշտան պին ղուրուշա գադար ճէզահի նադտի այընըր։

266. Իշթիքաա անէլ հիւքքամ արզուհալը, այիտա օլսուդու մահքէմէնէ իթնա օլունտուգտա, միւշթէբի իւն անհիւ ճէլպ ու խաթիճվապ օլունմահարադ, եաղընըդ միւշթէբիտէն իզհաթը լազըմէ ահդ ու խաթիհսալ գէլընարադ, մահքէմէճ պիլմիթտա, եօլունտա թանղիմ վէ թադսիմ օլունմադըդը, վէ եա էսպապը գանունիյէսի միւնաէրիճ պուլունմադըդը հալտէ բէտտա օլունուր. պիլաքս, խաթխատա իշպու պադը սամինտէ միւնաէրիճ մէվատտա մուվաֆֆըդ օլուպ տա, գապուլէ չաէտն կէօրիլտիկիւ թադսիրտէ, մուախխարէն տաւանդն բույհէթի իլլէ հիւքմ օլունմադ իւզրէ, հէման պիլ գապուլ միւշթէբի իւն անհիւտա թէպիդ օլունմասընտա գարար վէրիլիր։

267. Արզուհալին գապուլինէ տաւիր գարար, իթտաը թարիխինտէն, նէհահէթի սէբիդ կիւն զարֆընտա, մէզքիւր գարարնամէնին, պիր գրթա սուրէթի տախի, միւշթէբի իւն անհիւտա թէպղիդ օլունտուգտան սօնրա, միւշթէբտա ալէյհէ տախի թէպղիդ թարիխինտէն իթխապրէն, օն պէշ կիւն իչինտէ ճէվապնամէսինի թահրիր, վէ մահքէմէնէ իթտաա մէճպուր օլուր։

Միւշթէբի, իշպու ճէվապնամէսինէն սուրէթինի ալըպ, օլ տախի պուննա ճէվապ իթտա խաէպլիյիր։

268. Միւշթէբի-իւն-անհիւ մար էլ պէհան, խաթխատա վէ գարարնամէ սուրէթլէրի քէնտուսինէ թէպղիդ օլունտուգտան սօնրա, արթըգ աազասընտան օլսուդու մահքէմէտէ պուլունաճագ, կէրէք միւշթէբիյինին, վէ կէրէք ադրսագասընտան պիրինին տաւալարընտա դաթան միւտախէլէ խաէմէզ. չաէտա խաէր խաէ, ինղըմաճը ըէյ իլէ վիրիլէճէք հիւքմ ու գարար պաթթըլ օլուր։

269. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքամ տաւաալը գապուլ, վէ թարաֆէյնտէն իթիրազ, վէ ճէվապնամէյը ախզ օլունտուգտան սօնրա, մահքէմէտէ պիլ բույհէ, միւշթէբի թարաֆընտան ադվ օլունան էսպապ ու ֆիիլիհաթ իսպաթ օլունահաէրզ տա, իշպու տաւաալը վահի վէ պի էտտա օլսուդու անլաշըլըր իսկ, հադդսըզլըղընտա հիւքմ օլունարադ, պէշ եիւզ ղուրուշտան իբի պին պէշ եիւզ ղուրուշա գատար ճէզայի նադտի իլէ պէրապէր, մուհաքէմէ մէահիֆինին, վէ միւշթէբի իւն անհիւն(1) թաղէպ իտէճէկի զարար ու զիէան, վէ մէսարիֆի րահիյէէ, վէ սայիրէտէն գապուլ վէ թատիդ օլունաճագ մուդտաըրընը իթտասընտա մահքիմ օլուր. պիլաքս, միւշթէբինին տաւաալը իսպաթ օլունուպ տա, էտտալը օլսուդու թէպէյհին իտէր իսկ, օլ հալտէ միւշթէբի իւն անհիւ, միւշթէբինին մէսարիֆի մուհաքէմէսիյէ պէրապէր, մուգատէմա քէնտուսինէ իթմիճ օլսուդու զատտան վադը օլան զարար ու զիէանը տախի իֆհաեա մահքիմ օլուր. վէ միւշթէբի իւն անհիւն, մահքիմիյէթինէ սէպէպիյէէթ վիրէն էֆհալ ու հարաքաթի, պիր ճէզայի գանունիյէի տախի միւաթէյիղիմ կէօրինիւր իսկ, մէհաքիմի ճէզայիյէճէ իճապը իճրա օլունմադ իւզրէ, պաշդաճա պա միւղէքքիրէ, Աալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ իհսպար ու իհթիար օլունուր։

270. Իշթիքաա – ան – էլ – հիւքքամ տաւաալարը հադրընտա, մէհաքիմի իթթինաճիյէէտէն վիրիլէն հիւքմիլէր մահքէմէյի թէմիիղտէ բույհէթ ու ֆասլ օլունուր։

---

(1) Մէ–շրէ–է իւն անհիւ, հագգընտա իշթիքաա օլունան առէմ։

ՊԱՊԸ ԹԱՍԻ

ՀԱՃՋ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ.

271. Հէր պիր տաւէին, եէտինտէ պուլունան սէնէտտաթը րէամիյէէ, վէ զայրի րէամիյէէ մուճիպինճէ, մէտուտունուն քէնտի եէտինտէ, վէ եա պիր չախսը սա խ նէզտինտէ պուլունան էմինալը մանդուլէսինի, մահքուսպունուն իֆասընա տէկին, հաճզ իթտիրէպիլիր։

Տաէինին եէտինտէ սէնէտ օլմաէրպտա, սահիհէն մահքուսպու օլսուդունա տայիր էվրագը միւթէպէրէ, վէ եա տէլայիլի գավիյէէ իսպրադիյէ, մահքէմէճէ գանտաթի կէլիր իսկ, թախմին ու թադսիր օլունճագ մահքուսպու մէզգուտտրընա կէօրէ, հաճզ ու թէվզըճ օլունմադ ճայիզ տիր։

272. Հաճզ մատտէսի, տաէինին վիրէճէկի հաճզնամէ իւզէրինէ, քէնտիսինտէն քէֆիլ այընարադ, մահքէմէնին րուխսաթը թահրիրիյէէսիյէ իճրա օլունուր. չու գատար քի, տաէինին մահքուսպու լազըմ իսկ իճրա օլան, եանի գապիլի խաթինաճ վէ թէմամիյէ օլմահան պիր իլտա մէրպութ օլարադ, եէհինէն մուհաքէմէ վէ խապաթա հաճէթի օլմատըդը սուրէթատէ, քէֆիլ իրաէէսինէ հաճէթի գալմազ։

273. Հաճզըն իճրատընտա, տէյինին մէզգուտտրը մալիումմ, վէ տաէինին զաթրնա մախսուս վէ մուտաճճէլ(2) օլմասը, վէ պիր չարթի իլէ մուդայիէտ օլմամասը լազըմտըր. տէյինի միւվէճճէլին(3) վատէսի միւնադայիյէ օլսուդու հալտէ, մուտաճճէլ հիւքմիսինու քէսպ իտէր։

Տէյինին մէզգուտտրը, մալիումմ օլմատըդը սուրէթատէ, հաճզըն իճրատընտա թէհէզզութիս օլունմազտան էվվէլ, մահքէմէնին բուխսաթնամէսինատէ թախմինէն թայինին ու պէէան օլունուր։

---

(2) Մուտաճճէլը վագթ թայինին օլունմամըշըլան

(3) Մուվէճճէլ վագթ թայինին օլունուշ օլան

274. Էվվէլա, մէտեուննուն թէայրիւշ վէ իտարէսի իչին, մահքէմէ ճանիլիանէն թայէրին օլուննան մըդտարը վարիտաթը. սանիա, մէտեուննուն էվլատ ու աեալըներն թէայրիւշ վէ թէչէպիւսիւ (1) վէ պէյթուլթէթլէրինէ (2) քաֆի էչէա. սաիտա, սանաթըներն իճրասը իչին մաքրինա, վէ աչէաթ, վէ պուննա միւթէֆէրրի էչէայի սայիրէսի. բաղիա, ղիրաըն, չիֆթ ու ղիրաաթ էտավաթըչլա, հէնուզ անպարա իտալ օլուննաեան հասըլաթը, վէ հասըլաթըն հիսէպի միրիկէսի, վէ չէրիքի օլտուղու հալտէ, անըն տաիի հիսէսի. իտամիա, հէնուզ տէվչիրիլմէյիպ, ադաճը իւղէրինտէ օլան հէր նէվի էմար. սատիա, ալէյումմում, մուվազզաֆին մաալըրընըն րուպուննան պիեատէսի. սաղիա, մէչմուրինի միլքիյէ, վէ աալիյէ, վէ աաքէրիյէնէին էլալիսէլի ըէմիյէսի. սամինա, կէրէք մանգուլ, կէրէք ղայրի մանգուլ էմ վալ ու էչէայի միրիյէ. թաահա, թիւճճար պէյնինտէ միւթէտավիլ օլան քօլիչա, վէ մէտեուննուն էմրինէ էտաղըլան սիրարըչ թահվիլաթը, վէ համիլինէ թէէմիյէսի մէչրութ օլան աչրգ պօնօլար պէտէլաթը, հաճզ ու թէվֆըգի օլունամագ. չու գատար քի, տէյն, էկէր հաճզի իսթէնիլճէն էչէա վէ էրղագ էամանընտան նէչէթի իթմիչ օլուր, վէ մէգքիւր սէնէտաթը թիւճճարիյէ զայ օլմուշ, վէ էա համիլի իւղնարը իֆլաս իթմիչ, վէ էախօտ աատէմի թէէմիյէսինէն տօլաեր, աէ իչինէ բրօթէսթօ օլունմուշ, վէ էախօտ պիր մահքեմէյի ըէմիյէսէ, համիլլերի քիմիէր իտուկի իլան ու թայինէն իտիլմիչ, եանի թէտավիլսէն գավմիշ պուլունուր իսէ, հաճզ ու թէվֆըգի օլունամալիյիր։

275. Հարպ մէվզուլարընտա, վէ մէէմուրիյէթի միւհիմմէ իւղէրինտէ պուլունան իւմէրա վէ զապիթանը ասքէրիյէնին մաաշլարընտան նէմնէ հաճզ օլունամագ։

276. Տաեինին վիրէճէկի հաճզնամէ, քէնաի իմլասըլա միւմզի վէ միվէբրախ օլաճաղը կիպի, տաեինին իլէ մէտեուննուն, վէ հէմտէ չախօր սալիսին իամ ու չէօհրէթ, վէ սանաթ վէ մահէլլի իգամէթլէրինի, վէ տաեինին խաթիննտա իթաիկի սէնէտ-քէյֆիյէթինի, վէ հաճզ խուսուսունուն, նէ մըդտար ագճէ իչինի օլտուղու, վէ մըդտարը մալիումմ օլմատըղը սուրէթտէ, մահքեմէյինի աէթթ թամամին թայէրին խյլէնէճէկի մըդտար իտուկինի միւթէզամմինի օլմագ լազըմտըր. վէ մէվատտը մէչրուհաեը հավի օլմաեան հաճզ իսթիտասը, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինտէ թուլթուլուր։

277. Տաեին, հաճզնամէյի մէտեուննուն, վէ եախօտ չախօր սալիսին մէնսուպ օլտուղու պիտաեէթ մահքեմէլէրինտէն պիրինէ իթտաէ մուխայէէր տէր. տաեինին իգամէթկէահը մէտեուն իլէ չախօր սալիսին, մէնսուպ օլտուղուրը մահքեմէլէր տայիրէլէրինտէ օլմատըղը թագտիրտէ, հաճզնամէեի, պու իկի մահքեմէտէն գանղիսինէ իթտա իտէճէք իսէ, օ մահքեմէյինին տայիրէսինտէ, քէնտուսինէ պիր իգամիյէսինտէ, հաճզնամէ մէթկահ թայէրին իտէրէք, հաճզնամէսինէ տէրճ ու իլավէտէ իթմէսի, լազըմ կէլիր։

278. Հաճզնամէնին պիր գըթա մուսաատագ սուրէթի տէրճալ մէտեուննա, վէ էա չախօր սալիսէ թէպլիղ, վէ եէտինտէն մադպուղ իլմ ու խապէրի ախզ օլունուր, վէ իլմ ու խապէրի վիրմէքտէն իտիթինա իլյէտիկի պէր վիրմէքտէն իտիթինա իլյէտիկի թագտիրտէ, միւթաալիգ օլտուղու սընըֆ քէթխուտասընա, վէ էա մէնտուպ օլտուղու տայիրէ զապիթինէ, վէ էա մէէմուրիյէթի միւհիմմէ իւղէրինտէ պուլունան իւմէրա վէ զապիթանը աօքէրիյէնին մաաշլարընտան նէմնէ հաճզ օլունամագ։

(1) Թէչէպպիւս, էպպիսէ կիսիմէքլիք։

(2) Պէյնոմրէ, սաքին օլմագլըգ։

խաօտ մահէլլէսի իմամ վէ էա մըխթարընա պիթ թէալիմ, վիտուլ իլմ ու խապէրի անլէրտէն ախզ օլունուր, վէ թաշրատա օլտուղու հալտէ, քէնտուսինէ թէպլիղ վէ իթտա օլունմագ իւղրէ, մահքեմէ ըէյիսի թարաֆընտան պա թահրիրտէ, տէրհալ մէտեուննուն վէ էա չախօր սալիսին պուլունտուղու մահէլլին հիւքիմէթինէ իրսալ օլունուր։

279. Հաճզնամէնին թէպլիղի թարիխինտէն իթիպարէն, տաեին մէտեուննուն իլէ, չախօր սալիսին իգամէթկէահլարը պիր մահէլտէ իսէ, սէբիվ կիւն, վէ մահէլլի սայիրէտէ իսէ, կէրէք մէտեուննուն մահէլլինտէն տաեինին մահէլլինէ, վէ կէրէք չախօր սալիսին իգամէթկէահընա գատար, պէհէր պիրը սաաթ իչին, մէգքիւր սէքիվ կիւն իւղէրինէ պիր կիւն տահա գամիլ իլէ, իպլաղ օլունաճագ կիւնլէր ղարիքընտա, հաճզ ու թէվֆըգի խուսուսու հադդլարընտա, կէրէք մէտեուննուն, վէ կէրէք չախօր սալիսին պիր տիեէճէքլերի, վէ իչտու հաճզ քէ-ֆիյէթինի թաստիգ, վէ էա ճէրճ իտէր սուրէթտէ, պիր կիւնա իթիրազլարը վար իսէ, տէրհալ, պա արզուհալ, իֆտատ իթմէկէ մէճպուր տուրլար։

280. Հաճզ ու թէվֆըգի խուսուսունտա հադդլը օլտուղունու իսպաթ ղըմընտա, տաեին թարաֆընտան մուտտէթի մէղքիւրէտէ իսթիտա օլունմատըղը, վէ պու իսթիտանըն պիր սուրէթի, կէրէք մէտեուննա, վէ կէսուրէթի, կէրէք չախօր սալիսէ, սուրէթի րէա-րէք չախօր սալիսէ, մէկէտէ թէպլիղ իթտիրիլմէտիկի հալտէ, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինտէ թուլթուլուր, վէ չախօր սալիս եէտինտէ պուլունան էմնլ վէ էա նուգուտտու միւթէհաճճիղէյի ախէրինէ թէպլիմ իթտէ, մէսուլ օլմամտաճաղը կիպի, միւթէհաճճիղինտախի, էմնլ վէ էա նուգուտտու մէղքիւրէսի, չախօր սալիսէն թալէպէ սալահիյէէթի օլուր, վէ պիր տէ հաճզնամէնին քէնտուսինէ թէպլիղինտէն էվվէլ, չախօր սալիսին ասլ տաեինէ թէպլիմտաթը վուգու պուլտուղու թահագգուգ իտէր իսէ, հաճզնին պուննա չիւմուլի օլմամըղ, ֆագաթ, հաճզ օլունան մըդտար մալին, եէտինտէ մէվճուտ օլուպ օլմատըղը, միւտտէթի մէշրուհա զարիքընտա, չախօր սալիս թարաֆընտան պէհան օլունմալը տուր։

281. Հաճզ ու թէվգըֆա սալահիյէէթինի իսպաթ, վէ եախօտ քէֆֆի եէտտա զըմնընտա, տաեին թարաֆընտան վագը օլաճագ իսթիտա, մէտեուննուն իգամէթկէահընտա օլան մահքեմէյէ թագտիմ օլունմագ, վէ օրատա բուլունէթ գըլընմագ լազըմտըր։

282. Հաճզ խուսուսունա տայիր օլան իսթիտաներն, չախօր սալիսէ թէպլիղ գըլընմասը լազըմտէն օլտուղու միսիլլու, սէբիվ կիւն զարիքնտա պէր վէճճի մուհարրէր ալաճաղընըն իսպաթը զըմնընտա, տաեինին վիրէճէկի իսթիտա, մէտեուննա թէպլիղ գըլընտըղտան սօնրա, ֆէտահինէ տայիր պիր հիւքմ թէրէթթիւլ իթմէսինէ, կէրէք մէպլաղ, վէ կէրէք էչէաի սայիրէ, պու եիւգտէն վուգու պուլաճագ քօֆֆէյի զարար ու զիեան իտտաասընտա հադդսըզ օլտուղու թէպէյիհէն իլլէսիկի թագտիրտէ, հաճզ իթտիրէն տաեինէ այիտ օլմագ իւղրէ, չախօր սալիս եէտինտէ թէվգըֆ օլունուպ, հիչ պիր թարաֆա իթտաը ճայիզ օլմագ. չաեէա, չախօր սալիս, մէտեուննա վէ էա ախէրէ թէալիմ իտէր իսէ, տաեինին պուննու տալա թանըմամաղա սալահիյէէթի օլաճաղը կիպի, պուննան տօլաեր, իլէրուտէ չախօր սալիսին, մէտեուննա միւրաճաաթա հադդը օլուր։

283. Եախօր սալիս թարաֆընտան, հաճզըն թաստիգ վէ էա ճէրհինէ տա-

յիը , վերիւէճէք օլան ճէվապնամէնին սուբէթի մուսաատադասը , տաեինէ թէպլիղ օլունմադ լազըմ կէլիը : Իշպու ճէվապնամէ, հաճդըն թաատիգինի միապէյին օլտուղու հալտէ , հաճդըն թաատիգի դըմնընտա, ճէրէհան իտէճէք մուհաքէմէտ, չախսը սալիսին պուլունմասը լազըմ կէլմէդ, մէկէր քի մահքէմէճ լիւզումու թահադուդ իտուպ, օլ պապատ պիր գարար վիրիլէ :

284. Ճախսը սալիս ճէվապնամէպնտէ , հաճդը քիւլլէն վէ մին ճիհէթէն ճէրճ խաբը իսէ , օլ պապատ թանզիմ խէճէկի լայիհա իլէ , պունուն էսաս ու սրհէթինի իսպաթ խէպիլէճէք եէտնտէ հէր նէ էվրադ վէ սէնէատաթ վար իսէ , քէաֆֆէյինի , մահքէմէճէ էմանէթէն թէպլիմ խոպ, ախդընը միչիր , եէտինէ պիր դըթա իլմ ու խապէր վիրիլիր , վէ չախսը սալիս ճէվապնամէսինի , քէնտի իգամէթ կնահը մահքէմէսինէ վիրէպլիլէճէկի կիպի , պու ճէվապնամէտէն ստօլաբը , տաեին իլէ չախսը սալիս պէյնինէէ , թահատիւս խէն միւնազաա , քէղալիք չախսը սալիս մահքէմէսինէէ բուլէթի օլունմադ լազըմ կէլիը :

285. Հաճզ ու թէվգըֆ խուսուսու, էշեայի մանդուլէ իւղերինէ վադը օլմուշ , վէ էնին մուհաֆազաատա, վէ եախօտ սէպէթի տէֆթէր իթմէկէ , մէէմուրու մախսուս թայինէն , տաեինին խոթիատասընտա թալէպ օլունմամիշ իսէ, օլ հալտէ , չախսը սալիսին ճէվապնամէպսէյէ , էշեայի մէվզուֆէնին մըզտարընը միապէյին , պիր գըթա տէֆթէրինի թադումէ մէճպուր օլուր, վէ չաեէտա , եա տաեինին խոթիատասընտա , վէ եա էպապատը սայիրէկէէ մէպնի, մահքէմէ ճանիպլինտէն , էշեանըն մուհաֆազասը իչին , պիր մէէմուրու մախսուս թայինէն գըլընըը իսէ , կէրէք օլ պապատ օլաճադ մէսարիֆ , վէ կէրէք մէսարիֆտէն խոթիատասընտա , վէ եա էպապատը սայիրէկէէ մէպնի, մահքէմէճ

սաքին օլտուղու խանէ իլէ, օլ խանէ-
են իտարէ հաէճէք գատար արագիկի
էմրիկնէսի (*) սահմըլամասըդը կիսի,
հաճդ օլունամազ։

295. Հաճդու թէվդըճ օլունան էմ-
վալը մանգուլէ, վէ զայրի մանգուլէ
հագդընտա, էն էվվէլ հաճդ իթտի-
ըէն չախս էչին, պիր կիւնա իմթիհա-
ղը մուճիպ օլմազ. պինապէրին, հաճդ
օլունմուշ օլան ադճէ, վէ կա էչտա-
նըն գըյմէթի, հաճդ իթտիրէնլէրը
միւթէաատիա (1) օլուպ ատա, ճիւմլէսի-
նին ալաճաղընա վէճա իթմէդ իսէ, օլ
հալտէ, զուրամաթէն պէ յիւէրինաէ
թէվդի ու թագսիմ օլունուր. վէ իշ-
պու թէվդի վէ թագսիմին իճրասընը-
տան էվվէլ, հաճդ իթտիրէնլէրտէն
պաշգա, սայիր ալաճագլը զուհուր
իտիպ տէ, մաթլուպու մունգիւմ պու-
լունուր իսէ, վէ կա՛խօտ մէտէուտուն
իճլասը թէպէ յէճէն իտէր իսէ, ճիւմ-
լէ աահապը մաթլուպ, գըմէթի զու-
րամաեա տաիդի օլուրլար։

296. Մէրհուն (2) օլան էմվալը մանգ-
դուլէ հագդընտա, հաճդ ճայիզ իսէ-
տէ, միւթէհէնին (3) մաթլուպի թէ-
մամէն իչիա օլունմասըդգա, հաճիզ,
մալի մէրհունտան նէտնէ ալամազ։

ՄԱՏՏԷՅԻ ՄԱԽՍՈՒՍԸ

Թիճարէթ ուսուլի մուհաքէմէսի-
նին, 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ մատ-
տէլերի ֆէսխ ու իլղա օլունմուշ օլտու-
ղու կիսի, նիզամնամէյի մէգբիւրուն,
իշպու գանունննամէյէ միւնագիդ օլան
սայիր ահքամը տաիդի մէճաուխ տուր։

(*) Պահանջ նէ օլմաը, Աբաշէ նէլաճաճէնոճ
անլաշըլմաճ պըր։

(1) Մէ-ըէաատիա, չօգ, պիրտէն զիեատ։
(2) Մէրհուն, բէհրի իսիմլի օլան։
(3) Մէ-ըրհէնին, բէհրի արնիլ օլան։
(4) Ալէլ էնլէ, մաթլագ սուրէթտէ։
(5) Գըյաա, միւճադաթաա մուգապէլէյի պիլ
(6) Իէ-ընէաա, խաթէր, միբաատ։ (միալ իթմէդ-
(7) Մէնուր, թատլի, պազդը օլան։
(8) Մաշնատն ալէյհ, գապահաթը տըր տէյի
զանն օլունան։
(9) Սաբըր օլմազ, պէթմէզ, տիւմէզ, չիւրիւմէզ
(10) Ա-ոհապընըն էնրիէաըրըա, տաւա սահիպ-
լէրինին քէ յիինէ։

ՄԻՃԱԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆԸՆ ԻՃԹԻՄԱԻՆՏԷ ԳԱՆՈՒՆԻՅԷՆԹԻ ԹԷՔԼԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻՒԶՐԷ, ՈՒՍՈՒԼԻ ՄՈՒՀԱՒԻՄԱԹՐ ՃԷԶԱՒԻՅԷՆ ԳԱՆՈՒՆՆՈՒ ՄՈՒՎԱԳԳԱԹՐ ՏՐՐ։

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՄԱՏՏԷ 1. Ալէլ իթլագ (4), միճաղաթը գանունիյէտ իճրասընը տավա իթմէդ, հուգուգու ումումիյէտէն ոլը. պինաէն ալէյհ, պու մագուլէ տաավիսի իգամէ, միւճէրրէտ գանունտան թայէին իթտիկի մէէմուլատա այիտ ոլը. պիր ճիւնահ, վէ կա ճիւնահ, վէ կա՛խօտ գապահաթըն սէպէպիյէթի վիրտիկի թազմինաճ իտտաասը, հուգուգու չախսիյէտէն ոլը. պինաէն ալէյհ, պու մագուլէ թազմինաթը, վէ գաթլ մատտէլերինաէ գրսաա (5) իճրասընը տավա իտիպ իթմէմէդ, միւթէզարրուր օլանլարընա իխթիսարընա (6) մէնութ (7) տուր։

2. Հուգուգու ումումիյէտ տավասը, մաղնուն ալէյհին (8) վէճաթը յէտ սագդըթ օլուր (9). Հուգուգու չախսիյէտ տաավասը, մաղնուն ալէյհին վէճաթը հալինաէ, վէրէսէյինին ալէյհինաէ իգամէ օլունմագ, ասահապընըն իխթիսարընա (10) մէնութ տուր. կէրէկ հուգուգու ումումիյէտ, վէ կէրէկ հուգուգու չախսիյէտ տավալարը, իշպու գանունուն մէվատոը մախսուսէսինաէ, թայէին օլունան զէմանըն միւրուրիյէտ, սագդըթ օլուր։

3. Հուգուգու չախսիյէտ տաավասը, հուգուգու ումումիյէտ տաավասը յէտ պէրտագէր, վէ պիր մահքէմէտէ կէօ-

(7) Մէնուր, թատլի, պազդը օլան։
(8) Մաշնատն ալէյհ, գապահաթը տըր տէյի զանն օլունան։
(9) Սաբըր օլմազ, պէթմէզ, տիւմէզ, չիւրիւմէզ
(10) Ա-ոհապընըն էնրիէաըրըա, տաւա սահիպ-լէրինին քէ յիինէ։

րիւլիւր, վէ այրըճա պիր մահքէմէտէ տաախի կէօրիւլէպիլիր իսէ տէ, պու հալտէ, հուգուգու ումումիյէտէ տաավասը, կէրէկ հուգուգու չախսիյէտ տաավասը էմնասընտա, վէ կա՛խօտ էվվէլճէ իդամէ օլունմուշ օլսուն, գաթիան ֆէյսալէտիր (1) օլմասըդգա, հուգուգու չախսիյէտ տաավասընա պագըլմազ։

4. Հուգուգու չախսիյէտ տաավասընտան, քէֆի եէտտա օլունմագ, հուգուգու ումումիյէտ տաավասընըն բույիէթինէ, մանի օլմազ։

5. Թէպաայի Տէվլէթի Ալալիյէտէն, հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն, մէմալիքի Օսմանիյէտ խարիճինտէ, էճնիյէէթի տէվլէթի Ալիյէէի իհալալ իլղէմէք, վէ տէվլէթէ մախսուս բէտմի միւրլերի, վէ մէսքիւքաթը բահիճէի, վէ էսհամը ումումիյէտ, վէ թահվիլաթ, վէ սէրկի, վէ հէր նէվի սէնէտաթը խալինէի, վէ թէտավիւլիւ, գանունէն միճազ օրան պանգա թահվիլաթընը, թագիիա իթմէդ ճիւնահէթինէ միւճէէհիմ օլուպ տա, մէմալիքի էճնէպիյէտէ, մուհաքէմէի իճրա օլունմասընը հալտէ, մէմալիքի Օսմանիյէտէ, գանունտէ տէվլէթէ թաթպիգան, մուհասէքէմ վէ միճազաթը իճրա օլունուր։

6. Մատտէյի սապդատտա պէճան օլունան ահքամը ճիւնահընը մէգդուլ ըէյի էյգա (2), վէ կա՛խօտ իշթիրաք (3) էլէ

աղաւսը, վէ քէօյ վէ օրման պէքճիլէրի մարիֆէթիլէ, իճրա օլունուր։

10. Վալիլէր, վէ միւթէասըրըֆլար, վէ բայիթախթաա Շէհիր-Էմինի, վէ Ջամլըճայէ-Նաղըրը, վուգուա կէլէն ճինաեէթ, վէ եա ճինֆա, վէ եա գապահաթըն սիպահիթունա մէհսար օլան մուամէլաթը լաղմէէի, եա պիզ-զաթ, վէ եախօտ ճիւրմիւն տէրէճէ-սինէ կէօրէ, այնա օլտուղու զապը-թայի Աալիյէէ մէէմուրլարը վաը-թայի Աալիյէէ մէէմուրլարը վաը-թասըլա իճրա, վէ ֆախլէրինի (1), լազըմ կէլէն մահքէմէէէ թէսլիմ իթ-տիրէպիլէճէքլէր տիր։

ՖԱՍԼ. ՍԱՆԻ

Գայիմաքամ, վէ գ-ոռէր, վէ ըւֆրնէ ղեկոռատորըն ոռէր ոռէր։

11. Թէֆթիշ մէէմուրլարը, վէ թէֆթիշ մէէմուրլարը պուլունմաեան գազալարտա, գայիմագամ վէ եա միւաիրլէր, գապահաթ տէրէճէսինէ օլան հէր նէվի ճէրայիմի թահարտէ, վէ օղ գապահաթլարա միւթէֆէրրի օլան իհպարաթի վէ չիքեաեաթը հավի պէեանմամէլէրի ալոզ էյլէէճէք, վէ գապահաթըն նէվ ու էապապլընը, վէ մահէլ ու զէմանը վուգուբնի, վէ տէյայիլ ու էմարա-թըը միւպէյէնի, պիր զապթ վա-բագաը թանգիմ իաէճէքլէր տիր։ վէ գիբր օլունան մէէմուրլար, թա-հարրի վէ թահգըզը, օրման վէ քէօյ պէքճիլէրի վազայիֆինէ այնա օլան ճէզա հազըրնտա տախի, լէտել հա-ճէ (2) մուամէլաթը մէզբուրէէի իճ-րա իաէճէքլէր տիր։

12. Միւթէասիիա տայիրէի զա-պըթաեա միւնազասէթ օլան գազալար-տա պուլունան թէֆթիշ մէէմուրլարը, պուլունաուգլարը գազալար տախի-լինտե, ալէլ ումում զուհուր իաէն գապահաթլար հազըրնտա, զապը-թայի աալիյէէի իճրա իաէճէք, վէ գապահաթըն, մէէմուր օլտուղուր տայիրէի մախաուսէ իարիճինտե վու-գու պուլմասընը, վէսիլէի մանիա, տա իաէմէէճէքլէր տիր։

13. Պիր գազատա պուլունան թէֆ-թիշ մէէմուրլարընըն պիրիսի, էօզրիւ մագպուլէ մէսնի, մէվգըյի մէէմու-րիւէթինտե պուլունամասընը հալտե, ճիվարընտա պուլունան տայիրէի զա-պըթա թէֆթիշ մէէմուրլու, անըն մէէ-մուրիյէէթինի իճրա իաէճէք, վէ քէն-տի տայիրէսի, մէէմուրլու մաազուրուն տայիրէսինէ, էն էագըն տայիրէ օլ-մասընը, վէ եախօտ մաազուրէթին մագպուլ վէ միւսապէթ պուլունմասը-ղընը վէսիլէ իաէրէք, օ տայիրէտէ զուհուր իաէն էյլէրի թէէէիր իաէմէ-նէճէք տիր։

14. Եալընըզ պիր թէֆթիշ մէէմու-րու պուլունան գազա վէ նահիյէէլէր-տէ, թէֆթիշ մէէմուրլունուն մանիի մէչրուի օլտուղու միւտաէթճէ, անըն կէօրէճէկի վազայիֆ, օլ գազա վէ եա նահիյէէնինն, գայիմագամ վէ եա մի-տիրինէ այնա տիր։

15. Գազա գայիմագամլարը, վէ նա-հիյէէ միւտիրլէրի, գապահաթա մի-տիյէէ միւտիրլէրի, գապահաթա մի-թասլիգ օլան էվրագ ու սէնէտաթը, իճրայի թահարրիւաթա թէաատի իաէճէքլէրի կիւնտէն էթիպարէն, նի-հայէթ պէշ կիւնէ գատար, տավա-ըը կէօրէճէէ օլան գազա պիտաէէթ մահքէմէսինտե, միւտաի ումումիյիկի իճրա իտէն մէէմուրլա թէսլիմ իյլէ-մէկկ մէճպուր տուր։

16. Բէօյ վէ օրման պէքճիլէրի, նէ-զարէթինէ մէէմուր օլտուղուրը տա-յիրէ տախիլինտե պուլունան արագի վէ օրմանլարճա վուգու պուլաճագ գա-պահաթ վէ ճիւնհալարը թահարրի, վէ ճէրաեիմի վագըանըն, ճինա ու էա-պապլընը, վէ զէման ու մէքեանընը, վէ տէյայիլ ու էմարաթընը միւպէյ-էենի պիր զապթ վարագաըը թանգիմ իաէճէէքլէրի կիւլի, զապզ օլունան էմ-վալը տախի պուլուզ, թէվզիճ վէ մուհաֆազա իյլէէճէճքլէրը տիր. ֆա-զաթ, մուխթար վէ եա իխթիեար մէճ-լիսի աաղասընտան պիրի, վէ եախօտ թէֆթիշ մէէմուրու, վէեա գայիմագամ վէ միւաիր հազըը պուլունմասըղճա, խանէ, վէ տիւքքեան, վէ ֆապրիգա, վէ էպնիյէէյի սայիրէ, վէ տիվար իլէ մուհաթ(1) օլան միւշթէմիլաթա(2) տի-խուլ խաէմէէճէքլէր, վէ պու պապա-տէ թուխուլաճագ զապթ վարագա-սընը, հազըը պուլունանա տախի, իմ-զա վէ եա թէսհիր իթտիրէճէքլէրը տիր. վէ հապս, վէ անտէն գիւտատէ պիր ճէզայի միւսթէէլիմ օլան ճիւն-հա վէ գապահաթը իճրա իյլէտիկի էնտատէ, վէ եախօտ վէրէլէէ յի նաս իւգէրինէ, թուխուճագլարը էչխոսը ալոզ ու թէվզիճ, վէ իխթիեար մէճ-լիսինէ, վէ եա գայիմագամ, վէ եա միւտիրէ թէսլիմ իաէճէքլէր տիր, վէ պունան իչին գայիմագամ վէ միւտիր-տէն տախի, մուամէլէէթի լազըմ թա-էէպ իաէճէք, վէ անըէր տախի, մուա-վէնէթէ մէճպուր պուլունաճագլար տըր։

17. Բէօյ վէ օրման պէքճիլէրի, զա-պըթայի աալիյէէ մէէմուրլարընտան պուլունմագ հասէպլիյէ, միւքէյէէ ճի-հէթինտեքի ամիրլէրինէ օլան թասա-լիւգէրինէ զապան խալըլ կէլմէէ-րէք, գազա պիտաէէթ մահքէմէսին-տէ պուլունան միւտաիի ումումինին նէղարէթի ալթընտա պուլունաճագ-լար տըր։

18. Տէվլէթէ, վէ պիր պընըճի ահա-լիէէ, վէ եա պիր ճիհէթի խայրիէէէ մէրպութ օլան օրմանլարընն պէքճիլէ-րի, թանգիմ իյլէտիկլէրի զապթ վա-բագալարընը, ոն պէչինճի մաատէնին թայինն իյլէտիկի միւտաէթ զարճընա-տա, օրման մէէմուրլարընա, վէ օրման մէէմուրլարը օրմատզը հալտե, էն հագըն եէրտէ պուլունան հիւքմ մէէ-մուրտնա վիրմէկէ մէճպուր օլա-ճագլար, վէ պունլար տախի, օ հաճ-թանըն իչինտե, պիտաէէթ մահքէմէ-սի միւտաիի ումումիյինէ կէօնտէ-րէճէքլէր տիր։

19. Օրման մէէմուրլարը, մանդուն ալէյհի, վէ եախօտ մէսուլու պիրմալ օլան էչխասը, գազա պիտաէէթ մահ-քէմէսինէ ճէլլ իթտիրճէք տիր։

ՖԱՍԼ. ԲԱՊ (*)

ՄԻՒՏԱԱԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԻՐԻ ՏԱՋՅԻՐ ՏԻՐ։

ԳԸՍՄԸ ԵՎԱԲԼ

Պէոռէէր ռանդեվլէրէ գ-ոռոռէէ ռոռ-ռէլէրի էլէ ռ-ռաովէէռէրէռ, ղաղրոյէ ոռլէոնէէէ գ-ռրաաուլէէ վաղայիֆի պէեռ-ռընտա տըր։

20. Միւտաաիի ումումիյէը, ճինֆա վէ ճինաեէթ տէրէճէսինտե պուլունան քևաֆֆիլէյի ճէրաեիմի, թահարրի վէ թէճճասսուտ, վէ միւթէէիյի պէչ-հինտե, իգամէյի տավաաա մէէմուր տուրլար։

21. Մատաէյի տապզատտա պէ-եան օլունան վազայիֆի իյֆատտա, ճի-նաեէթի վէ եախօտ ճիւնհանընն վուգու

(*) Թիւրքճէ Տիւթթուրուն տէօրթիւնճիւ ճիլ-սինինն 139 ունճու սահիֆէսինէ թէաատիի իտէն իչպու ֆասլըն, սըրասը իգթիդասընճա «Սալիս» օլմասը լազըմ կէլիր իքէն, հէր նասըլ իսէ, ՖԱՍԼԸ ԲԱՊԻ տէնիլմիչ օլտուու-զունան, պիզ տախի այնի սուրէթտէ պէչ-եան իթմիչ. վէ ֆագաթ, պու գատարճըգ իչարը տա, էհէմմիյէթտէն տտա իյլէմիչիզ տիր։

(1) Մ-ռռոռ, էթրաֆը իհաթա իտիլմիչ։

(2) Մէ-ղրնէռէռ, հէր նէվի պինտալար։

(1) Ֆախէ, իչլէկէն, իճրա իտէն։

(2) Լէռռէլ հաճէ, իգթէդա իթտիկլինտէ։

պուլտուղու մահէլլ իլէ, մաղնուն ա-լէյհին իգամէթ իթթիհի, վէ եահօտ թէվգըֆի օլունտուղու մէվգըֆին միւա-տահի ումմումիլէրի, ռէվիյէնէն (1) մէհ-մուր տուրլար։

22. Մէմալիքի Օսմանիյէհէնին խա-րիճինտէ, պիր ճինահէթի վէ եա ճիւն-հա վուգուի կիպի, պէյնինճի վէ ալ-թընճը, վէ եէտինճի մատտէլէրտէ պէհան օլունան ահվալտէ, վազիյիֆի մէգբութ, մաղնուն ալէյհին ասըլ ի-գամէթ իյլէտիկի, վէ եա տէրտէմի խիլաֆիկի մահէլլին, վէ եա իգամէթ-կնահը ախիրինին, միւտտահիի ումմա-միսի թարաֆընտան իճրա օլունուր։

23. Միւտտահիի ումմումիլէրին, վէ սայիր զոպրթայի աալիյէտ մէհմուտ-լարընըն իճրայի մէհմուտիյէհէթլէրի էնտասընտա, պիղզաթ գուվվէյի միւա-լիհէ (2) թալէպ վէ խութխանընա (3) հադգ ու սալահիյէհէթլէրի օլաճադ տուր։

24. Միւտտահիի ումմումինին, մանիի օլտուղու հալտէ, խրտամէթինի, բէյ-սի մահքէմէնին էմրիյլէ, սաղտտան վէ եահօտ միւմէյիզլէրտէն թայինի խաէճկի զաթ, էյֆա էյլէնէճէք տիր։ վէ մուվազզաթէյն միւտտահիի ումմա-միլիք մէհմուտիյէհէթինէ թայինի օլու-նան սաղտանըն մէհմուտ օլտուղու իշ-տէ, սաղալըդ սըֆաթընը իճրաէտա սալահիյէհէթի եօգ տուր։

25. Միւտտահիի ումմումիլէրը, միւա-թէնէթիդլէր թարաֆընտան վիրիլէ-ճէք գտրարնամէլէրի, միւսէնէթիդ-լէր ֆտալընտա պէհան օլունան ուսուլ ու գտվահտէ թաթպիգան թէպղիղ վէ իրտալ խտէճէքլէրը տիր։

—

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէօդդէյէ ռահատլըէն, վաղտյէֆի պեհնոթէ-լըէնէն, ռահվէրէ էճտիյէհէրինէ դայէր տէր։

26. Տէվլէթին հէր պիր մէհմուրու, էնտայի մէհմուրիյէհէթինտէ պիր ճիւն-հա վէ եահօտ պիր ճինահէթին վուա-գտունէ մութթալը (4) օլաուղու հալ-տէ, ճիւնհա վէ եա ճինահէթ գանղի մահքէմէնին տայիրէսի տահիլինտէ վուգու պուլմուշ իսէ, օրատա, վէ եահօտ մաղնուն – ալէյհին տէրտէմի խիլէպիզէճկի մահէլլին թատի օ-ատուղու մահքէմէտէ պուլունան միւա-տահիի ումմումիյէտ, տէրհալ քէյֆիյ-եէթի իհտալ էյլէմէկէ, վէ պունուն-լա պէրապէր, օլ պատտէ մալիտա-թը միւաթահսէլէնէ, վէ զաղթ վա-թը րատասըլլա, էվրագը սայիրէսի, իշար վէ իրսալ իթմէկէ մէճպուր տուր։

27. Կէրէք էմինիյէհէթի ումմումիյէտ, վէ կէրէք էֆքատը նասըն ճան ու մա-լի ալէյհինտէ, սուլի գտաստ վուգուի-նի, հէր քիմ կէօրիւր իսէ, քէյֆիյ-եէթի ճիւնհա վէ եահօտ ճինահէթին վուգու պուլտուղու, վէ եահօտ մաղ-նուն-ալէյհին տէրտէմի խիլէպիզէ-ճէկի մահէլլին մահքէմէսինտէ պու-լունան միւտտահիի ումմումիյէտ, իհտալ իթմէկէ, մէճպուր օլաճադ տուր։

28. Իհտալտնամէլէրը, մուհտիրլէրի, վէ եա վէքիլի մահտուտլարը ճանիպին-տէն, վէ եահօտ թալէպ վուգու պու-լուր իսէ, միւտտահիի ումմումիլէր թա-րաֆընտան գալէմէ ալընտաճագ, վէ հէր հալտէ, իհտալտնամէլէրին հէր տահի-ֆէսի, միւտտահիի ումմումի իլէ մուհտիրը վէ եահօտ վէքիլի թարաֆընտան իմզա խտէճէք տիր. մուհտիրը վէ եահօտ վէքիլի իմզա իթմէք պիլմէտիկի, վէ եահօտ իսթէմէտիկի հալտէ, քէյֆի-եէթի իհտալտնամէտէ տէրճ ու թտա-րիհ գէլընտաճագ տուր։ Տայիմա վէքտա-լէթինտէ, իհտալտնամէտէ մէրտուէթ պուլունտաճագ, վէ մուհտիրը, իհտալ-նամէսինին պիր սուրէթինի, ալտատիկէ-ճէք տիր։

29. Ձիւրմիւն, մէչհուտէն (1) վու-գուի հալինտէ, էկէր իրթիքապտ օ-լունան չէյ, միւճազաթը թէրհիսլիյ-եէկի (2) իսթիլզամ իտէր ճէրաեիմուէն իսէ, միւտտահիի ումմումի, տէրհալ, ճինահէթին մահէլլի վուգուինէ ազի-մէթ իտիպ, զաթը վագըտտը, վէ սուրէթի վուգուինի, վէ մէվգըֆինին տվվալինի զաղթ ու թտարիր իտէճէք, վէ էնտայի վագըտտէ հազըր պուլու-նանըտըն, վէ եահօտ վագըտտա տա-յիր մալիտանթ վիրէսիլէճէք օլանտա-րըն իճտաատթընը զաղթ իտէճէքտիր։ Միւտտահիի ումմումի, քէյֆիյեէթի ա-ղիմէթինի, միւսթէնէթիդէ պիլտիրէ-ճէք իսէ տէ, իշպու ֆտալընտա պէ-հան դրլընտըղը իշդրէ, անըն վիրու-տինէ խութխուրա (3), մէճպուր օլմա-եաճագ տուր։

30. Միւտտահիի ումմումի, մատտէյի ոսպըգտաա պէհան օլունան ահվալ-տէ, զաղթը իճտաատթ իտէր իրէն, վագըտա հագդընտա, մալիտանթի իճտա-սընա միւգթէտիր տատա օլունտաճագ ադարիպ (4), վէ գօճլու, վէ խրտամէթ-քէտարլարը հուզուրունա ճէլղ իտէպի-լէճէք, վէ պունտարըն իճտաատթը վա-դրլատըրընը, քէնտուլերինէ խնզա խթ-տիրէճէք տիր։ Կէրէք պու մատ-տէ, վէ կէրէք մատտէյի ոսպըգտա հիւքմինճէ զաղթ օլունան իճտաա-թը, թտարաֆէյն խնզա խտէճէք, վէ խթթինքտաճ վուգուինէ, քէյֆիյեէթ էվրագընտա, զիքը ու թտասրիհ խտի-լէճէք տիր։

31. Միւտտահիի ումմումի, զաղթ վարագասընը իրմտալ խտինճէյէճ գա-տար, ճիւրմիւն վուգու պուլտուղու խտանէ վէ եահօտ մահէլլտէ պուլու-նանլար քիմլէր օլուր իսէ օլսուն, տի-չարըտա չըդմտալարընը, վէ եահօտ թէպտահտ (5) իթմէկլէրինի մէնն խտէ-պիրը. վէ պու մէհմուդիյէթի (6) խի-լտաֆընտա հարէքէթի իտէնլէր, տէր-տէմի խտիլէպիրը իսէ, թէվգըֆիտա-նէկէ գծնուլուր։ Միւճազաթը գա-նունիյէսի, գտապահաթը իրթիքապտ իտէն չտսս մէվճուտա իսէ, իհզար ու խութխութագ օլունտուգտան սծրտա, տէկիլ իսէ, ղրեատընտան, միւտտահիի ումմումինին թտալեպի իղղերինէ, միւս-թէհիգ թտարաֆընտան հիւքմ օլուն-նուր. վէ պունտան պաչգա, մուտամէ-լէ վէ մէհլէ հաճտթ գտալտաետարագ, վէ իթթիրազ վէ խութխութաֆ մագպուլ օլմաետարագ, հիւքմի վագը իճրա գը-լընլըը։ Վէ պու մագպուլէ տահվալտէ, հիւքմ օլունտաճագ ճէգտա, իշ կիւն հասպ, վէ իչի տաէտա Օսմանլը լիւա-սը ճէզայի նագտիսէի, թէճտավուզ իթ-մէկէճէք տիր։

32. Միւտտահիի ումմումի, ճիւրմի իրթիքապտ իչին խութխութալ վէ եահօտ թէհլիսէյէ (7) օլունտուղու անըաչըլան էսլինա (8), վէ հէր տիւրլիւ էշեատը, վէ քէզալիք ճիւրմիւն ասաբընտան օլ-տուղու կէօրինէճէն, վէլ հասըլ հագդ-դաճթընը մէչտանա չըգտրմտագտ մէ-տար օլան չէյլէրի զաղթ իտէճէք, վէ էչեայի մագպտութէյի, մաղնուն ալէյ-հէ իրտաէ իլէ, իյդահաթ իտթէէճէճէք, վէ օլ պատտէ թանզիմ իտէճէկի զաղթ վարագասընը, մաղնուն ալէյհէ խնզա իթմէրէճէճէք, վէ խութխութաֆի հալինտէ, քէյֆիյեէթի, զաղթ վարագա-սընա տէրճ իյլէէճէճէք տիր։

(1) Մէվէյէնէ, միւտտավի օլտրագ։
(2) Գտավվէյէ ռուլլէհ, սիրահճա գուվվէթ։
(3) Իսթիխտագ, պէրտաէր ատմագագ։
(4) Մուսթէհալը օլմագ, անկտամագ։

(1) Մէչհուտէն, կէօրիւշվէր օլտուղու հալտէ։
(2) Թէրհիղ, գօրգուճինագ։
(3) Իսթիխտար, պիչքիմճէք։
(4) Ադուէյդ, խրտամ, ագրտաճա։
(5) Թէպտահտ, ուզտաղ կիթմէք։
(6) Մէհմուդիյէհէ, ետսագ խութմէքլիք,
(7) Թէհլիյէհ, հազըրլատնագ։
(8) Էսլինա, սիրահլար։

33. Ձիւրմիւն մահկիւեէթի իգթիղա-
սընճա, մաղնուն ալէյհին նէզղինաէ
պուլունան էվրադ վէ էշհանըն, սիւ-
պուէթի վուգուխնէ մէտաըը խթխա-
լալ (1) օլապիլէճէկի անլաշըլըը խէ,
պունըաըը թահարըի իչին, միւտաաիի
ումումի, մաղնուն ալէյհին, տէրհալ
իգամէթկեահընա, ադիմէթ խէճէք
տիր։

34. Մաղնուն – ալէյհին իգամէթ-
կեահընաա, սիւպուէթի թէօհմէթինի,
վէ եաիօտ պէրայէթի զիմմէթինի (2)
թէէյիխա խէճէք էվրադ վէ էշհա
մէվճուտ օյտուղու հալտէ, միւտաաիի
ումումի, զաղթի վարադաաընը եաբ-
մադյա պէրապէր, էվրադ վէ էշհայի
մէդթիւրէյի զաղթ խէճէք տիր։

35. Էշհայի մաղպութա, միւմքին ի-
սէ պաղլանուպ թէմհիր խիլէճէք, վէ
իւղերինէ եաղը եաղըլմադ գապիլ
օլմաարըը հալտէ, պիր մահֆազա վէ
եա թօպրա իչինէ դօնուրուպ, վէ իւ-
զերինէ պաղ բասիլ օլունուպ, միւտ-
աաիի ումումի միւհրիյէ թէմհիր դը-
լընաճադ տըր։

36. Մէվաաիը սապըգաաա պէհան
օլունան մուաֆէխաթ, մաղնուն ալէյհ
էյլէ կէչիրիլմիչ խէ, հուզուրունաա,
վէ էկէր հաղըր պուլունմաէր խաթէ-
մէզ վէ եա միւթէահիր օլամազ խէ,
թայինի խէճիլէճէկի վէքթիլ մուվաֆէ-
հէսինաէ իճրաա դըլընընը. էշհայի մաղ-
պութէ թաաիդ, վէ լէհել հաճէ խիլա
խիլմէք իւզրէ, քէնաուսինի իլաէ օ-
լունաճադ, վէ խիթինայի հալինաէ,
քէյֆիյէէթի զաղթ վարադաասընաա եա-
դըլաճադ տըր։

37. Միւտաաիի ումումի, պիր ճիւր-
միւն մէչհուտէն վուգուի վէ միւճադա-
թը թէրհիլիյէէհի խիթիլղամը հալինա-
տէ, անըն միւլթէքիպի օլաուղու, է-
մարաթը գավիյէէ իլէ անլաշըլան էշ-
խաա հաղըր իսէ, թէվզըճի իթտիրէ-
ճէք, տէկիլ իսէ, իհղարի իչին, էմր
վիրէճէք տիր. պու էմրի միւթէզամ-
մին օլան վարադաէա, իհղար միւ-
դէք քիրէսի տէհնիյիր. իհսպարը – միւ-
ճէրրէտ (3), իգամէթկեահը օլանըլարա,
իհղարնամէ իրսալի իչին, սէպէպի քէա-
ֆի օլամազ. միւտաաիի ումումի հուզ-
ուրունա կէթիրիլէն մաղնուն ալէյհի,
տէրհալ խիթինթադ խէճէք տիր։

38. Իճրաա օլունմագաա, վէ եաիօտ
հէնուզ իճրաա օլունմուշ օլան ճիւրմ,
ճիւրմի մէչհուտա տուր. վէլվէլէյի նաա
իւզերինէ թուքթուլան, վէ եաիօտ
ճիւրմիւն իրթիքեաապընը միւթէադդը-
պէն, անըն ֆաիլի, վէ եաիօտ չէրիւի
օյտուղունու միւվէյեիտ (4) օլան էշհա
վէ էալիհա, վէ էաաալաթ, վէ էվրադ
իլէ տէրտէմի խիլէն էշխասընաա, միւ-
թէքիպ օյտուգլարը ճէրայիմ տախի,
ճիւրմի մէչհուտա գապիլինաէն ատա օ-
լունուր։

39. Մէվաաիը սապըգա հիւքմիւն-
ճէ, միւտաաիի ումումիլէրին թան-
զիմ խէճէքլէրի զաղթ վարադաասը-
րը, ճիւրմիւն իրթիքեապ օլունաուղու-
րը դաղանըն թէֆթիչ մէէմուրու, վէ
եաիօտ դայիմագամ վէ միւտիրի, վէ
եաիօտ օ դաղաաա իգամէթկեահը օ-
լան իչի չախա հուզուրունաա եաբը-
լաճադ, վէ պունըաըտան դանզիսի
հաղըր իսէ, անըն իհղասըլլա միւմկի
օլաճադ տըր. չու գաաար քի, տէր-
հալ չուհուտա թէաապիլի դապիլ օլա-
մաարըը հալտէ, չուհուտա հուզուրի-
նէ (5) հաճէթ գալմաեաբադ, զաղթ
վարադաասընը թանզիմէ, միւտաաիի
ումումի մէէզունէ (6) տուր։ Զաղթ վա-
րադաասընըն հէր սահիֆէսի, միւտ-
աաիի ումումի, վէ մէվզուի թահդըդ-

(1) Իսթէթլաս տէլիլ իլէ անլամագ։
(2) Պէյտէրնէ պէհդէք, գապահաթսըզ օրմագլըգ։
(3) Իհսպարը փէ-ճէրրէհու, հալընըզ խապէր վէրիչ։
(4) Մէ-եյէհ, գուվվէթ, մէթանէթ վէրիճի։
(5) Հուզուրը, հաղրը պուլունմագ։
(6) Մէհզունէ, բուխսաթը վար օրմագ։

տաա հաղըր օլան էշխասա թարաֆընտան
իմձա խիլէճէք, վէ հուզուրըն խա-
թինքէտաֆի վուգուխատ, վէ եաիօտ
իմձա իթմէկի գապիլ օլամաըրը հալ-
տէ, քէյֆիյէէթի զաղթ վարադա-
սընտա պէհան օլունաճագ տըր։

40. Միւտաաիի ումումի, պիր ճիւն-
հա, վէ եաիօտ ճինաեէթին մահկիյ-
էէթի վէ աճվալինին թէմհիղի, պաղը
ֆէնն ու սանաթա թէվազգուճ իթ-
տիկի հալտէ, էրզաալընտան պիր էլի
քիշի խաթխաճագ (1) խէճէք տիր։

41. Պիրինն, գաթլ ու խաամը, վէ
եաիօտ էսպապը մէճհուլ վէ շիպ-
հէլի օլարագ վէֆաթը հալինտէ, միւտ-
աաիի ումումի, պիր վէ եաիօտ էլի
թաապիպ վէ ճէրահ խաթխաճագ խէ-
ճէք, վէ պունըար ճէնաղէնին պուլունմ-
տուղու հալ իլէ, էսպապը մէֆթի (2)
հագդընտա պիր թագրիր եաբաճագ-
լար տըր. մաատէլի սապըգա իլէ, իշ-
պու մաատէտէ պէհան օլունան ան-
վալտէ, ճէլզ օլունաճագ տատմիլէր,
թագրիրլէրինի, պիղարաղանէ եաբա-
ճագլարընա, վէ միւթալաալարընը,
վիճմանը սահիհ իւզերինէ պիլտիրէ-
ճէքլէրինէ տայիր, միւտաաիի ումումի
հուզուրունտա եէմին խէճէքլէր տիր։

42. Միւտաաիի ումումի, մէվաաիը
սապըգա իճապընճա, թանզիմ գըլը-
նան զաղթ վարադաասըլլա էվրադը
սայրէ վէ էշհայի մաղպութէյի, պի-
լա թէէյիխը, միւթէնէթիգէ իրսալ ի-
տէճէք, վէ պու տախի, ֆաալը մախ-
սուսունտա պէհան օլունտուղու վէճ-
հիլէ, մուամէլաթը միւգթազիյէէհի
իճրաա խյլէէճէճէք տիր. մա մաֆիհ,
մաղնուն ալէյհ, խիթինիլմաքճէ ճէլզ
օլունագիլմէք իւզրէ, զաղթ անըն նէ-
զարէթի ալթընտա պուլունաճագ տըր։

43. Ճէրայիմի մէչհուտէ իչին, պա-
լէատէ միւտաաիի ումումիէ թախ-

(1) Իսթէխաղ, պէրապէր ալմագ։
(2) Մէֆթի, էօլիւմ, էօլիչ։

սիս օլունան վազայիֆ իճրաա գըլընմագ
իւզրէ, ճէրայիմի (3) մէչհուտէ գապի-
լինտէն օլմասա պիլէ, խանէ տէրունին-
տէ վուգուա պուլմուշ պիր ճիւրմիւն (4)
տօլաար, խանէ սահիպի, միւտաաիի
ումումիէ միւրաճաաթի խէճէք տիր։

44. Եիկիրմի տօգուզունճու վէ գըրգ
իչինճիւ մատաէչէրտէ պէհան օլու-
նան ահվալ խարիճինտէ, միւտաաիի
ումումի, կէրէք իհսպար թարիգիյլէ,
վէ եաիօտ պաշգա պիր սուրէթլէ մէէ-
մուր օլտուղու տայիրէ տախիլինտէ,
պիր ճինհա վէ եաիօտ ճինաեէթի վու-
գուինէ, վէ եաիօտ տախիլի տայիրէ-
սինտէ, օ ճինհա վէ եա ճինաեէթին
ֆաիլի օլմագ իւզրէ, մաղնուն օլան չախ-
սըն, մէվճուտ օյտուղունա վագըֆ օլ-
տուղու հալտէ, միւթէնէթիգէյի ֆաա-
լընտա թաֆսիլ օլունտուղու իւզրէ,
թահզըդաթի իճրաաը իչին էմր վիրիլ-
մէսինի, վէ լէհել իճապ, մահէլլինէ
պիղզաթի ագիմէթլէ, իգթիղա իսէն
զաղթ վարադաասըրընըն եաբըլմասընը,
միւսթէնէթիգէրտէն պէրինէ հավալէ
իսէճէք տիր։

ՖԱՍԼ. ԽԱՄԻՍ

Մէ-ոոոէէ ոոհոոֆլէրէ հոովնէրէ էոէնէէ ը-
աըԲոոէ ոոէէնէէ ֆէէհոոըոըը պէէոաէոոո ոըը։

45. Գայիմագամ վէ միւտիրլէր, վէ
իխթիեար մէճլիսլէրի րուէսասը, վէ
զաղթկյէ զաղըթմանը, վէ թէֆթիչ
մէէմուրլարը, տայիրէյի մէէմուրիյ-
էէթլէրի տախիլինտէ, վուգուա կէ-
լէն ճէրայիմէ միւթաապիղ իխտիսար-
թը, գապուլ իթմէկէ մէճալուր տուր-
լար։

46. Ճիւրմի մէչհուտա հալինտէ, վէ
եաիօտ պիր խանէ սահիպի թարա-
ֆընտան թաղէպ վուգուինտէ, մաա-

(3) Ճէրայիմ, ճիւրմիւր, գապահաթլար։
(4) Ճիւրմ, գապահաթ։

տէր սաղմոսաց պէտեան օլունան մէջմուըլար, զապթ վարագասը թանգիմ, վէ շուհուառուն իֆտառթընը խաթիմա էյլէնէճէքլէը, վէ ահվալը մէպսութէտ (1), միւտաաիի ումումիննին, ճիւմլէյի վազայիֆինտէն օլան թահարիւաթ ու պիւարաթ, վէ մուամէլաթըն ճիւմլէսի, միւտաաիի ումումի ֆաալիըննաա պէտեան օլունան սուվէր (2) ու գավահիտէ թաթպիգան, իճրա օլունաճագ տըր։

47. Միւտաաիի ումումիլէր իլէ, պահէաոէ պէտեան օլունան մէջմուըլար, մէվգըի թահգըգաա իճթիհա էյլէնիքլերի հալտէ, զապըթայի տալիյէէէ այիա օլան մուամէլաթը, միւտաաիի ումումի իճրա էյլէնէճէք տիր. ֆագաթ, գիբր օլունան մէջմուըլաան պիրի, էվվէլճէ կէլիպ, իչէ պահլամըշ օլուր իսէ, օլ հալտէ իթմամընը, եա միւտաաիի ումումի տէրիւհտէ իսէճէք, վէ եահօտ պահլամըշ օլան մէջմուըա հավալէ իսէճէք տիր։

48. Պալէաոէ պէտեան օլունան մէջմուըլար, մէջղուն օլտուգլարը ահվալտէ, թանգիմ էյլէնէճէքլերի իսպարնամէ, վէ զապթ վարագալարը իլէ, էվրագը սայրէյի պիւա թէէխիր, միւտաաի ումումիյնէ կէճնտէրճէճքլեր, վէ պու տախի, տէրհալ, էվրագը մէգթիւրէյի պիթ թէտգըգ, տահա նէ եարըմճագ լայրմ կէլիր իսէ, իճրասընը միւսթէնթիգէ հավալէ էյլէնէճէք տիր։

49. Զապըթայի տալիյնէ մէջմուըլարը, թահգըգըննա տօղրուտան տօղրուեա մէջմուր օլմաոգլարը պիր ճիւնհա վէ եահօտ ճինաէէթին վուգուտ, քէնտիլէրինէ էսապը վիրիլմիկի հալտէ, իսապտնամէսինի տէրհալ միւտաաիի ումումիյնէ կէճնտէրճէճքլէր, վէ պու տախի, իտտաանամէյի մախսուս իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ էյլէնէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

ՄԻՒՍԹԷՆԹԻԳԼԷՐԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ։

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

Մէ՜ՐԻՒՐԻԷՐԻՆ ԲՈՅԷՆԻՆԻ ԿՈՅԷ ՊԷՐ։

50. Հէր գաղատա, իչէ սէնէ իֆայի մէջմուըյնէթ իթմէք իւղրէ, իրատէյի սէնիյնէէյի հաղրէթի Բաալիշահի իլէ, մէնսուպ պիր միւսթէնթիգ պուլունաճագ, վէ միւտաէթի մէջմուըյնէթլերինին խիթամընտա, թէմոիսի ճայիղ օլապիլէճէք տիր։

51. Միւսթէնթիգլէր, մէհաքիմի իսլթիտաիյնէ աաղասընտան թայինին օլունապիլէճէք տիր, վէ լիւզումի թագտիրինտէ, աաղայի մահքէմէտէն պիրի տախի, ասըլ միւսթէնթիգ իլէ պէրապէր, իֆայի մէջմուըյնէթ իթմէք իւղրէ, բէյիսի մահքէմէ թարաֆընտան, սուբէթի մուվագգաթաա, միւսթէնթիգ թայինին օլունապիլիր։

52. Միւսթէնթիգլէր, զապըթայի տալիյնէէ միւթէֆէրրի օլան վաղաէիֆի մէջմուըյնէթլերինճէ, մահքէմէյի խաթիրնաֆ միւտաաիի ումումիմէյի իսթիհսալ սալինին, զիյրի նէզարէթինտէ պուլունաճագլար տըր։

53. Պիր մահէլլէ, հալընըզ պիր միւսթէնթիգ օլտուգտա, խաաթէլինկի, վէ եա սայիր պիր սէպէպէ մէպնի, զայպուպէթի վուգու պուլուր իսէ, եէրինէ, բէյիա, մահքէմէյի խաթիտաիյնէ աաղասընտան պիրինի, ինթիխապ վէ թայինին իսէր։

---

(1) Մէպսութ, թահիսիլի պէտեան իսրիմի օլան։

(2) Սուվէր, սուբէթլէր։

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մ՜ՈՐԻՒՐԻԷՐԻՆ ՀՈՅԷՆԻՆԻ ՊԷՐ։

ՃԻՒԶԻ ԷՎՎԷԼ.

ՃԷՐՒՒՒ ԴԷՂՈՈՒՆԷ ՈՅԷ ՈՒՐ։

54. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէշհուտէ վուգուլնտէ, միւտաաիի ումումինին վազայիֆինտէն օլան քիւֆֆէյի մուամէլաթը, միւտաաիի ումումիլէր իլէ մուավինլէրինէ տայիր օլան պապտէ մուայէէն օլան ուսուլ ու գավահիտէ թէվֆիգան, տօղրուտան տօղրուեա, վէ իսա պէ իսա իճրա էյլէնիքլերը, վէ մուամէլաթը մէգթիւրէյի, գաթան թէէխիր իթմէքէք իւղրէ, միւտաաիի ումումինին հաղրը պուլունմասընը տախի թալէպ իթմէկէ մէէղուն տուրլար։

55. ՃԻւրմի մէշհուտ, էվվէլճէ թէպէյիւն իթմիշ օլտպ տա, անա միւթաալլիգ մուամէլաթը հավի օլան էվրագ, միւտաաիի ումումի թարաֆընտան, միւսթէնթիգէ իրսալ օլունտուղու թագտիրտէ, միւսթէնթիգ, մուամէլաթը վագըանըն, պիլա թէէխիր թէտգըգընա իսլթիտար իթմէկէ մէճպուը տուր, վէ մուամէլաթը վագըանըն ճիւմլէսինի, վէ եահօտ պաղըլաըընը, նագըս աաա իսէր իսէ, էէնիտէն իճրա իթմէկէ սալահիյէէթի վար տըր։

ՃԻՒԶԻ ՍԱՆԻ

Մ՜ՈՐԻՒՐԻԷՐԻՆ ՀՈՅԷՆԻՆԻ ՊԷՐ։

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԸԳՐԱ

Ա՜ՀՒԵՄԸ ՈՄՈՈՒՅԷ

56. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէշհուտէէն մաատա ահվալտէ, պիր ճիւմհուն, էմրի թահգըգ ու թագտիրպինտէ տայիր, իճրա իթմիշ օլտուգլարը հէր կինա մուամէլաթը, միւտաաիի ումումիյնէ պիլտիրէճէքլէր տիր։ Վէ միւտաաիի ումումի թահգըգաթ միւտաէթի էչինտէ, հէրհնէ վագըթ խաթէր իսէ, մուամէլաթը մէգթիւրէյնին քէնտուսինէ պիլտիրիլմէսինի թալէպ իտէպիլճէք իսէ տէ, ախզ իթտիկի էվրագը, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իսաէ իթմէկէ մէճպուը օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւսթէնթիգլէր իճապը թագտիրինտէ, միւտաաիի ումումի թարաֆընտան թալէպ վուգուլնտէն էվվէլ տախի, իհզար միւդէքքիրէսի, վէ եահօտ մուվագգաթ թէվդիֆ միւդիքքէրէսի իթտասընա մէէղուն տուրլար։

57. Միւսթէնթիգ, պիզ զապթ, մէվգըի ճիւմլէ ապիէթի իսէճէք օլտուղու հալտէ, միւտաաիի ումումի իլէ զապթ քեաթիպի պէրիլէքտէ պուլունաճագ տըր։

ԻՒՒԻՆՃԻ ՖԸԳՐԱ

Շ՜ԻՒՒՒՐ՜ Ո՜ՅԷ ՈՒՐ։

58. Պիր ճինաեէթ, վէ եա ճիւնհատան տօլաըը, քէնտիսինի միւթէդաարրուը ատտ իսէն էչնտա, կէրէք ճիւմհուն վուգու պուլտուղու, վէ կէրէք մաշնուն – ալէյհին իգտամէթ իթտիկի, վէ եա պուլունապիլէճէկի մահէլլ, միւսթէնթիգի հուզուրունտա, տատավլի չախտի, իգտամ իսէպիլէճէք տիր։

59. Միւտաաի ումումի, քէնտիսինէ արզ չիքաեէթնտամէյի, թագտիրինտան պիր իտտասանամէ իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ իսէճէք, վէ զապթայի տալիյէ միւտաաիի ումումի թահգըգաթ միւտաէթի էչինտէ քէնտիսինէ պիլտիրիլմէսինի թալէպ իտէպիլճէք իսէ տէ, ախզ իթտիկի էվրագը, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իսաէ իթմէկէ մէճպուը օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւսթէնթիգլէր իճապը թագտիրինտէ, միւտաաիի ումումի թարաֆընտան թալէպ վուգուլնտէն էվվէլ տախի, իհզար միւդէքքիրէսի, վէ եահօտ մուվագգաթ թէվդիֆ միւդիքքէրէսի իթտասընա մէէղուն տուրլար։

57. Միւսթէնթիգ, պիզ զապթ, մէվգըի ճիւմլէ ապիէթի իսէճէք օլտուղու հալտէ, միւտաաիի ումումի իլէ զապթ քեաթիպի պէրիլէքտէ պուլունաճագ տըր։

ԻՒՒԻՆՃԻ ՖԸԳՐԱ

Շ՜ԻՒՒՒՐ՜ Ո՜ՅԷ ՈՒՐ։

58. Պիր ճինաեէթ, վէ եա ճիւնհատան տօլաըը, քէնտիսինի միւթէդաարրուը ատտ իսէն էչնտա, կէրէք ճիւմհուն վուգու պուլտուղու, վէ կէրէք մաշնուն – ալէյհին իգտամէթ իթտիկի, վէ եա պուլունապիլէճէկի մահէլլ, միւսթէնթիգի հուզուրունտա, տատավլի չախտի, իգտամ իսէպիլէճէք տիր։

59. Միւտաաի ումումի, քէնտիսինէ արզ չիքաեէթնտամէյի, թագտիրինտան պիր իտտասանամէ իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ իսէճէք, վէ զապթայի տալիյէ միւտաաիի ումումի թահգըգաթ միւտաէթի էչինտէ քէնտիսինէ պիլտիրիլմէսինի թալէպ իտէպիլճէք իսէ տէ, ախզ իթտիկի էվրագը, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իսաէ իթմէկէ մէճպուը օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւսթէնթիգլէր իճապը թագտիրինտէ, միւտաաիի ումումի թարաֆընտան թալէպ վուգուլնտէն էվվէլ տախի, իհզար միւդէքքիրէսի, վէ եահօտ մուվագգաթ թէվդիֆ միւդիքքէրէսի իթտասընա մէէղուն տուրլար։

լաեը մաաղուը օլան չախա, ալէխէ թայնին օլունաճագ աուբէթաէ, տօղրուտան տօղրուէա, ճիւնէա մանգէմէնէ, արդը չիքեաեէթ խէպլիլը։

60. Եիկիբրմի սէքիզինճի մաատէնին իմպարաթա տայիը օլան ահգեաոը, չիքեաեաթ հադդընտա տախէ, ճարի օլաճագ տբը։

61. Մուչթէգիլէը, տաավայի չախաի իգամէ իթթիֆըէրինի, վէ եախօտ թաղվինաթ խտտասընտա պուլունտուդլարընը, եա չիքեայէթնամէլէրի, վէ եախօտ մուախաբէն վիրէճէքլէրի պիր վարագայի մախտուսէ իլէ պէեան իթմէմէնիքճէ, միւտաաիլ չախի աատ օլունամաեաճագլար, վէ Եիրմի սէօրթ սաաթ զարիքընտա, տավալարընտան գէբաղաթ խէպլիլէճէքլէր տիր. վէ պու հալտէ, գէբաղաթընն թէպլիղինտէն սօնրաքի տավա մէսարիֆի, քէնտիլէրինէ այիտ օլմաեաճագ տբը. չունգաատաբ քի, մաղնուն-ալէ յհին քէնտիլէրինտէն զարար ու զիեան խտտասընա հադդը պադդը օլաճագ տբը։

62. Մուչթէգիլէը, խթթամը մուրաճաաէա գաատր, տավասընդն հէր հալինտէ, հուգուգա չախախյինէէլէրինի տավա խէպլիլէրլէր. անճագ, հիւքմ թէրէթթիւպ իթթիքատէն սօնրա, վէլէվ, պու հիւքմ, իգամէ յի տավատան եալընդը Եիկիբրմի սէօրթ սաաթ միւրուրինտէ, իթթա օլունմուշ օլսա պիլէ, գէբաղաթլարը, գաթման մադպուլ օլմաեաճագ տբը։

63. Թահդըդաթդն իճրա օլունտուդու գաղատա էգամէթ իթմէնէն միւտաաիի չախի, օլ գաղատա պիր իգամէթկահ ինթիխապ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, մանգէմէնի իպթիատակյնէ գէ գէաթիպլինէ, ուսուլի իւղրէ գայտ իթթիրէճէք, վէ իթմէմէկի սուրէթտէ, գէնտուսինէ, գանտունէն իճրասը ղաղմ կէլէն թէպլիղաթդն, աատէմի վուգուինտէն պահնա, իթթիրաղա հադդը օլմաեաճագ տբը։

64. Գէնտուսինէ միւրաճաաթ վուգու պուլան միւսթէնէթիգ, ճիւրմիէն վուգու պուլաուդու, վէ եա մանգունն ալէ յհին իգամէթ իթթիկի, վէ եախօտ պուլունապիլտիկի մանգէլէը միւսթէնէթիգլէրինտէն օլմատըդը թագտիրտէ, չիքեաեէթի վագըաէը, գանդի մանգէլէ միւսթէնէթիգինէ այիտ իսէ, անա իրսալ իսէճէք տիր։

65. Չիքեաեէթին, այիտ օլտուդու միւսթէնէթիգ, տավանդն իճապը իճրա օլունմագ իւզրէ, չիքեաեէթի վագըաէը, միւտաաիի ումումիէ թէպլիղ իսէճէք տիր։

—

ԻԶԻՒՆՃԻՒ ՖԸԳՐՍ.

Շահիւլէրէն ընթէթ հուքուգ տբը։

66. Մուսթէնէթիգ, կէրէք վագը օլան ճէրաեիմէ, վէ կէրէք անա միւրէթֆէրլրի ահվալ ու քէյֆիեաթա մաւլումաթլարը օլտուդու մուխալիը, վէ միւտաաիի ումումի, միւշթէքի, վէ միւտաաիի ումումի, վէ եա ախէրի թարաֆընտան խապէր վիրիլէն էչխաաը, հուգուբունա ճէլպ իթթիրէճէք տիր։

67. Շահիւլէր, միւտաաիի ումումինն թալէպի իւզէրինէ, պիր մուհմինն թալէպի իւզէրինէ, պիր մուհմինն թալէպի իւզէրինէ, վէ եա զալիմկյնէ մարիֆէթիլէ ճէլպ օլունաճագլար տբը։

68. Շահիւլէր, մանգէմէ քեաթիպի հաղըը օլտուդու հալտէ, մանգունն ալէ յհին հուգուբունտա օլմամագ չարթըլա, այրը այրը, միւսթէնէթիգ թարաֆընտան, խթթիմա օլունաճագ տբը։

69. Շահիւլէր, գաալէլ խթթիմա, չէհատէթ իչին ալմըշ օլտուդլարը ճէլպընամէկի իպրաղ խէճէքլէր, վէ իպրաղ քէյֆիյէթի, զալիմ վարագասընա աէրճ օլունաճագ տբը։

70. Շահիւլէր, արթըդ էքսիք օլմաեաթագ, հադդըդաթը հալի սէօյլէմաեաթագ, էէճէճքլէրինէ, էէմինն իսէճէքլէր, վէ իսմ ու չէօհրէթ, վէ սինն ու սանամի, վէ սրճաթ, վէ մահէլլի իգամէթլէրի, վէ թարաֆէ յհին իպրամէթքար վէ եա ագրեալասընտան օլուպ օլմատըդլարը, վէ տերճէճէյի գարագէթլերի, միւսթէնէթիգ թարաֆընտան սիւալ օլունաճագ։ Վէ պու սիւալլէր իլէ պալնաճագ ճէվապլար, զալիմ վարագասընա աէրճ գընընաճագ տբը։

71. Խթթիճվապնամէ ([1]) շահիւլէրին էճնինտէ օգունուպ, զալիմ օլանան իֆաատաթընը, թաստիգ իթթիկի հալտէ, միւսթէնէթիգ վէ մանգէմէ քեաթիպի իլէ շահիտ թարաֆընտան խմզա վէ եա թէմհիր գընընաճագ. վէ շահիտ, խմզա վէ եա թէմհիր իթմէկէ խթէմէդդ, վէ եա խէճմէդդ իսէ, խթթիճվապնամէտէ թասրիհ օլունաճագ, վէ խթթիճվապնամէլէրին, հէր սահիֆէսի, միւսթէնէթիգ իլէ քեաթիպ թարաֆընտան, խմզա գընընաճագ տբը։

72. Մէվատտը սէլէսէլի ([2]) սապըդատտա թայնին օլունան մուամէլաթ իճրա օլունմագ իսէ, քեաթիպտէն իբի ալթուն ճէվզի նագտի այընապիլէճէք, վէ լէտել իճապ ([3]), միւսթէնէթիգ ալէ յհինտէ, իչթիհատ ան էլ հիւքմ սալահիյէթի, խթթիմալ օլունապիլէճէք տիր։

73. Խթթիճվապնամէլէրտէ հաք ([4]) վէ սաթըրըապը արասընտա չըգընթը օլմաեաճագ տբը, վէ չիզիլէն, վէ քէնարա իլավէ օլունան իապարէլէր, միւսթէնէթիգ վէ քեաթիպ իլէ շահիտ թարաֆընտան, թաստիգ վէ իմզա վէ եա թէմհիր գընընաճագ, վէ խիլաֆընտա հարէքէթի, մատաէի սապըդատտա մուհարրէր միճաղաթը խթթիղամ ([5]) իտէճէք տիր։ Սաթըը արասընտա օլան չըգընթը, վէ չիզիլիպ, վէ քէնարա եաղըըըպ տա, թաստիգ օլունմաեաճան իպարէլէր, քէնդի լէմ եէքիւն հիւքմինտէ թուլթուլաճագ տբը։

74. Ոն պէշ եաշընտան աշաղը էրքէք վէ գըզ չօճուգլար, իֆտաէլէրի մալիումաթ գապիլնտէն օլմագ իւզրէ, պիլա թահլիֆ ([6]) խթթիմա օլունապիլէճէքլէր տիր։

75. Հէր քիմ, խթթիչհատ ([7]) իչին ճէլպ օլունուր իսէ, միւսթէնէթիգ հուզուրունա կէլէրէք, իտիլէճէք սիւալէ ճէվապ վիրմէկէ մէճպուր տուր. կէլպպ ճէվապ վիրմէտիկի հալտէ, իճպար ([8]) օլունապիլէճէք տիր. չէօյլէքի, միւսթէնէթիգ, միւտաաիի ումումինն թալէպի իւզէրինէ, խթթիճաֆ օլունամմագ, վէ պաչգա մուամէլաթա հաճաթ գաչմամագ, վէ տէօրթ Օսմանլը էհուլիւք ալթունունու թէճամուզ իթմէմէկէ իւզրէ, պիլա իմհալ ([9]), ճէզայի նագտի հիւքմ իտէճէք, վէ կէլպպ չէհատէթ իթմէկէրի իչին, ճէպրէն իհզարըըընը տախի, էմր իտէպլիճէճէք տիր։

76. Մատաէի սապըդատտա կէօթէրիլտիկի վէճհիլէ, պիրինճի տէֆա օլարագ, ճէզայի նագտի իլէ հիւքմ օլունան չահիտ, իբնինճի տէֆա իհզար օլունտուդու հալտէ, իլէ տէֆա կէլէմէտիկինէ տայիր, իհզարը ([10]) մագպուլէ պէեան իլլէր իսէ, միւտաաիի ումումինն թալէպի իւզէրինէ, ճէզայի նագտիաէն աֆվ օլունապիլէճէք տիր։

77. Թազմինաթ թալէպինտէ պուլունան չահիտլէրէ, թարիֆէսի մուճիպինճէ իֆտաը լազըմ կէլէն մէպպիղ, միւսթէնէթիգ թարաֆընտան թայնին օլունաճագ տբը։

([1]) Իսպիճվապ, սիւալ ճէվապ իթմէք։
([2]) Մէվատտը սէլէսէլ, իւչ մատտէլէր։
([3]) Լէհել էճապ, իզթիհատ իթտիհինատ։
([4]) Հաաէ, պօզմագ, գազըմագ։
([5]) Իսպիղամ, քէնտի իւզէրինէ տավէթ իթմէք։
([6]) Թահլիֆ, էէմին վիրմէք։
([7]) Իսպիչհատ, պէրինն չէհատէթինի խթէ-
([8]) Իճպար, ճէպր իթմէք։ (մէք։
([9]) Պիլա էհմալ, վագըթ կէչ'րմէքսիզին։
([10]) Իհզար, էօզիւրլէր։

78. Շահիւղէրին, խասթալըզ ճիհէթիյլէ, տավլեթէ լճապէթէ (1) միգթէաը օլմասըգլարը, պիր թապուկ վէ եախօտ սըհհիյլէ մէհմուրու չէհաթէթհամէսիյլէ թէպէլխիւն էթթիհկի թադաթիրսէ, օ մագուլէլէր, միւսթէնթիգ թիգրն իգամէթ էթթիհկի գասապա սէքէնէսիհատէն խէյլեր, միւսթէնթիգ պիզ զաթ խանէլէրինէ ազիմէթ խէճէք, վէ ախէր գասապա, վէ գարիյէ էհալիսինատէն խէյլեր, խաթխաի չէհաաթէլէրի, միւսթէնթիգ թարաֆընատն, գարիյէ վէ մահէլլէլէրի մուխթարլարընա հավալէ օլունապիլէճէք, վէ պու սուրէթտէ, նէ մասատէ հադըզնատա չէհաաթէլէրի մաթլուպ օլտուգունա տայիր, մուխթարլարա, թաւխաթը միւգթազկյնէ էրսալ օլունաճագ տըր։

79. Շահիւղէր, միւսթէնթիգին պուլունատուգու գազա խարիճինատէ սաքին օլտուգլարը հալատ, նէզաղէրինէ կիւոիպ, չէհաաթէլէրինի խաթխա էթմէկնին, միւսթէնթիգ, շահիւղէրին միւթէ ՚էքքիւն օլտուգլարը գազա միւթէնթիգինատէն թալէպ խէճէք տիր, վէ քէնտիսինատէն պու վէճհէյլ թալէպ վուգու պուլան միւսթէնթիգ տախի, քէնտի գասապա վէ մահէլլէսինատէ միւթէմէքքին օլմահան շահիաղէրին, մասատէյի սապըգաէա թէվֆիգան, խաթխաի չէհաաթէլէրինի, սաքին օլտուգլարը մահէլլէ վէ գարիճէլէրի մուխթարընա հավալէ խէպիլէճէք տիր։

80. Եէթմիշ սէքիզ վէ եէթմիշ տօգուզունճու մասատէլէր իգթիգասընճա, խաթխաի չէհաաթէ խէն միւսթէնթիգ վէ եա մուխթար, խաթխճ վասնատէլէրի մէյճուֆ(2) վէ մահմուտ (3) օլարագ, քէ յճկյնէէթէն բուլէթինէ իգթիհատար էթմիշ օլան մահքէմէ միւսթէնթիգինէ էրսալ խէճէք տիր։

81. Մէվասաը սէլէսյի սապըգա աճքեատընճա, միւսթէնթիգ, պիր շահիսին նէզաղինէ կիթապքաէ, պունուն, կէլէմէճէճէք պիր հալատ օլմասըգը անլաշըլըը խէ, օ շահիա իլէ 78 ինճի մասատէտէ, մէզքիւր չէհաաթէնատէնի վիրմիշ օլան թապուկ, վէ եախօտ սըհհիյլէ մէհմուրու հագդընատա, մուխթարնատա, վաղդամի թէվգըճի միւզէքքիրէսի էթթա խէճէք տիր, վէ պու հալատ, լազըմ կէլէն ճէզա, միւտաաիի ումումինին խտտասը իւզէրինէ, 75 ինճի մասատէտէ կէօսթէրիլէն սուրէթէ թէվֆիգան, շահիսլերին պուլունատուգու մահէլլ միւսթէնթիգի թարաֆընատն հիւքմ օլունաճագ տըր։

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՓԸԳՐՍ.

Պէյէնաընը ընահրէյնեէէ, վէ վէ-պուրու-ճիւրի ղեուզ օլան եզեսա ուսէյէ տիր։

82. Միւսթէնթիգ, հագըզաթըն զահիրէ իսրաճը իչին, միւգթազի ատտ օլունան էվրագ ու սէնէտաաթը, վէ ալել ումում քեաֆիֆէյի էշեաեը, թահարրի էթմէկը իւզրէ, միւտաաիի ումումի թաբաֆընատն թալէպ վուգուսնատէ, վէ լէտել լճապ, քէնտիսինինատէն, մազնուն – ալէյհին խանէսինէ ազիմէթ վէ տիւսուլ խէճէք տիր։

83. Միւսթէնթիգ, մասատէյի սապըգատա զիքը օլունան էվրագ ու սէպըգատա զիքը օլունան էվրագ ու սէնէտաաթըն իւիճա (4) գըլընմըշ օլտուզու մաղնուն (5) օլան սայիր մահէլլէրէ տախի կիտիպ, լճբայի թահարրիսաթ խէպիլէճէք տիր։

84. ձիւրմի մէշհուտ(6) վուգուսնատէ, միւտաաիի ումումինին 32 ինճի, վէ 33 ինճիս, վէ 34 ինճիս, վէ 35 ինճի, վէ 36 ընճը մասատէլէր միւճիպնճէ, իճրասընա մէէզուն օլտուգու միւսթէնթիգինէ հավալէ խէճէք տիր։

85. Թահարրիսի իճապ խէն էվրագ վէ էշեա, միւսթէնթիգին պուլունտուգու գազա խարիճինատէ օլտուգու հալատ, միւսթէնթիգ, մէվասաը սապըգատա թայինն օլունան մուսամէլաթըն իճրասընը էվրագ ու էշեայի մէզքիւրէնին պուլունմասը մէհմուլ օլան մահէլլ միւսթէնթիգինէ հավալէ խէճէք տիր։

ՓԱՍԼԸ ՍՍՊԻ

Ձէլզ ու էհզար, վէ հավէզաքու ու զըյրի մուվազդամի թէվգիճի միւզէքքիրէսի վիրիէպիլիր։

86. Ձինաէէթ վէ եա ճիհնճա գապիլինատէն օլան մէվասաա, միւսթէնթիգ, մաղնուն–ալէյհ ալէյհինէ, եասընըզ ճէլզ միւզէքքիրէսի իթմասընա էթթիճա խէպիլիր. անճագ, պատէյ խաթխնթագ, մաղնուն–ալէյհին թէվգիքընա լիւզում կէօրինախիկիւ հալատ, իգթիկա խէն միւզէքքիրէսինի իթմա խէպիլիճէք, վէ մաղնուն–ալէյհ իճապէթ էթմէսինի հալատ, հագդընատա իհզար միւզէքքիրէսի իթմա խէպիլիճէք տիր։

87. Ձավլէթէ իճապէթ էթմէկնէն չահիա հագդընատա, 75 ինճի մասատէ իգթիգասընճա, քէզալիք իհզար միւզէքքիրէսի վիրիկպիլիճէք, վէ մասատէյի մէզքիւրէսատ մուսյնէն ճէզայի նագատի, պաչգաճա հիւքմ օլունապիլիճէք տիր։

88. Ձէլզ միւզէքքիրէսինէ կէթիրիլէն էշեատա, տէրհալ, վէ իհզար միւզէքքիրէսինէ կէթիրիլէնլեր, նիհաէէթ եիվիրմի տէօրթ սապի զարֆընատա, միւսթէնթիգ թարաֆընատն խաթխնթագ օլունաճագ տըր։

89. Խաթխնթագատան սօնրա, վէ եաքօտ մաղնուն – ալէյհ ֆիրար էթտիկի հալատ, հարէքէթի վագըասընը, հապա ճէզասընը, վէ եա տահա աղրը պիր ճէզասը միւսթէկղիմ խէ, մուվազդամի էթմէկղիմ խէ, մուվազդամի թէվգըճի միւզէքքիրէսի, միւտաաիի ումումի խաթխա օլունմատըգտա, վիրիկէմէզ. մուվազդամի թէվգըճի, նիհաէէթ օթուզ կիւն խաթխատա խէպիլիր, վէ զըյրի մուվազդամի թէվգըճի, մահքէմէտէն, հիւքմիւն սուտուրինէ գատար միւմկէտա օլուր. էմնայի թահգըզատաա, միւտաաիի ումումի թարաֆընատն թալէպ օլունուր խէ, մաղնուն–ալէյհին հարէքէթի վագըասը, հէր գանգի նէվի ճէրատխնատէն օլուր խէ օլատն, միւսթէնթիգ, մուվազդամի վէ եախօտ զըյրի մուվազդամի թէվգըճի էմրինի խաթխրատա խէպիլիպ, անճագ, պու թագտիրսէ, մաղնուն–ալէյհ խաթէնիլտիճճէ, քեաֆիֆէյի մուամէլաթը թահգըզկյնէտէ հագըր պուլունաճագընա, վէ թէրէթթիսպ խէճէք հիւքմ, իճրա օլունագ իւզրէ, մահքէմէճէ կէլէճէկնինէ տայիր, թէէմինամի վիրիճէք տիր, թէվգըճի էմրինէն խաթխրատասը ալէյհինէ եիթրազ ճայիզ տէյիլ տիր։

90. Ձէլզ, վէ իհզար, վէ մուվազդամի թէվգըճի միւզէքքիրէսէրի, պունլարը վիրէն միւսթէնթիգ թարաֆընատն խնզա, վէ մէէմուրկյնէթինէ մախսուս միւհրի իլէ թէմհիր դըզընաճագ, վէ տէրուպնատէ, մաղնուն – ալէյհինխամի, վէ եախօտ էվսաֆը միւմկյնէսէ, սարահէթի միւմքինէ իլէ տէրճ ու թասրիհ օլունաճագ տըր։

91. Զըյրի մուվազդամի թէվգըճի միւզէքքիրէսի տախի, մասատէյի սապըգատա թայինն օլունան սուրէթէտէ, թանզիմ օլունմագ լազըմ կէլիպ, պունատան մասատա, իթմասընը

(1) Իճապէթ, իթաաթ։
(2) Մէւֆըճ, պիր զարֆի իչինէ գօնուլմուշ։
(3) Մահբուտ, միւհուրլէնմիշ։
(4) Իւճֆա, սագլամագ, կիզլէմէք։
(5) Մաճնուն, շուբհէլի։
(6) ձէբրի Ռեհնաա, կէօրիւլմիշ ճիւրմ։

խմթիլզամ իթմիշ օլան ֆիլիլ([1]) իլէ , պուննուն ճինահէթի վէ եա ճիւնհա նէ-վինաէն օլտուղունու միպէյնին օլան մատաէյի գանունիյէ տախի , տէ-բունինտէ զիքը օլունաճադ տըր :

92. Ձէլզ , վէ իհզար , վէ մուվագ-գաթ , վէ զայրի մուվագգաթ թէվ-գըբի միւզէք-քիրէյլերի , պիր մուհիրը վէ եա զապթիյէ մարիֆէթիյլէ , մաղ-նուն-ալէյհի թէպլիղ վէ խայրաղ օ-լունտուգտան սօնրա , պիր գրթա սու-րէթի տախի իթա գըլընաճադ տըր . մաղնուն-ալէյհ , մուվագգաթէն մէվ-գուֆ օլսա պիլէ , զայրի մուվագգաթ թէֆգըբի միւզէքքիրէսի , եինէ քէնաի-սինէ խայրաղ իլէ , սու-րէթի իթա գը-լընմադ լազըմ տըր :

93. Ձէլզ վէ իհզար , վէ մուվագ-գաթ վէ զայրի մուվագգաթ թէվգըբի միւզէքքիրէլերինին ահքամը , մէմա-լիքի Շահանէյնին հէր թարաֆընտա նա-ֆըղ([2]) տըր :

Մաղնուն-ալէյհ , մուվագգաթ , վէ եախօտ զայրի մուվագգաթ թէվգըբի միւզէքքիրէսինի , իթա իթմիշ օլան միսթէնթիգին մէէմուր օլտուղու գա-դա խարիճինտէ պուլունուր իսէ , մա-հէլլէ մուխթարընըն , վէ պունուն զայ-պուզէթինտէ , օրատա պուլունան թէֆթիշ մէէմուրունուն , վէ եա զապ-թիյէ զապթինինին հուզուրունա կէ-թիրիլէճէք, վէ պու տախի , իճրասընը մէյն վէ թէէխիր իթմէկէ միւթէէխիր մէյն վէ թէէխիր իթմէկէ միւթէէխիր օլամաէրզ , միւզէքքիրէնին քէնտիսի-նէ իրաէ օլունտուղունու թաատիդան , իմդա իթմէկէ մէճպուր օլաճադ տըր :

94. Իհզար միւզէքքիրէսինէ մի-թաւաաթ([3]) իթմէկէյն , վէ եախօտ իթաաթ իտճէկինի պէեանտէն սօն-րա , ֆիլտրէ թէէքպիւս իտէն չախա , իճպար օլունաճադ տըր . չէօյլէ քի , իհզար միւզէքքիրէսինի համիլ օլան մէէմուր , իգթիղա իտէր իսէ , էն եա-դըն մահէլլէտ պուլունան գունվէյլի միւսէյյահաեա([4]) միւրաճաաթ իտէ-ճէք , վէ պու տախի իհզար միւզէք-քիրէսինին ահքամը միւնաէրիճէսինի իճրաեէ մէճպուր օլաճադ տըր :

95. Մաղնուն-ալէյհ , իհզար միւ-զէքքիրէսի թարիխինտէն իթիպարէն , իբի կիւն կէչտիքտան սօնրա , կէլմէ-միշ օլտուգ տա , իչպու թէգքիրէեի վիր-միշ օլան միսթէնթիգին մէէմուր օլ-տուղու գադա խարիճինտէ , վէ միս-թէնթիգին իգամէթկէահրինան պէշ միրիամէթրո([5]) ուզադ պիր մահէլլէտ պուլունուր իսէ , իչպու թէգքիրէնին ահքամընա իթիթիպաէ([6]) իճպար ի-տիլմէմեսի ճայիզ օլապիլիր . ֆագաթ , պու թագտիրտէ , պուլունտուղու գա-դա միւտտաիի ումումիսի հուզուրու-նա կէթիրիլէրէք , թէվգըֆիսանէէճ գօնուլմադ իւզրէ , միւտտաիի ումումի թարաֆընտան , մուվագգաթ թէվգըֆի միւզէքքիրէսի վիրմիր . էկէր մաղնուն – ալէյհ , արանմասընա սէպէպլիյէէթ վիրէն ֆիլիլն , ֆայիլ վէ եա չէրիքի օ-տուղունու զանն իթտիրճէք էչտա , վէ էվրադ , վէ ալէաթի համիլ իսէ , իհզար միւզէքքիրէսի թարիխինտէն իթիպարէն , գաչ կիւն կէչմիշ օլուր իսէ օլսուն , վէ հէր նէրէտէ պուլու-նուր իսէ պուլունսուն , հադդընտա իչպու թէգքիրէ ահքամը թէմամիյլա իճրա գըլընաճագ տըր :

96. Միւտտաիի ումումի , մաաթ-լի սաաղդա մուճիպլինճէ , իթա իթմիշ օլաճադը , մուվագգաթ թէվգըբի միւ-զէքքիրէսինին իճրասընտան եիկիրմի տէօրթ սաաթ գաբիճընտա , իհզար միւ-զէքքիրէսինի վիրմիշ օլան մէէմուրա , քէյֆիյէթի իկսալ , վէ զապթ վա-

(1) Ֆիլիլ , իճրա , ամել , հարէքէթ :
(2) Նաֆըղ , թէէսիրլի , դուվվէթլի օլմադըղ :
(3) Մէնթաւաաթ , իթաաթ :
(4) Մէյյահաեա , օն պին մէթրօ ուզադըղդ :
(5) Մէթրօ-ֆէրօ , օն պին մէթրօ ուզադըղդ :
(6) Իֆֆիկպա , թապի օլմադ , իմթիսալ իթմէք :

րագասը թանզիմ օլունմուշ իսէ , ա-նը տախի թէպլիղ էյլէյէճէք տիր :

97. Իհզար միւզէքքիրէսինի իթմ իթմիշ օլան , վէ զապթ վարագասընը ախզ իտէն մէէմուր , միւսթէնթիգին զայրի պիր մէէմուր իսէ , եէսինտէ պուլունան էվրագըն քէաֆիյէսինին, եի-նէ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա , մահէլլի միսթէնթիգինէ թէպ-լիղ իտէճէք , վէ պու տախի , 85 ին-ճի մատաէ աֆքամընա թէվֆիղ հա-բէքէթի էյլէյէճէք տիր :

98. Տօղրուտան տօղրուեա , վէ եա-խօտ սէքքէն պէչինճի մատաէ հիք-միճէճ , հավալիթէն , թահդըգաթա իպթիտար իտէն միսթէնթիգ , վու-գու պուլան ճիւրմէ տայիր , մէվճուտ օլան էվրագ ու էչէաեը , վէ խմթիհ-սալ([1]) իթտիկի մալիսմաթը , մաղնուն-ալէյհին իսթինթագը իճրա օլունմադ իւզրէ , տէրտէսթ օլունմուշ օլտուղու մահէլլ միսթէնթիգինէ , մէմուրէն թէպլիղ վէ իրսալ իտէճէք տիր . վէ պատէհու , էվրադ ու էչէայի մէզքուր-ըէնին ճիւմլէսի , իսթինթագնամէ ի-լէ պէրապեր , իսթիտաա իչէ պաչլա-մըշ օլան միսթէնթիգէ իտաէ գըլը-նաճագ տըր :

99. Իպթիտաա իչէ պաչլամըշ օլան միսթէնթիգ , զայրի մուվագգաթ թէվգըբի միւզէքքիրէսի վիրմիշ օլտու-ղու հալդէ , մաղնուն-ալէյհին , թահ-դըգաթըն իճրա օլունտուղու մահէլլ թէվգըբխանէսինէ նագլինի, օ միւզէք-քիրէյէ աէրճ իտէպիլիր . նագլ մաա-տէսի , միւզէքքիրէտէ միւնաէրիճ տէ-կիլ իսէ , 122 ինճի , վէ 123 իւնճի , վէ 124 իւնճիւ , վէ 125 ինճի , վէ 126 ընճը , վէ 127 ինճի , վէ 128 ինճի մաա-տէլեր ահքամընճա,միսթէնթիգ թա-րաքընտան պիր գարար վիրիլինճէյէէ գաատար, տէրտէսթ օլունտուղու գադա թէվգըբխանէսինտէ գալաճագ տըր :

100. Ալէյհինէ իհզար միւզէքքիրէ-սի վիրիլմիշ օլան չախա , պուլունամադ իսէ , իչպու միւզէքքիրէ , սաբին օլտու-ղու մահէլլ , մէրքէզի գադա իսէ , գա-յիմագամա , նահիյէ իսէ , միւտիրէ , գարիյէ իսէ , մուխթարա, վէ եախօտ օրատա վէ եախօտ ճիվարտա պուլու-նան թէֆթիշ մէէմուրու վէ եա զապ-թիյէ զապթինէ իպրազ օլունաճագ, վէ պունլարտան գանդիսինէ իպրազ օլունուր իսէ , միւզէքքիրէնին քէն-տուսինէ իրաէ օլունտուղունու թաա-տիդան , իմդա իտէճէք տիր :

101. Հիւքիւմէթ մէէմուրլարընտան վէ ահատտը նաստան տախի , հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն , ճիւմլի մէշհուտ հալինէ թուխթուլան, վէ եախօտ , վէ-վէյլէյի նաս իլէ թաագգուզ օլունան, վէ եա ճէրաեիմի մէշհուտէտէն մատտուտ օլան ահվալի սայիրէտէն պիրինտէ պու-լունան չախա , ֆիիլի վագը , միճաղա-թը թէրհիպլիյէէնի իճապ իտէն էֆալ-տէն իսէ , իհզար միւզէքքիրէսինէ հա-ճէթի օլմաեարադ , թուխթուպ միւտ-տաիի ումումի հուզուրունա կէթիրմէ-կէ մէճպուր սուր :

102. Մուվագգաթ թէվգըբի միւ-զէքքիրէսինին իպրազընտա , մաղնուն ալէյհ, պիտաեէթ մահքէմէսինին թէվ-գըբխանէսինէ ալը գօնուլաճագ , վէ թէվգըբխանէ միւտիրի , մաղնուն-ա-լէյհինին , քէնտուսինէ թէպլիմ օլուն-տուղունու միւալէյհին , միւզէքքիրէ-սի մէզքուրէէնի կէթիրլէն մուհիրը (·) վէ եա զապթիյէնէէ սէնէտ իթա իտէ-ճէք տիր :

103. Մուվագգաթ , վէ եախօտ զայրի մուվագգաթ թէվգըբի միւզէք-քիրէսինի իճրա իտէճէք մէէմուր , մաղնուն – ալէյհինին ախզ ու կիրիֆթի-նէ քեաֆի օլաճագ գունվէյլի միւսէլ-լահա իսթիհսադ իտէճէք , վէ իգթի-զա իտէն նէֆէրաթ , թէվգըբի միւ-

(1) Իսթիհսալ , թօբլանագ , թահսիլ իթմէք :
(2) Մունհէր , հասիլ մէօհգիւր :

զէք քիրեսինեն իճրա օլունատուդու եէրաէ, էն եադըն օլան մէվզուան ալընաճագ, վէ մէվզը զապթէի, միւզէք քիրէ ահքեամինա թէվֆիղան հարէք քէթ իթմէկէ, մէճպուր օլաճագ սըր։

104. Մաղնուն–ալէյհ, ախղ ու կիւրէֆթ օլունամադ իսկ, զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէք քիրէսի, էն սօնրաքի մէաքէնինէ թէպլիղ զըլընաճագ, վէ քէյֆիյէթի թահարրիւի միւզէյէնին, զապթ վարագասը թուխուճաճագ սըր։ Իչղու զապթ վարագասը, միւզէք քիրէսի համիլ օլան մէճմուրան, մաղնուն–ալէյհին էն եադըն օլան գօհնուլաբընաան պուլապիղէճիկի իբի քիչի հուզուրունաա, թանղիմ օլունաճագ, վէ պունդար, վարագայի մէզքիւրէսի իչղա վէ նա թէմէկիւ իսէճէքլէր, վէ իսէմէտիւլէրի, նա իթմէք իսթէմէտիւլէրի հալտէ, քէյֆիյէթի իմզա իչին, թէքրիֆ վուգու պուլատուդունեն թաարիհիղէ, զապթ վարագասըն սիրճ օլունաճագ սըր։ Զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէք քիրէսինեն համիլ, զապթ վարագասըն, 10 ունճու մաատէտ պէհան օլունան մէճմուլաատան պիրինէ թաատիղ իթաէրէճէք, վէ պիր գըթա սուրէթինի տաճի պըրագաճագ սըր։ պաատէհու, զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէքքիրէսիկէ զապթ վարագասը, մաճրէսիկէ մէ գալէմինէ թէսիմ գըլընաճագ սըր։

105. Մուվազդամ, վէ զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէք քիրէսի իւզերինէ թաութաուլան շախա, պիւլա թէեկիր, միւզէք քիրէտէ կէօմէէրիլէն թէվզըֆխանէյէ կէօնաէրիլէճէք սիրճ։

106. Իչղու միւզէք քիրէյի իճրա իէճէք մէճմուր, մաղնուն–ալէյհի, թէվզըֆխանէ մէճմուրունա թէսիմ իլէ, 102 ինճի մաատէ հիւքմինճէ, էնէնէտ ախղ իթմաքրաէն սօնրա, մաղնուն–ալէյհին ախղ ու կիւրէֆթինէ տաւիր օլան էվրադը, պիտաէէթ մահքէմէի գալէմինէ իթա իախղ, իլմ ու իսապէր ալաճագ, վէ իշղու էքի իլմու իսապէրի, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընաա, միւսթէնթիղէ իպրազ իտէճէք, վէ միւսթէնթիղ, իբիխնին իւզերինէ տաիսի «կէօրիւլմիշտիւ» տէուէ իշարէթ իլէ, թարիխ վէ իմզա վազ լիլէէճէք սիրճ։

107. Ճէլզ, վէ իհղար, վէ մուվազդամ, վէ զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէք քիրէլէրինէ տայիր, թայինն օլունան մուամէլաթ, լիֆա օլունմազ իսէ, մահքէմէ քէաթիպլինաէն, լա ադալ, էքի ալթուն ճէզայի նադոլ աէլընաճագ, վէ լէտէլ իճապ, միւսթէնթիղ իլէ միւտաաիի ումումիյէ, իճրայի թէնապիհաթ օլունաճագ, վէ հագըայի իչթիքաա–ան–էլ–հիւքքամ զըլընաա իչթիքաա–ան–էլ–հիւքքամ սալահիյէէթի տախի իսթիհսալ օլունաալիլէճէք սիրճ։

ՍԼՒԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մաաշտրէն ըսխնէյէյ տէուէ էլ տէֆութէր պէէնընա ուբ։

108. Հէրնէվի մէվաաա, մաղնուն ալէյհին իսթիհսաը վուգու պուլատուդու հալտէ, միւտաաիի ումումի իսթիհսն օլունատուգան սօնրա, մաղնուն թիհսն օլունատուգան սօնրա, մաղնուն ալէյհ, քեաֆֆէյի մուամէլաթը թահդըզըյէտէ պուլունմագ, վէ հագդըզըյէտէ պուլունմագ, վէ հագդըզըյէտէ հիւքմ գընաա թէբէթթիւլ իտէճէք հիւքմ իճրա իտիմէք իւզրէ, իսթէնիլիկի հալտէ, կելէճէկինի թէահիւա իթմէք շարթըյլա, մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլինի, միւսթէնթիղ էմր իտէպիլէճէք սիրճ։

Ձիւնհա նէվինաէն օլան ճէրայիմոէ, ճիւնհանըն, գանունէն միւսթէլլիմ օլաճագը միւճազաթըն, նիհայէթ տէրէճէսի, իբի սէնէտէն էքսիք հապտըէճէսի, իբի սէնէտէն էքսիք հապտըէճէսի, իբի մաղնուն–ալէյհ, իլգամէկհամ սահիպի պուլունատուդու թագսիրտէ, իսթինթագընաէն պէշ կիւն սօնրա, մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլի, պիհադգ (1) իճրա օլունաուբ։ Պու մաատէ ահքեամինըն, մուդաատէմա ճիհայէթ, եախօտ, պիր սէնէտէն զիւատէ հապտ իլէ մահքիմ օլմուշ օլանլարա չիմուլի օլմաճագ սըր։

109. Մաղնուն – ալէյհին, մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլի պիհադգ լազըմ կելմէէն տվալտէ, 115 ինճի մաատէ ահքեամինա թէվֆիղան, մաղնուն – ալէյհ, քեֆֆալէթի նագտիյէէ վիրմէք չարըթ յըա տայր վիրիլէպիլիր։ Իչղու քեֆֆալէթի, եիվէլա մաղնուն–ալէյհին, պիլ ճիւմլէ մուամէլաթը թահդըզըյէտէ հազրը պուլունմազընը, վէ թէբէթթիւլ իտէճէք հիւքմ իճրա իտիմէք իւզրէ կելմէսինի։ ամմիեա, մէսարիֆի ամիյէէնին, Համի, եիվէլ էմիրտէ, միւտաաիի ումումիյէ միւթաալիգ օլան, վէ իբնինճի տէրէճէտէ միւտաաիի չախսի թահաքքունաան իտիլէն մէսարիֆին, վէ իչխունճիս տէրէճէտէ իճապ իտէն ճէզայի նադոլինէն թէպլիյէէնինի զամին սիրճ (2)։ Քէֆֆալէթին իչղու իբի գըսմընաան հէր պիրինէ մախսուս օլաճագ ագճէնին մըգտարը, թախլիյէէյի սէպիլ (3) էմր բինտէ թայինն օլունաճագ սըր։

110. Մաղնուն – ալէյհին թախլիյէէյի սէպիլինտէն սօնրա զուհուր իտէպիլէճէք էհտալը միւչտահիտ (4) իւզերինէ, լիւզումունու կէօրմէկկիւ թագսիրտէ, միւսթէնթիղ, էնէնէտէն իհզար, վէ էա մուվազդամ, վէ էա զայրի մուվազդամ թէվզըֆ միւզէքքիրէսի իթա իտէպիլէճէք սիրճ։ Ճունգար քի, միւսթէնթիղին էմրինի թաատիլէն, տայիրէյի իթթիհսինէ թահաքքունաան, մաղնուն – ալէյհին, մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլինէ դարար վիրիլմիչ պուլունուբ իսէ, միւտաաիի ումումինին իտաաատը իւզերինէ, դարարը սապթըդըն ֆէսխինի մահրէմէ էմր իթմէմէքճէ, միւսթէնթիղըն, էնէնէտէն միւզէք քիրէ իթաաընա սալահիյէէթի օլմաճագ սըր։

111. Մաղնուն – ալէյհ, թահդըզամ վէ մուհաքքէմէնին, հէր հալ ու զէմանընտա, մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլինի իսթիհսա իտէպիլիր, վէ տավա, զանդի մահքէմէտէ կէօրիլմէքտէ իսէ, իսթիհսաընը, օրաէա իթա իթմէսի լազըմ կէլիր։ Մահքիմ–ալէյհ, 327 ինճի մաատէ իզթիհսաըճճա, նագդը հիւքմ իսթիհսաընա սալահիյէէթի օլմադ իչին, թախլիյէէյի սէպիլինի իսթիհսա իտէճէք օլտուղու հալտէ, մահպուսիյէէթինի հիւքմ իթմէկ օլան մահքէմէէ, միւրաճաաթ իտէճէք սիրճ։

112. Մաատէյի սապթըդաա կէօրթէրիլէն պիղճիմլէ տվալտէ, մաղնուն – ալէյհ, վէ էա միւթթէհէմ, վէ էա մահքիմ–ալէյհին, եալընըզ իսթիհսանամէսի իչղըրինէ, միւտաաիի ումումի իսթիհսն օլունատուգան սօնրա, ալէնի օլմաճարագ, դարար վիրիլճէճէք իսէ տէ, մաղնուն – ալէյհ, վէ էա միւթթէհէմ, վէ էա մահքիմ–ալէյհ, իսթիհսաընը թէէյիտ իչին, թահրիրէն պէհանը միւթալաաթ իտէպիլէճէք սիրճ։

113. Մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլ իսթիհսանամէսի, միւտաաիի չախսինին զամընա, վէ եախօտ տույիմի, վէ եախօտ մուվազդամէ իզտիհկահրընա թէպլիղ օլունաճագ, վէ միւտաաիի չախսի իսթիհսաընըն քէնախինէ թէպլիղինտէն իթթիպաղէն, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա, թահրիրէն միւթալաաթընը պէհանն իտէպիլէճէք սիրճ։

114. Մուվազդամէն թախլիյէէյի սէպիլ իսթիհսաընտան տօլայը, եի-

(1) Պիհադգ, զաթէն հագդը օլարագ։
(2) Ջոզն, քէֆիլ, պօրճլու օլմագ։
(3) Թախլիյէէյի սէպիլ հապտէն գուրթուլուչ։
(4) Էսպապը գէֆֆոէ, գապլի սէպէպլեր։

կերմի աէօրթ սաաթ զարիբնտա իթի-
բաղ վէ եա խթինաճ ճայիղ տիր. իշ-
պու միւտաէթի իթիւրազ վէ եա խս-
թինաճ, միւտաաիի ումումի ալէյհի-
նէ խսէ, միւսթէհթիգլըն էմրի, վէ եա
մահքէմէնին հիւքմիւ թաբիխսիզնտէն,
վէ մաղնուն-ալէյհ վէ եա միւթթէ-
հիմ, վէ եա մահքիմ-ալէյհ, վէ եա-
խօտ միւտաաիի շախսի ալէյհինէ խսէ,
զիքը օլունան էմր, վէ եա հիւքմիւն
թէպզիդի կևնիւնտէն իթիխտարէն ճէ-
րէան իտէճէք, վէ մահքէմէ գալէ-
մինտէ թուրթուլաճագ տէֆթէրլի մախ-
սուսունա գայտ օլունաճագ տըր։
Միւտաաիի ումումինին, 130 ունճու
մատտէնին սոն իւչ ֆրգրատնտա թայ-
եին օլունան սուրէթ վէ մէհլերէ իթ-
թիպաէն, իթիրազա սալահիյէէթի օ-
լաճագ տըր։

115. Մաղնուն-ալէյհ, վէ եա միւթ-
թէհիմ, վէ եա մահքիմ-ալէյհին,
մուվագդաթան թախլիյէէ յի սէպլիլ,
քէֆալէթի նագտիյէ իլէ մէչրուի (1)
օլտուղու թագտիրտէ, պու ագճէ,
մաղնուն վէ եա միւթթէհիմ, վէ եա
մահքիմ-ալէյհ թարաֆընտան, վէ
եախօտ ախէրի ճանիպինտէն, իյֆա
օլունաճագ, վէ մզդաարը տախի, միւս-
թէհթիգ, վէ եախօտ մահքէմէ թա-
րաֆընտան, իչինէ նէվինէ կէօրէ, թայ-
եին օլունաճագ տըր։

Մաղնուն ալէյհ, վէ եա միւթթէ-
հիմ, վէ եա մահքիմ-ալէյհին, մահ-
քէմէճ վուգու պուլաճագ հէր տա-
վէթէ իճապէթ իտէճէկինի, վէ իթ-
մէտիկի հալտէ, թայերին օլունան մէպ-
լաղը, քէնարլէրի իթնա իյլէնէճէկինի
թէհահիւա իտէրէք, քէնարլէրինին ի-
ֆայի թէհահիւտէ միւգթէտիր օլտու-
ղու անլաշըլան էշխասը սայիրէնին տա-
խի քէֆալէթի գապուլ օլունապիլէ-
ճէք տիր։

116. Նագտէն քէֆալէթի ալընտը-
ղը թագտիրտէ, քէֆալէթի ագճէսի,
մալ սանտըղընա թէխլիմ օլունաճագ,
վէ միւտաաիի ումումի, սանտըղ իլմ
ու խապէրինին իպլաղը իւզերինէ,
մուվագդաթէն թախլիյէէ յի սէպլիլ
էմրինի իճրա իթթիրէճէք տիր, վէ պիր
շախսը ախէրին քէֆալէթի գապուլ օ-
լունմուշ խսէ, մահքէմէ գալէմինտէ
թանզիմ օլունաճագ թէհահիւանամէ-
սինին իպլաղը իւզերինէ, թախլիյէէ-
յի սէպլիլ էմրի իճրա օլունաճագ տըր։
Կերէք քէֆալէթ իլէ, վէ կերէք քէ-
ֆալէթսիզ, մուվագդաթէն սէպլիլի
թախլիյէէ գըլընաճագ օլան շախս,
մահքէմէ գալէմինէ սէնէտա իթթասդըլա
էվվել պէ էվվել պիր իգամէթկեահ
ինթիխապ վէ իրաէ իթմէկէ մէճպուր
օլաճագ տըր։

117. Մէքթուլ լէհ, պիլ ճիւմլէ մու-
ամէլաթը թահգըգըյէէտէ հաղըր
պուլունուր, վէ վագը օլան հիւքմիւն
իճրասը իչին մահքէմէէ կէլիր խսէ,
քէֆալէթի ագճէսի գուրթուլմուշ օլուր.
վէ պիր էօղրի մադպուլի օլմահարագ,
մուամէլաթը թահգըգըյէէտէն պի-
րինտէ հաղըր պուլունմագ, վէ եա ի-
թթա օլունան հիւքմիւն իճրասը իչին,
մահքէմէէ կէլմէզ խսէ, քէֆալէթ
ագճէսինին պիրինճի գըսմը, խապինէ-
մանտէ (2) օլուր. անճագ, քէֆալէթէ
բապլի օլունան շախսըն թէպզիյէէ յի
զիմմէթի, վէ եախօտ գանունէն ճէ-
զա օլմահագ ճիհէթիլլէ, ատէմի մէ-
սուլիյէթի (3), վէ եախօտ մէհլի մու-
հաքէմէսի հալինտէ, քէֆալէթ ագ-
ճէսինին պու գըսմընըն իտտէսի, մահ-
քէմէ իլամընտա էմր օլունապիլիր։

118. Բէֆալէթէ բապլի օլունան
շախսըն պէրաէթի զիմմէթի, վէ եա ա-
տէմի մէսուլիյէէթի, վէ եախօտ մէհլի
մուհաքէմէսի թագտիրինտէ, քէֆա-

(1) Մէչբուռ, շորթ գըլընմըշ օլան։
(2) Խապինէմանտէ, խազինէտէ գալմըշ։
(3) Ա. Ֆեռուէյհէ, մէսուլիյէէթի պու-
լունմաեան։

լէթի ագճէսինին գըսմը ատնիսի, մուա-
լագա իտտէ օլունուր. վէ մահքիմիյ-
էէթի հալինտէ, 109 ունճու մատտէ-
տէ մուայէնէն գաիտէէ թամթպիգան,
տավա մէհարիճին իլէ ճէզայի նագտի-
նին իֆտասընա սարճ օլունտուգտան
սոնրա, ֆազլասը վար իսէ, իտտէ
գըսմընը։

119. Միւտաաիի ումումի, կերէք
117 ինճի մատտէ ահքամինըն իֆտաը
լազըմ կէլտիկինէ տայիր էվրագը րէս-
միյէէտէ միւպթէհնի մահքէմէ գալէ-
միտէն վիրիլճէճը թաատիզնամէի,
վէ կերէք մահքէմէ իլմինըն 118 ին-
ճի մատտէնին ֆէրգրայի սանիյէէսինէ
միւթաալլիգ օլան ահքամինըն խիւ-
լասասընը րէսէն, վէ եա միւտաա-
իի շախսինին թալէպի իւզերինէ, մալ
սանտըղընա իպրազ իթմէկէ մէճ-
մուր տուր. վէ իթթասը ղազըմ կէլէն
մէզալիղ, թէխլիմ օլունմամըշ խսէ,
մալ սանտըղը մարիֆէթինէ թահսիլ
օլունաճագ, վէ լէհել իճապ, մուա-
մէլէյի ճէզպրիյէէ յի գանունիյէէ տա-
խի իսթիհսալ օլունապիլիճէճը տիր։

Մուգատտէմէճ, թէխլիմ օլունմուշ
օլան, վէ եա սոնրատան թահսիլ օ-
լունան մէզալիղ, մահքէմէ մարիֆէ-
թինէ, պիլա թէհխիր, գանունէն ղա-
զըմ կէլէնլերէ, թագսիմ օլունաճագ
տըր։

Պու խուսուսաթա տայիր թահատ-
տիս իտէճէք քիֆֆէյի միւնազասաթ
վագը օլան հիւքմիւն իճրասընա միւ-
թէֆէրրի մէվատտան ատտ օլունա-
րագ, իսթիտանամէ թագտիմի իւզէ-
րինէ, ալինի օլմահարագ, ֆասլ օլու-
նաճագ տըր։

120. Բէֆիյլի ալընան շախս, մու-
վագդաթէն սէպլիլ թախլիյէէ օլուն-
տուգտան սոնրա տավէթէ օլունուգ-
տա կէլմէզ իսէ, իճապը հալէ կէօրէ,
միւսթէհնիթգ վէ եախօտ մահքէմէ թա-
րաֆընտան, ալէյհինէ, մուվագդաթ
վէ եախօտ ղայրի մուվագդաթ թէվ-
գըճ միւզէքքիրէսի իճտա օլունաճագ
տըր։

121. Սէպլիլի մուվագդաթէն թախ-
լիյէէ գըլընմըշ օլան միւթթէհիմ,
մահքէմէ թարաֆընտան էմր սուտու-
րինտէ, տերհալ թէվգըճի գըլընաճագ
տըր։

ՏՕԳՈՒՉՈՒՆՃՈՒ ՓԱՍԼ

Խոճալէ ըռահնըքթրտան օճրա, գըռնիւնէ ըռ-
ռաֆընտան էրա օլունաճագ ֆարըճռէվէրէ
ոռայէ ոէր։

122. Մուամէլաթը թահգըգըյէէ
իբտալ օլունտուղու կիպի, միւթէհ-
թիգ, թահգըգաթը վագըաէը միւտ-
տաիի ումումիյէէ թէպզիդ իտէճէք,
վէ միւտաաիի ումումի տախի, իտտաա
իտէճէկի մէվատտը, նիհաէէթ իչ կիւն
զարիբնտա, միւսթէհնիթգէ պէհան
իյլէնէճէք տիր։

123. Միւսթէհնիթգ, վագը օլան
ֆիիլին, նէ ճինաէէթ, նէ ճինահա,
վէ նէ տէ գապահաթ նէվինտէն օլ-
մատըդը ըէյհնտէ պուլունտուղու, վէ
եախօտ իհնտա օլունան ֆիիլի, մաղ-
նուն-ալէյհին իրթիքապ իթտիկինէ
տայիր պիր կևնա տէլիլ վէ էմարէ
կէօրմէտիկի թագտիրտէ, մէհնի մու-
հաբէմէսի, եանի մուհաբէմէէ մա-
հէլլ օլմատըդընը, պիր գըթա գաբար-
նամէ իլէ պէհան իտէճէք, վէ մաղնուն
-ալէյհ թէվգըճի օլունմուշ խսէ, սէպլի-
լի թախլիյէէ գըլընաճագ տըր։

124. Միւսթէհնիթգ, իհնտա օլու-
նան ֆիիլի, գապահաթ նէվինտէն ատտ
իթտիկի հալտէ, մաղնուն – ալէյհի,
գապա պիտտայէթ մահքէմէսինէ կէօն-
տէրէճէք, վէ մաղնուն-ալէյհ մէվ-
գուճ իսէ, սէպլիլի թախլիյէէ գըլը-
նաճագ տըր։ Իշպու մատտէ իլէ, մատ-
տէյի սապրդա ահքամը, միւտաաիի
շախսի վէ միւտաաիի ումումինին ա-
թթիտէ պէհան օլունաճագ հուգու-
գունա խալէլ կէթիրմէէճէք տիր։

125. Ձիւրմի վագը, միճաղաթը թէէսիալիկէէի միւսթէղիմ մէվատան առտ օլունտուղու հալտէ, միւսթէնթիդ, մաղնուն-ալէյհի, մահքէմէէ իրսալ էյլէէճէք, վէ ճիւրմի վագը, հազրը իսթիղլամ իէսպիլէճէկի թադաիրտէ, մաղնուն - ալէյհ, զաթէն թէվզըճ օլունմուշ իսէ, մուվադաթան մէվգուճ զալաճադ տըր։

126. Ձիւրմ, հապս ճէզասընը մուճիպ օլմատըդը թադաիրտէ, մաղնուն-ալէյհին, եէվմի մուայէնինտէ, իգթիղա իտէն մահքէմէէ կէլմէք չարթըլա, սէպիլի թախլիկէէ դէլիլնաճադ տըր։

127. Տավանըն մահքէմէէ հավալէսի թադաիրինտէ, միւտտաիի ումումի, պիլճիւմլէ էվրադը տավաթը թէրթիպ, վէ նիւմէրօլարընը վազ իթտիքատէն սօնրա, նիհայէթ գըրդ սէքիզ սաաթ զարճընտա, իչլին այիտ օլտուղու մահքէմէէ իրսալ իտէճէք, վէ տավա, ճիւնհաւա մէհթաապլիգ իսէ, մաղնուն-ալէյհի, 168 ինճի մատտէէտ թայեին օլունան մէհլ գայիտէսինէ թէվճիհան, իխտար վուգուլունտէն գըրդ սէքիզ սաաթ զարճընտա կէլմէք իւզրէ, մահքէմէէ տավլէթ իթտիրէճէք տիր։

128. Միւսթէնթիդ, վագը օլան ճիւրմիւ, միճաղաթը թէրհիալիկէէի միւսթէղիմ, վէ խանատաթը վագըաճը տէրէճէյի քիճայէտէ միւսպէթ առտ էյլէր իսէ, թահգըգաթը հավի էվրադըն, վէ զաթը վագըաճը միւսպէթ օլան զաալի վարագասը իլէ, միւսուլթը ճինայէթէ մէտար օլաճադ էչէսընն պիր գրիճա բուտուլտարընըն ճիհատտասունտա պէէան օլունտուղու վէճհիլ, իճապը իճրա օլունմադ իւզրէ, միւտտաիի ումումի թաարաճընտան պիլա թէէսիպիր, ճինայէթի բույնէթէ մէէմուր մահքէմէ նէզտինտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյէէ թէպլիղ օլունմասընը էմր իտէճէք տիր։

Սիւսպէթը ճինայէթէ մէտար օլան էչէճա, 210 ունճու վէ 246 ընճը մատտէէտէր ահքէտտինճա խալէլ կէլմէյէճէք իւզրէ, միւսթէնթիդըն մէհնուպ օլտուղու մահքէմէէտ դալաճադ տըր։

129. Մատտէյի սապըդատա պէէան օլունան ահվալտէ, մաղնուն-ալէյհ հադդընտա վիրիլմիշ օլան մուվադաթ թէվզըճի միւէջջըքիրէսինին հիւքմիւ, լիվա պիտայէթի մահքէմէսի, վէ եա մահքէմէյի խթթինաճիյէէ թարաճընտան գարար վիրիլինճէէէ գատար ճարի օլաճադ տըր, 123 ինճիւ, վէ 124 ինճիւ, վէ 125 ինճի, վէ 126 ընճը, վէ 128 ինճի մատտէէր ահքտտինճա, միւսթէնթիդ թարաճընտան իճրա օլունաճադ գարարնամէէր, միւտտաիի ումումինին իտտաանամէսի զիյրինէ եաղրլաճադ, վէ պու գարարնամէէրտէ, մաղնուն-ալէյհին իմու չէօհրէթ վէ սինի, վէ մահէլլի վէլատէթ վէ իգամէթի, վէ սանաթը, վէ քէնտինէ խնատա օլունան ֆիիլին մուխթասարճա թարիճի իլէ, գանուննէն, գանղի նէվ ճէրաիմինէն օլտուղու, վէ իանատաթը վագըաճա տայիր տէյայիլի քիճիյէ օլուպ օլմատըդը միւնտէրիճ պուլունաճադ տըր։

130. Միւտտաիի ումումի, միւսթէնթիդ թարաճընտան իճրա օլունան գարարնամէէրը ալէյհինէ, հէր հալտէ իթիրազ իտէպիլէճէք տիր։ Միւտտաիի թիրազ իտէպիլէճէք տիր։ Միւտտաիի ումումիյէէ այիտ օլաճադ, վէ միւսթէնթիդ թարաճընտան իճրա օլունան գարարնամէ թարիխինտէն իթիպարէն, օն կիւն զարճընտա, իթիրազ իթտիվինի պէէան իթմէմի լազըմ կէլճէճէք տիր. պու ճիւմլէ իլէ պէրաապէր, գարարնամէնին, մաղնուն-ալէյհին թախլիյէէյի սէպիլինէ տայիր օլան ահքտտամը, սուբէթի միւվաղաթտէ իճրա օլունաճադ տըր։

131. Իթիրազ իտէպ տէ հադդսըդ չըգան միւտտաիի չախսինին, մաղնուն ալէյհէ թազմինաթ իճրա իթմէմի, հիւքմ օլունաճադ տըր։

ՔԻԹԱՊԸ ՍԱՆԻ

ՄՈՒՀԱՒԻԷՄԱԹՍ. ՏԱՃԻՐ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԳԱՊԱՀԱԹ ՎԷ ՃԻՒՆՀԱՒԱ ՄԻՒՍԱԱԼԻՒԻ ՏԱԱՎԻԵԻ ԲՈՒՑԵԼԹ ԻՏԼՆ ՄԷՀԱՔԻՒԻ ՔԻՄԷ ՏԱՃԻՐ ՏԻՐ.

ՊԻՐԻՆՆԻ ՖԱՍԼ

Գաղահրա գրհաալէէ գաալէէէ բայէէը նուն գհղաէէգ գայը ալը։

132. Գազալարըն պիտայէթ մահքէմէլերի, մէհաքիմին թէչքիլաթընա տայիր օլան գանունտամէտէ միւհարրէր օլտուղու իւզրէ, գազահաթ տավալարընը, գաթիան, վէ ճիւնհա տավալարընը, գազալի իսթինճաճ օրնադ շարթըլա, պիտաեէթէն հիւքմ իտէճէլեր տիր։

133. Գազա պիտայէթ մահքէմէլերի, միւնհասըրէն (2) աթի իւզ գիրը մէվատը, եանի, էվվէլա մատտէյի սապըդատէ, տէրէճէի թայեին օլունան էֆալէ միճաապիդ, գազա տավլինտէ վուգու պուլան ճէրայիմի, սանիսա, բույնէթի վէ հիւքմինէ մէէղոն օլտուղու ճէրայիմինէն թէվէլլա իտէն պիլ ճիւմլէ թազմինաթի տավալարընը, բույնէթի վէ ֆասլ իտէճէք տիր։

(1) Ինչը, պիթմէք, թէքմիլ օլմազ։

(2) Մէհնհասըրէն, մահտուտ օլարագ։

ՖԼԳՐԱՑԻ ԷՎՎԷԼԻ

Գոպահոն ոավնոքնը ոոնրնրն բոյնէրէ ։

134. Գաղա պիտաեէթ մահքէմէ-
լէրինաէ , մախսուս միւտաաիի ումու-
մի մուավինի եօգ իսէ , միւտաաիի ու-
մումիլիք վաղիֆէսինի թէֆթիշ մէէ-
մուրու , վէ թէֆթիշ մէէմուրու օլմա-
տըդը հալաէ , զապթիյեէ զապթիի
իֆա էյլէեէճէք տիր ։ Միւթէաատիա
թէֆթիշ մէէմուրլարը պուլունտուղու
հալաէ , պոնլարան գանդիսի վաղի-
ֆէյի մէգբիւրէեի իֆա իթմէք լազըմ
կէլէճէկինի , լիվա պիտաեէթ մահքէ-
մէսի նէգոնինաէ պուլունան միւտաաիի
ումումի մուավինի , ինթիխապ վէ
թայեին էյլէեէճէք տիր ։

135. Գաղահաթտան տօլաէը կէօն-
աէրիլէճէք ճէլղնամէլէր , միւտաաիի
ումումիլիք վաղիֆէսինի իֆա իտէն
մէէմուրուն , վէ եախօտ , միւտաաիի
չախսինին իսթիտաատ իւգէրինէ թան-
զիմ օլունտուր . վէ մահքէմէնին մուհդիրի
մարիֆէէթիյլէ , մաղնուն – ալէյհ իլէ
մէտուի պիլ մալէ թէպլիղ իլէ պէրա-
պէր , պիրէր սուրէթի պըրագըլըր ։

136. Ձէլղնամէ, պէհէր միրիամէթ-
րօ իչին էրքէչէր կիւն իլավէ օլունմադ
իւզրէ , ադ ալի էհկիրմի աէօրթ սա-
աթտան աշադը միւտաէթ իչին եապը-
լամադ . ադաի հայինաէ , կէրէք ճէլղ
վէ կէրէք ղրէապէն վիրիլէճէք օլան
հիւքմ մինֆէսէխ ([1]) տիր . ֆադաթի ,
մէֆասէխկէնէթ իտտաասը , հէր նէվի
իթիրազ վէ միւտաֆաատան էվվէլ ,
իւք մուրաֆաատա տէրմիհան օլունմադ
լազըմ կէլիր , ահվալը միւպէրրիէմէաէ
([2]) ճէլղ իչին մուավինէն օլան , միւտ-
աէթի մէգբիւրէ թադիլ , վէ համիթտա
բէչիս թարաֆընտան վիրիլէճէք բուս-
սուլա մուճիպինճէ , թարաֆէյն , օ
կիւն իչինաէ թայեին օլունաճադ տա-
աթտա իհզար օլունապիլէճէք տիր ։

137 Ձէլղնամէկէ հաճէթի պըրագ-
մաեարագ , տաի պիր խապէր իւղէրի-
նէ , թարաֆէյն , մահքէմէկէ կէլմէք-
տէ , մուխայեկէր ([3]) տիր ։

138. Գաղա պիտայէթի մահքէմէսի ,
մուրաֆաա կիւնիհնտաէն էվվէլ , միւտ-
աաիի ումումի վէ եախօտ միւտաաիի
չախսինին իտտաասը իւգէրինէ վուգու
պուլան զարարը թադտիր իլէ , զապթ
վարադտասընը թանզիմ , վէ միւթաա-
ճէլ օլան քէաֆիյէյի մուամէլաթը իճ-
րա իտէճէք տիր ։

139. Տավէթի օլունան քիմէհնէ, ճէլղ-
նամէտէ թայեին օլունան վադըթտա ,
մահքէմէկէ կէլմէյիկի հալաէ , մու-
հաքէմէսի , ղըտապէն իճրա դըլընա-
ճագ տըր ։

140. Ղըեապէն մահքիմի օլան չախ-
սըն , մաատէյի ալթիյէէտէ թայեին
օլունան ղէմհնտաէ մահքէմէկէ կէլմէ-
տիկի հալաէ , ալէյհինտաէ վիրիլէն իւ-
լանըն իճրաատընա մուխալիֆէթէ վու-
գու պուլաճագ իթիրազը գապուլ օ-
լունմահտաճագ տըր . չու գաատար քի ,
իսթինաֆ վէ թէմէիիղի տավա սապա-
հիյեէթի , ալթիսէ պէհան օլունան
ահքամը մախսուսէսինէ թապի օլա-
ճագ տըր ։

141. Ղըեապէն վիրիլէն իլամալէյ-
հինտաէ օլունան իթիրազ , թէպլիղնա-
մէնին զիյրինէ ճէվապէն եապըլապի-
լէճէք , վէ եախօտ հէր պիր միւթա-
լէճէք , մէսապէն զիյրինէ ճէվապէն եապ-
լապիլէճէք , վէ եախօտ հէր պիր միւթա-
մէթրօ մէսաֆէ իչին էրքէչէր կիւն զամի
օլունմադ իւզրէ , թէպլիղնամէնին վի-
րուտի թարիխինտաէն իւչ կիւնէ զ ա-
տար , վարադտայի մախսուսէ իլէ պիր
տիրիլէճէք տիր ։ Իթիրազ մահքէմէ-
եէ , պիհադդ , ճէլղի միւթէզամիին
տիր , եանի , միւթէրիվ , իթիրազ իթ-
մէքլէ պէրաապէր , մահքէմէկէ մէ-

([1]) Մէսանֆէ-նէ , ֆէսխ օլունմուշ ։
([2]) Մէսաէէրէէ , կէրի պըրագըլամաեաան ։
([3]) Մուխայեկէր օլմաք , եանի քէնտի քէյֆինէ պաղը օլմադ ։

տուվ ([1]) աատա օլունուր . ճէլղ իչին ,
մուայեէն օլան միւտաէթին ինդըղա-
սընը միւթէադդըպէյն , էն էվվէլ աչը-
լաճագ մէճլիսի մուրաֆաատա , միւ-
թէրիվ հազըր պուլունմադ լազըմ կէ-
լիր , հազըր պուլունմազ իսէ , իթի-
րազ , քէէն լէմ եէբիւն , հիւքմինտաէ
աատա օլունուր ։

142. Մահքէմէկէ ճէլղ օլունան
չախս , եա պիղղաթ հազըր օլուր , վէ
եա վէքեաէլէթինամէյի մախսուս իլէ
պիր վէքիլ կէօնտաէրիր ։

143. Հէր տավանըն մուհաքէմէսի ,
սուբէթի ալէնիկէէտէ օլաճագ , վէ ա-
լէնի օլմահան մուհաքէմաթի , քէէն
լէէն լէմ եէբիւն , հիւքմինտաէ թու-
թուլաճագ տըր ։ Մուհաքէմաթի պէր
վէճհի ավթի ճէրէեան իտէճէք տիր ։
Զապթի վարադտայընը վար իսէ , մահքէ-
մէ քեաթիպի թարաֆընտան , դրատթ
օլունուր , միւտաաիի ումումի վէ եա-
խօտ միւտաաիի չախսի թարաֆընտան
չահիտ տավէթի օլունմուշ օլտուղու ,
վէ լիազըմ կէօրիւլմէկլա հալաէ ,
իսթիսնա օլունուր ։ Միւտաաիի չախսի ,
հուգուգու չախսիյեէսինի իտտաա ի-
տէր , մահքէմէկէ ճէլղ օլունան չախս
միւտաֆաա իտէր , վէ մաատէյի ա-
թիյեէ մուճիպինճէ , իդամէ յի չիհտա-
տա սապահիյեէթի վար իսէ , կէթիրմիշ
վէ եա ճէլղ իթմէսիմիշ օլտուղու չա-
հիտլերի իսթիսնա իթմէրիր ։ Միւտաաիի
ումումի , խուսուսայի մասլահաթը վէ
միւտաաասընը պէհան իտէր ։ Միւտ-
աաի ալէյհ օլ պապաէ օլան իթիրազաթի
վէ իթիրազաթընը աէրմիհան իտէպի-
լիր ։ Գաղա պիտայէթ մահքէմէսի , մու-
հաքէմէնին էքսիլ օլունտուղու մէճ-
լիսաէ , վէ նիհայէթ մէճլիսի ամիտէ
տավաեա հիւքմ իտէր ։

144. Գապայիհ , զապթ վարադ ա-
լընը վէ թադրիրլէրլէ , վէ պունլար օլ-
մատընը , վէ եախօտ օլտուղ տա նա-
գըս , վէ եա զայրի վազըհ ([2]) պուլունտուղու հալաէ , չէհատէթլէ իսթաթ
օլունուր ։ Զապթ վարադտայընը էլէ ,
թադրիրլէր սահիթէլիկի իտտաա օլունճաեա , գաատար մամուլ վէ միւթէ-
պէր օլմասը , գանունէն մէչրութ օլան
վէսայիգ ([3]) ճիւմլեսինտաէն իսէ , մազմուն
վէ միւնաէրիճաթը իսթիսնադըը իսթաթ
իչին , իդամէ յի չիհտաա օլունամազ ,
օլունուր իսէ , քէէն լէմ եէբիւն հիւք-
միւնտաէ տիր . սահիթէլիկի իտտաա օ-
լունունճաեա գաատար , մամուլիյեէթի
մէչրութ օլմահան զապթ վարադտայ-
րը վէ թադրիրլէր մազմուն ([4]) վէ միւն-
աէրիճաթը իսթիսնադըը մահքէմէճէ
թէնսիխ օլունտուղու հալաէ , կէրէք
էսիլլէյի թահրիրիյեէ , վէ կէրէք չա-
հիտ իսպրազ վէ իդամէ օլունապիլիր ։

145. Իդամէ օլունան չիհտաա , զա-
յիտ ([5]) վէ նագըս օլմահադդաթ , հագը-
գաէ՛ը հալի սէզիյեէէճէքլէրինի , մահ-
քէմէ հուզուրունտաա եէմին իտէճէք-
լէր տիր , վէ պու վէճհիյէ եէմին իթ-
մէյեն չահիտլերին չէհատէթի , քէէն
լէմ եէբիւն հիւքմինտաէ թութուլուր ։
Մահքէմէ քեաթիպի , թախլիֆ քէյ-
ֆիյեէթինի , վէ չահիտլերին խամ ու
չէօհրէթ , վէ սէմն ու սանաթ վէ մա-
հէլլի իդամէթլէրինի , վէ չէհատէթի
վադըտայրընըն հիւքմիւ ֆըգրատայը-
նը , զապթ իտէճէք տիր ։

146. Մաղնուն-ալէյհին ապա ու էճ-
ուտա , վէ եվկաա , վէ ահֆադընտան ,
վէ պիրատէր վէ հէմչիրէէրինտաէն , վէ
եախօտ պու աէրէճէտ սըրհէն ([6]) գա-
րատպէթի ([7]) օլանյարտան , վէ թալագ ([8])
վուգուհտաէն սոնրա պիլէ , զէվճ վէ
զէվճէտէն հիչ պիրինին չէհատէթի
մագպուլ տէյիլ տիր ։ Պու մագուլէ-

([1]) Մէկթուվ , տավէթի օլունմուշ օլան ։
([2]) Վազըհ , աչիքտար , պէլլի ։
([3]) Վէսայէթ , վէսիդտայի , էվիռագլար ։
([4]) Մազմուն , մանէկա , մէֆհում ։
([5]) Զայէտ , զիյատէ , ֆազլա ։
([6]) Սըհրէն , խըրտիզդ օլարագ ։
([7]) Գարատպէթ , եագըղլըզ , ագրատպադըզ ։
([8]) Թալաֆ , գարը պօշամագըզ ։

լերին չէհատէթլերի խաթիմա օլունուպ տա, կերէք միւտաաիի ումմուի, վէ կերէք միւտաաիի շահսի, վէ կերէք մաղնուն – ալէ չի թարաֆընաան պիր կիւնա եիթիրագ խոլումկիչ օլուր իսէ, քէնդի լէմ ևէքիւն հիւքմիւնաե թուլաճագ տուր։ Իլաճլարդ, մէրի վէ միւթէպէր օլուր։

147. Տաղէթէ իճապէթ իլմիհէնդն չիւհուտ, մահքէմէ թարաֆընաան իճապար օլունապիլիր. վէ պու ատէմի խաճապէթ (1) իչին, միւտաաիի ումմունդն խոտաասը իւղէրինէ, եինէ օ մէճլիսաե իւք ատֆասը իչին ճէղայի նագատի, վէ իբնիճիսինաէն ռօլաճը հասպ ճէղասը, մահքէմէճէ հիւքմ օլունուր։

148. Պիրինճի ատֆա կէնդմէսինդն ռէն ռօլաճը, ճէղայի նագատի իլէ միւճաղաթ օլունան չահիա, մահքէմէնդն իբրինճի տաւէթինաե, իիւզուրը մէչրուա պէհան իթատիկի հալտէ, միւտաաիի ումմուի խաթիմա օլունուուգաան ռօնրա, չահիա, ճէղայի նագատիէն ափվ օլունապիլիր։ Նիկէր չահիա, թէքրար տավէթէ օլունմամիշ օլուուգու հալտէ, քէնաիսի վէ եաիսօա վէքիլի մահքէմէնդն իբրինճի իճթիմաինաե կէլիպ, իիւզուրը մէչրուա պէհան խաէր իսէ, ճէղայի նագատիյէ տայիր օլան հիւքմէ, մուաֆիկիէճթինի խաթիհնալ խէպիլիր։

149. Խուտաա օլունան մատաէ, նէ գապահաթ վէ նէ ճիւնհա գապիլինէն տէկիլ իսէ, մահքէմէ, ճէլգ, վէ տայիր ուսուլի մուհաքէմէճէ ճէրէեան իթմիշ օլան մուամէլաթը ֆէսախ ու իպթալ (2) իլէ, թազմինաճա միւճաալիդ խուտաա օլուուգու հալտէ, անը բույնէթ ու հիւքմ խաէր։

150. Խուտաա օլունան մատաէ միւճաղաթը թէէսիպիկիէէի, վէ եաիսօա տաճա չէսիտ պիր ճէղաաը միւսաճէլզիմ օլուր. ճիւքմ գապիլինաէն իսէ, մահքէմէ թարաֆէյնի միւտաաիի ումմուիյէ կէճատէրիր։

151. Մաղնուն-ալէյհին գապահաթը տապիթ օլուր իսէ, մահքէմէ պիր իլամնա, միւճաղաթընա հիւքմ իլէ պէրապէր, խաթիրատը հալ, վէ թազմինաճա միւճաալիդ տավաճա տախի հիւքմ խաէր։

152. Մահքիմ ալէյհ, մուհաքէմէ մասրաֆընը թէէսիպիկիէէի մէճպուր օլուուգաան պաչգա, միւտաաիի ումմունդն մէսարիֆինի տախի իթաճա մէճպուր օլաճագ տուր. վէ վիրիլէճէք իլամնա, մէսարիֆին մըգտարը թայինի դըլընաճագ տուր։

153. Հէր հիւքմի գաթիեի (3) միւթէղամիին օլան իլամնա, էսպապը մուճիպէ պէհան օլունաճագ, վէ իլամընի միւսթէնէտ օլուուգու ահքամը գանունիյէ թասրիհ դըլընաճագ տուր։ Պու չէրայիթի հավի օլմաճան իլամ, քէնդն լէմ ևէքիւն հիւքմինաե թուլաճագ տուր։ Իլամըն գապիլի խաթիհնաճ օլուպ օլմատուդը, մէթնին (4) թասրիհ դըլընաճագ տուր։

154. Իլամ միւսէվէտտէսի, մահքէմէ ըէյիս վէ ասգասը թարաֆընաան, նիհայէթի եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընաա խիդմ օլունուր, եիկիրմի տէօրթ սաաթը թէճավուզ իթմիկի հալտէ, մահքէմէ քեաթիպինէն պիր ալթուն ճէղայի նագատի աընընագտան պաչգա, կերէք ըէյիս վէ ասգա, վէ կերէք քեաթիպ ալէյհինէ, իչթիքաա ան էլ հիւքքեամ օլունապիլիր։

155. Միւտաաիի ումմուի, վէ միւտաաիի շահսի, հիւքմի իլամնան, քէնդիլէրինէ այիտ օլան մէվատտըն իճրասընը թալէպ իտէճէք տիր։

—

(1) Ա֊ռէֆ է֊պէլէ, իթաաթ իթմէմէք։
(2) Իպ֊նէ֊լ, պաթըլ գըլմագ։
(3) Հէ֊ռ֊ֆգ֊ռ֊ ք֊ռ֊ն֊, խաթիճաֆ օլունմագ։
(4) Մէ֊ռ֊ն֊, ևազըլմըչ պիր չէյին ասըլ։

ՖԸԳՐԱՑԻ ՍԱՆԻՑԵԼ

Գ֊պ֊հ֊ռ֊ ֆ֊ռ֊ռ֊լէէֆ է֊ռ֊ռ֊ը ռ֊֊֊լէ է֊ռէ֊ֆը։

156. Գազա պիտայէթ մահքէմէլէրինաէ, գապահաթա տայիր վիրիլէն հիւքմէը, գապիլի խաթինաճի օլմաեըպ, ֆագաթ, մէհաքիմին թէչքիլաթը գանունամէսինին տէօրտինճի մուտէսինաէ մուհարրէր օլուուգու իւղրէ, գազա տախիլինաէ վադը նահիյէէ մէճլիսէրինաէն, գապիլի խաթինաճի օլմագ իւղրէ վիրիլէն հիւքմէը, պէր վէճհի աթի, գազա պիտայէթ մահքէմէլէրինաէ, խաթինաճիէն րուխէթէ օլունուր։

157. Խաթինաճը տալա, հիւքմիւն էնֆաղընը թավիգ (1) իտէը։

158. Խաթինաճի խաթիտասը, նահիյէէ մէճլիսինաէն վիրիլէճէք իլամըն, մահքիմ – ալէյհին չահսընա, վէ եաիսօա իգամէթի կէաճընա թէպլիղի թասրիհինաէն իթիպարէն, ան կիւն գարֆընաա թագսիմ օլունմագ լազըմ կէլիր։

159. Էնսայի խաթինաճտա, միւտաաիի ումմուի, վէ եաիսօա թարաֆէյնդէն պիրի, չիւհուտուն թէքրար խաթխինէի, վէ պաչգա չահիտլէրին տախի ճէլպինի թալէպ իտէպիլիր։

160. Մէվտտը սապըդանըն, իլանէկէթի թահդըդաթա, վէ տէյայինէն նէվ, վէ ճինս, վէ ուսուլինէ, վէ հիւքմի գաթինին սըհհէթինաե, վէ իմզասընա, վէ մէսարիֆ, վէ միւճազաթի հիւքմիւնէ միւթաալիդ օլան ահքաեմը, խաթինաճիէն րուխէթէ օլունան մէվատտա տախի ճարի տիր։

161. Կէրէք միւտաաիի ումմուի, վէ կերէք թարաֆէյնդէն պիրի, գաթիան, վէ եաիսօա խաթինաճիէն վիրիլէն իլամըը, մահքէմէլի թէմէիիւտէ, թէմէիիլ էթմէսինի, աթիտէ պէհան օլունաճագ ուսուլ վէ միւտաէթտէ վադը օլմագ լազըմ կէլիր։

162. Գազալար պիտաէէթ մահքէմէլէրի, վիրտիքլերի հիւքմէրին խիլասա ճէտէլինի, իչ այտա պիր, իվալար պիտաէէթ մահքէմէլէրի միւտաաիի ումմումիսինէ կէճատէրէճէքլէը տիր։

—

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ճ֊ռ֊նհ֊ա֊ ֆ֊ռ֊ռ֊ալէէ֊ գ֊֊վէէնէ ը֊֊յնէէր է֊ռէ֊ն ֆ֊նհ֊ռէ֊ն֊ գ֊֊յէ ֆ֊ռէ։

163. Ճիւնհաեա միւթաալիդ տաավի, մէհաքիմ թէչքիլաթը գանունամէսինին թայինի էյլէտիկի տէրէճէէ կէօրէ, գազա վէ լիվալարրն պիտաէէթ մահքէմէլէրինաէ րուխէթէ օլունաճագ տուր։ Օրման իտարէսի թասրիֆընաան, օրմանա տայիր իգամէ օլունան պիլճիւմլէ ճիւնհա տավալարը, թէֆրիգը տէրէճէ օլունմաեարագ, մահքէմէլի գազա վէ լիվաատն գանունի ազրէտ (2) իսէ, օրատա րուխէթէ օլունուր։

164. Վէլաեէթլէրտէ, գազա պիտաէէթ մահքէմէլէրի հէյեէթլերի, լա ազալլ իչ քիչիտէն, վէ մէրքէզի լիվա պիտաէէթ մահքէմէլէրի հէյեէթլերի, պէչէր քիչիտէն իսպարէթ պուլունմատըգճա, վէ Տէրսաաէթէտէ, նիզամնամէյի մախսուսունտա մուայէնէ օլան մըգտար մէվճուտ օլմատըգճա, տաավիեէ հիւքմ խէմէեէճէը տիր։

165. Մուհաքէմէ էնտասընտա, հուզուրու մահքէմէտէ պիր ճիւնհա վուգու պուլուր իսէ, օ մահքէմէ, վէլէվ հուգուգու աոիյէէ տավալարընը րուխէթէ մախսուս պուլունսուն, բէչիսի թարաֆընաան, վագրանըն զապթ ճէրիտէսի թամնզիմ, վէ միւթէճէիմ

(1) Թ֊վէէ, մէնն էթմէք, ալը գօյմագ։
(2) Ա֊ֆէէռ, զիեատէ եագընն։

իւէ չահիւոլէը խթիւնա օլունուպ, օ սըրատա, գանունէն լաղըմ կէլէն ճէզա, տէրհալ մահքէմէ թարաֆընատն հիւքմ օլունուր։ Վէ պու մադուլէ հիւքմիէր հադգընատ տախ, գախէսինէ թէվֆիգան, խթիւնաֆ սալահիյէէթի պադը տըր։

166. Մահքէմէլէր, բույուէթի տայիրէյի սալահիյէէթի տախիլինտէ օլան ճիւնհա տավալարընը, կէրէք 125 ինճի, վէ 150 ինճի մատաէլէր ահքամընճա հալալէ թարիդըյլա, վէ կէրէք միւտաաիի չախսի թարաֆընատն, միւթէէհիմ վէ եախօտ մէսուլի պիլմալ ալէյհինտէ խթիւտա վուգուհլէ կէլմիշ օլա, բույուէթ խէճէլէրի կիպի, օրմանա միւթաալլիգ պիլ ճիւմլէ ճիւնհա տավալարընը տախի, օրման մուհաֆըզ վէ միւֆէթթիշլէրիյլէ գօրուճու պաշըլարը թարաֆընատն վուգու պուլան խթիւտա իւզէրինէ, բույուէթ խէր, հէր հալտէ միւտաիի ումումի թարաֆընատն խթիւտա վուգուհ իւզէրինէ, տատվիյի մէղքիւրէ, մահքէմէճէ բույուէթ օլունուր։

167. Միւտաիի չախսի, վիրճինիյի խթիւտանատէ, մահքէմէնինն պուլունտուղու շէհիր տախիլինտէ օլմագ իւզրէ, պիր իգամէթհկահ թայինն իւլէ պէրսաէր, տավսար նէտէն իպտիդաէյէ օլունտուղու պէհան խէճէթ տիր. վէ պու խթիւտա, շէհրայէթնատէ հիւքմինատ թուխթուլաճագ տըր։

168. Խթիւտանատէնին, մահքէմէ թարաֆընատն տավէթ օլունան շախսա, վէ եա իգամէթհկահընա թէպլիղլի թարիխինտէն իթիւպարէն, պէհէր միրիամէթրօ իչին իրիչէր կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, իչ կիւն միւրուր իթիւէաթքճէ, հիւքմի ղըեասլի վիրիլէմէյէճէք, վէ վիրիլմիյի հալտէ, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինատէ թուխթուլաճագ տըր. չու շարթ իւէ քի, հիւքմի ղըեասլինին մէֆհումխյեէթի (1) իտտասատը, հէր նէվի իթիւրազ վէ միւտաֆաատան էվվէլ, իւէ մուրաֆաատա տէրմիւան օլունմագ լազըմ կէլիր։

169. Հապսը միւսթէյղիմ օլմաէան ճիւնհալարատա, մաղնուն – ալէյհ միւտաֆաա իչին պիրինն թէվքիլ (2) իտէպիլիր. ֆագաթ, մահքէմէ թէնսիպ (3) իտէր իտէ, մաղնուն – ալէյհին պիղզաթ կէլմէսինի տախի էմր իտէպիլիր։

170. Մաղնուն – ալէյհ մահքէմէյէ պիղզաթ կէլմէք էմրինէ իճապէթտէն իմթինա (4) իտէր իտէ, հադգընատ ղըեասլէն հիւքմ օլունուր։

171. Հիւքմի ղըեասլի, մահքիւմ – ալէյհին զաթընա վէ եա իդամէթհկահընա թէպլիղ օլունտուղու թահրիսատէն իթիպարէն, պէհէր միրիամէթրօ իչին պիր կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, պէշ կիւն զարֆընատ, մահքիւմ – ալէյհ, պու հիւքմիւն իճրասընա իթիւրազ իտէր. վէ իթիրազընը միւտաիի ումումիյէ վէ միւտաիի չախսիէ թէպլիղ էյլէր իտէ, հիւքմի ղըեասլի, քէնէն լէմ եէքիւն աատա օլունուր։ Ֆագաթ, հիւքմի ղըեասլի իլամընըն թէպլիղի մէսաբիֆիյլէ, իթիւրազ մասրաֆը, մաղնուն ալէյհէ հիւքմ օլունապիլիր։ Էկէր հիւքմի ղըեասլի իլամը, մահքիւմ ալէյհին զաթընա թէպլիղ օլունմամըշ օլուր, վէ եախօտ հիւքմիւն իճրասընան խապէրտար օլտուղու տապիթ օլմագ իտէ, ճէզանըն միւրուրի ղէման իլէ սուգութի իչին մուայիէն օլան միւտաէթի դանունիյէէնին ինդըզալընա գատար իթիւրազ խթիւտասը գապուլ օլունուր։

172. Մէհաքիմէ իթիրազնամէ թագտիմ օլունտուղու հալտէ, պիրինճի, եէվմի իճթիմաատէ մուհաքէմէ օլունմագ իւզրէ, թարաֆէյնի տավէթ իթմէկէ մէճպուր տուր. էկէր միւթէրիզ պու տավէթէ իճապէթէ իթմէդ իտէ, իթիրազը քէնէն լէմ եէքիւն աատա օլունուր, վէ պու հիւքմի ղըեասլինէ պիր տահա իթիրազ ճայիզ օլմաէըպ, դիրտէ պէէան օլունճագը իւզրէ, խթինաֆ օլունապիլիր. անճագ, մահքէմէ լիւզում կէօրտիկիւ հալտէ, թազմինաթը նագտիյէէնին պիր մըգտարընըն միւտաիի չախսի թարաֆընատ վիրիլմէսինէ, մուվագգաթէն հիւքմ իտէպիլիր, վէ իշպու հիւքմ, պատէհու խթինաֆ օլունտա պիլէ, տէրհալ իճրա օլունուր։

173. Ճիւնհաէա միւթաալլիգ տատվի տախի, 144, վէ 145, վէ 146 ընճը մատէլէրտէ, դաղահաթընըն խոպաթը իչին, թայինն օլունան ուսուլէ թէվֆիգան, իսպաթ օլունուր, մահքէմէ քահիպի, չհհուտուն իֆտատաթընը, վէ մաղնուն – ալէյհին էճվէպսինի (1) գայտ ու զաթի իտէճէք, վէ պու զաթիլար, հիւքմիւն իթտատ իչին թայինն օլունան իւչ կիւն զարֆընտա, բէյիսի մահքէմէ թարաֆընատն իսկտ օլունճագ տըր։ 147 ինճի, վէ 148 ինճի, վէ 149 ունճու, վէ 150 ինճի, վէ 151 ինճի մատաէլէրին ահքամընը, ճիւնհաէա միւթաալլիգ տատվի հադգընատ տախի ճարի օլաճագ տըր։

174. Մուհաքէմաթ, ալէնի օլաճագ, վէ ալէնի օլմագ իտէ, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմինատէ թուխթուլաճագ տըր, միւտաիի ումումի, վէ միւտաիի չախսի, վէ եախօտ վէքիլի, վէ օրմանա տայիր ճիւնհա տավալարընատա, օրման մուհաֆըզլարը, վէ միւֆէթթիշի ատնէլէրի, վէ ղըեասլարը հալինտէ գօրուճու պաշըլարը, հուզուրու մահքէմէտէ բույուէթի թալէպ օլունմատըղը հալտէ, մահքէմէ, իգամէյի տավա խէճէլէրէր տիր, վէ տատվանըն զաթի վարադատ իւզրէ, թարաֆէյնի տավէթէ իթմէկէ մէճպուր տուր. էկէր միւթէրիզ պու տավէթէ իճապէթէ իթմէդ իտէ, իթիրազը քէնէն լէմ եէքիւն աատա օլունուր, վէ պու հիւքմի ղըեասլինէ պիր տահա իթիրազ ճայիզ օլմաէըպ, դիրտէ պէէան օլունճագը իւզրէ, խթինաֆ օլունապիլիր. անճագ, մահքէմէ լիւզում կէօրտիկիւ հալտէ, թազմինաթը նագտիյէէնին պիր մըգտարընըն միւտաիի չախսի թարաֆընատ վիրիլմէսինէ, մուվագգաթէն հիւքմ իտէպիլիր, վէ իշպու հիւքմ, պատէհու խթինաֆ օլունտա պիլէ, տէրհալ իճրա օլունուր։

(1) Մեվ–էյնեէ, ֆէսխ օլունմագլըգ։
(2) Թէվէքքու, վէքիլ թայինն իթմէք։
(3) Թէնսիպ, միւնասիպ կէօրմէք։
(4) Իմթինա էմրէ, խթէմմէք։

(1) Ինճէկէ, ճէվապլար։
(2) Մաֆղուլ ի–լ ըմոորե, չահատէթի մագ-

պուլ օլան քիմսէնէ։
(3) Թեզրիյէ, տուչսուզ օլմագլըգ։

անը տախի լուսնեթի խաէր. պու հալատ, հիւբմի վադը գապկի խմիճաճ տեկկ տիր։

177. Ճավա օլունան մատաէ, միւճաղաթը թէրհիպկնեէի խմիլղամ խաէր ճէրայիմ նէվինաէն խաէ, մահքէմէ, տէրհալ մուվադաթ, վէ եա ղայրի մուվադաթ թէվդըճ էմրինի վերէպկիր, վէ մաղնուն – ալէյհի լազըմ կէլէն միւթէնեթիդըն հուզուրունա կէօնտէրիր։

178. Մաղնուն–ալէյհ, վէ մէսուլ պկլմալ, վէ եա միւտաաիի չախաճ ալէյհինաէ, հիւբմ լահիդ օլտուղունա հալտէ, տավանըն հուգուգու ումուհալտէ վէ չախախկնեէ ճիհէթինէ թաալլուղ խաէն պկլճիւմկէ մէսարիֆինի տախի թէէտկնեէ խթմէլէրինէ հիւբմ օլունուր, վէ մըգտարը մէսարիճ տախի, ճէղա էյնի վերկլէն էլամնա թայեին խոկիր։

179. Հիւբմ իլամընըն ֆըգրաի հիւբմկնեէսինաէ, մահքէմէնէ իհզար օլունան էչխասըն, միճրիմ (1) վէ եա մէսուլ օլմալարընը, իճապ խաէն էֆալ իլէ միճաղաթի, վէ հուգուգու չախսինէ հագդընաա թէրէթթիւպ խաէն ահքեամ թաարիհ օլունաճագ, վէ հիւբմն միսթէնէա օլտուղու մէթնի գանուն տախի, ըէյս թաարաճընաան հէյնի թէճհիմոէ, գրատթ օլունաբագ, քէյֆկնեէթի գրատթ, իլամնա դիէր ու պէէան, վէ մէթնի գանուն տախի տէրճ օլունաճագ, վէ օլունմատըղը հալտէ, մահքէմէ քեամթիպլի պկիր լերա ճէղայի նագոտի իճատըյա մահքիմ օլաճագ տըր։

180. Իլամ միւսէվվատէսի, հիւբմ վիրճն մահքէմէ էրքեանը թաարաճընաան նիհաեէթ էիկկրմի տէօրթ տաաթ զարճընաա խմղա օլունաճագ տըր. մահքէմէ քեամթիպլէրի գապլ էլ իմղա, միւսէվվատէնէն սուրէթինի վերտիքլէրի հալտէ, հագդլարընաա տախթէքեար մուամէլէսի օլունաճագ տըր. միւտաաիի ումումիլէր, իլամթ միւսէվվատթընը հէր այ մուայէնէկ իտճէք, վէ պու մատտէ հիւբմիւնէ մուխալիֆ ահվալտէ, իգթիղա խաէն մուամէլէ իճրա օլունմագ իւզրէ, պիր զապթ վարագասը թանզիմ էյլէնէճէրլէր տիր։

181. Հիւբմի իլամ, միւտաաիի ումումի վէ միւտաաիի չախինին, քէնտիլէրինէ այիտ օլան ճիհէթինճէ, վուգու պուլաճագ թալէպ վէ խթիտաալարը իւզերինէ իճրա օլունուր. ֆագթ, թահնիլ ու զապթընաա հիւբմ օլունան ճէղայի նագոտի, վէ էմնլ ու էչմանըն միւթալէպկսի (2), այիտ օլտուղլարը տէվայիր նամընաա օլարագ, միւտաաիի ումումի թարաֆընաան իճրա խոկիր։

182. Միւտաաիի ումումի մուավինի, հիւբմինն սուսուրինաէն իթխապրէն, ան պէչ կիւն զարճընաա, պիր զըթթա խիլաասընը մահքէմէյի խթինաճկնեէ նէղտինտէ պուլունան միւտաաիի ումումինէ իրսալ մէճապուրտուր։

183. Ձիւնհա տավալարընաա միւթաալկղ հիւբմիէր, մէհաբինին թէէքիլաթը գանունունամէսի մուճիպինճէ, գապկի խթինաճ տըր։

184. Խթինաճ հագդը, էվվէլա միճրիմ վէ եա մէսուլ օլանկարա, սահնինա, եալընըզ հուգուգու չախկնեսինաէն տօլաեը, միւտաաիի չախինէէ, ամկնա, լիվա պկտաեէթ մահքէմէլէրինէ պուլունան միւտաաիի ումումկլէրըե, բապկա, մահքէմէյի խթինաճկնեէ պուլունան միւտաաիի ումումկնեէ այիտ տիր. օրմանա միւթաալկղ ճիւնհալարաան տօլաեը, օրման խտարէսինին տախի, խթինաճի հագդը վար տըր։

(1) Մէ–ճէյմ, գապահաթը։

(2) Մէ–ըալէպե, թալէպ խթմէք, խթէմէք։

185. Եիւզ սէբաէն կէսինճի մատատէ խակկէն խթիխանաան (1) մատաատա, հիւբմիւն վիրկլտիկի կիւնաէն իթխապրէն, ան կիւն զարճընաա հիւբմկ վիրէն մահքէմէնէն գալէմինէ, իթխինաճ օլունաճաղը պէէան օլունմագ խաէ, խթինաճի հագդը սադրթի օլուր. էկէր հիւբմ, ղրնապէն վիրկլմիշ խաէ, պէհէր միրհամէթլո իչկն իչի կիւն իլավէ օլունմագ իւզրէ, հիւբմիւն մահքիմ–ալէյհին զաթրընաա վէ եա իպատմէթկսահրնաա թէպկիղ օլունաուղու կիւնաէն իթխապրէն, քէզալիք ան կիւն զարճընաա խթինաճի օլունմագ լազըմ կէլիր, պու միւտաէթի թէճաուզ իտաէր խաէ, հագդը խթինաճի սադրթի օլուր. կէրէք միւտաէթի խթինաճկնեէսէ, վէ կէրէք տավանըն խթինաճէն բուլէէթի էմնաընաա, հիւբմի իլամ իճրա օլունմագ։

186. Էպապը խթինաճկնեէյի հավի խթիտաա, միւտաէթի մէգթիւբ զարճընաա, մահքէմէյի մէգթիւբ գաչէմինէ իթա օլունապկիր. վէ պու իսթիտանամէ, միսթէնճի վէ եա վէքկլի թաարաճընաան իմղա օլունմագ, վէ վէքիլ իմղասը յլա օլտուղու հալտէ, վէքեաչէթինամէ, խթիտանամէէ մէջֆուճ պուլունմագ լազըմ տըր. վէ իսթիտայի մէգթիւբ, տօղրուտան տօղրուտա տավաեը խթինաճկնեէ բուլէէթի իտէճէք մահքէմէնէն գալէմինէ տախի թադիմ օլունապկիր։

187. Մահքէմէյի խթինաճկնեէտէ պուլունան միւտաաիի ումումի, հիւբմիւն սաորը օլտուղու կիւնաէն իթխապրէն, իբի այ զարճընաա, վէ հիւբմ թաարաճէյնաէն պկրի ճանիպկնտէն գաչիտէթէն քէնախինէ թէպկիղ իտկլմիշ խաէ, թէպկիղի թարիխկնտէն իթխապրէն, պիր այ զարճընաա խթինաճը տավա իտճէկկնի, կէրէք միւթէհմէ, վէ կէրէք մէսուլու պկլմալէ պկլտիրմէք լազըմ կէլիր. ինդըզայի միւտաէթտէ, հագդը խթինաճի սադրթի օլուր։

188. Մաղնուն–ալէյհ, թէպրկյնէյի զիմմէթի էյլէսիկի հալտէ, խթինաճի վուգու պուլաա պկլէ, տէրհալ սէպկլի թախկյնէ օլունուր։

189. Խթինաճի խթիտասը, տէրճէյի ուչէա մահքէմէսի գալէմինէ վիրիմիշ խաէ, խթասը թաբիխկնտէն իթխապրէն, էվրադը միւթէֆէրրիտասըլա պէրաապէր, իչ կիւնաէն դիճաաէ թէվդրճի օլունմաէրպ, միւտաաիի ումումի թաարաճընաան մահքէմէյի խթինաճֆկյնէեէ իրսալ օլունաճագ տըր։

Մահքիմ–ալէյհ, մէվգուֆ խաէ, միւտաէթի մէգթիւբէ զարճընաա, մահքէմէյի խթինաճֆկյնէնին պուլունտուղու մահնէլ թէվդրճխանէսինէ նագլ օլունմատը էչկն, միւտաաիի ումումի թաարաճընաան էմր վիրկլիր։

190. Խթինաճ իւզերինէ, ղրնապէն վիրկլէն հիւբմիէր ալէյհինաէ, պետաեէթէն վիրկլէն հիւբմի ղրնապէկլէր հագդընաա, միւթթէկսէղ (2) վէ մուայէնէ օլան ուսուլ վէ միւտաէթտէ, իթխրազ օլունապկիր. իթխրազ վուգուի հալինտէ, մահքէմէնէն պկրինճի եէվմի իճթիմանտէ, թաարաճէյն մահքէմէնէ տավէթթ օլունաճագ տըր. միւթէրիզ մահքէմէնէ կէլմէզ խաէ, իթխրազը քէնէն լէմ եէքիւն հիւբմինաէ թուլթուլուր, իթխրազ լուգերինէ վիրկլէն իլամ ալէյհինաէ, միւթէրիզ անճագ տավանըն մահքէմէյի թէմէթիզտէ, թէմէթիզէն բուլէէթի օլունմատըղը խտտաա խաէպկիր։

191. Խթինաճի օլունան տավա, ազատան պկրինէն թագրկրի իւզերինէ, պկր այ իչինտէ մահքէմէճճ բուլէէթի հիւբմ օլունուր։

192. Թագրկր գրատթ օլունաուգ-

(1) Իմկնա, գայիտ տէն խարիճ գըլմագ։

(2) Մէ–ըդրկնէ, գապալ խոկմիշ օլան։

տան սնոյա, թագրերի վերջն զաթ խլէ, առգայի սայերէ ըէյլերինի վերմէզտէն էվվել, կերէք մահբիւմ վէ կէրէք պերի եւզ գիմիէ պուլունսուն, մաղնուն-ալէյհ իւէ մէսուլի պիլմալ, վէ միւտտաիի չախսի, վէ միւտտաիի ումումի, 174 իւնճիւ մատտէտէ թայերին օլունան ուսուլ ու թէրթիպ իւղերինէ իսթիհսա օլունուր։

193. Մուհաքէմէնին իլանկէտէթինէ, վէ պէյինաթըն մահկէմէթինէ, վէ տէրէճէյի ուլէա մահքէմէսի իլամը գաթիհինին սուվերի թանղիմկէտ վէ իմզաիկէտինէ, վէ տավա մէսարիֆի իւէ, ճէզանըն թայերին վէ հիւքմինէ միւթաալիգ մէվտտոը տոպրգատա պէէան օլունան ահքամը իսթինաճ իւղերինէ վիրիլէն հիւքմիրէրէ տաճի չամիլ տիր։

194. Տավա օլունան մատտէ, գանունէն նէ ճիւնհա, վէ նէ տէ գազատհաթա միւթաալիգ էճալ գազիլինտէն օլմատըդը ճիհէթլէ, մահքէմէյի իսթինաճ հիւքմի թատտիլ վէ թազէիր իտէր իսէ, մահքիմ-ալէյհ հագդինտա, մուտարազաը մէնն իտէր, վէ քէնտիսինէն թազմինաթ իտտտասը վար իսէ, ծնա տաճի հիւքմ իւլէր։

195. Տավա օլունան մատտէ, գազատհաթ նէվինտէն օլտուղու ճիհէթլէ, մահքէմէյի իսթինաճ, հիւքմի վագդի ֆէսախ իտէր իսէ, միւտտաիի չախսի, վէ միւտտաիի ումումի, վէ մազնուն-ալէյհ, տավանըն այիտ օլտուղու մահքէմէնէ նագլինի իսթիտտա իթմէտիքլերի հալտէ, ճէզաեա հիւքմ իւտիքլերի հալտէ, ճէզաեա հիւքմ իւտէճէկի միսիլու, թազմինաթ իտտտասը վար իսէ, ծնա տաճի հիւքմ իտէր։

196. Տավա օլունան մատտէ, միւճաղաթը թէրհիպկէյէ միւսթէլգիմ էճալտան օլտուղու ճիհէթլէ, հիւքմի վագդը ֆէսախ ու իսթիաղ օլունուր իսէ, իգթիդասընա կէօրէ, տավանը իսթինաճէն բույուէթ իտէն մահքէմէ, միթթէհմին մուվազգաթ վէ եա զայրի մուվազգաթ սուբէթտէ թէվզիֆընա էմր վիրիր. վէ տավաեա քէնտիսի պազմագ իւղրէ, թահզիգաթ իճրասընը, նէզահինտէ պուլունան միսալէնթիգ էհալէ իյլէր։

197. Ուսուլի մուհաքէմէճ, մէֆսուխկէթի հիւքմիւ միսթէլգիմ օլուր իսթիհսաթ վէ նէգայիտէն տօլայը հիւքմի վագը ֆէսախ ու իսթիաղ օլունուր իսէ, մահքէմէ էսասը տավանա հիւքմ իտէր։

198. Միւտտաիի չախսի, վէ մազնուն-ալէյհ, վէ միւտտաիի ումումի, վէ մէսուլի պիլմալ, հիւքմի իսթինաճընը, թէմհիդէն բույուէթինի իսթիտտա իտէպիլիրլէր։

ՊԱՊԸ ՍԱՆԻ

ՃԻՆԱԵԱԹԸ ԲՈՒՑԵԼՈՒ ՄԷՄՈՒՐ ՄԱՀՐԻՄԵԼԷՐԻՆ ՏԱՑԻՐ ՏԻՐ։

ՖԱՍԼԸ ԵՎՎԵԼ

Ա-բէրէ էրբէս-փէյեեե գ-ը-ա-ւէէ ոէբ։

199. Լիվա պիտաեէթ մահքէմէսինտէ պուլունան միւտտաիի ումումի 128 ինճի վէ եախսօտ 130 մուտվիննի, 128 ինճի վէ եախսօտ 130 ունճու մատտէլէր ահքամրինճա, քէնտիսինէ թէվաի օլունմուշ օլան էվրադը աղաըդը կիւնտէն իթիպարէն, պէշ կիւն զարֆընտա իշի թէրթիպ վէ թէհիյէ իթմէկէ, վէ անտէն սօնրա, նիհայէթ պէշ կիւն զարֆընտա տաճի թագրերինի թանղիմ իյլէմէկէ մէճպուր օլաճագ. վէ պու ծն կիւն զարֆընտա, միւտտաիի չախսի, վէ մազնուն-ալէյհ, թագրերին թէէխիրինէ ազպէպ օլմամագ չարթըյլա, պա միւսէպէպ օլմամագ չարթըյլա, պա միւզէրրէր արդը իֆտտաճի իտէպիլէճէքլէր տիր։

200. Միւտտաիի ումումի մուավինինէն թագրերինի դրտաթլէ, նէթաճիճէի միւտտաասը հագդընտա պիր դարար վիրմէք իյլին, լիվա պիտաեէթ մահքէմէսի տազտաընտան իւչ գաթ պիթ թէֆրիգ, թէէրիլ օլունաճագ հէյէէթի մախսուսէյի իթթիհսամիյէ էգթիթիգա իթտիքճճ, միւտտաիի ումումի մուավինինէն թագլպի, վէ եախսօտ բէյիսի մահքէմէնին տավէթի իւղերինէ, իճթիհսա իտէճէք տիր։

Հէյէէթի իթթիհսամիյէտէ պուլունան տաղա, իթթիհսամ իթտիքլերի չախսըն, մահքէմէտէ հէյնի մուհաբէմէսինտէ, բէյ վիրմէյէճէքլեր տիր. վիրիլէր իտէ, մահքէմէնին հիւքմ, քէնէ լէմ եէքիւն առտ օլունուր։

201. Րէյիսի մահքէմէ, միւտտաիի ումումինին թագրերի իւճա օլունտուղունու միւթէտդրպէն, վէ միւքէրի օլամատըդը սուբէթտէ նիհայէթ իւչ կիւն զարֆընտա, իշղու թագրեր հագդընտա, հէյէէթի իթթիհսամիյէ եէնէ պիր դարար վիրտրմէկէ, վէ հէյէէթ տախի իֆտայի մէճմուրիյէթէ մէճպուր օլաճագ տիր։

202. Տավա օլունան մատտէ, տօղրուտան տօղրուեա, մահքէմէյի թէմէ եիդէ այիտ մէվտտոան իսէ, իքմալը թահզիգաթա պագըլմատտարագ, իշին տէրհալ մահքէմէյի մէղքուրէյէ հավալէ օլունմատընը, միւտտաիի ումումի թալէպ իյլէմէկէ, վէ հէյէէթի իթթիհսամիյէ տախի, իշի օրաեա հավալէ իթմէկէ մէճպուր տոր։

203. Մատտէյի տապըգատա պէէան օլունան հալին զայրինտէ, հէյէէթի իթթիհսամիյէ, մաղնուն-ալէյհին, գանունէն ճինաեէթ տատ օլունար պիր ֆիրի միւրթէքիպ օլտուղունա տայիր պիր տէլվ վէ եախսօտ էմարէ օլտուպ օլմատըդընը, վէ օլտուղու հալտէ, մէտտոը իթթիհսամ օլաճագ տէրէճէտէ գավի օլտուպ օլմատըդընը, թէտդրդ իյլէէճէք տիր։

204. Զատէն քեաթխուդա, միւտտաիի ումումի տախի հազդըր օլտուղու հալտէ, տատավաեա միւթաալիգ քեաֆֆէյի եվրադը, հէյէէթի իթթիհսամիյէ հուզուրունտա դրտաթ իյլէէճէք, վէ պատէլ դրտէ, եվրադը մէզքուրէնի, միւտտաիի չախսի, մազնուն-ալէյհ թարաֆընտան վիրիլէն միւզէքքերէ իլէ պէրատէր, հէյէէթէ թէսլիմ իտէճէք տիր։

205. Միւտտաիի չախսի, վէ մազնուն-ալէյհ, վէ շահիտլեր, ատլէն հէյէէթի իթթիհսամիյէ հուզուրունտա ճէլպ օլունմատաճագ տըր։

206. Միւտտաիի ումումի, միւդդի իտտատանամէսինի, հէյէէթէ թէսլիմ իյլէտիքտէն սօնրա, զատէն քեաթխուդի իյլէ պէրատէր, օտտատան չըդտաճագ-լար տըր։

207. Հէյէէթի իթթիհսամիյէ, խարիճատէն հիչ քիմսէնէ իյլէ իսթիլատթ իթմէյէէրէք, պիլա ֆատըլէ (1) միւզաքերէ խտէճէք տիր։

208. Հէյէէթի իթթիհսամիյէ, եվրադը պիրլիքտէ թէպլիղ օլունմուշ օլան միւշթերէք ճէրայիմ հագդընտա, դարար միւզաքերէսինի, պիր մազպատթատա տէրճ իտէճէք տիր։

209. Էվվելը էշխասը միճթէմիա թարաֆընտան պիր զէմմտէ, վէ սանհնիա, էվվելճէ պէյդէրինտէ հատըլ օլան իթթիֆագ իւղերինէ, էշխասը միւթէտտոտիտէ թարաֆընտան միւթէֆէրրիգտան, եղմինէ վէ մահալի միւթէճլիֆէտէ իյլէնիլէն, ատիտա, պիրի տիկէրինի իրթիքտատ, վէ նա թէհսիլէ (2), վէ նա հուսուլինի, վէ նախսօտ ճէզատըղ գալմատընը, թէէմինէ մէտտոը օլմադ իյլին իտիլէն ճիւրմլեր, ճէրայիմի միւշթերէքէ սոտտ օլունուր։

(1) Պէը ֆատըլէ, արտտան վագրթ կէչիրմէմէք

(2) Թէհսիլ, գազտաղ վիրմէք։

210. Հէյնէթի իթթիհամիյեհ առաջասը լճահէ իդթիղա, մալիմաթը ճէոփահէ իսթիհաալինի, վէ աէրէճէյի ուլեա մահբէմէսինհէ գաբլըշ նէ գառար մէտարը հիւքմ օլաճադ էվլադ վէ էշեա վար իսէ, անլէրին ճէլալինի, միւմքին օլաուղու գառար ազ դէմանհէ էմի իհէպիլէճէք տիր։

211. Հէյնէթի իթթիհամիյեհ, մաղնաուն–ալէյհին ֆիիլինհէ, գանունէն ճիւքմ առա օլունուր պիր էսէր, վէ եահօա իթթիհամը իչին, էմարաթը քեաֆիյէ պուլունամադըղը հալհէ, թահսիլեէյի սէպիլինի էմի իհիպ, պուէմի տահի, մաղնաուն–ալէյհ պիր սէպէլի ահէրէ մէպնի, մէվգուֆ սէկիլ իսէ, աէրհալ իճրա օլունուր։ Պու մաղուլէ ահվալհէ, մաղնաուն–ալէյհին թահսիլեէյի սէպիլինէ, միւաթէնթիղըն էմրի թառաֆընաան էմի վիրիլմիշ օլուպ տա, ալէյհինհէ իթիրազ օլունուր իսէ, միւաթէնթիղըն էմրի թառաֆիղ օլունուր։

212. Հէյնէթի իթթիհամիյեհ, մաղնաուն–ալէյհի գաբլահաթ վէ եահօա ճիւնհառաան տօղառը միւթթէհէմ կէօրիւր իսէ, այիտ օլաուղու մահբէմէհէ կէօնաէրիր, վէ ճիւրմիւն գաբլահաթ նէվինհէն օլաուղու անլաշըլըր իսէ, մաղնաուն–ալէյհին սէպիլի թահսիլեհէ իհթիյաճ։

213. Հէյնէթի իթթիհամիյեհ, մաղնաուն–ալէյհին ֆիիլի, գանունէն ճիւնահաթաան մահաուա օլաուղու, վէ իթթիհամը իչին սէբապիլի քեաֆիյէհ պուլունաուղու հալհէ, լիվա պիտահէթ մահբէմէսինէ, վէ եահօա մահբէմէյի խսուսիյէհինէ իրսալինի էմր իհէր։

Միւաթէնթիղըն էմրի, հէր նէ սուրէթէհ պուլունուր իսէ պուլունմասըն, հէյնէթի իթթիհամիյեհ հուզուրունա կէօնաէրիլմիշ օլան մաղնաուն – ալէյհիւմհէն հէր պիրի հագդընտա, միւահիի ումումինին իհտիաաը իւզէրինէ, թահգըգաթը վագրաաան միւաթէպան օլան պիլ ճիւմլէ ճիհաէթէ վէ ճիհնա, վէ գաբահաթլար իչին պիր գաբար վիրմէկհէ, հէր հալհէ մէճպուր սուր։

214. Հէյնէթի իթթիհամիյեհ, մաղնաուն–ալէյհին իթթիհամընա գաբար վիրիլի հալհէ, ախզ ու կիրիֆթի օլունմասընը, թահրիրէն էմի իհէր. պու էմրի թահրիրիհէ, միւթթէհիմին խամ չէօվրէթի վէ սինն, վէ մէվլիա, վէ սանաթ, վէ իգամէթկահը կէօաթէրիլէճէկի կիպի, իթթիհամընը խաթիղամ իհէն ֆիիլինի թառիֆի միճմէլիլէ (1), գանունէն գանղի նէվ ճէյհամինէն մաաուա օլաուղու պէրհան օլունաճադ, վէ մէթնինհէ ֆիիլինի թառիֆի միճմէլի, վէ ճիւրմիւն գանունիսի պէհան օլունմինէն նէվի գանունիսի պէհան օլունմասընա կէօրէ ճէլալ, վէ եա միճաղընա կէօրէ ճէլալ, վէ գաբահաթլար իչթիհատ վէ իջմա էյլէյէճէք տիր։

215. Միւթթէհէմին ախզ ու կիրիֆթի էմրի, իթթիհամ մաղալաթասընա աէրճ օլունաճադ, վէ պու մաղալաթա, միւթթէհէմին կէօնաէրիլմիկի մահբէմէհէ մէնաուպ օլան թէվդըֆխանէհէ կէօթիւրիլմէսի էմրինի տահի հավի օլաճադ սուր։

216. Իթթիհամ մաղալաթալարը, հէյնէթի իթթիհամիյեհ ահվալընըն հէր պիրի թառաֆընաան խոջա օլունաճադ, վէ աէրճունհէ հէր պիրինհէ իսմի, վէ միւտահիի ումումինին իհտիաաը միւնահէրիճ (2) պուլունուպ, պու սուրէթհէ օլմահան մաղալաթալար, քէնէն լէմ նէբիւն հիւքմինհէ թառթիուլաճադ սուր։

217. Հէյնէթի իթթիհամիյեհէնին, հէր նէվի մէվհաուտա մաղնաուն ալէյհին, իթթիհամ օլունուպ օլունմամասընա, հէնուզ գաբար վիրիլմէմիշ պուլունաուղու հալհէ, եվվէլճէ պահգա թառաֆհան թահգըգաթա միւպահէրէթի օլունմաուղ օլսուն օմմաղն, թահարրիհաթի իճրասընը էմր լյլէմէկհէ, վէ տավահա թառլիուղ իտէն էվլադը ճէլալ լյլէմէկհէ, վէ իճրայի թահգըգաթի իթմամկհէ սահահիյհէթի վար սուր։

218. Մաահէյի սահըգաաա պէհան օլունան ահվալհէ, 200 իւնճիւ մաահէյհէ միհարրէր օլան հէյնէթի իթթիհամիյեհ ահգաընտան պիրի, միւաթէնթիղիղ մէճմուլիյէթինհէ պուլունաճադ սուր։

219. Մաահէյի սահըգաա միճպինճէ, թայհին օլունան միւաթէնթիղ, չահիտլերի պիղգաթ իսթիխա, վէ եահօա իգամէթ իթթիրլերի մահէլլ, աէրճէճէյի ուլեա մէհաքիմինէ դանղիսինհէ թահլի իսէ, լիէճլիլ իսթիխա, օ մահբէմէհ ահգաընտան պիրինի թայհին, վէ մաղնաուն–ալէյհի իսթինթահգ իտէճէք, վէ իսթիհսալ օլունահղիճէճէք տէլալիլ վէ էմարաթը գահթ վէ թահրիր իթթիրիճէճէք, վէ իճահղընա կէօրէ ճէլալ, վէ եա միւվագգահ թէվվագգահ վէ գայրի միւվագգահ թէվգըֆ միւղէքքիրէսի իթմա էյլէյէճէք տիր։

220. Միւտահիի ումումի էվրադ վէ էշեանըն, միւաթէնթիղ թառաֆընաան, քէնահսինհէ թէսլիմ օլունաուղու կիւնահէն իթիպարէն, պէշ կիւն զարֆընաա թագրիրինի թանզիմ էյլէյէճէք տիր։

221. Իչպու թահգըգաթաան, մաղնաուն–ալէյհին, լիվա պիտահէթհէ մահբէմէսինհէ, վէ եահօա մահբէմէյի իսթինթաֆիյէհէ իրսալը իճապ իտէճէկի թէսպէյհին իթթիհամիյեհէ 213 իւնճիւ, վէ իէթհի իթթիհամիյեհէ 213 իւնճիւ, վէ 214 իւնճիւ, վէ 215 իւնճի մահաէլէր, վէ գաբա պիտահէթհ մահբէմէսինհէ իրսալը լազըմ կէլմիկի սուրէթհէ, 212 իւնճի մահաէ աճքեամընա թէվֆիղ հարէքէթհ իտէճէք, վէ պու հալհէ, մաղնաուն ալէյհ թէվգըֆի օլունմուշ պուլունուր, վէ ճիւնհառը տահի հաղա ճէզասընը միւաթէլղիմ օլաղիլը իսէ, իսթիհաաը մուհաքէմէհէ գաբար մահպէհաուտ գալաճադ սուր։

222. Մաղնաուն–ալէյհ, մահքեմէյի ճինահէթհէ կէօնաէրիլէճէկի թագտիրսէ, միւտահիի ումումի, պիր գըթհա իթթիհամիհամէ թանզիմ էյլէյէճէկհէ մէճպուր սուր. իչպու իթթիհամիհամէսէ, էվվէլճա, իթթիհամնա էհաս օլան ճիւրմիւն մահինէհէթի, ամնիեա, վուջուդի հալ վէ ճէզայի թէչտիա վէ եա թախֆիֆի իհէպիլէճէք էհզաղ ու ահվալ թահֆիլ ու թէչդիհ, վէ մաղնաուն–ալէյհին իսմ ու հալի պէհան ու թաարիհ օլունաճադ սուր. վէ նիհայէթինհէ, քէյֆիյէթհ, վէճհի ահի իւզրէ խիւլասա իհտիճէք տիր։

Պինահէն ալէյհ, «ֆիլան քիմսէ, ֆիլան գաթլին վէ եա ֆիլան սիրգաթընէ, վէ եահօա ֆիլան ճինահէթհին, չու սուրէթհէ ֆայիլի պուլունմաղլէ իթթիհամ օլունմուշ սուր»։

223. Հէյնէթի իթթիհամիյեհէնին մաղալաթասը, վէ միւտահիի ումումինին իթթիհամիհամէսի, միւթթէհէմէ թէսպիղ, վէ պունլարընն պիրէր սուրէթի, քէնահսինհէ իճրա օլունաճադ սուր։

224. Վագըֆը թէսլիղտէհն իթթիպարէն, եվկիրմի տէօրթ սահահ զարֆընտա, միւթթէհէմ, հէյնէթի իթթիհամիյեհէնին պուլունաուղու մահէլ թէվգըֆխանէհսինհէն, մուհաքէմէ օլունաճադը լիվա պիտահէթհ մահբէմէսի, վէ եահօա մահբէմէյի իսթինթաֆիյէհ թէվգըֆխանէհսինհէ կէօնաէրիլէճէք տիր։

225. Միւթթէհէմ, աէրճահէթհ իսթիէմէտիկի, վէ եա ասլէն իսպաղը վիճուճա իթմէտիկի հալհէ, իճապ իտէն մուահիլէ, պահը բաղինի ֆահը սահնիսինհէ կէօսթէրիլէճէկի վէճհէ, ղըռապէն իճրա օլունաճադ սուր։

(1) Մէ–ճհէլ, իճմալ խոլմիշ օլան։

(2) Մէ–ահէլէճ, տէրճ իսիլմիշ։

226. Մի տատաի ումումի, միթթէհէմին, լավա պիտայէթ մահքէմէսինէ, վէ եահօտ մահքէմէյի իսթինաֆկիյեէ իրսալը հագդընտա, հէյեէթի իթթիհամկիյեէ թարաֆընտան մազպաթա վիրիլմիկինի, միթթէհէմին իգամէթկեահը մալիում օլտուղու համար, մահքէմէյի իսթինաֆկիյեէ միտատաի ումումիսինէ կէօնտերիլմէսէ տիր։

227, Հէյեէթի իթթիհամկիյեէնին, լավա պիտայէթ մահքէմէսինէ, վէ եահօտ մահքէմէյի իսթինաֆկիյեէ իրսալինէ մահէլլ օլմատըղընա գարար վիրմիշ օլտուղու, մաղնուն – ալէյհին թէօհմէթի իչին, տէլայիլի ճէհաթէ մէյանէ չըղմատըգճա, օ տատա իչին, մահքէմէյէ կէօնտերիլմէյէճէք տիր։

228. Հէյեէթի իթթիհամկիյեէ մազպաթաընտա տա զայիֆ ատա օլուն-մուշտէյլիլի թագվիյեէ իտէճէք, վէ եահօտ վուգուի հալէ ատահա վիճատէ իթթիլաէ մէտար օլատագ, հագդ-գաթի հալին զահիրէ չըղմատընը մուճիպ օլաճագ սուրէթէտէ վուգու պուլան չէհատէթլէր, վէ զուհուր իտէն զաթի ճէրիհէյլերի, վէ եվրագը սոյիրէ, տէլայիլի ճէհաթէ ատա օլունուր։

229, Պու հալէտ զաթըթայի ատալիյեէ մէէմուրու վէ եահօտ միսթթէնթիդ, զուհուր իտէն եվրագ վէ տէլայիլի սայիրէնին պիր սուրէթինի, պիլա թէէմիր, միտատաի ումումիյեէ իտտաատը իւղէրինէ, ճէհաէէթի բույեէթէ մէէմուր մահքէմէ ըէյիսի, գանպի միսթթէնթիդ թարաֆընտան, թահդրգաթը ճէհաէէտ իճրա օլունաճաղընը, թայէնի իյլէր։ Ֆագաթ, իճապը հալինէտ, միսթթէնթիդ, 211 ինճի մատաէ ահքամընճա, տէպիլի թահիյեէ օլունմուշ օլան մաղնուն-աէյհին թէվգըֆը իչին, էվրագը մէզպուրէնին միտատաի ումումիյեէ իրսալինտէն էվվէլ, պիր մուվագգաթ թէվգըֆ վիւզէգբէրէսի իճա խտէպիլիր։

230. Միտատաի ումումի, հէյեէթի իթթիհամկիյեէ կէլէն ճինայէթ, վէ ճիւնհա, վէ գասգահաթ տավալաըրընըն, պիր գըճա տէֆթէէրինի, հէր այատա, մահքէմէյի իսթինաֆկիյեէ միտատաի ումումիսինէ կէօնտերիլմէյէճէք տիր։

231. Մահքէմէյի իսթինաֆկիյեէ միտատաի ումումիսի, ճիւնհա վէ գասգահաթ տէֆթէէրէլէրինտէ կէօսթէրիլէն ճիւրմիէրի, տատա աղըր ատա իթտիհիկի սուրէթտէ, օ ճիւրմիէրէ ատայիր էվրագըն քէնտիսինէ իրսալինի, տէֆթէրի մէգբիւրու ախզ իթտիհիկի թաէրիի վէգբիւրու ախզ իթտիհիկի թատրիհատէն իթթիլաէրէն, ան պէշ կիւն զարֆընտա էմր իտէպիլիպ, էվրագըն քէնտիսինէ թէսլիմ օլտուղու կիւնտէն իթթիլաէրէն, ան պէշ կիւն զարֆընտա տատի, միսթալա վէ խուսուսընը, հէյեէթի իթթիհամկիյեէնէ իչար, վէ հէյեէթ տատի, խչ կիւն իչինտէ, օղ պապտէ գարարընը, իճա օլունմէյէճէք տիր։

ՖԱՍԼ. ՍԱՆԻ

ձէնտէսընը բույեէրէ պէհոր համէրէ բէյէնէ պույր պէր։

232. ձինտէսէթի բույեէթէ մէէմուր մահքէմէ ըէյիսի, իզնաբը հագգա մէսար ատա իտէճէկի վէյայիթի (1) միսմէրինէկի, քէնտի ըէյիյլէ իսթիհսալտէ մէէզունիյեէթի քեամիլէկի հայիզ տիր։ պու մէէզունիյեէ-մէ հայիզ տիր։ պու մէէզունիյեէ-մէ հայիզ տիր։ պու մէէզունիյեէ-մէ

մուտաւթի ուժումիսի, զապըԹայի աուլիչեկ մէջմուրլարընդն, վէ մէհաքիմի խալԹիաչիչեկ, վէ մահքեմէյի խալիճաֆիչեկ պուլունան միւաթէնԹիդլերին, ուժուրու մէջմուրեչլերինճէկ, գուսուր վէ Թէքրաչիւլլերի վուգուլնաէկ, քէնաուլերինէկ ելմաթար խաէճէք, վէ ելմաթարաթընը պիր աէֆիէըի մախաուսա գայա կյլէնէճէք սիր։

243. Թէքէրրիւր վուգուլնաէկ, մահքեմէնէ իսպարը քէյֆիչեկԹի, վէ մահքեմէ սուբԹէի մախաուսէաէ, քէնաուլերինի ճէլպ, վէ ուժուրու մէջաուլերինի սիդդաթ ելմէք իչին, մուրեչլերինէկ սիդդաթ ելմէք իչին, նասիհաթ խաէճէք, վէ օլ պապաէ վուգուլ պուլաճադ մէսաբիճ, քէնաուլերինի Թաղվին ելմաիրիչէճէք սիր։

244. Ելմաթարը վադըանդն, աէֆԹէրէ գայա օլունաուդու Թարիխաէն ելմիպարէն, պիր աէնէ միւրուր ելմէք-սիղն, մէջմուրչինի միւմանիչ յհիմաէն պիր տահա գուսուր վէ Թէքրաաիւլ խաէնլէր, միւքերրեր աատ օլունաճադ սըր։

245. Լիվա պիտայէԹ մահքեմէչլերի իչէ, մահքեմէ յի խաէինճաֆիչեկ միւաաիի ուժումիչլերինին, զապըԹայի աալիչեկ, վէ հա միւսաէնէնԹիդլիք մէչմուրչինէկԹինի լիֆա ելմէկկ մէչզուն օլաուդլարը աէվալաէ, հեր պիրի իչզաը վէ հա Թէչվրըֆ միւղէֆքիրէսի վիրէպիլմէք սալահիչեկԹի միւսաէնա օլմադ իւղրէ, քէնաուսինէկ այիտ վայիչեֆի, ճիւրմանն վուգուլ պուլաուդլարը մահէլլ ճիվարընտաթի դադատա պուլունան միւաաիի ուժումիչլեկ, վէ հա միւսաէնէնԹիդէ, վէ եահօտա գատա պիտայէԹ մահքեմէսինէկ, իհտալէ իաէպիլիր։

ՖԱՍԼԸ ԲՍՊԻ

Ազնայէրին ---------- ճահափեճրընա պոյէ պէր։

346. Մաճունն – ալէյհ, հէյկեԹի ելմԹիհամիչեկ Թարաֆընտան, ելմԹիհամիչեկ Թարաֆընտան, համ օլունաուդատան սօնրա, տահա հա միւԹալիգ եվրադ, վէ էչկա, նիհանեկԹ եվկիրմի աէօրԹ սաաԹ զարֆընտա, մահքեմէչեկ կէօնաէրիլէճէք սիր։

247. Մաատէյի սապըդատա պէհան օլունան, եվկիրմի աէօրԹ սաաԹ միւտաէԹ, ելմԹիհամ գարարընդն, միւԹԹէհէմ Թէպլիղ օլունաուդու անաէ պէտ խաէճէք սիր։

248. Էվրադդն, մահքեմէ գալէմինէ Թէպլիհինաէն ելմիպարէն, նիհայէԹ եվկիրմի աէօրԹ սաաԹ սօնրա, միւԹԹէհէմ, հուզուրու մէճլիսէ ճէլպ իլէ, խաթիճվապ օլունաճադ սըր։

249. ՄիւԹԹէհէմ, միւտաֆտա-Թընտա մուալէնէԹ ելմէք իւղրէ, պիր վէբիլ ինԹիխապը Թէպլիֆ, վէ ինԹիխապ ելմէկտիկի հալտէ, մահքեմէ Թարաֆընտան աէրհալ պիր վէբիլ Թայէն օլունաճադ, վէ Թայէին օլունմատըը հալտէ, մուամէլաթը միւԹէադդըպէ, քէնէն լէմ եէբիւն հիւքմիւնատ ԹուԹուլաճադ սըր. միւԹԹէհէմ ԹուԹուլաճադ սըր. միւԹԹէհէմ պիր վէբիլ Թայէին ելմէկկի հալտէ, մահքեմէնին ինԹիխապը, քէնէն լէմ եէբիւն հիւքմիւնատ ԹուԹուլաճադը կկալ, աաէմի ինԹիխապ եանապընտա, վադը օլան մուամէլաթ տախի, միւԹէպէր ԹուԹուլաճադ սըր։

250. ՄիւԹԹէհէմ, վէ եախօտա մահքեմէ Թայէին խաէճէկկի վէբիլ, անճադ մահքեմէ մայէԹինատ պուլունան տահա վէբիլլերինատէն ինԹիխապ ելմէկէ մէճպուր օլաճադ, վէ ֆադամ, պադէն միւԹԹէհէմէին ադրապա, վէ հա ահլպպապսընտան պիրի տախի, մահքեմէնին միւտաաէյի մախաուսպլէ, վէբիլ Թայէին խաիլէպիլէճէք սիր։

251. ԵլմԹիհամ գարարընդն մէճսաբխէյէԹի, իտտաասընը ելմէկէ քէնաուսինի հադդը աատ խաէր խէ, պէչ կկուն զարֆընտա իտտաա ելմէքսի, վէ ելմէսիիկի Թաադիրաէ, անսէն սօնրա, իտտաասը մէսաու օլմաճադը, մահքեմէ Թարաֆընտան միւԹԹէհէմէ ելմԹիհամ խաիլէճէք, վէ կէրէք պու մատաէնին վէ կէրէք մատաէԹէյի սալիճէյէԹէյինին աֆրեսմի իճրա օլունաուդու զապի վարադ սաբնա եաղըլաճադ, վէ պու զապի վարադ սըր, մահքեմէ քեաԹիխի, վէ միւԹԹէհէմ Թարաֆընտան խնկա օլունաճադ, վէ միւԹԹէհէմ խնկա իսէմէտիկի, վէ եա ելմէք խաԹէմէտիկի հալտէ, քէյֆիչեկէ զապի վարադաբնատա պէհան վէ Թասրիհ դըլընաճադ սըր։

252. Մաատէյի սապըդա մուճիպինճէ, միւԹԹէհէմէ ելպարը քէյֆիչեկէ օլունմատըդը հալտէ, միւԹԹէհէմէին սիւքիւԹի իլէ մէճսուխյեկէ իտտաասը հադդընա խալէլ կէլմէկէճէք, վէ գարարը գամիտէն սօնրա, պու հադդը խաիխամալ օլունապիլէճէքտիր։

253. Միւտաաիի ուժումի տախի, մէճսուխյեկէ տայիը իտտաասը վարխսէ, պու իտտաասընը իշպու խաԹիճվապ Թարիխնատէն ելմիպարէն պէչ կկուն զարֆընտա, պէհան ելմէկկ մէճպուր օլաճ, պու միւտաէյի միւրուր ելմէկի հալտէ, 251 ինճի մատաէ մուճիպինճէ, իտտաասը մէսաու օլմաճադ սըր։

254. Մէճսուխյեկէ իտտաասը, անճադ հէյկեԹի ելմԹիհամիչեկնին, ելմԹիհամ մաղպաթաասը ալէյհինատ, վէ էսպապը ախկկէ զի էրզաա իւղրինէկ խաիլէպիլիր. պու էսպապըն պիրինճիսի, մահքեմէնին աաէմի սալահիչեկնին, իչզիսի, տահա օլունան ֆիիլին գանունէն ճինայէԹ նէվինաէն մատուտ օլմամասը, իչխինճիսի, միւտաաիի ուժումի խաթիմա օլունմամըչ օլմասը, տէօրտինճիսի, հիւքմիւ ելմա խաէն հէյկեԹի ելմԹիհամ միչկէ տաղպընդն, տաէԹճէ մըգտաըը գանունխումնէն մատուտնատա պուլունմասը մատաէսի սիր։

255. Մէճսուխյեկէթ իտտաանտամսի մահքեմէ քեաթիխլինէ վիրիլմէչը իւղրա խաէճէք, վէ իտտաանտամ վիրիլինճէ, մահքեմէչի ԹէմէմիլՀ նէզտինաէ պուլունան պաշ միւտաաիի ուժումիչեկ իրտալ օլունաճադ, վէ մահքեմէչի ԹէմէմիլՀ տախի, տաավիչի սաչչիրէկէ Թագաիմէն, զիքր օլունան իտտաաեա հիւքմ իլլէնէճէք սիր։

256. Մէճսուխյեկէթ իտտաասը, մուհաքեմէնէ կիրիչիլմէկսէն էվվէլ վուգու պուլուր իսէ, Թահդիդզաթը, մուհաքեմէ սէրէճէսինէ գատար կէօԹիւրիւլուպ, մուհաքեմէնէ պաչչընըլմամաճադ սըր. վէ մէճսուխյեկէթ իտտաասը, 251 ինճի մատաէյէ պէհան օլունան մուամէլաթըն իճրա, վէ միւտաէյին ինդիդզասընատան սօնրա վուգու պուլուտուդու հալտէ, պիրտահա ԹէվզիզԹի մուհաքեմաա պաչլանընըճադ սըր. պու հալտէ մէճսուխյեկէթ իտտաասը մահքեմէչի ճինայէԹին հիւքմի գաթիխսինէկն սօնրա, մահքեմէչի ԹէմէմիլՀ կէօնաէրիլէճէք սիր։

257. Վէբիլ հէր զէման, միւԹԹէհէմ իլէ ելմԹիհամ խաէպիլէճէք, վէ Թահդիդգաթա խաչէլ կէլմէմէք իւղրէ, քեաֆֆէյի եվրադը, ախէր մահէլլէ կէօթիւրմէէրէք, մուայինէկ իլլէնէճէք սիր։

258. Խաթխա օլունան չահիտլերէն մատտա, մահքեմէչի ճինաէԹին պուլունտուդու մահէլլին խարիճինաէ չահիտլեր պուլունտուդու հալաէ, մահքեմէ օչհոտուն պուլունտուդու մահէլլին ախէր պիր սաճադատա պուլունան միւսաէնէնԹիդինի, չահիտլերին Թագրիրինի ալմադ իւղրէ մէէմուր խաէր, վէ միւսաէնէնԹիդ տաախի Թագրիրլերինի զապԹ ելմաիրիչէն սօնրա, պիր զարֆ իչինէ վաղ իլէ, մէմուրէն մահքեմէ պաշ քեաթիխլինէ կէօնաէրիլիր։

259. ՃինաեաԹը լուչէէԹ մէչմուր օլան մէհաքիմին տաղիլմի իւ-

պէրինէ կէլմէկէն , վէ պիր մազիրէթի սահիւէ պէհան կիլէմէկէն, վէ նա կէլսէ ալ իֆայի չէհաւէթաէն խաթին-քնաճ խոէն չահիալէր, պուլունաուղու մահէլլ մահքէմէսինաէ պիլմուհաքէմէ, 80 ինճի մաւաէ ահքնամինա թէվֆիղան , թէէմիպ օլունաճադլարարը :

260. Մուխթէէհէմիէրին վէքիլլէրի , մէսաբիճի քէնտիէրինէ այիտ օլմադ իւզրէ տավահա միւխաալիճ օլուպ , միւտաֆաահա մէտար ատա իահճէքլէրի քնաճֆիճի եվրադըն սուրէմէլէրինի ալաալդըճէքլէր տիր . ֆագաթ , ճիւրմիւն թահադդուգու հագդընտա օլան զաղթ ճէրիաէլէրի իլէ, չիհոտուտուն իֆաահաթը թահրիրլիյնէլէրինին, միւխթէէհէմ միւխէահոտա օլա ահաի , նալընդը պիր սուրէթի մէճճանէն վիրիլիր :

261. Պիր ճիւրմանէն տօլանը միւխէահոտա էչհոտա ալէյհինաէ , միւխէահոտա իխթիհսաինաէլէր վիրիլմիշ պուլունուր իսէ , պունլարըն պիրչիրիլմէսինի , միւտահիի ումումիչէյհինին թահէպի իւղերինէ , վէ եահօտ րէյհս տահի էմր իահէպիլիր :

262. Պիր իխթիհսաինաէ , միւխէահոտա ճէրայիի զայրի միչխթէրէքէեի միւհթէվի օլուր իսէ , միւտահիի ումումի, միւխթէէհէմլէրաէն պիրինին , վէ նա պիր գաչընըն էվվէլ պէ էվվէլ մահաքէմէ օլունմաըը իտտահա , վէ րէյհս տահի էմր իահէպիլիր :

ՖԱՍԼ. ԽՍՄԻՍ

ՄՈՒՀԱՒԻՄԻ ՎԱ ՀԻՒԹՄ ՈՒ ԹԱՆՖԻՁ ՊԱՏՄԱՆԱՏԱ ՏՐՐ ։

ԳԸՍՄԸ ԵՎՎԵԼ

Մահաւէթեան դայէր ։

263. Միւխթէէհէմ , մահքէմէ հուզուրունա մուգայիէտա օլմահաբադ չըգաճադ , վէ ֆագաթ , ֆիքրաթ իահէմէկէ իչէն , նանընտա մըդտաըը քնաճֆի զաալիկիէ պուլունաճադ տըր . վէ րէյհս , իսէ ու չէօհրէթ վէ սինն ու սանահաթ , վէ մահէլլի իգամէթ վէ մէվլիտինի , սիւալ իահէճէք տիր :

264. Րէյհս , միւխթէէհէմին վէքիլլինէ , վիճահանընըն , վէ դանունա լահդրմ օլան բիայէթին խիլաֆընտա պիր շէյ սէօյլէմէմէսինի , վէ քէմալի էահէպ վէ էթիհտալ իլէ պէհանը հալ կիլէմէսինի իլհաթար իահէճէք տիր :

265. Րէյհս , օգունաճադ էվլադա տիդդաթ էթմէսինի , միւխթէէհէմէ իլհաթար իլէ , զաալթ քնաճիալինէ տահիլ , հէյհէթի իխթիհսամկինէնին մազաթահաբլա , միւտահիի ումումինին իխթիհսաինաէլէրինի գրահաթ կիլէմէսինի էմր իահէճէք , վէ քնաճիպ տահի ճէհրէն ([2]) գըրահաթ կիլէհէճքահիր :

266. Իչպու գըրահաթտան սօնրա , րէյհս , միւտահիի ումումինին իխթիհսաինաէսինին մահկինի , միւխթէէհէմ թէֆֆիմ իահիպ , ծնա իխթահաչէն , « իչթէ սանա չոճ ճիւրմիւ իխթիչոնի ահէօրլար, պա՛գ , իխթիկինիահէ նասըլ իսպահի իահէօրլար » տէհէճէք տիր , պունուն իւղերինէ , միւտահիի ումումի , միւխթէէհէմին իխթիհսամընա սէպէպ օլան մահահկի թէչրիհ ու պէհան իահճէք , վէ պահէհու քէնտուսինկէ հուգուգու չահահկինէ միւտահինինին , վէ կէրէք միւխթէէհէմին խաթիտա վէ իֆահէսի իւղերինէ , ճէլպ վէ իահիհա օլունաճադ չահիալէրին բուտուլաըընը իպրաղ կիլէհէճէք տիր . իչպու բուտուլանը , զաալթ քնաճիալի ճէհրէն օգուէահճադ տըր :

Մէպդիւր բուտուլահա , միւտահիի ումումի վէ նա միւտահիի չահահ թահքինտան միւխթէէհէմէ , վէ միւխթէէհէմ թահաքինտան միւտահիի ումումկինէ , չիհոտուտուն վազթի իսթիմդաճադ , վէ ֆագաթ , ֆիքրաթ իահէմէկէ իչէն , նանընտա մըդտաըը քնաճֆի զաալիկիէ պուլունաճադ տըր . վէ րէյհս , իսէ ու չէօհրէթ վէ սինն ու սանահաթ , վէ մահէլլի իգամէթ վէ մէվլիտինի , սիւալ իահէճէք տիր :

264. Րէյհս , միւխթէէհէմին վէքիլլինէ , վիճահանընըն , վէ դանունա լահդրմ օլան բիայէթին խիլաֆընտա պիր շէյ սէօյլէմէմէսինի , վէ քէմալի էահէպ վէ էթիհտալ իլէ պէհանը հալ կիլէմէսինի իլհաթար իահէճէք տիր :

265. Րէյհս , օգունաճադ էվլադա տիդդաթ էթմէսինի , միւխթէէհէմէ իլհաթար իլէ , զաալթ քնաճիալինէ տահիլ , հէյհէթի իխթիհսամկինէնին մազաթահաբլա , միւտահիի ումումինին իխթիհսաինաէլէրինի գրահաթ կիլէմէսինի էմր իահէճէք , վէ քնաճիպ տահի ճէհրէն ([2]) գըրահաթ կիլէհէճքահիր :

266. Իչպու գըրահաթտան սօնրա , րէյհս , միւտահիի ումումինին իխթիհսաինաէսինին մահկինի , միւխթէէհէմ թէֆֆիմ իահիպ , ծնա իխթահաչէն , « իչթէ սանա չոճ ճիւրմիւ իխթիչոնի ահէօրլար, պա՛գ , իխթիկինիահէ նասըլ իսպահի իահէօրլար » տէհէճէք տիր , պունուն իւղերինէ , միւտահիի ումումի , միւխթէէհէմին իխթիհսամընա սէպէպ օլան մահահկի թէչրիհ ու պէհան իահճէք , վէ պահէհու քէնտուսինկէ հուգուգու չահահկինէ միւտահինինին , վէ կէրէք միւխթէէհէմին խաթիտա վէ իֆահէսի իւղերինէ , ճէլպ վէ իահիհա օլունաճադ չահիալէրին բուտուլաըընը իպրաղ կիլէհէճէք տիր . իչպու բուտուլանը , զաալթ քնաճիալի ճէհրէն օգուէահճադ տըր :

Մէպդիւր բուտուլահա , միւտահիի ումումի վէ նա միւտահիի չահահ թահքինտան միւխթէէհէմէ , վէ միւխթէէհէմ թահաքինտան միւտահիի ումումկինէ , չիհոտուտուն վազթի իսթիմդաճադ , վէ

([1]) Րէ՛ֆէն , քէնտի թահաքինտան :

([2]) Ճէհրէն , աչիքնար օլարագ :

մահնահէն, ագալլի նիկիւրմի տէօրթ սահաթ էվվէլ, իսէ ու սանահաթ վէ մահէլլի իգամէթլէրի թահրիրէն պիլտիրիլմիշ օլան չահիալէրին իսմլէրի միւնասէրիճ օլաալիկճէք , վէ պու սուրէթի, 233իւնճիւ մատահնին , րէյհսէ վիրմիկի սալահիյէթէ մանի օլմահահաճադ տըր :

Մուխթէէհէմ վէ նա միւտահիի ումումի , քէնտիէրինէ թահրիրէն պիլտիրիլմիշ , վէ նահօտ պիլտիրիլմիշ ահ , լահդրդըլա թահրիհ ու թահրիճ իտիլմիշ օլան չահիալէրին իսմլէմին հագդընտա իհթիրազ իահէպիլիճէք, վէ էթիհրազը վազըճն , չահանը գապուլ օլուպ օլմատըղընա , մահքէմէ թահաֆիզնտան տէրհալ գապար վիրիլիճէք տիր :

267. Րէյհս , չահիալէրէ , մահքէմէ տայիրէսինահ , քէնտիէրինէ թահահս օլունան օտաճա կիհմէճէրինի էմր իահէճէք , վէ չահիտէր տահի , թայինն օլունան օտատան չըգամահաճադլար տըր . անճադ իֆայի չէհաւէթ իչին , րէյհս լէտել հաճէ, չահիալէրին, գապլ էլ չէհաւէ , ճիւրմի վազըճ վէ միւխթէէհէմէ տայիր նէկտիկէրինէ պահս իհմիճէլէրինի մանի օլաճադ թէհտահլերի իհթիհսահլկինէ էի էթիհսահլ վէ իճրա իահէճէք տիր :

268. Ճահիալէր , միւտահիի ումումինին թէրհիպի վէճէլ , միւնֆէրիտէն ([1]) իճրայի չէհաւէթ իահէճէքլէր տիր , վէ իճրայի չէհաւէթտէն եվվէլ պիր կիւնա խէֆիլ ու խաչկինէթ ([2]) վէ զարարլ ու խուսուսիէթէ մէմնի , վէ պուխթդ էքսէր օլմահաղտադ , հագդըգաթը հալի պէհան իահէճէքլէրինէ տահիր , թահդիֆ օլունաճադլար տըր :

Պու սուրէթէ , գապլ էլ չէհաւէ թահդիֆ օլունմահան չահիալէրին չէհաւէթի վազըղալարը , քէնէ լէմ նէքճին հիւքմիւնաէ տիր :

Րէյհս , չահիալէրէ , խամ ու չէօհրէթէ վէ սինն ու սանահլարընը , վէ տայիմի վէ նա միւվադդամ իգամէթկահնէլարընը , վէ իհթիհսաինամէսէ պէհան օլունան ճիւրմիւն վուգուսինէն էվվէլ , միւխթէէհէմի թահրիրլի թահրիրտարդլարընը , վէ միւխթէէհէմ վէ նահօտ միւտահիի չահահկինէ , պիր կիւնա դարագէթլէրի օլուպ օլմատըղընը , վէ օլտուդա թագտիրսէ, նէ տէրճէճէ պուլունտուդունա , վէ միւխթէէհէմին վէ նահօտ միւտահիի չահահինին խըսամէթինէ պուլունուպ պուլունմատըղլարընը սիւալ իահէճէք, վէ պահէհու չահիալէր չիֆահէն իճրայի չէհաւէթէ իչլէհէճէքլէր տիր :

269. Րէյհս , պու չահիալէրին չէհաւէթի , վազըղալըղ իֆահաթը սապդտասը պէկ յինիահ պուհուր իահէպիլիճէք պիհաահ վէ նօգահանը , վէ թահրիրաթ վէ թէհպէտահիւլաթը , մահքէմէ քնաճիալինէ զաալթ էթիհրէճէք տիր :

Պու միսիլլու պիհաահ վէ նօգահանըն վէ թահրիրաթ ու թէհպէտահիւլաթըն զաալթ էթիհրիրլիճէհինի , միւտահիի ումումի իլէ միւխթէէհէմ տահի , րէյհսէն թահրիպ իահէպիլիճէքլէր տիր :

270. Հէր չահիհին չէհաւէթի խիթամ պուլուգտան սօնրա , րէյհս , չահիտէ , հագդընտա չէհաւէթի էթիհրիկի միւխթէէհէմտէն միւրաթը , հահդըրը պիլ մէճլիս օլան միւխթէէհէմ մի տիր տէյի սիւալ իահէճէք , վէ պահէհու միւխթէէհէմէ, քէնտի այէյհինահ սէօյլէնիլէն չէյլերի ճէվապ վիրիպ վիրմէկէճէկկինի սիւալ իլէհէճէճէք տիր :

Շահիտէն , էհմայի չէհաւէթինահ , քէլամը գահի օլունահահաճադ տըր . միւխթէէհէմ վէ նահօտ վէքիլի , վէ նահօտ միւտահիի ումումի , վէ նահօտ միւտահիի չահահ , չահիտէ պահտել չէհաւէ , րէյհս վահխթահաբլա ,

([1]) Մէ՛ֆհիրէֆէն , նալընդըգճա , թէնհահա :

([2]) Խա՛չէյէճէ , գօրգու :

խմիչքներէն սիւռալի իսկ էջերը տիր. վէ գաթը վէ եա չէհատէթի ալէյհինէ օլարագ տէֆի տավաեա մէտար օլապիլէճէք չէյլերի տէօյլէնէպիլէճէք տիր. բէյիա, չահիատէն վէ միւթթէֆէմտէն, հադըգ-ամրը հալին գահիրէ իկրաճը էյլին լիզում կէօրէճէկի հէր տիւրլու էյղահամը թ-ալէպ էյլէնէճէք տիր: Բէյիատէն բու խսամ ալողլա էյղահամը մէչրու հանդըն թ-ալէպինէ, ադամըն սալահիյէթի օլաճագ տըր:

271. Հէր չահիա իճրայի չէհատէթ-տէն սօնրա, բէյիա թ-արաֆընտան, մէճլիսէն չըգմասընա էմր վուգու պուլմադըգճա, չըգմամաճագ տըր:

272. Միւտաաիի ումումինէն, վէ հուգուգու չախսիյէ միւտաաիսինէն իգամէ իթթիֆըլէրի չահիտլէր խմիճա օլունմուգտան սօնրա, միւթթէֆէմ, կէրէք իթթիհամիամէլէրտէ պէհան օլունան ճիւմլէ, վէ կէրէք քէնտու-սինին էհլի ըրզ վէ միւսթէգըլիմ (1), վէ հարաքաճրը մէմնուհ ատհա-պընտան պուլունմադըգնա տայրը չէհատէթ իթթէմէկ իւղրէ, եվվէլճէ տէֆթէրինի վիրմիշ օլտուղու չահիտլերինէ իսթիճա իթթիրէճէք տիր:

Միւթթէֆէմլէրին խմիճատը իւզրինէ ճէլզ օլունաճագ չահիտլերին մէսարիֆի ճէլզիյէսի, վէ չահիտլերին իճրէթլէրի, միւթթէֆէմլէրէ րաճի օլաճագ տըր. ֆագաթ, միւթթէֆէմ թ-արաֆընտան պէհան օլունուպ, հադըգ-ամրը հալին գահիրէ խմրաճը իլլին, միւտաիի ումումի ճանիպինտէն ճէլզիյէ լիզում կէօսթէրիլէճէք չահիտլերին մէսարիֆի միւսթէճապա տըր:

273. Միւթթէֆէմլին, վէ թ-էաատիւտի հալինտէ, իչլէրինտէն պիրինին, եվվէլա ապա ու էճաատընէն, սանիեա էվվաա ու ահֆաատընէն(2), սանիսա ախ-վան(3) ու ախախէթ ընէն, վէ րազիա, պուտէրէճէլէրտէ պուլունան ագարիպի սըղրիյէնէն, խամիսա, թ-ալաղ վուգուինտէն սօնրա օլսա պիլէ, դէվճ վէ դէվճէնէն, սաոիսա, գանուէնէն միւքաճաթը նագսիյէնէ նայիլ օլան մուխալիրլէրին չէհատէթլէրի, մէսմու տէկիլ տիր:

Մա մաֆիհ(4), զիքը օլունան էչխասընէն, միւտաաիի ումումի, վէ եախօա միւտաաիի չախսի, վէ եախօա միւթթէֆէմ թ-արաֆընտան խմիճա օլունմալարը ալէյհինտէ, պիր կիչնա իթթիրազ վուգու պուլմագըգնէն խմիճա օլունմուշ օլմալարը, մուամէլաթըն մէֆսուխիյէթինի, խմիրզամ իթմէդ:

274. Գանուէնէն միւքաճաթը նագսիյէնէ նայիլ օլմահան մուխալիրլէրին չէհատէթի մէսմու օլագիլիր. ֆագաթ, մուխալիր օլտուգլարընա, մահգամ, քէմէկնին մալիումաթը օլմագ լազըմ տըր:

275. Թ-արաֆլարընա ճէլսիսամէ կէօնտէրիլմէքսիզին, միւտաաիի ումումի, վէ եախօա միւթթէֆէմ թ-արաֆընտան կէթիրիլէն չահիտլէր, էվվէլճէ թահրիրէն իճրայի չէհատէթ իթթէմիլ օլաալար պիլէ, էմնայի մուհաքէմէտ խմիճա օլունապիլիր. չունգաար քի, իչտու չահիտլերին խմիչքներին մէսարիֆի միւսթէճապա տըր:

276. Շահիտլեր գանդի թ-արաֆընէն օլուր իսկ օլսուն, նէգաթիկէրինի խմիճլաղ խաէմէնէճէքլեր տիր:

277. Շահիտլեր, չէհատէթ իթթէրիքատէն սօնրա, միւթթէֆէմ պունլարատան գանդիլէրինի խմիճեր իսկ, տիշըրը չըգարըլմալարընը, վէ տիշըրը չըգարըլմալարընը պիր վէ եախօա պիր գարըլանլարատան պիր վէ եախօա պիր չինըն թէքրար ճէլզիյէ, պիրեր պիրեր եալընըզճա վէ եախօա նէգաթիկէ-

(1) Մէ-ուրնէգըն, տօղրու հարէքէթ խէն:
(2) Ահֆաա, թ-օրանդար:
(3) Ախվան, գարնաագլար:
(4) Մա մաֆնհ, պունունդա պէրապէր:

րի միւվաճէհէսինտէ նէնիտէն խմիճ-մա օլունմալարընը, թ-ալէպ խէպիլէճէք տիր. չու սալահիյէթի միւտաաիի ումումի տախի հայիլ տիր:

Պու միւտամէլէնի թ-ալէպ վուգուպուլմադըգընը, բէյիտի մահքէմէ բէսէն տախի իճրա խէպիլիր:

278. Բէյիա, պիր չահիտին խմիճմահնտէն էվվէլ, վէ եա խմիճիտի էսնասընտա, վէ եախօա խմիճմահնտէն սօնրա, միւթթէֆէմլերի տիշըրը չըգարըպ, իչլերինտէն իճազ խէնի, տավանըն պագը ճիհէթլերի իւղրինէ միւնֆէրիտէն, վէ եա միւճթահիտ(1) խմիճվազ իլլէմէք իչին ալըգօեապիլէճէք տիր. ֆագաթ, հէր պիր միւթթէֆէմ քէնտի ղրեապընտա ճէրեեան խէն ահվալը վէ նէթայիճի հասըլ-սինի պիլմէմէսինէ, միւհաքէմէյի ումումիյինէ տէվամ օլունամաճագ տըր:

279. Միւհաքէմէ էանասընտա, միւտաաիի ումումի վէ ասաղա, կէրէք չահիտլերին չէհատէթլերինտէ, վէ կէրէք միւթթէֆէմին միւտաֆաասընտա, քէնտիլերինէ միւհիմմ կէօրինէն չէյլերի, միւպահաաթա խալել կէլմէմէք չարմըճլա, դաթը ու թ-ահրիրը խէպիլէճէքլեր տիր:

280. Շէհատէթ էանասընտա, վէ եախօա սօնրա, բէյիա, ճիւմի վագըա մէտարը միւպութ օլապիլէճէք քէնտիճէյլի էչնա վէ էվրադը, միւթթէֆէմ իրաե իթթիրէճէք, վէ միւթթէֆէմէն պունլարը թ-անըրըզ թ-ահրամաղընը, պիղ գաթ ճէվապ վիրմէք իւղրէ միւսաֆ խէճէք տիր. բէյիա լէտէչհաճէ, պիրը օլունան էչնա վէ էվրադը չահիտլերէ տախի իրաե իթտիրէպիլէճէք տիր:

281. Թ-էաղըգաթ իգթիղաալընճա, պիր չահիտին չէհատէթի քէտպիպ օլ-

(1) Մէ-էրնէգճ, պիրլիքտէ օլագագ:
(2) Մէճլիս ամրի, կէրէկճէք տէֆթաքի մէճլիս:

տուղու կէօրիւնիւբ իսկ, բէյիտի մահքէմէյ, միւտաաիի ումումինին, վէ եա միւտաաիի չախսինին, վէ եախօա միւթթէֆէմին թ-ալէպ վէ խմիխտասը իւղրինէ, վէ եախօա բէսէն, տէրագագ, չահիտի մէրգումու թէվգըճի իթտիրէպիլէճէք տիր. վէ չահիտի մէվգումի հագդընտա, միւտաաիի ումումի, զաալըթայի տաղնէէ վազաէիֆինէ, վէ բէյիա վէ եախօա տազատան բէյիտին թ-այնին իտէճէկի պիր զաթ տախի, միւսթէհիճ վազաէիֆինի իճրա իտէճէք տիր, վէ էվրադը իսթինթագըյէ, չահիտի մէվգումի ֆունն թ-ահրիրը մուհաքէմէէ ալընըպ ալընմամասընա դարար վիրիլմէք իւղրէ, հէյէեէթի իթթիհամիյէէէ, իթթա գըլընաճագ տըր:

282. Միւտէյի սագըգտաա պէհան օլունան հալին վուգուինտէ, միւտաաիի ումումի, վէ հուգուգու չախսիյէ միւտաաիսի, վէ եախօա միւթթէֆէմ, տէրագագ մուալահաթըն, մէճլիսի ահլիյէ (2) թ-ահալիգինի (3) թ-ալէպ, վէ մահքէմէ, կէրէք պունլարըն թ-ալէպի իւղրինէ, վէ կէրէք բէսէն, մուալահաթը, մէճլիսի ահլիյէ թ-ահալիգ խէպիլիր:

283. Ցավէթի օլունան պիր չահիա կէլմէմիշ օլուբ, միւտաաիի ումումի թ-ալէպ իլլէր իսկ, չուհուա տէֆթէրինտէ իսմի միւնաեբիճ օլան պիրինճի չահիտին խմիխմահ իլլէ, մուհաքէմէէ պէտ օլունմազաան էվվէլ, մահքէմէ, բուլեէթի տավաեը, մէճլիսի ահլիյէ թ-էէխիր խէպիլիր:

284. Էկէր պիր չահիտին կէլմէմէսինտէն սոլաեը, մուալահաթի մէճլիսի ահլիյէ թ-ահալիգ օլունմուշ իսկ, ճէլզ մէսարիֆի, վէ տիկէր չահիտլերին էյհաագ ու ղէհաալարը (3) մուարաֆը, վէ տավանըն բուլեէթինէ այիա օլան

(3) Թ-ահլիք, պրագըլմադ, գալմադ:
(4) Էյհաագ ու ղէհաղ, կէրէկը վէ կէրի կիթմէկը:

մէսարիֆի սայլերէ , կէլմէկէն չահիա թարաֆընաան թաղմին օլունաճագ , վէ մուհաբէմէնի մէճլիսի ամիներէ թաալիգ խաէն գարարնամաէ , միւսաահի ումումինին թալէպի խղճլինէ , մէսարիֆի վագըտըր , ինսեղ խճապ , չահիտի մէրգումաան , հապս իլէ թահսիլ օլունմասը աէրճ գըլընաճագ տըր . վէ գարարնամէյի մէգճլըրաէ , լիճ լիւլ խաթիմա , չահիտի մէրգումուն ճէպր իլէ հուգուրս մահբէմէնէ ճէլպի էմր օլունաճագ տըր : Հէր հալաէ տավէթ օլունուպ տա , մահբէմէնէ կէլմէկէն , վէ եահօա կէլիպ աէ հէմին իթմէքտէն , վէ եահօա իճրայի չէհաաէթաէն իսթինճաճ իլէկէն չահէթաէն իսթինճաճ տըր . Թէրճիւման , 80ինճի մաատաէ մուհարիտէր , 80ինճի մաատաէ մուհարբէր ճէղալարըա տախի միւճաղաթ օլունուբլար :

285. Շահիա , ոլէյհինաէ վագը օլան հիւքմին քէնտիսինէ , վէ եահօա իգամէթկահրնա թէպլիղի թարիխինաէն իթիխարէն ան կիւն զարճընտա , վէ պէհէր միրիամէթրօ մէսաճիէտէ միւսաէթի մէգճլուբէնէ պիր կիւն զամանօլունմադ չարթըյըա , հիւքմի վագը հադդընտա իթիրազ իսէպիղիր . վէ մահբէմէնէ կէլէմէտիկի պիր էօզբի մադպուղէ միւսթէնէա օլաուղունու , վէ եահօա ալէյհինէ հիւքմ օլունան ճէղալի նագոսինին թահդըդը իճապ իսէճէկինի իսպաթ էյլէր իսկ , իթիրազը մէսմու օլուր :

286. Մուխթէհէմ վէ չահիաէր , եէքտիկէրինին , վէ եահօա պունըարաան պիրիսի , սայիրէրինին սէօյլէտիկի լիսան իլէ թէքէլլիւմ իսէմէտիկի հալաէ , բէյհսի մահբէմէ բէտաէն , լա ազալ եիկիսի պիր եաշընտա օլմագ իւզրէ , պիր թէրճիւման թայնին իսէճէբ . վէ պու թէրճիւման տօղրուճա թէրճիւմանըղ իսէճէկինէ տայիր թահսիլի օլունճագ տըր : Թէրճիւման պու սուրէթէէ թայնին ու թահսիլի օլունմադ իսէ , ճէրչէան իսէն մուաէմէլաթ քէնէ լէմ եէքիւն հիւքմինտաէ թուխթուլուր : Մուխթէհէմ վէ միւաահիի ումումի , պէհանը էապադ իլէ , թայնին օլունան թէրճիւմանը բէտաա իսէպիլիր . պէհան իթիհլէրէի էապապընէն չահանը գապուլ օլուպ օլմասըղընա , մահբէմէ թարաֆընտան տէրհալ գարար վիրիլիր . միւթէհէմ վէ միւաահիի ումումի բազի օլապար պիէ , թէրճիւման , ասլայի մահբէմէէ չահիապէրտէն լինթիհապ օլունմաճագ տըր . օլունուբ իսէ , մուհաեաճագ տըր . օլունուբ իսէ , մուհաքէմէ , քէմէ լէմ եէքիւն հիւքմինտաէ թուխթուլուր :

287. Էկէր միւթէհէմ սաղըր վէ տիրիղ օլուպ տա , եապը եապնագ պիղմէղ իսէ , բէյհսի , պունունլա միւպահէլի էֆքեարէ , էն գիւաատ իւլֆէթ վէ մէլէքէսի ([1]) օլան պիրիսինի , բէսէն թէրճիւման թայնին իսէճէբ տիր . սաղըր վէ տիրիղ չահիապէր հադդընտա իթիրազ իսէպիլիր . մաատաէյի սապըգտաա , ինլընըր . մաատաէյի սապըգտաա միւթահիապա միւթապիղ չէրայիթի սաբիրէ , պու խուսուստա տախի ճարի յիբէ , պու խուսուստա տախի ճարի տիր . սաղըր վէ տիրիղ օլան միւթէհէմ , վէ եա չահիա , եապը եապնագ պիղտիրըէրի հալաէ , սօրուլաճագ սիւապըը , զապթ քէտաթիպի , պիր վարագաեա թահրիր իլէ , քէնտիէրինէ վիրճէճէբ , վէ պունըար տախի , թահսիլար , զապթ քէտաթիպի թարաֆընտան , մէճլիսաէ դըրտաթ իսիղիր :

288. Միւթէհէմ , միւթէաատիա օլաուղու հալաէ , գանղիսինին էն էվվէլ , հուգուրի մահբէմէնէ չըգապըէվէլ , մատը լաղըմ կէլճէկկինի , բէյհսի մահքէմէ թայնին իսէճէբ , վէ կիկը թէօհքէմէ թայնին իսէճէբ էն գիւաատ գիչ մէտհալ ([2]) օլան պիր քիմնէ վար իսէ , ամաէն պաշլանըըլաճագ , վէ հէր պիրի պաշգա պաշգա իսթինթաճագ վէ իսթիճվապ օլունաճագ տըր :

289. Շահիաէրին իսթիհսինաէն , վէ վագը օլան չէհաաէթլերի իւղէրինէ ճէրչէան իսէն միւալ ու ճէվապտան սօնրա , հուգուգու չահսիյէէ միւաահիի վէ եահօա վէբիլի , վէ միւաահիի ումումի , թէօհմէթի վագըայի թէէկիա իսէճէբ աէյիլլէրինի էյղահ վէ թաֆսիլ իսէճէբլեր տիր , վէ միւթէհէմ վէ եահօա վէբիլի տախի ճէվապ վիրէպիլէճէբլեր տիր : Հուգուգու չահսիյէէ միւաահիի , վէ միւաահիի ումումի տախի , պունըարըն ճէվապ վիրէպիլէճէբլեր տիր . ֆագաթ , հէր հալաէ , էն սօնրա սէօզ սէօյլէմէք հադդը , միւթէհէմ վէ եահօա վէբիլինէ այիտ տիր . պաաէհու բէյհսի , մուհաքէմէնին իսթիթամ պուլաուղունու պէհան իսէր :

290. Մաատէյի սապըգա մուճիպինճէ , խիթամը մուհաքէմէ , բէյհսի թարաֆընտան պէհան օլունուգտան սօնրա , բէյհսի վէ սաղա միւպաէքէրէ օտասընա չէբիլէբէք , իթթիհամմաէեի , վէ զապթ վարագալարընը , վէ միւաահիի ումումի իլէ միւաահիի չահսինին , վէ միւթէհէմին իստաա վէ միւաաֆալարընը , վէ սոբլ մաատէ իլէ միւնֆէրրիհաթընը պիլէթրաֆ թէգդ իսէճէբ , վէ պաաէհու իշ խիւլասա խիւիպ , սիւալ օլունաճագ մէվսաա գարարլաչընըրընըզդան սօնրա , բէյհսի , միւթէհէմին իստաա օլունան ֆիիլի միւթէքիպ օլաուղ օլմասըղընա , սաղանըն բէյհլէրինի թօբլահաճագ տըր , վէ միւթէհէմին իստաա օլունան ֆիիլի միւթէքիպ օլաուղունա հիւքմ օլունուուղու թագոիրաէ , աէրէճէյի միւճաղաթը միւպաքէրէսինէ կիրիչիլմէճէճէբ տիր . միւճրիմ ա-

([1]) Էֆէնտիներ , չօգլուգ :

լէյհինաէ էքսէրիյէէթ ([1]) , միւֆիւտանը ատարանըն ([2]) իճթիմահի իլէ հասըլ օլուր :

—

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Հէ֊էֆ — Ր֊Ի֊Ֆ֊Լ֊ Գ֊Ա֊Ր֊Ի֊Ճ֊Ի֊ Գ֊Ա֊Ր֊Ի֊Ճ֊Ի֊ :

291. Բէյհս , միւթէհէմի , հուգուրու մահբէմէնէ ճէլպ իսէճէբ , վէ զապթ քէտաթիպի մահբէմէնին հիւքմինա , միւթէհէմին մուհաճէհսինաէ , գըրտաթ իսէճէբ տիր :

292. Միւթէհէմին միւճրիմ օլմասըղընա հիւքմ օլունուճ իսէ , բէյհս , միւթէհէմին հագդընտա ազվ օլունան թէօհմէթտաէն թէպլիյէէյի պիմմէթ իթմիճ օլաուղունու պէհան իլէ , պաշգա պիր սէպէպ իւզէրինէ մէվգուֆ տէկիլ իսէ , տէրագապ սէպիլինին թախլիյէէ օլունմասընը , իլամ իսէր :

Պաաէհու , մահբէմէ , թարաֆէյնին , թազմինաթ տավալարընը , վէ օլպապտէ միւաաֆաալարընը , վէ միւաահիի ումումինին անա միւթապիղ իֆտաահընը իսթիհսան իթիհլէրէի սօնրա , իճապընա կէօրէ հիւքմ իսէճէբ տիր . մա մաֆիհ , մահբէմէ միւնաֆիպ կէօրիւր իսէ , թարաֆէյնի իսթիհմա , վէ սէնէտաթլարընը մուայէնէ իլէ , քէյֆիյէէթի մահբէմէէ պաթագրիր արզ իյլէմէք իւզրէ , աազատան պիրիսինի թայնին իսէպիլիր : Պու թագոիրաէ , թարաֆէյն , եինէ հուգուրու մահբէմէտէ միւլահաղալարընը պէհան իսէպիլէճէբլեր , վէ միւաահիի ումումի տախի , եէնիսէէն իսթիհսան օլունան ճագ տըր : Թէպլիյէէյի պիմմէթ իթմիճ օլան միւթէհէմին , քէնտիսինէ իճթիրա իթմիճ օլմալարընան տօլաեր , մուսթէրէէրինէն թազմինաթ իտաաա վէ սաղընա հադդը օլասիլիր . ֆագաթ , մէէմուրիյէէթլերի ճիհէթիյլէ

([1]) Սէ֊լա֊ահը տուա , բէյհլերին իւշտէ էքսիի :

([2]) Սէ֊լա֊ահը տուա , բէյհլերին իւշտէ էքսիի :

մալուժամի պատգլարը, ճերայիմ տա-
յիր իմաւե մեճպուր օլտուգլարը իս-
պարաթան տօլաեը, հիւքիւմեթ
մէհմուրլարը ալէյհինաե իֆթիարա վէ
թազմին տաւսան իգամէ օլունամազ.
մա մաֆիհ, պու միսկիլլա մէհմուրիյէ
հադդընտա, լիտէլ իճապ, իլթիքատ
ան եվ հիւքքիամ գայիաէսինէ թէվ-
ֆիգան, արդը շիքեաեէթ ճայիղ օլուր,
միւթէհէհէմին թալէպի իւզերինե,
մուխալիֆլերինի քէնտիսինէ պիլտիրմէ-
կէ, միւտաիի ումումի մէճպուր տուր

293. Միւթէհէհէմ թարաֆընտան
մուխալիֆլերի, վէ եա միւտաիի շահ-
սի ալէյհինաե, վէ միւտաիի շահսի
թարաֆընտան, միւթէհէհէմ վէ եա-
խոտ մահքիմ-ալէյհ ալէյհինաե վու-
ճուտ պուլան թազմինաի տաւսաղարը, ա-
պրլ ճինայէթի տաւսանը բուլունէթ իտէն
մահքէմէհէ արզ օլունուր. միւտաիի
շահսի, թազմինաի տաւսաղարը, ճինա-
յէթի տաւսանը իւզերինե հիւքմ վու-
ճուտունէ էվվել իգամէ իթմիէ լա-
զըմտըր, ասնրա վուճուտ պուլան թազ-
մինաի տաւսանը մէճմու տէկիլ տիր.
մուխալիֆ միլիտ իսէ, միւթէհէհէմ
թարաֆընտան տա մուխալիֆ ալէյհինա-
էէ վուճուտ պուլան թազմինաի տաւսա-
ղը, քէզալիք ճինայէթի միտտէսի իւզե-
րինե հիւքմ վուճուտունէէ էվվել օլմազ
լազըմտըր, ասնրա վուճուտ պուլան թազ-
մինաի տաւսաղը մէճմու տէկիլ տիր.
միւթէհէհէմ մուխալիֆլերինի ճինայէթի տաւ-
սաղը իւզերինե հիւքմ վուճուտունէէն
ասնրա, էզրէնմիշ իսէ, թազմինաի
տաւսաղը հադդը սաղլըմ օլմահըդըր,
իշպու տաւսաղը, հուճուճու տաւսանէ-
նէ մահսուս մէհաբիհինէ բուլունէթ իթ-
տիրէճէք տիր. իգամէյի տաւսաղա
միւտաիի վէ եա միւտաիի ալէյհ սբ-
ֆաթընտա պուլունմամըշ օլանլարդըն
թազմինաի տաւսաղարը օլտուղու հալ-
տէ, հուճուճու տաւսանէ մէհաբիհինէ
միւթաճաաիլէ բուլունէթ իթտիրիլլէր:

294. Ինճախինէ ազմ օլունան թէօհ-
մէհտէն դահունէն թէպրիյէհի գիմմ
մէթ իթմիշ օլան պիր շախս, նինէ օ
թէօհմէթ իչին պիր տահա թէվզիճֆ
վէ իթթիհամ օլունամազ:

295. Միւթէհէհէմ, թէպրիյէհի
գիմմէթ իթմիշ իքէն, իպրաղ օլունան
եվրադ մահէլինտէն, վէ եախոտ շա-
հիալէրին վուճուտ պուլան շէհատէ-
թինտէն, եվվէլքի ազմ օլունան թէօհ-
մէհէ թահալիւդը օլմահան պիր թէօհ-
մէհի միւթէհէքիպ օլտուղու, էնճայի
մուհաբէմէտէ անլաշըլըը իսէ, րէյիս,
միւթէհէհէմին եվվէլքի ազմ օլունան
թէօհմէհտէն պէրի իւզ գիմմէ օլ-
տուղունու պէհան իլէ պէրապեր, ի-
քինճի թէօհմէթ իչին թահդըդտաի իճ-
րասընը էմի խէճէք, վէ պինահէն ա-
լէյհ, 86 ընճը մատտէտ թայինն օ-
լունտուղու իւզրէ, միւթէհէհէմի ճէքղ
ու իհդար վէ նա թէվզիճի միւղէքքի-
րէսիյլէ, թէօհմէհի հատիսէ իչին նէ-
նահէն միւթէհէնթիդ հուդուրունա իր-
սալ իլլէնէճէք տիր. պու մուամէլէ,
անճագ միւթէհէհէմին թէօհմէթի հա-
տիսէ իչին, թահինը իսթինթադ վէ
մուհաբէմէհէ ալընմասը լազըմ կէլէ-
ճէկինի, միւտաիի ումումի, էնճայի
մուհաբէմէտէ պէհան իթմիշ օլուր իս-
սէ, իճրա օլունապիլիճէք տիր:

296. Միւթէհէհէմին խոտաա օ-
լունան ֆիիլի միւթէքիպ օլտուղունա
հիւքմ օլունմուշ իսէ, մահքէմէհէ
միւտաիի ումումի, թայինի միճա-
զաթ խոտաանամէսինի, վէ միւտաիի
շահսի տաւսի իսթիհրահտար էմիլալ վէ
թազմինաի իսթիհտարընը թազտիմ ի-
տէճէք տիր:

297. Իէյիս, միւթէհէհէմէ, միւտ-
տաիի ումումինին տէրճէճէյի ճէղանէ
միւթաալիղ խոտաաընա միւտաֆաա
իչին, սէղղէճէճէկի պիր չէյ օլուպ
օլմազըղընը սիւալ իտէճէք տիր.
նէ միւթէհէհէմ, վէ նէ ահ վէքիլի,
ֆիիլհալ ասլը օլմազըղընա տայիր, ահ-
ֆէ թէհտատաի իտէմէյիպ, անճագ,

էֆալը մէճմուտատան օլմազըղը, վէ
գանունէն ճէրայիմինէն մուտտուտ պու-
լունմազըղը, վէ նա միւտտաիի ու-
մումինին թայինի թալէպ իթմիկի
միճազաթը իսթիղրամ իթմէճէճէկի,
վէ եախոտ միւտտաիի շահսի, թազ-
մինաի իթտաղնա մահէլլ օլմազըղը,
վէ եախոտ իսթէհլիլէն թազմինաի ֆու-
հիշ պուլունտուղու խուսուսաըընա
տայիր, միւտաֆաա իտէպիլէճէքլեր
տիր:

298. Միւթէհէհէմին միւթէքիպ օլ-
տուղունա տայիր հիւքմ օլունան ֆիիլ,
գանունու ճէզատտա էֆալը մէճմուտա-
տան օլմազըղը թազտիրտէ, մահքէ-
մէ, միւթէհէհէմին տաէմի մէսուլիյէ-
թինէ հիւքմ իտէր:

299. Միւթէհէհէմին միւթէքիպ օլ-
տուղու ֆիիլ, էֆալը մէճմուտատան ի-
սէ, մահքէմէ, նէթիճէյի մուհաքէ-
մէտէ, վազայիֆի տախիլինտէ օլմա-
զըղը անլաշըլմըշ օլտա պիղէ, միճա-
զաթը գանունիյէսինի թայինն ու
թահտիտ իտէր, պիր դահ ճինայէթի
եա ճինհա պիրլէշմիշ օլտուղու հալ-
տէ, եալընըզ էն ազըր ճէզատը իս-
թիղրամ իտէն ճիւրմէ թէրէթթիպ
իտէն միճազաթի թայինն օլունուր:

300. Միւթէհէհէմ կէրէք պէրի իւզ
գիմմէ, վէ կէրէք մահքիմ պուլուն-
սուն, վէ եա զայրի մէսալ օլտուն,
մահքէմէ, միւտտաիի շահսի վէ եա
միւթէհէհէմ թարաֆընտան իսոտաա
օլունան թազմինաի տաւսաղարը թէօ-
դէզ վէ հիւքմ իլէ, միզտաարընը ասլ
տաւսա իչին վիրէճէկի իլամնա թասրիհ
իտէճէք, վէ եախոտ 292 ինճի մատ-
տէտէ պէհան օլունտուղու վէճհիլէ,
թարաֆէյնի իսթիհնա, վէ էլլէբինտէ
պուլունան էվրադը մուայէնէ իլլէ,
նէթիճէյի թէսադդաֆընը պա թազ-
րիր մահքէմէհէ արզ իլլէմէք իւզրէ,
տաղտան պիրիհինի մէճմուա իլլէճէ-
ճէք տիր. մահքէմէտէ թէվզիճի օլուն-
մազ էյնա վար իսէ, տահիպինէ իտտէ-
օլունմասընը տահի էմր իտէճէք տիր.
ֆադաթի, միւթթէհէմ մահքիմ օլ-
մազ իսէ, էշյայի մէվզուճէ, տահիպի
թարաֆընտան մահքիմ-ալէյհ թէմ-
էիլ իսթիտաաը միւնէթթինի կէչիրմիշ
իտուկի, վէ եախոտ թէմէիլ իսթի-
տաաը իճրա օլունուպ, մուղտահէթ գա-
թիյէն ֆէյսալէդիր օլմազ օլտուղու
իտտահի օլունմատըդճա, իտտէ օլու-
նամահաճագ տիր:

301. Միւթէհէհէմին մատղուր օլ-
տուղու թահդիդ էյլէմիկի թադ-
միրտէ, մահքէմէ դանունէն մուղիրէ-
թինի իլամ էյլէնէճէք տիր:

302. Միւթէհէհէմ վէ միւտտաիի
շահսիտէն գանդիսի հադդ սրզ չըղար
իսէ, իտտամինէն, վէ տէվվէթինէն տավա
մէսաբիհինի թէէսիյէ վէ թազմին
իտէր:

303. Մէվտաոը տապղատտա պէ-
հան օլունան մուտտէլէթըն իճրասընա
տան սօնրա, րէյիս վէ տազա, նինէ
միւզաքէրէ օտտաընա չէբիլէրէք, թա-
րաֆէյնին իտտաա վէ միւտտաաը
հադդընտա, իճտայի րէյ իտէճէքլէր
տիր. ֆադաթի, հիւքմ, մէվզուի մուհա-
քէմէտէ հազըր օլան խադըմն, վէ միւթ-
թէհէմին հուդուրունտա, րէյիս թա-
րաֆընտան ճէհրին թէֆհիմ օլունուբ,
րէյիս հիւքմիւ պէհան իլէ պէրապեր.
գանունուն գանդի մատտէսինէ թաթ-
պիղ օլունմուշ իսէ, անը տահի գը-
րապեր իտէր, զապթ քէտէթխլի, հիւք-
մի վաղըի թահրիր վէ զապթ խոխ,
պի խապարէթիհա, մատտէյի գանու-
նէյիէ տահի տէրճ իտէր. խիլաֆըն-
տա հարէքէթի էյլեր իսէ, էթի ւիրա
ճէզայի նադտի իլէ մահքիմ օլար:

304. Հիւքմի վաղըն միւտէվվատէ-
սի, հիւքմիւ մեզքուրու վիրէն րէյիս
վէ տազա թարաֆընտան խիզա օլու-
նար, միւտէվվատէյի մեզքուրէ տա-
գտա իճրա իթտիրիմէզ իսէ, զապթ
քէտէթխլինտէն, պէշ լիրա ճէզայի
նադտի ալընըր. վէ էյնտէլ իճապ, կէ-

ըէք ըէյիս վէ տաղա , վէ կէրէք ղապլի քեամիպի ալէյհինտէ , իչմիքեա ան էլ հիւքքեամ հադդը տախի իսթիմա օլունապիլիր . միւսէվետտէ , հիւքմիւն թէֆհիմինտէն իթթիսալարէն , եվկիլմի տէօրթ սահթ զարիքընտա իմզա օ-լունմադ իգթիզայի իտէր :

305. Ըէյիս , հիւքմիւ թէֆհիմտէն սօնրա , իգթիզայի հալէ կէօրէ , միւճրիմէ սապլը ու մէթանէթի կէօսթէրմէկի , վէ եահօա թահսիհի մէալէք իյլէմէկի նասիհաթ իտէպիլիր : Իլամըն , էվրագը տավա իչէ պէրապէր , լէճնիւլ թէմեիզ , մահքեմէյի թէմեիզէ կէօնտէրիլմէճեկինի , վէ պիր տէէճէկի վար իսէ , էվրագըյլա պէրլիքտէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ , պիր հաֆթա զարիքընտա , պիր ըայիհա վիրէպիլէճեկինի , մահքիմ-ալէյհէ իհթիար իտէճէք տիր :

306. Զապթ քեամիպի , ուսուլի մուհաքեմէճէ մուայէնէ օլան մուամէլաթըն իճրա օլունտուղունու , զապթ վարագասընա իչարէթ իտէճէք տիր , իչպու զապթ վարագասընտա , միւթէէհհիլներին վիրտիքլերի ճէվապլար , վէ չահիտլերին վադը օլան չէհտէթլերի տէրճ օլունմաէրզպ . ֆագաթ , չահիտլերին իֆատէլերինտէ կէօրիւլմէն թէնագըս վէ թաղնիրաթ , 269 ունճու մատտէնին հիւքմիւնճէ , իչարէթ իտիլէճէք տիր : Զապթ վարագասը , ըէյիս իլէ զապթ քեամիպի թարաֆընտան իմզա վէ եա թէմեիզ իտիլէճէք տիր . իչպու մատտէ ահքեամինա բիաէյհի օլունմատըղը հալտէ , մուամէլաթը վադըա , քէնդի լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ աատա օլունուբ : Զապթ վարագասը թաթպուտմատըղը , վէ իչպու մատտէնին իչխունճիս ֆըզդրասընըն հիւքմիւ իճրա դըլընմատըղը թադտիրտէ , զապթ քեամիպիյինտէն եվկիլմի եիւզլիւք ալթունա ճէզայի նագտի այընըր :

307. Մահքիմ-ալէյհ , մահքեմէյի թէմեիզէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ , լայիհա վիրէճէք օլտուղու հալտէ , մահքեմէ գալէմինէ , սէքիզ կիւն զարֆընտա թէսլիմ իյլէմէսի լազըմ կէլիր . միւհլէթի մէդքիւրէ զարֆընտա , միւտտաիի ումումի վէ միւտտաիի չահսինին տախի պիրէր լայիհա իթտասընա հագդլարը վար սըր . ֆագաթ , միւտտաիի չահսինին լայիհասը , ան-ճագ քէնտի հուզուդու չահսիյէսի-նէ այիտ օլմադ լազըմ կէլիր : Մահքեմէյի թէմեիզին գարարընա թաալիգան հիւքմիւ վագըըն իճրասը թէէխիր օլունուբ :

308. Մահքեմէյի թէմեիզ , թէմեիզէն բույուէթ իյլէտիկի ճինաեաթի իլամաթընը թաստիդ իյլէտիկի հալտէ , միւտտաիի ումումիէ թէպլիղինտէն իչ կիւն զարֆընտա , հիւքմի իճրա օլունուբ . իլամաթը մէզկուրէ-տէն իտամա տայիր օլանպազ , ճէզա գանունունամէյի հիւմմաեունուն 16րնճը մատտէսի մուճիպինճէ , իրատէյի սէ-նիյէնին սուտուրինտէն սօնրա , մէվ-զդի իճրաեէ գէօնտէրուբ :

309. Միւճրիմ , պագը չէյլերի պէ-ևան իթմէք իսթէտիկի հալտէ , հիւք-միւն իճրա օլունաճադ մահքեմէ մահ-քեմէսի ասաղասընտան պիրիյլէ զապթ քեամիպի , թադրիրինի ախզ ու թահ-րիր իտէրլէր :

310. Հիւքմի վագըըն իճրա օլուն-տուղունտա տայիր , թաւթուլաճադ զապթ վարագասը , զապթ քեամիպի մարիֆէթիյլէ թանզիմ օլունուպ սու-բէթի եինէ քենտուսի մարիֆէթիյլէ , Եիկիլմի տէօրթ սահթ զարիքընտա , հիւքմի իլամը , գայաբընըն ալթընտա թահրիր վէ խմզա իտիլիր . վէ զապթ վարագասը համիչինէ տախի գայա օ-լունտուղու քէյֆիյէթիի իչարէթ օ-լունուպ , քէզալիք պիյրի խմզա իտիլիր Մէվտասը մուհարրէրնէն խիլաֆը հարէքէթի վուգուինէ , զապթ քեա-թիպինտէն իւրի օսմանը լիրասը ճէ-զայի նագտի այընըր . իչպու զապթ վարագասը գայաը , պի այնիհի ասլը կիպի մատմուլ պիհ թուաթուբ :

311. Եօնայի մուհաքեմէտէ , կէրէք պագը էվրագ վէ էչհանընն տէլալէ-թիյլէ , վէ կէրէք չահիտլերին չէհա-տէթիյլէ , միւթթէէհհիմին իթթիհամ օլունտուղու ճինաեաթտան պաչղա ճինաեաթի իլէ տախի միւթթէէհհիմ օ-տուղու անլաչըլմըղը , վէ իչպու եէնի զուհուր իտէն ճինաեաթի , էվվէլքի ճինաեէթլերին միւսթէէլիմ օլտուղու միւճաղաթտան չէտիտ ճէզալարը իս-թիլզամ իյլէտիկի , վէ եահօա միւթ-թէէհհիմին թահրը թէվգըֆտա չէրիր թէօհմէթլերի պուլունտուղու թագ-տիրտէ , մահքեմէ , միւթթէէհհիմին ա-լէյհինտէ զուհուր իտէն եէնի ճինա-եէթլէր իչին , իչպու գանունունամէ ահ-քեամընա թէվֆիղտան , իգտամէյի տա-ալա օլունմասընըր էմր իտէճէք տիր . իչպու լէքի սուրէթտէ տախի , միւս-տաիի ումումի , էվվէլքի ճինաեէթլէր-տէն տօլաեր , միւթթէէհհիմին ալէյհին-տէ վագը օլան հիւքմիւն իճրասընըր , եէնի ճինաեէթլէր իչին վուգուտ պու-լաճադ միւհաքեմէնին խիթաթընա գա-տար թէէխիր իյլէնէճէք տիր :

312. Մէհաքիմի ճէզալիյէտէն վի-րիչէն իլամաթըն գուեուտա տէֆաթի-րի վէ միւալէտտէրի , գանղի մահ-քեմէճէ միւթաալիգ իսէ , օ մահքե-մէնին էվլուագ մախզէնինտէ , հըֆզ օ-լունաճադ սըր :

ՊԱՊԸ ՍԱԼԻՍ

ԻԼԱՄԱԹՆ ՈՒՄՈՒԻ ԹԻՄԵԻԶԻՆԷ ՏԱՃԻՔ ՏԻՐ .

ՖԱՍԱԼԸ ԷՎՎԷԼ

Թահէըմմուլ վէ էլտաթընը Նութղէը էրբաըմ էրէն ահվալե պայէ տիր :

313. Ճինաեէթի , վէ ճիւնէա , վէ գալագահթա տայիր սօն տէրէճէտէ վիրըմիչ օլան իլամաթի , վէ պու իլամա-թըն միւթաալիգ օլտուղու տաավն հագդընտա սէպագաթ իտէն մուամէ-լաթի վէ թահգիգաթի , աթի իւղ զիքր ահվալտէ , իսթիտա իւղերինէ նագդ օլունապիլիր :

—

ՖԸԳՐԱՑԻ ԷՎՎԷԼԻ

ՃԻՒԵՒՐ պայէ տիր :

314. Միւթթէէհհիմ ալէյհինտէ հիւքմ օլունուպ տա , կէրէք հէյեէթի իսթիհ-համիյէէ գարարընտա , վէ կէրէք մահ-քեմէյի ճինաեէթի հուզուրունտա իճ-րա դըլընմըշ օլան թահգիգաթի վէ մուհաքեմաթտա , վէ եահօա հիւքմ իլամընտա աատէմի իճրասը , իչպու գա-նունունամէ հիւքմիւնճէ մէֆհումիյէէ-թի միւսթէէլիմ օլան մուամէլաթըն պիրինտէ վէ եա պիր գայընտա , խի-լաֆը գանուն հիւքմ վէ զուհուլ վուգուի , իլամըն մէֆհումիյէէթինի միւսթէէլիմ օլաճաղը կիպի , մէֆհու-միյէէթի իճապ իտէն ոէպէպի էվվէ-լինի վուգուի թարիխինտէն սօնրա ճէ-րէեան իյլէմիշ օլան մուամէլաթըն տա-խի մէֆհումիյէէթինի մուճիպ օլուբ :

Մահքեմէնին աատէմի սալահիյէէթի , նագդ հիւքմիւ իլթիզամ իտէճէկի կի-պի , միւթթէէհհիմին վէ եահօա միւս-տաիի ումումինէն քենտիլէրինէ գա-նունէն վիրիլմիչ օլան պիր հագդ ու սալահիյէէթի խթիմալ իչին վագը օ-լան մէթալիպլինտէն պիրի , վէ եահօա պիր գայը իւղերինէ , զուհուլէն վէ եահօա բէտտէն պէհանը բէյ օլուն-մամասընտան տօլաեր տախի , մուա-մէլէյի մաճլուպէնին աատէմի իճրասը , մուճիպի նագդ օլտուղունա տայիր գանունէն սարահէթ օլմասա պիրէ , նագդը միւսթէէլիմ տիր :

315. Միւթթէէհհիմին պէրաեէթի պիմ մէթնի հալինտէ , պու հիւքմիւ միւթէ-զամինին օլան իչմէն , վէ մուամէլաթ վէ թահգիգաթընը , թէմեիզէն նագդընը , պէրաեէթ հիւքմինէ իտալէ կէլ-

մէմբ չարթըլլա, միւճէրրէտ գանա-նան հիւանի ճէրէհանընը թէէմմեան, միւտաաիի ուժումի թարաֆընաան իա-տաա օլունապիլիր։

316. Մէֆտուխիյէթի, իլամնա հիւքմ օլունան ճէզանըն մէգհուա-իւն-անհիւ օլան ճինայէթի իչին, մուայէնէ օլան միւճազաթը դանունիյէնէն զայրի օլ-մադընաան միւնապա իսէ, օ հալաէ իլամըն նագդը, մահբիւմ-ալէյհ թա-րաֆընաան իտաաա օլունապիլէճէկի կիպլի, միւտաաիի ուժումի թարաֆըն-աան տաքի թալեպ օլունապիլիր, վէ 298 ինճի մատաէտ պէհան օլունան տաէմի մէտուլիյէթի հիւքմի, գա-նունէն ֆըգհանըը (1) ճէզաեէ միւա-թէէնի (2) օլտուգա, վէ մահէթա (3) միւ-ճազաթը դանունիյիէ մէվճուտ պուլ-ունտուգա հալաէ, նագդ իտաաասը միւտաաիի ուժումիյէ այնա տիր։

317. Իլամնա հիւքմ օլունան ճէ-գա, գանունէնէն օ ճինաեէթի հագդըն-տա թայինն իյլէտիկի ճէգա օլտուգ տա, իպարէյլ գանունիյէնէն իլամնա եան-լըշ ղէրը օլունմաընաան տօլաելը, թա-րաթճէյնաէն հիչ պիրինին նագդը իս-լամը, իտաաաեա տալահիյէէթի եօգ տուր։

318. Հիչ պիր հալաէ, միւտաաիի շախսի, պէրաեէթ գարարընըն, վէ եախօտ տաէմի մէտուլիյէէթինէ նագդընը իտաաա իսէմէգ. ֆագաթ, օ մադուլէ իլամնա, պէրաեէթ վէ եա-խօտ տաէմի մէտուլիյէէթինէ հիւքմ օլունան թարաֆրին իտաաա իյլէտի-կի մըդտարաան գիհտաէ, միւտաաիի շախսի ալէյհինէ, թաղմինաթ հիւքմ օլունմուշ խսէ, իլամընէ եալընըզ պու ճինէէթինինէ նագդը իտաաասընա, միւ-տաաիի շախսինին տալահիյէէթի վար տըր։

—

(1) Ֆըգհաա, տպրգ։
(2) Մ՚ուաղէնէ, պինա օլունմուշ օլան։

ՓՐԴՐԱՑԻ ՍԱՆԻՅԵԼԻ

ՃԷՒՆԱ ՎԷ ՀՈՊԱՀԱԼԱ ԴՈՅԷ ՈՒԷ։

319. Իչ եիւզ ան ուէօրախնճիւ մատ-ուէտ պէհան օլունան սավէրլի ֆէս-խիյէէ, ճիւնհա վէ գապահաթա միւ-թաալլիգ տաալիուէ տաքի ճարլի տիր։ Կէրէք ալէյհինուէ ճիւնհա վէ եախօտ գապահաթ տավասը իգամէ խոիլէն շախսըն, վէ կէրէք միւտաաիի ուժում-մի, վէ միւտաաիի շախսինին պէրա-էէթ վէ եա տաէմի մէտուլիյէէթ, վէ եախօտ մահբիւմիյէէթէ միւթա-ալլիգ իլամաթ տաքի միւսթէհնա թաէթաուլմուէտարագ, գաթիան վիրիլ-միշ պիր ճիւմլէ իլամաթընըն նագդընը իտաաաեա սալահիյէէթի վար տըր։ Շուգաար քի, միւթէհէէմին պէ-րաէթի գիհտիէթինէ, վէ եա տաէմի մէտուլիյէէթինէ հիւքմ օլունմուշ խսէ, քէնդիսինին միւտաֆաասընը թէէմին իչին, վաղ օլունան ուսուլի մուհաքէ-մէ աֆրամընա տաէմի բիայէթ վէ եա զուհուր վուգուե պուլտուգտա պէ-հանէսիյլէ, այէ յհինէ իգամէյի տավա իտէմէգ։

320. Իչ եիւզ ան եէտինճի մատ-աէնին հիւքմիւ, ճիւնհա վէ գապա-հաթա միւթաալլիգ մէվատտա տայիր ան տէրէճէտ վիրիլէն հիւքմի գա-բարլար հագդընտա տաքի ճարլի տիր։

321. Մահբէմէյի թէէմիլ, վէ եա լիվա պիտայէթ մահբէմէյի, վէ եա-խօտ մահբէմէյի խոիլինաֆ, միւտաէ-լաթը թահգիգը յէէտէն պիրինին մէֆ-սուխիյէէթինին հիւքմ իթթիֆիկ թաք-տիրտէ, նէհնատէն պաչխանըլճագ մու-ամէլաթտան միւթէվէլլիտ մէտաթի-ֆին մէֆտուխիյէէթինէ սէպէպ օլան միւսթէհիգ վէ եա տայիր մէէմուր թարաֆընաան թէէմէյիէէ օլունմաը-նը տաքի էմր իտէպիլիր. անճագ, պու

(3) Մա հէղլա, պու խուսուս հէր հէ գաթար պէհոլլ խոյ ատ։

էմր, մէֆտուխիյէէթին խաթիրաթը ճէսիմէէն միւնապա օլտուգտա ահ-վալտէ, վէ իշպու գանունննամէնին մէվգըթի իճրաեէ գոնուլտուգտա թա-րիխտէն իբդի սէնէ սոնրա վուգուե պու-լան մէֆտուխիյէէթլէր հագդընտա, սաապը օլապիլիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ԹԷՎԴԻԷՒ ԷԼՄԱՔ ԷՄՐԻԿՈՒԼԸԱ ԴՈՅԷ ՈՒԷ։

322. Ճինաեէթէ միւթաալլիգ իլա-մաթ, խաթխատաեէ հաճէթի օլմահտագ, բէէնն վէ բէամէն թէէմիլիգ օլունտուգ, ճիւնհա վէ գապահաթա միւթաալլիգ իլամաթըն թէէմիլիգի խոէ, խաթխատաեէ մէվգուֆ տուր. գապահաթի վէ ճիւն-հաեա միւթաալլիգ ահքամը իտաա-օլունէ վէ թահդըդըդյէ, վէ եինէ պուե գապիլտէն օլուպ, ան տէրէճէտ վիրիլէն հիւքմիր ալէյհինտաէ թէէմիլիգ խաթխատաբ, տավանըն իլամը գաթի-սինտէն ան տրա մէսմու օլապիլիր. օ մադուլէ գարարը իտաահիէրդին, մահ-քիմ թարաֆընաան պիլ խիլաֆ իճրա իտիլմիշ օլմաը, թէէմիլիգ խա-թխատաբընը բէտտէ սէպէպ օլտուգ-պու միտտէյին հիւքմիւ, մահբէմէ-նին տաքսիյէէթինէ տայիր վիրիլէն հիւքմիրէ չամիլ օլմահտըգ, պու մա-գուլէ ահվալտէ, վէ իլամը գաթիխա-նին սուտուբունէ խիլաֆ օլունմագ լազըմ կէլմէգ. ճինաեէթի տաավխին-տէ տաքի, տաէմի տաքսիյէէթի իա-տաասը, գապահաթի վէ ճինհաեա միւթաալլիգ տաքսիյէէթի իտաաասը հագդընտա օլան ահքամը թաքի տիր։

323. Ճինհա վէ եախօտ գապա-հաթա տայիր օլան թէէմիլիգ խաթխատ-նամէտի, մահբիւմ-ալէյհ թարաֆրին-տան, հիւքմինն թարիխի թէֆհիմին-տէն իթթիսարէն, սէբիլգ կիւն զար-ֆընտա մահբէմէ քէթաթխանէսինէ վիրիլիր, վէ մահբիւմ-ալէյհ վէ մահբէմէ քէա-թխի թարաֆընտան խոզա օլունուբ. միւթէէհհիտ խոզա իյլէմէբ իտթէմէգ, վէ եախօտ իտէմէգ իտէ, քէնդիսինէ քէա-թխի թարաֆընտան խաթխատանամէյէ իչարէթի օլունուբ. վէ պու խաթխա-նամէ, եինէ պու գաթտէյէ թէվֆիք-գան, մահբիւմ-ալէյհինն վէքիլի թա-րաֆընտան տաքի վիրիլէպիլիգ, պու հալտէ, վէքիլտէնամէ, խաթխատնա-մէյէ բաղի օլունմագ լազըմ կէլիր։

Խաթխատնամէլէր, տէֆթէրլի մախ-սուսունա գայտ օլունճագ, վէ պու տէֆթէրլէր, տայինա աչըգ թուբթուլուպ, հէր բէտ խաթխատիկի գայտըն սուբէթի-նի ալապիլիյէճէք տիր։

324. Ճինհա վէ եախօտ գապահա-թա տայիր ան տէրէճէտ վիրիլէն հիւքմիլէր ալէյհինտաէ, թէէմիլիգ իտաա-տաը, եա միւտաաիի շախսի, վէ եա միւտաաիի ուժումի թարաֆընտան իճ-րա օլունտուգտա հալտէ, խաթխատարը, մատտէյի տաղըգտաա պէհան օլուն-տուգտա վէճհիլէ, գայտ խոիլափքանէն պաչղա, իչ կիւն զարֆընտա, միւտ-տաի-ալէյհ թարաֆընա թէէպիլիգ օլտա-նուբ, միւտաաի-ալէյհ մէվգուֆ օլ-մատըդը սուբէթտէ, թէէմիլիգ խաթխ-տանամէսի, մահբէմէ քէաթխիլի թա-րաֆընտան քէնդիսինէ գըբտաթ օլտա-նուգ, իճրա խաթխիրիլճէք, վէ իճրա խաթմէք խաթէմէգ, վէ եախօտ իտէմէգ իտէ, քէնդիսինէ խաթխատանամէյէ իչարէթի խոիլճէք տիր. միւտաաի-ա-լէյհ մէվգուֆ օլմատըդը թագտիրտէ, խաթխատանամէ, միւպաչըր մուրիճէթի-լէ, միւտաաի թարաֆընտան միւտ-տաի-ալէյհին զաթրընա, վէ եախօտ իսթիխսաղ խաթխիրի իգամէթի կեահրընա թէէպիլիգ օլունճագ, վէ պու հալտէ, մէհլի մուտայէն իւղերինէ, պէհէր մի-բիեամէթը իչին իչի կիւն զամիճխոիլճէք տիր։

325. Թէէմիլիգ խաթխատաը խոէճէք միւտաաիի շախսի, խաթխատանամէյինէ, հիւքմ իլամընըն պիր սուբէթի մու-

սատտագասընը բապի իթմէկէ մէճ-պուր տուր , վէ իլամ , մուվաճէհէթէն վիրիլմիշ իսէ պէշ , վէ զընապէն վիրիլմիշ իսէ , էլի պուչուգ Օսմանլը լիրասը ճէզայի նագտի օլարագ մահքէմէնէ թէվտի իթմէմէլիճճէ , իսատասը մէսմու օլամազ :

326. ճէզայի նագտի թէվտիհնատէն , եվվէլա , ճինայէթի իլէ մահքիմ օլանլար , սանիեա , իսարէյլի մէլքիյէէէ վէ արազի վէ վարիսաթը մէրիյէէէ մութաալիգ մէսալիհ իչին տաալա իատէն մէէմուրլար , մուաֆ վէ մութէսնա արըլար , վէ պու իսթիհնա իսրիճինատէ պուլունան էչխաս հագգընատա , ճէզայի նագտի , թէվտիհ տավասընատա հագգսըզ չըզան թարաֆա այիտիր . նըսըֆի Օսմանլը ալթընընատան աչագը վէրկիսի օլսուզունա , վէ եա հիչ վէրկիսի օլմասըզընա , վէ եախօտ ֆագըր վէ պի գունարէթի պուլունատուգունա տայիր , հիւքիմէթի մահէլլիէէ թարաֆընատան մուտտատագ չահատէթնամէ իսթիհսալիյէ , իսթիտանատմէսինէ բապի իատէնէր տախի թէմէկիզ իսթիհատը իչին ճէզայի նագտի թէվտիհնատէն մուաֆ սըրըլար :

327. Հապս ճէզատըլա մահքիմ օլանլարընը , հալը մահպուսիյէէթտէ պուլունատուգլարը , վէ եախօտ քէֆայէթէ բապի իլէ սալը վիրիլմիշ օլատուգլարը սապիթ օլմատըգճա , թէմէզիզ իսթիհատլարը մէսմու օլամազ . հապս վէ եա պիլ քէֆալէ թախիյէէյի սէպիլ վարագայի ըէսմիյէէսի , թէվտիհ իսթիտանատմէսինէ մէրզուէթ պուլունմագ լազըմ սըր . չու գատար քի , թէվտիհ իատատասը մահքէմէնին ատէմի սապահիյէէթինէն նաչի իսէ , միսթէհինին միբտաճաթը մագպուլ օլմագ իչին , մահքէմէյի թէվտիհին պուլունատուգունա մահէլլ թէվտըզքիճանէսինատէ քէնտի իսթիհատըլլա մահպուսպուլունատուգունու իսապի իթմէսի տախի քէճիճի սիր . պու մագուլէլէր , մահքէմէյի մէզքիւրէտէ պուլունան պաշ միւտտահիի ումումիյէէ իսթիհատնամէ վիրիլիչ , անըն իչարէթի իւզէրինէ հապսխանէ իատրէսի թարաֆընատան գապուլ օլունապիլէճէքլէր սիր :

328. Մահքիմ-ալէյհ , վէ եա միւտտահիի չախսի , եա թէվտիհ իսթիհատընը վիրտիկի սըրատա , վէ եախօտ անատէն սօնրա միւրուր իատէն ան կիւն զարֆընատա , թէվտիհի թաէէպ օլունան հիւքմիւ վիրէն մահքէմէ քէսթիպլինէ , թէվտիհ իսթիհատընը մուճիպ օլան էապապը հավի լայիհա վիրէպիլէճէք սիր , վէ քէսթիպլի մահքէմէ քէնտինէ պիլը իլմու իապէր իսթիսաըլա պէրապէր , լայիհաեը տախի տէրհալ միւտտահիի ումումիյէէ թէվտիհ իսէճէք սիր :

329. թէվտիհ իսթիհատնամէսի վիրիլտիկի թարիհատէն իսթիպարէն , նիհատէթ ան կիւն սօնրա , միւտտահիի ումումի , եվրագը տավաեը , վէ թարաֆէյնէն արզուհալլարը վար իսէ , անլէրի Ատլիյէէ նէզարէթինէ կէճնաէրէճէք սիր :

թէվտիհի թաէէպ օլունան հիւքմիւ վիրէն մահքէմէնին քէսթիպլի , եվրագը տավանըն պիլա իարճ պիր տէֆթէրինի եարըպ , իլամա բապի իսէճէք , վէ խիլաֆը հալինատէ , իչ ալթընան ճէզայի նագտի իթմասընա մահքէմէյի թէվտիհիզատէ հիւքմ օլունապիլէճէքլէր սիր :

330. Ատլիյէէ նէզարէթի , իչպու եվրագը ալզինատէն իսթիպարէն , եիկիսի տէօրթ տաապ զարֆընատա մահքէմէյի թէվտիհիզ կէճնաէրէճէք , վէ քէչիյէէթի , եվրագը մէզքիւրէէի կէճնաէրմիչ օլան մէէմուրա պիլմիրէճէք սիր . մահքիմ-ալէյհ օլանլար , արզուհալլարընը , վէ իլամ իլէ թէմէնիզ իսթիհատլարընըն էապապը մուճիպ վարագասընըն սուրէթլէրինի , ոօղրուճա մահքէմէյի թէվտիհզ գալէմինէ տախի իսթիսաիլէճէքլէր սիր :

331. Մահքէմէյի թէվտիհզ , հէր նէվի ճինաեէթ , վէ ճիւնհա , վէ գապահաթա միւթաալիգ մէվատտա , թէվտիհզ իսթիհատլարընը , իչպու ֆասլատա պէեան օլունան մէհլին իհզըզատընատան , նիհատէթի պիր այ զարֆընատա բուլունէթ իթմէկէ մէճպուր տուր :

332. Մահքէմէյի թէվտիհզիյէ , իսթիհատընըն մէսմու ([1]) օլուպ օլմատճաղընա տայիր , եվվէլ էմիրատ պիր իլամը մահատա իթատընա հաճէթ գալմադըղընը , հիւքմի իլամը թատոիգ վէ եախօտ նագտ իսէր :

333. Մահքէմէյի թէվտիհզ , ճիւնհա վէ եախօտ գապահաթա միւթաալիգ պիր մատաէ իւզէրինէ վիրիլմիշ պիր իլամը նագտ էյլէտիկի հալտէ , տավաեը , իլամը մէֆհուսիի վիրմիշ օլան մահքէմէյէ , եախօտ օ աէրէճէատ պուլունան տիկէր պիր մահքէմէյէ հավալէ իսէր :

334. Մահքէմէյի թէվտիհզ , ճինաեէթէ միւթաալիգ պիր իլամը նագտ իսէր իսէ , ամի իւզ դիր մէվատտը սէպատէ պէէան օլունան աճքեատա թէվֆիգ մուտաէլէ իսէճէք սիր :

335. Մահքէմէյի թէվտիհզ , ճինաեէթէ միւթաալիգ տատաիիճի , մուտէյի սապըգատա պէէան օլունան իլամը մէնգուզ , կէրէք 25½ իւնճիւ մուտէէ թատատա ([2]) իսիլէն էապապէ , վէ կէրէք մէֆհուսիյէէթի հիւքմիւ իսթիղամ իսէր ասվալէ միւթաալիգ պիր խէթաեէ մէպնի նագտ օլունմուշ օլսուն , իլամը մէնգուզու վիրէն մահքէմէյէ , վէ եախօտ անըն տէրէճէինատէ պուլունան տիկէր պիր մահքէմէյէ , վէ էկէրչի եալընըզ հուգուգու չահսիյէէ ճիհէթինատէն տօղաեը նագտ օլունմուշ իսէ , միւթաալիգ օլուտուգու հուգուգու տախիյէ մահքէմէնինէ հավալէ իսէր . վէ էկէրչի իլամ , տաէմի սապահիյէէթի սէպէպիյլէ նագտ օլունաբ իսէ , մահքէմէյի թէվտիհզ տատավանը , այիտ օլտուգու մահքէմէյէ հավալէ իսէր :

336. Մահքէմէյի թէվտիհզ պիր իլամը նագտ խոպ տէ , տավանը բույէէթի իթմիրմէք իւզրէ , պիր մահքէմէյի իպթիհատիյէէ վէ եախօտ խոթինաֆիյէէյէ հավալէ իթմէք լազըմ կէլտիկի հալտէ , իլամըն նագտը գարարընը միւթէագգիդըղէն , իչին մէրճէի բուլունէթինի տախի միւզաքէրէյի մախսուսէ իլէ գարարլաշընըզ , քէյֆիյէթի , վիրէճէկի իլամտէ զիքր վէ թասրիհ իսէճէք սիր :

337. Պիր իլամ նագտ օլունուպ տա , իթա իթմիշ օլան մահքէմէյէ իսաէ օլունուր իսէ , օ հալտէ վուզուհ կէօրիլէճէք թահգիգատը ճէթհուէնին , եվվէլքի միսթէնէթիղլէր մարիֆէթիյլէ իճրասը ճայիզ տէկիլ սիր :

338. Մահքէմէյի թէվտիհզ , պիր ճինայէթի տավասընը , գանըղ մահքէմէյէ հավալէ իսէր իսէ , օլ մահքէմէյի , օլ տավաեը պիղգաթ բույէէթէ միճպուր օլուպ , պաչգա մահքէմէյէ հավալէ իսէմէզ :

339. Իլամ , նագտ վէ հավալէ օլունուպ տա , իրթիքապ օլունան ֆիիլտէ , հէնուզ իթմիհնամ օլունմամըշ չէրիքի թէօհմէթ պուլունատուգու հալտէ , մահքէմէ , պիր միսթէնէթիգը , վէ միւտտահիի ումումի մուավինէրինատէն պիրինի թայէին իսիպ , պունլարընն հէր պիրի , միէմուրիյէէթլէրինճէ իճապ իսէն թահգիգատը իճրա իսէճէք , վէ եվրագը թահգիգըյէէի մահքէմէյէ իթա , վէ մահքէմէ տաիսի , եվրագը մէզքիւրէ իւզէրինէ , թէօհմէթտէ միւշարիք ատտ օլունանլարընն , հէյէէթի իթթիհամիյէէյէ կէօճնաէրմիչմէէրի լազըմ կէլմիպ նէճէկինէ , հիւքմ իյլէճէք սիր :

340. Իլամ , ճիւրմին նէվի իչին , գա-

([1]) Մեճմա , տիկնէնիլմիչ օլան :

([2]) Թոպտո , այրմագ :

նուն էն մուսլէն օլան ճէզանըն պայրի պէր ճէզա հիւքմ օլունմասընան ոօլաեր նագդ օլունմուշ խէ, ճէզանըն նէղ վէ տէրճէսի թաահիհ օլունուր։

Էկէր պաշդա պիր սէպէպլէ մէպնի նագդ օլունմուշ խէ, օ հալտէ մահքէմէ եէնիտէն իճրայի մուհաքէմէ իտէր։ Ճէսխի խոթխուդամ իտէն հալ, իլամըն աճքտամը միւնաէրիճէսինտէն պաղըրըը ելըշալ խոիոր խէ, օ հալտէ մահքէմէյի թէմիիդ իլամըն նա-ըընըդ մուխթէլիֆ(1) օլան հիւքմիէրինի նագդ իտիպ, պադըրընա թօգունմաճաագ սըր։

341. Մահքիմիյէէթի նագդ օլունուպ տա, մահքէմէյի ճինայէթէ, եէնիտէն մուհաքէմէի լադըմ կէլէն միւթթէէհէմ, նա մէզգուճիյէթ վէ եախօա մահպուսիյէէթ հայինէ գաղարագ, մուհաքէմէսինէ մէէմուր օլան մահքէմէյի ճինայէթէ կէօնտէրիլիր։

342. Կէրէք ճիւնհա վէ կէրէք ճինայէթի տաղարընա, հագդըդ չըգան միւտտաիի չախսի պէրաէթի զիմմէթի, վէ նա գանունէն տաէմի մէսաիյէէթի տապիթ օլան թարաֆա մէաարիֆինի իթնա իլէ պէրաբէր, պէչ Օամանըը լիւտաը թաղմին վիրմէյէ մահքիմ օլուր։ Վէ պունտան պաշդա, հիւքիմէթ իչին պէչ Օամանըը լիւտաը ճէզայի նագդի տախի ալընըը։ Իլամ զրեապէն վիրիլմիշ իսէ, իչզու ճէզայի նագդինին, եալընըդ նըսֆը ախզ օլունուր. հիւքիմէթ թարաֆը, տաավվի չախսիյէէտէ հագդըդ չըդուզը հալտէ, եալընըդ թաղմինաթ իթնա խաէը։

343. Պիր իլամ, գրամէն վէ եախօա քիւլլինն, հէր նէ սէպէպլէ մէպնի նագդ օլունուր իսէ օլունտան, վէ մէքնի իլամնէ թէվաի օլունան ճէզայի նագդ տինէն խաէտի թաահիհ խիլմէմիշ տախ պուլունտուն, թէմիիդ իլամընըն տաաուրինի միւթէագդիդպէն, վէխայի (2) մէզքուրէ սահիպինէ տէրհալ բէտտա օլունուր։

344. Պիր իլամըն նագդը իչին օլունան խոթխտա բէտտա օլունտուդու հալտէ, պու խատաաէը խտէն թարաֆ նէ պէհանէ վէ վէսիլէ իլէ օլուր խէ օլոուն, օ իլամ հագդընտա պիր տահա նագդ տավասը խէմէեէճէք սիր։

345. Նագդ խոթխտասընը բէտտա իտէն հիւքմուն, մահքէմէյի թէմիիդ ճէզա տայիրէտի բէյնինի իլէ պաշ միւտտաիի թարաֆընտան միւմզի պիր սուրէթի, մահքէմէյի թէմիիդ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումիյէէ իթնա օլունուր, վէ անտէն տաղիյէէ նէզարէթինէ, վէ օդտտան, նագդը խտտտա օլունան իլամը վիրէն մահքէմէտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյէէ կէօնտէրիլիր։

346. Ասն տէրէճէտէ վիրիլմիշ պիր իլամ, տէֆտյի էվվէլտէ մահքէմէյի թէմիիդտէ նագդ խոիոխաէտէն ասն-րա, օ տաավա իչին, թարաֆէյն, էվվէլքի սրֆոտոլարընտա պուլունտուդլարը հալտէ, տէֆտյի տանիյէէ օլարագ, վիրիլմիշ օլան իլամ հագդընտա, էվվէլքի էսպապտան նաչի, թէքրար թէմիիդի տաավա օլունաճագ օլուր խէ, մահքէմէյի թէմիիդ, հէյէէթի ումումիյէէ ադտի իլէ հիւքմ իտէր։ Էկէր իչինճի իլամ, պիրինճի իլամին իճապ իթնիկի էսպապտէն նաչի, եինէ նագդ օլունուր խէ, տաավանըն հավալէ օլունտուդու պիտտաէէթ վէ եախօա խոթխաճ մահքէմէսի, մահքէմէյի թէմիիդինն իլամընտա իթթիխադ իթնիկի էսասը դահուհիէ, իթթիխադ իտէճէք սիր։

347. Ասլիյէէ նէզարէթի թարաֆընտան թահրիրէն վիրիլէն էմրի պա-

(1) Մաէրիճէ, խալէ կէլմիշ օլան։

(2) Վէխիա, էհանէթէն թէսիմ օլունան չէյ։

թի իւզէրինէ, մահքէմէյի թէմիիդտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումի, գանունա մուխալիֆ մուամէլաէր թահգիգդըկէ վուգուա կէլմիշ, վէ եախօա իլամնի վիրիլմիշ օլտուդունու, մահքէմէյի թէմիիդինն ճէզա տայիրէտինէ խտպէր վիրիր խէ, օ մադդէյի մուամէլաէի վէ իլամնի նագդ օլունաճագը կիպի, պունու եալան գաղըթայի տայիյէէ մէէմուրըըդ հիւքքիտմ, իչզու քիթապըն տէօրտինճի պաղընըն, իչինճի ֆասը մուճիպինճէ, մէսալ թուռաբաճագաղար տըր։

348. Մէհաքիմի ճէզայիյէէտէն սոն տէրէճէտէ վիրիլէն պիր իլամ չաէտնը նագդ օլտուդու հալտէ, թարաֆէյնտէն հիչ պիրի, միւտտաէիի մուտայէնէսի զարֆընտա իգթիդա իտէն իտտտաէը իթնիկի պուլունտա պիլէ, մահքէմէյի թէմիիդ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումի, ինդըզայի միւտտէէթէ պադմանէտտաղ, քէյֆիյէէթի ըէսէն մահքէմէյէ խապէր վիրէպիլիր. վէ օ հալտէ օ իլամ նագդ օլունտա տախի, թարաֆէյն պու մէֆտուխիյէէթտէն պիղ խոթխթաէ, իճրայի ահքամընտա իթթիրադ վէ մուխալիֆէթի խէմմէնէճէրէր սիր։

ՖԱՍԼ. ՍՍԱԼԻՍ

ձինահէր վէ ճինահէթ պավլարընըն խտոէյ հահուէհմընըն պայէր ոէյ։

349. Պիր տաէմմ դաթլ ճինահէթի խնտաա օլունուպ, ալէյհինէ հիւքմ օլունտուդան սոնրա, մադդումիյէէթի խտտտա օլունան չախսըն պէր հաէամի պունտուդունտա տէլալէթի խտէճէք էմարաթը քէաֆիյէէ զուհուր խաէը խսէ, վէ եախօա պիր տաէմ պիր ճինահէթ իչին մահքիմ օլտուդան սոնրա, տիկէր պիրինի ալէյհինէ, պաշգա պիր իլամ իլէ օ ճինայիճն ֆայիլի օլմադ իգդըէ, հիւքմ խոիոխմուշ պուլունուր, վէ պունըն իլամ նէգտինէկէրիլէ թէէլիֆ օլունամաէըպ տտա, պու թէկդտտալըը(1), մահքիմիյէէթէն պիրինճին մտաաուէմիյէէթինճի(2) տէրճէյի կյէրսէ, վէ եախօա էմնայի մահաքէմէտէ, չէհտտէթիի մէտտա օլմուշ օլանըտտան պիրի ալէյհինէ, պտտէկհիւքմ տտավա օլունուպ տա, օ չահիտտ, օ տտավտտա, չէհտտէթի քէտտիպէ(3) իթմիշ օլմադլա մահքիմ օլուր, վէ եախօա պիրինճին քէտտիպէտէ վէ նա գըտտէն հուգուգու մէտտէնիյէէթինտէն սիւգութունա հիւքմ օլունմուշ պուլունուր իսէ, իտտէյի մահաքէմէ խթթիտտա օլունտպիլիր, վէ իտտէյի մահաքէմէ, չէհտտէթիի քէտտիպէտէն միւնտպտա(4) օլուր իսէ, չէհտտէթիի քէտտիպէ իլէ մահքիմ օլան չահիտտին օ տտավտտա իսթթիմայի ճայիզ օլմադ։

350. Իտտէյի մահաքէմէ թալէպ իթթիմէք, էվվելա, Ասլիյէէ նագդըընա, անճագ, մահքիմ-ալէյհինէ, սալիտա, մահքիմ-ալէյհինի վէֆաթընտան սոնրա, վէրէսէ վէ ադրապտաընա, վէ քէնտի թարաֆընտան պա վասիյէէթ թէվքիլ օլունանտրա այիտ սիր։

Ճինահէտա միւթտաալիգ մահաքէմէթնի իտտէյի, անճագ, մահքիմ-ալէյհինի հտպտընա հիւքմ օլունմուշ օլտուդու հալտէ, ճայիզ օլտպիլիր. տէէլ իթնադ, իտտէյի մահաքէմէէնէ միւթտաալիգ աճվալտէ. Ասլիյէէ նագդըը, նա թարաֆէ յինի իտթիտտաը իտպէրինէ, վէ եախօա բէտէն մահքէմէյի թէմիիդ նէզտինտէ պուլունան պաշ միւտտաիի ումումիյէէ էմրի վիրիպ, օ տտախ ճինայէթի տտայիրէտինէ իտտէյ

(1) Թէքտտիր, պիր պիրինէ գրտտա օլմադ։
(2) Մտտուտտիյէէ, տտէչտտուպտտադ։

(3) Շէհտտէթէ ւէտտիպէ, եալան չահիտտինի։
(4) Մէնտտուբ, կէօնտէրիլմիշ օլան։

մուհաքէմէ օլունմասընը թալէպ իտէր. իլտիմաթը միւթէզամանէն(1) ոօլաեը թարաֆընտէն վուգու պուլաճադ իտէյի մուհաքէմէ իսթիւոասը, էվվէլքի իլամ իլէ նադպալկի թէէլլիֆ օլան իլամը սանընին, վէ չհոտաէթի փէտղիպէտէն ոօլաեը վադը օլաճադ իտէյի մուհաքէմէ իսթիւոասը, չհոտաէթի փէտղիպէ հադդընտաքի հիւքմիւն սուռուրի թարիխինտէն իթիպարէն, իբի սէնէ զարֆընտաա վուգու պուլմամըշ իսէ, գապուլ օլունմուեաճադ, վէ մուհաքէմէսինին կաոէսի թալէպ օլունան իլտիմաթըն իճրասը, Ամալիյէ նազըրընըն էմնի իլէ մահքեմէյի թէմսիլճի գարարընտա գաոար, պի հադդ թէէլլիը օլունաճադ, վէ մահքեմէյի թէմսիլճի, իտէյի մուհաքէմէյէ լիւզում կէօրմիւկիւ թադդիրաէ, իտէյի մուհաքէմէյէ հիւքմ իսթիւոասը, իլտիմաթընը թէէլլիւրի պէրաոէր, իլտիմաթընը տաճի էմր իտէճէք սիր։

351. Մահքեմէյի թէմսիլճի, իտէյի մուհաքէմէ թալէպինի գապուլ իսթիւոիի հալտէ, էկէր տաւա, մուհաքէմէյէ կէրիշիլէճէք հալտէ տէկիլ իսէ, մահքեմէյի թէմսիլճի, նա պիղդամ, վէ նա պիլ վասթա, էտաոը մասլահաթի հադդընտաա իճրայի թահդիդ գամ իտէճէք, վէ իճապ իտէնլերի մուվաճէհէ վէ իսթիհնաճադ, վէ հիւկիւմէտլերինի(2) թասհիհ, վէյ հասըլ, հադդ գամը հալին մէյտանա չըգմասընա մէոար օլաճադ վէտայիլի իսթիհսալ իտէճէք սիր։

Վէ էկէր տաւա մուհաքէմէյէ կիրիշիլէճէք հալտէ օլուր, վէ պիլ մուվաճէհէ, մուհաքէմէ իճրասը գապիլ օլաուդու թէէլլիւճի(3) իտէր իսէ, մահքեմէյի թէմսիլճի, իկամէտը նադդ իտէրէք, մութէէհհիմ վէ նա մազնուն-ալէյհլերէ իտիլճէք սիւալլերի թէրճիհ վէ թայնին իլէ պէրաոէր, քէնտուլերինի, իսթիհսան տաոալաոը-նը բուլունէր իսէ մէշրուի սահքեմէյէ, վէ նախօա պուննուն գայրի միւնասիպ կէօրմիւճէք պիր մահքեմէյէ իրսալ իտէճէք սիր։

352. Տաոաատա պիր մէսէլաճ օլանլարդն ճիւմլէսինդն, մահքեմէ հուգուրունա չրգմասը միւմքին օլամասընդը, վէ ալէյհտուտա մահքիմ-ալէյհլերինն, վէ նա իլճերինտէն պիրի վէֆամ վէ նա գայդատպէճի իլմոիի, վէ նա տաոա վէ նախօա ճէզա միւրուրի դէման իլէ տադբիճ օլաուդու հալտէ, մահքեմէյի թէմսիլճի, իկամ նադդընա, վէ տաոաոը պայդա մահքեմէյէ հաոալէճէ հաճամի պէրաոէմադդընդէն, միւտաոիի չահսիլճէր վաը իսէ, անլերինն վէ քէնտի թարաֆընտաո միւթէվէֆֆամ մահքիմ-ալէյհլերինն հէր պիրի իչինն թայնին օլունաճադ վէքիլճէրինն հուգուրունա տաոաոը բուլունէր իսէճէք, վէ վէֆամի իլմիվ օլան մահքիմ-ալէյհլէր հադդընտաա, պիր գայրի հադդ հիւքմ օլունմուշ իսէ, պուհիւքմիւ նադդ իլէ նամուս վէ հադդլարընը իտաէ իլճէնէճէք սիր։

353. Իչ նիւզ դըրդ ոօգուրունճու մատաէէ թասրիհ օլունան հալտէ, նանի պիր տաէմմ գամիլ ճինտաէթի իսնատ օլունուպ տա, մադթուլիյէթի(4) իտաաա օլունան չահսընն պէր հաէտամ օլաուդունա տայիր, էմարաթը քէտաֆիյէ պուլունուր, վէ օ ճինտաէթի իլէ մահքիմ օլան չահս պէր հաէտամ օլուպ տա, քէնտիսինէ իսնատ օլունան ֆիիլ նէ ճինտաէթի վէ նէ տէ ճինհատաան մատաուտա պուլունմադ իսէ, արթըդ իշ պայդա պիր մահքեմէ նէ հալտէ օլունմաերդպ, օլ չահս տաոը վէրիլիր։

(1) Մէ-ըիէ-ոոտ, պիր պիրինէ զըատ օլան։
(2) Հի-վէ էյլեր, դատայի չէյլեր (օլմալըտըր)։
(3) Թէ-ոէյէ-ն, կէօրմէմէք, պէտի օլմադ։
(4) Մո-ֆը-ոէյէ-թ, Էսլմիչ օյունագըդ։

ՊԱՊՐ ԲԱՊԻ

ՈՒՍՈՒԼՈՒ ՄԻՒՀԱՔԷՄԱԼԷՆԷ ՄԻՒԹԷՖԷՆՆԷՐԻ ՊԱԶԸՐ ԹՈՒՍՈՒՍԱՔ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐՐ.

ՖԱՍԼԸ ԻՎՎԻԼ

Մ-ԷՐԷԼԱՒ ԴՈՒՔ ԴՈՒԼՈՒ ԳԷՒՈՒՆԸԴԱ ԴԸՐ։

354. Էվրադըն սախթէլիկինէ տայիր տաոա մուգաւիտէ, սախթէ օլաուդու իտաաա օլունան էվրադ, մահքեմէնէ իպրադ օլունաուդունու միւթէադդիլէն, հէր սահիֆէսինէ մահքեմէ քեաֆիյէի թարաֆընտաո իճրա վէ նիւմէրօ վադ օլունարադ, վէ իպրադ իտէն չահսա տախի, եադբոր օլաուդու հալտէ, իճրա իթթիրիլճէրէք, վէ էվրադը մէդթիւբէնին թաֆսիլի հալինի, վէ իպրադ իտէն չահսըն իճրա իտիդ իթթիրիլճէճէք միւպէյինն, մախսուս պիր զադթ վաղդասը թանընմ իտիլճէրէք, մահքեմէ գալէմինտէ հրֆդ իթթիրիլճէճէք, վէ պու մուտաէէէնէ րիաեէթ իթմէճէրէք, էվրադը մէդքիւբէնի գապուլ իտէն մահքեմէ քեաթիֆինտէն իբի լիրա ճէզայի նադտի ախզ օլունաճադ սըր։

355. Սախթէ օլաուդու իտաաա օլունան էվրադ, պիր տայիրէյի րէսմիկէէէն կէմիրլերտիկի հալտէ, իթթա իտէն մէէմուր տախի, մատաէէի սաղդա մուճիպինճէ, իճրա վէ նիւմէրօ վադ իտէճէք, վէ պու մուտաէէէ րիաեէթ իթմէճէ իսէ, իբի լիրա ճէզայի նադտի իթթաբնա մէճպուր օլաճադ սըր։

356. Սախթէէիկի իտաաա օլունան էվրադ, կէրէք զադթայի տաոկինէ մէէմուրու, վէ կէրէք հադըր պուլունաուդըրը հալտէ, միւտաոիի չահսի, վէ նախօա վէքիլի ճանիպինտէն, վէ հէյնի իհդըրընտաա, մաշնուն-ալէյհ թարաֆընտան տախի իճրա գըլընաճադ, վէ իշէրինտէ իճրա իթթէէ իթթէէմէէն, վէ նախօա իտէմէէէն վար իսէ, քէ յիքինէթի զադթ վարադասընտա պիրր օլունաճադ, վէ պու պադտէ, իհմալ վէ միւտամէհա(1) վուգուրնատէ, մահքեմէ քեաթիֆինտէն իբի լիրա ճէզայի նադտի ախզ օլունաճադ սըր։

357. Սախթէ օլաուդու իտաաա վէ նա իհպար օլունան էվրադ, վադթըյլա բէտմի պիր հիւքմ ու մուտամէլճէէ էտաաա իթթիհսալ օլունմուշ օլտա պիլճէ, նէհնէ սախթէ օլաուդունա տայիր աէյհինտէ իտաաա վէ իհպար(2) ճայիզ օլուր։

358. Հէր սախթէ օլաուդու իտաաա վէ նա իհպար օլունան էվրադ, հէր գանընի իտարէ վէ չահս նէզդինտէ պուլունուբտա պուլունտուն, միւտաոիի ումումի վէ նախօա միւոթէէթիդլերտէն պիրինին թահրիրէն թաէէզի իւղէրինէ, էվրադը մէդքիւբէյի, համիլի, պիր մադպուդ սէնէտի աշաբաղ, թէալիմ մէճմուր օլուպ, վիւմէէէնլեր, հապս տախի օլունաալիէճէք սիր։

Իչպու թաէէմմտէ իլէ մադպուդ սէնէտի, համիլինի, էվրադըն տահիպինէ գաբզը, մէտալիյէէթտէն գաբզթաճադ սըր։

359. Մուդապէէէ վէ թաթպիգ իչին մահքեմէ գալէմինէ թէօրիմ օլունան էվրադ հադդընտաո տախի, սախթէէիկի իտաաա վէ նա իհպար օլունան էվրադ հադդընտաո, մէվտաոը սէյէ սէյի անիֆէ աէքսամինճա, եաբըլմասը լազըմ կէլէն մուտամէլէ իճրա գըլընաճադ, վէ իճրա գըլընմասընդը հալտէ, մէվտաոը մէդքիւբէտ թայնին օլունան միճադդամ իճրա օլունաճադ սըր։

360. Մուդապէէէ վէ թաթպիգ իլէն

(1) Մէ-ոտէ, իհմալ, տիդգաթսըզլըգ։
(2) Իհդար, խապէր վիրմէք։

խպրապը լաղըմ կէլէն էվրագ, գանդի խաբէսէ պուլըննուր խէ պուլըննսուն վիրիմէտիկի հալսէ, մէկմուրինին հապսը տէրէճէսինէ գատար կիտիլէճէք, վէ թագէպտամ իչէ մադպտղ սէնէսի սահիպինէ գարչը, մէկմուրինի մէսուլիյէթսէն գուրթարաճագ սրը։

361. Պիր սէնէսի ըէմինին ճէլպի լաղըմ կէլտիբսէ, գանդի խաբէ վէ չախսըն նէսինսէ պուլըննուր խէ, պուլըննուդու մահէլլին մահքէմէսի ըէյիսի թարաֆընսան մուսաադագ պիր սուրթթինի ալտըգտա, թէսլիմ խէճէք, վէ քէյֆիյէթի թաաիդ, մահքէմէնին գապի վարագասընա գայա օլունաճագ սրը. անճագ, թաչէպ օլունան սէնէս, պիր տէֆթէր տահիլինսէ պուլունուդու տա, թէֆթիդը գապլի օլամագ խէ, սուրթթի խ-թաասընսան սարֆը նագար օլունարագ, տէֆթէրի մէգբիւր ճէլպ օլունապիլէճէք սիր։

362. Էվրագ վէ սէնէսսաթը գայրի ըէմիյէ տահի, թարաֆէ յնսէն գապուլ վէ թաատիդ օլունուդու հալսէ, լիճէճ խթ թահթպիդ խպրագ օլունապիլիր. անճագ, մէկմուրըլարսան օլմաճըգ տա, պու միսիլլու էվրագ վէ սէնէս նէպէրինսէ պուլունուդու-նու խթիրաճ խսէնիլէր պիլէ, թէսլիմինսէն խմթինա խթահիրլէրի հալսէ, տէրհալ խճպար օլունամաճըգ, պիր քէրբէ մահքէմէ հուգուրսնա ճէլպ խլէ, սէպէպլի խմթինաարը մադպտլ օլմաարըը թէսլէյհէսէն էյյէտիկի հալսէ, սէնէսսին ահգը խյին, մուամէլէյի հապսիյէ իճրասը էմր օլունապիլիր։

363. Ճահիտլէր, տաւսա միխթապլիդ օլան էվրագ վէ սէնէսաթի հագդընտա, պիր իճթահէլէրի վուգու պուլուդու հալսէ, էվրագը մէգբիւրէյի խմյա էյյէյէճէքլէր սիր, վէ խմյա խսէմէտիրլէրի հալսէ, քէյֆիյէթի գապի վարագասընտա դիւրը օլունաճագ սրը։

364. Պիր տաւսանըն հէյնի թահգըդվէ մուհաքէմէսինսէ, թարաֆէյնսէն պիրի, իպրագ օլունան պիր սէնէսսին սահիպինէ գարչը, մէկմուրինին մէսուլիյէթսէն գուրթարաճագ սրը։

365. Պու սիսագ խպգերինէ, էկէր սահիպէ օլուդու իխթիրագ օլունան պիր սէնէսսին խմթիմագ օլունմահաճաղը, ճէվապէն պէհան օլունուր. վէ եահսոտ, սէքիզ կիւնէ գատար հիչ պիր ճէվապ վիրիլմէդ իսէ, սէնէսի մէգքիւր, նագարը իխթիպարա ալընմահաճրագ, թահգըդսի վէ մուհաքէմսինա տէվամ օլունաճագ սրը, վէ խմթիմագ դըլընաճաղը պէհան օլունուր իսէ, սէնէսսէն սահիպէ օլունուդու տավաը, էսասը տավաը բույհէթ իսէն մահքէմէսէ, տավայի հաստէ գապլընմահսէն օլպրագ բույհէթ օլունաճագ սրը։

366. Սէնէսսին սահիպէ օլունուդունու իստաա խսէն քիմէնսէ, սէնէսսին սահիպէսրը, վէ եահսոտ մույհինի իպրագ խսէն չախ օլունուդունու իստաա խսէր, վէ եա նէմիճէյի մուհաքէմէսէն սահիպէքսար, վէ եահսոտ մույհինինն պէր հահաթ օլունուդու թէսլիմսէյնսէն խսէր, վէ միսրսրի զէմանի իչէ իգամէյի տավա հագդը տահիպ սագըմի օլմադըչ պուլունուր իսէ, մունաչահաթ, ճինահէթի տավասը հագդընտա ճարի օլան ուսուլէ թէվֆիգդան, բույհէթ օլունուր. ֆագաթ, էսասը տավա, հուգուգու չահսիյհէճէ մէպնի օլունուդու հալսէ, մուհաքէմէսի սահիպէքսարրդ մաատէսի հագդընտա հիւքմ թէրճէմէսիդ խսինճէճէ գատար, թէսլիսը խսէր. էկէր էսասը տավա, ճինահէթ, վէ ճիհնէա, վէ գապահաթան միխթէվէյհսա իսէ, անը բույհէթ խսէն մահքէմէ, միսրսրի ուսմսիճի խսինխա իխթիլաբսէն սօնրա, սարլ տավաը թէսլիսը խտիպ իխթիլ-

հէճէկլինէ, էվվել էմիրտէ գարար վիրմէկէ մէճպուր տուր։

367. Մաղնուն-ալէյհ, վէ եահսոտ միխթէհէմսէն, եաղըսը խսինէնսիր, վէ մահքէմէ հուգուրսնտա պիր իչի սաթըր եաղը տահի եաղտըրըլտալիլիր, խսինինքնաճ վէ սիւքսիթ կէլէտիկի թագտիրտէ, քէյֆիյէթի գապի վարագասընա տէրճ օլունուր։

368. Պիր տավա, հուգուգու չահսիյհէճէն միխթէվէլլսա պիրէ օլտա, ֆաալ ու բույհէթինէ մէգմուր օլան մահքէմէ, տավաը էնտայի բույհէթտէ, էվրագ իչինտէ տահիթ քէտդրտ օլտուդունա, վէ տահիթէքնարըն չախսընա տայիր պաղը էմնարտի կէօրտիւկիւ հալսէ, միսրսրի ուսմսի, վէ եահսոտ մահքէմէ ըէյիսի, էվրագը մէգքիւրէյի տահիթէքնարըղըն վուգուպուլտուդու զանն օլունան, վէ եահսոտ մաղնուն-ալէյհին թէվգըֆ օլունապիլէճէկի մահէլլ միսրսրինինքիֆագտարընտա պուլունան միսրսրի ուսմսի մուտավինինէ թէսլիմ էյյէյէճէք, վէ հէյնի հաճարթտա, մաղնուն-ալէյհին ճէլպի իչին, իհզագր միսէքքերէսի տահի վիրմէկէ տալահիյէէթի օլտճագ սրը։

369. Սէնէսսաթը ըէմինյէէնին մէճմուի, վէ եա պտղը ֆրդրալարը տահիթէ օլտուդու թէսլիմինին էյյէտիկի թագտիրտէ, տահիթէքնարըղդ տավասընը բույհէթ իսէն մահքէմէ, ֆըզրտրտը մէգքիւրէյի մահվ ու իսպտթ, վէ եա իլտվէ թաբիդյէէ, հալի տպտինէ իրճա իխթիրքէճէք, վէ քէյֆիյէթի գապի վարագասընտա թաֆսիլէն պէհան օլունճագ սրը։

Էսասը թահիպիդ օլան էվրագ, թաըիսի հիւքմինէն իխթիպարէն, օն պէշ կիւն զարֆընտա, ալընտըգլարը մահէլլերէ իստէ դըլընճագ սրը, դըլընմադըգտա թագտիրտէ, քիտթիսի մահքէմէսէն իչի իրտա ճէզայի նագտի տալընճագ սրը։

370. Մահքէքնարըղդ հագդընտա, մէվտաոը տապըգտաա միսէքրտահ օլան մուտամէլտի խարիճինտէ, իգթիզա խէն թահգըդտի, ճէրայիսի տահիրէ հագդընտա մէրի օլան ուսուլէ թէվֆիգդան, ճէրէհան խէճէք տիր, ֆագաթ, մահքէմէյի խմթինաճ ըէյիսլէրի իլէ, միսրսրի ուսմսիլէր, վէ եահսոտ մուտավինլէրի, վէ խմթիհտար մէճլիսի տաղտը, վէ միսխթէնթիգլէր տայիրէյի մէգմուրիյհէթ վէ հիւքիմմէթլերի տահիպինտէ պուլունան մունհէլլեր խարիճինտէ տահի, տէվվէթին մէսքիւքնտէրընը, վէ ըէտի տատդալարընը, վէ էվրագը նագտիյհէսինի, վէ պանդա թահվիլտէրընը թագլիտ վէ իխլ խսէն, վէ եա պու մադուլէ մանուլտէրը, մէմնուիքի տէվվէթէ խսալ խսէն, վէ եա թէտավիւքինէ վտարթա օլան էչխտսը մաղնունէհնին իգտամէթկահէլարընա տուխսուլ իլէ, թահարրիհտէրը լաղըմէ իճրասընա մէճղուն տուրլար։

ՖԱՍԼ. ՍԱՆԻ

ՃԻՆՏՈՒՐԱ ՀՈՒՄԻ ՂԱՆԱՂ ՊԷՏՆԷՆԻՆ ՏԸՐ։

371. Պիր չախսըն, տայիրէյի իխթիհամիյհէտէ, իխթիհամընա հիւքմ օլունտուդտան սօնրա տէրտէսիմ օլունամադըգը, վէ եահսոտ հիւքմինէ, իգամէթկահէնրա թէպլիղի թարիխինտէն իխթիպարէն օն կիւն զարֆընտա մահքէմէյէ կէլմէտիկի, վէ եահսոտ կէլտիբսէն, վէ եա տէրտէսիմ օլունտուդտան սօնրա ֆիքրար իխթիհիի հալսէ, մահքէմէնին ըէյիսի, վէ եահսոտ ըէյիսին ղրեապը թագտիրինտէ, տաղատան էն գրտէմիլիի թարաֆընտան միխթէյէմէ միճէտտէսէն օն կիւն մէնլ վիրիլէրէք, պու մէնլի միխթէզամինին օլան գարարնամէտէ, միխթէյէմ, միտտէթի մուտդէյէնէ գարֆընտա կէլմէտիկի հալսէ, քէնտու-

սինէ, գանուկա լեթաաթ լեմէմիչ նա-
զարըլլա պագըլարագ, հուգուգու մէ-
ահէնիկեէահէն իզաթ գըլընաճաղը, վէ
մուհաբէմէլի ղըլաալիկեակի էճուաահէ,
էմլալը հաճղ լաիկէճէկի, վէ պու էս-
նաահէ պէր կիւնա տավա իգամէսինէ
հազդը օլամիաճաղը, վէ ալէյհին-
ահէ տավահա գըլաամ օլունաճաղը,
վէ քէնաուսինին պուլունաուղու մա-
հէլլի խապէը վէրմէկէ հէր քէս մէճ-
պար պուլունաուղու թաարիհ, վէ
միւթթէհէմ օլաուղու ճինայէթին նէ-
վէյլէ ալազ ու կէրիֆթ էմրի, ահրճ ի-
ահիկէճէք տիր։

372. Գարարնաամէնին պիրէր սաբէ-
թի, միւթթէհէմին իգամէթկեահը ի-
լէ հիւբիւմէթ գծնաղը, վէ մահքէ-
մէ գարուլարընա հարըշարըրլարգաան
սօնրա, միւնաահի(1) վաարթաազ յլա տա-
խի իլանը հաղ օլունաճաղ, վէ պիրէր
նիւսխէսի տախի, միւտաահիի ումմաի
վէ եահօա մուավինի թարաֆընաան
միւթթէհէմին էմլաղը հաճղ օլունմաղ
իւզրէ, իզթիղա խանէն մէհէմուրլիկի
մահէլլիկեէհէ կէծնաէրլիլէճէք տիր։

373. Օն կիւն մէհլին ինգըզաարը-
ատա, միւթթէհէմին ղըհաապէն մուհա-
քէմէսինէ չարըա օլունաճաղ տըր։

374. Միւթթէհէմին մուհաքէմէլի
ղըհաապկեսինահէ, թարաֆընաան միւ-
տաֆատա իչին քիմնէ գապուլ օլուն-
մաճաճաղ տըր, էկէր միւթթէհէմ,
մէմալիքի Օսմանլիկեէահէ պուլունմաղ,
վէ եահօա մահքէմէնէ կէլմէսի ատիմ
իւլ խիքեան(2) օլուր խէ, ագրապա
վէ ահըպպասընին մնաղիրէթինի պէ-
հան, վէ մէշրուկեէթինի իապամատա
հագդըրը օլաճաղ տըր։

375. Իապամէը մնաղիրէթի, մահքէ-
մէճէ գապուլ օլունաուղու հալտէ,
պատր մէսաֆիէնէ վէ պէհան օլունան
էօղրէ կէօրէ, միւթթէհէմին մուհաքէ-
մէսիլէ էմլալընին հաճղը խուսուսու,
պիր միւտաէթի մինաահէպէ իլէ թէմա
հիւ(3) գըլընըր։

376. Մաղիրէթին ատէմի վուգուի,
վէ եահօա ատէմի գապուլի հալինա-
տէ, իթթիհամ մաղպաթաասընին, վէ
ղայիպէ թէպղիղ գըլընմըշ օլան գա-
բաընաամէնին սուրէթի, վէ պունան
իլան վէ մէվգըի ըաղըմէէճ թաալիգ
վէ թէչհիր օլունաուղունու միւպէյ-
նին օլան գապի վարագաըրը, գը-
բաաթ օլունարագ, պունան իւղրին-
նէ, միւտաահիի ումմաի, վէ եահօա
մուավինի իթթիմա օլունուպ միւթթէ-
հէմին ղրհապէն մուհաքէմէսինէ հիւբմ
օլունաճաղ տըր. թահգըգաթը վա-
գըա, մուվաֆիգը գանուն օլմատըղը
հալտէ, միւնֆէսէհա ատա օլունարագ,
խիլաֆը գանուն օլան պիրինճի մուա-
մէլէյհէն պէա իլէ, թէճահի, մահ-
քէմէ թարաֆընաան էմր օլունաճաղ
տըր։

Թահգըգաթը վագըա, մուվաֆիգը
գայիտէ իսէ, մահքէմէ, մուճիպի իթ-
թիհամ օլան ֆիիլ հագդընաա իգամի-
գա իսէն հիւբիւ իթնա իսէճէք, վէ
հուգուգու չահախկէ տավասը վար ի-
սէ, անը տախի բույէէթ իլլէէճէք
տիր։

377. Միւթթէհէմի գայիպ, մահ-
քիմ օլաուղու հալտէ, սատըր օլան
հիւբմին իճրասը թարիխնատէն իթի-
պարէն, էմլալը, չահսը գայիպ էմլա-
լը նագարըլլա պագըլըպ, օ սուրէթ-
լէ իտարէ օլունուր։

Հիւբմի ղրհապկեի ֆէսախ իչին մու-
այէն օլան միւտաէթին ինգըզաասը յ-
լա, հիւբմ, միւմկինի իթթ թաղկիր(4)
հալինէ կիրտիբատէն ոնրա, գայիպին
էմլալը վէ մուհասէպէսի, միւթթա-
հագդընաա թէպիմ օլունուր։

378. Միւթթէհէմի գայիպ ալէյհին-
տէ թէրէթթիւպ իտէն հիւբմ իսխ-
լասասը, թարիխի սուսուրինտէն ի-
թիպարէն, սէբիղ կիւն զարֆընտա,
լիվա պիտայէթ մահքէմէսի վէ եահօա
մահքէմէյի թէմեիղ միւտաահիի ու-
մումիսի, վէ եա մուավինի մարի-
ֆէթթիլլէ, մահքիւմիւն իգամէթկեահը
ախիրինին թաապ օլաուղու վիլաեէթ
զաղէթաասը վասըթաասըլա, նէչր ու
իլան օլունաճաղ տըր, վէ պիրէր վա-
րագայի մախսուսէ տախի, մահքիւմի
ղայիպին իգամէթկեահը ախիրլյլէ,
ճինաեէթին մահէլլի վուգուի օլան
գազանըն, հիւբիւմէթ գծնաղըլյա,
մահքէմէնին գաբուլսըրընա թաալիգ
իտիկէճէք, վէ պիր նիւսխէսի տախի,
էմլաքըն պուլունաուղու մահէլլէէքի
էմլաք իտարէսինէ վիրիլէճէք տիր։

379. Ղրհապէն սատըր օլան հիւբ-
միւն թէմեիղ տավասը, միւճերրէտ
պաշ միւտաահիի ումմաի, վէ հուգու-
գու չահախկէ ճիհէթինճէ տախի,
միւտաահիի չահսի թարաֆընաան ի-
գամէ օլունուր։

380. Պիր միւթթէհէմին ղայպպագէ-
թի, հաղըր պուլունան միւթթէհէմի
միւշթերէքլերին թէհէխիրի մուհաքէ-
մէսինէ, սէպէպի միւսթադիլ օլամաղ։

Իապամէը միւտաա ղըմընտա, մահ-
քէմէհէ կէթիրիլիպ, գալէմինէ թէս-
լիմ օլունմուշ օլան էշէա, պատէղ
մուհաքէմէ ասհապընա, վէ եահօա
միւսթահագդլարընա պիլա շարթ, վէ
եահօա իսթէհնիլտիկի հալտէ, մահ-
քէմէհէ կէթիրմէք շարթըլյա թէպիմ
օլունուր. պու միսիլլու էշէա, ասհա-
պընա թէպիմ օլունմաղաան եվվէլ,
նէվ վէ ճինսի, մահքէմէ քեամիսի թա-
րաֆընաան զապի ու թահրիր իտիկէ-
ճէք տիր, իտիլմէղ իսէ, քեամիսէն
տէօրթ ալթըն ճէզայի նագտի ախչ
օլունաճաղ տըր։

381. Միւթթէհէմի գայիպին էմլա-

(1) Թաալէգ, պէհէնմէք, միւնասիպ կէօրմէք։

(2) Վէճահէ, հաղբրաա օլարագ։

լը, հիւբիւմէթին թահրիը հաճղ վէ
իտարէսինահէ պուլունաուգճա, ղէվճէ
վէ եվլաա, վէ վալիտէյնինէ իհրիմ-
եահճլարը օլաուղու հալտէ, էմլաքը
մէգրիւբէ վարիսաթընաան, հիւբիւմէ-
թի իճրաչկեէճէ թաավիպ(1) օլունա-
ճաղ սուրէթահէ խանէ օլունուր։

382. Միւթթէհէմի ղայիպ, քէն-
ահինի հիւբիւմէթէ թէպիմ իահէր,
վէ եահօա հագդընտա թէրէթթիւպ
իտէն ճէզա միւրուրի զէնան իլէ սա-
գըլի օլմազաան եվվէլ ահրէսէթ օ-
լունուր իսէ, հիւբմի ղրհապի միւն-
ֆէսէհ օլաճաղը կիպի, 371 ինճի մաա-
հէ մուճիպլինճէ, վիրիլմիշ օլան ախչ
ու կիրիֆթ էմրինահէն պէտ իլէ, վու-
գուա կէլմիշ օլան պիլճիւմլէ մուա-
մէլաթ, պիհագդ միւնֆէսէհա օլուր,
վէ տավասը գայիտէ յի միւթահէ իւգ-
րէ բույէէթ օլունուր։

383. Մատտէյի սապղագաա պէ-
հան օլունան իչի հալտէ տախի, պա-
զը չահիտլերին, հուգուրու մահքէմէ-
հէ իսթիհնաի միւմքին օլամազ իսէ, էվ-
բագը տավա միհանընտա, կէրէք պուն-
լարըն մէվճուտ օլան չէհատէթի թահ-
րիրկեէլերի իլէ, միւթթէհէմի միւշ-
թերէքլերին էճվէպէյի թահրիրկեհ-
լերի, վէ կէրէք րէչիս թարաֆընաան
հագդագաձը հալի իվհարա մէտար
ատտ օլունաճաղ սայիր էվրագ, հու-
գուրու մահքէմէհէ դըբաաթի օլունա-
ճաղ տըր։

384. Միւթթէհէմի ղայիպ, քէնահ
քէնահինէ կէլիպ, վէ եահօա թուրթու-
լապտա, մուհաքէմէյի վէճահիկեէսին-
հէ(2), լէհինահէ հիւբմ գաղանմիշ օլաա
պիլէ, ղայպպուպէթինահէն տօլահը,
վուգուա կէլմիշ մէտարիֆին թազմի-
նինահէն մուաֆ օլամազ։

(1) Թաավիզ, պէհէնմէք, միւնասիպ կէօրմէք։

(2) Վէճահէ, հաղբրաա օլարագ։

ՖՈՍԼԸ ՍՍԱԼԻՍ

ՄԼՀԱՓԻՄ ՄԼԷՄՈՒԼԱՐՆԵՐՆ ԻՃՐԱՑԻ ՄՆԷՄՈՒԹԻՑԼԷՔ ԻՓՄԷՏԻՒԼՆԵՐԻ ՉՆՄԱՆՏԱ, ՎԼ ԵԱՓՕՏ ՄՆԷՄՈՒԹԻՑԼԷՔ ԷՍՆԱՍԸՆՏԱ ՎՈՒԳՈՒ ՊՈՒԼԱՃԱՓ ՃՆ-ԲԱՑԻՄԻ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՏՐՐ.

—

ԳԸՍՄԸ ԵՎԱՒԵԼ

Մէհափ ԴԷՀՈՐԼՐԸՆԸ ՆՃՐԱՅ ԴԷՀՈՐԷՅՆԵՐ ՆՐՈԴՓԻԼԷՐՒ ՎՀՈՆՈՓ, ԼՈՓՈՈՒ ԿԼԼԷՀԷ ՃՂ-ՆԱՒԵՐ ՎՂ ՃՂԱՆՀՈՐԸՆԸ ՈՈՐՒԵՐՒՂ ԲԱՀՓԸՓ ՎՂ ՀՈՀՓԻԴԷՔՆԷ ՊՈՅՐ ՊՒՐ։

385. Մ Է Հ ա բ ի մ ի Նիզամիյէ ասպա վէ բուէսասրնտան, վէ Կա միւա-տաի ումումի, վէ Կա միւթէնթիդլէր ա ր ա յ Է ն պիրի, ճիւնկա նէվինտէն պիր ֆիրկի միւրթէբիպ օլմադլէ մաղնուն պուլունուր իսկ, մաֆիվդրինտէ պուլունան մահբէմէնին, միւտաաիի ումումի մարիֆէթիյլէ ճէլպ օլունապաղ, օլ մահբէմէտէ, մուհաբէմէլէրի պիլ իճրա հիւքմ օլունուր։

386. Մ ա տ ո ռ է յի ասպզդատա պէ-էան օլունան մէհաբիմ մէմուրլաբնտան պիրի, ճիւնտէյթ նէվինտէն պիր ֆիրկի միւրթէբիպ օլմադլէ մաղնուն պուլունուր իսկ, մաֆիվդրինտէ պուլունան մահբէմէնին ըէյիսի էվվէլի թաւաֆիրնտան, մնախատէն միւտ-թէնթիդ, վէ միւտաաիի ումումի թաւաֆիրնտան, պիր զապզթայի ատյնյէ մէէմուրլաբ թայնին օլունուր։

—

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէհափ ԴԷՀՈՐԼՐԸՆԸ ՆՓՃՐ ԴԷՀՈՐԷՅՆԵՐ ԷՃՈՈՐՆԱՐ, ՎՐՓՈՈՒ ԿԼԼԷՀԷ ՂՐՄ ՈՈ ՐՈՈՊՓ, ՎՂ ՈՈՅՐ ՃՂՆԱՒԵՐ ՎՂ ՃՂԱՆՀՈՐԸՆԸ ՈՈՐՒԵՐՒՂ ԲԱՀՓԸՓ ՎՂ ՀՈՀՓԻԴԷՔՆԷ ՊՈՅՐ ՊՒՐ։

387. Մ ա հ բ է մ ի Թէմէվիգ հիւքմանինտան պիրի, մէէմուրլաբէէթինի ատյնյ խթիխմալ ճէզասընը, վէ Կա միւա-տաՀա ազդը ճէզաներ միւսթէբիպ օլունուր պիր ճինաեէթին միւրթէբիպ օլմադլէ մաղնուն պուլունուր իսկ, մաֆիվդրինտէ պուլունան մահբէմէնին, միւտաաիի ումումի, վէ Կա միւթէնթիդլիգ վաղայիֆինի, մահբէմէյի Թէմէվիգ պիրինճի ըէյիսի, վէ միւտաաիի ումումիվկը խրամէթի, մահբէմէյի Թէմէվիգ պաշ միւտաաիի ումումիսի, վէ Կա միւա-տաի ումումիվկը խրամէթի, մահբէմէյի Թէմէվիգ պաշ միւտաաիի ումումիսի, վէ Կա միւթէնթիդլիգ վէ

վէ տէյիլսէտ , մատտէլի սապըդա վէճհէլ , հուզուզ տայիրէսինտէ դա-
րար վերիյիր ։

394. Մահքէմէյի թէմիզ ատվայի-
լինտէն պիրի , էլթիքբա-անէլ-հիւ-
քմէտ տայիր , վէ եախօտ տայիր պիր
տավաեը րույեէթ իտէրքէն , կէրէք
տօղրուտան տօղրուտա , վէ կէրէք հա-
տիսէն չիքտաեէթ վուգու պուլմամըշ
օլտա պիլէ , 38ՅինճՅի մատտէտէ մու-
հարրեը , մէհաքիմ ասգասընտան պի-
րի ալէյհինտէ ճինաեէթի տավասը և-
դամէ օլունմազ իգթիզա իտէճէկլինի
միւշահէտէ իտէր իսկ , մատտէլի սա-
պըդա ահքտամընա թէվֆիգտան , քէյ-
ֆիյէտէթին իճապ իտէն մահքէմէյէ
կէօնտէրիլմէսինի , էմր իտէպիլիր ։

395. Մահքէմէյի թէմիզին հէյ-
եէթի ումումիյէտսինտէ , պիր տավա-
նըն հէյնի րույեէթինտէ մատտէլի սա-
պըդա իճապընճա , ասգասի մէհա-
քիմէն պիրի ալէյհինտէ , իգամէյի
տավա լեզումի թէպէյնէն լյէսիկի
հալտէ , հուզուզ տայիրէսինէ հավա-
լէ օլունուբ ։

396. Հիւքքմամ ալէյհինէ իգամէ
օլունան տավալարտա , մաղնուն-ալէյ-
հին միւթթէհէմ օլուպ օլմատըղընա ,
մահքէմէյի թէմիզին դանդի տայի-
րէսի գարար վերէճէք իսկ , միւսթէն-
թիգ վազոյիֆինի տախի , օլ տայի-
րէնին ըէյիսի իճրա լյլէեէճէք տիր ։

397. Տայիրէյր մէդհիւբ ըէյիսի ,
չհուտա խոթխոթին , վէ մաղնուն-ա-
լէյհին խոթխոթադրնը , պիր պաշգա
միւսթէհիգ տախի հավալէ իտէպի-
լեճէք տիր ։

398. Ըէյիս թարաֆընտան վերի-
լեճէք թէվզրֆինամէտէ , մահպուսէն ,
մաղնուն-ալէյհին թէվզրֆ օլունաճա-
ղը թէվզրֆիտանէ , թայնին գըլընա-
ճագ տըր ։

399. Մահքէմէյի թէմիզ տայիրէ-
լերինտէն , հէյեէթի էթթիհամիյէտ
հալինէ կիրեճէք տայիրէ , վէ վիրա-
եէէլէրտէ , 200 լունճհա մատտէ հիւք-
միտնէ թէվֆիգտան , մահքէմէյի իսթի-
նաֆ ասգասընտան թէչէքքիւլ իտէն
հէյեէթի իթթիհամիյէտ , ալէնի օմա-
եարադ , վէ ասգասը թէք օլարադ ,
մաղնուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլուպ
օլմատըղընա գարար վիրէճէք , վէ մաղ-
նուն-ալէյհին միւթթէհէմ օլմատը-
ղընտա , էքսէրիյէթի ապա հասըլ օլ-
տուղու հալտէ , չիքտաեէթի վաղըտա
պիր դարալնամէ իլէ ըէտտա օլունուպ ,
մաղնուն-ալէյհ Ցէրտաատէթտէ իսկ ,
սէպիլի աէրհալ , պաշ միւտաաիի ու-
մումի , վէ թաշրատտա իսկ , վիլաեէթ
մահքէմէյի իսթինաֆ միւտաաիի ու-
մումիսի թարաֆընտան , թախլիյէ գը-
լընաճագ տըր ։

400. Էքսէրիյէթի ապա իլէ մաղ-
նուն-ալէյհ էթթիհամ օլունտուղու
հալտէ , օլ պապտէ , պիր էթթիհամ
մաղպաթտասը թանգիմ , վէ պունտա ,
միւթթէհէմին ախզ ու կիրիֆթ օլուն-
մասը էմրի թասրիհ օլունապադ , քէն-
տուսի մահքէմէսի իչին թայնին օ-
լունաճագ մահքէմէնին թէվզրֆիտա-
նէսինէ գէնտուտաճագ տըր ։

401. Մահքէմէյի թէմիզտէ ճէրէ-
եան իտէն իչպու մուտաէլաթընը տու-
վէրի իճրատիյէսինէ էթթիրազ օլունա-
մադ , վէ մուտաէլաթը մէդհուբէ , միւթ-
թէհէմին չէրիք թէօհմէթլէրի , սընը-
ֆը հիւքքամտան օլմատտար պիլէ ,
անլէր հագդընտա տախի այնկյլէ ճէ-
րեէան իտէճէք տիր ։

402. Իչպու գանունտամէնին , պու
ֆասլտա միտնէրիճ ահքամընա մու-
ղայիր օլմատան ահքամը տայիրէսինէ
տախի րիաեէթի օլունաճագ տըր ։

403. Հիւքքամտան պիրի հագդըն-
տա վիրիլմիշ օլան հիւքմ , լիէճիլ
թէմիզիզ , մահքէմէյի թէմիզին ճէդտ
տայիրէսինէ կէլտիկի հալտէ , օ իչէ
տայիր էթթիհամ մաղպաթտասընը վիր-
միշ օլան տայիրէ ասգասընտան քիմ-
սէ պուլունուբ իսկ , ըէյ վիրէմմէյէ ,
ճէչ տիր , ֆագաթ , եէնէ օ մատտէ ,
սէֆայի սանկյեէտ , թէմեէլ իչին
կէլտիքտէ , ադտ օլունաճագ հէյեէ-
թի ումումիյէտէ , քեաֆֆէլի ասգաս-
պընըն ըէյ էթթասընտա սալահիյեէթի օ-
լաճագ տըր ։

Մահքէմէյի թէմիզիզ ասգասվէ միւտ-
տաիի ումումի վէ միւսթէնթիգլէրին-
տէն պիրի , կէրէք իֆթայի մէէմուրիյեէթ
էմտասընտա , վէ կէրէք խարիճինտէ ,
միւճազաթը թէէմիպկյեէ վէ թէրէմի-
պկյեէնի էթթիրլյգամ իտէր պիր հարէ-
քէթտէ պուլունտուգտա , Ամլիյեէ
նէզարէթինին թադրիրի իւկզրինէ ,
տիվանը Ամլիտէ մուհաքէմէսի իճրա
դէլիլնըր ։

ՖԱՍԼ. ԸՍՊԻ

Մէհաւէյ վէ հէւէյնէրի ֆէհմաբլաբընա , էճրաը
լազմ օլան ըէյիսէ էէլտիքտա վուգու պուլ-
ճաք տէվլէ պէհտիքտա տըր ։

404. Պիր մահքէմէ հուզուրունտա ,
վէ եախօտ հէր նէ մահէլլտէ օլուր իս-
կէ օլսուն , ումումէ մուվաճէհէսինտէ
վուգու պուլան թահզրզամի էմնա-
սընտա , հուզուրտ թարաֆընտան մու-
ամէլէյի թահսինկյեէ վէ եա թագպի-
հինկյեէ միշահէտէ օլունտուգտա , վէ
եախօտ հէր նէ սուրէթլէ օլուր իսկ
օլսուն , կիւրիւլտու իտիլտիկի հալտէ ,
պու մագուլէ եվզատէ (¹) պուլունան-
լար , ըէյիսի մահքէմէ վէ եախօտ միւս-
թէնթիգ թարաֆընտան թարտա օլու-
նաճագ տըր . վէ մուխալիֆէթի իտէն ,
վէ եախօտ թարտա օլունտուգտան սոն-
րա , ավտէթի կյլէեէն օլուր իսկ , ըէ-
յիս վէ եախօտ միւսթէնթիգտըն էմրի
իւզրինէ թոթուլուպ , թէվզրֆիտա-
նէնէ կէօնտէրիլիր , վէ քէյֆիյեէթի
զապթ վարադասընա տէրճ օլունուր .

(¹) Էվզա , հալլեր , տուրտուզլար ։ (Լթմէք ։
(²) Մէօնէթլէդ , ակզիւզ սայմագ , զավդա

թէվզրֆիտանէ միւտիրի , զապթ վա-
րադասընըն պիր սուրէթի քէնտուսինէ
իրաէ օլունտուգտա , կէօթիւրիւլէն
տաէմի , ևիկիլմի աէօրթ սաաթ թէվ-
զրֆ իտէր ։

405. Կիւրիւլտու , միւտաբէպէ , վէ
միւշթէէմէ (²) կիպի միճազաթը թէէ-
տիպկյեէ , վէ եա թէքտիրլյեէէի միւս-
թէզիմ պիր հարէքէթի իճթաճ իտէր
իսկ , թահզրզամը պիլ իճրա , ճիւր-
միւն պիւպուլինի միւթէազգրպէն ,
միճազաթը աէրհալ հէյեէթի հա-
զրրէի մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ
օլունուր , հիւքմ օլունան ճէդտա , միճա-
զաթը թէքտիրլյեէէն իսկ , գանդի
մահքէմէ թարաֆընտան հիւքմ օլուն-
մուշօլուր իսկ օլսուն , իսթինաֆ օլու-
նամազ , միճազաթը թէէտիպկյեէ-
տէն իսկ , իսթինաֆը , դայիտէսինէ թա-
պի օլուր ։

406. Ճինաեէթէ հիւքմ իտէմէյէն
պիր մահքէմէ հուզուրունտա , պիր
ճինաեէթի վուգու պուլտուղու թագ-
տիրտէ , միւթէճաոիրլարը մահքէմէյի
մէդհուրէ թարաֆընտան թէվզրֆ օ-
լունուպ , անա տայիր օլան զապթ վա-
րադասը , եվրադը տայիրէ իլէ պերա-
պէր , ճինաեէթի վազըանըն մէրճեի
րույեէթի օլան մահքէմէյէ կէօնտէ-
րիլիր ։

407. Մահքէմէյի թէմիզիզին տայի-
րէսինտէ , վէ պիտայէթի մահքէմէլերի
իլէ մահքէմէյի իսթինաֆիյեէ հուզու-
րունտա վուգու պուլան միւտաբէպէ ,
ճինաեէթէ միւնգաշէպ (³) օլուր . վէ
տայիր ճինաեէթի մէչհուտէ վուգու
պուլուր իսկ , տէրհալ մահքէմէսին-
նէ իպթիտար օլունուր . չհուտա իլէ
պերապէր , ճանի տէ (⁴) ալէնէն իսթիմա
օլունապադ , քէյֆիյեէթի թահզրզուգ
իլյէտիքտէն , վէ միւտտաիի ումումի ,
վէ եա մուավինի տախի , քէզալիք ա-

(³) Մէնդէլեդ , կվինէթի հալինէ տէօմմէր ։
(⁴) Ճանէ , ճինայեէթ տահիպլի ։

լչնէն խթիմա, վէ ճիւռանէթի խոպաթ օլունտուգտան սօնրա, ճէպա հիւքմ օլունուր։

408 Մաատէլի սապըգտաա միւնասէբիճ վուգուտաթըն մուհաքէմէսինաէ հաղըր օլան հիւքքեամ, պէչ կա ալթը նէֆէր օլատուգա հալաէ, ասօրթ ըէյ, վէ եէմի նէֆէր պուլունտուգա թադաիրաէ պէշ ըէյ, վէ սէբիզ կա պիւտաէ օլար խէ, հիւքքեամը հազրէ ատէաինին, իւչ բուպունուն ըէյի իլէ հիւքմ օլունուր։

409. Վալիյէր, վէ միլէթսաբրըճ-լար, վէ գայիմագամլար, վէ միւտիր-լէր, վէ զապըթայի միւքիյէ վէ ատ-լիյէ մէէմուրլարը ալէնէն իճրայի մէէ-մուրիյէթի իթթիքլէրի էնսաաէ, իչ-պու գանուննամէնին 404 ինճի մատ-ուէսինաէ մուհարրէր օլան վաղըէիճի իճրաէէ մէէգուն տուրլար, վէ մաղ-նուն – ալէյհի ալող ու կիրիճի լէլ, քէֆիյէթլէրի միւթէգամիին զապթ վարագ ատր թանզիմ իթթիրիպ, իճաղ իթթիկի հալաէ, մէրճիի պուլունան մէհաքիմ հուզուրունա կէօնտէրէճէք-լէր տիր։

ՖԱՍԼ. ԽԱՄԻՍ

Ճէրար էոէղ պէրաբեր էոէլէն հաճէօ ալեյհ-լէրէ, էոդրը հի-ճէյնէճինէ (*) դօյէր պէր։

410. Ֆիրարի օլան մահքիմ-ալէյհ ալող ու կիրիճ օլունատուգա հալաէ, թէտգըղը հիւվիյէթի (¹), ալէյհինէ հիւքմ իաէն մէհաքիմէ այնա օլատուգա կիպի, ֆիքրարլէրինատէն տօլաէրը, գա-նունէն հագգլարընատա թէրէթթիւդ իաէն միւճաղաթը միւնգամիճ տաիի' մէհաքիմի մէղպուրէ թարաֆընատան հիւքմ օլունուր։

411. Իշպու հիւքմիլէր, կէրէք միւտ-տաիի ումումինին, վէ կէրէք մահ-քիմ-ալէյհին թալէպի իւզէրինէ ճէլպ օլունմուշ օլան չահիտլէրին իաթիմա-լինատէն սօնրա իթա օլունաճագ տըր. վէ պու մուհաքէմէ տաիի ալէնի օ-լաճագ, վէ ախղ ու կիրիճթի օլունան շաիա, մէվճուտ պուլունաճագ տըր, աքսի հալինաէ, հիւքմի վագը քէչէն լէմ նէքիւն ատտ օլունուր։

412. Հիւվիյնէթէ տայիր հիւքմ մաղպաթատը ալէյհինաէ, իշպու գա-նունունատէ մուտայէն օլան ուտուլ իւղրէ, վէ մէհլի մուտայէնի զարճըն-ատա թէէմիղ իաթիատաբնա միւտտաիի ումումինին վէ միւտտաի ալէյհին սա-լահիյէթլէրի օլաճագ տըր։

ՖԱՍԼ. ՍՍ.ՏԻՍ

Պիր մահաէնդնէ, եվրաբը հէ-դիյէ վէ դ-ընէֆերբէ-ը ընէլճ վէ ես «էրճաՌ օլունպուզա հալտե, էճբա օլունաճագ մահաէնէնէ պայէր պէր։

413. Ձիւռանէթի վէ ճիւնհաէա միւ-թաալլիգ մէվատտա տայիր իլանաթ միւսէվվէտաէլէրի, վէ կա հէնուզ նէ-թիճէբէղիր օրմանլը թահգըղաթի վէ մուհաքէմաթա միւթաալլիգ եվրաղ, հարիգ, վէ սէյլ (²), վէ սայիր էսպապը ֆէվգէլատէ իլէ թէլէֆ վէ կա զայիպ օլուպ, վէ կա սիրգաթի օլունուպ տա, եէնիտէն թանզիմ օլունմալարը միւմ-քին օրմաըղը հալտե, պէր վէճհի ա-թի մուտամէլէ օլունուր։

(*) Պու հէ-վէյնէնէ լուղէթի, 140 ընճը սահի-ֆէսի պուլունան 351 իճի մատէսէ տաիի կէչմիշ պուպ, օ պապատ միւաքիթի պիր մա-նէա թահսիլ իտիմիպտէն, « հավայէ չէյէր (օրմանը տըր) » ատէերէք, կէչմիքինէ մէճպուր օրմանէ խէր ատ, ասնրատան սիւռ իթթիկիմիպտէ, մէղբիր մանէ անդն եանըզ օլատուգա, վէ ասըլ մանէ ասըլնըն խէ, ատա-նըղնատա օյան պիր ատամ տէրատթ իտիղ-տիկինատ, ֆիլ հագգգա քէնատէ՝ մի տիր, տէյկ մի պիր տէյլ իչրա իտիկէն թէտգըղաթ մանէ ասընա պուլունատուգա անդաշըլմըշ տըր։

(¹) Հէ-վէյնէնէ, չահսճա թէտգըղաթ։

(²) Մէյլ, սէլ։

414. Իլանէն սուբէթ վէ կա նիւա-խէյլ մուսատտագասը, մէվճուտ օլ-ատուգտա հալաէ, կէրէք էֆրատը նաա-տէէն, վէ կէրէք մէէմուրլիյնատէն հէր քիմին եէտինաէ պուլունուր իսէ պուս-լունատուն, հասրէը պու պապաէ մահ-քէմէ ըէյիսի թարաֆընատան վէրիլէ-ճէք էմր իւղէրինէ, իլանը վէրմիշ օ-լան մահքէմէ գալէմինէ թէսլիմ իթ-մէկէ մէճպուր օլաճագ, վէ իթմէկի-կի հալաէ, ճէպրէն այընատիլէճէք տիր, վէ պու մադուլէ եվրագ, միւ-սէվվէտաէ հիւքմիտնաէ հընճղ օլունա-ճագ տըր, վէ ըէյիսին իշպու էմրի, իլանէն միւթաալլիգ օլատուգտա քիմսէ-լէրէ գարշը, համիլինի մէսուլիյէթ-ատէն թահսիլնա իաէր, վէ պէօյլէ թէ-լէֆ վէ կա զայ օլան, վէ եահօտա սէր-գաթի օլունան միւսէվվէտաէլէրի, վէ եա նիւսխէյլի մուսատտագասըընը հա-միլ օլանըլար, պունըլարը մահքէմէէ թէսլիմ իթմէկլէրի հալաէ, պէրէր սու-ըէթլէրինի մէճճանէն ալմազա հագգ-լարը օլաճագ տըր։

415. Պիր միատէլի ճիւռանէթի հագ-գընատա, սատրը օլան հիւքմ իլանը-նէն պիր սուբէթ, վէ կա նիւսխէյլի մուսատտագասը պուլունմաէրագ, եա-լընըզ միւթէէհհիմին մանէ իլ իթթիհ-համը օլան ֆիիլի իշլէհիպ իշլէմէսի-կինէ տայիր, մահքէմէնին գարարը միւսէվվէտաէսի մէվճուտ իսէ, իշպու գարարա թէվֆիգան թահթիպիգը գա-նունէն մուհաքէմէսինէ միւպաէերէթի օ-լունուր։

416. Մաատէլի սապըգտաա պէ-էան օլունան եվրագ զայ օլունուշ օլուր, վէ գարար միւսէվվէտաէսի տաիի պու-լունմազ իսէ, թահգըղաթի վէ մուհա-քէմաթ եվրագը զայ օլան գրունատան պէտ իլէ, եէնիտէն պայլանըլըր։

ՊԱՊԸ ԽԱՄԻՍ

ՏԱԱՎԻՆԻՆ ԹԱՅԻՆԻ ՄԵՐՃԻ ԻՒԼ ՊԻՐ ՏԱՎԱՆԸՆ ՊԻՐ ՄԱՀԿԷՄԷՏԷՆ ՏԻԿԵՐԻՆԷ ՆԱԳԼԻ ՊԷԵԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ։

ՖԱՍԼ. ԷՎՎԷԼ

Տ-էյնէր ըայնէ դէրէկէ պէէանըա տըր։

417. Տաավինէն թայինի մէրճիի հագգընատա վէրիլէն իաթիատաէլէր, պէր վէճհի աթի մուխթատարէն թահ-գըղ վէ հիւքմ օլունուր։

418. Պիր ճիւռանէթի, վէ կա ճիւն-հա, վէ կա գապահաթըն, վէ կա պունըլատան պէրիլէ միւշթէրէթ օլան պիր ճիւրմիւն մուհաքէմէսի, եէքտի-կէրինէ մէրպութինէթի օլմահան միւ-թէատտիա մէհաքիմ վէ միւսթէնէթի-գընէ հավալէ օլունմուշ օլատուգտ հալաէ, մահքէմէսի թէսլիղ, իգթի-զասընա կէօրէ, օ տավանըն մէրճինի թայինէ իաէր։

419. Թէզկիրէ, պիր ճիւռայէթի վէ կա ճիւնհա, վէ կա գապահաթըն, վէ կա պունըլար իլէ միշթէրէթ օլան պիր ճիւրմիւն թահգըղաթի վէ մուհաքէ-մէսի, պիր թարաֆտան պիր մահքէմէ-յի ահկէրինէ վէ կա պահրինէնէ, վէ կա պիր զապըթայի ատինէէի ատ-քէրինէ մէէմուրունա, վէ եահօտա տա-յիր մէհաքիմի մախտուսէէն պիրինէ, վէ տիկէր թարաֆտան, գապա վէ կա լիվա պիտայէթ մահքէմէլէրինէ, վէ եահօտա մահքէմէյի խթիճաֆինէ, վէ եահօտա պիր միսթէնթիգ հավալէ օլունմուշ օլունատուգտ հալաէ, մահ-քէմէյի թէսլիղ, իգթիզասընա կէօրէ, տավանըն մէրճինի թայինէ իաէր։

420. Թայինի մէրճիի տավա հագ-գընատըի իաթիատաէլ, մահքէմէյի թէսլիղէ թագտիմ օլունատուգտա, մահքէմէյի թէսլիղին ճէզա տայիրէ-

սի, էվրագը միւթէֆէրրիսընը ըույ-
ուէթի կյլէտիքտէն սոնրա, էվրագըն
քեամիլէն թարաֆէյնէ թէպլիղ օլուն-
մասընը էմր, վէ եահօտ հագդը ի-
թիրազ սագրթի օլմասագ իւղրէ, խու-
սուսու միւսթէհաեէ գաթիէն հիւքմ
իտէր։

421. Թէպլիղաթը մէգբիւբէ, մադ-
նուն – ալէյհ, վէ միւթէհէյէմ, վէ
միւտտաթի չահսինին, թայէնին մէր-
ճիի հագդընտա վուգու պուլան իս-
թիտտաը իւղրինէ էմր օլունտուգու
հալտէ, մահքէմէյի թէմիիզ, տավա-
նըն հավալէ օլունմուշ օլտուգու մէ-
հաբիի միւթէտտաթիէտէ, միւտ-
տաթի ումումիյիք իըտտէթինի իֆտ ի-
տէն ղէվաթտա, պու տաւսաեա միւթա-
ալլիղ նէզղէրինտէ պուլունան էվրա-
գը իրտալ, վէ պու իսթիտտա հագդըն-
տա միւթալաալաըրընը միւտէյյիլ օլա-
րագ իչար իյլէմէյէրինի, էմր իտէր։

422. Թէպլիղաթը մէգբիւբէ, տա-
վանընը հավալէ օլունմուշ օլտուգու մէ-
հաբիի միւթէտտաթիէտէ, միւտ-
տաթի ումումիյիք իըտտէթինտէ պու-
լունանլարտան պիրինին իսթիտտաը
իւղէրինէ, էմր օլունտուգու հալտէ,
թիկէր մահքէմէնին միւտտաթի ումում-
միսինէ, օ տավաեա տայիր նէզղէրին-
տէ պուլունան էվրագ վէ սէնէտտաթը
իրտալ, վէ բէյ վէ միւթալաասընը տա-
հսի միւտէյյիլ օլարագ իչար իյլէմէ-
սի, էմր օլունաճագ տըր։

423. Մահքէմէյի թէմիիզ, էվրա-
գընն թարաֆէյնէ թէպլիղի էմրինի հա-
վի օլան միւզէքքիրէսինտէ սէպէպի
իսթիղրաճ օլան մուամէլաթը միւթա-
սարէն կէօսթէրէճէք, վէ պաւղ մէ-
սաֆէյէ կէօրէ, էվրագ վէ միւթա-
լաանամէյէրին, մահքէմէյի թէմիիզ
գայիէսինէ իրտալի իչին, պիր մէհլի միւ-
նասիպ թայէնի իտէճէք տիր։

Մահքէմէյի թէմիիզ, իչպու թէպ-
լիղի էվրագ էմրինի հավի միւզէքքի-
րէսի թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունտու-
ղու անտաէ, ալէյհ ումում օ տավաեէ
տայիր մուրաֆաաթ թաամիլ օլունա-
ճաղը կիպի, ճինայէթի տավալարընտա
մուամէլաթը թահգիգըյէյէճէ խալէլ
կէլմէմէք իւղրէ, էկէր մաղնուն – ա-
լէյհ իսթիհսամ օլունմագ իւղրէ պու-
լունտուր իսէ, իսթիհսամը, վէ էկէր
իսթիհսամ օլունմուշ պուլունտուգ տա,
մուհաքքէմէսինէ պայլանըլաճագ հալ-
տէ իսէ, մուհաքքէմէսի թէէխխիր վէ
թաամիլ օլունուր։ Մաղնուն–ալէյհ,
վէ միւթէհէյէմ, վէ միւտտաթի չահսի
իչպու գանունտաա միւնասիրճ թէմիիզ
գայիէսինէ թէվֆիգտան, պու իսթի-
լաճի հագդընտաքի իսթիրաղըրընը,
թէմիիզ մահքէմէսինէ արզ իտէպի-
լէճէքլէր տիր։

424. Մահքէմէյի թէմիիզին, մէ-
վտտաը սաղըգտաա պէհան օլունան
էվրագըն, թարաֆէյնէ թէպլիղինէ
լիւզում կէօրմէկսիզէ տէ, հալընըզ
թագտիմ օլունան իսթիտտա իւղէրի-
նէ թայէնին մէրճի իսթիղի հալտէ,
պուննա տայիր վիրճէկի միւզէքքիրէ-
սի, մահքէմէյի թէմիիզ պաշ միւտ-
տաթի ումումիսի, վէ Ասղկէճ նագը-
րը մաարիֆէթի վէ վաահէտիրը, տավա
գանղի մահքէմէ վէ եա միւթէհէ-
թիդտէն գալընըրընըճագ իսէ, օ մահ-
քէմէնին միւտտաթի ումումիսինէ, վէ
եա օ միւթէհէթիդէ, վէ մաղնուն–ա-
լէյհ վէ եա միւթէհէյէմ, վէ միւտ-
տաթի չահսի վար իսէ, ծնա տաւսի
թէպլիղ օլունուր։

425. Մաղնուն–ալէյհ վէ եա միւթ-
հէյէմ, վէ միւտտաթի չահսի, իչպու
գանունտամէտէ միւնասիրճ թէմիիզ
ուսուլինէ թէվֆիգտան, մահքէմէյի
թէմիիզինին, մաամէյի սաղըգտաա պէ-
հան օլունան միւզէքքիրէսինէ, իչ
կինն զարճընտաա իսթիրաղ իտէպիլէ-
ճէքլէր տիր։

426. Մաամէյի սաղըգտա մուճի-
պինճէ, մահքէմէյի թէմիիզին միւ-
զէքքիրէսինէ իսթիրաղ վուգուտունտէ,

423 իւնճիւ մաամէտէ կէօսթէրիլմի-
կի վէճհլէ, մուհաքքէմէ թէէխխիր վէ
թաամիլ օլունուր։

427. Մէվգուֆ պուլունմահան մադ-
նուն–ալէյհ, վէ մահպուս պուլուն-
մահան միւթէհէյէմ, վէ միւտտաթի
չահսինին էվվէլճէ վէ եահօտ 425 ինճի
մաամէտէ թայինն օլունան միւտ-
տէթ զարֆընտաա, պէյնիէրինտէ իսթ-
իլաֆ (1) օլան մէհալիսինէն պիրինին
տայիրէսի տահսիլինտէ իգտամէթկէտ
թայէնն իսթիմիղ օլտուգուրը հալտէ,
մաամէյի սաղըգտատէ պէհան օլու-
նան իսթիրաղ հագդընտան իսթիֆտատ
իտէմէնէճէքլէրի կիպի, քէնտիլէրինէ
թէպլիղաթ վուգու պուլունմըշ օլմա-
սընտան տօլայը չիքտայէթէ տահի
սաղահիյէթլէրի, վէ տահիպ իսթի-
տտանըն քէնտիլէրինէ թէպլիղաթ իճ-
րատընա մէճպուրիյէթի, օլմահտաճագ
տըր։

428. Մահքէմէյի թէմիիզ, մաա-
մէյի միւսթէհիճ իւն ֆիհտաճէ հիւքմ
իսթէրլէ պէրաբէր, տավահր, պան-
դի մէհաբիմ վէ միւսթէհիդդէրտէն
րէճի իտէճէք (2) իսէ, օ մէհաբիմ վէ
միւդդէնիսիղէր թարաֆընտան իճրա
օլունմուշ օրտակէն մուամէլաթ հագ-
դընտա տահի գարար վիրիր։

429. Մահքէմէյի թէմիիզ, 423 իւն-
ճիւ մաամէտէ պէհան օլունան թէպ-
լիղի էվրագ էմրինի հավի միւզէքքի-
րէսի վիրտիքտէն, վէ պուննան հիւք-
միւ իճրա օլունտուգտան սոնրա, մաա-
մէյի միւսթէհիճ իւն ֆիհտա հագդըն-
տաքի հիւքմ իտամընտա իսթիրաղ օլու-
նամագ։

430. Մահքէմէյի թէմիիզին, կէ-
րէք 423 իւնճիւ մաամէտէ պէհան օ-
լունան թէպլիղի էվրագ էմրինի հավի
միւզէքքիրէսէն սոնրա, վէ կէրէք 425
ինճի մաամէտէ մուհարրէր իսթիրաղ
իտէրինէ վիրմիշ օլտուգու իլամ, 424
իւնճիւ մաամէտէ ահքեամընտա թէվֆի-
գտան, թարաֆէյնէ թէպլիղ օլունա-
ճագ տըր։

431. Մաղնուն–ալէյհ, վէ եա միւթ-
հէյէմ, վէ միւտտաթի ումումի վէ
չահսի, մէհաբիմի իսլամիյէթէն
պիրինին, վէ եա միւսթէհիդդին, ա-
տէմի սալահիյէթէի իտտաասընը հա-
վի, օ մահքէմէ վէ եա միւսթէհիդդ
միւզէքքիրէրի վիրտիքլէրի հալտէ, թա-
յէնին մէրճիի տավա իչին, տօղրուտան
տօղրուեա մահքէմէյի թէմիիզէ մի-
րաճաաթ իտէմէկսիզէ, օ իտտաասը-
րը, մէհաբիմի մէզկուրէ թարաֆըն-
տան, գապուլ օլունմուշ օլտուն օլ-
մասընն, օ մահքէմէ, վէ եա միւսթէհ-
թիդին, հիւքմ ու գարարընը, օ մահ-
քէմէնին իլամընը իսթինաճի իտէպիլէն
մահքէմէտէ իսթինաճի իթտիրէճէք,
վէ անճագ, մա ֆէվգրինտէ պուլուն-
նան մահքէմէնին հիւքմինին թէմիիզ
իթտիրմէք իչին, լէտէլհաճէ, մահքէ-
մէյի թէմիիզէ, միւրաճաաթ իյլէմէ-
ճէք տիր։

432. Ճինայէթի վէ եա ճինհա, վէ
գապահաթ, վէ եահօտ պունըար իլէ
միւշթէրէք ճինրիլէրէ միւթաալլիղ պիր
տավա, պիր մահքէմէյի իսթինաճիյ-
էէնին տայիրէսի տահսիլինտէ պուլուն-
նան մէհաբիմի իսլամիյէթէն իչի
մահքէմէյէ, վէ եա միւսթէհիդդէ հա-
վալէ օլունմուշ պուլունտուգու հալտէ,
տավանընն թայէնին մէրճիի, օ մահ-
քէմէյի իսթինաճիյիյէէ պիտա տիր.
անճագ, օ մահքէմէյի իսթինաճիյէ-
նինն, օլ պաւսատէ օլան հիւքմիւ, լէտէլ
հաճէ, մահքէմէյի թէմիիզտէ, թէմ-
սիլ իթտիրէպլիլիր։

433. Միւտտաթի չահսի, վէ մաղ-
նուն–ալէյհ, վէ եա միւթէհէյէմ, տա-
վանընն թայէնին մէրճիի հագդընտա
օլան իտտաասըրընտա հագդըզը չըգ-
սրգլարը հալտէ, քէնտիլէրինտէն նի-

(1) Ինֆիլաֆ, ուլտամադրզ։

(2) Ռէճ էրտա, չըգարմագ, գալընըմագ։

կերմի լրաքը թէճաւուզ իմմէմէք իւղրէ, ճէղայի նագահի ախզ օլունա-ճադ, վէ պաւնուն նըսֆը, ահկէը թա-րաճա վիրկէճէք տիր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Տաւղէնէ պէր հահէնէթէն գէյէրէնէ նաբզէ պէճանըտա տըր։

434. Մահքեմէյի թէմիզ պաշ միա-տահի ումումիսինն թալէպի իւղերի-նէ, ճինայէթի, վէ ճիւնգա, վէ գազա-Հաճա տայիր տուավիսի, էմինկէճիի ումումկէճէի մուհաֆազա, վէ եա-խօտ չիւրհէճի տայի (1) էսպապը մագ-պուլէյի նիզամկէճէճ պինահէն, այնա օլտուգլարը մէհապիմ վէ միսթէն-թիզ տէրճճէօնտահ տիկէը պիր մահ-քեմէճէ վէ եա միսթէնթիզէ նագլ իմտիրճպիլիր։

Իշգու նագլ մատահէսի, թարաֆէյ-նինն խոթխատար իւղերինէ տահի իճրա օլունագկիր իսկ տէ, պու պագահ խոթխատա, միճճերքեա չիւրհէի տայի էսպապը մագպուլէյի նիզամկէճէճ միսթէնէա օլմագ լազըմ կէլիր։

435. Թարաֆէյնտէն պիրի տատ-վասընը, հիւանի բիզասըյա պիր մահ-քեմէ վէ եա միսթէնթիզ հուզուրտուն-տա բուլունէթ իմտիրմէքահ պուլունտուղու հարահ, մուահխերէրէն նագլի տատա խոթխատընտատ պուլունուր իսէ, պէհատ խէճէկի էսպապը գա-նունկէճէնին, մուահխարէն զուհուր իմմիշ օլմասը լազըմ կէլիր։

436. Միատահի ումումիյէր, էս-պապը գանունկէճէճէ պինահէն, պիր տահանըն պաշգա մահքեմէճէ նագլի-նի, տօղրուտան տօղրուէա, մահքեմէյի թէմիզհէճէն թահէպկիրէր, ֆա-գահ, էմինկէճէթի ումումկէճէճի մու-հաֆազահէն, նագլի տատա թահէ-պինահէ պուլունուրլար իսէ, էվրադը տատա լէյհիալարընը, լէտէլ հա-ճէ, մահքեմէյի թէմիզհէ հավալէ օ-լունմագ իւզրէ, էվվէլ էմիրտէ, Ա-լիկնէ նագարընա թագտիմէ մէճպուր տուրլար։

437. Տէօրթ էհլ էհկերմինճի մատ-տէ ահքեարինա թէվֆիգան, միսա-տահի ումումինէն իշգու լայհասըլը, էվրադը միսթէֆէրրիա, մահքեմէյի թէմիզ ճէզա տայիրէսինտէ լէտէլ միսթալաա, հագդը իմտիրաճ սագրիմ օլմագ իւզրէ, խոսուսա միսթէ-տահէ գահկինէն գարար վիրիլիր, վէ եախօտ էվրադընն թարաֆէյնէ թէպլիզ օլունմասը էմր օլունուր։

438. Նագլի տատա խոթխատար, մագ-նուն-ալէյհ, վէ եա միսթէթէհէմ, վէ եախօտ միսատահի չահի թարաֆընա-ման վուգու պուլուգ տա, մահքեմէյի թէմիզհէ պու խոթխատանըն տէրհալ գագուլ վէ եա բէտահնի թէհնիսիզ իմ-մէմիկի հարահ, խոթխատանամէնի, պիր միւզեք քիրհէճէ լէֆֆէն, տատավանըն բուլունէմ օլունմագտա օլտուգու մահ-քեմէնին միսատահի ումումինէ, վէ եա միսթէնթիզէ կէճտահէրիպ, պու տատահա միսթալլիզ էվրադը իրսալ, վէ նագլի տատա հագդընտա օլան միսթալտատարրընը միսահէլիլ օլարագ իշար իմմէլէրինի, վէ խոթխատանըն տիկէը թարաֆտա տահի թէպլիզ օ-լունմասընը, լէտէլ հաճէ միսթէքբի-բէտահ էմր խոթճէք տիր։

439. Նագլի տատա խոթխատար, միսա-տահի ումումի թարաֆընտան վուգու պուլուգ տա, մահքեմէյի թէմիզ պու պագահ գարարը գահի վիրմէ-տիկի հարահ, խոթխատանամէնին թա-րաֆէյնէ թէպլիգինի, լէտէլ հաճէ էմր խոթճէք, վէ եախօտ միճնասիպ կէօ-րէճէկի սայիր պիր թէտապիրի խոտատի (2) իմմիհխատ կյլէկէճէք տիր։

(1) Տաչէ, տավէթ խոթճի։

(2) Իոսո, հագըր գըլմագ։

440. Մէվատաը ատպրգատա պէ-հան օլունան խոթխատա վէ էվրագ իւ-զերինէ, մահքեմէյի թէմիզիզ, նագլի տատահա, գամիճէն հիւքմ իմտիրիզ հարահ, իշգու հիւքմ իլտիրը, պաշ միատահի ումումիսի, վէ Ա-լիկնէ նէզարէթի մատրիֆէթի վէ վատահա-թըլյա, տատա գանգի մահքեմէճէն գալտըրըլտաճագ իսէ, օ մահքեմէնին միատահի ումումիսինէ, վէ եախօտ միսթէնթիզինէ, վէ կէրեք միատահի չահսի, վէ մահնուն-ալէյհ, վէ մահ-քիմ-ալէյհին զամըլըրընա, վէ եա հնթիհատ էյլէճահրէրի իգամէթկեահ-լարընա թէպլիզ իմտիրճճէք տիր։

441. Պու հիւքմ ալէյհինահ վուգու պուլտաճագ իմտիրագ, 423ինճի մատտէ ահքեամընա միսթատդը օլատուգու հալ-տէ, գագուլ օլունտաճագ տըր։

442. Պէօյլէ պիր իմտիրագ գագուլ օլունատուգու հարահ, 423ինճի մատ-տէ ահքեամընա թէվֆիգան, մուհա-քեմէ թէէմիզ (1) վէ թատմիլ օլունա-ճագ տըր։

443. Տատավինն թայինի մէրճիի հագդընտա օլան 417ինճի, վէ 422ին-ճի, վէ 423ինճիս, վէ 426ընճը, վէ 427ինճի, վէ 428ինճի, վէ 429ունճու, վէ 430ունճու, վէ 433ինճիս մատտէ-լերին ահքեամի, նագլի տատա (2) հագ-դընտա տահի ճարի տիր։

444. Նագլի տատա խոթխատարընը, մահքեմէյի թէմիզիզ թարաֆընտան ըհտատ օլունմասը (3), մուահխերէրէն գու-հուր խոթճէք էսպապէ (4) մէպնի, պիր տիկէը նագլ խոթխատընտա մանի օլ-մագ։

(1) Թէէմիէ, կէրի պըրագմագ։

(2) Նոթէյ տաէ, տատահը պիր մահքեմէ տէյն տիկէը պիր մահքեմէճէ գագըրմագ։

ՊԱՊԸ ՍԱՏԻՍ

ՄԷՆԱՖԻ վէ ԼՄՆԻՅԵՒԹԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՒԵՒ ՏԱՅԻՐ ՊԱՋԸ ՄԻՎԱՏՏ ՊԷՆԱՆԸՆՏՐ։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Մատնուճնա գէրտուղէ էվրագը էայր -- ըտմըը պէճանըտա տըր։

445. Ձինայէթի, վէ ճիւնգա, վէ գա-պահամի մահքեմէճի բիսմիլլէրի, ա-լէյհինահ ճէգա հիւքմ օլունան քէ-անընն խոմու չէօհրէթի, վէ սինն ու սը-ֆամի վէ իգամէթկեահլարընը հուրու-ֆը հէճա թէրթիպլէյէ պիր աէֆիէրի մախսուսա գայա իմմիճկէ, վէ հիգա-լարընա, վէ մուխթասար վէճհլէ տա-վալարընը, վէ էսպապը մահքիսմիյ-էէթլէրինի եապմահա մէճպուր օլուգ, պու պագահէ սէհվ (5) իմտիրլէր իհմա-ճէ, հէր սէհվ իչին քէնտիճէրինտէն, իրճիչէր լրրա ճէզայի նագտի ալընտա-ճագ տըր։

446. Մէհապիմ բիսմիլլէրի, մատ-տէյի ատպրգատահ մուհարրեր աէֆա-թիրին պիրէր սուրէթլէրինի, իչ այ-տա պիր քէրրէ, Ա-լիկնէ վէ Զապ-թիյէհ նագլընընա կէօտահէրմէկէ մէճ-պուր օլուգ, կէօտահէրմէտիրլէրի հալ-տէ, քէնտիճէրինտէն աէօրմի լրրա ճէ-զայի նագտի ալընտաճագ տըր։

447. Ա-լիկնէ նէզարէթի, վէ Զապ-թիյէհ նէզարէթի, մատտէյի ատպր-գատա պէհան օլունան սուրէթլէր գայա օլունմագ իւզրէ, պիրէր աէֆ-թէրի ումումի թուխթատրաճագլար տըր։

(3) Րէօտ օլունմագ, գագուլ օլունմասընա։

(4) Լէպագ, սէպէպլէր։

(5) Սէհվ, կաղըզագ։

ԳԱՍԱԼԸ ՍԱՆԻ

Թէվէըֆ վէ հոդեռնէըբ հէֆէնտա ոըբ։

448. Մուճաղաթ իչին մուէսսէս օլան հապսխանէլէրաէն մաասա, հէր մանքէմէչի ճէզաիյէ նէզաննաէ պիրէր թէվդըճիխանէ պուլունաճագ ոըբ։

449. Իչպու թէվդըճիխանէլէը, մուճաղաթ իչին թէէսիս օլունան հապսխանէլէրաէն, պիւթիւն պիւթիւն այրը օլաճագ ոըբ։

450. Հիւքիւմէթ մէէմուրլարը, մէզքիւր հապս վէ թէվդըճիխանէլէրին, էմնիյէթ վէ նէզաֆէթինէ (1), վէ սըհհէթի պէաէնիյէէի իլալ վէ իֆսաս (2) իթմէէճէք աերբէճաէ պուլունմասընա, սոդդաթ վէ իթինա ութճէքլէր սիր։

451. Հապսխանէ վէ թէվդըճիխանէ պէքճիլէրի, հիւքիւմէթ թարաֆընան թայինի գըլընաճագլար ոըբ։

452. Հապսխանէ վէ թէվդըճիխանէ պէքճիլէրի, պիրէր աէֆթէր թուխմաա մէճպուր օլուպ, թէվդըճիխանէ աէֆթէրլէրինին հէր սահիֆէսի, մէնսուպ օլաճագլարը մանքէմէ բէյնի թարաֆընան, վէ հապսխանէ աէֆթէրլէրի, վալի, վէ նա միւթէաըրըճի, վէ նա գայիմագամ թարաֆընան իչին իչկիճէք սիր։

453. Թէվդըճի վէ նախօա ախզ ու կէրիֆթ էմրինի, վէ նա մանքիւմէյնէթի իլալ աէքճամընը իճրաաէ մէէմուր օլանլար, պիր քիմէնէյի թէվդըճիխանէ վէ նախօա հապսխանէնէ թէսլիմ իթմէզաէն էվվէլ, Տամիլ օլաոտ գլարը էմրի, աէֆթէրլէրի մանխաուսաէսինէ գայա իթանէրմէկէ մէճպուր չլուպ, թէսլիմ վէ թէսէլլիմ սէնէսի տաիխի մուվաճճհէլէրինաէ թանսիմ օլունարագ, կէրէք քէնարլէրի վէ կէրէք թէվդըճիխանէ վէ նախօա հապսխանէ պէքճիլէրի թարաֆընան իչիզա գըլընաճագ, վէ սէնէսի մէզքիւրան, պէքճիլէր թարաֆընան միւմկիւն պիր գըթա սուրէթի, նէտիճէսինէ իթա գըլընաճագ ոըբ։

454. Թէվդըճիխանէ վէ հապսխանէ պէքճիլէրի, քէնարլէրինէ, անքառմը նէզաննիյէսինէ թէվֆիզան, պիր մանքէմէ թարաֆընան վէրիլմիչ թէվդըճի էմրի, վէ նա պիր իթթիհամ (մաղպաթասը, վէ նա պիր հիւքմ իլամը իպրաղ օլունմասըդճա, վէ պունլարը աէֆթէթիրի մանսուսէէրինէ գայա իթմէմէքճէ, քիմսէնի դաղուլ, վէ հապս, վէ թէվդըճի իաէմէնէճէքլէը, վէ իթթիհքլէրի հալաէ, պի ղայրի հադդ հապսը էչխասէ միւթէճասիր օլանլար հադդընաաքի միւճաղաթա, քէսալի իթթիհդագ իլլէնէճէքլէր սիր։

455. Թէվդըճիխանէ վէ հապսխանէ աէֆթէրլէրինաէ, մէվդուճին վէ մանսպուսինին, թարիխի թէվդըճի վէ հապսը կէօսթէրիլմիկի կիպի, սէպիլլէրի թախլիյէ օլունուդաա, սաըր վիրիլմիչլէրի թարիխ, վէ պու պապաէ աուսուլ խոն եվամիր, վէ իչամաթ, վէ աէրնամէ տաիխ, դարըլուդը գայա ու դաղթ օլունաճագ ոըբ։

456. Միւթէէնթիգլէը, լա ադալլ, այսա պիր քէրրէ, վէ հէհաքիմի ճէզաիյէ բուէսսաը իչ այսա պիր քէրրէ, թէվդըճիխանէլէրաէ պուլունան մէվդուճինի մուայէնէճ իաէճէքլէը, վէ հիւքիւմէթ մէէմուրլարը սաախի, իդդիխսաընա կէօրէ, թէվդըճի վէ հապսխանէլէրի, մուայէնէճ իյլէնէճէքլէր սիր։

457. Յէրիսաաաէճէաէ Զաղթիյէ նազըրը, վէ վիլաճէթտա վալիկէր, մէվդուճին վէ մանսպուսինին, մէէքիւլաթ (3) վէ մէշրուսաթընըն (4) սաղլամ վէ քեաֆի օլմասընա, վէ ալէյհումմէ թէվդըճի վէ հապսխանէլէրինին, ումուրու ինդըսաթիյէսինէ, սիպդաթի վէ նէզաբէթի իաէճէքլէր սիր։

Ֆագաթ, մէհաքիմի ճէզաիյէ, բուէսսաը, վէ միւթէէնթիգլէր, մանքէմէլէրինէ մէհսուս օլան թէվդըճիխանէ վէ հապսխանէ պէքճիլէրինէ, թահդըդաթի վէ մուհաքէմաթա լազըմի օլան հէր կիւնա թէսաապիրի, էմր իաէպիլէճէքլէր սիր։

Պիր միւթէէնթիգ, մէվդուճինաէն պէրինին իթթիլաթաան մէհն օլունմասը լազըմունա կէօրաէճկիս հալաէ, պունուն իչին, պէքճիլէճ այրըճա, էմրի թահրիրի վիրէճէք, վէ պու էմր, հապսխանէ աէֆթէրինէ գայա օլունուդ, իթթիլաթաան մէհն մուաէսի թէէքէրրիւր իաէպիլէճէքսէ աէ, պիր աէֆթաա ծն կիւնաէն պիւեաէ միւմքիւն էսա օլամաճագ ոըբ։ Միւթէէնթիգ, պիր մէվդուճիա, իթթիլաթաէն մէհն իթմիկի հալաէ, քէնարլէրի, միւսաաիի ումուրինէ իաապէր վիրմէկէ մէճպուր օլաճագ ոըբ։

458. Մէվդուճին վէ նա մանպուսինաէն պիրի, թէվդըճիխանէ վէ նա հապսխանէ պէքճիսի, վէ նա սայիր մէէմուրլարընը, վէ նախօա մէվդուճինի վէ նա մանպուսինի սայիրէ տագդընաա մուամէլաթը թէհաիսիյէ (1) վէ նա թահդիւրինէ, վէ նախօա ճէպրիյէճէ միւրաթի (2) էյլէսիկի հալաէ, վիրիլճէէք էմրի մախսուս իւզէրինէ, միւնթէբիհաէն (3) հապս օլունուր. վէ հիաաէթի վէ նախօա մուամէլէյի չէսիտէյի ճէպրիյէճէկ թէսաաուի էյլէսիկի հալաէ, թիմուրէ տաիխ վուրուլուր, անճագ, հարնէքէթի վագըալարընան տօլայը իճրաա օլունապիլճէք մուհաքէմէլէրինէ խայէ կէլմէզ։

(1) Թէհուէյո, գօրգու վ'րմէք,
(2) ճէնէրալ, պիւեաէ ճէաարէթ,
(3) Մէնսուպէրէ, այրըճա։

ԳԱՍԱԼԸ ՍԱԼԻՄ

Մահդուդ էյնէրի նա ճէչրուսէ չուրը, հարրէյնէրի չոխէյնէնէ, սուրէրի էյէնէսէ պէնէանընա ոըբ։

459. Հէր քիմ, հիւքիւմէթճէ թէվդըճիխանէ վէ նախօա հապսխանէ իթթիհադ օլունմամըչ օլան պիր մանէլլաէ, պիրինին հապս ու թէվդըճի դըբընաղընը խաթիխապար (1) խաէր իսէ, հէման քէֆիկէթի, նա միւսաաիի ումուճիէ, վէ նախօա մուաաֆինինէ, վէ նա միւթէէնթիգճէ, վէ նախօա զաալըթա իսաբէսինէ, վէ նա պաչ միւսաաիի ումուճիէ խապէր վիրմէկէ մէճպուր սուր։

460. Մաասէլի սապդաասա պէնան օլունան մէէմուրլար, պէօյլէ պիր խապէր ալաղդաբրընաա, սէրհալ օ հապս մանէլլինէ կիմմէկէ, վէ մանպուսա սայը վիրաիճէկէ, վէ մանպուսկիյէթի հադդընաա պիր աէպէսի մէչրա պէնան օլունուսդա հալաէ, մանպուսաա մէդդուճու, օ անառէ, ֆիլիլինին միւթաալլիգ օլուսդու մանքէմէկէ կէօնաէրմէկէ մէճպուր օլաճագ, վէ պու մուամէլաթը իֆա իթմէէճիկի հալաէ, պի ղայրի հադդընաա հապսը էչխասա խաէնլէրէ մուլկին (2) նազարըլլա պադդըզդ, թահմիը մուհաքէմէկէ ալընաճագ սըր, վէ պու մուամէլաթի իչին, պիր ղապի ճէրիսէկի տաիխի թուխթուլաճագ ոըբ։

461. Մէէմուրինի մէրգումէ, չէսէյ իդթիխա, իչպու գանունունամէսինին 90 ընճը մաասէսինաէ մուսաղդահ օլասուդ վէճճէլէ, էվամիր տաիխ իթա իաէճէք, վէ քէնարլէրինէ մուխալիֆէթի խաէն օլասուդ հալաէ, դուվվէյի միսաէլէհա իսթիհդարընաա (3) տաիխ սաաթ

(1) Իսդիքպար, խապէր արմագ։
(2) Մասլէհաթ, նաթրամ խաիճի։
(3) Իսդիհդարընաա, չագրմագ, ճէլդ իթմէկէ։

լահյակէթիչէրի օլաճադը կիպի, հէր քիմ էմր իտէր իտէ, իճրայի մուամէ-նէյիէ մէճպուր օլաճադ սըր։

462. Թէվդիֆիանէ վէ հապսխանէ պէրճիէրի, մէնսուպ օլսուդլարը թէվդիֆ վէ կա հապսխանէյէնին ումուրա-ինզրպահիյէնէնին նէզարէթի իտէն ու-սուլէ մէէմմուլլարընա, պիր մէվդուֆ վէ կա մահպուսաթ կէօսթէրմէմէքլէ-րի, վէ կաիօա կէօսթէրիլմէմէսի էչ-պիր էմր իսրաղ իթմէմէքլէրի, վէ ան-ֆիթէերլէրինի իրաէ էյլէմէքտէն իճ-թինապ, վէ կաիօա պաղը մէվաանը միւնաֆիճէսինին իսթինսախընա (1) մուխալիֆէթ էյլէմէքլէրի հալաէ, պիր-զայրի հագդրին հապը եչիսա ֆիլիլ-նէյն ֆայիլի վէ կա մուլկինի նագարը-յա պաղըլարադ, թահմիր մուհաբէմէյէ ալընաճադլար սըր։

ՖԱՍԱԼ ԲԱՊ

Մահէօֆնէ էօրէյէ հոջաբա ղոճաաը պէհանէօա պԸր։

463. Մի ճադաթը թէրհիպկյնէ վէ թէէմսիպկյնէ էլէ մահրիմ օլանլարըն, միւտաէթի ճէղպալարընը էբմալ, վէ եաիօա թահսիլի մուափկյնէթ (2) էյ-լէմէքլէրի հալաէ, հոջագդա մէմ-նուաը (3) իտաէ օլունապիլիր։

464. Մի ճադաթը թէրհիպկյնէ էլէ մահրիմ օլանլար, սէպկյլէրի թախ-լկյնէ օլունուդա թարիխսէն պէչ սէնէ ածնա, իտաէյի հոջագդա մէմ նուա խսթիխսաբընա պուլունապի-լիրլէր։ Հոջագդա մէսէնկյնէէսէն խա-դամ խարկէնլէր էլկյն, էշպա միւս-տէթ, ալէյհկէրինաէրի հիւքմինն լա նէթիճաղլեր (4) հալինէ կկերտիկի կկինաէն, վէ հապս ճէղսաբյլա տաիխ մահրիմ օլունշյար իսէ, միւտաէթի մահպուսկյնէթինն էնգըզասը կկինկինաէն, վէ եալընըզ զապթիկյնէ նէզա-րէթի ալթընա ալընանլար էլկյն, մահ-քիմկյնէթլէրինն լա նէթիճաղլեր հա-լինէ կկերտիկի կկինաէն իթիպարէն հի-սապ օլունուր։ Վէ միճաղաթը թէէ-ահպկյնէ իլէ մահրիմ օլանլար էլկյն, պու միւտաէթի իչ սէնէ սիր։

465. Միճաղաթը թէրհիպկյնէ իլէ մահրիմ օլունուչ օլանլար, միւթէվա-լինէն պէչ սէնէ, պիր գաղատա իգա-մէթ, վէ պու պէչ սէնէնին իչի սէ-նէյի ահերէսինի պիր գարկյնէ վէ ճի-վարընատա իմքար իթմէմէքճէ, իտաէ-յի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբն-ատա պուլունամադլար, վէ միճաղա-թը թէէահպկյնէ իլէ մահրիմ օլունուչ օլանլար, միւթէվալինէն իչ սէնէ պիր գաղատա իգամէթ, վէ սօն իչի սէ-նէյի պիր գարկյնէ վէ կա ճիվարընա-տա իմքար իթմէմէքճէ, իտաէյի հոջ-գդագդա մէմնուա խսթիխսա խտէմէդլէր։

466. Իտաէյի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբընատա պուլունանլար, սաբրն օլսուդլարը գաղա միւտաահի ումու-միհինի թագսիմ իտէճէքլէրի խսթի-սանամէլէրինտէ, թարիխի մահքու-միյէթլէրինի, վէ սէպկյլէրի թախկյ-նէ օլունուդատան սօնրա, նէրէտէ իւ-գամէթ իթմիչ օլսուդլարը, վէ հա-պըսատան չըգսըդլարը թարիխսէն պէ-րու, 466 հիճրինճի սնուաէտէ մուայինն միւտաէթատէն պիհաաէ վագթի կէչ-միչ իսէ, անը տաիխ կէօսթէրիճէքլէր սիր։

467. Իտաէյի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբընատա պուլունանլար, քէն-տիլէրինէ տաւա խորճը, վէ միճա-ղաթը նագտկյնէ, վէ թագվինաթ հիւքմ օլունմուչ իսէ, անլէրի իճա էյլէմէքլէրինի, վէ եաիօա իճթասա-ատան ակիվ օլունուդլարընը, վէ կա մահպուսկյնէթինն էնգըզասը կկինկինաէն, վէ եալընըզ զապթիկյնէ նէզա-րէթի ալթընա ալընանլար էլկյն, մահ-քիմկյնէթլէրինն լա նէթիճաղլեր հա-լինէ կկերտիկի կկինաէն իթիպարէն հի-սապ օլունուր։ Վէ միճաղաթը թէէ-ահպկյնէ իլէ մահրիմ օլանլար էլկյն, պու միւտաէթի իչ սէնէ սիր։

465. Միճաղաթը թէրհիպկյնէ իլէ մահրիմ օլունուչ օլանլար, միւթէվա-լինէն պէչ սէնէ, պիր գաղատա իգա-մէթ, վէ պու պէչ սէնէնին իչի սէ-նէյի ահերէսինի պիր գարկյնէ վէ ճի-վարընատա իմքար իթմէմէքճէ, իտաէ-յի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբն-ատա պուլունամադլար, վէ միճաղա-թը թէէահպկյնէ իլէ մահրիմ օլունուչ օլանլար, միւթէվալինէն իչ սէնէ պիր գաղատա իգամէթ, վէ սօն իչի սէ-նէյի պիր գարկյնէ վէ կա ճիվարընա-տա իմքար իթմէմէքճէ, իտաէյի հոջ-գդագդա մէմնուա խսթիխսա խտէմէդլէր։

466. Իտաէյի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբընատա պուլունանլար, սաբրն օլսուդլարը գաղա միւտաահի ումու-միհինի թագսիմ իտէճէքլէրի խսթի-սանամէլէրինտէ, թարիխի մահքու-միյէթլէրինի, վէ սէպկյլէրի թախկյ-նէ օլունուդատան սօնրա, նէրէտէ իւ-գամէթ իթմիչ օլսուդլարը, վէ հա-պըսատան չըգսըդլարը թարիխսէն պէ-րու, 466 հիճրինճի սնուաէտէ մուայինն միւտաէթատէն պիհաաէ վագթի կէչ-միչ իսէ, անը տաիխ կէօսթէրիճէքլէր սիր։

467. Իտաէյի հոջագդա մէմնուա խսթիխսաբընատա պուլունանլար, քէն-տիլէրինէ տաւա խորճը, վէ միճա-ղաթը նագտկյնէ, վէ թագվինաթ հիւքմ օլունմուչ իսէ, անլէրի իճա էյլէմէքլէրինի, վէ եաիօա իճթասա-ատան ակիվ օլունուդլարընը, վէ կա

(1) Խրիչնաէ, պիր չ ին սուրէթինի նագլադ
(2) Մաաֆէնէր, ակիվուդ։ (խրէմմէր։

(3) Մէճմա, նասագ խոլմէզ։
(4) Լա նէրրնաչէէր, ալյէյհկէ։

պունլարա մուգադիլ, գանունէն, քէնտիլէրինէ հիւքմ օլունան հապս միւտաէթինի իգմալ իթմէքլէրինի, վէ եա միւթէվալլիրսուր օլանլարըն, հապս իտտասլընատան ֆարիղ օլսուդլարընը, վէ հէյլէ իլէ իլճարը իճլաա իթմիչ իս-տէլէր, իճլասլարընատա զուհուր իտէն տէյհուննան ըչս իլմալ, վէ կիզլէթէ, վէ մէսարիճի սայիրէսինի իճա իթմիչ, վէ եաիօա պունլարատան ակիվ օլուն-մուչ պուլունատա գլարընը, իտտաթի իթ-մէկկէ մէճպուր օլաճադլար սըր։

468. Պու խսթիտաա իւզէրինէ, գա-զա միւտաահի ումումիհի, միւսլի-մինէն իգամէթ իթմէկկի մահէլլին տա-յիրէյի պէյէնէկյնէսինէն, հիւքիւ-մէթ վասթասըլյա, հագդրինատա չէհատէթնամէ թահրիրէն վէ միւտէլլիկէն պէ-նան իտէճէք սիր. վէ տաահնանդն հէր հալինատէ, թահդրդաթը ճէտաատ իճ-բրասընը, մահքէմէ, բէհէն, վէ եա-իօա միւտաահի ումումինին թահէպի իւզէրինէ, էմր իտէպկյնկյ, ֆագաթ, պունատան տօղաէրը, մասլահաթ, ալթը այատն գիհաատ թէէհիր օլունմա-եաճագ սըր։

472. Մահքէմէ, միւտաահի ումու-միհի պատէլ խսթիխա, գարար միւ-թաղաատընը, միւտէլլիկէն պէհանիտէր,

473. Մահքէմէնին գարար միւթա-լաատը, իտաէյի հոջագդ խսթիխսա-սընը թէրվիճ թարաֆրնատա օլսուդլ հալաէ, խսթիխա թարիխինատէն իսթի-պարէն, իւրի սէնէ միւրաբ իթմէկտիճ, միւսլիմէտի, թէբրիհի խսթիխա իտ-աէմէզ։

474. Մահքէմէնին, գարար միւթա-լաատը, իտաէյի հոջագդ խսթիխսա-սընը թէրվիճ թարաֆրնատա օլսուդլ հալաէ, միւթաահհատէ, էվրադը միւ-թէֆէրրիտաբյլա պէրադէր, միւտա-ահի ումումի մարիֆէթիյլէ, միւթէ-ադդըզէն, Ա.այինէ նագդրընա իրսալ օլունուր, վէ Ա.այինէ նագդրը տաիխ, միւսլիմէտինն վագթիյլէ, ալէյհինատ հիւքմ իթմիչ օլան մահքէմէնին րէ-յինի տաիխ, խսթիճվաար իտէպկյնէ սիր։

475. Մատաէլի սապըգատա պէ-
տան օլունան մուամէլաթատան ածնրա,
քէյֆիյէթէ, Աալիյէէ նէզարէթինին
թագրիրի իւղերինէ, հաբիբայի Նա-
հանէնէ լէտել ալդ, իւրատէլի սէնիյ-
էէսի խաթիհնալ գըլընըը։

476. Խաթիատա, մէվատը սապը-
գատա պէտան օլունտուդու իւղրէ,
գապուլ օլունմուշ օլատուդու հալաէ,
իատէլի հուգուգու մէմնուա պուլ-
լատուատա իթա օլունուը։

477. Մէգբիւը պուլդուլատու, 470
ինճի մատաէատ կէօսթէրիլտիկի վէճ-
հիլէ, պու խաթիատա հագդընատա մի-
թատա պէտան իթմիշ օլան մահքէ-
մէնէ, վէ պիր սուրէթի մուատատա-
գատը տաիի, միսմէհանինին ալէյհին-
ատ հիւքմ իթմիշ օլան մահքէմէնին
հիւքմ մագպաթատը միսալէհատինին
գայրը հիդատրնա գայտ օլունմագ
իւգրէ, մահքէմէնէ կէօնտէրիլիը։

478. Իատէլի հուգուգու մէմնուա
հիւքմիս, մահքիմնին մահքիմիյէ-
թի սէպէպիյլէ, գաթիընճա, միսմագ-
պէդ էլին սագըթ օլան քեաֆֆէյլի
հուգուգունու իատէ խատը։

Մէվատը սապըգա հիւքմինճէ,
իատէլի հուգուգու մէմնուատա նա-
յիլ օլմագ, թիճարէթի գանուննամէ-
սինին 343 ինճնճի մատաէսի ահքա-
մընա խալդէ կէթիրմէգ։

Միւքէրրէր օլարագ միճաղաթը
թէրհիպլիյէէ իլէ մահքիւմ օլանլար,
իքինճի սէֆա օլարագ, ալէյհէրինա
վուգու պուլան հիւքմինէն սոնրա
իատէլի հուգուգու մէմնուատա նա-
յիլ օլամագլար։

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Մէ-րուէ վէման էլէ Ֆէճալըէը սոէ-
պէճնէ-
պէճնէ-
պու։

479. Քինայէթատէն տօլաներ հիւքմ
օլունան միճաղաթ, թարիհի հիւք-
միտէն էթիպարէն, եվվէլմի սէնէ
սոնրա սագըթ օլուը, անճագ, միս-
բուրի գէման իլէ, միճաղաթը սա-
գըթ օլմուշ օլան միճրիմլէը, զաթէն
վէ եախսա մալէն, քիմլէր ալէյհինատ
իրթիքապատը ճինայէթ իթ Ղէ խսէլէր,
անլէրին վէ եախսա ապուսին(1) վէ եվ-
լատլարընըն իգամէթ էյլէտիքլէրի սան-
ճագ տաիի Ղինատ իգամէթ իատէմէհաք,
պու միսալլաներ, հիւքմինէթ թա-
բաթիրնատա, իգամէթկահ թայինին
օլունագլիը։

480. Ճինայաատան տօլաներ հիւքմ
օլունան միճաղաթ, սոն տէրէճէտէ
իթա օլունան իլմէն թարիհինատէն,
վէ մէհաքիմի իսլթիհատինէ թարա-
ֆրնատա հիւքմ օլունմուշ իսէ, իսա-
մէն միատէէմի իսթինաֆինէսի կիս-
դէրան իթմիկի թարիհատէն իթթիպա-
րէն, պէշ սէնէ սոնրա սագըթ օլուը։

481. Իտամ(2) ճէզասը, վէ եա միս-
էպպէտէն միճաղաթը թէրհիպլիյէէ,
վէ եախսա միսվագգաթէն միճաղա-
թը թէրհիպլիյէէի միսթէլլիմ պիր
ճինայէթին վուգուի թարիհատէն ի-
թթիպարէն, ոն սէնէ զարֆընատա, հագ-
դընատա իգամէլի տավա, վէ իճրայի
թահդիգաթ օլունմուշ օլատուդու
հալաէ, օ միատէթին ինգիլասընատա,
օ ճինայէթի հագդընատա հուգուգու
ումումիյէէ վէ չախսիյէէ տավասը սա-
գըթ օլուը. վէ պու միսատէթ զար-
ֆընատա իգամէլի տավա, վէ իճրայի
թահդիգաթ օլունտուդ տա, հէնուդ
իտամ վէրիլմէմիշ օլատուդու հալաէ,
էն ախիր օլան միսամէլէ թարիհին-
տէն իթթիպարէն, ոն սէնէատէն սոնրա
հուգուգու ումումիյէէ վէ չախսիյէէ
տավասը սագըթ օլուը։

482. Մատաէլի սապըգատա գիչը
օլունան իրն հալաէ, միճաղաթը թէհ-
սիպլիյէէի միսթէլլիմ էֆալ իլէն,

(1) Ապուն, բնաւը վէ վալիէ։

(2) Իտամ, կօմիւ ճէզասը տըր։

հուգուգու ումումիյէէ վէ չախսիյէէ
տավասը, եվնէ մատաէլի սապըգա-
տա մէգբիւը մէսլէէրատէն իթթիպա-
րէն, իւչ սէնէ սոնրա սագըթ օլուը։

483. Գապահաթ հագդընատա հիւքմ
օլունան միճաղաթ, 480ինճի մատա-
էտէ, ճինայա հագդընատա թայինին
օլունան մէսլէէրատէն իթթիպարէն,
իքի սէնէ սոնրա սագըթ օլուը։

484. Պիր գապահաթըն, վուգու
պուլատուդու թարիհատէն իթթիպարէն,
պիր սէնէ զարֆընատա, թահդիգաթ
իճրա, վէ իգամէլի տավա, վէ հաճ-
զի էմմալ ու էշխա վուգու պուլմուշ
օլտա պիլէ, հիւքմի իլտիճ վէրիլմէմիշ
օլտուդու հալաէ, միսատէթի մէգբիւ-
րէտէն սոնրա, վէ գապահաթ հագ-
դընատա գապիլի իսթինաֆ օլարագ պիր
հիւքմ իթա օլունուպ տա, իսթինաֆ
իսթիատաը վուգու պուլմուշ օլատուդու
հալաէ, իսթինաֆ իսթիատաըընըն թէպ-
լիղի թարիհինատէն իթթիպարէն, պիր
սէնէ սոնրա, հուգուգու ումումիյէէ
վէ չախսիյէէ տավասը սագըթ օլուը։

485. Հագդլարընատա հիւքմի գըճա-
պի վէրիլմիշ օլան էշխասըն, մահքիմ
օլատուգլարը ճէզա, իշպու գանուննա-
մէ հիւքմինճէ, միւքուրի գէման իլէ
սագըթ օլատուդատն սոնրա, իսպաթը
վիճատա իթթիքլէրի հալաէ, մէհաքիմ
թարաֆրնատան գապուլ օլունմատա-
ճագլար տըր։

486. Ճինայէթի, վէ ճինհա, վէ գա-
պահաթատան տօլաներ, հուգուգու չախ-
սիյէէ ճինհայինճէ վուգու պուլմուշ
հիւքմիլէր, լաեհլէթաղէիր հալինէ կիր-
միքլէրի թարիհատէն իթթիպարէն, ոն
պէշ սէնէ սոնրա սագըթ օլուը։

487. Իշպու ֆասլըն ահքամը, պա-
զը ճինհա վէ գապայիհէ միսթատա-
լիգ տատվինին, միւքուրի գէման իլէ
սուգութատնու թայինին իսէն նէզա-
մաթը մահատուէ ահքամընա խալդէ
կէթիրմէգ։

ՏԷՕՐԹ ԵԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՄԱՏՏԻԷԷ ՉԷՅԼ.

Գաղա պիտայէթ մահքէմէլէրինին
ըէյիսլէրի իլէ ատաատրնըն, լնատէլ իգ-
թիղա մուհաքէմէլէրի, իվվա պիտա-
յէթի մահքէմէլէրինատէ, վէ իվվա պի-
տայէթի մահքէմէլէրինին ըէյիսլէրի ի-
լէ ատաատրնըն մուհաքէմէլէրի, վիլա-
յէթի մէհաքիմի իսթինաֆիյէէսինատէ,
վէ վիլայէթի իսթինաֆ մահքէմէլէրի-
նին ըէյիսլէրի իլէ ատաատրնըն մու-
հաքէմէլէրի, մահքէմէլի թէմէիդատ
իճրա օլունուը։

Նիւվապը չէրինն, նիհատէթի չէրիյ-
էէէ այիտ ահվալատէն տօլաներ մու-
հաքէմէլէրի, մադամի Մէչէլլեթին,
վէ մահքէմէլի նիզամիյէէ բիհատէթի-
նէ այիտ ահվալատէն տօլաներ մուհաքէ-
մէլէրի, Աալիյէէ նէզարէթինին թէմէ-
սիլ վէ եշարլարը յլա իճրա օլունուը։

ՄԷՋԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆԸՆ ԻՃԹԻՄԱԻՆՏԷ, ԳԱՆՈՒՆԻՑԷԹի ԹԻՒՐԻՖ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻՒԶՐԻ, ԻԼԱՄԱԹՐ ՀՈՒԳՈՒԳԸՅԵՆԻՆ ՍՈՒՐԷԹի ԻՃՐԱՍԸՆԱ ՏԱՅԻՐ ԳԱՆՈՒՆՈՒՆ ՄՈՒՎԱԳԳԱԹ ՏԸՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Մատտ. 1. Իշպու նիզամնամէնին թա-
բիսի նէչրինատէն իթթիպարէն, քեաֆ-
ֆէյլի մէհաքիմի հուգուգըլյեէ վէ
թիճճարիյեէատէն իթա օլունաճագ ի-
լտիմասը իճրայի ահքամը, մէհա-
քիմ բուէսասընա, վէ անլէրէ մէր-
պուտ ահվալլերի մահատսէէէ մու-
հավիվ տիր։

2. Տէրտատէթատ պիտաեէթ մահ-
քէմէլէրի ըէյիսլէրի, քէնտիլէրինին
թահդը բիատէթինատ պուլունան մահ-
քէմէլէրատէն, վէ տայիրէյլի հիւքու-
մէթլէրինատ պուլունան մէվգը մահ-

քեմէլբինաէն վերիվիշ օլան հուգուգ իլահլարըլլա, պունլարդն իւղբինէ սաադը օլան խոթինաճ իլահլարընը, վէ տայիրէյի հիւթիւմէթլէրինաէ իդամէթ խաէն էշխաա ալէյհինէ, մէհաբիմի տայիրէյի նէզամկյեաէն իթա օլունմուշ օլան իլահաթը, իճրաաա մէէմուր տուր։

3. Տէրսաատէթ թիճարէթ մահքեմէսի բէյնիի էվվէլի, մահքեմէյի մէզքուրէնի թէշքիլ խաէն մէճլիսլէրաէն վերիվէն թիճարէթ իլահլարընլա, պունլարա տայիր խոթինաճէն վերիվիշ օլան, վէ տայիրէյի հիւթիւմէթինաէ իդամէթ խաէն էշխաա ալէյհինէ, սայիր մէհաբիմի թիճճարիյեէյի Օսմանկյեաէն վերիվիշ օլան իլահաթը իճրաա խաէր։

4. Վիլաեաթտա վալի, վէ միւթէասրըֆ, վէ դայիմադամլըդ մէզքուրլէրինաէ պուլունան պիսայէթ մահքեմէլերի բէյնիէրի, թահմիր բիւեասէթլէրինաէրի մահքեմէլէր իլէ, մադարըդ մէէմուրիյեէթլէրինաէրի թիճարէթ մահքեմէլէրինէն վերիվէն հիւքմերի իւղբինէ սուաուր խաէն խոթինաճ իլահաթընը, վէ տայիրէյի հիւթիւմէթլէրինաէ մուդիմ էշխաա հադդընտա, մէհաբիմի տայիրէյի Օսմանկյեաէն իթա դէլընան իլահաթը, իճրաաա մէէմուր տուրլար։

5. Տէրսաատէթ վէ թէվաբիի մէհաբիմի չէրիյեէսիաէն վերիվէն իլահաթըն իճրաար, միւնհասրբէն, Տէրսաատէթ պիսայէթ մահքեմէսի իճրաա մէէմուրունա այիսա տէր։

6. Իլահաթ ահքեմընընը իճրաաա մէէմուր օլան հուգուգ վէ թիճարէթ մահքեմէլերի բէյնիէրի պուլունմաըղը վաղըթ, տաղտան վէքիլ օլան զաթ, իճրա խուսուսունտա տախի օնա վէքիաէթ խաէր։

7. Ցաէրէն, կէրէք տավաէը պիսայէթէն բույիւրթ իթմիշ օլան մահքեմէտէն, վէ կէրէք մէտեուննուն մուվադդաթէն պուլունտուղու մահքեմէնին մահքեմէսինաէն, իլահէն իճրաարընը թալէպ խէպիլիր։

8. Բէյնի մահքեմէ, տաէրինէն միւրաաաթը իւղբինէ, մէտեուննուն էշխաա վէ էմնաբինի հաճզ վէ փիրուխթ իթմիրէպիլիր, վէ պունուն իչէն, պիր մահքեմէնին հիւքմու գարարընա միհնթաճ օլմաերպ, եալընըզ տաէրինէն օլ պապաէ վիրէճէկի արզուհալ իւղբինէ, գարարընը թահրիրէն իթա խաէր. պու գարարտան տօլաէը միւթէզարրուր օլանլար, բէյնի մահքեմէէ, թահրիրէն պէէաէը իթիրազ խաէրլէր. վէ բէյնա տախի, օլ իթիրազը գապուլ խաէր խաէ, հաճզ վէ փիրուխթ մուտամէլէսինի թէվգըֆ իթմաիրիր։

9. Բէյնի մահքեմէ, պիլա սէպէպի գանունի, պիր իլահին իճրասընը թէէխիր խէպիլիր։

10. Բէյնի մահքեմէ, իճրաատան տօլաէը, տէվայիրի բէտամիյեէէ, պա միւզէքքիրէ, հէր նէվի թէպղիղաթը իճրա խէպիլիր։

11. Մուտյեէն պիր չէյին թէպղիմինի վէ եաթօտ եարըլմասընը չամիլ օլմաեան հիւքմ, իճրա օլունմամազ։

12. Հիւքմի իլահ վաղըհ(1) օլմաերպտա, խոթիպաը(2) մատտէյէ հաճէթ կէօրինիր խաէ, գապղէլ իճրա, բէյնի մահքեմէ, օլ իլահը վիրմիշ օլան մահքեմէտէն, տօղրուտան տօղրուէա խոթիպաը մատտէ խաէր, վէ մութլագա պիր մահքեմէնին հիւքմինէ միհնթաճ օլան պիր իլիչկիտէն տօլաէը, մահքեմէյէ միւրաճաաթ իյդէմէյէ, լաղմ կէլմէյէրէ թէնպիհ իտ-

(1) Վաղըհ, մաէլի աչըգտար օլմագ։

(2) Խոթիպաը, իյգահաթ խոթէմէգ։

տէր. ֆագաթ, պու իլիչկի, հիւքմու իլահին սայիր ճիհէթլէրինէն իճրաաընը թէվգըֆ խէպիլիր։

13. Իճրա գարարլարընտան տօլաէը խոթինաճ եաթօտ թէմիիդ օլունտաճաղ, անճագ միւթէզարրուր օլանլար, իլթիբասէն էլ հիւքքամ թարիդիյլէ, բէյնիէն տավա խէպիլիր։

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Իճրա տայիրէյէրէ հաէէքաա տէր։

14. Էէր մահքեմէ բէյնիէնին մայեէթինաէ, պիր իճրա տայիրէտի օլուպ, պու տայիրէտէ պիր իճրա մէէմուրու իլէ, լիզումու գատար իճրա մուտամիմի վէ իճրա միւպաշիրի պուլունուր։ Պունլարտան իճրա մէէմուրլարը, Տէրսաատէթ Սալիյեէ Նէզարէթինէն թագրիրի իւղբինէ, իրատէյի Սէնիյեէ իլէ, վէ թաչրալարտա բուէսասյի մէհաբիմին իչտիր իւղբինէ, Նէզարէթի միւշարիէ յհանըն բէյնի իլէ թայինն օլունուր։ Վէ Տէրսաատէթտաէ իճրա մուտամիմէրի, Սալիյեէ Նէզարէթինտէն, վէ թաչրալարտա մէհաբիմի բիւեասէթլէրի ճանիպինտաէն, վէ Տէրսաատէթ վէ թաչրալարտա իճրա միւպաշիրլէրի, այէլ ումում, բուէսասյի մէհաբիմ թարաֆլարընտան նասպ գէլընըր։

15. Իճրա մէէմուրու, իչտու նիզամնամէ աճքեամընճա, իճրասընա մէէղուն օլտուղու մուտամէլաթը, տօղրուտան տօղրու, վէ խոթիպտան(1) միհնթաճ օլան մուտամէլաթը, բէյնիէնին էմինի ալտրգտան ասնըա իճրա խաէր։

16. Մուտամինլէրին վազիֆէսի, իճրա մուտամէլաթընա սայիր օլան էվրադը թանզիմ ու գայա իթմէք տիր։

17. Իճրա միւպաշըրլարընըն վազիֆէսի, իճրաի մուտամէլաթընա սայիր օլան էվրադը թանզիմ ու գայա իթմէք տիր։

(1) Խոթիպտան, իյգին խոթէմէք։

ֆէսի, իլահաթը, վէ իճրաաա միւթաալիգ թէպղիղ օլունճագ էվրադը, ուսուլի մուհաբիմէ նէզարինտաէն ֆագը մահտուտունտա մուհարըր օլան աճքեամա թէվֆիգան, լազմ կէլմէյէրէ թէպղիղ իթմէք, վէ իճրաաա միւթաալիգ քիֆֆիյէի մուամէլաթ իլէ պէրաապէր, բէյնիի մահքեմինէն էվամիրինի, իճրաաէ վաբթա օլմագ տըր։

18. Իճրա տայիրէյէրի մէէմուրլարը վէ եաթօտ մուտամէլաթը հադդընտա օլունճագ չիքաաէյէ, տայիրէյէնին մէնտուպ օլտուղու բէյնիէնէ արզ օլունուր։

19. Իճրա մէէմուր վէ միւպաշիրլէրի, իճրայի վազիֆէյէրի էմնասընտա, զապթիյեէ զապթիյէրինէ վէ նէֆէրաթընա, վէ տայիր մէէմուրլարա միւրաաաթ իյդէմէյէրինաէ, պունլար թարաֆընտան մուամինէթ օլունմասը հադդընտա, եէտէրինէ պիրէր պույրուլտուի տայի վերիվէճէք տիր։

20. Իճրա մէէմուրլարընըն, վէ մուամինի վէ միւպաշիրլէրինի, իճրայի վազիֆէսինէ, հէր քիմ թարաֆընտան միւմանաաթ(1) վուգու պուլուր իսէ, անըն հադդընտա միճաղաթը գանունիյեէ թէրթիպ օլունճագը կիպի, պու միւմանաաթտան տօլաէը պիր զարար վուգու պուլտուղու հալտէ, պու տախի պաշգաճա թաղմին իթմաիրիլիր։

ԻՒԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Շէրայէթ իճրա հաէէքտա տէր։

21. Ցաէրէն, համիլ օլտուղու իլահը, մէտեուննա, ուսուլի վէճհէյէ թէպղիղ իթմաիրմէսիաէճէ, իճրասընը թալէպ խաէմէգ։

22. Պիր իլահին իճրաար հադդընտա

(1) Միւմանաաթ, մէնն խոխիչ։

օլան արզուհալ , օլ իլամլն թէպլիղ օլունաուզունու միւպէյհին իլմ ու խապէրլէ պէրապէր , տօղրուտան տօղրուեա իճրա տայիրէսինէ վիրլիպ , օրատա ատֆիթէրի մախատուտնա գոյա , վէ տաեինէ պիր գրիա մադպուդ ատենէսի իճա , վէ իճրա մուամէլաթընըն խիճամընատան ատրա , ծնա բէտտա օլաունուր :

23. Տէյն , մէվատտը տահյէէտէն միւնապահա խէ , ատքիղ կիւն , վէ գաունուէն միւսթահճէլ առտա օլունան մէվատտէն խէ , իւչ կիւն գարիճընատա , տէյհնի իճա , վէ պիր ատէէճկի օլատուզու հալտէ , եիկիրմի ատօրթ սաաթ գարիճընատա թահրիրէն պէեան էյլէմէսի , իճրա տայիրէսի թարաֆընատան , պա վարագայի մախատուտէ , մէտեուտնա իճպար օլունուր . իչպու իճպարնամէտէ , տաեինին վէ մէտեուտնուն իամ ու չէօհրէթի վէ իդամէթկեահր , վէ թահիյէէթի , վէ իլամը վիրէն մահքեմէնին իամիյլէ , մահքիմ օլան չէյ թաարիհ ու պէեան գրլրները : Ուսուլի մուհաքեմէ նիզամ նամէսինին հիւքմու զրեապի հագդընատա թայինին էյլէսիկի մէէյլեր միւթէպէր տիր :

24. Իճպարնամէ , իճրա մէէմուրու մարիճէթէյլէ , մէտեուտնա թէպլիղ օլունուր , վէ ալընտաճագ իլմ ու խապէրէ , եախօտ իլմ ու իամպեր ալրնտաղրը հալտէ , օլ պապաէ թանիմ օլաճագ պէեաննամէտէ , թէպլիղին իճրա օլունատուզու սաաթ տախի կէօսթէրիլերէրէ , մէտեուտնա վիրիլէն մէէյ , օլ սաաթտան իճիպար օլունուր :

25. Մէտեուտնուն մահքիմ օլատուզու իլամը զրեապի իսկ , իճիրազ ալէյհ հիւքմ , վէ վէճահի իսկ իամիճնաճ եախօտ թէպլիղ էյլէսիկինէ տայիր , մէտեուտն , քէնահնինէ վիրիլմիշ օլան մէյհ զարիճընատա , իշին այնա օլատուզու մահքեմէնին իլմու իամպերինի իպրազ իաէր իսկ , հիւքմու իլամլն իճրասընը թէպլիղ իճիպիր , եօղատա իճգայի ատէյտէն իամիճնա իճմիշ ատա օլունուր :

26. Իճրայի մուվաղդաթի հիւքմունու հաղի օլան իլամլն , թէպլիղին իճրայի հիւքմու , ճայիղ օլաճագ :

27. Իճրա էնտասընատա , տաեինի իլէ մէտեուտն սալհ օլատուզրը հալտէ , սալհ թարիհնինէ գատար վուդու պուլան խարճ վէ մադրաֆ , իճրա տայիրէսինատէ , օլ հիւքմ , իճրա տայիրէսի մարիճէթէյլէ իճրա իճիպիրիլիր :

28. Տաեին , հիւքմու հաղի իլամը իճիհնաղ էյլէսիկինատէ , մէտեուտնուն նատգուտա , վէ էշնա վէ էմլաքինատէն աղաճաղընա քեաֆի մլդտարընը , բէյհի մահքեմէնին էմրի , վէ իճրա տայիրէսինին մարիճէթէյլէ , հաճղ իճիպիրիլիր , վէ մէտեուտնուն ֆիրար խաէճէկինի իսպաթ իաէր իսկ , նէֆսինէ , վէ ֆիրար իաէր իսկ , տէ յինինէ քէֆիլ աղընմատընը բէյհտատէն թաղէպ իաէպիլիր : Պու եօղատա քէֆիլ վիրէմէյէն մէտեուտն , բէյհինէն էմինէյէ հագդ օլունուր :

29. Մէտեուտնուն , մաղիում պիր իդաէթկեահր օլմատընը , վէ քէնտուսի տախի մէյտանատէ պուլունմատընը հալտէ , իւչ այ զարիճնատա իսպաթը վիճուտա իճիմէսի իչին , ուսուլի մուհաքեմէ նիզամնամէսինին 19 ունճու մատէսինին տէօրտինճի ֆըգրատը մուճիպինճէ հարէքէթ օլունուպ , պու իւչ տէրն ինդրզատընատա , մէտեուտն իսպաթը վիճուտա իճիմէդ իսկ , տէ յինին իճիսընատան իմ թէինա իճիմիշ ատա օլունուր . պու միւտաէթ զարիճնատա մէտեուտնուն նատգուտա , վէ էշնա , վէ էմլաքի հաճղ օլունաղիլիր իսկ տէ , իճիհնատ , սաապէթ օլմատրգճա , պունդար զաղթ վէ ֆիրուխթ օլունատնագ :

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Իճրա հոքքընդա ոըր :

30. Պիր իլամլն հավի օլատուզու հիւքմիւ , մահքիւմ-ալէյհ , քէնտի բիզատընը իճրա էյլէմէդ իսկ , անըն բիզատընա պադըլմադընըզըն , իչպու նիզամնամէսինին թահյնին էյլէսիկի ատատհյնէթ տայիրէսինատէ , օլ հիւքմ , իճրա տայիրէսի մարիճէթէյլէ իճրա իճիպիրիլիր :

31. Հիւքմի իլամ , էքլի տալբէթէյլէ իճրա օլունուր . պիրինճիսի , մահքիւմ ալէյհին հապսի տիր . էքինճիսի , ատնըն նուգուտա , վէ էշնա , վէ էմլաքինատէն տէյհնինէ քէֆիլ մլդտարընըն հաճղ , վէ տէյհնինէ հապ իճիպիրիլմէսի տիր :

ՊԷՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէտեուտնուն հապրը հոքքընդա ոըր :

32. Իճպայի տէյհտէն իամիճնա իաէն մէտեուտնուն , իճպայի տէյհէ գուտաբէթի օլատուզունու , տաեին , էվրաղ վէ էա իճպարաթը միւթէպէրէ իլէ իսպաթի իաէր իսկ , եալընըզ պու հալատէ , վէ պիր տէ 28 ինճի մատատէ կէօսթէրիլէն սէպէպատէն տօլաեը , բէյհի մահքեմէ , մէտեուտնուն հապսինի էմր իաէր :

33. Իամիճնա իաէն մէտեուտնուն , մլդտարը տէյհնինէ մուգապիլ նուգուտա , վէ եախօտ էշնա վէ էմլաքի պուլունատուզու հալտէ , հապսը լազըմ կէլմէզ :

34. Գանունէն հապսատէն մատսն օլանըարընը , տէյհատնու մահքիմէյէ բիտտէն տօլաեը , հապսը լազըմ կէլմէզ :

35. Տէյն իչին հապս , նիհանէէմ տօղատան պիր կիւն օլուպ , պու միւտէիին իբտիտիճնատէն տօնրա , մէտեուտնուն եինէ օլ տէյհատէն եախօտ հապսը թարիխնատէն մուգատաէմ հիւքմ տէյհնուզ օլան տայիր տէյհնուտնատան տօլաեը , թէբրար հապսը ճայիղ օլատնագ . ֆագաթ , օլ թարիխատէն տօնրա հիւքմ օլունմուշ օլան տէյհտուհնուն իֆտաը զրիճնատա , թէբրար հապսը ճայիղ օլաճագիր :

36. Մէտեուտնուն մահպուս պուլունատուզու միւտաէթճէ , տաեին անը իճֆագա (1) մէճպուր օլուպ , պէտէլի նաֆագա , եէվմիյեէ պէշ զըլրուշատուր : Իչպու նաֆագա պէտէլինին պիր այլըզը , տաեին թարաֆընատան բէչինան , հապսխանէ միւտիրինէ թէպլիմ օլունմատըգճա , մէտեուտն հապս օլունմագ , վէ պիր այատան տօնրա պէտէլի մէզբիր թէբրար վիրիլմէզ իսկ , մէտեուտն հապատան տալը վիրիլիպ , օլ տէյհնատէն տօլաեը պիր տահա հապս օլունմագ :

37. Մէտեուտնուն տօղատան պիր կիւնտէն էվվէլ հապատան չըդմատընը թալըխ իսէն տաեին , անը պիր տահա հապս իճիպիրէմէզ :

38. Մէտեուտն , իատմի ալըդատան եախօտ սայիր էապատը մադպուլէտէն տօլաեը , մուվաղդաթէյն հապատան չըդտը իսկ , էբմալը միւտաէթ իչին , թէբրար հապս օլունապիլիր :

39. Մէտեուտն , տօղատան պիր կիւն հապս օլունատ պիլէ , իճպայի տէյհնինէ գատար , տաեին անըն մալինտէն , իատթիճպայի հագդ (2) իտէպիլիր :

40. Տաեին , հիւքմու հավէ օլան իլամը իպրազ իաէրէք , բէյհի մահքեմէնին էմրիլլէ , մէտեուտնուն նուգուտա , վէ էշնա , վէ էմլաքի պուլունատուզու հալտէ , հապսը լազըմ կէլմէզ :

41. Հաճղի իսթիատա օլունան նուգուտա , վէ էշնա , վէ էմլաք , չախսը սապա էէտինատէ , եախօտ իւհտէսինատէ իսկ , անչէրի մուհաֆազա իլէ , քիմ-

(1) Ինֆաք , նաֆագա վիրմէք ,

(2) Իսթիֆայի հոքք , հագգընը խթէմմէք ,

սէեհէ թէսլիմ վէ ֆէրաղ ետմէմէսի մատտէսի, իճրա տայիրէսինատէն թահրիրէն, չախաը սալիսէ պէհան օլունուր. վէ եահօտ, իճապը հալինատէ, վէ տաեխինէն, վէ եա չախաը սալիսին խոթխոտաընա մէպնի, օլ նուգուտա, եահօտ էչէա, չախաը սալիս եէմինատէն ալընըպ, պիր մահէլլի մախսուսատա մուհաֆաղա ետթահրիրիր. վէ ատաարըն մէննի ֆէրաղը իչին լաղըմ կէլէչէն մահէլլէրէ, իճրայի թէսլիղաթ օլունուր:

42. Նուգուտա, եահօտ էչէա, վէ եա էմլաք, մէսեուննուն եէմինատէ եահօտ իւհտէսինատէ իսէ, պունլար իճապլընա կէօրէ, պուլունատուղու մահէլլատէ մուհաֆաղա վէ եահօտ լիեճինու մուհաֆաղա, պիր մահէլլի մախսուսատա նագլ ետթահրիրիր, վէ էմլաքին մէննի ֆէրաղը, քէզալիք լաղըմ կէլէչէն մահէլլէ պիտտիրիլիր:

43. Հէր հալատ էչէանըն նագլ ու մուհաֆաղասը իչին վուգու պուլաճագ մասրաֆ, պատէհու մէսեուննան իսթիխրատա օլունմագ իւղրէ, էվվէլ էմիրատ, տաեխին թահրաֆընատա վէրիլիր:

44. Հաճզ գարարը, չախաը սալիսէ, պիր ևսպարնամէ իլէ թէսլիղ օլունուր:

45. Իսպարնամէնին թահրիսի թէսլիղինատէն ետթիսարէն, եիկիրմի տէօրթ սահաթ զարֆընատա, չախաը սալիս եէտինատէ վէ եահօտ իւհտէսինատէ պուլունան նուգուտա, վէ էչէա, վէ ագարըն ատէտա, վէ գըյմէթ, վէ նէվ, վէ ճինս, վէ գըյեէսինի, վէ մահէլլ վէ նեուէրսոունու միւպէյեին պիր տէֆթէր թանզիմ իտիպ, իճրա տայիրէսինէ թագտիմ ետմէկէ մէճպուր ատուր. պու տէֆթէրին մուվաֆֆըգը պէհնէթ օլնամասընատան տօղաբը, չախաը սալիս մէսուլ օլուր:

46. Շախաը սալիս եէտինատէ պուլունան նուգուտա վէ էչէանըն, պիր մահէլլի մախսուսատա մուհաֆաղասը իճապ էյլէտիկէ հալատէ, օլ պապատէ իճրա տայիրէսինատէն, պիր իճրա մէէմուրու իսէ, պիր տէ քեաթիպ թայեին օլունարագ, մէէմուրիյէթլէրինի միւպէյեին, եէտէրինէ պիր գըթա վարագա վիրիլիր. պու մէէմուրլար, ախզ ետթահրիրլերի նուգուտա վէ էչէանընն ատէտա վէ գըյմէթ, վէ նէվ, վէ ճինս, վէ գըյեէսինի միւպէյեին պիր տէֆթէր էյլէ, վուգուի հալի միւհթէվի պիր պէհանամէ թանզիմ իտէրէք, քէնտիլէրինէ չախաը սալիս, իճրա խաէրլէր. վէ ալընըգլարը նուգուտա եահօտ էչէա մուգտափիինատէ, օլ չախաա պիր գըթա իլմ ու խապէր վիրիլիր:

47. Պու սուրէթլէ ախզ օլունան նուգուտա եահօտ էչէա, պու մագուլէ չէյլէրին ախզ ու մուհաֆաղասընա մէէմուր օլան տայիրէյի բէտմիյեէհէ, վէ պու դապկի օլամատըզը սուրէթատէ, սայիր միւնասիպ պիր մահէլլէ նագլ ետթահրիրիպ, իճապլընա կէօրէ, եա օլ մահէլլ թէմհիր, վէ եահօտ պիր պէքճինէն մուհաֆաղասընա իհտալէ օլունուր:

48. Մէսեուննուն եէտինատէ պուլունան նուգուտա վէ էչէանըն հաճզի լաղըմ կէլտիքտէ, զիքր օլունան մէէմուրլար, նուգուտա վէ էչէանըն պուլունատուղու մահէլլէ կիտերէք, օլ ճիվարտէ պուլունան էհալիսէն, իբի միւթէվէր շահիտ ալըպ, մատտէյի սապղաատա պէհան օլունատուղու վէճհլէ մուամէլէ վէ թանզիմ օլունճագ պէհանամէ, օլ շահիտլեր թարաֆընատան տախի, իմզա օլունուր:

49. Մէսեուննուն եահօտ չախաը սալիս եէտինատէ պուլունուպ տա հաճզ օլունմուշ օլան նուգուտա, հիւքմի իլամըն իճրասը իչին մէսեուննա վիրիլմիշ օլան մէհլին ինգըլտըսընատան էվվէլ, տաեխինէ թէսլիմ օլունամագ:

50. Մէսեուննուն եահօտ չախաը սալիսին խանէսինատէ պուլունան նուգուտա վէ էչէասընը հաճզ իչին թայեին օլունան իճրա մէէմուրունա, մուխալիֆէթ վուգուա պուլտուղու հալատէ, օլ խանէտէն պիր չէյ դաչըրըլըր իսէ, մէհլին իթթիլիմէսինի, օլ ճիվարտա պուլունան զապթիյէ զապթինէ թէնպիհ, վէ քէյֆիյէթլի բէյտի մահքէմէ, պա միւզէքքիրէ պէհան իտէրբէյհի մահքէմէ, օլ խանէյէ ճէպրէն կիրիլմէսի իչին լազըմ կէլէչէն մէվագըլի բէտմիյեէհէ միւրաճաատ էյլէր:

ԱԼԹԸՆՃԸ ԳԱՍԼ

Հաճզ օլունան նուգուտա, վէ էչէա, վէ էմլաքէ ղաղր — ֆէրուխու հուքըմտա ոըբ:

51. Հաճզ մուամէլէսինատէն սոնրա, իճրա մէէմուրու, պիր էքինճի ևսպարնամէ իլէ, թայեին օլունմուշ օլան մէհլ զարֆընատա, տէյինի թէսվիյեէ իթմէզ իսէ, օլ մէհլ ինգըլտըսընատա էչէա վէ էմլաքինին ֆէրուխթուրլա, էամանընատան, թէսվիյեէյի տէյին իթթիրէճէկինի, մէսեուննա իսթաբ իտէր:

52. Մէսեուննուն, մէհլի մուայեէնէ ինգըլտըսընատա, իճապի տէյտէն, եէնէ իմթիճնա իտէր իսէ, օլ հալատէ զապթ օլունան նուգուտատու, տաեխինէ թէսլիմ, վէ էչէա վէ ագարը ֆէրուխթ օլունուր. չէօյլէ քի, մէսեուննուն հագգընատա, պէյի էհվէնէն օլանատան պէտ իլէ, ածնաատա, պու թէրթիպ իւղրէ, էհվէնի թագտիմ օլունարագ, իսպիթատա նուգուտատան պաչլանըլըպ, վէճհա իթմէզ իսէ, էչէասը, վէ էչէասը տախի վէճհա իթմէզ իսէ, էմլաքի սաթըլըր:

ԵԼՏԻՆՃԻ ԳԱՍԼ

Մէսեուննուն նուգուտա, վէ էչէա, վէ էմլաքէ նէչ հաճզի հուքըմտա ոըբ:

53. Էվվէլա, մէսեուննուն թէսվիյեէ վէ իտարէսի իչինն, մահքէմէ ըհ-

(1) Թէսլիպպէ, էլպիսէ կէլինմէք:
(2) Պեչուրնէ, սաքին օլմագ:
(3) Զէյտ, չիֆթճի:

յիսի թարաֆընատան թայեին օլունան մըդտարը վարիտաթը, սանիեա, էվլատա վէ սեալընըն թէսվիյեէ վէ թէէլլպիւս (1) վէ պէյթուլթէֆէլէրինէ (2) քաֆի էչէա, սալիսա, սանաթընըն իճրասը իչին մաքինա վէ ալաթ, վէ պունա միւթէֆէրրի էչէայի սայրեսի, բաալիա, պիրաըն (3) չիֆթի վէ զիրաաթի էտէվաթըլլա, հէնուզ անպատրա իսթիսալ օլունմատան հասըլաթը, վէ հասըլաթըն, հիսսէյի միրիկէսի, վէ չէրիքի օլտուղու հալատէ, անըն տախի հիսսէսի, խամիսա, հէնուզ տիվէյիրիլմէյիպ, աղաճ իւղէրինատէ հէր նէվի էմմար (4), սատիսա, ալէլ ումում մուվազզաֆին մահալլարընըն բուպունատան զիեատէսի, սապիա, մէէմուրինի միլքիյեէ, վէ տալիյեէ, վէ ասկէրիյեէնին էլպիսէյի բէտմիյեէսի, սամինա, կէրէք մէնգուլ վէ կէրէք զայրի մէնգուլ էչէայի միրիյեէ, տէյինէ հասր վէ ֆիրուխթ խոիլէմէզ, մէկէր քի տէյին, իշղուլ թատատա օլունան էչէա վէ էրզագ էամանընատան նէչէթի իթմիշ օլա:

54. Հարպ մէվգըլարընատա պուլունան մէսեուննարընն մահալլարընատան, նէչանէ գամի օլունմամագ:

55. Մէսեուննուն հալինէ միւնասիպ խանէսի, տէյին իչին սաթըլմամաերպ, քէնտիսինէ թէրք օլունուր. մէսեուն, զիրատան իսէ, խանէսինին իտարէսինէ քեաֆի միգտար արազի, քէնտիսինէ թէրք, վէ պունուն մըդտարը, ըհթիյսի մահքէմէ թահրաֆընատան թայեին օլունուր:

56. Մէսեուննա, թէրքի լաղըմ կէլէչէն խանէ վէ արազի, թէրհին (5) վէ եա վէճհայի ֆէրագ խոիլիշ իսէ, օլ հալատէ ֆէրուխթ օլունապիլիր:

57. Հիւքմի հավի օլան իլանէտէ սահահէթ (6), եահօտ տախինին րիզասը օլմատըգտա, իճհայի տէյին իչին, պա-

(1) Էսմաբ, մէյվէլեր:
(2) Թէրբէն, րէհին վիրմէք,
(3) Սահաճեր, աչըգտան եագըըչ:

լաստէ մուհարրէը օլան միւտաէթլէրտէն պաշգա, մէտեուննա մէհլ վիրիլէմէզ։

58. Մէտեուննուն էչէա վէ եա էմլաքինին ֆիրուխթի լազըմ կէլտիկի հալտէ, մէհաքիմին իլանաթը րէտիյէսինէ թախսիս գրլընմըշ օլան զաղէթալար վասրթասըլլա, իճրա տաւյիրէսինտէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաքին պուլունտուղու մահէլլէրտէ թաալիգ օլունաճագ իլաննաւմէլէր իլէ, քէյֆիյէթէ իլան օլունուր։

59. Էչէանըն թարիխի իլանընտան իչ կիւն, վէ ագարըն թարիխի իլանընտան ծն պէշ կիւն ածրա, պիլ միւզայիտէ ֆիրուխթունա թէչէպպիւս օլունուր։

60. Իլաննաամէլէրտէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաքին նէվ, վէ ճինա, վէ ատէա, վէ գրլյէկ, վէ մահէլլ, վէ նիւմէրօսու, վէ միւզայիտէ մահէլլիյլէ կիւն վէ սաաթը թարիխ գրլընը։

61. Հարպ, վէ գահթ ու զալէա կիպի էսպապը միճպիրէ (1) վուգուինտէ, իճրա մուամէլէսի, վագթը միւնասիպէ թաալիգ օլունուր։

62. Էչէա վէ էմլաքին ֆիրուխթու, իճրա տայիրէսինտէն թայնին օլունան մէհմուրլար հուզուրունա, վէ իլան օլունան նէվմ վէ սաաթ, վէ մահէլլտէ, միւնասի մաարիֆէթիյլէ, վէ միւզայիտէ ուսուլինէ թէվֆիգան իճրա օլունուպ, տէյնին վէ մէսարիֆին թէվզիյէսինէ քեաֆի էսման հասըլ օլտուգտա, ֆիրուխթի մուամէլէսի թաալիկ իճթիրիյէր. մէտեուն իսթէր իսէ, պու մուամէլէտէ հազըր պուլունուր, վէ սուբէթի ճէրէհանէրտէր միւպէյյին թանզիմ օլունաճագ վազիֆաձր քեաֆիյէ վէ իճրա մէհմուրու վէ միւնասի իլէ պէրապէր իսդա իսթէր։

63. Ֆիրուխթի օլունաճագ էմլաքին, միւշթէրիի իհտէսինէ ֆէրաղընը, մէտեուն թաղրիր իճմէզ իսէ, րէչիտի մահքէմէ, իճապ իսէն մահէլլէ, իչարը քէ յֆիյէթէլէ, մէտեուննուն ըիզասընա պաղըլմագ ըզղընը, ֆէրաղ մուամէլէսինի իճրա իճթիրիր. վէ պու իչար իւզէրինէ, էմրի ֆէրաղ վէ ինթիգալը իճրա իճմէյէն, եակոտ իճրասընը թէէյյիր իսէն մէհմուրլար, պիղզիի մէտուլ օլուրլար։

64. Հաճզ վէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաք, րէչիտի մահքէմէնին, տայիրէ յի հիւքիւմէթի խարիճինտէ պուլունտուղու հալտէ, տաեինին թաալէպի իւղէրինէ, րէչիտի մահքէմէ, օլ մահէլլին մահքէմէ րէչիտինէ միւրաճաաթ իսէր. վէ պու տաիի, չէրայիթի մուհարրէրէ վէճճէլէ, հաճզ ու ֆիրուխթի մուամէլէսինի իճրա իտիպ, հասըլ օլան ագճէնէի իրսալ իսէր։

65. Ֆիրուխթի օլունան էչէա վէ էմլաք էսմանընտան, էվվէլ էմիրտէ, իճրա տայիրէսինէ այիտ օլան խարճ վէ մասրաֆ իսթիֆա (2) օլունարադ, ֆաղլասընտան, թէսվիյէէյի տէյն օլունուր. վէ պունտան տաիի ֆաղլա զունուր իսէր իսէ, մէտեուննա րէատ օլունուր։

66. Հաճզ վէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաք իչին վուգուտ պուլաճագ մէսարիֆ, պաեէհու, մէտեուննան իսթիրատա օլունմագ իւղրէ, էվվէլ էմիրտէ, տաեին թարաֆընտան, րէչինան իֆա գրլընը։

67. Մէտեուննուն միւթէաատիա (3), տաեինէրի օլուպտա, ճիւմլէսի թարաֆընտան, ալաճագլարընը թահսիլի իսթիտաա գրլընմիշ օլտուգտա հալտէ, ֆիրուխթի օլունան էչէա վէ էմլաքին էսմանը, տէյտեուննա թէգալիլ (4) իճմէզ իսէ, զուրաաէթէն

(1) Մէ-հպէրէ, մէճմաու խիճի։
(2) Իֆթիֆա, ալմագ, իսթէմէք։

(3) Մէ-ՌԷօդոֆիա, պիրաէն զիեատէ,
(4) Թէէֆուէլ, էվվէրիր հալտէ օլմագ,

խալիֆէթի վուգուտ պուլտուղու հալտէ, օլ խանէտէն պիր չէյ դաչըրըլըր իսէ, մէհն իճթիրիլմէսինի, օլ ճիվարտա պուլունան զապթիյէէ զապթինէ թէհպիհ, վէ քէյֆիյէթէ րէչիտի մահքէմէէ, պա միւղէքքիրէ պէէան իսէր. րէչիտի մահքէմէ, օլ խանէէէ ճէպրէն կիրիլմէսի իչին լազըմ կէլէն մէվգրի րէամիյէէէ միւրաճաաթ իլլէր։

ԱԼԹՂՆԱՀ ՖԱՍԼ

Հաճզ օլունան նաքլոտ, վէ էչէ, վէ էմլաքէ ղաղր — ֆէրուխթունա հաքքընտա ոգր։

51. Հաճզ մուամէլէսինտէն սոնրա, իճրա մէէմուրու, պիր իքինճի իհտիյարնամէ իլէ, թայնին օլունմուշ օլան մէհլ զարքընտա, տէյնինի թէսվիյէէ իճմէզ իսէ, օլ մէհլ ինզըզասընտա էչէա վէ էմլաքինին ֆիրուխթուլա, էսմանընտան, թէսվիյէէյի տէյն իճթիրիճէկինի, մէտեուննա իխթար իսէր։

52. Մէտեուն, մէհլի մուտայէէն ինզըզասընտա, իֆթայի տէյտեուն, եինէ իճթինա իսէր իսէ, օլ հալտէ զապթ օլունան նուգուտտու, տաեինէ թէսլիմ, վէ էչէա վէ ագարը ֆիրուխթի օլունուր. չէօյլէ քի, մէտեուն հագդընտա, պէյի էնվէէն օլանտան պէտ իլէ, ածնրատա, պու թէրթիպ իւզրէ, էնվէէնի թագտիմ օլունարադ, իսթիհատա նուգուտտան պաչլանըլըպ, վէֆա իճմէզ իսէ, էչէասը, վէ էչէասը տաիի վէֆա իճմէզ իսէ, էմլաքի սաիբլըր։

ԵԼՏԻՆԱՀ ՖԱՍԼ

Մէհտեուննան նաքլոտ, վէ էչէ, վէ էմլաքէ ղէն հաճզի հաքքընտա ոգր։

53. Էվվէլա, մէտեուննուն թէէյնիւշ վէ իտարէտի իչին, մահքէմէ րէչիտի թարաֆընտան թայնին օլունան մէլգտարը վարիտաթը, սանիեա, էվլատա վէ ահալիսըն թէէյնիւշ վէ թէգլէպլիւս (1) վէ պէյթուէթէթլէրինէ (2) քեաֆի էչէա, սաիտա, սանաթընէն իճրասը իչին մահինա վէ ալաթ, վէ պունա միւթէֆէրրի էչէայի սայիրէսի, բասիտա, դիրաէն (3) չիֆթի վէ զիրասի էտէվաթը յլա, հէնուզ անպատրա խոխալ օլունմասան հասըլաթը, վէ հասըլաթըն, հիսսէյի միրիյէսի, վէ չերիքի օլտուգտա հալտէ, անըն տաիի հիսսէսի, խամիսա, հէնուզ տիվէյիրիլմէյիպ, ադաճ իւզէրինտէ հէր նէվի էսմար (4), սատիսա, ալէյ ումմէմ մուվազաֆին մաաչլարընըն լուպտունտան գիէատէսի, սապիա, մէէմուրինի միլքիյնէ, վէ տաղկերիյնէէնին էլպիսէ յի բէամիյէսի, սամինա, կէրէք մէնգուլ վէ կէրէք զայրի մէնգուլ էչէայի միրիյնէ, տէ յնէ հասը վէ ֆիրուխթի խարիջմէզ, մէկէր քի տէ յն, իչզու թաատա օլունան էչէա վէ էրզագ էսմանընտան նէչէթի իճմիշ օլա։

54. Հարպ մէվգըլարընտա պուլունան մէտեուննըլարընի մաաչլարընտան, նէհնէ զաթի օլունտանզ։

55. Մէտեուննուն հալինէ միննասիպ խանէսի, տէյն իչին սաթըլմամէրըզ, քէնտիսինէ թէրը օլունուր. մէտեուն, զիրատան իսէ, խանէսինին խտարէսինէ քեաֆի միգտար արազի, քէնտիսինէ թէրը, վէ պունուն միգտարը, րէչիտի մահքէմէ թարաֆընտան թայնին օլունուր։

56. Մէտեուննա, թէրըի լազըմ կէլէն խանէ վէ արազի, թէրհին (5) վէ եա վէֆայի ֆէրաղ խոխրիշ իսէ, օլ հալտէ ֆիրուխթի օլունապիլիր։

57. Հիւքմիս հավլի օլան իլամտէ սաբահէթի (6), եակոտ տաիենին ըիզասը օլմտաբդա, իֆթայի տէյն իչին, պա-

(1) Թէէգղուէ, հլզ'ոտ կիլինմէք։
(2) Պեյր-ռիէ, սաքին օլմագ։
(3) Զիէր, չիֆթի։

(4) Էսմաը, մէկրվիր։
(5) Թէրհին, բէհրի վիրմէք,
(6) Սաբահիէ, աչըգտան եաղըլըը։

լաստէ մուհարրէր օլան միւտաէթլէրէ- աէն պաչգա , մէտեուննա մէհլ վիրի- լէմէզ ։

58. Մէտեուննան էչէա վէ եա էմ լաքինին ֆիրուխթի լազըմ կէլտիկի հալտէ , մէհաքիմին իլանաթը բէմայ- նէսինէ թախսիս դէյընմիշ օլան զա- ղէթալար վասըթասըլլա , իճրա տա- յիրէսինտէ ֆիրուխթ օլունաճագ էչ- էա վէ էմլաքին պուլունտուղու մա- հէլլէրտէ թաալիգ օլունաճագ իլանա- մէյէր իլէ , քէչֆիկէյէթի իլան օլունուր ։

59. Էչէանըն թարիխի իլանընտան իչ կիւն , վէ ագաբըն թարիխի իլանըն- տան ծո պէչ կիւն սօնրա , պիլ միւ- զայիտէ ֆիրուխթ ունա թէչէպիւա օ- լունուր ։

60. Իլաննամէյէրտէ ֆիրուխթ օլու- նաճագ էչէա վէ էմլաքին նէվ , վէ ճինս , վէ տաէա , վէ գըյնէ , վէ մա- հէլլ , վէ նեհէյբօսու , վէ միւզայիտէ մահէլլիյէ կիւն վէ սաաթը թասրիհ դէյընըը ։

61. Հարպ , վէ գահթ ու զալէա կիպի էապասը միճպիրէ (1) վուգու- ինտէ , իճրա մուամէյէսի , վազիթը միւ- նասիպէ թաալիգ օլունուր ։

62. Էչէա վէ էմլաքին ֆիրուխթու , իճրա տայիրէսինտէն թայինն օլունան մէհմուդար հուզուբունաա , վէ իլան օլունան նէյմ վէ սաաթ , վէ մահէլլ- տէ , միւնասի մաարիֆէթիյլէ , վէ միւ- զայիտէ ուսուլինէ թէվֆիկան իճրա օլունուգ , տէ յինն վէ մէսարիֆին թէսիլիյէսինէ քւաֆի էսման հասըլ օլտուգտա , ֆիրուխթի մուամէյէսի թասարիլ էթմէյէրիյէ ։ մէտեուն խա- թէր խէ , պու մուամէյէտէ հապըր պուլունուր , վէ սաբէթի ճէրէհանդը միւպէյինէ թանգիմ օլունաճագ վա- րագաէը քւաֆիպ վէ իճրա մէհմուդու վէ միւնասի իլէ պէրապէր նմգա խաէր ։

63. Ֆիրուխթի օլունաճագ էմլաքին , միւլթէրիի իւհտիսինէ ֆէրագընը , մէտ- եուն թագրիր էթմէզ խէ , բէյինի մահքէմէ , իճապ խէն մահէլլէ , իշտը քէ յֆիկէյէթլէ , մէտեուննան ըիզասընա պագ ըընագսըզըն , ֆէրագ մուամէյէսի- նի իճրա էթմէյէրիը ։ վէ պու իշտը խա- զէրինէ , էմրի ֆէրագ վէ էնթիգալը իճրա էթմէյէն , եախօտ իճրասընը թէչէիկը խէն մէչմուրըար , պիզնէթի մէտալ օլուրըար ։

64. Հաճզ վէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաք , բէ յինի մահքէմէնին , տայիրէյի հիւքիմէթի խարիճինէ պուլունտուղու հալտէ , տաէինին թա- լէպի իւզէրինէ , բէյինի մահքէմէ , օլ մահէլլին մահքէմէ բէյինինէ միւրա- ճաաթի խէր ։ վէ պու տաէին , չէրա- յիթի մուհարրէրէ վէճհէ , հաճզ ու ֆիրուխթի մուամէյէսինի իճրա խոպ , հասըլ օլան ագճէնի երուալ խէր ։

65. Ֆիրուխթի օլունան էչէա վէ էմ լաք էսմանընտան , էվվէլ էմիրտէ , իճրա տայիրէսինէ այնա օլան խարճ վէ մասրաֆի խոթիճա (2) օլունաբագ , ֆագլասընտան , թէվկիյէյի տէ յն օ- լունուր ։ վէ պունտան տաէին ֆագլա զունուր խէր խէ , մէտեուննա բէտտա օլունուր ։

66. Հաճզ վէ ֆիրուխթի օլունաճագ էչէա վէ էմլաք իչին վուգու պուլա- ճագ մէսարիֆ , պատէհու , մէտեուն- ան խոթիրտտա օլունմագ իւզրէ , էվվէլ էմիրտէ , տաէին թաալիգընտան , բէչինան իճա գէլընըը ։

67. Մէտեուննան միւթէաատիա (3) , տաէինէլէրի օլուպտա , ճիւմէյի թա- րաճիընտան , ալաճագլարընըն թահ- սիլի խոթիտտա գէլընմիշ օլտուղու հալ- տէ , ֆիրուխթի օլունան էչէա վէ էմ լաքին էսմանը , տէ յեունունա թէգա- պիլ (4) էթմէզ խէ , զուրամէթէն

(1) Մէճմէէ , մէճմուա խոճի ։
(2) Խոճէ , ալմագ , խոթէմէք ։

(3) Մէճմէաաթա , պիրտէն զիեատէ ,
(4) Թէքաապէլ , էլվիրիր հալտէ ալմագ ,

թէվզի օլունուր ։ ֆագաթ , տաէին- լէրտէն պէրինին , դանունէն հագդը էմթիհաղը օլտուղու հալտէ , էսմանը մէղթիբէտէն , էվվէլ էմիրտէ , անըն ալաճագը թէսմամէն իճա , վէ ֆագլա- սը տիկէզըլէրինէ , զուրամէթէն թագ- սիմ օլունուր ։

68. Հաճզ վէ ֆիրուխթի հագդընտա իճրա օլունան մուամէյէսինը , իճ- րա տայիրէսինտէ , տէֆթէրի մախսու- սունտա գայտ , վէ տաէին վէ եա մէտ- եունուն իֆտաէէրի իւզէրինէ , պու մուամէյէսինա միւթաալիգ պիր չէյ նաբըլմագ լազըմ կէլտիկի հալտէ , իֆտաէէրի զապթ իլէ , իմզալարը թահվիլունտա պուլունմագ շարթ սըր ։

69. Գանունտա Էսասինին 33 իւճճու մատաէի իգթիզասընճա , վիւքէյլայի սալթանաթը Սէնիյէէնին մէէմուրիյ- էթիյէրինտէն խարիճ , սըրֆ զաթ- լարընտա այնա հէր նէվի տաավիտէ , տայիր էֆրատը Օսմանլիյէէտէն ասլա ֆարդը օլմաճագընտան , կէրէք վիւ- քէյտէն պիր զաթըն , կէրէք մէէմու- րինի տայիրէնէն , տէ յեունը մահքիւ- մէյէրինտէն տօյաէը , նուգուտ , վէ էչէա , վէ էմլաքի հաճզ ու զապթ վէ ֆիրուխթի օլունապիլիր ։

ՄԱՏՏԷՑԻ ՄՈՒՎԱԳԴԱԹԱ

Իճրա մէէմուր , վէ մուավին , վէ միւ- պաշըրլարը օրնեան վիլայէթլէրտէ , իշ- պու գանունուն 15 ինճի , վէ 16 ընճը , վէ 17 ինճի մատաէէրինտէ մուհարրեր վագիֆէլէր , մուվագգաթէն պու իշտէ միւսթահաէմ օլան տաարիրի զապ- թիյէէ զապթան վէ էֆրատը վասը- թասըլլա իտարէ օլունուր ։ ֆագաթ , պունլար , զէքր օլունան վազիֆէլէր- տէն տօյաէը , վիլայէթ , վէ լիվա , վէ դաղա մէրքէզլէրինտէ պուլունան պի- տայէթի մահքէմէլէրի բէյնէլէրինին էմր ու նէզարէթլէրի թահթընտա պուլու- նուրլար ։

ԱՏԼԻՑԷԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆԻ ՄԷՐՊՈՒՒՔ ՄԷ- ՀԱՔԻՄԻ ՆԻԶԱՄԻՑԷԷ ՎԻ ՏԻՎԱՑԻՐՏԻ ԱԼԸՆՄԱՍԸ ԼԱՋԸՄ ԿԻԼԻԷՆ ԽԱՐՃԱՏԸ ՄԻԻՊԻՑԻՆ ԹԱՐԻՓԻ ՏԻՐ (1)

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԳԱՑՏԻԼԻ ԽԱՐՃԱՏԸ ՀԱԳԴԸՆԱՑ ՏԸՐ

ՄԱՏՏԻ 1. Մէհաքիմի նիզամիյէէէ , տօղրուտան տօղրուէա վիրիլճէք հէր պիր արզուհալ , վէ իմիրազնամէ , վէ լայիհա , վէ պէէաննամէ , վէ վէքեա- լէճնամէ , վէ իմ ու խազէր , վէ իհ- պարնամէ , վէ ալել ումում , ուսուլի մուհաքէմէ իգթիզասընճա , ահատոի թարաֆէյնէն , կէրէք մէպատի վէ կէրէք էնթայի մուհաքէմէտէ իմա օլունաճագ օլան հէր պիր վարագաթը դայոիկէէի իչին , ճանիպլի մահքէմ- աէն , 5 զուրուշ ալընըը ։

2. Մէհաքիմի չէրիյէէ վէ տէվայիրի տայիրէէէ հավալէ օլունաճագ արզու- հալտան , հավալէ խէն տայիրէ թարաֆընտան , քէզալիք 5 զուրուշ ալընըը ։

3. Գայտա թասլի օլան էվրագտան , պիր քէրրէ գայոիկէէ խարճը ալընս- արգտան սօնրա , օլ էվրագ , տիկէր պիր մահքէմէտէ խարջագ օլունուր իսկ , գայոիկէէի , թէքրար ախզ օլունուր ։

4. Մէվատար ճէզայիկէէտէ , միւա- տաիի չախի թարաֆընտան թագտիմ օլունան , վէ եա հավալէ իհտիրիլէն գայտա թասլի պիլ ճիւմլէ էվրագ- տան , գայոիկէէ խարճը ալընըը ։

5. Գայտա օլունան էվրագ գիյրինէ , գայտա տէֆթէրլինին նիւմէրօսույա , գաչ զուրուշ ալընտըը իչարէթի օլու- նաբագ , զկյրի , մուգայիճան միւհրիյ- լէ թէմիր գէլընճագ սըր ։

(1) Պու թարիֆէտէ մահարրէր խարճագ գրնտա իճրա պուզրուան թասլիմի իչին նագլան մուհարրիրը ումումիյէէ , այնկյ- լի , զկյրի թարիֆէտէ տէրճ օլունմուշտուր ։

6. Գայտա թապլ օլան էվրագըն գայտիյեէսի խարճը ալընմասըգճա, մահքէմէճ գապուլի ճայիզ օլամազ։

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Բոզ կըմ խարճըդը հոքքընտա ոըր։

7. Մահքէմէճէ պիր արզուհալ վիլիյէթէ, միւտաաա պիհին (1) միգտար վէ քէմիյէթինէ, վէ եահօտ նէվի տավաեա կէօրէ, միւթէահհիտէն (2), պէր վէճճի բէչին, բուղ իլամ խարճը ալընաճագ, վէ պու խարճ ալընմասըգճա, բույէէթի տավաեա միւպասէրէթ օլունմաեաճագ ոըր։

8. Արզուհալէ պիր մէպլաղ թայէն ու պէեան խոիմէմիշ իսէ, բուղ խարճըն միգտարը, միւթէահհիտէն ճէլպիյէ, մահքէմէճ պաաէթ թայինն, մէէմուրու թարաֆընաան ահազ, վէ զահրը (3) արզուհալէ իշարէթ օլունտուր։

9. Իտտաա օլունան մէպլաղ, իչի պին պէշ եիւզ զուրուշտան աշաղը օլտուզու սուրէթէ, ալընաճագ բուղ խարճ, մագթուէն 20 զուրուշ տուր։

10. Խաթինաֆ վէ թէմիզլի տավասընտա, ալէյհինէ չիքայէթ օլունան իլամտան հէր գաչ զուրուշ խարճ ալընմըշ իսէ, անըն բուպու բէչինան ահազ օլունուր։

11. Պիր տավա, իլամա բաապի օլունտուգտա, եվվէլճէ բուղ խարճ նամըլլա ալընմըշ օլան ագճէ, խարճը իլամա մահտուզ օլունաճագը միսիլլու, չայէա ալընմըշ օլան բուղ խարճ, խարճը իլամտան ֆազլա կէօրիւնիւր իսէ, ոʻ հալտէ ֆազլասը, ճանիյլի վէզնէէէն բէտտա վէ իհատէ դէլլինաճագ ոըր։

12. Բուղ խարճըն վիրիլտիկի թահրիիատէն էթիպարէն, ալմըշ մահ, իչին արդասը պաանըդմատըդը սուրէթէ, արզուհալ իպրահալ (4) խալիլէճէկլիճաէն, բէչինան ալընմըշ օլան բուղ խարճը, մահքէմէճէ իլտաա դայտա օլունաճագ ոըր. վէ էկէր եիւճէ օ իչ հագգընտա եէնիտէն արզուհալ վիրիլիր իսէ, բուղ խարճը, պաչդաճա ալընաճագ ոըր։

ԻՒՉԻՒՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Իոնար խարճըդը հոքքընտա ոըր։

13. Մահքէմէճէրաէն կէօնաէրիլէճէք իհզար բուաուլալարընըն հէր պիր նիւսխասի իչին, Ամալինէ նէզարէթինէն, մէհաքիմ իլտալ իահճէկլի նիւսմանէնէրէ թէվֆիկտան թապ ու թահրիր եէթուրիլիպ, պիտայէթտէ պէչէր, խաթինաֆտաա ծնար, թէմիհլտէ եիւկիմիչէր զուրուշ խարճ ալընաճագ ոըր։

ՏԻՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԼ.

Թիպլէէէյիե խարճըդը հոքքընտա ոըր։

14. Իհզար բուաուլասը, եահօտտաայիր վարագանըն բէմմէն թէպլիղին-աէ, հէր պիր նիւսխասի իչին, թէպլիղինի թաչէպ իահէն թարաֆտան, ծնար զուրուշ ալընաճագ ոըր։

15. Իվրագ թէպլիղ օլունաճագ չահարըն պուբունտուղու մահէլլին մէսաֆէսինէ կէօրէ, թարիֆէյլի մահտուսէսինտէ մուհարրեր օլան իւճրէ-թի գաաէմիյինէ, պաչդաճա ահազ օլունուր։

16. Հաքէմիէրէ, վէ եահօտ, տէվատյիրի բէմիյիէէտէն պիրինէ, մահքէմէնին գարարընը հավի օլուպ, կէնտէրիլմէսի լազըմ կէլէն թէպքէրլէր իչին, թէպլիղինէ նամըլլա, այրըճա պիր խարճ ալընմասըճագ ոըր։

(1) Մէճմուա պէհ, խտտաա օլունան չէյ։
(2) ՄէաՒրէֆ, խաթիաա խէն։
(3) Զահը, արգա թարաֆը։
(4) Իպրահալ, պաթտալ էմմէք։

ՊԷՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Վէհհաբի ընհոյնէ հոքքընտա ոըր։

17. Պիր չախս, պիր մահքէմէ հուզուրընտա, տիկէր պիր չախսը, թէսճիլ (1) թարիդիյլէ, թէվքիլ էյլէտիկի հալտէ, տաավի գալէմինճէ, պու վիսիյլու վէքիալէթնտամէյէր էյլին ախպը լազըմ կէլէն խարճը վիրմէկէ մէճպուր տուր։

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԼ.

Պէտայէթ մահքէմէյէրինտէ վիրիլէն իլտաճթտան, նէտպի (2) օլարագ ալընաճագ խարճլար, պէր վէճճի ախի թայէնն օլունան տէրէճաթա կէօրէ օլաճագ ոըր։

10 զչ. 500 զուրուշա գատար հինդիմի հավի օլտտան.
20 զչ. 500 զուրուշտան 1,000 զուրուշա գատար։
40 զչ. 1,000 զուրուշտան 2,000 զուրուշա գատար։
60 զչ. 2,000 զուրուշտան 3,000 զուրուշա գատար։
100 զչ. 3,000 զուրուշտան 5,000 զուրուշա գատար։

Պէշ պին զուրուշտան պէշ եիւզ զուրուշա գատար, պէհէր պին զուրուշտա եիկիմի զուրուշ, վէ պէշ եիւզ զուրուշտան եօգարըդը իչին, եիւզտէ պիրէր զուրուշ իլավէ դէլլինաճագ ոըր։

19. Պիր չէյին թէպլիմի վէ եա եահօրըդըմտաը հինդիմինե հավի վիրիլէճէք իլտաճը իչին տախի, օլ չէյին գէյմէթի, իլտաճ իլտա իտէն մահքէմէ ճանիպինտէն թապտիր խոիմէյտէն ոօնտուր, հէր գաչ զուրուշա պաղիլ օլուր իսէ, պալէտտէ կէօմէթէրիպտիկի վէճճիլէ, խարճլարը ալընաճագ ոըր։

20. Իտտ հինդիմի, պիր սէնէտտին այնէն բէտտինէ տայիր իսէ, վիրիլէն իլտամտաան, 21 ինճի մատտէտէ կէօմէթէրիպտիկի վէճճիլէ մագթու խարճ ալընաճագ ոըր։

21. Պէտայէթ մահքէմէյէրինտէն, գարարը դարինէյէ, վէ պիր չէյին թէպլիմինի վէ եա եարըմնասընը չտիկ օլմասըն իլտամտաան, էկէր եահօտ իտտաա օլունան չէյին գըյմէթի վէ եա պէտէլի պէշ եիւզ զուրուշտան աշաղը իսէ, եիկիմի զուրուշ, վէ պէշ եիւզ զուրուշտան պէշ պին զուրուշա գատար օլտուզտա հալտէ, էյլի զուրուշ, վէ պէշ պինտէն օխտուզ պին զուրուշա գատար իսէ, եիւզ զուրուշ, վէ անտէն պինտէտէ օխտուզ իսէ, եիւզ էյլի զուրուշ, մագթու խարճ ալընաճագ ոըր։

ԵԼՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Իֆլաս հոքքընտա ալընաճագ խարճլարը ոույէ ոըր։

22. Պիր թահիրին իֆլասընտա, վէ իֆլաս գարարընըն ֆէսախինէ, վէ եա իֆլաս թարիխինին թայինտա վէ եա թէպտիլինէ, վէ սինտիք թայէնինէ, վէ խաւտաախը իֆլասխանէյէ միւթտալլիգ, մահքէմէտէն վիրիլէն հէր պիր գարարնամէտէն, պաչդա պաչդա էլլիյէր զուրուշ մագթու խարճ ալընաճագ ոըր։

23. Ծնդօրտաաթծնուն թաատիդըր միւթէզամինն վիրիլէն իլտ իչին, միւֆլիս թարաֆընտան, ատնտաը մաթլուպա իհտաը թէահիւա օլունան ագճէ իւդէրինէ, եիւզտէ էյլի խարճ ալընըր։

24. Ծնդօրտաաթօ թամնիմ օլունմասընտա, միւֆլիսին մէվճուտ մալ զուրտամինէն թագսիմ օլունտուգտա, ալ մալտէն բէչտիկ եիւզտէ էյլի իլտ խարճը ալընըր։

(1) Թէճճիլ, տէֆթէրէ գայտ էմմէքտէր։
(2) Նէհօտ, նիսպէթի իւզրէ օլարագ։

25. Պիր մուֆլիսին մուամէլաթը լիֆլասկյէսինաէն ոլալը, իշպու նիզամ նամէնին աֆրամընա թէվֆիղան ալա-զը լազըմ կէլէն խարճլար, էվվել էմիրաէ, մաանըն մէվճուտունան, ժիւժ գոմիսէրլէր մարիֆէթիյլէ ալոզ օլունուր:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Հաւէնէր ռէյֆէրէնսլէ բոյնէրը ոլունան գոա-ղինին խարճլարը հաֆֆընդա գըր:

26. Դանունու թէհսարէթին գըրգընը մատաէսի մուճիպինճէ, չիւրէքնա պէյնինաէ թէհսատուս իաէն տատ-վինին, հաքիմլէրէ հավալէսի վերու-մունա տայիր վերիլէն գարարլար իլա-մա բաալի օլունարագ, տարլ իլամ-ատն էլի զուրուշ մագթու խարճ այը-նաճագ, վէ սուրէթլէրլի տախի թա-լէպ օլունուր իսէ, փաալը մախսուսն-տա կէօսթէրիլէն սուրէթի խարճը ա-լընաճագ գըր:

27. Դանունու մէզգուրան 43 վէ 44 վէ 49 ունճու մատաէլէրինաէ պէ-նան օլունան խուսուսաթտան տօլայը միւնագաա զուհուրինաէ, այրըճա խա-թիաա թէադիմի իլէ, տաավաաա պա-զարճագ իճապ իլլէտիիինաէն, պու պագաէ մանֆէմէլէրտաէն վերիլճէք զարարլար իլէն, այրըճա էլլի զուրուշ մագթու խարճ այընաճագ գըր:

28. Հաքիմլէր թարաֆընտան թանա-զիմ օլունան զարարնամէլէրլին թէս-ճիլի իլէն, ան սէբէպ վէ ծնաօզուզունճու մատաէլէր մուճիպինճէ այընմասը լազըմ կէլէն խարճրն բուսուս այընա-ճագ գըր. վէ մէզբուր զարարնամէլ-լէր, մէպզար մատաէնէն վէ նա պիր չէյլին թէսլիմինի չամիլ օլմագ իսէ, տաավանըն ճէսամէթինէ նէզարէն, վէ նիկիրմի վէ նիկիրմի պիրինճի պէնա-լէրտաէ կէօսթէրիլէն գախտէնէ թէվ-ֆիղան, մագթու խարճ այընաճագ գըր:

29. Հաքէմլէրլին թէսճիլ օլունան գարարը, մանֆէմէլի խոթինաֆիյէտաէ բէտտա օլունուպտա, էսասը տավաա կէրիչիլմէքսիզին օլուն-տուգտա, տավանըն ճէսամէթինէ կէօրէ, նիկիրմի պիրինճի մատտէտաէ կէօսթէրիլտիկի վէճհլէ, մագթու խարճ այընաճագ գըր:

30. Պալէտաէ մուրագդամ օլան խարճլար, մանֆէմէլէ մուրաճաաթ օլունմագգըրլըն, թանֆրիհաամէ իլլէ թայ-լինն օլունմուշ օլան հաքէմլէր մատրի-ֆէթիյլէ բուլէթի օլունան տավալար հագդընտա տախի ճարի օլաճագ գըր:

ՏՕԳՈՒՉՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Իրնէրաշ-ըլ հէ-ւ, վէ խոթէյէ մահաֆէզէ պա-լաարընդա ոլընաճագ խարճլար հաֆֆընդա գըր:

31. Էսասը տավաա կէրիչիլմէքսի-զին իթիրազ ալել հիւքմ, վէ խատէյի մանհաբէմէ իսթիխալարը բէտտա օլու-նուր իսէ, նիկիրմի պիրինճի մատտէ-տաէ կէօսթէրիլտիկի վէճհլէ, տավա-նըն ճէսամէթինէ կէօրէ, մագթու խարճլար այընաճագ գըր:

32. Էսասը տավաա կէրիչիլմէքսի-տէն ոճնրա վերիլճէք իլամաթ ալել հիւքմ վէ խատէյի մանհաբէմէ օլունուպտա, իլամա-թը սաալըգանըն հավի օլտուգտա մէ-վատտէն փաալա պիր չէյ հիւքմ օլուն-մագ իսէ, օթուղ պէչինճի մատտէտաէ կէօսթէրիլտիկի վէճհլէ մագթու, վէ էկէր փաալա պիր չէյ հիւքմ օլունուր իսէ, օլ փաալանըն մէզտաարընա կէօրէ նէսպի խարճ այընաճագ, վէ փագաթի, իչպու փաալա իլլէ այընան խարճ, մագթու խարճրն էն ուշն մէրթէպէ-սինաէն նոգսան օլմահաճագ գըր:

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Իրնէրաշ-ըլ չայր զարարլարընդա ոլընաճագ խարճ-լար պէնանընդա գըր:

33. Իթիրազ լել զայր տավալարը իւզէրինէ վերիլէն գարարլար իլէն, ա-տի տավալարտա այընան խարճլար մի-սիլլու խարճ այընաճագ գըր:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Թայէնէ մէրճա հաֆֆընդա ոլընաճագ խարճլար պէնանընդա գըր:

34. Թայէնին մէրճա հագդընտա վե-րիլէն գարարլար իլէն, էկէր էսասը տավա պէշ պին զուրուշտան աշաղը իսէ, նիկիրմի պէշ, վէ պէշ պինտէն ֆազլա օլուր իսէ, էլլի զուրուշ մագ-թու խարճ իսթիհգա օլունաճագ գըր:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ֆէրալըր ոլունան գարարլարընդա ոլընաճագ խարճ-լար պէնանընդա գըր:

35. Թարաֆէյնին տավատան ֆէ-բաղաթ իլլէմէլէրլի իւզէրինէ վերիլե-ճէք իլամաթ իլէն, կէրէք պիտայէթի վէ կէրէք իսթինաֆ վէ թէմէթթվ մէհա-քիմինաէ, մատտէյի սապզգատա թա-րիֆ օլունուպտա իւզրէ խարճ այընըր:

ՕՆ ՅԻՉԻՆՃԻՒ ՖԱՍԼ

Իրնինաֆ մահսուլէրընդա ոլընաճագ խարճլար հաֆֆընդա գըր:

36. Իսթինաֆ իսթիխսասընըն, էսա-սը մասլահաթա կէրիչիլմէքսիզին բէտ-տի, վէ գարարը գարինէլէրին թասա-տիգի, վէհսասըլ, պիտայէթէն մագ-թու խարճլարա թապի օլան հիւքմ վէ գարարլարըն իսթինաֆին թասար-դի վուգուինաէ, պիտայէթէն այընան մագթու խարճլար նիսպէթինաէ խարճ այընաճագ գըր:

37. Իսթինաֆ մահբէմէսինաէ պիր իլամ ֆէսախ օլունուպտա, օլ իլամը վիրմիչ օլան մահբէմէկէ իաաէ օլուն-նուր իսէ, մագթուէն էիւզ զուրուշ խարճ այընըր:

38. Իսթինաֆ տավասընըն էսասէն թէսադըֆլը, պիտայէթի մէհաքիմի-նին հիւքմլերի իսլահ վէ նա թատտիգ օլունուր իսէ, պիտայէթի մահբէմէ-սինաէ այընմասը միւգթագի օլան խարճլար տերէճաթընտա իլամ խար-ճը ալոզ օլունուր:

ՕՆ ՏԻՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԼ

Իճրայէ հաւէթէր էուրուլուրը հաֆֆընդա գըր:

39. Կէրէք պիտայէթի վէ կէրէք իս-թինաֆտա, էսասը տավա թէսադըդ օլունմագտան էվվել, պիր գարարընն մուվագգաթէն իճրասընա տայիր վե-րիլէն գարարլար իլէն, էիւզ զուրուշ խարճը մագթու այընաճագ գըր:

ՕՆ ՊԷՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Թէհնէչ մահսուլէրընդա ոլընաճագ խարճլար պէնանընդա գըր:

40. Մահբէմէյի թէմէթթվին, հու-գուգ վէ ճէզա տայիրլէրինաէ, վէ նա հէյէաթի ումումիյէսինաէ, պիր իլամըն թատիգինաէ, թէմէթթվ օլու-նան իլամըն վերիլտիկի մահբէմէտէն, հէր գաչ զուրուշ խարճը իլամ այըն-մըշ իսէ, անըն իքի միսլի, վէ նոգսան այընըր իսէ, մագթուէն իքի էիւզ զուրուշ այընաճագ գըր. վէ իլամըն նագլընտան օճնրա պունուն միւթէ-զամմին օլտուգտա տավաէը լյուէթի խոէն մահբէմէտէն, իքինճի ատֆա օլտուգտ վերիլճէք իլամըն թապի օլ-տուգտա խարճ, պէհէէբրար ալոզ օլու-նաճագ գըր:

ՕՆ ԱԼԹՐՆԱՀ ՖԱՍԼ

Բոլորէ էորձրը հաւելեալ ոքը։

41. Իլամաթ վէ եվրադը սայիրէնին սուրէթլերի թալէպ օլունտուգտա, պէհէր հիւգ էլլի քէլիմէ իչին օթուզ զուրուշ, վէ հիւգ էլլի քէլիմէէն էքսիք օլուր իսէ, մուգթազուէն օթուզ զուրուշ ալընըր։

ՕՆ ԵԻՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէվսիմը գ-ըէֆէրէյէ պէհանէյո ոքը։

42. Մահքեմէէն իրսալ օլունան թէգվքէրէյլերին հէր պիրի իչին, եիկիրմի պէշ զուրուշ խարճ ալընաճագ ոքը, անճագ, պունլարըն թէէքիմլէրինտէն տօլայը, թէքրար խարճ ալընմասճագ ոքը։

43. Պիր շահալն հաճգը, վէ էա հաճգտան գուրթարըլմասը մուտտէյէնէ տայիր վիրիլէճէք գարարլարտան, հիւգ էլլի զուրուշ խարճ ալընաճագ ոքը։

44. Կէրէք մէտէուն նէզդինտէ, վէ կէրէք շահալը ալտըրտէ օլան էմլիյէ վէ էմլաք, վէ նուգուտա, վէ էշեայի սայիրէնին հաճգի, վէ էա պատէլ հաճգ, բէգիճէ (1) տայիր վիրիլճէք գարարլարտան, հաճգի խուտտա օլունան չէյլին նէհպէթինէ, վէ եիկիրմի պիրինճի պէնտտէ կէօսթէրիլճէն տէրէճաթէ կէօրէ, մուգթազ խարճլար ալընաճագ ոքը։

45. Ամնէն վէ էա խիւսուստաթէն պիր մահէլլէ թաալիգ վէ հաբըշտըրըլմասը լազըմ կէլճէն պիր վարագանըն թանզիմ վէ համօա սուրէթինին իսլաճար իչին, օն զուրուշ ալընաճագ ոքը։

46. Մահքեմէտէն, պիր չէյին իճրասը իչին թայինին օլունան մէէնիւրու մնախատա թարաֆընտան վագիֆէ-

(1) Րնգ էրձե+, սէքէսթրօնու գայտրըմագ։

նին իճրա օլունտուգունա տայիր թանզիմ օլունաճագ զապթնամէ իչին, օնար զուրուշ խարճ ալընաճագ ոքը։

47. Բէտաի սաղաէա տայիր վուգու պուլան խթիտալարըն բէտահնէ տայիր վիրիլճէն գալարլար իչին, էլլի զուրուշ խարճ ալընաճագ ոքը։

ՕՆ ՍԻՓԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէվսիմը ճէղայիճէ՞ալընաճագ խարճլար պէհանէյո ոքը։

48. Մէվսաոը ճէղայիճէէ ալընաճագ խարճլարըն ճիւմլէսի, ալէլ խթլագ, հագգըզդ չըգան թարաֆա այիտ օլաճագ ոքը։

49. Ամէզա տավալարընտա ալընմասը իճապ իտէն խարճ վէ մէսաբիֆաթըն բէչինան թէսվիյէէ իթտիրիլմէսի մուգրին օլմասրդը հալտէ, պատէհու իճապ իտէն թարաֆտան թահսիլ օլունմագ իւգրէ, հիսապ իտիլճէճէք, վէ ֆագաթի պունլարտան մուխալիֆլերիլէ թաալիպ, վէ մէէնաը, վէ ճէրրահ, վէ գապիլէ (2) իճրէթի վէ մէսաբիֆաթը եէվմիյէէ վէ սէֆէրիյէէ-լերի կիպի, ահէր հալ իֆտասը լազըմ կէլճէն ագճէ, քէզալիք իլէրուտէ իճապ իտէնլերտէն թահսիլ օլունմագ իւգրէ, թարաֆը տեվէլթահն թէսվիյէէ օլունաճագ ոքը։

50. Գանունէն իտամ օլունան չահարն, մահքեմ օլաճագը խարճ վէ մէսաբիֆաթը սայիրէ, թէրէքէսինտէն ահզ օլունաճագ ոքը։

51. Ճէզա մահքեմէլերինին հէր տէրէճէլէրինտէ, գայտիյէ ուսուլի, մէհաքիմի հուգուգը յիէտէ օլան ուսուլ թաալի օլաճագ, վէ ֆագաթ, միւսաահի խուսուսիյէը թարաֆընտան մէհաքիմէ վիրիլճէճէք տրգուհալըգր իլէ գայտա թաալի օլան էվրագտան, գայտիյէէ խարճը բէչինան ալընաճագ ոքը։

(2) Գաալէճ, էսկէ գաուրն։

52. Ճէզա տավալարընտա, հուգուգունա չահակիյէէ այիտ օլմագ իւգրէ, հէր նէ նամ իլէ օլուր իսէ օլսուն, էմլալ, վէ էմլաք, վէ էշեա թէսլիմի, վէ էա պիր մէպլաղը մուայէնէ թահսիլի հիւքմ օլունտուգտա հալտէ, մուահխէրէն մահքիմ-ալէյհէ այիտ օլմագ չարթըյլա, հագգը չըգան թարաֆի, մէհաքիմի հուգուգըյիէէ ճարի օլան բէմի, բէչինան վիրիճէք ոիր։

53. Պիր տավանըն մահքեմէէ վուտուհունտէն, խիթամը թահդըգաթի վէ հիւքմիւ գաթիհի տուտուրինէ տէկին, հէր պիր խթիհնթագնամէ վէ հէր պիր զապթնամէէտէն օն զուրուշ ահզ օլունաճագ, վէ ագշամա գատար իսթիհնթագ վէ էա զապթ օլունան պիր իֆտասէնին արգասը ալընամաերզատա, իքմալի եէվմի ահէրէ թաալիգ գըլընըրզը հալտէ, մահգամի իչին, պաշագաճա օն զուրուշ ալընաճագ ոքը։

54. Մէվսաոը ճէղայիճէէ մութաալիգ թանզիմ գըլընաճագ պիր ճիւմլէ իլամ ճարտան, մատտէյի ահթիյէէտէ թայինին օլունան տէրէճաթէ կէօրէ խարճ ալընաճագ ոքը։

55. Եիկիրմի տէօրթ սահաթտան պիր հաճթաէա գատար հապս վէ ճէղայի նագահիի մուճիպ էֆալէ սայիր թանզիմ գըլընաճագ իլամ ճարտան եիկիրմի պէշ, վէ պիր հաճթաատան պիր սաէա գատար օլանտան էլլի, վէ պիր այտան իչ սաէա գատար օլանտան էէթմիչ պէշ, վէ իչ այտան իչ սէնէէ գատար օլանտան եիւգ էլլի, վէ նէֆիի մուվագգաթ իլամ ճարտան իբի եիւգ, վէ մուվագգաթ քիւրէք, վէ մուվագգաթ գալէապէնտիքտէն իչ եիւգ, վէ իտամ իլէ միէապէտա քիւրէք վէ միէապէտա գալէապէնտիք, վէ նէֆիի էպէտա ճէղայիրընը միթէզամինին օլունտան իչ եիւգ էլլի զուրուշ ահզ օլունաճագ ոքը։

56. Զիքը օլունան իլամ սուրէթլէրինի, հէր քիմ խթէր իսէ, կէօթիւրէճէկի ճն զուրուշուգ վարագայի մահպուա իւզէրինէ կաղըլըգ, գըրդընճը պէնտտէ կէօսթէրիլտիկի վէճհլէ, ատէտի քէլիմէթէ կէօրէ խարճրնը վիրիկ ալապիլէճէք տիր։

57. Պիր տավաէա միւթէգէրրի եվրադ սուրէթլէրինին իթտալնտա, գըրդընճը մատտէտէ մուհարրէր օլտուզտա իւգրէ, ատէտի քէլիմէթը իւգրինէ մուայէնէ օլան խարճ ալընըր։

58. Մէհաքիմի ճէղայիճէէտէն էաղըլաճագ թահսիլճի (1) թէգվքէրէլերի, գըրդ իքրինճի մատտէտէ միհնաէրիճ խարճա թաալի օլաճագ ոքը։

59. Ումուրու ճէղայիճէէտ վէքիալէթի թէսճիլի (2), մէվսաոը հուգուգըյէէտ օլան ուսուլ վէ բէտէէ թաալի պուլունաճագ ոքը։

60. Գանունէն միւսահհա օլտուզտա ահվալտէ, տավասան ֆէրագաթի վուգուգունտէ, հէյնի ֆէրագաթը տավաէա տէկին վուգուգ պուլան խարճ վէ մասարֆի, ֆարիզ օլանտան ալընաճագ, վէ, էկէր իքի թարաֆտա նէքսիկէրինտէն միւտտաի պուլունուր, վէ մուահխէրէն իքխահտէ տավասան ֆարիզ օլուր իսէ, պու հալտէ վուգուգ պուլան խարճ վէ մասարֆի, միւնասրֆաթէն (3) իքխահնտէն ահզ օլունաճագ ոքը։

61. Տաավիի ճէղայիճէէտէն տօլայը իճրայի թահդըգաթի իտէն մահքեմէնին պուլունտուգտա չէհիր վէ գաստապա տէրունինտէն ճէղայ օլունան մուխալիրլէրին իւճրէթի եէվմիյէէրի, քէնտի-

(1) Թահլիֆ, եէմին վիրմէք։
(2) Թէօճիլ, տէֆթէրէ գայտ իթմէք։

(3) Մէնասէֆ-ընէն, եարը եարընա
(4) Գաղինճէր, էպէլլեր։

լէրինին սըֆաթ վէ տէրէճէլէրինէ կէօ-
ըէ , մահբէմէ թարաֆընան դարար-
լաշտըրըլըը . լաբին , պու նէվմիյէ
իճրէթի , էլլի ղուրուշու թէճավուզ
իտէմէզ . պունլար չէհիր վէ գասապա
խարիճինէ պուլունան մահէլլէրտէն
ճէլպ օլունուրլար իսէ , մէսարիֆի
բահիյէլէրի (1) , պիլ հիսապ , պաչդա-
ճա թէէմմիյէ օլունուր :

62. Քէչֆ , վէ մուայէնէ , վէ սայիրէ
իչին ուզադ վէ եա եադըն մահէլլէրէ
կէօնաէրիլէճէք մէէմուր , վէ թապիպ ,
վէ ճէրրահ , վէ գապուլէլէր հադգընա-
տա , մատուէյի սապըգատա պէէան
օլունատուգը վէճհլէ մուամէլէ օլունուր :

63. Ձէկգա տավասը , իսթինաֆ վէ
եա թէմէհիզ նագլ օլունատուգու հալ-
տէ , պու տավալարըն հուգուգու չախ-
սիյէէ այիա օլան ճիհէթինէէ իս-
թինաֆէն վէ թէմէհիզէն ալընաճագ
խարճլար , մէվճուար հուգուգդյէէ-
տէն ալընան խարճլարա թապի օլա-
ճագ . ֆագաթ , ճէզա ճիհէթինէ տա-
յիր , պու մահբէմէլէրտէն վիրիլէճէք
իլամ խարճը , էլլի պէչինճի մատատ-
տէ կէօսթէրիլէն տէրէճաթ իւղէրինէ
հիսապ օլունաճագ սըր :

64. Տաավիյի ճէզալիյէէնին , էմնայի
բուլէթինտէ վուգու պուլան խարճ
վէ մասրաֆ , գապլընամէլէրտէ , պաչ-
դա պաչդա կէօսթէրիլէճէք , վէ խի-
թամը տավատա պունլարըն միֆրէ-
տավէրը հավի զապթ քէաթիպլի թա-
րաֆընան պիր ճէմաէլ թանգիմ , վէ
բէչինան ալընան խարճլար իլէ թահ-
սիլ իճապ իտէն խարճ վէ սայիրէ ,
պաչդա պաչդա կէօսթէրիլէրէք , իլա-
մա աէրճ խիտմէք իւղէ , մահբէմէ-
նէ թագսիմ գբլընաճագ սըր :

ՕՆ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Ութը խարճերը պէէանընա սըր :

65. Իլամնամէյին իճրասընան տօլաէր

(1) Բահիյէէ , եօլ մասրաֆը :

ալընաճագ խարճլար , նիզամնամէը մահ-
սուսէսինէ թէվֆիգան ախզ օլունուր :

ԵԻԿԻՐՄԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Տէբգիդնօտան ալընաճագ խարճլար պէէանընա-
սըր :

66. Մէհաբիմէ , վէ եա վէզնէէէ ,
վէ եախօտ Ա.տլիյէէ նէղարէթինէ մէր-
պութ օլան տէվայիրատէն պիրինէ , նու-
գուտա վէ էվրագը նագտիյէէ , վէ եա
զիյդըյմէթ էչէանըն թէվֆիի իչին ,
եիւզտէ եարըմ խարճ ալընաճագ սըր .
վէ միւտաէթի թէվֆի պիր սէնէէի
թէճավուզ իտէր իսէ , պէհէր սէնէ
իչին ֆագըր օլարագ , եիւզտէ բուպ
ալընաճագ սըր :

67. Մէհաբիմէ վէ եա վէզնէէէ
թէվֆի օլունան նուգուտա վէ էվրագը
նագտիյէէ , վէ եա զիյդըյմէթ էչէա ,
վէ հէր նէվի էվրագ իչին պիր զապթ-
նամէ թանգիմ օլունուպ , պու զապթ-
նամէնին գայտիյէէսի , վէ վարագայի
սահիհէ պահասը , պիտայէթ մահբէ-
մէլէրինտէ ճարի օլան ուսուլէ թապի
պուլունաճագ սըր :

68. Իչէա վէ էվրագը նագտիյէէ-
նէին թագսիրի գբլյմէթի , ուսուլինէ
թէվֆիգան իճրա օլունաճագ սըր :

ԵԻԿԻՐՄԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Պէբբէյնէ փաուէ բընդի խարճլարը պէէանընա-
սըր :

69. Պիր չէչին տէվրի թէսաբրուֆու
գրմինտա , տաավի գալէմինտէն թան-
գիմ օլունաճագ սէնէա իչին , օ չէ-
չին թայինէ եախօտ թագսիր օլու-
նան գբլյմէթինտէն , եիւզտէ եարըմ
խարճ ալընաճագ , վէ հէր հալտէ պու
խարճ , էլլի ղուրուշտան տուն օլմա-
եաճագ սըր . վէ էչէայի մէգբիւրէնին
պէչի միւ պայէզէսինտէ (2) , գբլյմէթի ,

(2) Մէյէֆայէզ , Քրատնա լիմէք :

ուսուլինէ թէվֆիգան թագսիր գբլը-
նաճագ սըր :

70. Իճար վէ իսթիճար մուգամէլէ-
նամէի իչին , միւտաէթի իճար նէ օ-
լուր իսէ օլսուն , եիւզտէ եարըմ խարճ
ալընաճագ , վէ ֆագաթ պու պագտէ
ալընաճագ խարճ , հէր հալտէ էլլի
ղուրուշտան աչաղը օլմաեաճագ սըր :

71. Պու եօլտա իճար (1) վէ իսթի-
ճար (2) մուգամէլէնամէլէրինին ախ-
րէ տէվրի , վէ եախօտ մէէճուրուն (3)
ախէրէ իճարը , վէ եա իճարըն ֆէս-
խի հադգընտա օլան մուգամէլէնա-
մէլէր իչին , պագը գալան միւտաէթին
իճարէսինտէն , մատատէյի սապըգա-
տա պէէան օլունան խարճ ալընաճագ
սըր :

72. Պիր տէչին սէնէէտինին թանգի-
մինտէ , սէնէէտին հավի օլտուղու մէպ-
լաղտէն եիւզ պինն ղուրուշա գատար
իսէ , եիւզտէ եարըմ , վէ գիեատէի
իչին պէհէր պինն ղուրուշտա իքի ղու-
րուշ բէմմ ալընաճագ , վէ հէր հալ-
տէ իչպու բէմմ , էլլի ղուրուշտան ա-
չաղը օլմաեաճագ սըր :

73. Պիր տէչինն թէճմինտի միւս-
տէթի հադգընտա թանգիմ օլունան
մուգամէլէնամէէտէն , մատատէյի սա-
պըգատա պէէան օլունան խարճըն ,
նըսֆը ալընաճագ , վէ ֆագաթ պու
բէմմ տախի , հէր հալտէ , էլլի ղու-
րուշտան աչաղը օլմաեաճագ սըր :

74. Պիր տէչինն թէճմինինի հավի
թանգիմ օլունան այրը քէֆալէթնա-
մէէն , 72 ինճի մատատէ մուհար-
բէր օլան բէմմիէր ալընաճագ սըր .
քէֆալէթ , ասըլ տէչի աէնէէտինտէ
թահրիր գբընուբ յա , այրըճա պիր
բէմմ ալընմաեաճագ սըր :

75. Բէհնի մուգամէլէնամէէտի , վէ
սուլէնամէ , վէ իպրանամէ իչին , քէ-
ղալիք 72 ինճի մատատէ պէէան օլու-
նան բէմմիէր ալընաճագ սըր :

(1) Իճար , քիրաէա վիրմէք :
(2) Իսթիճար , քիրաէա թութմագ :

76. Շերքէթ թէչբիւլ , վէ եախօտ
միւտաէթլէրի միւնագաչէյէ (3) օլմու-
օլան պիր շերքէթին թէմնիտի միւս-
տէթի հագգընտա թանգիմ օլունան
մուգամէլէնամէլէրտէն , շերքէթին սէր-
մայէսի եիւզ պինն ղուրուշա գատար
իսէ , եիւզտէ պիր , վէ եիւզ պինն ղու-
րուշտան զիյատէսի իչին , եիւզտէ եա-
րըմ բէմմ ալընաճագ , վէ հէր հալտէ
սէրմայէնին մըգտարընա նիսպէթէն
խամիֆաօը լագըմ կէլէն բէմմ , եիւզ
ղուրուշտան աչաղը օլմաեաճագ սըր :

77. Պիր շերքէթին սէրմայէսինին
թէզեիսիլէ պէրապէր սայիր շերքէ-
թին թաաուիլի հագգընտա թանգիմ
օլունան մուգամէլէնամէ իչին , եալը-
նըզ թէզեիա օլունան սէրմայէ իւզէ-
րինէ , մատատէյի սապըգատէ պէէան
օլունան խարճլար ախզ օլունաճագ ,
վէ պու խարճ , հէր հալտէ եիւզ ղու-
րուշտան աչաղը օլմաեաճագ սըր :

78. Պիր շերքէթին ֆէսախի , վէ մուա-
մէլաթընին գամի , վէ սէրմայէսինին
թագսիմի հագգընտա օլան մուգամէ-
լէնամէէտէն , շերքէթին սէրմայէսինէ ,
վէ թագսիմ օլունաճագ մէվճուա իս-
պէրինէ , 76 ընճը մատատէտէ պէէան
օլունան խարճլար ալընաճագ սըր :

79. Պիր շերքէթ սէրմայէսինին վաղ ,
վէ հիսաէտարան թարաֆընտան պէ-
տէլի էսհամին իֆա օլունատուգունա
տայիր պէէանընամէլէրտէն , շերքէթ
մուգամէլէնամէսինտէ ալընմասը լա-
զըմ կէլէն բէմմին բուպու մըգտարը
խարճ ախզ օլունուպ , անճագ պու
մըգտար , եիւզ ղուրուշտան աչաղը
օլմաեաճագ սըր :

80. Պիր շերքէթին մուամէլաթը
ֆէսախ օլունմադտան էվվէլ , ֆէսախի
հագգընտա թանգիմ գբլընան մուգա-
մէլէնամէէտէն , պէհէր նիսպէսի իչին
եիւզ ղուրուշ ալընաճագ սըր :

81. Թահրիճաէմէ թանգիմի իչին ,

(3) Մէհնմաէ , քիրաէա վիրիլէն չէյ :
(4) Մէնէֆայէ օլմաֆ , պիթմէք :

եւզ զուրուշ, վէ ումումի վէքեաւ-
լէթնամէ իչին եւզ, վէ խուսուսի վէ-
քեալէթնամէ իչին էլլի զուրուշ ալը-
նաճագ մըը։

82. Բոլիչանըն աաէմի գապուլ վէ
եախօտ թէէմիլեէսինաէն, վէ էմիէ
մուհարրէր պիլ ճիւմլէ աէնէաաթըն
աաէմի թէէմիլեէսինաէն, վէ եախօտ
պիր թէահիւաիւն աաէմի իֆաալնատն
տօլաիը թանզիմ օլունաճագ րրօթէս-
թօնուն հէր պիր նիւսխէի իչին, էլլի
զուրուշ ալընաճագ մըը։

83. Պիր բոլիչանըն հիրնի թանզի-
մինաէ, բոլիչանըն իւզէրինէ քէչիաէ
գըլընան չախսըն մահէլլի իգամէթի
տօղրու պէէնատ օլունմատըգը, վէ ա-
բանըգըպտա պուլունմատըգը հալաէ,
թահարրի (1) իլէ ու լապէրինին թան-
զիմի իչին, էլլի զուրուշ ալընաճագ
մըը։

84. Բրօթէսթօ օլունմուշ օլան բօ-
լիչա վէ պօնօ պէաէլինին թէէմիլ-
նէմի իչին, չախսը տօպա թարաֆըն-
տան վէրիլմէ պուլան թահլիլսիազ ի-
չին, եիկիրմի զուրուշ ալընաճագ մըը։

85. Ամալ աէնիլէն քէֆալէթնամէ-
նին թանզիմի իչին, քէֆալէթի տահի-
եէաէ ալընմասը լազըմ կէլէն խար-
ճըն բուպու ալընաճագ մըը։

86. Հաբէմ թէպսիլի վէ եա ադլի,
վէ ֆէսխի վէքեալէթ, վէ պաաէ իֆա-
լի վէքեալէթի վէբիլ իլէ միւվէքքիլ
պէյնինաէ թանզիմ օլունան իպրա-
նամէ իչին, հէր պիր նիւսխէսինաէն,
էլլիչէր զուրուշ ալընաճագ մըը։

87. Իչպու ֆաստա պէէնան օլունան
վարագալար, խարճաէն թանզիմ իթ-
տիրիլմիպ տէ, հաալի օլաուգլարը իմ-
զալարըն թահսիլդի իչին, տահալի գա-
լէմինէ միւրաճաաթ վուգու պուլուր
իսէ, հէր պիր իմզանըն թահսիլդի ի-
չին, մնագթաուէն էլլի զուրուշ ալընըր։

88. Պիր վարագանըն թարիխի միւս-
պէթ օլմագ իչին, տահալի գալէմինաէ
գայօը թալէպ օլունտուգտա, գայօը
իչին, էլլի զուրուշ, վէ հէր պիր մի-
սահատագ սուբէթի իչին, եիկիրմի պէշ
զուրուշ ալընաճագ մըը։

89. Թէպսիլ օլունան բրօթէսթօ,
վէ աէնէաաթ, վէ եվրադը սայիլէ ի-
չին, պէշինճի ֆասըլտա պէէնան օլու-
նան թէպսիլսիլինէ խարճլարը ալընաճա-
գը կիպի, եվրադը մէգթուբէնին սու-
բէթլէրի թահլիլ օլունտուգտա, գըր-
գընճը մնտահ մնճիպինճէ, սուբէթ
խարճտտա ալընաճագ մըը։

90. Էշէա աէֆթէէրի թանզիմի իչին,
պէհէր սահի իչին, մնագթաուէն գըրգ
զուրուշ ալընաճագ մըը։

91. Մաղազա, վէ աիւքքան զապթ
վէ թէմհիլի, վէ եա էշէա ֆիբուա-
թի հագգընտա թանզիմ օլունաճագ
զապթլարըն հէր պիրի իչին, եիկիրմի
զուրուշ ալընաճագ մըը։

92. Թիճճար աէֆթէէրէրինին թա-
տիպի իչին, հէր պիր աէֆթէրտաէն ծն
զուրուշ, բեամի մնագէնինտաէն պաշ-
դա հէր պիր սահիֆէսի իչին եիկիրմի
բարա ալընաճագ մըը։

93. Ծատվի գալէմի մնատրիֆէթթլի
թէրճէմէ օլունան էվվագըն հէր եիւ
էլլի քէլիմէսինաէն, օթուզ զուրուշ
ալընաճագ մըը։

94. Խարիճաէ թէրճէմէ օլունան
վարագանըն մնագապէէ վէ թատի-
գի իչին, մատաէլի սապզագաէ պէ-
եան օլունան խարճըն նըսֆը ալընա-
ճագ մըը։

95. Լիէճլիլ թատիգ, տատվի գա-
լէմինէ վիրիլէն էվրադ, օբաճա հրֆգ
օլունատագ, եալընըզ սուբէթլէրի,
աշագտատրլարա (2) վիրիլիր։

ԵԻԿԻՐՄԻ ԻՒԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ռամազտա պահրէնէ տատվի ֆալէդի խարճլարը
հաֆֆընտա մըը։

96. Մահիֆէլէրինէ նիւսէբո վագ,
վէ սահ քէչիաէ օլունաճագ պիր գը-
թա նէվմիչէէ աէֆթէէրի, վէ թիճա-
րէթի պահրիչէէ գանունէնամէսինին
57ինճի մատտէսինէ թէվֆիգան, տէֆ-
թէրի մէգբիւրան եօգլանմասը իչին,
եիկիրմիշէր զուրուշ ալընաճագ մըը։

97. Մահիֆէլէրինէ նիւսէբո վագ,
վէ սահ քէչիտէ օլունաճագ լիպէրթօ
թատիր օլունտու իսթիդրատթը պահ-
րիչէէ աէֆթէէրի իչին, ծն պէշ զուրուշ
ալընաճագ մըը։

98. Թիճարէթի պահրիչէէ գանուն-
նամէսինին հէր նիւսխէի իչին, ծն
զուրուշ ալընաճագ մըը։

99. Մանիֆէսթօտան թանզիմի թա-
չէպինաէ, աէֆինէ, եիկիրմի թանէլա-
թօլուգ իսէ, եիկիրմի, վէ եիկիրմի
թանէչաթօտան եւզ թանէչաթօտա
դատար իսէ, գըրգ, վէ եւզ թանէ-
չաթօտատան պիւյուք օլար իսէ,
ալթմըշ զուրուշ ալընաճագ մըը։

100. Գարուտանըն բարօրթօտու,
ճանի թագդիրի իչին, օթուզ զուրուշ
ալընըր (*)։

101. Թայիֆէ վէ եա էօչճուլարըն,
պաշդա պաշդա, վէ եա պիրլիքտէ իս-
թիհսիլէ, գարուտանըն զապթ թագ-
դիրի իչին, եիկիրմի պէշ զուրուշ ալաղ
իհսիլճէճ տիր (**)։

102. Եիւզիւնճիւ վէ եւզ պիրինճի
մատտէլէրտէ պէէնան օլունան եվրա-
գըն սուբէթի թալէպ օլունտուգտա,
սուբէթ իչին, այրըճա սուբէթ խարճը
ալընաճագ մըը։

103. Թայիֆէ աէֆթէէրինին թան-
զիմի իչին, գափուտանի էլէ զապթթա-
նըն վէ թայիֆէլէրինին ատէտինէ կէօ-
րէ, հէր պիրի իչին պէշ զուրուշ ալը-
նաճագ մըը։

104. Թայիֆէ աէֆթէէրինին թէպ-
տիլինաէ, աէֆինէէճէ տօխտուչ վէ եա
խուրուճ իաէն ատէտլէրինին հէր պիրի
իչին, պէշ զուրուշ ալընաճագ մըը։

105. Գարուտան, վէ զապթիէթան, վէ
թայիֆէլինին սուբէթի իսթիխտատիէրի
չուրութունու հաալի թանզիմ օլունան
մնագաւէչէնատէչէր իչին, օնպէշ զու-
րուշ ալընըր։

106. Պէնատ սապզագտա կէօսթէրի-
լէն մնագաւէչէնատէնին թատիգի ի-
չին, ծն զուրուշ ալընըր։

107. Նաալ (1) մնագաւէչէնատէսի-
նին թանզիմի իչին, պէտէլի նաալ պին
զուրուշա գատար իսէ, եիկիրմի, վէ
պին զուրուշան իչ պին զուրուշա
գատար իսէ, գըրգ, վէ իչ պինատէն
ալթմըշ պին զուրուշա գատար իսէ,
ալթմըշ զուրուշ ալընաճագ, վէ ալթմը
պին զուրուշատան ֆազլա իսէ, պէհէր
իքի պին զուրուշ զիեատէ իչին, ծն զու-
րուշ իլավէ գըրգընաճագ մըը։

108. Թահմիլնէ (2) սէնէատէնընին
պէհէր նիւսխէի իչին, սէրիյ զուրուշ
ալընըր։

109. Ամֆինէնին թէչնէսի վէ եա հա-
մուլէսի (3) իւզէրինէ եապըլատն իսթի-
բատթը պահրիչէէ գօնմէթտանօլարը-
նին թանզիմ վէ եախօտ եալընըզ
թատիգի իչին, մէպղաղը միսմիէգ-
բաղա, վէ 107ինճի պէնատէ մնագաւ-
րէր տէրէճաթտա կէօրէ խարճ ալընա-
ճագ մըը։

110. Սիկուրթա սէնէատինին թատ-
տիգ վէ գայօը իչին, էկէր սիկուրթա
թահթընա ալընան մէպղաղ ծն պին
զուրուշա գատար իսէ, էլլի, վէ գի-
եատէ իսէ, եիւզ զուրուշ ալընաճագ
մըը։

111. Մխատաէմէ (4), վէ զարգ (5),
վէ չիրկօթի (6) վուգուտինատէ, աէֆինէ-

(1) Թահարրէթ, սրտանագ։

(2) Ալէֆտատար, պիր իչտէ իկիշկի օլան։

(*) Պահրիկնէ գանունէնամէսինին 57 վէ 59
ունճու մատտէլէրինէ պագ։

(**) Պահրիկնէ գանունէնամէսինին 61 վէ
62 ինճի մատտէլէրինէ պագ։

(1) Նաալ, նալիւն։

(2) Թահմիլ, եիւքլէթմէք։

(3) Համալէ, չաքըշ։

(4) Մէատաէմէ, չաթըշ, թօպօնուշ։

(5) Զարթ, պաթմագ։

(6) Շէրբէթլի, զըրըլտագ։

նին էամանը հասըլէսինին, սէբօղլիթօ թարիգէյլէ, իճապ իտէն մահէլլտէ թէվզըճի վէ նըճիզը իչին, էամանը մէզ-քիւրէնէ կէօրէ, 120ինճի մատահէտէ կէօտիէրիլէն խարճար ալընաճագ ուբը։

112. Ու֊ճիլինէնին սէյր ու սէֆէրէ(1) գապիլ օլուպ օլմադըղընըն թայինին, վէ միւտատէմաթի վէ խոսափաթը պահ֊րինէնին թահզիզ վէ թադ ուիրի, վէլ֊հասըլ հուգուգու թիճարէթիի պահ֊րինէնէ միւթաալլիգ հէր նէվի թահ֊զիզ ուի վէ քէշֆինէ ուի իճրասը զըմ֊նընտա, էրպապը վուգուճի թայինին իչին, նիկիրմի պէշ զուրուշ ալընաճագ ուբը։

113. Պիլ ճիւմլէ էրպապը վուգու֊ֆատն թահլիֆինտէ (2), հէր պիրինին թահլիֆ զապմը իչին, օթուզ զուրուշ ալընաճագ ուբը։

114. Պիլ ճիւմլէ էրպապը վուգու֊ֆա նազընան հէր պիր թէզքէրէ իչին, նիկիրմի պէշ զուրուշ ալընաճագ ուբը։

115. Էրպապը վուգուճի ճանիպին֊տէն թանզիմ օլունուպտա, մահքէմ֊նէ, վէ նա տատվի գալէմինէ թագ֊տիմ օլունան թագրիրլէրին գայա վէ հըճիզը իչին, գայտիկէ խարճընտան պաշգա, օթուզ զուրուշ ալընաճագ ուբը։

116. Ու֊ճիլինէնին ինչասը, վէ տօ֊նանմասը, վէ թէճճիհի (3) լէվազիմի, վէ գումանէսասը (4) իչին վիրիլէն ագ֊ճէ, վէ էշէյի սայիրէ, վէ խոթիգ֊բազաթը պահրիյէնէ տայիր դանու֊նու թիճարէթիի պահրիյէնինին 6 ընճը մատահէսինին 6 վէ 7 ինճի ճիզգրալա֊ըընա թէվճիհդան էբի նիւսէֆ օլմագ իւզրէ, թանզիմի լազըմ կէլէն բու֊սուրա, վէ իլմ ու խասէր, վէ սէնէ֊ատաթը զայրի բէտմիյէնինին պիր նիւս֊խէսինին, թիճարէթ գալէմինէ, վէ նախօտ թիճարէթ գանէէլէրնասընա, էմանէթէն վազը իչին, ան պէշէր զու֊րուշ ալընաճագ ուբը։

117. Գանունննամէյի թիճարէթիի պահրիյէնէնին 6ընճը մատահէսինին պիր վէ իւչինճիւ ճիզգրալարընտա պէհան օլունան մէսարիճ վէ տէյեուտուն միւճրէտաթի բուսուլալարընըն թաս֊տիգ իչին, ան զուրուշ ալընաճագ ուբը։

118. Ու֊ճիլինէ մուհասէպէ տէֆթէ֊րինին, հէր սէֆէր խիմմէտընտա, սահ քէշիտէսիյլէ գաբաուլմասը իչին, նիկիրմի պէշ զուրուշ ալընաճագ ուբը։

119. Պիր սէֆիլինէնին, վէ նա հա֊մուլէսինին, ապանտան թարիգիյլէ թէրքի հալինտէ թանզիմ օլունան մազալաթա իչին, էլլի զուրուշ ալընըը։

120. Գըյմէթի մուայինէ, վէ նա֊խօտ թահմինի գըյմէթի միւճրին օլան էշիա տէֆթէրինին թանզիմի իչին, գըյմէթի իւչ պին զուրուշու թէճա֊վուզ(5) էթմէզ իսէ, օթուզ, վէ թէճա֊վուզ էյլէր իսէ, պին զուրուշտա ան զուրուշ ալընաճագ ուբը։

121. Պիր սէֆինէ, վէ նա պիր հիս֊սէսինին, վէ պիր սանտալընըն, վէ ալէմի, վէ էտէվի, վէ էշէյայի սայի֊րէսինին, պիր միւզայիտէ ֆիլուրիի իչին, սէմէնի (6) պին զուրուշա գատար իսէ, օթուզ, վէ պին զուրուշտան էբի պին զուրուշա գատար իսէ, գըյմէթ, վէ էբի պին պիր զուրուշտան էլլի պին զուրուշա գատար ֆազլասը իչին, պէ֊հէր էբի պինտէ ֆազլա գըյմէթ, վէ էլ֊լի պին զուրուշտան էվուլ պին զու֊րուշա գատար ֆազլասը իչին, պէհէր էբի պին զուրուշտա ֆազլա նիկիրմի, վէ էվուլ պին զուրուշու թէճավուզ էյ֊լէմիկի հալտէ, պէհէր էբի պին զու֊րուշ իչին, ֆազլա ան զուրուշ ալընա֊ճագ ուբը։

(1) Սէյր ու սէֆէր, կիսիլ կէզիշ։
(2) Թահլիֆ, նէմուն վիրմէ։
(3) Թէճճիհ, տօնանմագ։
(4) Գաւմանէա, նէմուք մատրաֆը։
(5) Թէճավուզ էթմէ֊, կէչմէք։
(6) Սէմէն, գըյմէթ։

ԹԱԹԻՄԻ·

122. Իչպու թարիֆէտէ կէօսթէրիլէն պիլ ճիւմլէ խարճլար, մէճիտիյէ էվկիրմի զուրուշ հիսապլյլէ թահսիլ օլունաճագ ուբը, վէ մէճիտիյէնէէրին ծիլուդ վէ պէշլիր քիւսուրլարը, պիր մէճիտիյէէտէն աշաղը օլան մըգտար իչին, գապուլ օլունաճաղը կիպի, պէշ զուրուշտան աշաղը օլմըյար, քէզալիք, մէճիտիյէէ քիւսուրլաթըլլա իսթիֆա օլունաճագ ուբը· վէ ֆագաթ, պիր զուրուշտան աշաղը, պիր մըգտար ա֊լընմասը իճապ էյլէր իսէ, քէտիմիլէն մէճիտիյէէ օլարագ պիր զուրուշ ալը֊նաճագ ուբը։

ԽԱՐՃԼԱՐԸՆ ԹԱՍՏԻԼԱԹՐՆԸՐ ՄԻԻՊՑ֊ԵԻՆ, ՖԻՑ 23 ՇԷՎՎԱԼ ՍԷՆԷ 1296, ՎԷ ՖԻՑ 27 ԻՑԼՈՒՆ ՍԷՆԷ 1295 ԹԱՐԻԽԻՑԼԻ ԱՏԼԻՑԵՏ ՆԷԶԱՐԷԹԻ ՃԷՎԻԼԷՍԻՆՏԻՆ ՊԻԼ ՃԻՄԼԷ ՏԷՎԱՑԻՐ, ՎԷ ՏԷՐՍԱՆԱ֊ՏԷԹ, ՎԷ ՎԻԼԱԵԱԹ ՄԷՀՏԱՒԻՐԻ ԲՈՒ֊ԷՍՍԱՍԸՆԱ ԵՍՋՂԼԱՆ ՄՈՒՀԱՐՐԻՐԱԹՐ ՈՒՄՈՒՄԻՑԵՏ ՏԻՐ։

Թէպասլի էճնէպիկէէնին, մէհաբի֊մի Օսմանիկէտէն ալող էյլէտիքէրի իլամնամտան տօլաէը, մահքիմ օլան մէպալիգտէն, չիմնիկի գատար, եիւ֊տէ պիր հիսապլյլա խարճ ալընմագ֊տա իբէն, պու քէրրէ նէչր օլունան թարիֆիէտէ, խարճը իլամըն, եիւզտէ իբի հիսապլյլա թէրթիպ, վէ տատա պիր թագըմ, բիւսուր թէէսխա գը֊լընմասընտան տօլաէը, տիէյլի մի֊թէհապպէ սէֆարէթլէրի ճանիպին֊տէն վազտա կէլէն իմթիազաթի լա֊դըրինէ, պու պապատ սէֆարէթի թէր֊ճիհմանէարըյլա, մահքէմէյի թիճա֊րէթի բիւսուէթի էվվէլիսի պէչինտէ ճէրիէան խէն միւզաբէրաթըն նէթի֊ճէսինտէ,

Էվվէլա, մէհաբիմէ վիրուա խէ֊ճէը սէֆարէթի վէ նա գօնտօլօս թագ֊բիրլէրիյլէ, պունտարա մէրպաթի օլան իսթիտանամէ սուրէթլէրինին, գայ֊տիկէ խարճընտան միւսթէհանա թու֊թունմասը,

Սանիէա, միւտատիի ումումիլէրին, միւտահէլլէ իսէճէկի ճէզա տատա֊լարընտա, ճիւրմին սիւպութինէ մի֊թաալլիգ, մէհաբիմէ իպրազ օլունա֊ճագ էվրագ, անլէրին վատիթասը յլա վիրիլէճէկինտէն, պու միսիլլու էվրա֊գըն տախի, գայտիկէ խարճընտան միւսթէհանա թուԹունմասը·

Սալիսա, իճրայի մուհասէպէ իչին, թայինին օլունան եէվմուճ, թատրաֆէյ֊նէն հէր գանղիսի կէլմէգ իսէ, անլին ղըէապինտէն հիւքմ օլունապիլմէք իչին, անլէրէ պաշգա պաշգա իհզար բուսուլասը կէօնտէրիլմէսի, վէ էկէր մուհասէպինին եէվմի ախէրէ թահալ֊գինէ, մահքէմէճէ գատար վիրիլիր, վէ պու գատար տախի թատրաֆէյնէ պիլտիրիլիր իսէ, պու գատար, թա֊տրաֆէյնին ղըէապտա իսթիֆսագ օ֊լընմատըգճա, վէ եախօտ թատա֊ֆէյնտէն պիրի հագրը պուլունուպտա հիւքմիւ ղըէապի թահէպ էյլէմիյ օլ֊մատըգճա, թէէրրար իհզար բուսու֊լասը թահրիրիրինէ հաճաթ օլմամասը·

Բապիա, պէչ եիւզ պին զուրուշա գատար օլան տատատատան, եիւզտէ իբի նիսպէթինտէ, վէ պու միդտար֊տան գիւտատէսի իչին, եիւզտէ պիր նիսպէթինտէ խարճը իլամ ալընմասը·

Խամիսա, պիր չէյին զապթ ու թէ֊սարրուֆը հագդընտա իճա օլունա֊ճագ իլամնատան, եիւզտէ իբի նիս֊պէթինտէ, վէ պունտան գայրի, հագդը միւրուր կիսլի տատատատ իւզրինէ օ֊լան գատարլարը հատի իլամնատան, մահքէմ տարճ ալընըր։

Սատիսա, իլամըն իճրասը իչին, մահքէմ օլան թատրաֆա թէպզիգի ըզ֊ղամ կէլէն սուրէթի իչին, մահքէմէն օթուզ զուրուշ ալընմասը, վէ էնտա֊

յի մուհաքէմէտէ, տավանա միւթա-
ալիղ էվրաղըն, թարաֆէյհատէն իս-
թիխրաճ օլունաճադ սուրէթլէրինատէն
տօլաեը խարճ ալընմասը,

Սապիա, ճէզա տավալաբընտա,
պէր մուճիպի թարիֆէ ալընմասը լա-
զըմ կէլէն խարճլարըն թէէմիյէտ օ-
լունմամասընտան տօլաեը, տավալա-
րըն բույէթինատէն, սարֆը նազար
օլունմամասը։

Սամինա, էմինլը մէսրուֆանըն,
անճադ սահիպինէ թէալիմնատէ, խար-
ճընըն ալընմասը։

Թասիա, գանէլէրէտէլէր թարաֆըն-
ատան, թէպասյի էճնէպիյէտ հագդըն-
ատա թանզիմ օլունաճադ վէքիալէթի-
նամէլէրին, ուսուլի հազրըէտէ թէվ-
ֆիղատան, միւթէպէր թուտուլմասը,
վէ պունլարըն թիւրքճէ վէ եախօտ
Ֆրանսըզճա օլարադ, թահրիրի, վէ
եախօտ պու լիսանատան պիրիյլէ մու-
ամաադ թէրճէմէյի պու լունմասը
սուլթէյի գարարլաչարըլմասընադ, օլ
պապատ, Աստիյէ նէզարէթինատէն
թագտիմ գըլընան թագրիր, մէճլիսի
մահսուսա վիւքէլատէ լէյհէլ գրաէ
(1), թաամիլաթը մուհարրէրէյի հավլի
թանզիմ օլունան Ֆրանսըզճա վարա-
գա սուրէթինէն զիյր օլունան սէֆա-
րէթլէրէ թէպլիղաթը լազըմէ իճրասը
զըմիընտա, նէզարէթի ճէլիլէյի խա-
րիճիյէնէ հավալէսիյլէ, պու միսաա-
ատաթ, թէպասյի էճնէպիյէնէ մահ-
սուս վէ միւնհասրը օրմահրզ, թէ-
պասյի Օսմանիյէ հագդընատա տա-
խի ճարի օլարադ, միսաաթը մահ-
լուպէնէն, թէմամիի խութիհատի պիթ-
թէնախ, քէյֆիյէթէնէ, նէզարէթի
միշարիւէյհանէ իշար գըլընմիշ օ-
տուղու պէէտնը տավխիյլէ, պէր մին-
վալը մուհարրեր իւթիխատընըն կյֆա-
ը չէրէֆվարիտ օլան թէզքէրէյլի տա-
միյէնէյի ճէնտապը վէքիալէթէրէնահի-

(1) Լէժոէլ ֆէռե, օգունաուգատան սօնրա։

տէ էմր ու իշար պույրուլմուշ, վէ սու-
րէթլի հալ, իգթիզա իտէնլերէ պիլտի-
րիլմիշ օլմադըէ, օրտաճա տավխ պէր
մինվալը մէչրուհ, իճտապընա միսա-
տէրէթի օլունմասը։

ՖԻԳ 12 ՇԱՊԱՆ, ՍԷՆԷ 1296 ԹԱՐԻԽԻ
ԱՍԱՍՈՐ ՏԱՍՎԻՏԷՆ ՊԻ ԳՈՒՏՐԼԷ ՕԼԱՆ-
ԼԱՐԸՆ, ՐԻԽՍՈՒՄՈՒ ՏԱՍՎԻՏԷՆ, ՍՈՒ-
ԲԼԷԹԻ ՄՈՒԱՖԻՅԷԼԷԹԻ ՀԱԴԳԸՆՏԱ, ԹՈՒՀ-
ԲԻՐԱԹԸ ԱՏԼԻՅԷՆ։

Էրզադաը մէսալիհատէն պագըլարընըն
ֆագը ու զարուրէթլէրի սէպէպիյլէ,
մահքէմէլէրատէն ալընմասը միւթա-
օլան բիւսուսմուն իֆագընատան, իզհա-
րը աճդ էլէ, բիւսուսմու սէգքիւբէնէն
հիւքմ օլունաճադ մէզալիղէն հէյնի
թահսիլնատէ խութիհա օլունմասը հագ-
դընտա վուգու պուլան թէէլլիֆլերի,
պու պապատ սարահէթի գանունիյէ
օլմամասը ճիհէթլէ, բէտտ օլունմագ-
տա պուլունմուշ խէ տէ, պու միսիլ-
լու, խաղինէճէ ճիւղիյէնէթատէն ատտ
օլունան պիր վարիտաթըն սէքթէյատէն
վիգայէտի էյէն, պիր թագըմ ածխէ-
յի էրզադաը հաճաթըն, նիյմէթի ա-
տալէթատէն մահրումիյէթլերի, թէէ-
վիղ օլունամաճաղընատան, պատէ-
մա, Տէրսաատէթ վէ վիլաճաթ մէհա-
քիմինճէ պիր մուամէլէ իճրասընը խա-
թիտա խատն չախսըն, զիյր օլունան
խարճ վէ բէտմ, իֆաճէ իգթիտարը
օրմահրզընը պէէտան էյլէտիկի հալտէ,
մէէմուրինատէն իսէ, մէհատուգ օրտու-
զու ատյիրէնէն բէյլիսի, վէ ահատատէն
իսէ, վիւսուգ վէ իւթիպարլարը մու-
ամաադ օլան իւչ զաթ թարաֆըն-
ատան, թահրիրէն չէհատէթ օլունատու-
զու թագտիրատ, միւսթէհինէն, բէտմի
մէզքուրատէն մուաֆիյէնէթի (2), վէ ֆա-
գաթ, նիզամէն իսթիխսալի լազըմ կէ-

(2) Մոռֆէյնէէ, աֆվուզ։

լէն վարագայի սահիհէ պահսար, վէ
խատէմէ մասրաֆը, վէ իլտամ խարճը
իլէ, բէտմի թահսիլէն, պու ուսուլատէն
իսթիհսանաը հագդընտա, նէզարէթի
մուխթիսխանէն(1) եաղըլան թագրիրը լէտել
արզ, ահատատէն իֆայի բէտմէ իգթի-
տարը օրմահրզընը պէէտան իտէն չախ-
սըն մուաֆիյէնէթի իչէն, գուտրէթ-
սիղիկինէ, վուսուգ(2) վէ իւթիպարլարը
մուսաատագ օլան իւչ զաթ թարաա-
ֆընատան, թահրիրէն, չէհատէթի օլուն-
մասը քէաֆի իսէ տէ, էրզադաը մէսա-
լիհատէն պագըլարընըն, միւճէրրէտ
բէտմ վիրմէյէք իչէն, եէքտիկէրիյլէ
պէլ եիթիհատ, պէյնիյէթատէ պէօյլէ
պիր չէհատէթնամէ թանզիմ էլէ իւթա
էյլէմէլէրի, վէ պագը զէվաթըն տա-
խի, խաթընրա բիւյէթլէ, արզը չէհա-
տէթի իւթմէլերի մէլհուզաթատան օլմա-
սընա նէզարէն, չէհատէթնամէլէրատ
միւհրլերի պուլունանլարըն, էրզադաը
վուսուգ վէ իւթիպարատէն օլուպ օլմա-
ըզդաըը, վէ պիր կիւնա հիմայէ վէ
իսթիֆատէ ֆիկրինատէ պուլունմատըգ-
լարը արանըմատաագ, հէր իսպաղ
օլունան իչ միւհիմլիւ չէհատէթնա-
մէնին գապուլ օլունմասը կիպի սույի
իսթիմալաթ (3) իգարնա մէյտան վի-
բիրմէմէսի, չատանը իթթինա օլսուղուն-
տան, պու պապատ թէգայիւսաթը
(4) քէամիլէ իճրա օլունմագ չարթը յ-
լա, մուամէլէյի միւգթազիյէնէն իճ-
բասը խուսուսունա, իրատէյի սէնիյ-
էէյի ճէնտապը փատիշահի միւթապալիդ
պույրուլտուղու պէէտանը տավխիյլէ,
մանթուգը միւնէֆֆիյէ թէվֆիգատան, ի-
ճտապը հալին իճրասը, չէրէֆվարիտ օ-
ըան 28 բէճէպ, սէնէ 1296 թարիխի,
վէ 125 նիւմէրօլու թէզքէրէյլի տամիյ-
էէտէ էմր ու իշար պույրուլմուշ։

(1) Նէզարէթի ռուխսէթի, Աստիյէ նէզարէթի։
(2) Վուսուսէ, իւթիմատա չատան օլունագ։
(3) Ումուի իմքիմալ, պիր շէյի ֆէնայա դուչլուը։
(4) Թէֆայիւլսուզ, ճահա վէ իհթիմամ խոչ։

ՄՈՒԶՄՈՒՆՈՒ(5) ԻՍՊԱՔ ՕԼՈՒՆԱՆ ՀԷՕՃ-
ՃԷԹԼԷՐԻՆ ԹԱՍՏԻՓԻՆՏԷ ԱԼԸՆԱՃԱԳ
ԽՈՐՃԱ ՏԱՅԻՐ ՖԻԳ 2 ՐԷՊԻԻԼ ԷՎՎԷԼ,
ՍԷՆԷ 1291 ԹԱՐԻԽԻ ՄԻՒԶԷՔԷՐԻՅԻՑ
ՍԱՄԻՑՆԷ։

Մաարիֆէթի չէրէչ բույէթէ օլու-
նան տավա հագդընտա, մէհաքիմի
չէրիյէտէն վիրիլէն հէօճճէթէ, նէզամէ
վէճճլէ խարճ խութիֆա օլունտուգատան
սօնրա, պազը հապապը մանիա հայ-
լուէթի(6) իտէրէք, եինէ օլ տավանըն,
տէֆայի սանիյէտատ(7) բույէթէիյլէ,
հէօճճէթէի մէղքիւբէ մազմունատան
պատէլ սիւպութ, ճանիպի չէրիտէն
թախթիմ վէ խիզասընտա թէէրրար
խարճ ալընմասը լազըմ կէլիր իսէ տէ,
պունատն մէղտաբընա տայիր նէզամաթ
մէվճուտատ սարահէթի կէօրիւէմէ-
տիկինատէն, վէ ինատէլ մուհաքէմէ մազ-
մունու սապիթի օլուպ, հիւքքիմի(8)
չէրի թարաֆընատան խիզա վէ թատիղ
օլունան սէնէտաթատան խարճը վէտա-
յիգ, հիւքքիմէ այիտ օլտուղու զէ-
մանլէրատ, պիր մէղտար խարճ ալըն-
մագտա օլտուղու թահդիդ գըլընմիշ
խատկինատէն, պու պապատ նէ վէճճլէ
մուամէլէ օլունմագ լազըմ կէլէճէկլի,
պազը թարաֆատան խութիֆատր օլու-
նուպ, պու մագուլէ հիւճճաճը չէրիյ-
էէնէն, խապաթը մազմունու, հիւքմիս
սապլըդըն թէէխխի վուզումունա մէպ-
նի օլաճադը ճիհէթլէ, ուսուլի ումու-
միյէէնի վիղայէթէն, հիւճճաճը մէղ-
պուրէ իչէն թէէրրար խարճ խութիֆատը
միւնասիպ օլարադ, պունատն թայէի-
նի մէղտաբընա կէլինճէ, մէհաքիմի
չէրիյէէտէն վիրիլէն սէնէտաթըն, սի-
ճիլտէն մանթուճ նիւսխէյի սանիյէէլէ-
րի իչէն, նիւսխէյի ուլաադարընատան ա-
լընան խարճըն նըսֆընըն ախազը, մէ-

(5) Մաշտառ, պիր հէօճճէթին մանչի։
(6) Հայըաէլէ, սարահա կիրմիչ։
(7) Սանի, խրինճի։
(8) Հէ-ւ-ւ-ւ-ւ, հաքիմիէր։

հարիմի չէրիյեէ նիզամիամէսինին 51 ինճի մատուէսինտէ մուսարրահ իսէտէ, շու սուբէթ մէպհուսուն անհիւ օլան խարճ, իմլաեէ մուգայեէս-ալէյհ օլամանըզ, իշպու խարճըն ճիւղի օլմասը մուվաֆիգդը մատաէլէթի կէօրունտիւկիւնէ պիճաէն, պատէղին, լհատէլ մուհարէմէ, մադմունու իսպաթ օլունման հէօճճէթլէրին թատիդ վէ իմպասընատ, խաղինէյի ճէլիյէեէ ֆայտաէ օլմազ իւզրէ, պիր չարեէք սիմ մէճմուիյեէ խարճ խոթիֆատընըն, ուսուլ իթթիֆաղը, Շուրայի տէվլէթի գարարը մուճիպինճէ, վիլաեաթա իշչար իսէիմիչ, վէ հիւքիւմէտ չէրէ, իճրայի թէպդիղաթ օլունմասը, թատբաիը աալիի Ֆէթվարխանայինէ պիրսիրիմիչ օլմազլէ, իշպու միւղէքքիրէ թէրդիմ օլունսուս։

ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԻ

ԹԻՃԱՐԷԹ

Ցիպաճէյի միճէպլէտաթը գանունէնամէյի խիլաֆէթ, վէ սէրբէսթիյի քիւթիւպի միւտէվվինէյի շան ու շէվքէթ օլան Ջաթը մէքթարիմինիմթը հաղրէթի ճիհանտարլընին, պարկէտնը ֆէշղրէնտը աէվլէթ ու իգդայը միւլիւքանէլէրի, գավանինի ատլ ու տատա, վէ իւսի գավիի թէէլիխաթը ճէնտաը Ռէպպիւ իսպատ իւչ միւշէյյէա, վէ հէր պիր մէհամի խայրիյէէթ էնճամը շահանէլէրի թէվֆիգաթը պահիրէթիւլ թէսհիլաթը Իլահիյէ տէրաղաթլէրիյլէ միւմէհհէա օլտուղունա, վէ հէմիչէ էֆքարի մէքթարիմ շիաըը չէհիրինչհիլէրի, իմամը միւք ու միւլէթ, վէ թէրճիհէն տէվալը էհայի վէ բահյէէթ գաղիյէէի մէրղիյէսինէ մատրուճ վէ մատաճուճ օլտուղ, ճիւմլէէ մաղիւմ օլտուղու իւզրէ, թիճարէթ մատաէսի, ատայիչ ու ըէֆհաէը բահյէէթ, վէ իւմրանիի մէճլէքէթինին ճիւղի ատաղամը, վէ պէյբի լուհու մէսապէսինտէ օլմազլէ, պունուն կիւն պէ կիւն թէվսի վէ թէքէսսիւբի, էհէմմի մէհամինէն օլարադ, պու տախի մուատէլէթի թիճարէթինին, նիզամաթը գավիյէէ վէ միւսթահսէնէէ թահթիընտա պուլունմասընա մէվգուֆ օլտուղունտան, պու մաթլէպի միւթէնաղղն տախի, ատայի մուվաֆֆագըյէէթվայէյի հաղրէթի Միւլիւքանէլէրինտէ ճիւլհնիւմայի միրաթը հուսուլ օլմասը ղըմնընտա, թիճարէթխանէյի ամիրէլէրինտէ, ումուրու թիճարէթէ տայիր լէրինտէ վէ ֆասլ օլունմադտա օլան տատավիի վագըանըն, ուսուլի թիճարէթէ թաթպիգան լույէէթ վէ թանզիմի, մէզանիի մէհաքիմի տատ ու սիթէտ տախի, ատայի մատաէլէթվայէյի Միւլիւքանէլէրինտէ, գավանինի ատլ ու լհնաֆ իլէ թէէլհին ու թահքիմ օլունմասը, Նէզդի մէալիվէֆաի հաղրէթի քէյֆիյհիթթանիտէ մաթլուպ, վէ միւթէղէյմի աալի պուլունտուղունա, վէ էկէրչի շիմդիյէ գատար, օ մադուլէ տատավիի թիճարէթի, գավահի մէրկիյեէի վէճհէ լույէէթ օլունմադտէ իսէ տէ, պու ուսուլ, բէքատ մաղպուճի վէ մունթազամ օլմատըղը ճիհէթլէ, իհթիյաճաթը հաղրբէյի թիճարէթէ, վէ մուհաֆազայի քէտիվլէյի մէնաֆիի թէպատէէ քէտֆի տէրէճէտէ օլմատըղընա մէպնի, ուսուլի թիճարէթին մէվգուֆ-ալէյհի օլան չէրայիթի լաղըմէէե տայիր պիր գանունէնամէյի ճէհտիսին թէրդիմ վէ իսլա, վէ սայիր միւթէֆէրրիտէ վէ միւդթէգիյատըը թէրթիպ վէ իճրա օլունմասընա, պունուն ադտէմ էմր ու երատէյի իսապէթատէյի ճէնտաը Թաճատարի սանհա պրայի սուտուր պուլրուլմուշ օլմասը,յլա, թէպդայի սալթանատը Ոէնիյէէնին, իճրայի մուատէլէյի տատ ու սիթէտլէրինտէ նէսէր ու սուհուլէթի մուճիպ, վէ եէտլէրինտէ մէ թէտավիւլ իսէճէք սէնէտատէ իլէ տէֆտէթիր վէ սայիր էվրադ, ուսուլի թիճարէթէ մուվաֆֆըգ վէ մութապըգ օլարադ, լէտէյհաճ իհթիճաճա սալհ օլուպ, պու պապատէ թէվսիդաթը իճապիյէէնին իճրատընան տօլաթը, պիր գաթ տատա տիզ ու իթտաճա հուսուլի էճթիյէէթի միւսթէվճիպ օլաճագ սուբէթլէ գավանինի միւթէտավիլէյի թիճարէթէտէն թէրթիպ իթտիրիլէն մէճմուա, ուսուլ ու նիզամաթը միւթէպէրէյի տէվլէթի Ալիյէէե մուվաֆֆըգ սուբէթլէ գարարլըշարըրլըմագ իւզրէ, պունուան ադտէմ, թիճճար վէ սայիրէտէն լաղըմ կէլէնլէրին ճէմ վէ ճէլզիյլէ, Մէճլիսի զիրաաթտա լէտէլ գրատ, մէճմուայի մէգբիւրէ աէօրիմ գըսմա միւնդատէմ օլուպ, գըսմը էվվէլի, ալէյ իթթագ մուատէյի թիճարէթի, վէ ադտը շէրբէթ, վէ ուսուլի բօլիչա, վէ գըսմը սանիսի, թիճարէթի պահրիյէէ վէ ծնա միւթատաբիգ թէէմինաթ, վէ գըսմը սալիսի, մէսաիհի իֆլասըն թահգըգ վէ թէսվիյէսի, վէ գըսմը բապիի տախի, թիճարէթ մահքէմէլէրինին թանզիմ վէ թէրթիպի մատաէլէրինի չամիլ, վէ ադտամը մէգբիւրէտէն, թէսվիյէէյի մէհաբիմէ տայիր օլան գըսմը բապիին մէսայիլ վէ ահքամը, ուսուլի հաւլիյէէ վէ տախիյէէի տէվլէթի Ալիյէէնէ թէվաֆիւգ իթմէտիկի ճիհէթլէ, իճրատը զայրի գատիլ օլմագ, վէ սայէյի մատաէլէթվայէյի ճէնտաը փատիշահտէ, թիճարէթի պահրիյէ տախի վաճիպ իւչ իթթինա մէվատտէն օլաղադ, անըն տախի, ուսուլի պահրիյէէյի տէվլէթի Ալիյէէնէ թահթիպ վէ թէվֆիգ իլէ, սուբէթի թահզինէ պագըլմասը լաղըմէտէն իսէ տէ, տէրճէյի լիւզում վէ էհէմմիյէէթի, ալէյ իթթագ, մուամէլէյի թիճարէթէ տայիր օլան տիկէր իչի գըսմըն մատունտնտա պուլունմագ միւթապէսիպիյէ, թէսվիյէէյի մէհաբիմէ տայիր օլան գըսմը բապիտէն ատրիը նահարլա, թիճարէթի պահրիյէէնէ միւթաալլիգ օլան մէվատտա, պունուան պէօյլէ թէսվիյէէ վէ թանզիմ իլէ, ղէյլ վէ իլալէ օլունմագ իւզրէ, միւզումուն հագդըգըը պէտիհի օլան գըսմը էվվէլ վէ սալիսին, մէվատտը միւնտէրիճէսի պիլ միւզաբէրէ թէտդիդ, վէ ուսուլի ճարիյէէ վէ տախիյէէի տէվլէթի Ալիյէէնէ թէվֆիդ վէ թահպիգ օլունարադ, թանզիմի աէֆտէթիր, վէ ադտը շէրբէթ, վէ քէչհատէյի բօլիչա, վէ թէսվիյէէյի ումուրու հիքմասը միւպէյնին, վէ իրի գըսմը միւթէզամմին օլմագ իւզրէ, իւչ հիւզ ծն պէշ մատատէյի շամիլ օլարադ, իշպու գանունէնամէյի թիճարէթի թէրդիմի վէ թանզիմ, վէ խաբիրայի հիւմմաեունըը Միւլիւքանէէե արզ ու թադտիմ օլունմուշ, վէ գանունէնամէյի մէգբիւրուն թահ ու թէմմիլ, վէ հէրբէսէ իլան ու իչտասը,յլա, պունուան պէօյլէ, արճիաթը թիճարէթտէ օլան ախզ ու իթա հադդընատա մէրհիւլ իճրա վէ ահմադուր իւլ ամէլ թուհթուզմասը պադընտա, միւպարէք խաթիթը հիւմմաեունը մէհապէթմադրունը ճէնտաը ՇԷհինշահի չէրճի էֆզալի սահիճէյի սուտուր պուլրուլմուշ օլմաղլէ, հէման ճէնտաը թէրթիպճիլիգմայի էճզալի մէճմուայի քէտիվլինաթ թատաէա շանէհու, ան ճէմիի իւլ մէվճուտաթ, սէրլէվհա ատայի սահայիճի քիւթիւպհանէ սալթանատ ու շէվքէթ, վէ չիրաղէ պէնտի նիւսխէյի ինթիզամը միւք ու միւլէթ օլան փատիշահը իսքէնտէր մէնգուլէթ, վէ շահինշահը մէքթարիմե հազրէթի վէլիհիւլ նիյմէթի պիմինէէ թիմիվ փատիշահըմըզ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին, էյամը էօմր ու իգպալը ֆէյզ-իթթիմալը շահանէլէրինի միւթէզայիհա վէ էֆզուն, վէ սայէյի իսպէթվայէյի միւլիւքանէլէրինի, ճիւմլէմիզ հագդընատա, էսկէ նահմանըն պուճուրատն, ամին։

ԳԱՆՈՒՆՈՒ ԹԻՃԱՐԷԹԻՆ ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼԻ, ԱՒԷԼ ԻԹԼԱԳ ԹԻՃԱՐԷԹ, ՎԷ ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻՍԻ ՏԱՒԻ ԱՀՎԱՒԸ ԻՖԼԱՍ ՊԷՆԱՆԸՆՏԱ ՕԼՈՒՊ, ԱՒԷԼ ԻԹԼԱԳ ՄՈՒՍՄԷԼՂԻՆ ԹԻՃԱՐԷԹԻ ՄԻՒՏԹԻՄԻ ՕԼԱՆ ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ, ՖՈՒՍՈՒԼԻ ԱՏԻՏՂԵԻ ՇԱՄԻ ՏԻՐ։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Թէ-ֆճաբ հաֆէըձաա ոբը։

ԱԱՏՏԷ 1. Թիճարէթէլէ մէչղուլ օլան, վէ թիճարէթէհ տայիր պա սէնէ-տաթի ադաբ մուդավէլէյէ իտէն էչխաա-սա, թիւճճար իթլագ օլունուբ։

2. Եիկիրմի պիր եաչընը թէբմիլ իտէն չախա, ուսուլի թիճարէթէթ սիւլուքէ մէէզուն օլուպ, օն սէքիզ եաչընը թէբմիլ իտէնլէրը տաթի, վէյի վէ եա վաթի թարաֆընտան թէբէֆֆիւլ (1), վէ թիճարէթխանէ ճանիպ պիտէն էրաէյի րուխսաթ օլունմաբլըգճա, թիճարէթէհ սիւլուքէ, մէզզուն օլմաեա։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Հէր պէր ըճէրէն ըաբմաեա ֆճպաբ օլաաըբ-ոէֆ-ըիէ պէեաընաա ոբը։

3. Հէր պիր թաճիը, կիւն պէ կիւն, վէ մաատէ պէ մաատէ ոէչէուն, վէ գիմէմ, վէ մաթէլուպաթընը սէպէթ վէ գայա էյլէմէբ իչին, ժուրնալ թապիր օլունան եէվմիյէհ տէֆթէրընի թուխմաեա մէճպուբ օլուպ, թիճարէթէհ տայիր քեաֆֆէյի մուամէլաթընը, վէ միւպաեա (2) էյլէսիկի բօլիչաեբը, վէ եաթօա քէնաուէհ չէքիպէ գապալ էյլէսիկինի, վէ զահրիյէհ (3) վազիյէէ, նադիր հաալէ իթաիկինի, վէ ալէյ իթլագ ալող ու իթաասընը սէպէթ (4), վէ մէսաբիճաթը պէյթիյէհինի (5) տաթի մահ պէ մահ, պիր գալէմ օլաբաղ, տէֆթէրի մէզբիւբէ թահրիը էյլէեէ. վէ պուննան պաչղա տաթի պիր տէֆթէր թուխթուպ, չէրիք վէ աէմիլէրինէ իրսալ էյլէսիկի մէքթուպլարը գայա իտէ, վէ չէրիք վէ աոէմ լէբինաէն թէվարիա (6) իտէն մէքթուպլարը, մահ պէ մահ պաղլաբըպ, հըճիլ էյլէեէ։

4. Թաճիը օլան քիմէ, իչխինճիւ մաատէ պէեան օլունան տէֆթէրլէբաէն պաչղա, պէհէր սէնէ, պիլմէյօ թապիր օլունուբ տիկէր պիր տէֆթէր տաթի թուխմաղա մէճպուբ օլուպ, էմինվէ վէ էչխայի մենզուլէսինի, վէ տէյհուն, վէ զիմէմ, վէ մաթլուպաթընը, պու տէֆթէրէ, եէկէան եէկէան սէպէթ վէ թահրիը էյլէեէ։

5. Սալիճիուպ պիրը իբի տէֆթէրտէ, ախէր լաճիպ թահրիրի միւմքինի օլաճագ մէրթէէպէ խալի մահէլլ թէբրի, վէ եաղը պօղուգլուղու, վէ միհանէյի սիւխուբա քէլիմէ էլվէյի, վէ իչաըէթէլէ համիչի (7) տէֆթէրէբ գալիլ (8) վէ քէսիը (9) իպարէ ելիբաճ վէ իլվէսի, ճայիզ օլմաեա. վէ ժուրնալ տէֆթէրինէ հէր սէնէ թէէմմիլնուա, թիճարէթխանէէէն պու խուսուսա մէէմուբ պիր զաթ, պունու իպարաղ իտէն թաճիր մուվաճէհէպինաէ (10), սահ քէչիտէ էյլէեէ. գալը քի, մէէմուբու միւմաիլէյհ, հիչ պիր պէհանէ իլէ, տէֆթէրի մէզբիւբուն, քէլիմէյի վահիտէսինի օգուտմաղա մէէզուն օլմաաըղը մաիւէմ օլա. վէ մէզբիւբ տէֆթէրլէրէ պիր չէյ եաղըլմաղաան մուգաատէմ, եէնէ թիճարէթխանէէէն պու

(1) Թէֆէէէ-է-ը, քէֆիլ օլմագ։
(2) Մէ-պ-ե-ե, սաթըն ալմագ։
(3) Զահրիյէհ, քեաղըտըն տրգասընա եապմիգ։
(4) Սէզը, եապմագ, իչար էթմէք։
(5) Պէյրիյէհ, նվէհ, էվլի տայիր։
(6) Թէվարիա եոէն, կէլէն։
(7) Հ-ո-ի, քէնար։
(8) Գ-ալէ, ազ։
(9) Բէ-ը-էը, չօգ։
(10) Մ-ո-վ-ճէհէ-էհ-ո-ե, հուզուրսունագա։

իչէ մախաուս պիր մէէմուբ, տէֆթէրի մէզբումէնին սահիֆէլէրինէ նիմէբօ վազ իսիպ, օլ տէֆթէր գաչ սահիֆէյի չամիլ իսէ, պէյրի տէֆթէրէ պիրթահրիը, վազը իմզա էյլէէէ։

6. Թայիֆէյի թիւճճար, թուխմազա մէճպուբ օլտուգլարը տէֆթէրլէրտէ, չէրայիթի լազըմէյի մուհաֆէզէ էրէէէ ըիայէթ էիմէէիպ, տէֆթէրլէրինի ույզունսուզ վէ նիզամընը թուխտուգլարը հալտէ, հէյնի թէբաֆֆուտ (1) օ մագուլէ նիզամա մուվաֆֆըգ օլմաեան տէֆթէրլէրի, էիմիսալ օլունմաեա։

7. Հէյնի թէբաֆֆուտ, թիւճճար տէֆթէրլէրինէ իպրազը էմի օլունմաեընը, անճագ, ուսմուրու չէրիքէթ, վէ վէրասէթ, վէ գումրանէա միդատէմէի (2), վէ իֆլաս վազգունատ, տէֆթէրլէրի, Թիճարէթխանէէէն, ըբամէն թաղէպ օլունա։

8. Գախտէյի մէսմուբէէէ (3) միւթապէգ թանզիմ օլունան թիւճճար տէֆթէրլէրի, պէյն էլ թիւճճար վազգու պուլան տաավիւնէ տէլիլ վէ պիւբհան օլմագ իւզրէ, գապալ օլունա։

9. Պիր տաղանըն բուլիէթի էանտընտա, միւնազիւնֆիհ օլան մաատէհնի զահիրէ իխրաճը զըմընտա, եալընըզ միւնազիւնֆիհ օլան խուսուսուն բուլիէթի իչին, թիճարէթ տէֆթէրլէրինի իպրազը, Թիճարէթխանէ թաաաքընտան, ըբամէն թէնզիլի օլունա։

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Աֆոը չէրէէի պէեաընաա ոբը։

10. Հաագ ել գանուն, թիճարէթի չիրքէթլէրինի իւչ նէվի օլուպ, պիրինճի Գօլէքճիճ թապիր օլունուբ, ումումի պիր իտ իլէ, չէրիքլէրինի մէճմուինի չամիլ օլան չիրքէթ տիր. իբինճի, Գօմանտիճ թապիր օլունուբ, սիբարըչ թաբիգիյէէ օլան չիրքէթ տիր. իւչինճիւ, Անօնիմ թապիր օլունուբ, հիչ պիր հիսսէտարըն իտմի մէզբիւբ օլմագդըղըն, էսհամ իւզէրինէ վազը օլան չիրքէթ տիր։

ՆԷՎԻ ԷՎՎԷԼ

11. Մարէդ պիրը գօլէքճիճ թապիր օլունան չիրքէթ, չու վէճհէ տիր քի, իբի վէ եաթօա գիւաաէ քիմիէէրը պէչիկէրինաէ ագա օլունուպ, օլ չիր քէթէ պիր իտմի մաթաուս վազ վէ տիթէ, եանի չիրքէթ իւնվանը յըա, Թիճարէթ գաատընտան իպարէթ տիր։

12. Շիրքէթի մէզբիւբէէէ վազ օլունաճագ իւնվան, անճագ չէրիքէյէրաէն պիրինէն իտմիէէ, վէ եաթօա իբիսնէն իտմիէէրինէ նիսպէթ օլունմագ լազըմ ոբը։

13. Շիրքէթի մէզբումէտէ իտգաճէ մէէզուն օլան չէրիքէյէրին, իտգա էյլէսիկի սէնէտաթըն միւթէզամինի օլաուզու ճէմիի Թէահիւտաթ վէ մուգավէլէթ իչին, չիրքէթէէ տաթիլ պուլունան պիլ ճիւմլէ չիրքէթաա, քէֆիլ վէ զամին (4) տիրլէր։

ՆԷՎԻ ՍԱՆԻ

14. Գօմանտիթ, եանի սիրարըչ թաբիգիյէէ օլան չիրքէթ չէօյլէ տիր քի, պիր թարաֆտան պիր պիրինէ միւթէքէֆիլ վէ մէսուլ օլան պիր վէ միւթէաուտիա չէրիքլէրտէ, վէ տիկէր թարաֆտան եալընըզ սէրմաէէյէրինի գօեուպ գօմանտիթիէէ, եանի սէրմաէէ սահիպի վէ սիրարըչըը օրթագ թապիր օլունան, պիր վէ միւթէաուտիա չէրիքէյէրաէն իպարէթ օլան չիրքէթ տիր. վէ պունուն տաթիլ միւչէթէրէբ պիր թէամիյէէի օլուպ, պիր պիրինի

(1) Թէբաֆֆի, տավա, միհնազաա։
(2) Մէ-ֆ-ֆ-ուէ, թապիմ։
(3) Մ-ե-ե-ուէ, հապըրճը, իչար իտիմճ։
(4) Զ-ամին, քէֆիլ։

միւթէբէֆֆիլ վէ մէսուլ չէրիքլէրտէն պէրիներն վէ եախօտ նիչէլէրինին իսմի օլմադ լազըմ սըրը :

15. Պիրպիրինի միւթէբէֆֆիլ օլմադ իչդրէ , սէնէտաէ իսմիլերի մէգբիւբ օ-լան չէրիքլէր միւթէաահիտ օլուպտա , ճիւմլէսի պիրտէն վէ եախօտ ճիւմլէ-սի եէրինէ պիր վէ միւթէաահիտ չէ-րիքլէր , ումումու չիրքէթի իտարէ կյ-լէախլերի հալտէ , իչպու չիրքէթ , պիր պիրինի միւթէբէֆֆիլ չէրիքլերէ նէ-պարէն , ումումի իսմ իլէ մնագուտա (1) չիրքէթ մագուլէսինտէն , վէ եալընըզ-ճա սէրմանէ ասհապը օլանլարա նէ-պարէն , սիրարըշ չիրքէթի , եանի գօ-մանտիհի գապլինտէն օլուր :

16. Գօմանտիհիէր օլան չէրիքին խա-մի , չիրքէթ իւնվանընա տախիլ օլա-մընդ :

17. Գօմանտիհիէր օլան չէրիք , եա-լընըզճա , չիրքէթ սէրմանէսինէ վաղ իյլէտիկի , վէ եախօտ վաղ եյլէմէք իւզ-րէ միւթահիւտ օլուպտա մէպալիղ-տէն պիւտէ դարար վէ պիւտանը միւ-թէհամմիլ (2) տէկիլ տիր :

18, Գօմանտիհիէր օլան չէրիք , չիր-քէթի ումումունտա խոթիխատամ օլուն-մընդ , վէ վէքեալէթէ խոթիխատամը տա-խի ճայիզ օլմընդ :

19. Անիճ իւզ պիրը մնատտաէ թա-սրիհ օլունան մէսնուլիյէթէ մուխա-լիֆէթ խանէն գօմանտիհիէրէր , չիրքէ-թին պիլ ճիւմլէ տէյտուն վէ թահսի-լատթը իչին միւթէբէֆֆիլ վէ միւթա-հիւտ օլմադ լազըմ կէլիր :

21. Շիրքէթի մէզպուրէ , մէպնի ա-լէյհա օլան էշեանըն թասրիհիյլէ մէվ-սուֆ տուր :

22. Շիրքէթի մէրգումէնին , սուրէ-թի խաարէսի , մուվազաթէն թէվքիլ , վէ ադլ , վէ նասպլարը ճայիզ օլան քիմսէլէր մարիֆէթիյլէ իճրա օլունուպ , իչպու վէքիլլէր խաչ , չէրիք , վէ չէրի-քին զայրի , վէ մուվազաթ , վէ պիւա վազիֆէ օլմասը , միւասիր տիր :

23. Միւաիրլէր , հալընըղ մուհալ-վէլի իհտէյէրի (3) օլան վէքիալէթին իճրասը իչին մէսուլ օլուպ , շիրքէթին ումումունտա խաարէ իյլէմէսինտէն սո-լանը , չիրքէթին միւթահհիւտաթընա տայիր , մէսուան վէ քէֆիլ տէկիլ տիրլէր :

24. Հիսսէտարլար , շիրքէթի սէրմա-յէսինէ գօյուպտուղարը հիսսէյէրտէն պի-հաատ զարար վէ զիյանը զամին տէ-կիլ տիր :

25. Թէմամիյէսիլ շիրքէթին սէրմա-էսի , պիր թագըմ էսհամա , վէ էս-համ տախի , մէպլաղը միւթէսաւի պիր թագըմ հիսսէյէրէ միւնգասէմ օլուր :

26. Մէհիմ սէնէտաթընտա , սահիպ-լէրի իսմի թասրիհ օլունմասընդ իւզրէ թանզիմ օլունան գումբանէա էսհա-մի սէնէտի , հէր քիմին եէտիհաէ պու-լունուր իսէ , սէհմին միւթէսաիրլիֆը օլուպ , ֆիրուխթու տախի , սէնէտին թէսլիմիյլէ օլուր :

27. Մէհիմ սէնէտաթընտա , սահա-պլը էսամիսի մնուսարրահ օլմադ իւզրէ թանզիմ օլունան գումբանէա , էսհա-մի սէնէտաթընդէ , գումբանէա տէ-ֆթահիրինտէ մուգայէտ օլմասը , վէ ֆիրուխթու տախի գումբանէա թա-րաֆընտան , համիշլի սէնէտէ չէրհ վի-րիլէրէք , վաղը իսմա , վէ գումբանէա տէֆթահիրինտէ գայտ վէ խմա իլէ իճ-րա գըլընմասը , լազըմէ տիր :

(1) Մաաֆտար , ադտ խոլմիչ օլան :
(2) Մէ-ըհմարիչ , պօրճլու օլմադ :
(3) Մահաֆէզէյի էհտաֆ օլմաք , պօյնունա ալմադ :
(4) Թէսդիյէդ , Անանիմ :

28. Թէամիյէսիլ շիրքէթին ադտ վէ թանզիմինէ , եվվէլ էմիրտէ , պա ֆէր-մանը սաւի իզն վիրիլտիքտէն սօնրա , չէրիքլէր պէյնինտէ թէրթիպ օլունա-ճադ գօնթրաթօ սէնէտի պիթթադ-տիմ , մաղմունունտա միլք ու միլկէթէ մազարրաթլու շուրութ վէ գուէուտա օլմասըղը թադտիրճէ , իճրասընա իրա-տէյլ սէնիյէյի Շահանէ սուտուր իս-տէր իսէ , օլ չիրքէթին թանզիմ վէ իճ-րասը ճայիզ օլուր :

29. Գօմանտիհի , եանի սիրարըշ թա-րիգըլլա օլան շիրքէթլերին սէրմանէ-սի տախի , էսհամէ թագսիմ օլունմադ ճայիզ օլուպ , անճագ , պու մադուլէ գօմանտիհի հադդընտա մէվզու սայիր պիլ ճիւմլէ նիզամտի վէ գոմանտին բիսայէթի (1) վէ վիղայէթի (2) լազըմ կէլիր :

30. Գօլէգթիֆ , եանի ումումի թէս-միյէ պիրլէ , վէ եախօտ գօմանտիհի , եանի սիրարըշ թարիգըլլա միւնադտ օլան շիրքէթլերին , թիճարէթխանէ մնարիֆէթիյլէ , վէ եախօտ չէրիքլէր պէյնինտէ եալընըղճա , քէնտի խնզա-լարըլլա ադտ օլունան սէնէտաթը միւ-թէպէր տիր . վէ եալընըղ չէրիքլէրին խնզալարըլլա միւմկին օլան սէնէտա-թըն , հիսսէտարլարըն առէտի մնգ-տարընճա օլմասը լազըմ տըր . վէ պէօյլէ չիւրէյտա պէյնինտէ թանզիմ օլունան սէնէտաթի , սիւռադը վահիտ իւզրէ օլուպ , գաչ նէֆէր հիսսէտար օլտուղու , վէ նէ մնգտար սէնէտ վի-րիլմիկի , հէր պիր սէնէտ տէրուինի-տէ , թասրիհ ու պէեան օլունա . վէ ֆագաթի սէնէտաթի թիճարէթխանէտէ թանզիմ , վէ թիճարէթխանէ տէֆթէր-լէրինէ գայտ օլունտուղու տուրէթտէ , միւթէաահհիտ նիւսխէ թասրիրինէ հա-ճէթ օլմաճընդ , պիր նիւսխէ քիֆա-յէթի խաէր :

31. Պիլա թէամիւէ օլան շիրքէթլէ-

(1) Բէյէնէ , իմիխլար իթմէք :

28. Թէամիյէսիլ շիրքէթին ադտ վէ թանզիմինէ , եվվէլ էմիրտէ , պա ֆէր-մանը սաւի իզն վիրիլտիքտէն սօնրա , չէրիքլէր պէյնինտէ թէրթիպ օլունա-ճադ գօնթրաթօ սէնէտի պիթթադ-տիմ , մաղմունունտա միլք ու միլկէթէ մազարրաթլու շուրութ վէ գուէուտա օլմասըղը թադտիրճէ , իճրասընա իրա-տէյլ սէնիյէյի Շահանէ սուտուր իս-տէր իսէ , օլ չիրքէթին թանզիմ վէ իճ-րասը ճայիզ օլուր :

29. Գօմանտիհի , եանի սիրարըշ թա-րիգըլլա օլան շիրքէթլերին սէրմանէ-սի տախի , էսհամէ թագսիմ օլունմադ ճայիզ օլուպ , անճագ , պու մադուլէ գօմանտիհի հադդընտա մէվզու սայիր պիլ ճիւմլէ նիզամտի վէ գոմանտին բիսայէթի (1) վէ վիղայէթի (2) լազըմ կէլիր :

30. Գօլէգթիֆ , եանի ումումի թէս-միյէ պիրլէ , վէ եախօտ գօմանտիհի , եանի սիրարըշ թարիգըլլա միւնադտ օլան շիրքէթլերին , թիճարէթխանէ մնարիֆէթիյլէ , վէ եախօտ չէրիքլէր պէյնինտէ եալընըղճա , քէնտի խնզա-լարըլլա ադտ օլունան սէնէտաթը միւ-թէպէր տիր . վէ եալընըղ չէրիքլէրին խնզալարըլլա միւմկին օլան սէնէտա-թըն , հիսսէտարլարըն առէտի մնգ-տարընճա օլմասը լազըմ տըր . վէ պէօյլէ չիւրէյտա պէյնինտէ թանզիմ օլունան սէնէտաթի , սիւռադը վահիտ իւզրէ օլուպ , գաչ նէֆէր հիսսէտար օլտուղու , վէ նէ մնգտար սէնէտ վի-րիլմիկի , հէր պիր սէնէտ տէրուինի-տէ , թասրիհ ու պէեան օլունա . վէ ֆագաթի սէնէտաթի թիճարէթխանէտէ թանզիմ , վէ թիճարէթխանէ տէֆթէր-լէրինէ գայտ օլունտուղու տուրէթտէ , միւթէաահհիտ նիւսխէ թասրիրինէ հա-ճէթ օլմաճընդ , պիր նիւսխէ քիֆա-յէթի խաէր :

31. Պիլա թէամիւէ օլան շիրքէթլէ-

(2) Վէքալէթ , զարարատան հընֆզ իթմէք :

մանաւէթ թաասպիր օլունուր, նէվի սա-
նի չիրքէթլէրի գապլընմէն իսկ, էս-
համ վէ հիսսէլէրէ, խաթէր մընդա-
սէմ օլսուն խաթէր օլմասըն, մուգա-
վէլէ սէնէսաթընըն խիւլասաը, պիր
պիրինէ միւթէքէփփիլ, վէ եախօտ
միւսիրի ումուր օլան չէրիքլէր թարա-
ֆընտան իզա օլունուր։

34. Ասնանիմ, եանի պիւա թէսմիհէ
չիրքէթլէրին ագահնէ տայիր, սաորը
օլան իւրասէյի սէնկյնէէի Շահանէ, վէ
չիրքէթլէրին մուգավէլէ սէնէսի, Թի-
ճարէթխանէյէ տիվարա եարըշմըրը-
լըպ, հէնկեամը վահիտէ եէխի պիր-
տէն իւան գըլընա։

35. Հէր պիր չիրքէթին միւտաէթի
ինդըզա, վէ թէքմիլնտէն սօնրա, պէ
թէքրար խմիհասաը ըզգմ կէլիր ի-
սէ, հիսսէտարլարըն պէէհտնամէսկյ-
լէ խապաթ օլունուպ, իշպու պէէհտ-
նամէսէ, վէ կէրէք պիր չիրքէթին
ագահնի միւսէյէսին սէնէսաթ, թախ-
սիս օլունան միւտաէթինտէն 'էվվէլ,
ֆէսախնի միւթէզամնին պիլ ճիւմլէ սէ-
նէսաթ, կէրէք չէրիքլէրին հէր տիւր-
լիւ թէպտիլի, վէ քէֆիլ եէսա, վէ ֆէրա-
զաթը, վէ հէր կէօնա չէրայիթ վէ ու-
գուտու ճէհաթէնին վազը, վէ թիճա-
րէթի իւնվանընըն հէր կէօնա թէպտի-
լի, պալէսաթ մէսէլսուր օթուղ իբլինճի
վէ օթուղ իւչհնիւ մուսաէլէրսէ պէ-
էան օլունան չուրութ ու գավահտէ
թաթպիգ օլունմազ լազըմ սըր. վէ
սաէմի թաթպիգը թագահրինտէ,
մուգավէլէլէրի զայրի միւթէպէր օ-
լուպ, ֆագաթ, պու խուսուս խարիճ-
տէն զուհուր խէն միւտաահիլէրին իզ-
թայը հագդ լարընա սէպէպ վէ պէհա-
նէ իթթիհազ օլունմահա։

36. Պալէսաթ մուհարրէր իւչ նէվի
չիրքէթլէրսէն պաշգա, հիսսէտարլըգ
վէճնլէ, թիճարէթի չիրքէթլէրի տաճի,
հասպէլ դանուն, միւթէպէր վէ մագ-
պուլ սուր։

37. Իշպու չիրքէթլէր, պիր վէ եա-
խօտ միւթէհահտիտ վէ միւթէհէհվիմ
էֆֆալը թիճարէթէ տայիր օլուպ, մէպ-
նիի-ալէյհա օլան էչհա վէ էմվալ, վէ
կէրէք սուրէթի թէրքիպլէրի, վէ պէ-
հէր չէրիքին հիսսէի չաեիասը, հիսսէ-
տարլար պէյնինտէ միւնագտ չու-
րութ վէ մուգավէլէսիը մահասուսէլէ-
րինէ մէվգուֆ սուր։

38. Պէր վէճհի հիսսէտարլըգ, չիր-
քէթլէրին խապաթը, թիճարէթ աէֆ-
թէրլէրի, վէ մէքթուպլարընըն խա-
բարը իլէ օլմագ լազըմ սըր։

39. Պէր վէճհի հիսսէտարլըգ օլան
չիրքէթլէրը, տայիր չիրքէթլէր հագ-
գընտա մէրի իւլ իճրա օլան թէքրի-
ֆամ վէ գավահտի բէտիլնէէյէ միւհ-
թաճ տէկիլ սիրլէր։

40. Շիրքէթ մասլահաթընտան տօ-
լայը, պէյնէլ շիրէքլա վագը օլան
հէր տիւրլիւ մուսարագա, միւմէյէդ-
լէր մարիճէթիլլէ բուլունէթ վէ ֆասլ
օլունուր։

41. Միւմէյէդլէր մարիճէթիլլէ
բուլունէթ օլունան տավանընդն, Թիճա-
րէթխանէյէ նագդի, վէ եախօտ հիւքմ
ու իլամնարընըն իլգա, վէ տաէմի իճ-
րասընըն խաթիտասը քէֆֆիյէթլէրինէ
թէչէպպիւս օլունմամագ իւզրէ, թա-
րաֆէյնի մուսարըզէյն ճանիպլինտէն,
բէչինճէ մէչրութ օլմամըշ իսկ, օլ
տավանընդն Թիճարէթխանէյէ նագդի
ճանիզ սիր։

42. Միւմէյէդլէրին նասպ ու թայ-
ենին, թարաֆէյնի մուսարըզէյնին միւմ
պի սէնէալէրիլլէ, վէ եախօտ Թիճա-
րէթխանէ մարիճէթիլլէ օլուր։

43. Հիւքմ վէ իլամնի իտասրը իչին,
մէօվզէթի իթտասը, միւմէյէդլէրին նաս-
պը ադրպինտէ, թարաֆէյնի մուսար-
րըզէյն ճանիպլինտէն թայինին օլունուպ,
մէօվզէթի խուսուստա պիրպիրինէ
թէվաֆուգ էթմէզլէրը իսկ, Թիճարէթ-
խանէ թարաֆընտան թանզիմ գըլը-
նըր։

44. Շէրիգլէրին պիրի, վէ եախօտ
պագըլարը, միւմէյէդլէրին թայինին-
տէն իմթինա իտէրլէր իսկ, Թիճա-
րէթխանէ թարաֆընտան, միւմէյէդ-
լէրին բէտմէն թայինինէ իպթիտար
գըլընըր։

45. Թարաֆէյնի մուսարըզէյն, տաս-
վալարընա տայիր էվրագ վէ միւզէքքի-
րէլէրինի, մէճլիսճէ հէր կիւնա բէտ վէ
թէքզիլ-փաէն սարի օլարագ, միւմէյ-
էդլէրին էէալերինէ թէսլիմ իտէրլէր։

46. Էվրագ վէ միւզէքքիրէլէրին
թէսլիմինտէ թէէխխիւր իտէն չէրիքէ,
ան կիւն գարֆընտա թէսլիմ իլլէմէք
իւզրէ, թէհնիհ օլունուր։

47. Լէտել իգթիզա, էվրագըն թէս-
լիմի իչին, վատէնին թահվիլ վէ իմ-
թիտասը քէյֆիյէթին, միւմէյէդլէ-
րին եէտի իգթիտարլարընտա սըր։

48. Եէնիտէն մէօվզէթի վիրիլմէմի-
կի, վէ եախօտ մէօվզէթի ճէհտտէ
թէքմիլ օլտուղտ թագտիրտէ, հէման
եէալերինէ թէսլիմ օլունմուշ օլան էվ-
րագ վէ միւզէքքիրէլէրին միւթաագա-
սըլլա ,տաավանըն բուլունէթ վէ հիւք-
միւնէ, միւմէյէդլէրին, սալահիյէթին
տէրքեար սըր։

49. Միւմէյէդլէր պէյնինտէ իխ-
թիլաֆը սարա վուգուհնտէ, տիկկէ
պիր միւմէյէդին իտամ, մուգավէլէ
սէնէսինտէ մէգբիւր տէկիլ իսկ, միւ-
մէյէդլէր թարաֆընտան թայինին օ-
լունուպ, անճագ իխթիլասաը խուսու-
սունտա միւթէհէիդ իւլ բէյ տէկիլ-
լէր իսկ, Թիճարէթխանէ թարաֆըն-
տան, տիկկէ միւմէյէդին թայինի
լազըմ կէլիր։

50. Միւմէյէդլէրին հիւքմ ու իլամը,
էսպապ վէ տէլայիլէ մէպնի օլմագ,
վէ հիչ պիր կիւնա թաատիլ ու թաղէ-
ուի գավիլ օլմագսըզըն, այնկյնէ իճրա

(*) Մէթնինտ պէէհան օլունան էսպապ վէ տէլայիլտէն միւրաա, հիւքմ օլունան խուս-
սուս, գանունու Թիճարէթին գայընճը մաա-
ալսնէ թաթպիգան բուլունէթ վէ հիւքմ օ-
լունմուշ իսկ, նագըլան իլանտա պէէհան օ-
լունմասը լազըմ կէլիր տիմէք օլուր։

օլունուպ, Թիճարէթի նագըրընըն էմնիյ-
էե, Թիճարէթխանէյէ գայտ ու թէս-
ճիլ, վէ իւչ կիւն զարֆընտա թէսլիմ
ու իթա օլունմազ լազըմէտէն սիր (*)։

51. Շէրիգլէրտէն պիրի վէֆաթ էյ-
լէմիրտէ, մուագուտ օլան չիրքէթի
միւնֆէսէխա օլուպ, Թիճարէթէ տայիր
օլան մուհասէպաթը, մուգատտէմա
չիրէքտասըլլա ագտ էյլէմիշ օլտու-
ղու մուգավէլէթի վէ գօնթրաթօլըրը
մուճհալինճէ, պալէսաթ մուհարրէր
չէրայիթէ թաթպիգան, Թիճարէթ-
խանէյէ բուլունէթ օլունմասընտա, վէ-
րէսէսի մէճմուսը օլա։

52. Թիճարէթի չիրքէթլինէ միւթա-
ալլիգ պիր մուարագտան տօլաէր,
պագը սապի վէ տաղիրլին, միւմէյէդ-
լէրի մաարիֆէթէյլէ բուլունէթ օլունմուշ օ-
լան տաավալարընըն, սաալիյէրի սի-
նանէթէն, պէթթէքրար Թիճարէթխա-
նէյէ նագդինի իտտաա էյլէմէկէ, վա-
սի մէճմուսը տուր։ (**)

ՖԱՍԼԸ ԲՍՊ

Գօմիսիօնճու, եանի սիրարրշ-
քեար թաճիր, օնա տէրյէր քի, պիր
միվէքքիլին հիսսպընա մահասուպէն,
քէնան իսկյլէ, վէ եախօտ պիր չիրքէթ
իւնվանըլլա, մուամէլաթը Թիճարէ-
թի իճրա էյլէյէ։

54. Հէր պիր սիրարրշքեար, մա-
տամ քի պիր միվէքքիլին հիսսպընա
մահասուպէն ֆիրսաթի օլունմազ իւզ-
րէ, պաշգա պիր մահէլլտէն քէնան-
սինէ կէօնտէրիլէն էմմաա իչին, պէր

(**) Օ մագսուտ վէֆաթ իտէն չէրիքին, պատէյ
մուհասէպէ գօնտուր իտէն էմվալը, վէրէսէյի
սաղիրէսի օլտուղտ հագտ, սիճանէթ իւլ
էէթիմ, վէրէսէյէ վիրիմէյիպ, Թէրքէսի
թարաֆընա վիրիմէսի, միւթաալլիգ պուլու-
ղան իրատէյի սպկյնէ իճապընտան օլտուղու-

վէճհի բիչին ագճէ վիրմիշ օլա, իշպու բիչինճէ վիրմիշ պուլունտուղու ագճէ, վէ կիւզէլթէ, վէ մէսարիֆինի, եմ թաանըն գըյմէթինտէն պիլ ելսըճ, թէէտիյէ իթտիրիլմէք խուսուսունտա, սայիրլէրինտէն թագտիմ օլունմադա խոթիհգագը տէրքեար սըր. անճագ, էմթաայի մէզղուրի, քէնտի մախզէնլէրինտէ, վէ եախօտ մէմլէքէթի կիւմրիւք անպարընտա թէվեհան, թահթը թէսարրուֆ վէ իտարէսինտէ պուլունմադ, վէ էմթաա, հէնուզ զուհուր իթմէմիշ իսէ, բօղիչա-տէզ արիզօ թաանըը օլունուր, սէֆինէնին համուլէ սէնէտիյլէ, էմթաանըն քէնտիսինէ իրսալ օլունտուղունու իսդաթ իթմէք լազըմէտէն տիր։

55. Պիր մաթաա, միվէքքիլին հիսապընա մահտպէն պէյ ու ֆիրուխթ վէ թէսլիմ ու թէսէլլիմ օլունմուշ իսէ, տէրաղրըչքեար օլան թաանիր, բիչինտէն վիրտիկի ագճէոնին, վէ կիւզէլթէ վէ մէսարիֆինի, օլ մաթաա սէնինտէն իսթիֆասը խուսուսունտա, միվէքքիլին սայիր ալաճագլըլարընա թագտիմ(1) վէ խէրճին օլունուր։

ՖԱՍԼ ԽՍՄԻՍ

Պէրքէն վէ պահրէն եղիա նահլ ա՛ խալընա ֆէհմար տէրքեարընտար վէ եմանէթճիլէր պէնանընտա տըր։

56. Պիր սէրաղրըչքեար վէ էմանէթճի, պէրքէն վէ պահրէն նագլ ու իսալինէ մէզմուր օլաուղու էմթաա վէ էշհանըն, ճինա, վէ մըղռաբ, վէ քէմկեէթի էմանընը, ժուրնալ սէֆթէրլէրինէ դայա իթմէկէ մէճպուր սուր։

57. Պէր վէճհի մուհարրեր սէրաղրըչքեար վէ էմանէթճի, քէնտիսինէ թէսլիմ օլունան էշհա վէ էմթաանը, պիր մանէի գավի, վէ սէպէպլի հադըգը զուհուր իթմէմէքճէ, իրսալկէ դայիմէսինտէ մուհարրեր, մուայէնէն օլան մէօհլէթի զարճընտա, մահէլլինէ իսալ վէ թէվհիլ էյլէմէկէ զամին վէ միխթահիա տիր։

58. Էմթաա վէ էշհա, զայ վէ թէլճի օլուր, վէ եախօտ եաղմուր վէ եաշտան պօղուլուր իսէ, իրսալկէ դայիմէսինտէ, մուզայիրի պիր չարթ օլմադըղը, վէ եախօտ խէլճի տատէ պիր սէպէպլի գավի վաղու պուլմադըղը հալտէ, սէրաղրըչքեար վէ էմանէթճի զամին տիր։

59. Սէրաղրըչքեար վէ էմանէթճի, քէնտիսինէ թէսլիմ վէ հավալէ օլունան էմթաա վէ էշհանըն նագլ ու իսալինի, ախէր պիր սէրաղրըչքեար վէ էմանէթճիյէ թէսլիմ վէ հավալէ էյլէսէ, էկէրչի պու թէսլիմ վէ հավալէսի, սաբլ քէնտիսինէ թէսլիմ վէ հավալէ իսէն թաճիրին ինղիմամը րսի էյլէ օլաուղու հալտէ, վաղու պուլաճագ զիեանտան քէնտիսի վարէսթէ վէ պէրի օլուր, վէ էկէր րէյի խոտույա իճրա էյլէմիշ իսէ, զիեան վէ զարար, քէնտիսինէ այիտ վէ բանի օլուր։

60. Պաեի(2), վէ եախօտ իրսալ իսէն չախսըն մաղազասընտա, իրսալ օլունան էշհա, էանայի բահտէ զայ օլաուղու հալտէ, էկէրչի մուզայիրի պիր մուզավէլէլէրի եօգ իսէ, վաղու պուլան զիեան, սաբլ մալ սահիպլինէ բանի տիր. ֆագաթի, նագլ իսէն էմանէթճի, վէ սէրաղրըչքեար, վէ քիրաճը հադգընտա, մալ սահիպլինին իտտաաևա սալահիյէթի տէրքեար սըր։

61. Իրսալկէ դայիմէսի թագիր օլունան սէնէտա, մալ կէօնտէրէն չախ իլէ քիրաճը, վէ քէզալիք մալ կէօնտէրէն չախ իլէ սէրաղրըչքեար, վէ էմանէթճի, վէ քիրաճը պէյնինտէ օլան

(1) Թաֆֆիլ, իւր, իսթիհն սայմագ։

(2) Պահէ, սաքըճը օլան։

մուգավէլէէի հավի պիր սէնէտ տիր։

62. Մէգքիւր իրսալկէ դայիմէսինտէ, թարիխ օլմագ, վէ նագլ օլունաճագ էշհանըն մըգտար վէ ճինսի, վէ բէնբէլէրինին նեվի, վէ գաչ կիւն զարֆընտա մահէլլինէ իսալ գըլընաճաղը, վէ նագլ ու իսալընա միխթահիտա օլան սիրարըչքեար վէ էմանէթճինին իսմ ու չէօհրէթի, վէ մահէլլի իգամէթի, վէ էշհանըն քիմէ թէսլիմ օլունաճաղը, վէ քիրաճընըն իսմ ու չէօհրէթի, վէ սաբին օլաուղու մահէլլի, վէ իւճրէթի նագլկէնէնին մըգտարը, վէ թայինն օլունաճագ միւտտէթ զարճընտա եէթիշտիրէմէզ իսէ, էտտա օլունաճագ թաղմինաթ քէյֆիյէթէի, մուհարրեր վէ միւնաեբիճ պուլունմադ, վէ սիրարըչքեար վէ էմանէթճի, վէ եախօտ իրսալ իսէն չախս թարաֆլարընտան իսդա գըլընմադ, վէ հավալէի սէնէտտէ, կէօնտէրէնէն էշհանըն նիսմէրօ վէ ալէմաթէի նէ իսէ, իշարէթի օլունմադ, վէ սէնէտի մէզքիւր, սիրարըչքեար վէ էմանէթճինին տէքթէրինէ այնիյէ գայտ գըլընմադ, ղաղմէտէն տիր։

63. Քիրաճը մաարիֆէթիյլէ նագլ օլունաճագ էշհատա, խիլաֆը տատէ պիր սէպէպէ մէմնի օլմահարագ, թէղէֆհաթ վաղու պուլուր, վէ էշհանըն ճինսի իճապընտան նէշէթ իսէն, վէ եախօտ պիր մանէի գավի զուհուրինտէն թէքեվվիւն էյլէյէն պօղուդլուգտան մատտաղէրնէ կիւնա պօղուդլուգ զուհուր իսէր իսէ, քիրաճը զամին տիր։

64. Խիլաֆը տատէ պիր սէպէպ զուհուր իսիպ տէ, մուայէնէն օլան վաղէսինտէ մահէլլինէ իսալ օլունամադան էմվալ ու էշհանըն, մէօհլէթի թէճավուզ իթմէմէսինէն տօլայը, քիրաճը մէսուլ տէկիլ տիր։

65. Նագլ օլունան էմվալ ու էշհա, գապղ օլունտուգտան, վէ քիրա վէ իճրէթի տախի թէէխիյէ վէ իթտա գըլընըգտան սօնրա, քիրաճը հադգընտա պիր կիւնա իտտաա վաղու պուլուր իսէ, մէսմու տէկիլ տիր։

66. Քիրաճը մաարիֆէթիյլէ նագլ օլունան էշհանըն գապուլինտէն իմթիհա օլունաբագ, միւնազաա վուգուխտէ, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան, էշյի վաղուֆտան պիր գաչ նէֆէր մէճմուր իրսալկէ, էշհայի մէզգումընին, քէյֆիյէթէի ահվալը, պիլ մուայէնէնէ, միւթէհադդիգ վէ միւթէպէյիհն օլաուգտան սօնրա, եինէ գապուլինտէն իմթիհա օլունուր իսէ, օ մադուլէ էշհանըն, էմանէթէն թէվդըճի գըլընմասը, վէ եախօտ կիւմրիւք միսիլլու մէճմէն պիր մահէլլէ նագլ վէ հրճզ իթտիրիլմէսի, վէ իւճրէթի նագլկէնէնին թէէխխէ զրնընտա, էշհայի մէզղումէտէն պիր մըգտարընըն ֆիրուխթ օլունմասը, պա ֆերմանը սայի հիւքմ օլունուր։

67. Սայիֆ իւզ զիեր մատտէէրատ պէէան օլունան չէրայիթ վէ ահֆահամ, սէֆինէ բուէսսաը, վէ տիրիժանս միւտիրլէրի, վէ քիրա արապալարը, վէ սայիր պիլ ճիւմլէ էշհա նագլ իտէնլէր հագգըլարընտա, մէրի իւլ իճրա սըր։

68. Նագլ օլունաճագ էշհանըն զայ օլմասընտան վէ պօղուլմասընտան նահլ, էմանէթճի վէ քիրաճը ալէյհինէ բունէ, տատավաա թէսատտի օլունմադ իճապ էյլէմիկի հալտէ, զիեր օլունան զայիաթ վէ պօղուդլուգ, մէմալիքի Մահրուսէ տէբունինտէ վուգու պուլմուշ իսէ, նիհայէթի ալթը մահ, վէ պիլտաը էճնէպիյէ թարաֆլարընտա օլմուշ իսէ, ճո խըլի մահ միւտտէթի միւրուր իթտիֆտէն սօնրա, տատավայի մէգքիւրէնին իսթիհսան մէճմու տուր, վէ, էկէրչի իտտաայի մէգքիւր զաեմթաան իճապ իթմիշ իսէ, նագլինէ միւպաշէրէթի կիւնտէն, վէ պօղուդլուգտան նաչի իսէ, էշհանըն թէսլիմ վէ թէսէլլիմ օլունտուգտա կիւնտէն իթտիպարէն, զիեր օլունան մէհլէլէ

բիաեէթ գըլլըները . ֆագաթ , պու չէյ-
լեր պիր հիյլէ վէ խիեանէթտէն նէչէթի
լյլէտիկի թէպէյհիւն լյլէր իսէ , հէր
նէ վագըթի օլսա , տաւաֆեա տալա-
հիյէէթի աէրքեար օլուպ , գիքը օլու-
նան մէօհլէթլէր , բուլյէթի տաւաֆ-
եա մեանի առտ օլունմամեա :

69. Պէյ ու չիրա մաուաէսի , մէհա-
քիմի չէրիյէ , վէ մէճալիսի գանու-
նիյէտէ իճրա օլունան , վէ եաճօա
թաւաֆիէյնին իմդալարըլյլա միւմի
պուլունան պիր սէնէտէ մէրքութ օլ-
տուղու , վէ քէղալիք սըմնարլարըն ,
վէ ախէրին հիսապընա բօլիչա ալլըպ
սահմանլարըն պէյնլէրինտէ իմդա օ-
լունմուշ բուսուլլար պուլունտուղու ,
վէ ֆահուա թաւապիր օլունուբ գայի-
մէ իւղէրինէ , գաթի ֆիեաթ իլէ գա-
պալ օլունտուղու սուրէթտէ , մէղ-
քիւր սէնէտին , վէ բուսուլանըն , վէ
գայիէնին իպդալը , վէ մուխաձէրէ
մէքեաթիպի , վէ թաւաֆիէյն տէֆ-
թէրլէրինին իրաէսի , վէ թիճարէթ-
խանէ թաւաֆիզնաան թէնահպ օլունուբ
իսէ , շուհուա իգամէսիյլէ , պէյ ու
չիրա մաուաէլէրինին իսպաթը , մադ-
պալ վէ մէամու տուբ :

ՖԱՍԼ ՍԱՏԻՍ

Պէյնէլ ընէօճաբ ֆէ-ընէոպվէլ օլան բօլլը սա-
ալէ պէհանէնտէ տըր :

70. Բօլիչա քեաղըտը , պիր մահէլլ-
տէն ախկեր մահէլլէ չէքիլիպ , էլպէթ
պիր թաբիհի օլմագ , վէ թէէահիյէէ
օլունաճագ մէպալիղնին մըդտարը , վէ
կէրէք ագչէհի վիրէճէք շահսըն իսամ ,
վէ նէ վագթի վէ նէ մահէլլտէ թէէ-
ահիյէէ օլունաճագը թաւսիհ օլունուպ ,
գարշըլըղը նուգուտա վէ էմթաատան
մը իպտրէթ տիր , եօխսա պիր հիսա-
պա մահսուպէն , վէ եա պաչգա պիր
ճիհէթտէն մի տիր , պէնան օլունմագ
լազըմ տըր . վէ պիր շահսը գայիպլին
էմրինէ մէնուխ մուտաուբ , եօխսա չէ-
քէն ատամին . թէէաբրուֆունտա մը
տըր , սարահէթէն գիքը օլունուպ ,
անճագ , պիր , իքի , իւչ , ափօրթ , վէ
պունտան գիհատէ նիւսխէսի օլուբ իսէ ,
անը տախի գիքը իտէրէք , գաչընճը
նիւսխէ օլտուղունու պէհան իթմէք ,
լազըմ տըր :

71. Պիր բօլիչա քեաղըտը , պիր քիմ-
սէ իւղէրինէ չէքիլիպ ատ , մէպլաղը ,
տիկեր քիմսէ թաբաֆքընտան , վէ եա-
խօտ ախէր մէմլէքէթտէ մուգըմ ,
պաչգա շախ ճանիպինտէն թէէահիյէ
օլունմագ , բօլիչա քեաղըտընտա միւն-
աէրիճ իսէ , ճայկ տիր , վէ տախի
պաչգատընըն էմր ու սիրարըչընա մէպ-
նի չէքիլիպ , եէնէ անըն հիսապընա
մահսուպ գըլընմագ ճայկ տիր :

72. Պիր բօլիչատա , չէքիլէն մահէլլ ,
թէէահիյէէ օլունաճագ մահէլլի , վէ
քեչիտէ օլունան չահսըն խամկյլէ սա-
նամը մատտէլէրինտէն պիրի , հագը-
գաթա մագրան օլմահարագ թաՀրիր
օլունմուշ իսէ , օ մագուլէ բօլիչա
քեաղըտը , բօլիչա հիւքմինտէ միւթէ-
պէր օլմահըպ , տաի թէէմէսսուք կիպի
ատտա օլունուբ :

73. Բօլիչանըն գարշըլըղը , բօլիչա-
եը չէքէն քիմսէ թաբաֆքընտան , վէ
էկէր պաչգատընըն հիսապընա մահ-
սուպէն քեչիտէ գըլընըը իսէ , օլ քիմ-
սէ ճանիպինտէն թէէատրիք օլունմագ
լազըմ կէլիպ , լէտէլ իգամիղա , կէրէք
բօլիչա օլունան , վէ կէրէք ատնպատան
տէվր ու հավալէ գըլընան ճիրանթա-
լար հագգընտա , տայիմա բօլիչա օլու-
նան մէպլաղ իչին , պաչգատընըն հի-
սապընա մահսուպէն , բօլիչա չէքէն
քիմսէ , զամին օլմագտան խէլտա օլա-
մագ :

74. Բօլիչանըն վաէսի կէչտիբտէ ,
իւղէրինէ բօլիչա չէքիլէն քիմսէնին
գիմմէթինտէ , քեչիտէ խաէն , վէ եա-
խօտ բօլիչաէը պիրարըչ վէ էմր իլէ-
եէն քիմսէլէր , հիչ օլմագ իսէ , բօլի-

չանըն մէպլաղը գաւսար ալաճագլարը
օլմագ լազըմ տըր :

75. Բօլիչա քեաղըտը , մաւսամ քի
գապալ օլունա , հէման գապալի քէչ-
ֆիյհէթինտէն գարշըլըղը տախի մէվ-
ճուտ օլտուղու միւսթէպան օլուպ ,
օլ պապտէ զահրինէ վագը իճմա խաէն
ատհաղը հավալաթի լիսանտէ , տէյիրի
քեաֆի տիր . վէ բօլիչա քեաղըտը , խա-
թէր գապալ օլունտուն , խաթէր օլուն-
մասընը , մաւսամ քի վաէսէտի կէչտիբ-
տէ , ագչէհի վէրիլմէմիշ օլա , իւղէրի-
նինէ քեչիտէ օլունմուշ քիմսէկլէրին դիմ
մէթլէբինտէ , բօլիչանըն վաէսինտէ
գարշըլըղը տէրտէսթի վէ մէվճուտ օ-
լտուղունու խապաթ իթմէք , եալընըղ
քեչիտէ խաէնին միւթէրէթթիւպ դիմ
մէթթի օլուպ , իսէ մէտիկի թագտիրտէ ,
վէյնվ բրօթէսթօ քեաղըտը , մէօհլէ-
թի մուտայէնէսինտէն սօնրա իճրա օ-
լունմուշ իսէ տախի , բօլիչանըն մէպ-
լաղընը թագմին իթմէք , եէնէ քեչիտէ
խաէն չահսըն լազըմ կէլիպ գիմմէթի տիր :

76 . Բօլիչա քեաղըտընը չէքէն , վէ
կէրէք հավալէսինի խաէն քիմսէկլէր ,
բօլիչանըն գապալի , վէ վաատէսինտէ
թէէահիյէէսի իչին , պիր պիրինէ միւ-
թէքէֆիլ տիրլէր :

77. Բօլիչանըն , ատէմի գապալի ,
բրօթէսթօ թաւապիր օլունուբ պիր սէ-
նէտ իլէ խապաթ օլունուբ :

78. Բօլիչանըն , ատէմի գապալինէ
տայիր , բրօթէսթօ գուհուրինտէ , բօ-
լիչանըն վաէսէտի կէչտիբտէ , թէէահ-
նէսինի թէէմին իչին , հէր ճիրանթա ,
քէնտինէն մուգաատէմ վագը իմդա
խաէն ճիրանթատան , վէ օլ տախի մու-
գաատէլինտէն , թա քեչիտէ խաէն
քիմսէկլէ վարընճա , քէֆիլ , վէ եա քէ-
հին միւթաէպէ վէ ախպընա գաատը
օլուպ , ագա իւղէ , ատնի մուգաատէմ
օլան , մուախսէր օլան ճիրանթատան
քէֆիլ վէ բէհն թաէպինէ միւդթէ-
տիր ատկիլ տիր : Հէր գանդիսի քէֆիլ
եա բէհն վիրմէպ իսէ , բրօթէսթօ վէ
բիդամպնօ , եանի , խաէ մէսաբիճի
իլէ , բօլիչանըն ագճէսինի թէէահիյէ-
էէ մէճպուր տուբ :

79. Բօլիչաէը գապալ խաէն քիմսէ ,
էլպէթթէ մէպլաղընը վիրմէկէ միւ-
թահիւա օլաբ , վէ չէքէն ատամ , բօլի-
չանըն գապալնտաէն էվվէլ միճքնս օ-
լուպ տա , գապալ խաէն ատամ խա-
պեր ալամտաղը թագտիրտէ պիլէ ,
եէնէ գապալտէն նիւքսուլ իլէ , ագ-
ճէսինի վիրմէմէկէ , սալահիյէէթի օլա-
մագ :

80. Բօլիչանըն գապալի քէչֆիյէ-
թի , խնգա իլէ թաատիդ օլունմագ ,
վէ , «մագպուլիմ տիր» թաապիրիյլէ
պէհան գըլընմագ , վէ խալրագընտան
սօնրա , պիր վէ եա միւթէաատթա կիւն ,
վէ եաճօտ պիր վէ եա միւթէաատթա
մահ վաէսէտի վար իսէ , գապալի թա-
րիխինի թաապիհ իթմէք , լազըմ կէ-
լիպ , գապալ օլունտուղու կիւն եա-
դընմամըչ իսէ , բօլիչանըն թաբիխին-
տէն իթթիլապարէն , վաէսէտի հուլլին-
աէ , ագչէտի վիրիլմէք լազըմ տըր :

81. Պիր բօլիչանըն թէէահիյէսինի
գապալ խաէն չահսըն , մահէլլի իգա-
մէթինտէ իճրա օլունմահընպ տա , պաչ-
գա պիր մահէլլտէ իֆնա օլունաճագը
թագտիրտէ , թէէահիյէէ խաէճէք քիմ-
սէնին , մահէլլի իգամէթի , գապալ
խաէն ատամ թաբաֆքընտան իչարէթի
օլունուբ քի , ատէմի թէէահիյէէսի
թագտիրինտէ , իգթիզասը իճրա օլու-
նա :

82. Բօլիչանըն գապալի , պիր շար-
թա մէրպութ օլմագ ճայկ օլմահընպ ,
անճագ բօլիչատա մուտայէնէ մէպալի-
պին , եալընըղ պիր մըդտարընա միւն-
հասրը օլմագ թէճվիզ օլունուբ խաէ-
աէ , եէնէ պագը գալաճագ մէպալիպ
իչին բրօթէսթօ իթմէք , համիլինին
վազիֆէյի պիմինէթի տիր ,

83. Բօլիչա քեաղըտը իպրագ օլուն-
մուտուղու անտէ , վէ նիհատէթի եիկրմի
ատօրթ սաաթ գարիբընտա , գապալ

օրունմագ կերբեք տիր . գալտը քի , եւ-
կիրմի տեօղթի սաաթ միւրուր խոպ-
տէ , կերուն ե ըէտա օրունմատըղը տու-
րէթտէ , խոթերը գապուլ օրունտուն ,
խոթեր օրունմատըն , հեր քիմ թէվզըղ-
ի թմիշ իսէ , անըն իւզերինէ գալըպ ,
զարար ու զիւանը իչին , համիլ ինանը-
տէ մէտուլ տուր :

84. Բօլիչանըն տաէսի գապուլինէ
տայիր բրօթէսթօ օլտուղու համառ ,
բօլիչաներ չէքմիշ վէ եախօտ զահրինէ
վաղը խմդա պիրըէ , հավալէսինի գա-
պուլ ի թմիշ օլանլարըն պիրինէ ի թի-
պարէն , թէվասսութ իտէճէք պաչդա
պիր քիմսէ թարաֆընտան գապուլի
ճայիզ օլուպ , անճագ , թէվասսութ
քէյֆիյէթի , բրօթէսթօ քեաղըրտը-
տա զիքր օրունմագ , վէ մի թէվա-
սըթ թարաֆընտան խմդա գըլընմագ
լազըմ տըր :

85. Մի թէվասսութ օլան քիմսէ , հեր
քիմ իչին թէվասսութ ի թմիշ իսէ , պի-
ղա խհալ (1) , թէվասսութտունու օնա
իխտիար ի թմէկէ մէճպուր տուր :

86. Մատամ՞ քի պիր տաէմ՛ , քէն-
տիսի իւզերինէ քեչիտէ գըլընտան բօլի-
չաներ գապուլ ի թմէկէ , հեր նէ գա-
տար , թէվասսութ թարիգիյէ , պաշ
գաղ թարաֆընտան գապուլ օրուն-
մուշ իսէ տէ , եվինէ համիլ օլան քիմ-
սէ , բօլիչաներ քեչիտէ ի թմիշ , վէ կէ-
րէք հավալէսինի գապուլ իչէմիշ օ-
լանլարըն ալէ իչէրինտէ , պիղ ճիւմլէ
խոթիհդագաթըն վիգայէթի խոերէք ,
իտտաաեա սալահիյէթի , տէրքեար
տըր :

87. Բօլիչա քեաղըրտը , խպրազ օ-
րունտուղու տամտէ , վէ եախօտ խպրա-
զը կինինէտէն ի թիպարէն , պիր վէ
մի թէասսութա եէմ վէ մահտէն սոն-
րա , վէ եա թարիխի կինինէտէն պէտ
իչէ , պիր վէ մի թէասսութա եէմ վէ
մահտէն սոնրա , վէ կէրէք պէհեր չէհ-

(1) Պէլ ըմ՛ա՛լ՛ մէհղէթ վիրմէքտիրն :
(2) Շեհր , այ :

րին (2) եէվմի մուայէնինտէ , վէ բա-
նայիր միսիլլու պիր վագթի մաարուֆ
վէ մախսուստա թէէմիյէ օրունմագ
իւզրէ , քեչիտէ գըլընըը :

88. Ա՛վիսթէ , եանի կէօրիւլտիւկիւ
անտէ թէէմիյէսի մէշրութ օլան բօ-
լիչալար , խպրազ օրունտուղու անտէ ,
թէէմիյէ գըլընըը :

89. Խպրազը կինինէտէն , պիր վէ
մի թէասսութա եէմ վէ մահտէն սոն-
րա թէէմիյէ օրունմագ իւզրէ օլան
բօլիչաներն վատէսի , գապուլի թարիխին-
տէն , վէ տաէմի գապուլինէ (3) տայիր
բրօթէսթօ զուհուրինտէ , բրօթէսթօ
քեաղըրտըն թարիխինտէն ի թիպարէն
թայինն վէ թախսիս գըլընըը :

90. Պիր բանայիրտէ թէէմիյէ օրու-
նտաճագ բօլիչաներն վատէսի , հէման
բանայիրին խիմամընա մախսուս կինի-
տէն պիր կինի եվինէ հուլուլ իտիպ ,
բանայիրին եալընըղ պիր կինի միւա-
տէթի օլուր իսէ , օղ բանայիրին կի-
նինտէ վատէսի զուհուր իսէր :

91. Բօլիչաներն վատէսի , հասպէղ
գանուն , եօրմա տաէրլան կինղէր-
տէն պիրինէ թէէսսուֆ իսէր իսէ ,
օղ եօրմատտան պիր կինի եվինէ թէէ-
միյէ գըլընըը :

92. Բօլիչալարըն թէէմիյէսի իչին ,
միւրաթէ (3) , վէ միւսաատ , վէ տաէ-
թի պէշտէ գապիլինտէն օլարագ , հեր
միւրիւս մէղ ի թմասը քեչիտէթի ,
լազվ օրունմուշ տուր :

ձէբօ , եանէ հավալէ էչֆէյնէրէ պէճէնէսօ ոըր :

93. Բօլիչաներն իսթիհսագ վէ թէ-
մէլլիւքիւ , տէվր ու հավալէ թարի-
գիյէ , պիր պիրինէ ինթիգագ իսէր :

94. Բօլիչա թահվիլէրի իւզերինտէ ,
տէվր ու հավալէնին թարիխի օլմագ ,
վէ բօլիչաներն մէպլաղը ախղ օրունտու-
ղունու պէհեան ի թմէկ , վէ հեր քիմին

(3) Ա՛տէրճ ըապուլ , գապուլ օրունմամագ :
(4) Մէնբաաթ , րիայէթ , հիւքմէթ ի թմէկ

իւհտէսինէ կէչմիշ իսէ , անըն իամինի
պիքր իյղէմէք լազըմ տըր :

95. Հավալէ քեյֆիյէթի , սաղիք-
իւզիւքր մաատէտ պէհան օրունան
չէբայիթէ մուվաֆֆագաթ ի թմէտիկի
հալտէ , բօլիչաներն ինթիգագ վէ տէվ-
րի իճրա օրունամաերպ , տաէթա վէ-
քաէթէնամէ գապիլինտէն օլուր :

96. Բօլիչաներն հավալաթընա , եա-
գըլտըղը կինտէն եվինէ թարիխ գոյ-
մագ մէճպուր օլուպ , հեր քիմ պունու
իրթիքապ իտեր իսէ , սահիթէքեար
օլմագ իւզրէ , տատ ու չիւմար օրունուր :

97. Բօլիչա քեաղըտըը իմդա վէ
գապուլ ի թմիշ , վէ կէրէք տէվր ու
հավալէսինի տէրիւհտէ իյղէմիշ օրուն-
լարըն ճիւմլէսի , համիլի (1) ինտինտէ ,
պիր պիրինէ միւթէքէֆֆիլ օլմագ իւզ-
րէ տատ օրունուր :

98. Հեր պիր բօլիչաներն թէէմիյէ-
սի գապուլ վէ հավալէ թարիգիյէ իճ-
րա օրունա կէչմէքտէ իսէ տէ , հիյնի
հավալէտէ , հավալէ օրունան քիմսէ ,
ագճէնի վիրճէք տաէմէ ի թմիսա իւ-
տէմէտիկի թագտիրճէ , -վէ- թագիր
օրունուր , իհթիմալէն , խարիճտէն պիր
քէֆիլ թագէպ վէ ախղընա , միւգէմ-
տիր օլապիլիր :

99. Իչղու ավալ քեֆալէթի , խա-
րիճտէն պիր քիմսէ թարաֆընտան ի-
թա օրունարագ , բօլիչա իւզերինէ թահ-
րիր օրունմագ , վէ եախօտ պաչդաճա
պիր սէնէտէ բագի ի թմիրմէք միւսա-
վի տիր . վէ ավալ թարիգիյէ քեֆիլ
օլան քիմսէ , բօլիչաներ քեչիտէ վէ հա-
վալէ խէնդեր միսիլլու , պիր պիրլէ-
րինէ քեֆիլ վէ զամին օլուր . մէկէրքի
թարաֆէ յինի , պաչդաճա մուգավէ-
լէլէրի սէպգաթի ի թմիշ օլա :

100. Բօլիչա քեաղըտը , իշարէթ իյ-
լէտիկի մէսաբիւքաթի իլէ , թէէմիյէ
օրունմագ լազըմ տըր :

101. Բօլիչա ագճէսինի , վատէսին-

(1) Հա՛ղէլ , բօլիչաներ էօտէյէճէք օլան :

տէն եվվէլ թէէմիյէ խոէն քիմսէ ,
օղ բօլիչա հագդընտա , պիր կինա
հիյլէ վէ ֆէտտա խոտտա օրունտուղու
հալտէ , մէտուլիյէթտէն խէլտա օրա-
մատըպ , թէէմիյէսի միւթէպէր օ-
լուպ օլմատըղը , Թիճարէթխանէ մաա-
րիֆէթիյլէ թէագըղ վէ բուլէթ օրուն-
մագ լազըմ կէլիր :

102. Պիր բօլիչաներ , վատէսինտէ ,
պիր թարաֆտան մէհն վէ թէհպիհ օ-
րունտաղըղը հալտէ , թէէմիյէ խոէն
քիմսէ , պիղ բիւղիյէ պէրի իւզ գիմմէ
օլուր :

103. Բօլիչաներն համիլի , վատէսին-
տէն եվվէլ , մէպլաղընը ախղ իյղէմէք
իւզրէ , իճպար օրունամագ :

104. Բօլիչաներն թէէմիյէսի , իքրին-
ճի , վէ իւչինճի , վէ տէօրտիւնճի ,
վէ տայիր հեր գանղի նիւսխէսիյլէ իճրա
օրունուր իսէ , միւթէպէր օլուպ , ան-
ճագ , թէէմիյէ օրունան նիւսխէտէ ,
տիկեր նիւսխէլէրին հիւքմիւ լազվ օ-
րունտուղու , մուհարրեր օրմագ լազըմ
տըր :

105. Պիր բօլիչաներն , իքրինճի , վէ իւ-
չինճի , վէ տէօրտիւնճի , վէ տայիր
նիւսխէսիյլէ , ագճէսինի վիրճէն քիմսէ ,
գապուլինի հավի վազը իմդա ի թմիսի
նիւսխէսի , խոթիրտտա (2) ի թմիշ իսէ ,
պէրտէթի զիմմէթինի , թահսիլ իտէ-
մէզ :

106. Բօլիչաներն թէէմիյէսինէ մու-
խալիֆէթի ճայիզ օլմաերպ , մէկէրքի
բօլիչա քեաղըտը զայ օլմուշ , վէ եա-
խօտ համիլինին իճլասը զուհուր ի թմի-
շի օլա :

107. Գապուլ օրունմամիշ բօլիչա
քեաղըտը զայ օլտուգտա , իքրինճի ,
վէ իւչինճի , վէ տէօրտիւնճի , վէ
տայիր նիւսխէլէրինէն պիրիյլէ , մէպ-
լաղընը թագէպ ի թմէկէ , տահիպինէն
տատահիյէթի տէրքեար տըր :

108. Ջայ օրան բօլիչա , «գապուլ

(2) Իհթիյտտա , կէրի ալմագ , խոթէմէք :

օլուն մուշ» ասելի իշարէթ օլունմուշ իսկ, իբրեւճի, վէ իւչիւնճիւ, վճ ասօրահիւնճիւ, վէ սայիր նէսնէներինին պիրիսլէ, մեզալղընըն թահսիլի, միւճէրրեթ թիճարէթխանէսին էմր ու թէնպիհի իլէ քէֆալէթ իթտասընա թէվազդուճ իսէր։

109. Բօլիչաը զայ իթմիշ պուլունան փոնճ, իսթէր զապտալ օլունմուշ, իսթէր օլունմամըշ, իբրեւճի, վէ իւչիւնճիւ, վէ ասօրահիւնճիւ, վէ սայիր նէսնէներինատէն պիրինի իպրաղ իսէմէզ իսկ, զայ օլան բօլիչանըն մեզալղընը իտտասա, վէ թիճարէթխանէ մասրիֆէթիլէ, բօլիչանըն սահիպի հադրգըրը օլուպ-ղունու, ասֆիթերիյլէ իպտալթ իտիպ, քէֆիլ վէքիլինէն սօնրա, ասղա գասրը օլուր։

110. Ամնիֆ իւզ պիրը իբի մատաէլերին մանթուգլարընճա, բօլիչանըն թէէմպիհէի իտտասա օլունուպ տա, իմթինա զուհուր իսէր իսկ, զայի օլան բօլիչանը սահիպի, պիր գըմա բրօթէսթօ քեաղըրընըն ալաղըլա, պիղճումէ իսթիհգագաթընը հըպիզ ուվդայէթ իսէր. անճագ, իչպու բրօթէսթօ քեաղըրը զայ օլմուշ բօլիչանըն վատէսինատէն պիր կիշի սօնրա թահրիր օլունմագ, վէ բրօթէսթօնուն իյանընա տայիր պիյրատէ մէսթուր բիւսուր, վէ գատայա, վէ մէօհլէթլերէ թաթապիգան, բօլիչաը քէչիտ վէ հավալէ իսէնլերէ իհտար գըլընմագ լազըմ տըր։

111. Զայ օլան բօլիչանըն սահիպի, իբրեւճի նէսնէսինէ սէսթրբէս օլմագ դըմնընտա, քէնտիսինատէն էվվել տէյը վէ հավալէսինի իթմիշ օլան փոնճ վէ հավալէսինի իթմիշ օլան փոնճ տասի քէնտիսինատէն էվվել հավալէսինի իսկա իյլէմիշ օլան փոնճ ենտինատէ, մէրգուզ մէ մուավէնէթի իթմէք լազըմ տըր շէօյլէ փի, անանէ (1) իլէ, էհլի հավալաթըն պիրինատէն սոկէրինէ չըգըլըպ, ֆիլ սաբլ բօլիչաը չէքմիշ քիմնէնէ վարըլա, վէ պու պապաէ վագը օլան մէսարիֆ, բօլիչաը զայ իսէն քիմնէ չէքտիրիլիր։

112. Սալիֆ իւզ գլէը 108 վէ 109 ունճու մատաէլերատէ մուհարրեր քէֆալէթին հիւքմիւ, իւչ սէնէ միւատէթի ճարի օլուպ, միւատէթի մեզապուրէ էնտասընտա, պունա տայիր պիր կիշնա մանթուպաթ վէ իտտասա զուհուր իթմէմիշ իսկ, պիլ քիւլլիյէ հիւքմիւ մէնտուխ (2) օլուր։

113. Բօլիչա ագճէսինատէն ալէ հիսապ վիրիլէն մէզալիգ, բօլիչաը քէչիտ վէ հավալէ իսէնլերին գիմմէթլերինատէն թէնզիլ օլունուպ, պագը գալան ագճէսի իչին, բօլիչաը բրօթէսթօ իթմիրմէք, համիլին վազիֆէսի գիմմէթի տիր։

114. Բօլիչանըն թէէմպիհէի իչին մէօհլէթ իթտասը, հաքիմլերին եէտինատէ տէկիլ տիր։

115. Բրօթէսթօ օլմուշ բօլիչանըն ագճէսի, բօլիչաը չէքմիշ, վէ եա հավալէսինի գապտալ իթմիշ օլանլարըն պիրինէ հիւքմէթէն, ասկեր պիր չասա թահաքքընատա, թէվասսութէն էտտա օլունապիլիր. անճագ, թէվասսութ վէ թէէմպիհէ քէյֆիյէթլերի, բօթէսթօ քեաղըրընըն խազարէսինատէ, վէ եահօտ գէյլինատէ, թասրիհ օլունմագ լազըմ տըր։

116. Թէվասսութ թահրիգիյլէ, պիր բօլիչանըն ագճէսինի, հէր քիմ վիրիր իսէ, համիլինին իսթիհգագաթը (3), պունա ինթիգալ իսէր. հէման համիլ թահաքքընատա իճրասը լազըմ կէլէր ըիսասէ վէ գավահինին (4) ըիայէթինէ, միւթէվասսութ օլան չասա տասի մէճպուր տաւր. վէ թէվասսութ թատասդիգ էտէրէք, պիր բօլիչանըն ագճէսի, քէչիտ իսէնին հիսապլընա մահսուպէն վիրիլիր իսէ, ասհապը հավալաթըն ճիւմլէսի, պէրի իւզ գիմմէ գալըր. վէ ասհապը հավալաթէն պիրինէ հիւքմէթէն, բօլիչանըն ագճէսի պիրթէվասսութ վիրիլիգի թագտիրտէ, անտէն սոնրա կէլէն պիլ ճիւմլէ ասհապը հավալէ, պէրի իւզգիմմէ օլուր. գալըր քի, թէվասսութ թահրիգիյլէ, պիր բօլիչանըն թէէմպիհէսինէ պիր գաչ թալիպ զուհուր իսէր իսէ, սայիրլերինատէն գիմմէթ էչխաս թէպրիյէսինի ատրիհատէ իսէն քիմնէ թագտիմ (1) վէ թէրճիհ (2) օլունուր. մասա հէզա, ֆիլ սաբլ բօլիչա քեաղըրը, քէնտուսի իւզերինէ չէքիլիպ տէ, սատմի գապտալինէ մէսնի, բրօթէսթօնուն թահրիրինէ պահս օլմուշ օլան քիմնէ, բօլիչանըն ագճէսինի վիրմէք խուսուսունտա, իսպաթը վիճուտա իսէր իսէ, պիլ ճիւմլէ թալիպլերէ, թէրճիհ օլունուր։

117. Ֆրէնկիսթանըն մէմալիքի պէրլինէ վէ ճեզայիրի (5) թարաֆընատա, վէ կէրէք Ամերիգանըն սէվահինի (6) չիմալիյէսէի ճանիպինատէն քէչիտ օլունուպտա, կէրէք իպրաղը ագըպտինատէ, վէ կէրէք պիր վէ միւթէասսիսա եէվմ, վէ մահ վատէ իլէ, մէմալիքի Օսմանիյէսէի գոնսոլոսխանէսինէ թէէմպիհէի գալմ կէլէն պիր բօլիչանըն համիլի, թարիխի կիւնիտէն իթիպարէն, ալթը մահ զարֆընտա թէէմպիհէ, վէ եահօտ գապուլինի իտտասա իթմէսի լազըմ կէլիպ, իթմէսիկի թագտիրտէ, ասհապը հավալաթ իւզերինէ, վէ պէլքի գարչըլըղընը թէտարիք իթմիշ պուլունան սաբլ բօլիչաը քէչիտ իյլէմիշ քիմնէ ալէյհինէ, տավատա թէշէպպիս իթմէք սալահիյէթթինատէն մահրում գալըր. գալը քի, Ամերիգանըն սէվահինի ճէնուպիյէսինատէն, իսմիտ-պուրնու տասի միսմէնա օլմատարագ, չէքիլէն բօլիչաը իչին տավա իթմէք մէօհլէթի, պիր սէնէ օլուպ, Ամերիգանըն մէմալիքի պէրլիյէ վէ ճեզայիրի, վէ կէրէք Հինտիսթանըն մէմալիքի պէրլիյէ վէ ճեզայիրի թարաֆընատան, վէ սայիր պիլ ճիւմլէ մէմալիքի պայիտէ ճանիպինատէն, մէմալիքի Օսմանիյէսէ քէչիտ գըլընան բօլիչաըրըն մէօհլէթի, քէզալիք պիր սէնէյէ գատար միւմթէտ օլուր։

Վէ քէզալիք, տէվլէթի Ամերիգ մէմալիք վէ Թիճարէթխանէլարընատան չէքիլիպատէ, մէմալիքի էճնէպիյէտէ թէէմպիհէի լազըմ կէլէն բօլիչանըն համիլի, պէր վէճհի պալէա, մէմալիքի պայիտէնին մէսաֆաթընա (7) կէօրէ վազ ու թայինի գըլընան մէօհլէթ էտտասընտա, բօլիչանըն թէէմպիհէ վէ եահօտ գապուլինի իտտասատան իհմալ էյլէմիկի թագտիրտէ, պէր վէճհի մէչրուհ, իսթիհգագաթընատան մահրում գալըր. անճագ, էտտայի մուհարէպէտէ, գիմր օլունան մէօհլէթլէր իչի գամթ օլուր. մասա հէզա, բօլիչանըն ալըճըսը իլէ սաթըճըսը պէյնինատէ, վէ կէրէք հավալէ ասհապը միւանընտա ագտը սէպպաթ իթմիշ օլուպ, ուսուլի մէրգումէհէ մութապագ օլմատան մուգավէլաթը մախսուսէհէ, մասրուպ գիմմէ (8) նիզամնաթատէն պիր կիշնա խալէլ կէլմէմէք լազըմ տըր։

118. Բօլիչանըն համիլի, վատէսի հուլուլ իթմիկի կիւն, բօլիչա ագճէսինին թէէմպիհէսինի իսթէմէք լազըմ տըր։

119. Բօլիչանըն վատէսի հուլուլ իտիպ տէ, թէէմպիհէսինատէն իմթինա օլունուպտու թագտիրտէ, վատէնին ֆէրտասը կիւնիւ, տատմի թէէմպիհէսի հագդընտա, բրօթէսթօ թատիր օլունուր պիր գըմա սէնէյա իլէ իտտասա

(1) Անանէ, պիր պիրինատէն սոնրա։
(2) Մէնսուխ, հիւքմիւ գալմամըշ։
(3) Իսթիհգագաթ, հագգըը օլմագ։
(4) Գավահ, գաթիպլեր։
(5) Թաֆթ, իլք սայմագ։
(6) Թէքսէհ, իւսթիւն թուքմագ։
(7) Ձէեայիր, ճէզիրէլեր, ատալար։
(8) Մար էշ-շէյէ, պիքրի կէչմիշ օլան։

օլունմագ լազըմ սըր . անճագ , հասպ էլ գանուն եօրթու սահըլան կիւնլէրուն կիւնլէ պիր կիւնէ թէէսսուֆ խաբ իսէ , օլ կիւն թէէխիր էլէ , իրթէսի կիւնիւ խատասա թէչէպշիւս օլունուր :

120. Բօլիչանըն համիլի , վէլէվ մուդաաֆէմա , ատէմի գապուլ բրօթէսթօսունու թանըմ իթմիշ , վէ եահօա իւզէրինէ բօլիչա չէքիլէն քիմսէսնին իֆլասա վէ վէֆաթը զուհուր էյլէմիշ իսէ տէ , ատէմի թէէսիյէէսինէ տայիր , տիկէր պիր բրօթէսթօ տահմ իթմէքտէն մուաֆֆէկ տէկիլ տիր . անճագ , վատէտէն էվվէլ բօլիչաբը գապուլ խանէն քիմսէսնին իֆլասը զուհուր խաբ խսէ , եէնէ բօլիչանըն համիլի , բրօթէսթօսունու խաթէմէբ , վէ մահքամաթունու խատասա էյլէմէք խատասալարընա գասըր սըր :

121. Թէէսիյէ օլունմամագ իւզրէ բրօթէսթօ օլմուշ պիր բօլիչանըն հասմիլի , կէրեք քէշիտէ խանէն քիմսէ , վէ ահսապը հավալաթտէն հէր պիրի ալէյհինէ , պաշգա պաշգա , վէ կէրեք բօլիչաբը քէշիտէ իթմիշ քիմսէ էյլէ , ահսապը հավալաթընը մէճմուի ալէյհինէ , պիրտէն խատասա պիրլէ , քէֆալէթի տավասընը իթմէկէ գասըր սըր . քէզալիք , հավալաթտէն հէր պիրինին , քէնտիսինտէն էվվէլ բօլիչաբը տէվր իթմիշ , վէ եահօա քէշիտէ էյլէմիշ քիմսէսնէրը հագգընատա , վէճհի մէչրուհ իւզրէ , քէֆալէթի խատասընը իթմէկէ , սահիյէէթի վար սըր :

122. Բօլիչանըն համիլի , հալընըզճա , բօլիչաբը քէնտիսինէ ֆէբրաղէթի իթմիշ քիմսէ ալէյհինէ խատասա թէչատաի խաբ խսէ , բրօթէսթօսունու պունա էյտան իթմէք , վէ ագճէսի վիրվէսիիկի հալտէ , բօլիչանըն սահթընընը , պիր գօնագ մէսաֆէ մահէլլատէ մուդիմ խսէ , բրօթէսթօնունն թահրիսինտէն իթխապարէն , օն պէշ կիւն գարֆընատա մահքէմէյէ տավէթի էյէ-

մէք իւզրէ մէճպուռը տուր . էկէր բօլիչանըն սահթընընը , ագճէսի վիրվէճճէք մահէլլատէն , պիր գօնագտան զիեատէ պայտա պիր եէրտէ մուգիմ իսէ , զիեատէ օլան պէհէր գօնագ իչին , իւչէր կիւն էլավէ պիրլէ , մէօհլէթին խաթիատաը լազըմ կէլիր :

123. Մէմալիքի տէվլէթի Ալիյէէտէ քէշիտէ օլունուպտա , տէվլէթի Ալիյէէնին մէմալիքի պէրվայէսինտէն խաբիճ ճէզիրէլէրտէ , վէ պիլատը պայիտէտ , վէ եահօա մէմալիքի էճնէպիյէէտէ թէէսիյէէսի մէշրութ օլան բօլիչալարըն , բրօթէսթօլարը վուգուբինտէ , մէմալիքի տէվլէթի Ալիյէէտէ մուգիմ օլուպ , բօլիչաբը քէշիտէ իտէն , վէ տէվր ու հավալաթընը գապուլ էյլէյէնլէրին ալէյհինէ օլաճագ տավալարըն մէօհլէթի մուայէնէլէրի , պէր վէճհի ալթի գիքր օլունուր : Գըպրըս , վէ կիրիտ , վէ սայիր պահրը Սէֆիտտէ վագը ատալարատա , իքի մահ , Մ'ըսըր , վէ Իսքէնտէրիյէ վէ հավալինտէ վագը պիլատտէ , տէօրթ մահ , Թունուս , վէ Թարապուլուս , վէ Ճէզայիր մէմլէքէթլէրինտէ , պէշ մահ , Ալբօրատէ վագը մէմալիքի էճնէպիյէէտէ , տէօրթ մահ , վէ Ամֆրիգա , վէ Ամսիանըն Հինտիսթան գըթասընտա , պիր սէնէ մէօհլէթ իթխապար օլունուր : Էմնայի մուհարէպէտէ գիքր օլունան մէօհլէթլէրին մէճմուի , իքի գաթ իթխապար օլունուր :

124. Բօլիչանըն համիլի , հէմ բօլիչաբը չէքէն , վէ հէմ տէվր ու հավալէսինի իտէնլէր ալէյհինտէ , ումումէն տավասա միւթէասատի օլուր իսէ , պաչէատէ գիքր օլունան մէօհլէթլէրին ինգըզասընա տէկին , իտատասա սալահիյէէթի վար սըր : Բօլիչանըն համիլի , պէր վէճհի մէշրուհ , էմնայի մէօհլէթտէ տավա իտիպ , ագճէսինի թատմին վէ ախզ իթտիկի թագտիրճէ , ագճէսի վիրէն տախի , քէնտուտէն մուգատէմ օլան ահսապը հավալաթ-

տէն , վէ կէրէք բօլիչաբը քէշիտէ իտէն ատէմտէն , կէրէք մէճմուինտէն պիրտէն , վէ կէրէք միւնֆէրիտէն հէր պիրինտէն տէվր իտէր իսէ , բօլիչաբը քէշիտէ իտէն ատէմէ վարընճա , հէր պիր միւտատի հագգընատա , մէօհլէթի մէգքիւրէ ճարի վէ միւթէասէր տիր . վէ մէօհլէթի մէգքիւրէնին իպթիատասը , հէր պիր միւտատինին , տավասա թէչատատի էթտիկի կիւնլէրի վէճհի մէշրուհ օլան զիեատէ սընատան ատտ վէ իթխապար օլունուր :

125. Պէր վէճհի մէշրուհ , կէօրիւնմէկսիզ անտէ , վէ կէրէք պիր վէ միւթէասատա եէվմ վէ մահ վատէ իլէ թէէսիյէէսի լազըմ կէլէն բօլիչանըն իպրազը , վէ ատէմի թէէսիյէէսինէ տայիր բրօթէսթօճունն իճրասը , վէ քէֆալէթի խատասը խուսուսլարը իչին վազ օլունան մէօհլէթլէրին ինգըզասընան սոնրա , պիր բօլիչանըն համիլի , ահսապը հավալաթ (1) ալէյհինտէ , պիր վէճհէյէ տավա խէմէհիպ , օլ պապտէ , ասլա սալահիյէէթի գալմասըղը տէրքեար սըր :

126. Ահսապը հավալաթըն տախի , հէր պիրինէ բաճի օլատուղու մէրթէպէտ , մար իւզ պիքր մէօհլէթլէրին ինգըզասընան սոնրա , բօլիչաբը քէնտիլէրինէ ֆէբրազաթ իթմիշ քիմսէլէր ալէյհինտէ , քէֆալէթի տավասընը իթմէկէ խաթիհգադլարը եօգ տուր :

127. Քէզալիք , բօլիչանըն վատէսի հուլուլինտէ , գարշըլըղընը իսալ էյլէտիկինի , քէշիտէ իտէն ատէմ իսպաթ իսէպիլիր իսէ , մէրգումունն ալէյհինէ տավա իթմէկէ , բօլիչանըն համիլի , վէ ահսապը հավալաթըն խաթիհգադլարը գարմագ . վէ պու թագտիրտէ , հէր քիմին իւզէրինէ բօլիչա քէշիտէ օլմուշ իսէ , եալընըզ օլ քիմսէ ալէյհինէ տավա իթմէկէ , համիլին խաթիհգադը տէրքեար սըր :

128. Իրօթէսթօ քեաղըտընըն թահրիր վէ իլանը իչին , վէ կէրէք մահ-

(1) Հավալէ , հավալէլէր :

քէմէկէ տավէթի իչին , պալէատտէ մուհարէր թասդիկ օլունան մէօհլէթլէրին ինգըզասընատա սոնրա , բօլիչաբը քէշիտէ իթմիշ օլան քիմսէ , վէ եահօա ահսապը հավալաթտէն պիրի , նագտէն եահօա պիր հիսապա մահսուպէն , վէ եահօա պաչգա պիր թագրիպլէ , բօլիչանըն թէէսիյէէսինէ մահսուս մէպաիպէ տէֆթրէս օլուր իսէ , մար իւզ պիքր իչ մատտէէրատ մէգքիւր օլատուղու իւզրէ , տավասա տէմի սալահիյէէթի քէֆիյէէթի պէր թագաֆ օլուպ , բօլիչանըն ագճէսինի կէրի արմըշ օլան քիմսէ ալէյհինտէ խատասա իթմէկէ , էզ սէր նէվ , համիլին խաթիհգադ վէ սալահիյէէթի հասըլ օլուր :

129. Ատէմի թէէսիյէէսինէ մէսնի բրօթէսթօ օլմուշ բօլիչանըն համիլի , ագճէսինի թէէմին իչին քէֆիլ միւթալէպէսինէ թէչէպշիւս իթմիկի էսնատէ , բօլիչաբը քէշիտէ , վէ գապուլ , վէ հավալէ խէնդէրին մալ , վէ ագճէ , վէ զիմմէմդէրինէ զաֆէր (2) պուլուր իսէ , Թիճարէթխանէ մատրիֆէթիյլէ , օլ մալ , վէ ագճէ , վէ զիմմի թէվդիճ իթմիկէ միւգթէէսիր օլուր :

130. Բօլիչանըն ատէմի գապուլի վէ եահօա ատէմի թէէսիյէէսի ճէհէթլէրիյլէ , թէրթիպի լազըմ կէլէն բրօթէսթօ քեաղըտարը , պիր մատտէ մահքէմէ վէ եա մէճլիս մատրիֆէթիյլէ , բրօթէսթօճունն չէրայիթի լազըմէսինէ րիայէթ օլունարագ , բօլիչաբը թէէսիյէէ խէճէք քիմսէ , վէ իճապընա կէօրէ «էլպըզնիա» թասդիր օլունուր իբնինճի տէրէճէէտ թէէսիյէէսինի հավալէ իթմիկի քիմսէ պուլունուրուպ , գապուլ վէ թէէսիյէէտէն իմթիհանլէրինի թահգըգ իթմիքտէն սոնրա , թահրիր օլունմագ լազըմ սըր :

131. Բրօթէսթօ քեաղըտընատա թէզգիմ օլունաճագ մէվատտա , բօլիչաթէմէսիկիւնիւն լաֆզ պէլաֆզ խատա-

(2) Զաֆէր , եօլ , նուսրէթ :

ըէսի , վէ գապուլ, վէ հավալաթը , վէ կէրէք հինի իգթիզաէ դապուլ էաէ-ճէք էշխասըն քէ յիվկնկեթլէրի , վէ բօ-լիչա մէպլաղընըն միւթալէպէ օլունա-տուղու , վէ ագճէսինի վիրճէք քիմսէ հաղըր օլուպ օլմասըղը , վէ թէէ-ակյէէէն , վէ վաղը իմկանէն առէ-մի գուարէթ վէ իմթինան քէյֆկնկեթ-լէրի , իշարէթ գըլընմագտան իպարէթ ակը :

132. Պալէտաէ թաֆսիլ վէ պէհան օլունատուղու իւգրէ , չարըաթու լազը-մէսկյլէ իճապ էաէն բրօթէսթօ քեա-ղըտը եէրինէ , թիւճճար թարաֆընա-տան , վէ եախօտ ախեր պիր մահէլլ-աէն չէհաէթինամէ թարղընտա քեա-ղըտա իպրագը , մագպուլ վէ միւթէ-պէր աէկիլ ակը . էկէր . օլ պէլտէաէ գանչէլէրինէ , էաէնի , պա ֆէբրանը աալի նաապ ու թայինն գըլընմիշ թի-ճարէթի վէքիլլէրի իդամէթինէ ակ-ճուա աէկիլ իսէ , օլ պէլտէնին մէմ-լէքէթի մէճլիսի թարաֆընտան , չու-բաաթու իւգրէ , պիր գըթա մագպաթա իպրագ իսէր իսէ , օ աւբէթաէ ամել վէ իթիպար օլունուբ :

133. Գանչէլէրինէ մէէմուրլարը , էա-նի թիւճճար վէքիլլէրի , բրօթէսթօ քեաղըտլարընըն պի իպարէթիէա աու-բէթլէրինի էթա , վէ եվրագը մատուա , վէ սահֆանմիշ , վէ թիւճճար ճէրիմէ-լէրի հագդընտա մէրի իւլ իճրա գա-վահաէ թամամլիգան թէրթիպ օլուն-մուշ մահսուճա պիր աէֆթէրէ , կիւ-նու , վէ թարիխկյլէ , լաֆզ պէ լաֆզ գայտընը թէսթիր վէ իսնա իմթիսալէ-իւդրէ , մէճլսւբ օլուպ , մուղայիրի քէյֆկնկեթ վուգուհունէ , մէէմուրլյ-եէթլէրինատէն աղ իլէ , աահսապը հու-գուգ ինտիհաէ զարար վէ զիհան վէ մէսարիֆ , վէ կիւզէլթէաէն մէսուլ օլմասըրը յազըմ կէլիր :

134. Բիգամլիհօ աէտիբլէրի պիր բօլիչա , մահէլլինէ պիլ վհուլ , գա-պուլ օլունմաէրպ , բրօթէսթօ ուսու-լի իճրասընատան պաչգա բօլիչանըն հա-միլի , բօլիչանըն հավի օլսուղու մէպ-լաղը , բօլիչաէը քէնատյէ իւրալ իսէն քիմսէ իւզէրինէ , թէբրար , աբսինէ բօլիչա իմմէք մանէասընա տըր :

135. Ըրօթէսթօ օլմուշ պիր բօլի-չանըն ըէս իւլ մալի (1) վէ մէսարիֆի , վէ գանլիհօ թէֆավիւթի (2) , ասըլ բօ-լիչաէը չէքէն շախս թարաֆընտան , վէ եախօտ ճիրանթալարընը պիրի ճա-նիպլինաէն , լի էճլ իւթ թահսիլ , բօլի-չանըն համիլի «բըթբէթ» թաալիր օլու-նաբ , էանի , պիր գըթա ճէտիտ բօ-լիչա թանգիմինէ մէճպուբ օլուբ :

136. Բիգամլիհօ մատաէսի , բօլի-չաէը չէքէն քիմսէ հագդընտա , թէէ-ակյէէսի լազըմ կէլէն մահէլլսէն , ֆիլ ասըլ չէքիլսիկի մահէլլէ նագդի իչլէն թահսիս օլունան գանլիհօնատն բայի-ճինէ նաղարէն հիսապ վէ թանգիմ օլունուպ , ճիրանթալար հագդընտա իսէ , բիգամլիհօ մատաէսի թանգիմի , ասըլ բօլիչա , գանզի մահէլլէ , պունլար թարաֆընտան վիրիլմիշ , վէ եա-խօտ ֆիրտիհի օլունմուշ իսէ , հէմման օլ մահէլլսէն , ագճէսի թէէակյէ օ-լունաճագ մահէլլէ վարընտա թահսիս օլունան գանլիհօ բայիճինէ իթիպա-րէն , իճրա օլունուբ :

137. Բօլիչանըն իաէսի , բըթբէթ , էանի իաէ հիսապը թաալիր օլունուբ պիր գըթա աէֆթէրէի միւֆրէատթէ միւհրճաճ ակը :

138. Իշտե իաէ հիսապընատա , էվ-վէլա բրօթէսթօ օլունմուշ բօլիչանըն ըէս իւլ մալի , սանիհա , բրօթէսթօ մէ-սարիֆի , վէ գօմիսիօն , վէ տէլլալիյէ , վէ տամղա բէսմի , վէ մէբլաղ նագ-լիյէսի միսիլլու պաղը մուգաննէն մէ-սարիֆի , սալիսա , իւղէրինէ բըթբէթի վէճհլէ բօլիչա չէքիլմիշ քիմսէնէն իս-մի , վէ հէր նէ ֆիհանթա ալընմըշ իս-էէ , գանլիհօնատն բայիճի քէյֆկյ-

(1) Բէս ֆէլ հալ, պիր ալաճաղընն անասը :

(2) Թէֆավիւթ, գիհատէլիբ :

նէթլէրի , մէսթուր օլուպ , գանլիհօ սրմաաբը թարաֆընատան , վէ պու մի-սլլու սրմաաբ պուլունմատարդը նէր-լէրաէ , իբի նէֆէր թաճիր ճանիպլին-աէն , թատմիպ օլունմագ լազըմ ակը . վէ բրօթէսթօ օլունմուշ բօլիչա թէ-մէսսիհկնկ , վէ կէրէք բրօթէսթօ քեա-ղըտը , վէ եախօտ բրօթէսթօ քեաղը-ատընը պիր գըթա մուսատատագ ատ-բէթլի , պէրապէրճէ իւրալ օլունուպ , անճագ , աբսինէ բօլիչա , ճիրանթա-լարընը պիրի իւզէրինէ չէքիլիր իսէ , թէէակյէէսի լազըմ կէլէն մահէլլսէն , ան ասըլ չէքիլսիկի մահէլլէ վարընտ-ճա , գանլիհօնատն բայիճինի միւպէ-յէնն , պէր վէճհլի պագէա պիր գըթա չէհաէթինամէ տախի , պէրապէրճէ իւրալ օլունուբ :

139. Եալընըղ պիր բօլիչա թէմէս-սիհկնկ իչլէն , միւթէաատթա իտաէ հի-սապլարընընն թահսիլի ճայիզ ակկնկ ակը . վէ իչուղու իտաէ հիսապը , պիր ճիրանթատան պաչգա ճիրանթատա աէվը , վէ ագճէսի թէէակյէ օլունա-զագ , պիլ ախերէ բօլիչաէը չէքէն քիմ-սէնէ վարըզ , անընն թարաֆընտան , թէմամէն ագճէսի էատ , վէ ուսուլի իպրա իճրա օլունուբ :

140. Բիգամլիհօլարընը (*) թէբրա-քիմի ճայիզ օլմաէրպ , ճիրանթալա-րընն հէր պիրի , վէ կէրէք բօլիչաէը չէքէն քիմսէ , եալընըղ պիր բիգամ պիհօ վիրմէկկ մէճպուբ տուբ :

141. Թէէակյէէ օլունմամըշ բօլի-չանընն կիւզէչթէսի , բրօթէսթօ կիւ-նեհնատէն իթիպարէն հիսապ օլունուբ :

142. Բրօթէսթօ մէսարիֆինին , վէ բիգամլիհօ իչէ սալիր մէսարիֆի մու-դաննէնէնին ֆայիզի , տամամա թէ-սատատի օլունտուղու կիւնատէն իթիպա-րէն , հիսապ օլունուբ :

143. Իտաէ հիսապը , սալիֆ իւզ-

(*) Բիգամլիհօ , էանի գապալ օլունա-ան բօլիչա համիլինէն , մէզքուր մատաէսէ մուհարրէր օլուղու վէճհլէ , նէնհատն քէ-

պիրի 138 ինճի մատաէսէ մէսթուր գամլիհօ սրմաալարընըն , վէ եախօտ թիւճճարըն չէհաէթինամէսկյլէ պէ-րապէր իրսալ օլունմատարդը հալաէ , գամլիհօ քէչհաէ օլունան մահէլլ իչէ , իրսալ գըլընան մահէլլ պէ չինինաէ , գամլիհօ ֆիհսաթընըն վագը օլան թէ-ֆավիւթու վիրիլմէ չիպ , հինի թէսլիմ վէ թէէակյէէսինաէ թէսլիմ օլունան մահէլլսէ օլան բայիճ իչէ , մա մէսա-րիֆի թէէակյէէ գըլընըր :

144. Վաաէ , վէ ճիրօ , վէ նէքսիհ-կէրէ թէքէֆֆիլ քէյֆկնկեթլէրինէ տայիր , վէ կէրէք իհթիհաթէն խա-րիճաէն քէֆիլ իմմասը , վէ պիղղաթ , վէ պիրմ թէվաասսիլ թէէակյէէ վէ բրօթէսթօ հալաթը , վէ բօլիչա համի-լինին վազիֆէչի պիմիճէթ վէ խթիհ-դադաթը , վէ բիգամլիհօ մատաէսի , վէ եախօտ կիւզէչթէլէր խուսուսա-թընա միւթէաալիր օլուպ , բօլիչա թէ-մէսսուբլէրինէ միւթաալիգ պիլ ճիւմ-լէ նէղամաթը օլունօ , էանի , տայի-նին . պաաէհու , էմր ու պիրարըշ իտէ-ճէկի մահէլլէ թէէակյէէ օլունմագ իւզրէ եաղըլան թահվիլլէր հագդըն-տա տախի , մէրի իւլ իճրա ակը :

145. Պիրարըշ թահվիլլէրի , մուխ-լագա պիր թարիխ իլէ միւէբբրախ օլ-մագ , վէ մէգբիւր թահվիլտէ , թէէ-ակյէէ օլունաճագ մէպլաղըն մըգտա-բլլլէ , հէր քիմին պիրարըշ վէ նիհինէ թէէակյէէ օլունաճագ իսէ , անընն իսմ-ա չէօհրէթի , վէ նէ վագթի ագճէսի վիրիլէճէկինի զիբր իմմէք , վէ ճիհէ-թի գարզ , վէ եախօտ էմիտտա սէմէ-նի մի սիր եօգտա պիր հիսապ վէ եա հավալէաէն ոօլաէրմը ակը , պէհան իմմէք լազըմ ակը :

146. Բօլիչա թէմէսսիւքլէրինէ տա-յիր , վէ թիւճճար , վէ պագիրկեատ , վէ սարըաֆան թարաֆլարընտան խմ-

չինէ կյլմիշ օտուղու բօլիչա էյնն վիրմիկի գամլիհօնատն , պէյն էլ մէհզէքէթէյն վու-գու պուլան թէֆավիւթի ալմէք ակը :

զա, վէ կէրէք թիճարէթ մաատէլէրի իչին իթա օլունան սիրարըձ թահվիլ-լէրինէ միւթէասիր, պիլ ճիւմլէ տա-վալար, բրօթէսթօնուն թարիխինատէն իթիպարէն, պէչ սէնէ, վէ էկէր ալէյհինէ հիւքմ օլունմամըշ, վէ եախօտ տէյն խուսուսու պաշգաճա պիր ոէ-նէյտ իլէ միւթէհագգիդ վէ միւթէ-պէյեին օլմամըշ իսէ, էն սոնրա վագը օլան մահքէմէճէ խատաատան իթի-պարէն, քէզալիք պէչ սէնէ կիւղէրա-նընտա, ղայրի մէհմու տուր. անճագ, մէտեուն օլմագ իւղրէ ատտ օլունան քիմսէյսիզէ սիւալ օլունմագ խատաա օլունուր իսէ, մին պատ տէյնլէրի օ-տուղունու, եէմին իլէ թատիգ իթի-մէլէրի, վէ պունլարըն վէրէսէ վէ ա-լագատարլարը տախի, հիչ պիր տէյն գաբմատըղընը, հէյլէսիղ իթիգատ էյլէ-միլէրինի, քէզալիք գատէմ իլէ թատ-տիգ էյլէմլէրի լազըմ ատը։

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Ա՛հ՛ւլը ի՛թ՛ը- պէ՛ե՛ն՛ը՛դ՛ա՛ օ՛ը՛ա՛, գ՛ա՛- ա՛ա՛ի՛է՛ ՆԻ՛է՛ ֆ՛ա՛ա՛ա՛ա՛ի՛է՛ ը՛ա՛ի՛ը՛ ա՛է՛ը։

ՖԱՍԼԸ ԵՎՎԵԼ

Ի՛ֆ՛ը- ա՛ե՛ֆ՛ի՛է՛ի՛ե՛ի՛ն՛ պ՛է՛ա՛ն՛ ա՛- ի՛է՛ն՛ը՛ն՛ա՛ ա՛ա՛յ՛է՛ը՛ օ՛ը՛ա՛ա՛ֆ՛, ը՛ե՛ն՛ա՛ գ՛ա՛ը՛ ֆ՛ա՛ը՛ի՛ե՛ֆ՛ը՛ ա՛է՛ը։

147. Ավագ ու իթաատը, սըֆաթը թիճարէթէ մուվաֆֆըգ օլան թիճճար, օլ սըֆաթաա պատշանան վիրէճէկլինի վիրէմէտիկի հալտէ, միւֆլիս օլմագ իւղրէ, իթիպար օլունա։

ՊԱՊԸ ԵՎՎԵԼ

Ի՛ֆ՛ը՛ը՛ի՛ ի՛ը՛ն՛ը՛ա՛ ա՛ա՛յ՛է՛ ա՛է՛ը։

148. Պէհեր միւֆլիս, իֆայի ատէյն խէմէտիկի կիւնաէն իթիպարէն, իչ կիւն գարիպնատա, մուգրիմ օլատղու մահէլլին թիճճար վէքիլինէ, պիր դըթա իհտարնամէ իլէ, իֆլասընտան խապէր վիրմէկէ մէճպուր տուր։ Վի-րճէկլինի էօտէնէմէէրէք գաթը րիշ-թէյի մուամէլաթ էյլէտիկի կիւն տա-խի, իշտա իչ մէօհլէթէ տախիլ տիր. վէ գօլէքթիֆ թատիր օլունան ումու-մի պիր շիրքէթին իֆլասը զուհուրին-տէ, ենքարիկէրէ միւթէքէֆֆիլ շէ-րիքլերտէն հեր պիրինին խամի վէ մա-հէլլի եդամէթի, սալիֆ իւղ պիքը իհ-պարնամէտէ թասրիհ գըլընմադ լա-զըմ տըը։

149. Իֆլասըն իհտարնամէսինէ պէ-րաաթը, «պիլանչո» թատիր օլունուր տէֆթէրլին իթասը լազըմէտէն օլատ-ղու միսիլլու, տէֆթէրէ մէգբիւրու վիրէմէտիկի հալտէ, էսպապընըն պէ-էանընա միւպատէրէթ էյլէմէգ իճա-պընատա տըը. վէ մէնգուլ վէ ղայրի մէնգուլ, մէտեուննուն պիլ ճիւմլէ էշ-կա վէ էմլաքինին մըգտար վէ գըյմէ-թի, վէ տէյեուն վէ զիմմէմաթ, վէ քէար վէ զիեան, վէ մէսարիֆինին քէյ-ֆիյէթի, իչտու պիլանչո տէֆթէրլին-տէ միւնտէրիճ օլմասը, վէ սահիհ օլ-մագ իւղրէ, մէտեուն թարաֆրնատան իմզա վէ թատիգ գըլընմասը, վէ թա-րիհս տախի վագ օլունմասը, լազըմէ-տէն տըը։

150. Իֆլաս քէյֆիյէթի, կէրէք միւֆլիսին ինհասընա, վէ կէրէք պիր վէ միւթէասիսա ալաճագըլըլարըն խա-թիտասընա մէպնի, վէ եախօտ րէ-սէն Թիճարէթխանէնին գարարնամէ-սինէ միւպէյնի վիրիլէն հիւքմ ու իւ-լամ մանթուգունճա, մուվագգաթէն իլան վէ իճրա օլունուր. վէ ֆագաթ, մէտեուննուն իֆայի տէյնէ էգթիտարը օլարագ, միւֆլիս օլմատըղը թէպէյ-էհին էյլէտիկի թագսիրտէ, գիչը օլու-նան իլամին հիւքմիս մէնասիս օլուր։

151. Միւֆլիսին, իֆայի տէյնատէն աճիզ օլատղու էէվվին թայինի ու թախախի, մէգբիւր մատատէ պէհան օլունատղու իւղրէ, րէսէն, վէ եա-խօտ միւտտաիէէրին իտտատաըլլա, Թիճարէթխանէ թարաֆրնատան թայ-եին վէ թախսիս գըլընմագ լազըմէ-տէն տիր. ֆագաթ, պէր միճվալը մուհարրէր թախսիս օլունմատըղը հալ-տէ, իֆլաս էլանընը միւլիր օլան էլամ թարիխինատէն, վէ եախօտ բրօթէսթօ կիւնիունատէն իթիպար օլունուր։

152. Սալիֆ իւղ գիքր էքի մատաէ-լէրտէ մուհարրէր օլատղու իւղրէ, եաղըլաճագ էլամլարըն պիր սուբէթի իխրաճ, վէ միւֆլիսին իֆլասը թէ-պէյհիւն իտէն մահէլլէր էլէ ալոզ ու իթա վէ շիրքէքատաը պուլունան էէր-լէրէ, Թիճարէթխանէ թարաֆրնատան, իճապընա կէօրէ, վարագայի մախսու-սէլէր իրսալ օլունարագ, վէ իգթի-զա իտէն մահէլլէրէ տախի թալիգ գը-լընարագ, քէյֆիյէթի էլան օլունուր։

153. Իֆլասը հիւքմ օլունմուշ օլան միւֆլիսին, թարիխի իֆլասընտան ի-թիպարէն, թէմէլլիքատաըն իտտարէ-էէ իսթիհգագը գաբմատըղընատան պաշ-գա, էանայի իֆլասընտա, իհտիյարէ հնթիգալ իտէն էմլաքէ պիլէ վագը էէտ իտէմէզ. վէ պու հալտէ, միւֆլիսին, մէնգուլ վէ ղայրի մէնգուլ պիլ ճիւմ-լէ էմլաք վէ էշկասընըն ֆիրուխթինէ վէ սայիրէէէ տայիր հէր տիւրլիւ տա-ուի վէ խուսուսաթը, վէքիլլէր ճանի-պինէ բաճի օլուպ, ֆագաթ, միւֆլի-սին պագը խուսուս իսթինթագը իճա-պընատա, Թիճարէթխանէ թարաֆրնա-տան ճէլպ օլունմասը ճայիզ տիր։

154. Իֆլասըն իլանընա տայիր իլա-մէն սուտուրի, միւֆլիսին հէնուզ վա-տէսի կէլմէմիշ տէյեունունուն իֆա-սընը միւթալէպէէ սէպէպ օլուր. սի-պունլար հագգընտա վատէէ, իթիպար ու ինթիգար գըլընմագ իճապ խէր։

(**) Իմթիճագ տէհիլէն խուսուսաթ, օտա իճարը, վէ խատէմէ մատղը, վէ խանէ քի-բասը, վէ միւէվէճանըն թէճհիզ վէ թէք-քինի տիմէք օլտուղու։

(*) Եանի, մէտեուննը միւֆլիս, տէյհինին վատէսի կէլմէմիշ տիր տէյի իթիպար իթմէք ճայիզ օլմաճըպ, վատէսի կէլմէմիշ տէյեուն տախի, տէյեուն տէֆթէրլինէ տախիլ օլմագ լազըմ կէլիր. գաղտը քի, միւֆլիսին տէյնի օյան մէպալիղին պիր մըգտարընը, սայիր Թիճճարըն մէտեուն օլմասը վագը օլուպ տա, մէրգումաթ, միւֆլիս տէյեուէր իսէ,

(*) Ա՛ե՛ն՛, մէ՛տ՛ե՛ու՛ն՛ը՛ մի՛ւ՛ֆ՛լի՛ս՛, տ՛է՛յ՛ն՛ի՛ն՛ի՛ն՛ վ՛ա՛տ՛է՛սի՛ կ՛է՛լ՛մ՛է՛մի՛շ՛ պ՛ի՛ր՛ տ՛է՛յ՛ի՛ ի՛թ՛ի՛պ՛ա՛ր՛ ի՛թ՛մ՛է՛ք՛ ճ՛ա՛յ՛ի՛զ՛ օ՛լ՛մ՛ա՛ճ՛ը՛պ՛, վ՛ա՛տ՛է՛սի՛ կ՛է՛լ՛մ՛է՛մի՛շ՛ տ՛է՛յ՛ե՛ու՛ն՛ տ՛ա՛խ՛ի՛, տ՛է՛յ՛ե՛ու՛ն՛ տ՛է՛ֆ՛Թ՛է՛ր՛լ՛ի՛է՛ տ՛ա՛խ՛ի՛լ՛ օ՛լ՛մ՛ա՛գ՛ լ՛ա՛զ՛ը՛մ կ՛է՛լ՛ի՛ր՛. գ՛ա՛ղ՛տ՛ը՛ ք՛ի՛, մ՛ի՛ւ՛ֆ՛լ՛ի՛սի՛ն տ՛է՛յ՛ն՛ի՛ օ՛յ՛ա՛ն՛ մ՛ի՛պ՛ա՛լ՛ի՛ղ՛ի՛ն՛ պ՛ի՛ր՛ մ՛ը՛գ՛տ՛ա՛ր՛ը՛ը՛ը՛, ս՛ա՛յ՛ի՛ր՛ Թ՛ի՛ճ՛ճ՛ա՛ր՛ը՛ն՛ մ՛է՛տ՛է՛ու՛ն՛ օ՛լ՛մ՛ա՛ս՛ը՛ վ՛ա՛գ՛ը՛ օ՛լ՛ու՛պ՛ տ՛ա՛, մ՛է՛ր՛գ՛ու՛մ՛ա՛ր՛, մ՛ի՛ւ՛ֆ՛լ՛ի՛ս՛ տ՛է՛յ՛ե՛ու՛է՛ր՛ ի՛ս՛է՛,

(*) Ե՛ա՛ն՛, մ՛է՛տ՛է՛ու՛ն՛ը՛ մ՛ի՛ւ՛ֆ՛լ՛ի՛ս՛, տ՛է՛յ՛ն՛ի՛ն՛ վ՛ա՛տ՛է՛սի՛ կ՛է՛լ՛մ՛է՛մի՛շ՛ տ՛է՛յ՛ի՛ ի՛թ՛ի՛պ՛ա՛ր՛ ի՛թ՛մ՛է՛ք՛ ճ՛ա՛յ՛ի՛զ՛ օ՛լ՛մ՛ա՛ճ՛ը՛պ՛, վ՛ա՛տ՛է՛սի՛ կ՛է՛լ՛մ՛է՛մի՛շ՛ տ՛է՛յ՛ե՛ու՛ն՛ տ՛ա՛խ՛ի՛, տ՛է՛յ՛ե՛ու՛ն՛ տ՛է՛ֆ՛Թ՛է՛ր՛լ՛ի՛է՛ տ՛ա՛խ՛ի՛լ՛ օ՛լ՛մ՛ա՛գ՛ լ՛ա՛զ՛ը՛մ կ՛է՛լ՛ի՛ր՛. գ՛ա՛ղ՛տ՛ը՛ ք՛ի՛, մ՛ի՛ւ՛ֆ՛լ՛ի՛սի՛ն տ՛է՛յ՛ն՛ի՛ օ՛յ՛ա՛ն՛ մ՛ի՛պ՛ա՛լ՛ի՛ղ՛ի՛ն՛ պ՛ի՛ր՛ մ՛ը՛գ՛տ՛ա՛ր՛ը՛ը՛ը՛, ս՛ա՛յ՛ի՛ր՛ Թ՛ի՛ճ՛ճ՛ա՛ր՛ը՛ն՛ մ՛է՛տ՛է՛ու՛ն՛ օ՛լ՛մ՛ա՛ս՛ը՛ վ՛ա՛գ՛ը՛ օ՛լ՛ու՛պ՛ տ՛ա՛, մ՛է՛ր՛գ՛ու՛մ՛ա՛ր՛, մ՛ի՛ւ՛ֆ՛լ՛ի՛ս՛ տ՛է՛յ՛ե՛ու՛է՛ր՛ ի՛ս՛է՛,

(**) Իմթիճագ տէհիլէն խուսուսաթ, օտա իճարը, վէ խատէմէ մատղը, վէ խանէ քի-բասը, վէ միւէվէճանըն թէճհիզ վէ թէք-քինի տիմէք օլտուղու։

(¹) Ըհն, րէհն։

(²) Թատվիշ, պէտէլէ վիրմէք։

(¹) Ըհն, րէհն։

(²) Թատվիշ, պէտէլէ վիրմէք։

Եէվմի մէզպուրահէն ան կիւն էվվել միւտաէթ զարֆընաա ադա վէ թէս-վէյնէ օլունմուշ իսէ , ալաճագլըլարըն մնասալարը հագդընաա ամել ու իթի-պարահէն սագըթ , վէ քէհէն լեմ նէ-քիւն առա ու չիւմար օլունուր : (***) .

157. Մէահուն օլան չախա , իֆայի զիմէմտէն աճիզ օլտուղու կիւն լէ , իֆլաս իլտիմ սուտուր իահէն կիւն էա-նասընաա , վատէսի հուլուլ իահէն տէյ-հունունու նուգուտա վէ կա սէնէտա-թը թիճարէթլէ էտա էյլէմիշ օլսա , վէ նահօտ մուդապիկինի ահզ իահ-րէք , էշկա ֆիլուէթի էյլէսէ , վէ սէ-նէտ վիրսէ , պունլարըն տահի ճիւմ-լէսի իլղա օլունուր . ֆագահի , մէահու-նուն իֆայի զիմէմտէն աճզի մալիւմ-լարը օլտուղու իսպահի օլունմագ լա-զըմ ոըը :

158. Իսթիղլալ , վէ իսթիհաղ իա-թիհդագահի , իֆլասըն իլանըը մի-թէղտանիկն իլահին սուտուրի կիւնիս-նէ տէկին , մուդարրեր օլան ուսուլ ու նիզամընա թէվֆիղան գայա ու թէս-ճիլի ճայիզ ոիր . ֆագահի , իշղու-գայա ու թէսճիլ քէյֆիյէթի , միւֆ-լիսկն իֆայի տէյնահէն աճզի կիւնիւն-տէն սոնրա , վէ նահօտ նէյմի մէզ-քիւրահէն ան կիւն էվվել օլմուշ իսէ , միւթէալեը օլտուպ , պէշարէթը ան քի , ասըլ նէյմի իսթիհաղ վէ իսթիղլալ իլէ , գայա ու թէսճիլ կիւնիս պէյ-նինտէ , ան պէշ կիւնահէն միւթէճա-վուզ միւտաէթի միւրուր իլմիշ իսէ , միւթէալեը թուէթուլմահըզպ , քէհէն լեմ նէքիւն առա ու չիւմար օլունուր . շու գառար քի , իսթիղլալ իսթիհդագը-նէրն թահսիլ օլունտուղու մնհէլ իլէ , գայա ու թէսճիլի իճրա օլունաճագ մնհէլ պէյնինտէ օլան մէսաֆէյէ նէզարէհն , պէհէր գծնագ իչհն , մէօհ-լէթի մէզքիւրէյէհ , պիրէր կիւն զամիր ու իլալէմի լազըմէահէն ոիր :

159. Մէահուն օլան չախա , քէզա-լիք , իֆայի զիմէմտէն աճիզ օլտուղու կիւն լէ , իֆլաս իլտիմ սուտուր իահէն կիւն խիլալինտէ(1) , պիր բօլիչանըն ագ-ճէսինի վիրտիկի հալտէ , բօլիչա քեա-ղըսը հէր քիմհն հիսապընա չէքիլմիշ իսէ , հէման անըն թարաֆընաան , վէ էկէր սիրարըշ թահվիլէըի գապկհն-տէն իսէ , էվվէլքի ճիրանթաան , մէպղաղընըն իսթիրտասը տահա օլուն-մագ իճապընաան օլուպ , ֆագահի , ալէաքիւլէլ թագտիրհն , մէահունուն իֆայի զիմէմտէն աճզհնէ մնհէթահի(2) օլտուղըրը իսպահի օլունմագ , լազը-մէահէն ոիր :

160. Մուֆլիսհն իճրայի թիճարէ-թհնէ մէտար օլան էշկայի մէնդուլէ-տէն իճար թահսիլհնէ միւթէաատահի օլունմագ , իֆլաս իլանը թարիհնտահէն օթուղ պիր կիւն թէէհիրէ(3) միւհ-թաճ ոըը . ֆագահի , էշկայի մէզքիւ-րենհն սուրէթի մուհաֆազասը լազը-մէահէն օլտուղու միսիլլու , սահիպ միլ-քհն իճար էյլէմիշ պուլունտուղու մա-հէլլհն իսթիրտասը հագդընաա տա-հի աէրքիար օլան իսթիհդագ ընա իա-էյլ կէլմէմէսի , իճապընաան պուլուն-տուղունաան , իշղու մնատէահ մու-հարրեր թէաատահի մնատէահնհն , պու-պապահէ հիւքմու մէնտուխ տուր :

(***) Պու խուսուսուն իճրասընտա , պու մագուլէրահէն , խանէ , վէ էմնաքը սայիրէ իչթիրա իահէն քէսանէ , պիր կիւնա զառր օլմամագ իչհն , պունտան պէօյլէ , օ մագուլ-լէրահէն , խանէ , վէ սայիրէ պան քէսան , տէֆաթէհն ագէէ վիրմէյիպ . ֆագահի , քէ-ֆիլ իրահէյիլէ , ան պիր կիւն միւրունհահէ , ագհէսինհն թէէհյահէ օլունմասը , էգթի-պային նիզամընաան խտուկի :

(1) Խէլէ , զէման , վագըթ :
(2) Մ՚ունթալէ , քէսպի մուգուֆ իմմիշ :
(3) Թէէհիէ , կհճէքտիրմէք :

ԻՓԻՆՃԻ ՊԱՊ

Իֆլասը զահուր էպէն ըրնըը ահմար ա՚ա ֆէա-լէհնէ նէղարէթ էրֆէ էդրե , թէճարէբնէն ըսբաֆընաան ըայնէն օլունճագ ֆէհմուրուն , ահարէքէ ֆէհմուրէյնէրէ պէհնընտա ոըը :

161. Պիր չախաըն իֆլասընը միւ-պէյհնհ հիւքմհն սուտուրհնտէ , իֆ-լաս մէսալհհնհն լուլէթի իճմէլը իւզ-դէ , թիճարէթհանէ թարաֆընաան պիր նէֆէր մէէմուր նասպ ու թայ-նհն օլունմասը իճապընաան ոըը :

162. Մուֆլիսհն թէավիլհէյի ուհմուր ու մէսալհհնհէ իգտամ վէ տիդգամ , մէէմուրու մէրգուհմուն իւհտէյի իհ-թիմընը մուհավիլէ օլուպ , անճագ , իֆլաս մատաէսինտէն տօղաէր իահէն միւնադասանըն ֆէյսալ վէ րույ-նէթի , թիճարէթհանէհէ միճթասալ-լիգ իսէ , քէյֆիյէթհն , մէէմուրու մէրգուհմ թարաֆընաան , թիճարէթհ-խանէհէ արզ ու իֆատէ օլունմասը լազըմէահէն ոիր :

163. Թիճարէթհանէ մէէմուրու-նուն թէնպիհսաթը , գապկի իթիրազ տէկիլ ոիր . ֆագահի , զկյրաէ ամթի 174հնճի , վէ 182հնճի , վէ 188հնճի , վէ 237հնճի , վէ 273 իւնճի մատաէ-լէրաէ թասրիհ վէ պէհան օլունճագ հալաթ զուհուր իաէր իսէ , օլ հալաէ թիճարէթհանէհէ արզ ու իֆատէ օ-լունա :

164. Թիճարէթհանէ թարաֆըն-տան նասպ օլունան մէէմուրուն թէպ-տիկյէ , էէբինէ ախէրինհն թայինի , թիճարէթհանէնհն էէտի իսթիհա-ըընտա տուր (1) :

ԻՒԶԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

Մէ-ֆլէ-էն ըհմհէէ էչա-ըայը , չէ-ըա ա՚էր էչկէէէ տահահըը պէհնընտա ոըը :

165. Պիր չախաը միւֆլիսհն , իֆլասը հիւքմ օլունտուղտան սոնրա , օտա վէ էչհասընըն թէմհիրի , վէ քէնտիսհնհն հապս ու թէվզըքը , վէ զապթիկյէ նէֆէրտարընտան , վէ թիճարէթի նէ-զարէթի գավվասըրընտան պիրհնէ թէսլիմհն , կէօզ հապսհնէ կէօնտէ-բիրմէսի խուսուստաը , թիճարէթհա-նէ թարաֆընտան իճրա օլունուր :

166. Միւֆլիս օլան չախա , պալէտէ մէզքիւր 148հնճի , վէ 149 ունճու մատ-տէլերտէ պէհան օլունան չէրայիթի-իճրա , եանի , տէֆթէր վէ սայիրէսի-նէ , ուսուլի իւզրէ երսէ վէ թագտիմ էյլէտիբտհն սոնրա , կէրէք տէյն վէ կէրէք պաշգա սէպէպ իչհն մնհպտա-օլմասըզը հալտէ , իֆլաս մատտէսի զրմինընտա վազ օլունտուղու մնհպէս-տէն , վէ կէօզ հապսինտէն թահսիլ-նէյի սէպիլի խուսուսունուն հիւքմ ու թէնպիհ օլունմասը , վէ պազը զու-հուրաթէ մէզհի , հիւքմու մէզքիւ-րուն ֆէսխ գըլընմասը խուսուսալարը-նըն , թիճարէթհանէ թարաֆընտան բէմհն իճրասը ճայիզ ոիր :

167. Միւֆլիսհն մահապհն վէ օտա-լարը , վէ սանդըդ , վէ տէֆթէիր , վէ քհազըալարը , վէ կէրէք էսասը (2) պէյթ վէ էչհասը , թէմհիր օլունուր . վէ գօյնէքթիֆ իւնվանըլյա , ուհուտի պիր չէրքէթհն իֆլասը զուհուրինտէ տահի , չէրքէթհն , եալընըզ պիւյուք թիճարէթհկահը պուլունտուղու մա-հէլլ իլէ , սայիր պիր պիրհնէ միւթէ-քէֆֆիլ չէրքէլէրտէն հէր պիրհնհն , պաշգա պաշգա մահէլլի թիճարէթլէ-րի , թէմհիր գըլընըը :

168. Միւֆլիս հագդընտա սուտուր իահէն իլտհն հավի օլտուղու էսպապը միւսթէդըլէ վէ ահքհամը իճապկյէ-նհն խիւսասաը , թիճարէթհանէ մէէ-մուրու թարաֆընտան , էիկիրմի տէօրթ տատհ զարֆընտա , ճանիպի նէզարէ-թի թիճարէթհէ , արզ ու պէհան օլունմագ լազըմէահէն ոիր :

(1) Նէտէ էէրինտօ , պիր ատէմհն իսթէկի ,

(2) Նասս , էվ էչհասը :

169. Մուֆլիսին մահպէսէ վազ օ-
լումնասը, վէ եահօա կէօղ հապսինէ
վիրիլմէսի խուսուսլարընա տայիը թէն-
պիհալթ վէ թէէքիւաթ, Թիճարէթ-
խանէ թարաֆընաան, վէ եահօա թայ-
կին օլունան վէքիլլէրի ճանիպլինաէն,
սէրիան իճրա օլունուր։

——

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻԻ ՊԱՊ

—

Վէ-ելէրէն Շայէն — Ընդունելութիւն տայէր օլան
——— ֆալանին պէհանըտա դըր։

170. Իֆլաս իլամընըն սուսուրինի
մուէձադդըլէն, Թիճարէթխանէ թա-
րաֆընաան, մուվազդաթ օլարագ, պիր
վէ եահօա մուէյաատիա վէքիլլէր
թայկին դըլընըր. վէ պապը սանիտէ,
սուրէթի մէհմուրիյէթի կէօսթէրիլ-
միշ օլան մէհմուր տախի, պիլ ճիւմլէ
ալաճադլըլարը, օն պէշ կիւն զար-
ֆընտա պիր եէրէ կէլմէք իւզրէ, տէր
հալ տավէթի իտէր. վէ միւտաէթի
մէդբուրէ դարֆընտա ալաճադլըլարը
ճէմ իլէ, ագսար մէճլիս իտէրէք, կէ-
րէք մաարուֆ օլան ալաճադլըլարընն
տէֆթէրէրի թանզիմինէ, վէ կէրէք եէ-
նիտէն խթիխտամը իճապ իտէն վէ-
քիլլէրին ինթիխապ վէ թայկինինէ տա-
յիը, հալըրը պիլ մէճլիս օլան ալա-
ճադլըլար իլէ պիլ խթիչարէ, միւա-
հազաթը վագըալարընը միւթէգամին
պիր գրթա մաղպաթա թահրիր, վէ
Թիճարէթխանէնէ թադաիմ վէ թէս-
նիր իտէր. վէ օլ հալտէ, Թիճարէթ-
խանէ թարաֆընաան տախի, մէգբուր
մաղպաթա մահլինէ, վէ մաարուֆ օ-
լան ալաճադլըլարընն ահվալընա, վէ
մէհմուրու միւմաիլէ յհին ինհա վէ
թադրիրինէ նագարէն, միւճէտտահէն
վէքիլլէր թայկին, վէ եահօա մու-
դաատէմա թայկին օլունան վէքիլլէր
իպգա օլունուր, վէ պու սուրէթլէ
ինթիխապ վէ թայկին օլունան վէքիլ-
լէրին մէհմուրիյէթլէրի միւսթէմիլըր
վէ տայիմի հիւքմինտէ թուրթուլուր
իսէ տէ, աթիտէ պէհան օլունաճաղը
վէճհլէ, իչպու վէքիլլէրին տախի, լէ-
տէլ իդթիդա, Թիճարէթխանէ թա-
րաֆընաան թէճահա ու թէպտիլ օ-
լունմասը ճայիզ տիր. վէ հէր հալտէ,
վէքիլլէրին տաէմի իւչէ դաատր պա-
լիզ օլապիլիպ, ալաճադլըլարըն զայ-
բիսինաէն տախի ինթիխապ դըլընմադ
թէճվիզ օլունուր. վէ պունլար, հէր
գանղի սընըճ վէ թապագատան օլուր
իսէ օլսուն, մէհմուրիյէթլէրինին խի-
թամընաան սօնրա, իճապը մասլահա-
թա, վէ էմնայինէ թէվֆիղգան, Թի-
ճարէթխանէնին թայկին ու թէնսիպ
իլլէէճէկկի վէճհլէ, իւճրէթի ախզընա
սալահիյէթլէրի վար տըր։

171. Մուֆլիսին ադրապասընաան,
վէ կէրէք միւթաալլիգաթընաան հիչ
պիրինէն վէքիլ թայկին օլունմասը ճա-
յիզ տէկիլ տիր։

172. Պիր վէ միւթէաատիա վէքիլ-
լէրին թէրֆիղ վէ իլավէսի, վէ եահօա
մէվճուտ օլան վէքիլլէրին թէպտիլի
իճապ իտէր իսէ, քէֆիյէթէ, մէհ-
մուրու միւմաիլէ յհ թարաֆընաան,
Թիճարէթխանէնէ ագր ու իֆսատ ի-
լէ, 170ինճի մատտէսէ պէհան օլուն-
տուգու վէճհլէ, Թիճարէթխանէ թա-
րաֆընաան, իճրայի իգթիզասընա միւ-
պաատէրէթ դըլընըր։

173. Թայկին օլունան վէքիլլէր միւ-
թէաատիա իսէ, պէհէր հալ պիրլիքո-
տէ ամել ու հարէքէթ իլլէմէլէրի լա-
զըմ կէլիր։

174. Վէքիլլէր հադդընտա րույ-
եէթ իթմէքտէ օլսուգլարը իֆլաս
մատտէլէրինտէն տօղաճը, չիքայէթ
վուգուինտէ, Թիճարէթխանէ մէհմու-
րու թարաֆընաան, իւչ կիւն զարֆըն-
տա, իճապը իճրա օլունուր. վէ պու
մատտէլէր, հէր նէ դաատր, մէհմու-
րու միւմաիլէ յհէ այիտ իսէ տէ, իճա-
պը թադտիրինտէ, Թիճարէթխանէնէ
միւրաճաատ իթմէկէ, ատհապը իս-
տատա, մէհզուն տուր։

175. Կէրէք ալաճադլըլարըն, վէ
կէրէք միւֆլիսին ինհա վէ խթիխտա-
լարընա մէպնի, պիր վէ միւթէաատիա
վէքիլլէրին աղ ու թէպտիլի խուսու-
սու, Թիճարէթխանէ թարաֆընաան
թայկին դըլընան մէհմուր ճանիպլին-
տէն ինհա վէ իֆսատ օլունուր. էկէր-
չի, մէհմուրու միւմաիլէ յհ, վէքիլլէր
հադդընտա, կէրէք ալաճադլը վէ կէ-
րէք միւֆլիս թարաֆընաան, քէնտու-
եէ իֆսատ վէ պէհան օլունան թէպ-
տիլտիր, սէբիլ կիւն զարֆընտա իճ-
րա էյլէմէգ իսէ, քէֆիյէթէ, կէրէք
ալաճադլը վէ կէրէք միւֆլիս, Թիճա-
րէթխանէյէ արզ ու պէհան իթմէկէ
մէհզուն տուրըր։ Թիճարէթխանէյէ
տախի, մէճլիսճէ, մէհմուրու միւմաի-
լէ յհին թագրիրի, վէ վէքիլլէրին իս-
թինթագըյլա իֆսատտըր վագըալարը
զապթ ու իսթիխա օլունտուգտան սօն-
րա, վէքիլլէրին թէպտիլ օլունմալա-
րը, մէճլիսճէ հիւքմ օլունուր։

——

ՊԷՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

—

Վէ-ելէրէն Գեֆտէյինէրլէրէ պէհանըտա օլսուն,
Նէզ ֆուլ ըրճլ տէր։

——

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

—

Ալէլ էրըտ վէ-ելէրէն ահուալը Գեֆտէյինէր-
լէրինէ Գ-ըէզմանին տէր։

176. Մուֆլիսին օտա վէ էշեասընըն
թէմէիրի մատտէսի, վէքիլլէրին նա-
պընտան եվվել, էկէրչի իճրա օլուն-
մադըշ իսէ, վէքիլլէր Թիճարէթխանէ
մաարիֆէթիյլէ, տէրհալ իճրասընա
թէշէպպիւս իտէրլէր։

177. Վէքիլլէրին ինհասըլա, միւֆ-

(1) Մէ-ղրիֆէ ընէֆ, թէլէֆի եազըն օլան։
(2) Մէ-ընհեյէ, հազըր օլան։
(3) Մ-այէ, մէյիւի օլան։
(4) Սօ-գօ-ռ էրդո, տիւմէք։
(5) Հէր, վագթի։
(6) Պէլ էրդո-ֆ, էթրաֆընա։

լիսին, կէրէք քէնտիսինէ վէ կէրէք
ֆամիլեասընա իգթիդա իտէն էլվիսէ
վէ սայիը լիւզումլու օլան էշեանըն
թէսիմ վէ իթասը, վէ քէզալիք միւ-
րիֆի(1) թէլէֆ օլան, վէ թէլէֆ օլմադա
միւթէհէլյէի(2) պուլունան, վէ միւֆլի-
սին էմվալը թիճարէթինէ տախիլ օլմա-
սը լազըմ կէլէն չէյլէրին, հրֆզ ու
թէմհիրատէն սարֆը նագար օլունմասը,
վէ եահօա միւհր ալթընան իսպաճ
դըլընմասը խուսուսլարընա, Թիճա-
րէթխանէ թարաֆընաան թայկին դը-
լընան մէհմուր ճանիպլինաէն, իճապը-
նա կէօրէ, լուխտաթ վիրիլիր։

178. Մայիլի(3) թէլէֆ օլան, վէ տէ-
կէրլինաէն սուգութ խաէճկի(4) թէ-
պէլյեհուն խտէն, վէ եահօա էմին մու-
հաֆազասը մէսարիֆէ միւհիմմէ վէ
միւթէվազդըֆ պուլունան էշեանըն
ֆիլուխթ օլունմասը, վէ միւֆլիսինունու-
գուա վէ զիմէմաթընըն ճէմ գըլըն-
մասը խուսուսլարը, Թիճարէթխանէ
թարաֆընաան թայկին գըլընան մէհ-
մուրուն իզն ու բուխտաթըլա, վէքիլ-
լէրին իգտամ վէ զայրէթինէ մահմուլ
տուր։

179. Մուֆլիսին տէֆաթիրի, մէմ-
հուր պուլունտուգտա մահէլլէտէն, Թի-
ճարէթխանէ թարաֆընաան, պու խու-
սուս իչին պաշգոճա թայկին օլունա-
ճադ մէհմուր մաարիֆէթիյլէ իխրաճ,
վէ վէքիլլէրէ թէսլիմի հինտէ(5), մէհ-
մուրու միւմաիլէյհ, պիլ էթրաֆ(6),
նագար վէ թահրիրի իտէրէք, տէֆա-
թիրի մէրգումէնին նէ հալտէ պու-
լունտուգլարընը, մուխթասարճա պիր
գրթա միւղէքքիրէ իլէ պէհան իթմէ-
սի, վէ քէզալիք, միւհր թահթընաա
մահֆուզ պուլունան էվրագաան, վա-
տէսի թէգադդրուզ իթմիչ, վէ եահօա
դապուլ իթթիրիմէսի լազըմ կէլմիչ
օլան սէնէտաթ իխրաճ ու զապթ օլու-

(1) Մ-ուրիֆ ընէֆ, թէլէֆի եազըն օլան։
(2) Մ-ուհեյէ, հազըր օլան։
(3) Մ-այէլ, մէյիւլ օլան։
(4) Հէն, վագթի։
(5) Պէլ էրդո-ֆ, էթրաֆընա։

նարագ , մէկմարդու միամիտէն մասրնիցէ մը , մըդտար վչ էամանը , բուսուրա օլունտուգտան սօնրա , իճրայի իդմիզտաը գըմնընտա , վէքիլլերէ թէսլիմ , վչ մէգիւր բուսուլանըն պիր գըթա սուբէթի տախ , Թիճարէթխանէ թարաքընտան թայէին գըլընան մէկմուրա իմա վչ թագտիմ օլունմտաը , վչ միգիլիսին մախթուպաթ վչ զիմմաթը սայիրէտի , վէքիլլեր թարաքընտան , մագպուզ սէնէտի իմտաը յլա թահսիլ գըլընմտաը , վչ օլ էանտաէ , միգիլիսէ թէվարիւա խէն մէքթուպ , վէքիլլեր մտարիճէթիլլէ ճէթէհ(1) վչ գրտաթ (2) օլունմտաը , վչ միգիլիս հաղըրը պիլ մէճլիս պուլունտուղու հաշտէ , ծնա տախ իրաէ գըլընմտաը , լազըմէտէն տիր :

180. Մէտաիհի վագըտաըներն , սուբէթի զահիրէտխէ նէզարէտն , միգիլիսին նէտիճէ պիր թէէվիննտամ իմտաըյլա , մուվագգաթէն թախլիսիէ յի սէպիլի , մէկմուրա միամիտէ յհ ճանիպիննտէն ինհա գըլընտըզը , վչ օլ պապտէ , Թիճարէթխանէ թարաքընտան տախ , միուտտաէ օլունտուղու հաշտէ , նէճխանէ քէճիլ վիրմէք իւզրէ , միգիլիսէ իճտպար ու թէնպիհ օլունուր . վչ էկէր զուհուր իմմէզ , էանի , միգիլիս գայպուպէթ (3) էյլէր խսէ , միգիլիսին մտաաընա , էանի ալաճադըլըմրն մէճմունէ այիտ օլմագ իւզրէ , քէճիլի մէրգում ճանիպինտէն թազմինի (4) յազըմ կէլէճէք մէպալիղին , եվվել էմիրտէ , Թիճարէթխանէ թարաքընտան թախսիս ու թայէին գըլընմտաը , լազըմէտէն տիր :

181. Պէր մինվալը մուհարրէր , մէկմուրու միամիտէ յհ թարաքընտան , միգիլիսէ թէէվիննտամ իմտաը ինհա օլունմտաըզը հալտէ , իսթիխտաըզը Թիճարէթխանէէ արզ ու թէպպիղ իմմէկէ , միգիլիսին սալահիյէթի վար արը . վչ օլ հալտէ , մէգքիւր թէէմինհամէնին ատէմի իմտաըզըն սէպէպ ու հիքմէթի , մէկմուրու միամիտէ յտէն իսթիհնթագ , վչ ալէնէն միուզաքէրէ օլունունուգտան սօնրա , Թիճարէթխանէ թարաքընտան տախ , իճապը հիւքմ օլունուր :

182. Հադըգաթէն միգիլիս օլան քիմսէնին մուհասէպէ վչ զուրամէսի թէվվիյէէ օլունտուղու էանտաէ , քէնտիսինին վչ էհլ ու աեալըզըն ագվաթը (5) եէվվիյէէսինին մզդտարը , վչքիլլերին իճտաէսիյլէ , մուվագգաթէն , Թիճարէթխանէ մէկմուրու թարաքընտան թայէին վչ թախսիս գըլընմագ ճայիզ տիր (*) :

183. Միգիլիսին իհզարըյլա , տէճթէրլերինին ըույէէթ , վչ մուհասէպէլերինին գաթինէ , վէքիլլեր թարաքընտան միպատէրէթ(6) օլունուպ , միգիլիս , անլերին տավէթինէ իճապէթ իթմէզ խսէ , գըրդ աէքիզ սաաթ զարքընտան , խապաթը վիճուա իթմէք իւզրէ , թէնպիհ օլունուր . վչ մուգատտէմա , թէէմիննամէսի խսթեր վիրիլմիշ խսթեր վիրիլմէմիշ օլսուն , էկէրչի էօզրի գավիսի օլտուղունու , մէկմուրու միամիտէ յհ թաստիղ էյլէր խսէ , վէքիլ իրսալինէ մէէզուն տուր :

184. Պիլանչօ , էանի մուվազէնէ տէճթէրի , միգիլիս թարաքընտան իթմա վչ թէսլիմ օլունմտաըզը թագտիրտէ , վէքիլլեր , հէման միգիլիսին տէճտաթիր վչ քեաղըտալարընա , վչ քէնտիլերի թահսիլ իթմէքլերի թահգըզմաթա նէզարէտն , պիլա իմհալ զիքր օլունան պիլանչօ տէճթէրլերինին թանզիմինէ միպատէրէթ իտիպ , Թիճարէթխանէէ թագտիմ իտէրլեր :

185. Պիլանչօ , էանի մուվազէնէ տէճթէրլերինին թանզիմինէ տայիր , վչ իճլասըն էսպապ վչ քէյֆիյէտթընա միէթտայիր , կէրէք միգիլիսի , վչ կէրէք էապզընը վչ տաէմէրլինի իսթինթագ վչ իսթիհաէ , Թիճարէթխանէ թարաքընտան թայէին գըլընան մէէմուր , մէէզուն տուր :

186. Պիր թաճիրին վչճաթընտան սօնրա , իճլասը իլան օլունտուղու հաշտէ , վչ էախօտ իճլասընըն իլանընտան սօնրա , միգիլիսին վչճաթը զուհուրնտէ , էէթիմ վչ վարիսի զայիսլի օլմտաըզը հաշտէ , գէվճէյի մէթրուքէսի իլէ էվլատ վչ վէրէսէսի , պիլ էսապէ , վչ էախօտ պիլ վէքէալէ , միէթէվճանըն էէրինէ կէլիպ , պիլանչօ , էանի մուվազէնէ տէճթէրլինին թանզիմինէ , վչ իճլասըն սայիր պիլ ճիւմլէ մէսապէրէթ իթմէլէրի , էէսի իսթիհարըլարընտա արը :

ՓԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Ֆէէէէ գ-ոհր վչ Բ-ահրէէէ Եմճլ Խ-ոոոոլըզը պէնանընտ- տըր :

187. Միգիլիսին էչէտսը թէմհիրինտէն սօնրա , նիհայէթի իւչ կիւն միուրինտէ , ֆէքրի(1) միհր օլունմագ իւզրէ , վէքիլլեր թարաքընտան իտտաա օլունուպ , միգիլիս հաղըր օլտուղու հաշտէ , էմճալ ու էչէտսընըն տէճթէրի թանզիմ ու թահրիր , վչ հաղըր օլմտաըզը թագտիրտէ , իճապ իտէր խսէ , միգիլիս տախ ճէչպ ու իհզար օլունուր :

188. Միգիլիսին էչէտսընտան , ֆէքրի միհր օլունուպ , էքլի նիւսխէ օլարագ , տէճթէրլերը թահրիր վչ թէքրլիմ օլունտուգտան սօնրա , եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարքընտա , պիր նիւսխէի Թիճարէթխանէէ իթտա վչ թէսլիմ , վչ տիկէր պիր նիւսխէի տախ , վէքիլլեր եէտինտէ թէվզիչ էսկիտէ իթտիրիլիր . վչ տէճթէրլի մէգքիւրուն թէրթիպ վչ թահրիրի , վչ կէրէք զըյմէթի էչէտնըն թագտիրի իչին , վէքիլլերին միունտախ կէօրտիւքլերի քիմսէլերի , քէնտիլերինէ իտնէ վչ եարտըմ իլլէմէք իւզրէ , թայէին իթմէլերի ճայիզ տիր :

189. Իճլասըն իլանը , միգիլիսին վչճաթընտան սօնրա զուհուր իտիպ տէ , իչպու իլանտան մուգատտէմ , տէճթէր թանզիմինէ միպատէրէթ օլունմտաըզը , վչ էախօտ տէճթէրին ֆէքրի վչ գրտաթընտան մուգատտէմ , միգիլիսին վչճաթը վուգու պուլտուղու թագտիրճէ , անիճ իւչ զիքր մտտաէլերտէ թասրիհ օլունտուղու վչճհ իւզրէ , միէթէվճանըն վէրէսէսի հաղըր օլտուղու հաշտէ , վչ էախօտ իդմիզտաը իւզրէ ճէչպ վչ իհզար օլունտուգտաըը անտէ , պիլա իհմալ , տէճթէրլին թանզիմինէ միսապտաթ գըյընըր :

190. Պէհէր իճլաս զուհուրինտէ , վէքիլ օլանլար , մէկմուրիյէէթլերինէ միպպաշէրէթ իլլէտիքլերի , վչ էախօտ իպգա օլունտուգլարը կիւնտէն ծն պէչ կիւն կիւզէրանընտա , իճլասըն սուբէթի զահիրէսինէ տայիր , վչ կէրէք էսպապ , վչ իլէլ (2) , վչ քէյֆիյէթ ահվալընա միէթտայիր , իճմալէն , պիր գըթա միզէքքիրէլերինէ , Թիճարէթխանէ թարաքընտան թայէին օլունան մէկմուրա արզ ու իթա իլլէմէկէ , վչ մէկմուրու միամիտէ յհ տախ , տէրհալ , մէգքիւր միզէքքիրէ իլէ քէնտիրէ յինէ , Թիճարէթխանէէ թագտիմ վչ իճտաէ իթմէկէ մէճպուր տուր . վչ միուտտէթի մէգքիւրէ , կիւզէրան

(1) Ֆէքհ , աչմագ :
(2) Գրտաթ , օգուտագ :
(3) Պ.այպուպէթ , հաղըրտա օլմտաագ :
(4) Թազմին , զարարը էօտէմէք :
(5) Սէֆվեր , եկոնոմիքներ :

(*) Վչ էկէրչի մէէմուրուն թայէին էյլէտիկի մզդտարա , կէրէք միգիլիս վչ կէրէք մտաա վէքիլլերի գանի օլմագտա , օլ հալտէ , Թիճարէթխանէէ բիւճուքտըը ճայիզ տիր :

(6) Մէ-պոռէէթ , պաշլամագ :

(1) Ֆէէէէ գ-ոհր , միհրիւ աչմագ , գալտըրմագ :

(2) Իլէ , իլէթլէր , սէպէպլեր :

խախտէ, վէճերուն մէջ, որոնք միայն Աստուծոյ կրնան լուծուիլ, եւ որոնց համար մարդկային դատաստանները անկարող են։

191. Թիճարէթխանէի մէջ մուտքագրուած ապրանքները, որոնք ներկայացուած չեն ըլլար մաքսատան, կ՚առգրաւուին, եւ տուգանքի մը ենթարկուին։

ԳԱՍԱՐ ՍԱԼԻՍ

Մէջբերում Ղուրանէն կամ ուրիշ սուրբ գիրքերէ, որոնք կը վերաբերին տուգանքի կամ առգրաւման։

192. Տէֆթէրի մէջ գրուած խոթամներուն համար, որոնք ապրանքի մէջ գտնուելով, կամ ուրիշ կերպով, կը պատկանին մաքսատան, եւ որոնք չեն ներկայացուած, կամ ուրիշ կերպով չեն յայտնուած, կ՚առգրաւուին։

193. Ապրանքները, որոնք ներկայացուած չեն, կամ որոնց մասին սուտ տեղեկութիւն տրուած է, կ՚առգրաւուին։

194. Ապրանքները, որոնք ներկայացուած չեն, կամ որոնց մասին սուտ տեղեկութիւն տրուած է, կ՚առգրաւուին։

195. Վէքիլ ոչնչով, որ իր պարտականութիւնները կատարած չըլլայ, կամ որ իր պարտականութիւնները կատարելու ատեն, ինչպէս պէտք է, զգուշութիւն չունեն

նինաեւ, վէ Թիճարէթխանէ մէէմուրու հուդուրունաս, պաաէլ մուպահէսէ վէ միւզաքէրէ թահդըդ օլունարադ, մէէմուրու միմաիլէ չհ թարաֆընաան պիր դըթա միւդէքքիրեսի թանղիմ օլունմադ, լազըմէաէն տիր։

201. Ալաճադը թահդըդ օլունմուշ, վէ եախօա միւֆլիսին պիւյանչօ տէֆթէրինաէ մուդայեէա պուլունմուշ օլան հէր պիր ալաճադլընդն, միւֆլիսին թահդըդը տէչեունու մաատէսին տէ հազըր պուլունմադա, վէ թահդըդը իճրա օլունմուշ, վէ եախօա իճրա օլունմադ իւդրէ պուլունմուշ օլան տէչեուն հադդընաա իթիրազաթ վէ էճվէպէսինի տէրքիշ իյլէմէկէ, խոթիհադդը տէրքեար օլուպ, միւֆլիսին տախ օլ պապաէ խոթիհադդը միւսէյյէմ տիր։

202. Միւֆլիսին թահդըդը տէչեունունու միւթէզամինին օլան սաիֆ իւդ դիբը միւդէքքիրէսէ, ալաճադլընդն, վէ կէրէք մուրաիսաս վէքիլլէրինին մահէլլի իդամէթլէրի իշարէթ դըլընմադ, վէ սէնէտաաէթ վէ թահվիլաթըն տախ իճմալէն թարիֆի միւնաէրիճ օլմադ, վէ սէնէտաաէթը իլավէ, վէ թաահիհ եէըլէրինի, վէ սիճթուր արաաընաա օլան եազըլարընը պէեան իսէրէք, օլ տէչի մադպուլ օլաուդու, վէ եախօա միւնադի իւն ֆիհ պուլունտուդու, սարահէթէն կէօսթէրիլմէք լազըմ սըր։

203. Լէտել հաճէ, ալաճադլընդն տէֆթէրի ճէլվլ օլունմադ, վէ թաշրա մահէլլէրտէ օլուպ տա, տէֆթէր ճէլվլինաէ սուռաիէթ(1) օլաուդու հաաէ, մահէլլինաէ օլան թիճարէթի մէէմուրլարընա իշար օլունարադ, խիլաասը իճրաճ վէ ճէլվլ դըլընմադ խուսուսլարընա, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան իսթիհսար օլունուր։

204. Միւֆլիսին, պէր վէճճի մուհարրըր գապաղ օլունան հէր պիր տէչեունու, սէնէտաաէթընդն գահրինէ, «շու գատար գուրուշ, միւֆլիսին տէֆթէրի տէչեունունա գայա օլունմուշ սուր, ֆիյ թարիխ ֆիլան» տէչի չէրճ վիրվէրէճ, Թիճարէթխանէ մէէմուրու թարաֆընտան տախի թատադ վէ իշարէթի օլունուր. վէ պէհէր ալաճադը, ալաճադը թահդըդ օլունտուդու կիւնտէն իթիսարէն, սէքիլ կիւն զարֆընտա ալաճադընդն մէգարինի սըհհէթի խոսկինի, մէէմուրու միւմաիլէ չհ թատադ իթիրմէկէ, մէճպուր սուր։

205. Միւֆլիսին, տէչեունու վազըասընդն պիրիսինտէ միւնադաա վուգուու պուլտուդու հաաէ, պիր կիւնա չէքիայէթ վէ իատաաէա հաճաթ գալմադըգընդն, քէչֆիյէէթին, Թիճարէթխանէյէ արդ ու իֆատէսի, Թիճարէթխանէ մէէմուրունուն իդթիզայի մէէմուրիյէէթինտէն օլուպ, օլ պապաէ մալիսմաթը օլան քէսանընդն, Թիճարէթխանէյէ ճէլվլ վէ իհզարըլըա, քէչֆիյէէթին, մէէմուրու միմաիլէ չհ մուվաճէհէսինտէ թահդըդ վէ զահիրէ իհսրաճը, թարաֆընէզարէթի Թիճարէթտէն, էմր ու թէնզիհ օլունուր։

206. Գապուլտէն իմթիհա օլունան պիր տէչինէ տայիր վուգու պուլան միւնադաանընդն, Թիճարէթխանէյէ արդ ու իսալը թագսիրինտէ, 199 ունճու, վէ 204 ինճիս մաատէլէրտէ պէեան օլունտուդու վէճճլէ, մէմալիբի մահրուսէտէ միւթէմէքքին օլանլար հադդընաա մուգարրեր օլան մէօհլէթինի ինդըզասընաան էվվէլ, էկէրչի օ միւնադաա հիւքմի գաթիյէ սաիհ տէկիլ իսէ, րէվիշի մասլահաթա կէօրէ, օ մագուլէ միւնադաա, գծնդօրաա սէնէտինին թանզիմի իչին, մէճլիսինին թէչքիլինէ գաատր թէէխիր վէ թէմհիլ(2), վէ եախօա մասլահաթընդն արգասընը արմադ իչին, հէյման բույեէթ վէ թէսվիյէսիյլէ, մէճլիսի մէգբուրուն, պաաէ թէէքիլ օլունմասը, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր. էկէրչի օ մագուլէ մէվատընդն բույեէթինէ գաատր տասի, մուամէլաթը մէրգումէնին թէսվիյէսինի թէվգըֆ իյլէմէք, Թիճարէթխանէնին րէչինէ մուհավիլ տիր. վէ պու մագուլէ հիյլէքեաը ալաճադլընդն ալաճադը, իհթիհաաէն պիրէ գայա իթիրիմէկիյչ, քէնահսինէ ադվ օլունան թէօհմէթին թէմէհհուլաէն(1) թէֆթիչի իճապ իաէը իսէ, բույեէթ պիրլէ, պէրաաէթի զիմմէթիի թահադ-

(1) Թէդհիւ, հիյլէ իյլէմէք։

գուդ իթիմէյինճէ, իֆլաս միւզաքէրաթընդն մէճլիսինէ տախիլ օլմադա սալահիյէէթի նօգ տուր։

208. Պիր ալաճագլընդն իատաա իյէէտիկի իմթիաազ, վէ եախօա եէահնէ պուլունան րէհնէ իսթիհգադը խուսուսունա, ասհաադը մանթուգ թաարաֆընտան իթիրազ օլունտուդու հալէտէ, սայիր ատի ալաճագլըլար միսիլու, իֆլաս միւզաքէրաթընա տախիլ օլուր։

209. Մէմալիբի մահրուսէտէ միւթէմէքքին ալաճագլըլար հադդընտա, տալիֆ իւդ դիբը 199 ունճու, վէ 204 ինճիս մատատէլէրտէ թայինի օլունան մէօհլէթլէրին ինդըզասընտան սոնրա, ուղաչմա մանէաասընա օլան գծնդօրտաթօնուն ադտինէ, վէ իֆլասըն սաայիր պիլ ճիւմլէ մուամէլաթընդն թէսվիյէսինէ միւպաատէրէթ օլունա. վէ անճագ, տէվլէթի Աիյէէնին, մէմալիբի պէրդիյէսինտէն(2) խարիճ մահէլլէտէ միւթէմէքքին տայինլէր հադդըաընտա, զիյրտէ աթի 273 ինճիս, վէ 274 ինճիս մատատէլէրտէ միւնատիրիճ օլան խոթիհանաէէ բիայէթ դըլընա։

210. Մուայէն օլան մէօհլէթ էսնասընտա, իսպաթը վիճուտ իթմէք, վէ մահէլապարընը թատադ իթիտիրմէք խուսուսպարընտա գուսուր իտէն մալիումմ վէ զայրի մալիումմ ալաճագլըլար, զուրամէ թագսիմինէ տախիլ օլամադլար. մնա մաֆիհ, ագճէնին խոթամը թէվզիհի կիւնինէ գատար մուապաա վէ միւխալիֆէթլէրի ճայիզ կէօրիւլերէք, պու պապտէ վագը օլաճագ մէսարիֆ, մուարաա խոհնլէրին պէտէնինտէն թէէտիյէէ իթիտիրլիր. վէ միւխալիֆէթլէրի, Թիճարէթխանէ մէէմուրու թարաֆընտան թէնզիհ վէ հիւքմ օլունմուշ զուրամէնին, իճրայի թէվզիհինի թէէխիր վէ թատադ խոհէմէկ, անճագ միւխալիֆէթէ վէ մուապաղալարընա տայիր օլան տատալարը

(1) Սուռաաէթ, կիւճլիք։

(2) Թէհէլ, մէօհլէթ վիրմէք։

(2) Մէհալէյէ զեէրեհեէ, գարատաաի մէմլէքէթինէր

ֆասլ օլունմադան էվվել, էնինէյէն զուրամէ թէվզիինէ միւսաատէրլէթ օ-լունուր իսէ, Թիճարէթխանէ թարա-ֆընան իէթիւէաթէէն թախխա վէ թայ-էէն օլունուպ, տաւարարընըն ֆասլընա գաատար թէվզըֆ օլունան հիսսէլերի ի-չին, ագճէնէն թէվզիինէ տախիլ օլուր-չար, վէ պունատան սօնրա, հադգլարը-նըն սըհհէթի խասլաթ օլունուր իսէ, մուաթաղաարընատան էվվել, Թիճա-րէթխանէատէն թայէին գըլընան մէէ-մուր թարաֆընատան թէնզիհ վէ հիւքմ օլունմուշ զուրամատէն, հիչ պիր չէյ միւթաէէխէ վէ խոտատաա սալահ-իյէթլերի օլամաըպ, անճագ, իպթի-աաբի թադսիմ վէ թէվզիիատէն, հիս-սէլերինէ այիա օլան զուրամատէն հէ-նուզ թադսիմ օլունմամըշ մէպալիզի մէվճուտատէն հիսսէ ալագընա իսթիհ-զադլարը աէլրքեար տըր։

ԱԼԹԸՆՃԸ ՊԱՊ

Լուղաշմա վէ սոխոշմա մանէաաընա օլան ֆէնֆէօր-պունո աէնէգինէն ընանդիզ, վէ եախօտ (*) սոխոշ-շամաէըզ, մալը ծէվճոտատն ղապընէյէ, ղուրմա-նըն ֆէնէրպահչէ օլմուշ, դօ-տօխէ ֆօ-տուլ սոֆուխէ շատըլ տէր։

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

Ասոտը մաՒլոպատան տուրէրէն էֆրնյոտ վէ ֆէլ-պինէ տայէր տէր։

211. Ասաճագ իապաթը իչին թայ-էին օլունան սէքիզ կիւն մէօհլէթին ինզըզասընատան իչ կիւն կիւզէրանըն-տա, ասաճագլարը թահդըզ վէ թաս-տիզ օլունմուշ, վէ եախօտ իհիթիւա-թէն ատֆթէրէ իսթաէրիւմիշ օ-լան ասաճագլըար, Թիճարէթխանէ-տէն թայէին գըլընատաճ մէէմուր մաարիֆէթիչչէ ճէլպ օլունարագ, գօն-գօրատաօ սէնէէտինին միւդաքէրէ վէ դարարըշաըրըլմատար զըմընընատա, մէճ-լիս ագաըընա խալֆիտար օլունա. վէ պու պատատէ, Թիճարէթխանէ գա-բուսու, վէ պօրսա (**), վէ միւֆլիսին տիւքքեան վէ մաղաղատը իւղէրինէ իլանատամէէը թաատիզ, վէ ղաղէթա-լարա տաիսի տէրճ վէ թահրիր իթտի-բիլէրէք, քէ չֆիկէթ իլան վէ իշատթ, վէ իշպու իլանատամէէրէ, վէ տավէթ թէզքէրէլէրինէ, ադա օլունաճագ մէճ-լիսին սէպէպի, պէէան վէ իչարէթ գըլընա։

212. Թիճարէթխանէատէն թայէին օ-լունան մէէմուր թարաֆընատան թախ-սիս գըլընան մահէէլ, վէ եէվմ, վէ սաաթատա, պէր վէճճի պալէա թաս-տիզ վէ գապուլ օլունմուշ, վէ կէրէք իհթիւաթէէն ատֆթէրէ իսթաէ-րիւմիշ օլան ասաճագլըըար, պիղզաթ կէլէրէք, վէ եախօտ վէքիլէրինի երսալ իսէրէք, մէէմուրու միւմանիլէյհ հաղըը օլատուղու հալտէ, մէճլիս ագտինէ, վէ մէճլիսի մէղքիւրէ, միւֆլիսին տա-խի ճէլպինէ, միւպատէրէթ օլունա։

Միւֆլիսի մէրգումէ, հապսխանէատէն իսրաճ օլունմուշ, վէ եախօտ թէէմինա-նամէսինի թահսիլ իթմիշ իսէ, պիղ-զաթ կէլմէկէ մէճպուր տուր, մէ կէր-քի, մէէմուրու միւմանիլէյհ թարաֆըն-տան մագպուլ օլան էօղրիւ չէրի (1) թէհադգուգունա մէպնի, ախէրինի թէվզիլէ(2) սալահիյէթի օլա։

213. Իֆլասըն քէչֆիկէթի ա հվա-լը, վէ կէրէք րիւսում վէ գավաիտ մէրկէէսինին իճրասը, վէ մուամէլա-թը իճապկյսէէնին իֆհասը, վէքիլլէր թարաֆընատան, սալիֆ իւղ դիքը ագտ օլունաճագ մէճլիսէ սրզ ու իֆհատէ

(*) «Գօնգօրատա» թապիրի, պիր թաճիր, թէէսիսէնէյի տէյնատէն ատնիլ օլուղու հալտէ, միւֆլիս հիւքմինատ օլաճագընատան, օլ հալտէ, քէնտիսիլի, սաճապը մաթչուղ պէյնինատ վիրիլէն զարար վէ թէմղիկէթէ իթլադ օ-լունուր։

(**) Թայիֆէ յի թիւճճարըն, գամպիւօ ա-լըղ սաթմադ իւղրէ, ճէմկիւէթկահ իթթի-խաղ իթտիքլերի մահէղլէ, պէյն էլ Թիւճ-ճար, «պօրսա» թապիր օլունուր։

(1) Էօղրէ չէրէ, բէէք պիւյիւք պիր էօզր։
(2) Թէվզիլ, վէքիլ թայէին իթմէք։

օլունատուգտան, վէ օլ հալտէ, միւֆ-լիս տախի իսթինթադ վէ իսթիհա գը-լընըբգտան սօնրա, մէճլիսճէ, վէքիլ-լէրին իֆհատաիէը վագըալարը, պիր դըէթա վարադաէա զաղթ ու թահրիր, վէ թարաֆլարընատան իտղա վէ թէմ-հիր օլունարագ, վարադայի մէրգում-մէ, Թիճարէթխանէ թարաֆընատան թայէին գըլընան մէէմուրա թէպլիմ, վէ մէէմուրու միւմանիլէյհ թարաֆըն-տան տախի, մէճլիսճէ օլան միւզաքէ-րէ վէ գարարը հավի պիր դըէթա թագ-րիր թանղիմ գըլընա։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Գօնգօրատաօ սէնէէտինէ սոսրէրէ ոֆտ վէ ֆէ-վէյնէօ հաֆէքընտտ տըր։

214. Զիքը օլունան բիւսում վէ գա-վաիտ բիայէթի, վէ թէէմինէն իճրա օլունմադան էվվել, հաղըը պիլ մէճ-լիս օլան ատհասը տէյնուն իլէ, միւֆ-լիսի մէտեուն պէյնինատ, պիր կիւնա մուգավէլէ ագտի ճայիզ տէկիլ տիր։ Պալէատէ մուհարրեր օլատուղու իւղրէ, գաթիան թաատիզ, վէ գապուլ, վէ եախօտ իհիթիւաթէէն ատֆթէրէ իսթա-խալ օլունմուշ օլան տէյնուն, իչ բուսպունա միւթէաարըրըֆ, վէ ատէա ճիհէթիլլէ, էքսէր(1) վէ էղլէպ(2) օլան ալաճագլըըարըն ինղիսամը ըէյ (3) վէ մուարիֆէթլէրիլէ ագտ օլունան մու-գավէլէ, միւթէաէէր օլուպ, գավաիտի մէրգումէնին ատէմի իճրասը թագ-րիրատ, մուգավէլէ սէնէէտ, մէրի վէ միւթէաէէր տէկիլ տիր։

215. Իսթիղլալ, վէ բէհն, վէ իմ-թիազ ճիհէթլէրիլէ, ալաճագլարը միւթէհադգըդ օլան ալաճագլըար, պու միսիլլու ալաճագլարը իչին, գօն-գօրատաօ սէնէէտինէ տայիր մուամէ-ատատ, բէյիրինի սէօղլէմէկէ սալա-

(1) Էչ-սէր, չօգ։
(2) Էղլէպ, ղիւատէ, բէէք գալիպ։
(3) Ինդիմաը բէյ, բէյինէն գամմը, իւավէսի։

հիյէթլերի եօգ տուր. ֆագաթ, իս-թիղլալ, վէ բէհն, վէ իմթիհաղղա-բընատան ֆէրագաթի իտէրլէր իսէ, պունս-լարընն ալաճագլարը տախի, տէֆթէրէ խախալ վէ մահտուգ գըլընըբը. մա-տամ քի գօնգօրատաօ սէնէէտի ագտ գըմընընատա, մէճլիսէ տուխուղ իլէ, բէյ վէ միւատախէլէ իտէլէր, իսթիհգագա-թը վագըալարընատան, ֆէրագաթ իմ-միչ օլաճագլարը, թագսիաթը մասլա-հաթ իճապընատան տըր։

216. Ուեուշմագ էմրի, չաեունը իս-թիսար օլմագ իչին, սէնէէտի, մէճլիս-ճէ իամղա վէ թաատիզ օլունմագ չարթ տըր. էկէր եալընըզ ատէտի էչխասըն էքսէրիսի գայիղ, վէ եախօտ եալընըզ, միղտարը մաթլուպատն իչ բուսպունա միւթէաարըրըֆ օլանդար բաղի օլուպ-տա, չարթը մաթլուպ հասըլ օլմատը-դը հալտէ, միւզաքէրաթը իճապկյսէ, նիհայէյէթի սէքիղ կիւն տախի իսհալ գըլընըբը. պու թագսիրատէ, մէճլիսի տապղըտա վագը բէտտ վէ դապուլ պահՒոլատա, նազարը իսթիսարատն տա-գըլթի օլուր։

217. Հէյզէքտար օլմագ (*) իւղրէ հիւքմ օլունան միւֆլիս հագդընտա, գօնգօրատաօ սէնէէտինին ագտը ճա-յիզ տէկիլ տիր. պու մագսուտէ հիյէ-լի իֆհասըն թէէֆթիչ վէ մուհաբէմէ-սինէ միւպաշէրէթի օլունատուգտա անտէ, ալաճագլըըար պիր եէրէ կէչկյ, միւֆ-լիսին պէրաէթի զիսիհէթի թէպէ յէհուն էյզէտիկի թագսիրատէ, գօնգօրատաօ միւզաքէրէսինէ թէչչէպլիսս օլունուպ օլունմամասը խուսուսունուն թէէֆթիչ մասատէսինին խիթամինա գատար թէէ-խիրինէ, պէ յիղէրինատէ պիր մէօհլէթի թայէինիյզէ, գարար վիրիլմիկի հալ-տէ, իչպու թէէխիր մասատէսի, պա-լէատէ մէսէմուր 214 իւնճի մասատէ-տէ պէէան օլունատուգտա իւղրէ, ատէա

(*) Միւֆլիս իչ նէվի տիր, էվվէլքի, միւֆ-լիսի հագդըղի, իքինճի, թագսիրաթը միւֆ-լիս, իւչինճի, միւֆլիսի հիյզէքտար տըր։

ճիչէթիլլէ , վէ մաթլուպլարընըն մըգ-
տար վէ քէմիլեէթի հասէպլիլլէ էղլէպ
օլան ալաճագըլլարըն բէյլէրինէ մու-
վաֆագաթ իլէ հիւքմ օլունուպ , մէօհ-
լէթի մէչրուլթէնին ինգըզասընտա ,
գընգօրտաթօ միւզաքէրէսի թասիմ
օլունուր իսէ , անիճ իւզ զիքը մատ-
տէտէ վազ օլունան գավախտին իճրա-
սընա միւպաշէրլէթ գէլմընը :

218. Մինճիլին իճլասը , թագսի-
բաթը վագըասընտան նաչի օլտուղու
հիւքմ օլունուր իսէ , օլ հալտէ տախի
գընգօրտաթօ սէնէտինին ագտի ճայիզ
տիր . անճագ , օ մագուլէ միճիլինին
թագսիբաթը զահիրէ չըգարըլմասը
խուսուսու թասագլիպ (1) օլունմագտա
պուլունմուշ իսէ , տավանըն խիթա-
մընա գատար , միւզաքէրէչէլէրինի թէվ-
գըճ իթմէք , ալաճագըլլարըն էէտի
իխթիեասըընտա տըր : Պու պապտէ ,
անիճ իւզ զիքը մատտէնին գավախտի-
նէ րիայէթ օլունուր :

219. Գընգօրտաթօ սէնէտինին թան-
զիմ ու թէվզիյէսինէ իխթիհգագլա-
րը օլան , վէ եախօտ միւսթահագգ օլ-
տուգլարը , պատէհու թէպէ յէհուն ի-
տէն պիլ ճիւմլէ ալաճագըլլար , գընգ-
գօրտաթօ սէնէտինին ագտինէ մու-
խալիֆէթէ , իգթիտարլարը տէրգեար
տըր . իչպու մուխալիֆէթէլէրի տախի ,
էսպապ վէ տէլայիլլէ մէպնի օլմագ ,
վէ սէնէտ թանզիմինտէն իխթիպարէն ,
սէքիզ կիւն զարֆընտա , միւֆլիս վէ
վէքիլլէրինէ իհսպար օլունմագ լազըմ-
տէն օլուպ , պու վէճհլէ օլմատըդը
հալտէ , մուխալիֆէթէլէրի մէսմու տէ-
կիլ տիր . վէ մուխալիֆէթէ քէյֆիյէէ-
թի , Թիճարէթխանէյին , իչպու մատ-
տէ հադգընտա , եվվել պէ եվվել
ադտ օլունաճագ մէճլիսինէ արզ ու
պէհան օլունտուղու , օլ պապտէ թագ-
տիմ օլունաճագ միւզէքքիրէտէ միւն-
տէրիճ օլմագ լազըմ տըր . վէ պիր իճ-
լաս իչին , էկէրչի հալընըզ պիր վէ-

(1) Թասֆըհ , արգասընա տիւմէք :

քիլ թայէին օլունմուշ իսէ , օլ տախի ,
գընգօրտաա սէնէտինին ագտընա մու-
խալիֆէթ էյլէր իսէ , եէնիտէն պիր
վէքիլ թայէին օլունմասընը իտտաա
էյլէմէք , վէքիլի միւմայիլէյհին վազի-
ֆէյի զիմմէթիի տիր . իչպու մատտէտէ
վազ օլունան գավախտին , վէքիլի ճէ-
ատտա հագգընտա իճրասը լազըմտէն
տիր . գալսը քի , մուխալիֆէթի խու-
սուսունտա հիւքմուն իտտասը , քէյ-
ֆիյէէթի մատտէնէ նէզարէն , Թիճա-
րէթխանէյին տայիբէյի մէչմուրիյ-
եէթինտէն խարիճ մէսայիլին հալլ ու
թէսվիյէսինէ միւթէվագգիֆ իսէ , իշ
պու մէսէլէլէրին թէսվիյէսինէ գա-
տար , Թիճարէթխանէյին հիւքմի թէէ-
խիր օլունուր . վէ օլ պապտէ Թիճարէթ-
խանէ թասրաֆընտան , մուխթասարճա
պիր մէօհլէթ թախխս օլունուպ , մու-
խալիֆէթէ (2) իչէն ալաճագլը , մէօհլէ-
թի մէրգումէ էսնասընտա , մատտէ-
սինին բաճի օլտուղու մահէլլէ միւրա-
ճաաթ պիրլէ , թատաճիլ վէ միւսարաա-
թընը իսպաթ իթմէք , լազըմտէն տիր :

220. Գընգօրտաթօ սէնէտինին թաս-
զիգինի , այիրլըտէն գիւտատ թաճիլ
իտէն միւտտաէինին խթիտասը իւզրէ ,
Թիճարէթխանէտէն իճրասընա իթինա
օլունուպ , անճագ , մուայիէն օլան սէ-
քիզ կիւն մէօհլէթին ինգըզասընտան
էվվել հիւքմ օլունամագ . էկէրչի մէօհ-
լէթի մէրգումէ զարֆընտա մուխալի-
ֆէթ վուգու պուլսուր իսէ , իչպու մու-
խալիֆէթ , վէ կէրէք թատսիգ մատ-
տէսի , հալընըզ պիր իլան իլէ , Թի-
ճարէթխանէ թարաֆընտան հիւքմ օ-
լունուր . վէ մուխալիֆէթ քէյֆիյէէ-
թինին գապուլ վէ իթիրաֆը թագսի-
բինտէ , պիլ ճիւմլէ ալաճագըլլար հագ-
գընտա , գընգօրտաթօ սէնէտինին
հիւքմի , մենսուխ օլուր :

221. Պէհեր հալ գընգօրտաթօ սէ-
նէտինին թատսիգի հիւքմ օլունմագ-
տան մուգատտէմ , կէրէք իճլասընն

(2) Մուխալիֆէթ , բազի օլմահըդ :

հալինէ տայիր , վէ կէրէք գընգօրտաա-
Թծուն մագպուլիյէէթինէ միւթէտաա-
յիր , Թիճարէթխանէ թարաֆընտան
Թայէին գըլընան մէէմուր ճանիպլին-
տէն , Թիճարէթխանէյէ , պիր գըլթա
թագրիր Թագսիմ օլունմագ , լազըմ
տըր :

222. Պալէտտէ մէզգուր գավախտէ
րիայէթ օլունմատըդը , վէ եախօտ ամ-
մէնին մէնֆաաթընա , վէ ալաճագը-
լարըն միւգթէզայի մասլահաթլարընա
միւնաֆի (1) պազը էսպապ վէ վէսայիլ
վուգու պուլտուղու հալտէ , օ մագու-
լէ մէվատտ , գընգօրտաթօ սէնէտի
ագտընա մանի օլաճաղընտան , Թի-
ճարէթխանէ Թարաֆընտան տախի ,
Թաստիգ օլունամագ :

ՖԱՍԼ ՍԱԼԻՍ

Գընգօրտաթընտն էճրայէ ահկամը պէհանընտա-
ըը :

223. Գընգօրտաթօ Թաստիգ վէ գա-
պուլ օլունտուղու հալտէ , պիլանչօ
Թապիը օլունուր մուվազէնէ տէֆթէ-
րինէ մուգայէտ (2) վէ զայրի մուգայ-
եէտ (3) օլարագ , ալաճագլարը Թահ-
գիգ օլունմուշ , վէ եախօտ օլունմամըշ
օլան , վէ կէրէք մէմալիքի Օսմանիյէէ-
տէն խարիճ մահէլլէտ իգամէթի իտէն
ալաճագըլլար հագգընտա , 206ընճը ,
վէ 207ինճի մատտէլէրին մաէլի իւզ-
րէ , մուվազէնէ տէֆթէրինէ , իհթի-

(1) Մէնաֆի , զըտտ , մուզայիր :
(2) Մուգայէտ , գայտ օլունուշ :
(3) Ղայրէ մուգայէտ , գայտ օլունմամըշ :
(*) Միւֆլիս օլան շախս , գընգօրտաթօ
ագտընատն սօնրա , եկէրչի պիր Թագրիպ ,
էմլաքինին պիր մըգտարընը սախէրէ իսթիդ-
լալ վէ Թէրհին իտէրէք , պատէհու Էնինտէն
մէտտեռնիյէէթի զուհուր վէ Թէպէյիհէն խս-
լէր իսէ , մատտաթ քի միճիլիսի մէրգումէն
էհլաքի , մուգատտէմա , մսսաեա , իսթիդ-
լալ վէ Թէրհին օլունմուշ օլտուղու ճիհէթ-
լէ , մուգայէտ պուլունան ասհապը մաթ-
լուպ , Թէգտատիմէն (1) , իսթիֆայէ տէյն

իտէրլէր , վէ , պէհայէ սօնրատան Թէրհինի էմ-
լաք խուսուսունուն մէհնի զըմընտա , մէթ-
նի գանունէնամէտէ պէհան օլունտուղու իւզ-
րէ , Թաստիգնամէ հիւքմիհէն , էմլաքի մէր-
դումէնին իսթիդլալ վէ Թէրհինի իճրա օլու-
նան մահէլլ , սիճիլլըներ գայտ իթտիրիլմէ-
սի , իգթիզայի մասլահաթատան տըր :

(1) Թէգտատիմ , իւք օլմագլըզ :
(2) Իւլը , լազըմ իթմէք :
(3) ԻգՌալ , մուաթթալ գըլմագ :
(4) Կէռնա , տիւրիւս :
(5) Թոֆլէ , ազալթմագ :
(6) Թէւէլլէ , չօզալթմագ :

Համէնի իտխալ օլունմուշ ալաճագը-
լարա , Թիճարէթխանէ Թարաֆընտան
հէր նէ գատար մէպալիզ Թախսիս օ-
լունուր իսէ օլսուն , պու մագուլէ ա-
լաճագըլլար հագգլարընտա , գընգօր-
տաթօ սէնէտի , մէրի իւլ իճրա տըր :

224. Սալիֆ իւզ զիքր 197 ինճի
մատտէնին իւչինճիս ֆըգրասը ման-
Թուգունճա , միւֆլիսին զայրի մէնգուլ
էչէասը , իսթիղլալ Թարիգիյէ գայտ
իթտիրիլմիշ իսէ , իչպու իսթիղլալ ,
պիլ ճիւմլէ ալաճագըլլարա րաճի օլ-
մագ , գընգօրտաթօ Թաստիգնամէսի-
նին հիւքմիս իգթիդասընտան օլուպ ,
Թաստիգնամէնին հիւքմիս , իսթիղլա-
լը իճրա օլունան մահէլլ , սիճիլաթա
գայտ իթտիրիլիր . մէկէրքի , գընգօր-
տաթօ մուճթիհինճ , պու պապտէ ,
սուրէթի աչէր իլէ , գարար վիրիլմիշ
օլա (*) :

225. Գընգօրտաթօնուն Թաստիգին-
տէն սօնրա , իլղա (1) վէ իպթալինէ (2)
տայիր հէր կիւնա (3) տավա , մէսմու
տէկիլ տիր . մէկէր քի , միւֆլիսին էմ-
վալը մէվճուտէսինի քէթմ ու Թագ-
լիլ (4) , վէ եախօտ տէյեունունու Թէք-
սիր (5) միսիլլու հէյլէ վէ զէմմինէլէր իլէ
հարէքէթի օլունմուշ օլտուղու , միւթէ-
պէյհին օլա :

226. Գընգօրտաթօ մուգավէէսինին
Թաստիգինի միւթէգամմին իչմէն սու-
տուրիյէ , իճապը հիւքմ օլունտուգ-
տան սօնրա , վէքիլլէրին մէէմուրիյ-
եէթլէրի խիճմէտզիր օլուպ , գաթի

(1) Թէգթօգթօ , իլք օլմագլըզ :
(2) Իւլը , լազըմ իթմէք :
(3) ԻգՌալ , մուաթթալ գըլմագ :
(4) Կէռնա , տիւրիւս :
(5) Թոֆլէ , ազալթմագ :
(6) Թէւէլլէ , չօզալթմագ :

սուբեթիլլէ հիսապլարընը, Թիճարէթխանէ մէէմուրու հուզուրունա, միւֆլիսէ թէսլիմ խէրէք, պիլ միւզաբէրի հիսապլարը գաթ օլունուր, վէ միւֆլիսին պիլ ճիւմլէ էմվալ, վէ աէֆաթիր, վէ էշիա, վէ քիաղըտլարը, եէսինէ էթա վէ թէսլիմինէ նաթըզ (1) պիր գըթա աէնէա ախզ օլունուպ, օլ պապաէ, Թիճարէթխանէէն թայինն գըլընան մէէմուր թարաֆընտան, պիր գըթա միղէք քիրէ թահրիր օլունաբաղ, մէէմուրու միմանիլ յին մէէմուրիյինէթի տաիի խիթամիզիր օլաճաղընտան, պատէհու, պիր կիւնա մուարաղա վուգուրնաէ, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան ֆաալ օլունուր։

ՖԱՍԼԸ ՐՍՊՈ

Գօնդօրտաթօնուն հէսէվն էլղաը, վէ նէօտ ֆէսէխ վէ ասէվ էճրաը պէնանընօտ ոըը։

227. Կէրէք հիյլէ զուհուրինաէ, վէ կէրէք գօնդօրտաթօնուն թատաիգինաէն սօնրա, հիյլէլի իֆլաս օլսուզունու միւթէզամինն հիւքմ ու իլմինն սուտուրինաէ, գօնդօրտաթօնուն քիւլլիյէէն իլղասը յա, քէէն լէմ եէքինն հիւքմինաէ օլմասը լազըմ կէլիր. վէ օլ հալաէ, իճրասընա, եանի վիրիլմէսի մուգաբէրէր օլան մէպալիղի, վէ իճրասը մէվնա (2) պուլունան չէրայիֆէի իճրաեէ քէֆիլ օլան բիմսէլէր տաիի, թապիաթիյլէ, քէֆալէթտէն թախլիս (3) օլունուրլար. հէնուզ, հիւքմի լազվ օլունմամըշ պիր գօնդօրտաթօ չէրայիֆինն, միւֆլիս թարաֆընտան տաէմի իճրասը թագտիրինաէ, իճրասընա քէֆիլի վար իսէ, Թիճարէթխանէնէտէ, քէֆիլլէր հազըր օլաուզլարը հալաէ, գօնդօրտաթօ հիւքմինունն ֆէսխի զրինընտա, միւֆլիսին ալէյհինէ տավա օլունապիլիր. ֆագաթ, մէզքիւր գօնդօրտաթօնուն ֆէսխ ու իպթալը միւնասէպէթիյլէ, չէրայիֆինին պիր թէմամ, վէ եախօտ պաղըրընըն իճրասընա միւթահիւտ օլան քիմսէլէր, քէֆալէթտէն պէրի իւզ զիմմէ օլամազլար։

228. Գօնդօրտաթօնուն թատաիգինաէն սօնրա, հիյլէլի իֆլաս իչին, միւֆլիսին ալէյհինէ տավաէա միւպաշէրէթ օլունուպտա, միւֆլիս հապս ու թէվգիֆ օլունաուզտա անաէ, աէրաէսէթ օլան էմվալընըն թէչէֆաէն վիգայէսի էսպապլընըն իպթիհսապինի թէնզիհ իթմէկ, Թիճարէթխանէնէ պիրա վէ բաճի տիր. անճագ, տավաեա աէպէպ գալմատընըն տայիր, վէ եախօտ միւֆլիսին պէրաէթի զիմմէթինէ, վէ կէրէք թախլիյէէյի աէպիլ վէ մաղուբիյէթինէ միւթէտայիր իլամին խատար ու իլմնը կիւնիւնաէն իթթիպարէն, զիյր օլունան վիգայէ վէ մուհաֆազա էսպապընըն իլթիզամընաան, թապիաթիյլէ քէֆֆ (4) վէ ֆէբաղաթ օլունուր։

229. Հիյլէլի իֆլաս հիւքմինիւ միւթէզամինն իլամընն, վէ կէրէք գօնդօրտաթօնուն քիւլլիյէէն իլղա, վէ եախօտ ֆէսխ ու իպթալինի ամիր հիւքմիւն մանթուգունաճա, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան պիր մէէմուր իլէ, պիր վէ եախօտ միւթէտաիա վէքիլլէր թայինն գըլընըր. վէ թէմսիլի էմվալ քէյֆիյէթի, իչպու վէքիլլէրին եէտինաէ տիր. վէ աէնէտաթ վէ էվրագը սայիբ բուլունէթ օլունարագ, գըյմէթի էմվալ վէ էշիա, աէֆթէրի ամիգ իլէ մուգապէլէ պիրլէ, իճապ խաէր մէվատա օլուուզու հալաէ, աէֆթէրի աթ

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Մեկնաբանութիւն ադեղի ելեքտրէնէ ընթերցուածոց, եւ ճառագայթներուն ընդունակութեանց պէհանգիոյ մասին։

234. Գոնգօրտաթիմնուն թաստիգինատէն, վէ եախօտ ալաճադլըլարըն իթթիֆագնուտան մուգաւտէմ, միւֆլիսին մէվճուտու, իֆլաս մուամէլաթըն իթթիֆագնուտան քիֆայէթ իթմէէրէք, թէվգըֆը իճապ իտէր իսէ, Թիճարէթխանէյէն մէէմուրունուն ինհասը յլա, իֆլաս մուամէլաթըն գաբաւտրլմասընը, րէամէն պիլէ հիւքմ իթմէք, Թիճարէթխանէյին րէյլինէ մուհավվել ուր. վէ, իշպու հիւքմ ու իլամ միւգթէզասընճա, միւֆլիսին զաթը, վէ կէրէք էմիալ ու էմիալքի հագդընտա տավա իթմէք խուսուսունա, հէր պիր ալաճադլընըն, պաչդա պաչդա հագդը հասըլ օլուպ, անճագ, իլամը մէղքիւրուն իճրասը, թաւրիսի իլամէնէն իթթիպարէն, եալընըզ պիր այ միւտաէթ, թէվգըֆ վէ թէէլխիր օլունուր։

235. Կէրէք միւֆլիս, վէ կէրէք միւֆլիս իլէ ալագասը օլան քիմսէ, հէր նէ վագըթ, իֆլաս մուամէլաթըընն մէսաբիֆինի իտարէ իտէճէք գատար մէզալիղինն մէվճուտ օլտուդուննու իսպաթ իտէր, վէ եախօտ վէքիլլէր եէտինէ թէսլիմ իյլէր իսէ, անիֆ իւզ գիէր մատտէտէ պէէան օլունան հիւքմ ու գարարընն իտէսինէ, միւֆլիսի մէղպուր վէ ալագատարընընն, սալահիյէէթի տէրքեար ուր. վէ հէր հալտէ, անիֆ իւզ գիէր մատտէնինն իգթիդասը իւզրէ վուգու պուլաճագ տավանընն մէսաբիֆի, էվվէլ պէ էվվել թէէմիյնէ իթմէրիւմէք, լազըմ-տէն տիր։

(*) Ամֆապը մանթուպան, իթթիֆագընտան միւրատ, գոնգօրտաթօ մուամէլէսի իճրա օլունաճմասընտան տօլանը, միւֆլիսին մէվճուտի օլարագ, հէր նէ պուլուր իսէ, պէյնիրինտէ թագսիմ տիմէք օլուր։

(՝) Թէպէլը, տէյէթիմիզ։

ՖԱՍԼԸ ՍՍՏԻՍ

Ալճաֆէլէրըն էրնիֆէքը պէհանգիոյ ուր։

236. Գոնգօրտաթէօ մուգավէլէսի ագտա օլունամատըղը հալտէ, ալաճադլըլար իթթիֆագ (*) իտիպ, պիրլիքտէ հարէքէթի իթմէք իւզրէ, խաթիհագը թամլարը տէրքեար տըր. վէ կէրէք իֆլաս ումուրունուն րույէթինէ, վէ կէրէք վէքիլլէրին իպգա վէ թէպտիլի(՝) մէնֆաաթընա տայիր խուսուսաթըն միւզաքէրէսի ղրմընտա, Թիճարէթխանէյէն թայէնին գէլընան մէէմուր թարաֆընտան, ալաճադլըլար ճէլգ օլունուպ, իմթիհազ, վէ իսթիղլալ, վէ րէհն ճիհէթլէրիյլէ ալաճադլարը միւթէհագգդդ օլան ալաճադլըլար, իշպու մէճլիսէ տախիլ օլուրլար. վէ ասհապը մաթլուպաթրն միւտտաա վէ իթիրազլարընը չամիլ պիր գըթա մազպաթա թահրիր օլունուպ, սալիֆ իւզ գիէր 170ինճի մատտէ մանթուգունճա, մազպաթայի մէղքիւրէնին մաելինէ նէզարէն, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան գարար վիրիլիր. վէ իպգա օլունմաճաճագ վէքիլլէր թագրիրլէրինի, եէնի վէքիլլէրէ վիրիպ, Թիճարէթխանէ մէէմուրու միւմաիլէյհ տախի հազըր օլմագ, վէ միւֆլիս տախի իճապը թագտիրինտէ ճէլպ օլունմագ, լազըմ տըր։

237. Իֆլասըն, էմիալը մէվճուտէսինտէն, միւֆլիսէ պիր մըգտար իճազինտէն, միւֆլիսէ պիր մըգտար իճազինտէն, նէյի նագտիյէ իթմասը խուսուսու, հազըրը պիլ մէճլիս օլան ալաճադլըլար պէ յինինտէ միւզաքէրէ օլունարագ, պու պապտէ, էքսէրիսի բաղի օլտուգլարը հալտէ, իֆլասըն էմիալը մէվճուտէսինտէն պիր մըգտար մէպալիղ, իանէ նամըյլա, միւֆլիս վէրիլմէք խուսուսունա, միւտտաէտ գէլընըպ, իշպու խանէնին մըգտարը, վէքիլլէր թարաֆընտան թէքիլիֆ, վէ Թիճարէթխանէյէն թայէնին գէլընան մէէմուր ճանիպինէն թախսիս օլունուր. մէկէրէք, եալընըզ վէքիլլէր թարաֆընտան, պու պապտէ Թիճարէթխանէյէ միւրաճաաթ վէ իսթիտաա գէլընա։

238. Պիր Թիճարէթի չէրքէթինին իֆլասը զուհուրինտէ, չէրքէլէրին պիրլիյլէ, վէ եախօտ պիր նիչէլէրիյլէ, գոնգօրտաթօ մուգավէլէսինին ագտինէ բաղի օլմագ, ալաճադլըլարըն եէտի իխթիեարլարընտա տըր. օլ թագտիրտէ, չէրքէթին պիլ ճիւմլէ էմիալը մէվճուտէսի, միւթէհիդ ալաճադլըլարըն, թահթը իտարէլէրինէ գաղըպ, գոնգօրտաթօէու թահսիլ իթլըպ քիմսէլէրին, էմիալը մախսուսէյէրի, չէրքէթի մալինտէն իխրաճ օլունարագ, պու մագուլէյէր իլէ ագտ օլուրագ, նաճագ մուգավէլէյի մախսուսէտէ, զուրամէ ագճէսի, հասրէն վէ գասրէն, չէրքէթի մալինտէն խարճ էչեատէն թէէմիյնէ օլունմագ, թաահհութիւ միւնտէրիճ օլուր. վէ եալընըզ քէնտի նէֆսինէ այիտ պիր գոնգօրտաթօէա տէսթրէս օլմուշ օլան չէրքէ, սայիր չէրքէլէր իլէ միւթահիւտ օլմագտան պէրի իւզ գիմմէ օլուր։

239. Իֆլաս վէքիլլէրի, ալաճադլըլարըն, մասա թապիր օլունուր ճէմիյէթի թարաֆընտան, պիլ վէքէալէ, իֆայի տէ յէունա մէէմուր օլուպ, մասմաֆիհ, միւֆլիսին, էմիալը մէվճուտէսի իլէ, Թիճարէթ իթմէք իւզրէ, ալաճադլըլար թարաֆընտան, վէքիլլէրէ րուխսաթ վէրիլիր. վէ պու պապտէ, տայինլէրին, մէճլիսի մէշվէրէթինտէն վիրիլճէք գարարնամէտէ, մէէմուրիյէթլէրինին վագթ ու վիւսաաթը, վէ մէսաբիֆին րույէթինէ մէտար օլմագ իւզրէ, եէտլէրինտէ հըֆզ օլունաճագ մէպալիղին մըգտարը, թասրիհ գէլընմագ, լազըմտէն տիր. վէ մէպալիղ վէ նուճուս ճիհէթլէրիյլէ, իւչ րուպունա միւթէսաբբիճ, վէ էղլէպ օլան ալաճադլըլարըն րէյլէրի իւզրէ, Թիճարէթխանէյէն թայէնին գէլընան մէէմուրուն հուզուրունտա, գարարնամէյի մէրգումէնէ թէչէպիւս օլունուր. վէ իշպու գարարնամէնէ գարշը մուխալիֆէթ վէ իթթիրազ իթմէք խուսուսու, կէրէք միւֆլիսին վէ կէրէք իմզագէչի րիզա օլմանան սայիր ալաճադլըլարըն եէտլէրինտէ իսէ տէ, իշպու իթթիրազտան նաչի, գարարնամէյի մէրգումէնին իճրասը, Թէվգըֆ օլունամագ։

240. Վէքիլլէր, էմիալը իֆլասը գուլլանտըգլարը էսնատէ, մէվճուտտան զիեատէ մուամէլաթ վէ թահվիւտաթէ կէրէչէրլէր իսէ, էմիալը մէրգումէնին, լիէճլիւլ Թիճարէ իսթիխլալինէ բուխսաթ վիրմիշ օլան ասհապը մաթլուպ, վիրտիքլերի բուխսաթնամէտէ մուհարրէր չէրայիթ մուճիպինճէ, էմիալը իֆլաստէն, քէնտիլէրէ րահճ օլան հիսէսէտէն զիեատէսի իչին, պիղզաթ մէտուլ օլուպ, հէր պիրի, ալաճադրընն մըգտարընա նիսպէթէն, մէվճուտտան Թէնագուս իսէն ագճէկի, Թէէմիյնէ վէ իճա էյլէմէկէ մէճպուր տուր։

241. Միւֆլիսին, մէնգուլաթտէն օլմաեան էմլաքինի, վէ կէրէք մէնգուլաթտէն օլան էմթաա վէ էչեատընը ֆիրուխթ իլէ, տէյեուն վէ զիմմէտընըն թանղիմ ու Թէավիյէէսի մատտէլէրինի Թաճիլ իթմէք իւզրէ, վէքիլլէր մէճպուր տուր. վէ խուսուսաթը մէղպուրէնէ, Թիճարէթխանէյէն թայէնին գէլընան մէէմուր նէզարէթիյլէ Թէչէպիւս օլունուպ, միւֆլիսին ճէլպ ու իհզարը լազըմ կէլմէզ։

242. Սալիֆ իւզ գիէր 195ինճի մատտէտէ մուհարրէր դավահտէ իմթիսալէն, միւֆլիսէ այիտ հէր կիւնա հուդուգ վէ իտտաաէը Թէավիյէէ վէ րույէթէ իթմէք իւզրէ, վէքիլլէր մէէմուն օլուպ, օլ պապտէ միւֆլիսին մուխալիֆէթի, մէսմու տէկիլ տիր։

243. Պէր վէճհի պալէա, իթթիֆաք իւզրէ օլան ալաճադլըլար, իթթիֆաքլարընդեն իպթիտաքի սէնէսինտէ, հիչ օլմազ իսէ, պիր տէֆա, վէ իճապ էյլէմիկի հալտէ, աթի սէնէլէրինտէ, իքթիզասընա կէօրէ, ադտը մէճլիս իթթիհադ իւզրէ, Թիճարէթխանէյտէն թայենին դըլընան մէէմուր մաարիֆէթէյլէ ճէլպ օլունուր. վէ մէճալիսի մէրգուզ մէտէ, վէքիլլէր, իֆլաս ումուրունու, նէ վէճհլէ իտարէ վէ թէօվկիյէ իթթիհադլէրինին թագրիրինի վիրմէկէ մէճպուր տուրլար. վէ պալէատէ մէդքիւր 170 լինճի, վէ 236 ընճը մատտէլէրտէ թասրիհ օլունան գավահատ թաֆթիշդան, մէէմուրիյէթլէրինտէ իպգա, վէ եահօտ իճապընա կէօրէ աղ ու թէպտիլլէրի իճրա օլունուր։

244. Միւֆլիսին հիսապլարը դաթ վէ թէօվկիյէ օլունուգտա, ալաճադը, Թիճարէթխանէտէն թայինի դըլընան մէէմուր մաարիֆէթէյլէ ճէլպ օլունուգ, վէքիլլէր տախի, իչպու սօն մէճլիսատ, մէէմուրիյէթլէրինին նէթիճէսինտէն, թագրիրլէրինի վիրէրէք, միւֆլիսին պիր նէֆս պուլունմասը, վէ եահօտ իպթիդասը իւզրէ ճէլպ ու իհգար օլունմասը, լազմատէն տիր. վէ միւֆլիսին, մաղուրիյէթի ահվալինէ տայիր, ահվասը մահքամէյի սէօյլէյիպ, օլ պապատէ պիր գըթա մաղպաթա թահրիր իլէ, ալաճադլըլարընդեն հէր պիրի միւսլիման վէ իթթիրազաթընը, օլ մաղպաթատա տէրճ էյլէմէք իւզրէ, մէէպտէն օլուգ, մէճլիսի մէզգուրուն խիթամընտան սօնրա, միւթթէֆիգ ալաճադլըլարընդեն ճէմիյէթի, պիլ խաթիպ, հալ վէ թէֆթիգ օլունուր։

245. Միւֆլիսին, մաղուրիյէթի ահվալինէ տայիր, ալաճադլըլարընդեն գարար ըէյլէրի, վէ կէրէք իֆլասընդեք էյիգիյէթի վուգուի, վէ հալտընը սայիրէսինէ միւթէտայիր պիր գըթա թագրիր, Թիճարէթխանէ մէէմուրու թարաֆընտան արզ ու թագտիմ օլունուգ, միւֆլիսին մատղուր օլուգ օլմատճաղը, Թիճարէթխանէտէն հիւքմ օլունուր։

246. Միւֆլիսին, մատղուր օլմատընը, իլան օլունտուղու թագտիրտէ, պէհէր տաէին (1) քէնտի ալաճադընա տայիր, միւֆլիսին զաթը վէ էմնլայը հադդընտա տավա իթմէկէ, էղ սէր նէվ սալահիյէթի հասըլ օլուր. մաղուր օլմագ իւզրէ հիւքմ օլունտուղու թագտիրտէ, իֆլասընտան տօլաերը, ալաճադլըլարըն տավալարը իչին հապս օլունմագ մէճպուրիյէթինտէն թախլիս օլունարագ, մին պատ նէֆսինէ թօգունուլմաերդ, ֆագաթ, էմնլայինտէն տավա օլունուր. չու գատար քի, դավանինի մախսուսէ իլէ տէրքեար օլան պագը իսթիհսալէրէ բիայէթ դըլընըը (*)։

247. Հիյլէյի իֆլասը իրթիքապ ետէնլէր, վէ քէնտի մալէրի օլմաեան էչեանըն ֆիրուխթուն միւթէատտի օլանլար, վէ կէրէք սիրգամ վէ տօլանտըրըճըլըդ, վէ եահօտ քէնտիլէրինէ իթթիմատ օլունան չէյիյ խիեանէթ վէ թատատի իլէ միւթթէհիմ օլան, վէ պիթ թախսիս էմնլայը միրիյէնին սարֆ ու իսթիհլաքինէ ճէսարէթ իտէն քիմսէլէր, մատղուր օլմագ իւզրէ, հիւքմ օլունմագ, ճայիլ տէկիլ տիր։

248. Թիճճարտէն, մէտուուն օլանլարընդեն, էմնլայը մէվճուտէսինի, ալաճադլըլարա թէրք ու իթտա իյլէմէք խուսուսունտա վուգու պուլան իսեէթի թէպէյիւն իթտէ զիլէ, մահպուսիյէէթի մէճպուրիյէթինէն պէրի օլամազլար, չինքի, տէյուունլարընդեն քէֆիյէթէի մախսուսէլէրի իճապընճա, պունլարընդեն մահպուսիյէթի, էճհիյէթի թահսիլ իտէր։

(1) Տաէին, ալաճադը։

(*) Դավանինի մախսուսէտէն միւրատ, թէվաֆֆութուն իթմէ մի՞ օյան էճնէպի, վէ վասիյէր, վէ մէէմուրին, վէ էմանէթի մուհաֆըզլարը տիմէք օլուգ, պունլարդեն մատղուրիյէթի ահվալինէ տայիր, ալաճադլըլարընդեն գարար ըէյլէրի, վէ կէրէք իֆլասընդեն քէյիֆիյէթէի վուգուի, վէ հալտընը սայիրէսինէ միւթէտայիր պիր գըթա թագրիր, Թիճարէթխանէ մէէմուրու թարաֆընտան արզ ու թագտիմ օլունուգ, միւֆլիսին մատղուր օլուգ օլմատճաղը, Թիճարէթխանէտէն հիւքմ օլունուր։

ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԷԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

246. Միւֆլիսին, մատղուր օլմատընը, իլան օլունտուղու թագտիրտէ, պէհէր տաէին (1) քէնտի ալաճադընա տայիր, միւֆլիսին զաթը վէ էմնլայը հադդընտա տավա իթմէկէ, էղ սէր նէվ սալահիյէթի հասըլ օլուր. մաղուր օլմագ իւզրէ հիւքմ օլունտուղու թագտիրտէ, իֆլասընտան տօլաերը, ալաճադլըլարըն տավալարը իչին հապս օլունմագ մէճպուրիյէթինտէն թախլիս օլունարագ, մին պատ նէֆսինէ թօգունուլմաերդ, ֆագաթ, էմնլայինտէն տավա օլունուր. չու գատար քի, դավանինի մախսուսէ իլէ տէրքեար օլան պագը իսթիհսալէրէ բիայէթ դըլընըը (*)։

247. Հիյլէյի իֆլասը իրթիքապ ետէնլէր, վէ քէնտի մալէրի օլմաեան էչեանըն ֆիրուխթուն միւթէատտի օլանլար, վէ կէրէք սիրգամ վէ տօլանտըրըճըլըդ, վէ եահօտ քէնտիլէրինէ իթթիմատ օլունան չէյիյ խիեանէթ վէ թատատի իլէ միւթթէհիմ օլան, վէ պիթ թախսիս էմնլայը միրիյէնին սարֆ ու իսթիհլաքինէ ճէսարէթ իտէն քիմսէլէր, մատղուր օլմագ իւզրէ, հիւքմ օլունմագ, ճայիլ տէկիլ տիր։

248. Թիճճարտէն, մէտուուն օլանլարընդեն, էմնլայը մէվճուտէսինի, ալաճադլըլարա թէրք ու իթտա իյլէմէք խուսուսունտա վուգու պուլան իսեէթի թէպէյիւն իթտէ զիլէ, մահպուսիյէէթի մէճպուրիյէթինէն պէրի օլամազլար, չինքի, տէյուունլարընդեն քէֆիյէթէի մախսուսէլէրի իճապընճա, պունլարընդեն մահպուսիյէթի, էճհիյէթի թահսիլ իտէր։

(*) Իպգա մատտէտ մուհարրեր նիզամ, եասընդեզ թայիֆէյի թիճճարա մախսուս օլուսդ, թիճճարտան օլմաեան սայիր մէտեուննին թարաֆընտան, պու վէճհլէ իսթիտա վուգուինէ, մէհաքիմի պէյէտիյէէդ մուրաճաաթ օլունմագ լազըմ կէլիր։

(**) Մէսէլա, իչ չախ պիր պիրլէրինէ քէֆիլի պիլ մալ օլտուգտան սօնրա, իչինէ պիրտէն միւֆլիս օլտուգլարը հալտէ, իչպու միւֆլիսլէրին վիրմիչ պուլունտուգլարը օն իքի պիլն զուրուշդուգ թէմէսսիլը, սահիպլի եէ՞ տինտէ պուլունան թէմէսսիլիէն, նաթըզ օլտուգու մէպլաղ, վէ իճապ իտէն կիւզէլճէ պու միւֆլիսլէրին հիսէբի զուրամալարընդան հասըլ օլան մէպալիղ, մատ մէտարիճ վէ կիւզէյլիթ, եէքիւն մաթլուպատան արթար, եանի տէյնին ըէսիւլ մալ վէ միւթէֆէրրիթթը սայիրէսինտէն ֆաղլա պուլուր իսէ, օլ թագտիրտէ վուգու պուլան ֆաղլա, թահվիլտէ մուհարրեր ատահաը իմզանդն սըրատընա նէզարէն, քէնտիլէրէ տէվր ու հավալէ թարիդիյլէ, քէֆիլ պուլունան մէտեուն միւշթէրեէլլէրէ այիտ վէ բաճի օլուր։

251. Միւֆլիս վէ սայիր միւթահիւտլէրինին, պիր պիրլէրինէ թէբդիֆիյլէրինի միւթէգամմին վերմիչ օլտուգլարը թահվիլլէրին համիլի օլան ալաճադը, իֆլասըն զուհուրինտէն մուգատտէմ, ալաճադընա մահսուպէն, էկէրչի պիր մըգտար մէպլաղ ախզ իթմիչ իսէ, իչպու ալէյ հիսապ ալտըդը ագճէ, պատէթ թէնզիլ, դուսուրու իչին, մատտեա տախիլ օլմագա, վէ միւֆլիս իլէ մաէն, միւթահիւտ վէ եահօտ քէֆիլի օլան քիմսէլէրտէն տավա իթմէկէ, իսթիհգադը տէրքեար տըր. էկէրչի միւթահիւտ վէ քէֆիլի թարաֆընտան իսթիֆսա օլունուր իսէ, օլ հալտէ, անլէր տախի, ֆագաթ վիրտիքլէրի ագճէ իչին, միւֆլիսին մատտընընա տախիլ օլուրլար։

252. Հէր նէ գատար, գանգօրտա թօ ագտ ու թանզիմ օլունմուչ իսէտէ, եէնէ ալաճադլընդն, միւֆլիսին մէսարիճիյլէ, հէր պիրինին մատտընընա թօր ալաճադըլտա տախիլ օլուգ, պիրինին զուրամատընընան եէուտէ էլլի օլարագ, ալթը պին, իքինճինին զուրամատընընան եէուտէ օթուզ պէչ օլարագ, տէօրթ պին իքի եէուզ, վէ իչհինճիսինին զուրամատընընան եէս զատ օն պէչ օլարագ պին սէքիզ եէուզ զուրուչ քի, ճէման օն իքի պին զուրուչ ալաճադընդը թէմամէն իսթիֆա իսէր, զիրա, քէֆիլ օլան միւթահիւտ վիրիլտիկի սուրէթտէ, քէֆիլ օլան քիմսէ, ֆագաեա միւտատի մէպլաղընդն քէֆալէթինտէն թախլիս օլմուչ օլուր։

քեֆիլ վէ միւթահիւտլէրինտէն , ալա-
ճագլարընըն իհմամընը խոտաատա ,
սալահիյեէթլէրի տէրքեար տըր ։

ՆԷՎԻ ՍԱՆԻ

Բէհն էլե ընէմէն օլունմուշ , վէ կէնէ ճէնթո-
լմընէն օլան էշե էնվէրինէ էմրինթոլը պուլուն-
մուշ օլան ալճաճագլըլարը հէսէպընա ։

253. Միւֆլիսին , ուսուլի մէրկէզէ-
նէ թաթպիգան , բէհն իլէ թէէմին օ-
լունմուշ օլան ալաճագլըլարընըն էա-
միսի , եալընըզ իսթար իչին , մասա
տէֆթէրինէ գայա իհթիյըճը ։

254. Վէքիլլէր , տիլէտիքլէրի վա-
գըթ , թիճարէթխանէտէն թայինի գը-
լընմըշ օլան մէէմուրուն բուխսաթըյ-
ա , մասանըն ֆայտասըի զըմընըտա ,
տէյնին թէէտիյէսիյլէ , մուգապէլէ-
սինտէ թէրհին օլունմուշ օլան էշա-
ը , իսթիւտաատ կյլէմէկէ մէէզուն
տուրլար ։

255. Պիր բէհն , վէքիլլէր թաա-
ֆընտան իսթիւտաատ օլունմաէրըպտա ,
ալաճագլը ճանիպինտէն , ալաճագըն-
տան զիհաատ պահա իլէ ֆիրուխթ օ-
լունուր իսէ , ֆաղլասը , վէքիլլէրտէն
ախզ օլունուր . գալտը քի , բէհնին
պահասը , ալաճագլընըն ալաճագրն-
տան տուն (1) իսէ , գուսուրու իչին ,
ատի ալաճագլըլար միախլըս , միւֆլի-
սին մասասընա տախիլ օլուրլար ։

256. Իֆլասըն իլանընը թէգաատիւմ
(2) իտէն օթուզ պիր կիւն զարֆընտա ,
միւֆլիսին պէդդահ իսթիհսամ իթ-
միշ օլտուդու ամէլէնին իւճրէթի , վէ
քէղալիք իֆլասըն իլանընտան մու-
դաատէմ օլան ալթը մահ զարֆընտա
իսթիհսամ օլունմուշ օլան հագլընը-

(1) Տուն , աշաղը ։
(2) Թէէտդիւթ , էվվել կէչմիշ , օլմադ ։
(*) Եկսիկսիզ բէհն պուլունան ալաճագ-
լըլար , պագը ալաճագլարը իչին , ատի ալա-
ճագլըլարընն մասասընա տախիլ օլտուդուրը
հայատ , մահլուլպարընըն իչլէնեէնէք կիւզել-

լարընն իւճրէթի վէ մահիյեէլէրի , իմ-
թիհազը տէյհուն ատաատընտա տըր ։

257. Միւֆլիսին , մէնդուլաթտան
օլան էշեասընա , իմթիհազ հագգը-
նըն իտտաասընտա օլան ալաճագլըլա-
րընն տէֆթէրէրի , վէքիլլէր թարաֆըն-
տան , թիճարէթխանէ ճանիպինտէն
թայինի գըլընան մէէմուրա թէէլիմ
օլունուպ , իչտու ալաճագլըլարընն մահ-
լուլպաթը , էվվէլ պէ էվվէլ թահսիլ
օլունաճագ մէպալիղտէն իհթա օլուն-
մագ խուսուսու , թէնսիպ օլունուր ի-
սէ , մէէմուրու միւմահիլէյհ թարա-
ֆընտան , օլ պապտէ րուխսաթ վիրի-
լըր , գալտը քի , իմթիհազ հագգընա
մուարազա վուգուբնտէ , թիճարէթ-
խանէյէ հավալէսիյլէ , հիւքմ օլունուր ։

ՆԷՎԻ ՍԱԼԻՍ

Էշեայէ ըսրէ մէնդուլէ էվվէլինտէ էմրինթոլը վէ
էմրինտըը օլան ալաճագլըլարըն պէհանընտա տըր ։

258. Էշեայի ղայրի մէնդուլէ էմա-
նը հասըլէսինին թէվղիի , էշեայի մէն-
դուլէ էմանը հասըլէսի թէվղիինտէն
էվվէլ , վէ եախօտ իքիսի պիր վագըթ-
ատա իճրա օլունուր իսէ , էշեայի ղայ-
րի մէնդուլէ էմանընտան ալաճագ-
լարընը պիթթէէմամ իսթիֆա իտէմէ-
էն իմթիհազը , վէ բէհն սահիպի օ-
լան ալաճագլըլար , պագը գալաճագ
մահլուլպաթլարը իչին , բէհն վէ էմա-
նէթլէրի օլմատան սայիր ալաճագլը-
լարա այիտ ադէնին թէվղիինէ տա-
խիլ օլուրլար . ֆագաթ , ալաճագլարը
պալէատէ մէսթուր նիզամաթա թահ-
սիլգան թահգիգ վէ թաատիւդ օլուն-
մագ , լազըմէտէն տիր (*) ։

Թէէլիրինէն սարֆը նազար օլունմասը իճա-
պընտան տըր . Միսալ , բէհնի ալաճագլըլար .
էվվէլքի բէհնի ալաճագըը , ղուրուշ 40,000 ,
իքինճի բէհնի ալաճագը , ղուրուշ 33,000 ,
ճէմման եէքիւն ղուրուշ 75,000 ։ Բէհնէիզ
ալաճագլըլար . էվվէլքի բէհնէիզ ալաճագը ,

259. Էշեայի ղայրի մէնդուլէ հասը-
լաթը թագսիմ վէ թէվղի օլունմագ-
տան էվվէլ , էշեայի մէնդուլէ ֆիրուխ-
թունտան հասըլ օլան մէպալիղին , պիր
վէ միւթէաատիտ թագսիմլէրի վու-
գու պուլտուղու հալտէ , թահգիգ վէ
թաատիդ օլունմուշ իմթիհազ վէ բէհն
սահիպի օլան ալաճագլըլար , ալաճագ-
լարընըն եէքիւնինէ նիսպէթէն ագճէ
թէվղիինէ տախիլ օլուրլար . ֆագաթ ,
էշեայի մէնդուլէ էմանընտան ալընան
մէպալիղին , էշեայի ղայրի մէնդուլէ
հասըլաթընտան իֆրաղ ու թէֆրիգը ,
խուսուսու աթիտէ պէէտան օլունտու-
ղու վէճհլէ իճրա օլունուր ։

260. Էշեայի ղայրի մէնդուլէ ֆի-
րուխթ օլունտուգտան , վէ բէհն վէ
իմթիհազ ասհապը օլան ալաճագլը-
լար պէ ընինտէ սըրա վէ միւնավէպէ (1)
ուսուլի , գաթիան թանզիմ գըլըն-
տըգտան սօնրա , մահլուլպարը , էշ-
եայի ղայրի մէնդուլէ սէվէնինտէն
թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ , նէօպէթ-
լէրի կէլէճէք ալաճագլըլար , ատի ա-
լաճագլըլարընն մասասընտան ախզ իթ-
տիքլէրի մէպալիղին թէնզիլինտէն սօն-
րա , էշեայի մէրհունէ գըյմէթինտէն ,
քէնտիլէրէ այիտ հիսսէնին ախզընա ,
սըրասըլա տէհթրէս օլուրլար . վէ
պու վէճհլէ թէնզիլ օլունագագ մէ-

զուրուշ 10,000 , իքինճի բէհնիզ ալաճագ-
լը , ղուրուշ 15,000 , եէքիւն ղուրուշ 25,000 ։
Էշեայի մէնդուլէյինէ ֆիրուխթինտէն հասըլ օ-
լան ղուրուշ 70,000 . Մէպալըը մէզկուր
եէթմիշ պին ղուրուշուն սուրէթի թագսիմի ,
էվվէլքի բէհնի տայինէ պիթթէէմամ ալաճա-
ղը իչին ղուրուշ 40,000 , իքինճի բէհնի տա-
յինէ սէվէնի մէզկուրտն պագը գալան ղու-
րուշ 30,000 , եէքիւն ղուրուշ 70,000 . պիր
վէճհի պալէա , էշեայի ղայրի մէնդուլէյինէ
սէվէնի թագսիմինտէն սօնրա , իքինճի բէհն-
լի տայինէն պէշ պին ղուրուշ ալաճագը գա-
լըպ , մէնդուլաթըն ֆիրուխթուն հասըլընտան ,
մէպալըը մէզկուրու իտտաատա տալահկյեէ-
թի գալըր . մէնդուլաթըն ֆիրուխթունտան

պալիղ , բէհնի ալաճագլըլարըն մասա-
սընտա գալմաէրըպ , ատի ալաճագլը-
լարըն մասասընա իտտէ վէ թէէլիմ ,
վէ մէզքիւր ատի մասանըն մէնֆաա-
թը , իչտու իֆրաղ վէ թէֆրիղ խու-
սուսլարընըն իհթասըլա , իքմալ ու
թէէմիմ օլունուր ։

261. Էշեայի ղայրի մէնդուլէ էման-
նը թէվղիինէ տուխուլ իլէ , ալաճա-
ղընըն ֆագաթ պիր մըգտարընը ալ-
մըշ օլան բէհն ասհապը հագգընտա ,
վէճհի աթի իւզրէ մուամէլէ օլունուր .
ասհապը բէհն , էշեայի ղայրի մէնդու-
լէ էմանընտան հիսսէ ախզ էյլէտիքէ-
տէն սօնրա , միւֆլիսին սայիր ատի
ալաճագլըլարընն մասասընա տուխուլ
իլէ , գուսուր մահլուլպարը օլան մէ-
պալիղէ գէէտասէն , հիսսէյի իճապէյ-
եէլէրի գաթիան թանզիմ վէ թէէմիլ-
եէ օլունմագ իսթիհգագլարը իճապըն-
տան տըր . վէ մուգատտէքի թէվղի-
տէն հիսսէյի չայիալարընտան զիհա-
տէ ագճէ ախզ իթմիշ պուլունտուգ-
լարը հալտէ , իչտու զիհատէ այընան
ագճէ , բէհնի օլան ալաճագլըլարըն
մասասը եէքիւնինտէն թէնզիլ վէ
թէվղիքի օլունարագ , ատի ալաճագ-
լըլարըն մասասընա իթա վէ թէէլիմ
գըլընըր ։

262. Բէհնի օլան ալաճագլըլարըն

եվիվրմի տէօրթ պին ղուրուշ հասըլ օլուպ ,
տաեհինէլէրին պագը ալաճագլարը , պիր վէճ-
հի աթի թէէտիյէ գըլընըր . իքինճի բէհնի
տաեհինին պագը ալաճաղը ղուրուշ 5,000 ,
էվվէլքի էմանէթսիզ տաեհինին ալաճաղը ղու-
րուշ 10,000 , իքինճի էմանէթսիզ տաեհինին
ալաճագը ղուրուշ 15,000 , եէքիւն ղուրուշ
ճէմման օթուզ պին ղուրուշա պալիղ օլուռ
իսէ տէ , մէնդուլաթըն ֆիրուխթունտան ,
եալընըզ եվիվրմի տէօրթ պին ղուրուշ հա-
սըլ օլսա , վէճհի աթի իւզրէ թագսիմ օլու-
նուր . իքինճի բէհնի ալաճագլըա ղուրուշ
4,000 , էվվէլքի էմանէթսիզ տաեհինէ ղու-
րուշ 8,000 , իքինճի էմանէթսիզ տաեհինէ
ղուրուշ 12,000 , ճէմման եէքիւն ղուրուշ 24,-
000 ։

(1) Մէհաֆէզէ , նէօպէթ իլէ ։

ալաճապը, ուսուլինէ թաթպիդան լույեէթ վէ գայա օլունմամըշ խսէ, սահ ալաճագըլըար մէսապսինտէ թուրթուլուպ, սահ ալաճագըլըար միսիլլու, կէրէք գոնգօլսաթօնուն իճրասընա, վէ կէրէք մասալարընըն մուամէլաթընա, թապիհիյէէթ լյլէմէլէրի, լազըմ կէլիր։

ՆԷՎԻ ԲՍՊԻ

Հոթոթա վէճմի պէնաընդա ոըր։

263. Պիր քիմսէյնին իֆլասը զուհուրինտէ, մասամ քի զէվճէսինին, ճէհաղ օլմագ իւզրէ, իհտէսինտէ պուլունան էշեայի զայրի մէնգուլէսի, զէվճինին էմլաքինէ միչթէրէք օլարագ դարըշմամըշ օլա, պու միսիլլու էմլաք, վէ կէրէք միրաս վէ վասիյէէթ, վէ կէրէք հաճաթտա օլան քիմսէյէր թաքընասան հիպէ ճիհէթէրէրլյլէ, զէվճէճէկ վիրիլմիշ օլան սայիր էշեայի զայրի մէնգուլէ, այնէն, սահիպէսինէ բէտտա վէ իսահ դըլընըր։

264. Քէզալիք, միրաս վէ հիպէ թաքրիզէրլյլէ, զէվճէճէկ այիտ էմլաքին իրսաընասան հասըլ օլան մէպալիզ իլէ, զէվճէնին թարաֆընասան, քէնտի իսմինտէ օլարագ, իչթիրա օլունան պիլ ճիւմլէ էշեայի զայրի մէնգուլէնին իսթիրսաընա, զէվճինին սալահիյէէթի տէրքինար օլուպ, անճագ, էմլաքի մէրգումէնին իչթիրասընըր միւթէզամմին սէնէտտաթտա, իրսաը մէզպուրուն, օլ վէճհյլէ սաբի օլունսուուրու, սաբահէնթէն մէգքիւր օլմագ, վէ կէրէք մէպալիզի մէգքիւրէ, զէվճէնին իրսաընասան ախզ օլունմուշ օլսուրու քէչֆիյէէթի, տէֆթէր իլէ, վէ նախօտ մէվսուգ–պիհ (1) պաչգա պիր սէնէտ իլէ, իսպաթի օլունմագ լազըմէտէն տիր։

265. Նիքահ մուգավէլէսի, հէր նէ չարթլա ագա օլունմուշ իսէ օլսուն, անիճ իւզ դիքր մատտէտէ թահրիր օլունան քէչֆիյէաթտէն պաշգա, միւֆլիսին զէվճէսի թարաֆընասան իչթիրա օլունան պիլ ճիւմլէ էմլալ, զէվճինին ադճէսիյլէ ալընմըշ կիպի, եէնէ զէվճինին պիր չարթլա օլմագ իւզրէ, սահ օլունարագ, միւֆլիսին էմլալը մէվճուտէսինէ խոսալ օլունմագ, հասըլ ել դահուն, լազըմ կէլիր. մէկէր քի, աբսինի իսպաթա, զէվճէսի, դահըրէ օլա։

266. Զէվճէնին ալանը (2) իզահիյաճընասա, սէնէտէ բապմ օլունմուշ, վէ կէրէք իրա ու վասիյէէթ, վէ նախօտ հիպէ թահրիդէրլյլէ, զէվճէճէկ այիտ օլուպ, զէվճինին էմլաքինէ դահըլընմըշ մէնգուլաճընը, այնէն իսթիրսաընըր իսահ սալահիյէէթի վար սըր. անճագ, քէչֆիյէէթին, տէֆթէր իլէ, վէ նախօտ մէվսուգ–պիհ սէնէտ իլէ իսպաթը լազըմ սըր. գալսը քի, զէվճէնին իսպաթ իսէմէտիկի թագահիրտէ, նիքահ մուգավէլէսի, հէր նէ վէհճլէ ագա օլունմուշ իսէ օլսուն, կէրէք զէվճ վէ կէրէք զէվճէնին իսթիհսալինէ այիտ օլան պիլ ճիւմլէ էասը պէյթ վէ մէնգուլաթ, ալաճագըլըար բաճի օլուր. ֆագահ, թիճարէթճանէ թարաֆընասան թայեին դըլընան մէհմուրուն բուխսաթը իլէ, զէվճէնին լազըմէսի էյին, պաղը մէզսուսաթ, վէքիլլեր ճանիպինտէն իճտա օլունուր։

267. Սալիճ իւզ դիքր 263 իւնճի վէ 264իւնճի մատտէլէրին ահքամը մուճիպինճէ, միւֆլիսին զէվճէսի, կէրէք բիզասըլյա միւթահիտ վէ մէճպուր օլսուն, վէ կէրէք իսէ հագդընասա հիւքմ սուսուր իթմսին, էմլալը հագդընասա, գապլէլ իֆլաս իճրա օլունմուշ օլան իսթիղլալը, վէ մուգապիլէսինէ օլան տէյնունու գապուլիթիկի հալսէ, իսթիրսաընը էմլալ տասրընը իթմէկէ, սալահիյէէթի օլուր։

(1) Մէվսուֆ, էմինյէթէ չայան օլան։

(2) Ա՛վճ, զէմանլէր։

268. Զէվճէ, զէվճինին պաղը տէյնունունու իֆա լյլէտիկի թագահրտէ, պունուն, զէվճինին մալինտէն վիրիլմիշ օլմասը մէկնուգ վէ մագնուն օլսուուդունա մէպնի, միւֆլիսին մասասընան տավահա սալահիյէէթի էօգտուր. մէկէրքի կիւզերան իսէն 265ճի մատտէտէ թասրիհ վէ պէնան օլունսուուդու իւզրէ, աբսինի իսպաթա դահըրէ օլա(*)։

269. Պիր չախսըն, հէյնի թէէհիւլինտէ (1), թիճճար սընըֆընասան օլսուդու, վէ նախօտ օլ վագըթտա, մուայէնէ պիր քէար վէ մէչղուլյլյէէթի օլմաճըպտա, թէէհիւլինտէն պիր սէնէ զարֆընտա, թիճարէթէ սիւլթ լյլէտիկի հալսէ, հէյնի թէէհիւլինտէ մէվճուտա օլան էմլալը, վէ կէրէք թէէհիւլինտէն սօնրա միրաս, վէ հիպէ, վէ վասիյէէթ թարիդէրլյլէ սիւքի միլքինէ միհնեէլիք օլմուշ օլան զայրի մէնգուլ եչեասը, զէվճէճինէ մէրհումն հիւքմինտէ օլսուդ, իչպու մէրհումնյյէէթ մատտէտի տահի, էվվէլա զէվճէնին ճէհաղ օլարագ կէթիրմիշ, վէ նախօտ պատէհու միրաս, վէ հիպէ, վէ վասիյէէթ թարիդէրլյլէ քէնտուչյ այիտ օլմուշ օլան էշեայի մէնգուլյլէ վէ մէպալիզ հագդընասա մէրի իալ իճրա սըր. անճագ, էշեայի մէրգուլմէնին թէսլիմի, վէ նախօտ մէպալիզին թէէհիյէէթի մամուլ–պիհ սէնէտտէն մահրում իճտասլընասան իալ իսպաթ օլունմագ իճրասընա սըր. վէ սանիհա, թէէհիւլ էտնասընասա սահերն պէյ վէ ֆիլսուֆի օլան էմլաքինին էզ սէրնէվ միւպահա վէ իատէսի, վէ սալիսա, էհլի իալ պէրտագեր աէբիհտէ լյլէտիկի տէյնունուն թագմին վէ թէէհիյէէթի խուսուսըլընասա տահի, պէր վէճհի պաղլէտա էհլինին էմլաքյլէ թէէմին վէ թէրհինն մատտէտի մէրի իալ իճրա սըր։

270. Թէէհիւլու վագթինտէ, թիճարէթէյ մէչղուլ օլան, վէ նախօտ օլ վագըթտա մուայէնէ պիր քէար ու քիսպի օլմաճըպտա, թէէհիւլինտէն պիր սէնէ զարֆընտա, թիճարէթէ սիւլթ իլմիշ պուլունան չախսըն զէվճէսի, նիքահ մուգավէլէսինտէ մէսթուր մէվսուֆ (2) իսմինտէն, միւֆլիսին մալինտէն պիր կիւնա տավահա սալահիյէէթի օլմաճըպ, անճագ տաէհինլերնն տահի, իչպու նիքահ մուգավէլէսինտէ, զէվճ թարաֆընասան, զէվճէճէկ մէչղուլ օլան մէվսուֆի քէնտիլէրնն հասը իլէ, միւթէմէթթի օլմագ խուսուսունու իատաահա, սալահիյէէթլէրի էօգ տուր։

ՍԻՔԻՉԻՆՃԻ ՊԱՊ

Մէնգուլըն ալճօթլըլըր պէրինուէ ընվդ վ ընգնդ, վ էշեայ զայրի դնգօլ հասըլընը նըն քարն հնօսը պէնաընդա ոըր։

271. Մէնգուլաթ պահասընըն էէքիւնինտէն, իֆլաս քէչֆիյէէթինին թէսվիյէէսի խուսուսունտա ճարի օլան մէսարիճ, վէ կէրէք միւֆլիսին քէնտինէ, վէ նախօտ էվլատ ու ահալընա վիրիլէն խանէյի նագտիյէ, վէ իսթիհգաղը ալաճագըլըարա թէէհիյէ գըլընան մէպալիզ իճրագ վէ թէնղիկ իլէ, գուսուր հէր նէ գապլը իսէ, մատտա ալաճագը թատտիգ վէ թահդըդ օլունմուշ օլան ալաճագըլըարընն հիսսէլերինէ գըլսաէն, թագահիմ վէ թէվզի գըլընըր։

272. Իֆլասըն քէչֆիյէէթի ահվալը, վէ կէրէք «աէբօ», հանի էմինյէթ սանտըղընա թէէվսի վէ հըճգ օլունան

(*) Զէվճէ, միճիլա օլան զէվճի իլէ միւշթէրէք պուլունան էմլալինէն, հէր նէ գապաը քէֆֆի նէտտ վէ ֆէջրադաթ իսթիղլալ օլսա, մատտամ քի, էմլալը զայրի մէնգուլէսի, տէյնունուն մուգապիլէսինտէ բէհն վէ իսթիղլալ օլունմուշ օլա, իսթիրսաընը էմլալ հուգուգուդու, միճիլա օլան պիր թահիրին զէվճէսի հագդընասա ճարի օլամագ։

(1) Թէէհիւլ, էվլէնմէք։

(2) Մէվսուֆ, վասիյը։

մէպալիղին մըգտարը, պէհէր մահ, վէքիլէր թարաֆընտան, Թիճարէթխանէտէն թայէրին գըլընան մէէմուրա իֆտաէ վէ թէպլիղ օլունմասը լազըմէտէն օլտուղու միսիլու, մէէմուրու միւմաիլէ յհ տախէ, մէպալիղի մէվճուտէնին թագսիմինի թէնսիպ խտէր իսէ, մըգտարընը թայէրին իտէրէք, հէր պիր ալաճագլըեա իխպար օլունմագ խուսուսունտա իգտամ ու միւպաէրէթ կյլէմէսի իճապընտան տըր։

273. Պիլանչօ թապիր օլունուր մուվաղէնէ տէֆթէրխտէ իսմիէրի մէսթուր օլուպ, մէմալիքի մահրուսէնին խարիճինտէ միւթէմէքքին օլան ալաճագլըլարա այիտ օլաճագ հիսսէ, ինթիհաթէն իխրաճ վէ թէվզիֆ օլունմատըգճա, մէմալիքի մահրուսէտէ մուգրիմ օլան ալաճագլըլար պէյնինտէ, պիր կիւնա ղուրամա թէվզիֆինէ միւպաէրէթ գըլընմագ ճայիզ տէկլ տիր. էկէրչի, իշպու խարիճէտէ պուլունան ալաճագլըլարըն մաթլուպաթը, մուվաղէնէ տէֆթէրխտէ, սրհհէթ իւղրէ սէպէթ վէ գայտ օլունմարը իսէ, պէր վէճհի պալէա իհթիւաճէն իխրաճ, վէ ֆիւրու նիհաատէ (1) գըլընճագ հիսսէնին թէզէիւհի, Թիճարէթխանէտէն թայէրին գըլընճագ մէէմուրուն րէչինէ մուհավվէլ օլուպ, ֆագաթ, իֆլաս վէքիլէրինին, մէէմուրը միւմաիլէ յհին րէյ վէ գարաբընտան տօլաէը, պիր կիւնա իհթիւազլարը վուգու պուլուր իսէ, Թիճարէթխանէնէ արզ ու պէհան կյլէմէկէ, սալահիյէթէլէրի տէրքեար տըր։

274. Պէր վէճհի մուհարրէր, խաբիճտէ պուլունան ալաճագլըլար իչին իխրաճ վէ թէվզիֆ օլունճագ հիսսէ, 199 ունճու մատտէնին սօնրաքի ֆըգրասը մանթուգունճա թայէրին գըլընան միւէյէթին ինգրզասընա գատար, իհթիւաթէն իխրաճ վէ թէվզիֆ, վէ տէրօ սանտընտընտա հրֆիզ օլունուր.

(1) Ֆէօդոնէտէ, թէնզիլ իհմէք։

վէ տիեարը ախէրտէ պուլունան ալաճագլըլար, պէր մուճիպի գանուն, ալաճագլըլարընը թատտիզ վէ իսպաթ իհթիրմէտիքէլէրի հալտէ, թէվզիֆ օլունան հիսսէէրը, ալաճագլարը սալիթ վէ մալիումմ օլան ալաճագլըլար պէ յինինտէ թէվզիֆ վէ թագսիմ գըլընընը. քէզալիք, մագպուլիյէթի (2) գաթան գարար վիրիլմէմիշ օլան տէյհուն հագգընտա, պէր վէճհի մուհարրէր, իհթիւաթէն հիսսէ իխրաճ վէ թէվզիֆը, լազըմէտէն տիր։

275. Հէր պիր ալաճագլը, ալաճագընըն մըգտարլարընը միւպէյհին, ուսուլի թահգիգ վէ թատտիզը իճրա օլունմուշ սէնէտ իպտիդաիքճէ, վէքիլէրը, ադճէ թէէմիյէսինէ մէէղունն տէկիլ տիր. վէ օ մագուլէ ուսուլի թահգիգ վէ թատտիզը իճրա օլունմուշ օլան տէյհուն, Թիճարէթխանէ մէէմուրու թարաֆընտան, հավալէթէն իմա գըլընտընը, վէ եախօտ վէքիլէրը ճանիպինտէն թէէմիյէ օլունտուղու հալտէ, ասհապը մաթլուպուն եէտիտէ օլան սէնէտ պալէասընա, վէքիլէր թարաֆընտան իչասընա, վէքիլէր թարաֆընտան իչաբէթ գըլընընը. էկէրչի, սէնէտի մէղպուրուն իպտիդընը միւթէզամմին մաղպաթաեա միւրաճաաթ պիրէ, թալէպ օլունան ագճէնին թէէմիյէսինէ րուխսաթ վիրմէք, մէէմուրու միւմաիլէ յհին եէտի իգթիտարընտա տըր. վէ հէր հալտէ, ասհապը մաթլուպ, ալաճագլարընը ալոզ իթիրաճէն սօնրա, մէտեուհունուն զիմմէթի իպրա օլունտուղունու միւպէյհին թէվզի տէֆթէրինին համիշինէ, չէրհ վէ խիզա իթմէէրի լազըմէտէն տիր։

276. Միւֆլիսին մէվճուտունու թագսիմ իթմէք իւղրէ, ալաճագլըլարընը ճէմիյէթի իթթիֆագլարընա, միճֆէմիյէթի իթթիֆագլարընա գատար, իհթիւաթէն իխրաճ վէ թէվզիֆ, վէ տէրօ սանտընտընտա հրֆիզ օլունուր.

(2) Մագպուլ օլմագլըգ։

սիլ օլունամամըշ օլան հուգուգ վէ իտտաալարընը պաղըսընը, վէ եախօտ մէճմուինի մագթուան ուղլաշըպ պիթիրմէք, վէ եախօտ ախէրէ ֆէրազաթ իթմէք իչին, ճէմիյէթէի մէրգումէնին, Թիճարէթխանէտէն րուխսաթ Թահսիլինէ սալահիյէթէլէրի վար տըր, վէ պու խուսուստա իգթիզա իտէն սէնէտալթ, վէքիլէր թարաֆընտան, ադա վէ Թանզիմ օլունուր. վէ ադտը մէճլիսի մէչվէրէթի օլունմագ խուսուսունու իսթիտա զրմընտա, հէր պիր ալաճագլընըն, Թիճարէթխանէ թարաֆընտան Թայէրին գըլընան մէէմուրա միւրաճաաթ վէ իլթիճա իթմէսի ճայիզ տիր։

ՏՕԳՈՒՉՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Նշանաւոր դէպքերէն ֆիւրուրի պէհնընտա եըր։

277. Իֆլասըն իչանը հիւքմի թարիխինտէն իթթիպարէն, ասհապը մաթլուպ, մուգաատէմա քէնտիլէրինէ թէրհին (1) օլունմամըշ օլան էչէայի ղայրի մէնգուլէնին ֆիրուխթիլէ, ալաճագլարընըն Թէէմիյէսինէ իթթիրիմէտիհինի խտաաեա, սալահիյէթէլէրի եօգ տուր։

278. Ալաճագլըլարըն իթթիֆագընտան մուգաատէմ, էչէայի ղայրի մէնգուլէնին ֆիրուխթիլէ, տէյհունուն իֆաարընա տայիր տաալաեա միւպաչէրէթի օլունմամըշ իսէ, էչէայի մէրգումէնին ֆիրուխթի խուսուսունա իգտամ վէ միւպաէրէթ կյլէմէք, եալընըզ վէքիլէրէ մախսուս վէ միւնհասըր տըր. վէ միւֆլիսին վէքիլէրի, Թիճարէթխանէ Թարաֆընտան Թայէրին գըլընան մէէմուրուն իշն ու րուխսաթընա, սասպիլէր էմրաի հագգընտա մէրի իւլ իճրա օլան նիզամաթա Թաթպիգան հարէքէթլէ, սէբէպ կիւն զարֆընտա, մատտէի մէրգումէնէ, միւպաչէրէթ կյլէմէկէ մէնպուր տուր։

(1) Թէէֆֆի, րէհին իհմէք։

279. Վէքիլէր իգտամ վէ միւպաէրէթիլյէ, միճֆիլիսին էչէայի ղայրի մէնգուլէսի, գարարր միւգայիէսինէն սօնրա, զամայիմի (2) վագըա քէյֆիյէթէի, միճհերրեա շուրութ վէ գաւարիսի աթիյէ իւղրէ օլմագ, լազըմ տըր. էվվէլա, էմրաք միւզայիէսի գաարար պուլտուգտան սօնրա, օն պէշ կիւն խիթամընա տէկլին, հավկյլէ Թէվզիֆ օլունուպ, էչեամը մէգքիւրէ իչինտէ գարար իտէն մուճհիլէսինին աչէրինի, վէ եախօտ աչէրինտէն զիեաէսինի զամմ իտէն պուլունտուղտէ հալտէ, գարարը սապզըգըն ֆէսխիյէ, գարարը ախէր վէճհէյէ իճրա գըլընմագ, վէ հիյնի միւզայիէսէ, հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն, արթըրմագա մէէղուն օլմագ, վէ միւտտէթի մէգքիւրէ խիթամըյլա, գարարը միւզայիէ վուգուլունէն սօնրա, զամայիմի վագըաեա իխթիպար օլունմամագ իւղրէ գարար վիրիլիր։

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Իսթէրտօղ էչէ պէհնընտա եըր։

280. Հէնուզ Թէէմիյէէ օլունմամըշ օլան Թիւճճար Թահվիլաթը, վէ սայիր սէնէտաթտէն իպտարէթ հավալէ էվրագը, միւֆլիսին հիյնի իֆլասընտա, էչէայի մէրգումէնին ֆիրուխթիլէ, տէյհունուն իֆաարընա տայիր տաալաեա միւպաչէրէթի օլունմամըշ իսէ, էչէայի մէրգումէնին ֆիրուխթի խուսուսունա իգտամ վէ միւպաէրէթ կյլէմէք, եալընըզ վէքիլէրէ մախսուս վէ միւնհասըր տըր. վէ միւֆլիսին վէքիլէրի, Թիճարէթխանէ Թարաֆընտան Թայէրին գըլընան մէէմուրուն իշն ու րուխսաթընա, սասպիլէր էմրաի հագգընտա մէրի իւլ իճրա օլան նիզամաթա Թաթպիգան հարէքէթլէ, սէբէպ կիւն զարֆընտա, մատտէի մէրգումէնէ, միւպաչէրէթ կյլէմէկէ մէնպուր տուր։

(2) Զամայիմ, զամիաթ, իլավկյլէր։

չարթնչլէ, միւֆլիսէ թէպիմ օլունմուշ օլան էմթաա, հէր նէ վազըթտան պէրու եանընտա դալմըշ օլուր իսէ օլսուն, մատամ քի հէյկէթի մէճմուաասըլա, եախօտ պիր մըղտարը այնէն մէվճուտ օլա, կէրիեկ ըետտ օլունուր - վէ հաթթա, էմթաայի մէղբուրէնին, վէ եախօտ պահասը, վէ եախօտ պահասընըն պիր մըղտարը, հէնուզ թէէաիյէկ օլունմամըշ օլտուղու, վէ եախօտ մուղտաիլինէն իթտաը էլէ թէսվիյէկ դըլընմատըդը, վէ եա միւֆլիս իլէ միւշթէրիսի պէ յինէտէ ճարի օլան ախղ ու իթա հիսապլարընա թէդտաս(1) վէ մահսուպ իսիլմէսիկի հալտէ, քէզդալիք իսթիէրտաը լազըմ կէլիր։

282. Քէզդալիք, միւֆլիսէ իրտալ օլունմուշ օլան էմթաա, մատամ քի միւֆլիսին, վէ եախօտ միւֆլիսին հիսապընա մահսուպէն ֆիրուսթինէ մէէմուր օլան դօսիսիօնճուննուն մահզուզլուինէ նազլ ու իսալ օլունմամըշ օլա, իսթիէրտաա օլունուր. անճագ, էմթաա իրտալ իթմիշ օլան չախսըն իհթիաըյլա միւմկի իրտալիյէ գայիմէլերի, վէ էմթաա նիւմունէ վէ տէֆթէրլի մուճիպինճէ, պիրա հէյլէ միւֆլիսէ վաըլ օլմազտան էվվէլ, թէվասսութույա ֆիրուսթի օլունմուշ իսէ, պու պապտէ իսթիէրտաա տամսաը մէամու տէկիլ տիր. դալը քի, իսթիէրտաա իստատըրնտա օլան քիմսէ, օլ վազթէ դատար, կէրէք ալէլ հիսապ ախղ էյլէտիկի մէպալիլի, վէ կէրէք նատլը տէֆինէ վէ արտպա քիլտաը, վէ գօմիսիօն, վէ սիկուրթա, վէ սայիր մէսարիֆ նամըյլա, միւֆլիս թարաֆընտան խարճ օլունան ադճէյէլ, ալաճադ լըլարըն մատարընա բէտտ վէ թէամիլ, վէ պունդարտան տօլաներ հէնուզ իսթիֆտա օլունմամըշ օլան տէյտունուն իֆտարընա մէճպուր տուր։

283. Մի ֆլիսէ պէյ վէ ֆիրուսթի օլունուպ, հէնուզ եէտինէ թէդիմ օլունմամըշ, վէ կէրէք միւֆլիսէ, վէ եա միւֆլիսին հիսապընա մահսուպէն ախէրէ կէօնտէրիլմէսիվէ օլան էմթաանըն թէվզըֆընա, պայինին(2) սալահիյէթի տէրքէտտար տըր։

284. Սալիֆ իւղ դիքր էքի մատտէէրին մանթուգունճա, պիր կիւնա մէնֆաաթ միւլահադա օլունտուղու հալտէ, մուգատտէմա պաճի իլէ միւֆլիս պէ յինէտէ գարարկիր օլմուշ օլան պահանըն, պաճի թարաֆընա թէէաիյէսիյլէ պէյ օլունմուշ օլան էմթաանըն թէդիմիհի իտտաա իթմէք խուսուսունտա, թիճարէթխանէտէն թայինի դըլընան մէէմուրուն րուխսաթ իլէ, վեքիլլեր մէդտուն օլուրլար։

285. Իֆլաս վէքիլլերինին, թիճարէթխանէտէն թայինի դըլընան մէէմուրուն թէնսիպլի իլէ, իսթիէրտաա քէյֆիյէթինէ տայիր իտտաալարըն գապուլինէ սալահիյէթլերի տէրքէտտար տըր. էկերչի, պունդարտան տօլաներ պիր կիւնա միւնազտա զուհուր իտէր իսէ, քէյֆիյէթ, մէէմուրու միւմանէյհանէն իսթինթագ վէ սիւալ օլունտուղտան սօնրա, իճապը, թիճարէթխանէ թարաֆընտան հիւքմ օլունուր։

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

Իֆլաս հէյէտի սոսյոլոյիյէսինէ, տօղտսէրէնլէ պայէր էտտաա պէնճէյտա տըր։

286. Կէրէք իֆլասըն իլանընը միպէյնին, վէ կէրէք միւֆլիսին իֆտայի տէյնտէն աճզինէ մէպտէ օլմազ իւղրէ, թարիխ թայինինի միլէզամինն սուտուր իթմիշ օլան հիւքմ ու իլամլարընը ալէյհինէ վուղու պուլան մուխալիֆէթ վէ իթթիրազ, միւֆլիս թարաֆընտան խէ, սէբիպ կիւն, վէ սայիր ալաճատտարլարը ճանիալինտէն օլուր իսէ, պիր այ միւատէթ իւղրէ ճայիզ տիր. վէ իշտու մէօհէլլերին իսթիհսանը, վէ կէրէք միւֆլիսէ, վէ եա միւֆլիսին հիսապընա մահսուպէն ախէրէ կէօնտէրիլմէսիվէ օլան էմթաանըն թէվզըֆընա, պայինին(2) սալահիյէթի տէրքէտտար տըր։

(1) Թէֆսիր, հավալէ, մահսուպ իթմէք։

(2) Պայէ, սաթմաղ։

իսթիհսանը 152 ինճի մատտէէ մուհարիբէր օլտուղու վէճհիլ, իֆլասըն մէբահիի նէչր ու էլտիը իճրասը կիւնիւնէն իթիպարէն օլունուր։

287. Պէր վէճհի մուհարիբէր, իֆլասըն իլանը, վէ միւֆլիսին իֆտայի տէյնտէն աճզինէ մէպտէ օլմազ իւղրէ, թարիխ թայինինի դրմինընտա սուտուր իթմիշ օլան հիւքմ վէ իլամլար մանթուգունճա, միւֆլիսին իֆտայի տէյնտէն աճզինէ մէպտէ օլմազ իւղրէ վազու թայինին օլունան վազթը թէպտիլ, վէ վազթի ախէրէ նազլ ու թահվիլ էյլէմէք խուսուսունա տայիր ալաճագլըլարըն հէր կիւնա վուղու պուլան իտտաալարը, զիմէմթէրն թատտիգ վէ թահզըդը դրմինընտա թայինին օլունան մէօհէլթլերին էնդըդտասընտան սօնրա, մէամու տէկիլ տիր. վէ զիքր օլունան մէօհէլթլերին էնդըդտասընտան սօնրա, միւֆլիսին իֆտայի տէյնտէն աճզի քէյֆիյէթինին թարիխի, մուդտաիմա թայինին օլունտուղու իւղրէ դալարագ, պիր վէճհիլ թաղսիր վէ թէպտիլ դապուլ իթմէնիսլ, պիլ ճիւմլէ ալաճագլըլար հադգընտա, մէրի իւլ իճրա տըր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թոփրաքլը վէ հիլէլէ էֆլա պէնճէյտա օլտուղ, պու պաիէ չէնճ պաղը դէյճիշմէլ տէր։

ՊԱՊՐ ԷՎՎԷԼ

Թոփրաքլը դէֆլա պէնճէյտա տըր։

288. Թաղսիրաթլը իֆլաս զուհուրինտէ, վէքիլլերին, վէ պիլ ճիւմլէ ալաճագլըլըն իտտաասըլա, միւֆլիսին թաղսիրաթը վազրասը, թիճարէթխանէտէ, մէճլիսճէ թէպտիլ վէ թէհադգուգ իլլէտիքտէն սօնրա, թիճարէթխանէտէն ինհասը իւղրէ, պէր մուճիպի գանուն, թէէտիպաթը իճապլյէէսինին իճրասը հիւքմ օլունուր(*),

289. Հէր թաճիրի միւֆլիսէ, էկերչի էվվէլա քէնտի նէֆսինէ, վէ իտտրէյի պէ յինէտէսինէ մահսուս մէսարիֆի, հատտէն պիճատէ իթմիշ, վէ սանիեա, միճերրէտ պահթի իլի օլան մուամէլաթտա, վէ եախօտ էմրի իթիպարի հիւքմինտէ պուլունան էմթաա, վէ գանիմիս ախղ ու իթտաընտա, մէպալիլի քէսիրէ սարֆ վէ իսթիհլաք էյլէմիշ, վէ սալիսա, իֆլասընը թէէխիր զարարըյլա, պաղը էմթաաեր իշթիրա, վէ պատէհու բայիճինտէն տուն պահա իլէ պէյ վէ ֆիրուսթի(**) իտէրէք, մուէթագա սէրմայէ թէտարիքի պրմինընտա, թիճճար թահվիլաթընըն թէտավիլ վէ թաաթթիսի, վէ մէպալիլ իսթիդրաղը միսիլու զարար ու զիեանը մուճիպ էսպապ ու վէսայիլէ միւթէչէպպիս օլմուշ, վէ բապիա, իֆլայի տէյնտէն աճզի կիւնիւնտէն սօնրա, տիկէր ալաճագլըլարըն մատտաընա խալը զարար էյլէմէք իւղրէ, ախէր պէօրճլուսունա ագճէ վիրմէք միսիլու հալաթտէ պուլունմուշ օլան հէր պիր թաճիրի միւֆլիս, թաղսիրաթլը միւֆլիս օլմազ իւղրէ, հիւքմ ու իլան օլունմասը լազըմ կէլիր։

290. Միւֆլիս օլան հէր պիր թաճիր, էվվէլա պաշգտաընըն հիսապընա մահսուպէն, մուգատտիմի ալմազ սըղընը, քէնտի հալ վէ իդթիսարընըն օլունուպ, զահիրտէ ճիամի եօգ էքէն, միւատէթի մէզքուրէ զարֆիլունտա վուղու պուլան թէճավիւզի ֆիյաթթ, պահի վէ միւճէրրի պէյնինտէ ախղ ու իսթիֆա օլունմազ իւղրէ, պիր նէվի էմրի իթիպարի թիճարէթ օլտուղու։

(*) Թաղսիրաթը միւֆլիսէն թէէտիպի, հապստան իսպարէթ օլուպ, իճապընա կէօրէ, պիր այտան ագաղլ, վէ էքի սէնէտէն զիճատ օլմամաղ։

(**) Պիր մէօհլ վէ վաէյի մահսուսէ էյլէ, կիւնա զամանը վէ մահթաա պէյ վէ ֆիրուսթի

մաՀիէվգընաա , զայէթ ճէոխմ աատ օլունան պազը թահխուաաԹը տէրիւմտէ էյլէմէսի , սանիկա , սէպգաաԹ իւտէն գօնգօրտաաԹօ , եանի ուղլաշմա սէնէհանին չէրայիԹինի իճա խթմէտիքճճէ , Թէկբրար իճլասը Թէպէյհուն խթմէսի , սալխա , ղէվճէսինին ճէհնաղը օլան էմյաբի , քէնտի էմյաբինէ գաԹըմըշ , վէ եախօտ այրըմըշ օլարագ , ԹէէհխԻ խթտիքատէն սօնրա , 69ունճու , վէ 70ինճի մաատէէրին ահքճաՄինա մուԹապըղ հարաքճաԹտա պուլունմամաը , րագխա , իճայի տէ յնատէն աճզի կիւնխնատէն խթիպարէն իչ կիւն զարճընտա , 148ինճի , վէ 149 ունճու մաատէէրին մանԹուգունճա , իճլասընա տայիը խգԹիգա խտէն իլանմամէնէ , ԹիճարէԹխանէնէ Թէպիհմ խթմէմէսի , վէ կէրէճը իչպու իլանմամէ նէճտիկէրճ միւԹահխուտ պիլ ճխմճէ չէրիքէէրին իսխմէէրինի , միւչԹէմիլ օլմամաը , խամխա , մանիի չէրիսի եօգ իչէն , ԹայնէՆ օլունան վագԹ վէ մէօհէԹի էանաբընտա , վէքիլէէրին եանընա կէզմէմէսի , վէ եախօտ Թէէվինամէսինի պախ խթտիքատէն սօնրա , իսպաԹը վիճուտ իլչէմէմէսի , սատխա , տէճհաԹիէրի իճապկինէնի ԹուԹմամէըպ , քէահճճէ յի մէվճուտաԹ , վէ տէ յէուն , վէ ալաճաղընըն տէճհԹէէրի , սահիհէն մուհարըէը օլմահըպ , կէրէճ ԹիճամրէԹ տէճհաԹիէրի , վէ կէրէճ մէվճուտու տէ յէուն վէ պիմէմաԹընըն , նա Թէէմամ օլարագ , նիզամ վէ ուսուլինէ մուվաֆիգ օլմամաը , վէ հէյլէսիպճէ ալաճագ վէ վիրճէկինին հնաաղընը , հագըգաԹէ մէգարին օլարագ Թագտիմ վէ իրաէ խտէմէմէսի միսիլու քէյճիկամէն պիրիյլէ խթիԹիհամ օլունան հէը պիը Թաճիրի միճճիս , ԹագսիրաԹը միճճիս հիւքմիւնտէ աատա վէ խթիպար օլունապիլիը ։

291. Վէքիլէը , ալաճագլըլարըն , նուճճաւս ճիհէթիյլէ եքսէը վէ պղէսպ օլանլարը Թարաֆընտան րէյ վէ գաըրարլարը իւգրէ մէէգուն օլմաարգճա , մաաա Թարաֆընտան , ԹագսիրաԹը իճլաս տավասընա ԹէէատաՀ խտէմէգլէը ։

ԻՃԻՆՃԻ ՊԱՊ

Հէյլէւ էճլաս պէՀանընտա ըէը ։

292. Միւճլիս օլան Թաճիր , հիսապ սէճհԹէէրլէրինի քէԹմ իլէ , էվրագը մէվճուտէ վէ մուհարըէէսինտէ , վէ կէրէճ րէամի վէ եախօտ եալընըզ քէնտի իմզասըլյա ԹէէրԹիպ օլունան սէնէտաԹտէ , վէ պիլանչօ տէճհԹէէրինտէ , էմվալը մէվճուտէսինին պիը մըգտաըընը քէԹմ ու խճա(1) խթմիշ , վէ կէրէճ տէ յինի օլմահան մէպաղիզ իչին , քէնտիսինի մէտեուն կէօաԹէըմիշ խտէ , հէյլէ վէ խսուտէէտ սիւրուք խթմիշ օլաճաղընտան , միճճիսի հէյլէքճար օլմագ իւգրէ իլան օլունուպ , օլ պապատէ ճէէզա գանուննամէսինտէ մէսԹուր սաըրըգլար (2) հագգընտա մուգարրէը օլան ԹէէտիպաԹա միւսԹահագդ օլուր ։

293. Հէյլէյի իճլաս իչին , վուգուպ պուլան տաավա մէսարիճի , հիչ պիը վագըԹտա , ալաճագլըլարըն մաաասընա Թահմիլ օլունմագ . անճագ , պիը վէ միւԹէատտիտ ալաճագլըլար , միճճէրըէտ քէնտի Թարաֆլարընտան օլարագ , խօտ պէ խօտ տավաճը օլուպտա , միճճիսին պէրաէԹի զիմմէԹի Թէհագդուգ խտէր իսէ , օլ հալտէ , տավա մէսարիճի , մէգըիւր միւտտահիլէրէ բաճի օլուր ։

ԻԻԶԻհՆՃԻհ ՊԱ.Պ

ՄէՀիւնէն էճլաընտա , ղարէմէրէ ընըտճընտան էրՌէհնտա օլաՆան ճէՀՆէտ վէ ՌհօհՌՌէրէ պէհանընտա ըէը ։

294. Էվվէլա , միւճլիսին սիճանէթ վէ մէնճաաԹը իչին , մէնգուլ վէ զայրի մէնգուլ էմվալընըն մէճմունիի , վէ եախօտ պիը մըգտարընը իսրաճ վէ Թէճճրիդ , վէ եախօտ քէԹմ ու խճա խտէն , սանիկա , կէրէճ քէնտիկէրինին , վէ կէրէճ մուվազաա Թարիդէյլէ սայիը քիմճէկէրին խամէրինտէ , սախԹէ զիմմէԹէրը ԹէրԹիպ խտէրէճ , հէյլէ իչէ իճլաս տէճհԹէէրինէ տէրճ վէ Թաասիգճ իճՌիրա խյլէտիքէէրի Թէպէյհուն վէ Թէհագդուգ էյլէնէն , սալիսա , պաշդասընըն խամիյլէ , վէ եասխօտ մէվճուտ պիը խօտ մէվճուտ վէ զայրի մէվճուտ պիը խամ իլէ ԹիճարէԹէ խտէր իչէն , 292ինճի մաատէտէ մուհարըէը ԹէօհմէԹճի մաատէտէ մուհարըէը ԹէօհմէԹճէէրը իչէ միւԹԹէհէմ օլան էշխաս , հիյէչէճար միճճիս հագգընտա ԹէրէճԹիւպ խտէն ԹէէտիպաԹա , միւսԹահագդ օլուրըար ։

295. Միւճլիսէ այնտ օլան էշէաէը իսրաճ ու Թէճճրիդ , վէ քէԹմ ու խճա խթմիշ օլան միւճլիսին զէվճէսի , վէ ապա ու էվէլտա վէ սայիը ագրապասը , հէը նէ գատար միւճլիս իչէ միւԹԹէճճիգան ամէլ ու հարեքէճ խթմէմիշչէը իսէ տէ , պէը վէճճին մուհարըը էշէաէը քէԹմ ու խճա խյլէտիքէէրի սապիճ վէ միւԹէհագդըգ օլտուղու հալտէ , սարիգէէրճ մախաուս ԹէէտիպաԹէ միւսԹահագդ օլուրըար ։

296. Սալիճ իւգ զիըը մաատէէրտէ մուհարըէը հալաճճըն զուհուրինտէ , հէը նէ գատար միճճիսին պէրաէԹի զիմմէԹի Թէպէյհուն խտէր իսէ տէ , էվվէլա հէյլէ իչէ իսրաճ ու քէԹմ ու խճա օլունան պիլ ճխմճէ էմվալ , վէ հուգուգ , վէ սայիրէնին , ալաճագլըլարըն մաասընա իրճա վէ խատէսի , վէ սանիկա , պա իչամ մըգտարը Թախսիս գէըընտաճագ կիւզէյճէ վէ զիեասնըն Թաղմին վէ Թէէտիյէէսի խաաստասըը , ԹիճարէԹխանէ Թարաֆընտան Թախսիս վէ հիւքմ օլունուր ։

297. Իճլաս մուամէյաճընըն խտարէսինտէ , զուլմ ու ԹէէատաՀ իչէ միւԹէճէմմէ օլաճագ հէը պիը վէքիլին ԹէէտիպաՀ , իճի այտան ագալը , վէ խճի սէնէէտէն զիեատէ օլմամագ իւգրէ հապտան իպարէթ օլուպ , զարարատէ օլան բիմճէկէրէ , իատէ օլունտագ էմյալու Թագմինաճընը բուպտունու Թէճճավուգ էթմէմէճ , վէ նիհայէթ եիւգ զուրուշտան ագալը օլմամագ իւգրէ , ճէրիմէ էթտասընտան իպարէթ պիը ։

298. Իճլաս մէսաիհինին միւզաքէրաճընտա րէ յինի սէօյլէմէկէ սալահյիէէթի օլան ալաճագլը , միւճլիսին էճհինտէ վագը օլաճագ րէ յինէ միւքճաճաթ օլմագ իւգրէ , քէնտի մէնճաաԹը մախաուսէսի իչին , կէրէճ միճճիս , վէ կէրէճ սայիը քիմճէկէրէ իլէ ահտ ու չարէթ էթմիչ , վէ եախօտ միճճիսին նուգուտը մէվճուտէսինտէ ախզ օլունմագ իւգրէ , քէնտիսինէ պիը ճասիտէ ԹէրէճԹիպսինի մուճճիպ մուգավէճէյի մախաուսէնին ագտ ու բագճընա միւպատէրէթ իյլէմիչ օլտուղու Թագտիրտէ , միւտտէթի պիը սէնէտէն գիեատէ օլմամագ իւգրէ հապտ օլունուր · էկէրչի , գիըը օլունան ալաճագլը , իճլասըն վէքիլէրի գիւմրէսինտէն իսէ , հապտ միւտտէթինին իւքի սէնէհէ գատար խմթիտտաը իճապընտան տըր ։

299. Սալիճ իւգ գիըը մաատէ մանԹուգունճա , պու վէճճվէ ագտ օլունան հիյէէի մուգավէէթի , կէրէճ միճճիս , վէ կէրէճ սայիրէէրի հագգընտա ճէխա ու իյղա օլունարագ , քէէն էմ եէբիւն հիւքմիւնտէ օլաճագընտան պաշդա , պու սուրէթէվ պէընմիչ օլան մէպաղիզ , վէ գըյմէթի էշէա , հէը քիմէ բաճի իսէ , խմթիտտաա վէ էթտա օլունմագ էաղըմ տըր ։

300. Զիըը օլունան մուգավէէթընն ճէխա ու իյղասը էաղըմ կէէտիքտէ , մուԹէազտա ԹիճարէԹխանէ Թարաֆընտան ճասէ ու բուլէթ օլունմասը իճապընտան տըր ։

301. Միւճլիսին հիյէ վէ խիւտէ-

(1) Քէմ — էնճա , կիպէմէկ ։

(2) Ասբէաբ , խըրսըգլար ։

սինամէ , զայրվելը թաղաքընաան վու-
գու պուլան թէօհմէթլէր իլէ , հէյլէ-
իճլաս , վէ թագաւորվելը իճլաս խու-
սուսպերնա տայիր օլան պիլ ճիւմլէ
պաղպերըն շամիլ օլաու գու մէվասու
մէճմաըընճա , պիր քիմսէյնին ալէ յհին-
սէ հիւքմիւ հավի սաադը օլան գա-
բարնամէ վէ իլանլարըն սուբէթլէրի ,
պէր մուճիպի ուսուլ նէչը ու իլան ի-
լէ , մէսաբիճի իլան սահի , ալէ յհինէ
հիւքմ օլունմուշ քիմսէյնէ չէքտիրիլիր։

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

Թաւթուրուը վէ հէյլէյ իճլաս ղուհուրէնդէ , եր-
ղու — երմուէն խոսբէսի պէճանընդա ոըը ։

302. Թագաւորթլը վէ հէյլէյի իճ-
լաս տավասը իլէն , պիր քիմսէ ալէյ-
հինէ հիւքմ ու իլամ օլունտուղտ
թագաւորսէ , 296 ընճը մաատաճի
թաարիհ գըլընան տաավիսէն մաա-
սուա օլմասան տավասը թէճրիպի ի-
լէ , հէման էմնալ ու էմնաբէ տայիր ,
վէ իճլաս ըն թէօպիյէէսինէ միւթէա-
յիր պիլ ճիւմլէ թէնպիհամի իճրա գը-
լընարագ , մէհաբիճի սայրէսինէ նագլ
ու հավալէսի ճայիզ տէկիլ տիր ։

303. Միւճթիհին հէյլէ վէ խիւսէ-
սինէ տայիր օլան վուգուսաթըն թէ-
ճէսսիս վէ թագդըգը իճապ կիլէտի-
կի իճլաս վէբիլէրի , քէնտիլէրինէն
թալէպ օլունճագ սէնէտաթ վէ էվ-
րագ իլէ թագդըգաթը յազրմէյէրինի ,
ճանիպի նէզարէթի Թիճարէթէ թագ-
սիմ վէ իճտիհատէ մէճպուր սուբրար ։

304. Պէր վէճճի միւհարրիր իճլաս
վէբիլէրի թաղաքընաան , ճանիպինէ-
զարէթի Թիճարէթէ թագսիմ վէ իճա
օլունճագ սէնէտաթ վէ էվրագըն
իճրայի թէճէսսիս վէ թագդըգաթը
էմնաբնաա , վէբիլէր իգթիզա էյլէ-
տիկի հալտէ , Թիճարէթխանէ մու-
գայիխինին մաարիֆէթիյլէ , էվրագը
մէգբիւրէկի բույէթի վէ գըրաաթ իճ-
մէկէ , վէ իճապը թագսիրնատ բէս-
մի , վէ մուսատագ , վէ գայրի բէմի
սուբէթլէրինի , մուգայիխի միւմայի-
լէյհ թաղաքընաան ախզ էյլէմէկէ
մէէդուն սուրլար . վէ պունդարաան
մութէդդա թէվգըֆ վէ հըֆզ օլուն-
մասը թէնպիհ օլունմամըշ օլան էվրագ
վէ սէնէտաթ , գաբարնամէ վէ եաթաօ
իլամին խոսաբընաան սէնրա , վէբիլէ-
րէ թէպիմ օլունուպ , վէբիլէր թա-
րաֆընաան տախի , ախզ օլունտուղու-
նու միւշիր սէնէտի լազըմ իճա գը-
լընըր (*)։

ՖԱՍԼ. ՍԱԼԻՍ

Մէ-ֆէ-էն էօթէյէ էընէդոըը պէճանընդա ոըը ։

305. Միւֆլիս օլան քիմսէ , ատյին
օլան պիլ ճիւմլէ մէպալիղի , բէս իլ
մալ , վէ կիւղէմէ , վէ մէսաբիֆլիյլէ
պէրապէր , թէճմաէն վէ քեամիլէն
թէէախիրէ վէ իճա լյէմէհքաէն սէնրա ,
իճթիսարը սաալըգընը իսաէյէ նայիլ
օլապիլիր . ֆագաթ , միւֆլիսի մէգբիւր ,
իճլասը վուգու պուլմուշ պիր շէրբէ-
թին չէրիբի խսէ , շէրբէթի մէգբում
տէյհունունա բէս իլ մալ , վէ կիւղէ-
թէ , վէ մէսաբիֆլիյլէ պէրապէր , թէ-
մամէն վէ քեամիլէն էտա վէ իճա օ-
լունտուղունու իսապաթ յյէմէհքճէ ,
վէբիվ (¹) քէնտիսինէ պաշգաճա դօն-
դօրաաթօ սէնէտաի իճա օլունմուշ խսէ
տախի , իսաէյի իճթիսարէ մաղհար օ-
լամազ ։

306. Իսաէյի իճթիսար իսթիսաբ-
նա թէչէպպիւս իսէն հէր պիր միւֆ-
լիս , պիր գըճա արզուհալ թէգդիմի ,
վէ ալաճագդըլարըն իպրա թէգդիրէ-
սինէ , իճապը , լի հէլ իլ իճրա հըֆզը միւգ
թէզայի մաալսոաթ ոըը ։

(*) Զիրա , էվրագը մէգբիւրէնին պազը-
սընտա սախթէքսընդը , վէ տայիր պու մի-
սալու չէյլէր անդաղդագ վէ սապէթ օլուր
իսէ , իճապը , լի հէլ իլ իճրա հըֆզը միւգ
թէզայի մաալսոաթ ոըը ։

(¹) Վէնվէ , հաթթա ։

էյլէնի , վէ թաատիգի հալ իսէճէբ
տայիր սէնէտաթը , արզուհալը մէգ-
բիւր իլէ մանէն , ճանիպի նէզարէթի
Թիճարէթէ թագսիմ էյլէմէք լազըմէ-
սէն տիր ։

307. Զիքը օլունան արզուհալ վէ
էվրագը տայիրէ , թաղաքը նէզարէթի
միւճաբիլէյհաաէն մէէմուրլարընա հա-
վալէ օլունարագ , սուբէթի իսթիսա ,
մէէմուրլարը մաբիֆէթիյլէ , պիր գը-
ճա վաղագաա իկրաճ իլէ , իսթիսա
իսէն փիսէնին մուգբիմ օլաուգու
մէմլէքէթին , վէ էկէրճի սահիպ իսթի-
սա , իճլասը գուհուրնաէն սոնրա ,
թէպտիկի մէսբէն իճմիշ իսէ , իճլասը
գուհուր իսէն մէհլէքէթին Թիճարէթ
վէբիլէրինէ պիլ իրսալ , միւնասիբճ
օլաուգու քէյֆիյէթէրն թահգըգը ,
անդէրին մաարիֆէթիյլէ իճրա օլուն-
մագ , վէ Տէրաաճէթաէ իսէ , Թիճա-
րէթխանէ մաարիֆէթիյլէ , սուբէթի
թահգըգընա պագըլմագ , լազըմէսէն
տիր ։

308. Պէր միհվալը մուհարրէր վու-
գու պուլան իսթիսաընդն պիր գըճա
սուբէթի իճրաճ իլէ , Թիճարէթխանէ
դաւուսու , վէ սայիր իճապ իսէն մա-
հէլէրէ , վէ պօրսա թաալիր օլունուր
դամնիալ ախզ ու իճաբընա մնխաուս
օլան էէրէրէ թաալիզ իլէ , էվվէ այ
միւտաէթի իպդա օլունարագ , վէ պա-
գէճա էվրագընա տախի տէրճ գըլը-
նարագ , իլան օլունուր ։

309. Պէր վէճճի մէչրուհ , պաճա-
գընդն բէս իլ մալ , վէ կիւղէմէ , վէ
մէսաբիֆնին թէճմաէն վէ քեամիլէն
ախզ իճմէհիշ օլանլարընդ , վէ կէրէք
միւֆլիս իլէ տայիր իհէյէրի պունան-
լարդն , հէր պիր սէնէտաթը միւգթա-
զիյէյլէ պէրապէր , Թիճարէթխա-
նէյէ արզուհալ թագսիմիյլէ , միւֆ-
լիսին իսաէյի իճթիսարը խուսուսունա
մուխալիֆէթի իսէպիյէր . անճագ , մու-
խալիֆէթի իսաաասընտա օլանլարդն ,
միւֆլիսին իսաէյի իճթիսարը իսաաա-
սընա տայիր օլան միւգաբէյէյսէ պու-
լունմասը ճայիզ տէկիլ տիր ։

310. Պէր վէճճի պալէա թայնէն գը-
լընան իբի այ մէօհլէթին ինգըլասը
ագըպլինաէ , միւֆլիսին իճլասը վու-
գու պուլան մահէլլէ , Տէրաաճէթաէ
իսէ , Թիճարէթխանէ թաաաֆընաան ,
վէ թաչրա մահէլլէրսէ օլաուգու սու-
բէթաէ , պէրբի սէպգամ էյլէտիկի
վէճճէ , թաչրա մահէլլէրսէ պուլու-
նան Թիճարէթի վէբիլէրի ճանիպինէն ,
միւֆլիսին խոթիսաընա տայիր սէսթ-
բա օլունճագ թահգըգաթի , վէ կէ-
րէք մէրգումճան խոթիսաընա մու-
խալիֆէթի վէ իճթիրազ քէյֆիյէթէրի ,
պաշգա պաշգա թագրիրլեր էյէ ճա-
նիպի նէզարէթի Թիճարէթէ ինհա վէ
իպդալ , վէ օյ պագաճ բէյլերի տախի
իլավէ վէ թիպքնար օլունուր ։

311. Պէր վէճճի պալէա , միւֆլիսին
իսաէյի իճթիսարընա տայիր օլան խո-
թիսաար , գագիլի իսաճ օլուգ օլմա-
սըղը ճանիպի նէզարէթի Թիճարէթէ-
սէն պա իլամ հիւքմ օլունուր . էկէր-
ճի գագիլի իսաճ օլմասաղը հիւքմ օ-
լունուր իսէ , պիր սէնէ միւտաէթի միւ-
րաար իճթիհատճէ , միւֆլիս թէբրար
իսաէյի իճթիսարէ խոթիսաընա թէ-
չէպպիւս իսէմէղ ։

312. Միւֆլիսին իսաէյի իճթիսարը-
նը հավի թէսարիր օլունճագ իլամ ,
միւֆլիսին իճլասը գուհուր իսէն մա-
հէլլէ Տէրաաճէթաէ իսէ , Թիճարէթ-
խանէ մէէմուրլարը , վէ թաչրա մա-
հէլլէրսէ իսէ , օլաչարաա պուլունան
Թիճարէթի վէբիլէրի ճանիպինէ թէս-
լիմ վէ թէսլիր պիրլէ , մաարիֆէթիյ-
լէ լազըմ կէլէնլէր հաղուրունաա , ա-
լէնէն գըրաաթի օլունաաղ ան սոնրա ,
իճապ իսէն մահէլլէրէ սէպէթ ու դայա
իճթիրիրիր ։

313. Հէյլէյի իճլաս , վէ պիրգաթի ,
վէ տօրանաըրըճըլըղ , վէ եէսթի էմա-
նէթլէրինէ թէվֆի օլունան էչսանէ
թաատաի վէ խիսանէթի , վէ եաֆսա

սահիհէն միւթէասըրըճ օլմասըդլարը էմնալը պէյ վէ ֆիրուխթ իթմէք թէօհմեթլէրիյլէ միւթթէէհէմ օլտուդլարը հիւքմ ու իլամ օլունմուշ օլան քիմսէլէրին, վէ կէրեք մուհավէլէի իւհատէի իտարէլէրի. օլան էշեանըն հիսապընը իթա, վէ պիմմեթլէրինի իսպրա վէ իռդամի իթմէսիրմէմիշ օլան վասիլէրը վէ միւտիրլէր, վէ ալէյ իթլադ հիսապ իթասընա մէճալսը մալ մէհմուրլարընըն, քէմաճի իւս սապըդ, իատէյի իթթիպարլարը խուսուսունու թահսիլէ սալահիյէթլէրի եօդ տուր. մասա մաճիհ, թագսիրաթլը միւճլիս հազ գընտա հիւքմ օլունմուշ օլան թէէմիպ վէ թէրպիյէ իճրա օլունտուդան սոնրա, իատէյի իթթիպարէ մազհար օլապիլիր։

314. Իատէյի իթթիպարէ նայիլ վէ տէսթրէս օլամեան հէր պիր միւճլիսին, գամպիօ ախզ ու իթասընա մախսուս օլան պօրսա թասդիր օլունուր մահէլլէ տուխուլ, վէ գամպիևօ ախզ ու իթասընա միւպաշէրէթի՝ ճայիզ տէկնի տիր։

315. Միւճլիս օլտուդու հալտէ վէֆաթ իթմիշ օլան քիմսէյնին վէֆաթընտան սոնրա, վէրէսէսի թասրաճքընտան, թէքմիլ ըզդ ու իատէյի իթթիպարը ճալնի տիր։

Ճնյ 18 ըէմէզան, սէնէ 1286։

ԹԻՃԱՐԷԹ ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆՈՒՆ ԶՒՅ.

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Մադդէ 1. Քեաֆֆէյի տաավիւի թիճարէթ, զաթէն ասհապը, հէր նէ սընդի վէ սրճաթտա պուլունուր իսէ պուլունսուն, պիր իսասէ Թիճարէթ մահքէմէլէրի թասրաճքընտան րուխսէթ վէ հիւքմ օլունաճադ. վէ ֆագաթ, մահքէմէյի Թիճարէթի օլմասան դազալատա, մէգքիւր Թիճարէթ տավալաըընըն, ուսուլ ու գանունը Թիճարէթէ Թէվֆիդան ֆասլ ու րուխսէթի խուսուսու, հուգուգու տախխէսէ միւթաալիգ տաավիւի րուխսէթ իթմէքտէ օլան ումուրը միւքխյսէ մէճլիսլէրինէ հավալէ գըլընաճադ տըր։

2. Քեաֆֆէյի տաավիւի Թիճարէթ, տէրէճէյի ուլատէ Տէբասաէթ, վէ եախօտ Թաշրալար Թիճարէթ մահքէմէլէրինտէ րուխսէթ օլունուր, ֆագաթ, հալընըդ իչպու տէրէճէյի էվվէլի մէհաքիմինտէ գաթիան ֆասլ ու հիւքմ օլունմասը գանունէն մուայէնէ օլան տաավալատան մասատա, տաավիւի Թիճարէթին, տէրէճէյի սանիյէտէ, տիվանը իսթինաֆա նադլի ճայիզ օլուր։

3. Զիյրտէ մուհարրէր ուսուլ ու նիզամա Թաթպիգան, Տէբասաէթտէ պիր իսթինաֆը տաավիւի Թիճարէթի տիվանը Թէէսիս վէ Թէչքիլ օլունաճադ տըր։

4. Թիճարէթ մահքէմէլէրինին տաէտի, վէ Թայինն օլունաճադ մէրքէզի, վէ պունլարընը պայդա պայդա հիւքմ ու իտարէսինէ Թասլի օլաճադ մէմուրլէր վէ մէվադըընն տայիրէսի, պա իլտէյի Սէնիյէհ Թասիսա պուլունաճադ տըր. վէ Տէբասաէթ վէ սայիր մահալլէրտէ Թէչքիլ օլունաճադ մահքէմէլէրի, իլի մէճլիստէն իսպարէթ օլարադ, պիրի ումուրը Թիճարէթի պէրրիյհէ, վէ տիկէրի պահրիյհէյէ միւթաալիգ տաավալարը րուխսէթ իտէճէք տիր։

5. Թիճարէթ մահքէմէլէրինին քեաֆֆէսի, վէ իսթինաֆ տիվանը, Թիճարէթի նէզարէթինին Թահսիլ նէզարէթ վէ իտարէսինտէ պուլունաճադ տըր։

6. Մէէմուրիյէթի միւքխյսէ իլէ, Թիճարէթ մահքէմէլէրի մէէմուրիյհէթինին, պիր չահատա Թէճէմմիւհ ճահիյհէ օլմահաճադ տըր։ Ումուրու միւքխյսէ մէէմուրլարընտան պիրի, մէէմուրիյհէթինի Թէրք իթմէսիլէ, մահքէմէ մէէմուրու օլմահաճադ, վէ մահքէմէ մէէմուրլարընտան պիրինի, մահքէմէ մէէմուրիյհէթինի Թէրք իչէվէտիքճէ, իտարէյի միւքխյսէ մէէմուրու օլմահաճադ տըր։

7. Գարնտաչ, վէ ամուճա, վէ տահը կիպի էքինճի, վէ իչինճիս տէրէճէյէ գատար պիր պէրինէ գարապէթի օլան քիմսէյէր, վէ տամատ իչէ գաերն բէտէր, եախօտ գաերն, եախօտ գաերն բէտէրին պապասը, պիր մահքէմէ վէ եա պիր տիվանտա, պիրիլիքտէ օլարադ մէէմուր պուլունմահաճադ միսիլլու, զէյդ օլունան տէրեճէլէրտէ նէգատիվէրէ գարապէթի օլմահան իքի չախս, պիր մահքէմէ վէ եա տիվանը Թիճարէթէ, մէէմուր, վէ Թայինն օլունտուդտան սոնրա, սուրէթի սէլէսէլի սապըդատան պիր սուրէթլէ, պէ յինէրինտէ գարապէթի սըհրիյէ հասըլ օլտուդու հալտէ տախի, տամատ օլան մէէմուրուն, ինֆիսալը լազըմ կէլէճէք տիր։

ԻՔՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ.

Թէճդիդը մահքէմէլէրինին

8. Եալընըդ պիր մէճլիստէն իսպարէթ օլան հէր պիր մահքէմէյի Թիճարէթ, պիր ըէյիս իլէ իքի ադազյի տայիրէ, վէ տէօրթ ադազյի մուվագգաթտէն միւէքքէպ օլարադ, պունլարընը հէր պիրի, էանայի միւզաքերէտէ, սահիպ ըէյ օլաճադլար տըր։

9. Տէօրթունճի մատտէտէ մուհարրէր օլտուդու իլգրէ, պէրրիյէ վէ պահրիյէ մէճլիսլերի նամըլա իքինէ Թագսիմ օլունմուշ օլան Թիճարէթի մահքէմէլէրինին հէր պիրինտէ, պիր մահքէմէլէրի էվվէլ, վէ պիր ըէյիսի սանի ըէյիսի էվվէլ, վէ պիր ըէյիսի սանի օլուպ, պիրը օլունան իքի մէճլիստէ, ըէյիսի էվվէլկի պուլունմատըը մէճլիստէ, ըէյիսի սանի անըն եէրինէ գայիմ օլաճադ տըր. վէ հէր պիր մէճլիստէ իքիչէր ադազյի տայիմէ, վէ տէօրտէր ադազյի մուվագգաթտա օլաճադ տըր. վէ Տէբասաէթինին մահքէմէյի Թիճարէթի տախի, պու սուրէթլէ, պէրրի վէ պահրի օլմադ իլգրէ, իքի մէճլիսէ Թագսիմ օլունաճադ տըր. շու գատար քի, Տէբասաէթինին ումուրու Թիճարէթի, սայիր մահէլլէրէ նիսպէթլէ վիլսաթը վէ ճէսամէթլի պուլունտուդունտան, իչպու մահքէմէնին պիր ըէյիս իլէ իքի ըէյիսի սանիսի, վէ հէր պիր մէճլիսին տէօրտէր ադազյի տայիմէ, վէ սէքիզէր ադազյի մուվագգաթտաը օլաճադ տըր. իչպու իքի մէճլիսին հէր պիրի, մէճլիսին վագըանըն սիրաթը Թէսկիյէսի իչին, իճտալը Թագտիրինտէ, պայը պըը իքի օտաճա Թագսիմ օլունապիլիճէք տիր։

10. Ըէյիսի էվվէլ վէ սանի, վէ ադազյի տայիմէ, Թիճարէթ նէզարէթինին Թագրիրիյէ, միւթաալիգ պուլրուլաճադ իրատէյի Սէնիյէհ մուճիպինճէ նասպ ու Թայինն օլունաճադտըր. պու միսիլլու մէէմուրիյհէթլէրը, Թաշրալար մահքէմէլէրի իչին իճրա օլունմաճ իճտալ իթտիկի Թագտիրտէ, մահէլլինտէ պուլունան էն պիւյուք մէէմուր իլէ, նէզարէթի միւշարիյհանընն էվվէլճէ մուխապէրէ իթմէսի լազըմ կէլէճէք տիր. հէր հալտէ, զիքը օլունան մէէմուրիյհէթլէրէ, էհլի ըրզ վէ միւթէգդիմ իլ ալթվար, վէ էհլ ու երպապ, վէ տիրայէթքեար, վէ ուսուլ ու գավանինի Թիճարէթէ վագըֆ պուլունանլար մէէմուր օլաճպընտան, պունլարընը պու սրճաթլար իլէ մէվսուֆ օլտուդլարը, Թիճարէթ նազըրը Թարաֆընտան, պատէթ Թասդիգ, մէէմուրիյհէթլէրի արզ ու խալիպան օլունաճադ տըր։

11. Մէէմուրինի միւտաիհէյհիմ, միւ-

նասիպ մըգտար մնաշ իւէ մուվազ-
զաֆ օլուպ, իսթիֆալարը վուգու պուլ-
տուղու հալտէ, գապուլ օլունմատըգ-
ճա, վէ եա իւղէրլէրինէ պիր կիւնա
ճինայէթ վէ ճիւնհա իչին պիր հիւքմ
թէրէթթիւպ իթմէսինքճէ, վէ եախօտ
ախէր պիր մէհմուրիյէթէ թայէին
դըլընմատըգճա, մէհմուրիյէթլէրին-
տէն ինթիհապ իթմէհէճէքլէր տիր։

12. Րէյիսի եվվէլ վէ սանի, պիր
կիւն մէճլիստէ հազըր պուլունմատը-
ղը հալտէ, մէճլիստէ մէվճուտ օլան
աղաներն մէհմուրիյէթճէ էն գըրեէմ
լիսի (1), օլ կիւն րիեասէթ մէհմուրիյ-
եէթինի իճա իտէճէք տիր։

13. Մէհաքիմի Թիճարէթ աղային
մուվազզաֆաթըներն ինթիհապը քէյ-
ֆիյէթի, մահէյլինտէ խթիզամէթ,
վէ հիւսնի հալ իւէ մնարուճ, վէ հիւս-
նի իտարէ վէ թէսարրուճ էրզապըլըն-
տան օլան էն գաուիմ վէ միւթէպէ-
բանը թիւճճարատան միւրէքքէպ պիր
մէճլիս ագտիյէ իճրա գըլընմագ տըր։

14. Հէր պիր մահքէմէի Թիճարէթին,
տախիլի տաիրէի հիւքմի օլան մահէյլեր-
տէ մէվճուտ պիլճիւմլէ թիւճճարատան
միւնթէխեպ օլմագ իւղրէ, թէֆթիրդը
լազըմ կէլէն միւթէպէբանը թիւճճա-
րըն ատֆթէբէրի, մահքէմէյի Թիճարէ-
թին քեայնն օլտուղու մահէյլտէ պու-
լունան Թիճարէթ գանչէլարեասը միւ-
տիրլէրի մաարիֆէթիյլէ, պէհէր սէնէ
իսթիհսալնունա թանզիմ օլունմագ
տըր. ֆագաթ, իչպու տէֆթէր, մահ-
քէմէնին րէյիսլէրլէ պէրապէր, Տէր-
սաատէթտէ իսէ Թիճարէթ նէզա-
րէթի, վէ թաչրատա իսէ, մահէյլի
հիւքիմէթինին էն պիւյիւք մէհմու-
րու թարաֆընատան թատիֆ օլունմա-
սըգճա, միւթէպէբ ատտ օլունմա-
եագագ տըր։

15. Միւթէպէբատ Թիճճարըն, հէր
պիրի, ագապլի օթուղ եաչընտա օ-
տուղու, վէ միւթէմատիէէն պէչ սէ-
նէ մուհաֆազայի նամուս վէ թէհայ-
եիւղ իւէ իճրայի Թիճարէթի իթմիչ, վէ
իֆվասը վուգու պուլմամըչ, վէ եախօտ
պուլուպատա, մուախէրէէն իտատ չի-
թիպար իչլէմիչ, վէ պիր կիւնա ճինա-
յէթ վէ ճիւնհա իչին, ալէյհինտէ հիչ
պիր հիւքմ թէրէթթիւպ իթմէմիչ
պուլունտուղու հալտէ, Թիճարէթի
մահքէմէլէրի մուվազզաֆաթ աաղալըղը-
նա ինթիհապ օլունապիլէճէք տիր։

16. Աաղայի մուվազզաֆաթանըն, իչ-
պու ինթիհապը մնատէսի, րէսմէն
տավէթ պիրլէ, մէվճուտ պուլունա-
ճագ միւնթէխիպլէրին (2) հէր պիրի-
նին վիրէճէքլէրի րէյ իւղէրինէ հասըլ
օլաճագ էքսէրիյէնսի ատա իւէ իճրա
օլունաճագ տըր. պու միսիլլու ինթի-
խապաթըն մազպաթասը, մահէյլի Թի-
ճարէթի գանչէլարեասը միւտիրլէրի
թարաֆընատան թանզիմ, վէ զիբը օլու-
նան միւնթէխիպլէրը ճանիպլինտէն իմ-
զա վէ թէմհիր օլունուպ, Տէրսաա-
տէթտէ իսէ տօղրուտան տօղրուճա,
վէ թաչրատատա իսէ մահէյլի հիւքիւ-
մէթինին էն պիւյիւք մէհմուրու վա-
սըթասըլա, Թիճարէթ նէզարէթինէ
կէօնտէրիլէճէք, օրատան տախի, իրա-
տէյի Սէնիյէէ իսթիհսալի զըմընատա,
ուսուլի վէճհէ, Պապը Ասալիյէ արկ
ու իսթիզան օլունաճագ տըր։

17. Աաղայի մուվազզաֆաթա մէհմու-
րիյէթինին մնաչը օլմաեըպ, հալընըզ
ֆախրի(3) մուճիպ պիր մէհմուրիյէթ
ատտ օլունաճագ տըր. իչպու մէհմու-
րիյէթ, տէվիէթճէ միւքէլլէֆ մէհ-
մուրիյէթտէն օլաճագը ճիհէթիլէ,
պունա ինթիհապ օլունմուչ օլան գաթի,
էօգրի չէրիսի օլտուղու հալտէ, տա-
խիլ օլաճագը մահքէմէ թարաֆընատան
թատիֆ օլունմատըգճա, ատէմի գա-
պուլ (4) վէ իսթիֆա իւէ, օլ մէհմուրիյ-
եէթտէն ափվ օլունամնատաճագ տըր։

(1) Գըրեէմի, մէհմուրիյէթէ եվվէլ կէչմիչ
(2) Մէնդուբէլէրի, սէչիլմիչ։ օլան։

(3) Ֆախր, իֆթիխար, չէրիֆ։
(4) Ադեմի ֆապուլ, գապուլ իթմէյիչ։

18. Պէր վէճհի ինթիհապ թայէին
օլունաճագ աաղայի մուվազզաթանըն,
միւտաէթի մէհմուրիյէթլէրի, պիր
սէնէէտէն իտարէթ օլաճագտըր. ան-
ճագ, իւէրուտէ ճիւմլէսինին ինֆիսալ-
եէրի պիրտէն վուգու պուլմամագ իւզ-
րէ, պունլարըն տէֆթայի ուլատէ, պիր
նըսֆը պիր սէնէ, վէ նըսֆը տիկէրի
ալթը մահ միւտաէթի իչին ինթիհապ
վէ թայէին օլունուպ, մուախէրէէն,
միւտաէթի մէհմուրիյէթլէրի միւն-
զազիյէ օլուպտա, թէպէտտիւլէրի
լազըմ կէլէնլէրինին եէրլէրինէ պընամա-
լարը իճապ իտէն տիկէր աաղայի մու-
վազզաթա, պէհէր ալթը այտա պիր
քէրրէ իճրա օլունաճագ ինթիհապա-
թը միւթէազզիպէտէ, ալէյհ ուժում,
պիրէր սէնէ իչին ինթիհապ վէ նասպ
գըլընաճագտըր տըր։

19. Պէր սէնէ մէհմուրիյէթլէրի խի-
թամընտա ինֆիսալլէրի լազըմ կէլէն
աղայի մուվազզաթա մուվաֆազաթա-
լարըյլա, թէքրար իբթիճի սէնէ իչին
ինթիհապ օլունապիլէճէքլէր տիր.
անճագ, իչպու իբթիճի սէնէ մէհմու-
րիյէթլէրի տախի միւնզազիյէ օլ-
տուգտա, իւչինճի սէնէ իչին, արա-
սը պիր սէնէ միւրուր իթմէսինքճէ,
եէնիտէն ինթիհապ օլունամնատաճագ-
լար տըր։

20. Աաղայի մուվազզաթատան պի-
րի, իւլանը իֆլաս իթտիկի, վէ ճինա-
յէթ վէ ճիւնհա իւէ մահքէմէ օլտու-
զու, վէ եախօտ պիր մէհմուրիյէթի
միւքէյյէեի գապուլ իւյէտիկի թագ-
տիրտէ, տաղալըղ մէհմուրիյէթլին-
տէն միւնֆասըլ օլաճագ տըր. պու
միսիլլու մէհմուրինի միւնֆասըլէնին
եէրինէ 13իւնճի, վէ 15ինճի, վէ 16ընճը
մատտաէլէրտէ միւնտէրիճ օլան ահ-
քամ վէ ուսուլ մուճիպինճէ, տիկէր
աաղայի մուվազզաթա սէրինտ թայ-
էին օլունաճագտըր։

21. Աաղայի մուվազզաթատան պի-
րինին վուգուի վէֆաթընա, վէ եախօտ
գապուլ օլունան իսթիֆատընա, վէ
եա մատտէյի սապըգատէ մուհաբրէր
էսպապտէն տօղաեր վուգուա կէլէն
ինֆիսալինէ մէպնի, եէրինէ ինթիհապ
վէ թայէին օլունաճագ օլան գաթի,
սէլէֆինին միւտաէթի մէհմուրիյէթի
նէ գատար գալմըչ իսէ, օլ գատար
վագթ աաղալըղ մէհմուրիյէթինի իճ-
րա իտէճէք տիր։

22. Պէր վէճհի մուհաբրէր թայէին
օլունաճագ աաղայի մուվազզաթա-
տէն պաշգա հիչ պիր քիմսէ, աաղա-
լըղ սրֆաթը յլա, մահքէմէյի Թիճա-
րէթտէ պուլունամատաճագտըր. չա-
յէտա, պուլունուր իսէ, վիրիլէն գատար
միւթէպէբ օլամատատագ, քէնէն լէմ
եէբիւն հիւքմինտէ գալտաճագ տըր։

23. Հէր պիր մահքէմէյի Թիճարէթ-
տէ, պիր պաշ քեաթիպ իւէ, պիր եա-
խօտ իճապընա կէօրէ տահա զիեատէ
քեաթիպ, վէ քէզալիք պիր վէ եախօտ
զիեատէ թէրճիւման, վէ լիւզումի մըգ-
տար միւթէպգրիմ իւէ ախվալ, քէ-
ֆիյլի միւպաշըրլար պուլունաճագ տըր։

24. Մահքէմէյի Թիճարէթ պաշ վէ
սայիր քեաթիպլէրի, վէ թէրճիւման-
լարը, Տէրսաատէթտէ իսէ տօղրու-
տան տօղրուճա, վէ թաչրատատա իս-
սէ, մահէյլի Թիճարէթի մահքէմէսի
րէյիսի վէ հիւքիւմէթի էն պիւյիւք
մէհմուրու իթթիֆագըյլա, թարաֆ-
լարընտան պատէլ ինճա, Թիճարէթի
նէզարէթի ճանիպլինտէն օլունաճագ
թագրիր իւղէրինէ սատըր օլաճագ
պուլրուլտուի սաաիի սատարէթբէնա-
հի իւէ թայէին գըլընաճագ տըր։

25. Միւպաշըրլար, Տէրսաատէթտէ,
Թիճարէթ նէզարէթի, վէ թաչրատա-
տա մահէյլի հիւքիւմէթինին էն պիւ-
յիւք մէհմուրու թարաֆլարընտան
նասպ օլունաճագ տըր։ Իչպու Թիճա-
րէթի միւպաշըրլարընըն, սայիրլէրտէն
թէֆթիգ վէ թէմեիզի իչին, եագա-
լարընտա պիրէր ալէամէթի մախսու-
սէ օլաճագ տըր. վագայիֆի խըսուսէթ-

լէրի տախի պաշգաճա, նիզամը մախսուսուն թասրիհ վէ պէհան գըլընաճագ տըր։

26. Բէյիսի էվվէլ վէ սանի, վէ սաղայի տայիմէ վէ մուվազզաֆա, վէ պաշ քեաթիպ, վէ թէրճիւմանլար, իճրայի մէհքէմէլիյէթէ պէտ իթմէզտէն էվվէլ, Տէրսաատէթտէ իսէ, մէճլիսի Վալէսաէ, վէ թաչրալարտա իսէ, հիւքիւմէթի մահէլլիյէնին էն պիւյիւք մէհքէմէսու հաղըր օլտուղու հալտէ, մէճլիսի մէհքէքէթտէ, թահլիֆ(1) օլունաճադլար տըր։

ԻԻԶԻՒՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մէհաքիմ թէֆտիշնէն բոյնէրի էուէճկէ Ռէվոպա պէհանըդա տըր։

27. Թիճարէթ մահքէմէլէրի, թիճարէթ վէ եա սարրաֆլըդ իլէ մէշղուլ օլանլար (*), վէ քօլիչաճը, վէ էսնաֆը սայիրէտէն պուլունանլար պէյնինտէ վուգու պուլան թահիւտաթ վէ մուամէլաթը ալազ ու իթաէէ տայիր օլան պիւճ պիւճ տավալարը րույէէթ իսէճէք տիր. ֆագաթ, էսասը քէյֆիյէթէ նէզարէն, մահքէմէլի Թիճարէթէ այիտ օլմասրդը թէհագդուգ իսէն տավալարըն րույէէթինտէն սարֆը նազարէլէ, իճմալ իսէն մահէլլէ հավալէսինի կէօսթէրէճէքտիր. սանկէա, քեաֆֆէյի էշխաս պէյնինտէ, եալը-

(1) Թահլիֆ, նէմին իթմէքտիր։

(*) Սարրաֆլըդ մաստէսի, դավանինի ուսումիյէէ իգթիզասրնճա, Թիճարէթտէն մաստուտ օլուպ, ֆագաթ, նէզտի տէվլէթի Սաիյէէտ, մին էլ գատիմ, սարրաֆ էսնաֆըներն, գույրուգլու Թապիր օլունան, տէվլէթ սէնէտինի հայիզ օլան սընըֆըդը նիզամաթը մախսուսէ թահսիլտարնտա պուլունտուգլարընտան, միճէրքէտ սարրաֆլըդա, էանի ագճէ իգրազ վէ իսթիգրազընա տայիր օլան տավալարը, խազինէյի Այասա նէզարէթի ճէլիլէսինտէ օլան մէճլիսի մախսուսա մաարիֆէթիյլէ ֆասլ ու րույէէթ օլունմագ, նիզամաթը մէզքուրէ ահքամը ճիւմլէսինտէն օլտուղունտան, սընըդ Թիճարէթէ միւթէհտաիր օլան միւնազաաարը կէօրէճէք վէ հիւքմ իյլէէճէք տիր։

28. Գանունէն ումուրու Թիճարէթտէն ատտ օլունան մէվատտ, կէրէք հէյէէթի սալիյէսիյլէ, վէ կէրէք իմալ օլունտուգտան սոնրա ախէրէ սաԹըլմագ, վէ եախօտ քիրա իլէ վիրիլմէք իչին, հէր նէվի էշէա վէ երզագ միւպահասը, վէ, լի էճլ իւլ Թիճարէ ֆասլրիդաճըլըդ, վէ գօմիսիօնճուլուգ, վէ գարատա, վէ տէնիզլէրտէ, վէ նէհր վէ կէօլլէրտէ էշէա նագլի, վէ պիր մահէլլէ զախայիր վէ էմվալ, վէ էշէա վիրիլմէք Թահիւտաթը, վէ լի էճլ իւլ Թիճարէ չունունն պունունն մէսալիհինի կէօրմէք, վէ ֆիրուխթ օլունաճագ հէր նէվի էշէանըն միւզայիտէսի իճրա օլունմագ իչին մահէլլէր Թախխա վէ քիւշատը, վէ օլ մահէլլէրին մուամէլաթը, վէ Թէսաթրօճուլուգ միսիլլու խալգ իչին Թէմաշակեահ քիւշատը սանաթը, վէ գամպիօ, վէ սարրաֆլըդ, վէ սըմսարլըդ ումուրու, վէ պանգալարրն պիլ ճիւմլէ մուամէլաթը, վէ Թիւճճար, վէ էանաֆ, վէ սարրաֆ պէյնինտէ Թաաթթի օլունան Թահվիլաթ, վէ վուգուա կէլլէն պիլ ճիւմլէ Թաահիւտաթ, վէ հէր շախս պէյնինտէ ալընըպ վիրիլմէքտէ օլան բօլիչա սէնէտաթը, վէ եախօտ պիր մահէլլտէն տիկէր մահէլլէ նագլ ու իրսալ օլունմագտա օլան ադճէլէրէ նըքֆը մէզքուրուն, եալընըդ պէր վէճճի մուհարբէր իտանէ (2) վէ խաֆիտանէ (3) հիսապլարը, վէ պունտան Թէվէլլիա իսթպիէճէք կիդէչէթ տավալարը, քէմաքեան, պէր մուճիպի նիզամ, մէճլիսի մէզքուրտէ հասմ (4) ու հիւքմ օլունաճաղը, վէ իչպու գանունունամէնին 30 ունճու մատտսինին, վէ կէնունունամէնին 30 ունճու մատտսինին, նիզամաթը մէզքուրէք մէվատտը սայիրէսինին, նիզամաթը մէզքուրէվէ, գաթան Թաղևիր վէ իլղա իթմէքտիրէվէ, գաթան Թաղևիր վէ իլղա իթմէքտիրկի, մանիւմ օլմագ իչին, իչպու մահէլլէ չէրհ վիրիլսի։

(2) Իֆանէ, էօտիւնճ վիրմէք։

(3) Խուֆիյանէ, էօտիւնճ ալմագ։

(4) Հասմ, գարար վիրմէք։

տայիր վիրիլէն, վէ պիր չախսըն էմբրիւնէ, վէ եա հէր քիմ իպրազ իտէր իսէ ծնա Թէէտիյէէ օլունմագ իւզրէ եազըլան պծնօ վէ Թահվիլաթ խուսուսարրնտան իպարէթ օլաճագ տըր։

29. Բէզալիք, գանունէն, ումուրու Թիճարէթի պահրիյէտէն ատտ օլունան մէվատտ, սէֆինէ ինշասընա տայիր պիլ ճիւմլէ Թահիւտաթ, վէ տախիլէն վէ եա խարիճէն վուգու պուլան սէյր ու սէֆէր իչին սէֆայինի իչԹիրասը վէ ֆիրուխթու, վէ պահրէն էմվալ ու էշէա նագլ ու իրսալը, վէ սէֆինէ իչին ալաթ, վէ զախիրէ, վէ մալզէմէյի սայիրէնին քէզալիք միւպահա վէ ֆիրուխթու, վէ սէֆինէ նաուլու, վէ իճար վէ իսթիճարը, վէ սէֆինէ, վէ կէրէք համուլէսի իւզէրինէ օլունան իգրազ վէ իսթիգրազ քէյֆիյէթէի, վէ սիկուրթա մատտսիյլէ սայիր ումուրու Թիճարէթի պահրիյէէճէ միւԹաալլիգ պիլ ճիւմլէ մուգավէլաթ վէ սէնէտաթ, վէ կէմի Թայիֆէսինին իճրէթ վէ մահալլարընա տայիր օլան մուգավէլաթ, վէ Թիւճճար սէֆայինինին խրամէթի իչին Թայիֆէլէրինին Թահիւտաթը խուսուսարրընտան իպարէթ օլուպ, իչպու մէվատտը միսիլէթլիֆէէ միւԹաալլիգ քեաֆֆէյի տաավի, Թիճարէթ մահքէմէլէրինին, պահրիյէէ մէճլիսլէրինտէ րույէէթ վէ ֆասլ օլունաճագ տըր։

30. Թիճարէթ մահքէմէլէրինին պահրիյէէ մէճլիսլէրի, հէր պիր նէվի ավարէա խուսուսարրընա տայիր օլան միւնազաաարը տախի րույէէթ ու հիւքմ իսէճէք տիր. ֆագաթ, սէֆայինինին եէքտիկէրինէ, վէ եախօտ սահիլտէ պուլունան պինալէրէ չաԹմասը մատտսինին Թահդըգաթընը, էվվէլ եմիրտէ էրպապլունան միւրէքքէպ պիր գօմիսիօնա հավալէ իտէրէք, պատտուլ օլմագ իչին, իչպու մահէլլէ չէրհ վիրիլսի։

(*) Իչպու մատտէ հագգընտա տախի, եիկիրմի եէտինճի մատտէնին գնսրինէ վիրիլէն չէրթա օլունաճագ բաբօրԹօ մահէլինէ նէզարէն, ֆասլ ու Թէսվիյէէ իյլէեէճէք տիր։

31. Թիճարէթի մահքէմէլէրի, Թիճճարընն, Թիճարէթի ումուրունտա իԹԹիհատ իյլէտիքլէրի տիրէքԹօր, վէ եազընճը, վէ Թահսիլտար, վէ սայիր աատմ վէ խըտմէթքեարլարը ալէյհինտէ, Թապի օլտուգլարը Թիճճարընն ումուրունտան տօլայը վուգու պուլաճագ տավալարը տախի ֆասլ ու րույէէթ իսէճէք տիր։

32. Ամհապը տավանընն, Թիճճար վէ սարրաֆ, վէ էամաֆ սընֆաթընտա օլուպ օլմատրդը, վէ եախօտ պէյնիլէրինտէ Թիճարէթի չիրքէթի պուլունուպ պուլունմատրդը միւնազաաարընն հատտ ու ֆասլը, քէզալիք Թիճարէթի մահքէմէլէրինտէ օլաճագ տըր։

33. Իֆլասէ տայիր պիլ ճիւմլէ խուսուսաթ, գանունունամէյի Թիճարէթին իքինճի գըսմընտա մուհարրէր ահքամ վէճճէ, Թիճարէթի մահքէմէլէրինտէ րույէէթ օլունաճագ տըր։

34. Թիճարէթի մահքէմէլէրի, սարրաֆլար, վէ եախօտ պունլար իլէ Թիճճարտէն օլան վէ օլմաէան քիմսէլէր պէյնինտէ Թաաթթի օլունան աէնէտաթտէն տօլայը, պիր պիրլէրի ալէյհինէ օլարագ վուգուա կէլլէն տավալիի ֆասլ իսէճէք տիր (*)։

35. Պիր սահիպ էմլաք, վէ եա էյլի զիրաաթ, վէ եախօտ պաղճը ալէյհինտէ, քէնտիսինին էէԹիչտիրտիկի մահսուլաթըն ֆիրուխթինտէն, վէ պիրտէ պիր Թաճիր ալէյհինտէ Թիճարէթի իչին օլմաէարպատա, քէնտի խանէսի լէվազիմաթը իչին միւպահա իթմիչ օլտուղու զէխայիր վէ էշէանըն Թէէտիյէէի էամանընտան տօլայը վուգուա կէլլէն տավալի, Թիճարէթ մահքէմէլէրինին ֆասլ ու հիւքմինէ այիտ օլմաճագ տըր. ֆագաթ, պիր հին հիւքմ, Թէմամլայէ ճարի վէ միւԹէպէր օլաճագ տըր։

թաճիրին խնձա իթաիկի թահվիլահէ, ումուրու թիճարէթէ միւթաալլիգ օշ մաեան ճիհէթի մախսուսէ թասրիհ օ-լունմասըզը հալահէ, միւճէրրէտ քէնտի թիճարէթի իչին եաբըլմըշ կիպի աատ օլունարագ, օշ թահվիլտէն տօ-լաեը օյան տաւա, թիճարէթ մահքէմէսինահէ կէօրիւլճէճէք տիր։

36. Թիճարէթ մահքէմէլէրինին, գա-պիլի իսթինաճի օլմամագ, եանի վիր-տիկի հիւքմիւն ալէյհինէ, տիվանը իս-թինաճա միւրաճաաթ գապուլ իթմէ-մէք իւզրէ, րուխսէթ վէ ճաոլ իսէ-ճէլքէրի մէվճուտ, էվվելա, ասլէն պէշ պին զուրուշու թէճավուզ իթմէյէն, սանիւա պէշ պին զուրուշու միւ-թէճավուզ օլտա պիլիճ, զաթէն Թիճա-րէթ մահքէմէլէրինին վազայիճինէ ա-յիտ, վէ ասհապը տախի, ճայիլի մընխ-թար օլուպտա, իսթինաճը տավա օ-լունմաեաբագ, սուրէթի գաթիյէեաէ րուխսէթինէ բաղի օլտուգլարընը միւ-պէյեին, թարաճլարընտան սէնէտա վի-րիլէյն, սաիլտա, միւտաաիյինին տավա-սընա մուգաալէլէթէյն, վէ եախօտ մաթ-լուպունա մահսուպէյն, միւտաի ա-լէյհին տախի, պէշ պին զուրուշտան աշաղը պիր տավասը վուգուս պուլուպ-տա, միւտաիյինին տավասը յլա պիր-լէշտիրիլմիկի հալահէ, իքիսինին մըզ-տաորը պէշ պին զուրուշու միւթէճա-վուզ օլա պիլէ, պու միսիլլու միւտ-տաի ալէյհ թարաճընտան վագը օյան պիլ ճիւմլէ տավալարտան իպարէթէ օ-լուպ, ֆագաթ, թարաճէյինին եէքտի-կերի հագդընտա վուգուս պուլան տա-վալարընըն պիրիսի, դիքը օլունան մըզ-տարտան զիւտաէ օլուր իսէ, օշ հալ-տէ, իքի թարաճ տավարընըն տախի իսթինաճը ճայիլ օլմագ իւզրէ, Թի-ճարէթ մահքէմէսինահէ րուխսէթ օլու-նաճագ տըր։

37. Թիճարէթ մահքէմէլէրինէ, է-սասը մասլահաթճա վազայիճինտէն օչմահան պիր տավա հավալէ օլունտու-զու հալահէ, օշ տավանընն մուհաքէմէ-սինէ, կէրէք պէտ օլունմուշ օլսուն, վէ կէրէք օլունմասընն, եա միւտաաի վէ եախօտ միւտաաի ալէյհին տավա-լարընը, մահքէմէյի Թիճարէթտէն գալտըրմագա սալահիյէթէլէրի օլա-ճագտըր. պունլար իթալէպ իթմէսէ պիլէ, Թիճարէթ մահքէմէլէրի, օշ տավանընն բուխսէթի, վազիճէսինտէն խարիճ օլտուգունու պէհան իսէրէք, իգթիզա իսէն մահէլլէ, րէամէն հա-վալէսինի կէօսթէրէճէք տիր։

38. Զաթը մասլահաթճա, Թիճա-րէթ մահքէմէլէրինին վազայիճինէ տա-խիլ օյան պիր մաատէնին, գանունէն ճայիզ օյան տիկէր պիր սէպէպլէ, Թի-ճարէթ մահքէմէլէրինին պիրինտէն տի-կէր պիր Թիճարէթ մահքէմէսինէ նագլ ու հավալէսի, միւտաի վէ եա միւտ-տաի ալէյհ թարաճընտան իսթիտա օլունմատըգճա, վէ իսթիտալարը տա-խի մուհաքէմէյէ պէտ օլունմագտան մուգաատէմ օլմատըգճա, ճայիզ օլմա-եաճագտըր։

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻՒ ՖԱ.ՍԻ.

Թիճարէթ մահքէմէլէրինին սոմաբա պաիթլեյնէ-նէ պայէր օլան հէվադի պէհանընտա տըր։

39. Թիճարէթ մահքէմէլէրինին գա-լէմ օտալարընտա, նասագ ու թայէին օլունան ասլանըն իսմ ու չէօհրէթի վէ սըֆաթլարը, տէր հալ գայտ օլունմագ իւզրէ, պիր տէֆթէրի մախսուս պուլունաճագ տըր։

40. Թիճարէթ մահքէմէլէրի, կիւն-տէ պէշ սաաթ րուխսէթի մէսաիհ ի-տէճէք, վէ մահքէմէլէրին ըէյիսլերի հէր ալթը մահտա պիր քէրրէ, մէճ-լիս կիւնէրինի, վէ քիչտա վէ խիթա-մի սաաթլարընը, պա իլանընամէ թայ-եին ու պէհան իլլէեէճէք տիր։

41. Իշպու իլանընամէ, խալգըն ան-լաեագտը լիսան վէ իպարէ իչէ պիր վարագաեա եազըլըպ, մահքէմէլէրին-նին տիվանխանէսինէ թաալիգ, վէ գա-դէթա օլան մահէլլէրտէ, ղազէթաեա տախի տէրճ վէ թէնզիլ օլունաճագ-տըր։

42. Մէճլիսի մէդբուրէ, պէր վէճ-հի մուհարրեր իլան օլունաճագ վագթ-ու տաաթտա, բէյիսլէր թարաֆըն-տան, պիլա թէվգըֆ քիչտա օլունուպ տազայի տայիմէ վէ մուվազգաթա-տէն, օ սաաթտա կէլմէեէնլէր օլուր իսէ, հագդլարընտա, մատտէյի ա-թիյեէտ պէհան օլունաճագ մուտմէ-լէ, իֆտա օլունաճագ տըր։

43. Մէճլիսի մուհարեմէ քիչտա օ-լունտուղու անտէ, տայիմի վէ մու-վազգաթ տազատան պիրի հաղըր պու-լունմատըղը հալահէ, րէյիս պուլունան զաթ, մէճլիսին զատթը մուհաքէմէ տէֆթէրինէ, հաղըր պուլունմատըղը-նը գայտ իթտիրիպ, քէնտիսինէ տա-խի տէրհալ թահրիրէն պէհան վէ իխ-թար, վէ եինէ վազթիլլէ կէլմէգ ի-սէ, քէզալիք զապթ տէֆթէրինէ, կէլ-մէտիկինի իչարէթի իթտիրէրէք, պուն-տան պէօյլէ, վազթինտէ, պէհեմէ-հալ կէլմէսի ղըմընընտա, քէնտիսի-նէ րէամէն պիր տավէթթ թէղքէրէսի թիսեար իտէճէք տիր. պու իխթար վէ տավէթթ իւղրինէ, եինէ կէլմէգ, վէ թարիխի թէղքէրէտէն իւշ կիւն դարֆընտա տախի, հագդգաթէն պիր էօղրիւ չէրիսի օլտուդունու պէհան խ-էօղրիւ չէրիսի օլտուդունու պէհան խ-լէմէգ իսէ, օշ վազթի րէյիս, տէր հալ, միւքէրրէրլէրն կէլմէտիկինի, վէ օլունան իխթար վէ տավէթթ ատէմի իճապէթի վէ իթտաաթընը միւթէզամ-մին պիր գըթա մադպաթա թանղիմ իթտիրիպ, Տէրսաաեէտէ իսէ, Թի-ճարէթի նագլըընտա, վէ թաչրալարտա իսէ, մահէլլի հիւքիւմէթինին պիւտիւք մէէմուրտնա թագտիմ իտէրէք, նա-զընը միւշարիւէյհ վէ մէէմուրու մի-մանիէյհ, օշ աագաեա, իֆտագ իսէն իթտագը իճրա իթտիբատէն սոնրա տա-խի կէլմէտիկի հալահէ, արթըգ իսթի-ֆա իթմիշ հիւքմիւնտէ աատ ու ի-թթիլալ օլունարագ, ֆասլը սագըգ-տա պէհան օլունան ուսուլ իւզրէ, եէրինէ տիկէրի իսթիխտագ վէ թայ-եինէ օլունաճագ տըր. պու միսիլլու քէյֆիյէէթ վուգուհտէ, թագիսիլա-թընը, նագընը միւշարիւէյհ, վէ եա մէէմուրու միւմանիէյհ գալէմէ ալտը-րըպ, խալգա մանիւմ օլմագ իւզրէ, մահքէմէյի Թիճարէթի տիվանխանէսի-նէ թաալիգ իթտիրիճէճէք տիր։

44. Աագայի տայիմէ մուվազգաֆ օ-լաճագընտան, աագայի մուվազգաթա, էնամայի մէէմուրիյէէթլէրինտէ, պիլա գունուր միւտաաէմէթէլէ սարֆը զայ-րէթթ, վէ հիւտանի խրամէթթ իթտիբլերի հալահէ, խիթտամը մէէմուրիյէէթլէրինտէ, միւքաֆաթ օլարագ, հարա-քեաթը մէմուուհէլէրինի միւպէյեին պիրեր չէհաաէթնամէէհ նայիլ օլա-ճագտըր տըր. իշպու չէհաաէթնամէ-նէն վիրիլիպ վիրիլմէմէսի, րէյիս վէ տայիմի աագատան միւրէքքէպ մէճ-լիսահէ, հեր պիրի թարաֆընտան, խէ-ֆիյէն րէյ վիրիլտիքտէն սոնրա, հա-սըլ օլաճագ էքսէրիյէէթի տարա իւ-զերինէ թանղիմ օլունաճագ մադպա-թա մուճիպինճէ թանղիմիյէ, չէհա-աէթնամէյի մէզբուր, մահքէմէյինին միհրիւլլէ թէմհիր վէ իթա օլունա-ճագ տըր։ Զիքր օլունան մադպաթա-նէն պիր գըթա սուրէթի րէամիյէէսի, րէյիս թարաֆընտան, մահքէմէյինին տիվանխանէսինէ թաալիգ իւլէ, իւլան իթտիրիլճէճէք տիր։

45. Մահքէմէյի Թիճարէթէ հավա-լէ օլունան պիլ ճիւմլէ իսթիտալար վիրուտա իթտիբճէ, սըրտաբնճա, նիւ-մէրօ վէ իշարէթիյլէ, գալէմիյնտէ պուլունաճագ պիր տէֆթէրի մախսուսա գայտ օլունաճագ տըր. իշպու գայտ մատտէսի, գայտըն թարիխի, վէ թա-րաֆէյինին իսմ ու չէօհրէթլերի, վէ գանղի տէվլէթի թէպտասընտան օլ-

տուգլարը, վէ մահէլլի իգամէթլէրի, վէ համիլի խաթիտա օլան միւպաշըրլարըն քէզալիք իտմ ու չէօհրէթլէրիյլէ, գանղլ տայիրէ խատէմէսինատէն պուլունտուգլարը, վէ տավանըն նէ-նէ տայիր օլտուղու պէհաՅընատան իպարէթի օլաճագ տըր. իչպու գայատըն նիւմէյօսու վէ թարիխի, խաթիտանըն զահրինէ տախի նագլ ու իչարէթի օլունաճագ տըր։

46. Հիչ պիր տաավա, մատտէյի անիֆիէտ պէհան օլունան ահքէտմ վէճհլէ գայա օլունմատըգճա, բույնէյթինէ չուրու օլունմաճաճագ տըր։

47. Համիլի խաթիտա օլան միւպաշըր, զիքր օլունան գայատը էյնամը րէմայնէ վէ թահթիլկյէհատէն մատտա, հավալէ պույրուլտուսու թարիխինատէն խաթիպարէն, նիհայէթ էիկիրմի տէօրթի սաաթ զարֆընտա, իճրա խաթիրմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր. պու խուսուստա պիր գուսուր իտէր խտ, իպթիտա թէվֆիկս օլունուպ, իքրինճի տէֆասընտա տախի, միւպաշըրլըդ մէէմուրկյէթինատէն թարտ օլունաճագ տըր։

48. Մէճլիսէ ճէլպ օլունաճագ տավալարըն բուսուլասը, մուհաքէմէսի իճրա օլունաճագ կիւնատէն լա ագալ իշ կիւն էվվէլ, գայատը, թարիխի տէֆթէրինատէն սըրասըլյա պիլ իխրաճ, Թիւրքճէ, վէ մահէլլինատ էքսէրկյէթի իւղրէ իսթիմալ օլունան սայիր լիսանճա պիթթանղիմ, րէյիսին էմր ու թէնպիհկյլէ, մահքէմէ տիվանխանէսինէ թաալիգ օլունաճագ տըր. ֆագաթ, սէքսթրօ, վէ սայիր միւսթաճէլ տավալարրն բուսուլասը, տէֆթէրինատէն թէֆրիղան պիթթ թէրգըիմ, բույնէյթի, սայիր տավալարատան մուգաատէմ օլմագ իւղրէ, պայդաճա թաալիգ գըլընաճագ տըր։

49. Տավաճըլար, մուհաքէմէ պրմնէնտա, խամիէրկյէ մէճլիսէ չպղրըլտրգճա, պունլարը տիվանխանէսէն, մէճլիս օտասընա ճէլպ իթմէկ իւղրէ, մէճլիսի մուհաքէմէհէ մախսուս օլաղագ, իբի նէֆէր մուհտիր թայինն օլունուպ, պունլարըն պիրի, օտայի մէգքիւր տախիլինատէ, վէ տիկէրի խաըրիճինատէ տուրաճագ տըր. պիրտէ իճապը թագտիրինատէ, մահքէմէ րէյիսինն թէնպիհաթը վագըտաըրն իճըրատը իչին, օտայի մէգքիւր խարիճինտէ, մահէլլինէ կէօրէ, նէօպէթլէ, իքիչէր նէֆէր նէօպէթճի զապթկյէհ պուլունաճագ տըր։

50. Մուհաքէմէ էնտասընտա, սահիպ տավա օլանլար, տայիմի վէ մուվագգաթ տաղանըն հիչ պիրինխյլէ, այրրճա պիր կիւնա միւքտաչէմէ խտէմէհէճէք տիր։

51. Պիր տաավա, մէճլիսէ ճէլպ օլունատուգտա, տայիմի վէ մուվագգաթ տաղա, թարաֆէյնի մէճլիսատէ սուլհա գալգըշմաղա պիր վէճհլէ մէհզուն օլմահըպ, օլ տավաներ, ուսուլ ու գանունա թէվֆիգան բույնէթի ու հիւքմ իթմէկէ մէճպուր օլաճագլար տըր.

52. Պիր տաավանըն, էնայի մուհաքէմէսինատէ, հէնուզ միւգաքէրէսի վագթի կէլմէմիշ իքէն, տայիմի վէ մուվագգաթ տաղա, օլ տավանըն ալէյհինէ վէ կա լէհինէ, պիր կիւնա րէյ վէ էֆքէար պէհան իթմէքտէն իճթինապ կյղէմէկէ, մէճպուր օլաճագլար տըր։

53. Փեաթիպլէրին էն էհլկյէթլիլէրինատէն պիրիսի, վէ լիւզումու թագտիրինատէ իբիսի, իճրայի մուհաքէմէ-նին խաթիտասընատան ինթիհասընա գատար, մէճլիսատէ, պէհէմէհալ պուլունմաղա, վէ սուրէթի մուհաքէմէհի այնկյլէ, վէ միւնավէպէ թարիղկյլէ զապթ իթմէք իւղրէ, պիր զապթը մուհաքէմէ տէֆթէրի թուքմադա մէճպուր օլաճագ տըր։

54. Իչպու զապթ մատտէսինատէ, էվվէլա րէյիսին խամի, սանիեա, հէր տավանըն բույնէթի վէ մուհաքէմէսինատէ հաղըր պուլունան տաղանըն խամ ու չէօհրէթլէրի, սալիտա, միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհին խամ ու չէօհրէթի վէ սրֆաթլարը, վէ գանղի տէվլէթի թէպատասընատան օլտուգլարը, վէ մուխթատարճա իֆատաթի վագըտաըրկյլա, խիւտտայի տավա վէ մագսէտլերի, բատիա, իպրազ օլունան սէնէտաթըն նէ օլտուղու, խամիտա, չայէտ չուհուտա խաթիմա օլունաճագ օլուր խտ, անլէրին տախի խամ ու չէօհրէթլէրկյլէ, գանղի տէվլէթի թէպատասընատան օլտուգլարը, վէ իֆատէլերի, սատիտա, մէճլիսատէ պիր տաավանըն բույնէթի էնտասընտա, պագըլմաղա միհրաճ կէնիատէն պիր չէյ զուհուր խատը խտ, անըն տախի ֆէզլէքէյի մատէլի, տատիտա, նիհայէթի էմիրատ վիրկյճէք դարարըն ահքէտմը, տէրճ ու պէհան օլունաճագ տըր։

55. Զիքր օլունան զապթ խուսուսու, մէճլիսատէ հաղըր պուլունան րէյիս, վէ տայիմի վէ մուվագգաթ տաղա, վէ քեաթիպլէր թարաֆլարընատան խմզա օլունարագ, թանղիմ օլունաճագ իտմ մաղպաթալարընա էսաս իթթիխաղ օլունաճագ տըր։

56. Իչպու իտմ մաղպաթալարը, քեաթիպլէր թարաֆընատան գալէմէ ալընըպ, թահտիհ, վէ սըրասընճա նիսմէրօ վազկյլէ, տէֆթէրի մախսուսունա գայա օլունուգտան սոնրա, զիյրի, րէյիս, վէ տաղա, վէ քեաթիպ թարաֆլարընատան խմզա վէ թէմիր գըլընաճագ տըր։

57. Թանղիմ օլունաճագ իտմլար, տավահա գարար վիրկյճէկի թարիխատէն, նիհայէթ էիկիրմի պիր կիւն զարֆընտա, սըրասըլյա չըգարըլաճագ տըր. իչպու միւտտէթատ չըգմատաճագ օլուր խտ, քեաթիպլէր մէսուլ թուքթուրպ, անճագ, զապթէն բիսրիպլիս վէ միւչքիլճէճ պիր իշ պուլունուր խտ, պունատան տօղաներ ափվ օլունապկյճէճք տիր։

58. Զիքր օլունան իտմլար, 56րնճը մատտէտէ մուհարրէր օլան իտմ մաղպաթալարընէն այնի օլարագ թանղիմ օլունուպ, րէյիս, վէ պաշ քեաթիպ իմզալարըյլա միւդի, վէ մահքէմէյի Թիճարէթին միհրիւյկյլ մէմուր օլաճագ տըր։

59. Հէր պիր Թիճարէթի մահքէմէսինէն, մահէլլէրի իտմի տէրճ օլունարագ, տէվկյէթ ալէտմէթի օլան այ վէ հըլտրդ իկյ պիր սիճագտա պիրէր միհրիւ մախսուսու օլաճագ տըր. թաշրաթարտաի Թիճարէթի մահքէմէկյէրինէն միհրիւրկյրի, Թիճարէթի նէզարէթի թարաֆընտան թաթպիգը, ասլ ու հըթգլ օլունարագ, մահէլլէրինէ իրսալ գըլընաճագ տըր։

60. Թիճարէթի մահքէմէկյէրի գալէմ օտալարը, թաթիլ կիւնկյէրինատէն մատտա, պէհէր կիւն, ագալլ միթէմատիհէն ալթըշար սաաթ այրպ օլուպ, քեաթիպկյէր պիր մանիի չէրիկյէրի օլմատըգը հալտէ, վագթ ու սաաթըկյլա միտտավէմէթի, վէ ուսմուրս մէէմուրկյէրինի թէվկյիկյէ վէ բույնէթի իթմէկէ մէճպուր օլաճագկյար տըր. խիլաֆը հարէքէթատէ պուլունտուգլարը թագտիրտէ, էվվկյլ էմրտէ նասհ ու բէնա վէ իթթագ, վէ իքրինճի մէրթէպէտէ, իճապընա կէօրէ աղլ ու թէպտիլ տախի օլունաճագկյար տըր։

61. Գալէմ օտալարը, մէճլիսին ագտինատէն ագալլ պիր սաաթ էվվկյլ աչըրպ, խիթաճընատան պիր սաաթ սոնրա, գարանաճագ տըր. զիքր օլունան օտալարըն աչըրպ գարանաճագ վագթ ու սաաթկյարը, մահքէմէ րէյիսի թարաֆընատան պիր գըթա իչանտատէ իկյ թայինն, վէ քեաթիպկյէրէ պէհան օլունտուգտան սոնրա, խալգա տախի մատկյիմ օլմագ իւղրէ, իչանտատէյի մէգքիւր, մահքէմէ տիվանխանէսինէ թաալիգ գըլընաճագ տըր։

62. Միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհ թարաֆկյարընատան, գալէմ օտալարընա թէվտի վէ թէպտիմ օլունաճագ պիլ

ճիւմլէ սէնէտաթի վէ էվրադը սայիրէ, պիր տէֆթէրի մախտուսա գայա օլա-նուպ, ասհապընա, պաշ քեաթիպ թարաֆընտան պիրէր մադպուղ իլմ ու խապէրի իթա գըլընաճադ տըր։

63, Գալեմ օտալարընա թէսլիմ օ-լունան սէնէտաթի, վէ էվրադը սայիրէ-նին, թարաֆլարընա իթաատ գընմընտա, ասհապը սէնէա վէ ևա միւթաալիգ-լէրի ճանիպինտէն, թահրիրէն խաթի-տա վուգու պուլտուգճա, վէ մահքէ-մէ ըէյիսի թարաֆընտան «վիրիլէ» տէ-յի պուլրուլմատըգճա, պաշ քեաթիպ, օ մադուլէ սէնէտաթը վէ սուրէթլէ-րինի, հիչ պիր քիմսէնէ վիրմէկէ, վէ ևա մահկէմէյինի պիլտիրմէկէ, պիր վէճհ-լէ մէհդուն օլմաճաճադ տըր. պունուն խիլաֆը հարքէրէթտէ պուլունուբ խէ, պունտան սօլաը միւթէզարրուբ օլան ասհապը սէնէտաթընը, զարար ու զի-եանլարընը թազմինտէն մատտա, ա-դալ ևիզ զուրուչտան, նիհայէթը պին դուրուչա գատար, ճէզայի նագ-տի իլէ թէրսլիյէ, վէ պու գապահա-թրն միւքերրէրի վուգուրունտէ, մէհ-մուրիյէթինտէն ապղ ու թէպտիլ օ-լունաճադ տըր։

64. Պաշ քեաթիպ, վիրէճէկի սէնէ-տաթի վէ էվրադ սուրէթլէրինի, ասըլ-լարընա միւթաալիգ օլտուղունու թա-սիդան խիլա վէ թէմմհիր խոխպ, ըէս-մէն ամէլ վէ իթիպարէ չահան օլմադ իւզրէ, մահքէմէ միւհրիւյլէ տախի թէմմհիր գըլընաճադ տըր. իչպու սու-րէթլէր ասըլլարընա միւթաալիգ օլմա-եարադ, մահքէմէլէրի թէպտիլ վէ թազ-եէր պիրէյ, թանգիմ ու իթա օլունմուշ օլուր խէ, պունտան սօլաը, եանի վիրտիկի էվրադ վէ սէնէտաթի սու-րէթլէրինին ապղնա, աաէմի միւթա-պագաթի վէ թէզայէհիւր մանէասըն-տանդնագի, պաշ քեաթիպ մէտաւլ թու-թուրուպ, միւ թէզարրուբ օլան քիմսէ-լէրին զարար ու զիեանընը թազմինէ մէճպուր օլաճագ տըր։

65. Պաշ քեաթիպէ, հըքմզ օլունմագ իւզրէ թէսլիմ վէ իթա օլունան սէնէտաթի, վէ էվրադը սայիրէ, ըէյի-սի մահքէմէ թարաֆընտան էմր օլուն-մատըգճա, հիչ պիր քիմսէնէ վիրիլէ-մէհէճէկկինտէն պաշգա, իթասը էմր օլունտուղու հալտէ տախի, վիրիլմէգ-տէն էվվէլ, պիր վարագաեա, այնկիյէ պիրէր սուրէթլէրի չըգարըլըպ, չը-գարմըշ օլան քեաթիպ իլէ պաշ քեա-թիպ թարաֆլարընտան խիզա վէ թէմ-հիր օլունաճագ տըր. իչպու այնկիյէ չըգարըլաճագ սուրէթլէր, ասըլլարը-նա միւթաալիգ օլտուգլարը, մահքէ-մէ ըէյիսի թարաֆընտան պիրի թաա-սիդ, ասըլլարընըն իտաէսինէ գատար, ասըլ հիւքմինտէ հըքմզ ու խոխպ օլունաճագ տըր։

66. Մահքէմէլէրէ թէսլիմ վէ իթա, վէ եախօտ էմանէթէն վազ վէ թէվ-սի օլունան պիլ ճիւմլէ մէպալիղին մըգտարը, գալեմ օտալարընտա, մախ-սուսէն թուքուլաճագ պիր սանտըղ տէֆթէրինէ, բադամտան պաշգա եա-ղը իլէ տախի գայա ու իչարէթի օլու-նուպ, թէսլիմ իտէնլէրին եէալէրինէ իթասը լազըմ կէլէն մադպուղ իլմ ու խապէրլէրի, պաշ քեաթիպ թարա-ֆընտան խիզա վէ թէմհիր պիրլէ, մահպու գօչանլը տէֆթէրինտէն քէ-սիլիպ վիրիլէճէք տըր։

67. Գալեմլէրտէ պուլունաճագ թի-ճարէթի մալ սանտըղլարը, հաֆթա-տա պիր քէրրէ, մահքէմէ ըէյիսի թա-րաֆընտան պագըլըպ թէֆթիշ, վէ տէֆթէրի թատիդ օլունաճագ տըր. դիքր օլունան սանտըգլար էքի քիլօ-լի օլուպ, պիրինին անախթարը ըէյիս, վէ միկէրինինքի պաշ քեաթիպ նէզա-լէրինտէ հըքմզ գըլընաճագ տըր։

68. Մէվաաթը սապղտատա դիքրի սէպապաթի խաէն, վէ սայիր թուխ-մատը լազըմ կէլէն պիլ ճիւմլէ տէֆա-թիր, չիրագէլի քիլմագ չէքիլտտէ օ-լուպ, ըէյիս թարաֆընտան, սահիֆէ-լէրի նիւմէրօ վազ իլէ, իչարէթ, վէ հէր հաֆթա տա պագըլըպ թէֆթիշ-չինէ տիդգաթ օլունաճագ տըր։

69. Գալէմլէրինին ուժուրու, եանի մէհաքիմի թիճարէթի, վէ մաղպաթա, վէ իլամլարընըն, վէ սայիր էվրագը-նըն թանգիմ ու թատհիհի վէ գայատ, վէ մահէլլինէ իթասը, վէ տէֆաթիրի միւթէնէվվիանըն հիւանի սուրէթլէ թուքուլմատը խուսուսլարը, էվվել ե-միրտէ ըէյիս թարաֆընտան, քեաթիպ-լէրէ պաշգա պաշգա թագսիմ վէ թէվ-զի օլունուպ, պունլարընն հէր պիրի, վազիֆէի մէէմուրիյէթլէրինի պի-լիպ, վազիֆէտէ վէ սըրասընտա թէ-մամլյլէ իճա իթմէկէ սայ վէ ղայրէթ խաէրէք, մահքէմէնին ուժուր ու խու-սուսու, պէր վէճհի մաթլուպ սիւրաթ իլէ կէօրիւլէճէք տիր։

70. Պաշ քեաթիպ իլէ սայիր քեա-թիպլէրին հէր պիրի, մէէմուրիյէթի-նէ այիա օլան հէր տիւրլիւ ուժուրուն հիւանի իճասընա մէճպուր օլուպ, թէքմիլի օլունտուգտա իճա իթմէկի-կի հալտէ, ըէյիս թարաֆընտան թէվ-սիիք(1) օլունաճագ, վէ իճապը թազ-տիրինտէ, եէրինէ ախէրինին թայինի սուրէթինէ թէչէպպիւս գըլընաճագ տըր։

71. Պէհէր իւչ մահատա պիր տէֆա, քեաֆֆէյի թիճարէթ մահքէմէլէրի-նին պաշ քեաթիպլէրի, թիճարէթ մահքէմէսինէ, օ այլար զարքընտա վիրուտ իտիպ, իլամա բապմ օլուն-մուշ, վէ եախօտ հէնուզ տէրտէսթի բուլունէթ պուլունմուշ օլան պիլ ճիւմ-լէ տատավինին միւճրէտաթի տէֆթէրլէ-նի, խիւլասա գուճուտտանան իխրաճ վէ թանգիմ իլէ, թիճարէթի նէզարէ-թինէ իթա վէ իրսալ իթմէկէ մէէ-մուր վէ մէճպուր օլաճագ տըր. վէ սէնէյի քեամիլէ խիլմամընտա, ուժու-մի պիր խիւլասա եարըլըպ, վէ ասըլ-նա մուհթաալիգ օլտուղու, ըէյիսի մէճ-լիս թարաֆընտան թատիդ օլունուպ, քէզալիք նէզարէթէ իճա գըլընաճագ, վէ իչպու խիւլասայի սէնէվիյէ, նէ-զարէթի թարաֆընտան տախի, Տէր-սատատէթտէ թատ ու նէչր օլունան զազէթալարա, էլմինէյի միւթէվէլիճէ իւզրէ, տէրճ ու իլան իթատիրիլէճէք տիր։

72. Թիճարէթի մահքէմէլէրի ըէյիս-լէրի, հէր տիւրլիւ էվրադը, վէ միւհ-վէ իմզալարընըն թատիդընը, իմզա-լարը վէ մահքէմէնին միւհրի իլէ իճրա իտէճէքլէր տիր. ֆագաթ, մէմալիքի մահրուսէնին հէր թարաֆընտա միւ-թէպէր վէ գապուլէ չահան օլմագ իւզրէ, բուէսսայի միւմայիլէյհիվիւն իմզալարը, վէ մահքէմէլէրին միւհր-լէրի, Տէրսատատէթտէ իսէ Թիճարէթի նազըրը թարաֆընտան, վէ թահրա-լարտա իսէ մահէլլի հիւքիւմէթի պիւ-յիւք մէէմուրու ճանիպինտէն, թատ-սիդ գըլընաճագ տըր։

73. Հէր պիր մահքէմէյի Թիճարէթ-տէ պուլունաճագ թէրճիւմանլար, մա-հէլլինճէ լիւգուժու մըգտար մատ իլէ մուվազզաֆ օլաճագլար տըր. պուն-լարըն վազայիֆի մէէմուրիյէթլէրի, թիւրքճէ լիսանընը պիլմէկէն ասհապը մէսալիհին իճատաթը վագըալարընը լիսանէն վէ սայիր լիսան իւզրէ իրսալ օլունան բարօրմա, վէ սէնէտաթի, վէ էվրագը սայիրէյի, թազէլերի մանէա իթմէքսիզին, թահրիրէն թէրճէմէ վէ պէհան իթմէքտէն խոպարէթ օլաճագ տըր։

74, Զիքր օլունան թէրճիւմանլար, թահրիրէն օլան թէրճէմէլէրի իզմա խաէրէք, լիսանէն վէ ևա թահրիրէն օլան թէրճէմէլէրի, ասլընա մուհա-պագաթի իթմէկ խէ, պունտան ասո-լաեր, ասհապը մէսալիհէ թէրէթթիւլ խաէճէք զարար վէ զիեանտէն մէսուլ, վէ թազմինէ (2) մէճպուր օլաճագլար տըր։

(1) Թէվզիէ, թազիր իթմէք։

(2) Թազմին, զարարը կոտմէք։

ՊԻՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Տէրտառէր խընձոց ուխտանէն ընդունելու համար չէր տէր։

75. Բուլկէթի տաւարի Թիճարէթէ տալիր չըդարըլաճագ նիզամնամէտէ, պէր վճճի թաֆսիլ պէհան օլունան չէրայիթի իգիթլասընճա մեճաղ օլաճագ խոթինաֆ մատաէլէրինին, եանի մէհաբիմի Թիճարէթին պիրինտէ ֆասլ ու հիւքմ օլունմուշ օլան պիր տաւանէն էյամը պէհյհինտէ վուգու պուլաճագ չիքեայէթին մէրճիի օլմագ, վէ օ մագուլե էլամաթը պիլ միթալաա, պէհյհէրինտէ իգա օլան չիքեայէթ, չէրայիթի խոթինաֆա մուվաֆըդ խէ, տաւահը, էդ սէր նէվ բուլկէթ էյլէմէք իւղրէ, Տէրսաատէթտէ Թիճարէթէնէճէ, մախսուսէն պիր խոթինաֆ տիվանը օլաճագ տըր։

76. Իշպու խոթինաֆը տաւա տիվանը, Թիճարէթէ նազըրը պուլունան զաթըն բիւտաէթի թահթընճա օլարագ, իչ տայիմի, վէ պէշ մուվագգաթ ատպատան միւրէթթէպ օլաճագ տըր։

77. Պալէատէ մէգրիւբ 10ունճու, վէ 11ինճի, վէ 12ինճի մատաէլէրտէ միւնաէրիճ օլան աֆքեամը, խոթինաֆ տիվանընին ատպայի տայիմէտի հագդըարընճա տախի, մէրի իւլ իճրա օլաճագ տըր։

78. Խոթինաֆ տիվանընին մուվագգաթ ատպատը, Թիճարէթ մահքեմէլէրինտէ, մուվագգաթ ատպալըդըա պուլունմուշ, վէ մէհմուրիյէթինի հիւքմի իճա, վէ վիգայէյի նամուս լէ թէմէյիւղ վէ թէհայիւղ էյլէմիշ, վէ պուլունտուդու մահքեմէտէն հիւքմի հալինի հավի չէհաաէթնամէ պէնճ օլան միւթէալիրանը թիճճարաէն օլարագ, Տէրսաատէթի Թիճարէթի մահքեմէսինին ըէյիս վէ հէյէէթի մէճմուասը, վէ Թիճարէթի նէզարէթինի մասրիֆէթիյլէ էնթիհապ, վէ պա մագպաթա պիլ խոթիզան իրատէյի սէնիյէէ թաալիգիյլէ նասպ ու թայինն օլունաճագլար տըր։

79. Պալէատէ մուհարրէր 17ինճի, վէ 18ինճի, վէ 19 ունճու, վէ 20ինճի, վէ 21ինճի, վէ 22ինճի մատաէլէր ահքեամը, տիվանը խոթինաֆ ատպայի մուվագգաթասը հագդըարընճա տախի ճարի օլաճագ տըր։

80. Իշպու խոթինաֆ տիվանընճա, պիր Թէրճիման վէ պիր պաշ քեաթիպ էյլէ, պիր գաչ քեաթիպ, վէ լիզումու մընգատար միւպաշիրլէր պուլունաճագ տըր. պունպար, իշպու Թիճարէթի գանուննամէսի զէյլինին 24 ինճի, վէ 25ինճի մատաէլէրինտէ մէսթուր օլան աֆքեամա թաթպիգան Թիֆլասպ վէ թայինն գըլընճագ տըր։

81. Խոթինաֆ տիվանընճն մէհմուրլարը, հէր քիմսէր օլուր իսէ օլսուն, պալէատէ մուհարրէր 26 ընճը մատաէտէ թայինն օլունան ուսուլի թահլիֆիյէ, պունպար հագդըարընճա տախի իճրա օլունաճագ տըր։

82. Խոթինաֆ տիվանընճն, ըէյիսէն մատաա, ատպանճն նըզաֆընտան պիր նէֆէր գիւտաէ հագըր օլմատըդճա, հիչ պիր տաւահա գարար վիրիլմէյէճէք տիր։

83. Թիճարէթ մահքեմէլէրինին ուսուլու տախիլիյէսինէ տայիր, տէօրտունճու ֆասլտա մէսթուր օլան մատաէլէրին ճիւմլէսի, խոթինաֆ տիվանընճն ուսուլու տախիլիյէսի հագդըարընճա տախի մէրի իւլ իճրա օլաճագ տըր։

ԱԼԹՂՆԱՀ ՖԱՍԼ

Բրօքեռօ ----լէռ տալը տէր։

84. Բօլիչա հագդըարընճա օլունաճագ բրօքեռօ, հաւիլի բօլիչա, վէ եախօտ վէքիլ խոթիտասըլըա իճրա օլունաճագ տըր։

85. Թիճարէթի գանուննամէյի հիւմայունունան 130ունճու, վէ 132ինճի մատաէլէրինին աֆքեամը, գիւրեակ մուհարրէր 86ընճը, վէ 87ինճի մատաէլէրտէ Թասրիհ վէ էյղահ օլունմայընճ, իչպու մատաէլէր, օլ վէճհիլէ մէրի օլաճագ տըր։

86. Պիր բօլիչանըն, ատէմի գապտըլինտէն, վէ եախօտ պէհէլինին ատէմի թէհմիյէսինտէն տօյտըր լագըմ կէլճէն բրօքեռօ իւղրինէ, քէչիտէ օլունան չախարն ապրին օլտուղու մահէլլտէ պուլունան Թիճարէթի մահքեմէսի գալեմ օտասը, վէ եա Թիճարէթի գանչէլերեասը ճանեպինտէն իճրա օլունաճագ տըր. օլ մահէլլտէ Թիճարէթի մահքեմէսի, վէ եախօտ գանչէլերեասը օլմատըդը թագտիրտէ, գիւրեակ օլունան բրօքեռօ, մահէլլի հիւքմէթի թարաֆընճան, չէրայիթի մուգարրերէճնէ թաթպիգան պիլ իճրա, միւթէալը թուխթուլաճագ տըր։

87. Թիճճար վէ էչխասը սայիրէ թարաֆընճան, չէհաաէթնամէ գըլըգը թանզիմ օլունան էվրագ, պալէատէ, վէ գանուննամէյի Թիճարէթտէ, չէրայիթի մուգարրեր օլան բրօքեռօ եէրինի թուխթանէաճագ տըր. պայ օլան բօլիչա հագդըարընճա տախի, գանուննամէյի մէգրիւբուն 107ինճի մատաէսինտէն, 111 ինճի մատաէսինէ տէկին միւնաէրիճ օլան չէրայիթէ միւրաճաաթէյ հարէքէթի օլունաճագ տըր։

88. Բրօքեռօ ուսուլի, բօլիչա քիմսէն իւղէրինէ չէքիլմիշ իսէ, անրն, վէ լէաէլ իգամէթի տօյտըրընէ պէհէլինի թէհմիյէ պէհէլինի Թիճարէթ իթմէք իւղրէ, բօլիչա տէբունինտէ պէհան գըլընմըշ օլան էչխասըն, վէ պիթ-Թէվաասութ բօլիչաեը գապաը իթմիշ օլան իչխունճու պիր գաթրն, մահէլլի իգամէթէրինտէ պիր նէուսէթ օլմագ իւղրէ հագըլըպ, Թարաֆլարընա պիրէր միւատաագ սուրէթի կէօնտէրիլէրէք, իճրա գըլընճագ տըր։

89. Բօլիչա քիապըընճա, իւղերինէ բէչտէ օլունան չախարն, մահէլլի իգամէթի տօյտրու պէհան օլունմատըդը, վէ արանըլըպտա պուլունմատըդը հալտէ, բրօքեռօ ուսուլինին իճրասընան էվվէլ, հէր նէ գատար Թահարրի օլունմուշ իսէ, պուլունմամընշ օլտուղունու միւթէգաննին, մէհմուրու Թարաֆընճան պիր գըԹա իլմ ու խապէր Թանզիմ ու իճա օլունատուգան սօնրա, բրօքեռօ ուսուլի տախի պիլ իճրա, մահէլլինտէ Թիճարէթի մահքեմէսի, վէ եախօտ գանչէլերեսի մէվճուա օլտուղու Թագտիրտէ, գարուլարընճա, վէ օլմատըդը սուրէթտէ, հիւքմէթի գարուսունա, պիր գըԹա սուրէթի Թասլիգ գըլընաճագ տըր։

90. Պիր բօլիչա պէհէլինին, ատէմի թէհմիյէսինտէն տօյտըր իճրասը լագըմ կէլճէն բրօքեռօ ուսուլինին մուգարրեր օլան աֆքեամը, պիր տայինէն էմր ու միրարըշ իաէճէկի մահէլլէ վիրիլմէք իւղրէ եագըլան Թահվիլէր հագդընտա տախի, մէրի իւլ իճրա օլաճագ տըր. իշպու պիրր օլունան բրօքեռօ ուսուլի, պիր գոնԹրաթ վէ եա պիր Թաահիւտա մուգաէլէյէսի աֆքեամընէն ատէմի իճրասընան, վէ եախօտ իճրասընէն թէհլիսիրինտէն Թանզիմ օլունաճագ բրօքեռօլար հագդընտա տախի, իճասը մասլահաԹա կէօրէ, մէհէլէսի թէպտիլ վէ Թաղիիր օլունարագ, իճրա գըլընաճագ տըր։

ԵԼՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ցարար ու չէնճ բաշընէն պայէ պէտ։

91. Պիր չէյին վիրիլմէսի, վէ եախօտ եապըլմասը խուսուսունա տայիր օլան պիր գոնԹրաթ վէ եա պիր Թահհիւտա աֆքեամընէն ատէմի իճրասընան, վէ եախօտ իճրասընէն թէհլիս-

խուրհնաէն ոզլաեը , մուհթէահհիատէն իտտաա օլուհան թազմինաթ խուսուսաւ , թաահհիւա կյէտիկի մաատէնին իճրաաը իչին, մուհթէահհիա թարաքընաան , րէամէն վէ թահրիրէն խոթար դըլընմաըդճա , լազըմ կէլմէկէճճէք տիր . ֆագաթ , մուհթէահհիան թաահհիւա իթտիկի չէյ , պիր վաէչյի մուդաւրէրէ մուրուրհնաէն ոճնրա իթա վէ եա թանգիմ, վէ թէավկյնէ օլուհնուր մէվատէն օլմաըդը , վէ իճրա օլունմադըդըն , վաէչյի մէզքիւրէ մհնգադկյնէ օլաուդու հալաէ , մուհթէահհիան իխթար դըլընմաըհնա հաճաթ օլմաևարադ , զարար վէ զիեան թազմինինէ մէճպուրկյէէթի իգթիդա իաէճէք տիր . քէզալիք , թաահհիւա խուսուսաւ , պիր չէյնն եաբըլմամաըհնա տայիր օլուդպա, մուհթէահհիա պուհնուն աքսի հարէքէթաէ պուլունուր իսէ , իխթար վէ բրօթէսթօ օլունմադըն զարար վէ զիեան թազմինինէ մէճպուր օլաճադ տըր :

92. Մուհթէահհիանն իխթարը քէյֆկյնէթի , պիր իխթարնամէ , վէ եա բրօթէսթօ , վէ սայիր պու միսկյնու վարագայի րէամկյնէնին թէպկյիսկյնէ իճրա օլունաճադ տըր . վէ պիրաէ ասըլ մուգավէմէէ սէնէտինաէ , մուհթէահհիա օլան զաթ , վաէսինին ինգըզասընաա , թէահհիւա իտյէտիկի չէյն իֆա իթմէտիկի հալաէ , իխթարէ հաճաթ օլմադսրդըն , վաէչյի մուայէնէնին ինգըզասը , իխթար վէ բրօթէսթօ մադամինաա աատ օլունաճադընա տայիր , մէզքիւր մուգավէմէէ սէնէտինաէ պիր չարթ մէվճուա իսէ , իչյէէ օ չարթ մուճիպինճէ , վաէնէնին ինգըզասը իխթար , վէ բրօթէսթօ մադամինաա թուխթուլաճադ տըր :

93. Պիր մուհթէահհիա, կէրէք թաահհիւանէն աէչյի իճրասընաան , վէ կէրէք թէէխխուրհնաէն ոզլաեը , պիր կինաա հիյէսի օլմամըշ օլաա տախի , լազըմ կէլէն զարար ու զիեանը թազմին իթմէկէ մահքիւմ օլաճադ տըր . թաահհիւանէն աէչյի իճրա վէ եա թէէխխուրի քէնահնէ ազվ օլունամաեան սայիր պիր սէպէպաէն նէչէթի իթմիշ իսէ , օլ վագըթ մահքիւմ օլմաեաճադ տըր :

94. Մուհթէահհիա , պիր գուվվէչյի զալիպկյ , վէ եա պիր գազատան ոզլաեը , թաահհիւանէնու իճրա խաէմէշ օլուր , վէ եա էաբմասընա մէէզան օլմադըդը չէյի էաբմըշ պուլունուր իսէ , հիչ պիր զարար ու զիեան թազմինինէ մէճպուր օլմաեաճադ տըր :

95. Մուհթաահհիանն , իսթիհնալինէ հադգը օլան թազմինաթ , գահաէյի ումումկյնէ իչյրէ , իթմիշ օլաուդու զարար , վէ մահրումի գալըդը քէաըրէն իֆաըընաան իպարէթ օլուզ , անճադ , միսթէնա օլան պագը թազմինաթ հադգընաա , մէվատը աթկյնէէաէ մուհաբրէը ահքիամէ միսթէէլֆէկ վէճհլէ , հարէքէթ օլունաճադ տըր :

96. Մուհթէահհիա, թաահհիւանու հկյլէսկյ օլարադ իճրա խաէմէտիկի հալաէ , նէ մըդաար զարար ու զիեան թազմին իթմէսի լազըմ կէլէճէկի , թարաքէյն պէչնինաէ գօնթրաթօնուն հկյնի թանգիմինաէ թէզէքքիւր վէ թէֆէըրիւս օլունմուշ , վէ եաիսա թէզէքքիւր վէ թէֆէըրիւս սիւգապկյ պուլունմուշ օլ մըդաար զարար ու զիեանէն թազմինինէ մէճպուր օլաճադ տըր :

97. Մուդավէմէէնին աատմի իճրասը , միսթէահհիանն հկյլէ վէ տէսիսէնտէն նէչէթի իթմիշ օլաա տախի , միսթէահհիանն թազմինաթը , աատմի իճրա քէյֆկյնէթինաէն ոզլաեը , ոզրուտան ոզրուեա վուգու պուլան զարար , վէ մահրումի գըլընաըդը քէաըրէն իֆաըընաան իպարէթ օլաճադ տըր :

98. Տէրունի մուգավէմէէ թարաֆկյնաէն հէր գանպիսի թաահհիւանի իֆա վէ իճրա խաէմէգ իսէ , տիկէր թարաֆա թազմին օլարադ , պիր մուայէնէն մըդաար մէպլաղ վիրմէսի պէէան վէ չարթ դըլընմըշ օլաուդու հալաէ , անաէն զիեաէ վէ նօգսան վիրմէմէսի ճայիզ օլմաեաճադ տըր :

99. Ագճէ թէէխկյնէէսինէն իպարէթ օլան թաահհիւաթի իճրասընէն թէէխխուրհնաէն ոզլաեը թազմինաթը լազըմէսի օլարադ , հալընըզ օլ մէպլաղըն , մահկյնէ եիւզէ պիրաէն կինէզէթէսինին իֆրասը հիւքմ օլունաճադ տըր . իչյուս ֆայիզ խուսուսաւ , տային պիր կինաա զարարա տիչյար օլաուդունու իպաթէ մէճպուր օլմադսրդըն , հիւքմ ու թէավկյնէ դըլընաճադ տըր . վէ պիր տէչյն սէնէտինաէ , ֆայիզ մուգավէմէէսի օլմաըդը հալաէ , օլ ալաճադըն կինէզէթէսի , բրօթէսթօ օլունմուշ իսէ , բրօթէսթօ թարիխնաէն , օլունմամըշ իսէ , իսթիտաա պուդրուտուդրը թարիխկյէրինաէն հիւսապ օլունմասը լազըմ կէլէճէք տիր :

100. Թէրաքիւմ խոէն կինէզէթէէր իչին , կինէզէթէ ալընմասը , անճադ մուհաքէմէ զըմիրնտաա պիր իսթիտաեա , վէ եա պիր մուգավէմէէյի մախաուսսէնէ միսթէվագըթ օլուպ , ֆագաթ ադալ պիր սէնէչյի քեամիչէ միւրուր իթմէքսիզին , կինէզէթէսինին կինէզէթէսի իսթիհնալ օլունմասը ճայիզ օլմաեաճադ տըր :

101. Վաէչյէրի միւրուր իթմիշ օլան իճար պէէէչյէրի իչին կինէզէթէ իսթիհնալինէ , քէզալիք վագը օլաճադ իսթիտաա պուդրուտուդրը թարիխնաէն , վէ եաիսա թարաֆկյնաէն պուհնուն իչին թանգիմ օլունմուշ օլան մուգավէմէէ սէնէտինաէ պէէան դըլընան կինէնաէն իթիպարէն , հիւքմ ճայիզ օլաճադ տըր :

102. Բրօթէսթօ , վէ իսթիտաա , վէ իչամ խարճլարը , վէ սայիր նիզամէն մադպուէ օլան պիլ ճիւմլէ տաաղի մէսարիֆինի , տաղասընաա հադգը թէպկյիսկյ իսէն թարաֆկյն , հադգուդը թարաֆաան իսթիհնալ վէ իսթիրտաա սաաէհկյնէէթի օլաճադ տըր . ֆագաթ , թարաֆկյն տավալարընէն պագը խուսուսաըդընաա հադգը , վէ պագըսրնաա հադգուդը չըգարար իսէ , իբի թարաֆկյն խարճ վէ մէսարիֆինին մէճմուինն ճիւմլէսի , վէ եաիսա պիր մըդաարը միհնասիպինն , պունըզար պէչնինաէ ալէա թարիդ իլ մուաղազա թէսվկյնէսի , վէ քէզալիք թարաֆէյն զէվճ իլէ զէվճէ , վէ սիսիկյէէն փէտէր վէ եա վալիսէ իլէ էվլատ , վէ պիրաէր իլէ հէմշիրէ , վէ եաիսա սըհրէն պուտէրէճէկյէրաէ ագրաղատան պուլունտուգլարը թադսիրաէ , մասրաֆկյրընէն հիւքմու , թիճարէթի մահքէմէ վէ տիվանկյրընէն , թահրիր րէկյլերինաէ պուլունաճադ տըր :

1276 աէնէ , ֆկյ չէվվալ 9 .

ՍՈՒԼԹԱՆ ԽԱԹԹՈՒ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

ՄՈՒՃԻՊԻՆՃԷ ԱՄԷԼ ՕԼՈՒՆԱ

Գանանդեայ հե-հայտնա բէճարէքի գոհրկյնէ :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

կէդ վէ -այէր ձէրուէկյ գոհրկյնէ հաքէբնո-ոբ :

Մադդէ 1. Պիր քիմսէ , տէվկյէթի Ա-լկյհկյէ թէպատասընաան օլմադըգճա , Օսմանկյը ամնճադընէն համկյ օլան սէֆինէնին , կէրէք մէճմուինէ , վէ կէրէք հիսսէսինէ մադկյ վէ միւթէաարրըֆ օլամազ . ֆագաթ , թէպատայի Օսմանկյնէ թէաարրուֆունաա պուլունան սէֆինէնին մէճմուին , թապկյկյէթի Օսմանկյնէսինի թայինն իսէն պէրաթ վէ էվրագը իսթիրտաա օլունաըդագ , էճնէպկյնէ ֆկյրսթի օլունապկյիր :

2. Տէվկյէթի Ալկյհկյէ թէպատասընաան օլանդար , սէֆայինի էճնէպկյհկյէ միւ-

թէսարրրճ օլմադա , վէ օլ սէֆայինի , սէֆայինի Օսմանլըլըէյէ մախսուս չէ- րայիթէ թաթպիդան , Օսմանլը սանճաղը քէշիսէսկլէ , սէյր ու սէֆէր իթիհատկէ մէէզան օլուպ , ֆագաթ , պու միսիլլու էճնէպի սէֆինէլէրինին հէյնի իչթիրասընտա , թարաֆէյնտէն եարըլաճագ գօնթրաթօ սէնէտինէ , մատտէյի սապըգա հիւքմիւնէ մուզայիր օլարագ , պիր էճնէպինին մէնֆաաթը իչին , պիր կիւնա չարխ վէ մուգավէլէ սէրճ վէ իչյա օլունմաճաճագ տըր . օլունուր իսէ , օլ սէֆային , ճանիպի միրիսէն զապթ գրլընաճագ տըր :

3. Պիր սէֆինէնին , կերէք սէֆէրինսէն էվվէլ , վէ կերէք էմնայի սէֆէրինսէ , քեամիլէն , վէ եա հիսսէթէն , պիլ բիզա ֆիրուխթի խուսուսա , մէմալիքի տէվլէթի Ալիյէսէ վուգուպ պուլուր իսէ , մահէլլի Թիճարէթ մէճլիսինսէ վէ եա գանչէլէրիէսինսէ , վէ մէմալիքի էճնէպիյէսէ վազը օլուր իսէ , տէվլէթի Ալիյէ չէհվէնտէրլէրի , եանի գօնսօլօսլարը մուվաճէհէսինսէ , սէնէտի բէմի իլէ իճրա օլունաճագ տըր : Էկէր պու եօլտա օլմադ իսէ , պէյ վէ ֆիրուխթի , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնսէ թուխթուլաճագ տըր : Վէ պու ֆիրուխթ քէյֆիյէթի , մէմալիքի մահրուսէյի Ճահանէսէն , Թիճարէթի պահրիյէ մէճլիսի վէ գանչէլէրիէսի օլմահան մահէլլսէ օլուր իսէ , մէմլէքէթի մէճլիսինսէ իճրա օլունարագ , օլ մահէլլէ էն եագըն պուլունան Թիճարէթի պահրիյէ մէճլիսի վէ եա գանչէլէրիէսինէ իխթիար օլունաճագ տըր : Վէ մէմալիքի էճնէպիյէսէն , տէվլէթի Ալիյէ գօնսօլօսու պուլունմահան մահէլլսէ վուգուպ պուլուր իսէ , քէյֆիյէթի պիլդիրմէք իւզրէ , եագընտա պուլունաճագ տէվլէթի Ալիյէ գօնսօլօսընա խապէր վիրիլմէք չարխ էյլա , օբա հիւքիւմէթի նին , մէէմուր մախսուս մահարիֆէթիյլէ իճրա գրլընաճագ տըր :

4. Հէր նէվի սէֆինէ , էչխայի մէնզուլէսէն իսէտ , էչխայի զայրի մէնզուլէ միսիլլու , օլ սէֆինէսէն տօլմաէր թօպզու օլան ահիպի թահաֆիրնտան , տիկէր պիր իչինճի տահմէ ֆիրուխթ ու նագլ օլունտուղտան հալտէ , օլ սէֆինէնի ահապզը մահթլուպ , սահիպն ատան իչինճի տահմէ եէմինսէն , պլաճադլարը իչին զապթ ու ֆիրուխթ իթիրէպիկճէէք տիր . պինապէրին , օ մադուլէ սէֆինէլէր , ահիպլէրինին պօրճլարընա , վէ խուսուսիյլէ , գանունէն իմթիհազը ատտ օլունան տէյիլլէրինէ մախսուս տուր :

5. Ադիսէ պլեան օլունան տիյէեունն , զայրսէ կէօմթերիլէն թէրթիպ իւզրէ , պիր պիրինէ միւրաճճահ թուԹուլարագ , իմթիհազը ատտ օլունուր . էվվէլա , սէֆինէնին իճրայի ֆիրուխթիյլէ , եանընը հասուլէսինին թէվզիի իչին օլունան տաավի վէ սայիրէ մէէարիֆի , սանիէա , գըլլաղուղ իճրէթի վէ թանէլաթա եախօտ քիլէ նիսպէթի իւզերինէ ալընան լիման ըէամի , վէ բալամար , վէ հավուզ խարճ վէ ըէսիմլէրի , սալիսա , կէմինին լիման տուխուլինտէն ֆիրուխթինէ գատար էմրի մուհաֆազասը իչին պէճճի իճրէթի իլէ մէէարիֆի սայիրէսի , բաղիա , սէֆինէնին թադըմ վէ ալաթընըն էմանէթէն վազ օլունտուգլարը մազաղա իճարը , խամիսա , սէֆինէնին սէֆէրի ախիրէ էմնաընտա , վէ լիման տուխուլիյլէ տուբտուղտ միւտէթէմատէ , օլ սէֆինէնին , վէ թադըմ , վէ ալաթը սայիրէսինին մուհաֆազասը իչին վազը օլան մէէարիֆի , սատիսա , սէֆէրի ախիրտէ սիւար օլան գաբուտան իլէ թայիֆէլէրին իճրէթի վէ մահաչլարը , ոսպիա , կէմինին լազըմէսի իչին , սէֆէրի ախիր էմնաընտա , գաբուտանը թարաֆընտան խթիգլաղ օլունան ագճէ , վէ եախօտ հասուլէսինէն ֆիրուխթ օլունուպ , խաԹիրատը լազըմ կէլէն մալ սէմինի ,

սամինա , հէնուզ սէֆէր իթմէմիշ օլան սէֆինէնին սաթըն ալընմասընտան տօլաէրը , սէմէնինտէն սաթանա պօրճ գալան , վէ ինչասը իչին իդրաղ վէ իԹա օլունան ագճէ իլէ քէրասթէ , վէ էչխայի սայիրէ սէմինի , վէ խթիխատամ գըլընան ամէլէ իւճրէթի , վէ սէֆէր իթմիշ պուլունան սէֆինէնին տախի եօլա չըգմազտան էվվէլ օլան լէվազիմաթը վէ Թամիրաթը , վէ էչճի իւճրէթի , վէ գալաֆաթը , վէ գումանէասը , վէ տօնանմասը , վէ Թայիֆէ գօնուլմասը էչին խարիճէ , էլան տէչյն պուլունան ագճէլէրը , Թատխա , սէֆինէ եօլա չըգմազտան էվվէլ Թամիր վէ գումանէասը , վէ տօնանմասը , վէ սայիր լէվազիմաթընըն Թէսարիւֆի իչին կէմի վէ Թագըմլարընըն իւգերինէ վագը օլան խթիխդրազաթը պահրիյէ , աչիրէն , սէֆինէնին սէֆէրի ախիրի իչին կէմի վէ Թագըմը , վէ տօնանմասը իւգերինէ օլունան սիկուրթա իւճրէթի , հասի աչէր , կէմիյէ Թահմիլ օլունմասընը , վէ եախօտ ահվալինէ մէսնի զայ օլուպ , սահիպլինէ Թէսլիմ օլունմասընը , վէ եախօտ ահվալինա սուբէթիյլէ , եանի խասարաԹը պահրիյէ գազիլինտէն օլարագ պօզուլտուղտ իչին , վիրիլմէսի լազըմ կէլէն զարար ու զիեան Թազմինի խուսուսըը , տէչյն իչին ֆիրուխթ օլունան սէֆինէնին սէմինի , պիլ ճիւմլէ տէչյնէրինին իֆասընա վէֆա իթմէտիկի Թագտիրատ , իշզու մատտէնին հէր պիր ֆէդրասընտա մէսաֆուր օլան ալաճագլը պիրլէշէրէք , հէրբէս ալաճաղընա նէսպէթէն , սէմէնի մէզպուրատան , զուրամէթէն հիսսէ ալաճագլար տըր . ֆագաթ , պունուն իճրասընտա , սաթխէ պէեան օլունաճագ 162 ինճի մատտէնին հիւքմիւնէ խալէլ կէթիրիլմէմէէք տիր :

6. Մատտէյի սապըգատտա մուհարբէր պուլունան տիյէունուն իմթիհա-

թաստիգ օլունուպ , պիր նիւսխեսի կէմինին գրեամ ու հարէքեթինտէն էվվել , վէ եահօտ պունտան նիհայէթ ծն կիւն սօնրա , մէճլիսի Թիճարէթի գալէմինէ , վէ եա Թիճարէթի գանչէ - լերիէսինէ , էմանէթէն վազ օլունան բուսուլա վէ իլմ ու խապէրլէր իլէ խա - պաթ օլունաճագ տըր . սապիա , սէ - ֆինէնին թէքնէսի , վէ թագըմ , վէ ալաթը , վէ ոճանանաաը , վէ լէվազի - մաթը սայիրէսի իւղէրինէ , սէֆինէ - նին հարէքեթինտէն էվվել վուգու պուլան խաթիպ գրաղաթը պահրիյէնին ագճէլէրի , րէհաէն , վէ եա եալընըզ թարաֆէյն պէյնինտէ իբի նիւսխեսի իւ - դէրինէ թանզիմ , վէ նիւսխեսի սանկի - եէլէրի , մէճլիսի Թիճարէթի գալէմի - նէ , վէ եահօտ Թիճարէթի գանչէլէր - եէսինէ , թարիխլէրինտէն նիհայէթ ծն կիւն զարֆընտա , էմանէթէն վազ օ - լունաճագ գոնդրաթօ իւլէ սիւպութ պուլաճագ տըր . սամիա , սիկուրթա խարճ վէ րէսիմլէրի , սիկուրթա գում - բանեաարը թարաֆընտան վիրիլճէք իլմ ու խապէրլէր իւլէ , վէ եահօտ մունթազամ սէֆթէրլէրինտէն մախ - րէճ իճմալ բուսուլալարը յլա Թէպէյ - եիւն խաճէք տիր . Թասխա , սէֆինէ միւաթէճիրլէրինէ վիրիլմէսի լազըմ կէ - լէն զարար ու զիեան թազմինաթը , Թի - ճարէթ մէճլիսինին իլամլարը յլա , վէ եահօտ թարաֆէյն տավալարընա մի - մէյիվ մարիֆէթիլէյլէ պագըլմասընա բապ օլմազլար իսկ , միւմէյիզլէրին գարարնամէլէրիյլէ Թահադուդ իսկ - ճէք տիր :

7. Սալիճ իւղ գիբր ասհապը մաթ - լուպան իմթիհազլարը ասի Թէահհի - սաթըն ֆէսախնի մունճիպ օլան էսպա - պը ումումիյէտէն մաասա , սէֆինէ - նին ֆասլը ալթընէ պէհան օլունաճագ չէրայիթ իւղրէ , հիւքմէն ֆիրուա - Թու , վէ եահօտ սէֆինէ բիզատէն ֆի - րուխթ օլունուպ , պայինին ալաճագ - լըլարը Թարաֆընտան , պիր կիւնա մուխալիֆէթ օլունմահարադ , ալանըն իամինէ , վէ քեար ու զարարընա , պահ - րէ սէֆէր իթմէսի իլէ , միւնֆէսիլ օլուր . անճագ , պէր միհնալը մուհար - րեր , պու խուսուս իչին , գանունէն մուգարրեր օլան րիւսում ու գաիտէ - եէ Թէվֆիդան , պիր ալաճագլը Թա - րաֆընտան վուգու պուլաճագ մուխա - լիֆէթտէն , եալընըզ օլ մուխալիֆէ - Թի իճրա խաէն քիմսէնէ ֆայիտէմէնա օլաճագ տըր :

8. Պիր սէֆինէ , հարէքեթինտէն օ - Թուզ կիւն սօնրա , պաշգա պաշգա իբի լիմանլարտա ազիմէթի իլէ մուվա - սալէթի Թաստիգ օլունմուշ , վէ եա տիկէր պիր լիմանէ վասըլ օլմագօզըզը , եէնէ հարէքեթի իթտիկի լիմանէ ավտէ - Թինէ տէկին , ալԹմըշ կիւնտէն զիեա - տէ միւտաէթի միւրուր իթմիշ , վէ եա - խօտ սէֆէրի պայիտ իչին հարէքեթի իտիպ , պայինին ալաճագլըլարը Թա - րաֆընտան , պիր կիւնա միւԹալէպէ վէ խուսուս վուգու պուլմահարադ , ալԹմըշ կիւնտէն միւԹէճավուզ սէ - ֆէրտէ պուլունմուշ օլուռլու Թագ - տիրտէ , օլ սէֆինէ , պահրէ սէֆէր իթ - միշ ասա օլունաճագ տըր :

9. Պիր սէֆինէնին էմնայի սէյր ու սէֆէրինտէ , րիզասէն վադը օլան ֆի - րուխթինտէն ասլաեը , պայինին ալա - ճագլըլարընըն հագգ ու իմթիհազլա - րընա խալէլ կէլմէզ . պինապէրին , հէր նէ գաստար սաթըմըշ իսկտէ , սէֆի - նէ վէ եա սէմինի , մարիւզ գիբր ալա - ճագլըլարա րէհն օլմագտան խէլասա օլմահաճագ տըր . պունտան պաշգա , մարիւզ գիբր ասհապը մաթլուպ , իս - Թէահզլերի հալտէ , իչլուռ ֆիրուխթ քէյֆիյէթի , քէնտի հագգ ու իմթի - հազլարընը իպԹալ իթմէք իչին եա - րըմըշ հիլյէ վէ տէսխտ տիր տէյէ - րէք , պու ֆիրուխթտուն ֆէսախ ու իչ - դասրընը տասա իտէպիլյէճէքլէր տիր :

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՍԷՖ-ՅԷՒԷ ՂԱՐ -- ՖԻ-ՐՈՒԽԹԻՆ ՊՈՒՅԷ ՈՒԷ :

10. Հէր տիւրլիւ սէֆային վէ մէրա - քիլի պահրիյէ , մէհաքիմի Թիճարէ - Թէն հիւքմ ու իլամը իլէ զալէթ ու ֆիրուխթի օլունապիլիր . ալաճագլըլա - րըն իմթիհազլարը տախի , ահիտէ զիեր օլունան ուսուլ վէ գահտէլէրին իճ - բասըլլա միւղտա օլուր :

11. Պիր սէֆինէնին զալէթընը մի - բաա իտէն ալաճագլըլըն իմթիհասը իւղրէ , մահքեմէյի Թիճարէթին սաղիճ իւ զիբր հիւքմ ու իլամընան սօն - րա , եվվել էմիրտէ մէտեունա իֆայի տէյն խուսուսա , րէհմէն էմր ու Թէք - լիֆ օլունուպ , արասը երկրըմի տէօրԹ սահաթ կէչմէյէճէք , օլ սէֆինէնին զալէթը խուսուսունա Թէչէպպիւս օ - լունմամըշ :

12. Անիֆ իւզ զիբր էմր ու Թէքլիֆ խուսուսա , մահէլլի հիւքիմէթի մաա - րիֆէթիլէյլէ պիլ իճրա , իֆասը Թալէպ օլունան ագճէ , սէֆինէ իւղէրինէ իմ - Թիեազը տիւյունաան տէկիլ իսկ , սէֆինէնին սահիպլինէ , վէ եահօտ ի - գամէթկէահրնա Թէպլիղ օլունաճագ տըր . ֆագաթ , պալէատէ մէսթուր պէչինճի մաատինին հիւքմինճէ , սէ - ֆինէ իւղէրինէ իմթիեազը տիւյուն - տան մաատուա խէ , էմր ու Թէքլիֆ քէյֆիյէթի , իսթէր կէմի սահիպլինէ , իսթէր գաբուտանէ Թէպլիղ օլունա - պիլիր :

13. Մարիւզ պէհան էմր ու Թէք - լիֆ խուսուսունան եվկրըմի տէօրԹ սաաթ միւրուրինտէ , սահիպ մաթլուպ , ալաճագընըն Թահսիլինէ տէսթրէս օ - լամաըղը հալտէ , աթիտէ պէհան օ - լունաճագ ուսուլ ու գահտէկէ Թէվ - ֆիգան , հիւքմէթ Թարաֆընտան , սէֆինէնին զալէթընա Թէչէպպիւս օ - լունաճագ տըր . չէյլէ փի , պիր նէ - ֆէր միւհէնտիսէ Թէրֆիգան , մախ - սուսէն Թայէին գըլընաճագ պիր մէհ - մուր , իբի շահիտ իսթիխդաղ իտէրէք , սէֆինէնէ կիւտիպ , զալէթ խուսուսու - նան մաղալաթասընը Թանզիմ իլլէյէ - ճէք տիր . իչղուռ մաղալաթասա , զալէթ խուսուսունու իսթիխտա իտէն սահիպ մաթլուպան իամ ու չէօհրէթի , վէ սանաաթը , վէ մահէլլի իգամէթի , մուա - մէլէյի ճարիյէնին իճրասընա էտտա օ - լան իլամ , Թէէտիյէսի Թալէպ օլու - նան ագճէնին մըգտարը , հուզուրուն - տա սէֆինէնին ֆիրուխթու իտտաա օլունաճագ Թիճարէթի մահքեմէսինին մահէլլի , սէֆինէնին լէնկերընտաղ օլ - տուղու , վէ եահօտ բաշամնըտա պու - լունտուղու մահէլլեէ , տայինի մէր - գումուն ինթիխապ ու Թայէին իթմիշ օլաճագը մահէլլի իգամէթի , սէֆինէ - նին սահիպլի իլէ , գարուտանընըն իամ ու չէօհրէթէլէրի , սէֆինէնին իամի վէ նէվվի , վէ Թահնէլաթա վէ եա քիչէ ի - Թիպարիյլէ , մըգտարը Թէհամմիւլի , վէ պունըարտան մաատա ֆիլիգա վէ սանտոպ , վէ Թագըմ , վէ էհէվաթ , վէ խըլահա , վէ մուհիմմաթ , վէ գու - մանճանընըն գայտ ու Թասրիհիյլէ , պիր նէֆէր պէգճինին Թայէին օլունտու - ղու տախի , դիբր ու պէհան օլունա - ղու տախի , դիբր ու պէհան օլունա - ճագ տըր :

14. Զալէթ օլունան սէֆինէնին սա - հիպլի , զալէթը վուգու պուլան մա - հիպլի , Թիճարէթի մահքեմէսինին պու - լունտուղու պէլտէհէ , վէ եա ալիճ սաաթ գուբուլինտէ մուգրիմ իսէ , զալէթ իթտիրէն քիմսէնէ , իչ կիւն զարֆըն - տա , մէգբիւբ մաղալաթընըն պիր սու - բէԹինի , մէտեունու մէրգումէ Թէպ - լիղ իլէ պէրաաէր , զալէթ օլունան սէֆինէ վէ մուհէնտիսընըն ֆի - րուխթու Թէչէպպիւսսաթընա , ուսու - լի մուհաքեմէյի Թիճարէթ նիզամինա - մէսինտէ պէհան օլունան մէհլի սաաթ զարֆընտա հաղըր պուլունմասը իչին , մէրգումէ , մահքեմէյի մէգբիւբ հու - զուրունա տավէթ վէ ճէլալ իմտիրէ -

ճէք ասիր . վէ էկէր պունաան տաճա ուզագ մահէլլտէ իսէ , մաղպաթա սուրէթէյլէ ճէլլզ վէ տավէթի թէգբէրէլէրի , սէֆինէյի մէգբիւրէնին դաբուստանընա , վէ օլ տախի պուլունմասըղը հալտէ , սէֆինէ սահիպինին վէ եահօտ գալուստանընըն վէքիլի պուլունան տաէմէ իթնա օլունուր . վէ պուլ թագտիրտէ . սէֆինէ սահիպի , մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէնին գրթաաթը պէրրիյէհինտէ տաբին իսէ , ճէլլզ վէ տավէթինէ թախսիս օլունան մէհուլի տաի իւղէրինէ , մահքէմէնին մահէլլինտէն , մահէլլի իգամէթինէ գատար , պէհէր գծնագ մէտաֆէ իչին , պիրեր կիւն մէհլ տաճա զամմ ու իլտվէ օլունուր , վէ մէմալիքի մահրուսէյի շահանէնին գրթաաթը պէրրիյէհինտէն խարիճ պիր մահէլլտէ , վէ եահօտ տիւարը էճնէպիյէհտէ միւթէմէքքին իսէ , թէպիլիզ վէ ճէլլզ խուստալարը , ուսուլի մուհաքէմէյի թիճարէթի նիզամնամէսինին 12ինճի մատտէսինտէ պէհան օլունան մէհլ զարիքնաա իճրա օլունաճագ տըր . վէ իճազընա կէօրէ , նիզամնամէյի մէգբիւրուն 10ունճու մատտէսինէ տախի միւրաճաաթի գրլընաճագ տըր :

15. Մահքէմէյի թիճարէթին իլամիյլա հիւքմ օլունան պիր սէֆինէնին ֆիրուխթու քէյֆիյէթէի , աթիտէ պէհան օլունաճագը վէճնէլէ , թայինի գրլընան մէէմուրուն մնարիֆէթիյլէ , եվվել էմիրտէ , միւնատի (1) , վէ եվրագը մնթպուա , վէ իլանաթի վասըթասըյլա , նէչր ու իլան գրլընարագ , պատէհու ալինէն պիլ միւզայիտէ իճրա օլունաճագ տըր :

16. Զաղթ ու ֆիրուխթ օլունաճագ սէֆինէ , ոն թմնէլաթալըղտան , եանի ատօրթ եիւղ քիչելիքտան պիւյիւք իսէ , էմրի ֆիրուխթու , միւնատի , վէ զաղէթալար , վէ իլանաթի վասըթասըյլա իւչ ատֆա նէչր ու իլան օլունաճագ տըր . իչպու նիտա վէ նէչր ու իլան խուստալարը , պէհէր սէքիզ կիւնտէ պիր քերրէ միւթէվալիէն , սէֆինէնին բալամարտա պուլունտուղու մահէլլին էթրաֆընտա , վէ պօրտասընտա , վէ չարչը վէ պազար կիպի մէճմաի նաս(2) օլան մահէլլերինտէ իճրա օլունաճագ տըր . վէ էկէր մահէլլինտէ զաղէթա եօդ իսէ , օրտէտա էն եագըն օլան մահէլլտէ թատ օլունան զաղէթալարտա տէրճ իլէ իլան օլունաճագ տըր :

17. Նիտա վէ իլան խուստալարընան հէր պիրինին իճրաաընտան սօնրա , նիհայէթի իչի կիւն զարիքնտա զապթ օլունան կէմինին օրթա տիրէկինէ , վէ զապթ ու ֆիրուխթու տավա օլունան մահքէմէյի Թիճարէթին գրտուստունա , վէ կէմինին բալամարտա օլտուղու մահէլլին մէճմաի նաս օլան մէվգրինէ , վէ լիմանըն քէնարընտա օլան պաչըճա պիր մահէլլինէ , վէ պօրտա վար իսէ գրտուստունա , վէ եօդ իսէ հիւքիւմէթ գծնաղը գրտուստունա , պիրեր եաֆթա թատիղ օլունաճագ տըր :

18. Ցէլլալ թարաֆընտան նիտա , վէ զաղէթա , վէ եաֆթալար մնարիֆէթիյլէ իճրա օլունաճագ կանըլարտա , միւտաաինին իսմ ու չէօհրէթի իլէ , սանաթը , վէ մահէլլի իգամէթի , մէրգումուն զապթ ու ֆիրուխթ իստասընա էտտա օլան սէնէտաթըյլա , աչաճաղը օլան մէպլաղընն մրգտարը , մահքէմէյի Թիճարէթին մահէլլիյլէ , սէֆինէնին բալամարտա օլտուղու մահէլլտէ , մէրգումուն ինթիխապագ իլլէտիկի իգամէթիկեահը , զապթ օլունան սէֆինէ սահիպինին իսմ ու չէօհրէթի վէ մահէլլի իգամէթի , սէֆինէնին իսմի վէ թէճհիզ օլունմուշ , վէ եաֆօտ օլունմագտա պուլունմուշ օլտուղու հալտէ , քէզալիք , գրտուստունընն տաթի իսմի , Թմնէլաթա վէ եա քիլէ իթիխապրըյլա , կէմինին մրգտարը թէհամմիւլի , սէֆինէնին լէնկէրէնտագ , վէ եաֆօտ բալամարտա օլտուղու մահէլլին իսմի , մէէմուրու մախսուս իւչ միւպաշըրընն իսմիէրի , միւզայիտէ իչի կիւն միւթէվալիէն , սէֆինէ վազ օլունան բէյ , եանի իւչ վէրիլէն պահա , վէ նիհայէթի միւզայիտէնին իճրա օլունաճագը կիւնէէր , զիքր ու Թասրիհ օլունաճագ տըր :

19. Նիտայի էվվէլտէն սօնրա , եաֆթալարտա պէհան օլունան կիւնտէ , միւզայիտէէ Թէչէպպիւս , վէ քէզալիք հէր պիր նիտատէն սօնրա , էմրի ֆիրուխթինէ մէէմուր օլան զապթ Թագբինտան , պէհէր սէքիզ կիւնտէ պիր քերրէ օլարագ , Թայինի օլունաճագ կիւնտէ միւզայիտէէ տէվամ իլէ , զամմիյէր իճրա օլունաճագ տըր :

20. Իչիւնճի նիտատան սօնրա օլունաճագ միւզայիտէտ , էն սօնրա վէ էն զիհատէ զամմ իտէն հէր քիմ իսէ , միւզայիտէնին հէյնի պէտինտէ , տատէթի իւղէրէ եագըլճագ մանրալըրն խթիտամ վէ ինթիֆասընտա , սէֆինէնին օլ քիմնէ իւղէրինէ Թէգտարրիւր իթմէկի լազըմ կէլիր . ֆագաթ , քէյֆիյէթէ եէնէ օլ կիւն զարար վէրիլմէյիպ սէ , զիհատէ զամմ մէէմուլիյմէյիպ սէ , պիր վէ եա իկի տէֆա սէքիզէր իլէ , պիր վէ եա իկի տէֆա սէքիզէր կիւն սօնրատա Թէվզըֆ վէ Թէէխխիր , մէէմուրու մախսուսուն եէտտի իգթիտարընտա օլուպ , իչպու Թէվզըֆ վէ Թէէխխիր մատտէսի , զաղէթալար վէ եաֆթալար մնարիֆէթիյլէ իլան պիրէ , պու վէճնէլէ Թէէխխիր իտէն կիւնէրտէ օլունաճագ միւզայիտէտ , պիր կիւնա զամմ ու իլտվէ վազգու պուլմադ իսէ , արթըգ սէֆինէնին , Թէվզըֆը մէգբիւրտէն մուգատտէմ իւղէրինէ Թէգտարրիւր իտէն քիմէնտէտ , զաթիան զալմասը լազըմ կէլիր :

21. Զաղթ ու ֆիրուխթ խուստասու , ոն Թմնէլաթալըղ , եանի ատօրթ եիւղ քիչելիք սէֆինէ , վէ տախա աչագը քիչ-քիչ օլան զաերզ վէ մալունա , վէ սայիր լիման Թէքնէլէրի հագգընտա իճրա օլունաճագ օլուր իսէ , պաէտտէ պէհան օլունան Թէքբէլիճֆաթա հաճաթ գալմադըզըն , եալընըզ իչ կիւն միւթէվալիէն , լիման քէնարընտա տէլլալ մատրիֆէթիյլէ նիտա , վէ Թէքնէնին սէրէնի վար իսէ , սէրէնինէ , վէ եօդ իսէ պիր մահէլլի զահիրինէ , վէ մահքէմէյի Թիճարէթի զահիրինէ , վէ մահքէմէյի Թիճարէթի գրտուստունա իլաննաճէ եարըչարրըլտագ , իլանը քէյֆիյէթի օլունտուգտան սօնրա , պիր միւզայիտէ ֆիրուխթի գրլընաճագ տըր . ֆագաթ , Թէքնէնին զապթը խուստասունուն Թէպլիղինտէն ֆիրուխթինէ տէկին , Թամ սէքիզ կիւն միւրուր իթմէկ լազըմ տըր :

22. Սէֆինէնին պիլ միւզայիտէ ֆիրուխթի իլէ , գրտուստունընըն մէէմուրիյէթի խիթամ պուլուր . ֆագաթ , իճազ իթիտիկի Թագտիրտէ գարար ու պէհան Թագմինաթընըն խթիհսասը իչին , սէֆինէ սահիպի իլէ , քէֆիլէրինագէն , վէ քէնտիսինէ , Թամէթ Թէահհիւտտէ պուլունանլարտան , գրբուստանը մէրգումուն տավա իթմէկէ սալահիյէթի օլաճագ տըր :

23. Սէֆինէնին մրգտարը Թէհամմիւլի նէ օլուր իսէ օլսուն , պիլ միւզայիտէ , իւղէրինտէ Թէգտարրուր իտէն քիմէնտէլէր , միւզայիտէյի գաթիյէէսինտէն իթիպարէն , եիկիրմի տէօրթ տաթէ զարիքնտա , մահքէմէյի Թիճարէթի Թագտիրտէ գաթիյէ օլունան մէէմուրու մախսուսէ , սէմէկի մուգարրէրին պիր սիւլիսիւնիւ իճնա վէ Թէպլիմ , վէ սիւլիսանը իչին տախ , Թէպատայի տէվէլէթի Սվիյէհտէն օլարագ , պիր միւթէպէր քէֆիլ իրտէ իթմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր . քէֆիլի մէրգում սէֆինէնին ֆիրուխթինէն ոն պիր կիւնէ տէկին սիւլիսանը մէգբիւրինին Թէէմամիյլէ Թէպլիմ վէ Թէէտիյէէսի գրմիլընտա , միւղէթլերի իլէ պիր պիրինէ քէֆիլ ու զամին օլուպ , իճազընա , հալտ իլէ տախի իճազատ օլունապիլիճճէք տիր : Պէր վէճհի պատ-

(1) Մէնատէ , տէլալ :

(2) Մէճմէ նաս , էհալի Թօրլանան եէր :

լէա եւիկիմի տէօրթ սահաթ զարֆընա, սէմէնի մուգարրէրին պիր սիւլիւսիւ իֆա, վէ սիւլիւսանը իչին քէֆիլ իրաէ օլունմասըդճա, սէֆինէնին միւշթէրիյէ թէսլիմ օլունմաեաճաղը միսիլլու, սիւլիւսանը մէղպուրին տահ իթա դէլընմասըդճա, քէնարխնէ պիլ միւզայիաէ ֆիրուխթինի միւպէյենին թանզիմ օլունաճագ իլմ ու խապէր վերիլմէկէճէք տիր. սէմէնի մուգարրէրին եւիկիմի տէօրթ սահաթ զարֆընա պիր սիւլիւսիւ իֆա օլունմասըդը, վէ եահօտ սիւլիւսիւ վիրիլիպաէ, տիկէր սիւլիւսանը իչին քէֆիլ իրաէ դէլընմասըդը թադսիրաէ, սէֆինէ թէքրարէն միւզայիաէկէ գծնուլուպ, նիտա վէ եվրադը մաթպուտա, վէ իլանմամէլէր իլէ պիր տէֆա օլարագ նէչր ու իլան օլունտուդտան իչ կիւն սօնրա, մուգատաէմա իւղէրլէրինէ թէգարրիւր խանէն քիմէնէլէր իլէ քէֆիլլէրինին հիսապընա օլարագ, պիլ միւզայիաէ ֆիրուխթ օլունուպ, իչպու տէֆա սէմէնի մուգարրէրի սապըդտան նօգսան պահա իլէ թէգարրիւր խաէր խսէ, իչպու նօգսանըն, վէ պունտան սօլաէր թէրէթթիւպ խանէն զարար ու զիեանըն, վէ կիւզէլթէլէր իլէ մէսաբիֆաթը վագըանըն թէէսիւէսինէ, մուգատաէմա պիլ միւզայիաէ իւղէրլէրինաէ թէգարրուր իանէն քիմէնէլէր իլէ, քէֆիլլէրի մէճպուր օլաճաղլար տըր. ֆագաթ, մուգատաէմա պիր սիւլիւսիւ վիրիլմիչ օլուդտա թադսիրաէ, իչպու մէպղաղ, թադմինաթը մէղբիւրէնէ մահսուպ իտիլէճէք տիր. կէրէք իչպու սիւլիւսանէն, վէ կէրէք սէֆինէնին եվվէլքի միւզայիաէաէրի գարարընտան զիեաաէկէ սաթընմասընտան ֆաղլա զուհուր խաէր խսէ, իչպու ֆաղլանըն տահի, քէնարխլէրինէ վիրիլմէսի լազըմ կէլմէճէք տիր։

24. Զապթ օլունան սէֆինէնին պիր հիսաէսիլլէ, նէչաանէն պագըլարընըն ֆիրուխթինէ ատէմի ըլզա վէ իզհարը միւմանաաթի խտտաալարը, միւզայիաէնին թէգարրիւրինաէն եվվէլ, մահքէմէյի թիճարէթինին գալէմինէ թահրիրէն թագսիմ ու թէքֆիմ օլունաճագ տըր. ֆագաթ, անիֆ իւզ դիբր խտտաալար, թէգարրիւրի մէգբիւրաէն սօնրա վագու պուլուր իսէ, արթըգ իճրա օլունան ֆիրուխթ խուսուսունուն իլզասը թէճվիզ օլունամասըբպ, անաէն հասըլ օլաճագ էամանը զապթ ու ֆիրուխթ իթտիրէն քիմէնէնէ վիրիլմէմէք իւզրէ, գանունէն միւմանաաթի օլունմուչ կիպի ատտ օլունաճագ տըր։

25. Պու միսիլլու ֆիրուխթա, վէ եահօտ էամանը հասըլէսինին իթտասընտա միւմանաաթի խտտաասընտտա պուլունան քիմէնէնէ, էսպապ ու տէլայիլինի պէէան վէ իթիրազ իթմէք իչին, իչ կիւն, վէ միւտտաի ալէյհէ, եանի զապթ ու ֆիրուխթ իթտիրէն քիմէնէնէ տախի ճէվապ վիրմէք իչին, եինէ իչ կիւն մէհլ վիրիլիպ, տավայի վագըանըն բուլէէթի զիմընընտա օլունաճագ իսթիտաա իւղէրինէ, թադսիրաֆէչն, մահքէմէյի թիճարէթէ ճէլպ օլունաճագ տըր։

26. Միւզայիաէ պէտէլինին վիրիլմէմէսի զիմընընտա միւմանաաթի խանէնէրին խտտաալարը էմրի թէգարրիւրաէն սօնրա, իչ կիւնէ գատար վագը օլուր իսէ, գապուլ օլունուպ, անաէն սօնրա վագը օլմուչ իսէ գապուլ օլունմասընտաճագ տըր. ֆագաթ, էամանը հասըլէյի վագրա զապթ ու ֆիրուխթ իթտիրէն քիմէնէնէրինին ալաճաղընտան զիեաաէ իսէ, պէր մինվալլը մուհարրէր, իչ կիւնտէն սօնրա վագը օլան միւմանաաթի խտտաալարը, եալընըզ զիեաաէ վէ ֆաղլասը իչին մէրի թաթթուլաճագ տըր։

27. Իզհարը միւմանաաթի խանէն սահաթ մաթլուպ, զապթ ու ֆիրուխթ իթտիրէն ալաճագլը թարաֆընտան, վէ եահօտ սէֆինէնի զապթ օլունմուչ օլան քիմէնէ, վէ եա վէքիլ, վէ վասիյէլերի ճանիպինտէն, իսպապթը միւտտաաեա տավէթ վէ թէքլիֆ օլունտուդլարը կիւնտէն իթթիպաբէն, իչ կիւն զարֆընտա, թիճարէթի մէճլիսի գալէմինէ, վէ օլմատըդը հալտէ, էմրի ֆիրուխթինի հիքմ իթմիչ օլան հիքմիյէթ թարաֆընա, սէնէտլէրինի իպրաղ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, իթմէաիքլերի հալտէ, պունլարա հիսաբ չըգարըլմասընտաղ, էամանը հասըլէյի վագրա, եալընըզ պալէտտէ մուհարրէր օլտուդու վէճհլէ, լազըմ կէլէնլերէ թէկվիլ վէ թադսիմ օլունաճագ տըր։

28. Ահալը մաթլուպա, ագճէնին թէկվիլ վէ թադսիմի խտտասուսուդ իմթիեազըը օլանըդտ հագդընտա, պալէտտէ մուհարրէր ալթընճը մատտէտէ պէէան օլունան թէքֆիվէթ վէ թէրթիպ իւղրէ, վէ սայիր ալաճագլը հագդընտա տախի, հէր քէնին ալաճագլընտա կէօրէ, զուրամաթէն իճրա օլունաճագ տըր. վէ իչպու ալաճագլըլարըն հէր պիրի, մաթլուպտունուն հէմ ասըլ մալի, վէ հէմտէ կիւզէլթէ վէ մէսաբիճի իչին, հիսապա տախիլ օլաճագ տըր։

29. Մէճերէ հազըր օլան սէֆինէնին զապթը ճայիզ օլմաեըպ, ֆագաթ, հազըր օլտուդտ սէֆեր իչին վագը օլան սիւյեունտան սօլաէր զապթ օլունապիլիր իսէ տէ, օլ հալտէ պիրի, սիւյեունտու մէգբիւրէնին էտասընտա քէֆիլ վիրիլտիկի թադսիրաէ, զապթ օլունմագտան խէյաս օլուր. սէֆինէնին սէֆերէ հազըր օլտուդտ, եալընըդ սէֆինէնին եվրադը միւրուրիյեսինի, դաբուտանընըն ալտ իթմիչ օլմասըյլա թէպէլթինին խաէր (*)։

(*) Սէֆինէնին եվրադը միւրուրիյեսի, վէ եահօտ սէֆինէսի զապթ օլունմուչ օլան քիմէնէ, վէ եա վէքիլ, վէ վասիյէլերի ճանիպինտէն, իսպապթը միւտտաաեա տավէթ վէ թէքլիֆ օլունտուդլարը կիւնտէն իթթիպաբէն, իչ կիւն զարֆընտա, թիճարէթի մէճլիսի գալէմինէ, վէ օլմատըդը հալտէ, էմրի ֆիրուխթինի հիքմ իթմիչ օլան հիքմիյէթ թարաֆընա, սէնէտլէրինի իպրաղ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, իթմէաիքլերի հալտէ, պունլարա հիսաբ չըգարըլմասընտաղ, էամանը հասըլէյի վագրա, եալընըզ պալէտտէ մուհարրէր օլտուդու վէճհլէ, լազըմ կէլէնլերէ թէկվիլ վէ թադսիմ օլունաճագ տըր։

28. Ահալը մաթլուպա, ագճէնին թէկվիլ վէ թադսիմի խտտասուսուդ իմթիեազըը օլանըդտ հագդընտա, պալէտտէ մուհարրէր ալթընճը մատտէտէ պէէան օլունան թէքֆիվէթ վէ թէրթիպ իւղրէ, վէ սայիր ալաճագլը հագդընտա տախի, հէր քէնին ալաճագլընտա կէօրէ, զուրամաթէն իճրա օլունաճագ տըր. վէ իչպու ալաճագլըլարըն հէր պիրի, մաթլուպտունուն հէմ ասըլ մալի, վէ հէմտէ կիւզէլթէ վէ մէսաբիճի իչին, հիսապա տախիլ օլաճագ տըր։

29. Մէճերէ հազըր օլան սէֆինէնին զապթը ճայիզ օլմաեըպ, ֆագաթ, հազըր օլտուդտ սէֆեր իչին վագը օլան սիւյեունտան սօլաէր զապթ օլունապիլիր իսէ տէ, օլ հալտէ պիրի, սիւյեունտու մէգբիւրէնին էտասընտա քէֆիլ վիրիլտիկի թադսիրաէ, զապթ օլունմագտան խէյաս օլուր. սէֆինէնին սէֆերէ հազըր օլտուդտ, եալընըդ սէֆինէնին եվրադը միւրուրիյեսինի, դաբուտանընըն ալտ իթմիչ օլմասըյլա թէպէլթինին խաէր (*)։

(*) Սէֆինէնին եվրադը միւրուրիյեսի, վէ եահօտ սէֆինէսի զապթ օլունմուչ օլան քիմէնէ, վէ եա վէքիլ, վէ վասիյէլերի ճանիպինտէն, իսպապթը միւտտաաեա տավէթ վէ թէքլիֆ օլունտուդլարը կիւնտէն իթթիպաբէն, իչ կիւն զարֆընտա, թիճարէթի մէճլիսի գալէմինէ, վէ օլմատըդը հալտէ, էմրի ֆիրուխթինի հիքմ իթմիչ օլան հիքմիյէթ թարաֆընա, սէնէտլէրինի իպրաղ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, իթմէաիքլերի հալտէ, պունլարա հիսաբ չըգարըլմասընտաղ, էամանը հասըլէյի վագրա, եալընըզ պալէտտէ մուհարրէր օլտուդու վէճհլէ, լազըմ կէլէնլերէ թէկվիլ վէ թադսիմ օլունաճագ տըր։

ԻՒԶԻՒՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՍԷՖԻՆԷ ՄՈՒՀԱՐԲԷՏ ՏԷՐԹԻԲՈՒ ՏԱՐ։

30. Հէր պիր սէֆինէ սահիպի, գաբուտանընըն հարաքեաթ վէ մուամէլաթընտան, հուգուգճա մէսուլ տուրանի, գաբուտանըն հարաքեաթ վէ մուամէլաթընտան նէշէթ իտէն զարար ու զիեանլարըն թազմինինէ, վէ սէֆինէնէ, վէ սէյր ու սէֆէրէ (¹) սայիր իթտիկի մուգավէլաթ վէ թէհահհիւտաթըն իֆասընա մէճպուր տուր. լաքին, էկէր իչպու թէհահհիւտաթ քէնտիսինին էմրի մախսուսիյէ վագը օլմամըչ իսէ, սահիպ սէֆինէ, կէմինին վէ նավլունուն թէրքիյէ, օլ թէհահհիւտաթտան հէր հալտէ խէյաս օլապիլիր. անճագ, սէֆինէնին գաբուտանը, միւթագըիլէն, օլ սէֆինէնին սահիպի օլտուդու թագսիրճէ, պէր մինվալը մուհարրէր, կէմի վէ նավլունուն թէրքիյէ, սոլա գուրթուլմասընաճաղը կիպի, հիսապատանը սայիրէ իլէ միւշթէրիյէն, օլ սէֆինէնին սահիպի օլտուդու թագսիրճէ, տախի, սէֆինէյէ, վէ սէյր ու սէֆէրէ տայիր ագտ իթտիկի մուգավէլաթ վէ թէհահհիւտաթընտան տօլաէր, եալընըզ քէնտի հիսապինէ խտտպէթ խաէճէք միգտատրա գատար, չախսէն մէսուլ օլուր։

31. Քէֆալէթի իրաէսի, վէ տէվլէթին ըսխտասընտ իլէ մուհարէպէ զրմընընտա թէճհիվ օլունան սէֆինէլէրինին, էանայի սէֆէրլէրինաէ, իւղէրլէրինաէ պուլունան ասկէր վէ թայիֆէլէր իթտիֆաքընտան վուգուա կէլէն ճինայա վէ ճինայէթ, վէ զապթ ու զարէթտէն տօլաէր, օլ սէֆինէլէրին սահիպլէրի քէֆալէթ իթմիչ օլտուդլարը մէպղաղա գատար մէսուլ օլուպ, զիեաաէնինտէն, մաբիւզ զիեր ֆէնալըգլարը քէնտիլէրի պիղզաթ իճրա իթմիչ, վէ եա

(¹) Սէյր ու սէֆէր, կէմինին կիտիպ կէլմէսի։

իթ տիրոմիչ օլմատըդլարը հալտե , մե-
սուլ օլմազլար . քէֆալէթի մէդբուրէ ,
եւըղ էլլի նէֆերէ գատար սակէր վէ
թայիֆէլերի օլան սէֆինէլեր իչին , ի-
քի եւըղ պին , վէ գիւատէսի օլանլար
իչին տախի , տէօրթ եւըղ պին դուրուչ-
ման իպարէթի օլաճագ տըր :

32. Սահիպ սէֆինէ , գարուտանը յ-
լա օլան մուդավէլէսինատէ , անըն թէ-
պիյտ վէ իխրաճ օլունմամասընա տայիր
պիր չարթ միւնաէրիճ օլսա պիլէ , եի-
նէ մէրդումէ , հէր հալտե իչն վիրմէ-
կէ սաիհ օլաճագ տըր . պինապէրին ,
քէնտիսինէ բուխսաթ վիրիլէն գարու-
տանըն , պաչդաճա պիր մուդավէլէյի
մուհարրէրէսի օլմատըդճա , բուխսա-
թը վիրմիչ օլան սահիպ սէֆինէտէն ,
թազմին օլարագ , նէմանէ թալէպինէ
տախի հադդը օլմաեըպ , ֆագաթ ,
գարուտան , թայինն օլունտուղու մա-
հէլլտէն պաչդա պիր մահէլլտէ , քէն-
տիսինէ բուխսաթ վիրիլմիչ իսէ , եա-
լընըղ օլ մահէլլէ ավտէթի իչին , մէ-
սարիֆի լազըմէնին իսթիհսալինէ ,
հադդը օլաճագ տըր :

33. Բուխսաթ վիրիլէն գարուտա-
նըն , կէմիտէ պիր հիսսէսի օլտուղու
հալտե , իչպու հիսսէսինի թէրը վէ իս-
թիֆա իտէրէք , պէտէլինէն իսթիր-
տատ վէ իսթիհսալինէ հադդը օլաճագ
տըր . պէտէլի մէդբուրուն մէդտար վէ
քէմիյէթի , էհլի իսրպրէ մատրիֆէ-
թէլէ թագտիր օլունուր . էհլի իսրպրէ
տախի , թատրաֆէյինին իթթիֆագըյլա ,
վէ օլամատըդը հալտե , մահքէմէյի
Թիճարէթին ինղիտամը րէյի իլէ նատզ
ու թայինի դըլընըը :

34. Սէֆինէ հիսսէտարլարընըն , մե-
նաֆիի ումմիյինէսի իչին , թէտատլի-
րի լազըմէնին իթթիհսադընա տայիր օ-
լան միւզաքերէլէրինատէ , իթթիֆագ
հատրլ օլամատըդը հալտե , էքսէրիյ-
էէթի ատրա իլէ դարար վիրիլէճէք
իսէ ատ , իչպու էքսէրիյէէթի ատրա
քէյֆիյէէթի , րէյ վիրէն էչխատըն ա-
տէտինէ նիսպէթէն օլմաեըպ , կէմի-
նին գըյմէթինէ կէօրէ , նըսֆընատն
գիւատէ հիսսէսի օլանլարըն րէյի իլէ
հատրլ օլաճագ տըր : Սէֆինէ , միւղթէ-
րիքէն չէնտէնէֆէր քէսանըն մալի օլուպ
տա , պէյնլէրինատէ , վէ եա րէսմէն պիլ
միւզայիտէ ֆիրուխթ , վէ էսանը թագ-
սիմ օլունմագ միւրատա օլունտուղու
հալտե , պունուն իճրասը , ախէր կիւ-
նա պիր մուդավէլէյի մուհարրէրէ օ-
մատըդճա , դըյմէթի նըսֆիյինէսի դա-
տար հիսսէլերի օլան հիսսատարանըն
խթիհսալարը իւդրէ , հիւքմ օլունուր :

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԼ

Գաբուտանլար հաֆլընա դըր :

35. Պիր սէֆինէ վէ եա սայիր հէր
Նէվի թէքնինէն սիւարիսի օլուպ , գու-
մանատսը իւհտէսինէ հավալէ օլունան
հէր պիր գարուտան վէ եա րէյիս ,
էհնայի մէդմուրիյէէթինատէ իւլէտիկի
խէթալարըն էն իսաֆիֆլէրինատէն սօ-
լաեը տախի մէսուլ , վէ զարար վէ զի-
եանըն թազմինինէ մէճպուր օլաճագ
տըր :

36. Գարուտան , նագլինի աէրիւհ-
ատ իւլէտիկի էշնա վէ էմմատընըն զայ
ու թէլէֆ , վէ խարապ օլմատընատան
տօլայը մէսուլ , վէ էշնա վէ էմմատ-
յի մէդբուրէնին ախզ ու զապտընը միւ-
շիր սէնէտա էթատընա մէճպուր օլուպ ,
իչպու սէնէտա բօլիչա տիպարիզօ վէ
եա գօնէշիմէնթօ , եանի Թահմիլիյէէ
սէնէտի Թէմմիյէէ օլունուր :

37. Կէմի թայիֆէսինին Թէտարիւքի
վէ սայիր պիլճիմլէ մէլլահընըն իւ-
Թիսապ վէ նատզըլատա մահաշ վէ իճ-
Թիհատ վէ նատզըլատա մահաշ վէ իճ-
րէթէլէրինին Թայինի խուսուսատը ,
գարուտանըն իդթիդայի մէէմուրիյէէ-
Թինատէն տիր . ֆագաթ , իչպու խու-
սուսատը , ատհապը սէֆինէէնին պու-
լունտուղու մահէլլտէ իճրատ իտէճէք
օլուր իսէ , ՚պունդատրըն ինղիտամը րէյի
իլէ իճրատէէ մէճպուր օլաճագ տըր :

38. Սէֆինէ գարուտանը , մահէլ-
լինին Թիճարէթի մահքէմէսի , վէ եա
դանչէլերիէսինին , վէ պուլունմատը-
ղը հալտե , մէճլիսի պէլէտէնին պիր
մէէմուրու Թարաֆընատն , նիւմէրօ
վազ ու սահ քէչիտե օլունմուշ , վէ
պէյլի մար իւզ դիւր մահքէմէ , վէ դան-
չէլերէե , վէ մէճլիս ըէյիսլերի ճանի-
պինատէն Թատիդ դըլընմըշ «կէմի ժուր-
նալը» Թապիր օլունուր պիր եէվմիյէէ
տէֆթէրի Թուխմաղա , մէճպուր օլա-
ճագ տըր . իչպու եէվմիյէէ տէֆթէ-
րինէ , եվվէլա հավա վէ րիւզկէարլա-
րըն ահվալը եէվմիյէէսի , սանիեա կէ-
միինին պէհէր կիւն իչերու կիւմէք վէ
եա կիճիքմէք իւդրէ վագը օլան հա-
րէքէթի , սալիսա , կէմինին հէր կիւն
պուլունտուղու տերէճէյի Թուլ վէ
արզը , բապիա , կէմիյէ վէ համուլէ-
սինէ վուգու պուլան զարար վէ զի-
եան իլէ , պունդարընն տէպէպլերի , խա-
միսա , դաղաէն վուգու պուլան Թէչէ-
ֆամ իլէ դամ վէ եա Թէրը օլունան
չէյլէրին , միւքին մէրթէպէ Թաֆսի-
լի , սաատսա , կէմինին Թուխմաղու
Թարիդ իլէ , Թավլէն(1) վէ եա քերհէն(2)
օլ Թապիգաէն չաշմամասընըն տէպէպ-
լէրի , սապիա , կէմի Թայիֆէսինին
զապտիմանը վէ րուէսասը իլէ պէրա-
պէր , գարուտան Թարաֆընատն մէճ-
լիսճէ իթթիխադ օլունան Թէտատլիր
վէ գարարլար , սամինա , կէմի Թայի-
ֆէսինին , զապտիման վէ նէֆերաթըն-
ատն հէր գանզիսինէ իչն վիրիլմիչ ի-
սէ , անչէրին իսխմէրի իլէ , իչն վիրիլ-
մէսինին սէպէպլերի , Թասսա , կէմի-
նին վէ էմլալը մահմուլէսինին իրտա
վէ մասրաֆլարը , վէլ հասրլ կէմինէ
վէ եա համուլէսինէ տայիր օլուպ ,
պիր մուհասէպէ իրաէսինի , վէ եա
պիր կիւնա Թատատա վէ միւնազատաը
մուճիպ օլաճագ մէվատտա վէ վուգուա-

(1) Թավլէ , իթթէհէրքէ :

իլէ իճրատէ մէճպուր օլաճագ տըր :

38. Սէֆինէ գարուտանը , մահէլ-
լինին Թիճարէթի մահքէմէսի , վէ եա
դանչէլերիէսինին , վէ պուլունմատը-
ղը հալտե , մէճլիսի պէլէտէնին պիր
մէէմուրու Թարաֆընատն , նիւմէրօ
վազ ու սահ քէչիտե օլունմուշ , վէ
պէյլի մար իւզ դիւր մահքէմէ , վէ դան-
չէլերէե , վէ մէճլիս ըէյիսլերի ճանի-
պինատէն Թատիդ դըլընմըշ «կէմի ժուր-
նալը» Թապիր օլունուր պիր եէվմիյէէ
տէֆթէրի Թուխմաղա , մէճպուր օլա-
ճագ տըր . իչպու եէվմիյէէ տէֆթէ-
րինէ , եվվէլա հավա վէ րիւզկէարլա-
րըն ահվալը եէվմիյէէսի , սանիեա կէ-
միինին պէհէր կիւն իչերու կիւմէք վէ
եա կիճիքմէք իւդրէ վագը օլան հա-
րէքէթի , սալիսա , կէմինին հէր կիւն
պուլունտուղու տերէճէյի Թուլ վէ
արզը , բապիա , կէմիյէ վէ համուլէ-
սինէ վուգու պուլան զարար վէ զի-
եան իլէ , պունդարընն տէպէպլերի , խա-
միսա , դաղաէն վուգու պուլան Թէչէ-
ֆամ իլէ դամ վէ եա Թէրը օլունան
չէյլէրին , միւքին մէրթէպէ Թաֆսի-
լի , սաատսա , կէմինին Թուխմաղու
Թարիդ իլէ , Թավլէն(1) վէ եա քերհէն(2)
օլ Թապիգաէն չաշմամասընըն տէպէպ-
լէրի , սապիա , կէմի Թայիֆէսինին
զապտիմանը վէ րուէսասը իլէ պէրա-
պէր , գարուտան Թարաֆընատն մէճ-
լիսճէ իթթիխադ օլունան Թէտատլիր
վէ գարարլար , սամինա , կէմի Թայի-
ֆէսինին , զապտիման վէ նէֆերաթըն-
ատն հէր գանզիսինէ իչն վիրիլմիչ ի-
սէ , անչէրին իսխմէրի իլէ , իչն վիրիլ-
մէսինին սէպէպլերի , Թասսա , կէմի-
նին վէ էմլալը մահմուլէսինին իրտա
վէ մասրաֆլարը , վէլ հասրլ կէմինէ
վէ եա համուլէսինէ տայիր օլուպ ,
պիր մուհասէպէ իրաէսինի , վէ եա
պիր կիւնա Թատատա վէ միւնազատաը
մուճիպ օլաճագ մէվատտա վէ վուգուա-

(2) Քէրհէն , իթթէհէրքէ :

թըն քեաֆֆէսի , զիբր ու պէեան օլու-
նաճագ տըր :

39. Կէմի գարուտանը , սաիֆի իւզ
զիբր եէվմիյէէ տէֆթէրինատէն պաչ-
գա , եինէ մատատէյի անիֆէնին իսպ-
Թիատընատա պէեան օլունան ուսուլ
վէ գաիտե իւդրէ , լիպէրթօ Թապիր
օլունուր տիկէր պիր տէֆթէրճիք
Թուխմաղա մէճպուր օլուպ , պունա
խատսէթէն վագը օլան իսթիդրազաթը
պահրիյէ տէպթի ու դայա օլունաճագ
տըր :

40. Սէֆինէէնին աէյր ու սէֆերինէ
լազըմ օլան միւհիմմաթըն հազրը օլուպ
օլմատըդը , վէ սէյր ու սէֆեր իտէ-
պիյէճէք հալտե պուլունուպ պուլուն-
մատըդը պիլինմէք իչին , Թահմիլինատէն
եվվէլ , գարուտան , Թիճարէթի մահ-
քէմէսի , վէ օլմատըդը եէրդէտե , Թի-
ճարէթի գանչէլերիէսի , վէ պու տախի
պուլունմատըդը մահէլլերտե , մէճլի-
սի պէլտե Թարաֆընատն , մախսուսէն
Թայինն օլունաճագ էհլի իսրպրէ մատ-
րիֆէթէյլէ , կէմիսինի քէչֆ ու մուտա-
եէնէ իթթիխմէկէ , մէճպուր օլաճագ
տըր . իչպու քէչֆին մատպաթասը ,
Թիճարէթի մահքէմէսինատէ վէ եա դան-
չէլերիէսինատէ , վէ եախսա մէճլիսի պէլ-
տէտէ պիթթէվզրճ , մուսատտագ պիր
նիւսախէսի , գարուտանըն եէտինէ իթթա
օլունաճագ տըր . մահմիլլէր , սէֆինէ-
նին քէչֆ ու մուտայիէնէսինատէն սար-
ֆը նագդար իթթսիլէր պիլէ , գարուտան ,
մարիւզ զիբր քէչֆ մատպաթասընը իսպ-
րաչ իթթմէտիբճէ , միւրուր Թէզքէրէ-
սինի իսթիհսալ իտէմէկէճէք տիր :

41. Պաչտատէ մուհարրէր սէֆթիր
վէ մատպաթա սուրէթինատէն պաչդա ,
գարուտան , տէրուսի սէֆինէտէ , եվ-
վէլա սէֆինէ քիմին մալի օլատուղունու
միչիրր սէնէտի պահրիսինի , վէ եա-
խսա պիր միսատատագ սուրէթինի ,
սանիեա , սանճագ պէրաթընը , եանի ,

տէվլէթի Ալիյէէ սանճաղը ալթընտա օլտուղունու միւպէյնին պէրաթը , ապրիա , թայիֆէ աէֆթէրինի , բա-պիա , թահմիլկյնէ սէնէտկյզէ նավլուն գօնթրաթօսունու , խամիտա , մանի-ֆէսթօ թապիը օլունուր համուլէ գա-յիմէսինի , սատիա , սէֆինէ համու-լէսի էչին վիրիլմէսի լազըմ կէլէն րիւ-սումաթըն իֆտա օլունատուղունու , վէ եախօտ համուլէսինին կէօթիւրիլմէ-սի չարթ օլունան իսկէյէէն պաշգա պիր իսկէյէէ նագլ օլունմաճաղը-նա տայիր քէֆալէթի վիրիլմիկինի մու-պէյնին կիմրիւք թէպքերէսի վէ իլմ ու խապէրինի , սապիա , իլճի սէֆինէ էմրի սալխինի , սամինա , գարանթի-նա , եանի արհհյնէ թէպքերէսինի , թապիա , գանուննամէյի Թիճարէթի պահրիյէէնին պիր նիսպէթինի իսթիս-հագ իլմիկէ մէճպուր օլաճագ տըր :

42. Գարուտան , սէֆէրէ պաշլատը-ղը անտէն , սահիլի սէլամէթէ , վէ եա պիր էմին լիմանէ մուվասէլէթ խոն-ճէէ գատար , սէֆինէ տէրունինատ պիղդաթ պուլունմադա մէճպուր տուր. կէրեք քէնարինին վէ կէրեք թայի-ֆէատէն հիչ պիրինին , մուգատաթ-մա տուխուլ իթմէմիքդէրի պիր լիման-նէ , վէ եա պօղազ , վէ եախօտ նէհրէ կիրիքմէք իճապ իսիպ տէ , օրատա տուխուլէ վագըֆ գըլաղատղար պու-լունատուղու թադաթիրատ , կէմինին հի-սապընա օլարագ , գարուտան պիր գըլաղուղ իսթիխատիընա , մէճպուր օլաճագ տըր :

43. Գարուտան , պալէտաթ մուհար-բէր պէչ մատաէնին ահբաճինա մու-պայիր հարէքէթաթ պուլունատուղու հալաթ , անտէն , կէրեք սէֆինէնէ վէ կէրեք համուլէսինէ վագը օլաճագ մադարրաթատան տօլաեը մէտուլ օլա-ճագ տըր :

44. Բէղալիք կէմինին կէօկերթէսի իւղէրինէ , մահմիյին թահրիրէն , րի-զասը օլմանարագ , գարուտան թահ-միլ իթմիլ պուլունաճաղը էմնալ ու էմրատաէա իսապէթ իտէն հէր նէվի խատարաթատան տօլաեը մէտուլ տուր : գագաթ , իշպու մատաէնին հիւքմիւ , սէյէտահաթը սահիլյնէէյի գատիրէ նա-մըլլա , եագըն մահէլլէրէ գատար ա-մէտ չիւա իտէն ուգագ սէֆինէ վէ գաերգէլար հագդընատա ճարի օլմաեա-ճագ տըր :

45. Գարուտան , պիր սէպէպլի միւճ-պէրին մանի օլտուղունու իսպաթ իթ-մէտիրճէ , մէտուլյնէթատէն խէլաս օ-լատագ :

46. Սէյր ու սէֆէր իթմէք իւղրէ , տէրունի սէֆինէատ օլան , վէ եախօտ սէֆինէնէ կիթմէք զըմնընատա ֆիլի-գատա պուլունան գարուտան վէ թա-յիֆէ , էտայի տէյն իչին ախզ ու կի-րիֆթի օլունատագլար. մէկէր տէյնի մէզ-քիւր , օլ սէֆէր իչին վագը օլմուշ օլա . վէ պու հալաէ տաախի էտապընա քէ-ֆիլ իրաէ էտէրլէր իսէ , եինէ ախզ ու կիրիֆթի խուտուտունատան խէլաս օլա-ճագլար տըր :

47. Սէֆինէ սահիպլէրինին , վէ եա վէքիլլէրինին պուլունատուղարը մա-հէլլաէ , գարուտան , բիղալարընը խա-թիհնատ իթմէմիքդէ , սէֆինէնէնին թա-միրինէ , վէ եէէքէն , վէ իբ , վէ հալաթ , վէ էշհայի լաղըմէյի սայիրէնին իչթի-բատընա , վէ պունուն իչին կէմի իւղե-րինէ ագճէ իսթիխգրաղընա , վէ կէմի-նին էմրի իճարընա միւպաչէրէթի իտէ-մէկէէճէք տիր :

48. Սահիպլէրինին բիղատըլլա , սէ-ֆինէ իճապ օլունուպատա , պունդար-տան պաղըլարը , սէֆէրինէ հաղըրդան-մասը իչին , միւհիմմ օլտուղու մէտա-րիֆաէն , հիսսէլէրինի վիրմէքտէն իմ-թինա էյլէտիքլերի հալտէ , գարու-տան , իշպու մէտարիֆ հիսսէլէրինի վիրմէլերի զըմնընատա , քէնարինէրինէ րէամէն իսթատ վէ թէքրիֆ իթմէ-տէն էվկիրմի տէօրթ սատաթ սօնրա , մահբէմէյի թիճարէթին , վէ պուլուն-

մատրդը մահէլլէրատէ , մէճլիսի մէմլէ-քէթին րուխսաթը իլէ , մէրգումլարը հիսապընա օլարագ , կէմիտէ օլան հիս-սէլէրի իւղերինէ պիր իսթիդրաղը պահ-րի իտէպիլէճէք տիր :

49. Սէֆինէնին սէյր ու սէֆէրի էս-նասրնատա , թամիրինէ վէ եախօտ նէյ-քէն , վէ իբ , վէ հալաթ , վէ թագըմ , վէ գումանատա , վէ միւճէրրէտ էյլէմ օլան էշհայի սայիրէ իչթիբատընա լի-զում կէօրիւլիւպատէ , վագթ ու հալէ , վէ եա կէմի իլէ համուլէ սահիպլէրի-նինին , մահէլլի իգամէթլէրինին ուգագ-ըզըղնա նէզարէն , էմրի րուխսաթլա-ըրընը խաթիհսալ իտէմնէէճէք օլտու-ղու հալտէ , գարուտան , իշպու շիտ-աէթի լիւզումու , քէնարինէյլէ միւ-թէպէրանը թայիֆէ թարաֆընատան միւմկին վէ եա մէմուր պիր գըլթա մագպաթա իլէ , թատիղ էյլէտիքտէն սօնրա , մէմուրլէրի մահրուսէատ իսկ , մահբէմէյի Թիճարէթին , վէ պուլուն-մատրդը մահէլլէրատ , մէճլիսի մէմլէ-քէթին , վէ տիեարը էճնէպիյէէտ իս-պէ , տէվլէթի Ալիյէէնին չէհպէնատրի , եանի գօնսօլօսու , վէ պուլունմատրդը եէրլէրատ , մահէլլինճէ իճապ իտէն հիւքիւմէթին րուխսաթըլլա , սէֆինէ վէ թէֆէրրիւաթը , վէ իճապ իթմի-կի թագատիրատ , համուլէսի իւղերինէ պիր իսթիդրաղը պահրի իտէպիլիպ , պունուն թէմամը , վէ եա պիր մըղ-տարը միւմքին օլամատրդը հալաէ , սա-պիթ օլան լիւզումնէն մըղտարընա գա-տար էմնալը մահմուլէսինատէն , րէհնէ վաղ , վէ եա պիլ միւպայիտէ , ֆիրուխթ իթմէկէ մէէղուն օլաճագ տըր . վէ պա-տէհու , սէֆինէ սահիպլէրի , վէ եա պունդարրն վէքիլիատտ օլունան կէ-մի գարուտանը , պէր վէճհի մուհար-րեր ֆիրուխթ օլունմուշ օլան էմնալ ու էմրատաէնէն հիսապընը , կէմինին մահէլլի մագսուտէ վասըլ օլտուղու վագթատա , օրատա օլ ճինս վէ օլ նէվ-տէն օլան սայիր էմրատաէնէն բայիճ ֆի-քահրը հէր նէ իսէ , օլ ֆիէհաթ իւղրէ վիրմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր : Սէֆի-նէնէնին պիր միւսթէէֆիրի օլտուղու , վէ եա միւթէատիտա մահմիլէրի օլտու-տատ , պէյնլէրինատէ քհաֆֆէֆի միւթ-թէֆիգ պուլունատուղարը հալաէ , կէ-միճինին գամի իթմիլ օլտուղու մէսա-ֆէէէ կէօրէ , իճապ իսէն նամլունու թէէսիլյէէ , վէ էմնալ վէ էմրատաա-րընը կէմիտէն իսպաճ իլլէէէրէք ֆի-րուխթ , վէ եա բէհնէ վաղ օլունմա-սընա , միւմանաաթ իտէպիլիրէք . էմ-մա , մահմիլլէր միւթթէֆիգ օլմատրդ-լարը թագատիրատ , էմնալ ու էմրատա-սընը կէմիտէն չըգարմագ իսթէէէն-լէր , էմրատաալարընա իսապէթ իտէն նամլունու , սէֆէրի թամ իւղրէ վիր-մէկէ մէճպուր օլաճագ տըր :

50. Գարուտան , տիեարը էճնէպիյ-էէտէ , վէ եախօտ մէմուրէի մահրու-սէատէն Պաբա քէօրֆէզլինատէ , վէ եա Ձէզիրէլի իւ Արապ իլէ , Աֆրիդանըն սէվահիլինատէ քհայրն պիր լիմանատէն , սայիր սէվահիլի տէվլէթի Ալիյէէէ ավանէթ իթմէքդ իւղրէ , գըլեամ ու հա-րէքէթի իթմէզատէն էվվել , կէմի սա-հիպլէրինէ , վէ եախօտ վէքիլլէրինէ , համուլէսինին գայիմէսինի , վէ անդէ-րին հիսապընա օլարագ իչթիբա , վէ թահմիլ իթմիլ օլտուղու էմնալ ու էմրատանըն ֆիէհաթլարընը , վէ իսթիդ-րաղ իթմիլ օլտուղու մէպլաղ իլէ իդ-րաղ իտէնլէրինին իամ ու չէօհրէթի վէ մահէլլի իգամէթլէրինի միւպէյնին , թարաֆընատան միւմկին պիր գըլթա հի-սապնամէ կէօնտէրմէկէ մէճպուր օլա-ճագ տըր . գագաթ , սալիֆ իւղ զիքր լիմանարատա , համուլէ , կէմի միւսթէէ-ճիրլէրինին հիսապընա օլարագ , գօմի-սիօնատրը ճանիպինատէն թահմիլ օ-սիօնատրը ճանիպինատէն թահմիլ օ-լունմուշ օլտը իսէ , օլ հալտէ գարու-տան , կէմի սահիպլէրինէ , վէ եա վէ-քիլլէրինէ , եապընըղ իսկա իթմիլ օլ-տուղու սէնէտաթը թահմիլկյնէէ միւ-ճիպինճէ համուլէսինին գայիմէսինի , վէ

խաթիդրաղ իթմիշ օլսուդու մէպլաղըն մըդաար ու քէմիկէթի իլէ, իդրաղ իսէնլերին խամ ու չէօհրէթ վէ մահէլի իդամէթլերինի իլսալէ մէճպուր օլաճադ սըր։

51. Գարուսան, պիլա մուճիպ, սէֆինէ վէ նախօա մէհրիւանը, վէ գախիրէ վէ սայը միւհիմմաթը, վէ նա թագըմլարը իւղերինէ ագճէ ալմըշ, վէ նախօա էմիլ ու էմթասան, վէ նա զախիրէսէն թէրհին վէ նա ֆիրուխթի իթմիշ, վէ նախօա ասլը օլմասան պաղը ավարնա, վէ մէսարիֆ, հիսապա կէչիրմիշ օլուր խէ, պուսան տօղաները, լաղըմ կէլէնլեր թարաֆընան մէսուլ, վէ ալտըդը ագճէնին բէտտ ու խասէսինէ, վէ թէրհին, վէ ֆիրուխթի իթմիկի էչանըն թազմինէ, պիղդաթ մէճպուր օլուպ, իճապը թագտիրինսէ, ճէզա գանունունամէսի մուճիպինճէ տախի մահքիմ օլմադ իւզրէ, ալէյհինէ տավա օլուճապիլէճէք սիր։

52. Կէմինին, սէֆէրէ, նիզամէն միւսպէթ օլան ասէմի գապլիյինէթինսէն մաատա, հիչ պիր հալսէ, գարուսան, սահիպլերինսէն բուխսաթը մախսուսէ խաթիհսալ իթմէմիքճէ, ֆիրուխթուննու իճրա խաէմէնէճէք սիր. վէ իթմիկի հալսէ, ֆիրուխթու, քէնի լէմ նէքիսին հիւքմունսէ թուխթուլաճաղընսան պաչգա, իճապ խաէն զարար ու զիեանըընըն թագմինէ տախի, քէնսիսի պիղդաթ մէճպուր օլաճադ սըր։ Կէմինին, սէֆէրէ, ասէմի գապլիյինէթի քէյֆիյէթի, մախսուսէն թայինին վէ թահվիճ օլունան էհլի իսլարէ մաասընիճէլէճէյնէ պիլմէմասիդ, թարաֆլարընան թանզիմ վէ խիզա գըլընճադ պիր գրթա մուզաքթա իլէ խապաթ օլունուր։ Մէրդումլարըն թայինին խուսուսու, մէմալիքի մահրուսէսէ, մահքէմէյի թիճարէթի, վէ օլմասըդը հալսէ թիճարէթի գանէլէրէսէ, վէ պուտախի պուլունմասըդը թագտիրսէ, մէճլիսի մէմլէքէթի թարաֆընան, վէ սիւասըը էճնէպիյէսէ, սէվկէթի Սուլէյմանին չէհպէնսէրի, վէ պուլունմասըդը սուրէթմէ, իճապ խաէն հիւքմէթի մահէլլիյինէ ճանիպինսէն իճրա օլունաճադ սըր։ Կէմինին, սէֆէրէ, պէր վէճհի մուհարրէր, խապաթ օլունմուշ օլան ատէմի գապլիյինէթի ճիհէթիյլէ, ֆիրուխթի իճապ խապաթ սահիպլերինին բուխսաթը վէ թալիմաթը խաթիհսալ օլունմասըդը հալսէ, սէվգը սուլթանիսէ, պիլ միւզայիսէ իճրա օլունաճադ սըր։

53. Պիր սէֆէրի միւթէահհիտ օլան գարուսան, օլ սէֆէրին իթմամընա մէճպուր օլուպ, իթմամիկի հալսէ, կէրէք կէմի սահիպլերինին, վէ կէրէք միւսթէճիրլերիյլէ մէսարիֆի վագըասընըն իթմասընա, վէ զարար վէ զիանլարընըն թազմինէ, մահքիմ օլաճադ սըր։

54. Համուլէսէն հասըլ օլաճադ քէար օրթանըն օլմադ իւզրէ սէֆէր խաէն գարուսան, ախէր կիւնա պիր միւգավէլէյի մախսուսէսի օլմասըդճա, քէնսի հիսապը իչին, հիչ պիր ասլ ու իթմա վէ թիճարէթ խաէմէնէճէք սիր։

55. Մաատէյի անիֆէսէ մուհարրէր օլան ահքասա մուզայիր օլարադ, սէֆինէնէ, գարուսան թարաֆընան, քէնսի հիսապը իչին, թահվիլ օլունան էմիլ ու էմթասա, մահքէմէյի թիճարէթին հիւքմ ու գարարընայ, սայը պիլ ճիւմլէ հիսէսարանընըն մէնֆասաթընա օլմադ իւզրէ, դապմ օլունաճադ սըր։

56. Էմնայի սէյր ու սէֆէրաէ, հէր նէ խաթար օլուր խէ օլսուն, գարուսան, թայիֆէնին զապթան վէ միւթէպէրանընըն րէյինի խաթիհսալ իթմէմիքճէ, սէֆինէսինի թէրք վէ խաթիճա խաէմէզ. վէ օլ վէճհէյէ մէհզուն օլսուդու թագտիրսէ տախի, կէմիի թէրք խաէր իչէն, քէնսիսինէ պէրաճէ մահէլլինէնին մէհմուրլարընա վիրիմիշ խէ, թարաֆլարընան տէրադադ, էն հադըն օլան մահքէմէյի թիճարէթին րէյինի օլսալ, հէր հալսէ, մահքէմէյի թիճարէթին դաչէմինէ էմանէթէն վազ վէ թէվդըճի օլուճադ սըր։

պէր, նավլուն գօնթրաթօսու, վէ թահմիլինէ սէնէտաթը, վէ միւրուր թէզքէրէսի միսիլու սայը պիլ ճիւմլէ եվրադը միւհիմմէթի, վէ նուգուսուր մէվճուսէ իչէ համուլէնին էն գըչմէթլի էմվալ ու էմթասընան ալագաճէ մըդաարընը գարթաալմաղա մէճպուր օլուպ, գուրթալմասըդը հալսէ, զայ վէ թէչէֆիլէրինսէն, քէնսիսի պիղդաթ մէսուլ օլաճադ սըր. ֆագաթի, պէր միհվալը մուհարրէր, էչեայի մէզքուրե, կէմիսէն իսթրաճ օլունուպսա, պիր կիւնա գաղա իչէ զայ վէ թէչէֆ օլուր խէ, օլ հալսէ, գարուսան, մէսուլիյինէթինսէն խէլսա օլաճադ սըր։

57. Կէմի, կիսէճէկի լիմանէ վասըլ օլսուդան նիկիբի աէօրթ սաաթ զարֆընսա, գարուսան, զիյրաէ մուհարրէր իչի մատաէտ կէօսթէրիլճէն մահալլի իճապիյինէ, ժուրնալ սէֆթէրինին նօգլանմասընա, վէ թագտիրինին, հանի բաւօրթաօսունուն թագտիմինէ մէճպուր օլուպ, թագտիմ իյլէմիկի հալսէ, պիր գըթա մուսաադ սուրէթինի խաթիհսալ խաէճէք սիր. պիր օլունան թագրիրինսէ, գարուսան, եօլա չըգարըը մահէլլ ու պէմանը, վէ թուխթուդու թարիֆի, վէ ուղրաարըը գաղա վէ խաթարըըը, վէ չայէա կէմիսէ վուգու պուլունաճաղ հարաքաթի վէ ույղունսուզլուգըը, վէչէսաբէ, էմնայի սէֆէրատ ճէրէեան խաէն, վէ չաէանը իչաբէթ օլան քէյֆիյէթլերի պէեան խաէճէք սիր։

58. Թագրիրի մէգբուր, մէմալիքի Մահրուսէսէ, մահքէմէյի թիճարէթին րէյինի, վէ մահքէմէյի թիճարէթի օլմաեան եէրլերատ, թիճարէթի գանչէլերեէսի մէէմուրունա, վէ պունուն տախի պուլունմասըդը մահէլլինէնին պաչ մէէմուրունա թագտիմ օլունուպ, գանչէլարեանըն վէ նա հիւքմէթի մահէլլինէնին մէէմուրլարընա վիրիմիշ խէ, թարաֆլարընան տէրադադ, էն հադըն օլան մահքէմէյի թիճարէթին րէյինի օլսալ, հէր հալսէ, մահքէմէյի թիճարէթին դաչէմինէ էմանէթէն վազ վէ թէվդըճի օլուճադ սըր։

59. Թագրիրի մէգբուր, միւսպէթ էճնէպիյէսէ, տէվկէթի Սուլէյմանին չէհպէնսէրինէ, վէ չէհպէնսէր պուլունմասան եէրլերատ, իճապ խաէն հիւքմէթի մահէլլիյինէթինսէ իթմա օլունուպ, թարաֆլարընան, գարուսան, օրաեա ապիմէթինին, վէ օրասան տախի գապմասընըն թարիհինի, վէ համուլէսինին հալ վէ ճինսինի միւպէյինն պիր գրթա իլմ ու խապէր խաթիհսալ խաէճէք սիր։

60. Գարուսան, էմնայի սէյր ու սէֆէրինսէ, Օսմանլը վէ նա էճնէպլի լիմանընա, թարիֆը մախսուսունան այրընըպ, պիղդարուր էանաչմասը իգթիդա էյլէմիկի սուրէթմէ, մահէլլինէ կէօրէ, պալէսաէ 58ինճի, վէ 59 ունճու մաատէյերատ կէօսթէրիլէն մէէմուրլարա, էանաչմասընըն սէպէպլերինի պէեան խաէճէք սիր։

61. Կէմիան գարդ օլուպ, հալընըդ քէնսիսի վէ նա թայիֆէսէն պաղըլարընըդ պէրաբէր խէլսա օլան գարուսան, տէրադադ, մահէլլինէ կէօրուր, պալէսաէ կէօսթէրիլէն մէէմուրլարա կիսիպ, թագրիրինի վիրմէկէ, վէ գարգաան գուրթուլուպ, քէնսիսինէ պէրաբէր օլան թայիֆէնին իֆաաէլերիյլէ, օլ թագրիրինի թասսիդ իթմիրմէկէ մէճպուր, վէ պիր գրթա մուսաադ սուրէթինի խաթիհսալ հագգը օլաճադ սըր։

62. Թագրիրի մէգբուրսան թաասիպի իչէն իրսա օլունաբիլէճէք սայը տէվկիլերէ խալկ կէթիրիլմէեէրէք, մարիպ պիր մէէմուրլար թարաֆընան, թայիֆէլերին, վէ միւմկին օլսուդու սուրէթմէ, եօլճուլարըն սա-

խի իսթինթագլարըլա իֆատէլերի խաթիմա վէ զապէթ օլունաճագ տըր։ Թաստիգ օլունմաեան թէգաըիր, գաբուտանըն մէէսուլիյէթինէն թախլիսի, վէ հիյնի մուհաքէմէտ, քէնտի իտտաալարընըն իսպաթը գըմընընտա գապուլէ չաեան օլմաեաճագ տըր։ մէկէր Թագրիրինի վիրտիկի եէրաե, գաբուտան, եալընըղ օլարագ, զարգատան խէլաս պուլմուշ օլա։ Հէր հալտէ գաբուտանընն ալէյհինաե պուլունան միւտտաիլէր, անըն պէեան իյլէտիկի մէվատտըն ագաինի իսպաթէ սալահիյէթիլէրի վար տըր։

63. Գաբուտան, Թագրիրինի վիրմէտիքճէ, կէմիտէն հիչ պիր վագըթ էմվալ ու էմթաա իխրաճ իտէմէզ։ վէ իթտիկի Թագտիրտէ, ալէյհինտէ, ֆէվգ էլ ատէ տավալար օլունապիլիր։ մէկէր քի, գուվվէյի գարիպէնէ կէլմիշ պիր թէհլիքէյէն տօլաեր էմվալ ու էմթաա, հէման զայ ու թէլէֆ օլմագ իւղրէ պուլունա։

64. Էմնայի սէյր ու սէֆէրտէ, կէմինին գումանեաըն թիւքէնիպատէ, տէրունինտէ պուլունանլարտան պագըլարընըն այրըճա մէէքիւլաթլարը օլտուղու Թագտիրտէ, գաբուտան, միւթէպէրանը Թայիֆէնէն րէյհնի իսթիհսալ էթմէմտիքճէ, վէ նավլունտաի վիրմէտիքճէ, քէնտի հիսապլարը իչին, հիչ պիր էօզր ու պէհանէ իլէ, սէֆինէտէ, էմվալ ու էմթաա թահմիլ իտէմէէճէքլէր տիր։ վէ իտէրլէր իսէ, թահմիլ օլունան մալ, լազըմ կէլէնլէրին, եանի սէֆինէ սահիպլէրինին, վէ եախօտ միւսթէճիրլէրինին մէնֆաաթընտա օլարագ, զապթ օլունապիլիճէք տիր։ մէկէր քի, չըգդը էվվէլտէ, սէֆինէ սահիպլէրի իլէ, վէ չըգդը սանիտէ, միւսթէճիրլէր իլէ, աբսինէ պիր մուդավէլէյի մախսուսէ օլա։

67. Սէյր ու սէֆէրին իճրասը, կէմինին գրեամ ու հարեքէթինտէն էվվէլ, սահիպլէրինին, վէ գաբուտանըրն, վէ եախօտ միւսթէճիրլէրինին սէպէպիյէթինտէն տօլաեր Թէրք վէ Թաամիլ օլունմուշ իսէ, պիր սէֆէր վէ իսպաթ օլունուր։ ֆագաթ, մուդավէլաթը մուհարրէրէ օլմատըղը, վէ Թայիֆէ տէֆթէրինտէ տախի, պուննա սայիր հիչ պիր չէյ զիքր ու պէհան օլունմատըղը Թագտիրտէ, Թայիֆէնին Թուէթուլտուգլարը, եանի խըտմէթէ ալընատըգլարը եէրտէ ճարի օլան ուսուլ վէ գախտէյէ Թէվֆիգ հարէքէթ օլունաճագ տըր։ սալիֆ իւզ պիքր Թայիֆէ տէֆթէրի, մէմալիքի Օսմանիյէտտէ իսէ, լիման մէէմուրու, վէ օլմատըղը եէրտէ, թիճարէթի գանչէլարեասը, վէ պու տախի պուլունմաեան մահէլլէտէ, մէտիէքէթի մէճլիսի, վէ տիեարը էճնէպիյէտտէ իսէ, տէվլէթի Ալիյէյէ չէհպէնաէրի, վէ եա չէհպէնաէր վէքիլլէրի, վէ օլմաեան մէվգըլարտա, իճապ իտէն հիւքիմէթի մահէլլիյէտի մաարիֆէթիյլէ Թանզիմ օլունաճագ տըր։

66. Գաբուտան, վէ զապթիան, վէ Թայիֆէլէր, սէֆինէ սահիպլէրինին, վէ եախօտ կէմի, իագարչա իւզերինէ, եանի Թօրտան իսթիճար օլունմուշ իսէ, միւսթէճիրլէրինին րիյազաըրընը իսթիհսալ էթմէմտիքճէ, վէ նավլունտաի վիրմէտիքճէ, քէնտի հիսապլարը իչին, հիչ պիր էօզր ու պէհանէ իլէ, սէֆինէտէ, էմվալ ու էմթաա թահմիլ իտէմէէճէքլէր տիր։ վէ իտէրլէր իսէ, թահմիլ օլունան մալ, լազըմ կէլէնլէրին, եանի սէֆինէ սահիպլէրինին, վէ եախօտ միւսթէճիրլէրինին մէնֆաաթընտա օլարագ, զապթ օլունապիլիճէք տիր։ մէկէր քի, չըգդը էվվէլտէ, սէֆինէ սահիպլէրի իլէ, վէ չըգդը սանիտէ, միւսթէճիրլէր իլէ, աբսինէ պիր մուդավէլէյի մախսուսէ օլա։

եէմէք իւզրէ, վէ եախօտ մահիյէտէ իլէ թուէթուլմուշ օլան թայիֆէյին, րուէսսա վէ նէֆէրաթընա, կէմինին ոօնաարըլմասը իչին իչլէմիշ օլտուգլարը էյեամ կիւնտէլիքլէրինին թէսիյէսինտէն պաշգա, թազմին օլարագ, մահիյէտ իլէ թուէթուլմուշլար իսէ, պիր այլըգ մաաշլարընը, վէ սէֆէրի թամ իւզրէ թուէթուլմուշլար իսէ, պունուն իչին մէչրութ օլան իճրէթլէրինին պիր րուպունու ալաճագլար տըր։ ֆագաթ, մաաշ վէ եա իճրէթլէրինէ մունասէպէտլէ բէչինմէթ ալմըշ օլտուգլարը թագտիրճէ, պունա դանաաթ իթմէք, վէ եախօտ պունուն թէնզիլիյէ, պէր վէճհի մուհարրէր պիր այլըգ մաաշլարընը, վէ եա իճրէթլէրինին պիր րուպունու ալաճագլար ըզդգլարընտան պիրինին թէրճիհինտէ, մուխայէր օլաճագլար տըր։ Սէյր ու սէֆէրին իճրասը, սէֆինէնին գրեամ ու հարեքէթինտէն ոօնրա մէնն օլունմուշ իսէ, մէրգումունուն իսթիհսամտ օլունտուգլարը վագթէ իսապէթ իտէն մաաշ վէ իճրէթլէրի, վէ պունտան պաշգա թազմին օլարագ, քէնտիլէրինէ, ֆէգրայի սապրգատա վիրիլէն մէզգտարընը իբի գաթը, վէ կէմինին գրեամ վէ հարեքէթի իթտիկի մահէլլէ ավտէթ իթմէկլէրի իչին, տիկէր պիր սէֆինէյէ գօնուլմատըգլարը հալտէ, իճապ իտէն մէսարիֆի նագլիյէլէրի, թէհսիլէ վէ իֆա գըլընաճագ տըր։ անճագ, զիքր օլունան իճրէթի վէ թազմինաթընտա մէզգտարը, իսթիհսամը սէֆէրտէ վիրիլմէսի մէչրութ օլան ագճէտէն, հիչ պիր վագըթի գիւտտէ օլմատըգտան տըր։ կէրիյէ իհտամ օլունան թայիֆէնին մէսարիֆի նագլիյէսի, հէր պիրինին որֆաթ վէ հայսիյէթինէ կէօրէ թախսիս վէ իֆա օլունաճագ տըր։

68. Պիտայէթի սէֆէրտէն էվվէլ, սէֆինէնին կիտէճէկի մահէլլ իլէ, էմրի թիճարէթէ տայիր, վէ եախօտ կէմինին իհճար օլունուպ նագլ իտէճէկի էմվալ վէ էմթաանըն, մէմլէքէթէտէն իխրաճընա միւթէտտայիր, տէվլէթճէ մէհմուլիյէթի վուգուս պուլուր, վէ եախօտ տէվլէթին էմրիյլէ, կէմի թէվգիֆ օլունուր իսէ, օ հալէրտէ իզն վէ րուխսաթ վիրիլէն կէմի թայիֆէսինին զապթիան վէ նէֆէրաթընա, եալընըղ կէմինին խըտմէթինտէ պուլունտուգլարը կիւնէէր իչին իճապ իտէն իճրէթլէրի եէվմիյէլէրի վիրիլճէք տիր։

69. Էմրի թիճարէթին մէհնի վէ եախօտ կէմինին թէվգիֆը խուսուսլարը, էմնայի սէյր ու սէֆէրտէ վուգուս պուլուր իսէ, մէհնի վուգուսունտէ, սէֆինէ թայիֆէսինին զապթիան վէ նէֆէրաթընա, խթիխտամ օլունտուգլարը կիւնէէրին իւճրէթլիյլէ, մահէլլէրինէ ավտէթլէրի մէսարիֆի, վէ թէվգիֆը թագտիրինտէ, մահիյէտ իլէ թուէթուլմուշ օլանլարա, կէմինին միւտտէթի թէվգիֆը էմնասընտա, մահիյէէլէրինին նըսֆը, վէ սէֆէրի թամ իւզրէ թուէթուլմուշ օլանլարա տախի, միւտտէթի թէվգիֆը իչին պիր չէյ վիրիլմէյէկ, եալընըղ սէֆէրի թամ իչին, մէչրութ օլան հագդ վէ իճրէթլէրի թէէմիյէ օլունաճագ տըր։

70. Սէֆինէյին սէֆէրի, գաստէն թահվիլ (1) վէ թէգիյա օլունտուղու հալտէ, թէզայիւտինէ կէօրէ, սէֆէրի թամ իւզրէ խթիխտամ օլունան թավայիֆին իճրէթլէրի տախի, թէզաեիւա խաէճէք տիր։

71. Սէֆինէ, նավլուն մուգավէլէսինտէ պէեան օլունան մահէլլէտէն տաճա եագըն պիր մահէլլէտէ, գաստէն թահվիլէյէ (2) օլունուր իսէ, պունտան տօլաեր, սէֆէրի թամ իւզրէ խթիխտամ օլունան թայիֆէլէրին, մէչրութ օլան իճրէթի, թէնէզզուլ էթմէյէճէք տիր։

(1) Թ-ՐՒԷԼ, ուղղմամբ։

(2) Թ-Էւ-ԼՅՈՒԷ, պօշալթմագ։

72. Կէմինին նավլունա, վէ եա խօտ սէֆէրինաէն հասըլ օլաճադ քեա բա հիսէապար օլմագ իւղրէ իսթիխառամ օլունան թայիֆէլէրէ, սէֆէրին սէպէպլի միճախրինաէն ոտլարը գամ, վէ ֆէսխ, վէ եա թէէխխիւբ, վէ եա խօտ թէզաեիւաի իչին, իճբէթի եէվմիյէ, վէ պիր կիւնա թաղմինաթ ի թասը ճայիզ օլմաճաճագ տըր. սէֆէրին գամ վէ ֆէսխի, վէ թէէխխիւր վէ թէզաեիւաի, կէմինին մահմիլլէրի եիւղիւնաէն վագը օլմուշ օլուր խէ, պունուն իչին, թարաֆլարընան, սէֆինէէ վիրիլմէսի հիւքմ օլունաճագ զարար վէ զիհան թաղմինաթընան, թայիֆէլէր տախի հիսէապար օլաճագլար տըր. իչպու թաղմինաթ, սէֆինէ սահիպլէրիյլէ, թայիֆէնին քեար վէ նավլունան հէր նէ մըգտար հիսէ ալմալարը մէչրութ օլմուշ խէ, օլ հիսէէէ գըեաէն, պէյնէլիլաէ թէվզի վէ թագսիմ օլունաճագ տըր. սէֆէրին գամ վէ ֆէսխի, վէ եա թէէխխիւբ վէ թէզաեիւաի, կէմինին գաբուտանը, վէ եախօտ սահիպլէրի եիւղիւնաէն վուգու պուլուր խէ, պունլար, թայիֆէաէն հէր պիրինէ, չարթ վէ մուգավէլէլէրինէ կէօրէ, միւնասիպ իւլ մըգտար զարար վէ զիհան վիրմէկէ մէճպուր օլաճագլար տըր։

73. Սէֆինէ, զապթ ու միւսաէրէ, վէ եախօտ տարպ վէ չիքէթի, վէ եա զարգ օլունուպ, կէրէք կէմի վէ կէրէք համուլէսի, պիրթիւն պիրթիւն գայ վէ թէէֆ օլմուշ օլտուղու հալաէ. թայիֆէնին, զապիթան վէ նէֆէրթը, օլ սէֆէրաէն ոտլաէը, պիր կիւնա իճբէթ միւթաէէպէսինէ սաւհ օլմաճաճագլար տըր. անճագ, մուգաաէմա, իճբէթլէրինէ մահսուպէն, քէնաիէէրինէ պիր չէյ վիրիլմիշ խէ, անըն տախի խաաէսինէ մէճպուր օլմաճաճագլար տըր։

74. կէմի վէ թէֆէրրիւաթընան պագը բարէէլէրի զարգ վէ թէէֆֆաէն թախլիս օլունուղու հալաէ, մահկէմէ իլէ, վէ եա սէֆէրի թամ իւղրէ իսթիխառամ օլունան թայիֆէլէրէ, թախլիս իթաիքլէրի գըթա վէ բարչալարընն հասըլաթը սաֆիյէսինաէն իճբէթլէրինի իսթիհսալէ հագգլարը օլաճագ տըր. էկէր հասըլաթը մէգբիւրէ, իճբէթլէրինէն իֆաաըէա քիֆայէթ իթմէգ խէ, վէ եախօտ էմնաաուան պաշգա պիր չէյ գուրթարըլմազ օլուր խէ, օլ հալաէ, թայիֆէլէրինն գուսուր գալան իճբէթլէրինի, իչպու գուրթարըլմըշ օլան էմնալ վէ էմնաա նավլունունան ալմագա սալահիյէթլէրի օլաճագ տըր։

75. Նավլունա հիսէապար օլմագ իւղրէ իսթիխառամ օլունան թայիֆէնին զապթան վէ նէֆէրաթը, մնաշ վէ իճբէթլէրինի, հալընըզ կէմինին նավլունունան օլարագ, գաբուտանընէն վէ միւսթէէճիրին ալաճագլարը հիսէէլէրէ գըեաէն իսթիհսալ խէսպիլէճէքլէր տիր։

76. կէտիքլի վէ ասաի թայիֆէլէր, հէր նէ չարթ վէ մուգավէլէլէ իւղրէ թուխթուլմուչլար խէ, զարգ օլան սէֆինէնին բարչալարընը, վէ էչէայի սաիյրէնի գուրթարմագա սարֆ էյլէմէլէրի էյլեմընի իճբէթլէրինի, պաշաիքլէրի էյլեմընի իճբէթլէրինի, պաշգաճա ալմագա սահիհ օլաճագլար տըր։

77. Թայիֆէլէրինն հէր պիրի, էնանի սէյր ու սէֆէրաէ, խաաթէ օլուր, եախօտ, կէրէք կէմինին խըտմէթինաէն, վէ կէրէք տիւշմէն վէ գուրսան գավգա վէ մուհարէպէսինաէն տօլաեը եարէլէնիր, վէ եա սագաթլանըր խէ, իճբէթլէրինի, քէմաքեան ալգաան պաշգա, խաաթէ վէ մէճրուհ տուգլարը միւսաէէճէ, թապիպ վէ օլտուգլարը միւսաէէճէ, թապիպ վէ ճէրրահ մէսարիֆինէն, վէ սագաթ ճէրրահ մէսարիֆինէն, վէ սագաթ գալտըգլարը թագսիրաէ, մէսարիֆի մէգտուրէ իլէ պէրապէր, թազմինն նաճըլլա տախի, միւնասիպ պիր մըգտար ագճէնին ախազնա, վէ իչպու թազմին խաուսուսունաա, թարաֆէյն ուեուշամաուդլարը հալաէ, մէճլիսի թիճարէթի պահրիյէէ թայինն օլունաճագ մըգտար մէպլաղըն խոթիհսալինէ սաիհ օլաճագ տըր. հէքիմ վէ ճէրրահ մէսարիֆիյլէ, սագաթլըգ թազմինաթը, խաաթէյլէ, վէ մէճրուհիյէէ, վէ սագաթլըգ խաուսուսլար, կէմինին խըտմէթինաէն նաչի օլմուշ խէ, կէմի վէ նավլունաան իթա, վէ սէֆինէնին էմրի մուհաֆազասը իչին օլունան գավգա վէ մուհարէպէսէ վուգու պուլմուշ խէ, պիչիքլը ավարիա սուբէթիյլէ, եանի, խաուսրաթը պահրիյէէյի ճէմաաէսինէն մնաուսա օլմագ իւղրէ, կէմի վէ նավլունաան վէ համուլէսինաէն, զուրմանթէն թէավիյէէ վէ իֆա օլունաճագ տըր։

78. Խաաթէ, վէ մէճրուհ, վէ սագաթ օլան մէլլահ, խաթար վէ թէէլիքէսինէն իհթիրազէն, սէֆէրէ տեվամ խէմէաիկի հալաէ, գաբուտան, եօլա չըգմազաան եվվէլ, մէլլահը մէրգումա, սէֆինէսինէն, լաեըզըլլա պագըլագլիճէկլի պիր խաաթախանէէ, վէ եա սայիր մահէլլէ չըգարմազա, վէ խաաթէյլիք վէ նաֆագա մէսարիֆիյլէ, չիֆա պուլուր խէ, ավաէէթի, վէ վէֆաթ խաէր խէ սէֆինի իչին լազըմ կէլէն մէսարիֆի, թէսարիք վէ իֆաէէ մէճպուր տուր. պունուն իչին, գաբուտան, մէմալիքի Մահրուսէսէ խէ, թիճարէթ գանչէլէրէէսինին միսիրինէ, վէ օլմաըզը եէրսէ, հիքմէթի պէլէհինն պիլիչը մէէմուրունա, վէ մէմալիքի էճնէպլիյէսէ իսէ, տեվէէթի Ալիյէէ չէհպենաէրինէ, վէ պուլունմաուդը մահէլլսէ, հիքմէթի մահէլլիյէէինն պաշ մէէմուրունա, քեաֆի իւլ մըգտար ագճէ, էմնանէթ սուբէթիյլէ իֆա, վէ եախօտ էտասընը միւթէահհիտ պիր քէֆիլ իլսէ խաէճէք տիր. պունունլա պէրապէր, մէլլահը մէրգումանն իճբէթլէրի, չիֆա պուլուղու կիւնէ գաըտար իչլէսինէ պաշգա, հէր գանըն լիմանաէն կէմի իլէ սէֆէրէ չըգմըշ խէ, օլ լիմանէ ավաէէթի իթմիշ օլապիլէճէկի կիւնէ տէկին, քէնաիսինէ պիւ հիսապ իթա, վէ մէսարիֆի բահիյէէսի տախի իֆա օլունաճագ տըր։

79. Մէլլահ, սէֆինէ սէրուհինաէ, վէ եա բուխսաթ իլէ տիշտըր չըգտըղընաա, գավգա խաէրէք, մէճրուհ, վէ եախօտ նապէճա վէ ուղղունուղ հարէքէթինաէն տօլաեը խաաթէ օլմուշ խէ, եէնէ, պէր վէճհի պալէա, կէմինին մէսարիֆիյլէ պագըլըգ, անճագ, իչպու մէսարիֆ քէնաիսինաէն խոթիխառամ օլունմագ իւղրէ, տավա օլունապիլէճէք տիր։ Մէլլահ, պիլա բուխսաթ, կէմիաէն տիշտըր չըգըպ, գավգա վէ մուարաղաօընաան, վէ եախօտ հարաքեաթը նապէճաօընաան նաչի մէճրուհ վէ եա սագաթ վէ խաաթէ օլմուշ օլտուղու թագտիրաէ, քէզաիչէք հէքիմ վէ ճէրրահ մէսարիֆի, քէնաի իւղրինէ գալըր. վէ պէրի գաբուտան թարաֆընան, թարար օլունուպ, օլ հալաէ իճբէթլէրի տախի, եալընըզ խոթիխառամ օլունտուղու կիւնէ գաըտար հիսապ օլունաբագ, քէնաիսինէ իթա օլունուր։

80. Էնանի սէֆէրաէ վէֆաթ խաէն մէլլահրն իճբէթի, պէր վէճհի տախի, վարիսլէրինէ թէէխիյէ օլունուր. չէյլէրի, մահկէմէ իւղրէ խոթիխառամ օլլէրի, չիֆա պուլուղու կիւնէ գաըտար իչլէսինէ պաշգա, հէր գանըն լիմանաէն կէմի իլէ սէֆէրէ չըգմըշ խէ, օլ լիմանէ ավաէէթի իթմիշ օլապիլէճէկի կիւնէ տէկին, քէնաիսինէ պիւ հիսապ իթա, վէ մէսարիֆի բահիյէէսի տախի իֆա օլունաճագ տըր։ Մէլլահ, պիլա բուխսաթ, կէմիաէն տիշտըր չըգըպ, գավգա վէ մուարաղաօընաան, վէ եախօտ հարաքեաթը նապէճաօընաան նաչի մէճրուհ վէ եա սագաթ վէ խաաթէ օլմուշ օլտուղու թագտիրաէ, քէզաիչէք հէքիմ վէ ճէրրահ մէսարիֆի, քէնաի իւղրինէ գալըր. վէ պէրի գաբուտան թարաֆընան, թարար օլունուպ, օլ հալաէ իճբէթլէրի տախի, եալընըզ խոթիխառամ օլունտուղու կիւնէ գաըտար հիսապ օլունաբագ, քէնաիսինէ իթա օլունուր։

սեֆէրէ պէտ օլունտուգտան սօնրա վէֆաթը զուհուր խաէր խսէ, օլ հալաէ, քէզալիք, հիսաէյի մէչրութէսի, քեամիլէն վիրիլիր. հէր նէ սուրէթլէ միսաթասաէմ օլուր խսէ օլսուն, մէլլահ, սեֆինէյին սէլամէթի ուղրունա, տիւշմէն վէ զուրաանա զարըր մուհաքէպէ խաէրէք թէլէֆ օլուր խսէ, կէմինին սէլամէթի իլէ լիմանէ մուվասալէթի իթտիկի հալաէ, նէհէ, մուվասէլէթի կիւնինէ զատար, վէֆաթ իթմէկիչ նազարըլա պազըլարագ, իճրէթլէրինի քեամիլէն վիրիլիր:

81. Ձէրունի սեֆինէսէ էքէն էսիր թուքութան մէլլահ, ազատլըղը պէսէլինին թէէսիւֆէսի իչին, զարուսանատան, վէ սեֆինէ սահիպլէրինսէն, վէ էէրէք միսաֆէճէլերլէրինսէն, նէյսէ թաչըլինէ սահի օլմաճագ սըր. վէ իճրէթլէրինի սուխ, հալընըղ էսիր թուքութուտուգ կիւնէ զատար իսթիհսալէ հադգը օլմաճագ սըր:

82. կէմինին պիր խըսամէթի իչին, կէրէք պահրէ, վէ կէրէք զարսաէէ իլսուլ օլունան մէլլահ, էսիր թուքութուգ հալաէ, իճրէթլէրինի քեամիլէն իսթիհսալէ հադգը օլմաճագընսան պաչղա, կէմի, սելամէթլէ, սիմանէ վասըլ օլուր խսէ, ադատլըղ պէսէլի իչին սահի, թազմին իսթէմէկէ սալահիյէէթի օլմաճագ սըր:

83. թազմինի մէգրիւր, մէլլահ, կէմինին, պիր խըսամէթի իչին պահրէ վէ հա զարսաէէ իրսալ օլունմուշ խսէ, հալընըղ կէմի սահիպլէրի թազարֆրունան իթա, վէ կէմի իլէ համուլէսիննին լիզումնա իչին կէօնաէրիւիլիշ խսէ, հէմ կէմինին, վէ հէմսէ համուլէսիննին սահիպլէրի ճանիպինսէն իթա օլունմաճ լազըմէսէն սիր:

84. թազմինի մէգրիւրուն պէսէլի, օթուղ մէճհուլնէ նէ ուղուր ալմուսնատան խպազթի օլմաճագ սըր:

85. թայիֆէլէրին, միւսաէթի խսթիհսալըղնսա, սեֆինէ ֆիլուխթ օլունուր խսէ, ահէր կիւնա պիր միւդավէլէնէ բազի օլմահան մէլլահ, սեֆինէյին մէսարիֆիլլէ մահէլլինէ կէօթիւրիլմէկէ, վէ իճրէթլէրինի տահի քեամիլէն ալմազա, հադգը օլմաճագ սըր:

86. էնսայի սեֆէրսէ, զանունէն մագսուդ պիր սեպէպկ մէսնի, խըսամէէն թազա օլունան կէսիքլի վէ սահի թայիֆէլէրէ, զարուսան, հասլընըղ թազա օլունսուգլարը կիւնէ զատար, իճրէթի մէչրութէլերինի, նէ զատար հալ սլընմըշ խսէ, ծնա կէօրէ պիլ հիսապ, իթահէ մէճսուր սուր. սեֆէրինի պիսայէթինսէն էվվէլ թազա օլունան թայիֆէլէրէ, խըսամէթսէ պուլունսուգլարը էչքսէմ կիւնահէլիքլերի թէէսիւֆէ օլունսուգ, պունսան զիհսահ պիր շէյ իթազը լազըմ կէլմէզ:

87. թայիֆէնինն թազարընա, զանունէն մագսուդ սահ օլունան սէպէպլեր, էվվէլա, խըսամէթի սահէմի էհլիկէթի, սահնիսա, իթսահթազըզ, սահիսա, պէքրիլիք, բազիսա, սէբունի սեֆինէսահ մուահիքլիյի ճէզրիյէկ վէ տարպիյէկ իչէ, սեֆինէյինի իհթիյաճինը իհալալ պայիս օլան սայիր պիլ ճիւմլէ սիսլագը զահիհ, խսահիսա, պիրսա իչն ու բուխսահթ կէմիկի պըբահդըզ սահուշմազ, սահսիսա, էսզահդը մուճահիրէ իչէ, վէ հա զանունունն թէճվիվիլիչ, սեֆէրինի զահի վէ ֆէսահի խսուսուսլարը սըր:

88. թայիֆէ սէֆթէրինէ զայա օլունմուշ օլան մէլլահանդըն հէր պիրի, զանունէն մագսուդ օլմահան պիր սեպէպ իչին, խըսամէթահէն թազա օլունսուգլունու իսզահթ իսէսպիկիր իսէ, զարուսանատան, թազմին տահահաըսնա, հադգը օլմաճագ սըր. իշզու թազմին քէյֆիյէթի, մէլլահ, սեֆէրինի պէսէլինին էվվէլ թազա օլունմուշ իսէ, սինսահէն էվվէլ թազա օլունմուշ մէլհուզ օլան իճրէթլէրինին սուլուսունէն իզ պահրէթ օլուզ, թազաը խուսուսունէսնայի սեֆէրսէ վագը օլմուշ իսէ, թազաը կիւնէնսահէն, սեֆէրինի նիհայէթինէ զահաը թազա օլունմուշ օլուսուգլունու հալաէ, հէրնէ միզհաը իճրէթի ալմաճագ իսի իսէ, օլ միզհաը իլէ պէրապէր, ավահէթ մէսարիֆինահէն մուրէքքէպ օլմաճագ սըր: Մաը խզ զիքը թազմինահի իլէ մահքիմ օլան զարուսան, պէէսն օլունան չըզգլարընն հիչ պիրինսահէ, թազմինահը մէզքուրէկի, սեֆինէ սահիպլէրինսահէն խսթիյարսահէ, հադգը օլմաճագ սըր. մէկէր թազաը խուսուսունա, պունլարընն թազաֆրնսան մէզքուրն օլմուշ օլա:

89. կէսիքլի վէ սահի թայիֆէլէր, թայիֆէ սէֆթէրինէ զայա օլունսուգսան սօնրա, զիկրսէ պէէսն օլունան պէշ նէվի մուզահմահ պաչղա հիչ պիր վէճհլէ, կէմինի վէ խըսամէթինի թէրք վէ իսթիֆֆա իսէմէզլէր. մուզահմահը մէզքուրէ, էվվէլա իսթիհսահիրնա մուհէճհինա օլսուգլարը սեֆէրինի պէսինահէն էվվէլ, զարուսան, սեֆինէյի, կէմինի մէչրութ օլան լիմանահէն պաչղա պիր լիմանի կէօթիւրմէք մուբահ հզլէմէսի, սահնիսա, նէհէ սեֆէրինի պէսինահէն էվվէլ, սէվվէլթի Ալլահընին պիր մուհարէպէսի պահրիյէսի զուհուր իսթիպ, վէ նահօսա սեֆինի պիր լիմանի նահաշմէ օլսուգլուխ հալաէ, սէվվէլթի Ալլահյէ իլէ, սեֆինէյինի կիմինէսի մէչրութ օլան մահէլլին սէվվէլթի պէչինահէ պիր մուհարէպէ վուզուհ պուլունսուգսա, պունսան, սեֆինէյինի պիր թէհլիքէսի զարիպլէյէ ուղրահահաղը իչինի մալահէն զայրի պայիս օլմաը, վէ հահօսա կիսիկճէք լիմանին սալօզա օլունմուշ օլմաը, սահիսա, քէզալիք, սեֆէրինի պէսինահէն էվվէլ, վէ նահօսա սեֆինէյինի պիր լիմանի նահաշմէչ օլսուսուզնսա, սաըլ կիսիճէկի մահէլլատ, թահսէն, վէ հա սաըը հիմմա, վէ հա սայիր պուլ միսիլլու էմթահը սաբիյէ օլսուսունա տայիր պիր խապէրի սահիհ այընմահը, բազիսա, սեֆէրին պէսինահէն էվվէլ, սեֆինէյինի քեամիլէն, սահէր սահիպլէրէ կէչմէսի, խսահիսա, էրինէ սեֆէրին պէսինահէն էվվէլ, զաբուսանընն վէֆաթ իթմէսի, վէ նահօսա կէմի սահիպլէրի թազարընսան, քէնահինէ բուխսահթ վիրիլմէսի խուսուսլարը սըր:

90. Սեֆինէ վէ նահլուսու, թայիֆէլէրին, իճրէթի վէ թազմինահը իլէ, սահէթի մէսարիֆլէրինին թէէսիւֆէսինի, բէհնի մահսուս մագամընսա թուքութուր:

91. Սեֆինէ վէ նահլուսու, կէսիքլի վէ սահի թայիֆէնինն սահէմի սահագամընսան, վէ հա խէթմազարընսա նահչի, համուլէ սահիպլէրինի թէքլիֆսիզ խսէն զարար վէ զիհսանընն թազմինէսէ, քէզալիք, բէհնն մագամընսա թուքութուգ, ֆագահ, իշզու թազմինահըն խսթիհսահընը զըմնընսա, սեֆինէ սահիպլէրինին, զարուսանատէն, վէ պունսան տահի թայիֆէլէրսէն տահահա սալահիյէէթլերի օլմաճագ սըր:

ԱԼԹՆՃԸ ԳԱՍԱ

Նախան ջնդրութիւրը, նայ սեֆինէյին իճրա վէ նիհայըը խուսուսլարընա դայիր ոլոր:

92. Պիր սեֆինէյինի իճար վէ խսթիճարընսա տայիր օլուգ, նահլուսն գահթրահօսու թազիր օլունան հէր միզհավլէլ, թահրիրէն օլմազ, վէ սէրուհնինէ, էվվէլա սեֆինէյինի խսթիյէ, թահնէլահա, վէ փիլէ խսթիսարըզլա. միզհաըը թէհամմիսլի, վէ գանդի սէվվէլթ սահճաղը թազաթրնսա պուլունուգու, սահնիսա, սիւար օլան գարուսանընն իսմ ու չէօհրէթլերի, սահիսա, միճհիր վէ միսահէէճիրին, քէզալիք իսմ ու չէօհրէթլերի, բահ-

պիա, թահմիլ վէ թախլիյեէսի էլին մէշրութ օլան մահէլլ վէ միւաահէթ, խամիաա, իճարէ, եանի նավլուն պէ-ահէլինին մըդաար վէ քէմիյեէթի, սա-ահաա, մուդավէլէ, կէմինին մէճմուի վէ եա նէ մըդաար եէրի իւզէրինէ, վէ եախօա նէ գուաար համուլէ թահ-միլ իլմիլէ իւզրէ ադա օլունաուզաս, սապա, համուլէնին թահմիլ վէ թախ-լիյեէսինաէ վուգուս պուլաճագ թէէլլ-խիւսաէն ասլաները վիրիլմէսի մէշրութ օլան թազմինաթի խուսուսլարը, զիքր ու պէհան օլունմագ լազըմէաէն ասիր:

93. Իսթաբեա կինէլէրի, եանի սէ-ֆինէնին թահմիլ վէ թախլիյեէսինին միւաահէթի, թարաֆէ յնին մուդավէ-լէնաէսինաէ թայէնի վէ թախսիս օ-լունմասըդը Հալաէ, մահէլլինաէ, պուլ-նուն իչին, սահէթի ճարիյեէ վար իսէ, օլ սահէթէ միւրաճաաթ օլունուր. վէ եօգ իսէ, գաբուսանըն թահմիլ վէ եա թախլիյեէնէ Հաղըր օլսուդունու պէհան իթիսիկի կինաէն իթիխարէն, թաաթիլ կինէլէրինաէն մաասա, ա-լէթ թէիաի, օն պէշ կինն միւահէթ օլաճագ սըր:

94. Համուլէնին պիր մըդաարը պիր եէրաէ, վէ գուսուրա սիկէր մահէլլ-աէ թահմիլ վէ եա թախլիյեէ օլուն-մասը, մուդավէլէ օլունաուզու Հալ-աէ, սէֆինէ, պիրիսինաէն սիկէրլինէ կիսինճէյէաէք միւրաք իսէն զէման թահմիլ վէ եա թախլիյեէսի իչին մէշ-րութ օլան միւահէթէ մահսուս օ-լունմագ:

95. Սէֆինէ, մահլիյէ իւզէրինէ իճ-ար օլունուգաա, պէհաէլի իճարէ Հագդընաա ասէր կինաա պիր մուգա-վիլ օլմասըդը թագսիրաէ, մահլիյ-նէսի, սէֆինէնին զրհամ վէ Հարէ-քէթի կինինաէն իթիխարէն իչլէնէ-ճէք սիր:

96. Կէմինին զրհամ վէ Հարէքէ-թինաէն էվվէլ, կիսէճկի մէշրութ օլան մահէլլ իլէ, էնդի թիճարէթէ տայիր մէճմուլիյեէթ զուհուր իսէր իսէ, նավլուն մուգավէլէլէրի միւնֆէ-սէնէ օլուգ, թարաֆէ յնին պիր պիրինաէն թազմինի զարար խատասընաա Հագդը օլմահաճագ սըր. վէ մահմիլ օլան քիմէնէ էմիլ ու էմիթասընըն թահմիլ ու թախլիյեէսի իչին վագը օ-լան մէսարիֆին թէէսիսէնէ մէճ-պուր օլաճագ սըր:

97. Էնդայի բահաէ, կէմինին կիսէ-ճէկի լիմանէ տուխուլի, վէ եախօա համուլէսինին իխրաճը Հագդընաա պիր մանի զուհուրինաէ, գաբուսան, ա-իսէր կինաա էմի ու թաղիմաթը եօգ իս-աէ, եանաշմասը մէճմու օլմահան տի-կէր լիմանը գարիպէ կիսիպ, քէյֆիյ-եէթի, իճապընաա կէօրէ մահմիլ եա-խօա միւթէսէլլիմ իլէ պիլ մուխա-պէրէ, ճէվապէ միւնթազըր օլաճագ սըր:

98. ՏէՖի էլաէն կէլմէկէն պիր սէ-պէպի միւճաիր, կէմինին լիմանաէն չըգմասընաա, մուվագգաթէն մանի օ-լուր իսէ, իճար մուգավէլէլէրի պա-գը օլուգ, ֆագաթի, սէֆինէրին, իչլոր թէէխիւրինաէն ասլաեր զարար ու պի-եան թալէպինէ, քիմէնինէնին Հագդը օլմահաճագ սըր. քէզալիք էօյլէ պիր սէպէպի միւճաիր, էնդայի սէֆինաէ զուհուր իսէր իսէ, իճար մուգավի-լէլէրինին ֆէսախինի, վէ պէհաէլի իճա-րըն տահի զամիր օլունմասընը մուճիպ օլմահաճագ սըր:

99. Կէմինին, պէր վէճհի պալէա, էսպապը միճպիրէաէն նաշի թէվզը-ֆը միւահէթինաէ, մահմիլ, էմիլ ու էմիթասընը, քէնահ մէսարիֆլիլէ կէմիաէն չըգարմագա մէէզան վէ մուխ-թար օլուգ, ֆագաթի, կէմի, իչլոր թէվզըֆտան նէչսա օլուգաան ան-ըա, թէէրրար թահմիլինէ վէ եախօա լազըմ կէլէն իճարէնին իթիասընա մէճ-պուր օլաճագ սըր:

100. Սէֆինէ, վէ թագըմ, վէ ա-լաթլարըյլա նավլուն պէհաէլի, պիր թարաֆտան, վէ էմիթասլի մահմուլէ տիկէր թարաֆտան, թարաֆէ յնին իճ-բասլի մուգավէլէլէրի էլին, պիրպիրլէ-րինէ ըէհն մագամընաա սըր:

ԵԼՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Սինէոտըը բահսիլէնէ հաէթընաա սըր:

101. Թահմիլիյեէ սէնէտի, պիր շախ-սը մահասուսուն իամինէ, վէ եա անըն էմիլինէ, վէ եախօա համիլինէ օլարագ պիրի թանգիմ, տէրանինտաէ թահմիլ օլունան էմիթաա վէ էչէանըն ճինս վէ միդտարը, վէ նէվ վէ չէշիտլէրինին պէհանը իչէ պէրաբեր, էվվէլա մահ-միլին իամ ու չէօհրէթի, սանիեա հա-մուլէնին իրսալ օլունճագը սաէմին իամ ու չէօհրէթիյլէ մահէլլի իգամէ-թի, սոլիաա, գաբուսանըն քէզալիք իամ ու չէօհրէթի վէ մահէլլի իգա-մէթի, բաալիա, սէֆինէնին իամի, վէ թանէլաթա վէ եա քիչէ իթիխարիյլէ մըդաարը թէհամմուլի, վէ գանդի սէվլէթի սանճաղը թահմիլունաա օլուս-ղու, խամիաա, դրհամ վէ Հարէքէթի իսէճկի մահէլլ եչէ վասըլ օլաճագը մահէլլին պէհանը, սաոիաա, պէսէնի նավլունուն մըդաարը սէրճ վէ թահ-րիր, վէ քէնարըընաա սահի նագդ օ-լունաճագ էմիթաա վէ էչէանըն մար-գա վէ նիսֆէրօլարը, սէպէթ վէ թէս-թիր օլունաճագ սըր:

102. Հէր պիր թահմիլիյեէ սէնէտի, բաագալը սէօրէթ նիսպէթ օլարագ թանգիմ օլունուգ, պիրի մահմիլէ, պիրի Համուլէնին իրսալ օլունուսղու սաէմէ, վէ պիրի գաբուսանէ, վէ սիկէրի սահի կէմինին սահիպինէ, վէ եախօա մուխթադա թէճհիզ իսէ-նէ վիրիկիր. սէնէտի մէգրիսուն իշ-պու սէօրէթ նիսպէտի, Համուլէնին թահմիլինաէն, նիհայէթ եիկիրմի սէօրէթ սաահա գաասար, մահմիլ իչէ գաբուսան թարաֆլարընաան իչլա օ-լունմագ լազըմ սըր. քէզալիք, միւա-սէթէի մէգբիսէ զարֆընաա, մահմիլ, թահմիլ օլունան էմիթաա վէ էչէանըն, կիսմիսիսք ճանիպինտաէն վիրիլէն էաա թէզգերէլէրինի, գաբուսանէ թէս-լիմ վէ իլթահէ մէճպուր սուր:

103. Պէր վէճհի մուհարրեր թահ-զիմ օլունան թահմիլիյեէ սէնէտի, Համուլէսէ հիսսէ վէ ալագալարը օ-լան պիլճմիսիլէ էչլաաա պէ յնինաէ օլ-սուղու միսիլլու, պուլնալր իլէ սի-կուրթաճրլար միւանրընաա սահի իհ-թիճաճէ (1) սալհ օլաճագ սըր. ֆա-գաթ, սիկուրթաճրլար, պուլնուն ֆէ-սաաա իչդրէ օլաուզունաա իտտաաա իս-աէրլէր իսէ, պու տավալարը մէսմու սուր:

104. Պիր Համուլէնին թահմիլիյեէ սէնէտլէրինին նիսպէտլերի պէ յնինաէ միւպահէնէթի (2) օլաուզու Հալաէ, գա-բուսանըն նէսմինաէ օլան նիսպէնին պէհաէլ եէրլերի, մահմիլին վէ եա գօ-միսիօնճուսանըն խաթիթը եէսիյլէ տօլ-սուբուրուշ իսէ, օնա, մահմիլ վէ եա միթէսէլլիմ թարաֆընաան իպրաղ օ-լունան նիսպէնին պէհաէլ մահէլլերի, գաբուսանըն խաթիթը եէսիյլէ եա-դըրլըշ իսէ, պունա, իթիխար օլու-նուր:

105. Թահմիլիյեէ սէնէտլէրինաէ, վէ եա նավլուն գօնթրաթօլարընաա միհնաէրիճ էմիլալ վէ էմիթաաէը ա-լան գօմիսիօնճու վէ եա միթէսէլ-լիմ, ախպընը միւշիր, գաբուսանէ, թաէլիպի իւզրէ, պիր գրիթա իլմ ու խապէը վիրմէկէ, վէ վիրմէտիկի սու-բէթաէ, քէնահխինէ, պունաան, վէ կէրէը թէէխիրինաէն օլաաէը թէրէթ-թիսլ իսէճճէը զարար վէ պիհանըն թազմինիյլէ, մէսարիֆի վագըսօլըն իխտասընա մէճպուր օլաճագ սըր. քէ-զալիք գաբուսան, թէհլիմ իլէտիկի էմիթասընն մագպուզ իլմ ու խապէ-

(1) Իհթիյաճ, նիգա իթմէը:

(2) Մէ-պահենէ, գրատրզգ:

ըլնի , միւթէսէլլիմներէն խաթէմէկէ , վէ անոնէն ալամաթդը հալտէ , էմիթաա-նըն թահմիլլիկնէ սէնէկաի մուճիպինճէ , կէմիտէն իփթաճ օլունտուդունտա միւ-պէյնին կիւմրիւբտէն պիր գըլթա չէ-հաուէյնամէ խաթիհսալինէ մէճպուր օլուպ , խաթիհսալ իթմէթիկի թագ-ուիրտէ , պունտան սոլաներ վագը օլա-պիլիճէկը զարար վէ պիւանըն թաղմի-նինէ մէճպուր օլաճագ սըբը :

ՍԷՖԻՋԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Նավլոն հաթիբնաա պըբ :

106. Կէմիլէրին վէ նայիր մէրաքի-պի պահրիկնէէնին իճարէսինէ «նավ-լոն» սէնինպ , թարաֆէյնին մուդա-վէլէլէրի իլէ թագալիր , վէ նավլոն դօնմրամթօսու , վէ նա թահմիլլիկնէ սէնէկաի իլէ խապաթ օլունուր . նավլոն, կէմինին մէճմուճ , վէ նա պիր մըդ-տար եէրի իւղէրինէ , վէ սէֆէրի թամ, վէ եախօտ պիր մուայնէն միւտաէթ իչին , վէ թօնէլաթա , վէ քիւէ , վէ եախօտ գանիթտար հիսապլիյէ , վէ կէօ-թիւրիւ բաղար , վէ գըլրգ անպար օ-լարագ թայնին օլունապիլիր . վէ հէր հալտէ նավլոն գօնմրամթօսունտա , կէմինին թօնէլաթա նա քիւէ խիւսա-ըըլյա , մըդտարը թէհամմիւլի պէհան օլունմագ լազըմ սըբը :

107. Նավլոն , սէֆինէէնին մէճմուճ իչին օլուպտա , միւսամէէճիր , թէքմիլ համուլէսինի վիրմէմիկի հալտէ , գա-բուտան, բուխաթիրը թահսիլ իթմէ-մէկճէճ , կէմիւէ սայիր էմիթաա թահ-միլ իտէմէզ . միւսամէճիրին մէճմուճէն խաթիճաբ իթմիկի սէֆինէէնին էքմալը համուլէսի գրինընտա թահմիլ օլունան սայիր էմիթաանըն իճարէսի , քէնահ-սինէ այնա օլաբ :

108. Միւսամէճիր , նավլոն գօնմ-րամթօսունտա , վէ նա իշպու գանուն-նամէտէ թայնին օլունան միւտաէթի գարիքնտա պիր չէյ թահմիլ իթմէմիշ օլուտուդ հալտէ , մուճիր իչի չըդգըն պիրինի իսխիճապա , եանի , նա թէ-էխխուբի իչին նավոն գօնմրամթօ-սունտա մէշրութ օլան , վէ օլմադըդը սուբէթտէ , էյնի խրպրէ մաարիֆէ-թիչլէ թախախա օլունան թաղմինտը , վէ եախօտ նավլոն գօնմրամթօսունտու ֆէյնա իչէ , միւսամէճիրտէն նավլու-նուն , վէ սայիր մէնաֆիի մէշրութա-սընըն նըսֆընը թաչէպ իթմէկէ հադ-էը օլաճագ . վէ քէղալիք , միւսամէճ-իր , միւտաէթի մէգբիւրէտէ պիր չէյ թահմիլ իթմէմիկի թագալիրտէ , նավ-լոնուն , վէ մէգբիւր գօնմրամթօսուա մէշրութ օլան մէնաֆիի սայիրէսինին նըսֆընը , սէֆինէէնին մուճիրինէ վէ եախօտ գալուտաընըա իթա իթմէկ չալմընըյըա , «գօնմրա իսխիարնա» (*) կիւնէէրինին պէհիտաէն էվվէլ օլա-րագ , գօնմրամթօսու ֆէյնա իսէպիլէ-ճէկ սիր :

109. Միւսամէճիր , թայնին օլու-նան միւտաէթի զարիքնտա , նավլոն գօնմրամթօսունտա մուգավէլէ օլու-նան էմիթաանըն , եալընըզ պիր մըդ-տարընը թահմիլ իսխիպ , գուսուրու-նու իթմէմիկի հալտէ , մուճիրին , քէ-զալիք իբի չըդգուան պիրինի իսխի-եարէ հադգը օլուպ , չէօյլէ քի , նա մուտաէյի անիֆէէնին պիրինճի ֆըդ-րասընտա մէհմուր թաղմինտը իսխի-մէկէ , վէ եախօտ թահմիլ օլունմուշ օլան մըդտար էմիթաա իլէ դրեամ վէ հարէքէթի իսէրէք , սէֆէրինի պիլ իճ-րա, թէքմիլ նավլոնու ալմադա սալա-հիյէնէթի օլաճագ սըբը :

110. Միւսամէճիր , մուգավէլէ օ-լունան մըդտարտան պիւտաէ էմիթաա թահմիլ իթմիկի հալտէ , նավլոն գօնմրամթօսունտա մուգաբրէր օլան իճարէկէ դրեամէն, պիւտաէսինինճավ-լոնուն տախի վիրմէկէ մէճպուր տուր :

111. Սէֆինէէնին մուճիրի (1) վէ եա գաբուտանը , սէֆինէէնին տարլ մըդ-տարը թէհամմիւլինտէն պիւտաէ պիւ-յիք օլտուդունու պէհան իթմիկի տու-րէթտէ , կէօրինէէն ֆարդ վէ թէֆա-վիւթէ (2) կէօրէ , նավլոնտան թէնզի-լիյէ պէրապէր , միւսամէճիրէ զարար վէ պիւան իթմտընա տախի մէճպուր օլաճագ սըբը . անճագ , պէհան իթ-միկի մըդտար իլէ , սէֆինէէնին տարլ մըդտարը թէհամմիւլի պէյնինտէրի ֆարդ վէ թէֆաւիւթ , եին դաէ իչ-տէն պիւտաէ օլմադըդը , վէ եախօտ տանճագ պէրաթընտա մէսմուր մըդ-տարտա մուվաֆըդ օլտուդու թագալիր-տէ, կէօրինէէն ֆարդտան տարքը նա-զար օլունտաճագ սըբը :

112. Պիր սէֆինէ , գըրդ անպար օ-լարագ իճար օլունուպտա , մուճիր վէ եա գաբուտան , կէմինին թահմիլ օ-լունմադը իչին տուրմադընտա պիր միւ-տաէթ թայնին իթմիշ օլտուդու հալտէ , մահմիլլէր իչէ տիկէր պիր միւտաէթ պէրէքէմէկէ մուգավէլէ իթմէմիշ խաէ , մարիւզ գիբր միւտաէթին ինգըզտընը-տան սոնրա , իչբ միւսախա հավա իչէ գրեամ վէ հարէքէթէ մէճպուր տուր :

113. Գըրդանպար օլարագ իճար օ-լունուպտա , թահմիլի իչին պիր միւս-տաէթի մուգայնէէ թայնին օլունմադը-դը հալտէ , մահմիլլէրին հէր պիրի , գաբուտան թարաֆընտան իճազ օլունմուշ օլան թահմիլլիկնէ սէնէկալէրինի իտտէ , վէ պունլարտան պագըլդըը մահէլլինէ իրտալ օլունմուշ խաէ , ան-լէր իչին տախի պիր քէֆիլ իրտաէ իչէ , էմինալ ու էմիթաալարընըն թահմիլ ու թահսիլիյէսի , վէ պու սէպէպլէ ան-պարտան կէօվէրթիէէ , վէ պէլքի կէ-միէէն թաչրութա չըդգարըմընը լազըմ կէլէն սայիր էմիթաանըն , թէքրար եէր-լէրինէ վազ օլունմալարը իչին վագը օլան մէսարիֆտէն մայտտա մէշրութ օլան նավլունտան նըսֆընը թէէտիյէ վէ իճա իտէրէք , էմիթաանըը կէրի-եէ ալմաեա մէգդուն օլաճագ սըբը . ֆագաթ , սէֆինէէնին ալաճադը հա-մուլէէն իչ բուպտ գաատր թահմիլ օլունտուդու սուբէթտէ , գարուտան , մահմիլլէրին էքսէրիսի , գալդ-մասընը թաչէպ իտէրէք իսէ , պու-նատն իչին վագը օլաճագ թէքլիֆէյրի-նինն , քէնահսինէ բէսմէն թէպղիկ օ-լունտուդունտան սէքիպ կիւն սոնրա , միւսախա հավա իչէ գրեամ ու հարէ-քէթէ մէճպուր օլուպ , մահմիլլէրին հիչ պիրինի էմիթաանըը կէրինէ ալ-մաեա միւգթէէտիր օլմաեաճագ սըբը :

114. Մուճիրին վէ եա գաբուտա-նըն խապէրի օլմադըդըն , կէմինէ էմ-թաա թահմիլ օլունտուդու հալտէ , գարուտան , հալէա թահմիլ մահէլ-լինտէ իչէն , մահմիլլէրէ , օլ էմիթաա-եր կէրի ալմալարը գրինընտա իճրա էյլէտինի թէքլիֆինի բէսմէն թէպղիկ իթմիրտիքտան սոնրա , մահէլլի մէգ-պուրտէ գարաեա չըդգարմաեա , վէ եախօտ օլ մահէլլատ օլ ճինտաէն օլան սայիր էմիթաանըն էն եիւքսէք ֆիյ-եաթը իւղրէ նավլունունու ալմաեա գաատրը օլաճագ սըբը . անճագ , էմ-թաալի մէգդուրէնին , կէմիտէ օլտու-դունու , եալընըզ սէֆինէէնին գրեամ ու հարէքէթինտէն սոնրա տուրմուշ օ-լուբ խաէ , գարուտան , օլ մալէրի , արթըգ իրտալ օլունտուդարը մահէլլ-տէն պաշգա պիր մահէլլէ չըդգարմա-գա մէգդուն օլմադըդ , ֆագաթ , մա-բլուդ գիբր ֆիյեաթի իւղրէ նավլունու խաթիհսալէ հադգը օլաճագ սըբը :

115. Էյնայի սէֆէրտէ , էմիալընը կէրիեէ ալան մահմիլ , օլ էմիալըն նավ-

(*) «Իսխիարնա» էյնամբ թէվադդուճ սիմէք օլուպ , հաճաթէնին թահմիլ վէ թախ-լիյէսի իչէն , պիւտ իճբէթ մուտայնէն օլան կիւնէէրտէն իսպարէթ սիր . «գօնմրա իս-

(*) «Իսխիարնա» էյնամբ թէվադդուճ սիմէք օլուպ , իսխիարնա կիւնէէրինին միւ-բարիւնէէն սոնրա , իւղրէ թէլի օլարագ թա-յնին օլունան կիւնէէր սիր :

(1) Մուճէր , քէրահա վիրիր :

(2) Թէֆաւիւթ , ֆարդ :

լուծուելու թէմամէն իթա , վէ թախ-
լիւեէսիսաէն ոօլաէը վադը օլան պիլ
ճիւմլէ մէսաբիճի իճա իթմէկէ մէճ-
պուր օլուպ , անճադ , էմնալ ու էմ-
թաանըն պու վէճհլէ կէրի պլլընմասը ,
գաբուտանըն սէպէպկիւէթ վէ թէթա-
սընան իճապ իթմիշ իսէ , մէրդու-
մուն նավլուն իսթիհսալինէ , հիչ պիր
կիւնա հադդը օլմաճադընան պաշ-
գա , պիլ ճիւմլէ մէսաբիճի վադրա
իլէ պէրապէը , իճապ իսէը իսէ , նավ-
լուն գօնթրաթօսունուն ասէմի իճրա-
սընան ոօլաէը թէքէթթիւպ իսէ-
ճէը զարար ու զիւանա տախի զամին
օլաճադ տըր :

116. Սէֆինէ , հէյնի գըեամընատա ,
վէ եա էմնայի սէֆէրաէ , վէ եախօա
թախլիյէ օլունաճադը մահէլլաէ ,
միւսթէէճիրին , վէ եա մահմիլլէրաէն
պիրինին թէթա եախօա թէքեասիւ-
լինաէն ոօլաէը թէվդրճի օլունուը իւ-
սէ , սէպէպ օլան միւսթէէճիր վէ եա
մահմիլ , թէէլթիւրաէն նէչէթ իսէն
մէսաբիճ իլէ զարար վէ զիւանըն ,
մուճիր , սէֆինէէ վէ եա գաբուտա-
նէ , վէ եա սայիր մահմիլլէրէ իճոսը-
նա մէճպուր տուր . սէֆինէ , կիւոիպ
կէլմէկէ իճար օլունուպատա , պիլա հա-
մուլէ վէ եախօա նօգսան պիր համու-
լէ իլէ ավաէթ իսէր իսէ , գաբուտան ,
թէմամէն նավլունունու , վէ կէմի թէ-
էլթիր օլունմուշ իսէ , թէէլթիւրին-
սէն նէչէթ իսէն զարար վէ զիւանը ,
իսթիհսալէ հադդը տըր :

117. Թէզալիք , սէֆինէ , հէյնի գը-
եամընատա , վէ եա էմնայի սէֆէրաէ ,
վէ եախօա թախլիյէէ օլունաճադը մա-
հէլլաէ , մուճիրին վէ եա գաբուտա-
նընըն իսէթա եախօա թէքեասիւլին-
սէն ոօլաէը թէվդրճի վէ թէէլթիւր օ-
լունմուշ իսէ , պունսան թէքէթթիւպ
իսէն զարար վէ զիւանընըն , միւսթէէ-
ճիրէ թամամլէյէրէ , էնէլ իսկըրէ մա-
սարիֆէրէ ոօլաէը թադաիրէ վէ թախսիս օլունուը :

118. Էմնայի սէֆէրաէ , սէֆինէնին
թամիրինէ էչէտաի լիւզում կէօրլունու-
իկիս հալաէ , միւսթէէճիր վէ եա
մահմիլ , թամիրինի պէէրլէմէկէ , վէ
եախօա թամ նավլունու , վէ խասա-
րաթը ճէսիմի վար իսէ անը տախի
թէէսիյէէ իսէրէք , էմնալ ու էմթաա-
սընը կէրի ալմաղա մէճպուր տուր .
ֆադաթ , սէֆինէնին միւտաէթիթա-
միրիյէէսի իչին , մահիյէէ իլէ իճար
օլունմուշ իսէ , նավլուն վիրմէկէ , վէ
սէֆէրի թամ իւզրէ մուգավէլէ օլունմուշ իսէ , զիւանաէ նավլուն թէէսիյ-
էսինէ մէճպուրիյէէթի ճօզ տուր .
սէֆինէնին թամիրի միւմքին օլմասը-
ղը հալաէ , համիլ օլաուղու էմթաա-
նընն կիւոիպէսի մէչրուէթ օլան մահէլլէ
նագլի իչին , դաբուտան , մէսաբիճի
վադրասընը վիրմէկէ , վէ զիւանաէ նավ-
լուն իսթէմէմէկէ շարթըյլա , պիր վէ
եա միւթէաահիտ սէֆինէ իճար իթ-
մէկէ մէճպուր օլուպ , իսէմէտիկի
սուրէթաէ , մուդաթրէր օլան նավլուն-
սուրէթաէ , մուդաթրէր օլան նավլուն-
սան , հալընըզ դաթի օլունան մէսա-
ֆէնին հիսաէսինէ իսապէթ իսէն մըդ-
տարը , քէնտիսինէ վիրիլիր . սէֆայի-
նի սայիրէնին իսթիճաթիյէէ էմթաայի
մահմուլէ նագլ օլունամասընը թադ-
սիրաէ , նագլի խուսուսու արթըդ
մահմիլլէրին հէր պիրինէ պըրագըլըպ ,
ֆադաթ քէնտիսէրինէ վուգուբ հալին
պէհանիյէէ , օլ էմնաաէ համուլէնին
վիզայէսի զրմնընատա թէքասալիրի լա-
զըմէնին էթթիհսաղը , գաբուտանըն
վաճիպէյի զիմմէթի տիր . անճադ ,
իչպու պէհան օլունան ահքամընն ճիւմ-
լէսի , թարաֆէ յոխն , սահէր կիւնա
մուդաֆէլէյէրի օլմասընը հալաէ , մէ-
րի իւլ իճրա օլուպ , օլաուղու թադ-
սիրաէ , մուդաֆէլէյէրը վադրասընա միւ-
րաճաաթ օլունուը (*) :

(*) Ասլ նավլունան դաթի օլունմուշ օլան

119. Միւսթէէճիր , սէֆինէնին հէյ-
նի դըեամընատա , սէֆէրէ գասիդիյ-
էէթի օլմասընըզը իսապաթ իսէպիլ-
տիկի հալաէ , գաբուտան նավլուն-
սան մահրում գալաճաղընատա պաշ-
գա , միւսթէէճիրէ , զարար վէ զիւան
իթաասընա տախի , մէճպուր օլաճադ-
տըր . իչպու իսապաթ քէյֆիյէէթի ,
սէֆինէնին հէյնի գըեամընատա քէչֆ
վէ մուայէնէէ իլէ սէֆէրէ գասիդ օլ-
տուղունու միւսէյէնին չէհսաէթնամէ
ալընմըշ օլսա տախի , իսթիհսա վէ գա-
պուլ օլունաճագ տըր :

120. Սէֆինէնին գումանեասը , վէ
թամիրի , վէ սայիր էչէտաի լիւզումու
օլան էչանըն թէէսիրիյէ իչին , գա-
բուտանըն ֆիրուհթ իթմէկէ մէճպուր
օլտուղու էմթաանըն նավլունու իճա
օլունմագ լազըմէէն տիր . ֆադաթ ,
իչպու ֆիրուհթ օլունան էմթաանըն
հիսապընը , սէֆինէ սէլամէթ իլէ լի-
մանէ վասըլ օլտուղու հալաէ , գու-
սուր գալան էմթաանըն , վէ եա սայիր
օլ ճինա վէ նէվաէն օլան էմիլընն սա-
թընընզը ֆիյհթ իւզրէ վիրմէկ , գա-
բուտանըն պօրճու տուր . պիրպաս ,
սէֆինէ զարդ վէ թէչէֆ օլտուղու
սուրէթաէ , գաբուտան , մարիւզ զիկր
էմթաանըն հիսապընը , սաճմըշ օլ-
տուղու ֆիյհաթը իւզրէ վիրիպ , կէ-
մինին վարապլտիկի եէրէ գատար իս-
տապէթ իսէն նավլունու ալը գոյմա-
զա սաչիհ օլաճադ տըր . պունունլա
պէրապէը , մարիւզ զիկր իկի սուրէթ-
սէ , իչպու գանունընաամէնին 30 ունճու մատաէսինին իկրինճի ֆըգրասը
մուճիպինճէ , սէֆինէ սահիպլէրինէ
վիրիլէն հադդ վէ սալահիյէէթի խա-
չէլ կէթիրիլմէյիպ , անճադ պունլա-
րըն իսթիտալարըյլա , սալահիյէէթի
մէզպուրէէթ նայիլ օլմալարընատան ,

մէսաֆէէնին հիսաէսինի թայինատ , եալընըզ պուտը մէսաֆէ նիսպէթի քէսֆիյ օլմասընըզ , գաթ օլունան մէսաֆէ իլէ պադը մէսաֆէնին եէքտիկէրէ նիսպէթինատ մէզատա-

էմթաալարը ֆիրուհթ վէ եա թէրհին օլունմուշ օլան քիմէնէէրը իչին , պիր զարար նէչէթ իսէր իսէ , զարարը մէզպուր , իչպու էմթաանըն , վէ սէյա-մէճէլէ մահէլլէրինէ վասըլ օլան էմվալըն , վէ եախօա ֆիրուհթ վէ եա թէրհին քէյֆիյէէթլէրինէ սէպէպ վիրէն գաղայի պահրիտէն ասընա վուգուբ պուլան զարդ խուսուսունատան գուրթարըլմըշ պիլ ճիւմլէ էմթաանըն պահալարը իւզրէ , զուրամէնէն թէվդի վէ թադսիմ օլունմագ լազըմէյի հալաէն տիր :

121. Կէմինին կիթմէկի մէչրուհթ օլան մահէլլ իլէ , էմրի թիճարէթէ տա-
յիր մէհնուէյնէէթ վադը օլուպատա ,
համուլէսիյլէ պէրապէր կէրիյէ ավ-
տէթ իյլէմէկի լազըմ կէլտիկի հալ-
տէ , կիտիպ կէլմէկէ իսթիճար օլուն-
մուշ օլա տախի , գաբուտանըն , եա-
լընըզ կիթմէկի իչին լազըմ կէլէն նավ-
լունու իսթիհսալէ , հադդը օլաճագ
տըր :

122. Էմնայի սէֆէրաէ , սէֆինէ պիր
տէվկէթին էմրիյլէ , եալընըզ պիր
միւտաէթի թէվդրճի օլունտուղու հալ-
տէ , միւտաէթի թէվդրճը իչին , մա-
հիյէէ իլէ իսթիճար օլունմուշ իսէ ,
ասլա նավլուն վիրիլմէկի , վէ սէֆէրի
թամ իւզրէ իսթիճար օլունմուշ իսէ ,
զիւանաէ նավլուն իճապ լազըմ կէլ-
մէզ . թայինէնին միւտաէթի թէվ-
դրճիտա օլան թէայիհուշ իւճրէթլէրի ,
խասարաթը պահրիյէէսէն ատտ օլու-
նուր . միւտաէթի մէզպուրէ զարճըն-
տա , մուհմիլ , էմթաասընըն , քէնտի
մէսաբիճիպլէ կէմիաէն իսթրաճընա մէէ-
զընն օլուպ , ֆադաթ իսթիհճ իթմէկի
սուրէթաէ , էնէհ մէսաբիճիպլէ , թէքբարէն թահմիլինէ , վէ եախօա իճապ
իսէն թազմինաթը , սէֆինէնին մու-

րը մէսաբիճ , վէ զէման , վէ թէհլիքէ , վէ
պահմէթի ասլիյէլէր տախի , պիլ միվազէնէ
հիսապա իսթաղ օլունմագ լազըմ տըր :

ճիրինէ վէ եա գաբուտանընա վիրմէկէ մէճպուր տուր։

123. Ամմէնին սէլամէթի իչին պահրէ աթըլմըշ օլան էմթաանըն նավլուն, գաբուտանէ վիրիլիպ, ամմէնին իւղէրինէ ղուրամէթէն թէվղի իչէ թէվկիյէ օլունուր։

124. Ղարդ վէ չիքէօթ օլմագտան տօլաէը զայ վէ թէչէֆ, վէ գուբսան վէ տիւշմէն թարաֆընտան ղասդ վէ զասլթ օլունան էմթաա իչին, հիչ պիր նավլուն վիրիլմէսի լազըմ կէլմէզ. վէ օլ էմթաանըն նավլունու իչին, պէր վէճհի բէչին ալմըշ օլտուղու ագճէկի, գաբուտան աբսի պիր մուգավէլէ օլմատըղը հալտէ, իատէկէ մէճպուր տուր։

125. Գաբուտանըն իգտամ, վէ զայրէթ, վէ մուավէնէթիյլէ ագճէ իթա, վէ եախօտ թէհհիւտ օլունարագ, սէֆինէ վէ էմթաա տիւշմէն էլինտէն թախլիս օլունուպ, վէ եախօտ էմթաա ղարդ վէ թէչէֆտէն գուրթարըլըպտա կէօթիւրիւլմէսի մէչրուէթ օլան մահէլլէ նագէլ օլունմազ իսկ, գաբուտան, ղասդ ու ղասլթ վէ եա ղարգ օլունտուգլարը մահէլլէ գաատար նավլունարընըն իսթիհսալինէ, հագդըլ տըր. ադամ, էմթաանըն թախլիսինէ մուաէնէթ իթմէկիյլէ պէրապէր, կէօթիւրէկէ միւթէահհիտ օլտուղու մահէլլէ տախի նագլինի իճրա իտէր իսկ, ղ հալտէ, գաբուտան, մէսարիճի թախլիսկյէէնին իթասընա հիսապտար ալմագ իւղրէ, նավլունու թէմամէն իսթիհսալ իտէպիլիր. գալտը քի, էմթաանըն ղարդ վէ թէչէֆտէն գուրթարընտա, գաբուտանըն սայ վէ զայրէթի միւնզամմ օլմատըղը սուրէթտէ, տէնիզ իւղէրինտէ, վէ եա լէպլի տէրեատէ գուրթարըլըպտա, մուախէրէն սահիպլէրինէ ըէտտ ու թէչլիմ օլան էմթաատան տօլաէը, գաբուտանընա, ասլա նավլուն վիրիլմէսի լազըմ կէլմէզ։

126. Էմթաանըն գուբսան վէ տիւշմէն էլինտէն թախլիսինէ սարճ օլունան ագճէտէն, կէրէք էմթաա վէ կէրէք սէֆինէ վէ նավլուն հիսապտար օլուպ, ֆագաթ, իչպու մէսարիճտէն, թայիճէնին մատղ վէ իւճրէթլէրի, հիսապտար օլմաեաճագ տըր. մարիւզ զիքր ադճէ, էմթաանըն թախլիյէէ օլունաճաղը մահէլլէտ ճարի օլան ֆիյեաթը իւղրէ, պէտէլի հէր նէ իսէ, անտէն, մէսարիճի վագըտաը պատէթ թէնղիլ, պագըսընըն, վէ պիրտէ սէֆինէնին, եինէ օլ մահէլլէտ տէկէրի իւղրէ նըսճ պէտէլիյլէ նըսճ նավլունուն իւղէրլէրինէ, ղուրամաթէն թէվղի վէ թագսիմ օլունուր։

127. Միւթէսէլլիմ, էմթաաեը ալմագտան իսթինբեաճ իյլէտիկի հալտէ, գաբուտան ալմասընը րէսմէն տախի պատէթ թէչլիճ, պիլ իսթիտտա, մահքէմէյի թիճարէթին հիւքմիւ իւղրէ, էմթաայի մէզբիւրէյտէն նավլունուն, վէ խասարաթը պահրիյէէնին, վէ մէսարիճի վագըայի սայիրէսինին իսթիճաասընա գատար, պիր մըգտաըրընը վէ եա ճիւմէսինի սաթըրըպ, գալըը իսկ, պագըսընը պիր էվին մահէլլէ էմանէթէն վաղ իթիտիրմէկէ գաատը օլաճագ տըր. էմթաանըն ճիւմլէսի օլ վէճհէլլէ սաթըրըլըպ, թէմամէն նավլուն վէ սայիրէնին իսթիճասընա վէճա իթմէտիկի թագտիրտէ, գաբուտան, գուսուր մաթլուպտունուն իսթիհսալը ղըմընըտտա մահէմիլլէրէ միւտաճաաթ սալահիյէէթինտէն մահրում գալմաեաճագ տըր։

128. Գաբուտան, նավլունուն, վէ խասարաթը պահրիյէէյի ճէսիմէ իլէ մէսարիճի սայիրէնին ատէմի թէէտիյէէսինտէն տօլաէը, էմթաաեը, սէֆինէտէ թէվղըճ իթմէկէ գաատը օլտաճաեըպ, ֆագաթ, թէէտիյէէսի իչին, միւթէսէլլիմ թարաֆընտան պիր քէֆիլ իլաէ օլունմատըգճա, թէէտիյէէ օլունունճաեա տէկէին, էմթաանըն հիյնի թախլիյէէսինտէ, աիէր պիր քիմէնէին եէտինէ, էմանէթէն վաղ վէ թէսլիմինի, վէ եախօտ վագըթ միւրուրիյլէ ֆէնաբէյիր վէ թէլէֆ օլուր նէվինտէն օլտուղու հալտէ, ֆիրուվաթինի իտտաաեա հագդըը տըր։ Խասարաթը պահրիյէէյի ճէսիմէտէն օլտպտա, քէմիյէէթ ու քէյֆիյէէթի տէր ադպ թագտիրտէ վէ թէսվիյէէ օլունտուղու թագտիրտէ, գաբուտան, պունուն իչին, մահքէմէյի թիճարէթի մատրիճէթիյլէ թախսիս օլունաճագ պիր մըգտար մէպլաղըն, մահքէմէ սանտըղընա էմանէթէն վաղ, վէ եա պիր միւթէպէր քէֆիլ իրաէ օլունմասընը իտտաա իտէպիլիր։

129. Մատտէյի անիճէյտէ պէեան օլունտուղու իւղրէ, էմթաա կէմիտէն իսրաճ իլէ, էմանէթէն վաղ օլունմասարագ, սահիպլինէ թէսլիմ օլունտուգտան սօնրա, տխէր պիր քիմէնէնին եէտինէ կէչմէտիկի հալտէ, օն պէշ կիւն միւսուրինէ գատար, գաբուտանըն նավլուն, վէ խասարաթը պահրիյէէ, վէ մէսարիճի սայիրէսէն տօլաէը օլան ալաճաղը իչին, սայիր պիճճիմլէ ասհապը մաթլուպտուն ալաճաղընա թէրճիհէն, րէհն մագամընտա օլաճագ տըր։

130. Պէր միճմալը սապըգ, օն պէշ կիւն միւսուր իթմէզտէն էվվէլ, էմթաանըն մուհմիլ վէ եա միւթէսէլլիմ լէրինին իճլասը վուգուհնատէ, գաբուտան, նավլուն վէ ավարէա, վէ մէսարիճի սայիրէսէն տօլաէը օլան ալաճաղընըն իսթիհսալի իչին, պիլ ճիւմլէ ասհապը մաթլուպտուն ալաճաղընա թէրճիհէն, էմթաայի մէզբիւրէ իւզերինէ օլան իսթիհաղ հագդընտան մահրում գալմագ։

131. Նավլուն, էմթաանըն աատէտի, վէ եա էօչիւսիւ, վէ եա վէղնի իւղէրինէ մէչրուէթ օլտուղու հալտէ, հիյնի թախլիյէէսինտէ, գաբուտան թաատտա[1] վէ թէբէիլ[2], վէ եախօտ վէղն[3] օլունմասընը իտտաա իթմէկի հագդըը օլուպ, իթմէտիկի թագտիրտէ, միւթէսէլլիմ, էմթաանըն. օլ էմթաա օլտուղունու, վէ աատէտինի, վ եա էօչիւսիւնիւ, վէ եախօտ վէղնին իսպաթ իթմէկէ սալիհ օլաճագ տըր իսպաթ իթմէկէ սալիհ օլտուղու, համուլէ իչպու իսպաթ խուսուսու, համուլէ նէն թախլիյէէսինտէ իսթիհտաատ օլունմուշ օլան քիմէնէնէրին, եէմին թաթէնտա օլարագ չէհատէթլէրիյլէ տաիի օլապիլիր։

132. Էմթաանըն պօղուլտուղունա, վէ եա սիրգաթ, վէ եախօտ թագվիլ[4] օլունտուղունա տայիր պիր ղանընը գավի վագը օլտուղու հալտէ, գաբուտան վէ միւթէսէլլիմ, վէ եախօտ պունտա ալագասը օլանլարընն հէր պիրսիսի, օլ էմթաանըն թախլիյէէ օլունմասընտան էվվէլ, տէրունի սէֆինէտէ օլարագ, մահքէմէյի թիճարէթի մատրիճէթիյլէ, քէչճ վէ մուայեէնէ պիրլէ, վագը օլան ղարար վէ զիեանըն թագտիր օլունմասընը թաէպ իտէպիլիր. էմթաաեա ուղրատըլան զիեան, սուլէթը, վէ նօգտան խուսուսլարը, սուրէթի զահիրէտէ կէօրիւնէմէզ իսկ, քէչճ ու մուայեէնէլէրի միւթէսէլլիմլէրէ թէսլիմ օլունտուգտան սօնրա տախի իճրա օլունապիլիպ, անճագ, թէսլիմիէրի թարիխինտէն գըրդ սէքիզ սաաթտան զիեատէ վագըթ կէչմէմէք, վէ էմթաանըն տախի, օլ էմթաա օլտուղունու, մատտէյի անիճէյտէ պէեան օլունտուղու վէճհէլէ, վէ եա գաննունէն, սայիր մագպուլ պիր սուրէթի իլէ իսպաթ իթմէք լազըմէտէն տիր. միւթէսէլլիմ պուլունմազսար, էմթաա նէն ախղըլլա, թահմիլիյէէ սէնէտինի նէն ախղըլլա, գաբուտան թաատտա[1] վէ թէբէիլ[2], վէ եախօտ վէղն[3] օլունմասընը իտտաա իթմէկի հագդըը օլուպ, իթմէտիկի թագտիրտէ, միւթէսէլլիմ, էմթաանըն. օլ էմթաա օլտուղունու, վէ աատէտինի, վ եա էօչիւսիւնիւ, վէ եախօտ վէղնին իսպաթ իթմէկէ սալիհ օլաճագ տըր իսպաթ իթմէկէ սալիհ օլտուղու, համուլէ իչպու իսպաթ խուսուսու, համուլէ նէն թախլիյէէսինտէ իսթիհտաատ օլունմուշ օլան քիմէնէնէրին, եէմին թաթէնտա օլարագ չէհատէթլէրիյլէ տաիի օլապիլիր։

(1) թաատտա, սայմագ։
(2) թէէիլ, էօչմէք։
(3) վէղն էղնէ, թաթմագ։
(4) թուէլէ օլունմաք, ազալմագ։

Եախօտ մադպուղ իւմ ու խառպէրին-
տէ, էմթաանըն պօղուլմուշ վէ եա սիր-
գամ, վէ եախօտ թագլիւ օլունմուշ
օլտուղունա տայիր զանը գաւլի օլ-
տուղունու տէրճ իթմիչլէր իսէ, օլ
էմթաաեը, քէնտիլէրինէ թէսլիմ օ-
լունտուգտան գըրդ սէքիզ սաաթ
միւրուրինէ գատար, քէչի վէ մուայ-
էնէ իթտիրմէկէ, տէրքեար օլան
հադդլարընը, զայ իթմէզլէր։

133. Սէֆինէ, մուճրի վէ գաբու-
տանը թարաֆլարընտան, նավլուն
դօնթրաթօսունուն քէնտիլէրինէ այիտ
օլան ահբաբը, թէսլիմլիյէ իճրա օ-
լունտուգտա, միւսթէէճիր վէ եա
մուհմիզ, մէչրութ օլան նավլունտան,
նէմնէ թէնզիլ օլունմասընը թալեպ
վէ տաւա խոէմէզ։

134. Թաալիաթիյլէ, վէ եա պիր գա-
զատան տօլաեը պօղուլմուշ, վէ եա
տէկէրի թէնէզզիւլ պուլմուշ օլան էմ
թաաեը, մուհմիզ, նավլունա պէտէ
օլմազ իւզրէ թէրը իոէմէզ. անճագ,
խամր (1) վէ բուղտանը զէյթ, վէ ա-
սէլ (2), վէ սայիր պու միսիլլու մայի-
աթտան (3) օլան էչեաեը հավի ֆըչը-
լար պօշ գալընըշ, վէ եա հէման պօշ
գալմա տէրճէօնինէ գատար ադմըշ
օլուր իսէ, օլ ֆըչըլար, նավլունա պէ-
տէլ թէրը օլունապիլիր։

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՓԱՍԼ

Նօճոլար հաքքընտա օըր։

135. Բօսթա վաբօրու կիպի նօճու
թաշըմազա մախսուս օլմաեան սէֆինէ,
համուլէտ հիչ պիր ալագասը օլմա-
եան նօճուլարընն գաղտընէ, գաբու-
տան իճազար օլունտամազ։

136. Տէրտնի սէֆինէյէ գաղտուլ
օլունմուշ օլան նօճու, սէֆինէնին ու-
մուրը գաալրթասընա տայիր, գաբու-
տանը ճանիպինտէն վագը օլան էմր ու
թէնզիհէրէ թաալի օլմազ լազըմէտէն
տիր։

137. Նավլունուն մընգտարը, նօ-
ճունուն քէնտի նամընա, վէ եա այընգ
օլարագ համիլինէ վիրիլմէք իւզրէ թան-
զիմ օլունմուշ օլան պիր գօնթրաթօ,
վէ եա պիլէթ իլէ թէայեիւն իտեր.
էկէր նօճու, պէտէլի նավլունու մու-
գավէլէյէ րազի օլունմագսըզըն, սէ-
ֆինէյէ պինիպ կիթմիշ իսէ, նավլուն
միալի իթասը լազըմ կէլիպ, պու տա-
խի, թարաֆէյն ուէուչամատըգլարը
հալտէ, մահքէմէ թարաֆընտան, էհ-
լի խըպրէ մաարիֆէթիյլէ թայինին գը-
լընըը։

138. Գօնթրաթօ վէ եա պիլէթ,
նօճունուն նամընա թանզիմ վէ իթա
օլունտուղու հալտէ, գաբուտանըն բի-
գա վէ մուվաֆագաթը օլմատըգճա,
նօճու հադդընը, չախը տիկէրէ տէվր
իտէմէզ։

139. Սէֆինէյինին գրեամ վէ հարէ-
քէթի իչին թայինին օլունան վագթ վէ
սաաթտա, նօճու, սէֆէրին պէտին-
տէն էվվէլ, սէֆինէյէ կէլմէզ, վէ
էհանայի բահտէ տախի թաշրաեա չը-
գրըպ ավտէթ իթմէզ իսէ, գաբուտան,
պէրլէմէկէ մէճպուր օլմաեարագ հա-
րէքէթ իտէպիլիր. վէ նօճու տախի,
նավլուն պէտէլինի թէմամիյլէ թէէ-
տիյէէյէ մէճպուր տուր։

140. Նօճու, սէֆէրին պէտինտէն
էվվէլ, գօնթրաթօսունուն գէչախի մու-
բատընտա պուլունտուղունու պէհան
իթտիկի, եախօտ պունու պէհան իթ-
մէյիպ տէ, վէֆաթը վէ եա խաաթէ-
լիկի ճիհէթիլէ, եախօտ չախընա այիտ
տիկէր պիր էօղրի մէչրու (4)ղուհուրիյլէ,
սէֆինէյէ կէլէմէտիկի թէպէեիւն իյ-
լէտիկի հալտէ, պէտէլի նավլունուն,
եալընըզ նըսֆընը թէէտիյէէյէ մէճ-
պուր օլուր. վէ էկէր պու խուսուս-

(1) Խամր, շարապ։
(2) Ասէլ, պաղ։
(3) Մայիով, սուրը չէյ։
(4) Էօղրէ ֆէշու, հագգը սէպէպ։

լար, էհանայի բահտէ վագը օլուր իսէ,
նավլուն պէտէլինի, թէմամիյլէ իճա-
եէ պօրճու տուր։

141. Սէֆինէ, պիր գազայի պահ-
րիտէն տօլաեը զայ վէ թէէլիֆ օլտու-
ղու հալտէ, եօլճու գօնթրաթօսու,
թէմամիյլէ ֆէսխ օլունուր։

142. Պիր մուհարէպէ վուգուհիյլէ,
սէֆինէ զաալթ օլունմագ թէէլիքէսի-
նէ տիւչար օլարագ, սէրպէսթ նազա-
րըյլա պագըլամազ օլտուղու, վէ եա-
խօտ գաբուտանըն, եա թաալի օլտու-
ղու գումբանեանըն իւհտէյի իգլիմ-
տարընտան խարիճ օլան էսպաալը միճ-
պիրէտէն նաչի, սէֆէրին պէտինտէն
էվվէլ, վէ եա սօնրա, սէյր ու հարէ-
քէթի պիւթիւն պիւթիւն մուաֆիթալ
գալմըշ, վէ եա թէէլիկը օլունմուշ օլ-
տուղու հալտէ, եօլճու, գօնթրաթօ-
սունու ֆէսխ իթմէկէ մէէզուն տուր.
քէղալիք գաբուտան, եա թաալի օլ-
տուղու գումբանեա, զիկր օլունան
հալէթին պիրի վուգուհունէ, սէֆէրի
թէրը էյլէմէկէ մէճպուր օլտուղու,
վէ եախօտ սէֆինէ խասսաթէն էմթաա
նագլինէ միւնհասըր օլուպտա, քէն-
տիլէրին խէթա վէ թէէքքասիւլի օլ-
տիսինին խէթա վէ թէէքքասիւլի օլ-
մագսըզըն, էմթաանըն նագլի միւմքին
օլամատըզընտան տօլաեը, սէֆէրին
թէրքինէ լիւզում կէօրինտիւկիւ հալ-
տէ, օլ տախի, գօնթրաթօսունուն
ֆէսխինէ մէէզուն օլուր։

143. Անիֆ լուզ զիկր իբի մատաէ-
տէ պէէան օլունան հալէրտէն պիրի
վուգուհյլէ, գօնթրաթօ ֆէսխ օլուն-
մուշ օլտուղու հալտէ, թարաֆէյն-
տէն հիչ պիրի տիկէրինէ զարար վէ
զիհան իթասընա մէճպուր տէկիվ տիր.
մա մաֆիհ, գօնթրաթօնուն ֆէսխի,
սէֆէրին պէտինտէն սօնրա վագը օ-
լուր իսէ, եօլճու, նավլունու, գաթ
իթտիկի մէսաֆէյէ կէօրէ վիրմէկէ
մէճպուր օլուպ, պունուն մընգտարը
տախի, 118 ինճի մատաէնին, զիկրինտէ
կէօսթէրիլտիկի վէճհիլ, հիսապ վէ
թայինին օլունուր։

144. Էնտայի սէֆէրտէ, սէֆինէ թա-
միրէ միւհթաճ օլտուղու հալտէ, եօլ-
ճու, թամիրին խիթամընա գատար
պէքլէմէք իսթէմէսէ պիլէ, նավլունուն
թէմամէն իճասընա մէճպուր տուր.
գաագաթ, թամիրին խիթամընը պէք-
լէմէկէ րագի օլուր իսէ, գաբուտան
թէէքրար սէֆէրէ գրեամ իսինճէյէէ
թէէքրար սէֆէրէ մէճճանէն պիր
գատար, քէնտիսինէ մէճճանէն պիր
մահէլլի իգամէթ իթասընա, վէ գօնթ-
րաթօտա, եախօտ պիլէթտէ. եէյինպ
իչմէք թէսհհիւտ օլունմուշ իսէ, ճիւմ-
լէթէն իճասընա մէճպուր տուր. մա
մաճիհ, գաբուտան, եօլճուէու, օ մի-
սիլլու տիկէր պիր սէֆինէ իլէ, մէչ-
րութ օլան մահէլլէ նագլ իթտիրմէկի,
վէ սայիր մուգավէլաթ վէ թէսհհիւ-
տաթընը իճրա էյլէմէկի թէէքլիֆ իտիպ-
տէ, պունու եօլճու գաագուլ իթմէ-
տիկի սուրէթտէ, թէէքրարէն սէֆէրէ
գրեամ օլունունճաեա տէկինն, եօլճու-
նուն, մահէլլի իգամէթ վէ մէէքիւլաթ
թաալեպինէ հադդը գալմազ։

145. Մէէքիւլաթ հադդընտա պիր
կիւնա մուգավէլէ վէ թէսհհիւտ օլ-
մատըդը թագտիրճէ, եօլճու, քէնտի
թէայեիւշիւ իչին միւհթաճ օլտուղու
շէյլէրին թէտարիքինէ մէճպուր տուր,
գաագաթ, եվվելճէ հիսս օլունամազ
պիր գազատան, վէ եախօտ սէֆէրին
ուզատըլմասընտան տօլաեը, եօլճու-
նուն նաֆագասը գալմատըդը հալտէ,
64 իւնճիւ մատտէ մուճիպինճէ, քէնտ-
տի նաֆագասընըն ֆազլասընը, սէ-
ֆինէյէ թէրը իթմէկէ, եօլճու մէճ-
պուր օլտուղու կիպի, գաբուտան տա-
խի, պիր պէտէլի միւնասիպ իլէ, լիւ-
խի, պիր պէտէլի միւնասիպ իլէ, լիւ-
զումու մընգտարը օնա նաֆագա վիր-
մէկէ մէճպուր տուր։

146. Եօլճունուն գօնթրաթօսու մու-
ճիպինճէ, պէրապէրճէ, սէֆինէյէ
կէօթիւրմէկէ մէէզուն օլտուղու էշեա
իչին, նավլուն վիրմէկէ մէճպուր տէ-
կիվ տիր, մէկէրբի, պունուն իչին,
նավլուն իթասը հադդընտա, պաշգա-
ճա պիր մուգավէլէ օլա։

147. Եօլճու, սէֆինէտէ պէրապէր կէօթիւրտիւկիւ էշեա հադգընտա, մուհմիլ նաղարըլյա պագըլըը. պինա-պէրին, օլ էշեաեը գաբուտանա թէսլիմ իթմիկինտէ, գաբուտան, ախղընը միւշիր, ծնա պիր մադպուղ սէնէ-տի իթասընա մէճպուր, վէ իշպու գա-նունամէտէ, մուհմիլլէր հադգընտա պէեան օլունան մէվասընըն հավի օ-տուղու հուգուգ վէ մէճպուրիյէթ, օլ եօլճու վէ էշեա հադգընտա տա-խի ճարի օլուր. ֆագաթ, էշեայի մէղ-քիւրէեի գաբուտանէ, վէ եա քէնտի-սի իչին թէսէլլիւմէ մէէմուր օլան տի-կէր քիմէնէեէ թէսլիմ իթմէեիպ տէ, քէնտի նէզտինտէ ալը գօյտուղու թագտիրտէ, զայ վէ թէլէֆինտէն, վէ եա խասարտիտէ օլմասընտան տօլա-եր, գաբուտանտէն հիչ պիր զարար վէ զիեան թազմինի իտտասընա հադ-գը օլմազ. մէկէր, իշպու թէլէֆ վէ խասար գաբուտանընըն, վէ եա թայի-ֆէսինին սէպէպիյէէթ վէ խէթալա-րընտան նաչի վագը օլմուշ օլա:

148. Եօլճունտուն, էնայի սէֆէրտէ վէֆաթը վուգուրունտէ, տէրունի սէ-ֆինէտէ պուլունան էշեասընըն մու-հաֆազասը յլա, վէրէսէսինէ իթասը իչին, գաբուտան, վագթ ու հալէ կէօրէ, թէտապիրի լազըմէնին իթթի-խազընա մէճպուր տուր:

149. Հէնուզ թէէմիյէէ օլունմա-մըշ օլան նավլուն վէ նաֆագա պէ-տէլինին իսթիհսալի իչին, եօլճունուն, սէֆինէ տէրունինտէ օլան էշեասը իս-զէրինտէ, գաբուտանընըն հադգը թէվ-գըֆ վէ իսթիեազը օլուպ, ֆագաթ, պու հադգ վէ իսթիեազ, եալընըզ էշեայի մէգբիւբէ, սէֆինէտէ թէվ-գըֆ, վէ եա գաբուտան թարաֆընը-տան, պիր մահէլլէ էմանէթէն վազ իս-լէ, հըֆզ օլունտուղու միւտաէթճէ պագը օլուպ, պիր թագրիպ իլէ սա-հիպի թարաֆընտան ախզ ու իսրաճ օլունտուղու կիպի, պու հադգ ու իմ-թիեազ սագըթի օլուր:

150. Եօլճունուն թալէպինէ, եա-խօտ մէնաֆիի զաթիյէէսինէ մէպնի, գաբուտանընըն, էնայի սէֆէրտէ մէշ-րուութ օլմաեան պիր լիմանէ կիրմէկէ, վէ եա դիեատէ միւտաէթ պէգլէմէկէ մէճպուրիյէէթի եօգտուր. ֆագաթ, իլլէթի սարիյէէէ տիւչար օլմուշ օլան եօլճուեու, էն էվվել եանաչմասը միւմ-քին վէ մէսքիւն(1) օլան լիմանէ տու-խունլ իլէ, թաչրաեա իխրաճէ մէէզուն վէ միւգթէտիր տիր:

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Իսթիէդրաը պահրի (2) գօնթ-րաթօսու, սէֆինէ վէ եա համուլէսի, վէ եախօտ պունլարընը իքիսի իւզէրինէ եարըշան իսթիգրադ մուգավէլէսի օ-լուպ, պու վէճճլէ թէրհին օլունան սէֆինէ եա համուլէ, պիր գազայի պահրիտէն տօլաեը զայ վէ թէլէֆ օ-լուր խսէ, իսթիգրադ օլունմուշ օլան ագճէ, էտա օլունմազ. վէ սէլամէթ-լէ վարըը իսէ, թէմմէթթիւի պահրի-սիյլէ, եանի մուգավէլէ օլունմուշ օլան կիւզէշթէսիյլէ պէրապէր թէէտիյէէ օլունմազ լազըմ կէլիը. վէ պու կիւ-զէշթէ, գանունէն մուգաբրէր մըգ-տարտէն զիեատէ իսէ պիլէ, եինէ թէմամիյլէ վիրիլիը:

152. Իսթիգրադը պահրի գօնթրա-թօսու, սուրէթի ըէսմիյէէտէ, վէ եա-խօտ եալընըզճա, թարաֆէյն պէյնին-տէ թանզիմ օլունուպ, տէրունինտէ, էվվէլա իսթիգրադ օլունան ագճէ իլէ, մէշրուութ օլան կիւզէշթէնին մըգտար-լարը, սանիեա, մէպալիղի միւսթէգ-րազաեա մուգապիլ րէհն իտիլէն շէյ-լէրին նէտտէն իպտարէթ օլտուղու, սա-լիսա, սէֆինէնին իտմիյլէ, տահիպլինին

(2) Պահրէ, տէնիզճէ:

վէ գաբուտանընըն, վէ իգրազ վէ իս-թիգրազ էտէնլէրին իտմ ու չէօհրէթ-լէրի, բապիա, պիր սէֆէր վէ եա պիր վագթը մուայէնէ իչին վագը օլան իգ-րազ վէ իսթիգրազընը, գանդի սէֆէր վէ եա նէ միւտտէթի իչին օլտուղու, խամիսա, իսթիգրազ օլունան մէպալազ վէ կիւզէշթէսինին, նէ վագըթի թէէ-տիյէէ օլունաճաղը, սատիսա, իս-թիգրազ խուսուսու, նէ թարիխտէ վէ նէ մահէլլտէ վագը օլտուղու, զիքը ու պէեան օլունուր:

153. Իսթիգրազը պահրի գօնթրա-թօսունուն, սուրէթի ըէսմիյէէտէ թանզիմի միւքատ օլունտուգտա, մէ-մալիքի Օսմանիյէէտէ իսէ, մահէլլինին թիճարէթի մահքէմէսի վէ եա գանչէ-լէրէսի, վէ օլմատըղը հալտէ, մէմ-լէքէթի մէճլիսի հուզուրունտա, վէ մէ-մալիքի էճնէպիյէէտէ իսէ, տէվլէթի Ալիյէէ չէհպէնտէրի, վէ պուլունմա-տըղը թագտիրտէ, հիւքիմէթի մա-հէլլիյէէյի իճապիյէէ հուզուրըլարընը-տա, ուսուլի վէճճլէ ագտ ու թան-զիմ օլունաճագ տըր:

154. Իսթիգրազը պահրի գօնթրա-թօսու, եալընըզճա, թարաֆէյն պէյ-նինտէ թանզիմ օլունմուշ իսէ, իգ-րազ իտէն քիմէնտէ, թարիխի գօնթ-րաթօտան, նիհայէթ ծն կիւն զար-ֆընտա, մահէլլինէ վէ իճապընա կէօ-րէ, անիֆիւզ զիքը մահէլլերին պիրի-սինտէ թաստիգ վէ գայտ իթմիրմէ-կէ մէճպուր տուր:

155. Իշպու անիֆիւզ զիքը իքի մատտէնին ահրճամը իճրա օլունմա-տըղը թագտիրտէ, օլունան գօնթրա-թօ, իսթիգրազը պահրի հայսիյէէ-թինտէն տիւշիւպ, իսթիգրազը ատ-տի գապպիլինտէն ատտ օլունուր. պի-նապէրին, իգրազ իտէն քիմէնտէ, թէր-հին օլունմուշ օլան չէյլէր հադգընտա մէթիեազընը զայ իտէճէկկի կիպի, իս-լիգրազ իտէն տախի ագճէեի վէ ֆա-իդիգրազ իտէն տախի ագճէեի վէ ֆա-իթզի գանունիսինի, քէնտիսինէ, չախ-սէն վէ մալէն թէէտիյէէ իթմէկէ մէճ-պուր օլաճագ տըր:

156. Իսթիգրազը պահրի սէնէտի, իգրազ իտէն զաթըն էմրինէ էտա օ-լունմագ իւզրէ թանզիմ օլունապիլիպ, օլ հալտէ, բօլիչա ուսուլինճէ, «ճիրօ» թարիգիյլէ տէվրի ճայիզ օլուր. վէ ճիրօ օլունտուգտա, իւզէրինէ տէվր օլունան քիմէնէ, քեար ու զարար խուսուսունտա, տէվր իտէն քիմէնէ-նին եէրինէ կէչիպ, ֆագաթ, սէլա-մէթլէ վարըլըը իսէ, տէվր իտէն զա-թըն բօլիչա ճիրօսու ուսուլինճէ օլան քէֆալէթի, թէմէթթիւի պահրինին եանի կիւզէշթէյի մէշրուութուն իֆասը իչին օլմաեըպ, եալընըզ, սաըլ մալին էտասընա այիտ օլաճագ տըր. մէկէր աքսի պիր մուգավէլէ ագտ օլունմուշ օլա:

157. Իսթիգրազաթը պահրիյէէ, կէ-մինին թէքնէսի, վէ եա ալաթ վէ թա-գըմլարը, վէ եա տօնանմասը, վէ գու-մանեասը համուլէսի, վէ էա պունլա-րըն մէճմուի, եախօտ հէր պէրինին թախսիս օլունան պիր բարչա վէ հիս-սէսի իւզէրէրինէ, եանի պունլարընը թէրհինիյլէ օլապիլիք:

158. Րէհն իտիլէն շէյլէրին գըյմէ-թինտէն զիեատէ մըգտար ագճէ իչին, իսթիգրազը պահրի իտիլմէսի մէճմու-օլուպ, իտիլտիկի սուրէթտէ, իգրազ իտէն շախսըն իսթիտասը իւզէրինէ, իսթիգրազ իտէն թարաֆտան, հիյլէ վէ տէսիսէ վագը օլտուղու իսպաթ օ-լունուր իսէ, գօնթրաթօնուն ֆէսախ-նէ, վէ ագճէնին ֆայիզի գանունիսիյ-լէ թէէմիյէէսինէ հիւքմ օլունապիլիր:

159. Իսթիգրազ իտէնին հիյլէ վէ տէսիսէսի օլմաեարագ, պէր վէճճլ մուհարրէր իսթիգրազը պահրի վագը օլմուշ իսէ, րէհն իտիլէն շէյլէրին, թարաֆէյն պէյնինտէ մուսատտագ օլան, եախօտ էհլի խըպրէ մաարիֆէ-թիլլէ թագտիր գըյմէթինէ գատար, գօնթրաթօ, մէրի վէ մու-

Ք էպէր օլուպ, ագճէնին ֆաղլասը, գանունէն լաղըմ կէլէն կիւզէլթէսիյլէ պէրապէր խոթիրտաս վէ խոթիհսալ օլունուր։

160. Սէֆինէնին, հէնուզ գազանըլմամըշ օլան նավկունու, վէ համուլէսինտէն մէկհուզ պուլունան թէմէլթէփիւլ իւզերինէ խոթիգրաղը պահրի օլունմագ մէմուու տուր. օլունտուղու հալտէ, իգրաղ խոէնին վիրտիկի ագճասինի, պիլա կիւզէլթէ ալմագտան պաշգա պիր հադգը օլմաճագ տըր։

161. Քէզալիք, Թայիֆէ Թարաֆքընտան մաալ վէ իւճրէթլերի իւզերինէ խոթիգրաղը պահրի օլունմագ մէմուու օլուպ, օլունտուղու Թագտիրտէ, ագճէնին, պիլա ֆայիզ խոթիրտաարընտան զիհաատ նէտնէ Թալէպ օլունմագ։

162. Սէֆինէ իւզերինէ, գարզը պահրի ճիհէթլիյլէ վիրիլէն ագճէնէ վէ կիւզէլթէսինէ, կէմի, վէ Թագըմ, վէ ալաթ, վէ տօնանմա, վէ գումանեասը, վէ գազանըլմըշ օլան նավկունտախի, խոթիհսագ վէճհլէ մէրհունտուր. քէզալիք, համուլէ իւզերինէ գարզը պահրի օլմագ իւզրէ վիրիլէն ագճէնէ վէ կիւզէլթէսինէ, համուլէ բէհն ատտ օլունուր. էկէր խոթիգրաղը պահրի, կէմինին վէ էա համուլէսինին այրը պիր բարչասը իւզերինէ վագը օլմուշ իսէ, զիհը օլունան խոթիհսագրն, էալընըզ օլ բարչա իւզերինէ, վէ խոթիգրաղ մըգտարընա գաատր հիւքմիւ օլաճագ տըր։

163. Գաբուտան Թարաֆքընտան օլունան խոթիգրաղը պահրի, սէֆինէ սահիպլէրինին վէ էա վէքիլլէրինին, մահէլլի իգամէթլերինտէ վագը օլուպտա, պունլարըն բուխսաթլարը սուբէթի բէմիյէտէ խոթիհսալ օլունմատրը, վէ էախսոտ ագտը մուգավէմէ էէ Թէվասսութ խոթմէտիքլերի հալտէ, վէ մահէլլի իգամէթլերինին խալ-

(1) Թէհէյ-, հազըրլանմագ։
(2) Մասխէրէ, խոսպէք խէն։

րիճինտէ իճրա օլունուպտա, պալէատէ 49 ունճու մատտէտէ պէհան օլունան չէրայիթին իֆա գըլընմատրը Թագտիրտէ, իգրաղ խոէն քիմէնէ, գաբուտանըն, սէֆինէտէ վէ նավկունտա պուլունան հիսսէսի իւզերինէ, տավաեէ վէ խոթիհսագա հադգը օլուպ, պունտան զիհաատ նէտնէ Թալէպինէ սալահիյէթի օլմագ։

164. Պալէատէ մուհարրէր 48 ինճի մատտէ իգթիզասընճա, կէմինին գըհամ վէ հարէքէթինէ Թէհէյհի (1) իչին, հիսսէյի մուսթահէլլերինի (2) վիրմէլերի, սահիպլէրինէ, բէտմէն Թէքլիֆ օլունտուգտան, երկիրմի տէօրԹ տաաԹա գաատր վիրմէտիքլերի հալտէ, մահէլլի իգամէթլերինտէ տախի, կէմինին Թամիրի վէ գումանեասը իչին խոթիգրաղ օլունան ագճէնէ, մերգումըլըն, կէմիտէ օլան հիսսէյլերի, բէհն օլաճագ տըր։

165. կէմինին պիր սէֆէրի սապդը իչին վագը օլան խոթիգրաղ ագճէլէրի, պիր սէֆէրի տիկէրտէ տախի խոթիմալ օլունաճաղը մուգավէմէ օլունմուշ օլտա պիլէ, երինէ օլ ագճէլէրտէն, օլ կէմինին սէֆէրի ախիրի իչին խոթիգրաղ օլունան մէպլաղ, միւրաճաճահէն (3) Թէհտիյէ օլունուր. էանայի սէֆէրտէ (4) վագը օլան խոթիգրաղաթի, կէմինին հարէքէթինտէն եվվէլ օլունան խոթիգրաղաթա միւրաճճահ Թունուրը. վէ էկէր, պիր սէֆէրին էսնասընտա, պիր գաչ խոթիգրաղ վագը օլմուշ իսէ, խոթիգրաղը ախիր, անտէն եվվէլ վագը օլանէրէ միւրաճճահ տըր։ կէմինին պիր սէֆէրինտէ օլարադ, պիր լիմանէ, զարուրի էանաչպ, օլտատէ տուբտուղու միւտէթտէ խոթիգրաղ օլունան ագճէլէր, տերճէյի միւթէասիյէտէ Թէհտիյէ օլունուր։

166. Տէրունի գօնԹրաԹօտա մէզ-

(3) Միւբաճճահէն, իւսԹիւն սաբըլարագ։
(4) Էհտայէ սէֆէր, եօլտա խբէն։

քիւր սէֆինէտէրի համուլէ իւզերինէ խոթիգրաղը պահրի վագը օլունտա, մուախխէրէն օլ համուլէ, տիկէր պիր սէֆինէնէ նագլ ու Թահմիլ օլունարագ, գաղայի պահրիտէն, վէ էա ճիհէթի սայիրէտէն զայ ու Թէհլիֆ օլտա, էկէր նագլ ու Թահմիլ քէյֆիյէթի, պիր սէպէպի միւճալիրտէն նէհլէթ էյլէմիկի, գանունէն խոպաթ օլունմագ իսէ, մարիւզ զիհրը համուլէնին զայ վէ Թէհլիֆ օլմասընտան, իգրաղ խոէն քիմէնէնէ զարար կէլմէզ։

167. Իւզերինէ խոթիգրաղը պահրի օլունան չէյլէր քիւլլիյէն զայ վէ Թէհլիֆ օլուպ, վէ էախսոտ գուրան վէ էա տիւշմէն Թարաֆքընտան զոսպ ու զաթի օլունտապտա, զայ վէ Թէհլիֆ օլմուշ, վէ զաոզ վէ զաթի օլունմագ խուսուսըրը, պիր գաղատան վէ էա էսպապը միւճալիրէտէն նէհլէթ իթմիշ, վէ խոթիգրաղը պահրի սէնէտինտէ միւնտէրիճ օլան վագթ ու մահէլլտէ վուգու պուլմուշ իսէ, իգրաղ օլտանան ագճէնին խոթիրտաար ճայիզ տէկիլ տիր. ֆագաթ, մէգբիւր չէյլէրտէն պիր միգտարը գուրԹարըլմըշ իսէ, իգրաղ խոէն քիմէնէ, իչտա գուրԹարըլմըշ օլան էշեա իւզերինէ հուգուգունու զայ իթմէզ։

168. Էչեայի մէրհունէ յի մէգբիւրէնին ճինսէն ֆէնա վէ չիւրիւք օլտաղունտան տօլայը վագը օլան Թէնէգղիւլի ֆիւեաթ վէ Թէնագուսը միգտար վէ Թէյէֆֆութ իյէ, խոթիգրաղ խոէնին սէպէպիյէթինտէն, վէ էախսոտ գաբուտան վէ էա Թայիֆէնին խէթաասընտանէնէյլէթ խոէն խասարաթ, միգրիվզ Թահմիլ օլունամագ։

169. Դարգ վէ չիքէսթ վուգուսունտ, էչեայի մէրհունէյի միւսթահսէնին մէհարիֆի թահսիլիյէսի պահէթ Թէնզիլ, գըյմէթի պագըյէհսիյլէ տիւյտունու պահրիյէ գարաարըլը։

170. Թէհլիգէյի պահրիյէ զէմմընը, խոթիգրաղը պահրի գօնԹրաԹօսունտա Թահսիլ օլունմասըզը հալտէ, սէֆինէ վէ Թագըմ, վէ ալաթ, վէ տօնանմա, վէ գումանեասը իչին, սէֆինէնին գըհամ ու հարէքէթինտէն խոթիպարէն, կիմէսէի մէշրութ օլան վիման վէ էա պիր մահէլլտէ լէնկէրսիզ տախթ խոնճէ, վէ էա բալամար պաղլաթրնճաէա գաատր տըր. վէ էմմա տա իչին տախի, էմմաանըն սէֆինէյէ Թահմիլ, վէ էա սէֆինէյէ կէօԹիւրիւլմէք իւզրէ մավնասալարա վաղ օլունտուղունտան, վէ պիրտէ խոթիգրաղը պահրի Թահմիլ օլունմուշ էմմա տա իւզերինէ, էանայի սէֆէրտէ վագը օլմուշ իսէ, գօնԹրաԹօսու Թարիխինէն պէտ իյէ, կէօԹիւրիւլմէսի մէշրութ օլան մահէլլտէ, գարտաա Թախլիյէյէ օլունունճաէա գաատր խոթիպար օլունուր։

171. Խոթիգրաղը պահրի գօնԹրաԹօսու, պիր սէֆէրի մուայինէն իչին օլտապտա, օլ սէֆէրէ կիտիմէտիկի հալտէ, իգրաղ խոէն քիմէնէ, ԹէմէլԹէփիւլ մէշրութինի ալամաէրզ, էալընըզ վիրտիկի ագճէ իյէ ֆայիզի գանունսիսինի խոթիհսագ վէճհլէ խոթիրտաա խէպլիյէր. ֆագաթ, Թէհլիգէյի պահրիյէյէ զէմմընը, քէնտի հիսսէսը իչին, մատտէյի անիֆէտէ պէհան օլունտուղու իւզրէ պաշլամըշ իսէ, օլ հալտէ մուգավէմէ օլունմուշ օլան ԹէմէլԹէփիւլ պահրինին, խոթիհսալինէ հագգը օլուր։

172. էմմաա իւզերինէ խոթիգրաղը պահրի խոէն քիմէնէ, կէմինին համուլէսի միհանըրտա, խոթիգրաղ խոտիկի մէպլիյէտէ գաատր, քէնտի մահլի օլտուղունու խապաթ իթմէտիքճէ կէմի վէ համուլէսինին զայ օլմասըյլա, պօրճունտան խէյաս օլմագ։

173. Իգրաղը պահրի խոէն քիմէնէյէր, ապսի պիր մուգավէմէ օլունմուշ օլտա տախի, վագը օլան խոտապրաղը պահրիյէյլի ճէհիմէտէն հիսսէտար օլուպ, անլէրին հիսսէյլի մու-

սիպէլերի մըգտաորը, միսթէգրըղլար տախի պօրճլարընտան խէյտա օլուր. միւգրիվնի մերգումին, աքսի պիր մուգավէլէ օլմատըղը հալտէ, տատի խաստարաթը պահրիկէտէն տախի հիսսէտար օլուրլար. մարիւղ գիւրը հիսսէտարլըդ, իգրադ օլունան բէս էլ մալ էլէ մէշրութ օլան թէմէթթիւի պահրինին մէճմուի իւզէրինէ հիսապ օլունաճադ տըր։

174. Պիր սէֆինէ վէ ետա պիր համուլէ խւզէրինէ, հէմ խութիդրադը պահրի վէ հէմտէ սիկուրթա վադը օլտուղու հալտէ, մուախէրէն սէֆինէ ղարդ վէ չիքէթ օլուպտա, պունտան պագը չէյլէր գուրթուլտուկլիր իսէ, գուրթարըրլըդ օլան չէյլէրին սէմիկի, պալէտատ պէչինճի մատտէտէ գիւրը ուպէետ օլունան խութիւնագլարտա խալէլ կէլմէմէք չարթըյլա, միւգրիվնի, ետա լընըդ բէտի մալի էլէ, սիկուրթաճը-նէն սիկուրթա խութիկի մըգտաոր մէպլաղա կէօրէ, պէչիլէրինտէ գուրտամէթէն թագսիմ օլունուր։

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Սէկուրթա, ետէ ընէօդն էեյֆիյէէրէ հոթէճդոտըր։

ԳԸՍՄԸ ԵՎԳԵՆԻ

Սէկուրթա էօնըբուօուտան սուրբնէ ընաղնդէ-նէ վը դէդնէ ալեհինէ դոյէր տէր։

175. Սիկուրթա գոնթրաթօսու, սէֆէրի պահրի թէհլիքէսինէ ուղրամալարընտան իհթիրադ օլունան չէյլէրէ, դաղայի պահրիտէն տօղաերը վուգուա կէլէպիլճէնէք զայիաթ վէ մաղարրատթըն, պիր մըգտաորը մուայէնէ գատար, սիկուրթա իտէն թարաֆընտան ալինան պէտէ, սիկուրթատա մուգտապիլ, սիկուրթա իութիրէն թարաֆա, թէմամէն թէհլիյէ թազմինինին թէհհիւտինի միւթէգամմին պիր մուգավէլէյի պահրիյէէտէն իալարէթ տիր

176. Սիկուրթա գոնթրաթօսու, ետա-նի մուգավէլէ սէնէտի, սուրէթի բէսմիյէետ, վէ եաիօտա եալընըզճա, թարաֆէյն պէչինտէ աչըդ մահէլլ պըրադըմատարադ թանգիմ օլունուպ, տէրունինտէ էվվէլա իմդա վէ թէմէհիր օլունատուղունուն սէնէ, վէ այ, վէ կիւն, վէ սաաթը, սանիետա, սիկուրթա իութիրէն քիմէնէհինին սահիպ մալ վէ ետա գոմիսիօնճու օլատուղունուն պէետանիյէ պէրատպէր, իսմ ու չէօհրէթ վէ մահէլլի իգամէթի, սալիսա, սիկուրթա օլունան էմնալ ու էչէանըն ճինս վէ պահասը, վէ ետա թագտիր օլունմուշ օլան գըյմէթի իլէ, նէ մըգտաոր ագճէ իչինի սիկուրթա օլունատուղու, բաալիա, սիկուրթաճընըն տէրութհէ իութիրկի թէհլիքէլէրը, խամիսա, իշպու թէհլիքէլէրին սիկուրթաճը իչինի պէտ վէ ինթիհասը վադթի վէ թարիխլէրի, սաաիսա, սիկուրթա պէտէլի, սաասպիա, գաբուտանընըն իամիյէ կէմինին նամ ու նէվի, սամինա, էմթաանընըն թահմիլ օլունատուղու վէ ետա օլունաճադը մահէլլ. թասիա, սէֆինէհինին հարէքէթի իութիրկի վէ ետա իութճէկի լիման, աշէրա, կէմինին մալ ալընալ էգդարաճադը վէ ետա կիրիպ վէ ետանաշաճադը լիման վէ իոկէլէլէր, ահատի աչէր, նիզա վուգուհունէ, իշպու նիզաընըն միւմէյիզլէր մաարիֆէթիյլէ հիւքմ ու թէսլիյէէսի, թարաֆէյն պէչինտէ մուգավէլէ օլունմուշ իսէ, իշպու մուգավէլէ, սանիի աչէր, ալէյ ումում թարաֆէյնին մուգավէլէյէ բաալի իութիրէրի պիլ ճիւմլէ չէրայիթի պիր մուգավէլէյի պահրիյէէտէն իալարէթ տիր

177. Պիր սիկուրթա սէնէտի, էմնթանընըն թէնէվվիւնէ (1), վէ սիկուրթա պէտէլինին թէֆալիւթի (2) մըգտաորինէ, վէ սիկուրթաճըլարընըն թէհտիտինէ կէօրէ պիր գաչ սիկուրթաեր հավի օլապիլիր։

(1) Թէնէվվիւ, տիրութիւ պէ տիրութիւ։

(2) Թէֆալիւ, իւսթիւն օլմագ։

178. Սիկուրթանընն մէպնիի ալէյհի, եանի գապիլի սիկուրթա օլան չէյլէը, էվվելա ևիւբիւ եա ևիւբսիւգ, ռօնանընըրընը վէ եա ռօնանընըլմամըշ, վէ սէֆէրէ սայիր սէֆինէլէր իլէ պէրապէր վէ եախօտա եալընըզ կիտէճէք օլան սէֆինէլէրատէն, սանիետա, սէֆինէնէն թագըմ վէ ալաթը, սալիսա, սէֆինէնէն ռօնանմասը, բաալիա, գումանիասը, խամիսա, ուսուլի պահրիյէ իւզրէ խութիդրադ օլունան ագճէլէրատէն, սաասիա, համուլէնին ճինս վէ նէվիտատէն, սաալիա, թէհլիքէյլի պահրիյէէտէ ուղրատապիլէն սայիր պիլ ճիւմլէ ագճէ իտէր չէյլէրատէն խալարէթ տիր։

179. Սիկուրթա քէյֆիյէէթի, անիճիւզ պիր չէյլէրին թէմամը վէ ետա պիր մըգտաորը, վէ մէճմուի, վէ եախօտ այրը այրը հեր պիրի իւզէրինէ օլուր. վէ պիրտէ, միւատէմէ վէ ետա մուհարէպէ զէմանընտատա, վէ սէֆինէնէն պէտի սէֆէրինտէն էվվէլ, վէ ետա էնսայի սէֆէրինտէ օլապիլիպ, պուտաիի կէմինին կիտիպ կէլմէսի, վէ եախօտ էալընըզ կիթմէսի վէ ետա կէլմէսի, վէ սէֆէրի թամ, վէ ետա պիր վադթի մուայէնէ իչինի պահրէն, վէ նէհրէն, վէ ճէվալէյէն (1) վադը օլան հեր սիւրիւս սեյր ու սէֆէր, վէ էչէա նադիլ խուսուսաթը, վէյհասըլ աէնիզատ, վէ նէհր, վէ կէօլ, վէ գանալարատա (2) վուգուա կէլէն պիլ ճիւմլէ թէհլիքեսինէ սէֆէրիյէէ իւզէրինէ օլուր։

180. Սիկուրթա օլունան էմնալ վէ էչէանըն թագսիրի գըյմէթինատ, հեյլէ օլատուղու, վէ ետա մըգտաոր վէ քէմիյէէթինատ, իֆատաթը քէտգիպէ իտիլտիկի, վէ եախօտ թահմիլկէյէ սէնէտինատ սահիպ էքսթարըլըդ զուհուր իութիրկի հալտէ, սիկուրթաճընըն օլ էմնալ վէ էչէաեր քէչի ու մուայէնէյէ, վէ թագսիրի գըյմէթ իութիրմէկէ հագգը օլատուղունատա պաշգա, սիկուրթա իութիրէն քիմէնէհին ալէյհինէ լաղըմ կէլէն կէրէք թազմինի զարար, վէ կէրէք ճինտա վէ ճինայէթտէն տօղաեր թէէտիպ վէ ճէզա տավասընը իթմէկկէ, սալահիյէէթի վար տըր։

181. Սիկուրթա իութիրէն քիմէնէհին, մէճալիքի էճնէպիյէէտէն պէրէէտիկկի էմնալ վէ էչէատըրըն, գանղի սէֆինէնէէ թահմիլ օլատուղունու պիլմէտիկի հալտէ, սէֆինէնէհին վէ գաբուտանընընն նամ վէ իահլէրինի պէէհանտէն մուաֆ օլուպ, ֆագաթ, տէրունի սէնէտատէ պունլարը պիլմէտիկինի, վէ կէլէճէկկինատէն խապէրի վէ ետա էմրի օլատուղունա տայիր սան մէգթուպտունուն թարիխ վէ իմդասընը, դիքր ու պէէան իութիրմէկէ մէճպուր տուր. ոլ հալատէ, սիկուրթանընն պիր վադթը մուայէնէ իչինի օլմասը լաղըմ տըր։

182. Սիկուրթա իութիրէն քիմէնէհ, քէնտիհինէ իրսալ վէ ետա թէսլիմ օլունաճագ էմնալ ու էչէանըն ճինս վէ գըյմէթինի պիլմէտիկկի թագտիրատէ, ոլ էմնալ ու էչէաեր, սէնէտատէ, տիկկը սուրէթլէ գիքր ու պէէան իութիրմէկէրէ, եալընըզ «էմնաա» նամը ուսմուսիյէ, սիկուրթա իութիրմէկէ միւգթէտիր տիր. գաղաթ, ոլ հալատէ, սիկուրթա սէնէտինատէ, էմնալ ու էչէանընն, քիմէ իրսալ օլունատուղու, վէ ետա թէսլիմ օլունաճագը, գիքր ու պէէան օլունմագ լաղըմ կէլիր. մէկկէր, տէրունի սէնէտատէ, ագսի պիր մուգավէլէ տէրճ օլունմուշ օլա. պէօյլէ նամը ուսմուսի իչէ օլան սիկուրթաընըն, ալմատն վէ կիւսիւշ սիրկէ վէ քիւչէսինէ, վէ էլմաա, վէ ինճու, վէ միւճէվհերէ, վէ միւհիմմաթը հարպիյէէէ չիւմլի օլամագ։

183. Սիկուրթա գոնթրաթօսունատա, էճնէպի սիրկէսիյլէ թագտիրի պահա օլունան էմնալ ու էչէանընն, տէվլէթի Ալիյէէ սիրկէսինճէ տէկէրի, գոնթ-

(1) Ճէվալէ, կէմի իչէրէհն սու։

(2) Գանալ, ճէտվէլ կիպի տիր։

բաթօնուն իմիա օլունատուզու Թարիխ վէ մահէլլին բայիճ ֆիյեաթը իւզրէ հիսապ վէ Թայէին օլունուր։

184. Էմիլալ ու էշեանըն դըյմէթի, սիկուրթա գօնթրաթօսունատա Թայէին օլունմատըդը հալաէ, էմմատա գայիմէսի վէ աէֆամիր իչէ իսպաթի օլունուր. գայիմէ վէ աէֆամիր տաճի պուլունմատըդը Թադաթիրաէ, վիրիլէն ըէսամի կիւմիւրիւր, վէ կէմիճէ նագլ օլունունճաէա գատար վագը օլան մէսարիֆի սայիրէ իչէ պէրաձէր, Թահմիլ օլունատուզու վագի ու մահէլլաէ, վէ էշեայի մէգբիւրէնին բայիճ ֆիյեաթը իւզրէ, Թադաթիր վէ Թադվիմ օլունուր։

185. Սէֆինէ Եալընըզ Թրամբա իչէ իճրայի Թիճարէթ օլունան պիր մէմլէքէթէն ավաէթ իատէր Լբէն սիկուրթա վագը օլուպտա, Թահմիլ օլունատուզու էմիլալ ու էշեանըն դըյմէթի, տէրունի սէնէտաէ պէէան օլունմամիշ իսէ, միւպաէէլէնէ վիրիլէն էմիլալ ու էշեանըն դըյմէթինէ, մէսարիֆի նագլիյէսի տաճի զամիր իչէ, հէր նէ մըգտարա պալիգ օլուր իսէ, օլ մըգտար պահասընա նէտպէթլէ, սալիճ իւզ գիբր էմիլալ ու էմճաանըն գըյմէթի տաճի, Թադաթիր ու Թէմվիյէ օլունուր։

186. Սիկուրթա գօնթրաթօսունատա, Թէհլիքէյի պահրիյէնէին վագի ու գէմանը Թայէին վէ պէէան օլունմամիշ իսէ, պալէաաէ 170 ինճի մատաէաէ խոճայէադրը պահրի գօնթրաթօլարը իչին Թայէին վէ Թահսիս օլունան վագի ու գէմանաէ, Թէհլիքէյի պահրիյէ տաճի պաշլանըգ Թէմամ օլաճագտըր։

187. Թէգվիյ, գըյմէթի սիկուրթա օլունմուշ օլան էմիլալ ու էշեանըն, պիր գէրրէ սիկուրթասընը իճճարիյէ օլան գիմէնճէ, Թէգբար օլ էշեա իւգէրինէ, Եինէ օլ գէմանլէրաէ վէ Թէհլիքէլէր իչին սիկուրթա իճճարիյէմէգ. վէ իճճարիյէ իսէ, իճճարէմէյէ կիպի սաէրլէրը. գագաթ, սիկուրթաճը օլան գիմէնէ, սիկուրթա իճմէյէ օլատուզու էշեաէը, տիկէր պիր սիկուրթաճըա, հէր հալաէ սիկուրթա իճտիրէպիյիր։ Սիկուրթա իճտիրէն ատէմ, սիկուրթա պէաէլինի, սիկուրթա իճտիրէպիյիր. սիկուրթայի սանինէն պէտէլի, սիկուրթայի էվվէլինի պէտէլինատէն տուն վէ էա գիճաաէ տաճի օլագիլիր։

188. Հէնիկամը միսալէմաէ մուգավէլէ օլունմուշ օլան սիկուրթա պէտէլինէ, մուհարէպէ զուհուր իճմէ տաճի, նէհանէ զամիր օլունմատը ճայիգ ատկիլ տիր։ Քէզալիք, հիյնի մուհարէպէտէ մուգավէլէ օլունան սիկուրթա պէտէլի, մուախխէրէն միսալահա վուգուիյէ, Թադվիմ օլունմայ. մէկէր, Թարաֆէյնին, պու խուսուսատա տայիր, աքսի պիր մուգավէլէլէրի օլա. էկէր, սիկուրթա գօնթրաթօսունատա, սիկուրթա պէտէլինին, զամիր վէ էա Թադվիմ օլունապիլէճէկի մուգավէլէ օլունուպտա, մըգտարը զամիր վէ Թադվիմի Թասրիհ վէ Թախսիս գէլէճինմէյէ իսէ, Թէհլիքէյի վագըա իչէ, վագի ու հալէ, վէ գօնթրաթօսունուն չէրայիթինէ նազարէն, մահքէմէյի Թիճաըէթի վէ էա միսէլյէհլէր մաարիֆէթինէ Թայէին օլունուր։

189. Գարուսան, սիսար օլատուզու աէֆինէ իւգէրինէ, քէնտիսի իչին, վէ էա կէմինին հիսապընա օլարագ, Թահմիլ իտիպ, սիկուրթա իճտիրմիշ օլատուզու էմիաա զայ վէ Թէհլիքէ օլատուգունատա, էմմատայի մէգբիւրէնէ սաԹունն ալարագըդը, սիկուրթաճընա իսպաթի, վէ Թայիֆէնին պաշլըճալարընատան իչի նէֆէրինի իմդասըլա, Թահմիլինէ սէնէտինի եալդաչ իճմէկէ մէճպուր տուր։

190. Թայիֆէտէն վէ հօճալարատան հէր պիրի, մէմալիքի Օսմանիյէտաէ սիկուրթասընը իճճարիյէ, մէմալիքի էճնէպիյէտէն կէթիրմաէրլէրի էմիաատընը, պիր Թահմիլինէ սէնէտինի, Թահմիլ օլունատուզու մահէլլաէ, տէվվէթի Ալիյէէ չէհպէնաէրինէ, վէ օլմատըդը հալաէ, տէվվէթի Ալիյէէ միսԹէպէրան Թիւճճարընատան պիրինէ, վէ էա հիւքիմէթի մահէլլիյէէ Թէրը ու իճտաէ մէճպուր տուր։

191. Սիկուրթաճը, Թէհլիքէյի պահրիյէէ յի մէշրութիյէնին իճտիմանատան էվվէլ, իսկհարը իֆիսա իատէր իսէ, վաճիպէյի զիմմէթլէրինին իֆասընա, պիր քէֆիլ իրաէ իլլէմէինի, վէ էա գօնթրաթօ ահքամընէն ֆէսախինի Թալէպէ, սիկուրթա իճտիրէն քիմէնէինին հադդը վար տըր. քէզալիք, սիկուրթա իճտիրէնին, սիկուրթա պէտէլինի հէնատզ Թէէմիյէէ իճմէէմիկի հալաէ, իֆիսաը վուգուրատէ, սիկուրթաճընըն, պէր վէճճի մուհարրեր քէֆիլ ատամաղա, վէ էա գօնթրաթօ ահքամընէն ֆէսախինի Թալէպ իճմէկէ սալահիյէէթի վար տըր։

192 Տէրատնի սէֆինէտաէ պուլունան էմմատանէն նագլատնու, վէ էմմատաան մէշհուր օլան Թիճարէթի, վէ մէշղանըն իւճրէթի վէ մահաշըրը, վէ իսԹիգրազաճի պահրիյէէ ագճէլէրի, վէ պու ագճէլէրտէն հասըլ օլան ԹէմէթԹիւի պահրի իւզէրիլէրինէ, սիկուրթա օլամազ. վէ օլուր իսէ, օլմամըշ կիպի ատտ օլունուր։

193. Սիկուրթա գօնթրաթօսունատա, սիկուրթա իճտիրէն չամս Թարաֆընատան պէէան օլունմասը լազըմ կէլէն չէյլէր, մէսաԹիԹիւն անդ գալմըշ, էա իսթօտ խիյաճ, վէ էա Թահմիլիյէէ սէնէտինատէ կէօսԹէրիլատիկինատէն ֆարգը օլարագ իֆասէ դէլէնմիշ օլուպտա, իշպու սիւքիւթ էա իֆասէտէն, վաղտի մաղնուն օլան տէրէճէյէ գատար Թէհլիքէ օլմամագ, վէ էահօտ օլ Թէհլիքէյի մահնունէտէն պաշգա, պիր Թէհլիքէ օլմագ լազըմ կէլէրէք, վուգուի Հալի սահիհի, սիկուրթաճը Թարաֆընատան պիլինմիշ օլսա, օլունան գօնթրաթօնուն, հիչ օլունմամասը, վէ էահօտ, չէրայիթի ահէլի իլէ ագտ օլունմասը մէշհուր պուլունատուզու Թագտիրաէ, օլունան գօնթրաթօ, սիկուրթաճը հագգընատա, քէնէն լէմ էէքիճն հիւքմիւնատէ ԹատԹուլուր. վագը օլան իչպու սիւքիւթ, էահօտ Թիլաֆ, էա ֆարգը իֆասէ, սիկուրթա օլունան չէյին խէսարընա, վէ զայ վէ Թէլէֆ օլմասընա սէպէպ օլմամըշ օլսա տաճի, Եինէ սիկուրթանըն հիւքմիւ սագըթի օլուր։

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Սէկսընըա էոէն վէ էՐոէրէն էէԴոէէԼէԸԸՀ Հ-ՏԷԿԵՒ ՂՏՏԸՐԸԸՀ պԼԵՈԸՆՈՈ ՈԸՐ։

194. Պալէաաէ մուհարրեր 170 ինճի մատաէ մուճիպլինճէ, Թէհլիքէյի պահրիյէնին ճէրճեաանէ պէտինատէն էվվէլ, սիկուրթա իճտիրէն քիմէնէինին սէպէպիյէթիյլէ օլսա պիլէ, սէֆերաէն ֆէրաղաթի օլունատուզու հալաէ, սիկուրթա գօնթրաթօսու ֆէսախ, վէ պէտէլի սիկուրթա Թէէմիյէէ օլունմամըշ իսէ, իճտիրատա օլունուր. չու գատար քի, սիկուրթաճընըն, Թաղմինի զարար մադամինատա սիկուրթա օլունան էշեանըն դըյմէթինատէն, եիւզատէ եարըմ ալմատա, վէ էկէր եիւզատէ պիրաէն աշաղը սիկուրթա օլունմամըշ իսէ, սիկուրթա պէտէլինին նըսֆընը իճտիհսանլէ հադդը վար տըր։

195. Ֆուրթունա, վէ զարգ, վէ չիքսէմ մատաէլէրինատէն, վէ գազաէէն գարաէա ուղրամագ վէ չաթմագ, վէ պիղզարուլէ Թարիգ, վէ էա սէֆէր, վէ էա կէմի Թէպտիլ վէ Թահվիլ իտիլմէք, վէ աէնիպլէ էշեա ալթըլմագ, վէ էանըզն օլմագ, վէ զայի վէ զասդ օլունմագ, վէ տէվվէթի էմիրլէ Թէվգիճ, վէ իլմանը հարգ, վէ իատատին իճտիհկի իատատլէրինէ մուգավէլէ իտիլմէք մուգավէլէ իտիլմէք իատատլարընատան, վէ սայիր մէհալիք վէ մուճահիդատի պահրիյէէ

տէն տօլաեը, սիկուրթա օլունան չէյ-լերէ վագը օլան քեաֆֆէյի զայիաթ վէ խաոարաթ, սիկուրթա խոէնլէրէ այիա վէ բաճի օլուր։

196. Պիլա զարուրէթ, Թարիդ վէ եա սէֆէրին, վէ եա կէմինին տէկնիչտիրիլմէսինտէն, վէ սիկուրթա իթմարէն քիմէսնէնին սէպէպկնէթինտէն տօլաեը վազու պուլան զայիաթ վէ խաոարաթ, սիկուրթա խոէն քիմէսնէնէ մուճիպի զարար օլմազ, վէ թէհլիքէյի պահրիյէէ, քէնտիսի իչին ճէրէեանէ պաչլամըշ խէ, պէտէլի սիկուրթաեը տաիսի գազանմըշ օլուր։

197. Սիկուրթա օլունան էչէա, ճինաէն ֆէնա վէ չիւրիւք օլուդունան նաչի վուգու պուլան թէնէդդիւլի ֆիեաթ վէ թէնագուսու մէգտար վէ զայիաթ իլէ, սահիպի էչէա վէ միւա-թէէֆիրի սէֆինէ, վէ եա մուհմիլ օլան քիմէսնէլէրին սէպէպկնէթ վէ խէթաոընան նէչէթ խոէն խաոարաթ, սիկուրթաճըլարա զարար վէ զիեանը մուճիպ օլմազ։

198. Կէմի գաուսանըրըն վէ թա-յիֆէսինին պարաթարէասընան, եա-նի կէմիճի վէ եա էմթաեը, «գազա-եա ուդրաեը» տէյիպաէ, սաթմադ վէ աչըրմադ կիպի հիյէ վէ ֆէսաոընան, վէ սայիր թէօհմէթինտէն տօլաեը, սիկուրթաճը մէսուլ օլմազ. մէկէրբի, պունուն աբսինէ օլարագ, մուդավէ-լէ օլունմուշ օլա. պունունլա պէրա-պէր, սիկուրթա օլունան չէյ կէմի օ-լուպտա, գաուսանան, օլ կէմինին, քեամիլէն սահիպի վէ եա հիսսէտաորը օլտուդու հալտէ, կէմիաէ օլան հիս-սէսի մէգտարընճա, մարիւզ զիեր մու-դավէլէնին հիւքմիւ սագըթ օլուր։

199. Գըլազուզ վէ նէֆէրճիլէրին, վէ լիման, վէ նէհրլէրաէ խոթիխոտաո օլունան բէհպէրլէրին իւճրէթլէրի իլէ, կէմի վէ համուլէսինտէն թահսիլ օլունմագտա օլան սայիր պիլ ֆէիւճի բիւտունաթըն, սիկուրթաճը թարա-ֆընան իֆասը լազըմ կէլմէզ. մէկէր, էսպապը միւճպիրէտէն նաչի վագը օլ-մուշ օլա։

200. Հընթա, վէ թուզ միսիլլու, քէնտի թապիաթիյլէ պօզուլուբ, վէ եա աղալըը, վէ եախօա խոմր վէ ասէլ կիպի ագար չէ.յլէր, թահմիլկնէ սէ-նէտինտէ, օլ ճինսէն օլտուդու թաա-րիհ վէ պէճան օլունմագ լազըմ օլուպ, օլունմաոընըզը թագտիրտէ, պու չէ-յլէրէ արըզ օլան խաոարաթ վէ զայի-աէթտան, սիկուրթաճը մէսուլ օլմազ, մէկէր, աէնէտի մէգքիւրտուն հիյնի թանզիմինտէ, համուլէնին նէ ճինս մալտէն իպարէթ օլտուդունու, սի-կուրթա իթմարէն չախս պիլմէմիշ օլա։

201. Սիկուրթա մաոտաէսի, կէմի-նին կիտիպ կէլմէսինտէ, թահմիլ օլու-նաճաղը էմնալ իւղէրինէ վագը օլուպ-տա, կիմմէտի մէչրութ օլան մահէլ-լէ վարաբգտան սօնրա, ալտէթի իչին մալ թահմիլ օլունմընշը, վէ եախօա օլունմուշ իսէտէ, համուլէսի թամ օլ-մընշը օլտուդու հալտէ, սիկուրթաճը, մուդավէլէ օլունան խարճըրըն ֆագաթի սիւլիւանըրը ալմաեա հագդը օլուր. մէկէր աբսինէ պիր մուդավէլէ օլուն-մուշ օլա։

202. Կէմիյէ թահմիլ օլունան էչ-եանըն դըյմէթինտէն պիեաոէ մէպ-լուղ իւղէրինէ սիկուրթա գօնթրաթօ-սու վագը օլուպտա, պու խուսուստա սիկուրթա իթմարէն չախս թարաֆը-տան պիր կիչնա հիյլէ վէ աէսիսէ օլ-տուդու թահադուդ իթմիկի հալտէ, օլունան գօնթրաթօ, քէնտիսի հագ-գընտա, քէնն լէմ եէքիւն հիւքմիւն-տէ օլուր։

203. Ակնիճ իւղ պիր սիկուրթա մաոտաէսինտէ, սիկուրթա իթմարէ-նէն հիյլէ վէ աէսիսէսի օլմազընը թագտիրտէ, օլունան գօնթրաթօ, թահմիլ օլունմուշ օլան էչեանըն, րի-զայի թարաֆէյն իլէ դարար վէրիլմէն, վէ եախօա էհլի խըպրէ մաորիֆէթլի-

լէ թագտիր օլունան գըյմէթինէ գա-տար, մէրի վէ միւթէալէր օլուպ, վէ ֆագլասը իչին ֆէսախ օլունուր, վէ էչ-եայի մէգքիւրէնին զայ վէ թէէլլիֆ օ-լմասընտա, օլ էչեանը սիկուրթա իթ-միշ օլան քիմէսնէլէրին հէր պիրի, սի-կուրթա իթմիշ օլտուդու մէպլաղըն մէգտարընա նիսպէթլէ վագը օլան զայիաթլէրինին զարարընա, հիսսէտաոը օ-լաճագ տըր. պունունլա պէրապէր, էչեանըն գըյմէթինտէն պիեաոէ օլան մէպլաղ իչին, սիկուրթա պէտէլինի իսթիհսալ իսթէմէթիպ, ֆագաթ, պա-լէաոէ 194ինճի մաոտաէսէ թահսիլ վէ պէճան օլունան թագտիրի ալմաեա, հագդլարը օլաճագ տըր։

204. Պիր համուլէ իւղէրինէ հիյլէ վէ տէսիսէ վագը օլմաեարագ, միւ-թէաոտիա սիկուրթա գօնթրաթօսու օլտուպտա, էչեայի մահմուլէնին պիւ-թիւն գըյմէթի, պիրինճի գօնթրաթօ իլէ սիկուրթա օլունմուշ օլտուդու հալ-տէ, հալընըզ իչտու գօնթրաթօ մէրի վէ միւթէալէր օլարագ, տիկէրլէրինի իմզա իտէն սիկուրթաճըլար, թէպրիյ-էէյի գիմիէթի իտիպ, անճագ, մարիւզ զիեր 194ինճի մաոտաէ մուճիպինճէ պիր թագտիրն ալմաեա հագդը օլա-ճագլար տըր. վէ էկէր պիրինճի գօնթ-րաթօ իլէ, էչեայի մահմուլէնին պիւ-թիւն գըյմէթի սիկուրթա օլունմա-մըշ իսէ, օլ հալտէ, տիկէր գօնթրա-թօլարը իմզա իտէն սիկուրթաճըլար, գօնթրաթօլարընըն թարիխլէրի թէէ-թիւլինճէ, գըյմէթի էչեանըն ֆագ-լասը իչին, արըրասըլա մէսուլ օլա-ճագլար տըր.

205. Սիկուրթա օլունտուդու գա-տար էչեա թահմիլ օլունմուշ օլուպ-տա, օլ էչեատէն պիր աղը զայ օլուպ, գաուսուրու գալմըշ իսէ, վագը օլան զայիաթըն թագտիրի, պիլ ճիւմլէ սի-կուրթաճըլար թարաֆլարընընտան, հէր պիրէրլէրինին հիսսէլէրինէ իաոապէթ իտէն մէգտար իւղրէ թէէալիյէ եէ իֆա օլունաճագ տըր։

206. Սիկուրթա ատէտ վէ էաոմիսի, թասրիհ վէ թայինին օլունան սէֆինէ-լէրէ թահմիլ օլունաճագ էմնալ իչին օլուպ, վէ պունլարըն հէր պիրինէ նէ մէգտար իչին սիկուրթա օլունտուդու տաիսի պէէան գըլընըպտա, պիւթիւն համուլէ պունլարտան, եալընըզ պիր-բիսինէ, վէ եախօա անճագ պիր գա-չընա վազ օլունտուդու սուրէթտէ, մէչրութ օլան պիլ ճիւմլէ սէֆինէլէր զայ օլսա պիլէ, սիկուրթաճը եալը-նըզ էչեանըն վազ վէ թահմիլ օլուն-տուդու սէֆինէլէրինին հէր պիրինի իչին, նէ մէգտար իւղէրինէ սիկուրթա իթ-միշ իսէ, օլ մէգտարատագ մէսուլ օ-լուպ, ֆագլասը իչին, սիկուրթա գօնթ-րաթօսու ֆէսախ օլունարագ, պալէա-տէ մէգքիւր 194 իւնճի մաոտաէտէ մէսէթուր օլան թագտիրնին խոթիխսալի-նէ, հագդլը օլաճագ տըր։

207. Գաուսան, համուլէսինի իք-մալ վէ եա թէպտիլ իթմէկը զըճընը-տա, միւթէաոտիա լիմանլարա կիր-մէկէ մէէզուն օլտուդու հալտէ, սի-կուրթա օլունմուշ օլան էչեա, տէրու-նի սէֆինէտէ օլմազըդճա, վէ եախօա սէֆինէտէ կէօթիւրմէկը, վէ եա պիր սէֆինէտէն գաուսա չըգարմագ իւզ-րէ, մանօնալարա վազ օլունմաոըդ-ճա, վագը օլան զայիաթ վէ թէէլ-ֆաթտէն տօլաեը, սիկուրթաճը մէ-սուլ օլմազ, մէկէր պունուն աբսինէ մուդավէլէ օլա։

208. Սիկուրթա, պիր վագթը մու-այէէն իչին օլտուդու սուրէթտէ, իչ-պու վագթը մուայէէնին խիթամընտա, սիկուրթաճը խէչաս օլուպ, սիկուր-թաեը իթմարէն քիմէսնէ էչեասընը իւ-լէրտուէ վագը օլապիլէճէք թէէլլիքէ-լէր իչին, միւճէսսէտէն սիկուրթա իթմարէպիլէճէք տիր։

209. Սիկուրթա իթմարէն չախս, տէ-րունի գօնթրաթօստա թայինին վէ թահ-սիս օլունան մահէլլէէն տահա պայիտ պիր մահէլլէ սէֆինէէի իրսալ իթմա-

կի սուրբէթաէ, թայեին օլունմուշ օլան մահէլլ, իշտու մահէլլի պայխուին եօ-լու իւղերինաէ օլսա պիւէ, սիկուր-թաճը մէսուլիյէէթաէն խէյլաս օլուր, վէ պէտէլի սիկուրթաեր տախի դա-ղանըր. էկէր սէյր ու սէֆէր, մու-դավէլէ օլունան մահէլլաէն տահա եա-դէն պիր մահէլլէ վադը օլուր իսկ, սի-կուրթա չէրայիթի թէմամէն իճրա օ-լունուր։

210. Էշեայի մահմուդէ, զայ վէ թէ-լէֆ, վէ եա մահէլլի մէշրուվէ վասըլ օլտուգտան սօնրա, իւղերըէրինէ սի-կուրթա վադը օլտ սլտա, զայ վէ թէ-լէֆ օլմուշ իտուկինէն, սիկուրթա իթ-տիրէն չահսըն պիւլտիկի, վէ եախօտ մահէլլինէ վիտուլինաէն, սիկուրթա-ճընըն խապէրի օլմաըդը հալտէ, վէ եա օլունան գօնթրաթօեա վադը իմդա իթմէգտաէն էվվէլ զայ վէ թէ-լէֆ օլտուղունտան, սիկուրթա իթ-տիրէնին, վէ մահէլլինէ վիտուլինաէն, սիկուրթաճընըն մալիումաթը օլապիլէ-ճէէ իտուկինէ տայիր պիր զանը զա-լիպ պուլունտուղու թադաիրաէ վա-դը օլան մարիւզ գիէր սիկուրթա, քէ-էն լէմ եէբիւն հիւքմիւնաէ օլուր։

211. Պուտի մէսաֆէյէէ, վէ գէհապ(1) վէ էյհապէյն (2) սիհհուլէթի (3) վէ սու-ուապէհինէ (4) կէօբէ, կէմինին զայ վէ թէլէֆ օլտուղու, վէ եա վիսուլ պուլ-տուղու մահէլլաէն, վէ եախօտ թէ-լէֆ օլտուղունուն, վէ եա մինէլլինէ վիտուլինէն էն էվվէլ խապէրի վասըլ օլան եէրաէն, սիկուրթա գօնթրաթօ-սու, իմդա օլունմատան մուգտաէմ թանգիմ օլունտուղու մահէլլէ, պէ-հէմէհալ խապէր կէլմէսի, միւմքին ի-տուկի թահադգուգ լյլէտիկի սու-բէթաէ, մատաէյի անիֆէտաէ գիէր օ-լունան զանը գալիպ հասըլ օլուր։

212. Սիկուրթա, էյի վէ եա ֆէնա պիր խապէր իւղերինէ վադը օլմուշ ի-տէ, մէվհատը սապըգատա մէսթուր օլան զանը գալիպ միւթէպէեր օլմա-եըդ, գօնթրաթօ իմդա օլունմատան էվվէլ, սիկուրթա օլունան չէյին զայ օլտուղունու, սիկուրթա իթտիրէն քի-մէնէ պիլմիշ, վէ եախօտ կէմի մա-հէլլինէ վարըգըլունան, սիկուրթաճը-նըն խապէրի օլմուշ օլտուղու իսպաթ օլունմատըդգա, մէղքիւր գօնթրաթօ ֆէսախ օլունամազ։

213. Պաէտատէ 210 ունճու մատատէ գիէրի սէպգաթ խէյֆիյէէթ, սիկուրթա իթտիրէն քիմէնէ ալէյհինէ իսպաթ օլունտուղու հալտէ, օլ քիմէնէ, սիկուրթաճընա, էքի գաթ սիկուրթա խարճընը թէէմիյէէ, վէ սիկուրթաճընըն ալէյհինէ իսպաթ գը-լունըդը թադաիրաէ, սիկուրթաճը, սիկուրթա իթտիրէն քիմէնէէ, մու-դաըրըր օլան սիկուրթա պէտէլինի ի-քի գաթ օլարագ բէտաէ մահքիւմ օ-լուր. պուլունան պաչգա, ճէզա գա-նունննամէսի հիւքմինճէ, ճէզալարը թէրթիպ օլունմագ լազըգ, մուհաքէ-քէյի ճէզալիյէէրինէ պագըլըր։

ԳԸՍՄԸ ՍԱԼԻՍ

Սէյհորթա օլունան եչհանըն ընէրէինէ գայէր պէ ը

214. Կէմինին պիր գազայի պահ-րիտէն տօլաէը ղարդ օլտուղու, եա դարաէա օղրաէրպ դըրըլըդը, եա-խօտ սէյր ու սէֆէրէ գալիվ օլմա-եաճագ պիր հալէ կէլտիկի, վէ տիւշ-մէն, վէ գուրան թարաֆընտան գասդ վէ եա պիր տէվէլէթի էճընէպիյէէ ճա-նիպինաէն զապթ, եախօտ պէտի սէ-ֆէրտէն մուգաատէմ, տէվէլէթի Սվէյ-եէնին էմրինէ թէվգըֆ օլունտուղու, վէ պիրտէ, սիկուրթա օլունան չէյ-լէր թէլէֆ օլուպ, վէ եախօտ ֆէնա-լյըդտա զայիոի վէ խտատարթէն մըղտաար վէ քէմիյէէթի (5) հէր նէ մըղ-

(1) Պէհապ, կիրի մէօմլէք։
(2) Էյհապ, կէրի տէօմլէք։
(3) Սոհհուլէթ, գօլայլըգ։
(4) Սոուապէհ, գօրըտգ։
(5) Սոհհուլէթ, գօլայլըգ։

տարա սիկուրթա օլունմուշ խտ, օլ մըղտաարըն, լա ազայլ իշ բուպտնա միւտավի պուլունտուղու հալտէ, սի-կուրթա օլունմուշ օլան էմինլ վէ էշ-եա տահիպի թատաֆընտան, սիկուր-թաճընըն հիսսապընա օլտարագ թէրը օ-լունապիլիր. ֆագաթ, հէր հալտէ, 170 ինճի մատատէ պէէան օլունան ահքամ վէճճէլէ, թէէլիքէյի պահ-րիյէէ պաշլամատըդգա, կէրէք սէֆի-նէնին, վէ կէրէք էմթանըն թէրըի ճայիզ տէկիլ տիր։

215. Մատատէյի սապըգատա մու-հարրեր զայիոի վէ խատարթատան մատատաը, քէաֆիյէթէն խատարթը պահրիյէէ ատտ օլունուպ, սիկուրթա իթմիշ վէ իթտիրմիշ օլան քիմէնէ-րին պէյնինէ, մէնաֆիի զամինէյէ-րինէ կէօրէ թէէմիյէէ օլունուր։

216. Սիկուրթա օլունմուշ օլան էշ-եանըն թէրըի, թէրմիվ էշեա իչուն, վէ պիրա չարթ օլուր, վէ սիկուրթա օլուն-մուշ վէ թէհիյէէտ պուլունմուշ իշտու էշեատան պաչգա վէ եա պիեատէ էշ-եաեա չամիվ օլմագ։

217. Սիկուրթաճընըտա թէրըի էշ-եա խուսուսու, աթիտէ գիէր ու թէհի-րիդ օլունան մահէլլէրէ կէօրէ, ատթը մահ, վէ եա պիր, վէ եա իրի սէնէ զար-ֆընատա իճրա օլունմագ լազըմէտէն տիր, շէօյէ քի, Էվվօրանըն վէ եա պահրը Սիեահ վէ պահրը Սէֆիյատէ Ասխա վէ Ասֆրիդանըն լիման վէ սա-հիլէրինաէ, կէմի զայ վէ թէլէֆ օ-ւատտ հալտէ, պուննուն սիկուրթա իթմիշէն քիմէնէէ խապէրի կէլտի-կի կիւնտէն, վէ եինէ օրտատատա զասդ ու զապթ դըլընտըդը թադաիրաէ, կէմինին սայիֆ խդ գիէր լիման վէ մահէլլէրէ կէմիրլիյէէինէն խապէրի օղ քիմէնէէ կէլտիկի կիւնտէն իմթի-պարէն ալթը մահ, վէ Ասուբ, վէ Գա-նապիա, վէ Մաաէր, վէ Ասֆրիդանըն զարդ վէ Ասէրիդ անըն չարդ թատաֆ-լարընտա քեայնն ճէզայիրի սայիրէ վէ սէվահիլինաէ կէմի զայ վէ թէլէֆ օ-լմուշ, վէ զասդ ու զապթ օլունմուշ օ-ատտուղու սուրբէթաէ, զայ օլտուղունուն, վէ եա զապթ իւէ օղ մահէլլէրէ կէ-մէրլիյէէինէն խապէրի ալընտըդըն-տան պիր սէնէ, վէ քիւրէյի արզըն մահալլը պայիտէյի սայիրէսինաէ, սէ-ֆինէ զայ օլտուղու, վէ եա զապթ օ-լունտուղու թադաիրաէ, եինէ զայ օլ-տուղունուն, վէ եա օղ թատաֆլարա կէօմիւրլիւկինէն խապէրի ախղ դըլընտըդտան իւէ սէնէ զարֆընատա սիկուրթա օլունմուշ օլան կէմինին վէ եա համուլէսինին թէրըի ճայիզ օլուպ, պու միտաէթլէրին միւտաիյէնաէն սօնրա սիկուրթա իթմիշէն միւտաիյէնաէ սիկուրթա իթմիշ օլան քի-մէնէլէր ճանիպինտէն վուգու պու-լաճագ թէրըի խուսուսի, գապուլէ չա-եան օլմահաճագ տըր։

218. Սիկուրթա օլունմուշ օլան չէյ-լէրին թէրըինի մուճիպ օլաճագ, վէ թէհիյէէթաէը պահրիյէէ յի սայիրէտէն ատտ օլունուպ, սիկուրթաճըլարա ա-յիտ օլաճագ հէր տիւրլու գազա վու-գուբինաէ, օղ գազալարըն խապէրինի ախղինտէն իշ կիւն զարֆընատա սի-կուրթա իթմիշէն քիմէնէ, սիկուր-թաճընա ըէտաէն թէպղիղ իթմիրմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր։

219. Կէմինին գրեամ վէ հարէքէ-թինաէն վէ եա միւտա խաէն խապէրի ախիրինաէ պէէան օլունան կիւնտէն սօնրա, հիչ պիր խապէրի այընմագ-սըզըն, աթիտէ պէէան օլունան միւտ-աէթլէր միւնդաղլյէէ օլուր իսկ, օղ հալտէ տախի կէմինին զայ օլտուղու-նու խսպաթա մէճպուր օլմահաբագ, սիկուրթա իթմիշէ օլան քիմէնէ, սիկուրթա օլունան չէյլէրի սիկուր-թաճընա թէրը, վէ թազմինաթը մէշ-բու թէէմինի թազէպ իտպիկիր։ Իշտու միւտաէթլէրը, մէժմուկրի Օսմանկյէնին պիր լիմանընտան սիկերինէ, վէ եա Պահրը Սիեահ, վէ Պահրը Սէֆիյատէ, Էվ-լորա, վէ Ասխա, վէ Ասֆրիդանըն լիման

վէ սահիլէրինէ , վէ անլէրտէն պու թարաֆա վագը օլան ասֆարը գահիրէ իչին ալթը մահ , վէ եռնէ մէմալիքի Օսմանիկէէն Ա.Ֆրիդանըն զարպ , վէ Ա.մէրիգանըն շարգ թարաֆլարընտա պուլունան սէվահիլ իլէ , Ա.սուր , վէ Դանաբի, վէ Մ՚առէր, վէ սայիր ճէզայիրէ, վէ անլէրտէն պու թարաֆա վուգու պուլան սէֆէրլէր իչին պիր սէնէ, վէ քէզալիք մէմալիքի Օսմանիկէէն պիլմասը պայիսէյի սայիրէնէ, վէ անլէրտէն պու ճանիպէ վուգու պուլան սէֆէրլէր իչին տահի պիր պուչուգ սէնէ օլաճադ տըր : Վէ մէմալիքի Օսմանիկէնէն խարիճնատ պուլունան իչի լիման պէ յոնատ սէֆէր վագը օլտուղու սուրէթատ , պիրը օլունան միւտաէթ, իչպու լիմանտար , պալէտատ մէգըիր լիման վէ մահէլլէրին հէր գանզիսինէ տահա նագըն իսէ , անա կէօրէ պէր վէճճի մուհարրէր միւտաէթլէրին պիրի գառատր օլաճադ տըր : Հէր հալատ սիկուրթա իթտիրմիշ օլան քիմէանէնին , թէրը խուսուսունու իճրա խէպլիմէսի իչին , սիկուրթա օլունմուշ օլան , վէ եահօտա էմնատա սիկուրթա օլունտուղ լուգէրինէ թահմիղ գըլընմըշ պուլունան սէֆինէտէն , կէրէք ոզրատատան ոզրատեա, վէ կէրէք պիլ վարթա հիչ պիր խապէր ալմատըղընտա եէմին լլլէմէսի քիտափի տիր, մէկէր սիկուրթաճը թարաֆընտան , ադըմ խապամ օլունա : Մարիւղ գիրը միւտաէթլէր միւնգադըյեէ օլտուգտան ոճնը , սիկուրթա իթտիրէն չախս, թէրը խուսուսունուն իճրատաըյլա պէրապէր, սիկուրթաճըտան հադգընը խոտատեա ապիհ օլուղ , գադամ, իչպու տավա- սընը եալընըղ լբի եւ ուղ ոն եէտինճի միասուէ թայեին օլունան միւտաէթլէրին խիթաֆընա սէկին խէպլիէճէգ տիր :

220. Սիկուրթա պիր վագթը մահտուտա իչին վագը օլտուղու հալատ , միասուէ յի անկիէտ, ասֆարը գահրէ վէ մէտիսէ հադգընտա թայեին օլունան միւտաէթլէրին ինդըզատընտան ոճրա , սէֆինէ , սիկուրթանըն վագթը մահտուտա իչինէ զայ օլմուշ իթիպար օլունաճադ տըր : Ֆագամ , մուախարէն, կէմինին սիկուրթա վագթինին խարիճնատ զայ օլմուշ իտուկի խապամ օլունուր խսէ , թէրբի խուսուսի , քէնէն լէմ եէբիւն հիւքմիւնատ օլուպ, պունուն իչին թէէմիյէ օլունմուշ պուլունաճադ թազմինաթըն ֆայիղի գանունախի իլէ պէրապէր բէտտ գըլընմասը, լազըմ կէլէճէգ տիր :

221. Ձէպել իւլ թարըդ պոզազը խարիճնատէ, վէ Պահրը Մուհիթատէ, Եվրօրա, վէ Ա.ֆրիգա, վէ Ա.սիանըն պիլճիւմլէ սէվահիլ վէ ճէզայիրինէ, վէ Ա.մէրիգայի չիմալի վէ ճէնուպիյէ վէ էթրաֆընտա պուլունան ճէզայիրէ , վէ անլէրտէն պու ճանիպէ վագը օլան սէֆէրլէր, ասֆարը մէտիսէտէն ատտ օլունուր :

222. Պալէտատ մուհարրէր 218ինճի մատատէտ , զիրըի սէպգաթ խէյն թէպլիղ խուսուսունուն վարագատընատա, սիկուրթա իթտիրմիշ օլան չախս, իսթէր աերհալ թէրը խուսուսունուն իճրատըյլա , տէրունի գանիթրաթօտա թայեին օլունան միւտաէթ զարիճնատա վէրիլմէսի մէշրութ օլան թազմինաթըն, քէնաիսինէ , սիկուրթաճը թարաֆընտան թէէմիյէեսինի թէրլիֆ , վէ խսթէր գանունէն մուգաբէրէր օլան միւտաէթլէր իչինատ թէրը խուսուսունու իճրա խէճէկինի պէեան խէպլիլիր :

223. Սիկուրթա իթտիրէն քիմէանէ, թէրը խուսուսունու իճրա իթմէրլէ պէրապէր , սէֆինէ վէ եա էմթատա իւզէրինէ իթմիշ , վէ եահօտա իթտիրմիշ օլտուղու , վէ եա իթտիրմէսինի էմր իթմիշ պուլունտուղու պիլճիւմլէ սիկուրթատար իլէ, գարզի պահրի օլտուղու , ասլ իթմիշ օլտուղու մէպալիղի, պէեանէ մէճպուր օլուր : Պէեան իթմէմէսիկի սուրէթատ , թազմինաթը լազըմէսինին իսթիհսալի իչին , թէրը խուսուսու թարիխինատէն իթիպար օլունմասը լազըմ կէլէն միւտաէթ, մատ իւզ պիրը խուսուսաթըն պէեանը թարիխինէ տէկին թատալիգ վէ թէվզրճ օլունուր . ֆագամ , պունատան, թէրը խուսուսունուն իսթիտատը թագտիմ օլունմադ իչին թայեին օլունան միւտաէթին թէմտիսի լազըմ կէլմէեէճէգ տիր :

224. Սիկուրթա իթտիրէն քիմէանէ, անիճ իւզ գիրը խուսուսաթը , հէյլէ- քեարանէ պէեան իթտիկի սուրէթատ, սիկուրթատան ֆայիտէմէնա օլտատաճաղընտան պաշգա , պահրէն իսթիփրաղ իթմիշ օլտուղու մէպալիղի , սէֆինէ զայ օլմուշ , վէ եա գատադ վէ զադթ օլունմուշ օլտա տահի, թէէմիյէեէճէգ մէճպուր օլաճադ տըր :

225. Կէմի , գարգ վէ եա գարատա օղրատրադ չիքէսթ օլտուղու թագտիրատ , սիկուրթա իթտիրէն չախս , եէնէ վագթի վէ մահէլլինատ , թէրը խուսուսունու իճրա խէպլիմէք չարթըյլա , էշեայի մաղրուգէնէն թախլիսինէ սարիճը զայրէթ իթմէկէ մէճպուր օլուպ, մէտարիճի թախլիսիկէէսինի եէմինի իլէ թէէմինի իթտիկի սուրէթատ, էշեայի միւտաթախէօէնինդը էմնիթինէ գատար, իսթիհսալէ հադգը օլաճադ տըր :

226. Ցէրունի գանիթրաթօտա, թազմին օլմադ իւզրէ , սիկուրթա օլունան մէպալիղինթէէմիյէեի վագթի պէեան օլունմատըղը հալատ , սիկուրթաճը , թէրը խուսուսու , քէնաիսինէ թէպլիղ օլունտուգտան իւչ մահ միւրուրինատ, մէպալիղի մէգբուրէյի թէէմիյէէյէ մէճպուր օլուպ , թէէմիյէէ իթմէմիկի սուրէթատ , անատէն ոճրա մէպալիղի մէգբուրէյինէն գայիղի գանունինի տահի վիրմէկէ պոյնըս օլաճադ, վէ էշեայի մէթրուրէ , իչպու պօրճլարընա րէհն մադատինատա թաութուլաճադ տըր :

227. Սիկուրթա իթտիրէն քիմէանէ, սիկուրթա օլունան մէպալիղին իսթիհսալը իչին , սիկուրթաճը ալէյհինէ տավա իթմէմէսին էվվել , համուէեհի, վէ զայիամի վուգուտինի իսապամ իսէբ աէնէատաթ վէ էվրադը սայիրէյի քէնատինէէ թէպլիղ իթտիրէճէգ տիր :

228. Անիճ իւզ գիրը սէնէատաթ վէ էվրագըն հավի օլտուղու մէվատատ, վէ վուգուտաթըն խիլաֆընը , սիկուրթաճը տահի իսապամ իսթիտատ իսէպլիգիր իսէ տէ , պունա տայիր օլան էվրագ վէ տէյայիլինի կէթիրմէկէ գարար վէրիլմէսինէ պէրապէր , սիկուրթա իթտիրէն քիմէանէ , թատէպ իթտիկի մէպալիղին, մուախարէն իատէսինէ քէֆիլ էրայէ էյէէտիկի սուրէթատ, սիկուրթաճը , հէյման մէպալիղի մէգպուրէեի, մուվագգադթէն թէէմիյէէնէէ մահքիմ օլաճադ տըր : Ֆէֆիլի մէրգում, էրայէ օլունատուղու կիւնատէն իթիխատրէն , տէօրթ սէնէ միւրուրինէ տէկին, սիկուրթաճը թարաֆընտան տավա օլունմատըղը թազտիրատ , քէֆալէթատէն խէյաս օլուր :

229. Թէրը խուսուսու , պէր վէճճի պալէա թէպլիղ իլէ , գապուլ վէ եա հիւքմ օլունատուղու հալատ , էշեայի մէթրուրէ , թէրբի թարիխինատէն իթիպարէն , սիկուրթաճրևա այիտ վէ բանի օլաճադը միսիլլու , սիկուրթաճը տահի , քէնաիսինէ թէրը օլունմուշ օլան կէմի, վէ էմնալ, վէ էշեա , վուգուտի թէրբինատէն ոճրա կէրի կէրմիշ օլտա պիլէ , պունու, էօղր վէ պէհանէ խաերէբ , սիկուրթա օլունան մէպալիղին թէէմիյէեսինատէն խէյաս օլտաճաճադ տըր :

230. Գատրթարըմըշ օլան էմնալ ու էշեանըն նավլունու , պէր վէճճի բէչինի թէէմիյէէ օլունմուշ օլտա պիլէ , կէմի թէրը օլունմատըյլա , օ տահի թէրը օլունմուշ , վէ սիկուրթաճընըն մնալ օլմուշ օլուր իսէ տէ , պունատան , իսթիդրաղը պահրի իթմիշ օլանլարընը

հուգուգանա, վէ էնայի սէֆէրառէ, թայիֆէյի սէֆինէնին իճրէյէ վէ մաշլաբընա, վէ մէսարիֆի վագըանըն էյֆասընա խալէլ կէլմէզ։

231. Սէֆինէ, պիր տէվլէթ թարաֆընան զապթ վէ թէվզըֆ օլունուզու հալտէ, պունուն խապէրինի ալմըգտան իչ կիւն զարֆընտա, սիկուրթա իթթիրէն քիմէնտէ, սիկուրթաճընա, քէյֆիյէթի թէպղիղ իթթիրմէկէ մէճպուր ուսուր։ Ֆագաթ, էչէայի մնազուրթէ, Էվրօբա ամէնիզէրինառէ, վէ նա Պահրը Սէֆիտառէ, վէ Պահրը Պալթիգառէ զապթ վէ թէվզըֆ օլունմուշ խառ, այթը մահ, վէ զապթ վէ թէվզըֆիյաթը, պունլարտան պայիտ մահէյէրառէ վուգու պուլմուշ խառ, պիր սէնէ միւտաէթի միւրուրինառէ սիկուրթաճընա թէրզ օլունապիլէճէնը տիր։ Իշպու միւտաէթիյէր տախի զապթ ու թէվզըֆքէն թէպղիղի թարիխինառէն պէտ վէ իթթիպար օլունմաղ տըր։ Էկէր էչէայի մնազուրթա պօզուլուր վէ թէյէֆֆ օլուր մնազուէառէն խառ, զիքր օլունան միւտաէթիյէր, ՀՐԳԸ էվվէլտառէ պիր պուչուգ առա, վէ ՀՐԳԸ սանիտառէ իչ մահա թէնգիղ օլունաճագ տըր։

232. Մտառէյի անիֆէառէ թայիֆէն վէ թախսիս օլունան միւտաէթիյէր զարֆընտա սիկուրթա իթթիրէն քիմէնէյէր, էչէայի մնազուրթանըն խաթխուսը զըՇընտա, էլյէրինառէն կէլմիկի մէրթէպէ, հէր վէճհյէ սարֆը զապթիյէ իթթիմկէ մէճպուր օլուդուղուրը միսիլ, սիկուրթաճընըտան, կէրէք եալըղճա, վէ կէրէք սիկուրթա իթթիրէնէյէրին իթթիֆագըյըլա, էչէա թախլիսի իչէն, հէր սիւրթիս հարաքաթառէ իճառպէնէն իճրասընա մէէզուն տուրլար։

233. Կէմի գառառա օթուրուպ տա եվզաս բիլէրէք, վէ թաժիր օլունապաղ, կիմ մէսի մէշրութ օլան մահէյէ վարտպիլէճէք հալէ կէթիրիէպիլտիկի առաբէթառէ, մէտարիֆի թաժիրիյէսի, սիկուրթա օլունտուգու մէպլաղընի իչ բուպտնա թէճառուզ իթմէմէքճէ, սէֆէրէ գապիլ առիլ տիր առյա, կէմի, սիկուրթաճընա թէրզ օլունապաղ։ Ֆագաթ, օլ վէճհյէ թաժիր օլունտուգու թագտիրառէ, գառառա օթուրմասընան նէշէթի իտէն մէտարիֆի, վէ զարար, վէ զիեանը, սիկուրթաճըլարտան իսթիհսալ ըմմիընտա, սիկուրթա իթթիրէնին հադգը զայ օլմազ։

234. Կէմինէն սէֆէրէ գապիլ օլմաուգը, էհլի խըզըրէ մարիֆէթիյլէ պէհան օլունտուգու հալտէ, համուլէսինի սիկուրթա իթթիրմիշ օլան քիմէսնէ, պունուն խապէրինի ալմըգտան իչ կիւն զարֆընտա, քէյֆիյէթի սիկուրթաճը թարաֆընա թէպղիղ իթթիրմէկէ մէճպուր տուր։

235. Օլ հալտէ, էմթաայի մահմուլէնէն, կէօթիւրիւլէսի մէշրութ օլան մահէյէ նագլ վէ էյսալը իչէն, գառառան, սէբիան տիկէր պիր սէֆինէնէն թէսաբիբինէ, հէր վէճհյէ սայ վէ զայըէթ իթթիմկէ մէճպուր տուր։

236. Մտառէյի անիֆէառէ պէհան օլունտուգու իւղրէ, էմթաայի մէզքիւր, տիկէր պիր սէֆինէյէ թահմիլ օլունտուգու սաբէթառէ, կէօթիւրիւլմէսի մէշրութ օլան մահէյէ վարըպ թախլիյէ օլունունճաէա տէկին, էմթաայի մէզքիւրիյէ, օլ կէմիառէ տախի թէրէթթիւպ իտէպիլէճէք խաթար ու խաառար, սիկուրթաճընա այիտ օլաճագ տըր։

237. Քէզալիք, էմթաա, պէր վէճհի մահարէր տիկէր սէֆինէյէ թահմիլ օլունտուգու հալտէ, էմթաայի մէզքիւրէնին խաառար վէ պիեանընին, վէ թախլիյէ մէտարիֆի, վէ մազուդա քէրասը, վէ թէզրար թահմիլիյէյէ մէտարիֆիյէ էմրի թախլիսի գյունընտա, վուգու պուլան սայիր պիկճհյէ մէտարիֆին իֆհասընա, սիկուրթա օլունան մէպլաղ մըղտարընա գառառ, սիկուրթաճը մէճպուր վէ զամին տիր։

238. Պաչէառէ մէսմուր 234 հնճի մտառէառէ թայէին օլունան միւտաէթլէր զարֆընտա, դարուտան, էմթաալը, նէսրէտիպ կէօթիւրիւլմէսի մէշրութ օլան մահէյէլէ նագլ էյսին, սիկեր պիր սէֆինէ պուլամաըղը թագտիրառէ, սիկուրթա իթթիրմիշ օլան քիմէնէ, էմթաալը պաչղա պիր սէֆինէյէ թահմիլ իչսին, մուայէնէ օլան մի միւտէթին ինգըզասընտան պէտ իչլէ, 217 հնճի մտառէառէ թախսիս գյունան մի միւտէթլէր իչինառէ թէրզ իտէպիլէճէք տիր։

239. Սիկուրթա օլունան էչէա, գուրտան թարաֆընտան զապթ օլունտուգու, սիկուրթա իթթիրէն քիմէնէ, սիկուրթաճընա խապէրինի վիրէմէսինի սուրէթառէ, էմր ու բուխսառընըն թահսիլինէ պէգլեմէյէբէք, էչէայի մէզքիւրէյէ, պէտէլ իթթաղըլա, թախլիս խէպղիկը։ Ֆագաթ, էմրի թախլիսի իչսին, գառառան իչլէ ուճաչագ, հէր նէ մէպլաղ վիրմէկէ մէճպուր օլմուշ իսառ, պունուն տախի, հէման ֆուրսառի պուլտուղու կիպի, սիկուրթաճընա թէպղիղ իթթիմկէ պօրճլու տուր։

240. Քէյֆիյէթի, օլ վէճհյէ քէնտիսինէ թէպղիղ օլունտուգուտա, սիկուրթաճը, խաթէը չու ուճուչնա խառտաուտու, քէնտի հիսաբընա գառպուլ, իսթէը ըէտա իթթիմկէ հագդը օլուպ, պու իչլի չըզդատան հէր դանըպիսինի իսթիհբար իտէր իսէ, անը, ուճուչմագ քէյֆիյէթի, քէնտիսինէ թէպղիղ օլունտուգուտան նիկիրտի ասօրթտատի գարֆընտա, սիկուրթա իթթիրմիշ օլան քիմէնտէ, էմթաալը պուչղա պիր սէֆինէ պուլամաըղը տուր. ուճուչնա խառտաուտու, քէնտի հիսաբընա օլարագ գառառ իթթիրէնին պէհան իչէրիկի հալտէ, ուճուչմանըն չէրսիթի իչղրէ, պէտէլի թախլիսառէն, սիկուրթա օլունան էչէատա իտապէթ ուսէն հիսաէհի, հէման թէէմիյէէհ մէճպուր օլարագ, անառէն ասնրա առխի, սէֆէրի վագըանըն խաթթարըը, սիկուրթա գոնթթաթօսու մուճիպինճէ, նէնէ քէնտիսինէ այիտ օլաճագ տըր։ Մէգըլս իչի չըզդարան գանդիսինի իսթիհսար իչլէյէրինի, միւտաէթի մէզքիւրէսէ, սիկուրթաճը պիլտիրմէսինի սուրէթառէ, ուճուչնաճը, քէնտի հիսաբընա գապուլ իթմէմիշ, առտ օլունաճագ տըր։

ՕՆ ԻՒԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ա֊վէրէլար, Եռնէ խառբրը պոճէյնէ հոքքընտա տըր։

ԳԸՍՄԸ ԵՎՎԵԼ

Խառբրը պոճէյէնէն նէուճէ, վէ ֆաէ նէվճէն եպտէրի օլմառընա, վէ նէ առբրէրի ըէուէյնէ օլունաճագընա տայիր տէր։

241. Գաչէառէ մէսմուր 170 հնճի մտառէառէ, թէհլիլէսինը պահրիյէճ գագդընտա թայիֆէն օլունան միւտաէթին պէտինառէն խոթմաճընա տէկին, կէմիյէճ, վէ էմթաայի մահմուլէնէճ թէրէթթիպ իտէն հէր տիրլիս խառար ու պիեան, վէ կէմի վէ համուլէսինէն իրիսի իչէն պիրառէճ, նախօտա հէր պիրսի իչէն այրը այրը, ֆէվգ էլ առէ վուգու պուլան ճէմիի մէտարիֆի, խառտարընը պահրիյէճառէն առտ օլունուր։

242. Խառտարընը պահրիյէճ իրսինվի օլուպ, պիրինճէ, ճէմիի վէ ումումիյէճ, վէ տիկերինճէ տախի առտիյէճ վէ խառտ սիյէճ իթթիպաղ օլունուր։

243. Թարաֆընտա պէտինառէ մուդավէլտընը մահտուտ օթմասընը հալտէ, խառտարընը պահրիյէճ, տիկինառէ պէհան օլունան ահճառմէ վէ չէրայիթէ թամամլիդան թէմիյէճ օլունուր։

244. Խառտարընը պահրիյէճ յուճումիյէճ, կէմի վէ համուլէսինէն սէլամէթի իչէն առխիպէ ախթրընը օլան

էմիաա իւէ պէրապէր պիւճիւմիէ եմ. Թաայի մահմուլէ իւէ, նըսիբ կէմի, վէ նըսիբ նավլուն իւղէրինէ, հէր պիրէը-լէրինին դը յէմէթինէ կէօրէ, զուրամէ-Թէն Թադսիմ օլունուր։ Խառարաթը պահրիյէէյի խուսուսիյէ իսէ, հէր դանղի էչխաա խառար վէ պիհան Թէրէթթիւպ իթմիշ, վէ եա ֆէվզ էլ ատէ մէսարիֆ վուգու պուլմուշ իսէ, եալընըզ օլ էչհանըն սահիպինէ այիտ ատիր։

245. Իվվէլա, սէֆինէ վէ էմիաայի մահմուլէնին, գուրան եէսինատէն Թաիպիսի իչին, ուհուչմա սուրէթիյէ վիրիլէն նուգուտա վէ էչհայի սայիրէ, սանիհա, սէլամէթի ումիտիյէէ, վէ եախօտ հէմ կէմի վէ հէմ համուլէսինին մէնֆաաթը մէճմուասը իչին տէ-նիպէ ահթըմիշ օլան էչհա, սայիտա, եինէ օլ նիյէթթէն մախտուսէն գաթ վէ քէսր օլունմուշ օլան բաշմաղ, վէ ատրէք, վէ էէթքէն, վէ սէֆինէէնին սայիր Թադըմ վէ ալաթը, բաշխա, քէղալիք նիյէթթէն մէգրիւրե իւէ Թէրք օլունմուշ օլան լէնկէր, վէ իր Թադըմ-մը, վէ էմիաա, վէ էչհայի սայիրէ, խամիսա, օլ վէճհիլէ, տէնիպէ էչհա ահթըմսընսան, սէֆինէէ գաչիրը էմիաահա Թէրէթթիւպ իտէն խառար վէ պիհանղար, սայխա, տէնիպէ էչհա ահթըմսընը, վէ կէմինին Թահիֆիֆի, վէ էմիաանըն Թահլիսի, վէ եախօտ կէմիէէ կիրմիշ օլան սուէուն պօչաղըմսընը խուսուսաղրընըն Թէհհիլի իչին, կէմիէէ գաաէն իպտա իտիմիշ օլան խառար իւէ, պու մուաէլէէտէն աօլաէը էմիաահա արըզ օլան պիհանղար, սայխա, տէրունի սէֆինէէ-տէ օլուպ, տիւչմէնէ գաչըը, անը մուհաֆազա իթմէք իւղրէ հարէքէթ-տէ պուլունարագ, մէճրուհ օլմուշ, վէ եա սագաթ գաչիշ էչհասընն, Թահիպ վէ ճէրրահ մէսարիֆիւէ, նահֆազա վէ Թագմինահ ագճէէրի, սահմինա, սէֆինէ վէ համուլէսինին խուսուսէթի իչին, գաբահա վէ եա տէնիպէ իրսալ օլունուպ տա, տիւչմէն Թահաֆիզնատ ահզ ու կիրիֆթ օլունմուշ, վէ եախօտ էսիր ԹուԹուրմուշ օլանլարըն Թահլիսի իչին, քէնտիլէրի վէ եա սայիր քիմէնէէրը Թարաֆընատ վիրիլմէն պէտէլ, Թահա, պէտի սէֆէրէտէն սօնրա, սէֆինէ, պիր տէվլէթի էճնէ պիյէէնին էմրի, վէ եախօտ մուհարէպէ վուգուի իւէ ահզ ու Թէվգըֆ օլունտուղու հալտէ, սէֆինէ իւէ համուլէսի պիր պիրինէ օլան Թէհհիւսինատէն խէյսա օլմահզաֆա, վէ 122 ինճի մատտէ իգԹիզասը իւղրէ, սէֆինէ, չէհրիյէէ իւէ իճաղ օլունուպ տա, նահվուն իչին նէսնէ վիրիլմէք մէճպուրիյէէթի օլմատըգճա, էնսայի Թէվզը-ֆընատա, Թայիֆէսինէ վիրիլէն իճրէթ վէ մէսարիֆի էքիյէէ, տաչխրա, սէլամէթի ումիտիյէէ իչին պիւդատա վէ-րիւզա, սէֆինէէէ իզատա իթմիրիլէն խառար վէ պիհանըն Թամիր ու Թէրմիմի, վէ կէրէք պիր ֆուրԹունատան, վէ եա տիւչմէնին սուչի նիյէթթիյէէ սէֆինէէի Թէսադդիպ խիպ գօվալամասընատան տօլաէը վուգուպուլան պիր Թէհլիքէյի դարիպէտէն խաթիիլասը զըմընատա, կէմի պիր լիմանէ, պիղզարուրէ տուխուլէ մէճպուր օլտուղու հալտէ, տուխուլ վէ խուրուճու իչին վէրիլէն գըլաղուզ իճրէթլէրիյլէ մէսարիֆի սայիրէ, վէ պիրուէ, օլ սէպէպլէրտէն տօլաէը պիր լիմանէ վէ եա պիր գօյ մահէլլէ, վէ եախօտ նէհրէ կիրմէք իչին սէֆինէէնին Թահֆիֆի զըմընատա վուգուպուլան Թահլիյէէ մէսարիֆի, հատի աչէր, սէլամէթի ումիտիյէէ իչին պիւդատա վէրիվզա, կէմիյէէ իզատա իթմիրիլէն պիր խառար վէ պիհանըն Թամիր վէ Թէրմիմի զըմընատա, էմիաայի մահմուլէնին գաբահա չըգաըըլմասը, վէ մաղաղա քիրասը յլա, Թէքրարէն կէմիէէ Թահմիլ գըլընմասը մէսարիֆի, սանիհի աչէր, կէմի վէ համուլէսի զապթ վէ Թէվգըֆ օլունմուշ, վէ եա ալընըզ կէօ-

Թէրիւլմիւշ օլուպտա, պիրլիքտէ գաբուտան Թարաֆընատան իսթիխրաաթը տավա օլունտուղու հալտէ, իչպու տավա իչին վագը օլան մէսարիֆի, սայիսի աչէը, կէմինին քէտմիլէն զայ օլմասընատան, վէ եա ԹուԹուրմասընատան իհ-Թիրազէն, գաատէն գաբահա ուղ-րաըլմըղը, վէ մուահիսէրէն բուլի տէրեահէ չըգաըըլմըղը հալտէ, պուն-տան տօլաէը վուգուպուլան մէսարիֆի իլէ, կէմի վէ համուլէսինէ պիրտէն, վէ եա պաչգա պաչգա Թէրէթթիւպ իտէն ղարար վէ զիհանղար, բաղիի աչէը, վէլհասըլ պիր Թէհլիքէ վուգուխտէ, էնսայի միւտտէթի Թէհլիքէտէ, կէմի վէ համուլէսինին մէնֆաաթ վէ սէլա-մէթի ումիտիյէէսի իչին, գաբատան վէ Թայիֆէ Թարաֆընատան պիղ միւզաքէրէ էսպաղ վէ իլէլինի հավի Թանղիմ օլունան մաղպաթա մուճի-պինճէ, պիղգատա վէլրիվզա, կէմի վէ համուլէսինէ Թէրէթթիւպ իթմիրիլ-միշ, վէ Թէհլիքէյի մէգբիւրէտէն տօ-լաէը, տօղրուտան տօղրուէա վուգուա կէվրիշ օլան խասար վէ զիհանղար իլէ, օլ հալտէ վուգու պուլան մէսարիֆի, խասարաթը պահրիյէէյի ումիտիյէէ-տէն ատտ օլունուր։

246. Իվվէլա կէմի վէ համուլէսինին, զաթէն ֆէնա վէ պօղուգ օլմասընատան, վէ ֆուրԹունա, վէ զապթ, վէ ղասպ, վէ ղարգ վագը օլմասընատան, վէ եախօտ գաղանէն գարահա օԹուր-մասընատան Թէրէթթիւպ իտէն խառար վէ զիհանղար, սանիհա, կէմի վէ համուլէսինին իսթիխլասս վէ սէլամէթի իչին վագը օլան մէսարիֆի, սայխա, ֆուրԹունա վէ սայիր պիր գաղայի պահրիտէն տօլաէը հալաթ, վէ էէնկէր, վէ եէէքէն, վէ տիրէք, վէ իր Թադըմ-մը, վէ սանատալարճա վագը օլան զայիաթ վէ խասարաթ, բաղխա, կէմինին, կէրէք մէէքիւլաթ Թէսարիբի, վէ կէրէք սու սալմասընատան, վէ եախօտ սայիր սու-էէթէյէ գաղաէն խասարատաէ օլմասընատան տօլաէը, Թամիրի իչին պիղղարուրէ, պիր լիմանէ տուխուլինին մէսարիֆի, խամիսա, կէմի սէֆէրի Թամ իւղրէ իսթիճար օլունուպ տա, էնսայի սէֆէրտէ, պիր տէվլէթին էմրիյլէ զապթ ու Թէճգրէճ օլունտուղու հալտէ, էնսայի Թէճգրէճընատա, Թայիֆէէէ վիրիլէն մէէքիւլաթ վէ իւճրէթի մէսարիֆի, սաաթխա, կէմի, սէֆէրի Թամ վէ եախօտ մահիյէէ իւղրէ, իսթիճար օլունուպ-տա, տիւչար օլտուղու պիր խասարըն Թամիրի, վէ գարանթինատ միւտտէթ-լէրի էնսասընտա, Թայիֆէէէ վիրիլէն մէէքիւլաթ վէ իւճրէթի մէսարիֆի, սաաթխա, վէլհասըլ կէմինին Թահմիլ վէ հարէքէթթինատէն պէտ իլէ, մահէլլինէ վարըզ Թահլիյէէ օլունուճաաա տէ-կին, եալընըզ կէմիէէ, եախօտ եալընըզ համուլէսինէ վաղը օլան պիճճիւմ-լէ խասարաթ, վէ Թէլէֆաթ, վէ մէ-սարիֆի, խասարաթը պահրիյէէյի խուսուսիյէէտէն ատտ օլունուր։

247. Կէմինին կէօկէրթէսի իւղէրին-տէ պաճա, վէ քէրէնք, վէ սայիր տէ-լիքլէրին, գաբուտան Թարաֆընատան, լաէրգըլյա գաբատըլմամասը, վէ եա սէֆինէէնին բալամաղ պէնտա իհիլմէմէ-սի, վէ եախօտ էմիաանըն Թահմիլ վէ Թահլիյէէսի իչին իսթիճար օլունան իր Թադըմլարընըն սաղլամ օլմամասը խուսուսլարընատան, վէ կէրէք գաբուտա-նըն, կէրէք Թայիֆէէնին միւսամէհալա-րըլյա վուգուա կէլէն սայիր պիլճիմ-լէ գաղալատան տօլաէը, էմիաայի մահմուլէէ Թէրէթթիւպ իթմիրիլէն խասարաթ, քէղալիք, խասարաթը պահ-րիյէէյի խուսուսիյէէտէն ատտ օլու-նուպ, տօղրուտան տօղրուէա, սահա-պը էմիաահա այիտ իսէ տէ, անլէր տա-խի ղարար վէ զիհանղարընըն, գաբու-տան վէ կէմի նահվունունատան, Թահմինի զըմընատա, տավահա սաղիհ վէ միւգ-Թէտիր օլահագղար տըր։

248. Կէմինին պիր լիմանէ վէ եա նէհ-րէ տուխուլ եա խուրուճու իչին գլա-

զուգ վէ եէսէքճիլէրէ վիրիլէն լուճրէթ իլէ , իշլի սէֆինէ վէ բուխսաթը,յա , ճօդլամա, վէ բարօրթօ , վէ վարիլ , վէ սէբէթ, վէ գաղըդ, վէ ֆէնէր միսիլլու նիշան խարճլարը, վէ տէմիր բէմի, վէ սայիր բիւսուլման սէֆէրիյէէ , խասարաթը պահրիյէէսէն մնասուս օլմաեբպ, կէմիճէ այիա օլան մէսարիֆսէն իպարէթ տիր :

249. Իբի կէմի, պիր պիրլէրինէ չաթարլադարը հալաէ , չամմա քէյֆիյէէթի, սրրֆ գաղասան տօլաեր վագը օլմուշ իսէ , թէրէթթիւպ իսէն զիհան , հիչ պիր մարաֆսան իսթիւրսաս օլունմադըդ իւգրէ , մութէղարրուր օլան սէֆինէէ բոճի տիր : Չամմա քէյֆիյէէթի , իբի կէմինին գարուսանլարընան պիրիսինին թագսիրաթը,յա վուդու պուլմուշ իսէ , հասըլ օլան վիճան, սէպէպ օլան գարուսան թարաֆընան թէէսիյէ օլունուբ Չամմա քէյֆիյէէթի, իբի կէմինին գարուսանլարը թագսիրաթընան նէչէթ իթմիշ , վէ եաիսա պունա գանղիսի սէպէպ օլուսուղու մէճհուլ պուլունմուշ իսէ , օլ հալսէ , իբի կէմինին գըյմէթլերի մքդեսա թուխսուլաթագ , հէր պիրինսէն գըյմէթինէ կէօրէ , մէսարիֆի թամիրիյէէ այընըը : Իչպու իբի սօն ֆըգրալարընն վուգուբ հալինսէ հասըլ օլան վիճան, էնլի խըպրէ մսարիֆէթինլէ քէչֆ վէ թահմին գըյընըը :

250. Խասարաթը պահրիյէէսէն սօլաեր օլունան իսթիւրսա , խասարաթը ուսուլմիյէէսէն իսէ , կէմի իլէ հասուլէմինին գըյմէթլերի պիրլէշտիրիլըբը, իբիսինին կիւզէ պիրինի , վէ խասարաթը խուսուսիյէէսէն իսէ , խասարաթսէ օլան չէյլերին գըյմէթինին , քէզալըք եիւզէ պիրինի թէճավուզ իթմէմէֆքճ , մադպուլ օլմադ :

251. Սիկուրթա գէմիթահօսունսա խասարաթսան պիրի օլմադ չարթը սէրճ գըլընմիշ օլսուղու հալսէ, թէրը խուսուսունա մէսար օլան գաղիյէէլերսէ տասա , սիկուրթա մաճըլար , քէսֆիֆէյի խասարաթը ուսմուսիյէէ վէ խուսուսիյէէսէն խէլսա օլուր. վէ թէրը խուսուսունսա մէսար օլան գաղիյէէլերսէ տասի , սիկուրթա իթմաիրէնլէր, թէրը խուսուսիյէ , խասարաթի թագմինինսէն, գանղիսինի իսթիւնար իսէր իսէ , անը թահէպ իթմէկէ մէէզսն տուրըար :

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Տէնիվէ սալ սրմաֆ , վէ խասարընը ճէւէնէ վէ ոսմանիյէէ վէսիյէսինի վէրիլ օլան ընֆուսի ըշրասա խասարաթը :

252. Ֆուրթունա սէպէպիսէն , վէ եա տիւշմէնին թագդըպլինսէն սօլաեր , գարուսան , սէլամէթի ուսմուսիյէէ իչլին , կէմի համուլէսինսէն պիր մըդասրընը տէնիվէ ամմադ , վէ եա սիրէք վէ հալաթլարընը գաթ , վէ լէնկէրլէրինի թէրը իթմէք, վէ եախօս սայիր ֆէվգէլսաէ պիր թէտպիր իթթիխաղ իլլէմէք խուսուսլարընա մէճպուր օլսուղու թագսիրսէ , կէմիսէ համուլէէ ալէագասը օլանլարսան վար իսէ , անլէրին , վէ թայիֆէսէն պաշըճաղլարընըն բէյինի պազպ, իսթիլաֆը արա վուգուբնսէ սսինի , քէնսիսինին , վէ թայիֆէսէն պաշըճաղլարընըն բէյինի թէրճիհ խոիպ , օլ վէճհլէ իճրասի իճապընա թէչէպիւս իսէր :

253. Տէնիվէ էչէա ամմադ լազըմ կէլսիկի հալսէ , գարուսան միւճրին մէրթէպէ , էվվէլ սէ էվվէլ , էչսայի մէվճուսէսէն , էն ազ լազըմ , վէ էն ազըը, վէ էն ազ գըյմէթլի օլանլարը, վէ պասէհու կէօկէրթմէ իչլէրինսէ պուլունանլարսան, թայիֆէսէն պաշըճաղլարընըն բէյինի պասէլաիդ, իսթիհար իսէճէկի էչհաեբ տէնիվէ սաթաճադ տըը :

254. Խուսուսու մէզհիբ իչլին օլունան միւգաբէրէ իլէ վիրիլէն գարարը մութէղամիին պիր գրթա մազպաթաեբ, գարուսան, վազթի օլսուղու կիպի, Տէմեն թանգիմ իթմէկէ մէճպուր սուր . իչպու մազպաթա, էվվէլսա, էչեանըն տէնիվէ ամմըմսաը էսպապընը, սանիեա, տէնիվէ ամմըմճչ վէ եա խասարաիսէ օլմուշ օլան էչեանըն թասրիհինի, սաիսա, պունան իչլին բէյ վիրէն քիմիսանէլէրին միհր վէ իմզալարընը, վէ իմզա իթմէքսէն իսթինքճաֆ իսէնլէր օլուր իսէ , անլէրին սէպէպի իսթինքճաֆընը համի օլաճադ տըը : Չինը օլունան մազպաթա օլ վէճհլէ թանգիմ օլունսուղսան սօնրա, կէմինին , եէվմիսէ սէֆթէրինէ , գայա օլունաճադ տըը :

255. Կէմինին իլգ եանաչաճադը լիմանէ վիրուսինսէ , եիվկիրմի սէօրթ սաաթ զարֆընսա , գարուսան, միսաէյի ամիյէսէ պէեան օլունան հիքիմէթ հուզուրունսա , կէմինին եէվմիյէ սէֆթէրինէ գայա օլունմուշ օլան մազպաթայի մէզքիրէսէ մէսթօր վուգուաբընը սրհհէթինի, եէմին իլէ թէէյիսա վէ թէէմին իթմէկէ մէճպուր սուր :

256. Չայիաթ վէ խասարաթը վաղընըն միֆրէսաթ սէֆթէրի, գարուսանըն սայ վէ զայրէթի, վէ երպապը վուգուֆսուն միսարիֆէլէրի իլէ, կէմինին թախլիյէէ օլունաճադը միհէճսէ թանգիմ օլունուբ : Մահէլլի մէզքիրը , մէմլէքէթի մահրուսէյի Շահանէէսէն իսէ , երպապը վուգուֆ , թիճարէթի մահքեմէսի վէ գանճէլէրիյէսի, վէ օլմադըը սուբէթսէ, մէճլիսի պէճսէ թարաֆընան նասպ , վէ մէմալիքի էճնէպիյէէսէն իսէ, սէվվէլթի Ալիյէէ շէհպէնաէրի , վէ պուլունմադըը հալսէ , հիքիմէթի միհէլլիյէէ ճանիպինսէն թայինի օլունուբ :

257. Խասարաթը վագըա , վէ սէնիվէ սթըմիշ օլան էչեա , կէմինին թախլիյէէ օլունաճադը միհէլլսէ ճարի օլան գըյմէթլերի իւգրէ թագսիրի պահա օլունուբ : Տէնիվէ սթըմիշ օլան էմմանըն ճինս վէ նէվիի , պուլունաճադ համուլէ սէնէաէրինին վէ ֆաթուրաթարընըն , վէ սայիր իհթիճաճա սաիհ էվրագըն իպրաղըլսա խապաթ օլունուբ :

258. Թագսիրի պահա իչլին թայենն օլունան էհլի խրպրէ , զայիաթ վէ խասարաթընը , սէֆթէրի թէվզի վէ թագսիմինի տախի թէրթիպ վէ թէսվիյէէ իսէրլեր : Իչպու թագսիմի զուրաա , սէնիվէ սթըմիշ , վէ թէրը օլունմուշ , վէ թախլիս գըլընմիշ օլան մէճմունի էչեա իլէ , սէֆինէ վէ նամլունան նըոֆլարը իւղէրինէ , կէմինին թախլիյէէ օլունաճադը միհէլլսէ ճարի օլան գըյմէթլերինէ կէօրէ , իճրա օլունաճադ տըը :

259. Թանգիմ օլունան թագսիմի զուրաա միասէսինին իճրասը , մէմալիքի միհրուսէյէէ իսէ , միհէլլինին թիճարէթի միհքեմէսի , վէ օլմադըը հալսէ, մէճլիսի պէլսէ թարաֆընաան, վէ մէմալիքի էճնէպիյէէսէ իսէ, օրաա պուլունան սէվվէլթի Ալիյէէ շէհպէնաէրի , վէ պուլունմադըը թագսիրսէ , միհէլլինին իճապ իսէն միհքեմէսի ճանիպինսէն հիքմ ու թէսվիյէէ գըլընըը :

260. Էմմասյի միհմունէնին ճինս վէ եա նէվի , համուլէ սէնէաէրինէ , սահինէն պէեան օլունմադըը, վէ գըյմէթի տախի , պէեան օլունսուղու մըգսարսին դիհասէ պուլունսուղու թագսիրսէ , էմմասյի մէրգումէ , թախլիս օլունմուշ իսէ, թագսիմի զուրամասէն , գըյմէթի սահինէնէրինէ կէօրէ հիսաեսար օլսուր . վէ թէէֆ օլմուշ իսէ , համուլէ սէնէաէրինէ պէեան օլունան ճինս վէ նէվինի կէօրէ , պէեէլլերի թէէսիյէէ օլունուբ : Էմմասյի մէզքիրէ , համուլէ սէնէաէրինէ պէեան գըյընան նէվինէն սյադը օլսուղու սուրէթէ թախլիս օլունմուշ իսէ, սէնէաէրինէ պէեան օլու-

նան նեվինէ կէօրե հիսապտար օլուր, վէ տէնիզէ աթըլմըշ, վէ եա պօզուլմուշ խան, գըյմէթի սահիհէլերի իւզրէ պէ-տէլերի թէհտիյէ օլունուր։

261. Կէմինին մուհաֆազասը, վէ թայիֆէնին թէյաիւշի իչին օյան միւ-հիմմաթը հարպկնէ վէ էքսկնէ, վէ թայիֆէնին վէ եօլճուլարըն էլպիսէսի տէնիզէ աթըլմըշ օյան մալին թազմի-նի իչին, թագսիմի զուրամաեա կկը-մէյիպ, գաւուր էշեանըն քեաֆֆէսի զուրամաեա տախիլ օլուր։

262. Համուլէ սէնէսի, վէ եա գա-բուտանըն իմ՛ու խապէրի օլմաեան, վէ եախօտ կէմինին մանիֆէսթօսուն-տա, եանի համուլէնին գայտ ատֆթէ-բինտէ մուգայէտ պուլունմաեան էշ-եա տէնիզէ աթըլըր խան, պէտէլերի թէհտիյէ օլունմազ. ֆագաթ, թախ-լիս օլունուր խան, խաստարաթը պահ-րկնէ զուրամաբնա տախիլ օլուր։

263. Կէօկերթէ իւզերինէ թահմիլ օլունմուշ օյան էշեա թախլիս օլունուր խան, զուրամաեա տախիլ օլուր. վէ տէ-նիզէ աթըլմըշ, վէ եա տէնիզէ էշեա աթըլմասընտան խաստարտուտ օլմուշ խան, սահիպլերի սէյեահամթը սահի-լկնէյի գասիբէտէն մաստա, էշեայի մերգումէնին, զուրամաթէն թէսվիյ-էսինի թատլպ իտէմէյիպ, ևև իհնճիւ մատաէնին ահքեամընճա, գաւուտան-տան թազմինինի տավա իտէպիլիր։

264. Տէնիզէ էշեա իւգա օլունմա-սընտան տօլայը կկմինէ արքդ օյան խա-սար, եալընըզ իւգա մատաէսինին թէս-հիլի իչին վագը օլտուզու սուրէթտէ, զուրամաթէն թէսվիյէ օլունուր։

265. Տէնիզէ էշեա աթըլմասըյլա, կէմի թախլիս օլունամասընը թազտիր-տէ, հիչ պիր զուրամաեա մահէլլ գալ-մամաճադը միսիլլու, թախլիս օլուն-մուշ օյան էշեա տախի, տէնիզէ աթըլ-մըշ, վէ եա խաստարտուտ օլմուշ էշ-եանըն թազմինի իչին զուրամաեա կկը-մէզ։

266. Տէնիզէ էշեա աթըլմասըյլա, կէմի թախլիս օլունուպ տա, մուախ-խէրէն սէֆէրէ տէվամ իտէրէք զարդ վէ թէէֆֆ օլտուզու սուրէթտէ, էշեայի մէրգումէնին թազմինի իչին, եալընըզ թախլիս օլունմուշ օյան էշեա, մէսարի-ֆի թախլիսիյէնէրի պատէթ թէնզիլ, հայի հազըրլարընտա օյան գըյմէթլէ-րինէ կէօրե զուրամաեա տախիլ օլուր։

267. Կէմինին ալաթ վէ թագըմնա-րընըն գաթ վէ քէօր իտիլմէսի, վէ եա կէմիյէ ախէր կիւնա պիր խաասըր թէ-րէթթիւպ իթտիրիլմէսի իլէ, կէմի վէ եա համուլէսի թախլիս օլունուպ տա, մու-ախխէրէն, էմթաայի մահմուլէ զայ վէ թէէֆֆ օլուր, վէ եա զասպ ու զարէթ օլունուր իսէ, իշպու էմթաանըն տա-հիպ, վէ մուհամիլ, վէ միւթէսէլլիմ-լէրինտէն, մարիւզ գիքր խաստարաթ-տան տօլայը, զուրամտան հիսսէ թա-լէպլինէ, գաբուտանըն հադգը օլմազ։

268. Էմթաայի մահմուլէ, սահիպ վէ միւթէսէլլիմլէրինին սէպէպլիյէէթ վէ խէթտասը իլէ զայ վէ թէէֆֆ օլտու-զու սուրէթտէ, զայ օլմամըշ կիպի տատ օլունուպ, խաստարաթը ումումիյէթինին զուրամասընա տախիլ օլուր։

269. Տէնիզէ իւգա օլունան էշեա, էմրի իւգատան սօնրա, կէմիտէ գա-լըզ տա, թախլիս օլունան էմթաաեա արքդ օյան խաստարաթըն զուրամասը-նա, հիչ պիր վագթի տախիլ օլմազ։ Զայ վէ թէէֆֆ օյան, վէ եախօտ սէ-ֆէրէ, տատմի գապիլիյէէթ հալինի քէսպ իտէն կէմինին թազմինի իչին, էմթաայի մահմուլէ, զուրամաեա կկը-մէզ։

270. Իքի եիւզ էլլի իքինճի, վէ ի-քի եիւզ էլլի իւչինճի մատաէլէրտէ պէեան օլունան քիմէնէլէրին ինղիմա-մի բէյլէրիյլէ էմթաա չզդարմազ իչին, կէմինին կէօկերթէսի աչըլըր իսէ, պուն-տան տօլաեր կէմիտէ իւգա խիլչէն խա-սարաթըն իճթասը իչին, զիքր օլունան էմթաա, զուրամաեա տախիլ օլուր։

271. Պիր չիմանա վէ եա նէհրէ կի-րէճէք կէմինին թախֆիֆ զրմնընտա, սանտալարա վազ օլունան էմթաա զայ վէ թէէֆֆ օլուր իսէ, պունլարըն թազ-մինի իչին վագը օյան զուրամասա, կէ-մի իլէ համուլէսի, քեաֆֆէթէնէ տա-խիլ օլուր. ֆագաթ, կէմի համուլէսի միւթէպագըյէհսիյլէ պէրապէր զայ վէ թէէֆֆ օլուր իսէ, պունլարըն թազմի-նի իչին սանտալարա վազ օլունան էմ-թաա, սէլամէթլէ գարաեա չզդաա պիլէ, զուրամաեա տախիլ օլմազ։

272. Պալէատէ պէեան օլունան խու-սուսաթըն ճիւմլէսինտէ, զուրամանըն խաթիֆաը իչին, գարուտան վէ թա-յիֆէնին, էմթաայի մահմուլէ, վէ եա էսանըն հասլէսի իւզերինէ, հագդը խաթիեաղլարը վար տըր. պինապէրին, զուրամանըն թէէմիյէսինտէն խաթին-քեաֆ օլունտուղու հալտէ, խաթիֆա-սընըն թէէմինի իչին, էմթաայի մէզ-քիւրէստէն, մերգումլարըն, խաստարա-թը պահրկնէյի ումումիյէստէն տօ-լաեր, կէրէք պիզզաթ քենտիլերի, վէ կէրէք պիլ վէքեաէ սայիր ասհապը մաթլուպ իչին ալոզ իտէճէլերի հիս-սէյի զուրամալէրի մրդտարընը զապթ ու թէկզիք, վէ մահքէմէնին հիւքմի իլէ ֆիրուխթ իթտիրմէկէ սալահիյ-էէթլէրի վար տըր։

273. Տէնիզէ իւգա օլունան էշեա, թէվգիֆի զուրամտանէն սօնրա, սահիպ-լերի թարաֆընտան թախլիս վէ խաթին-սալ օլունտուղու թագտիրտէ, իւգա խուսուսունտան տօլաեր, էշեայի մէզ-քիւրէսէ թէրէթթիւպ իտէն զարար, վէ թախլիսի իչին վիրիլմէս մէսարիֆ պատէթ թէնզիլ, գաւուր գալան ագ-ճէսի, էշեա սահիպլերին, գարուտանի վէ սայիր ալէագասը օյան քիմէնէլէ-րէ խաէհսէ մէճպուր տուրլար. պու հալտէ իտտէ օլունան ագճէ, կէմինին սահիպլերիյլէ համուլէսէ ալէագասը օյանլար պէ,ինինտէ, իւգա խուսուսուն-տան թէրէթթիւպ իտէն զարար իչին վիրտիքլերի հիսսէյի զուրամալարը մրդտարընա կէօրե թէվզի վէ թագ-սիմ օլունուր։

ՕՆ ԻՒԶԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԼ.

Մէ-բուճէ ջեման պուճաեա ոայէր ոէր։

274. Միւրուրի զէման իլէ, գարու-տան, սիւար օյտուղու սէֆինէնին, հիչ պիր վագթի մանիք վէ սահիպի օլմազ։

275. Միկուրթաճրնա թէրքի էշեա սալահիյէէթի, 21 հիճնճի մատաէտէ մուայնէն օյան վագթ ու զէմանըն միւ-րուրիյլէ սագրթի օլուր։

276. Խաթիբ զարը պահրի գօնթրա-թօսու, վէ եա սիկուրթա սէնէտի թա-րիխլերինտէն պէշ սէնէ միւրուրինտէ, պունլարտան թէէվզիլիտա խանէն տավա, միւտտաինին խաամի թարաֆընտան, միւրուրի զէման իլէ տէֆֆ օլունուր։

277. Կէմինին ինչա վէ թամիրի իչին վիրիլէն քէրաթէ, վէ եէրքէն, վէ լէն-կէր, վէ լէվազիմաթը սայիրէ իլէ ալը-նան գումանէա պահալարընըն իճթասը, վէ ինչա վէ թամիր պէտէլերիյլէ, իս-թիխտամ օլունան ամէլէ իւճրէթլէրին-նէն թէէմիյէէսի տավասը, էշեանըն վիրիլտիկնտէն, վէ էմրի ինչա վէ թա-միրի խիթամընտան իչ սէնէ միւրատ իթմիշ իսէ, միւրուրի զէման իլէ տէֆ օլունուր։

278. Սէֆինէնամխանտնուն, վէ գա-բուտան, վէ թայիֆէ, վէ կէմիտէ իս-թիխտամ օլունան սայիր մէէմուր վէ խաէմէլէրին մատաշ վէ իւճրէթլէրի-նին, վէ պունլարըն իճթասը, վէ եօլճու-լարըն զօրճրու օյտուղլարը մէպալիղին թէէմիյէէսիյլէ, էմթաայի մահմուլէնին թէէմիյի տավալարը, կէմինին կիթմէ-սի մէշրութի օյան մահէլլէ վարտըղըն-տան պիր սէնէ միւրուր իթմիշ իսէ, խաամի թարաֆընտան, միւրուրի զէ-ման իլէ տէֆ օլունուր. քէ զալիք, թա-յիֆէնէ, վէ կէմինին սայիր մէէմուր վէ

խատեմէլէրինէ , գաբուտանըն էմիլիյէ վիրելէն մէհքիլաթը թէհտիյէսի հադդընատ օլունան տուվա, օլ մէհքիլաթըն իթտաբնատան պիր սէնէ զէմման միւրուր իթմիշ խսէ , միւրուրի զէմման իլէ տէֆթ օլունուր :

279. Անիֆ իւզ դիբր 276րնճը , վէ 277ինճի , վէ 278ինճի մատատէլէրտէ պէհան օլունուդու իւզրէ , միւրուրի զէմման պահնըյյա տէֆթի տավա օլունուր խսէ տէ, միւտտաթ օլան քիմէնէլէր, տավալարընը պու վէճհյէ տէֆթ իտէն խասիմլէրինէ, տէ յոլէրինի թէմտիէն իթա իթտաթէլէրինէ , վէ մէտուտն վէճհաթ իթմիշ խսէ, զէվճէյի մէթրուքեհնէ վէ վարիսլէրինէ , վէ վարիս նէթիմ օլտուդու հալտէ, վասիյէրինէ, մահլուլ օլան չէյ , միւթէվէֆֆանըն պօրճու օլտուդունու պիլմէֆթէրէրինէ, այհնլէրի իւզրէ նէմին թէբդիճ խտէպիլճէքդիր տիր :

280. Մէտուտնուն տէյնի օլտուդունու միւպէյեին պիր սէնէտ , վէ նա թահվիլ, վէ նա իմզասը յյա գապուլ էյլէտիկի պիր հիսաաննամէ պուլունտուդու , հասիօտ տային թարաֆընատան վադթիյլէ բրօթէսթօ , վէ արզուհալ թադտիմվէ թէպլիղ օլունտուդու հալտէ , պէր վէճհի մուհարրեր միւրուրի զէմման իլէ տէֆթի տավա օլունտուղ. ֆադաթի , սէնէտ , վէ թահվիլ օլմատարադ , հայրընդ բրօթէսթօ վէ արզուհալ թադտիմ վէ թէպլիղ օլունուդ տա , իւչ սէնէնէ գատար տային սիւքիւթի իտիդ , տավալընը արատամիշ, վէ օլ վէճհյէ օլունան բրօթէսթօ վէ արզուհալ , մէտուտնուն իսթիտատը իւզրինէ օլմամիշ հիւքմիւնատ թուքմատընա գարար վիրիլմիշ օլտուդու թադտիրատ, եթնէ պէր վէճհի պաճհա , միւրուրի զէմման իլէ տէֆթի տավասը օլունուր :

---

(1) Մանհուշ , հիւքմէտիմիշ օլան :
(2) Հատաբդէտ, գարար կէ օրմիւշ պօզուլմուշ :

ՕՆ ՏԻՕՐՏԻՒՆԱԻԻ ՖԱՍԼ

Մէհտա օլմահան պաճլըր հաքդընտա պըր :

281. Իմթատայի մահմուճէ(1) խատարտտէ(2) օլուպ տա, պիրա բրօթէսթօ վէ իթթիրազ թէպլիմ պուլունուդատան սոն- րա զարար վէ պիհան իչին, գաբուտան վէ սիկուրթաճրլարըն ալէ յհինէ տա- վա օլունտուդու, վէ խատարթաթը պահ- բինէ վուդու պուլուպ տա , գարու- տան պիրա բրօթէսթօ վէ իթթիրազ, էմ- թատայի մահմուճէյի թէպլիմ, վէ նավ- լունու ախզ իթտաքդատէն սոնրա , խա- տարթը մէզքիւրէտէն տօլաթը , մու- համմիլին(3) ալէ յհինէ տավա էյլէտիկի, վէ կէմի չաթմիշ օլուպ տա , չաթտրընը մահէլլատէ, գաբուտան , չիքտայէթինի պէհան իտէպիճէք պիր հիւքմիւթ վար իքէն , իսթիտա թադտիմիլէ չի- քտայէթ իթմէկէրէք , մուտախթէրէն , չաթմա խատուտունան տօլաթը տա- վա աչտրընը թադտիրատ, օլ տավա խա- թիմա (4) օլունմադ :

282. Չիքր օլունան բրօթէսթօ , վէ իթթիրազատ, վէ չիքտատաթ, գըրգ սէ- քիզ սաաթ զարֆընատա արզ վէ թէպ- լիղ օլունմատընդա , վէ պունլարըն թէպլիղի թարիխինատէն իթթիպարէն օ- թուզ պիր կիւն իչինատ , տավա իչին տաճի արզուհալ թադտիմ գըլընմա- տընդա , քէնէն լէմ էդքիւն հիւքմիւն- տէ օլուր :

Ձիյ 6 րէպի իւլէվվէլ, սէնէ 1280.

(3) Մատամմէն, մայի էհտրէքէն :
(4) Խոնկա , տէյնէ մէք :

ԹԻՃԱՐԹՔ ԳԱՆՈՒՆՆԱՄԻՑԻ ՀԻՒՄԱՆՈՒՆՈՒՆ 146 ԸՆՃԸ ՄԱՏՏԻՍԻՆԷ ՉԷՅԼ ՕԼՈՒՆԱՆ ՖԸՐՕԱՅԻ ԳԱՆՈՒՆԻՑԻՆԷ ՏԻՐ (*)

Իչպու մատաէնին հիւքմիւ , աչընդ պօնօլար հադդընատա տաճի , թէհտիյէլէ ճարի տիր :

Ձիյ 24 րէպի իւլ ախըր, սէնէ 1287.

Չէյլէ ֆանուն ընճարէրին 28ինճի մատէ- էլէվլէ օլունան ֆէքրայէ ՆԷՂԴԷՆ տէր (**) :

Նահամր ճէտիտէյի տէվլէթի Ալիյենէն , վէ կէրէք պու մադուլէ սայիր էհամ էվրադընըն , պիր թարաֆատան պէհելի նադատէն իֆա , վէ տիկէր թա- րաֆատան էվրադ այնէն իթա օլունմադ իւզրէ, աատիյէն պէյ ու չէրասը մէճադ օլուպ , ֆադաթի , մէյտանտէ ադճէ վէ էվրադ օլմատընդը հալտէ, հայրընդ ֆիյ- հաթընըն թէզայիտա վէ թէնադրսը իւզէրինէ, հավալի վէ էմրի իթթիպարի օլարադ ճէրէհան իտէն մուամէլաթ վէ մուգավէլաթ նամէչրու , վէ պի- նատէն ալէյհ պուճաղատան միւթէվէլ- լիտ պիլճիւմլէ սէնէտաթի վէ մուգա- վէլաթ, մուհաքքէմտէ ֆատտա վէ զայ- րի մադպուլ աատա օլունտաճադ տըր :

Ձիյ 14 շաաբան, սէնէ 1284 :

Թէճարէբի պահրէյնէ ֆանուննաճէնէնի ըտահնօ օլտուդու հէվատը :

Իւչճանճը տատէ . Պիր սէֆինէյէն կէ- րէք սէֆէրինատէն էվվէլ, վէ կէրէք էս- նայի սէֆէրինատ , քեամիլէն վէ նա հիսաէթէն պիլ բիզա ֆիրուխթի խտա- սուսու , մէմալիքի տէվլէթի Ալիյենէտ վուդու պուլուր իսէ , մահէլլի լիման րէյիսի հուզուրունատա , վէ մէմալիքի էճնէպիյենէտ վագը օլուր իսէ, տէվլէ- թի Ալիյենէ չէհպէնտէրլէրի մուվաճէհէ- սինտէ, սէնէտի բէմամ իլէ իճրա օլու-

(*) Մէզքուր մատատ Թիւրքճէ Տիւսթու- բուն պիրինճի ճիլտինի 401ինճի մատիֆէ- սինտէ , վէ պիղիմ Տիւսթուբուն իչպու իւք ճիլտինի 203ինճիւնճու մատիֆէսինտէ միւնատրիճ տիր :

(**) Մատատէյի մէզքուր , Թիւրքճէ Տիւս- թուբուն պիրինճի ճիլտի 451ինճի մատիֆէ- սինտէ, վէ իչպու պիղիմ Տիւսթուբուն տաճի 242ինճի մատիֆէսինտէ միւնատրիճ տիր :

(*) Հիւքմիւ մէվտուխ մատատ , Թիւրքճէ Տիւսթուբուն պիրինճի ճիլտինի 466րնճը մատիֆէսինտէ , վէ պիղիմ Տիւսթուբուն իչ- պու պիրինճի ճիլտինի 254իւնճու մատիֆէ- սինտէ միւնատրիճ տիր :

նաճադ տըր : Լէկէր պու եօլտա օլմազ իսէ, պէյ ու ֆիրուխթի, քէնէն լէմ եէ- քիւն հիւքմիւնատ թուքմատընդա տըր: Վէ պու ֆիրուխթի քէյֆիյէթէի , մէ- մալիքի մահրուսէյի շահանէտէն , լի- ման րէյիսի օլմահան մահէլլատ օլուր իսէ, մէմլէքէթի մէճհիսնատ իճրա օ- լունարադ , օլ մահէլլէ էն եագըն պու- լունան լիման րէյիսինէ իխտար օլու- նաճադ տըր : Վէ մէմալիքի էճնէպիյե- նէտէն , տէվլէթի Ալիյենէ չէհպէնտէ- րի պուլունմահան մահէլլատ վուդու պուլուր իսէ, քէյֆիյէթէի պիլտիրիլ- մէք իւզրէ , եագընատա պուլունաճադ տէվլէթի Ալիյենէ չէհպէնտէրինէ խա- պէր վիրիլմէք չարթըյլա , օրա հիւ- քմէթինէն , մէէմուրու մախսուսա մատարիֆէթիյլէ , իճրա օլունաճադ տըր (*) :

Օրտու-ե-հէյրիյէ մատտ. Մէֆհինէ գա- բուտանը , մահէլլի լիման րէյիսինէն , վէ պուլունմատընդը հալտէ , մէճլիսի պէյլէնէն պիր մէէմուրու թարաֆընա- տան , նէումէրօ վազ , վէ սահ քէչհատ օլունմուշ , վէ պէյլի, մուրիւդ գիբր լի- ման րէյիսի , վէ մէճլիսի պէյլատ ճա- նիպինատէն թատտիդ դըլընմիշ կէմի ժուրնալը թատիր օլունուր պիր եէվ- միյեէ տէֆթէրի թատմատատ մէճատար օլաճադ տըր : Իչպու եէվմիյէ տէֆթէ- րինէ, եէվվէլա , տավա վէ բիւգկատարլա- րընն ատվալը եէվմիյէէի, սանիհա, կէ- մինէն պէհէր կիւն լէյրու կիթմէք վէ նա կիճհքմէք իւզրէ վագը օլան հա- րէքէթի , սանիսա , կէմինէն հէր կիւն պուլունտուդու տէրէճէյի թատ վէ արզը , բաղիա , կէմինէ վէ համուլէ- սինէ վուդու պուլան զարար վէ զիհան իլէ , պունլարըն սէպէպլէրի, խատիա,

(*) Հիւքմիւ մէվտուխ մատատ , Թիւրքճէ Տիւսթուբուն պիրինճի ճիլտինի 466րնճը մատիֆէսինտէ , վէ պիղիմ Տիւսթուբուն իչ- պու պիրինճի ճիլտինի 254իւնճու մատիֆէ- սինտէ միւնատրիճ տիր :

գաղաէն վուգու պուլան թէչկիաթ իչէ գամ վէ եա քէրը օլունան չէյլերին, միւնքին մէրմէպէ թաֆխիլի, սատիա, կէմինին թուխտուզու քարիդ իչէ, թավչէն(1) վէ եա քէրհէն(2) օղ թարիդաէն չաշմամասընըն սէպէտլերի, սապիա, կէմի թայիֆէսինին զապաթանը վէ բուէսասը իչէ պէրապէր, գաբուտանը թարաֆընտան լիմանճա իթթիխազ օլունան թէտաւիը վէ գաբուրլար, սամինա, կէմի թայիֆէսինին զապիթան վէ նէֆէրաթընտան հէր գանդիսինէ իչն վիրիլմիչ իսկ, անչէրին իսկիէրի իչէ, իչն վիրիլմէսինին սէպէտլերի, թասիա, կէմինին վէ էմնալի մահմուլէսինին իրատ վէ մասարաֆլարը, վէլ հասըլ կէմիւէ վէ եա համուլէսինէ տաւիը օլուպ, պիր միհասէպէ իրաէսինէ, վէ եա պիր կիւնա իտտաա վէ միւնադաաեր մուճիպ օլաճագ մէվատա վէ վուգուաթընն քեաֆֆէսի, զիքը ու պէհան օլունաճագ տըր (*)։

Գըրէճնըճը մադոր. Սէֆինէնին սէյր ու սէֆէրինէ լազըմ օլան միհիմմաթըն հադըր օլուպ օրնաթըղը, վէ սէյր ու սէֆէր իտէպիլճէճէք հալտէ պուլունուպ պուլունմատըղը պիլինմէք իչնն, թահմիլինաէն էվվէլ, գաբուտան, լիման բէյհսի, վէ օրնաթըղը հալտէ մէճլիսի պէլտէ թարաֆընտան մնախասաէն թայինն օլունաճագ էչնի խըսըսէ մանարիֆէթիլէ, կէմիսինի քէշֆ ու մուայենէ իթմամէկի մէճպուր օլաճագ տըր։ Իչպու քէշֆին մադպաթասը, լիման բէյհսի նէզտինտէ, վէ եախօտ մէճլիսի պէլտէտ պիթ թէվգըֆ, մուատտաղ պիր նիւմախէսի գաբուտանըն եէտինէ իթա օլունաճագ տըր։ Մուհամիլլէր սէֆինէնին քէշֆ ու մուայենէ իթմամէկի մէճպուր օլաճագ տըր։ Իչպու քէշֆին մադպաթասը, լիման բէյհսի նէզտինտէ, վէ եախօտ մէճլիսի պէլտէտ պիթ թէվգըֆ, մուատտաղ պիր նիւմախէսի գաբուտանըն եէտինէ իթա օլունաճագ տըր։ Մուհամիլլէր սէֆինէնին քէշֆ ու մուայենէ իթմամէկի մէճպուր օլաճագ տըր։

(*) Հիւքմիւ միւնֆէսիխ մատաէ թէրքճէնին պիրինճի ճիլտի 478ինճի, վէ պիգիմ Տիւթիւրան տախի պիրինճի ճիլտի 263ինճիւ սահիֆէսինտէ միւնտէրիճ տիր։

(**) Հիւքմիւ միւնֆէսիխ մատաէ, թէրքճէնին պիրինճի ճիլտի 478ինճի սահիֆէսինտէ վէ պիգիմ Տիւթիւրան տախի պիրինճի ճիլտի 263ինճիւ սահիֆէսինտէ միւնտէրիճ տիր։

(1) Թավչէն, խթէկէրքճ։

(2) Քէրհէն, խթէմճէկէրքճ։

(3) Ա՛խոռաէնէ, իչի կէմինին, պիր պիրինէ չաթմասը։

եէնէսինտէն սարֆը նազար իթմէլէր պիլէ, գաբուտան, մարիւզ զիքր քէշֆ մաղպաթասընը խպրագ իթմէմէքճէ, միւրուր թէգվէյէմինի խաթիհսալ իտէմէեճէք տիր. վէ հուգուգու թիճարէթի պահրիյէեէ միւթաալլիգ քէշֆիյաթ իչնն, էհլի խրպրէ թայինի, Տէրաէտէթ թիճարէթի պահրիյեէ մահքէմէսինտէ, վէ թաչրալարտա, թիճարէթի մահքէմէսի օլմաճան եէրլէրտէ, թիճարէթի պէրրիյեէ մահարիմինտէ իճրա զբլընաճագ տըր (**)։

Գոնոնընաէնէ զէյէրէ ընէչէլ օլունան մադոր։

Գաղաէն վուգուա կէլէն միւաամաէմաթը(3) ճիւզիյեէ միսիլլու վուգուաթտան, միւտաի վէ միւտաի ալէյհին միւվաֆֆագաթըլլա, սուլհէն թէսվիյեէսի գապիլ օլմնլար, Տէրաաատէթտէ լիման իտարէսինտէ, վէ թաչրալարտա, մահէլլէրի լիման բէյհսիլէրի մաարիֆէթիլլէ թէսվիյեէ վէ բույեէթի օլունաճագ, վէ սուբէթի սուլհիյեէտէ թէսվիյեէ գապուլ իթմէեէն մէվատա, Տէրաաատէթ թիճարէթի պահրիյեէ մահքէմէսինտէ, վէ թաչրալարտա թիճարէթի պահրիյեէ օլմաճան եէրլէրտէ, թիճարէթի պէրրիյեէ մահարիմինտէ ֆաալու բույեէթ իտրիճեճէք տիր։

Ֆիյ 10 զիլհիճճէ, սէնէ 1292, վէ ֆիյ 26 քանունի էվվէլ, սէնէ 1291։

ՄԷՀԱՔԻՄԻ ՆԻՉԱՄԻՅԷ ՀԱՎԳՔՆՏՍ ՆԻՉԱՄՆԱՄԷ ՏԻՐ

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԻ

Մէմալիքի տէվլէթի Ալիյէէտէ, մահաքիմի նիզամիյէ, իքի տէրէճէ իթթիսալ օլունմուչտուր։ Տէրէճէյի էվվէլի մէհաքիմի, պիտաէէթէն, վէ տէրճէյի սանիէ մէհաքիմի, իսթինաֆէն բույեէթի տավա իտէրլէր։

Դայիմագամլըզ մէրքէզի օլան գաղալարտա պուլունան տաավի մէճլիսլէրի պիտաէէթէն, վէ լիվա մէրքէզլէրինտէ պուլունան թէմէիյզ մէճլիսլէրի, հեմ պիտաէէթէն, վէ հեմ տէ իսթինաֆէն, վէ վիլաէէթ միվանը թէմէիյզլերի, եալընըզ իսթինաֆէն բույեէթի տավաեա մէէմուր տուրլար։

Էֆրատ պէ յնինտէ, գաղիլի թէսվիյեէ օլան տաավիեի սուլհէն պիթթիրմէք իչուն, հէր նահիյեէ վէ գարիյեէտէ, պիրէր իսթիեար մէճլիսի, վէ տաավիյի թիճարէթէ մանսուս օլմագ իզրէ, իգթիզա իտէն վիլաէէթ վէ լիվա գաղա մէրքէզլէրինտէ տաիի, պիրէր մահքէմէյի թիճարէթ վար տըր։

Գաղա տաավի մէճլիսլէրիյլէ, մէճլիս վէ տիվանը թէմէիյզլերին բիեաաէթի նեւվապէ մուհավիլէ տիր։

Տաավի վէ թէմէիյզ մէճլիսլերինտէ գաթիէն, վէ մէճլիս, վէ տիվանը թէմէնիզլերինտէ իսթինաֆէն բույեէթ օլունան տաավալարըն թէմէիյզ, տիվանը ահքեամը Սաիյիէէէ այիտ տիր։

Տիվանը ահքեամը տաղիյէ իչէ, մահաքիմի թիճարէթին վազայիֆի, նիզամնամը մախասուսէ իչէ մուայենէ օլտուդունան, իչպու նիզամնամէ, անչէրտէն պահս իթմէկիպ, եալընըզ, գաղալար տաավի մէճլիսլէրիյլէ, էվվիեա թէմէիյզ մէճլիսլէրինն, վէ վիլաէէթ ահվան թէմէիյզլերինն վազայիֆինի, վէ իսթիեար մէճլիսլերինն թէսվիյէլի տաավի հադդընտա, մէրքէզ պէյի սէլահիյէէթլերինի պէհան իտէր։

ՖԱՍԼԸ ԻՎՊԻԼ

Իէրնէսր գէյլէլէրինն ըէվէյհէէնէ գէչտաօլտուգլարը գէվտտ տայէ տէր։

1. Իսթիեար մէճլիսլերի, սուլհէն թէսվիյեէ օլունապիլէճէք տաավիյի հուգուգը յէէնի սուլհէն թէսվիյեէ իտէրլէր. մուրաֆաա իլէ հիւքմէն ֆասլ ու հասէմէ մէվգուֆ օլան տաավալարըն բույեէթինէ, վէ գապահամ, վէ ճինհա, վէ ճինաեէթ տաավալարընըն միւսալահա իլէ թէսվիյեէսինէ միւտաիէլէ իտէմէզլէր. վէ սուլհէն պիթթիրմէքլերի տաավալար իչին իլամ վիրմէեիպ, եալընըզ սուբէթի սուլհիյեէնի միւպէյեին, թարաֆէյն միւսաիհնտէն պիրեր գըթա սէնէա ախզ իտէրլէր։

2. Իսթիեար մէճլիսլերինն վիրտիքլերի գարարլարընն, միւտաի վէ միւտաի ալէյհին սուլհէն մագպուլատը օլմատըգճա, վէ ահէտաի հիւմա ախէրինն դիմմէթինի իզրա իթմէմէքճէ, պիր կիւնա հիւքմի օլմազ. չուգաատար քիւսուլինէ մուվաֆֆագ օլարագ, սուլհէն պիթթիրլէն, վէ թարաֆէյնտէն սէնէա վիրլէն տաավալարըն, մուհաքէմէնէ մէէմուր մէճլիսլերտէ ֆասլու բույեէթի ճայիզ տէկիլ տիր։

3. Իսթիեար մէճլիսլերինն, սուլհէն թէսվիյեէսինէ մէէղան օլտուգլարը տաավինն, սուբէթի բույեէթ ու թէսվիյեէսի, վիլաէէթ նիզամնամէսինն ալթմըշընճը մատաէսինէ թէսվիֆգան ճէրէեան իտէր։

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Գօշտալ գաօլէ գէչլէլէրինն ըշտիյաֆ վէ գէչտիյէէրէրինն գօչէ տէր։

4. Հէր գաղանըն տաավի մէճլիսի, եվվէլա, նիզամա միւթաալլիգ օլմաճագ, մէհաքիմի չէրիյեէտէ բույեէթի

լապըմ կէյձն , վէ էհալիյի զայրի միւս-
լիմէնէ ահիա օլսուպ , իսարէյլի բու-
հանիյէէլէրի մնարիֆէթիյլէ , բուլեհ-
թի միւթաա օլան տաավիյի մախսու-
սէտէն , վէ սանիհա , սբբի ումուրու
թիճարէթէ միւթաալիղ օլսպ , թի-
ճարէթի մահբէմէհինտէ կէօրիւլճեճը
օլան տավալարտան մնաատա , գանու-
նու վէ նիզամը վուգու պուլան տաա-
վինին , վէ գապահաթի վէ ճիւնհա տե-
ղէհինտէ պուլունան խուսուսաթը
ճէզայիէհնին բուլեհթի վէ թէսդիգը-
նա մէհմուր տուր :

5. Թիճարէթի մահբէմէհի պուլուն-
մահան գազալարտա, թիճարէթէ միւ-
թաալիղ տավալար , թիճարէթի գա-
նունունա թէվֆիղան , գազա տաավի
մէճլիսինտէ ֆասլու բուլեհթի օլսունու-
6. Հէր գազանդն տաավի մէճլիսի ,
տէօրտիւնճիւ մնատէտէ խոխիանա օ-
լունան խուսուսաթտան մնաատա , օլ
գազանդն թահդը իտարէսինտէ պու-
լունան նէվահի վէ գուրատա , պէշ պին
գուրուշ գըլմէթի, վէ սէհէվի պէշ հիւզ
գուրուշ իրատ իւզերինէ թէբէվվիհն
իտէն տավալարը գոթիին , վէ պու
մքդատր գըլմէթի վէ իրատը թէճա-
վուզ իտէն տաավիյէի , վէ թայհին վէ
թագաթթի հուտուտա միսիլու գըլ-
մէթի իւզերինէ ճէրէհան իթմէհէն տա-
վալարը , գապիլի խոխինաճ օլարագ,
բուլեհթի իտէերլէր : Պիր գազանդն տա-
ավի մէճլիսինտէ , գապիլի խոխինաճ
օլարագ , բուլեհթի օլունան պիր տա-
վահը , օլ գազանդն թագի օլտուղու
լիվա մէճլիսի թէմսիղիյլէ , վիլահէթի
տիվանը թէմսիղինտէն գանղխինտէ
խոխէր իտէ , խոխինաճ իթմէրմէքտէ,
միսլէհնիճ մնէխայէր օլուպ, ֆագահ
պիր քէրրէ լիվա մէճլիսի թէմսիղինտէ
խոխինաճ օլունան տաավանդն , թէքրար
վիլահէթի տիվանը թէմսիղինտէ խա-
խինաճը ճագիղ տէկիղ սիր :

7. Տաավի մէճլիսլէրինէն պիրինտէ,
գոթիին հիւքմ օլունագիղճէը մէդ-
տաթ իւղերինէ , պիր տավա կէօրիւ-
լիւր իքէն , անա միւթաալիղ օլարագ
միւտաահ ալէյհ տախի , միւտաահէն
պիր թագմին միւթալէպէ իլէտիղի
հալտէ , իշգու թագմինին մքդտարը ,
մէճլիսին սուբէթի գոթիյէտէ հիւք-
միւնէ մէհզուն օլտուղու տէրէճէտէն
պիհտտէ տախի օլրա , միւտաահինին տա-
սըլ տավտարընա թագալիւգի ճիհէթիյլէ,
սուբէթի գոթիյէտէ հիւքմ օլունուր :

8. Դազա տաավի մէճլիսլէրի , ճէ-
զա գանունունամէյի հիւմահունունուն
պէշինճի մնատէտինտէ մուհարրեր օ-
տուղու իւզրէ , գապահաթ նէվինտէն
օլան ճէրայիմէ գոթիէն , վէ գանուն-
նամէյի մէզդուբուն , տէօրտինճիւ
մնատէտինտէ մուհարրեր օլտուղու
իւզրէ, ճիւնհա գապիլինտէն օլան ճէ-
րայիմէ , գապիլի խոխինաճ օլարագ ,
հիւքմ իտէրլէր :

9. Տաավի մէճլիսլէրի , ճիւնհէթի
տավալարը հադդընտա , թահդըդա-
թը լաղումէնի իճրա իլլէհէրէք , տա-
վահը, մէճլիսի թէմսիղէ կէճտէրիլըլէր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՀԻՍ

Եվէյհէ ճէմիւի ընդհանրութիւն , ոէբէճէյ
ճնմոբէյհնիճրինէ պայէ ոէ :

10. Հէր սանճագդն , մէճլիսի թէմ-
սիղի , օլ սանճագա միւրհագ պուլու-
նան գազալար , տաավի մէճլիսլէրին-
տէ գապիլի խոխինաճ օլարագ , հիւք-
մ օլունան տաավիյի հուտուդըլհէհի իս-
թէտտա իւղերինէ , խոխինաճին բուլ-
հէթ իտէր : Լաքին, մէրքէզի լիվա օլան
գազալարտա , տաավի մէճլիսի պու-
լունմամագ հասէպիյլէ , տաավի մէճ-
լիսինէ այնա տավալարը , օ մնգամնա
վէ օ ասլահիյհէթտէ օլարագ , ֆասլ
ու բուլեհթ իլլէր : Ֆագահ , մէրքէզի
վիլահէթ օլան գազատա , թէքրիվվինն
իտուպ , բուլեհթի տաավի մէճլիսինէ
այնա օլան տաավի, մէրքէզի վիլահէթ
տաավի մէճլիսինտէ բուլեհթ օլունուր :

11. Լիվա թէմսիղ մէճլիսլէրինէն ,
մէվտտոը ճէզայիհէտէ վազիֆէվի, դա-
զալար տաավի մէճլիսլէրինտէ բուլեհթ
օլունան ճիւնհա տավալարընէն , խոխի-
տա իւղերինէ խոխինաճը , վէ ճինա-
եհթ տավալարընէն բուլեհթ վէ հիւք-
միւ , վէ մէրքէզի լիվա օլան գազատա
միւթաալիղ գապահաթի վէ ճիւնհա
միտտէլէրինէն, տաավի մէճլիսի հիւքմ
ու սալահիյհէթինտէ, ֆասլը տըր :

12. Լիվա թէմսիղ մէճլիսլէրինէն ,
հադուգու տաավիյէ վէ ճէզայիհէտէ
միւթաալիղ , վէ գապիլի խոխինաճ
օլան ահքեամի , տիվանը թէմսիղի վի-
լահէթտէ խոխինաճ օլունուր :

13. Լիվա թէմսիղ մէճլիսլէրինտէ ,
պիտտահէթէն պիր տաավա բուլեհթ օ-
լունուր իքէն , անա միւթաալիղ միւս-
տահ ալէյհ թհարաֆէնտան, պիր թագ-
մին իտտտաոը տէբմիհան գըլընտըղը
թագտիրտէ , եէտինճի միտտէնին
հիւքմինէ թէվֆիղտան մնատէղէ օլու-
նուր :

14. Թէմսիղի լիվա մէճլիսլէրի, ճի-
նահէթէ միւթաալիղ տաավինէն մնա-
հաքեամնի իճրա վէ հիւքմ իթմէք-
տէն ոօնրա , էվրագընը , թագըմըլյա,
վիլահէթի տիվան թէմսիղլէրինէ իր-
սալ իլլէրլէր :

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊ

Վէլոեէմլէր պէվնը ընդհանրութիւն վոպոյճէ
պէհանընտա տըր :

15. Տիվանը թէմսիղի վիլահէթին
վազիֆէսի, հուգուգտ տաիյէհէ միւ-
թաալիղ տաավի մէճլիսինտէ բուլեհթ
օլունուպ , տօղրուտան տօղրուհա լի-
էճլիլ իսթինաճ , միւթէհիֆի թա-
բաֆիղտան միւրաճաաթի օլունան , վէ
կէրէք հուգուգու տաիյէ, վէ կէրէք
մէվտտոը ճէզայիհէտէ տայիր , մէճ-
լիսի թէմսիղլէրտէն գապիլի խոխինաճ
օլարագ, հիւքմ խոխէն տաավիյի խս-
թէտտա իւղերինէ, խոխինաճ, վէ մէճլի-
սի թէմսիղին , ճինահէթի իտտտաոլրընը
թէտագըդ , վէ մէրքէզի վիլահէթի օլան
սանճագտտա , վուգուգու պուլան ճինա-
եհթ տավալարընա հիւքմ իթմէք , վէ
տախիյի վիլահէթտէ վուգուգու պուլուպ,
տաայիչի մէմլէքէթի իճտալ խոէճէնը ճի-
նահաթը ազիմէ միսիլու , տաավիյի
ֆէվգէլատէէի, ինտէղ իճտալ բուլեհթ
իլլէմէք մնատաէլէրինտէն իտտարէթ տիր :

16. Վիլահէթ տիվանը թէմսիղլէրի,
մէճլիսի թէմսիղին ճինահաթտա միւ-
թաալիղ իտտմաթընը պատէթ թէտ-
գըդ , եօլունտա կէօրտիւրլէրի հալտէ,
թագըմըլյա տիվանը աֆքեամը Ա.տիյ-
եէնէ կէճտէրիրլէր , վէ օ մագուլէ ի-
լտմաթըն , ճիհէթի հիւքմիյէ վէ մնա-
հաքեամնինճ գուսուր վէ նօգսան կէօր-
տիւրլէրի սուբէթտէ, իսլահ վէ քէմա-
լի իչուն , օլ պապտէ օլան էսպապ վէ
միւլահազաթըն թահրիր վէ թագրիհի
իլէ պէրապէր , էվրագը , մէճլիսի
թէմսիղէ իտաէ իտէրլէր :

17. Հէր վիլահէթին , տիվանը թէմ-
սիղի թագաֆքնտան մէէմուրու մնա-
րիֆէթիյլէ, պէհէր սէնէ խոխինաճընտա
պիր ճէվիլ թանղիմ օլունուպ , օլ
սէնէ զարֆքնտա , գազալար տաա-
վի մէճլիսլէրինտէ , վէ էվվիյէ մէճա-
լիսի թէմսիղինտէ բուլեհթ օլունմուչ,
վէ գապիլի խոխինաճ օլմագ իւզրէ ,
վէ եախօտ սուբէթի գոթիյէտէ , ի-
լտմիարը վիրիլմիչ, վէ եա հէնուզ մնա-
հաքեամէ օլունմամիչ օլան տավալարընն,
քէմիյէթի ու քէյֆիյէթէի, վէ խոսու-
սլերին էսամիսի , մէզքուր ճէվալտէ
թագրիհ օլունուպ , տիվանը աֆքեամը
Ա.տիյէէ նէզդրէթի ճէլիլէսինէ կէճո-
տէրիլիր :

18. Հուգուգու տաիյէ տավալարը
հադդընտա , ուսուլու մէհաքիմ, գա-
նունու մնախսուսու ումումիի վէ օ-
լունճաէա գաատր , հուգուգու տաիյ-
էէ տավալարընտա , ուսուլու մնհա-
քեամէյի թիճարէթի գանունամէսինէն

իշատու նիշանիս մուգայիր օլմահան ահ-քեամը, մէրի իւլ իճրա ապը։

Ձիյ սէլիի չէվվալ, սէնէ 1288, վէ 30 քիանունի էվվէլ, սէնէ 1287։

Չեալէ ֆանոնոս ընէճաբէրին 28ինճի մատէսինին սօն ֆըղրասընտա, «հեր քիմ իպրաղ իտեր իսէ, օնա թէէմիյեէ օլունմադ իւզրէ» կապըլան պօնո վէ թահվիլաթըն, մուամէլաթը թիճճարիյէէտէն ատա օլունատուղու մուհարրէր իսէ ատ, պու աչըգ պօնօլար, էվրօպա թիճարէթ գանունոնա-մէլէրի հիւքմունճէ, թիճարէթ մէհա-քիմինին բույուէթ իտէճկի մէվառատ խարճինտէ օլուպ, մէմալիքի Շահա-նէտէ պունլարա վէրիլէն իմթիեազատն ֆայիտէ կէօրիւլէմէիկինտէն պաշդա, պիր թադըմ մուամէլաթը ֆասիտէի թէէվիճ, վէ գուրա էհալիսինի իղֆալ վէ իղրար գառտիյէ, միւրապահաճը-լար թարաֆընտան սուլի իսթիմալ օ-լունատուղու թահադգուգ իճմէսինէ, վէ պու միսիլու պօնօլարըն, մուամէ-լէյի թիւճճարիյէէ խարճինտէ պը-րադըլմասը, իճմալը հալ վէ մնայա-հաթա, վէ գավափսիզ ումումիյէէէ մուվաֆըգ պուլունմասընա պինաէն, սուլի իսթիմալաթա մահէլլ գալմամագ իչին, մէղքիւր մնատէյի գանունիյէատէն «հեր քիմ իպրաղ իտեր իսէ, օնա թէէմիյէէ օլունմադ իւզրէ» իպա-րէսի թայ օլունարադ, մնատէյի մէղ-քիւրէ եէրինէ գայիմ օլմագ իւզրէ, թաատիլէն գալէմէ ալընան մնատէյի գանունիյէէ հադգընտա, մուամէլէյի մուգթազիյէնին իճրասընա, Շուրայի սէվվէթ թանղիմաթ տայիրէսինատէն թանղիմ, վէ հէյէէթի ումումիյէէատէն թատիպ վէ թէզհիպ օլունան մադպա-թա իւզրէնէ, մէճլիսի մախսուսը վիւ-քէլա գարարրայա պիլ իսթիզան, է-րատէյի սէնիյէէյի հադրէթի Փատի-շահի միւթաալիպ պույրուլտուղու, շէրէֆվարիտ օլան թէզգերէյի սամի-նէտէ իշար պույրուլմուշ, վէ գիքր օ-լունան մնատէյի գանունիյէէ նիւսու-խը մնաթպուսընան . . . ատէտի լէֆ-ֆէն իրսալ դըլընմըշ օլմադըէ, ահքաա-մի միւնատէրիճէէինէ թէվֆիգ մուամէ-լէ օլունմասը լազըմ կէլէճէկի պէհա-նիյէ, թէրգըիմի բագըմէէ իպթիտար գըլընտը։

Ձիյ 14 րէճէպ, սէնէ 96։

Իլմիյէը հուքուգընէն սուրէնի էնուընա պույէ ֆանոնոս մավզուֆընտըն 39ունճու մատ-պուսէնէ գնաս (*)։

Մէհր ու նաֆագալարտան տօլայը մահգիմ օլան մէտաունալար, իֆայի ատիյլէրինատէն իմթիտա իլէէտիքլէրի հալատէ, 32ինճի վէ 33ունճու մուատէ-լէրին հիւքմունատէն միսվէէնա թու-թունլարադ, հեր հալատէ հապս օլու-նուրլար. վէ 39ընճը մուատէ հիւքմունճէ, տայինլէրի թարաֆընտան ինֆագ օլունմադլար։

Իրատէյի սէնիյէէ թարիխի ֆիյ 7 ճէմադի իւլ էվվէլի, սէնէ 97, վէ ֆիյ 5 նիսան, սէնէ 96։

Սէէնընօ մատպուսինին նէտիճէ ֆընընէնճիէէ սուրէնի պէս։

1. Մատէ. Պիր մալին սէքէմթօ-սու, եանի զապթ ու թէվզըֆ օլունմասը խուսուսու, բէհամէն օլան պիր իսթիտա իւզէրինէ, մահքէմէյի թի-ճարէթին ըէյ վէ գարարը իլէ իճրա օլունմասը, վէ պէօյլէ օլմաէըպ տա, ախէր կիւնա իճրա օլունատուղու սու-ըէթմէ, պիլ ախէրէ զարար վէ պինան թէրէթթիպ իտէր իսէ, կէրէք սէ-քէմթօ իթմիշ, վէ կէրէք իթմէրմիշ օլան չախ վէ մէհքեմատա այիտ օլմասը։

2. Իսթիտատա սէքէմթօ օլունա-ճագ մալ, վէ եչկա, վէ պիմէմ, վէ սայիր հէր նէ իսէ, նէյվ վէ ճինսինին մուխթասարճա պէհան վէ իչար օլուն-մասը։

3. Մէքէմթօնուն իճրասընա, է յեա-

(*) Իսմինէը հուգուգը յէէնին սուրէթի իճրասընա սայիր օլան դանունու մուվագ-

խը մնաթպուսընան . . . ատէտի լէֆ-ֆէն իրսալ դըլընմըշ օլմադըէ, ահքաա-մի միւնատէրիճէէինէ թէվֆիգ մուամէ-լէ օլունմասը լազըմ կէլէճէկի պէհա-նիյէ, թէրգըիմի բագըմէէ իպթիտար գըլընտը։

Ձիյ 14 րէճէպ, սէնէ 96։

Իլմիյէը հուքուգընէն սուրէնի էնուընա պույէ ֆանոնոս մավզուֆընտըն 39ունճու մատ-պուսէնէ գնաս (*)։

Մէհր ու նաֆագալարտան տօլայը մահգիմ օլան մէտաունալար, իֆայի ատիյլէրինատէն իմթիտա իլէէտիքլէրի հալատէ, 32ինճի վէ 33ունճու մուատէ-լէրին հիւքմունատէն միսվէէնա թու-թունլարադ, հեր հալատէ հապս օլու-նուրլար. վէ 39ընճը մուատէ հիւքմունճէ, տայինլէրի թարաֆընտան ինֆագ օլունմադլար։

Իրատէյի սէնիյէէ թարիխի ֆիյ 7 ճէմադի իւլ էվվէլի, սէնէ 97, վէ ֆիյ 5 նիսան, սէնէ 96։

Սէէնընօ մատպուսինին նէտիճէ ֆընընէնճիէէ սուրէնի պէս։

1. Մատէ. Պիր մալին սէքէմթօ-սու, եանի զապթ ու թէվզըֆ օլունմասը խուսուսու, բէհամէն օլան պիր իսթիտա իւզէրինէ, մահքէմէյի թի-ճարէթին ըէյ վէ գարարը իլէ իճրա օլունմասը, վէ պէօյլէ օլմաէըպ տա, ախէր կիւնա իճրա օլունատուղու սու-ըէթմէ, պիլ ախէրէ զարար վէ պինան թէրէթթիպ իտէր իսէ, կէրէք սէ-քէմթօ իթմիշ, վէ կէրէք իթմէրմիշ օլան չախ վէ մէհքեմատա այիտ օլմասը։

2. Իսթիտատա սէքէմթօ օլունա-ճագ մալ, վէ եչկա, վէ պիմէմ, վէ սայիր հէր նէ իսէ, նէյվ վէ ճինսինին մուխթասարճա պէհան վէ իչար օլուն-մասը։

3. Մէքէմթօնուն իճրասընա, է յեա-

(*) Իսմինէը հուգուգը յէէնին սուրէթի իճրասընա սայիր օլան դանունու մուվագ-

մէ թատիպ վէ մուպարէքատ տաբի բուխտաթ վէրիլմէսի։

4. Սէքէմթօնուն իճրասընան սէբիպ կիւն զարֆընտա, սէքէմթօ օլունան էչխանըն ատհիպլինէ, վէ եախօտ ատհիպլի օլտուղու խատտասընտա պու-լունան չախտա, եօլունտա վէ պիր հադ-դին օլուպ օլմատըդընը պիլ մուհա-քէմէ խապաթ իչին, ըէմէնն խապէր վէրիլէրէք, միւմէէյիլին խթիխատա մէճպուր օլմասը։

5. Փէզալիք, խթիխատյի մէգբիւրան թարիխինատէն սէբիպ կիւն զարֆընտա, սէքէմթօնու իթհաիրէն շախտըն սայ վէ զայրէթիլէ, մնալ եէտինատէ պուլունան չախտա թէպղիղ օ-լունմասը։

6. Սէքէմթօնուն եօլունտա օլուպ օլմատըդընըն խապաթը զրնիընտա խ-թիտա օլունմատըդը հալատէ, հիչ սէ-քէմթօ օլունմատըդ կիպի, վէ մէգ-բիւր խթիխատա, մնալ եէտինատէ պու-լունան չախտա թէպղիղ օլունմատըդը սուրէթատէ, օլունճատա տէկնի, թա-րաֆընտան չայէտ վէրիլմէմիշ օլան մնալ եօլունտա վէրիլմիշ միսիլու, սատա օլունմասը։

7. Խթիխատյի մէգպուր իւզէրինէ, թարաֆէյնին, եանի էչխանը սէքէմ-թօ կիթմէրէն չախ իլէ, էչխանըն սահ-պի օլան, վէ եա սահիպի օլտուղու խա-տտասընտա պուլունան քիմէնէնին պի-բիսի, վէ եախօտ էքիսատէ, թէպղայի տէվվէթի Ալիյէէտէն իսէ, մահքէմէյի թիճարէթատէ, վէ իքիսի տախի ախէյի էճնէպիյէէ թէպատասընան պուլու-նուր իսէ, թատի օլտուգդարը գանչէ-լարեալարընտա պիլ մուհաքէմէ, սէ-քէմթօնուն թատիպինէ, եախօտ ա-տէմի թատիպինէ տայիր ըաղըմ կէ-լէն էլամ վէ կէրէք սէբէէնասէնին թան-պամ դըլընմասը։

8. Ձիքր օլունան իլամ վէ եա սէ-

գամ, իչղու պիրինճի ճիլտին 168ինճի ա-հիֆէսինատէ միւնատէրիճ տիր։

թէննաէնին հիւբմիւ , Պապը Աալի մա-
արիֆէթիլլէ , մալ եէտիւտէ պուլու-
նան չախսա բէտմէն թէպլիղ օլունա-
րագ, մուճթիհինճէ իճրա օլունմասը, վէ
թէպլիղ օլունունճաէա գառար , մալ
եէտիւտէ պուլունան չախս, մալի մէզ-
քիւրու , բէնոի նէզտինտէ թէվդիճի
լէ, հիչ պիր քիմէնէ թարաֆընա վիր-
մէմէկէ , գանունէն մէճպուր օլուպ ,
վիրտիկի սուբէթտէ, լազըմ կելէն թա-
բաճա թաղմինի դրմնընտա մէսուլ
թուխուլմասը :

Ֆէյ 25 բէպլի իւլ էվվէլ, սէնէ 74 :

ԹԱՇՐԱ ՄԷՃԼԻՍԼԷՐԻ Ա.ԶԱԼԱՐՆԵՐՆ , ԵԼՔՏԻԿԼԻՐԼ ԹԷԳԱՏՏԻՒՄԼԷՐԻ ՀԱՂԳՐՆ-ՏԱ. ՆԻՋԱՄ :

---

*Թաշրա մէճլիսլէրինէ միլլի զայրի միւա-
լիմ բուէասայի բուհանիկէսիլլ էֆրատրն-
տան ապոպ պուլունանլարդն եէկտիկէրէ թէ-
գատտիւմիլէրի , հէր եէրէէ , պիր պաշգա
Թարդտա ճէրէեան լիմէքթէ , վէ պու լի-
թէրատ վէ իմիկտամըզլըգտան տօյլէը ,
գԷԶԼ ու գալ վէ շիքեաեէթ վազուխինն ար-
տը քէսիլմէմէքտէ օլմասը լիչ , շու հալին
ատֆ ու իսլահը զըմնընտա, վազը լազըմ կէ-
լէն պապը գավաֆի թէշրիֆաթիյէէնին պէ-
հանընա լիպիտար օլունուր :*

1. Բուէասայի միւմիպիլէյհիւմուն , պա պէրաթը Աալի Հայիզ օլտուգլարը բիւթուպու մնախսուսէյի բուհանիկէէ իգթիղսաբնճա , մէրաթիպի թէշրիֆաթիյէէնէ Նայիլ օլմալարը լազըմ կելէճէկլինտէն , էվվէլա մէթրօբօլիտ, եա-նի պաշ բիւգօպօլտար, հիւբքեամի չէ-բինն ագրայինտէ պուլունաճագ միւֆ-թի էֆէնտիլէրտէն , վէ եալընըզ բիւ-գօբօս պուլունմալար , մալ միւտիրլէ-բինտէն օնընա, պուլունաճագ ուրը :

2. Պաշգա պաշգա մէզհէպլէրէ միւ-թաալլիղ օլուպ , պիր մնհէլլտէ պու-լունան բուէասայի բուհանիկէէ , ճիւմ-լէթէն պիր բիւթպէտէն պուլունտուգ-լարը հալտէ, պէրաթլարընըն թարիխի իճթիհատը իլէ , գրաեիմլէրինէ կէօրէ , պիր պիրինէ թէգատտիւմ իտիպ, ֆա-գաթ, Բում քիլիսէսի բուէասայի բու-հանիկէսինէ, մին եէ գատիմ վիրիլմիչ օլան իմթիեազը մախսուս իգթիղսաբն-ճա, Բում մէթրօբօլիտ վէ եախօտ բիս-գօբօսլարը, հէմ-բիւթպէյլէրի օլան սա-յըր բուէասայի բուհանիկէսինէ թէ-գատտիւմ իտէճէք տիր :

3. Աաղայի սայիրէէէն, զիչ բիւթպէ օլանլարըն եէբտիկէրէ թէգատտիւմ-լէրի , քէզալիք բիւթպէյլերի թէրճիհի իլէ օլմասը , ուսուլի թէշրիֆաթիյէէ իգթիղսաբնտան օլտուգու կիպի, պուն-լարտան կերէք հէմ-բիւթպէ օլան, վէ կերէք բիւթպէսիզ պուլունան միւսլիմ վէ զայրի միւսլիմ աագանըն քեաֆֆէ-սի տախի, մէճմուա օլտուգլարը մէճ-լիսէ տէվամդարը թարիխինին գրտէ-մի իթթիպալիյլէ , իգամէթ իլլէեճէք-լէը տիր :

4. Պէր վէճհի պայէա զիրը օլան ու-սուլի թէշրիֆաթիյէէնին , միւճէրրէա իմթիեազը մախսուսէ, վէ բիւթպէ, վէ գըրէմգահտէսինէ միւաթէնէա օլմասը ճիհէթլէ, թաղիր վէ իղլալինէ պաշ-գա սիւբլիւ վէսիլէ , սէպէպ ատտ օ-լունամահճագ ուրը :

ՆԻՋԱՄԵԹ ԻՏՏԼԻՅԻ ԹԱՐԻՃԻՏԵՆ

Մէճլիսէ հաբտասէյէ Շահանէտէ պուլունան , պիւտլիէ էշնեպէյինէ բիւնօզլուտիլլէրը հաբէնտա Բանդիր բըլունան Նէզտահինէն ընէրճէհէ սա-բէրէ ուէբ :

1. Գօնսօլօսլուգլար , տաիխտէ թայ-եէն օլունան մըգտար, եէրլիտէն իմմի-եազը մէճմուրլար իսթիխտամ իտէ-պիլիրլէր , եանի պաշ գօնսօլօսլուգլար վէ եախօտ մնգարրը էեալէթտէ պու-լունան գօնսօլօսլուգլար տէօրտէր , վէ պաշ գօնսօլօսլուգլարա թաալի գօնսօ-լօսլուգլար իչէր , վէ գօնսօլօս վէքա-լէթլէրի վէ եախօտ գօնսօլօսլուգ մէէ-մուրլարը էրճիչէր թէրճիհան վէ եա-սագէր իսթիխտամ իտէպիլէճէքլէր տիր : Պալէտտէ թայինն օլունան ա-ատ բէաֆի օլմատըղը հալտէ , դիբը օլունան գօնսօլօսլուգլար , Տէրսաա-տէթտէ պուլունան սէֆարէթլէրինէ միւրաճաաթի էյլեէերէբ , ծնլար Պապը Աալիտէ պէճանը քէյֆիյէէթլէ, պիր-լիբտէ դարար վիրճէճէքլէր տիր :

2. Պաչ գօնսօլօսլուգլար , վէ գօն-սօլօսլուգլար մէէմուրլարը , պիրինճի պէնտտէ պէճան գրլընան մղտարտան գիետտէ թէրճիհան վէ եասագճը իս-թիխտամ իտէմէյիպ, անճագ, պուն-լարըն հիչ պիր սուբէթլէ, պէնտի մէզ-քիւրտէ գիբը օլունան տիկէրլէրի մի-սիլլու , իմթիեազը ատտ օլունմասը մուգտարրեր տիր . ֆագաթ, պիրինճի պէնտտէ մուհարրեր օլտուգու իւգ-բէ , մղգտարը մուայէնէյին խարիճին-տէ ալընըպ , իմթիխտամ օլունմասը , Պապը Աալի իչէ սէֆարէթլէր պէ,իմնի-տէ գարարիկր օլաճագ եէրլիրէր , տի-կէրլերի միսիլլու իմթիեազը օլաճագ-լար ուրը :

3. Պիր գօնսօլօսլուգ վէ եա գօն-սօլօս վէքալէթի , եէրլիտէն պիր իմ-թիեազը թէրճիհան թայինն իտէճէք օլտուգու թագտիրտէ , պունտան սը-ֆամըզ մէէմուրլարէթի թատտիգ օլուն-մասը բուխսաթընը հալվի , վալիի մէմ-լէքէթէ իմթիազէն պիր գրմա էմի-նամէ յի սամի իսմիհինալ իթթիճէք իւգ-բէ , էվվէլ էմիրտէ Տէրսաատէթտէ պուլունան սէֆարէթինինն վէսաթա-թընա միւրաճաաթտա մէճպուր օլա-ճաղընտան, պունտան պէօյլէ, մէմու-բինի մահէլլհէհինն օ միսիլլու էմինա-մէ յի սամի օլմատըգտա, հիչ պիր չախ-սըն թէրճիհան սրֆամընը թանընմա-լարը , մէմնու տուր :

4. Տէրսաատէթտէ ճարի օլտուգու վէճհէլ, պաչ գօնսօլօսլուգլար , թայ-եէն իստէճէքլերի եասագ ճրլարընը , ի-սիմլերի իլէ, վալիի էեալէթի թարաֆը-նա պէճան վէ իչար իտիպ , վալի տա-խի, պալէտտէ պէճան օլունան մղգտա-

(1) Մահդի, հիմայէ օլունմուչ օլան :
(2) Մեչմու , գըլ բահը , բէչ ապ :

բա գառար , պունլարդն էսամիսինի դայա իմմահրիպ, սըֆամլարընը թատ-տիգ իտէճէկի միսիլլու , սայիր գօն-սօլօսլուգլար , վէ գօնսօլօս վէքալէթի վէ մէէմուրլիկէթլերի տախի, թայինն իտէճէքլերի եասագճըլարըն թանըլ-մասը բուխսաթընը հալվի , թաալի օլ-տուգլարը պաչ գօնսօլօսլուգլար վա-սրլթասը իլէ , վալիի էեալէթի թարա-ֆընտան, մնհէլլի մէէմուրլարընա խի-թապէն , թահրիրաթ իսթիհսալ իտէ-ճէքլէր տիր :

5. Հիմմեէթի մուվազգաթա թահ-թընտա պուլունան գօնսօլօսլանէ խա-տէմէսի , տաի մնհմիլէրին(1) Նայիլ օլ-տուգլարը հուգուգտան միսաթէֆիա օլաճագլար , վէ թէքէվվիւն իտէճէք ճինաեէթի տավալարընտա, մէէմուրինի մնհէլլինէ, պունլար հազգընտա տա-խի, Տէրսաատէթտէ ճարի օլան ուսուլ հիմմեէթքեարիտէն սէրմու(2) ինհի-րաֆի(3) իմմէէէրէբ , տիկէրլերի հագ-գընտա ճարի օլան ուսուլի մնհաբէ-մէ իճրա գըլընաճագ : Շու սուբէթլէ-քի, պունլար էմնայի մնհաբէմաթտա, թաալի օլտուգլարը հիւբքիմէթ թա-րաճընտան, իգթիղա իտէն մնսավէ-նէէթէ, պիլա մնհի մնզհար օլաճագլար ուրը : Գօնսօլօսլուգլարդն իմմիեազը միւսթահսիլլէրինէն հիմմեէթի չախս-լարընա միհնհաբը, վէ մէէմուրլիկէթ-լէրինէ մէչրութ օլուպ, պու հիմմեէթի, խրտայէթտէն ինֆիհալլերի, վէ եախօտ վէֆաթլարը իլէ զայէ օլաճագ , վէ միւտտէթի հատտաթլարընտա ադրապա վէ միւթաալլիգաթ լարընտա, վէ վէֆաթ-լարընտան սօնրա վերէսէլէրինէ իհթի-գալ իմմէկէճէք տիր . իչպու միւս-թահսիլինի միւմթազէ , ուհուտի (3) գատիմէնինն միւտտթա օլտուգլարընտ ֆէ յի մուաֆիկտաթտան իսթիֆատ իտէճէք , վէ ֆագաթ, էմնաք վիրկիւսի իլէ պիղղաթ վէ եախօտ պէտէլէն իբտ-

(3) Ինհէրաֆ , սապմագ :
(4) Ո-հուտ , ահտալար :

մէթի ապբէրիկէտէն մնաճի օլմահաճաղ տբը. մա մաճիհ, պու մագուլէ եէրլիլէրին խըտմէթի իլէ, գօնսօլոսլար նէզարմառէ, պէչ սէնէ միւտաւէթ տահա իլդամէթլերի, խըտմէթի ապքերիկէլերի միւտաւէթինէ մահտուպ խոխլէճէք, վէ միւթախասինի մէրգումէտէն, գօնսօլոսլար խըտմէթինէ պուլունուպ տա, ապաքիրի բէտիճէ սիլբինէ խոխալ օլունաճաղ քէսան, ապաքիրի մէզքուբէնին ճէլպինէ, գօնսօլոսան խըտմէթինէն ալընամահաճաղ տբը:

6. Եէրլիսէն հիչ պիր քիմէսնէ, պիր էճնէպլի տէվլէթին գօնսօլոս վէքիլի վէ հահոտ մէէմուրու թայինի օլունամահաճաղ տբը. մուամէլաթը թիճարէթատէն նէչէթի իթմիչ պագը էտպագը միճպիրէկէ մէպնի, պիր մահէլլէ գօնսօլոսլուգ, պաչգ ապընա վիրիլմէմէիպ, մութագա թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյէնէտէն պիրինէ թէվճիհ օլունմաղ լազիմատա կէօրիւնիւնիւ հալաէ, պէօյլէ պիր տալի իսթիհաահաէ թաալլիւգըլի օլաճաղ տէվլէթին Ցէրսաատէթատէ մուդրիմ սէֆիլրի վասըթասը իլէ, պու պապաէ Պապը Ա.ալի իլէ միւզաքէրէ իյդէմէսի ճայիզ օլաճաղ տբը. մա մաճիհ, պէօյլէ պիր իսթիհնա միճճէրէտա թաալաֆէ յէտէն միւսաատաղլիւդումի հագըդըլմէկ մէպնի, մուվաղաթէն դապուլ օլունաճաղընատն, չու իսթիհնաէը միւսթէլղիմ օլան հալաթ պէր թաալաֆ օլուուդու կիսպի, գօնսօլոսլուդա թայինի դըլընմըշ օլան եէրլինէն թէպտիլինէ միւպաատէրէթ օլունաճաղ, վէ մէրգում եէրլինին իսթիհամը մէէմուրլիյէթինէ, իսըտմէթինէ պուլունուշ օլաուդու տէվլէթին հիմաեէթինի, իաուաա իսէմհեէճէք տիր:

7. Հիչ պիր գօնսօլոս վէքիլի վէ մէէմուրա, Ցէրսաատէթատէ պուլունան սէֆիլրէթի վասըթասը իլէ, տիվանը հիսաբ ունատան, ապալըգը միսիլլու, քէնտիսինէ րուխսաթնամէլի մէէմուրլիյէթի օլաճաղ պէրաթը ապալեի իսթիհնալ իթմէտիքճէ, իֆայի մէէմուրլիյէթի իսէմհեէճէք տիր:

8. Թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյէնէտէն հիչ պիր քիմէսնէ, թէպաայի էճնէպլիյէկէ նէզարմառէ միւսթախասէմ օլմագաան նաչի, սալթանաթը Սէնիյէէնին թահթը հիւքիւմէթինատէն չըգամաերպ, պու մագուլէլերին, եալընըգ, եէպլէրինէ մէվաու օլան մէսալիհի էճնէպլիյէ, էճնէպլի տէվլէթի հիմաեէթինատէն իսթիճաատ իսէհեէք տիր. թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյէնէտէն պիրի լէ ադտը չիրբէթի իտէն, վէ եախսո օ քիմէսնէյէ պիր մասլահաթը մախսուսէ իհտիլ էլլէնէն թէպաայի էճնէպլիյէ, տէվլէթի Ա.ալիյէ թէպաասընա, պէր վէճհի մուհարրեր թէվտի իսէհեէքլերի մէսալիհին, մէէմուրինի մահէլլիյէնէ թանըթտըրմադ իչին, էվվէլ էմիրտէ, թիճարէթի մէճլիսինատէ, մուվաֆֆըզը ուսուլ պիր սէնէտ ադտ վէ թանզիմ իթմէկէ մէճպուբ օլաճաղ տբը. էկէր մասլահաթ, թիճարէթի մահքէմէսինատէ սէնէտէ բասլը օլունաճաղ մագուլէտէն տէկիլ իսէ, օ հալտէ գայտ իթմտրմէք իչին, էվվէլճէ հիւքիւմէթի մահէլլիյէնէէ խաֆէր վիրիլճէք տիր:

9. Պէր մինվալը մէչրուհ, խուսուսաթը էճնէպլիյէկէ իլէ մէչղուլ օլան թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյէէ, մուհավվէլի լհտեէրի օլան մէսալիհի էճնէպլիյէկէ խարիճինատէ, սըֆաթը թասպիկէթի սալթանաթը Սէնիյէէնէտէն պիր ան խալի օլամահէրպ, մէսալիհի մախսուսէլերի վէ զաթլարը, հիւքիւմէթի տէվլէթի Ա.ալիյէէնէ թաալի պուլունաճաղլար տբը. չու չուրում, թէպաայի էճնէպլիյէնին, չիրէքճա վէ խըտմէթլերինատէ պուլունան քէսանէ տախի չամիլ օլաճաղ տբը. ֆագաթ, մէէմուրինի րուհանիյէէ, վէ էճնէպլի մանասթըրլարընըն, գօնսօլոսանէլէրինատէ միւսթախասէմմէէմուրինի միսիլլու հիմաեէթի մուվազզաթա խմթիեազատընա նայիլ օլմագ իւզրէ, պիր միթվէլլի վէ պիր թէրճիւման խթիխատամ իթմէլերինէ միւսաատէ օլունաճաղտբը:

10. Տիւէլի էճնէպլիյէէ գօնսօլոսու վէ գօնսօլոս վէքիլլերի, վէ գօնսօլոս մէէմուրլարը, թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյէէտէն տիւքքեանճըլար վէ տիւքքեանլար հագդընատա, պունատան պէօյլէ հիմայեէթի իճրա իսէմհեէճէքլէր տիր:

11. Հէր նէ գաատր միւսթախասինի միւմթազէ, գօնսօլոսանէ մայեէթինատէ պուլունուդուգլարը էտնատէ զուհուր իթմիչ օլան հէր տիւրլիւ տաավիսէն տօլաեը, քէնտիլերինի թաարրուզատան մնասուն տատ իթմէլերի լազըմ կէլիր իսէ տէ, եօգարըդի պէնաչերտէ պէէտան օլունուուդու վէճհ իլէ, օ մագուլէ միւսթախասինինէն հայիզ օլուուգլարը հիմաեէթի, մուվազզաթա չախսաըրընա, վէ ֆիլհէն խըտմէթլերինէ մախսուս օլուպ, պինատէն ալէյհ, հիչ պիր հալտէ իւնվան սուրէթի իլէ, պիր քիմէսնէյէ վիրիլմէմէեէճէկի միպլու, մէէմուրիյեէթլերինատէն ինֆիսալլերինատէն տօնրատա հիւքմի գալմահաճաղը, վէ քէզալիք, ագրատպա վէ միւթաալիգ տթլարընա տահի չիւմուլի օլամահաճաղը մուգարրեր տիր: Մէէմուրինի մահէլլիյէէ իլէ գօնսօլոսլար թաարաֆլարընատան պիլ իթմիհնատ, պու սընըֆատան օլան մահմիլլերին միւտաէթի խըտմէթլերինին խթիամընատա, խաղինէյի ձէվլիլեէ, պագահալարը թահսիլէ մէճպուրիյեէթ գալմամաղ իւզրէ, միւթէաարրըֆ օլատուգլարը էմլակլարը իչին լազըմ կէլէն վէրկիսի, վագթը իլէ թէէտիյեէ վէ իֆա իմէմէլերինէ տիգդատ վէ նէզարէթ օլունաճաղ տբը. պիր տէ, օ մագուլէ մահմիլլեր, թահթը հիմաեէթատէ պուլունատուգաա, եալընըգ էմլաք վէրկիսի իլէ, թէպաայի էճնէպլիյէնին միւսէլլեֆ օլատուգլարը թէէքեաւիֆի թէէտիյեէ տիյեէ իթմէլերի լազըմ կէլէճէկի, վէ պինաէն ալէյհ, գիլրի հիմաեէտէ պուլունատուգլարը միւտաէթատէ, նիզամէն միւքէլլեֆ օլմատրգլարը վիրիլմատէն տօլաեը, իչպու հիմաեէթինի ինսիլապընատա, քէնտիլերինատէն պագաեա, թալէպ օլունմաեաճաղը տախի, քէզալիք մուգարրեր տիր:

12. Գօնսօլոսլարըն, եէրլիսէն պուլունան խըտմէթքեարլարը, միւսթախասինինի միւմթազէ սընըքքընա տախիլ օլմատրգլարընատան, գաթման հիմաեէեէ խթիհգագլարը օլատահաճաղ տբը. մա մաճիհ, պուննար հագդընատա գօնսօլոսա, իֆայր իդթիհտ իտէն հիւքմէթ վէ րիայեէթէ մուվաֆֆըգ սուրէթատէ մուամէլէ օլունուպ, ախզ ու թէվգըքլարը, խըտմէթինատէ պուլունատուգլարը գօնսօլոսլար, եօլու իլէ վագթի իլէ մահլումատ վիրիլտոիքատէն սոնրա, իճրա գըլընաճաղ տբը:

13. Հիմաեէյի մուվագգաթա թահթընատա պուլունան քէսան, պիր ճիւնհա վէ եա ճինատէթ իրթիքապ իտէրէք, մէէմուրինի մահէլլիյեէ ճանիպինատէն թաալէպ օլունատուգատա, տէրհալ մէէմուրինի էճնէպլիյեէ թարաֆլարընատան, հիւքիւմէթէ թէսլիմ օլունաճաղլար տբը:

Ֆէյ 23 ալֆլէր, սէնէ 1280:

Ֆէյ 29 զիլքաատէ, էրէ 87 ըուբէյի էլէ, տօեեէյեէ նէզարէթի ծէվլէ-էֆէնտիյէ ըուձիմ էճուճէնատ գիւլատէբէնէ սուրէրի պէյ:

Մէհաքիմի թիճարէթատէ, թէպաայի տէվլէթի Ա.ալիյեէնէէ միւթաալիգ տաավիսէն ալընմագատա օլան եէուզատէ էբի իլամ խարճընըն, թէպաայի էճնէպլիյեէ միսիլլու, եէուզատէ պիրէ թէնպիլլէլ, խըտմէթի միւպաշիրիյեէնին, եէուզատէ էբի օլարագ, թահսիլի հագդընատա իթթիխազ օլունան գարարընի, միւդատը հասըլաճանագընատա, վէ պուեէուզէն իտարէյի մէհաքիմէ սէբթէէ վիրմէքճատէ օլատուգունատան պահալէ, իճ-

բայի իճապը հագցրնաա, թիճարէթի նէզարէթի ճէլիլէսինաէն, ճէվապէն վուգու պուլան իշար իւղերինէ, քէյֆիկէթի էնճիւմէնի մախասուսու մէչիլերէթաէ լէթել միւթալաա, մէմալիքի Շահանէտէ պուլունան եիւզ ան աաէա մահբէմէնի թիճարէթին մուխասասաթը սէնէվիկէնէսի, իբի միլեոն ալթը եիւզ օթուզ եէտի պին պէշ եիւզ պուդաար զուրուշ օյաուգու հալաէ, պունդար էյին, խազինէյի ճէլիլէէն, սէնէվի եայրնըզ տօգանան եէտի պին զուրուշ վիրիկիպ, իւսթ թարաֆը, հասըլաթաան թէէտիեէ օլունակէլմիկինաէն, վէ հասըլաթըն գըսմը աագամը իսէ, իկամ խարճլարը օյարագ, բէսմի թահսիլ, խազինէյի ճէլիլէէն այիա իքէն, պէր վէճհի մուհարրեր, խարճը իկամ նըսաֆըրըն, թէրը վէ թէնզիլի թագտիրինաէ, մէհաբիմի թիճարէթաէն, վարիաթը ճիւղի պուլունանլարըն ադագար, մուաչարրընը ալամաէաճագլարը կիպի, պիր թագըմը պիւթիւն պիւթիւն գարանմագ սէրճճէսինէ կէլէճէկկինաէն, թէնզիլ օլունան խարճը իկամա մուգաալիլ, սէնէյի աթիկնէ թիճարէթ պիւճճէսինէ սէբիզ եիւզ պին զուրուշ թախսիսաթ իկավէսի լազըմ կէլէճէկկի, նէզարէթի մուչարրիճլէյհանըն զիբը օլունան ճէվապընտա կէօռթէրիլմիշ օլուպ, վագտա, մէհաբիմի թիճարէթին իտարէսի էյին, խազինէյի ճէլիլէէն վիրիլէն մուխասասաթ, մէրթէպէլեի քիֆաեէտէ օլմենաղագ, բուէսաա, վէ աագա, վէ քէթէլ մնաչարրընըն պիր չօզու հասըլաթաան իճա օլունուբ իբէն, գարարը մէզբիւրուն նէմիճէսի օլմագ իւզրէ, մուգաատէմա ալնան եիւզէ իքի իկամ խարճընըն, պիրի մէհաբիմէն կիմսիկի թագտիրաէ, իբմալը նօգսանը մնաչաթա սէրմաեէ գարմաեաճաղընա, վէ պունուն, ճէրէեանը մնասհաթա, սուլի թէէսիրի օյաճագընա տայիր, սէրմիեան օլունան իսմթարաթ, մուվաֆըգը նէճա իւլ էմր օլմասը իլէ, վէ գարարը մէզբիւրուն էսասը իսէ, եալընըզ մէհաբիմի թիճարէթէ չամիլ օլմաեարագ, տիվանը աճքեամը Աալիեէ իճրա ճէմիյէէթինին կէրէք պուրաճա, վէ կէրէք թաչրալարճա մէհաքիմի նիզամիյէէտէ տախի մէրի իւլ իճրա օլմագ իւզրէ իլան գըլընմըշ, վէ պինաէն ալէյհ, պէլքի մասլահաթըն ումումիյէթինէ կէօրէ թէագըդ վէ թագըրի լազըմ կէլիպ, վէ գարարը մէզբիւրուն մէպնիի ալէյհի տախի թէպաա իլէ էճանիպ պէյնինաէ մուամէլէյի միւթէսավիյաէ իճրասը դաղնէսի օլուպ, հալպոքի, խարճը իկամ վէ բէսմի թահսիլին նասըլ օլսա մէճմուի, եինէ եիւզաէ իւչաէն գիեաաէ օլմաեաճագը աէրքեար պուլունմասը իլէ, հէմ մէհաբիմի թիճարէթին մուամէլաթընը խասէլաէն, վէ հէմ տէ խազինէյի ճէլիլէէի փաղլա թախսիսաթ վիրմէքտէն սիեանէթէն, ուսուլի գաոիմէնին խպգասը իլէ, կէրէք Տէրաաաէթ վէ կէրէք թաչրա թիճարէթ մահբէմէլէրինաէ, թէպաայի տէվլէթի Աալիյէէէ միւթաալիդ տաավիսէն եիւզաէ իբի խարճը իկամ, վէ եիւզաէ պիր բէսմի թահսիլ խոթիֆասը, վէ մէհաբիմի սայիբէյի նիզամիյէէտէ տախի, էէմմիշ ալթը թարիխինաէ, մէհաբիմի չէրկիսկէ վէսաեիդ վէ իկամթը խարճլարընա տայիր թէէսսիս օլունան նիզամնամէյի ումումի հիւքմինէ թէվֆիգան, եիւզաէ իբի պուչուգ խարճը իկամ, վէ իբի պուչուգ միւպաշիրիկէէ ալընմասը, վէ չու հալաէ տիվանը ահքեամը սաղիյէէէ մէրպութ օլան մահբէմէ վէ ճէմիյէէթլեր խարճլարընըն, իշպու գարարա թամթպիգան խոթիհսալ գըլընմասը, միւթէէհհաէն թաովիպ օլունաբագ, պիր խոթիգան, միւթաալիդ պուլրուան իրտաէյի սէնինէէ մուճիպինճէ, քէյֆիկէթի իգթիզա իտէն մահէլլէրէ պիլտիրիլմիշտիր։

Խէրամը ճէլտէ եէվճէ

ՑԻՀՐԻՍՓԻ

———

	Ս–ՀԷՋ
Կիւլխանէտէ գրաաթ օլունան խոթիթը Հիւմաեունն	1
Իսլահաթ ֆէրմանը Աալիսի	6
Ճիւլուսու Հիւմաեունն ագրպինտէ չէրէֆսուտուբ իտէն խոթիթը Հիւմաեունն	13
Մէվատտը ումումիյէէ	14
Թապիիյէէթի Օսմանիյէէ գանունննամէսի	15
Մէհաքիմի նիզամիյէէնին թէչքիլաթը գանունու	16
Ուսուլի մուհաքէմաթը հուքուգբյէէ գանունու	29
Ուսուլի մուհաքէմաթը ճէզաիյէէ գանունու	87
Իլամաթը հուգուգբյէէնին, սուբէթի թէնֆիղինէ տայիր գանուն	161
Մէհաքիմի նիզամիյէէտէ, ալընմասը լազըմ կէլէն խարճլարա տայիր նիզամնամէ	169
Թիճարէթի պէրրիյէ գանուննամէսի վէ զէյլէրի	184
Թիճարէթի պահրիյէէ գանուննամէյի Հիւմաեունու	253
Թիճարէթ գանուննամէսինին, 146 ընճը մատտէսինին զէյլի	307
Թիճարէթի պահրիյէէ գանուննամէսինին, թասհիհ օլունան 3 վէ 38 վէ 40 ընճը մատտէլէրի	307
Գանուննամէյի մէզբիւրէ թէզեիլ օլունան մատտէ	308
Մէհաքիմի նիզամիյէէ հագգընտա նիզամնամէ տիր	309
Զէյլի գանունու Թիճարէթին, 28 ինճի մատտէսինէ իլավէ օլունան ֆըգրայի նիզամիյէէ	312
Զէյլի գանունու Թիճարէթին, 28 ինճի մատտէսին մագամընա գայիմ օլմագ իւզրէ, ֆըգրայի գանուննիյէէ մուճիպինճէ, թահրիրաթը ումումիյէէ	312
Իլամաթը հուգուգբյէէնին, սուլերի իճրաիյէէսինէ տայիր, գանունու մուվագգաթին 39 ունճու մատտէսինէ զէյլ	313
Սէքէսթրօ մատտէսինին նիզամը միւթէէլլէգի	313
Թաչրա մէճլիսէրի ազալարընըն, էէկաիյէրի հագգընտա թէգաատիմինէ տայիր նիզամ	314
Գօնսօլօսլար հագգընտա նիզամնամէ	314
Ցիկ 29 զիլգաաէ, սէնէ 1287 թարիխլիյէ Տախիլիյէէ նէզարէթի ճէլիլէսինաէն թանզիմ գըլընան միւզէքքէրէնին սուբէթի տիր	317

ԹԻՒՐՔԱՁԷ ՏԻՒՍԹՈՒՐՈՒՆ

ՑԻՀՐԻՍԹԻ

———

	Ճէլ	Սահ
Միւհանէտէ գրաաթի օլունան խաթիթը Հիւմաճուն	1	4
Խալահաթի ֆէրմանը Ամլիսի	1	7
Ճիւլուսու Հիւմաճուն ագըլմինաէ, չէրէֆտուտուր իսէն խաթիթը Հիւմաճուն	1	14
Մէվառաթ ումումիյէ	1	16
Թապիյէնէթի Օսմանիկէ գանուննամէսի	1	16
Մէհաքիմի նիզամիյէ հագգընտա նիզամնամէ տիր	1	352
Թիճարէթի պէրրիյէ գանուննամէսի վէ զէյլէրի	1	375
Թիճարէթի պահրիյէ գանուննամէյի Հիւմաճունու	1	466
Թաշրա մէճմուէլերի աղալարընըն, Եէկտիկէրի հագգընտա թէգաուտիւմինէ տայիր նիզամ	1	719
Գօնսօլօսլար հագգընտա նիզամնամէ	1	772
Ֆիյ 29 զիլգաաէ, սէնէ 1287 Թարիխիյլէ Տախիլիյէէ նէզարէթի ճէլիլէսինաէն Թանզիմ գըլընան միւզէքքերէնին սուբէթի տիր	1	828
Թիճարէթ գանուննամէսինին, 146 ընճը մատտէսինին զէյլի . .	3	167
Զէյլի գանունու Թիճարէթին, 28 ինճի մատտէսինէ իլավէ օլունան ֆըգրայի նիզամիյէ	3	167
Թիճարէթի պահրիյէ գանուննամէսինին Թահիհ օլունան 3 վէ 38, վէ 40 ընճը մատտէլերի	3	168
Գանուննամէյի մէգքիւրէ Թէզէիլ օլունան մատտէ	3	169
Սէքսէնթօ մատտէսինին նիզամը միւթէէլլիգլի	3	182
Զէյլի գանունու Թիճարէթին, 28 ինճի մատտէյի մագամինա գաիմ օլմագ իւզրէ, ֆըգրայի գանունիյէէ մուճիպինճէ, Թահբիրաթը ումումիյէ	3	718
Ուսուլի մուհաքէմաթը ճէզաիյէէ գանունու	4	131
Իլանաթը հուգուգբյէէնին, սուբէթի թէնֆիզինէ տայիր գանուն	4	225
Մէհաքիմի նիզամիյէէնին Թէշքիլաթը գանունու	4	235
Ուսուլի մուհաքէմաթը հուգուգբյէէ գանունու	4	257
Ամլիյէէ նէզարէթինէ մէրպութ մէհաքիմի նիզամիյէէ վէ տէվայիրատէ ալընմասը լազըմ կէլէն խարճլարը միւպէյինին Թարիֆէ տիր	4	319
Իլանաթը հուգուգբյէէնին, սուվէրի իճրաիյէէսինէ տայիր գանունու մուվագգաթըն 39 ունճու մատտէսինէ զէյլ	5	18

ԹԱՍՀԻՀԱԹ

———

Հէր նէ գատար, միւմքին մէրթէպէ սէհվիյէաթի վուգուս պուլմասընա արզուքէշ պուլունմուշ վէ զայրէթի իթմիշ իսէք տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, իչպու պէրինճի ճիլտէէ, կէրէք հարֆճա, կէրէք իսլաճա, վէ կէրէք մանէաճա պագը սէհվիյէաթի վուգու պուլմուշ օլաուդունատան, կէօղիւմիւզէ թէսաուիֆ իտէնլէրի պէէան իլէ, պունատան սօնրա էկէր տահա սայիր սէհվիյէաթի տախի եա կէօղիւմիւկիւմիւզ, վէ եախօտ թարաֆըմըզդա իսթիարէ հիւմմէթ օլունատուդու թագտիրտէ, պունատան սօնրաքի ճիլտլէրտէ իլավէթէն պէէան իտէրիզ:

Իմտի, պիլտիրիրիզ քի, 3 իւնէի սահիֆէնին 13 իւնէի իյդահաթընատաքի «էնըր լուղէթինին մանէասը, հարաքեաթըն զըտաը օլարագ, հիչ պիր չէյ եաքմամագ, պիգայտ պուլունմագ մանէասընատա ալընաճագը կիպի, 25 ինճի սահիֆէտէքի վէ եախօտ սայիր սահիֆելէրտէքի «միւտուաֆի» լուղէթլէրի «միւտաաի» օգունաճագ տըր. վէ 24 իւնէի սահիֆէտէքի «բիւվիւս» լուղէթի, օրատա, ֆէրման, պէրաթ մանէասընա ալընաճագ տըր. վէ 39 ունճու սահիֆէտէ, վէ եախօտ սայիր սահիֆելէրտէ պուլունան «թէհհիւա» լուղէթլէրի «թէհհիւա» օլաճագ տըր. վէ 42 իւնէի սահիֆէտէքի «վիւհաի» լուղէթի, հէր նէ գատար թիւրքճէսինտէ տախի էօյլէ իսէ տէ, զանն իտէրիզ քի եանլըշ օլտուդունատան «վիեանը» օլաճագ տըր. վէ 45 ինճի սահիֆէտէքի «թարաֆէ յինին» լուղէթի «թարաֆէ յինին» օլաճագ տըր. վէ 60 ընճը սահիֆէտէքի «միւթէրիքէն» լուղէթի «միւթէրէքքէն» օգունաճագ տըր. վէ 62 ինճի սահիֆէտէքի «մահքեմէէ» լուղէթի «մուհաքէմէէ» օլաճագ տըր. վէ 140 ընճը սահիֆէտէքի «հիւվիյէէթ» լուղէթինին մանէասը «հավայի չէյլէր» օլմաէրագ, իլլա, «խաթիգամէթ» վի եախօտ «սըֆաթը համիտէ» օլաճագ տըր. վէ 197 սահիֆէտէքի «համիլ» լուղէթինին մանէասը, բօլիչաէը էօտէէճէք օլմաէրագ, իլլա բօլիչա էօտէէնիլէճէք օլան, եանի բարաէը ալաճագ օլան անլաշըլաճագ տըր. վէ 278 ինճի վէ 279 ունճու վէ սայիր սահիֆելէրտէքի «մահմիլ» վէ «մուհմիլ» լուղէթլէրի «մուհամիլ» օլաճագլար տըր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ГОС. БИБЛИОТЕКА
ՀԱՍՌ-Ան ССР
Գ. ԿՄ. Ա. ՄԵՍՐՈՊԻ
ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0542393